

644.84.88

JUAN

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECA

BX855
J4
1733-62
v.3
t.1
c.1

1080045757

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE QUERÉTARO

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

BULLARUM

PRIVILEGIORUM AC DIPLOMATUM

Romanorum Pontificum

AMPLISSIMA COLLECTIO

*Cui accessere Pontificum omnium Vita, Nota,
& Indices opportuni.*

OPERA ET STUDIO

CAROLI COCQUELINES.

TOMUS TERTIUS

*A Lucio III. ad Clementem IV., scilicet
ab AN. MCLXXXI. ad AN. MCCLXVIII.*

ROMÆ, M. DCC. XL

TYPIS, ET SUMPTIBUS HIERONYMI MAINARDI
in Platea Agonali ad Vicum Cuccagnæ.

SUPERIORUM FACULTATE, ET PRIVILEGIO.

46408

BULLARUM

PRIVILEGIORUM AC DIPLOMATUM

Romanorum Pontificum

AMPLISSIMA

ALERE FLAMMAM VERITATIS

CAROLI COBURNI

TOMUM

ALBERTO M. DE

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

ROMA, MDCCLXII

SUPERIORUM FACULTATE ET TRIPLICI

Eminentissimo, ac Reverendissimo

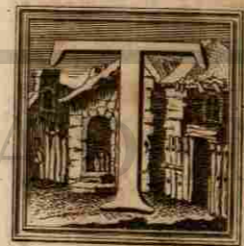
PRINCIPI

LUDOVICO

PICO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

HIERONYMUS MAYNARDUS FEL. P.

ERTIUM Bullarii Romani Tomum,

LUDOVICE CARDINALIS AMPLISSIME, edere cogitans, satis operi me consulturum putavi, si præclaro Nomini Tuo illum inscriberem. Nemini enim ap-

† 2

tius

tius Summorum Pontificum Constitutiones de Ecclesiastica disciplina, ac rebus sacris agentes videntur congruere, quam S. R. E. Cardinali Albanorum Episcopo vigilantissimo; eximia generis nobilitate, atque Ecclesiastica disciplina studio perinde spectando. Profecto Mirandulanis ortus Ducibus, & ad omnem pietatem liberaliter institutus, tum etiam sacris & profanis literis apprime instructus, ubi primum Clericalis militiae nomen dedisti, aliquid consummatum praeter Te tulisse visus es, quod aliis imitationi esset, & exemplo. Ab Summis Pontificibus ad gravia, & honorifica adscitus munera, ita illa gessisti, ut longè potioribus Te dignum ostenderis: omnes verò, qui Te norunt, ad sacras dignitates & honores sanctè sapienterque gerendos vel natum, vel factum praedicarent. Constantem honorum omnium opinionem acerrimo praeditus iudicio Pontifex Maximus Clemens XI. cuius laudes, & immortalitate digna facta nulla aetas reticebit, luculentis atque honorificis testimoniis comprobavit. Quum enim Pontificio Te praefecisset Palatio, egregiis, quibus magis magisque in dies clarebas, spectatae virtutis Tuae motus exemplis, non ita multo post ad Eminentissimam Cardinalatus Dignitatem evexit. Quam subinde tanto virtutum splendore gessisti, & geris, ut non ab illa honorem capere, sed ipsi potius augere decora videaris. Nihil autem loquar de insigni religione, nihil de singulari vigilantia, qua Albanensem Diocesim regis,
verbo

verbo & exemplo, secundum Apostoli monitum, forma Gregis factus ex animo. Enim vero non contentus vitia, & abusus pro viribus sustulisse, eo studio pietatem, religionem, caeterasque Christianas virtutes promoves, ut nihil Tibi potius esse praeter Te feras, quam sanctum, ac Deo acceptum omni prorsus ex parte Gregem reddere. Quo autem facilius parta bona tuearis, & augeas, subsidiariam sacrorum Ministrorum multiplicasti operam: lectissimum item Clerum habere contendis, unde assidua ad pietatem praesidia sumas, dignosque Ministros, quibus & Populi, & Sacramentorum cura tuto tradatur, perennium creditarum ovium bono, & Ecclesiasticae disciplinae incremento. Neque haec tantum causa me impulerunt, ut huic Apostolicarum Constitutionum Volumini Te Patronum adscriberem, verum etiam praecipuus literarum amor, & sacrorum Canonum studium. Quo quidem ita clares, ut quem Tibi anteponam, habeam neminem. Grato itaque libentique animo, Cardinalis Eminentissime, munus accipe. Me autem tot nominibus Tibi devinctum patrocinio, auctoritate, & gratia prosequare.

CANDIDE LECTOR.

Serius fortasse quam putaveras, benigne Lector, & quam mihi proposueram, ob oculos tibi ponitur tertius hic Collectionis nostræ Tomus, quem tibi gratissimum fore, ipsa rerum gravitas atque utilitas mihi certo pollicentur. In hac siquidem operis nostri parte, quam merito Ecclesiastica historiae sæculi duodecimi, & decimi tertii fundamentum appellaveris, illustrantur præclare sancteque gesta duodecim Summorum Pontificum, qui ab anno 1181. ad 1268. Romanæ Ecclesiæ præfuerunt: si tamen Cælestinum IV. excipias, qui, cum paucis in Pontificatu diebus vixerit, nullas reliquit Constitutiones. Ex iis, quæ in hoc Tomo exhibentur monumentis, colligi potest, quanta sollicitudine illi sibi commissio gregi invigilaverint, quanto labore contenderint, ut collapsam disciplinam restituerent; Terram Sanctam a barbararum gentium manibus vindicarent, atque eriperent; profligarentur hæreses, ac tandem orthodoxa fides longe lateque diffunderetur. Præterea describuntur Ordinum Mendicantium ortus & incrementa, præscriptæ iis regulæ, leges sanctæ ad stabilienda monastica instituta, data Sanctorum Canonizationum norma; leguntur convocationes duorum illustrium Conciliorum, Lateranensis nempe Quarti, quod Magnum Lateranense Concilium dici solet, & Primi Lugdunensis inter Generalia decimi tertii: quamplures indistincte referuntur (quas ajunt) Cruciatæ contra Albigenses aliosque hæreticos; legesque præscriptæ, quibus a fide catholica aberrantes ad Ecclesiæ gremium revocarentur, & pertinaces debitis pœnis coercerentur: innumera tandem alia proponuntur documenta, quæ omnia Summorum Pontificum vigilantiam maximam, pastoraalemque sollicitudinem demonstrant.

Verum, ne alieno incommodo nimis cresceret Voluminum moles, omittendas esse putavi, paucis dumtaxat exceptis, constitutiones illas, quæ in compilatione literarum Decretalium, ex quibus corpus Juris Canonici constat, leguntur: si siquidem libri omnium Juris Pontificii peritorum manibus teruntur, atque versantur: eaque in re tenenda nobis erant Cherubini vestigia, in cujus Bullario desunt hujusmodi Decretales Epistolæ.

Tertio huic Tomo hæc breviter præmittenda erant, Candide Lector, cujus duas alias partes quamprimum habebis, si temporum conditio sinat: nihil enim mihi est antiquius, quam ut laboribus, & vigiliis meis aliquam mihi rerum Ecclesiasticarum notitiam, tibi vero aliquid emolumenti possim comparare.

INDEX

CHRONOLOGICUS

PONTIFICUM,

*Quorum Bullæ in hac Tertii Tomi Parte
Prima continentur*

Lucius Tertius	Anno 1181.	Pag. 1.
Urbanus Tertius	1185.	16.
Gregorius Octavus	1187.	27.
Clemens Tertius	1187.	30.
Cælestinus Tertius	1191.	43.
Innocentius Tertius	1198.	64.
Honorius Tertius	1216.	175.
Gregorius Nonus	1227.	245.
Cælestinus Quartus	1241.	294.
Innocentius Quartus	1243.	294.
Alexander Quartus	1254.	348.
Urbanus Quartus	1261.	396.
Clemens Quartus	1265.	424.

I N D E X

A L P H A B E T I C U S

P O N T I F I C U M,

Quorum Bullæ in hac Tertii Tomi Parte Prima continentur.

Alexander Quartus	habet Constit.	LXVII.
Clemens Tertius	habet Constit.	XVII.
Clemens Quartus	habet Constit.	XXXII.
Cœlestinus Tertius	habet Constit.	XXV.
Gregorius Octavus	habet Constit.	IV.
Gregorius Nonus	habet Constit.	LVI.
Honorius Tertius	habet Constit.	LXXX.
Innocentius Tertius	habet Constit.	CVII.
Innocentius Quartus	habet Constit.	XLII.
Lucius Tertius	habet Constit.	XIV.
Urbanus Tertius	habet Constit.	XI.
Urbanus Quartus	habet Constit.	XXI.

I M P R I M A T U R.

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii
Apostolici Magistro.

Ph. Spada Archiep. Theodosien. Vicesgerens.

I M P R I M A T U R.

Fr. Aloysius Nicolaus Ridolfi Ordinis Præd.
Sac. Palatii Apostolici Magister.

IN.

I N D E X I N I T I A L I S

B U L L A R U M O M N I U M,

Quæ in hac Tertii Tomi Parte Prima
referuntur.

A

A Diebus Friderici . 315.
A nobis . 288.
Ad abolendam . 9.
Ad Apostolicæ dignitatis . 300.
Ad Audientiam . 38. 393.
Ad capiendum vulpeculas . 379.
Ad commemorandas . 117. 225.
Ad communem . 219. 220.
Ad consequendam . 446.
Ad ea . 31.
Ad eliminandam . 116.
Ad evellendam . 113.
Ad extirpandam . 394. 437. 449.
Ad liberandam . 173.
Ad nostram . 152. 221. 227.
Ad reconciliationem . 94.
Ad sapiendam . 203.
Ab tollendas . 66.
Ad tranquillitatem . 221.
Ad ubera . 121.
Adversus hostes . 191.
Admonet nos . 332.
Ante thronum . 466.
Antiquam Albeniensis . 130.
Apostolica Sedes . 74. 80. 104.
Apostolica officium . 22.
Apostolica Sedes . 112. 171. 374.
Apostolici moderaminis . 4. 5. 6.
Ardenti desiderio . 258.
Auctoritate Apostolica . 34.
Audientes dissentiones . 287.
Audita tremendi . 28.
Audiovimus . 20. 272.

B

B Eata Clara . 417.
Behemat . 278.
Benedictus Deus . 47. 138.
Benedicti vos . 130.
Benefaciens Dominus . 201.
Benigna Operatio . 368.
Bull. Rom. Tom. III.

C

CÆlestis Altitudo . 17.
Catholica Fidei . 351. 395.
Charissimus . 198.
Charissimum in Christo . 414.
Christi Sponsam . 470.
Cives Recanatenses . 410.
Clara claris . 364.
Clara memoria . 194.
Colebat hactenus . 409.
Commisit nobis . 105.
Confessor Domini . 291.
Constituti ab eo . 438.
Consuavit . 183.
Consurgit in nobis . 461.
Contingit interdum . 410.
Cum ab eo . 7.
Cum Abbates . 238.
Cum ad propulsandam . 50.
Cum ad Romanam . 352.
Cum adversus . 295.
Cum aliquando . 238.
Cum Antecessor . 05.
Cum a nobis . 56. 347. 353. 369. 408.
Cum a sacris . 26.
Cum bona memoria . 206.
Cum Bundenum . 234.
Cum Castrum . 132.
Cum controversia . 7.
Cum dicat Dominus . 271.
Cum dilecti . 195.
Cum dilectis . 428.
Cum Ecclesiarum omnium . 200.
Cum ejus vices . 153.
Cum emergentium . 68.
Cum ex injuncto . 60. 91.
Cum ex officio . 116.
Cum Fiscannense . 49.
Cum Fratres Predicatores . 323.
Cum honestas . 128.
Cum in Apostolica . 24.
Cum inestimabile . 141. 143.
Cum in Lateranensi . 34.
Cum in lege . 71.

b

Cum

Cum litigantium. 166.
Cum multa precum. 266.
Cum negotium Fidei. 342.
Cum nobis. 145.
Cum olim. 223. 293. 304. 314.
Cum omnis. 309.
Cum omnium Ecclesiarum. 115.
Cum paci. 105.
Cum per nostras. 329.
Cum pro reformatione. 254.
Cum quadam. 147.
Cum quanta. 113.
Cum reducti. 260.
Cum Regibus. 2.
Cum Romana Ecclesia. 55.
Cum Sacrosancta. 58.
Cum secundum. 99. 359.
Cum Sedi Apostolica. 38.
Cum sit. 9.
Cum tamquam veri. 318.
Cum terram. 221.
Cum tota terra. 284.
Cum Venerabilis. 329.
Cum universali. 57.
Cum universi. 33. 48. 200.
Cum universorum. 49.
Cupientes. 393.

D

Defuncto Romae. 123.
Dei virtus. 299.
Deo grata. 372.
Desiderantes. 250.
Devotio. 223.
Devotionis vestrae. 284. 306.
Dignis laudibus. 170.
Discretionis vestrae. 395.
Discrimen praeteriti temporis. 352.
Divinae dignatio. 213.
Divinae dispensatio. 224.
Dudam ad Apostolica. 466.

E

Eaque. 92. 141. 265.
Ecclesia Romana. 366. 416.
Ecclesiam Dei. 350.
Eos qui. 60.
Esti charissimus. 172.
Esti de universi. 211.
Esti Ecclesia Romana. 247.
Esti electi. 197.
Esti loca Sanctorum. 293.
Esti neque. 248.
Esti non sit. 214.

Esti omnes. 189.
Esti universi. 234.
Et zizania. 63.
Excelsum fecit. 411.
Execrabilis. 351.
Exhibita nobis. 161. 206.
Exigit. 450.
Exortis in Agro Fidei. 392.
Expectavimus. 211.
Exultat. 452.
Exulcet. 401.

F

Felicis recordationis. 259. 295. 359.
Fervor, & integritas. 247.
Firma profecto. 375.
Firmissime teneat. 392.
Fons Sapientiae. 282.
Fraternitatis tuae. 274.
Fundata Domus Domini. 450.

G

Gaudentes in Domino. 261.
Gloriantes. 135.
Gloriosus. 54. 286.
Grandi non immerito. 303.
Gratias agimus. 214.
Gratum gerimus. 25.
Grave gerimus. 226.

H

As leges. 217.
His diebus. 425.
His que. 71.
His qui. 27.
Hortatur nos. 180.

I

Iamdudum provida. 259.
Ideo sacrosanctam. 35. 42.
Iis que. 327. 362.
Illa te. 147.
Impia Judaeorum. 298.
Implacida relatio. 383.
Improbis quorundam. 382.
Importuna multorum. 383.
In Apostolica Sedis. 47.
In authentico. 133.
In causa. 87.
In dilectione. 70.

In

In eminenti. 6. 52. 72. 75. 89. 136. 236.
In forma. 164.
In nomine. 96.
In Ordine vestro. 462.
In Privilegio. 163.
In Rogesto. 198.
Ineffabilis. 65. 199. 241.
Inter ea. 353.
Inter ceteras. 456.
Inter opera. 108. 185. 383.
Ipsa nos cogit. 369.
Is Ecclesiam. 96.
Iurgia litium. 394.
Iustus petentium. 15. 21. 133. 201.

L

Laesa olim. 223.
Licet Angelus. 199.
Licet ante. 108.
Licet diligentiam. 222.
Licet Dominus. 3.
Licet ea. 321.
Licet Ecclesie. 373.
Licet Ecclesiarum. 437.
Licet ex injuncto. 69.
Licet ex omnibus. 404.
Licet generalis. 250.
Licet Mediolanensis. 246.
Licet olim. 381.
Licet omnium. 86.
Licet primum. 82.
Ligna pomifera. 213.

M

Magnis, & crebris. 330.
Mahitia hujus temporis. 346.
Manifestis. 151. 194.
Manifestum est. 157.
Mira circa nos. 256.
Miramur plurimum. 169.
Miserator, & misericors. 193.
Monastica sinceritas. 15.
Multifarie. 112.
Multotiens. 141. 171.

N

Ne commissa vobis. 395.
Ne inquisitionis negotium. 408.
Ne nos. 119.
Nec novum. 74.
Ne promotionis. 68.
Non absque multa. 380.
Non est in iusto. 322.
Bull. Rom. Tom. III.

O

Non insolitum est. 349.
Noverit universitas. 345.
Novum Matris Ecclesie. 307.
Nunquam melius. 29.

P

Parens scientiarum. 266.
Parvus fons. 409.
Per tuas nobis. 216.
Pervenit ad nos. 43.
Petitio tua. 319.
Pia desideria. 361.
Pia postulatio. 270.
Postquam regimini. 124.
Postquam supernum. 406.
Pridem intellecto. 452.
Primum Cathedras. 350.
Prompte fidei. 225.
Prophani Fanensium. 189.
Propter Maris pericula. 318.
Providentia laudabilis. 469.
Provisionis vestrae. 412.
Prudentiam. 63.
Prudentibus Virginitas. 38.
Purae fidei. 319. 380.

Q

Quae locis. 2.
Quae in praedictum. 60.
Quae honorem conditoris. 314.
Quae omnium conditoris. 284.
Quaestione. 220.
Quam misericorditer. 57.
Quamvis Ecclesiarum. 125.
Quamvis sit grave. 409.
Quamvis universarum. 36.
Quantae dignitatis. 149.
Quanto diligentius. 152.
Quanto nobilius. 251.
Quanto per infusionem. 23.

b a

Qua-

Quanto specialius . 18. 136. 219.
 Quasi lignum Vitæ . 353.
 Qui sua . 22.
 Qui statuit . 183. 244.
 Quia de conservatoribus . 371.
 Quia fragilis est . 348.
 Quia Fridericus . 292.
 Quia major . 15.
 Quia nonnullus . 264.
 Quia pietas . 79.
 Quia persone religiose . 370.
 Quia plerumque . 469.
 Quia profectum . 315.
 Quia pro qualitate . 363.
 Quia refrigerante . 282.
 Quia tunc potissime . 342.
 Quo elongati . 263.
 Quod non tua . 209.
 Quod super nonnullis . 389.
 Quoniam ad Episcoporum . 28.
 Quoniam te . 364.
 Quoniam ut ait . 298.
 Quotiens a nobis . 39. 80.
 Quoties a nobis . 14. 271. 289.
 Quoties postulatur . 44. 153.

R

Rationalis spiritus . 291.
 Rationis Ordo . 35.
 Recte considerationis . 292.
 Recti itaiera . 413.
 Redemptor noster . 290.
 Regie serenitatis . 104.
 Relatione . 167.
 Relatum ex parte . 16.
 Religionis Monastice . 32.
 Religiosam vitam . 51. 61. 168. 178. 308. 317.
 360. 377.
 Religiosis desideriis . 165.
 Rex excelsus . 281.
 Rex pacifcus . 284.
 Rex Regum . 107. 164. 447.
 Romana Ecclesia . 210.
 Romana Ecclesia . 413.
 Romanus Pontifex . 378.

S

Sacrosancta . 76. 137. 209. 233.
 Sedes Apostolica . 320. 449.
 Sedes Apostolica . 49. 221. 227. 247. 259. 260.
 451.

Si Anna . 262.
 Si charissime . 75.
 Si diligenti . 157.
 Si humilitatis . 151.
 Si memoriter . 113.
 Si nobilis Vir . 252.
 Si olim . 123.
 Si quorundam . 271.
 Si sua cuique . 67.
 Sicut ad Apostolatus . 44.
 Sicut ea . 46. 149.
 Sicut Judæis . 191.
 Sicut magni beneficii . 427.
 Sicut olim . 287.
 Sinceritas devotionis . 137.
 Sinceritatem tuam . 252.
 Solet annuere . 110. 117. 118. 229. 334.
 Sol ille verus . 398.
 Sub Catholica . 340.
 Sublime Regum Francie . 358.
 Sufficere debuerat . 280.
 Summi providentia . 239.
 Super extirpatione . 391.
 Super muros . 238.
 Supernæ & ineffabilis . 184.

T

Tempus acceptabile . 181.
 Tenorem quarundam . 462.
 Totius Ecclesie . 11.
 Transitus de hoc Mundo . 414.
 Præculentam . 343.
 Turbato corde . 462.
 Turbulentissimam . 121.

V

Vel ex dolo . 30.
 Venerabilis Frater . 180.
 Venerabili fratri . 195.
 Venerabilibus Fratribus . 437.
 Veremur . 261.
 Vir unus . 111.
 Virtute conspicuus . 433.
 Ut eo libentius . 374.
 Ut juvenus . 208.
 Ut negotium fidei . 408.
 Ut nihil nobis . 343.
 Ut non solum . 101.
 Ut vivendi . 242.
 Ut universalis . 268.
 Utinam Dominus . 127.

INDEX RUBRICARUM

BULLARUM ET PRIVILEGIORUM OMNIUM,

Quæ in hac Tertii Tomi Parte Prima continentur.

Quæ hoc Indice designantur, erant in editione Cherubini.

LUCIUS TERTIUS.

- I. Absolutio Willelmi Regis Scotie ab Excommunicatione in eum lata ab Archiepiscopo Eboracensi . 2
- II. Confirmatio Donationis a Barafone, ejusque Uxore Alburga Sardinie Regibus factæ Monasterio Montis Casini . 2
- III. Erectio Abbatie Monteregeleensis in Archiepiscopatum . 3
- IV. Confirmatio Bonorum omnium, & concessio Privilegiorum Monasterio S. Matthæi de Castello Ordinis Cassini . 6
- V. Statutum, ut Honores Carnoten. Capituli residentibus tantum concedantur, & ne quis alia in Ecclesia fruens beneficio Canonicus ibi, vel Plebanus eligi possit . 7
- VI. Confirmatio Sententiæ late a Delegatis Apostolicæ Sedis in controversia verren. inter Episcopum Pennen. & Abbatem Monasterii S. Quirici ejusdem Diocesis . 7
- VII. Decretalis contra nonnullos abusos in Pictaveni Diocesi invecos . 9
- VIII. Decretum contra Hereticos . 9
- IX. Confirmatio Fundationis Præposituræ de Trauthenhusen. Ordinis Sancti Augustini Diocesis Argentinæ, ab Hohenburgeni Monasterio dependentis . 11
- X. Bona, & Privilegia Admontensis Monasterii confirmata, & nova de electionibus Abbatissarum, & aliorum Monasteriorum regimine sancita statuta . 12
- XI. Confirmatio bonorum omnium, & Immunitatum Bellunen. Ecclesie, cui, ejusque Episcopo nonnulla conceduntur privilegia . 14
- XII. Privilegium Monachis Cisterciensibus concessum ad Ordinis consuetudines confirmandas . 15
- XIII. Donationes Codefridi I. & Codefridi II. Brabantie Ducum in favorem Equitum Templariorum confirmata . 15
- XIV. Quod morte Mandatoris, lite non contestata, finitur mandatum . 16

URBANUS TERTIUS.

- I. Urbani PP. Litteræ Encyclicæ ad omnes Episcopos de sui Electione . 17
- II. Confirmatio Bonorum, Privilegiorum, & Immunitatum omnium Cluniacensis Monasterii . 18
- III. Confirmatio Sententiæ late per Robertum Archiepiscopum Viennensem, & Hagonem Abbatem Bonævallis super controversiis existentibus inter Arducium Episcopum Gebennen. & Willelmum Comitem . 19

- IV. Statutum ne Domus Canonicales Laicis, & mulieribus male note locentur . 20
- V. Confirmatio Compositionis initæ inter Monachos Ajenfes Ordinis Cluniacensis, & Archiepresbyterum de Rupella . 21
- VI. Confirmatio Dignitatis Patriarchalis, Bonorum omnium, & Jurisdictionis super Jadertinum Archiepiscopatum, hujusque Suffraganeos Episcopos, Patriarchæ Gradeni . 22
- VII. Decreta nonnulla pro quiete, bono regimine, ac regulari disciplina Monachorum Grandimontensium . 23
- VIII. Responso ad Consultationes M. Cenomancensis Episcopi . 24
- IX. Libello Citationis ante obitum delegantis proposito, lite post ejus obitum contestata, potest in causa procedere Delegatus. Qui etiam ad producendos testes inducias postulavit, videtur appellationi renunciare . 25
- X. Confirmatio Ordinis Cruciferorum inservientium Hospitali Bononiæ, Privilegiorumque ad ejusdem libertatem, & indemnitate concessio . 25
- XI. Quod Filii in Patrum Ecclesiis insitui non debeant, sed ab eis amoveri . 26
- XII. Quod post interpositam appellationem nihil liceat innovari . 27

GREGORIUS OCTAVUS.

- I. Statuta litteris Urbani PP. tribus mensibus ante ejus obitum datis, confirmantur, plenamque habere firmitatem decernitur . 28
- II. Ad omnes Christianos De Clade Hierosolymitana. Omnes ad poenitentiam agenda admo-net; Proficientibus vero ad bellum contra Infideles plenariam Indulgentiam concedit . 28
- III. Sequitur ad omnes Christianos de jejunio per quinquennium servando ad placandum Deum . 29
- IV. Appellationi de rebus modicis factæ non est deferendum: sed ut infra fines Judices, qui suspensione careant, eligat, appellans est cogendus: a quibus si quis partium crediderit appellandum, ad Archiepiscopum, vel Primatem vocem appellationis emitat . 30

CLEMENS TERTIUS.

- I. Mandatum Delegatis Apostolicæ Sedis, ut in Guilielmum Scotie Regem admonitum de Pace Ecclesie Sancti Andree, ejusque Episcopo reddenda, nisi respuerit, Sententiam interdicti ferant &c. . 31
- II. Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum ab Antecessoribus Summis Pontificibus Cluniacensi Monasterio concessorum . 32

Quanto specialius . 18. 136. 219.
 Quasi lignum Vitæ . 353.
 Qui sua . 22.
 Qui statuit . 183. 244.
 Quia de conservatoribus . 371.
 Quia fragilis est . 348.
 Quia Fridericus . 292.
 Quia major . 15.
 Quia nonnullus . 264.
 Quia pietas . 79.
 Quia persone religiose . 370.
 Quia plerumque . 469.
 Quia profectum . 315.
 Quia pro qualitate . 363.
 Quia refrigerante . 282.
 Quia tunc potissime . 342.
 Quo elongati . 263.
 Quod non tua . 209.
 Quod super nonnullis . 389.
 Quoniam ad Episcoporum . 28.
 Quoniam te . 364.
 Quoniam ut ait . 298.
 Quotiens a nobis . 39. 80.
 Quoties a nobis . 14. 271. 289.
 Quoties postulatur . 44. 153.

R

Rationalis spiritus . 291.
 Rationis Ordo . 35.
 Recte considerationis . 292.
 Recti itaiera . 413.
 Redemptor noster . 290.
 Regie serenitatis . 104.
 Relatione . 167.
 Relatum ex parte . 16.
 Religionis Monastice . 32.
 Religiosam vitam . 51. 61. 168. 178. 308. 317.
 360. 377.
 Religiosis desideriis . 165.
 Rex excelsus . 281.
 Rex pacifcus . 284.
 Rex Regum . 107. 164. 447.
 Romana Ecclesia . 210.
 Romana Ecclesia . 413.
 Romanus Pontifex . 378.

S

Sacrosancta . 76. 137. 209. 233.
 Sedes Apostolica . 320. 449.
 Sedes Apostolica . 49. 221. 227. 247. 259. 260.
 451.

Si Anna . 262.
 Si charissime . 75.
 Si diligenti . 157.
 Si humilitatis . 151.
 Si memoriter . 113.
 Si nobilis Vir . 252.
 Si olim . 123.
 Si quorundam . 271.
 Si sua cuique . 67.
 Sicut ad Apostolatus . 44.
 Sicut ea . 46. 149.
 Sicut Judæis . 191.
 Sicut magni beneficii . 427.
 Sicut olim . 287.
 Sinceritas devotionis . 137.
 Sinceritatem tuam . 252.
 Solet annuere . 110. 117. 118. 229. 334.
 Sol ille verus . 398.
 Sub Catholica . 340.
 Sublime Regum Francie . 358.
 Sufficere debuerat . 280.
 Summi providentia . 239.
 Super extirpatione . 391.
 Super muros . 238.
 Supernæ & ineffabilis . 184.

T

Tempus acceptabile . 181.
 Tenorem quarundam . 462.
 Totius Ecclesie . 11.
 Transiturus de hoc mundo . 414.
 Præculentam . 343.
 Turbato corde . 462.
 Turbulentissimam . 121.

V

Vel ex dolo . 30.
 Venerabilis Frater . 180.
 Venerabili fratri . 195.
 Venerabilibus Fratribus . 437.
 Veremur . 261.
 Vir unus . 111.
 Virtute conspicuus . 433.
 Ut eo libentius . 374.
 Ut juventus . 208.
 Ut negotium fidei . 408.
 Ut nihil nobis . 343.
 Ut non solum . 101.
 Ut vivendi . 242.
 Ut universalis . 268.
 Utinam Dominus . 127.

INDEX RUBRICARUM

BULLARUM ET PRIVILEGIORUM OMNIUM,

Quæ in hac Tertii Tomi Parte Prima continentur.

Quæ hoc Indice designantur, erant in editione Cherubini.

LUCIUS TERTIUS.

- I. Absolutio Willelmi Regis Scotiæ ab Excommunicatione in eum lata ab Archiepiscopo Eboracensi . 2
- II. Confirmatio Donationis a Barafone, ejusque Uxore Alburga Sardinia Regibus factæ Monasterio Montis Casini . 2
- III. Erectio Abbatiæ Monteregeleensis in Archiepiscopatum . 3
- IV. Confirmatio Bonorum omnium, & concessio Privilegiorum Monasterio S. Matthæi de Castello Ordinis Cassini . 6
- V. Statutum, ut Honores Carnoten. Capituli residentibus tantum concedantur, & ne quis alia in Ecclesia fruens beneficio Canonicus ibi, vel Plebanus eligi possit . 7
- VI. Confirmatio Sententiæ late a Delegatis Apostolicæ Sedis in controversia verren. inter Episcopum Pennen. & Abbatem Monasterii S. Quirici ejusdem Diocesis . 7
- VII. Decretalis contra nonnullos abusus in Pictaveni Diocesi invecos . 9
- VIII. Decretum contra Hereticos . 9
- IX. Confirmatio Fundationis Præposituræ de Trauthenhusen. Ordinis Sancti Augustini Diocesis Argentinæ, ab Hohenburgeni Monasterio dependentis . 11
- X. Bona, & Privilegia Admontensis Monasterii confirmata, & nova de electionibus Abbatissarum, & aliorum Monasteriorum regimine sancita statuta . 12
- XI. Confirmatio bonorum omnium, & Immunitatum Bellunen. Ecclesie, cui, ejusque Episcopo nonnulla conceduntur privilegia . 14
- XII. Privilegium Monachus Cisterciensibus concessum ad Ordinis consuetudines confirmandas . 15
- XIII. Donationes Codefridi I. & Godefridi II. Brabantie Ducum in favorem Equitum Templariorum confirmata . 15
- XIV. Quod morte Mandatoris, lite non contestata, finitur mandatum . 16

URBANUS TERTIUS.

- I. Urbani PP. Litteræ Encyclicæ ad omnes Episcopos de sui Electione . 17
- II. Confirmatio Bonorum, Privilegiorum, & Immunitatum omnium Cluniacensis Monasterii . 18
- III. Confirmatio Sententiæ late per Robertum Archiepiscopum Viennensem, & Hagonem Abbatem Bonævallis super controversiis existentibus inter Arducium Episcopum Gebennen. & Willelmum Comitem . 19

- IV. Statutum ne Domus Canonicales Laicis, & mulieribus male note locentur . 20
- V. Confirmatio Compositionis initæ inter Monachos Ajenfes Ordinis Cluniacensis, & Archiepresbyterum de Rupella . 21
- VI. Confirmatio Dignitatis Patriarchalis, Bonorum omnium, & Jurisdictionis super Jadertinum Archiepiscopatum, hujusque Suffraganeos Episcopos, Patriarchæ Gradeni . 22
- VII. Decreta nonnulla pro quiete, bono regimine, ac regulari disciplina Monachorum Grandimontensium . 23
- VIII. Responso ad Consultationes M. Cenomancensis Episcopi . 24
- IX. Libello Citationis ante obitum delegantis proposito, lite post ejus obitum contestata, potest in causa procedere Delegatus. Qui etiam ad producendos testes inducias postulavit, videtur appellationi renunciare . 25
- X. Confirmatio Ordinis Cruciferorum inservientium Hospitali Bononiæ, Privilegiorumque ad ejusdem libertatem, & indemnitate concessio . 25
- XI. Quod Filii in Patrum Ecclesiis insitui non debeant, sed ab eis amoveri . 26
- XII. Quod post interpositam appellationem nihil liceat innovari . 27

GREGORIUS OCTAVUS.

- I. Statuta litteris Urbani PP. tribus mensibus ante ejus obitum datis, confirmantur, plenamque habere firmitatem decernitur . 28
- II. Ad omnes Christianos De Clade Hierosolymitana. Omnes ad poenitentiam agenda admo-net; Proficientibus vero ad bellum contra Infideles plenariam Indulgentiam concedit . 28
- III. Sequitur ad omnes Christianos de jejunio per quinquennium servando ad placandum Deum . 29
- IV. Appellationi de rebus modicis factæ non est deferendum: sed ut infra fines Judices, qui suspensione careant, eligat, appellans est cogendus: a quibus si quis partium crediderit appellandum, ad Archiepiscopum, vel Primatem vocem appellationis emitat . 30

CLEMENS TERTIUS.

- I. Mandatum Delegatis Apostolicæ Sedis, ut in Guilielmum Scotiæ Regem admonitum de Pace Ecclesie Sancti Andree, ejusque Episcopo reddenda, nisi respuerit, Sententiam interdicti ferant &c. . 31
- II. Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum ab Antecessoribus Summis Pontificibus Cluniacensi Monasterio concessorum . 33

- III. Privilegium concessum Scotorum Ecclesie, & Regi, quod a nullo possint excommunicari nisi a Papa, vel ab ejus de latere Legato. 33
- IV. Sedis Episcopalis translatio a Civitate Wollin ad Camminensem, ac confirmatio bonorum omnium ad illam spectantium. 34
- V. Decretum, quo cavetur, ne Canonici Regulares per Oppida vagentur. 34
- VI. Confirmatio, seu designatio Ecclesiarum Suffraganearum Archiepiscopatus Bremensis. 34
- VII. Abbati Monasterii Cassinen. quod sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur Primatus supra ceteros Ordinis, & Occidentis Abbates asseritur. 35
- VIII. Confirmatio Statutorum ab Urbano III. pro quiete, & disciplina Monachorum Grandimontensium. 35
- IX. Canonizatio Beati Stephani Ordinis Grandimontensis Institutoris. 35
- X. Bonorum confirmatio, & Privilegiorum concessio Monasterio Sublacen. quod sub protectione Sedis Apostolicæ suscipitur. 36
- XI. Canonizatio Beati Otthonis Episcopi Bambergensis. 38
- XII. Ad Bambergenses de eadem re. 38
- XIII. Recens fundatum S. Thomæ de Erlesburen. Parthenon confirmatur, & in Sedis Apostolicæ protectionem recipitur. 38
- XIV. Confirmatio Bonorum omnium Monasterii Monialium S. Cosmæ de Talliacotio Maricana Diocesis; quod ab Ordinarii jurisdictione etiam quoad Sacramentorum administrationem exemptum declaratur. 39
- XV. Confirmatio Concordiæ initæ inter Capitulum Sancti Alexandri, & Sancti Vincentii Bergomen. Civitatis: qua stabilitur, ut unum Capitulum, unum Collegium, unaque sit Bergomen. Ecclesia Cathedralis. 41
- XVI. Canonizatio Sancti Malachie Hibernie Episcopi. 42
- XVII. Responso ad Consultationes Episcopi Saguntini. 43

COELESTINUS TERTIUS.

- I. Cassantur, quæ Cantuariensis Archiepiscopus attentaverat contra Privilegia Monachorum Cantuariensium. 44
- II. Confirmatio Privilegiorum omnium Monasterii S. Ramberti Juren. Diocesis. 44
- III. Confirmatio Erektionis Episcopatus Zverinensis. 45
- IV. Irritatio Sententiæ in Dunelmensem Episcopum per Eboracensem Archiepiscopum inconsulto prolata. 46
- V. Confirmatio Donationum ab Eugenio III. & Clemente III. Basilicæ Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe factarum. 46
- VI. Canonizatio Sancti Ualdi Episcopi Eugubini. 47
- VII. Descriptio; ac Designatio Finium Scalensis Episcopatus. 47
- VIII. Confirmatio Privilegiorum, ac libertatum Ecclesie Scotorum, quam a sola Romana Ecclesia, ejusque de latere Legato excommunicari decernitur. 48
- IX. Privilegium Fiscannensi Monasterio, cui præter ceteras immunitates ejus Monachos non nisi ab Apostolica Sede excommunicari posse conceditur. 49

- X. Confirmatio Donationum omnium a Hierosolymitanis Regibus, aliisque Terræ Sanctæ Principibus Pisani factarum. 49
- XI. Canonizatio Sancti Bernwardi Episcopi Hildesheimensis in Saxonia. 49
- XII. Ad Episcopos Angliæ Monitoria, Populum adhortentur, ut relictis peccatis, privatis compositis discordiis, a torneamentis cesset, & ad Dominum convertatur: eosque, qui secus fecerint, excommunicatos declarent. 50
- XIII. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum concessio Monasterio Sanctæ Mariæ de Ferraria Ordinis Cisterciens. Theanen. Diocesis. 51
- XIV. Confirmatio Bonorum omnium, Finium, ac Privilegiorum Theanen. Ecclesie, ac præcipue Diplomatis ejusdem favore editi a quodam Guimundo de Rocca Romana. 52
- XV. Canonizatio S. Joannis Gualberti Abbatis, & Institutoris Congregationis Vallis Umbrosæ Monachorum Ordinis S. Benedicti. 54
- XVI. Privilegium Eborum Ecclesie indultum super juribus, libertatibus &c. ejusdem Ecclesie. 55
- XVII. Castella duo Poliano, & Colle Alto Pennensi Ecclesie ab Odone Episcopo acquisita eidem confirmantur. 56
- XVIII. Eboracensis Archiepiscopus propter contumaciam in sceleribus suspensus declaratur ab officio muneris Archiepiscopalis, cujus administratio Decano Cathedralis illius Ecclesie demandatur. 57
- XIX. De eadem re ad Clerum Eboracensem. 57
- XX. Sequitur ad Lincolnensem Episcopum, alioque Delegatos Apostolicos pro executione superallatarum Litterarum. 58
- XXI. Mandatum Archiepiscopo Rothomagensi, de publicè iis excommunicandis, qui excommunicatos ad Ecclesie communionem admittebant. 60
- XXII. Priori, & Monachis Sancti Pancratii de Levves, de non promittendis Ecclesiis antiquam vacant, pro iisque pensionibus non solvendis. 60
- XXIII. Prior, & Fratres Sanctæ Mariæ de Rheno in Monasterio Sanctæ Praxedis de Urbe degentes ob inobedientiam Regulæ, & inobedientiam eadem Ecclesia privantur. 60
- XXIV. Approbatio Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti. 61
- XXV. Ad Decanum Rothomagensem super nonnullis juris Articulis. 63

INNOCENTIUS TERTIUS.

- I. De legitima sui Electione, quæ ut facta, reipublicæque salutaris existat, omnes Deum orare jubet. 65
- II. Confirmat Sententiæ per Legatos Apostolicæ Sedis latam contra Marcovaldum libertatis Ecclesiasticæ Violatorem, & Patrimonii Ecclesie Invalorem. 65
- III. Confirmat Regulas quasdam a Canonicis Peninsinis mutuo assensu factas ad quietem, & communem vitam in Capitulum inducendam. 66
- IV. Confirmatio Pisani Archiepiscopi metropolitico jure super Corsicanis Ecclesiis, eisdem concessit Primatum super Provincias Turritanam, Calaritanam, & Arborensem. 67
- V. Litteras Apostolicas sub dimidia datas Bulla patrem

- rem cum iis, quæ Bulla integra diriguntur, firmitatem habere decernit. 68
- VI. Confirmat transactionem quamdam initam inter Rothomagensem Archiepiscopum, & Ricardum Angliæ Regem. 68
- VII. Ratum habet fœdus initum inter Philippum Franciæ Regem, & Balduinum Comitem Flandriæ. 69
- VIII. De Palatio Judicum, & Tabellionum Beneventanæ Civitatis Statutum confirmat. 70
- IX. Canonicis Basilicæ Sancti Petri de Urbe quemdam concedit redditum, & bona nonnulla confirmat. 71
- X. Ratum habet Statutum Legati Apostolici in Lombardia, quod Hæretici ad dignitates nec eligi, nec eligere possint. 71
- XI. Confirmatio Regularium Institutionum Canonicorum Præmonstratensium, quibus nonnulla conceduntur Privilegia. 72
- XII. Confirmat Privilegia Perusina Civitatis. 74
- XIII. De modo faciendi electiones Episcoporum in Regno Sicilia. 74
- XIV. Sequitur ad Archiepiscopos, & Episcopos Regni Sicilia. 75
- XV. Ludensi Ecclesie Primatus conceditur super ceteras Regni Sveciæ Ecclesias. 75
- XVI. Populo Tudertino antiqua confirmat Privilegia. 76
- XVII. Fratribus Sanctæ Trinitatis Redemptionis Captivorum Regula datur juxta quam vivere debeant. 76
- XVIII. Canonizatio Sancti Homoboni. 79
- XIX. Flandriæ Comites sub protectione Sedis Apostolicæ recipiunt. nonnullaque eisdem conceduntur Privilegia. 80
- XX. Nonnulla Fratrum de Calatrava Instituta, & Privilegia confirmantur. 80
- XXI. Turonenis Archiepiscopi Primatus conceditur super Ecclesiam Dolensem. 82
- XXII. Privilegium Clericis Ecclesie SS. Sergii, & Bacchi de Urbe concessum. 86
- XXIII. Compostellano Archiepiscopo Ulixbonensis, & Elborensis Episcopatus subjiuntur. 87
- XXIV. Compostellana Ecclesia erigitur in Metropolitanam. 89
- XXV. Quod rudiores Laici de Scripturis Sacris temere judicare, privatim convenire, & concionari, Sacerdotes & Ecclesiam contemnere non debeant. 91
- XXVI. Confirmatio, & Concessio Privilegiorum Ecclesie S. Grisogoni de Urbe. 92
- XXVII. Marcovaldus a censuris solutus denunciatur. 94
- XXVIII. Hortator Gregorium Catholicum Armenorum, ad perseverantiam in Fide Christiana, & devotione Sedis Apostolicæ, subventionemque Terræ Sanctæ Hierusalem. 95
- XXIX. Approbatio Coronationis Leonis Regis Armenorum, cum adhortatione ad recuperationem Terræ Sanctæ. 96
- XXX. Deliberatio Domini Papæ Innocentii super factis Imperii de tribus electis. 96
- XXXI. Sanctarum Virginum Canonis adscribit B. Kunegundem Imperatricem. 99
- XXXII. Otthoni in Imperatorem electo Regnum confirmatur. 101
- XXXIII. Sequitur ad Imperii Principes de eadem re. 102
- XXXIV. Ad Episcopos Franciæ de legitimatione

- prolis a Philippo Rege ex superinducta suscepta. 104
- XXXV. Decernit Regem, regnumque Armeniæ excommunicari, aut interdicti non posse nisi de speciali mandato Papæ. 104
- XXXVI. Declarat Cistercienses nullo modo obligari posse, ut fugitivos sui Ordinis recipiant. 105
- XXXVII. Speciale Privilegium pro Monasterio Sancti Laurentii de Averfa. 105
- XXXVIII. Creatio Colojoannis in Regem Bulgarorum & Blachorum, cum donatione insignium Regalium, & potestate eadem monetam. Et facultas Archiepiscopi Innovitan. ipsius Regis pro tempore successores Apostolica auctoritate coronandi. 107
- XXXIX. Quod Dux Bohemiæ a Sede Apostolica Rex de cetero nominetur. 108
- XL. Erektio Hospitalis apud S. Mariam in Saxia de Urbe, ad egenos infirmos recipiendos & curandos. Et institutio Fratrum Ordinis S. Spiritus, sub regulari vita ibi degentium. Præfinitioque muneris ipsorum Fratrum, ac auctoritatis eorum Magistri, cum exemptionum, ac privilegiorum concessione. 108
- XLI. Confirmatio Ordinis Vallis Caulium, cui nonnulla præscribuntur servanda. 110
- XLII. Multa differens de translatione Constantinopolitani Imperii de Grecis ad Latinos, indulgentiam impertitur iis, qui ad ipsum Imperium accedentes pro subsidio Terræ Sanctæ laboraverint. 111
- XLIII. Sequitur de destinandis Religiosis Viris ad instruendum Imperium Constantinopolitanum, cum Missalibus, & Breviariis juxta Ritu Romanæ Ecclesie. 112
- XLIV. Populo Radicofani prohibet, ne Consules absque speciali Sedis Apostolicæ licentia eligant. 112
- XLV. Coronatio Regis Aragonum Romæ in Monasterio Sancti Pancratii, cum insignium Regalium concessione, ac licentia, quod ejus Successores de cetero per Archiepiscopum Tarraconen. auctoritate Apostolica coronari possint. 113
- XLVI. Ad Universos Poloniae Christianos, ut Censum Romanæ Ecclesie debitum persolvant. 113
- XLVII. Monachis Burgulienis datur certus modus vivendi, & regendi Monasterium juxta correctionem a Delegatis Apostolicis factam. 113
- XLVIII. Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum concessio Capitulo Ecclesie Sancti Aniani Anrelianen. 115
- XLIX. Pœnæ contra Patarenos, eorumque fautores statuta. 116
- L. Rescindit Leges omnes in Ecclesiasticos contra Canones a Laicis latas. 116
- LI. Viterbiensi Ecclesie in Cathedrali erectæ jus asseritur supra Centumcellensem, & Bledanensem Dioceses. 117
- LII. Petri Regis Aragonum cessionem pro libertate electionum Episcopatum confirmat. 117
- LIII. Indicitur Anniversaria Statio in Ecclesia Sancti Spiritus in Saxia cum Indulgentiarum, & Privilegiorum concessione. 117
- LIV. Confirmantur privilegia Ecclesie Trecenti concessa per Regem Francorum. 118
- LV. Censuræ contra interfectores Petri de Castro Novo, qui fuerat delegatus a Sede Apostolica in

in Provinciam contra Albigenfes: deque modo fervando contra eosdem hereticos. 119

LVI. Civibus Soranis libertates, & antiquas confirmat laudabiles confuetudines. 121

LVII. Approbat concordiam quamdam inter Salzburchensem Archiepiscopum, & Capitulum Gurgensem in tam super modo eligendi Episcopum Gurgensem. 121

LVIII. Decernit Caput, & Magisterium Ordinis Sancti Spiritus in Urbe Roma esse debere. 123

LIX. Monumentum consecrati ab Innocentio Altaris in Monasterio Fofse Novae. 123

LX. De modo utendi iure ab Apostolica Sede concessio conferendi Beneficia. 124

LXI. Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum Monasterii Sancti Egidii Tolofan. cujus Monachis nonnulla praescribuntur servanda. 125

LXII. De subventionem Terrae Sanctae cum Indulgentiarum elargitione iis, qui ad eundem recuperationem opem aliquam impenderint. 127

LXIII. Confirmatio Bonorum Trecentis Ecclesiae, & Decretorum Romanorum Pontificum pro eiusdem Ecclesiae Capituli disciplina, & Episcopi iurisdictione servanda. 128

LXIV. Christianifideles studet inducere, & hortatur ad expugnationem Hereticorum Provincia lium. 130

LXV. Privilegium pro Ecclesia Atheniensis. 130

LXVI. Ricardo Comiti Sorano Castrum Vallis Montonis confirmat, eaque omnia, quae ei locarant Canonici Basilicae Lateranensis. 132

LXVII. Capitulo Strigoniensi confirmat Donationem quamdam ei factam ab Andrea Rege Hungariae. 133

LXVIII. Strigoniensibus Archiepiscopis confirmatur jus coronandi Reges Hungariae. 133

LXIX. Concilio Privilegiorum Ordini Fratrum SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum. 134

LXX. Nonnulla decernit praemittenda ab iis, qui ad Hereticorum Provinciae expugnationem se accingerint, subsidiaque iis ab Ecclesiasticis praestanda sancit. 135

LXXI. Rex Daniae suscipitur sub protectione Sedis Apostolicae. 136

LXXII. Confirmatio Bonorum Ecclesiae Senensis. 136

LXXIII. Confirmantur Primatus Ecclesiae Tolotanae, & caetera privilegia a Pontificibus ei concessa. 137

LXXIV. Confirmat ordinem, & militiam B. Jacobi, & privilegia ab Alexandro Papa ei concessa. 138

LXXV. Ad Episcopos Galliae, de vitanda Simonia in receptione Monachorum, aut Sanctimonialium. 141

LXXVI. Refert confessionem fidei Waldensium ad fidem reverforum, & eorum propositum, seu vitae regulam confirmat. 141

LXXVII. Confirmat propositum Bernardi primi Magistri Waldensium converforum. 143

LXXVIII. Confirmatur Diploma Ricardi Secundi Fundani Comitis favore Ecclesiae Fundanae. 145

LXXIX. Confirmatio nonnullorum Statutorum Monasterii Grandimonten. 147

LXXX. Confirmatur concordia inter Ecclesias Strigoniensem, & Colocensem. inita. 147

LXXXI. Irritatur quiddam contra Clericos, vel Ecclesias statutum est ab Othone Imperatore, ac praesertim sententia ab eodem lata contra Episcopum Cumanum. 149

LXXXII. Theffalonicensis Archiepiscopi Regni Primates, ac perpetui Sedis Apostolicae Legati declarantur. 149

LXXXIII. Reges, ac Regnum Portugallense sub protectione Sedis Apostolicae suscipiuntur, eisque confirmatur quiddam de Saracenorum manibus fuerit per ipsos acquisitum. 151

LXXXIV. Confirmatio bonorum omnium Philippensis Ecclesiae, quae variis aucta Privilegiis sub Apostolicae Sedis protectione recipitur. 151

LXXXV. Delegatis Apostolicis mandat, ut Constitutionem quamdam Henrici Constantinopolitani Imperatoris, contra libertatem Ecclesiasticam editam, elargitioneque erga Ecclesias impediendam irritam declarent. 152

LXXXVI. Confirmatio bonorum, ac Privilegiorum concessio Ecclesiae Corinthiensis. 152

LXXXVII. Castrum Nimphae ad Romanam Ecclesiam pertinens Jacobo Papae Consobriano, eiusque Marefcalco in Feudum conceditur. 153

LXXXVIII. Confirmatio Bonorum, ac Privilegiorum concessio Monasterio S. Cosmae de Vicovario, quod sub Apostolica recipitur protectione. 153

LXXXIX. Confirmatio Sententiae a Delegatis Apostolicis late contra Priorem Monasterii de Charitate Antifiodorensis Diocesis. 154

XC. Conceduntur Privilegia nonnulla Dominis Casiri Scuriae quod de speciali Sedis Apostolicae iure esse declaratur. 157

XCI. Universis Cluniacen. Ordinis Abbatibus, & Prioribus, ut Monasteria eorum gubernationi commissa reformare studeant. 157

XCII. Ad universos Christianifideles per Moguntinam Provinciam constitutos de negocio Terrae Sanctae. 58

XCIII. Indictio Sacri, & Oecumenici Concilii Lateranensis, pro prima die Novembris 1215. 160

XCIV. Confirmatio Privilegiorum ab Adriano Joanne IX. & Marino Summis Pontificibus Nonantulanum Monasterio concessorum. 161

XCIV. Confirmatio Diplomatis Urbani PP. II. quo Regnum Aragonum sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur. 163

XCVI. Validatio Pacis inter Regem, & Anglicanam Ecclesiam. 164

XCVII. Angliae Regnum B. Petro oblatum Regi concedit sub annuo censu mille marcharum auri Romanae Ecclesiae persolvendo. 164

XCVIII. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum concessio Monasterio Gemblacensi. 165

XCIX. Confirmatio Concordiae, inite inter Monasterium Virziliacense, & Herveum Comitum, ac Mathildem Comitissam Nivernenses. 166

C. Confirmatio bonorum omnium, libertatum, immunitatum, ac privilegiorum Monachorum, Montis Sancti, qui sub Apostolica protectione recipiuntur. 167

CI. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum concessio Monasterio Beatae Mariae Virginis de Alderspach. 168

CII. Commissio Apostolicae Sedis Delegatis, ut Angliae Regni Barones Regi suo rebelles excommunicatos denuncient. 169

CIII. Confirmatur Diploma a Joanne Angliae Rege datum pro libertate electionum Ecclesiis sui Regni. 170

CIV. Infeudatio Comitatus Melgorii, seu Montis-

ferant favore Guillelmi Episcopi Magalonen. sub annuo censu 20. Marcharum arg. Sedi Apostolicae persolvendo. 171

CV. Ad Galliae Episcopos. 171

CVI. Irritatio Concessionum omnium ab Anglia Rege Magnatibus in praedictum Regni factarum. 172

CVII. Indictio Belli, & Cruciatum contra Saracenos, pro recuperatione Terrae Sanctae Hierusalem, cum Indulgentiarum, & Privilegiorum concessione pro Crucesignatis ad illud proficiscens, aut aliter subsidium praestantibus. 173

HONORIUS TERTIUS.

I. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum concessio Monasterio Callinensi. 176

II. Approbatio Ordinis B. Dominici sub Regula Sancti Augustini. 178

III. Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis Beati Guillelmi Episcopi Bituricensis. 180

IV. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum Ecclesiae Terracinen., cui ununtur Ecclesiae Privernas, & Setina. 180

V. Indictio Cruciatum pro subsidio Terrae Sanctae in partibus Lombardiae, & Tusciae cum Indulgentiarum elargitione. 181

VI. Approbatio Regulae Ordinis Sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captivorum. 182

VII. Coronatio Imperatoris Constantinopolitani, & Uxoris eius Romae in Coenobio S. Laurentii extra Muros. 183

VIII. Infeudatio nonnullorum Locorum ex donatione Comitissae Mathildis provenientium favore Salinguerra de Ferraria. 183

IX. Confirmatio Privilegiorum Ecclesiae Januensis, & Civitatis medietatis Insulae Corsicae concessio sub annuo censu unius librae auri. 184

X. Dissolutio Unionis de Domo Sancti Spiritus in Saxia de Urbe Hospitali Montis Pessulan. facta cum nonnullarum gratiarum praefate Domini confirmatione. 185

XI. Exhortatio ad omnes Galliarum Praelatos, ut pro Anniversariis adimplendis in Cathedralibus, & Conventualibus Ecclesiis diebus Festis, & aliis alia Missa decantanda praetermitti non debeat. 187

XII. Infeudatio Marchiae Anconitanae Azzoni VII. Marchioni Estensi sub annuo censu centum librarum Provinien. monetae Apostolicae Sedi persolvendo. 187

XIII. Confirmatio iurium omnium, ac Privilegiorum a Romanis Pontificibus Albanen. Ecclesiae concessorum. 189

XIV. Publicatio Processuum contra Fanenses Ecclesiasticae libertatis perturbatores, ac Episcopalis Dignitatis invasores. 189

XV. Confirmatio Privilegiorum, & libertatum Jurdicis concessorum. 191

XVI. Exhortatio ad Archiepiscopum Arboremensem, & universos Ecclesiarum Provinciae suae Praelatos, ut orationibus, & auxiliis opportunis pro Terrae Sanctae liberatione desudent. 191

XVII. Conditiones Pacis servandae inter Pisanos, & Januenses. 193

XVIII. Confirmatio Donationis cujusdam Ecclesiae Bull. Rom. Tom. III.

per Angliae Regem Hospitali S. Spiritus in Saxia de Urbe facta. 194

XIX. Portugalliae Rex, ejusque Haeredes, & Regnum sub Apostolicae Sedis protectione suscipiuntur, cum solutione census duarum marcharum auri singulis annis. 194

XX. Quod Fratres Ordinis Carthusien. ab eorum solitudine per neminem distraherentur, vel testimonium ferre, juramentumve calumniae subire compellantur. 195

XXI. Interamnenfi Cathedrali Ecclesiae, quae per Romanos Pontifices Spoletanae fuerat unita, Episcopalis dignitas restituitur. 195

XXII. Sanctorum Confessorum Pontificum Canonici adscribitur Beatus Willhelmus Bituricensis Archiepiscopus cum Decreto, ut ejus Festivitas a Christianifidelibus annis singulis celebretur. 197

XXIII. Commissio de Bohemia Rege a Censuris absolvendo, dummodo de damnis Pragenfi Ecclesiae illatis satisfaciatur. 198

XXIV. Confirmatio Infeudationis Comitatus Melgorii, seu Montis Ferrandi sub annuo censu viginti marcharum argenti favore Ecclesiae Magalonen. 198

XXV. Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis B. Willelmi Abbatis. 199

XXVI. Demandatur Inquisitio super Vita, & Miraculis Joannis Eremitae Prioris Conventus S. Mariae de Gualdo. 199

XXVII. Exhortatio ad Mediolanenses omnes, ut contra Pisanos quosdam Sardiniae occupatores, quae juris Apostolicae Sedis existit, assurgant, cum indulgentiarum elargitione. 200

XXVIII. Confirmatio Privilegiorum Regni Scotiae. 200

XXIX. Confirmatio Instituti, ac Regularum Hospitalis Noviomensis a Stephano Episcopo hujus Civitatis nuper ereciti. 201

XXX. Quod Privilegia, & Indulta Cisterciensi Ordini haecenus a Sede Apostolica concessa, salva Generalis Concilii moderatione, in viridi habeantur observantia. 201

XXXI. Confirmatur Donatio a Populo Interamnenfi facta suae Ecclesiae. 201

XXXII. Reformatio Ordinis Grandimonten. in Regno Francorum. 203

XXXIII. Confirmatio Statutorum Ordinis Vallis Scholarium Ordinis Cisterciens. 203

XXXIV. Innovatio quorundam Capitulum super reformatione Cassinensis Coenobii quolibet mense recitandum. 206

XXXV. Commissio super inquisitione Vitae, ac Miraculorum Beati Hugonis Episcopi Lincolnensis. 208

XXXVI. Jacobo Aragonum Regi, ejusque Regno, & bonis Apostolicae protectionis clypeus indulgetur. 209

XXXVII. Facultas Archiepiscopo Salzburchen. concessa erigendi novum Episcopatum in Ecclesia Seehovvjen. 209

XXXVIII. Annulatio quorundam Statutorum a Fulginatibus contra libertatem Ecclesiasticam editorum, ac relaxatio sententiarum contra eorumdem fautores. 210

XXXIX. Tusculanis Episcopis conceditur Ecclesia Sanctae Mariae in Monasterio in Urbe ad habitaculum. 211

XL. Ad Praelatos Hiberniae, ut pullulantes inter sub-

- subditos Hæresim oppugnent, abusus tollant Statutaque Concilii Generalis faciant observari. 211
- XXI. Concessio Ecclesie Sancti Sixti de Urbe Fratrum Ordinis Prædicatorum. 213
- XXII. Hugo Lincolnien. Episcopus Sanctorum. Cathologo adscribitur; cum Decreto, ut die depositionis ipsius, ejusdem Festivitas annis singulis celebretur. 213
- XXIII. Abolitio quorundam Statutorum per Bononienses, contra libertatem Scholarium editorum. 213
- XXIV. Exhortatio ad omnes Ordines Religiosos, ut pro salute Populorum Livonia ad Catholicam Fidem noviter conversorum, Fratres suos eo destinare procurent. 214
- XXV. Exhortatur Christiani fideles omnes Prussia ad Fidem Catholicam noviter conversos, ut alios ad eandem amplectendum excitent, eisque Sedis Apostolicæ patrocinium polliceantur. 214
- XXVI. Commissio Delegatis Apost. ut Episcopos, qui Suetia Invasorem inunxerant spreta ad Sedem Apost. appellatione, ad eandem Sedem accedere compellant. 215
- XXVII. Commissio Apost. Sedis Delegato, ut ejusdem Sedis nomine Terram Comitissæ Mathildis, quam Imperator resignari mandaverat, recipiat, eamque Personis Ecclesiasticis committat. 216
- XXVIII. Confirmatio Legum pro Immunitate, Libertate, & Jurisdictione Ecclesiastica editarum a Friderico Secundo Romanorum Imperatore. 217
- II. Communitio poenarum contra Dacie Regnum invadentes, perturbantes, ejusque jura temere usurpantes. 219
- L. Infeudatio quorundam Locorum de Terra Comitissæ Mathildis favore Comitissæ de Mangono sub annuo censu unius Asturis, & duorum Braccorum, salvo tamen Ecclesiarum jure. 219
- LI. Alia similis Infeudatio Azoni de Fregnano sub annuo canone unius Asturis, & duorum Braccorum, Ecclesiarum jure in omnibus semper salvo. 220
- LII. Confirmatio Privilegiorum, & Immunitatum a Bohemæ Rege Ecclesiis, & Ecclesiasticis Regni sui concessarum, ac restitutarum. 220
- LIII. Quod Ecclesia Sancti Joannis in Laterano de Urbe, centenaria gaudeat præscriptione, sicut Ecclesia Romana. 221
- LIV. Quod Judæi diversitate habitus distinguantur a Christianis, illisque ministerium publicum non committatur. 221
- LV. Quod nemo ex Civitate Beneventana Domos alterius occupare præsumat, sub poena confiscationis Bonorum; neque ibi Collectæ imponantur nisi de Recloris, & totius Populi consensu. 221
- LVI. Confirmatio Infeudationis Terræ Partuselli sub annua præstatione denarum marcharum argenti favore Comitissæ Bertoldi. 221
- LVII. Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis Hugonis Abbatis Bonæ Vallis Ordinis Cisterciensis. 222
- LVIII. Confirmatio Concordiæ inter Cypri Regnam, & Prælatos ejusdem Regni, quodque

- Græci in locis Ritus Latini degentes suos Episcopos habere minime possint, Latinis tamen subesse teneantur Episcopis. 222
- LIX. Quod Beatus Robertus, cujus Corpus multis coruscans Miraculis in Ecclesia Monasterii Molsinæ requiescit, tamquam Sanctus veneratione per Monachos ejusdem Cenobii habeatur. 223
- LX. Confirmatio Indulgentiarum pro die Consecrationis Basilicæ Sanctæ Mariæ Majoris a Sixto Tertio, & Clemente etiam Tertio concessarum. 223
- LXI. Absolutio ab Excommunicationis Sententia Civitati, & Populo Lucae sub certis conditionibus impendenda. 223
- LXII. Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis Beati Willelmi Archiepiscopi Eboracensis. 224
- LXIII. Insularum Rex cum omnibus rebus, & bonis suis recipitur sub protectione Sedis Apostolicæ cum annua responsione duodecim marcharum Sterlingorum. 225
- LXIV. Concessio decem, & septem librarum usualis monete Hospitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe pro Pauperum alimonia, ac institutio Processionis Sanctissimi Salvatoris in die Stationis ejusdem Ecclesie cum Indulgentiarum elargitione. 225
- LXV. Animadversio contra illos, qui falsas præferentes Reliquias, & litteras, nomine Sancti Antonii eleemosynas dolose a Fidelibus extorquent. 226
- LXVI. Approbatio Compositionis inite inter N. V. Gaufridum de Villa Arduini Principem, Achajæ, & Clericos, ac Capitula Ecclesiarum ejusdem Principatus. 227
- LXVII. Approbatio Regule, & Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci. 229
- LXVIII. Sanctorum Confessorum Canonis adscribitur B. Willelmo Canonico Regularis Congregationis S. Victoris Parisien., & Abbas Roschildensis in Dania. 233
- LXIX. Concessio Locorum utriusque Bundeni ad triginta annos Episcopo Regimen. facta sub annuo censu triginta librarum. 234
- LXX. Confirmatio Privilegiorum, Bonorum, & Jurium Ecclesie Ravennaten. 234
- LXXI. Quod Abbates, seu Priores Ordinis Camaldulen. a Monasteriorum regimine amovendi, seu de excessibus eorum corrigendi, ad appellationes interponendas minime admittantur. 235
- LXXII. Confirmatio Bonorum omnium, ac limitum Forosempronien. Ecclesie, ac ejusdem Sententiæ ejusdem favore ab Alexandro Papa Tertio lata. 236
- LXXIII. Exemptio Ordinis Cisterciensis Monachorum Sancti Benedicti a solutione Decimarum. 238
- LXXIV. Alia consimilis exemptionis concessio. 238
- LXXV. Unam Præbendam in singulis Francie Ecclesiis reservat pro necessitatibus Ecclesie Romanæ. 238
- LXXVI. Publicatio Processuum, aliarumque poenarum Constituto contra S. R. E. Cardinales invadentes, seu eos alias quomodolibet injuria afficientes. 239
- LXXVII. Canonizatio Sancti Laurentii Archiepiscopi

- scopi Dublinensis, Regis, ac Regine Hibernie filii, ejusque relatio in numerum Sanctorum Confessorum, & Festivitas ejusdem præfinitio pro die decima quarta mensis Novembris quotannis celebrandæ. 241
- LXXVIII. Approbatio Regule Ordinis Fratrum Eremitarum Beate Mariæ de Monte Carmelo. 242
- LXXIX. Ordinis Prædicatorum, & Sancti Francisci Fratrum apud Infideles degentibus, ut habitum mutare, barbam, & comam nutrire, ac pecunias tractare valeant, indulgetur. 244
- LXXX. Canonizatio B. Willelmi Archiepiscopi Eboracensis. 244

GREGORIUS NONUS.

- I. Quod Cremonensis Ecclesia de cætero Suffraganea sit, & esse intelligatur Archiepiscopalis Ecclesia Mediolanen. cui reverentiam, & obedientiam consuetas exhibere debeat. 246
- II. Quod Populi noviter ad Fidem Catholicam conversi nulli, nisi Romanæ Ecclesie subiecti esse intelligantur, sub cujus protectione recipiuntur. 247
- III. Confirmatio concessionis Castrorum Carpi, & Montis Baronon per fel. record. Honorium Papam Tertium alias Civitati Mutinen. factæ sub annuo censu sexaginta librarum. 247
- IV. Quod quicumque Religiosi ad Eremum Ordinis Camaldulen. transire possint. 247
- V. Confirmatio Statutorum, & Libertatum Ordinis Sanctæ Mariæ Theutonicorum, ejusdemque Ordinis susceptio sub Apostolicæ Sedis protectione. 248
- VI. Ecclesia Sancti Theodori de Trebis, cum aliis tam loci ejusdem, quam Castrorum Filectini, & Vallispetrarum Ecclesiis, omni contradictione cessante, Anagnini Episcopi Jurisdictioni subiecta declaratur. 250
- VII. Quod appellatione ad Sedem Apostolicam interposita non obstante, Episcopi procedant ad ulteriora in correctione Ecclesiasticorum fornicationi addictorum, nisi in litteris ejusdem facti series specialiter habeatur. 250
- VIII. Litteræ Processus contra Fridericum Romanorum Imperatorem publicatæ die Cœnæ Domini, ac absolutio Subditorum ejus a juramento fidelitatis, nisi resipuerit. 251
- IX. Castrum Avillani a Comite Sabaudie Sedi Apostolicæ donatum eidem Comiti conceditur in Feudum. 252
- X. Commissio Episcopo, & duobus Canonicis Capituli Cenomanen., ut confirmet sententiam excommunicationis in Ducem Britannie, & interdicti in Terras ejus latam: & si non resipuerit, Vassallos ejus ab obedientia illi debita absolvant. 252
- XI. Approbatio Statutorum Abbatum Ordinis Sancti Benedicti in Provincia Narbonen. ad restaurandam Regularem disciplinam. 254
- XII. Canonizatio Sancti Francisci de Assisio, ejusque relatio in numerum Sanctorum Confessorum, cum Festivitas institutione, pro die quarta Octobris. 256
- XIII. Innovatio Indulgentiarum pro certantibus contra Hæreticos Albigenes cum aliarum gratiarum, & indultorum elargitione. 258
- Bull. Rom. Tom. III.
- XIV. Archiepiscopo Colocen. conceditur facultas erigendi Monasterium de Cuchet in Sedem Episcopalem attenta vastitate suæ Diocesis, cum assignatione congrua, & opportuna pro Episcopo eligendo. 259
- XV. Quod Hospitale Sancti Spiritus in Saxia de Urbe super omnes alias totius Ordinis Domus præminentia, ac magistrum locum obtineat confirmatur. 259
- XVI. Confirmatio libertatum Svesianæ Civitatis ad Romanæ Ecclesie fidelitatem reversæ, quæ sub Apostolicæ Sedis protectione suscipitur. 259
- XVII. Similis concessio Civitati Cajetanæ. 260
- XVIII. Innovatio Privilegiorum, & Immunitatem concessio pro Civitate Sorana de jure Sedis Apostolicæ sub cujus patrocinio recipitur. 260
- XIX. Cives Massilienses recipiuntur sub tutela Sedis Apostolicæ cum annua præstatione centum obulorum aureorum ab ipsis sponte oblatorum. 261
- XX. Lucanis ob Garfagnani occupationem de jure Sedis Apostolicæ excommunicationis vinculo jam innodatis præfiguratur terminus ad resipiscendum, quo elapso nisi resipuerint Sedis Episcopalis amotio aliæque graviore decernuntur poenæ. 261
- XXI. Reconciliatio Friderici Romanorum Imperatoris cum Romana Ecclesia, quibusdam positis conditionibus pro ejusdem Ecclesie debita satisfactio. 262
- XXII. Declaratio Regule Fratrum Minorum, eisdem a Sancto Francisco Institutore tradita, cum responsionibus dubiis per eosdem Fratres alligatis. 263
- XXIII. Quod Tyrones infra tempus probationis habitum dimittere, & ad secularia vota remeare absque Apostasie nota libere, & licite possint, & valeant. 264
- XXIV. Confirmatio Concordiæ inter Sanctorum Laurentii in Damaso, & Eustachii de Urbe Capitula, inite super nonnullarum Ecclesiarum Jurisdictione. 265
- XXV. Innovatio Privilegiorum, aliorumque Indulgentiarum a Zacharia Papa Sacro Callinensi Cenobio concessorum. 266
- XXVI. Præscribuntur nonnulla Statuta, & Ordinationes pro bono regimine Universitatis Studii Generalis Parisien. a Magistris, ejusdemque Scholaribus servanda. 266
- XXVII. Quod a Clero in Ecclesiis Urbis servetur Ordo videlicet, ut Presbyteri Diaconis præferantur, isti vero Subdiaconis præcedant. 268
- XXVIII. Confirmatio Regule Ordinis Sancti Marci Mantuan. cujus Prioribus indulgetur, ut Laicos, qui apud eos regularem habitum receperint, ad primam Tonfuram promovere valeant. 268
- XXIX. Oblati Ordinis Carthusiensis gaudent omnibus ejusdem Ordinis prærogativis, & indulgentiis. 271
- XXX. Quod Prælati Ecclesias suas, quibus præsent alienis debitis gravare minime possint. 271
- XXXI. Canonizatio Sancti Antonii de Padua nuncupati, Professoris Ordinis Fratrum Minorum Conventualium Sancti Francisci, ejusque relatio in numerum SS. Confessorum, cum institutione ejus festivitatis pro die 13. mensis Junii. 271
- XXXII. Præmonstratensium Canonicorum Ordinis Reformatio. 273
- c 2 XXXIII. Adhor-

XXXIII. Adhortatio ad Germanum Patriarcham Constantinopolitanum, ut ad gremium matris Ecclesie revertatur, ac de Primatu Sancte Romanae Ecclesie. 274

XXXIV. Quod in posterum nulla Laicorum Confraternitas in Urbe absque Sedis Apostolice licentia speciali erigatur, minusque observetur forma illarum, quae irritae declarantur, circa associationem Cadaverum Defunctorum. 277

XXXV. Reformatio Monachorum Cluniacensium Ordinis Sancti Benedicti. 278

XXXVI. Prohibitio, ne Judaei, Mancipia, Nutrices, & Famulae Christianae in propriis Domibus habeant; aliaque contra eosdem decernuntur quoad consortium cum Christianis. 280

XXXVII. Erectio Studii Generalis in Civitate Tolosana cum exemptionibus, & libertatibus quibus Parisienses Scholares fruantur, & gaudent. 281

XXXVIII. Prohibitio alienandi Terras, Castra, & alia loca Sedis Apostolice, absque consensu Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium. 281

XXXIX. Quod Principes, aut Nobiles, seu Ecclesiarum Praelati, occasione Jurispatronatus, Advocatiae, Custodiae, aut aliter a Monasteriis Ordinis Cisterciensis quidquam exigere, vel talis gravare non possint. 282

XL. Canonizatio Sancti Dominici Instructoris Ordinis Fratrum Praedicatorum, sub Regula Sancti Augustini, ejusque descriptio in Catalogo Sanctorum Confessorum, cum festivitatis institutione, pro die quinta mensis Augusti. 282

XLI. Quod omnes uti debeant Decretalibus Gregorii justa a Sancto Raymundo compilatis, nec alia de cetero fieri possint illarum compilatio. 284

XLII. Ordini Fratrum Beatae Mariae de Mercede, Redemptionis Captivorum, conceditur, ut vivant sub Regula S. Augustini. 284

XLIII. Prohibitio edificandi, ac reaedificandi Castra in terra Sabinae, Status Ecclesiastici, absque licentia Sedis Apostolice. 284

XLIV. Approbatio Ordinis Fratrum, & Sororum Militiae Jesu Christi nuncupatorum Parmensis. 284

XLV. Canonizatio S. Elisabethae Viduae, Andreae Regis Hungarorum filiae, cum institutione Festivitatis pro die decimona mensis Novembris. 286

XLVI. Quod Communitates teneantur rescindere damna Praelatis, in quorum Territoriis per fures, & Praedones illata fuerint. 287

XLVII. Concessio Pedagogii Civitati Castellanae facta ad effectum reparandi Pontem, vulgo Tregi nuncupatum, cum exemptione pro Ecclesiasticis. 288

XLVIII. Concessio Cruciae in Regnis Castellae, & Legionis pro extirpandis Agarenis ad instantiam illius Regis. 288

XLIX. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum Regularis Ecclesiae Sancti Lamberti Subnen. Salisbusgen. Diocesis. 289

L. Restitutio Episcopalis Dignitatis, aliorumque jurium, quibus Civitas Lucana, ob quosdam in Romanam, ejusque Ecclesias excessus commissos, spoliata fuerat. 290

LI. Approbatio veritatis Sacrorum Stigmatum Sancti Francisci de Assisi. 291

LII. Enunciatio excommunicationis in Fridericum II. Imperatorem, ejusque fautores promulgata. 291

LIII. Sequitur alia Constitutio super eodem. 292

LIV. Brevis Oppidi Recanaten. in Civitatem, ejusque Ecclesiam in Cathedrali, & Sedem Episcopalem cum n. dismembratione ab Ecclesia Humanatensi. 292

LV. Sequitur ad Auximanum Episcopum in idem Argumentum. 293

LVI. Indulgentia trium Annorum, & totidem Quadragesimarum pro Visitantibus Basilicam Principis Apostolorum de Urbe a Festo Pentecosten, usque ad Octavas Sanctorum Apostolorum. 293

INNOCENTIUS QUARTUS.

I. Encyclicae Innocentii Litterae de sua in Pontificem electione. 295

II. Approbatio legum a Friderico Imperatore, haec tenus in obedientia Sanctae Romanae Ecclesiae persistente, contra haereticos, eorumque complices, & fautores, editarum. 295

III. Concessio Indulgentiarum Christianis visitantibus Ecclesias Fratrum Ordinis Eremitarum Sancti Augustini nonnullis statutis festis anni diebus. 298

IV. Hortatio ad Regem Franciae, ut in suo Regno, concremari faciat librum Talmud, quo utuntur Judaei, ejusque prohibeat Nutrices, & Servientes habere Christianos. 298

V. Convocatio Abbatum, & Priorum Angliae ad generale Concilium Lugdunense primum, pro die 24. Junii 1245. 299

VI. Fridericum Secundum Imperatorem excommunicans, jure Imperii deturbatum, subditoque juramenti religione solutos declarat. 300

VII. Portugalliae Rege Regno deturbato propter inhabilitatem Regni Proceres monentur, ut Comiti Boloniensi ipsius Regis Fratri obediant, salvo tamen ejusdem Regis, ejusque filiorum jure. 303

VIII. Brugnatensi, & Naulensi Ecclesiis, quae antea fuerant unitae dignitas redditur Episcopalis: Naulensi autem annectitur Monasterium Sancti Eugenii prope hanc Civitatem situm. 304

IX. Explicatio nonnullorum Capitum Regularum Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci. 305

X. Privilegium Abbatis Monasterii Cisterciensis, & aliorum Coabbatum Ordinis Cisterciensis, succedendi in Bonis Monachorum, in quibus ipsi successissent, si in saeculo remansissent. 306

XI. Canonizatio Beati Edmundi Cantuariensis Archiepiscopi, cum institutione Festivitatis pro die 16. Novembris. 307

XII. Confirmatio Congregationis Monachorum Sylvestrinorum in Eremita Sancti Benedicti de Monte Fano mox instituta sub Regula Sancti Benedicti, & concessio gratiarum, & exemptionum. 308

XIII. Traditur norma vivendi Monialibus Ordinis Sancti Diamiani, quae cum suis Monasteriis Regimini, & Obedientiae Ministrorum Ordinis Sancti Francisci subiciuntur. 309

XIV. Declaratio, & mitigatio Regulae Fratrum Ordinis Beatae Mariae de Monte Carmelo, ab Honorio Tertio hactenus approbate. 314

XV. Civitas Auximana Episcopali privata dignitate Humanatensibus subicitur Episcopis. 314

XVI. Populo Placentino facultas conceditur publicam instituendi Accademiam, Episcopo vero lauream conferendi Doctoralem. 315

XVII. Re-

XVII. Revocatis iis, quae contra libertatem Ecclesiasticam a Friderico Rege in Sicilia acta sunt: nonnulla statuuntur ad libertatem, ac disciplinam Ecclesiasticam in eodem Regno reparandam. 315

XVIII. Confirmantur Bona omnia Ecclesiae de Rov Ratisbonen. Diocesis, cui nonnulla quoque conceduntur Privilegia. 317

XIX. Quod Fratres Minores Ordinis Sancti Francisci, Conventuales denominentur. 318

XX. Civibus Insulae Majoricarum conceditur, ne in posterum ad lites dirimendas loca remota petere cogantur. 318

XXI. Quod nullus Archiepiscopus, nec Apostolice Sedis Legatus Fratres Ordinis Praedicatorum ad Episcopatum, vel alias dignitates possit assumere: iis vero hujusmodi dignitates accipere non liceat invitis Ordinis Superioribus. 319

XXII. Privilegia nonnulla, ac libertates Neapolitanis conceduntur. 319

XXIII. Privilegium, quo Comitatus Lyciensis Marco Ziani Ducis Venetiarum filio post Avi sui Tancredi obitum conceditur. 320

XXIV. Hadriensis Ecclesia in Cathedrali ecclesia Penensis unitur, cum Decreto, ut Penensis Episcopus Hadriensis quoque dicatur, certis quoque additis pactis, & conditionibus. 321

XXV. Cives Viterbenses antea subiecti anathemate, quia contra Romanam Ecclesiam Friderico Imperatori adhererant, eidem Ecclesiae reconciliantur: ejusque bona omnia, ac antiqua Privilegia restituntur. 322

XXVI. Haeretici, eorumque fautores, & complices habano exponuntur, & eorum bona publicantur. 323

XXVII. Promulgatio Legum, & Constitutionum contra Haereticos, eorumque complices, & fautores, a Magistratibus, & Officialibus secularibus secularibus observandarum. 324

XXVIII. Ecclesia Sanctae Mariae de Ara-Caeli in Urbe, ac Monasterium prope illam constitutum Fratrum Ordinis Minorum Sancti Francisci conceditur. 327

XXIX. De cautione praestanda a fautoribus haereticorum, ad fidem redeuntibus, & de applicatione ponarum, in casu conventionis statutam ab Albanensi Episcopo confirmat. 329

XXX. Archiepiscopi, & Episcopi, ut ex multa pecuniaria haereticorum Inquisitoribus sumptus suppeditent. 329

XXXI. Canonizatio Sancti Petri Martyris Veronensis, Professoris Ordinis Fratrum Praedicatorum, & Institutio Festivitatis pro die 29. mensis Aprilis. 330

XXXII. Confirmatio formae eligendi Priorem Generalem Fratrum Ordinis Eremitarum Sancti Augustini eidem a Cardinali Sancti Eustachii praescriptae. 332

XXXIII. Approbatio Regulae a Beato Francisco tradite Sanctae Clarae, & aliis Sororibus. 334

XXXIV. Canonizatio Sancti Stanislai Episcopi Cracoviensis in Polonia, ejusque descriptio in numerum Sanctorum, cum ejusdem Festivitatis institutione pro die 8. Maji. 338

XXXV. Definitio quorundam Articulorum, circa Ritus Graecorum. 340

XXXVI. Quod Inquisitores haereticae pravitatis possint interpretari statuta Ecclesiastica, & Secularia, contra haereticos edita. Eosque, filios, ac

nepotes, & adherentes, aut ipsorum opera beneficia, & officia assequentes, illis privare. Quodque accusatorum, & testium nomina publicare non debeant. 340

XXXVII. Inquisitorum haereticae pravitatis facultas procedendi contra haereticos, eorumque fautores, & negotio Inquisitionis se opposentes, ac Praedictores quatuordecim, ac indulgentiae pro audientibus praedicationem Inquisitorum, vel eis auxilium praestantibus. 342

XXXVIII. Inquisitorum haereticae pravitatis facultas absolvendi a Censuris Ecclesiasticis Confratres Societatis Crucifigaturum, pro Sanctae Inquisitionis praesidio instituta, & nonnulla eis indulta concedendi. 343

XXXIX. Sententia Excommunicationis in Ezelinum. 243

XL. Leges in haereticos eorumque complices latae. 345

XLI. Privilegia conceduntur Inquisitoribus. 346

XLII. Confirmatio Sententiae Excommunicationis latae ab Archiepiscopo Cantuarien., & totius Angliae Episcopis contra perturbantes jura Ecclesiarum. 347

ALEXANDER QUARTUS.

I. Praefules Christiani Orbis de adepto Pontificatu certiores facit. 348

II. Revocatio quarundam Litterarum, & Sententiae ab Innocentio Papa IV. latae adversus Religiosos. 349

III. Immunitas ab omni exactione, datio &c. in dominiis Apostolice Sedis, concessa Januensis ab Innocentio Papa IV. confirmatur. 350

IV. Rigeni Ecclesiae Metropolitana dignitas confirmatur in Livonia. 350

V. Lithuaniae Regi concedit, ut Praefulem Catholicum evocet ad regia ornamenta, conferenda. 351

VI. Quod de cetero in Cathedralibus, & aliis Ecclesiis nullus in Canonicum recipiatur ultra numerum Canonicorum consuetum, expectatarum litteris minime suffragantibus. 351

VII. Revocatio Indultorum conferendi quocumque Beneficia cum vacaverint, & Expectatarum ad eadem etiam post adeptam possessionem. 352

VIII. Quod ad Ecclesias Promoti infra sex menses munus Consecrationis suscipere teneantur. 352

IX. Confirmatio Universitatis Studii generalis in Civitate Salamantina erecti. 353

X. Confirmatio Ordinis Fratrum, & Militum Hospitalis Leprosorum S. Lazari Hierosolymitani, sub Regula S. Augustini. 353

XI. Quaedam Parisiensis Universitatis Statuta contra Fratres Ordinum Mendicantium probat, nonnulla temperat, cetera rescindit. 355

XII. Quod contra Franciae Regem, ejusque in Regno Successores a nemine Censura publicari possint absque Sedis Apostolice licentia speciali. 356

XIII. Confirmatio Concordiae inter Fratres Carthusianos initae pro bono regimine totius Ordinis. 357

XIV. Declarationes quorundam Articulorum contentorum in Constitutione Innocentii Quarti contra Haereticos. 359

XV. Con-

- XV. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum concessio Monasterio S. Matthæi de Castello Ordinis Cassinensis. 360
- XVI. Fratibus Ordinis Eremitarum Sancti Augustini diversa vestium species assignatur juxta diversos Professorum, Converterorum, & Novitiorum gradus. 361
- XVII. Confirmatio Statutorum in Capitulo Generali Ordinis Sancti Augustini editorum pro recto gubernio totius Ordinis. 362
- XVIII. Revocatio Privilegiorum, & Indultorum quibuscumque Personis concessorum: scilicet, quod per Sedem Apostolicam excommunicari, vel interdicti non possint. 363
- XIX. Approbatio, ut Mulieres jam profite, & ad meliorem frugem reverse collocentur in aliquo loco sub Regula alicujus Ordinis. 464
- XX. Canonizatio S. Clare de Civitate Assisii, Ordinis Monialium Sancti Francisci, ejusque adscriptio in Cathalogo Sanctarum Virginum cum Festivitate institutione pro die 12. mensis Augusti. 364
- XXI. Diffinitio controversie super Primatu inter Armachanum, & Thuamentem Archiepiscopos. 366
- XXII. Comprobatio veritatis Stigmatum S. Francisci de Assisio cum penatum impositione adversus aliter affirmantes. 368
- XXIII. Quod Fratres Minores Conventuales Ordinis S. Francisci, ad Episcopatus, & alias dignitates promovendi, libros, & alia eorum bona Ordini resignare teneantur. 369
- XXIV. Confirmatio declarationis Statutorum Ordinis Beate Mariæ de Monte Carmelo. 369
- XXV. Declaratio, quod ex Concessionibus per Apostolicam Sedem cuicumque factis, vel faciendis, nullum præjudicium Fratibus Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani inferatur, nisi specifica eorum mentio fiat in Litteris Apostolicis. 369
- XXVI. Quod Abbates a Prioribus, quos in suis Prioratibus instituunt, nullam pensionem, seu pecunie quantitatem ante, vel post institutionem exigere presument. 370
- XXVII. Quam Conservatores eligi debeant, & quæ ab ipsis in eorum officii administratione servanda sint. 371
- XXVIII. Fratres Ordinis Servorum Beate Mariæ, eorumque Bona sub Apostolice Sedis protectione recipiuntur, cum paupertatis voti professione. 372
- XXIX. Unio diversarum Congregationum Eremitarum, sub denominatione Fratrum Eremitarum Sancti Augustini, deque hujus Ordinis Regula, ac uniformis habitus delatione. 373
- XXX. Civibus Wormatiensibus conceditur, ut trahi extra Civitatem ad iudicium nequeant in-viti. 374
- XXXI. Concessio exemptionum Archihospitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe a tallis, & collectis. 374
- XXXII. Confirmatio Unionis Congregationis Ordinis Camaldulens. sub regimine Prioris ejusdem Eremitæ. 374
- XXXIII. Prohibitio eligendi, vel nominandi Conradum natum quondam Conradi filii Friderici olim Imperatoris, in Regem Romanorum. 375
- XXXIV. Priores, & Fratres Eremitæ Ordinis San-

- cti Willelmi recipiantur sub protectione Sedis Apostolicæ, cum nonnullarum gratiarum elargitione. 377
- XXXV. Damnatio libri, de Periculis novissimorum temporum nuncupati, nonnulla impij, scandalosa, & execrabilia continentis. 378
- XXXVI. Inquisitorum hereticæ pravitatis facultas, procedendi etiam irrequisitis Diocesanis, contra hereticos judicialiter confessos, & ob-finitos. 379
- XXXVII. Erectio Sedis Episcopalis in Civitate Aquilæ. 380
- XXXVIII. Litteræ Cruciatæ contra Boleslaum Calvum Legnicensem Ducem. 380
- XXXIX. Quod Regulares admitti debeant in Universitate Studiorum Parisien. 381
- XL. Excommunicatio illorum, qui in Regno Francia, Statuta contra Immunitatem Ecclesiasticam edita observant. 382
- XLI. Revocatio Indultorum Archiepiscopis, & Episcopis concessorum super non visitatione Sacrorum Liminum ad tempus. 383
- XLII. Quod Statuta Communitatis Mantuæ, quo modo officium sanctæ Inquisitionis impediant moderentur, vel abrogentur. 383
- XLIII. Confirmatio Privilegiorum Archihospitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, ejusque Hospitalium, & Grangiarum, & præcipue Montis Pessulan. subjectionum enumeratio. 373
- XLIV. Unio locorum omnium Congregationis Camaldulensis, Ordinis Sancti Benedicti, sub Regimine Prioris Eremitæ Camaldulens. Jurisdictioneque omnimoda ejusdem Prioris, in personas dicte Congregationis. Ac plurimarum gratiarum concessio. 386
- XLV. Testimonium Alexandri PP. Castrum Acuti pleno jure ad Anagninam Ecclesiam pertinere. 389
- XLVI. Declaratio quorundam dubiorum concernentium causam Fidei Catholicæ, & pœnas hereticorum, eorumque complices, & fautorum. 389
- XLVII. Infirmi, qui sanæ mentis hereticorum consolamentum petunt, non excusantur eo quod tempore receptæ consolationis sanæ mentis non essent, eorumque familiares super hoc in testes non admittendi. 391
- XLVIII. De cautione recipienda ab Hereticis convertis, & eorum fautoribus. Statuitur insuper, ut ex pecunia ex multis provenientis expensæ Inquisitoribus ministrentur per Episcopos. 391
- XLIX. Quod Prælati Ecclesiastici, Rectores seculares, & alii, faveant Inquisitoribus hereticæ pravitatis, in negotio Fidei exequendo. 392
- L. Indulgentiæ pro Inquisitoribus hereticæ pravitatis, eorumque Notariis, sociis, & fautoribus, ac pro omnibus in prosecutione negotii Fidei decedentibus. 392
- LI. Inquisitorum hereticæ pravitatis facultas, cogendi quoscumque Magistratus, & Officiales, ad exequendum eorum sententias. 393
- LII. Inquisitorum hereticæ pravitatis auctoritas, compellendi quoscumque ad sibi exhibendum scripturas, & instrumenta spectantia ad Officium sanctæ Inquisitionis, & convocandi Clerum, & Populum adversus hereticos, & eorum fautores. 393
- LIII. Prælati, Ecclesiastici, & alii omnes Clerici quomodolibet exempti, statim requisiti, provident

- videant Inquisitoribus, eorumque sociis, de salvo conductis. 394
- LIV. Declaratio illorum, quæ a Clero Urbis servari debent in Processione, quæ fit ad Basilicam Sancti Petri die festo Sancti Marci. 394
- LV. Quod Inquisitores hereticæ pravitatis, bona Hereticorum confiscata distrahant, & pretium ad opus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ conferent. 395
- LVI. Inquisitores hereticæ pravitatis, procedere possunt in causis Fidei, contra quoscumque etiam exemptos, eligereque Notarios etiam Regulares, qui in seculo Notarii fuerunt. 395
- LVII. Inquisitores hereticæ pravitatis Ordinis Fratrum Predicatorum, vel Minorum non tenentur obedire Prælati suorum Ordinum, in concernentibus Officium Sanctæ Inquisitionis. 393

URBANUS QUARTUS.

- I. Encyclicæ Urbani Quarti de sua electione Litteræ. 397
- II. Approbatio Ordinis Militiæ Beate Mariæ Virginis Gloriosæ sub Regulari Observantia Beati Augustini. 398
- III. Canonizatio Sancti Riccardi Episcopi Cicestren. in Anglia, ejusque relatio in numerum Sanctorum Confessorum, cum institutione Festivitatis pro die tertia mensis Aprilis. 401
- IV. Inquisitorum hereticæ pravitatis auctoritas, circa Processum, & Examen Testium, observantiamque Legum editarum contra Hereticos, & punitionem Predicatorum, & aliorum ipsi Inquisitoribus inobedientium. 404
- V. Mandatur Archiepiscopo Maguntino, ut Sententiam Excommunicationis publicari faciat contra Electores, si Conradum Conradi Friderici olim Imperatoris filii natum in Imperatorem eligant. 406
- VI. Inquisitores hereticæ pravitatis, & eorum Notarii, a quocumque Officiali Sedis Apostolicæ delegato, non possunt excommunicari, suspendi, vel interdicti, absque ejusdem Sedis licentia speciali. 406
- VII. Quod Inquisitores hereticæ pravitatis, & eorum Socii Ordinis Fratrum Predicatorum mutuo se possint ab excommunicatione absolvere, irregularitatibus dispensare, a quibus per Priores ejusdem Ordinis absolvi possent. 408
- VIII. Exemptiones, & Immunitates Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti. 408
- IX. Magistris, & Scholaribus Studii Palentini, conceduntur Privilegia, & Exemptiones ad instar Universitatis Parisien. 409
- X. Quod Ecclesiastici per se ad secularia iudicia delegata, vel ordinaria jurisdictione relicta trahi minime possint. 409
- XI. Quod ad Ecclesiarum regimina promoti illud dumtaxat Beneficia retinere possint, quæ suæ promotionis tempore canonicè retinebant. 410
- XII. Civitas Recanaten. Romanæ Ecclesiæ rebellis Episcopali dignitate privatur. 410
- XIII. Diffinitio controversie inter Riccardum Comitum Corrubia, & Castellæ, ac Legionis Regem, ut uterque denominetur in Romanorum Regem electus. 411
- XIV. Approbatio loci Sepulture in Insula Gadicensi Castellæ, & Legionis Rege pro sui corporis

- condendis reliquiis electi, quæ Insula Episcopali ornatur dignitate. 411
- XV. Quod Ecclesiastici in Causis, quæ ad Forum Ecclesiasticum pertinent, ad secularare iudicium ab aliis non trahantur. 412
- XVI. Quod Castra, Feuda, Terras, & alia in Campania, & Maritima consentientia nonnulli Personis de eisdem Provinciis oriundis vendi, donari, seu infendari possint. 412
- XVII. Privata Recanateni Civitate Episcopali dignitate Auximana restituitur cum omnibus juribus &c. 413
- XVIII. Condemnantur omnia Statuta, & Conspirationes a Magnatibus Regni Angliæ Oxoniæ factæ. 414
- XIX. Institutio Festivitatis Sanctis Corporis Christi, pro Feria quinta post Octavam Pentecostes quotannis solemniter celebrande. 414
- XX. Privilegium Abbatis Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, utendi Mitra, Baculo, Benedictionis solemnæ, & aliis Pontificalibus. 416
- XXI. Institutio secundæ Regule Ordinis Sororum Sanctæ Clare nuncupatarum: siue mutatio primæ Regule a B. Franciscò pro ejusmodi Sororibus tradite. 417

CLEMENS QUARTUS.

- I. Encyclicis Litteris omnes Ecclesiarum Prælatos ad implorandam divinam opem pro Ecclesia bene gubernanda incitat. 425
- II. Constitutio, per quam declaratur Angliæ Regem, ejusque filium Edmundum nonquam fuisse veros Regni Siciliæ Possessores. 425
- III. Restitutio Dignitatis Episcopalis Civitati, & Ecclesiæ Fulginatæ, qua privata fuerat ob adhesionem Friderico olim Imperatori. 427
- IV. Privilegia Fratrum Militum Hospitalis S. Lazari Hierosolymitani. 428
- V. Declarationes Statutorum (quæ Charta Chartatis appellantur) Ordinis Cisterciensis Monachorum Sancti Benedicti, aliarque ordinationes pro ejus bono regimine. 429
- VI. De auctoritate, & facultatibus Ministri Generalis, & aliorum Prælatorum Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci, nonnullisque gratis, & privilegis ejusdem Ordinis. 433
- VII. Privilegium Fratrum Militum Hospitalis Sancti Lazari Hierosolymitani, Leprosos undique suscipiendi, & ad domum aliorum Leprosorum, cum eorum bonis transferendi. 437
- VIII. Reservatio Ecclesiarum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum quoruncumque apud Sedem Apostolicam vacantium. 437
- IX. Confirmatio Constitutionum, & Legum ab Innocentio IV. & Alexandro IV. editarum, contra hereticos, eorumque complices, & fautores. 437
- X. Quod Magistratus seculares describi faciant in libris Statutorum Civitatis Leges editas contra Hereticos. 437
- XI. Infendatio Regni Siciliæ Carolo Ludovici Regis Franciæ Fratri. 438
- XII. Quod prope Ecclesias Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci, non possit novum Monasterium construi, vel acquiri, ab Ordinibus in paupertate fundatis, vel cujuscum-

- cumque Ordinis Monialibus, infra spatium trecentum annorum. 446
- XIII. Destinatio Legatorum, qui Carolum Andegavensem, ejusque Uxorem in Urbe Siciliae Reges coronent, & inungant homagium nomine Romanæ Ecclesiæ ab eisdem recepturi. 447
- XIV. Sequitur Carolo Siciliae Regi in idem Argumentum. 448
- XV. Quod Inquisitores hæreticæ pravitatis, describi faciant in Statutis Civitatum, Leges editas ab Innocentio IV. contra hæreticos, Magistratus seculares ad id cogendo. 449
- XVI. Revocatio omnium Indulgentiarum, & Privilegiorum, quibuscumque singularibus Personis Ecclesiasticis, vel Sæcularibus, quibus eis concedebatur quod interdicti, vel excommunicari non possent, nec Terræ eorum Ecclesiastico Interdicto supponi. 449
- XVII. Quod Abbates, & alii, quibus Mitra usus est ab Apostolica Sede concessus, exempti quidem in Conciliis, & Synodis, Mitris tantummodo Aurifrigiatis, non exempti vero Simpli-
cibus albis, & planis utantur. 450
- XVIII. Werhero Moguntino Archiepiscopo committitur, ut electionem Conradini Siciliae Regnum affectantis in Imperatorem impediatur, Electores, fautores &c. si secus egerint, anathemate percellendo. 450
- XIX. Contra Questuantes, Litterisque Apostolicis abutentes, earumdemque pretextu Eleemosynas quomodolibet extorquentes. 451
- XX. Quod in Civitate Beneventana Statuta condita absque Sedis Apostolicæ licentia nequeant, abroganturque condita. 452
- XXI. Canonizatio S. Heduvigis Ducissæ Poloniæ, & præfinitio festivitatis pro die 15. Octobris, cum Indulgentiarum largitione ejus sepulchrum visitantibus. 452
- XXII. Regule, ac Statuta observanda a Canonicis, & Clero Ecclesiæ Aniciensis. 456

- XXIII. Quod in toto Ordine Fratrum Prædicatorum Divinum Officium ubique uniformiter, prout ordinatum fuerat reticetur. 461
- XXIV. Contra Christianos ad Judæorum ritum transseantes, ac Judæos Christianos eosdem ad id trahentes. 462
- XXV. Confirmatio Litterarum Innocentii PP. IV. per quas ille revocatis iis, quæ Fridericus Rex in Sicilia egerat, nonnulla statuerat ad libertatem, & Disciplinam Ecclesiasticam in idem Regnum reparandam. 462
- XXVI. Mitigatio, & declaratio Regule Fratrum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum. 462
- XXVII. Translatio festi Sancti Januarii, quæ Neapolis celebrari consueverat decimotertio Kalendaris Octobris ad septimum idus Maji. 466
- XXVIII. Sententia in Conradinum, qui ob spreta Apostolica monita Regni Hierosolymitani Juribus privatur. 466
- XXIX. Reductio Privilegii Sancti Dominici, & Sancti Francisci Fratribus olim per Sedem Apostolicam concessi, ne alii Religiosi prope eorum domum infra spatium trecentarum annorum Monasteria ædificare possint, ad centum quadraginta annos. 469
- XXX. Quod Fratres Ordinis Prædicatorum Sancti Dominici, ad Prælaturas extra Ordinem assumpti, antequam consecrationis munus recipiant, omnia quæ ab Ordine habent, Conventui resignent. 469
- XXXI. Archiepiscopi, & alii Prælati, gratias, & privilegia Ordini Fratrum Prædicatorum Sancti Dominici, vel Fratribus Minoribus Sancti Francisci interpretari prohibentur. 470
- XXXII. Abrogatio Statutorum quorundam in Capitulo Generali Carthusien. Ordinis editorum, quodque de cætero in dicto Capitulo contra Constitutiones Ordinis edi nequeant. 470

LUCIUS III.

PONTIFEX CLXXI.

AN. DOM. MCLXXXI.

LUCIUS III., antea Humbaldus, natione Thuscus, patria Lucensis, pridem Ostiensis, & Veliternensis Episcopus (a), electus est Romanus Pontifex die prima mensis Septembris (b) anno 1181., & sequenti Dominica, seu die sexta ejusdem mensis coronatus est apud Velletrum (c). Sedit in Pontificatu annos IV. menses II. dies XVIII. (d) imperantibus in Oriente Alexio Comneno, quem Porphyrogenitum vocant, mox Andronico, demum Isaacio Angelo: in Occidente vero Friderico

Lucius III., antea Humbaldus, natione Thuscus, patria Lucensis, pridem Ostiensis, & Veliternensis Episcopus (a), electus est Romanus Pontifex die prima mensis Septembris (b) anno 1181., & sequenti Dominica, seu die sexta ejusdem mensis coronatus est apud Velletrum (c). Sedit in Pontificatu annos IV. menses II. dies XVIII. (d) imperantibus in Oriente Alexio Comneno, quem Porphyrogenitum vocant, mox Andronico, demum Isaacio Angelo: in Occidente vero Friderico

(a) Has quippe duas Ecclesias univit Eugenius PP. III. teste Roberto de Monte (Diploma unicus reperire nondum datum est): cum circa annum 1159. Ollia habitaculis destituta propemodum esse Civitas delisset.

(b) Consilio adnotavi in Alexandro III. Sædem vacasse per dies exilii extremi.

(c) Scribit Anonymus Cassinensis, qui ut recte notat V. Cl. Camillus Petegrius vixit per hæc tempora. Illi assentitur Audois Chronici folio Novæ.

(d) Sic legitur in Oratio ex Catalogo Criticæ Baronianæ præfixit. Anonymus Cassinensis laudatur ad an. 1185. scribit Lucius PP. apud Peronam obiit VII. Calendarum Decembris, de qua Chronologica nota inferius. Sicardus quoque Cremonensis Episcopus, qui eo tempore vivebat, nunquam

concinnavit Chronicon (si conicere licet ex ejusdem verbis ad an. 1179. tunc Offredus ordinatus meus, vir simplex... Cremona fuit Episcopus) anno 1185. hæc subdit: eodem anno Urbanus PP. III. creatus, quod factum fuisse nonnulli habent eodem anno, omnibus est in computo: Nec audientibus Godefrido Viterbiensis, qui in *Paupertate* a nobis sæpius laudato, Lucium Papam sedisse dicit *annis tribus*; apertissimus quoque error inini deprehenditur, qui Amanuentis forte incutia intercepti, quod clarius ex infra-potestis Bullis apparet: inter quas unam ex Ughello referimus datam Gerardo Bellunensi electo: anno 1185. Pontificatus Lucii quinto.

Illud quoque advertendum est, annos IV. m. II. d. XVIII. computari a die Coronationis, seu Consecrationis Papæ.

- cumque Ordinis Monialibus, infra spatium trecentum annorum. 446
- XIII. Destinatio Legatorum, qui Carolum Andegavensem, ejusque Uxorem in Urbe Siciliae Reges coronent, & inungant homagium nomine Romanæ Ecclesiæ ab eisdem recepturi. 447
- XIV. Sequitur Carolo Siciliae Regi in idem Argumentum. 448
- XV. Quod Inquisitores hæreticæ pravitatis, describi faciant in Statutis Civitatum, Leges editas ab Innocentio IV. contra hæreticos, Magistratus seculares ad id cogendo. 449
- XVI. Revocatio omnium Indulgentiarum, & Privilegiorum, quibuscumque singularibus Personis Ecclesiasticis, vel Sæcularibus, quibus eis concedebatur quod interdicti, vel excommunicari non possent, nec Terræ eorum Ecclesiastico Interdicto supponi. 449
- XVII. Quod Abbates, & alii, quibus Mitra usus est ab Apostolica Sede concessus, exempti quidem in Conciliis, & Synodis, Mitris tantummodo Aurifrigiatis, non exempti vero Simplificibus albis, & planis utantur. 450
- XVIII. Werhero Moguntino Archiepiscopo committitur, ut electionem Conradini Siciliae Regnum affectantis in Imperatorem impediatur, Electores, fautores &c. si secus egerint, anathemate percellendo. 450
- XIX. Contra Questuantes, Litterisque Apostolicis abutentes, earumdemque pretextu Eleemosynas quomodolibet extorquentes. 451
- XX. Quod in Civitate Beneventana Statuta condita absque Sedis Apostolicæ licentia nequeant, abroganturque condita. 452
- XXI. Canonizatio S. Heduvigis Ducissæ Poloniæ, & præfinitio festivitatis pro die 15. Octobris, cum Indulgentiarum largitione ejus sepulchrum visitantibus. 452
- XXII. Regule, ac Statuta observanda a Canonicis, & Clero Ecclesiæ Aniciensis. 456

- XXIII. Quod in toto Ordine Fratrum Prædicatorum Divinum Officium ubique uniformiter, prout ordinatum fuerat reticetur. 461
- XXIV. Contra Christianos ad Judæorum ritum transseantes, ac Judæos Christianos eosdem ad id trahentes. 462
- XXV. Confirmatio Litterarum Innocentii PP. IV. per quas ille revocatis iis, quæ Fridericus Rex in Sicilia egerat, nonnulla statuerat ad libertatem, & Disciplinam Ecclesiasticam in idem Regnum reparandam. 462
- XXVI. Mitigatio, & declaratio Regule Fratrum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum. 462
- XXVII. Translatio festi Sancti Januarii, quæ Neapolis celebrari consueverat decimotertio Kalendaris Octobris ad septimum idus Maji. 466
- XXVIII. Sententia in Conradinum, qui ob spreta Apostolica monita Regni Hierosolymitani Juribus privatur. 466
- XXIX. Reductio Privilegii Sancti Dominici, & Sancti Francisci Fratribus olim per Sedem Apostolicam concessi, ne alii Religiosi prope eorum domum infra spatium trecentarum annorum Monasteria ædificare possint, ad centum quadraginta annos. 469
- XXX. Quod Fratres Ordinis Prædicatorum Sancti Dominici, ad Prælaturas extra Ordinem assumpti, antequam consecrationis munus recipiant, omnia quæ ab Ordine habent, Conventui resignent. 469
- XXXI. Archiepiscopi, & alii Prælati, gratias, & privilegia Ordini Fratrum Prædicatorum Sancti Dominici, vel Fratribus Minoribus Sancti Francisci interpretari prohibentur. 470
- XXXII. Abrogatio Statutorum quorundam in Capitulo Generali Carthusien. Ordinis editorum, quodque de cætero in dicto Capitulo contra Constitutiones Ordinis edi nequeant. 470

LUCIUS III.

PONTIFEX CLXXI.

AN. DOM. MCLXXXI.

LUCIUS III., antea Humbaldus, natione Thuscus, patria Lucensis, pridem Ostiensis, & Veliternensis Episcopus (a), electus est Romanus Pontifex die prima mensis Septembris (b) anno 1181., & sequenti Dominica, seu die sexta ejusdem mensis coronatus est apud Velletrum (c). Sedit in Pontificatu annos IV. menses II. dies XVIII. (d) imperantibus in Oriente Alexio Comneno, quem Porphyrogenitum vocant, mox Andronico, demum Isaacio Angelo: in Occidente vero Friderico

Augusto

(a) Has quippe duas Ecclesias univit Eugenius PP. III. teste Roberto de Monte (Diploma unicus reperire nondum datum est): cum circa annum 1159. Othia habitaculis destituta propemodum esse Civitas delisset.

(b) Consilio adnotavi in Alexandro III. Sedem vacasse per dies exilii extremi.

(c) Scribit Anonymus Cassinensis, qui ut recte notat V. Cl. Camillus Petegrius vixit per hæc tempora. Illi assentitur Audois Chronici folio Novæ.

(d) Sic legitur in Oratio ex Catalogo Criticæ Baronianæ præfixit. Anonymus Cassinensis laudatur ad an. 1185. scribit Lucius PP. apud Peronam obiit VII. Calendarum Decembris, de qua Chronologica nota inferius. Sicardus quoque Cremonensis Episcopus, qui eo tempore vivebat, nunquam

concinnavit Chronicon (si conicere licet ex ejusdem verbis ad an. 1179. tunc Offredus ordinatus meus, vir simplex... Cremona fuit Episcopus) anno 1185. hæc subdit: eodem anno Urbanus PP. III. creatus, quod factum fuisse nonnulli habent eodem anno, omnibus est in computo: Nec audientibus Godefrido Viterbiensis, qui in Pontifex a nobis scriptis laudato, Lucium Papam sedisse dicit annis tribus; apertissimus quoque error inini deprehenditur, qui Amanuensis forte incuria intercepti, quod clarius ex infra-potestis Bullis apparet, inter quas unam ex Ughello referimus datam Gerardo Bellunensi electo anno 1185. Pontificatus Lucii quinto.

Illud quoque advertendum est, annos IV. m. II. d. XVIII. computari a die Coronationis, seu Consecrationis Papæ.

rico Anobarbo Imperatoribus. Obiit Veronæ (a) die 24. (b) Novembris anno 1185., & sequenti die sepultus est. Vacavit Sedes per diem (c).

I.

Absolutio Willelmi Regis Scotiæ ab excommunicatione in eum lata ab Archiepiscopo Eboracensi.

Ex Veronæ ad an. 1182.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus fratribus, Episcopis, Abbatibus, Clero, & Populo per Scotiam constituto, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum Regibus benignè agendum.

Cum Regibus tanquam præcellentibus Apostolus statuerit deferendum; dignum est & consonum rationi, ut eos tanquam filios carissimos propensius honoremus, & in devotione Beati Petri, & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ annuendo iustis illorum desiderijs attendamus. Accepimus autem quod cum carissimus in Christo filius noster Willelmus illustris Rex Scotorum, electioni, & consecrationi venerabilis fratris nostri Joannis Episcopi inexorabiliter obviaret, obtentu literarum Sanctæ recordationis Alexandri Papæ prædecessoris nostri, bonæ memoriæ Rogerus Eboracensis Archiepiscopus, & jam Episcopus dictus, in eum & Regnum, & quosdam de Regno sententiam excommunicationis promulgarunt. Ceterum venerabilis frater noster Jocelinus Gloucestrensis Episcopus, & dilecti filii Arnaldus de Melros, & Osbertus Kalkoensis Abbat, & Walterus Prior Sanctæ Columbæ de Insula, propter hoc ad Sedem Apostolicam accedentes, sua nobis assertionem monstrarunt, quod Archiepiscopus excommunicationis in Regem, & interdicti in Regnum, & Episcopus jam dictus in quosdam de Regno excommunicationis sententiam protulerunt, quam ex multiplici ratione retractandam fore rationabiliter coram nobis, & fratribus ostenderunt. Inde utique fuit, quod præfato Regi tanquam carissimo in Christo filio deferentes, omnem sententiam jam dicti Episcopi, pro præfata causa in eum vel suos, vel Regnum prolata de communi consilio fratrum autoritate Apostolica relaxavimus, & statimus illum & suos excommunicatione, & Regnum interdicto, ex præscripta sententia nostra non teneri. Quo circa Universitati Vestre per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus ei tanquam Regi Catholico, & ha-

Willelmus Rex ab Archiepiscopo Eboracensi excommunicatus.

Post omnia ejusdem, & eius Oratorum preces.

Habito prius Rom. Ecclesiæ Cardinalium consilio absolutus.

(a) Ad eam siquidem Civitatem se contulerat, ut eum Frederico Imperatore conveniret de procuranda Sacra expeditione pro recuperatione Terræ Sanctæ. (b) Anonymus Cassinensis scribit Lucium apud Veronam obiisse VII. Kalendas Decembris, quem tamen diem pertinere ad ejus Sepulturam probat Radulphus de Diceto, ut notat Pagius Junior. (c) Ipsa enim die, qua sepultura datus fuit Lucio, electus est Urbanus successus, prout inferius videbitur.

benti communionem Apostolicæ Sedis, participare minime dubitatis, sed in omnibus illi honorem congruum impendatis. Quanto enim certiores sumus de sinceritate devotionis illius Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis Regni sui, tanto amplius eum volumus in omnibus, in quibus secundum Deum possumus, honorari.

Datum Veletræ decimo sexto Kalendas Aprilis. (d)

Dat. die 17. Martii Anno Dom. 1182. Pontificatus.

II.

Confirmatio Donationis à Barafone, ejusque uxore Algaburga Sardinie Regibus factæ Monasterio Montis Casini.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Petro Casinensi Abbati, salutem & Apostolicam benedictionem.

Edictis P. Montis Casini Diar. Ind. cap. 12.

Exordium.

Confirmatio donationis.

Que locis religiosis pietatis intuitu conferuntur, firma volumus & illibata persistere, & ne pravum nequitia perturbentur, apostolico præfido communitur. Hac itaque consideratione rationis inducti, & tuis nihilominus precibus inclinati, Ecclesiam Sancti Nicolai de Gargo cum omnibus pertinentiis suis, quam per dilectum filium nostrum nobilem virum Barafon Arborensem judicem, Diocælanis Episcopi assensum præbentibus, commissum tuæ caræ cenobium est canonicè consequutum, sicut in scripto ejus authentico continetur, & eam justè ac sine controversia possides, tibi & per te Monasterio tuo, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communitur. Ad majorem autem hujus facti notitiam idem scriptum inferius duximus annotandum. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Peccatorum pondere prægravatis principale reperitur remedium, ut temporalem substantiam Christi pauperibus erogare festinent, Domino ipso dicente. Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis; & iterum: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant vos in æterna

Cujus tenet referunt.

(d) Quod ad rei hujus historiam atinet excipe a Pagio Juniore, qui sententiam totam brevibus refert ex Rogero Hovedeni Annalibus. Anno 1180. Willelmus Scotiæ Rex contra Joannem cognomento Scotum canonicè electum Episcopum Sancti Andree per vim intravit Hugonem Cappellanum suum, speiæ appellatione Joannis ad Papam, & Legatorum Romanorum iudicio, qui ab Alexandro III. in Scotiam missi pro Joanne sententiam tulerant. Quod cum rescivisset Alexander III. Legationem Scotiæ committens Rogero Eboracensi Archiepiscopo, mandavit ei, ut una cum Hugone Dunelmensi Episcopo, sententiam excommunicationis præferret in Regem, & Regnum illius interdicere, nisi permitteret Joannem sedere in pace. Quod cum Rex recusasset, Legati Pontifici sententiam excommunicationis in Regem protulerunt, & interdicti in Regnum. Cuius hęc controversia, vivente Alexandro III. sopiri non potuit. Willelmus Rex, post ejus mortem, missis ad Lucium III. Pontificem quædam absolutionem ab eo impetravit. Missi enim eo Lucius Rolandum Elestem Dolensem in Britannia Minor Episcopum, Romanæ Ecclesiæ Subdiaconum, Legatum suum, qui tota ita cum Rege composuit, ut ea in Hugo, quam Joannes tenuerat eidem Ecclesiæ Sancti Andree, & Joannes loco ipsius haberet Episcopatum Dunelmensem, & alia nonnulla.

na tabernacula. Ideoque hanc vocem audiens ego Barafon Rex & judex, aui & patris mei sequens pro posse pia vestigia, consentiente uxore mea Regina Algaburga, necnon & Episcopis nostris Mariniano Zorachi de Terra Alba, & Comitano Pais de Ala, pro redemptione animarum nostrarum & paratum nostrorum, tradimus, donamus atque concedimus Ecclesiæ S. Benedicti de Monte Casino, Ecclesiam S. Nicolai de Gurgo cum omnibus pertinentiis suis, cum servis & ancillis, terris, vineis, cultis & incultis, saltibus & pratis, & sylvis, atque piscationibus, necnon & animalibus, & cum omnibus, quæ in chartula ejusdem Ecclesiæ continentur scripta & tali pacto atque conventionione, ut duodecim ibidem ad Deo servendum, si tamen supradicta Ecclesia hos sufficere sine sui detrimento poterit, dirigat Monachos, ex quibus tres vel quatuor ita sint literati, ut si necessarium fuerit, in Archiepiscopos & Episcopos possint eligi, & etiam Regni nostri negotia, sive in Romana Curia, vel in Curia Imperatoris, & ubique valeant tractare. Si vero tantos sufficere non poterit prædicta Ecclesia, septem, vel quantos secundum consilium nostrum visum fuerit, transmittat, de qua Ecclesia viginti byzantios, & non plus, annuatim accipiat Ecclesia Sancti Benedicti Montis Casini, nisi forte aliquid intervenerit eidem Ecclesiæ impedimentum, vel pro Curia Romana, vel pro Guerra, vel certe pro Regni sui negotio, vel etiam pro comparatione alicujus Terræ. Mihi autem, vel alicui alteri non liceat aliquo modo supradictam S. Nicolai repetere vel inquietare Ecclesiam si supradictam tenere voluerit conventionione. Testes Marianus Zorachi Episcopus Terralbe, & Comitanus Pais Episcopus Ala, & Pontius Curator de Bonorvuli, & Comitanus Fronfate Curator de Campitanno, & Comitanus de Laconpedes Curator de Valenia, & Constantinus Spanus Curator de Frodoriane Judex, Parasou de Gallan Curator de Miili, Orzocho de Lacon filius meus Curator de Gltiber, Orzocor de Lacon Arborikefus Curator de Barbaria de Meana, Constantinus Manca Curator de Mantra Olisaj, Johannes de Vine, Bujakeforum major cum totis suis sociis, Petrus Paganus, quamvis indignus, Sacerdos qui hæc omnia scripsit. Si quis autem contra hanc nostræ donationis chartulam aliquid moliri voluerit, omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, necnon & Beate semper Virginis Dei Genitricis Mariæ, & omnium cœlestium virtutum, & Sanctorum Patriarcharum, & Prophetarum, Apostolorum, Evangelistarum, Discipulorum, Innocentium, Martyrum, Confessorum atque Virginum, & omnium incurrat maledictionem Hæretorum. Amen. Qui autem huic chartule consenserint, & eam confirmaverint, & veram esse crediderint, habeant benedictionem Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, necnon & Beate semper Virginis Dei Genitricis Mariæ, & omnium cœlestium virtutum, & Sanctorum Patriarcharum & Prophetarum, Apostolorum, Evangelistarum, Bull. Rom. Tom. III.

Discipulorum, Innocentium, Martyrum, Confessorum atque Virginum & omnium Electorum. Amen. Hæc omnia sunt ordinata, & firmata anno millesimo centesimo octuagesimo secundo.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Velletri secundo Kalendas Julii. (a)

Eadem Donatio validatur cum solitis expressibus.

Dat. die 10. Junii A. D. 1182. Pontif. Lucii An. I.

III.

Erectio Abbatie Monterealenensis in Archiepiscopatum.

Hanc Abbatiam a cuiusque Archiepiscopi Episcopi potestate exemis Alexander PP. III. anno 1174. unquam omnino eidem confirmavit. EX DEBITO Collect. hujus Tom. 2. pag. 433.

Edictis Rocco Virru. Sic. tit. Sac. Tit. ubi de hac Ecclesia.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Guillelmo Archiepiscopo Monterealenensi, ejusque successoribus canonicè institutis in perpetuum.

Exordium.

Licet Dominus Jesus Christus Ecclesiam suam instituens discipulis suis eandem super credentes ligandi, ac solvendi dederit potestatem, unam tamen in ea, Beatum scilicet Petrum Apostolum, voluit præminere, dicens tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis. Intellegendum ex hoc tribuens fidelibus universis, quod sicut unus erat mediator Dei, & hominum homo Christus Jesus pacificans quæ in cœlis erant, & quæ super terram, & dissolvens maceriarum parietem, & faciens utraque unum, sic & in Ecclesia unum ex ipso, & per ipsum omnium caput esset, nec in membris fieret ulla diversitas, quæ per unius auctoritatem & providentiam capitis ad unam fidei veritatem, eandem religionis reducerentur, & cultum. Quod etiam in eo loco monstratur, in quo & de confirmandis fratribus, & de pacendis dominicis ovibus præceptum a Domino nostro legitur ei datum: ex hac itaque potestate, quæ ad B. Petrum ex dominica traditione pervenit Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ per Dominum Jesum Christum ab eodem B. Petro instituta est, & fundata super universas Ecclesias auctoritate obtinuit, ut ubique ratum esset, ac solidum, quod ipsius prudentia statuisset; quod

(a) Ad hęc Sigillum plumbeum pendens, ex una parte inscriptum habens, SANCTUS PAULUS, SANCTUS PETRUS, ex altera, LUCIUS PAPA TERTIUS; allerit Montis Casini, qui privilegium totum transcripsit ex Apographo Archivii Montis Casini.

etiam ab universis Ecclesiis per orbem terrarum usquequaque diffusis, & receptum est, & servatum; ita ut per eam, & distributio facta sit dignitatum, & inditum Christi fidelibus, & diligentius ordinatum, quod ad cultum pertinere visum est pietatis. Ex hac siquidem data B. Petro a Domino potestate, ipse, & successores ipsius per diversa mundi loca constituerunt Episcopos, & dignitates per Provincias dividerunt.

§.1. Nos etiam, qui eis licet impares meritis, Domino vocante successimus, in loco, qui Mons Regalis dicitur pro multa utilitate populi Christiani Metropolitanam Sedem duximus statuendam. Cuiusmodi charissimus in Christo filius noster Guillelmus Illustris Siciliae Rex divinae caritatis igne succensus ad gloriam Dei, & salutem suam, ac parentum suorum Monasterium ibi fundasset; Et primo locum ad id agendum B. Petro, & Romanae obulisset Ecclesiae ab Episcopali subiectione, per auctoritatem praedecessoris nostri felicis memorie Alexandri PP. assensumque Venerabilis Fratris nostri Gaualterii Panormitani Archiepiscopi liberum reddidit, & quietum, ac se adificiis erigendis regiam curam impendens brevi tempore templum Domino multa dignum admiratione construxit, castris munitissimis, & redditibus ampliavit, libris, & sacris vestibus & argento decoravit, & auro; & tandem multitudinem Monachorum de Cavensi Ordine introduxit, & in tantum adificiis, & rebus aliis extulit locum ipsum, ut simile opus per aliquem Regum factum non fuerit a diebus antiquis, ut in admirationem homines adducat, ad quos ex auditu solo potuerit, quod factum est pervenire; deinde ad opus bonum, sicut cervus ad fontes aquarum anhelans, & modicum reputans quidquid desiderio crearet eternorum, iuxta id, quod sapientia dicit: qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient; a praedecessore nostro, & nobis ipsis, & fratribus nostris cum multa instantia postulavit, ut eundem locum dignitate Metropolitana donarem, praesertim cum & illuc populum congregare cepisset, & diserneret congregare: qui ex illa parte contra omnium inimicorum incursum inexpugnabile munimen posset toti terrae conferre.

§.2. Porro nos deliberatione habita non parva cum fratribus, & attendentes communem utilitatem, qua de incremento illius loci speratur, desiderio, & petitioni ejus non duximus abnuendum; ne ubi liberalissimus ipse de thesauro, & tenimentis suis extiterat, nos de his, quae ad insuam nobis Apostolatus a Deo spectant officium, existere difficiles videremur, & tanta ejus & nostra minueretur tarditate devotio, quanta nostro studio de bono congruenter ad melius incitari. Nam ex hoc pro desiderio ejus non parum facile videbatur, quod licet esset insolitum, quod duae Metropoles tam vicinae consisterent, ex hac tamen nova constitutione nequaquam jus minuebatur alterius: cum jam ante Monasterium ipsum per Archiepiscopos, & Episco-

pos tam in se, quam in omnibus locis suis ab omni Episcopali jure fuisse exemptum, & plena in omnibus libertate donatum, ita ut nulli Archiepiscopo vel Episcopo, nisi tantum Rom. Pontifici subjaceret.

§.3. Te itaque Venerabilis in Christo Fr. Guillelme in ejusdem loci Archiepiscopum nostris tamquam B. Petri manibus consecramus, & pallii dignitate statuimus decorandum. Recipiens quidem eandem Ecclesiam ad honorem Domini Dei nostri, & memoriam Beatae Mariae Virginis, regia liberalitate fundatam sub Apostolici tuitione munimur, & nostro privilegio, quod factum est, roboramus. Statuimus autem in primis, ut ordo Monasticus, qui secundum Dei timorem, & B. Benedicti regulam, & Cavensis Monasterii observantiam in eo loco constitutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus, inviolabiliter observetur.

§.4. Praeterea quascunque possessiones, & quaecunque bona eadem Ecclesia in praesentiarum ex dono praedominati Regis, & quorumque aliorum rationabiliter possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis poterit adipisci, firma eadem Ecclesiae in perpetuum, & illibata permanent. In quibus Episcopatum Catanensem proprio duximus vocabulo designandum, quem nos de fratrum nostrorum communi consilio ad multam praedicti Regis instantiam tibi, tuisque successoribus, sicut propriis Archiepiscopis Metropolitanis in perpetuum constituimus jure subesse.

§.5. Episcopale quoque jus, & omnia, quae in subscriptis locis ex concessione fratrum, & Coepiscoporum nostrorum habet, auctoritate Apostolica tibi, tuisque successoribus confirmamus, & firma & illibata perpetuis temporibus decernimus permanere: Ex concessione scilicet Venerabilis Fratris nostri Gaualterii Panormitani Archiepiscopi cum voluntate, & consilio, & assensu omnium Canonicorum suorum, & Regia etiam conniventia totam Parochiam, & Dioecesim Castellae Cerleonis cum Monasterio Sanctae Mariae Magdalene, & aliis Ecclesiis cum decimis, & aliis justitiis, quas de Baronibus, & aliis Hominibus ipsius Castellae, & pertinentiarum ejus Panormitana Ecclesia solebat percipere, & cum omni Episcopali jure, quod in eadem Parochia, & Diocesi videbatur habere. Ecclesiam praeterea S. Silvestri, quae fuerat demania, & proprii juris Panormitanae Ecclesiae, quae pro eo, quod Ecclesiae tuae multum vicina erat, & multum utilior ei, quam Panormitanae Ecclesiae, jam dictus Archiepiscopus, sicut ejus scripto autentico continetur, de consilio & consensu omnium fratrum suorum eidem Ecclesiae libera, & spontanea tradidit voluntate, cum omnibus Tenimentis, Villanis, & Possessionibus & omni jure suo. Ex concessione bonae memoriae Nicolai quondam Messanensis Archiepiscopi cum totius Capituli sui consensu omne jus Episcopale, quod Ecclesia Messanensis debebat habere in Monasterio, & omnibus pertinentiis ejus, quod illuc.

Cui in praesenti casu sit derogatum, huic dispensat.

Ecclesia Monasterialis sub protectione Sedis Apostolicae recipitur.

Bonaque omnia eidem confirmantur.

Catanensis Ecclesia ei subiacet.

Episcopale jus conceditur.

Enumeratio Parochiarum, & Ecclesiarum ad viciniam Episcopatus antea pertinentium, quae Monasterialis confirmantur, vel de agro conceduntur.

Illustris recordationis ejusdem Regis mater Margarita gloriosa quondam Regina in loco, qui dicitur Moniacium in Diocesi Messanensi in honorem Dei, & Beatae Mariae semper Virginis memoriam pro sua devotione, construxit, & per dictum Archiepiscopum ab omni debito Messanensis Ecclesiae liberum obtinuit, & quietum ab omni jure. Ex concessione Thome Rhegyptani Archiepiscopi communi Capituli sui consensu totum jus Episcopale, vel quodcumque aliud ad Rhegyptaniam pertinebat Ecclesiam in Monasterio S. Salvatoris de Martello, quod construxit Joannes Calomenus Regius quondam Camerarius, & in Monasterio Monialium Sancti Joannis Excalonia, quod est extra muros Civitatis Rhegii, cum cellis, obedientiis, possessionibus, tenimentis, & pertinentiis Monasteriorum ipsorum, juxta quod in jam dicti Archiepiscopi privilegio continetur. Ex concessione Bartholomaei Agrigentini Episcopi cum Capituli sui assensu tam Parochiam & Dioecesim, quam universam jus Episcopale, cum omnibus decimis, & aliis justitiis, ac redditibus suis, quos de Baronibus, & aliis Hominibus Castellae Battalarii, & pertinentiarum ejus, & Casale Bulachini, necnon & omnes decimas, & alios redditus, quos Agrigentina Ecclesia in Castro Corleonis, & pertinentiis ejus habebat, sicut in scripto ipsius Episcopi dignoscitur. Ex concessione Matthaei Mazariensis Episcopi Parochiam, & Dioecesim, & jus Episcopale, omnesque decimas & alios redditus, quod Ecclesia Mazariensis habebat in municipio Iari, & municipio Calatrasi, cunctisque pertinentiis ipsorum, sicut in scripto praefati Episcopi manifestius continetur. Ex concessione R. Anglonensis Episcopi cum communi Capituli sui assensu in Monasterio Carbonis cum cellis, obedientiis, & possessionibus ejus totum Episcopale jus, & quodcumque aliud in eo Anglonensis habebat Ecclesia, sicut in ipsius Episcopi scripto denotatur expressum. Ex concessione Bisuntinis Episcopi cum Capituli sui assensu Ecclesiam Sanctae Mariae de Maccla cum Episcopali jure, & omnibus obedientiis & pertinentiis suis, sicut in ejusdem Episcopi privilegio demonstratur: Ecclesiam quoque Sancti Martini constructam in tenimento Ecclesiae a Petro Indulso, quam ipse Petrus obtulit eidem Ecclesiae cum tenimentis, possessionibus, & pertinentiis suis.

§.6. Pallium ad haec plenitudinem scilicet Pontificalis officii Fraternalitati tuae de Sedis Apostolicae liberalitate largimur, quo intra Ecclesiam tuam ad Millarum solemniam celebranda subscriptis diebus uti debebis. Nativitate scilicet Domini, festo S. Stephani, octava Nativitatis Dominicae, Epiphaniae, Nativitatis, Dominicae in Ramis Palmarum, Cena Domini, Sabbatho Sancto, Pascha & duobus diebus sequentibus, Assumptione, Pentecoste tribus festivitibus Dei genitricis, & Virginis Mariae, Natalicio S. Joannis Baptistae, Commemoratione omnium Sanctorum, solemnitatibus omnium Apostolorum, & praecipuis festis Ecclesiae tuae, dedicationibus Ec-

clesiarum, consecrationibus Episcoporum, ordinationibus Clericorum, & universario tuarum consecrationis die. Provideas igitur quomodo hujus indumenti honor modesta sit actuum vivacitate servandus ut ei moventorum ornamenta convenient, & esse plus valeas bonis actibus, quam hujusmodi ornamento auctore Deo conspicuus, & quem Pastoralis cura constringit officium, dilectionem proberis fratribus exhibere, ut in humilitatis virtute fundatus, nec eleveris prosperis, nec fatigeris adversis. Ipsam etiam adversarii per mandatum dominicum tuo circa te copulenter affectus, & quantum in te fuerit, pacem habeto cum omnibus, & ad pacem studeto reducere discordantes: fugeat in pectore tuo rationale iudicium cum superhumerali ratione conjunctum, & ita in conspectu Dei procedas, & hominum, quatenus commissio tibi Gregi dominico, virtutis praestes exemplum, & taliter opere procedas, & verbo, ut videntes opera tua bona, glorificent patrem nostrum, qui in Coelis est, & gaudeant te talem habere rectorem, per quem & erudiantur ad fidem, & ad recta opera provocentur.

§.7. Obeunte vero te, aut tuorum quolibet successorum, nullus tibi quilibet subreptionis astutia seu violentia praepozatur, nisi quem Monachi ejusdem loci, vel major pars consilii sanioris de ipso Collegio, siquidem idoneus fuerit in eo reperitur, secundu Deum & canonicas sanctiones crediderint eligendum; quod si forte idoneus tibi reperiri nequiverit, & aliunde fuerit assumendus, per fratres ipsius loci Monachus eligatur: Qui nimirum, & regularibus eibus, & indumentis utatur.

§.8. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas detinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Ad inditum sane devotionis tuae, ac demonstrandum, quod eadem Ecclesia Romano tantum Pontifici subjaceret, supernominatus filius noster Rex cum eam sub nomine Monasterii fundare coepisset, eorum tamen Romanorum Pontifici annis singulis constituit perolvendos.

§.9. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive persona paginam hanc nostrae Constitutionis sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum digna satisfactione corripuerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate; reamque se divino iudicio existere, se perpetrata iniquitate cognoscat; & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi alienari; atque in extremo examine divina ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructus bonae actionis percipiant, & apud districtum iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

EGO LUCIUS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

Ego

Adhuc ad Guillelmum Archiepiscopum ex ipsa Pallii concessione petita.

Futuri Archiepiscopi per Monachos Ecclesiae hujus ita tunc eligendi.

Decretum pro immunitate Ecclesiae hujus.

Consensus annuus Sedis Apostolicae perolvendus.

Solite conclusiones.

Mons Regalis constituitur Sedes Metropolitana.

Mons Regalis Abbatis Guillelmo II. Siciliae Rege constituitur.

Eam Alexander PP. III. ab omni Episcopali subiectione exemptum.

Ejusdem Guillelmi Regis procer ad Metropolitanam dignitatem ei imperatorem.

Causa concessionis.

Res insolita, ut duae Civitates inter se viciniae Metropoles tractentur.

1183. Et S. R. E. Card. subscrip-
tiones.

Ego Theodinus Portuensis, & S. Rufinae Sedis Episcopus subscripsi.
Ego Henricus Albanensis Episcopus subscripsi.
Ego Paulus Praenestinus Episcopus subscripsi.
Ego Petrus Presbyter Card. Tit. S. Sufanae subscripsi.
Ego Vivianus Tit. S. Stephani in Coelio Monte Presbyter Card. subscripsi.
Ego Laborans Presbyter Card. Sanctae Mariae Transyberim Tit. S. Callixti subscripsi.
Ego Raynerius Presbyter Card. S. Laurentii in Damaso subscripsi.
Ego Pandulfus Presbyter Card. Tit. Basilicae Duodecim Apostolorum subscripsi.
Ego Hyacinthus Diaconus Card. S. Mariae in Cosmedin subscripsi.
Ego Ardicio Diac. Card. S. Theodori subscripsi.
Ego Gratianus Sanctorum Cosmae, & Damiani Diaconus Card. subscripsi.
Ego Bobo Diaconus Card. S. Angeli subscripsi.
Ego Gerardus S. Adriani Diaconus Card. subscripsi.
Ego Octavianus Diaconus Card. Sanctorum Sergii, & Bacchi subscripsi.
Ego Goffredus Diaconus Card. S. Mariae in Via Lata subscripsi.
Ego Albinus Diaconus Card. S. Mariae Novae subscripsi.
Dat. Velletri per manum Alberti S. R. E. Presbyteri Card. & Cancellarii Nonis Febr. Ind. I. Incarn. Dominicae anno MCLXXXII. (a) Pontific. vero Dom. Lucii Papae III. An. II.

IV.

Confirmatio Bonorum omnium, & Concessio Privilegiorum Monasterio S. Matthaei de Castello Ordinis Cassinensis.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Joanni Abbati Monasterii Sancti Matthaei Servorum Dei de Castello ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

IN eminenti Apostolicae Sedis specula, largiente Domino, quanquam in merito constituti ad universum corpus Ecclesiae aeternam nostrae considerationis debemus extendere, & Servorum Dei quieti attentiori studio providere. Eapropter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & felices recordationis Alexandri Papae praedecessoris nostri vestigiis inherentes praefatum Monasterium, in quo divino estis obsequio mancipati, sub B. Petri, & nostrae pro-

(a) Non hic instituta est quae de Indictione initio, aut ex quo potissimum mensis est numeratus Pontificatus, quae res obicere adhuc omnibus est, nec facile elucidanda. Verum cum iuxta paginam, & Baroniam prima Indictio quodcumque ex mense dedicatur non nisi Febuario mensis anni 1183. sit adscribenda; hoc Diploma eodem anno datum fuisse dicendum est. Hoc autem confirmatur Anonymi Cassinensis testimonio, (qui Duce Cl. V. Cavall. Perescribo per illud tempus vivebat, sicutique producit Chronicon ad annum 1194.) nec scribens ad ann. 1183. Lucius PP. III. apud Velletri promouit Guilelmum Abbatem S. Mariae Regalis de Paderborn Archiepiscopum Rhodani Regali. Quae dicendum est eo quoque tempore iuxta fuisse penes Romanos Pontifices, qui nos unum quoque letarunt annos luculentius Dominicae a die 27. Martii deducere.

tectione suscipimus: & praesentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut Ordo Monasticus, qui secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in vestro Monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quaecumque possessiones, quaecumque bona idem Monasterium in praesentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrique successoribus, & illibata permaneant, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo praescriptum Monasterium constructum est, cum omnibus pertinentiis suis. Terras, & Vineas quas habetis in Territorio Aquinati. Possessiones & terras, quas habetis in terra S. Benedicti, sive terraggio, iustitiam panis, & vini, quam de veteri concessione hactenus observata diebus singulis a Cassinensi Monasterio, & eamquam ab Ecclesia S. Mariae de Albaneta, & S. Nicolai de Ciconia recipitis, sicut eas vobis praedictum Monasterium Cassinense in perpetuum obtinendas pietatis obtentu concessit. Libertatem etiam a bonae memoriae Rainaldo Theodino, & dilecto filio Petro Cassinensibus Abbatibus cum assensu Capituli, sicut in eorum scriptis authenticis continetur. Monasterio vestro indulgam, & bonas consuetudines hactenus observatas, nec non Ecclesiam S. Martini de Monte Montano, & Ecclesiam S. Leonardi iuxta Montem Sambucum cum pertinentiis suis ab eisdem Abbatibus rationabiliter vobis concessas, cum hominibus, quos a praefato Monasterio Cassinense tenetis, nihilominus vobis, & Monasterio vestro, auctoritate Apostolica confirmamus. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos a seculo fugientes, liberos, & absolutos ad conversionem recipere, & in vestro Monasterio sine contradictione qualibet retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in loco professionem, fas sit de eodem loco absque licentia Abbatis sui discedere. Discendentem vero sine communium litterarum vestrarum cautione, nullus audeat retinere. Interdicimus etiam ne alicui liceat alicquem Monachum in eandem Domum contra vestram voluntatem inducere, aut ex ea quemlibet de Fratribus, vobis nolentibus, sine causa rationabili, remove. Sane novitium vestrorum, quae propriis manibus, vel sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium nullus omnino a vobis decimas praesumat exigere. Statuimus insuper, ut nulli penitus liceat eidem Monasterio vestro indebitas exactiones, aut novos census imponere, seu veteres contra statuta Sacror. Canonum adaugere. Sepulturam quoque loci ipsius liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extremae voluntati, qui se illic sepelli delibaverint, nisi excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstat salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te nunc

Ordinem Monasticum secundum Beati Benedicti Regulam servari commendat.

Eidem bona omnia constituat.

Ejusdem bona enumerat.

Libertates, & concessiones a Theodino, & Petro Cassinensibus Abbatibus factas continet.

Clericos, & Laicos ad habitum Monasticum recipere permittit.

Discendentes abbas Abbatis licentia retineri prohibet.

Monachos in eandem Domum induci, vel ex ea removei absque Abbatis licentia prohibet.

Mem. a Decimarum solitione eximit.

Et indebitas exactiones, aut census novos imponere, seu veteres augere vetat.

Sepulturam liberam esse decernit.

Abbas electionem ad Monachos tantum pertinere statuit. Constat con-
clusiones, & clausula.

Lucii PP.

Et S. R. E. Card. subscrip-
tiones.

Dat. die 17. Decemb. An. Dom. 1183. Pont. An. III.

nunc ejusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia praeponat, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, & Beati Benedicti regulam praeviderint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum Monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra, & illibata serventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate, & Cassinensis Monasterii debito jure, & reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertioque commonita, nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine Divina ultioni subiacet. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.

EGO LUCIUS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.
Ego Theodorus Portuensis, & S. Rufinae Sedis Episcopus subscripsi.
Ego Henricus Albanensis Episcopus subscripsi.
Ego Paulus Praenestinus Episcopus subscripsi.
Ego Joannes Presbyter Cardinalis Tituli S. Marci subscripsi.
Ego Laborans Presbyter Cardinalis S. Mariae Transyberim Tit. Calixti subscripsi.
Ego Petrus Presbyter Cardinalis Tituli S. Sufanae subscripsi.
Ego Jacobus Diaconus Cardinalis S. Mariae in Cosmedin subscripsi.
Ego Ardicio Diaconus Cardinalis S. Theodori subscripsi.
Ego Gratianus SS. Cosmae, & Damiani Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Octavianus SS. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis subscripsi.
Datum Anagninae per manum Alberti S. R. E. Presbyteri Cardinalis, & Cancellarii XVIII. Kal. Januarij, Indictione secunda, incarnationis Dominicae anno MCLXXXIII. Pontificatus vero Domini Lucii Papae III. anno III.

Statutum, ut Honores Carnoten. Capituli residentibus tantum concedantur, & ne quis alia in Ecclesia fruens beneficio Canonici ibi, vel Plebanus eligi possit.

Lucius Episcopus, Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Petro Episcopo, & dilectis filiis G. Decano, & Capitulo Carnotens. salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum ab eo cui plus committitur, amplius exigatur, dignum est & consonum rationi, ut qui in Ecclesia vestra praesentibus honorantur, studiosius illi deserviant, & utilitati ipsius intendant. Hac itaque ratione induci auctoritate duximus Apostolica statuendum, ut Honores Carnoten. Ecclesiae aliis de caetero minime concedantur, nisi qui secundum antiquam, & rationabilem consuetudinem residentiam se promiserunt habituros. Si autem post promissionem suam hoc nequaquam impleverint, ab ipsis reddantur honoribus alieni. Ad haec auctoritate Apostolica inhibemus ne quis in alia Ecclesia beneficium habens in Canonico Ecclesiae vestrae, aut Plebanum Presbyterum admittatur, nisi priori cesserit beneficio, & ab proprio fuerit Episcopo absolutus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Velletri. XVI. Kalend. Februarij.

VI.

Confirmatio Sententiae late a Delegatis Apostolicae Sedis in controversia verten. inter Episcopum Pennen., & Abbatem Monasterii S. Quirici ejusdem Diocesis.

Bona omnia juraque hanc Ecclesiam confirmavit Innocentius II. Constit. dat. anno 1140. Tomo II. pag. 251.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei. Ven. Fr. Oderisio Pennen. Episcopo salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum controversia, quae inter te, & dilectum filium Senebaldum Abbatem S. Quirici de Intrethoco super Ecclesiis, & quibusdam aliis rebus fuerit diutius agitata Venerab. Fratri nostro Theo. Portuensis Episcopo, & dilecto filio Octavio SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card. fuisset de mandato nostro commissa, iidem consilio prudentium Virorum inter vos subscriptam concordiam statuerunt. Ad majorem ejus evidentiam scriptum ipsorum confectum super eodem negotio

(*) Notam hanc Chronologicae margini apponit Dacherius.

Ex Dacherii Spicileg. To. XIII. p. 320. f. Supple G. f. fido.

Proemium.

Sed et Beneficia, Officia, & Dignitates.

Dat. die 17. Januat. An. Dom. 1183. Pontific. An. III.

Edidit Ughel. Ital. Sacr. Tomo 14 ubi de historia hujus Ecclesiae.

Controversia Delegatis Apost. Sedis commissa.

Tenot Sententia ab eis licet.

tio inferius de verbo ad verbum duximus annotandum Theo. Dei gratia Portuen., & Sanctae Rufinae Sedis Episcopus, & Octavius SS. Sergii, & Bacchi Diaconus Card. Omnibus ad quos literae istae pervenerint, aeternam in Christo salutem. Noverit universitas vestra, quod cum inter Vener. Fratrem nostrum Oderisium Pennen. Episcopum, & Senebaldum Abbatem S. Quirici de Intrethoco, super Ecclesiis, & aliis infrascriptis controversiis verteretur; Nos de mandato D. Papae Lucii de ipsa causa cognoscentes, praenominatus Abbas, & Mag. Bert. praefati Episcopi procurator, qui per eundem Episcopum in causa ista in praesentia D. Papae Lucii, & quorundam Cardinalium tam ad litigandum, quam ad transigendum procurator fuerat constitutus, libere, & absolute compromiserunt C. librarum providere poenam sibi invicem stipulatione interposita, promittens, si ea, quae nos inter eos statueremus, Abbas ipse, vel Conventus, & Procurator, vel Episcopus rata semper non haberent. Nos autem habito Virorum prudentium consilio pro bono pacis de assensu utriusque partis statuimus, ut Episcopus, vel ejus Nuncius semel in anno in his duabus Ecclesiis in S. Joannis in Insula, & S. Mariae de Ronzano cum tot equituris, & sociis, cum quot alias Ecclesias Episcopus visitat, suscipiatur honorifice, & procuraretur, ut in reditu suo de rebus Ecclesiae fecundum quod consuevit, honoretur. In Ecclesia S. Joannis de Casanello semel in anno ipse, vel ejus Nuncius honorifice suscipiatur, & procuraretur, Capellani autem praedictarum Ecclesiarum, scilicet S. Joannis in Insula, & S. Mariae de Ronzano, & reliqui Clerici, qui sunt in ipsis capellis, dabunt Episcopo cathedraticum, & quos Episcopus excommunicaverit de Parochianis suis, vel de Clericis manentibus in capellis, ad communionem ipsi non admittent. Clerici curam animarum gerentes, & vocati ad Synodum venient, & quos Episcopus ad curam animarum promoverit, fidelitatem ei, & Ecclesiae Pennen. iur. habent. De capella vero S. Joannis in Casanello, quae est in Atriveteri, habeat Episcopus quartam Decimarum, & Mortuorum, & ille, qui ibi gerit curam animarum, iurabit fidelitatem Pennen. Episcopo, & Pennenti Ecclesiae; Abbas vero habebit pleno iure institutionem, & destinationem in his quinque Ecclesiis, scilicet in S. Joannis de Insula, S. Mariae ad Ronzanum, S. Joannis in Casanello, S. Nicolai in Galbano, S. Salvatoris ad Fanum, & interdictum, quod ipse posuerit in jam dictis Ecclesiis, & quos excommunicaverit de Monachis, vel Clericis manentibus in praedictis Ecclesiis, Episcopus non absolvet. Si quos ad Sacros Ordines de Monachis vel Clericis, qui sunt in dictis Ecclesiis, Episcopus promoverit, non exiget ab eis iuramentum, nisi promoveat eos ad curam animarum gerendam; privilegia sane Sanctae Romanae Ecclesiae Monasterio S. Quirici indulta Episcopus conservabit illibata, ita tamen ut praefata sint privilegia salva, & jam dicta Monasteria, & omnia infra ipsa Mona-

Hospitium Episcopo ad visitationem Diocesis proficiscens statutum capit in locis, & temporibus.

Iuramentum fidelitatis, & obedientiae eidem a Clericis Ecclesiarum Monasterii praestandum.

Quo data fuerint Abbatibus Monasterii S. Quirici.

teria consistentia sint in dispositione Abbatibus, & salva sint ea, quae in hac concordia continentur. Monachis & Clericis S. Joannis in Casanello, si quos Episcopus sibi iurare fecit, absolvet, praeter illum, qui tenet & tenebit Capellam Atriveteris, qui tenebitur ad iuramentum fidelitatis. Clerici vero gerentes curam animarum in Capella Ecclesiae S. Joannis in Casanello suscipiant ipsam curam de manu Episcopi, & tenebuntur iuramento Episcopo & Pennenti Ecclesiae. De reliquis vero dictis Ecclesiis si quos sibi iurare fecit, absolvet praeter illos, qui in ipsis Ecclesiis curam gerunt animarum. Praeterea Episcopus in visitatione Parochiae, ipse, vel ejus Nuncius recipietur & honorifice tractabitur. In Ecclesia S. Salvatoris ad Fanum, & S. Nicolai in Galbano confuetus census ei dabitur. De Ecclesia S. Salvatoris, de qua destitutus fuerat, & omnes Clerici, qui sunt in Ecclesiis, in quibus Baptismus celebratur, & in quibus cura geritur animarum tam in Capellis omnibus S. Joannis in Casanello, quam in omnibus aliis Ecclesiis siue sint Capellae, siue non, in quibus geritur cura animarum, suscipiant eam curam de manu Episcopi, & reddant ei Cathedraticum, & tenebuntur ei iuramento fidelitatis. De quarta vero decimarum, & mortuorum omnium praedictarum Ecclesiarum excepta Capella de Atriveteri medietatem habeat Episcopus, & medietatem alteram Abbas. Correctio vero in Spiritualibus pertinet ad Episcopum, in temporalibus ad Abbatem. Manifesta sane crimina omnium laicorum Parochianorum praedictarum Ecclesiarum referentur ad Episcopum. Ut autem hac omnia perpetuo robur firmitatis obtineant, praesentis scripturae paginam nostrorum sigillorum impressione signavimus.

Acta sunt ista in Civitate Anagninae anno Dom. 1183. Pontificatus Domini Nostri Lucii III. Papae anno tertio, Indict. 2. mensis Decembris die 22. Hanc igitur compositionem, sicut inter vos facta est, & recepta, ut superius de verbo ad verbum annotavimus auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus statuimus, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Anagninae 14. Kal. Februarii. (4)

Ceterae Sententiae pariter.

Hujusmodi Compositionem, & Sententiam confirmat Lucius PP.

Dat. die 18. Januarii.

ÓN GENERAL DE B Decre-

(4) Hoc Privilegium anno 1184. esse confirmatum, optime deducitur ex notis chronologicis, quae in eadem Sententia a Delegatis Apostolicis in causa, qua de hic agitur, late leguntur.

VII.

Decretalis contra nonnullos abusos in Pictavenfi Dicecesi investos.

Ex Cartul. Eccles. huiusmodi Martini Antec. Tom. 1. pagina 610.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Guillelmo Pictavenfi Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem.

Beneficia Ecclesiastica, antequam vacent, non promittenda.

Episcopo Pictavenfi de Beneficiis ultra sex menses vacantibus collationem concedit.

Ius eidem Abbatibus sui Episcopatus.

Præpositura quoque Ecclesie Pictaven. collationem concedit.

Cum sit in Lateranensi Concilio constitutum ad immoderatam quorundam avaritiam coercendam, & tollendam materiam iurgiorum, ne beneficia Ecclesiastica, donec vacaverint, promittantur: grave Nobis est & molestum, quod in Dicecesi tua Abbates, & Priores instituta salubria farda aure transire, & hujusmodi promissiones illicitas facere perhibentur. Unde haec enormitas quae salubri fuerat constitutione praefata, vires ex dissimulatione refumens perniciose licentia denuo inoleat; Fratemitati tuae praesentibus literis indulgemus, ut hujusmodi promissionibus irritatis, si occasione dissentionum, quae exinde frequenter emergunt, culpa illorum qui praesentationem habere noscuntur, ultra sex menses Ecclesias vacare contingerit, liceat tibi de auctoritate Apostolicae Sedis, omni contradictione vel appellatione cessante, de personis idoneis sine praedictis tamen eorumdem impostum ordinare. Nolumus autem, ut ex hoc majoribus Ecclesiis debita reverentia minuatur. Ut etiam injunctum tibi officium tanto liberius exequaris, quanto Apostolicum tibi videris adesse praedium, sollicitudini tuae praesenti auctoritate concedimus, ut Abbatibus, & alias mulieres, quae in Episcopatu tuo domibus religiosi praesentis noscuntur, per quarum insufficientiam & negligentiam Deo devota foeminae observantiam Religionis exorbitant, cum consilio dilectorum filiorum nostrorum Sancti Cypriani, & de Pinu Abbatum corrigere valeas; & si inventa fuerint contumaces, absque appellationis diffugio disciplina Ecclesiastica coercere: ut quae remedium fomenta non sentiant, putrida ferro vulnera resceantur: salvis Ecclesiis, quae nullo mediante Romano Pontifici sunt subiectae. Ad haec autem Praeposituram Ecclesiae tuae cum vacaret, idoneam assignandi personam cum assensu majoris & sanioris partis Capituli liberam tibi tribuimus facultatem. Quod si super ea, vel super alio Ecclesiae tuae beneficio cuilibet conferendo tuae devotioni scripsimus, arctari te nolumus mandatum Apostolicum adimplere, sed nisi honesta persona, & beneficio digna extiterit pro qua literas Apostolicas contigerit emanare. Hoc autem propter futuram Ecclesiae tuae, quae vacare proponitur, idonei assignandi tuis nobis literis intimetur, ne forte per ignorantiam veritatis denuo tibi scribere compellamur. Cum vero de jure & consuetudine ad Episcopum Pictavensem, qui pro tempore fuerit, pertinere dicitur in Conventualibus Ecclesiis Clericorum in Dicecesi Pictavenfi, & Bull. Rom. Tom. III.

nilominus in Ecclesia Dauracensi unum Canonium facere praesenti pagina prohibemus, ne quis, appellationis praetextu, quod tibi competit in hac parte, debeat impedire. Sane cum quidam viri Religiosi, qui ad unum Prioratum regendum vix sufficiunt, plerumque duos ambitione damnabili appetant, & detinere praesumant; discretioni tuae praecipimus, ut hanc praesumptionem coarctas, & tam Abbates, quam Archipresbyteros, decanos per tuam Dioecesim constitutos ad suscipiendum ordinem Sacerdotii, si idonei fuerint, appellatione remota compellas. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis & prohibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli se noverit incursum.

Datum Veronae III. Idus Martij.

De duobus Beneficiis simul non retinendis.

Dat. die 13. Martij Anno Dom. 1184. Post. An. III.

VIII.

Decretum contra Haereticos.

Ad abolendam diversarum haeresum pravitatem, quae in plerisque mundi partibus modernis cepit temporibus pullulare, vigor debet Ecclesiasticus excitari: cum nimirum imperialis fortitudinis suffragante potentia, & haereticorum protervitas in ipsis salutatibus suae conatibus elidatur, & catholicae simplicitatis veritas in Ecclesia Sancta resplendens, eam utique demonstret ab omni execratione falsorum dogmatum expiatam.

§.1. Ideoque nos, carissimi filii Nostri Frederici Illustrius Romanorum Imperatoris semper Augusti, praesentia pariter & vigore suffulti, de communi consilio Fratrum nostrorum, necnon aliorum Patriarcharum, Archiepiscoporum, multorumque Principum, qui de diversis mundi partibus convenerunt: contra ipsos Haereticos, quibus diversa vocabula diversarum indidit professio salustium, praesentis decreti generali sanctione consurgimus, & omnem haeresim quocumque nomine cenatur, per hujus constitutionis feriem, auctoritate Apostolica condemnamus.

§.2. In primis ergo Catharos & Patarios, & eos qui se Humiliatos vel Pauperes de Lugduno, falso nomine mentiuntur, Passaginos, Josephinos, Arnaldistas, perpetuo decernimus anathemati subjacere.

§.3. Et quoniam nonnulli sub specie pietatis, virtutem ejus, juxta quod ait Apostolus, denegantes, auctoritatem sibi vindicant praedicandi, cum idem Apostolus dicat: Quomodo praedicabunt, nisi mittantur omnes qui vel prohibiti, vel non missi, praeter auctoritatem ab Apostolica Sede, vel Episcopo loci susceptam, publice vel privatim praedicare praesumpserint.

§.4. Et universos, qui de Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini Nostri Jesu Christi, vel de Baptismo, seu peccatorum

Ex Concl. Tom. XII. Proemium. Cap. de abolenda de Haereticis.

Condemnatio omnium haereticorum.

Haeresis nonnulla nominantur.

Prohibetur, ne quis sine permissione Sedis Apost. vel Ordinarii loci praedice.

Anthemiatizati haereticorum sacramenta.

remissione, aut de Matrimonio, vel de reliquis Ecclesiasticis Sacramentis, aliter sentire aut docere non metuunt, quam Sacrosancta Romana Ecclesia predicat & observat: Et generaliter quoscumque eadem Romana Ecclesia, vel singuli Episcopi per Dioceses suas, cum consilio Clericorum vel Clerici ipsi Sede Vacante, cum consilio, si oportuerit, viciniorum Episcoporum, Hereticos judicaverint, pari vinculo perpetui anathematis innodamus.

§ 5. Receptores & defensores eorum, cunctisque pariter qui predictis Hereticis ad fovendam in eis heresis pravitatem, patrocinium praeferunt aliquid, vel favorem sive consolat, sive credentes, sive perfecti, seu quibuscumque superstitionis nominibus nuncupentur, simili decernimus subjacere sententiae.

§ 6. Quia vero peccatis exigentibus quandoque contingit, ut Ecclesiasticae severitas disciplinae, ab iis qui virtutem ejus non intelligunt, condemnentur: praesenti nihilominus ordinatione sancimus, ut qui manifeste fuerint in supradictis erroribus deprehensi, si Clericus est, vel cujuslibet religionis obumbratione fucatus, totius Ecclesiasticae ordinis prerogativa nudetur: & sic omni pariter officio & beneficio Ecclesiastico spoliatus, secularis relinquatur arbitrio potestatis, animadversione debita puniendus, nisi continuo post deprehensionem erroris ad fidei Catholicae unitatem sponte recurrere, & errorem suum, ad arbitrium Episcopi regionis, publice confenserit abjurare, & satisfactionem congruam exhibere. Laicus autem, quem aliqua praedictarum pestium notoria vel privata culpa reppererit, nisi, prout dictum est, abjurata haeresi, & satisfactione exhibita, confestim ad fidem confugerit orthodoxam, secularis iudicis arbitrio relinquatur, debitam recepturus pro qualitate facinoris ultionem.

§ 6. Qui vero inventi fuerint sola Ecclesiae suspicione notabiles, nisi ad arbitrium Episcopi, juxta considerationem suspicionis qualitatemque personae, propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint, simili sententiae subjacebunt. Illos autem, qui post abjuracionem erroris, vel postquam se, ut diximus proprii auctoritate examinatione purgaverint, deprehensi fuerint in abjuratam haeresim recidisse, seculari iudicio sine ulla penitus audientia decernimus relinquendos, bonis damnatorum, Ecclesiis, quibus deferiebant, secundum sanctiones legitimas applicandis.

§ 7. Sane praedictam excommunicationem, cui omnes cupimus Haereticos subjacere, ab omnibus Patriarchis, Archiepisc. Episc. in praecipuis festivitibus, & quoties solemnitates habuerint, vel qualibet occasione, ad gloriam Dei, & reprehensionem haereticae pravitate, decernimus innovari: auctoritate Apostolica statuente, ut si quis de ordine Episcoporum, negligens in his fuerit vel desidiosus inventus, per triennale spatium ab Episcopali habeatur dignitate & administratione suspensus.

§ 8. Ad haec de Episcopali consilio, & suggestionem culminis Imperialis, & Principum ejus, adjecimus, ut quilibet Archiepiscopus vel Episcopus, per se vel Archidiaconum suum, aut per alias honestas idoneasque personas, bis vel semel in anno, Parochiam in qua fama fuerit haereticos habitare, circummeat: & ibi tres vel plures boni testimonii viros, vel etiam si expedire videbitur, totam viciniam jurare compellat, quod si quis ibidem haereticos sciverit, vel aliquos occulte conventicula celebrantes, seu a communi conversatione fidelium vita & moribus distantes, eos Episcopo vel Archidiacono studeat indicare. Episcopus autem seu Archidiaconus, ad praesentiam suam convocet accusatos: qui nisi se ad eorum arbitrium juxta patriae consuetudinem ab obiecto reatu purgaverint, vel si post purgationem exhibitam in pristinam fuerint relapsi perfidiam, Episcoporum iudicio puniantur. Si qui vero ex eis jurationem superstitione damnabili respuentes, jurare forte noluerint: ex hoc ipso haeretici judicentur, & poenis quae praenominatae sunt percillantur.

§ 9. Statuimus insuper, ut Comites, Barones, Rectores, Consules Civitatum, & aliorum locorum juxta compositionem Archiepiscoporum & Episcoporum, praesente corporaliter juramento promittant, quod in omnibus praedictis fortiter & efficaciter, cum ab eis fuerint exinde requisiti, Ecclesiam contra haereticos, & eorum complices adjuvant, & studeant bona fide, juxta officium & posse suum, Ecclesiasticae similiter & imperialia, statuta circa ea, quae diximus, executioni mandare. Si vero id observare noluerint, honore, quem obtinent, spolientur: & ad alios nullatenus assumantur: eis nihilominus excommunicatione ligandis, & terris ipsorum interdictione Ecclesiae supponendis. Civitas autem, quae his decretalibus institutis duxerit resistendum, vel contra commonitionem Episcopi punire neglexerit resistentes: aliarum careat commercio Civitatum, & Episcopali se noverit dignitate privandam.

§ 10. Omnes etiam fautores haereticorum, tamquam perpetua infamia condemnatos, ab advocacione & testimonio, & aliis publicis officiis, decernimus repellendos. Si qui vero fuerint, qui a lege Diocesanae jurisdictionis exempti, soli subjaceant Sedis Apostolicae potestati: nihilominus in iis quae superius sunt contra haereticos instituta, Archiepiscoporum vel Episcoporum subeant iudicium: & eis in hac parte, tamquam a Sede Apostolica delegatis, non obstantibus libertatis suae privilegiis, obsequantur. (a)

(a) Allatum contra Haereticos Decretum sanctum est in Conventu Veronae habito a Lucio Papa praesente Friderico Imperatore, Cardinalibus, & plebique Ecclesiae Rectoribus, (scilicet Rodolpho Duce) anno 1184, & quidem circa mensem Novembrem.

De perquirendis, examinandis, & puniendis haereticis.

De juramento a Baronibus, & Magistris Urbium & praefato auxilium Episcopis contra Haereticos dandi.

Poenae contra recedentes.

Fautores haereticorum, notis gaudent exemptione a jurisdictione Episcoporum in hujusmodi causis.

Confirmatio Foundationis Praepositurae de Trutenhusen. Ordinis Sancti Augustini Diocesis Argentiniae, ab Hohenburgensi Monasterio dependentis.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis in Christo filiabus Herrardi Abbatis, & Sororibus in Monasterio Hohenburg tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum, Apostolicam benedictionem, & perpetuae salutis iucunditatem.

Totius Ecclesiae fidelibus paterna dilectione familiariter insinuamus, quod audientiae nostrae veridica assertione relatum est, qualiter Fridericus Dux, Pater Friderici Imperatoris, Ecclesiam, quae dicitur Hohenburg, in honore Sanctae Dei Genitricis Mariae fundatam, in qua requiescit corpus S. Odiliae Virginis, per indiscretam rerum invasionem disturbaverit, & usque ad tempus filii sui Friderici Imperatoris pene destructam reliquerit: ipse vero Fridericus Romanorum Imperator divina gratia instinctus, pro tam miserabili Patris delicto graviter doluit, & aeterni Regis gratiam reconciliare volens, praefatam Ecclesiam consilio spiritualium personarum restaurare elaboravit, & sicut ab eis didicit religiosam & idoneam personam, nomine Rilint, eidem Ecclesiae praefecit. Haec enim, dum regimen Ecclesiae feliciter suscepit, pro Dei amore destructa diligenter reaedificans, dissipata strenue plantans, auxilio & consilio Burkardi Argentinensis Episcopi, aliorumque spiritualium, ipsam Ecclesiam ad honorem Dei prudenter & honorifice reformavit, omnemque divinae legis religionem, ac canonicam disciplinae rigorem secundum regulam Beati Augustini, inibi pleniter informavit: quam studii norma succedens ei Abbatissa dilecta in Christo filia nostra Herrart fideliter in omnibus bonis secuta, inter cetera utilitatis opera, quibus invigilavit, praedium in Trutenhusen, cum Conventu suo, & cum Gunthero de Vinbege, a quibusdam ministerialibus ipsius coenobii comparavit, & super majus Altare in Hohenburg ea conditione tradidit, ut ad honorem Dei, & Hohenburgensis coenobii, per laborem suum Praepositura ibi Canonicorum Regularium fundaretur, qui secundum Beati Augustini regulam, & consuetudinem Marbacensis Ecclesiae, institui & permanere deberent: hoc autem favore & consilio carissimi in Christo filii Nostri Friderici Romanorum Imperatoris semper Augusti, & consensu Ecclesiae ipsius ministerialium, approbatione quoque bonae memoriae Petri Tusculanensis Episcopi, tunc Apostolicae Sedis Legati, & Henrici Argentinensis Episcopi statuit, & construxit primum ibi Capellam ad honorem Dei, ac memoriam Beatae Mariae semper Virginis, & curiam cum ceteris aedificiis, donec construeretur ibi major Ecclesia, id est, Monasterium in memoriam Beati Nicolai, cum claustralibus officinis, videlicet cum Hospitali Pauperum, & Hospitio advenientium hospitum, ceterisque aedificiis Ecclesiae necessariis, in quo duodecim Canonici, cum idoneo Praeposito ejusdem Ordinis collocandi sunt, qui sub regulari professione degentes, Hohenburgensis coenobii Abbatibus, omnique Collegio in negotiis spiritualibus & temporalibus, prout Abbatissa, & necessitas coenobii postulerit, in timore Dei devote obtemperent, nec aliquo temerario ausu Hohenburgensem Ecclesiam superbe inquietent: quibus utique praefata Ecclesia in Trutenhusen ordinatione tali, ut praedictum est, fundata dare decrevit, cum praedictorum assensu, duarum hebdomadarum stipendia praebendarum, non ad privatum usum, sed ad communem utilitatem distribuendarum, duas scilicet carratas Vini, & duo talenta Argentinesium denariorum, & viginti octo maldros hyemalis frumenti, & quatuordecim maldros ordei, & beneficia in inferiori Ehenheim, & in Rodesheim sita ad easdem praebendas pertinentia, & decimationem Salicae Terrae in Sauthusen, decimas quoque Salicae Terrae in Egenheim ad easdem praebendas pertinentes, & quidquid Praeposito vel Vicariis suis ad manus oblatum fuerit in Hohenburg. Insuper quoque ad eorundem usum modo concessit in Gokkesvillere triginta duo frugifera jugera, & dimidium & duo vinifera, cum arboribus, & duos ortos, & curiam in Bercheim vero concessit illis quatuordecim jugera & unam curiam, in Heilingenhein, quoque septem jugera vinifera, quae omnia non pertinent ad Praebendas. Ad haec etiam concessit illis ex integro ipsum alodium Trutenhusen. Statutum est itidem, ut quilibet Praepositus in Trutenhusen, cum voluerit, Hohenburgensem Ecclesiam visitet, & Missarum solemnia secundum ordinem ipsius Ecclesiae celebret, ac duos ex Canonicis suis religiosos & idoneos Hebdomadarios in Hohenburg semper constituat servituros. Quod si praedicti Sacerdotes aliquando commutandi fuerint, Praepositus, absque ulla contradictione Abbatissae, libere eos ad claustrum revocans, alios idoneos restituere curet, qui de mente, sine licentia Abbatissae, non recedentes divina officia absque ullo gravamine secundum consuetudinem Hohenburgensis Ecclesiae celebrare non recuset. In Purificatione quoque Sanctae Mariae, & in die Palmaram, & in Coena Domini, & in Nativitate, ac Decollatione Sancti Joannis Baptistae, & in Assumptione Sanctae Mariae, & in festivitate S. Michaelis, & omnium Sanctorum ad Monasterium Hohenburgense, si inevitabilis causa non impedit, Missam solemnem celebraturus annuatim veniat, & etiam in festo S. Odiliae, ac in Capella eius dedicatione, & in Nativitate Domini Missam diurnam priorem celebret. Quod si Praepositus, & Canonici sui haec privilegia decreta neglexerint, Ecclesiamque Hohenburgensem irrationabili gravamine inquiete perturbaverint, Abbatissa & Conventus praebendas ac beneficia ad praebendas

Ex Authographo Episcopi Argentinensis, editi in Sammaribus Gall. Circa Tom. V. inter Instrumeta Ecclesiae hujus anno XXXV.

Historia Ecclesiae de Hohenburg ejusque reparationis.

Foundationis Praepositurae de Trutenhusen.

Conditiones appolite.

Dos stabilita.

Alia Statuta.

Ego Hubertus Tituli Sancti Laurentii Presbyter Cardinalis subscripsi.
 Ego Pandulfus Presbyter Card. Tituli Basilicæ XII. Apostolorum subscripsi.
 Ego Albinus Tit. Sanctæ Crucis in Jerusalem Presbyter Card. subscripsi.
 Ego Arditio Sancti Theodori Diaconus Cardinalis subscripsi.
 Ego Gratianus SS. Cosmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis subscripsi.
 Ego Gofredus S. Mariæ in Via Lata Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Rolandus S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Radulphus Sancti Georgii ad Velum aureum subscripsi.
 Datum Veronæ per manum Alberti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Cardinalis, & Cancellarii XI. Kalendas Augusti, Indictione III. Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXXV. Pontificatus vero Domini Lucii Papæ III. Anno IV.

XI.

Confirmatio bonorum omnium, & Immunitatum Bellunen. Ecclesiæ, cui, ejusque Episcopo nonnulla conceduntur privilegia.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Gerardo Bellunen. Ecclesiæ electo, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Dati die 22. Julii An. Domini 1185. Pont. An. IV.

Edicti Vrbel. Ioh. Sac. Tom. V. ubi de Ecclesiâ hujus Episcopii.

Exordium.

Bellunensem Ecclesiam sub Sedis Apostolice protectione recipit.

Exemptiones nonnullas ac prerogativas concedit.

Ejusdem Ratione in dnoque dependentia confirmat.

Tuba. Capellam S. Crucis. Civitatem cum Curia & Dominio tam in spiritualibus, quam in temporalibus, & cum Anta, quæ est juxta Civitatem. Castrum de Castellione cum Plebe, & Capellis suis, & Curte & pertinentiis suis. Castrum de Medone. Castrum de Agorde cum Comitatu, & cum Monte de Falcata, & aliis pertinentiis suis. Medietatem Castri de Zumellis, & jus ordinationis, quod habes in Capella ipsius Castri, & in cortis ipsius. Castrum S. Georgii cum pertinentiis suis. Plebem de Cadula cum Capellis suis. Pontem de Polpecho cum Ripa & Pedagiis suis. Plebem Sanctæ Mariæ de Alpago cum Capellis suis, & Comitatum cum duabus decimis, quæ sunt in eodem Comitatu. Castellum de Pucenico cum Comitatu terminante per Montis Summitatem Petre Cise, & per Montem, qui dicitur Crux ferrea, & summitatem Montis Caballi. Campum Sillium inter eodem confines, & Sylvam cum decimis, & pertinentiis suis. Plebem S. Floriani de Zaudu cum Capellis suis, & Comitatum cum jurisdictione, & districtu in pertinentiis ipsius Zaudi. Districtum, & ordinationem Castri de Lavatio. Montem Farræ cum decimis suis. Sylvam Canalis S. Crucis a Levina Leverada respiciente ad Ecclesiam S. Crucis cum decimis & pertinentiis. Curtem de Fregona cum Castris de Carone, cum Capella S. Justii, & Capellam S. Martini cum dominio & pertinentiis ejusdem. Villam de Pinedo. Castrum de Opitergio cum Curte, & Villis, & Campanis suis. Capellam S. Blasii, S. Petri, S. Martini, & Sanctæ Mariæ cum alia Capella & Campana, quæ omnes dicuntur esse in pertinentiis Castri de Opitergio. Jus ordinationis earumdem in Plebe S. Joannis de Opitergio, & Capella Curtis Franconis, & Livellaticum aliorum Ecclesiarum, & ordinationum earumdem in pertinentiis Opitergii: Curtem, & Castra de Soligo cum Villis & pertinentiis suis; Curtem de Cendone cum Capellis ipsius. Auctoritate quoque Apostolica nihilominus duximus prohibendum, ne ullus Advocatus, vel Minister ejus Ecclesiam tuam, vel quæ ad eam pertinent, gravare, seu quibuslibet indebitis exactionibus fatigare præsumat. Prohibemus insuper, ut infra lines Parochiæ tuæ nullus sine tuo assensu Capellam, seu Oratorium de novo construere audeat: salvis privilegiis Romanorum Pontificum. Præterea novas, & indebitas exactiones a Patriarchis, Episcopis, aliisque omnibus Ecclesiasticis, secularibusve personis tibi, sive Ministris tuis Ecclesiasticis, secularibusve hominibus, vel rebus tuis imponi auctoritate Apostolica prohibemus. Ad hæc libertates, & immunitates a Regibus, & Principibus, & ab aliis personis tam Ecclesiasticis, quam mundanis eidem concessas Ecclesiæ, & antiquas, & rationabiles consuetudines, integras, illibatasque manere præsentis decreto sancimus. Inhibemus etiam, ne interdictos, ac excommunicatos tuos ad officium, & ad communionem Ecclesiasticam admittere quiscumque sine congrua satisfactione præsumat. Obeunte vero te nunc ejusdem Ecclesiæ electo,

cto, vel tuorum quolibet successorum, nullus quavis subreptionis astutia, vel violentia præponatur, nisi quem Canonici ejusdem Ecclesiæ communi consensu, vel pars Consilii senioris secundum Dei timorem, & Sanctorum Patrum institutionem providerint eligendum.
 Decernimus etiam, ut nulli omnino hominum &c. Si igitur in futurum &c.
 EGO LUCIUS Catholica Ecclesiæ Episcopus.
 Ego Theodinus Portuensis, & S. Rufinæ Episcopus.
 Ego Henricus Albanensis Episcopus.
 Ego Theobaldus Hostiensis Episcopus.
 Ego Joannes Presbyter Card. Tit. S. Mariæ Transtib.
 Ego Laborans Presbyter Card. Tit. Sancti Martini.
 Ego Ubertus Tit. S. Laurentii in Damaso Presb. Card.
 Ego Pandulfus Presbyter Card. Tit. SS. Jo. & Pauli.
 Ego Adelarudus Tit. S. Marcelli Presbyter Card.
 Ego Melior Presbyter Card. Tit. SS. XII. Apostolorum.
 Ego Albinus Tit. S. Crucis Presbyter Card.
 Ego Arditio Diaconus Card.
 Ego Rolandus Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.
 Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card.
 Ego Radulphus S. Georgii ad Velum Aureum Diaconus Card.
 Datum Veronæ per manum Alberti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Cardin., & Cancell. 15. Kal. Novembris Indict. 4. anno Dominicæ Incarnationis MCLXXXV. Pontificatus vero D. Lucii Papæ III. Anno V.

Solite Conclusiones.
 Lucii PP.

Et S. R. E. Cardin. Subscriptiones.

Dati die 17. Octobris Anno Domini 1185. Pontif. An. V.

Ex Henricus Regula Ordinis Cisterciensis. pag. 57.

Proemium.

Non licet Ordinaris in personis, vel loca Ord. Cister. contra id quod ab

Capellam, seu Orator. sine Episc. assensu de novo construere vetat.
 Ab indebitis exactionibus liberat.
 Privilegia omnia confirmat.

Sedis obtinuit, ut nullus in Monasteria, vel Abbates Ordinis memorati quamlibet Ecclesiasticam sententiam promeret, vel personam in eodem Ordine constitutas excommunicationis, vel suspensionis, seu interdicti promulgatione gravaret. Quia vero refrigerante charitate multorum usque adeo malitiam noscitur abundasse, ut nonnulli eorum, qui Ecclesiis Dei modernis temporibus sunt Prælati, transgrediantur terminos ab antiquioribus constitutos, & in vestrum specialiter Ordinem indebitam exercere non dubitent ultionem, præsentium litterarum inscriptione, statuimus, & auctoritate Apostolica confirmamus, ut nulli omnino liceat in vos, vel Monasteria vestra, seu Fratres inibi constitutos contra id, quod ab origine Ordinis noiscitur observatum, excommunicationis, vel suspensionis, seu interdicti Sententiam promeret quod si deprompta fuerit auctoritate Apostolica decernimus non tenere. Adjungentes quoque decernimus, ut Archiepiscopi, & Episcopi in recipiendis professionibus, quæ a benedictis, vel benedicendis Abbatibus exhibentur, ea sint forma, & expressione contenti, quæ ab origine Ordinis noiscitur instituta: Scilicet, ut Abbates ipsi salvo Ordine suo profiteri debeant, & contra instituta Ordinis nullam professionem facere compellantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Veronensi * undecimo Kalendas Decembris.

XIII.

Donationes Godefridi I. Henrici I., & Godefridi II. Brabantie Ducum in favorem. Equitum Templariorum confirmat.

Lucius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Domus Militie Templi salutem & Apostolicam benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facilem præbere consensum, & vota quæ a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere.

Quapropter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu piam concessionem bonæ memorie Godefridi, quondam Ducis Lothringie vobis, & domui vestre rationabiliter factam, ratam esse decernimus, eamque, ut indissolubilem obtineat firmitatem, præsentibus literis duximus inferendam.

Perpetam ab Henricus hæc Constitutio consignatur anno 1183. Lucius siquidem Paps juxta superioris dicta ex Anonymo Cisterciensi nonnulli anno 1184. Veronam divertit, præcedenti vero tempore, tunc Sigonio, in proximis Romanis locis subsistit: quod clare probant Bullæ per illud tempus ab eo date Viterbi, & Anagnina.

origines Ordinis observatum aliquam sententiam pronuntiare, & si pronuntiare non tenent.

Episcopi in Absolutum benedictionibus ea sine professione contenti, quæ ab origine Ordinis noiscitur instituta.

Datum die 22. Novemb. An. D. 1185. Pont. An. V. * leg. Veronæ

Edicti Mfr. raris Oper. Diplomati. tom. II. pagina 1189.

Exordium.

Godefridi Ducis donationem confirmat.

URBANUS III.

PAPA CLXXII.

ANNO ÆR. C. C. MCLXXXV.

Ubertus (a) Crivellus, patria Lombardus, Archiepiscopus Mediolanensis, S. R. E. Presbyter Cardinalis, electus est die 25. (b) Novembris An. 1185., & sequenti Dominica die, qua incidit in primam Decembris consecratus est Romanus Pontifex (c). Sedit in Pontificatu annum

(a) Radolphus de Diceto Hist. Anglie. Script. ed. Seldeni eum vocat Humbertum. Nos eum Ubertum nuncupamus, quo nomine appellatum legitur a Scripserunt rerum Mediolanensium: precipue vero a Patricio in Monumentis Ambrosianis Basilicæ. (b) In Catalogo Archiepiscoporum Mediolanensium Tom. II. A. Sorum ejusdem Ecclesie legitur, Urbanum electum Pontificem in Vigilia Natalis Domini: quo posita tota fuerit Chronologia: atque hic quidem Carolus tempore S. Caroli Borromei consecutus omnibus antiquioribus Catalogis, Chronici, & Scripserunt adversatur. Præterea nos subiectimus Bullam quamdam alias ex Gebenensi Archivo de promptam datam Verona II. Idus Decembris anno 1185. primis nempe Pontificatus Urbani diebus scriptam. Ulterius: hunc electum fuisse die 25. Novembris, statuto die obitus Lucii decessit 24. mensis ejusdem, diserte probatur omnium auctorum consensu assertentium ipsa die, qua sepultus est Lucius, substitutum ei fuisse Urbanum. (c) Hæc Radolphus de Diceto Humbertus... Kalendis Decembris coronatus est in Ecclesia S. Petri in monte in supercilio collocata.

Que fuerit hujusmodi donatio.

Statuit namque divinitus inspiratus, ut quindecim Manfos & Marcium, & Prata usque ad flumen Lane, in loco ubi Sylva fuit, & vadit secus terram Monachorum Sanctæ Mariæ & terram viri Nobilis Gosovini, ex dono suo, propria contentiente Uxore sua, habeatis in posterum, & ad utilitatem domus vestræ utiliter teneatis.

Altera Godefridi I. donatio.

Præterea Nepos ejus Godefridus Dux Lotharingie, cum propriæ Uxoris assensu donum a prædicto Godefrido Avo suo factum recognovit & ratum habuit, & ad exemplar ipsius relevamentum hominum suorum tam in Ducatu de Brabantia, quam in Comitatu de Arescot & in tota terra, & in Ducatu suo sicut ex Autentico scripto ejus agnovimus, vos habere concessit.

Adjiciens, ut quicumque de fratribus vestris in Curia ejus pro reditu illo colligendo morabitur, pro se & duobus scuteriis, & tribus equitaturis scenum & avenam habeat, & candelas & ferraturas equorum de Curia ipsa percipiat.

Quæ utique omnia sicut pie & rationaliter data sunt & concessa, rata esse decernimus, & ea vobis & domui vestræ auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus: Statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, & ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Arimini X. Kal. Julii.

XIV.

Quod morte Mandatoris, lite non contestata, finitur mandatum.

Cantuariensi Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis,

Relatum ex parte vestra, quod licet in commissionibus a Sanctæ recordationis Alexandro Papa Tertio Prædecessore Nostro factis, fuerit appellationis remedium amotum, altera tamen partium, sive lis contestata fuerit, sive non, expirasse mandatum morte Mandatoris allegat, ideoque negotiis omnibus postpositis, in suspensio mandatum Apostolicum expectatis. Nos igitur consultationibus vestris præsentium auctoritate respondemus, quod si lis contestata fuerit ante obitum Prædecessoris Nostri mandatum in morte Mandatoris nullatenus expiravit, si vero ante litem contestatam decessit, non est in eo casu Judicibus, quos delegaverat, ex delegatione hujusmodi procedendum: etiam si ab eis minime fuerit appellatum. Poterit ergo in eo casu appellatione cessante, procedi in quo ante mortem Mandatoris lis fuerit per conquestionem, & responsionem partium contestata. Ubi autem mors Mandatoris lite non contestata, præcessit, penitus subsistatur, sive fuerit, sive non fuerit appellationis obstaculum interjectum.

In Appendice ad Concilium Lateranense III. Concilium Tom. XIII. fol. 498.

Claufulæ.

Quam ratam habet.

Urbanus Tertius.

num I. menses X. dies XXV. (a) imperantibus in Oriente Isaacio Angelo, in Occidente Friderico Anobarbo Imperatoribus. Obiit siquidem die 19. Octobris anno 1187. (b), & sepultus est in Urbe Ferraria (c). Vacavit Sedes per diem (d).

hos dies faciente cum ea Domino signum in bonum, quamvis ipsam de Transitu pii Patris Lucii non modicus dolor, tristitiaque turbavit: Statum tamen ejus in unitate spiritus, & vinculo pacis divina providentia conservavit: ut post vespertinos steras letitia matutina succederet, & ipsa velut columba pulcherrima suis laticata gemitibus sine ruga prorsus, & macula candoris sui pulchritudinem retineret. Defuncto siquidem pia recordat. Patre, ac Prædecessore Nostro Domino Papa Lucio, & reverendissimo ejus Corpore honorifice tumulato, habitus est a Fratribus de successoris electione tractatus, in quo tantum fuit unitas omnium, tantaque adinvicem concordia singulorum, ut ille intelligatur operatus in eis, in cujus manu corda sunt omnium, & per quem adunatur diversitas animorum. Cæterum cum plures essent in Ecclesia Dei Viri Venerabiles, & prudentes, in quos eorum vota concurrere consuevit, ut credimus, & dignius potuissent, ad insufficientiam nostram oculos intenderunt: & factum est sic, ut nos, quibus ad dignitatis tantæ fastigium nec vires, nec merita suffragantur, in Patrem sibi elegerint & Pastorem. Nos autem licet nobis concilii propria infirmitatis essemus, ita ut crederemus eorum proposito non immerito resistendum: ne tamen ex dilatione negotii, vel pertinacia reluctandi, aliquid in Ecclesia periculum proveniret, consensimus, licet inveni in conjunctione subire laborem, ab eo sperantes, dirigi gressus nostros, qui Beato Petro in fluctibus naviganti, & fiduciam præstitit, ut in Mare descenderet, & potenter occurreret, ut dubitans non periret. Nunc igitur in eo loco, & officio constituti, in quo valde indigemus omnium fidelium suffragiis adjuvari, ad vos tamquam ad speciales Ecclesie Romanæ filios cum fiducia, & securitate recurrimus, vosque benedictionis Apostolicæ prævenientes alloquio, literis familiaribus admonemus, rogamus attentius, & exhortamur in Domino, quatenus transitum supradicti Patris, & Domini Nostri Lucii devotis orationum suffragiis prosequentes, fidem, & devotionem, quæ Nobis pro reverentia Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, & Apostolicæ Sedis communiter debetur ab omnibus, vos specialiter impendatis, ita quod ex hoc, & a Deo præmium consequi, & majorem semper gratiam valeatis in oculis nostris, & totius Ecclesie promereri.

Lucii Papæ III. obitus.

In Successoris electione concordia.

Urbanus in summum Pastorem electio.

I.

Urbani PP. Literæ Encyclicæ ad omnes Episcopos de sui Electione.

Ex Concilio Tomo XIII. fol. 53.

* Adde illud.

Præfatio.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus Prioribus, & cæteris Ecclesiarum Prælatibus ad quos Literæ pervenerint salutem & Apostolicam benedictionem.

Cælestis Altitudo consilii firmam retinens in sua dispositione censuram Sacrosanctam Romanam Ecclesiam, ad cujus regimen sumus licet insufficientes assumpti, supra petram Fidei soliditate fundavit, illud ei tribuens in Apostolicæ confessionis fortitudine firmamentum, cui nec procella turbis, nec prævalere possit spiritus tempestatis. Unde ipsa universalis Mater Ecclesie usque ad consummationem sæculi manentem secum retinens Salvatorem, ita, juxta Canticum Salomonis, quem dilexit amplectitur, ut pro nulla rerum varietate, vel temporum ab unitate sue Fidei, vel pietatis proposito separaretur. Licet enim, vel crebra decedentium mutatione Pastorum in varia discrimina frequenter incidit, vel per mundane malignitatis incursum persecutiones innumeras pertulerit, & labores: nunquam tamen eam gratia divina deseruit, quo minus robur ejus in quolibet tentatione perficeret, & inde obtineret ipsi suæ gaudium, unde susceperat Fidei firmamentum. Sic igitur ante paucos

(a) Hæc unicuique, vel me hinc inde computandi gæro, patenti, si computum a die electionis Urbani deducatur, quod nos servamus, ut cum cæteris chronologicis conveniat. Hic enim tempus eidem Urbano ex Catalogo Critico Baroniano præmittit, Chronicon Fidei Novæ, Codex quidam M. S. Bibliothecæ Apostolicæ Rom. l. script. Tomo III. pag. 477. Amalricus, cæteris quoque omnes. (b) Diserte hoc probat Pagnus in vita Urbani. Clarius exprimit Gezevius in Chronico apud Seldeni in loco citato. Obiit... Urbanus XIII. Kalendis Novembris. (c) Libet hic Rogatii Hovedeni verba referre. Urbanus PP. cum audisset quod tempore sui iussus esset Rex Jerusalem, & Cæs. Dominica, & Civitas sancta Jerusalem, doluit vehementer, & in idem agritudinem, & mortem est tertio de. m. Kalendas Novembris, qui dies ejus sepultura restitutus est, apud Ferrariam. Amalricus autem hæc addit. ibi a viro, & populo benedixit sui sepulchro. (d) De hoc clarius in Gregorio successore.

Datum Veronæ secundo Idus Januarii.

Die die 121 Jan. An. Domini 1185. Post Anno I.

Quae fuerit hujusmodi donatio.

Statuit namque divinitus inspiratus, ut quindecim Manfos & Marcium, & Prata usque ad flumen Lane, in loco ubi Sylva fuit, & vadit secus terram Monachorum Sanctae Mariae & terram viri Nobilis Gosovini, ex dono suo, propria contentiente Uxore sua, habeatis in posterum, & ad utilitatem domus vestrae utiliter teneatis.

Altera Godefridi I. donatio.

Præterea Nepos ejus Godefridus Dux Lotharingie, cum propriae Uxoris assensu donum a prædicto Godefrido Avo suo factum recognovit & ratum habuit, & ad exemplar ipsius relevamentum hominum suorum tam in Ducatu de Brabantia, quam in Comitatu de Arefcot & in tota terra, & in Ducatu suo sicut ex Autentico scripto ejus agnovimus, vos habere concessit.

Adjiciens, ut quicumque de fratribus vestris in Curia ejus pro reditu illo colligendo morabitur, pro se & duobus scuteriis, & tribus equitaturis scenum & avenam habeat, & candelas & ferraturas equorum de Curia ipsa percipiat.

Quæ utique omnia sicut pie & rationaliter data sunt & concessa, rata esse decernimus, & ea vobis & domui vestrae auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus: Statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, & ei ausu temerario contraire.

Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Arimini X. Kal. Julii.

XIV.

Quod morte Mandatoris, lite non contestata, finitur mandatum.

Cantuariensi Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis.

Relatum ex parte vestra, quod licet in commissionibus a Sancta recordationis Alexandro Papa Tertio Prædecessore Nostro factis, fuerit appellationis remedium amotum, altera tamen partium, sive lis contestata fuerit, sive non, expirasse mandatum morte Mandatoris allegat, ideoque negotiis omnibus postpositis, in suspensio mandatum Apostolicum expectatis. Nos igitur consultationibus vestris præsentium auctoritate respondemus, quod si lis contestata fuerit ante obitum Prædecessoris Nostri mandatum in morte Mandatoris nullatenus expiravit, si vero ante litem contestatam decessit, non est in eo casu Judicibus, quos delegaverat, ex delegatione hujusmodi procedendum: etiamsi ab eis minime fuerit appellatum. Poterit ergo in eo casu appellatione cessante, procedi in quo ante mortem Mandatoris lis fuerit per conquestionem, & responsionem partium contestata. Ubi autem mors Mandatoris lite non contestata, præcessit, penitus subsistatur, sive fuerit, sive non fuerit appellationis obstaculum interjectum.

In Appendice ad Concilium Lateranense III. Concilium Tom. XIII. fol. 498.

Clasula.

Quam ratam habet.

URBANUS III.

PAPA CLXXII.

ANNO ÆR. C. C. MCLXXXV.

Ubertus (a) Crivellus, patriaria Lombardus, Archiepiscopus Mediolanensis, S. R. E. Presbyter Cardinalis, electus est die 25. (b) Novembris An. 1185., & sequenti Dominica die, quæ incidit in primam Decembris consecratus est Romanus Pontifex (c). Sedit in Pontificatu annum

(a) Radulphus de Diceto Hist. Anglie. Script. ed. Seldeni eum vocat Humbertum. Nos eum Ubertum nuncupamus, quo nomine appellatum legitur a Scripserunt rerum Mediolanensium: præcipue vero a Patricio in Monumentis Ambrosiane Basilicæ. (b) In Catalogo Archiepiscoporum Mediolanensium Tom. II. A. Sorum ejusdem Ecclesie legitur, Urbanum electum Pontificem in Vigilia Natalis Domini: quo posita tota fuerit Chronologia: atque hic quidem Carolus tempore S. Caroli Borromei consecutus omnibus antiquioribus Catalogis, Chronici, & Scripserunt adversatur. Præterea nos subiectionem Bullam quamdam alias ex Gebenensi Archivo de promptam datam Verona II. Idus Decembris anno 1185. primis nempe Pontificatus Urbani diebus scriptam. Ulterius: hunc electum fuisse die 25. Novembris, statuto die obitus Lucii decessit 24. mensis ejusdem, diserte probatur omnium auctorum consensu assertentium ipsa die, qua sepultus est Lucius, substitutum ei fuisse Urbanum. (c) Hæc Radulphus de Diceto Humbertus... Kalendis Decembris coronatus est in Ecclesia S. Petri in supercilio collocata.

num I. menses X. dies XXV. (a) imperantibus in Oriente Isaacio Angelo, in Occidente Friderico Anobarbo Imperatoribus. Obiit siquidem die 19. Octobris anno 1187. (b), & sepultus est in Urbe Ferraria (c). Vacavit Sedes per diem (d).

hos dies faciente cum ea Domino signum in bonum, quamvis ipsam de Transitu pii Patris Lucii non modicus dolor, tristitiaque turbavit: Statum tamen ejus in unitate spiritus, & vinculo pacis divina providentia conservavit: ut post vespertinos steras letitia matutina succederet, & ipsa velut columba pulcherrima suis laticata gemitibus sine ruga prorsus, & macula candoris sui pulchritudinem retineret. Defuncto siquidem pia recordat. Patre, ac Prædecessore Nostro Domino Papa Lucio, & reverendissimo ejus Corpore honorifice tumulato, habitus est a Fratribus de successoris electione tractatus, in quo tantum fuit unitas omnium, tantaque adinvicem concordia singulorum, ut ille intelligatur operatus in eis, in cujus manu corda sunt omnium, & per quem adunatur diversitas animorum. Cæterum cum plures essent in Ecclesia Dei Viri Venerabiles, & prudentes, in quos eorum vota concurrere consuevit, ut credimus, & dignius potuissent, ad insufficientiam nostram oculos intenderunt: & factum est sic, ut nos, quibus ad dignitatis tantæ fastigium nec vires, nec merita suffragantur, in Patrem sibi elegerint & Pastorem. Nos autem licet nobis concilii propria infirmitatis essemus, ita ut crederemus eorum proposito non immerito resistendum: ne tamen ex dilatione negotii, vel pertinacia reluctandi, aliquid in Ecclesia periculum proveniret, consensimus, licet inveni inunctis oneris subire laborem, ab eo sperantes, dirigi gressus nostros, qui Beato Petro in fluctibus naviganti, & fiduciam præstitit, ut in Mare descenderet, & potenter occurreret, ut dubitans non periret. Nunc igitur in eo loco, & officio constituti, in quo valde indigemus omnium fidelium suffragiis adjuvari, ad vos tamquam ad speciales Ecclesie Romanæ filios cum fiducia, & securitate recurrimus, vosque benedictionis Apostolicæ prævenientes alloquio, literis familiaribus admonemus, rogamus attentius, & exhortamur in Domino, quatenus transitum supradicti Patris, & Domini Nostri Lucii devotis orationum suffragiis prosequentes, fidem, & devotionem, quæ Nobis pro reverentia Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, & Apostolicæ Sedis communiter debetur ab omnibus, vos specialiter impendatis, ita quod ex hoc, & a Deo præmium consequi, & majorem semper gratiam valeatis in oculis nostris, & totius Ecclesie promereri.

Lucii Papæ III. obitus.

In Successoris electione concordia.

Urbanus in summum Pastorem electus.

I.

Urbani PP. Literæ Encyclicæ ad omnes Episcopos de sui Electione.

Ex Concilio Tomo XIII. fol. 53.

* Adde illud.

Præfatio.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus Prioribus, & cæteris Ecclesiarum Prælatibus ad quos Literæ pervenerint salutem & Apostolicam benedictionem.

Cælestis Altitudo consilii firmam retinens in sua dispositione censuram Sacrosanctam Romanam Ecclesiam, ad cujus regimen sumus licet insufficientes assumpti, supra petram Fidei soliditate fundavit, illud ei tribuens in Apostolicæ confessionis fortitudine firmamentum, cui nec procella turbis, nec prævalere possit spiritus tempestatis. Unde ipsa universalis Mater Ecclesie usque ad consummationem sæculi manentem secum retinens Salvatorem, ita, juxta Canticum Salomonis, quem dilexit amplectitur, ut pro nulla rerum varietate, vel temporum ab unitate sue Fidei, vel pietatis proposito separaretur. Licet enim, vel crebra decedentium mutatione Pastorum in varia discrimina frequenter incidit, vel per mundane malignitatis incursum persecutiones innumeras pertulerit, & labores: nunquam tamen eam gratia divina deseruit, quo minus robur ejus in quolibet tentatione perficeret, & inde obtineret ipsi suæ gaudium, unde susceperat Fidei firmamentum. Sic igitur ante paucos

(a) Hæc unicuique, vel me hinc inde computandi gæro, patenti, si computum a die electionis Urbani deducatur, quod nos servamus, ut cum cæteris chronologicis conveniat. Hic enim tempus eidem Urbano ex Catalogo Critico Baroniano præmittit, Chronicon Fidei Novæ, Codex quidam M. S. Bibliothecæ Apostolicæ Rom. l. script. Tomo III. pag. 477. Amalricus, cæteris quoque omnibus. (b) Diserte hoc probat Pagnus in vita Urbani. Clarius exprimit Gevralius in Chronico apud Seldeni in loco citato. Obiit... Urbanus XIII. Kalendis Novembris. (c) Libet hic Rogatii Hovedeni verba referre. Urbanus PP. cum audisset quod tempore sui iuli a us esset Rex Jerusalem, & Cæsar Dominica, & Civitas sancta Jerusalem, doluit vehementer, & in id in agritudine, & mortuus est tertio de. m. Kalendas Novembris, qui dies ejus sepulturae postmodum est, apud Ferrariam. Amalricus autem hæc addit. ibi a us, & populo benedixit sui sepulchro. (d) De hoc clarius in Gregorio successore.

Datum Veronæ secundo Idus Januarii.

Die die 121 Jan. An. Domini 1185. Post Anno I.

quem Vvillielmus Comes construxerat extra Castrum per legitimos testes certissime coram nobis probatum est, quod per Reverendissimum Virum supradictum Archiepiscopum P. Tharentasensem in Transactione per eum facta inter Episcopum Arducium Gebennensem, & Comitem Amedeum diffinitum est, & sub excommunicatione prohibitum, ne extra murum veterem Castrum aliquis usquam murus construeretur, & constructus extra veterem demoliretur: propter quod in nostri quoque iudicii sententia dictum est, & diffinitum, ut idem murus demolatur, & nullus contra praedictam transactionem, & tanti Pontificis excommunicationem, extra veterem murum Castrum deinceps aedificetur. Allegavit revera Comes Vvillielmus iustitias Latronum, & Adulterorum, se per longa tempora, & patrem suum tenuisse, & accepisse, quod Episcopus, & Gebennensis Ecclesia non constebatur, & quia per transactionem factam, primo inter Humbertum Episcopum, & Aymonem Comitem, coram Vicenensi Archiepiscopo; postmodum etiam secundo, per transactionem factam, inter Amedeum Comitem, & Arducium Gebennensem Episcopum coram venerabilibus Archiepiscopis, Lugdunensi, & Vicenensi, tertio etiam coram Tharentasensi, in qua expressum fuit, post excommunicationem factam de muro, ut supra dictum est, ut priora placita inviolabiliter ternerentur, longeva illa possessio, & si esset interrupta totiens fuit, eam, ei non posse prodesse iudicavimus, & in omnibus sicut supra dictum est hanc totius Geneve, & reliqua superius scripta, patres nostri supradicti Ecclesiae Gebennensis adjudicaverunt; & ipse Vvillielmus Comes totius Civitatis Dominium, ad Gebennensem Ecclesiam confusus est, & quod idem habet ab Episcopo tenere. Additum est etiam in sententia, quia Comes Vvillielmus contra omnem rationem occasione criminum, in quosdam Regulares, & Clericos, etiam manus iniecerat, & in Ecclesiarum patrimonia, ne amplius occasione criminis, furti, homicidii, vel alterius, in Regulares, vel Ecclesiarum patrimonia, vel in bonis mobilibus, manus iniiciat, vel iniiciat; nec in Clericos etiam seculares, qui sunt in Gebennensi Comitatu donec culpa Episcopo manifesta fuerit, & probata, & ipsi ab Episcopo exauctorati fuerint, vel degradati: Testes huius sententiae omnes praedicti, & de Clericis Gebennensis Ecclesiae, isti, Poncius Sacrista, Nantelinus Praepositus, Bartholomaeus Decanus, Poncius de Saistreu Decanus, Anselmus de Vvillunaii, Petrus de Dorchia, Roso de Confignon, Freuwardus, Guibertus, Giroldus de Villeta, Vvillielmus Iosperque, Petrus Baucanus, & alii Clerici: Et de Laicis Boemundus Laurentius, Mauritius Jordanus, & alii multi. Hanc Sententiam Comes Vvillielmus sic a nobis prolatam suscepit, & observare promisit coram nobis duobus, & supra scriptis tribus Episcopis, aliis quoque personis, pene universis Militibus, quoque Amedeo Fratre Comitum, Vvillielmo de Nangeo, Petro de Cletis, Vvillielmo de

Festerna Vvillielmo de Graisse, Vvillielmo de Altavilla, Guidone Bressenco, Vvillielmo Jurumberti, Vvillielmo de Ayma, & aliis multis. Lata est haec sententia in Oppido de Aquis anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo octuagesimo quarto. Praesidente in Sancta Romana Ecclesia Beatissimo Papa Lucio III. Imperante glorioso Frederico semper Augusto. Scripta est praesens per manum Petri Notarii Viennensis de praepcepto nostro, & diligenter examinata, nostris, & aliarum personarum munita sigillis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum se noverit incursum.

Datum Veronae II. idus Decembris.

Clausula.

Dat. die 12. Dec. An. Dec. 1185. Pontif. Anno I.

IV.

Statutum ne Domus Canonicales Laicis, & mulieribus male notae locentur.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri R. Episcopo, & dilectis filiis Decano, & Capitulo Carnotensi salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex Decretis Synod. Ymo III. pag. 110.

Audivimus & audientes nequivimus non mirari, quod Laici quidam in Claustro vestro domos iure haereditario possidentes, tales personas plerumque admittunt per quas Clericorum quies inhonesto strepitu saepe turbatur, & devotio Populi, ne divinis intendat officiis praepeditur, ioculatoribus quidem aleatoribus, cauponibus & mulieribus turpibus praescripta domus de consuetudine prava locantur.

Volentes igitur communi Ecclesiae honestati consulere, auctoritate Apostolica prohibemus, ne domos Canonicales Laicis, per quos honestati Ecclesiae derogetur, aut etiam sub quacumque occasione locentur.

Constituímus etiam de domibus, quas Laici in Claustro iure haereditario tenent, si eas in personis propriis cum honesta Familia, exclusis mulieribus turpibus inhabitare noverint, ut non nisi Clericis, vel personis regularem vitam professis gratis vel pro pretio concedant, si congruum eis pretium voluerint exhibere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Veu. XII. Kal. Martii.

Dat. die 12. Februarii An. Dom. 1186. Pontif. An. I.

Con-

V.

Confirmatio Compositionis inter Monachos Ajenles Ordinis Cluniacensis, & Archipresbyterum de Rupella.

In Biblioth. Cluniac. est illud Martinus Marrier. cal. 1440.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hugoni Abbati, & Conventui Cluniacensi salutem & Apostolicam benedictionem.

Iustis petentium desideriis dignum est nos facilem praebere consensum, & vota, quae a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, compositionem inter Monachos vestros Ajenles, & Petrum Archipresbyterum de Rochella, a bonae memoriae Bernardo quondam Sanctonensi Episcopo factam, & ab utraque parte receptam, sicut in ejus scripto authentico continetur, vobis, & Ecclesiae vestrae auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus, quam ad majorem in posterum firmitatem praesentibus duximus litteris annotandam, cujus tenor talis est.

Exordium.

Confirmatio Compositionis.

In Nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis.

Tunc Instructio Compositionis inter Petrum Archipresbyterum de Rupella, & Monachos Ajenles.

Series controversiae.

Rationes Monachorum.

Testes advocati.

Sententia Bernardi Episcopi Sanctonensis.

Ego Bernardus Dei gratia Sanctonensis Episcopus, notum fieri volo successoribus meis, & omnibus hanc chartam legentibus, qualiter discordia pacificata est, quae inter Petrum Archipresbyterum de Rochella, & Monachos Ajenles innata erat. Audieram enim multotiens clamorem Monachorum super Petro Archipresbytero, quem Reignandus Ajenensis Prior nobis praesentaverat in Capellanum. Hic iura oblationum, quae eis competere videbantur, ut ipsi asserabant, eis iniuste subtraherebat. Quod amplius sufficere non valens, tum propter ammonitionem domni Caufridi Archiepiscopi Burdegalenensis, amici tamen Ecclesiae Clun., tum propter iustitiam Eugenii Papae, qui mihi hoc in Remensi Concilio viva voce injunxerat, fati feci clamori, & voluntati Monachorum. Dicebant Monachi, quod tempore Guillelmi Gardradi Sanctonensis Episcopi, inter Arnaudum Priorem de Ais, & Reginaudum Darannum Capellanum, solebant dividere per medium oblationes, quae in praedicta Ecclesia fiebant. Hoc autem nobis testificati sunt viri fide digni; Gaudus videlicet de Alodio Capellanus, Gaufridus Veritas Capellanus de Castro Alione, Maurinus de Comnia, Stephanus Bernardi, & Stephanus de Fonte, ipsius Ecclesiae Parochiani, Audoinus, & Aimericus Ajenles famuli, qui de manu ipsius Capellani ad altare solebant oblationes suscipere. Horum testimonio animatus, statui, & corroboravimus utriusque partis assensu, ut oblationes, quoquomodo fierent in Ecclesia Sanctae Mariae de Comnia, inter Capellanum, & Monachos per medium dividerentur.

Excepto solo nummo, quem Capellanus pro Capellania accipiet, si fuerit ad Missam quam cantaverit. Si qua oblatio in visitatione infirmi facta fuerit Capellano, ut est solus nummus, ipsius erit. Si vero infirmus de pecunia sua, aut de aliquo Censu Nobili Ecclesiae de Ais, aut Capellano aliquod beneficium conferre voluerit per medium dividatur. Terrae, Vineae, Domus, atque alia aedificia Monachorum sint. Confessiones Parochianorum, sive aliorum adventantium, qui in Quadragesima, vel Adventu, seu alio tempore fuerint, per medium dividantur. Decera, atque candelae, quae in Ecclesia offeruntur, a Capellano, & Monachis Ecclesiae communiter serviantur. Quod vero cerei Paschalis, & Candelarum residuum fuerit, per medium dividatur. Si vero Monachi habere voluerint medietatem illius oblationis, quae fit secunda feria post Missam Parochialem, non eis prohibeatur. Ipsi autem de procuratore Episcopi communiter cum Capellano provideant. Oblatio, quae ad manum Sacerdotis offertur, si quis Monachorum accipere voluerit, vel cui Prior iusserit, accipiat: postea super Altare palam ponatur, quo usque post Missam absentibus Clericis per medium dividatur. Diebus festis, si Prior Ajenensis ibi afluere, vel Prior de Rochella, commoveatur a Capellano, ut Missam solemnem cantet: Si quis illorum cantare voluerit, non eis prohibeatur. Diebus festis, in quibus est consuetudo aliquid dare Clericis, ne a Capellano solummodo sine voluntate, & assensu Monachorum eis aliquid detur, prohibemus, si Monachi Matutinas, & alias Horas diei sonare voluerint, sicut mos est illorum, sonabunt, cantabunt, absque impedimento Clericorum. Cantabunt, & Clerici absque impedimento Monachorum. Capellanus Subcapellanos suos consilio Prioris Ajenensis in Ecclesia introducat. Quod si aliquid commiserint, unde removeri debeant, Prioris consilio removeantur, & alii in loco illorum restituantur. Porro ne hoc decretum nostrum ita statutum, aliqua supervenientium Capellanorum, seu Monachorum possit cavillatione convelli, litterarum nostrarum adhibita est privilegialis auctoritas. Facta sunt autem haec apud Gratiam Dei X. Kal. Octobris Dominicae Incarnationis Anno MCXLIX. Romano Pontifice Eugenio III. Regnante in Francia Rege Ludovico, eodem Duce in Aquitania. Testes sunt praenominati Viri, Arnaudus Abbas Gratiae Dei, Gaufridus Archidiaconus Vvillielmus Aleardi Eleemosynarius Sanctonensis, Jordanus Prior de Anesio, Ajmericus Prior de Boeth. De Monachis Ajenensibus, Stephanus Constantinus, Joannes de Moguir, & alii complures.

Praeterea concessionem a Venerabili Fratre nostro Ademaro Sanctonensi Episcopo vobis canonice factam, sicut in ejus scripto authentico continetur, nihilominus auctoritate vobis Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus; cujus authentice tenor talis est.

Urbanus Papa confirmatio donationum ab Ademaro Sanctonensi Episcopo Cluniacensibus factarum.

Ego

1186.
Tenor Donationis Ademar...

Ego Ademar Dei gratia Xanconensis Episcopus, precibus Venerabilis Domini Tebaudi Abbatis Cluniacensis inclinati, paci, & tranquillitati Fratrum Cluniacensium intendentes, Monasteria, & Ecclesias, atque Capellas in nostro Episcopatu sitas, necnon, & omnes decimationes Ecclesiarum vestrarum, & aliarum, si forte a Laicis revocare poteritis...

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Veronae IV. Nonas Martii.

Roboratio praesentis Privilegii.

Dat. die 19. Martii Anno 1186. Pontif. An.

VI.

Confirmatio Dignitatis Patriarchalis, Bonorum omnium, & Jurisdictionis super Iadertinum Archiepiscopatum, hujusque suffraganeos Episcopos, Patriarchae Gradeni.

Summorum Pontificum Privilegia, quae inferius laudantur, suo loco restitimus.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Ven. Fratri Henrico Graden. Patriarchae, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Apostolica officium dignitatis, & creditae nobis dispensationis debitum, utiliter exequi comprobatur, cum collatam unicuique dignitatem Ecclesiae provida sollicitudine custodimus, & singulis Ecclesiis jura sua illibata studemus, & integra conservare. Sicut enim non est concedendum alicui, quod injuste requirit, ita nemini quod sui juris est, a nobis convenit denegari: Ea propter Ven. in Christo Frater Henricus Patriarcha tuis iustis postulacionibus grato concurrentes assensu, Gradensem Ecclesiam, cui auctore Deo praesente dignosceris, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitus. Igitur Praedecessorum Nostrorum felicis memor. Pelagii, Alexandri, Urbani II. Adriani, & Alexandri III. & Lucii vestigiis inherentes, illius praecipue constitutionis tenorem servantes, quam Praedecessor Noster Leo IX. Papa sancivit, & Synodali iudicio, & privilegii pagina confirmavit, tibi, tuisque successoribus canonice substituendis Patriarchalem concedimus dignitatem, & Magisterium Graden. Ecclesiae gerendum in his tantum finibus confirmamus, qui per supradictos Praedecessores Nostros eidem noscuntur Ecclesiae constituti. Crucem quoque ante te ferendam esse concedimus, nisi cum Roma fueris, aut in praesentia, vel comitatu Romani Pontificis. Pallium etiam, plenitudinem videlicet Pontificalis officii fraternitati tuae ex Apostolica Sedis liberalitate largimur, quo intra Ecclesiam tuam ad Missarum solemniam celebranda uti memineris, eis diebus quibus Praedecessores tuos usos fuisse cognoscis, vid. in Nativitate Domini, Epiphania, Ypopanti, tribus festivitibus Sanctae Mariae, Coena Domini, Sabbato Sancto, Resurrectione Domini, Ascensione, Pentecostes, in Natalio S. Joannis Baptiste, & omnium Apostolorum, in festivitibus quoque Sancti Marci, S. Prothomartyris Stephani, S. Laurentii, S. Martini, in solemnitate omnium Sanctorum, & principalibus Ecclesiae tuae festivitibus; necnon Ecclesiarum, Episcoporum, & ceterorum Clericorum Consecrationibus, & Anniversario consecrationis tuae die. Cujus utique dignitatem in bonis per omnia te volumus vendicare, ut vid. in corrigendis subditis plus apud te possit ratio, quam potestas, atque te boni dulcem, mali vero pium sentiant correctorem personas diligas, & subditorum vitia persequaris, ne si aliter agere forte volueris, transeat in crudelitate correctio, & perdas quos desideras, emendare; Sicutque vulnus debes

VI.

Edidit Nicolaus Colonus minor. edit. Ital. Sacr. Te. V. col. 113.

Exordium.

Gradensem Ecclesiam sub protectione Sedis Apoll. recipimus.

Eidem juxta Statuta Praedecessor. Patriarchalem dignitatem concedimus.

Patriarchae Crucis praetioem.

Pallium usum concedit.

Henricum Patri. ad dignit. Episcopi patribus fungendum adhortatur.

VII.

Decreta nonnulla pro quiete, bono regimine, ac regulari disciplina Monachorum Grandimontanum.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Guillelmo Priori Grandimontani, ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quinto per infusionem Sancti Spiritus coelestis subditio magisterio disciplinae odorem religionis in vestro ordine hactenus observate latius expandistis, ut secundum Apostolum conversatio vestra sit vita in vitam: tanto nostro immineret officio sollicitus attendendum, ne inimicus humani generis, qui semper circuit, querens quem devoret, piis invidens studiis perfectorum, per sine calliditatis astutiam adversus vos, Domino resistente, praevaleat, & propositum religionis & ordinis, sub quo laudabiliter militatis, virulenta suggestione, immutet aliquatenus, vel perturbet, in vobis fraternae pacis gratiam violando. Inde siquidem est, quod cum inter vos permittente ipso, qui fideles suos temari non patitur supra id quod portare possint, seminarium scandalum subortum fuerit, quod sollicitudine plurimorum adhibita hactenus sedari nequeverit, ad nostram praesentiam quidam ex utraque parte fratrum litigantium accesserunt coram nobis & fratribus nostris, plurima de institutione vestri ordinis, & illatis hinc inde injuriis, proponentes. Nos vero, auditis omnibus diligenter quae in nostro duxerunt auditorio proponenda, ut de cetero inimico virtutum omnium nocendi aditus clauderetur, & in ordine vestro fraternae pacis concordiam tam facile ipsius calliditas non turbaret, in his quae generare videbantur materia in jurgiorum, manum correctionis Apostolicae de fratrum nostrorum consilio duximus apponendam. In primis siquidem statuentes ut qui, relicto seculo, ad ordinem vestrum confugiant, priori qui pro tempore fuerit, & successoribus ejus catholicis, vel capitulo, si prior non fuerit obedientiam, & reverentiam promittant absolute. Fratribus autem singulis in his quae ad commodum & honorem domus pertinent, fraternae caritatis officium, & auxilium debite subventionis impendant. Majores se invicem, secundum Apostolum, arbitantes, quatinus juxta Apostolicam Evangelicamque Doctrinam se invicem honore praevenerint, & qui forte major est meritis, non erubescat amore Domini fieri minoribus ministrator. Paci vestrae praeterea providentes, statimus ut ad recipiendum alterius religionis hominem nemo vos cogat invitos, ne dum instituta relicti ordinis qui ad vos confugerit emulatur, a vestra observantia disciplinae animos simpliciorum avertat, & aliis vos contingat injuriosos & molestos existere, si profectos eorum volueritis

Ex Annalibus MS. Grandimontani, editi Martini Hebraeus. Anecd. Exmo 1605. 7.

Exordium.

Monasticam disciplinam Grandimontani.

Dilecti filii Urbanus quatuordecim.

Obedientiam a Monachis Priori praestitendam.

Fratribus caritatem impendendam.

Moresque castitatis.

Decretum, ut Grandimontanos ad alterius Religionis hominem recipi cogant.

VII.

Jus quoque super Iadertinum Archiepiscopatum, confirmatur.

Donatione omnis Ecclesiarum, bonae ad Graden. Ecclesiae spectantia, ea habet.

Urbani pp.

Et S. R. E. Card. subscriptiones.

bes abscondere, ut non possis quod sanum est ulcerare, ne si ferrum plusquam res exigit, imprimatur, nocent cui prodesse festinas; sed sic alterum condatur ex altero, quatenus & boni habeant amando quod caveant, & mali metuendo quod diligant. Praeterea ne commissa regimini & dispensationi tuae praesata Graden. Ecclesia, quae de benignitate Apostolicae Sedis prerogativa gaudet honoris, ex brevitate Patriarchatus inferior, & abjectior valet apud simplices haberi, ad ampliandam dignitatem ipsius, Prioratum ei super Iadertinum Archiepiscopatum, & Episcopatus ejus Apostolica auctoritate concedimus, & tam te, quam successores tuos Iadertino Archiepiscopo, & Episcopo ejus, qui pro tempore fuerint, dignitate primatus statui mus Praesidens, & consecrationis manus eidem Archiepiscopo impartiri, Romano quidem Pontifici traditione pallii reservata. Statuimus etiam ut quaecunque bona, quascunque possessiones eadem Graden. Ecclesia in praesentiarum possideat, ac canonice possidet, aut in futurum iustis modis Deo propitio poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus & illibata permaneat. Porro Ecclesias a Religiosis Viris Graden. Ecclesiae oblatas per Episcopatum tuum constitutas, tibi, tuisque successoribus libere confirmamus, itant nulli Episcopo absque tuo assensu in eis liceat consecrationes celebrare, aut Sacerdotibus in eisdem Domino servientibus, donec in locis ipsis fueris, divina officia prohibere. Decernimus ergo ut nulli &c. Si qua &c. Cunctis autem &c.

- EGO URBANUS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi. Ego Henricus Albanen. Episcopus subscripsi. Ego Paulus Pranestinus Episcopus subscripsi. Ego Theobaldus Othen. & Velletr. Episcopus subscripsi. Ego Joannes Presbyter Card. Tit. Sancti Marci subscripsi. Ego Petrus Presb. Card. Tit. S. Savinae subscripsi. Ego Laborans Presb. Card. S. Mariae Transylv. in Tit. S. Calisti subscripsi. Ego Pandulfus Presb. Card. Tit. XII. Apostolorum subscripsi. Ego Melior Presb. Card. SS. Jo. & Pauli Tit. Pamphili subscripsi. Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presb. Card. subscripsi. Ego Jacobus Diaconus Card. S. Mariae in Cosmedin subscripsi. Ego Gratianus SS. Cosmae & Damiani Diaconus Card. subscripsi. Ego Octavianus SS. Sergii & Bacchi Diaconus Card. subscripsi. Ego Gofredus S. Mariae in Via Lata Diaconus Card. subscripsi. Ego Rolandus S. Mariae in Porticu Diac. Card. subscripsi. Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Card. subscripsi. Ego Radulfus S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card. subscripsi.

Datum Veronae per manum Moysis Vicem Agentis Cancellarii, II. Kalen. Junii Indict. IV. Incarnationis Domini anno 1186. Pontificatus vero Domini Urbani Pape III. Anno Primo.

Dat. die 19. Maji An. Domini 1186. Pontific. Anno I.

Prius vero potestas in spiritualibus, & temporalibus concessit.

Regulam servandam labor loco penitentia inungitur.

Confirmatur regula quaedam.

Domus infra ejusque bona sine protectione Sedis Apostolicae recipiantur.

Et suam immunitatem conserventur.

Urbanus PP.

Urbanus Tertius.

ritis retinere. Priori autem tam in spiritualibus, quam in temporalibus, plenam concedimus auctoritate Apostolica potestatem; ita ut uni conversorum, qui magis idoneus fuerit in cellis vestris temporalia disponenda committat, qui de ipsius prioris mandato, elemosynas depositaque recipiat, & eas in pios usus ac necessitatem domus provida consideratione convertat. Cura vero spiritualium libere de mandato Prioris circa Clericos ipsos resideat: ita quod nullus Laicorum fratrum in confessionibus, poenitentis, divinis officis celebrandis, & corrigendis excessibus Clericorum, ullam sibi auctoritatem usurpet: sed haec omnia per Priorem jam dictum, vel de mandato ipsius, per Clericos explentur. Ad haec, ad instar Praedecessorum Nostrorum fel. record. Alexandri & Lucii Romanorum Pontificum, omnibus regulam vestram servantibus, sicut in vestro ordine, & suprapositis nostrae correctionis capitulis salubriter continetur, laborem loco poenitentiae, & in peccatorum suorum remissionem injungimus. Institutionem quoque quam ad castigationem vestram post confirmationem fel. record. Adriani Papae Praedecessoris Nostri salubriter addidistis, auctoritate Apostolica confirmamus, & perpetuis decernimus temporibus valituras: statuentes ut liberum vobis sit, secundum regulam vestram, atque instituta ordinis, abique aliquorum gravaminibus vel molestiis, Domino famulari, salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Praeterea domum & loca vestra, cum omnibus quae in praesentiarum iuste & pacifice possidetis, vel in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poteritis adipisci sub Beati Petri & nostrae protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus: statuentes ut ea firma vobis vestrisque successoribus & illibata permanent.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat praefatam domum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare: Sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita: nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultionis subiacet. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax. Domini Nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. EGO URBANUS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

- Ego Paulus Praenestinae Episcopus subscripsi.
Ego Joannes Tit. Sancti Marci Presbyter Card. subscripsi.
Ego Petrus Le Bon Presbyter Card. Tit. Sanctae Susanna subscripsi.
Ego Laborans Presbyter Card. Sanctae Mariae Transtiberim Tituli Callixti subscripsi.
Ego Pandulfus Presbyter Card. Tit. XII. Apostolorum subscripsi.
Ego Albinus Presbyter Card. Tit. S. Crucis in Jerusalem subscripsi.
Ego Melior Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli Tit. Pammachii subscripsi.
Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presbyter Card. subscripsi.
Ego Jacluthus S. Mariae in Cosmedin Diaconus Card. subscripsi.
Ego Bobo Sancti Angeli Diaconus Card. subscripsi.
Ego Octavianus Sanctorum Sergii & Bacchi Diaconus Card. subscripsi.
Ego Rollandus S. Mariae in Porticu Diaconus Card. subscripsi.
Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. subscripsi.
Ego Rad. S. Georgii ad Velum Aureum Diaconus Card. subscripsi.
Datum Veronae per manum Moysis Lateranensis Canonici Vicem Agentis Cancellarii Idibus Julii, Indictione IV. Incarnationis Dominicae Anno MCLXXXVI. Pontificatus vero domini Urbani Papae III. anno primo.

VIII.

Responsio ad Consultationes M. Cenomanensis Episcopi. Urbanus M. Cenomanensi Episcopo.

Um in Apostolica Sede, cui licet immeriti praesidemus, magisterium resideat totius ecclesiasticae disciplinae: dignum est & consonum rationi, ut quoties circa negotium Ecclesiae aliquid dubietatis emerit, ad ipsius deliberationis arbitrium recurratur. Intelleximus siquidem, quod inter villicum de Herneja, & Uxorem ejus coram te questio matrimonii tractaretur, & productis testibus, & eorum examinationibus diligenti examine discussis, ante publicationem idem villicus reversus ad propria, publice inter se & Uxorem suam proposuit sententiam divortii iudicio Ecclesiae esse promulgatam: & sic suggesta omnibus falsitate, quamdam aliam mulierem facti nesciam, sibi copulare praesumpsit. Postmodum vero super prioris matrimonii questione literis a Sede Apostolica impetratis delegati Iudices sententiam divortii protulerunt. Unde quia Villicum & Mulierem, quam superinduxerat, pendente lite prioris Uxor, invicem asseris consentire: tua nos duxit fraternitas consulendos, utrum

Et S. R. E. Card. Subscriptionem.

Dat. die 17. Julii An. Domini 1186. Pontif. An. I.

Ex Appendice ad Concil. Lateran. III. cap. VI. 21.

Cap. Cum in apostolicis. 13. de sponsal. & Matrim.

Exordium.

Urbanus Tertius.

Lite pendente super matrimonio non impedit fecundum matrimonium. contrahi si primum erat nullum.

Cap. super eo 6. de Condit. Appell.

Contrahens Matrim. sub condit. non improbat. non compellitur Matrim. consummare ante condit. eventum.

utrum tales sint ad matrimonium admittendi. Nos autem auctoritate praesentium tuae sollicitudini respondemus, quod imposita ei poenitentia competenti, & infra ipsius poenitentiae tempus carnali commercio interdicto, postmodum in maritali copula poterunt remanere.

Super eo vero, quod a nobis similiter postulasti, utrum ille, qui in quaradam mulierem consensit, si pater ejus videlicet suum praestaret assensum, si ad consummandum matrimonium sit compellendus: non minus respondemus, quia cum assensus liber dici non possit, qui alieno reservatur arbitrio, ac conditioni, ipsum canonica non improbat instituta, quae consonant honestati, nisi voluntas patris postmodum intercedat. nequaquam ad contrahendum matrimonium est cogendus. Nam licet fel. record. Alexander Papa praedecessor noster in suis videatur consultationibus respondisse, quod desponsalia interposita conditione certa, conditione ipsa minime observata, si consensus de praesenti intercedat, vel carnalis copula subsequatur, dissolvi non debent, sed firmiter observari: nequaquam est nostrae diffinitioni contrarium, cui hujusmodi consensus nequaquam sit de praesenti habendus, licet per verba de praesenti evidenter exprimat, quod in alieno arbitrio non habito, sed habendo, consistit, aliam tamen non potest ducere Uxorem (a):

IX.

Libello Citationis ante obitum delegantis proposito, lite post ejus obitum contestata, potest in causa procedere Delegatus. Qui etiam ad producendos testes inducias postulavit, videtur appellationi renunciare.

Urbanus &c. Abbatibus de Vveliebec, & de Sulvestun.

Gratum gerimus, & acceptum quod in negotiis commissis vestrae jurisdictioni debitam curam impenditis, & his quae dubitationem faciunt, pro gravitate vestri officii censuram Sedis Apostolicae postulatis.

Sane consuluit nos vestra discretio ante obitum delegantis, proposito citationis Edicto, lite vero post mortem delegantis contestata, delegatus Iudex nihilominus debeat in causa procedere: & utrum is intelligatur appellationi renunciavisse, qui ea interposita, ad producendos testes inducias postulavit, & deinde productioni, & allegationi renunciavit, attestaciones petiit solemniter publicari sicut hoc totum circa decessum boni mem. Praedecessoris nostri Lucii, qui Iudices delegavit, sub examine vestro asseritis contigisse. Nos autem Inquisitioni vestrae taliter respondemus, quod cum in priore casu citatione facta quasi ceptum sit negotium, & maxime, si Delegatus non sit certus de obitu delegantis per Bull. Rom. Tom. III.

(a) Dat. dicitur anno 1186.

test, & debet in causa procedi: tenebitque, quod iustitia praevia fuerit judiciali tramite diffinitum. In secundo casu videatur ab appellatione recessum, si secundum ea, quae praemissa sunt, eum qui appellaverat confiteri processisse (a).

X.

Confirmatio Ordinis Cruciferorum interventum Hospitali Bononiae, Privilegiumque ad eisdem libertatem, & indemnitate concessio.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ben. Magistro, & Fratribus Cruciferis Hospitalis Domus Bononiensis tam praesentibus, quam futuris, communem vitam ducentibus in perpetuum.

Um antecessor tuus, fili Prior, a Praedecessore Nostro felicitis memoriae Alexandro Papa lapidem Primarium ad Ecclesiam construendam accepit in Territorio Bononiensi, ubi Domus Vestra, nunc constructa dignoscitur: nos Vestris postulationibus inducti, eandem Ecclesiam, in qua divino estis, & pauperum obsequio mancipati, in jus, & proprietatem Beati Petri, & nostrae protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus.

Statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia Vestra, cum Hospitali, in praesentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, & illibata permanent.

In quibus haec propriis duximus exprimens vocabulis. Locum ipsum in quo praefatum Hospitali, & Ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis. Cetera defunt.

Sane novalium Vestrorum, quae propriis manibus, vel sumptibus colitis, sive de Vestrorum Animalium nutrimentis, nullas a vobis decimas exigere, aut extorquere praesumat.

Liceat quoque vobis personas liberas, & absolutas a Seculo fugientes ad conversionem, & pauperum Christi servitium recipere, & eas abique contradictione aliqua retinere.

Inhibemus autem ne aliqua Ecclesiastica secularive persona in domum vestram quemquam intrudere, aut aliquem Fratrum Vestrorum de ipsa domo audeat eicere violenter.

Clerici etiam qui ad domos vestras ordinati fuerint, & assumpti nulli alii quam tibi fili Prior praestare obedientiam compellantur.

Prohibemus insuper ne cui liceat Vos, aut domos vestras, interdicto, vel excommunicatio

D

(a) Ab Illustratioribus Collectioni Decretalium Gregorii IX. haec data dicitur anno 1180.

Ecclesiam Cruciferorum in jus, & proprietatem Sedis Apostolice recipit.

Bona omnia, ac donationes eidem confirmat.

Indebitas decimas a Cruciferis exigere vetat.

In Ordinem quascumque personas recipi concedit.

Clericos Hospitali sollicitos subiectos declarat.

Eos vero interdicto suppone prohibet.

rationis, sine manifesta & rationabili causa & legitima citatione subijcere.

Præfenti pagina decernentes, ut nullus Ecclesiarum Prelatus a domibus vestris quicquam exigere, præter libram cere, audeat vel etiam extorquere.

Nihilominus etiam vobis doximus indulgendum, ut in domibus vestris, ubi tot Fratres assidue commorantur, quibus sit Ecclesia necessaria; liceat vobis Oratoria erigere & Cœmeteria fabricare.

Quorum Sepulturam liberam esse decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstitat.

Christina quoque, Oleum Sanctum, dedicationes Ecclesiarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros fuerint Ordines promovendi, & cetera Ecclesiastica Sacramenta, a quocumque malveritis Catholico recipiatis Episcopo, qui nostra fultus autoritate, quod postulat, impendat.

Ad iudicium autem, quod eadem domus vestra specialiter Beati Petri existat duodecim Imperiales nobis nostrisque successoribus annis singulis, resolvatis.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam & Hospitale temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare; Sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem premia pacis inveniant, Amen.

AD TE DOMINE LEVAVI ANIMAM MEAM.

- EGO URBANUS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Henricus Albanensis Episcopus.
Ego Paulus Prænestinensis Episcopus.
Ego Theobaldus Hostiensis & Velletrensis Episcopus.
Ego Petrus Presbyter Card. Tituli Sanctæ Sufanæ.
Ego Laborans Presbyter Card. S. Mariæ Transiberim Tit. Calixti.
Ego Pandolphus Presbyter Card. Tit. XII. Apostolorum.

Fructus erigendi Oratoria & Cœmeteria.

Sacras Ordinationes a quo libuerit Episcopo recipere non possunt indulget.

Censum annuum imponit.

Solæ conclusiones.

Urbanus PP.

Et S. R. E. Card. subserijones.

- Ego Melior Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli Tit. Pammachii.
Ego Adelardus Tit. Sancti Marcelli Presbyter Card.
Ego Jac. Diaconus Card. Sanctæ Mariæ in Cosmedin.
Ego Gratianus SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card.
Ego Roland. Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.
Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card.
Ego Rad. S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card.

Datum Veronæ per manum Moysis Lateranensis Canonici, Vicemagentis Cancellarii VII. Kal. Aprilis Indictione V. Incarnationis Domini anno millesimo centesimo octuagesimo septimo Pontificatus vero D. Urbani Papæ III. anno secundo.

Dat. die 26. Martii Anno Dom. 1187. Pontif. An. II.

Ex Concil. Tomo X l. 1. col. 68.

Dei Sanctuarium jure quasi hereditario non possidendum.

Successi in Patrum Ecclesiis ab eis removendi.

Clausula, & Conclusiones consuete.

Datum die 1. Junii.

XI.

Quod Filii in Patrum Ecclesiis institui non debeant, sed ab eis amoveri.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Abbati, & Conventui Fiscanensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum a Sacris sit Canonibus alienum, ut in Ecclesiis Dei Patri filius nullo mediante succedat, nec Sanctuarium Dei possit jure quasi hereditario possideri, mirabile gerimus, & indignum, quod in quibus Ecclesiis, Monasterio vestro utroque jure subjectis nonnulli, sicut accepimus, suis parentibus successerunt, easque contra disciplinam canonicam detinent in scandalum plurimorum, ideoque auctoritate vobis præsentium indulgemus, ut eos qui taliter memoratas Ecclesias detinent, liberam habeatis auctoritate Apostolica facultatem ab ipsis Ecclesiis removendi: ita tamen quod eadem Ecclesiæ, sine dilatione congrua canonice de personis idoneis ordinentur; nisi forte ibi tanto tempore fuerint, & taliter conversati, quod videantur merito sustinendi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri Decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Veronæ Kalendis Junii.

Quod

XII.

Quod post interpositam appellationem nihil liceat innovari.

Ex Concil. Tomo X l. 1. col. 68.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Galtero Rotomagensi Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem.

Appellatio ad subsidium inventa.

Innovata appellatio tempore in pristinum statum restitucenda.

Conclusiones, & claus. consuete.

Dat. die 31. Julii.

His, qui ad tuitionem sui vocem appellationis emittunt, propensius adesse compellimur, & ne appellatione pendente quorumbet malignitate graventur, pastoralem sollicitudinem adhibere, quia cum appellationis remedium inventum fuerit ad subsidium oppressorum, eorum indemnitati, quantum ordo juris exposcit nobis imminet præcavere. Inde est, quod cum in Provincia tua, sicut audivimus plerumque contingat, quod tam Ecclesiastici, quam Seculares Viri, post appellationem possessionibus, vel rebus aliis spoliuntur; presentibus tibi literis indulgemus, ut si quid circa statum aliquorum de Provincia tua post objectam appellationis obstaculum, in eorum præjudicium tibi consisterit innovatum, id in eum statum appellatione postposita reducendi, in quo tempore appellationis extiterat, de auctoritate nostra liberam habeas facultatem, ne appellantes sui Juris dispendium patiantur. Statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Veronæ secundo Kalendas Augusti.

GREGORIUS VIII. PAPA CLXXIII.

AN. ÆR. C. MCLXXXVII.

Albertus, patria Beneventanus, antea S.R.E. Presbyter Cardinalis Sancti Laurentii in Lucina (a), & Cancellarius, electus in Romanum Pontificem die 20. Octobris An. 1187., consecratus est die 25. mensis ejusdem. Sed in Pontificatu mensem I. dies XXVII. imperantibus in Oriente Ilaacio Angelo, in Occidente Frederico III. Imperatoribus: Ingressus siquidem Pisanam Urbem, ibidem mortuus est die 17. Decembris anni ejusdem (b). Vacavit Sedes per diem (c).

(a) Teste Anonymo Cassinensi.
(b) Ita notatur in brevi Chronico Pisano quod Tomo III. Italicæ Sac. refertur ab Ughello.
(c) Exclusis extremis. Quare autem a Baronio, nonnullique aliis Patrum Seniores sequuntur recedam in assignando unius diei spatio huic Inter-Pontificio, insuetus dicam in Clemente III.

Bull. Rom. Tom. III.

rationis, sine manifesta & rationabili causa & legitima citatione subijcere.

Præfenti pagina decernentes, ut nullus Ecclesiarum Prelatus a domibus vestris quicquam exigere, præter libram cere, audeat vel etiam extorquere. Salvis censibus illis, qui nunc in quibusdam domibus vestris constituti sunt de consensu Episcoporum annuatim percipiendi.

Fructus erigendi Oratoria & Cœmeteria.

Nihilominus etiam vobis doximus indulgendum, ut in domibus vestris, ubi tot Fratres assidue commorantur, quibus sit Ecclesia necessaria; liceat vobis Oratoria erigere & Cœmeteria fabricare.

Quorum Sepulturam liberam esse decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstitat. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur.

Sacras Ordinationes a quo libuerit Episcopo recipere non possunt indulget.

Christina quoque, Oleum Sanctum, dedicationes Ecclesiarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros fuerint Ordines promovendi, & cetera Ecclesiastica Sacramenta, a quocumque malveritis Catholico recipiatis Episcopo, qui nostra fultus auctoritate, quod postulat, impendat.

Censum annuum imponit.

Ad iudicium autem, quod eadem domus vestra specialiter Beati Petri existat duodecim Imperatores nobis nostrisque successoribus annis singulis, resolvatis.

Solæ conclusiones.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam & Hospitale temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare; Sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicæ auctoritate, si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive persona, hanc nostræ Constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscit, & a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiacet.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem premia pacis inveniant. Amen.

AD TE DOMINE LEVAVI ANIMAM MEAM.

Urbanus PP.

EGO URBANUS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Et S. R. E. Card. subsecrarios.

Ego Henricus Albanensis Episcopus.

Ego Paulus Prænestinensis Episcopus.

Ego Theobaldus Hostiensis & Velletrensis Episcopus.

Ego Petrus Presbyter Card. Tituli Sanctæ Susepianæ.

Ego Laborans Presbyter Card. S. Mariæ Transiberim Tit. Calixti.

Ego Pandolphus Presbyter Card. Tit. XII. Apostolorum.

Ego Melior Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli Tit. Pammachii.

Ego Adelardus Tit. Sancti Marcelli Presbyter Card.

Ego Jac. Diaconus Card. Sanctæ Mariæ in Cosmedin.

Ego Gratianus SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card.

Ego Roland. Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card.

Ego Rad. S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card.

Datum Veronæ per manum Moysis Lateranensis Canonici, Vicemagentis Cancellarii VII. Kal. Aprilis Indictione V. Incarnationis Domini anno millesimo centesimo octuagesimo septimo Pontificatus vero D. Urbani Papæ III. anno secundo.

Dat. die 26. Martii Anno Dom. 1187. Pontif. An. II.

XI.

Quod Filii in Patrum Ecclesiis institui non debeant, sed ab eis amoveri.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Abbatibus, & Conventui Fiscanensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ex Concil. Tomo X l. 1. col. 68.

Cum a Sacris sit Canonibus alienum, ut in Ecclesiis Dei Patri filius nullo mediante succedat, nec Sanctuarium Dei possit jure quasi hereditario possideri, mirabile gerimus, & indignum, quod in quibus Ecclesiis, Monasterio vestro utroque jure subjectis nonnulli, sicut accepimus, suis parentibus successerunt, easque contra disciplinam canonicam detinent in scandalum plurimorum, ideoque auctoritate vobis præsentium indulgemus, ut eos qui taliter memoratas Ecclesias detinent, liberam habeatis auctoritate Apostolica facultatem ab ipsis Ecclesiis removendi: ita tamen quod eadem Ecclesiæ, sine dilatione congrua canonice de personis idoneis ordinentur; nisi forte ibi tanto tempore fuerint, & taliter conversati, quod videantur merito sustinendi.

Dei Sanctuarium jure quasi hereditario non possidendum.

Successi in Patrum Ecclesiis ab eis removendi.

Clausula, & Conclusiones consuete.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri Decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Veronæ Kalendis Junii.

Datum die 1. Junii.

Quod

XII.

Quod post interpositam appellationem nihil liceat innovari.

Ex Concil. Tomo X l. 1. col. 68.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Galtero Rotomagensi Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem.

Appellatio ad subsidium inventa.

His, qui ad tuitionem sui vocem appellationis emittunt, propensius adesse compellimur, & ne appellatione pendente quorumbet malignitate graventur, pastoralem sollicitudinem adhibere, quia cum appellationis remedium inventum fuerit ad subsidium oppressorum, eorum indemnitati, quantum ordo juris exposcit nobis imminet præcavere. Inde est, quod cum in Provincia tua, sicut audivimus plerumque contingat, quod tam Ecclesiastici, quam Seculares Viri, post appellationem possessionibus, vel rebus aliis spoliuntur; presentibus tibi literis indulgemus, ut si quid circa statum aliquorum de Provincia tua post objectam appellationis obstaculum, in eorum præjudicium tibi consisterit innovatum, id in eum statum appellatione postposita reducendi, in quo tempore appellationis extiterat, de auctoritate nostra liberam habeas facultatem, ne appellantes sui Juris dispendium patiantur. Statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Innovata appellationis tempore in pristinum statum restituenda.

Conclusiones, & claus. consuete.

Dat. die 31. Julii.

Datum Veronæ secundo Kalendas Augusti.

GREGORIUS VIII.

PAPA CLXXIII.

AN. ÆR. C. MCLXXXVII.

Albertus, patria Beneventanus, antea S.R.E. Presbyter Cardinalis Sancti Laurentii in Lucina (a), & Cancellarius, electus in Romanum Pontificem die 20. Octobris An. 1187., consecratus est die 25. mensis ejusdem. Sed in Pontificatu mensem I. dies XXVII. imperantibus in Oriente Ilaacio Angelo, in Occidente Frederico III. Imperatoribus: Ingressus siquidem Pisanam Urbem, ibidem mortuus est die 17. Decembris anni ejusdem (b). Vacavit Sedes per diem (c).

(a) Teste Anonymo Cassinensi. (b) Ita notatur in brevi Chronico Pisano quod Tomo III. Italicæ Sac. refertur ab Ughello. (c) Exclusis extremis. Quare autem a Baronio, nonnullique aliis Patrum Seniores sequuntur recedam in assignando unius diei spatio huic Inter-Pontificio, infotius dicam in Clemente III.

Bull. Rom. Tom. III.

I.

Statuta Isteris Urbani PP. tribus mensibus ante ejus obitum datis, confirmantur, plenamque habere firmitatem decernitur.

Ex Brevi ad Ann. 1187.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, omnibus Prælati Ecclesiarum, ad quos Litteræ istæ pervenerint salutem, & Apostolicam benedictionem.

Quoniam ad Episcoporum maxime spectat officium, assiduis, & laborantibus subvenire, unumque illorum, licet deficientibus meritis nostris, Deus esse nos voluit, prospicere tenemur, & volumus, ne quis ex fortuitis casibus per Romane Visitationem Ecclesie laboris sui, quem ad eam veniendo sustinuit, debito frustraretur effectu. Inde siquidem fuit, quod nos multorum prospicere volentes expensis, & allevare labores, de consueta Sedis Apostolicæ misericordia duximus statuendum, ut litteræ Prædecessoris nostri Domini Urbani, a tribus mensibus ante ipsius obitum desinatæ profacienda iustitia, & hinc dirimendis, quæ tamen manifestum alicujus præiudicium non contineant, aut calumniam equitatis, eundem habeant tempore nostræ administrationis effectum, quem habere, si adhuc viveret, debuissent. Cessante igitur exceptione de mandatoris morte, perficite quod mandavit agendum, ut nemo ad nos pro exculpatione huiusmodi, accepta per illum iustitiam obtinendi fiducia, cogatur vacuus laborare.

Datum Ferrarie sexto Kalendas Novembris.

II.

Ad omnes Christi Fideles De Clade Hierosolymitana. Omnes ad poenitentiam agendam admonet: Proficiscentibus vero ad bellum, contra Infideles plenariam indulgentiam, concedit.

Gregorius Episcopus, Servus Servorum Dei, Universis Christi fidelibus ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Adita tremendi severitate iudicii, quod super terram Ierusalem divina manūs exercuit, tanto sumus nos, & fratres nostri horrore confusi, tantisque afflicti doloribus, ut non facile nobis occurreret, quid agere, aut quid facere deberemus, nisi quod Psalmista deplorat & dicit: Deus, Venerunt gentes in hereditatem tuam, coinquinaverunt templum Sanctum tuum: posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam: Carnes Sanctorum tuorum bestiis terre, & escas Volatilibus Cæli &c. ex occasione quippe dissensionis, quæ malitia hominum ex suggestione Diaboli facta est nuper in terra, accessit Saladinus cum multitudine Armatum ad partes illas, & occurrentibus eis Rege, & Episcopis, & Templariis, & Hospitalariis, Baronibus, ac militibus cum populo

Causa De Acti

Dat. die 27. Octob. Anno Dom. 1187. Pontif. An. I.

Psalm. 73.

Clades Christiani a Saladino illata.

provisum, si populus qui remansit, ad poenitentiam redisset; & Deum, quem prævaricatione offenderat; conversione placasset. Nec enim subito venit ira eius, sed ultionem differt, & tempus tribuit poenitentiam. Tandem vero, qui in misericordia iudicium non amittit, vindictam suam ad poenam transgredientium, & cautelam salvandorum exercet.

Porro nos, qui in tanta terræ illius contritione non solum peccatum habitatorum illius, sed & nostrum, & totius populi Christiani, debemus attendere, ac vereri, ne quod reliquum est illius terræ deperat, & in alias etiam potestas eorum deserviat regiones. Cum ex omnibus partibus inter Reges, & Principes, Civitates & Civitates, dissensionem audiamus & scandala, ut lugere cum Propheta, & dicere valeamus. Non est veritas, non est scientia Dei in terra; mendacium, homicidium, & adulterium inundaverunt, & sanguis sanguinem tetigit. Unde hoc universis, & cogitandum imminet & agendum, ut peccata nostra castigatione voluntaria emendemus, per poenitentiam, & operæ pietatis convertamur ad Dominum Deum nostrum, & in nobis primo quod male gessimus, emendemus, deinde feritatem & malitiam hostium attendamus, & quod illi contra Deum tentare non timent, nos pro Deo agere nullatenus hæsitemus. Cogitate itaque, filii, qualiter in hunc mundum venistis, & qualiter exiuri estis, & qualiter transeant universa, & pariter transeatis & vos: & poenitendi, & bene agendi tempus, quantum spectat ad vos, cum gratiarum actione recipite & date vestra, date post vos ipsos, quia non estis ex vobis, nec quidquam a vobis habetis, qui nec culicem unum potestis facere super terram. Nec diem dimittite, sed præmittite in cælesti horreum, quæ habetis, & deponite apud eum, apud quem ærugo ea non demolitur, aut tinea, nec fures effodiunt, & furantur: Laborantes ad recuperationem terræ illius, in qua pro salute nostra veritas de terra orta est, & sustinere pro nobis Crucis patibulum non desepit, & nolite ad lucrum, vel gloriam temporalem attendere, sed voluntatem Dei, qui pro fratribus animas in se ipso docuit esse ponendas, & ei vestras commendate divitias, quas si volentes, sive nolentes, nescitis tandem quibus hereditibus sitis relicturi. Non est equidem novum, quod terra illa iudicio divino percussit, sed nec insolitum, ut flagellata & castigata misericordiam consequatur. Potest Dominus quidem sola eam voluntate servare: sed non habemus ei dicere, cur ita fecerit. Voluit enim forsitan experiri, & in notitiam ducere aliorum, si quis sit intelligens, aut requirens Deum, qui oblatum sibi poenitentia tempus hilariter amplectatur, & animam ponendo pro fratribus consummatur in brevi, & compleat tempora multa. Attendite qualiter Macchabei zelo divini Legis accensi, pro fratribus liberandis extrema, quæque pericula sunt experti, & non solum substantias, sed personas pro fratribus docuerunt salute ponendas, exhortantes se ipsos, atque dicentes. Accingimini, & estote filii potentes, quoniam melius est nobis mori in bello, quam videre mala gentis nostræ, & Sanctorum. Et quidem illi sub una constituti lege fuerunt, vos per Incarna-

Horrorum Christi fidelis ad partem vitam, & recuperationem Terræ Sanctæ.

Item, IX.

Spes in Deo semper habenda.

Hierusalem Sanctitas.

Psalm. 73.

tionem Domini nostri Jesu Christi ad lucem veritatis adducti, & multis exemplis instructi Sanctorum, sine trepidatione aliqua faciatis, & non timeatis dare terrena, & pauca, & breviter duratura, quibus illa bona sunt promissa, & reposita, quæ non oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, de quibus dicit Apostolus: Quod non sunt condignæ passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

His autem, qui corde contrito, & humiliato spiritu, itineris huius laborem, assumpserint, & in poenitentia peccatorum & fide recta decesserint plenam suorum criminum indulgentiam & vitam pollicemur æternam. Sive autem supervixerint, sive mortui fuerint de omnibus peccatis suis, de quibus rectam confessionem fecerint, impostæ satisfactionis relaxationem de Omnipotentis Dei misericordia, & Apostolorum Petri & Pauli auctoritate & nostra se noverint habituros.

Bona quoque ipsorum, ex quo Crucem acceperint cum suis familiis, sub S. R. E., necnon & Archiepiscoporum, & Episcoporum, & aliorum Prælatorum Ecclesie Dei protectione consistant. Et nullam de his, quæ in susceptione Crucis quiete possederunt, donec de ipsorum reditu, vel obitu certissime cognoscatur, sustineant questionem, sed bona eorum integra interim maneat, & quæta. Ad dandas quoque usuras si tenentur alieni non cogantur.

Nec eant in vestibus pretiosis & cum canibus, sive avibus, aut aliis, quæ ostentationi potius & lascivix quam necessariis videantur usibus deservire, sed in modesto apparatu, & habitu in quo poenitentiam potius agere quam inanem adlectare gloriam videantur.

Datum Ferrarie quarto Kalendas Novembris indictione sexta.

Indulgentiæ illa clarior.

Alia Privilegia concedit.

Vicanda præsentia.

Dat. die 29. Octob. Anno Dom. 1187. Pontif. An. I.

III.

Sequitur ad omnes Christianos de jejuniis per quinquennium servando ad placandum Deum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Universis Christianis fidelibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

Unquam melius superni iudicii iræ placatur, quam cum ex mandato ipsius carnalia in nobis desideria extinguuntur. Proinde quia Hierosolymitanæ Terræ discrimen, quod irruentibus Saracenis nuper evenit, ex peccato maxime habitatorum Terræ, & totius Populi Christiani accidisse non dubitamus: nos de Fratrum nostrorum communi consilio, multis Episcopis approbantibus; Statuimus ut omnes usque ad quinquennium, saltem per omnes sextas Ferias, in cibo Quadragesimali jejument, & Missa, ubi cantanda fuerit, ad Nonam cantetur: quod ab adventu Domini usque ad Natale Domini statuimus observandum: feria vero Quarta & Sabbato omnes indifferenter, qui bene valent, a carnibus abstineant. Nos autem, & Fratres nostri in secunda quoque Feria Nobis & Familiis nostris esum carnis interdici-

dicimus, nisi forte aut infirmitas, aut magna solemnitas, vel alia evidens causa, visa fuerit impedire: Sperantes quod sic nobis ignoscat Dominus, & relinquet post se benedictionem. Hoc igitur adeo statuimus observandum, ut quicumque transgressor extiterit, quasi pravaricator Quadragesimalis jejunii habeatur.

Datum Ferrariae quarto Kalendas Novembris.

Bar. die 29. Octobr. Anno Dom. 1187. Pontif. anno I.

IV.

Appellationi de rebus modicis factae non est deferendum: sed ut infra fines Judices, qui suspicione careant, eligat, appellans est cogendus: a quibus si quis partium crediderit appellandum, ad Archiepiscopum, vel Primate[m] vocem appellationis emittat.

Ex Appendice ad Concil. Lateranense III. Tom. X. l. 14. p. 69.

Gregorius Universis Fratribus Episcopis, & Archidiaconis, ad quos litterae istae pervenerint.

VEL ex dolo, vel ex malitia litigantium, vel ex defectu nostro credimus provenire, quod tanta negotiorum frequentia diebus si ngulis perurgemur, ut imbecillitate proprii corporis laborantes minori impediti, omnibus non possimus commode superesse, aut undique contradicentium clamores, aut murmura sustinere. Hinc etiam evenit, quod negotiis minoribus occupati, majoribus intendere non valemus, prout necessitas Ecclesiastica postulare, & quae diffiniri, vel disponi per nos brevi tempore potuissent expectatione diutina plusquam oportet, multis pariter irruentibus producuntur. Quo circa per generalem Epistolam remedium huic rei duximus providendum, ne multimodo impediamur incursum, vel sua injuriam patientibus possit justitia deperire. Ea propter universitati vestrae per A. S. presentibus mandamus, quatenus si forte de modicis rebus, quae infra summam viginti Marcarum subsistunt in auditoriis vestris causa ventiletur, & alteruter litigantium delusorie putaverit appellandum, ejus appellatione contempta infra fines vestrorum Episcopatum eos eligere judices, qui suspicione careant, compellatis: si tamen idonei ibi fuerint inventi, in quorum praesentia jurgium sopiatur, a quibus, si qua partium crediderit appellandum, ad Archiepiscopum, sive Primate[m] vocem appellationis emittat. Si vero tale negotium sit, quod summam contineat aliquatenus amplio[m] infra fines vestrarum Dioceseon, si sponte noluerint, inviti non cogantur. Cognitores tamen de Vicinis Episcopatibus aliquos eligere compellantur juxta formam, quam praemisimus negotium tractaturos, in majoribus causis, & obscurioribus articulis appellandi ad Sedem Apostolicam copia servata. Non enim videtur malitiae suspicione carere, quod plerique suos Adversarios ad praesentiam nostram laborare compellant. Ceterum si qui litigantium a proximo festo Purificationis super causis de quibus Episcopus, cujus jurisdictioni saltem is qui convenitur non subjacet, non fuerit requisitus, vel Judices Clerici supradicto modo non fuerint electi, & litteras a nobis duxe-

Apostolica Scripta.

In causis infra summam viginti Marcarum non appellandum nisi ad Archiepiscopum, sive Primate[m].

rint impetrandas, per quas examinatio jurgiorum, vel diffinitio Judicibus non Ordinariis committatur, careant impetratis, & ad suorum audientiam Judicum ordine debito negotia revertantur. Sic enim subterfugis occurrere, disceptationum volumus, ut dum eorum calliditatibus obviamus eis alium ad justitiam aditum referemus. Cum vero aliqui justam causam habuerint nostram praesentiam adeundi, litteras eis dimissorias non negetis, seriem negotii continentes. Hoc autem de factis ad nos appellationibus disponentes super illis, quae ad Archiepiscopos, vel Primate[s] fieri contigerit, antiquorum ordinem canonum non mutamus.

CLEMENS III. PAPA CLXXIV.

AN. ER. C. C. MCLXXXVII.

PAULUS Praenestinus Episcopus S.R.E. Cardinalis, natione Romanus, electus est in Summum Pontificem die 19. Decembris anno 1187., sequenti autem die coronatus est, & Clemens III. appellatus. Sedit in Pontificatu annos III, menses III, dies VIII., imperantibus in Oriente Isaacio Angelo, in Occidente vero Friderico Aenobarbo, mox Henrico VI. Imperatori.

toribus. Obiit die 27. Martii anno 1191. (a), & sequenti die sepultus est in Ecclesia Lateranensi. Vacavit Sedes dies II. (b).

I.

Mandatum Delegatis Apostolicae Sedis, ut in Guilielmum Scotiae Regem admonitum de Pace Ecclesiae Sancti Andree ejusque Episcopo reddenda, nisi respuerit, Sententiam interdicti ferant &c.

Ex Concil. Tom. XIII. col. 67.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Jocelino Glasguensi, & Mattho Aberdensi, & Ricardo Morensi Episcopis, & dilectis Filiis Ernulfo de Merlas, & Hugoni de Neubotle, & de Sancta Cruce, & de Strivellina, & de Scona Abbatibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

AD ea quae respiciunt honestatem, & saltem pariunt animarum, quamvis absque monitis intendere debeatis, & diligentem operam juxta vestri officii debitum tribuere vos credamus: vestram tamen diligentiam ad majorem in his sollicitudinem exhibendam litteris Apostolicis duximus exhortandam, ut eisdem operibus laude dignis tanto ferventius insistatis, quanto vobis salubrius erit in ipsis ad exhortationem Apostolicam exactiorem diligentiam adhibere. Constat utique quosdam Ecclesiarum Praelatos, cum his qui scandalizati fuerint debere pati juxta normam Apostolicam usionem, & cum infirmantibus infirmari. Quantas vero persecutiones his temporibus sustinuerit Ecclesia Sancti Andree, quantas calamitates incurrerit, & praefuras, quam etiam graviter haecenus fuerit perturbata sub umbra indignationis Regiae celsitudinis, & quassata; insuper Venerabilis Frater noster Joannes Episcopus Sancti Andree, quot, & quanta pericula sustinuerit, & labores pro servanda libertate Ecclesiae sibi commissae, & ei a nobis, & duobus nostris Praedecessoribus confirmatae; cum ea omnia vobis sint manifesta, illa vestris auribus inculcare supervacuum videtur. Nunc igitur quam plurimum dignoscitur, & de salute Regiae, & de statu praescriptae Ecclesiae reformando, atque Pace nisi ipsi Episcopo conferenda nos convenit sollicitudinem gerere congruentem, & circumspersionem vestram ad corroborandam nobis idoneum reputamus discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, atque praecipimus, quatenus post susceptionem litterarum nostrarum convenientes in unum, sicuti decet viros providos, & discretos, carissimi in Christo filii nostri Guilielmi illustris Regis Scotiae praesentiam adeatis, & cum moneatis diligentius, & instantius inducatis, ut Episcopo memorato rancorem in-

Fortis idoneam.

Regem praedictum moneri mandatur, ut Episcopo rancorem suum indignationis remittat.

(a) In assignanda electionis, obituque Clementis PP. die, mense, & anno sequendum duxi Pagium saepe laudatum: peccet quem legi possunt rationes nec insubstante quidem, quibus litterae innotuit chronologia. (b) Extinctis extremis.

dignationis suae remittat, & in hoc Romanam Ecclesiam, quae Serenitati Regiae jam longo tempore detulit non contemnat; sed ejus, & vestris monitis, prout Regiae gloriae convenit, & saluti, sine dilatione salubriter pareat, & humiliter acquiescat, ac ipsum Episcopum praescriptum Diocesim Sancti Andree in Pace permitat habere; cum ex debito Regiae Dignitatis Ecclesias teneatur cum Pastoribus suis non dispergere, sed fovere non contemnere, sed amare; non persequi sed tueri. Quod si monitis Apostolicis, in propria salutis periculum, quod absit duxerit resistendum: in Regnum suae Celsitudinis, & personam suam, & omnes Fautores Regios nunciatis interdicti Sententiam, infra viginti dies sine appellationis obstaculo auctoritate Apostolica a vobis promulgandam. Illos insuper qui Hugoni obedientes extiterunt, & ei fomentum in sua obstinatione dederunt, postquam cum Sedes Apostolica a Diocesi Sancti Andree removit perpetuo, & excommunicationis Sententiam in ipsum promulgavit, simili Sententia percellatis, & publice nunciates excommunicationi subesse tamdiu faciatis, & ab aliis artius evitari, donec ad mandatum Ecclesiae revertantur, absolutionis Beneficium ab eodem Episcopo perituri. Ad haec altaribus, & calicibus, in quibus jam dictus Hugo, dum in excommunicatione positus celebravit, purificationem, & Sanctificationem juxta consuetudinem Ecclesiae conferatis. Ad Ecclesiam quoque Sancti Andree pariter accedatis, & Fratribus convocatis in unum, intretis Capitulum, & de ordine, & Statu Ecclesiae diligentius inquiratis: & si quid in eadem Ecclesia per supradictum Hugonem immutatum invenieritis, vel statutum auctoritate nostra id in Statum debitum inducatis: & si quid in ipsa fuerit corrigendum, efficaciter studeatis id in melius reformare. Si vero, quod absit aliquos ex Canonice ad recipiendum humiliter, & denote Pastorem suum praedictos duos inveneritis, & rebelles: eos instantius moneatis, ut illi reverentiam, & obedientiam patri debitam exhibeant, & a maligno, atque damnabili proposito suo desistant, quod si contumaces extiterint, eos ab officio pariter, & beneficio suspendatis, & excommunicationis vinculo innodatis, quo ipsos faciatis manere ligatos donec monitis, & mandatis Ecclesiasticis acquiescant. Quod omnes his exsequendis interesse nequeveritis, reliqui ea nihilominus exequantur.

Datum Pise decimo septimo Kalendas Februarii Indicti sexta.

In Regnum, Regem, & Fautores Regios interdicti Sententia promulganda.

Hugoni obedientiae excommunicationis.

Altria, & Calices in quibus Hugo celebravit tempore suae excommunicationis purificanda.

Innotuit a Hugone indubitum statum innotenda.

Dat. die 19. Januarii Anno Do. 1188. Pont. An. I.

dicimus, nisi forte aut infirmitas, aut magna solemnitas, vel alia evidens Causa, visa fuerit impedire: Sperantes quod sic nobis ignoscat Dominus, & relinquet post se benedictionem. Hoc igitur adeo statuimus observandum, ut quicumque transgressor extiterit, quasi pravaricator Quadragesimalis jejunii habeatur.

Datum Ferrariae quarto Kalendas Novembris.

Bar. die 29. Octobr. Anno Dom. 1187. Pontificatus I.

IV.

Appellationi de rebus modicis facte non est deferendum: sed ut infra fines Judices, qui suspicione careant, eligat, appellans est cogendus: a quibus si quis partium crediderit appellandum, ad Archiepiscopum, vel Primate[m] vocem appellationis emittat.

Ex Appendice ad Concil. Lateranense III. Tom. X. l. 14. p. 69.

Gregorius Universis Fratribus Episcopis, & Archidiaconis, ad quos literae istae pervenerint.

VEL ex dolo, vel ex malitia litigantium, vel ex defectu nostro credimus provenire, quod tanta negotiorum frequentia diebus si ngulis perurgemur, ut imbecillitate proprii corporis laborantes minori impediti, omnibus non possimus commode superesse, aut undique contradicentium clamores, aut murmura sustinere. Hinc etiam evenit, quod negotiis minoribus occupati, majoribus intendere non valemus, prout necessitas Ecclesiastica postulare, & quae diffiniri, vel disponi per nos brevi tempore potuissent expectatione diutina plusquam oportet, multis pariter irruentibus producantur. Quo circa per generalem Epistolam remedium huic rei duximus providendum, ne multimodo impediamur incursum, vel sua injuriam patientibus possit justitia deperire. Ea propter universitati vestrae per A. S. presentibus mandamus, quatenus si forte de modicis rebus, quae infra summam viginti Marcarum subsistunt in auditoriis vestris causa ventiletur, & alteruter litigantium delusorie putaverit appellandum, ejus appellatione contempta infra fines vestrorum Episcopatum eos eligere judices, qui suspicione careant, compellatis: si tamen idonei ibi fuerint inventi, in quorum praesentia jurgium sopiatur, a quibus, si qua partium crediderit appellandum, ad Archiepiscopum, sive Primate[m] vocem appellationis emittat. Si vero tale negotium sit, quod summam contineat aliquatenus amplio[m] infra fines vestrarum Dioceseon, si sponte noluerint, inviti non cogantur. Cognitores tamen de Vicinis Episcopatibus aliquos eligere compellantur juxta formam, quam praemisimus negotium tractaturos, in majoribus causis, & obscurioribus articulis appellandi ad Sedem Apostolicam copia servata. Non enim videtur malitiae suspicione carere, quod plerique suos Adversarios ad praesentiam nostram laborare compellant. Ceterum si qui litigantium a proximo festo Purificationis super causis de quibus Episcopus, cujus jurisdictioni saltem is qui convenitur non subjacet, non fuerit requisitus, vel Judices Clerici supradicto modo non fuerint electi, & literas a nobis duxerint impetrandas, per quas examinatio jurgiorum, vel diffinitio Judicibus non Ordinariis committatur, careant impetratis, & ad suorum audientiam Judicum ordine debito negotia revertantur. Sic enim subterfugis occurrere, disceptationum volumus, ut dum eorum calliditatibus obviamus eis alium ad justitiam aditum referemus. Cum vero aliqui justam causam habuerint nostram praesentiam adeundi, literas eis dimissorias non negetis, seriem negotii continentes. Hoc autem de factis ad nos appellationibus disponentes super illis, quae ad Archiepiscopos, vel Primate[s] fieri contigerit, antiquorum ordinem canonum non mutamus.

Apostolica Scripta.

In causis infra summam viginti Marcarum non appellandum nisi ad Archiepiscopum, sive Primate[m].

CLEMENS III. PAPA CLXXIV.

AN. ER. C. C. MCLXXXVII.

PAULUS Praenestinus Episcopus S.R.E. Cardinalis, natione Romanus, electus est in Summum Pontificem die 19. Decembris anno 1187., sequenti autem die coronatus est, & Clemens III. appellatus. Sedit in Pontificatu annos III, menses III, dies VIII., imperantibus in Oriente Isaacio Angelo, in Occidente vero Friderico Aenobarbo, mox Henrico VI. Imperatori.

toribus. Obiit die 27. Martii anno 1191. (a), & sequenti die sepultus est in Ecclesia Lateranensi. Vacavit Sedes dies II. (b).

I.

Mandatum Delegatis Apostolicae Sedis, ut in Guilielmum Scotiae Regem admonitum de Pace Ecclesiae Sancti Andree ejusque Episcopo reddenda, nisi resipuerit, Sententiam interdicti ferant &c.

Ex Concil. Tom. XIII. col. 67.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Jocelino Glasguensi, & Mattho Aberdensi, & Ricardo Morensi Episcopis, & dilectis Filiis Ernulfo de Merlas, & Hugoni de Neubotle, & de Sancta Cruce, & de Strivellina, & de Scona Abbatibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

AD ea quae respiciunt honestatem, & saltem parient animarum, quamvis absque monitis intendere debeatis, & diligentem operam juxta vestri officii debitum tribuere vos credamus: vestram tamen diligentiam ad majorem in his sollicitudinem exhibendam litteris Apostolicis duximus exhortandam, ut eisdem operibus laude dignis tanto ferventius insistatis, quanto vobis salubrius erit in ipsis ad exhortationem Apostolicam exactiorem diligentiam adhibere. Constat utique quosdam Ecclesiarum Praelatos, cum his qui scandalizati fuerint debere pati juxta normam Apostolicam usionem, & cum infirmantibus infirmari. Quantas vero persecutiones his temporibus sustinuerit Ecclesia Sancti Andree, quantas calamitates incurrerit, & praefuras, quam etiam graviter haecenus fuerit perturbata sub umbra indignationis Regiae celsitudinis, & quassata; insuper Venerabilis Frater noster Joannes Episcopus Sancti Andree, quot, & quanta pericula sustinuerit, & labores pro servanda libertate Ecclesiae sibi commissae, & ei a nobis, & duobus nostris Praedecessoribus confirmatae; cum ea omnia vobis sint manifesta, illa vestris auribus inculcare supervacuum videtur. Nunc igitur quam plurimum dignoscitur, & de salute Regiae, & de statu praescriptae Ecclesiae reformando, atque Pace nisi ipsi Episcopo conferenda nos convenit sollicitudinem gerere congruentem, & circumspicionem vestram ad corroborandam nobis idoneum reputamus discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, atque praecipimus, quatenus post susceptionem litterarum nostrarum convenientes in unum, sicuti decet viros providos, & discretos, carissimi in Christo filii nostri Guilielmi illustris Regis Scotiae praesentiam adeatis, & cum moneatis diligentius, & instantius inducatis, ut Episcopo memorato rancorem in-

Fortis idoneam.

Regem praedictum moneamus, ut Episcopo rancorem suum indignationis remittat.

(a) In assignanda electionis, obituque Clementis PP. die, mense, & anno sequendum duxi Pagium saepe laudatum: peres quem legi possunt rationes nec insubstante quidem, quibus litera imittitur chronologia. (b) Extinctis extremis.

dignationis suae remittat, & in hoc Romanam Ecclesiam, quae Serenitati Regiae jam longo tempore detulit non contemnat; sed ejus, & vestris monitis, prout Regiae gloriae convenit, & saluti, sine dilatione salubriter pareat, & humiliter acquiescat, ac ipsum Episcopum praescriptum Diocesim Sancti Andree in Pace permitat habere; cum ex debito Regiae Dignitatis Ecclesias teneatur cum Pastoribus suis non dispergere, sed fovere non contemnere, sed amare; non persequi sed tueri. Quod si monitis Apostolicis, in propria salutis periculum, quod absit duxerit resistendum: in Regnum suae Celsitudinis, & personam suam, & omnes Fautores Regios nunciatis interdicti Sententiam, infra viginti dies sine appellationis obstaculo auctoritate Apostolica a vobis promulgandam. Illos insuper qui Hugoni obedientes extiterunt, & ei fomentum in sua obstinatione dederunt, postquam cum Sedes Apostolica a Diocesi Sancti Andree removit perpetuo, & excommunicationis Sententiam in ipsum promulgavit, simili Sententia percellatis, & publice nunciatis excommunicationi subesse tamdiu faciatis, & ab aliis artius evitari, donec ad mandatum Ecclesiae revertantur, absolutionis Beneficium ab eodem Episcopo perituri. Ad haec altaribus, & calicibus, in quibus jam dictus Hugo, dum in excommunicatione positus celebravit, purificationem, & Sanctificationem juxta consuetudinem Ecclesiae conferatis. Ad Ecclesiam quoque Sancti Andree pariter accedatis, & Fratribus convocatis in unum, intretis Capitulum, & de ordine, & Statu Ecclesiae diligentius inquiratis: & si quid in eadem Ecclesia per supradictum Hugonem immutatum invenieritis, vel statutum auctoritate nostra id in Statum debitum inducatis: & si quid in ipsa fuerit corrigendum, efficaciter studeatis id in melius reformare. Si vero, quod absit aliquos ex Canonice ad recipiendum humiliter, & denote Pastorem suum praedictos duos inveneritis, & rebelles: eos instantius moneatis, ut illi reverentiam, & obedientiam patri debitam exhibeant, & a maligno, atque damnabili proposito suo desistant, quod si contumaces extiterint, eos ab officio pariter, & beneficio suspendatis, & excommunicationis vinculo innodatis, quo ipsos faciatis manere ligatos donec monitis, & mandatis Ecclesiasticis acquiescant. Quod omnes his exequendis interesse nequeveritis, reliqui ea nihilominus exequantur.

Datum Pise decimo septimo Kalendas Februarii Indicti sexta.

In Regnum, Regem, & Fautores Regios interdicti Sententia promulganda.

Hugoni obedientiae excommunicationis.

Altria, & Calices in quibus Hugo celebravit tempore suae excommunicationis purificanda.

Innotata a Hugone indubitan statum inculcanda.

Dat. die 19. Januarii Anno Do. 1188. Pont. An. I.

Causa in Regno exort... non asportand... de &c.

Nota.

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1188. Pontif. An. I.

Waldie Ran... genis Origin... Pomeran. pa... gina 159.

Dat. die 26. Aprilis Anno Dom. 1188. Pontif. An. I.

pore suo specialiter definaverit, licitum sit in eo Legationis officium exercere.

Prohibemus autem, ut controversia, quae fuerint in Regno illo de possessionibus ejus exorta, ad examen extra Regnum postorum judicium non trahantur, nisi ad Romanam Ecclesiam fuerit appellatum.

Datum Laterani tertio idus Martii Pontificatus Nostri Anno Primo.

IV.

Sedis Episcopalis translatio a Civitate Wollin ad Camminensem, ac confirmatio bonorum omnium ad illam spectantium.

Clemens Episcopus Romanus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Sigefrido Comminensi Episcopo salutem.

Auctoritate Apostolica statuimus, sancimus, & ordinamus, cum Civitas, quae Wollin dicitur, in qua Sedes Episcopalis esse soleat propter Guerrarum incommoda desertas esse proponatur, ut in Ecclesia Sancti Joannis Baptistae, apud Civitatem Camminensem, quae populosa est, & securior habetur haec ipsa Sedes Episcopalis sit, & perpetuis temporibus inviolabiliter permaneat.

Datum Laterani per manum Moyssi Lateranensis Canonici, Vicem agentis Cancellarii VI. Kalendas Maji Indictione VI. Incarnationis Dominica Anno MCLXXXVIII. Pontificatus vero Domini Clementis Papae Tertii Anno Primo.

(a) Vides hic Bullae Fragmentum, de quo iudicium nullum satis cum dari potest; quae omnia desiderantur, argumentum suspitionis non sunt.

Decretum, quo cavetur, ne Canonici Regulares per Oppida vagentur.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Henrico Bituricensi Archiepiscopo Aquitaniae primati salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum in Lateranensi Concilio fuerit generaliter interdictum, ne Monachi, aut etiam Canonici Regulares singulis in Oppidis, vel aliis locis popularibus habitent; Sunt nonnulli, qui Cappellanorum vices agentes in Parochialibus Ecclesiis soli morantur, & suae professionis immemores conversari seculariter non formidant.

Si vero Abbates commotionem tuam fortasse contempserint, tu quod scribimus auctoritate nostra remoto appellationis obstaculo exequaris. Ad hoc nihilominus tibi auctoritate Apostolica indulgemus, ut si Monachi, vel Canonici in tua Diocesi constituti infra tres menses ad Ecclesias, in quibus illis presentatio competit, & ad te institutio pertinet, non presentaverint idoneos Cappellanos, tu non expectata diutius presentatione illorum easdem Ecclesias appellatione remota canonice ordinandi liberam habeas facultatem.

Datum Laterani V. idus Julii Pontificatus Nostri Anno Primo.

VI.

Confirmatio, seu designatio Ecclesiarum Suffraganeorum Archiepiscopatus Bremensis.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Hartvico Bremensi Archiepiscopo salutem, & Apostolicam benedictionem.

EX inuncto Nobis a Deo Apostolatus officio, Fratres, & Episcopos nostros, tam vicinos, quam longè positos sincere charitatis affectu debemus diligere, & Ecclesiis, in quibus auctore Domino militare noscuntur suam dignitatem, & iustitiam integram conservare. Eapropter Ven. in Christo Frater tuus iustis postulationibus grato concurrentes assensu, Ecclesiam ipsam, cui auctore Domino praesides, cum omnibus pertinentiis suis, Lubecensem quoque Zverinensem, Radesburgensem, & Lixclanensem Episcopata.

Ex Cartaria Archiep. Bituricensis, editi Martini Thesaur. anecdot. Tomo I. col. 631.

In Lateranensi Concilio, cursum ne Canonici Reg. per Oppida vagentur.

Abbat. eor. ad M. abbat. debent reducere.

Bituricensi Archiep. conceditur collatio Ecclesiarum de iure Monach. vel Canonior. si in extra tres menses de idem Praep. bytero non providerint.

Dat. die 11. Julii 1188. Pontif. An. I.

Inter Priorat. legia Archiep. Hamma-burg. editi Landeckapud Lindenborg. Scripti. Septembris. p. 164.

Exordium.

Ecclesie Suffraganeae.

VIII.

Confirmatio Statutorum ab Urbano III. pro quiete, & disciplina Monachorum Grandimontensium.

Quae decreverit Urbanus PP. lege superius ad an. 1186.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Fratribus Grandimontensibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Rationis ordo requirit, & consuetudinis Ecclesiasticae norma commendat, ut quae dubitationem, in observantia Christianae Religionis adducunt, provisione moderationis Apostolicae declarentur: Ne igitur de regulis vestra in posterum quaestio referatur; quam bona memoriae Urbani praedecessor noster de consilio, & assensu Cardinalium, & multorum Episcoporum Italiae presentibus ex vobis tam Clericis, quam Conversis, ad ejus firmitatem, & perpetuam pacem per osculum pacis assecimus praesentibus, noscitur correxisse, ut in eisdem privilegio, & in ipso plenius continetur, eam sub sigillo in praesentibus scriptis de verbo ad verbum duximus inferendam, quae talis est: Quisquis hanc Religionem &c. usque salvus erit. Amen, ut autem praedicta regula perpetuis temporibus illibata consistat, ipsam prout ab eodem Urbano praedecessore nostro, ut superius diximus, correctam est, auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitus, statuentes, ut nulli omnino liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere.

Datum Laterani Pontificatus Nostri Anno Primo.

IX.

Canonizatio Beati Stephani Ordinis Grandimontensis Institutoris.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Gerardo Priori, & Fratribus Grandimontis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Deo Sacrosanctam Romanam Ecclesiam Redemptor Noster Caput omnium esse voluit & Magistrum, ut ad ejus dispositionem & nutum divina gratia precunte, quae ubique quae a Fidelibus gerenda sunt, ordinentur, & errata in melius corrigantur, & ad ejus consilium in ambiguis recurratur: quod ipsa statuerit, nemini quantumcumque de suis meritis gloriatur, liceat immutare: ne si forte promissa daretur universalis licentia, quae cumque sibi secundum voluntatem propriam occurrerent perpetranda censura libertas cum secundum Personarum diversitatem vota dissentiant in aliorum aliquando scandalum sine iusti discretione libraminis commendanda supprimeret, & minus digna laudibus indebitis celebraret. Inde siquidem fuit, quod bonae memoriae Praedecessor Noster Urbanus audita fama religionis, & vitae commendabilis putavit.

scopatus, cum universis bonis tam spiritualibus, quam temporalibus, sicut iuste, & sine controversia possides, tibi, & Ecclesiae tuae auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitus, statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc nostrae paginam, confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctam Mariam VII. Kalendas Octobris Pontificatus Nostri Anno Primo.

VII.

Abbatii Monasterii Cassinensis, quod sub protectione Sedis Apostolicae recipitur Primatus supra ceteros Ordinis, & Occidentis Abbates aileitur.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Rosfrido Abbati Monasterii Sancti Benedicti Cassinensis ejusque Fratribus, tam praesentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum.

Omnipotenti Deo, cujus melior est misericordia, super vobis gratias agimus, quoniam gloriosus in Sanctis suis, atque mirabilis est, & virtutes suas, ubicumque vult, ineffabili bonitate ostendit. Ipse quippe, dignationis suae potentia, Summi Benedictum, Patrem omnium constituit Monachorum, ipse enim Monasticae legis auctorem, & operatorem vitae cum esse disposuit. Ipse illius meritis, Cassinense Monasterium, in quo, & sanctissime vixit, & gloriosissime obiit, omnibus per occidentem Monasteriis clementi benignitate praefecit. Quoniam igitur dignum est, ut tam celebre, & solemne Monasterium, Apostolica Sedes specialiter amplectatur, Monasterium ipsum ad exemplar Praedecessorum nostrorum felicitis memoriae Romanorum Pontificum sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitus. Praeterea Praedecessorum nostrorum Sanctae memoriae Urbani, & Calixti Romanorum Pontificum vestigia sequentes, vestrum Cenobium ceteris per Occidentem Cenobiis praefendum asserimus. Et tam Te, quam Successores tuos, in omni Convantu Episcoporum, seu Principum superiorem omnibus Abbatibus confedere, atque in iudiciis, priorem ceteris sui Ordinis juris Sententiam proferre sancimus. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, Secularisve persona hanc nostrae Constitutionis paginam &c.

Datum Laterani per manum Moyssi Sanctae Romanae Ecclesiae Sub-Diaconi, Vicemagentis Cancellarii X. Kal. Decembris Indictione VIII. Anno Incarnationis Dominicae MCLXXXVIII. Pontificatus Domini Clementis Papae III. Anno Primo.

Dat. die 17. Septem. An. Dom. 1188. Pontif. An. I.

Ex Archiv. Monast. Cassin. editi Margar. loc. cit. num. 67.

Exordium.

Praedecessorum more. Cassin. Monast. sub Sede Apostol. protectione suscipit.

Et ceteris per occidentem praefendum esse declarat.

Claustra, & Conclusiones consistet.

Dat. die 22. Novemb. An. Dom. 1188. Pontif. An. I.

II.

Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum ab Antecessoribus Summis Pontificibus Cluniacensi Monasterio concessorum.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hugoni Abbati Cluniacensi, ejusque Fratribus tam presentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum.

In Biblioth. Cluniac. edit. Martinus Marrier del. 1453.

Cluniae Monasterium ab ipsa sui fundatione Sedi Apostolice subiectum. A Sum. Pontificibus variis privilegiis donatum.

Inter quae perpetua concessa exemptione ab omni tum Laicali, tum Ecclesiastico jurisdictione, praeter subiectionem eidem S. Sedi.

Confirmatio terminum ab Urbano PP. II. constituta.

Religionis Monasticae modernis temporibus speculum, & in Galliarum partibus documentum, Beati Petri Cluniacensis Monasterium ab ipso sui fundationis exordio Sedi Apostolicae in ius proprium est oblatum. Proinde Patres nostri sanctae recordationis Johannes XI. item Johannes XIX. Agapitus II. Benedictus VI. item Benedictus VII. Leo VII. item Leo IX. Gregorius VI. item Gregorius VII. Alexander II. Stephanus. Victor III. Urbanus II. Paschalis II. Gelasius II. Calixtus II. Lucius II. Eugenius III. Adrianus IV. & Urbanus III. Ecclesiae Romanae Pontifices, locum ipsum singulari dilectionis, ac libertatis praerogativa donarunt, & universa, & pertinentia privilegiorum suorum Sanctionibus muniverunt. Statutum est enim ut Ecclesiae omnes, Cimiteria, Monachi, Clerici, & Laici universi infra terminos habitantes, qui sunt a Rivo de Salnai, & ab Ecclesia Rufiaci, & Cruce de Lornant: a termino quoque molendini de Tornesac, per Villam, quae dicitur Varena, cum nemore Burferio: a termino etiam, qui dicitur Perois ad Rivum usque de Salnai, sub Apostolicae tantum Sedis jure, ac tuitione permaneant. Neque ipsius Cluniacensis loci Presbyteri, aut etiam Parochiani, ad cuiuslibet nisi Romani Pontificis, & Clun. Abbatis cogantur ire Synodum, vel Conventum. Sane pro Abbatis, Monachorum, seu Clericorum infra praedictos terminos habitantium ordinatione, pro Chrismatis consecratione, pro Sacri Olei, Ecclesiarum, Altarium, & Cimiteriorum consecratione, Cluniacense Monasterium, quem maluerit Antistitem evocet. Cluniacenses Monachos ubilibet habitantes nulla omnino persona, praeter Romanum Pontificem, aut Legatum, qui a Latere ipsius fuerit destinatus excommunicet, aut interdicat. Sane terminos Immunitatis loci vestri, qui a praefato Antecessore Nostro Urbano Papa II. constituti sunt, praesentis Decreti nostri pagina confirmamus, ne videlicet ullus homo cuiuscumque conditionis, ac potestatis invasionem, praedam, aut rapinam facere, sive homicidium perpetrare, praesumat infra ipsorum limites terminorum. Itaque termini Sacri banni sunt hi. Versus Berzicium terminus est ad bivium circa Sarratam, unde una via venit ad Cluniacum, & altera ad Masillias. Infrata versus Bellumjocum terminus est contra Carrovium, quod est desuper molendinum Cellerarii Clun. Citra Viengias ultra Cluviacum versus Masillias terminus est ad bivium, unde una via tendit ad Masillias, altera ad Sanctam Mariam de Bosco. Super Rufiacum terminus est ad summitatem defensi ad bivium, unde una tendit ad Besorniacum, altera ad Qua-

rellam. Versus Sergiadum terminus est intra Carrovium citra locum ubi dicunt ad Turgum. In frata versus Cabilonensem pagum terminus est ad Grossam Cassianam super Marniacum. Versus Bracedunum terminus est in via super Boscum Bannedum. Versus Trenorchium terminus est super Rivulum quem dicunt Longam-Aquam. Inter Banoscum, & Donzicium versus Petronam vel Zasiacum, terminus est ad tres fagos, ubi partiuntur noster Boscus de Cluniaco, & Boscus Comitalis. Versus Igiacum terminus est ad Carmos, super Montem Medium.

In Abbatibus, quae cum suis Abbatibus ordinationi Cluniacensis Monasterii datae sunt, videlicet S. Martialis Lemovicensis: Monasterii novi Pictavis, S. Joannis Angeliacensis: Monasterii Lesatensis, Moysiacensis Figiacensis in Catharcenti pago: In Arvernia Mauziacensis, Tiernenis, & Minatenis: In Antisiodorensi, S. Germani: In Rothomageni Abbacia apud Ponteferaim: In Taroanensi, S. Vlmari, sine Cluniacensis Abbatis consilio Abbas nullatenus eligatur. Ad haec adiciamus, ut in omnibus Prioratibus, & Cellis, quae nunc sine proprio Abbate vestro regimini subiectae sunt, nullus futuris unquam temporibus Abbatem ordinare praesumat: Sed tam Prioratus ipsi, & Cellae, quam & caetera in quibuslibet locis omnia, quibus Cluniacensis Ecclesia, Arvernenis Concilii, quod per praedictum Papam Urbanum II. celebratum est, tempore investita erat, de quibus tunc nulla questio mota est tam tibi, quam Successoribus tuis in pace semper, & quiete serventur. Pro Altaribus, & Ecclesiis, sive decimis vestris, nulli Episcoporum facultas sit gravamen aliud quod vobis, aut molestias irrogare. Sed sicut eorum permissione quadam ex parte, quadam ex integro habuistis, & in futurum habeatis. Ecclesiarum vestrarum decimas, quae a Laicis obtinentur, si secundum Deum eorum potestati subtrahere vestrae Religionis reverentia poterit ad vestram, & pauperum gubernationem vobis liceat possidere. Decimas laborum vestrorum, pro quibus tam vos, quam alios Monasticae Religionis viros inquietare Episcopi consueverunt, illorum videlicet, quos Dominicas appellat, qui vestro sumptu a Monasteriis, & Cellarum vestrarum clientibus excoluntur, sine omni Episcoporum, & Episcoporum Ministrorum, contradictione deinceps quietus habeatis, qui vestra peregrinis Fratribus, & pauperibus erogatis. Ecclesiae omnes, quae ubilibet positae sunt, seu Capellae vestrae, & Cimiteria libera sint, & omnis exactionis immunita, praeter consuetam Episcopi paratam, & iustitiam in Presbyteros, qui adversus sui ordinis dignitatem offenderint. Liceat quoque vobis, seu Fratribus vestris Presbyteros eligere: ita tamen ut ab Episcopis, vel Episcoporum Vicariis Animarum curam absque venalitate suscipiant, quam si committere illi, quod absit, de pravitate noluerint, tunc Presbyteri ex Apostolicae Sedis benignitate officia celebrandi licentiam consequantur: Ecclesiarum vero, seu Altarium consecrationes, si Diocesani Episcopi gratis noluerint exhibere, a quolibet Catholico suscipiatis Episcopo: Nec Cellarum vestrarum ubilibet positarum Fratres pro quolibet interdictione, vel excommunicatione di-

Enumerantur Abbaciae Monasterio Cluniaci subiectae.

In Prioratibus eidem subiectis nullus in posterum eligendus Abbas.

Immunitas a solutione Decimarum pro Altaribus, Ecclesiis, aliis, quae boni cuiusque generis.

vinorum Officiorum suspensionem patiantur: Sed tam Monachi ipsi, quam & famuli eorum, si qui se Monasticae professioni devoverunt, clausis Ecclesiarum januis, non admittis Diocesani, divinae servitutis officia celebrent, & sepulture debita peragant. Praeterea quascumque possessiones, quascumque bona idem Monasterium in praesentiarum iure, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permaneat: in quibus haec propriis duximus exprimenda nominibus.

In Burgundia Ecclesiam de Villa Franca, Ecclesiam de Barberiaco, Monasterium de Prims, Ecclesiam de Belna cum appendiciis suis. In Francia Ecclesiam Montis Desiderii, Ecclesiam de Dompetra, Ecclesiam de Crispejo. In Provincia Monasterium juxta Montem Pefulanum. In Tholosano Episcopatu Ecclesiam Sanctae Columbae. In Hispanis, Nazaram, S. Isidorum, S. Zoelum de Carrione, S. Romanum de Pennis, Villam Viridem, Villam Francam, Vallem Viridem, Palubarium, Bodinum, Vimeriam, S. Martinum de Nebda, S. Vincenium de Salamantica, Sanctam Columbam de Burgis, Cornilianam, quae propriae Cluniacensis Monasterio datae sunt. Item in Nivernensi Episcopatu Monasterium de Albinaco, quod ad Caritatem pertinet. In Francia Monasterium de Cassaco, quod ad S. Martinum de Campis, Canonicelem Ecclesiam de Abbe-Villa. Item Ecclesiam de Rua, quae ad Monasterium de Abbe-Villa pertinet. In Episcopatu de Castro Ecclesiam S. Petri de Aliano. In Episcopatu Tusculanensi Ecclesiam Sanctae Mariae de Pefulo. In Episcopatu de Urbeveteri Ecclesiam Sanctae Mariae de Acquamola, & Ecclesiam S. Angeli.

Prohibemus autem ne infra Parochias ad jus Clun. Monasterii pertinentes absque Clun. Abbatis assensu ullas Ecclesias, vel Capellam edificare praesumat, salva in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. Inhibemus autem ne terras, seu possessiones alias, & thesauros Ecclesiarum vestrarum liceat alicui vendere, seu alio modo alienare, vel loco pignoris obligare, vel alicui Fratrum vestrorum, quo aliquo sibi iudicare, absque consensu Abbatis, & Capituli vestri, aut majoris, & sanioris partis. Quod si factum fuerit decrevimus irritandum.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum Monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, aut sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona, hanc nostrae Constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo, tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se iudicio Divino existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco Bull. Rom. Tom. III.

Omnia ad eam pertinentia confirmantur.

Decretum ne infra Parochias ad eandem spectantes Ecclesiae, vel Capella construantur sine Abbatis assensu.

Item ne quid a Monast. Cluniacensi auferatur, vel alienetur.

Constitutio, & roboratio praesentis Diplomatis cum solis clausula.

Monachi Cluniacenses Sacris interdicti nullo modo possunt.

sua jura servantibus, sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quatinus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO CLEMENS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi. Ego Johannes Presbyter Card. Tit. Sancti Marci subscripsi. Ego Laborans Presb. Card. S. Mariae Transyberim Tit. S. Calisti subscripsi. Ego Albinus Presbyter Cardinalis Tit. S. Crucis in Hierusalem subscripsi. Ego Melior Presb. Card. SS. Jo. & Pauli Tit. Pammachii subscripsi. Ego Jacobus Diaconus Card. S. Mariae in Cosmedin subscripsi. Ego Orlavianus SS. Sergii & Bacchi Diaconus Card. subscripsi. Ego Gofredus S. Mariae in Via Lata Diaconus Card. subscripsi. Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. subscripsi. Ego Radulfus S. Georgii ad Velum Aureum Diaconus Card. subscripsi.

Datum Laterani per manum Moysi Lateran. Can. Vices agentis Cancellarii, V. Kal. Martii. Indictione VI. Incarnationis Dominicae Anno MCLXXXVIII. Pontificatus vero Domini Clementis Papae III. Anno Primo.

Clemens PP. subscripsit. Subscriptio- nes Cardinalium S. R. E.

Dat. die 29. Februarii Anno Do. 1188. Pont. An. 1.

III.

Privilegium concessum Scotorum Ecclesiae, & Regi, quod a nullo possit excommunicari nisi a Papa, vel ab ejus de Latere Legato.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Willelmo illustri Scotorum Regi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Salutem Regi. ad quos 1188.

Cum universi Christi jugo subiecti, ad Sedem Apostolicam patrocinium invenire debeant, & favorem, illos tamen specialius convenit munimine protectionis confoveri, quorum fides, ac devotionem in pluribus est experta, ut ad ipsius electionis favorem tanto amplius provocetur, & ejus reverentiae devotiori affectione subdantur, quanto benevolentiae ipsius, & gratiae pignus se noverint certius affectos.

Et propter charissime in Christo filii reverentiam, ac devotionem, quam ad Romanam te habuisse a longis retro temporibus Ecclesiam novimus, attendentes, praesentis scripti pagina duximus statuendum, ut Scotiana Ecclesia, Apostolicae Sedi, cujus filia specialis existit nullo mediante debeat subiacere, in qua haec Sedes Episcopales esse noscuntur: Ecclesiae videlicet Sancti Andreae Glasvenensis, Dunkeldenensis, Dublinensis, Brehinenensis, Aberdonensis, Moravienensis, Resensensis, Katinenensis, & nemini liceat nisi Romano Pontifici, vel Legato ab ipsius Latere destinato in Regnum Scotiae interdici, vel excommunicationis Sententiam promulgare, & si promulgata fuerit decernimus non valere. Adiciamus, ut nulli de cetero, qui de Regno Scotiae non fuerit, nisi quem Apostolica Sedes propter hoc de corpore

Exordium.

Scotiam Ecclesia Sedi Apostolicae subiecta.

Privilegium, de quo in Summario.

Legatis Apo-
stolicis ab Ur-
bano Papa
commissum,
ut inquirerent
de Vita Ste-
phani.

Quod com-
missionem quo-
que a Clemente

Qui eum SS.
numero adfici
bit.

Dat. die 21.
Martii Anno
Dom. 1189.
Pont. An. II.

Ex Archiv.
Monast. sub-
lacensis, editit
Margaritum
lo. circ. ann.
GGXII.

Exordium.

Monasterium
hoc sub Sede
Apost. prote-
ctione susci-
pit.

Disciplinam
monasticam.

ritate, qua sancte recordationis Stephanus Gran-
dimontensis Ordinis Institutor emicuit, quantis
etiam Miraculorum testimoniis Omnipotens
Deus ipsius voluit mundo merita declarare, Le-
gatis, quos ad partes illas direxit pro quibusdam
negotiis Ecclesie tractandis, plenam circa hac
investigationem committere voluit, ut ex ipso-
rum, ceterorumque Virorum, quibus sine dubi-
tatione fides esset adhibenda, testimonio ad id
agendum consulto procederent: quod & Fide-
lium commodis, & ipsius Sancti Viri honori, qui
hactenus velut in Sterquilio gemma latuerat
congrue videretur: Nos etiam ex testimonio
charissimi in Christo filii nostri Henrici Illustris
Anglorum Regis, necnon Venerabilium fratrum
nostrorum Guillelmi Remensis Sancte Sabine
Presbyteri Cardinalis, Bartholomei Turonensis
& Helie Burdegalensis Archiepiscoporum, &
Seibrandi Lemovicensis Episcopi, & dilectorum
filiorum nostrorum Bobardi tunc Sancti Angeli,
& Octaviani Sanctorum Sergii, & Bacchi Dia-
conorum Cardinalium, qui in partibus illis sancti
sunt legationis officio, & aliorum multorum
Episcoporum plenius instructi de vita meritis, &
conversacione, qua supradictus Vir sanctus asseri-
tur floruisse, & quod multis modis Miraculorum
indicis divina voluit pietas eum illustrare: hujus
executionem negotii dilecti filii nostri Joannis
Sancti Marci Presbyteri Cardinalis Apostolice
Sedis Legati duximus arbitrio committendam
per Apostolica illi scripta mandantes, ut ad lo-
cum vestrum accedens, & convocatis adiacen-
tium illarum partium Episcopis ceterisque Viris
Religiosis ipsum inter Sanctos auctoritate qua
fungimur Nos, denunciaret adscripsisse: deinceps
in Sanctorum Cathalogo numerandum, & per
ipsius merita Redemptoris suffragia decrevisse,
cum reliquorum Sanctorum interventionibus
postulanda.

Datum Laterani duodecimo Kalend. Aprilis Pontificatus Nostri Anno Secundo.

X.

Bonorum confirmatio, & Privilegiorum concessio Monasterio Sublacensi. quod sub protectione Sedis Apostolice suscipitur.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Beraldo Abbati Monasterii Sublacensis, ejusque Fratribus tam presentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum.

Quamvis universarum Ecclesiarum ex officio suscepte administrationis curam gerere teneamur; illarum tamen, que ad Romanam Ecclesiam nullo mediante respiciunt, sollicitudinem nos habere convenit, & earum paci, ac tranquillitati Domino auxiliante providere.

Et propter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus clementer annuimus, & prefatum Sublacensem Monasterium, quod Beati Petri juris existit, in quo divino estis obsequio participati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & presentis scripti privilegio communi-
mus. In primis siquidem statuentes, ut ordo Monasticus, qui secundum Deum, & Beati Be-

nedicti Regulam in eodem Monasterio noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium in presentiarum iuste, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, seu aliis iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque Successoribus, & illibata permanent. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum in quo præfatum Monasterium est cum omnibus pertinentiis suis. Specum in quo Beatus Benedictus in suæ conversionis exordio habitavit cum adjacenti Silva, & Monte toto circumcirca, & cum omnibus finibus aut pertinentiis antiquitus constitutis; Et sub eodem specu lacum, sive Fluvium ex eo procedentem: in quibus videlicet aquis nemini præter Abbatis, & Fratrum voluntatem, aut piscari, aut molendinum edificare liceat, usque ad arcum, qui dicitur de Ferrata in Territorio Raviano. De forma quoque antiqua, quæ ducit aquam de flumine ad Plebem Sancti Laurentii, de aqua, quæ vocatur Augusta, nemini liceat præter voluntatem vestram, aquam derivare, nisi quantum sufficiat terris rigandis, & replendo Fonte Baptismatis in eadem Ecclesia. Nec aquimolum quisquam illic præter vestram voluntatem edificare præsumat, usque ad supradictum arcum de Ferrata: si quis vero aliter egerit Banno Romanæ Curie distringatur, cujus Banni medietas Sacro Nostro Palatio, medietas eidem Monasterio persolvatur: Confirmamus etiam vobis, & vestro Monasterio Castellum quod Sublacem dicitur cum omnibus suis pertinentiis, sicut a Prædecessoribus Nostri constat esse concessum, cum Montibus, & Collibus, Fundis, & Casalibus, cum omnibus Ecclesiis, & rebus ad eas generaliter, & in integrum pertinentibus. Fundum Canalii, & Fundum Genæ, in integrum cum pertinentiis suis. Fundum Frallinum cum omnibus suis pertinentiis, Et locum, qui vocatur Fundi, sicut extenditur usque ad Petram Imperatoris, & vadit in Montem, qui vocatur Pionica, inde per ferram in Monte Romano, & exit in Campum longum, inde in Campum Catinum; Deinde redit ad supradictam Petram Imperatoris. Locum qui dicitur Seminariam, cum finibus suis, sicut in Antecessorum Nostrorum Privilegio continetur. Collem Altulum. Castellum Augustæ, cum fundis, & Casalibus suis. Casale Sancte Felicitatis, cum eadem Ecclesia, fundis, & Casalibus suis, & cum omnibus suis pertinentiis; sicut in eisdem Privilegiis continetur. Roccam Cervariæ, cum Fundis, & Casalibus suis, & cum omnibus pertinentiis suis. Roccam Incameratæ. Castellum Maranum, & Roccam Martini, & Roccam de Meso cum omnibus eorum pertinentiis, cum veteri hereditate Monasterii. Castrum Camoranum, cum Rocca sua, & Fundis, & Casalibus suis. Montem de Grisso. Vallem Frigidam. Montem de Meso, & Finistella, cum omnibus eorum pertinentiis. Castrum Geranum cum Montibus, & Collibus, Fundis, & Casalibus suis, cum Massis, & omnibus pertinentiis, & cum veteri hereditate Monasterii: Castellum Ampollonii, cum Montibus, & Casalibus suis, & medietatem Castrum Sancti Angeli, cum Ecclesiis, fundis,

secundum B. Benedicti Regulam servari mandat. eisdem bona omnia confermat.

In Monasterio lacu piscari, vel Molendina construere abique Abbatis licentia prohibet.

dis, & massis, & pertinentiis eorum. Roccam Sancti Stephani cum pertinentiis suis. Vallem de Anigno. Cellam de Occia, cum Montibus, & Collibus, Fundis, & Casalibus suis. Toccianellum Fundum Orarum, Fundum Micronianum. Fundum Fanianum. Fundum Convuelum. Fundum Aquævivæ; Et medietatem Montis Asilani cum omnibus eorum pertinentiis. Castrum Asile, cum Montibus, & Collibus, & medietatem Montis Asilani cum omnibus eorum pertinentiis. Castrum Pontie cum Montibus, & Collibus, & cum omnibus eorum pertinentiis. Castrum Rojate cum Rocca sua. Præterea quæ ex antiquo jure, & tam Romanorum Pontificum, quam etiam Imperatorum concessionibus, & privilegiis, ad idem Monasterium Beati Benedicti pertinere noscuntur: Sala Civitas, quæ vocatur Caroli, cum massis, & fundis, & Casalibus suis. Auricula. Roccam de Butte. Roccam Aprunij. Arfulæ. Rubianum, & aliud Rubianum. Et super Fluvium Anticalum Sarxacinicum. Roccam de Miazæ. Roccam de Sunico. Sambuci. Cierlianum. Medietas de Iluce. Massa Sancti Valerii. Pisanum. Mons Casalis. Civitella Olibanum cum omnibus fundis, & Casalibus eorum. Oppidum Tusulanum cum Rocca sua, & cum omnibus suis pertinentiis. Castellum Palliani cum Ecclesiis, Fundis, & Casalibus, & omnibus pertinentiis suis. Confirmamus etiam vobis Cellas ad idem Monasterium pertinentes, videlicet Ecclesiam Sancti Angeli in Asila positam, Ecclesiam Sancti Georgii cum omnibus earum pertinentiis, & cum veteri hereditate Beati Benedicti; Ecclesiam Sancti Stephani in Pilio; Ecclesiam Sancti Angeli in Petra lata; Sancti Sebastiani in Paliano; Ecclesias Sancti Quintini, & Sancti Blasii in Anticulo; Ecclesiam Sancti Leucii in Babuco cum omnibus earum pertinentiis positam in Territorio Campaniano. In Castorio Ecclesiam Sancti Petri in Camerata, & Sancti Petri de Aprunio. In Territorio Marsicano Sancti Petri in Nerse; Sancti Benedicti in Rocca de Meruli; Sanctum Thomam de Tranfaquis, cum Ecclesia Sancti Nicolai in Villa posita cum earum pertinentiis, Sanctum Angelum in Albe, Sanctum Salvatorem in Avezano. Sanctam Mariam de Tufo cum suis pertinentiis. In Valle Sorana. Ecclesiam Sancti Pauli cum aliis tribus Ecclesiis, cum Villa juxta se posita, & cum omnibus earum pertinentiis. Sanctum Joannem de Pesculo. Sanctam Mariam de Anticulo. Sanctam Mariam de Rubiano. Sanctam Mariam de Artule. In Civitate Tyburtina Ecclesiam Sancti Antonini, Sancte Crucis, & Sancte Barbaræ cum omnibus earum pertinentiis. Aliam Cellam ad honorem Sancte Crucis in Quintiliano cum Oliveto suo, & cæteris suis pertinentiis, & sex uncias de Ecclesia Sancte Mariæ in eodem Monte posita. Fundum Calcianum cum Ecclesia Sancti Petri cum Terris, & Vineis sicut per antiquos consuetudines constat. Villa, quæ vocatur Papi cum Ecclesia Sancte Mariæ, cum Terris, & Vineis, & Monte, qui vocatur Manicula. Ecclesiam Sancte Mariæ, quæ ponitur in Porta. Ecclesiam Sancti Sebastiani cum omnibus suis pertinentiis. Aquimoli tres, unum in Castro veteri, alium foris Portam Majorem, & alium in Vesta. Juxta Castellum Gallicanum, Ecclesias Sancti Pasto-

ris, Sancti Angeli, Sancte Mariæ, Sancti Laurentii in Aqua alta cum omnibus earum possessionibus. Romæ Monasterium Sancti Erasmi, cum Domibus, & Hortis, & cæteris possessionibus ad ipsum pertinentibus. Ad hæc propter frequentes injurias, quæ ab Episcopis, vel ipsorum Ministris Monasteriis ingeruntur, datam vestro Canobio facultatem a Nostri Prædecessoribus, vobis quoque ratam manere decernimus, ut ad Ecclesias cum expedierit dedicandas, aut Clericos in Monasterio, sive in Cellis, sive in Castellis, aut Villis Monasterii ordinandos a nobis Episcopum postuletis. Quod si ad nos in tempore venire nequiveritis, quæ malueritis Catholicum Episcopum adeatis, qui Apostolica fulus auctoritate, quæ postulantur exhibeat: nec a quoquam Ecclesie aliquis Episcopo super hoc contradictionem, aut querimoniam patiatur. Ea propter omnem ejuslibet Ecclesie Sacerdotem in præfato Beati Benedicti Monasterio ditionem quamlibet præter Sedem Apostolicam habere prohibemus. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, & Sancti Benedicti regulam elegerint; Electus autem a Romano Pontifice consecratur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monasterium temere perturbare, aut possessiones ipsius auferre, vel ablatas retinere minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum conservatione, gubernatione, & sustentatione concessa sunt omnimodis profutura salva Sedis Apostolice auctoritate, & Præfati Episcopi consuetudine iustitia, in Pontia, vel Roate, sicut in Instrumento compositionis de utriusque partis assensu facto erinde continetur. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica persona, sive Secularis, hanc nostre Constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove communitati reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se Divino iudicio existere de perpetra iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

EGO CLEMENS Catholicæ Ecclesie Episcopus subscripsi.

Datum Laterani per manum Moysi S.R.E. Subdiaconi vices agentis Cancellarii XII. Kal. Maji Indiæ VII. Anno Domini Incarnationis MCLXXXIX Pontificatus vero Domini Clementis Pape Tertii Anno Secundo. (1) XI. Cano.

(1) Ex hac ceterisque Bullis patet, hunc Clementem non Quartum, prout eum vocat Annalista Malitiosus, sed Tertium appellandum: Guibercus siquidem, qui Gregorio VII. legimus Pontifici a Schismatice fuisse superinductum, & Clementis III. nomen usurpavit, non Papa, sed Pseudopapa fuit, & Antichristus.

De Episcopo Ecclesie dædicturo, vel Ordinationis facturo.

De libertate a jure alieno.

De Abbatis electione per Monachos faciendâ.

Consuetudines & clausula.

Clemens PP. subscripsi.

Dat. die 20. Aprilis Anno Dom. 1189. Pont. An. II.

XI.

Canonizatio Beati Ottonis Episcopi Bambergenis.

Ex Archiep. Vatis.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Merseburgensi, & Eistettensi Episcopis, & dilectis filiis Sancti Emmerami Ratiponensi, & Schwartzeni Abbatibus Decano, & Scholastico Wirtziburgensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ad audientiam Apostolatus nostri ex quarundam serie literarum, & relatione multorum pervenit, quod Divina potentia per merita, & interventum Beati Ottonis, qui Bambergenibus fuit Episcopus multam est operata salutem precipue in Gente Pomeranica, ad quam fuit ab Apostolica Sede transmissus, & in ea compluribus Miraculis donavit illi Dominus coruscare. Quoniam igitur juxta Divina Scriptura testimonium lucerna non sub medio, sed super Candelabrum est ponenda; Discretionem Vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus de vita ipsius, & Miraculis diligentis inquiratis, quae Nobis fuerunt per multorum literas indicata. Et si non inveneritis aliquid quod obstat ipsum Canonizatum auctoritate freti Apostolica solemniter, & publice nuntietis Anniversarium diem sui transitus facientes, & publice nuntiantes ad honorem Dei, & ipsius Beati Viri memoriam solemnem haberi.

Dat. die 19. Aprilis Anno Domini 1189. Pont. An. II.

Datum Laterani Tertio Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno secundo.

XII.

Ad Bambergenes de eadem re.

Ex Codic. Canonizati. Sancti Ottonis Fontanini p. 25.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Ottoni Episcopo, & dilectis filiis Canonicis, & universo Clero, & Populo Babenbergeni Montis Sancti Michaelis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Cum Sedi Apostolicae referuntur ea, quae ad salutem pertinent Animarum, & devotionem Cleri, & populi manifestis indicis respicere comprobantur, ea sicut convenit, libenter audimus, & ut debeant in Domino promoveri, favorem, ut expedit, imperimus Apostolicum, & assensum.

Hinc est, quod cum ad audientiam Apostolatus nostri, quarundam serie literarum, & multorum relatione pervenit, quod Divina potentia per Miracula, & interventum Beati Ottonis, qui Babenbergenis fuit Episcopus, sit multorum operata salutem, precipue in gente Pomeranica, ad quam fuit ab Apostolica Sede transmissus, in qua donavit illi Dominus Deus compluribus Miraculis coruscare. His gratanter auditis, & pro tantis beneficiis Omnipotenti Domino gratiarum actionibus exsolutis vestris piis desideriis ad laudem Dei, satisfacere cupientes, Venerabilibus Fratribus Nostri, Merseburgensi, & Eistettensi Episcopis, & dilectis filiis, Sancti Emmerami Ratiponensi, & Schwartzeni Abba-

tibus Decano, & Scholastico Wirtziburgensi dedimus in mandatis, quatenus de vita ipsius, & Miraculis diligenter inquirant, quae nobis fuerunt per multorum literas indicata. Et si non fuerit inventum aliquid quod obstat, ipsum canonizatum praedictae personae debeant solemniter, & publice auctoritate freti Apostolica nunciare, anniversarium diem sui transitus facientes, & publice nuntiantes ad honorem Dei, & ipsius Beati Viri memoriam solemnem haberi.

Datum Laterani Kalendis Maji Pontificatus Nostri Anno secundo.

Datum die 1. Maji An. Domini 1189. Pont. An. II.

XIII.

Recens fundatum S. Thomae de Erlesburen Parthenon confirmatur, & in Sedis Apostolicae protectionem recipitur.

Clemens, Servus Servorum Dei. Dilectis in Christo filiabus, Priorisse Monasterii Sancti Thomae de Erlesburen, ejusque Sororibus tam praesentibus, quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Ex Archiep. hujusce Monasterii. transscripti V. G. Frider. Schannar.

Prudentibus Virginitas, quae sub habitu Religionis accensis lampadibus per opera Sanctitatis jugiter se participant ire obviam Sponso, Sedes Apostolica debet praesidium impertiri, ne forte cujuslibet temeritatis incursum, aut eas a proposito revocet, aut robur, quod ablit, Sacrae Religionis infringat; Eapropter, dilectae in Christo filiae, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & praefatum Monasterium S. Thomae de Erlesburen, in quo Divino estis obsequio mancipatae sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus, in primis siquidem statuentes, ut Ordo Monasticus, qui secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, atque Institutionem Cisterciensium Fratrum in eodem Monasterio institutus esse dignoscitur perpetuis, ibidem temporibus inviolabiliter observetur.

Exordium.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipiens.

Sancti Benedicti Regulam in eo servari mandatur.

Bonaque omnia eidem confirmantur.

Præterea quascumque possessiones, quascumque bona idem Monasterium in praesentiarum iuste, & canonicè possidet, aut in futurum &c. poteritis adipisci, firma vobis, & eis, quae vobis successerint, & illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo praefatum Monasterium situm est, cum omnibus suis pertinentiis, Terras & Uluaria, quae Ludevvicus, Loci vestri fundator, apud Erlesburen, Monasterio Vestro donavit, cum omnibus earum pertinentiis; Insuper Ecclesiae de Dudenfelt, & quicquid habetis in locis ad ipsam pertinentiis; Nemus, quod dicitur Wylrefavven cum pertinentiis suis possessiones quas Theodoricus de Rulant, una cum Matre, & Coheredibus suis, Vobis donavit in agris, in pratis, in plano, & bosco, & aliis suis pertinentiis, Terras, Domos, Vineas, agros, quae habetis in Ratheca. Urteca. Withlica, Embilda, cum omnibus pertinentiis suis.

Liceat quoque Vobis personas liberas, & absolutas, e seculo fugientes ad conversionem recipere. Prohibemus autem, ut nulli Sororum vestrarum, post factam in Monasterio vestro pro-

Monialibus facultatem, dat alias quaeque personas in Monast. recipiendi.

Ab eo autem regredi omnino prohibetur. Liberum autem Monasterium ipsum ab omni violentia fore decernit.

Clemen. PP.

Et S. R. E. Card. subscriptiones.

- Ego CLEMENS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi. Ego Albanus, Albanensis Ecclesiae Episcopus. Ego Octavianus, Hostiensis & Velletrani Episcopus. Ego Joannes Presb. Card. Tit. Sancti Marci. Ego Pandolphus, Basilicae XII. Apostolorum, Presbyter Card. Ego Petrus Presbyter Card. Tituli Sanctae Caeciliae. Ego Petrus, Tit. S. Laurentii in Damaso Presb. Card. Ego Petrus, Presb. Card. S. Petri ad Vincula Tit. Eudoxiae. Ego Jordanus, Presb. Card. Sanctae Pudencianae, Tit. Pastoris. Ego Joannes Felix Tit. S. Sufannae Presb. Card. Ego Jac. Diaconus Card. Sanctae Mariae in Cosmedin. Ego Gratianus SS. Cosmae & Damiani Diaconus Card. Ego Goffredus, Sanctae Mariae in Via lata Diac. Card. Ego Gregorius, Sanctae Mariae in Porticu Diaconus Card. Ego Joannes, S. Theodorici Diaconus Card. Ego Gregorius, S. Mariae in Aquiro Diac. Card. Datum Laterani per manum Moyi S. R. E. Subdiaconi, Vices agentis Cancellarii II. Non Junii indict. VIII. Incar. Dom. MCXC. Pontificatus vero Domini Clementis Papae III. Anno Tertio.

Datum die 6. Junii An. Domini 1190. Pont. An. III.

Ex Originali in Archiep. ad ill. Garula Hist. Calanen. pag. XII.

Exordium.

professionem, fas sit absque Priorisse suae licentia de eodem loco suo discedere: discedentem vero absque communium literarum cautione nullus audeat retinere, paci quoque, & tranquillitati vestrae paterna in posterum sollicitudine providere volentes auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras Locorum vestrorum nullus violentiam, vel rapinam, seu furtum facere temere audeat, vel praesumat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum Monasterium temere perturbare &c.

Eapropter dilectae in Domino filiae vestris justis postulationibus clementer annuimus, & praefatum Monasterium, in quo Divino mancipatae estis obsequio ad exemplar fel. rec. Alexandri Papae Praedecessoris Nostri sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quascumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum iuste, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidei, seu aliis iustis modis, praesente Domino, poterit adipisci, firma vobis, & his, quae post vos successerint, & illibata permaneant, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Ecclesiam Sancti Viti cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam S. Joannis de Camerata cum pertinentiis suis, jus quod habetis in Ecclesia S. Andree, quae est in Clereto, medietatem oblationum, quae in Ecclesia Castri de Talliacotio in solemnitatibus Paschae, & Natalis Domini, & medietatem de oblationibus Martuorum, Sepulchrorum majorum hominum praefati Castri, sepulchrorum Podii Bufarae cum medietate oblationum Mortuorum, decimas Molendinorum, quae sunt in Valle Sanctorum Cosmae, & Damiani, & in alveo suo triginta modios Sementarios terrae, Vineas, Terras, Silvas, Domos, Calularia, quae in praedicto Castro habetis, duo Molendina, viginti duos pedes terrarum, de quibus homines vestri Monasterii sunt incoctati, Ecclesia S. Sanctae Mariae de Sorbo cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam S. Ceciliae cum pertinentiis suis, Ecclesiam S. Nicolai cum pertinentiis suis, Ecclesiam S. Petri cum pertinentiis suis, extra praefatum Castrum, Ecclesiam S. Joannis de Camerata in Colle de Palanga, quicquid habetis in Ecclesia S. Andree. Praeterea reservationem coram praedicto Praedecessore Nostro promissam, quam nobilis Vir Bartholomaeus de Talliacotio de pravis consuetudinibus, quas a vestro Monasterio exigebat coram personis pluribus fecit ratam, & firmam habentes auctoritate Apostolica prohibemus, ne consuetudines ipsas idem Bartholomaeus, vel heredes ejus aliquo tempore in Monasterium exercere praesumant. Statuimus etiam, ut nullus Marforum Episcopus in eadem Ecclesia, vel ejus Moniales, & Clericos aliquid Jurisdictionis exerceat. Nulli etiam Episcopo, vel Legato, qui a latere Nostro, vel Successoris nostri specialiter directus non fuerit, liceat suae Legationis obtentu vos, vel succedentes vobis, Ecclesiam, aut homines vestros, aut servientes, in Ecclesia vestra manentes vlla interditi, vel excommunicationis Sententia prae gravare, & nulli etiam fas sit praeter Romanum Pontificem, vel Legatum ab ejus Latere missum absque speciali mandato nostro Moniales Dominus vestrae, vel Clericos excommunicationis, vel interditi vinculo innodare: Et nulli Episcoporum, vel alicui personae Ecclesiae vestrae, maxime Ecclesiae S. Mariae de Sorbo, quae proprie juris vestri existit, liceat novas, & indebitas exactiones imponere, vel in eis procuraciones, aut tallias, sive demandas contra antiquam, & rationabilem consuetudinem exercere, sicut est ibidem haecenus observatum. Praeterea decimas ad Ecclesias vestras spectantes de manibus laicorum redimendi, & quibuscumque rationabilibus

Monast. sub p. actione. Sedis Ap. recipit.

Eligebat bono omnia confirmat.

75. Tom. II. pag. 41.

Ab Ordinariis Jurisdictione, alicuius Ecclesiae personae eximit.

Quarallibet exactionem, aut decimam eidem imponi vocat.

Confirmatio Bonorum omnium Monasterii Monialium S. Cosmae de Talliacotio Maritanæ Diocesis; quod ab Ordinariis Jurisdictione, etiam quoad Sacramentorum administrationem exemptum declaratur.

Non absimile Privilegium huic Monasterio concessit Alexander PP. III. anno 1171. in nostro Bullar. Tom. II. pag. 418.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Christo filiabus Andoisse Abbatisse Monasterii S. Cosmae de Talliacotio, ejusque Sororibus tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Quotiens a nobis petitur quod religio, & honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum suffragium impertiri.

Prohibet quae, ne iura fues Paroch. ad illud fectantium Cappella ulia, vel Oratorium, construat.

Item ne alicui Monialium liceat a Monasterio discedere: concedendo Abbatibus contra inobedientes hinc Deputo omnimodam auctoritatem.

Nonnulla alia bona eidem contineantur, cum suis privilegiis.

In Generali interdictio facere etiam licentiam impetur.

Abbatibus Monasterii bona alienare non liceat declaratur.

Nec fideliter, quod Monialibus quocumque interdicitur.

Ordinis quoque pro le- rici, ac Olei Sacramenta, a quo alicui Episcopo, recipiendi facultatem indulget.

Decret. immunitatis, quocumque molestia, vi &c.

bilibus modis poteritis acquirendi vobis I centiam indulgemus: Prohibentes, ut nullus ead- dem decimas absque consensu vestro de laica manu recipiat. Statuimus insuper, ut infra si- nes Parochiarum vestrarum Ecclesiam, vel Cap- pellam, seu Altare contra Altare sine assensu Dicecesani Episcopi, & vestro nullus edificet, vel erigat, salvis tamen privilegiis Romanorum Pontificum. Præterea nulli Sororum vestra- rum, vel Clericorum liceat post factam in eod- em loco Professionem aliquam levitate, sine Abbatissæ suæ licentia de Claustro discedere, discedentem vero absque communium litera- rum cautione nullus audeat retinere. Licet autem Abbatissæ, quæ pro tempore fuerit, in eam de Sororibus suis, quæ vobis ignorantibus, aut invitis ab Ecclesia vestra discesserit, & se- cundo tertiove commonita ad Monasterium redire contempserit, regularem sententiam promul- gare. Ecclesia S. Petri in Castro quod dicitur Talliacozzo sita & ejusdem Cappellani in eadem libertate permaneat, quam tempore an- tiquo habuit, & nunc habere noscitur. In ead- em etiam libertate Capellam Sancti Agidii ibidem sitam volumus permanere. Medietatem Molendini Joannis Trovæ, quam Domina Aduisa Abbatissa emit a Domino Philippo de S. Donato, & medietatem Silvæ capitis aquæ, & Silvam Collis de Coci. Cum autem generaliter interdctum terre fuerit, liceat vobis in Mona- sterio vestro claudis januis, exclusis excommuni- catis, & interdictis, non pulsatis Campanis submissa voce Divina Officia celebrare: Statui- mus insuper, ut Abbatissis, quæ pro tempore fuerint, non liceat Terras, Ecclesias, seu posses- siones alias, vel bona Ecclesiarum vestrarum sine com- muni consensu Capituli vestri, vel majoris, & fi- nioris partis imminuere, vel alicui in benefi- cium, seu precariam personaliter, vel in perpetuum de cætero dare, aut modo aliquo aliena- re. Interdicimus etiam, ne ulla Monialis vestra, vel Clericus, seu Conversus sine licentia Capituli, vel etiam ipsa Abbatissa pro aliquo si debeat, quod si fecerit, nec Ecclesia vestra, nec aliquis locus vester ex illa fidei iurisdictione obligetur. Christina vero, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Cleri- corum, qui ad Sacros Ordines fuerint promo- vendi absque omni contradictione, & appella- tione a quocumque malueritis suscipietis Episco- po; sive ad Ecclesiam vestram a vobis vocato, sive in sua propria, sive in alterius Ecclesia licite celebrante, siquidem catholicus fuerit, & gra- tiam, atque communionem Apostolicæ Sedis habuerit, sicut est hæcenus observatum. Decernimus ergo, ut nulli omnino homi- num liceat præfatum Monasterium temere per- turbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexatio- nibus fatigare, sed illibata omnia, & integra con- serventur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt usibus omnimodis pro futura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate, & Cassinensis Monasterii debita iustitia, & re- verentia. Si qua igitur in futurum Ecclesiasti- ca, secularisve persona hanc nostræ Constitutio- nis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita nisi præsumptionem suam digna satisfactione corre-

xerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se Divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo exa- mine districtæ ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

EGO CLEMENS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus Clemens PP. subscripsi.

Sigillum.

- Ego Albinus Albanensis Episcopus subscripsi.
Ego Octavianus Hostien. & Velletra. Episco- pus subscripsi.
Ego Joannes Presbyter Cardinalis Tit. S. Marci subscripsi.
Ego Pandulfus Presbyter Cardinalis Basilicæ XII. Apostolorum subscripsi.
Ego Petrus Presbyter Cardinalis Tituli S. Cecilie subscripsi.
Ego Petrus Tit. S. Laurentii in Damaso Presby- ter Cardinalis subscripsi.
Ego Petrus Presbyter Cardinalis S. Petri ad Vinula Tit. Eudoxie subscripsi.
Ego Jordanus S. Pudentianæ Tit. Pastoris Pres- byter Cardinalis subscripsi.
Ego Joannes Tit. S. Clementis Cardinalis Tusca- nus Episcopus subscripsi.
Ego Joannes Felix Presbyter Cardinalis Tit. S. Susannæ subscripsi.
Ego Jacobus Diaconus Cardinalis S. Marie in Cosmedina subscripsi.
Ego Gregorius S. Marie in Porticu Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Joannes S. Theodori Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Gregorius S. Marie in Aquiro Diaconus Cardinalis subscripsi.

Et S. R. E. Card. subscrip- tiones.

Dat. die 6. Ju- niu. An. Do- mini 1190. Pont. An. III.

ROMA I... ON GENERAL DE B

XV.

Confirmatio Concordiæ inite inter Capita Sandi Alexandri, & Sancti Vincentii Bergomen. Civitatis: qua stabilitur, ut unum Capitu- lum, unum Collegium, unaque sit Bergomen. Ecclesia Cathedralis.

Clemens Episcopus. Dilectis filiis Alderado Archidiacono Oberto Præposito, & universis Clericis Bergomen. Ecclesiæ salutem.

Ex Bartholo- mæo Zecchilo adidi P. G. bell. Ital. Sec. ubi de Medislan. Archiep.

Apost. Sedis eura in com- pensandis Ec- clesiis, & Cleri disces- diis.

Concordiam supra. con- firmat.

Tenor Con- cordiæ.

EA, quæ post discordiam, & controver- siam habitam inter partes meliori consilio subsecuto fuerint amicabili concordia terminata, ut inviolabilem obtineant firmitatem, & futuris temporibus nemo temeritate qualibet obviare præsumat, juxta postulantium voluntatem consentaneam rationi convenit sic Apostolicæ auctoritatis robore communiri.

Ea propter vestris iustis postulationibus an- nuentes pacem, & concordiam, & vestri Collegii unionem inter vos prudenter conceptam, & unani- mi voluntate receptam, atque redactam in scriptum, sicut rationabiliter facta est, recepta pariter, & servata, de Fratrum Nostrorum assen- su auctoritate Apostolica confirmamus, & præ- sentis scripti patrocinio communimus. Ad ma- jorem vero firmitatem tenorem ipsius scripti de verbo ad verbum duximus inferendum. In Chri- sti Nomine MCXC, quadam die mensis De- cembri, quæ fuit decima Kal. Januarii Indictio- ne S. D. Alderadus Ecclesiæ Sancti Vincentii Archidiaconus in presentia, & cum auctoritate Domini Lanfranchi Bergomen. Episcopi, & in- presentia, & consensu Domini Algisi ejusdem Ecclesiæ Archipresbyteri, & Dominorum Magistri Galli Primicerii Presbyterorum. Guillelmi, & Blasii, & Petri de Burgo, Magistri Joannis Asini, Magistri Lanfranchi de Caravaza, Lan- franchi Mazori, Beltrami de Foro, Oberti Ma- pello, Engelerii Præpositi de Gratiaco ejusdem Ecclesiæ Canonicorum, & nomine etiam alio- rum Fratrum ejusdem Ecclesiæ absentium, elegit Dominum Obertum Ecclesiæ Sancti Alexandri Præpositum in fratrem Canonicum, & Præposi- tum, & Dominos Presbyterum Joannem de Bal- gare Brunacum Magistrum Giralduum Guascum, Magistrum Joannem de Carvico, Magistrum, Rogerium de Burdolo, Guillelmum de Zoppo, Giralduum de Rivula, Joannem Blancum, Guil- lelmum de Geroa, Albericum Guillel. Martini ejusdem Ecclesiæ S. Alexandri Canonicos ibi presentes, & ceteros Canonicos Sancti Alexan- dri, qui erant absentes, in Fratres, & Canonicos Ecclesiæ S. Vincentii, ibique versâ vice ipse Do- minus Obertus Præpositus in presentia, & cum auctoritate supradicti Domini Lanfranchi Ber- gomenis Episcopi, & in presentia, & consensu prædictorum Fratrum suorum ibi presentium, & nomine aliorum Fratrum suorum absentium elegit præfatum D. Adelardum Archidiaconum in Fratrem Canonicum, & Archipres- byterum, & D. Aldigium in Fratrem Cano- nicum, & Archipresbyterum, & præfatos eor- um Fratres tam ibi presentes, quam absentes in Fratres, & Canonicos Sancti Alexandri Ec- clesiæ. Quas omnes electiones in presentia, Bull. Rom. Tom. III.

prænominati Domini Episcopi, & ejus auctori- tate factas idem Dominus Episcopus ibidem confir- mavit, ibique etiam & ipsi D. Archidiaconus, & D. Obertus Præpositus, & reliqui utriusque Ecclesiæ ibi presentes Fratres suo nomine, & absentium in oculis vicissim se ibi in Fratres, ut supra legitur receperunt. Statuentes inter se vicissim præfatos Dominum Archidiaconus, & reliqui ejus Fratres ibi presentes suo nomine, & nomine aliorum Fratrum jam dictæ Ecclesiæ absentium nomine ipsius Ecclesiæ Sancti Vin- centii, & Dominus Obertus Præpositus, ceteri- que ejus Fratres ibi presentes suo nomine, & nomine aliorum Fratrum jam dictæ. Absentium nomine ipsius Ecclesiæ, ut unum sit de cætero utriusque Ecclesiæ Capitulum, unus Chorus, & unum Collegium, & unum Patrimonium, & ut quicumque erit de cætero Canonicus in una, sit Canonicus in utraque, ut omnes sint Cano- nici ejusdem Capituli, & Chori, & Collegii, & ambæ præfate Ecclesiæ dicantur una Bergomen- sis Ecclesiæ, & major pars Capituli, secundum quod suum est maneat apud Ecclesiam Sancti Vincentii: Ita tamen, ut secundum voluntatem Capituli, vel majoris partis de his, qui sunt vel erunt pro tempore apud Sanctum Vincentium debeant venire, & manere apud Sanctum Alexandrum, & de his, qui sunt, vel erunt apud Sanctum Alexandrum debeant venire, & manere apud Sanctum Vincentium, salvo honore, & re- verentia, quem, vel quam Dominus Episcopus, & Canonici Sancti Vincentii, & Canonici Sancti Alexandri, & alii Clerici sunt soliti exhibere Ec- clesiæ Sancti Vincentii, & salvo honore, & reve- rentia, quem, vel quam Dominus Episcopus, & Canonici Sancti Alexandri, & Canonici Sancti Vincentii, & alii Clerici sunt soliti exhibere Ec- clesiæ Sancti Alexandri. Præterea Canonici Sancti Vincentii ibidem posuerunt supradictum Dominum Præpositum in Sedem Præpositi, in- Choro Ecclesiæ S. Vincentii, ut amodo sit Præ- positus totius supradicti constituti Capituli, & jam dictæ Bergomenis Ecclesiæ: Constituerunt insuper ibidem Dominum Archidiaconus, & reli- qui prænominate Ecclesiæ Fratres Sancti Vin- centii ibi presentes se de cætero possidere bona, & res ipsius Ecclesiæ Sancti Vincentii tam no- mine Ecclesiæ Sancti Alexandri, & nomine Ca- nonicorum ejusdem Ecclesiæ, quam nomine Ec- clesiæ Sancti Vincentii, & suo, & de converso præfatus Dominus Præpositus, & ceteri supra- nominati ejusdem Ecclesiæ Canonici ibi presen- tes constituerunt de cætero possidere bona, & res ejusdem Ecclesiæ Sancti Alexandri tam no- mine Ecclesiæ Sancti Vincentii, & nomine Ca- nonicorum ejusdem Ecclesiæ, quam nomine Ec- clesiæ Sancti Alexandri, & suo. Supervenit etiam ibi Comes Landulfus dictæ Ecclesiæ S. Vincen- tii Canonicus in principio absens, qui ab eodem Domino Præposito, & nomine aliorum Fratrum Ecclesiæ Sancti Alexandri in Fratrem, & Ca- nonicum in Ecclesia Sancti Alexandri fuit in- osculo receptus, & ipse Comes Landulfus eum- dem Dominum Præpositum suo nomine, & no- mine aliorum Fratrum Ecclesiæ Sancti Alexan- dri in Præpositum, & Fratrem Ecclesiæ S. Vin- centii, ut fecerunt alii ejusdem Ecclesiæ Cano- nici, in osculo recepit. Ibidem statutum est in- super inter eos præfati D. Lanfranchi Episcopi

consensu, & auctoritate: si quis ex Fratribus apud Ecclesiam Sancti Alexandri pro tempore morantibus vita exceperit, & praefatum Capitulum ad eum sepeliendum apud Sanctum Alexandrum convenerit post ejus sepulturam ibidem in alio eius loco subrogando, & eligendo tunc Capitulum concors fuerit incontinenti ibi cum eligat si velit, alioquin si Capitulum in alio subrogando, & eligendo concordare non poterit, pro eodem negotio idem Capitulum apud Ecclesiam Sancti Vincentii conveniat, quod generaliter debet fieri, scilicet Capitulum debet convenire apud Sanctum Vincentium, & pro his negotiis, quae omnium Fratrum consensum, sive auctoritatem tam in spiritualibus, quam in temporalibus desiderant, constitutum est inter eos, ut supradictus Dominus Obertus, qui modo est Praepositus apud Sanctum Vincentium, vel apud Sanctum Alexandrum ubicumque voluerit moraretur; Successores vero eius, qui Praepositalem post decessum ipsius Sedem obtinebunt, unumquodque tempore suae Praepositurae apud Ecclesiam Sancti Alexandri moretur, nisi fuerit de consensu illius, & Fratrum ibidem degentium, ut apud Ecclesiam Sancti Vincentii debeat morari. Addentes supradictis status Dominus Archidiaconus cum iam dictis suis Fratribus, & Dominus Praepositus cum suis, ut quicumque ex Fratribus supradicti Capituli ullo tempore convictus fuerit a modo ad iam dicta unionis divisionem laborare, debeat beneficio, sive Praebenda in eadem Ecclesia sibi concessa, vel assignata in perpetuum carere, de quo singuli, qui erant praesentes, a praefato Domino Lanfranco Episcopo interrogati affirmarunt sibi placere, si quae eidem Domino Episcopo convenire. Renuntiantibus Archidiacono cum supradictis suis Fratribus, & Praeposito cum suis, omni speciali juri, privilegio, usanza, vel alterius, quod ullo tempore competat, vel competere possit alterutri supradictarum Ecclesiarum contra alteram. Actum in Choro Ecclesiae Sancti Vincentii in praesentia iam dicti Episcopi, qui omnia supradicta ibidem confirmavit, & ejus auctoritatem praestitit. Sfrondus de S. Alexandro, Lanfranchus de Monacha, Joannes de Desenzano, Ottobonus de Amberzaco, Albertus Guafconis, Theutaldus de Tertio, Joannes de Petringo, Rogerius de Muzo, Albertus de Latio, Scotus de Lazaronus, Greppus Suardi, Albertonius Zosso, Oddulrius de Squaravacce, Maginfredus de Latio, Lanfranchus Guafconis, Giraldu filius Alberti Guafconis, Federicus Colleonis, Gualbertus Braganiole, Sanzaminus de Zosso, & Valtascutus ibi testes fuerunt: Postea vero de mense Januarii proximo sequente scilicet quadam die Jovis, qui fuit XV. Kalendas Februarii in Lobia Canonicorum Ecclesiae S. Alexandri Dominus Bucho praefatae Ecclesiae Sancti Vincentii Canonicus, & Dom. Pincis, & Albericus Advocatus iam dictae Ecclesiae Sancti Alexandri supradicta omnia firmaverunt, & firma, & rata habuerunt praesentibus ibi testibus Ardilione de Lorano, Zanello Ottesufa, & Alberto Scarpa.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum &c. Amen.
EGO CLEMENS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

Confirmatio.
 Clement. PP.

Et S. R. E. Card. subscrip-
 tiones.

Ego Albinus Albanensis Episcopus subscripsi.
 Ego Octavianus Ostien., & Vellitren. Episcopus subscripsi.
 Ego Joannes Presb. Cardinalis Tit. S. Marci subscripsi.
 Ego Pandulphus Basilicae XII. Apostolorum Presb. Card. subscripsi.
 Ego Petrus Presb. Cardinalis Tit. S. Ceciliae subscripsi.
 Ego Petrus Presb. Card. S. Petri ad Vincula Tit. S. Eudoxiae subscripsi.
 Ego Jordanus S. Pudentianae Tit. Pastoris Presb. Card. subscripsi.
 Ego Joannes Tit. S. Clementis Card. Tusculan. Episcopus subscripsi.
 Ego Joannes Felix Presb. Card. Tit. S. Susanna subscripsi.
 Ego Jacobus S. Mariae in Cosmedin Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gratianus Sanctorum Cosmae, & Damiani Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gostredus S. Mariae in Via lata Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gregorius S. Mariae in Porticu Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Bernardus S. Mariae Novae Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gregorius S. Mariae in Aquiro Diaconus Card. subscripsi.
 Datum Laterani per manum Moyssi S. R. E. Sub Diaconi vicem agentis Cancellarii IX. Kalendas Julii Indictione VIII. Incarnationis Dominice MCXC. Pontificatus vero Domini Clementis Papae III. Anno Tertio.

Dat. die 23. Junii An. Domini 1190. Pont. An. III.

Ex Archiv. Vatic.

Proemium.

Ideo Sacrosanctam Romanam Ecclesiam Redemptor Noster Caput omnium Fidelium esse voluit, & Magistrum, ut ad ejus dispositionem, & nutum divina gratia preeunte, quae ubique a Fidelibus gerenda sunt ordinentur, & errata in melius corrigantur, & ad ejus consilium in ambiguis recurratur, & quod ipsa statuerit, nemini quantumcumque de suis meritis gloriatur, liceat immutare, ne si forte promiscua daretur vniuersalis licentia quaecumque sibi secundum voluntatem propriam occurrerint perpetrandi, confusa libertas, cum secundum voluntatem Personarum vota dissentiant in aliorum, aliquando scandalum sine iusti discretionem libraminis commendanda supprimeret, & minus digna laudibus indebitis celebraret. Inde siquidem fuit quod dilectus filius Noster Jordanus Sanctae Pudentianae Tituli Pastoris Presbyter Cardinalis ad preces quorundam vestrum Vitam Sancti cuiusdam Viri nomine Malachiae, qui apud Claravallam in Domino requiescit a Beato Bernardo Primo Claravallensi Abbate conscriptam, & Miracula, quae Dominus ob ipsius merita declaranda

per

per ipsum dignatus est operari cum multorum, vestri Ordinis testimonio Nobis devote presentare coravit, ut auctoritate Apostolica, quid de ipsius meritis sentire deberet Ecclesia, publice deberemus omnibus declarare. Visi ergo tantorum Virorum testimonio vita etiam ipsius, & Miraculis diligenter inspectis, precibus etiam, & testimonio ipsius Cardinalis, & dilecti filii Abbatis Casemarii, aliorumque quamplurium, quibus fidem omnimodam adhibendam credebamus, inducti, dictum Sanctum Virum Malachiam in Sanctorum Catalogo de communi Fratrum nostrorum consilio duximus adscribendum, & per ipsius merita Redemptoris suffragia cum reliquorum Sanctorum interventionibus a Christi fidelibus statuimus postulanda. Volumus igitur, ut eam sibi reverentiam, quae Sanctis debetur, universus Ordo vester, & alii fideles de licentia Sedis Apostolicae devote exhibeant, & in Sanctorum numero secure conscribant.

Datum Laterani secundo Nonas Julii Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Sanctorum Alio adscribitur.

Dat. die 6. Julii Anno Domini 1190. Pont. An. III.

Ex Appendice Ad Concilium Lateran. III. Sessio. 11. 23. c. 637.

Causa scripta per Decretalis.

In causis Ecclesiasticis relictis censuris compellendi.

Et Clerici injuriam passis testimonio standum.

Ecclesia poluta quomodo emundanda.

ONOMAS
 ERAL DE

Hujus Sancti Vita a S. Bernardo conscripta.

XVII.

Responsio ad Consultationes Episcopi Saguntini.

Clemens &c. Saguntino Episcopo.

Pervenit ad nos, quod in Episcopatu tuo saepe contingat, quod a Laico enormis, & intolerabilis injuria Clerico multis adstantibus, & videntibus inferatur, vel plebs praesente in Ecclesia, eam Diabolice fraudis insinu accidit horribiliter humano perfundi sanguine, & ob hoc injuriantes in causam tracti negant se tantum facinus commisisse, & cum laesum illatam sibi injuriam eorum testimonio, qui praesentes extiterunt, & viderunt probare desideret, ipsimet, licet veritatem cognoverint, contempnunt veritati testimonio perhibere. Sicque fit, quod Ecclesiastica justitia deperit, & ordo Clericalis vilescit. Accidit etiam quod cum plures frequenter in Clericos temere violentas manus injiciant, ad Sedem Apostolicam plurimis nequeunt obstaculis laborare, & quia super his tua nos Fraternitas duxit consulendos tuae consultationi taliter respondemus: quod hi, qui de rebus Ecclesiasticis nolunt testimonium perhibere, si alias veritas nequiverit elici ad id sunt per Ecclesiasticam Censuram compellendi. Si vero Clerici passi injuriam, veritatem forte aliorum testimonio nequiverint comprobare, licet juxta rigorem Canonum unius testimonio non sit standum; tamen juxta consuetudinem Romanae Ecclesiae propter reverentiam Clericalis Ordinis, ipsorum juramento finem volumus adhiberi. Illos autem, qui valetudine praepediti pro abolitionis beneficio ad Sedem Apostolicam nequeunt laborare, recepto ab eis sicut moris est juramento poteris absolvere: ita quod sanitati pristinae restituti Apostolice se conspectui repraesentent. Sexui vero Foemineo, & Pueris, ac Senibus super hoc satis te credimus posse libere dispensare. Ecclesiis insuper quae sanguinis, vel Seminis sunt effusione pollutae, Civitatis Clericis convocatis cum Processione, & Aquae be-

nedictae aspersione, prout in Ordinario habetur adscriptum, poteris emundare. De his etiam, quae Clericis non enormem, sed modicam, vel levem injuriam irrogaverint, tuae Fraternitatis arbitrio duximus relinquendum.

COELESTINUS III.

PAPA CLXXV.

AN. AER. C. C. MCXCL

HYacinthus Diaconus Cardinalis Sanctae Mariae in Cosmedin, natione Romanus, electus in Romano Pontificem die 30. Martii anno 1191., & die 14. sequentis Aprilis consecratus, Coelestinus hujus nominis III. est appellatus. Sedit in Pontificatu annos VI. menses IX. dies IX. (a), imperantibus in Oriente Isaacio Angelo mox Alexio Angelo, in Occidente vero Henrico V. Imperatoribus. Obiit siquidem die 8. Januaria.

(a) Inklusis quindecim, qui defluerunt ab electione ad Consecrationem, diebus, emortuali vero exclusi juxta Pagium Junioem. Baronius vero hoc intermedium tempus juxta morem antiquorum Pontificum excludit, & Coelestinus annos VI. menses IX. minus diebus duobus assignat.

Bull. Rom. Tom. III.

consensu, & auctoritate: si quis ex Fratribus apud Ecclesiam Sancti Alexandri pro tempore morantibus vita exceperit, & praefatum Capitulum ad eum sepeliendum apud Sanctum Alexandrum convenerit post ejus sepulturam ibidem in alio eius loco subrogando, & eligendo tunc Capitulum concors fuerit incontinenti ibi cum eligat si velit, alioquin si Capitulum in alio subrogando, & eligendo concordare non poterit, pro eodem negotio idem Capitulum apud Ecclesiam Sancti Vincentii conveniat, quod generaliter debet fieri, scilicet Capitulum debet convenire apud Sanctum Vincentium, & pro his negotiis, quae omnium Fratrum consensum, sive auctoritatem tam in spiritualibus, quam in temporalibus desiderant, constitutum est inter eos, ut supradictus Dominus Obertus, qui modo est Praepositus apud Sanctum Vincentium, vel apud Sanctum Alexandrum ubicumque voluerit moraretur; Successores vero eius, qui Praepositalem post decessum ipsius Sedem obtinebunt, uniusquisque tempore suae Praepositurae apud Ecclesiam Sancti Alexandri moretur, nisi fuerit de consensu illius, & Fratrum ibidem degentium, ut apud Ecclesiam Sancti Vincentii debeat morari. Addentes supradictis status Dominus Archidiaconus cum iam dictis suis Fratribus, & Dominus Praepositus cum suis, ut quicumque ex Fratribus supradicti Capituli ullo tempore convictus fuerit a modo ad iam dicta unionis divisionem laborare, debeat beneficio, sive Praebenda in eadem Ecclesia sibi concessa, vel assignata in perpetuum carere, de quo singuli, qui erant praesentes, a praefato Domino Lanfranco Episcopo interrogati affirmarunt sibi placere, si quae eidem Domino Episcopo convenire. Renuntiantibus Archidiacono cum supradictis suis Fratribus, & Praeposito cum suis, omni speciali juri, privilegio, usanza, vel alterius, quod ullo tempore competat, vel competere possit alterutri supradictarum Ecclesiarum contra alteram. Actum in Choro Ecclesiae Sancti Vincentii in praesentia iam dicti Episcopi, qui omnia supradicta ibidem confirmavit, & ejus auctoritatem praestitit. Sfrondus de S. Alexandro, Lanfranchus de Monacha, Joannes de Desenzano, Ottobonus de Amberzaco, Albertus Guafconis, Theutaldus de Tertio, Joannes de Petringo, Rogerius de Muzo, Albertus de Latio, Scotus de Lazaronus, Greppus Suardi, Albertonius Zosso, Oddulrius de Squaravace, Maginfredus de Latio, Lanfranchus Guafconis, Giraldu filius Alberti Guafconis, Federicus Colleonis, Gualbertus Braganiole, Sanzaminus de Zosso, & Valtascutus ibi testes fuerunt: Postea vero de mense Januarii proximo sequente scilicet quadam die Jovis, qui fuit XV. Kalendas Februarii in Lobia Canonicorum Ecclesiae S. Alexandri Dominus Bucho praefatae Ecclesiae Sancti Vincentii Canonicus, & Dom. Pincis, & Albericus Advocatus iam dictae Ecclesiae Sancti Alexandri supradicta omnia firmaverunt, & firma, & rata habuerunt praesentibus ibi testibus Ardilione de Lorano, Zanello Ottesufa, & Alberto Scarpa.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum &c. Amen.
 EGO CLEMENS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

Confirmatio.
 Clement. PP.

Et S. R. E. Card. subscrip-
 tionibus.

Ego Albinus Albanensis Episcopus subscripsi.
 Ego Octavianus Ostien., & Vellitren. Episcopus subscripsi.
 Ego Joannes Presb. Cardinalis Tit. S. Marci subscripsi.
 Ego Pandulphus Basilicae XII. Apostolorum Presb. Card. subscripsi.
 Ego Petrus Presb. Cardinalis Tit. S. Ceciliae subscripsi.
 Ego Petrus Presb. Card. S. Petri ad Vincula Tit. S. Eudoxiae subscripsi.
 Ego Jordanus S. Pudentianae Tit. Pastoris Presb. Card. subscripsi.
 Ego Joannes Tit. S. Clementis Card. Tusulan. Episcopus subscripsi.
 Ego Joannes Felix Presb. Card. Tit. S. Susanna subscripsi.
 Ego Jacobus S. Mariae in Cosmedin Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gratianus Sanctorum Cosmae, & Damiani Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gostredus S. Mariae in Via lata Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gregorius S. Mariae in Porticu Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Bernardus S. Mariae Novae Diaconus Card. subscripsi.
 Ego Gregorius S. Mariae in Aquiro Diaconus Card. subscripsi.
 Datum Laterani per manum Moyfi S. R. E. Sub Diaconi vicem agentis Cancellarii IX. Kalendas Julii Indictione VIII. Incarnationis Dominice MCXC. Pontificatus vero Domini Clementis Papae III. Anno Tertio.

Dat. die 23. Junii An. Domini 1190. Pont. An. III.

Ex Archiv. Vatic.

Proemium.

In Deo Sacrosanctam Romanam Ecclesiam Redemptor Noster Caput omnium Fidelium esse voluit, & Magistrum, ut ad ejus dispositionem, & nutum divina gratia preeunte, quae ubique a Fidelibus gerenda sunt ordinentur, & errata in melius corrigantur, & ad ejus consilium in ambiguis recurratur, & quod ipsa statuerit, nemini quantumcumque de suis meritis gloriatur, licet immutare, ne si forte promiscua daretur vniuersalis licentia quaecumque sibi secundum voluntatem propriam occurrerint perpetrandi, confusa libertas, cum secundum voluntatem Personarum vota dissentiant in aliorum, aliquando scandalum sine iusti discretionem libraminis commendanda supprimeret, & minus digna laudibus indebitis celebraret. Inde siquidem fuit quod dilectus filius Noster Jordanus Sanctae Pudentianae Tituli Pastoris Presbyter Cardinalis ad preces quorundam vestrum Vitam Sancti cuiusdam Viri nomine Malachiae, qui apud Claravallam in Domino requiescit a Beato Bernardo Primo Claravallensi Abbate conscriptam, & Miracula, quae Dominus ob ipsius merita declaranda

per

per ipsum dignatus est operari cum multorum, vestri Ordinis testimonio Nobis devote presentare coravit, ut auctoritate Apostolica, quid de ipsius meritis sentire deberet Ecclesia, publice deberemus omnibus declarare. Visi ergo tantorum Virorum testimonio vita etiam ipsius, & Miraculis diligenter inspectis, precibus etiam, & testimonio ipsius Cardinalis, & dilecti filii Abbatis Casemarii, aliorumque quamplurium, quibus fidem omnimodam adhibendam credebamus, inducti, dictum Sanctum Virum Malachiam in Sanctorum Catalogo de communi Fratrum nostro consilio duximus adscribendum, & per ipsius merita Redemptoris suffragia cum reliquorum Sanctorum interventionibus a Christi fidelibus statuimus postulanda. Volumus igitur, ut eam sibi reverentiam, quae Sanctis debetur, universus Ordo vester, & alii fideles de licentia Sedis Apostolicae devote exhibeant, & in Sanctorum numero secure conscribant.

Datum Laterani secundo Nonas Julii Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Sanctorum Alio adscribitur.

Dat. die 6. Julii Anno Domini 1190. Pont. An. III.

Ex Appendice Ad Concilium Lateran. III. Sessio. 11. 23. c. 637.

Causa scripturae Decretalis.

Et Clerici injuriam passim testimonio standum.

Ecclesia poluta quomodo emundanda.

ONOMAS
 ERAL DE

Hujus Sancti Vita a S. Bernardo conscripta.

nedictae aspersione, prout in Ordinario habetur adscriptum, poteris emundare. De his etiam, quae Clericis non enormem, sed modicam, vel levem injuriam irrogaverint, tuae Fraternalitatis arbitrio duximus relinquendum.

COELESTINUS III.

PAPA CLXXV.

AN. AER. C. C. MCXCL

XVII.

Responsio ad Consultationes Episcopi Saguntini.

Clemens &c. Saguntino Episcopo.

Pervenit ad nos, quod in Episcopatu tuo saepe contingat, quod a Laico enormis, & intolerabilis injuria Clerico multis adstantibus, & videntibus inferatur, vel plebs praesente in Ecclesia, eam Diabolice fraudis insinu accidit horribiliter humano perfundi sanguine, & ob hoc injuriantes in causam tracti negant se tantum facinus commisisse, & cum laesum illatam sibi injuriam eorum testimonio, qui praesentes extiterunt, & viderunt probare desideret, ipsimet, licet veritatem cognoverint, contempnunt veritati testimonio perhibere. Sicque fit, quod Ecclesiastica justitia deperit, & ordo Clericalis vilescit. Accidit etiam quod cum plures frequenter in Clericos temere violentas manus injiciant, ad Sedem Apostolicam plurimis nequeunt obstaculis laborare, & quia super his tua nos Fraternalitas duxit consulendos tuae consultationi taliter respondemus: quod hi, qui de rebus Ecclesiasticis nolunt testimonium perhibere, si alias veritas nequiverit elici ad id sunt per Ecclesiasticam Censuram compellendi. Si vero Clerici passi injuriam, veritatem forte aliorum testimonio nequiverint comprobare, licet juxta rigorem Canonum unius testimonio non sit standum; tamen juxta consuetudinem Romanae Ecclesiae propter reverentiam Clericalis Ordinis, ipsorum juramento finem volumus adhiberi. Illos autem, qui valetudine praepediti pro abolitionis beneficio ad Sedem Apostolicam nequeunt laborare, recepto ab eis sicut moris est juramento poteris absolvere: ita quod sanitati pristinae restituti Apostolice se conspectui repraesentent. Sexui vero Foemineo, & Pueris, ac Senibus super hoc satis te credimus posse libere dispensare. Ecclesiis insuper quae sanguinis, vel Seminis sunt effusione pollutae, Civitatis Clericis convocatis cum Processione, & Aquae be-

Bull. Rom. Tom. III.

(a) Inklusis quindecim, qui defluerunt ab electione ad Consecrationem, diebus, emortuali vero exclusi juxta Pagium Junioem. Baronius vero hoc intermedium tempus juxta morem antiquorum Pontificum excludit, & Celestini annos VI. menses IX. minus diebus duobus assignat.

nuarii (a) anni 1198., & sepultus est in Lateranensi Basilica, honorifice. Non vacavit Sedes (b),

I.

Cassantur, quae Cantuariensis Archiepiscopus attentaverat contra Privilegia Monachorum Cantuariensium.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Ecclesiae Christi Cantuariensis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sicut ad Apostolatus nostri debitum pertinere dignoscitur, quae rite, & recte ordinata consistunt, vigorem conferre perpetuum, ita nimirum eis, quae secus sunt, quam debeat, vires detrahere enervare, & infirmare tenemur.

Eapropter dilecti in Domino filii cum B. quondam Archiepiscopus sine motu proprio, sive insinatu alieno vos, & Ecclesiam vestram molestiis multis, & injuriis quandoque affligerit, & scripta aliqua a Sede Apostolica in praedictum juris vestri falsa suggestionem, ut dicitur impetraverit, quem magis tranquillitati vestrae dare operam decuisset, paci vestrae paternae volentes in posterum sollicitudine providere omnia, quae per memoratum Archiepiscopum circa vos vi, vel metu acta sunt, Apostolica auctoritate revocamus in irritum, & nominatim ea, quae Legato Romanae Ecclesiae praesente, & contradicente contra mandatum Sedis Apostolicae facta dicuntur, sicut in autentico ejusdem legati &c. videlicet Anagnini quondam Presbyteri Cardinalis ob causam vestram in Angliam directi continentur. & quaecumque contra jus vestrum, vel privilegiorum vestrorum tenorem idem Archiepiscopus, impetravit viribus carere decernimus, statuentes, ut nullus unquam hominum ea, quae male gessit, trahere audeat in consequentiam: neque possint ea, quae tacita veritate a Sede Apostolica impetravit, juri vestro, aut privilegiiis ullo unquam tempore in aliquo praedictum generare.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum V. Kal. Junii Pontificatus Nostri Anno Primo.

Ex Hist. Angl. Script. X. ed. Selden. pag. 1324.

Procurium.

Gesta ab Archiepiscopo contra Conventum hunc.

Conclusiones solite.

Datum die 28. Maji Anno Do. 1191. Pont. Anno I.

(a) Hunc diem mortis Coelestini notat Innocentius III. in Encyclica quae scripta initio sui Pontificatus Epistola, & quam non suo loco dabimus. (b) Innocentius siquidem successor electus est sequenti die.

II.

Confirmatio Privilegiorum omnium Monasterii S. Ramberti Juren. Diocesis.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Humberto Abbati Sancti Ragniberti Jurensis ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris Regularem vitam professis salutem perpetuam.

Quoties postulatur a nobis, quod Religioni, & honestati convenire dignoscitur, omnino nos decet libenter concedere, & petentium desideriis congruum suffragium impertiri.

Eapropter dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & praefatum Monasterium, in quo Divino est obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegii communimus.

In primis siquidem statuentes, ut ordo Monasticus, qui secundum Deum, ac Beati Benedicti Regulam in eodem Monasterio noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quaecumque possessiones, quaecumque bona idem Monasterium in praesentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, seu aliis justis modis, praesente Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permanent: in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo dictum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, & cum Borgo adjacenti, Cellam de Chamon Ecclesiam Sancti Michaelis de Monte Andrico, Ecclesiam Sancti Petri de Villari Lagerio cum omnibus appenditiis earum, Cellam de Villars Sales, Ecclesiam Sancti Juliani de Monte Majori cum omnibus appenditiis earum, Cellam Sanctae Mariae de Graveris, & Ecclesiam Sancti Petri de Sanciao, Ecclesiam Sancti Petri de Asperomonte, Ecclesiam Sancti Radulphi, Ecclesiam de Munasco, cum appenditiis earum, Cellam Sanctae Mariae de Lucys, Ecclesiam Sanctae Mariae de Janua, Ecclesiam de Luziaco, Ecclesiam Sancti Desiderii, Ecclesiam de Campanico cum appenditiis earum, Ecclesiam Sancti Petri de Benocia, Ecclesiam Sancti Andreae de Tenayo, Ecclesiam Sancti Mauricii de Argit, Ecclesiam Sancti Martini de Vangiis, Ecclesiam Sancti Laurentii de Onciaco, Ecclesiam Sancti Petri de Aranda, Cellam Sancti Michaelis de Rupe, Ecclesiam Sancti Mauricii de Langiis, Ecclesiam Sancti Hilarii de Torciaco, Ecclesiam Sancti Martini de Cleyfieu, Ecclesiam Sancti Martini de Varcy, Ecclesiam Sancti Mauricii de Amburriaco, Ecclesiam Sancti Mauricii de Meyri, Ecclesiam Sancti Andreae de Regniaco, Cellam Sancti Petri de Vilieu, Ecclesiam Sanctae Mariae de Hospitalari, Cappellam Sanctae Magdalenae de Loyes, Cellam Sancti Christophori de Burgo, Cellam Sancti Vincentii de Farmanis, Ecclesiam Sancti Martini de Stingiaco, cum appenditiis earum. Liceat quoque vobis Clericos, & Laicos liberos, & absolutos de saeculo fu-

Edicti Guiberti. Hist. Brixien. p. 4. pag. 34.

Exordium.

Monasterium hoc sub Sedis Apostolice protectione suscipit.

Ordinem Monasticum servari mandat.

Eidem bona confirmata, quo enumerantur.

Dat. die 1. Augusti Anno Dom. 1191. Pont. An. I.

Coelestinus PP.

S. R. E. Cardinalium subscriptiones.

lo fugientes ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in eodem loco Professionem sine Abbatis sui licentia nisi strictioris Religionis obtentu fas sit ab eodem discedere. Paci quoque, & tranquillitati vestrae paternae sollicitudine providere volentes auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum, seu graniciarum vestrarum nullus rapinam, seu furtum committere, ignem apponere, hominem capere, vel interficere, seu aliquam violentiam temere audeat exercere. Statuimus insuper ut nullus infra Parochias vestras Ecclesiam, vel Oratorium de novo sine vestra, & Diocessani Episcopi licentia edificare praesumat salvis indulgentiis Romanorum Pontificum. Cum autem generale interdictum terrae fuerit, liceat vobis, clausis Januis exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis Campanis, suppressa voce Divina officia celebrare; Christina, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Monachorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, a Diocessano Episcopo, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, vobis sine pravitae aliqua praecipimus exhiberi.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum Monasterium temere perturbare, vel ejus possessiones auferre, ablatas retinere, vel minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis pro futura salvis Sedis Apostolicae auctoritate, & Diocessani Episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita nisi peccatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se Divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo iudicio districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Romae apud Sanctum Petrum per manum Egidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis Nonis Augusti indicione nona, Incarnationis Dominicae anno millesimo centesimo nonagesimo primo, Pontificatus vero Domini Coelestini Papae Tertii Anno Primo.

EGO COELESTINVS Catholicae Ecclesiae Episcopus.

Ego Albinus Albanensis Episcopus.

Ego Octavianus Hostiensis, & Veliterrensis Episcopus.

Ego Joannes Prænestinensis Episcopus.

Ego Joannes Tituli Sancti Clementis, Cardinalis Tusculanus.

Ego Joannes Felix Tituli Sanctae Susanna Praebyter Cardinalis.

Ego Guido Presbyter Cardinalis Sanctae Mariae Transiberim Tituli Calixti.

Ego Hugo Presbyter Cardinalis Sancti Martini.

Ego Beraldus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.

Ego Gregorius Sanctae Mariae in Porticu Diaconus Cardinalis.

Ego Joannes Sancti Theodori Diaconus Cardinalis.

Ego Nicolaus Sanctae Mariae in Cosmedin Diaconus Cardinalis.

III. Confirmatio Erektionis Episcopatus Zverinensis.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Canonicis Zverinensis Ecclesiae tam praesentibus, quam futuris canonice subsecutus in perpetuum.

Apostolici moderaminis clementiae convenit, Ecclesiasticos Viros diligere, & eorum Loca pia protectione munire. Dignum namque & bonitati tali conveniens esse dignoscitur, ut qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, ea, & a pravorum hominum nequitia tueamur, & Apostolicae Sedis patrocinio fovemus.

Eapropter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus clementer annuimus, & felicis recordationis Clementis Papae Praedecessoris Nostri vestigiis inherentes praefatam Zverinensem Ecclesiam in honore Beatae Dei Genitricis Mariae, & Beati Joannis Evangelistae dedicatam, & a Nobili Viro H. Duce dotatam, in qua divino est obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaecumque possessiones quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis praesente Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permanent. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: in Brezno XXX. mansos, in Ylovve IV. Villas, Carviz, Mentina, Quazentiu, Indiz: in Svervia Villam unam, Lizcovve, quae mutato nomine, Alta Villa vocatur. In Silasie Rampe. In Sadelbandingen, Borist, ulterius Albiarum, Virichim, II. Curias apud Todendorp, Nauliz juxta Logouve, Navales Theloneum I. Flote, Parochiam in Zverin cum omni jure. Medietatem decimae in Schelz, tertiam partem decimae in Mikelenburch, tertiam partem decimae in Ylovve, tertiam partem decimae in Zareze, tertiam partem decimae in Warnovve, tertiam partem decimae in Muriz, totam decimam in Villis vestris per Zverinensem Episcopatum. Ad Decanatum ejusdem Ecclesiae II. Marcas denariorum ex redditibus Episcopalibus, unam in Mikelenburch, aliam in Ylovve, & duas magnas mensuras annonae, quae Vvichskepel appellantur, de Molendino in Aquilonari parte Zverinensis Civitatis posito, annua-

Clericos, & Laicos recipiendi facultatem concedit.

Statuta nonnulla pro Regulari disciplina, & quiete Monachorum.

Privilegia nonnulla clarificat.

Conclusiones, & claus. con. solite.

Dat. die 1. Augusti Anno Dom. 1191. Pont. An. I.

Coelestinus PP.

S. R. E. Cardinalium subscriptiones.

lo fugientes ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in eodem loco Professionem sine Abbatis sui licentia nisi strictioris Religionis obtentu fas sit ab eodem discedere. Paci quoque, & tranquillitati vestrae paternae sollicitudine providere volentes auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum, seu graniciarum vestrarum nullus rapinam, seu furtum committere, ignem apponere, hominem capere, vel interficere, seu aliquam violentiam temere audeat exercere. Statuimus insuper ut nullus infra Parochias vestras Ecclesiam, vel Oratorium de novo sine vestra, & Diocessani Episcopi licentia edificare praesumat salvis indulgentiis Romanorum Pontificum. Cum autem generale interdictum terrae fuerit, liceat vobis, clausis Januis exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis Campanis, suppressa voce Divina officia celebrare; Christina, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Monachorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, a Diocessano Episcopo, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, vobis sine pravitae aliqua praecipimus exhiberi.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum Monasterium temere perturbare, vel ejus possessiones auferre, ablatas retinere, vel minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis pro futura salvis Sedis Apostolicae auctoritate, & Diocessani Episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita nisi peccatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se Divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo iudicio districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Romae apud Sanctum Petrum per manum Egidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis Nonis Augusti indicione nona, Incarnationis Dominicae anno millesimo centesimo nonagesimo primo, Pontificatus vero Domini Coelestini Papae Tertii Anno Primo.

EGO COELESTINVS Catholicae Ecclesiae Episcopus.

Ego Albinus Albanensis Episcopus.

Ego Octavianus Hostiensis, & Veliterrensis Episcopus.

Ego Joannes Prænestinensis Episcopus.

Ego Joannes Tituli Sancti Clementis, Cardinalis Tusculanus.

Ego Joannes Felix Tituli Sanctae Susanna Praebyter Cardinalis.

Ego Guido Presbyter Cardinalis Sanctae Mariae Transiberim Tituli Calixti.

Ego Hugo Presbyter Cardinalis Sancti Martini.

Ego Beraldus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.

Ego Gregorius Sanctae Mariae in Porticu Diaconus Cardinalis.

Ego Joannes Sancti Theodori Diaconus Cardinalis.

Ego Nicolaus Sanctae Mariae in Cosmedin Diaconus Cardinalis.

III. Confirmatio Erektionis Episcopatus Zverinensis.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Canonicis Zverinensis Ecclesiae tam praesentibus, quam futuris canonice subsecutus in perpetuum.

Apostolici moderaminis clementiae convenit, Ecclesiasticos Viros diligere, & eorum Loca pia protectione munire. Dignum namque & bonitati tali conveniens esse dignoscitur, ut qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, ea, & a pravorum hominum nequitia tueamur, & Apostolicae Sedis patrocinio fovemus.

Eapropter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus clementer annuimus, & felicis recordationis Clementis Papae Praedecessoris Nostri vestigiis inherentes praefatam Zverinensem Ecclesiam in honore Beatae Dei Genitricis Mariae, & Beati Joannis Evangelistae dedicatam, & a Nobili Viro H. Duce dotatam, in qua divino est obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaecumque possessiones quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis praesente Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permanent. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: in Brezno XXX. mansos, in Ylovve IV. Villas, Carviz, Mentina, Quazentiu, Indiz: in Svervia Villam unam, Lizcovve, quae mutato nomine, Alta Villa vocatur. In Silasie Rampe. In Sadelbandingen, Borist, ulterius Albiarum, Virichim, II. Curias apud Todendorp, Nauliz juxta Logouve, Navales Theloneum I. Flote, Parochiam in Zverin cum omni jure. Medietatem decimae in Schelz, tertiam partem decimae in Mikelenburch, tertiam partem decimae in Ylovve, tertiam partem decimae in Zareze, tertiam partem decimae in Warnovve, tertiam partem decimae in Muriz, totam decimam in Villis vestris per Zverinensem Episcopatum. Ad Decanatum ejusdem Ecclesiae II. Marcas denariorum ex redditibus Episcopalibus, unam in Mikelenburch, aliam in Ylovve, & duas magnas mensuras annonae, quae Vvichskepel appellantur, de Molendino in Aquilonari parte Zverinensis Civitatis posito, annua-

Datum Romae apud Sanctum Petrum per manum Egidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis Nonis Augusti indicione nona, Incarnationis Dominicae anno millesimo centesimo nonagesimo primo, Pontificatus vero Domini Coelestini Papae Tertii Anno Primo.

EGO COELESTINVS Catholicae Ecclesiae Episcopus.

S. R. E. Cardinalium subscriptiones.

Ex Linderbrigi Script. p. 164.

Exordium.

Ecclesiam, hanc cum omnibus suis bonis sub obsequio Apostolice protectionis suscipit.

Honorum praedictorum enumeratio.

annuatim I. triticeae trahii, alteram Siliginis. Ad Praeposituram bannum totius Zverinenfis Provinciae, per omnes Ecclesias, & in ipsa Civitate Zverinenfi, excepta principali Synodo ejusdem Civitatis. Ad luminaria Ecclesiae novellae theloneum in plone, & tertiam partem de redditibus in Nauliz. Praeterea liberam electionem in eligendo Decanos, Praepositos, & Canonicos, & liberam dispositionem in colligendis stipendiis, sicut haecenus habuistis, vobis auctoritate Apostolica confirmamus, & ad exequias, & tricelimum, & ad anniversarium, ad solvenda debita, ad servientes remunerandos: cuiuslibet defuncti Canonici, in Ecclesia stipendium, quod vivus habuit, post eju obitum, sicut Ecclesiae vestre consuetudinis est, per annum vacare decernimus. Honorem quoque, & dignitatem Pontificalis Sedis, quam Zverinenfis Ecclesia haecenus habuisse dignoscitur, per praesentis scripti paginam eidem loco auctoritate Apostolica confirmamus. Universam quoque dotem ad usum Episcopi assignatam, perpetua stabilitate sepedita Ecclesiae nihilominus confirmamus; totam videlicet terram Butisovve, cum omni utilitate, & pertinentiis suis, sex Villas in Ylovve, Moyz, Ledariz, Gugulovsci Jazrove, Pancoviz, Gneliz, Liuzhou, & Gorderac. In Kizin Wotench prope Domin cum aliis quatuor Villis, Villam in Muriz, & aliam in Warovve, Insulam Zverin adjacentem usque ad rivulum, & aliam Insulam prope Dobin, quae Libiz dicitur.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus, ac commodis pro futura salva Sedis Apostolicae auctoritate, & Dioecesanis Episcopi canonica iustitia. Si quis igitur Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se Divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine divina ultioni subiacet.

Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Romae apud Sanctum Petrum per manum Aegidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis octavo Kalendas Novembris, indictione decima, Incarnationis Dominicae anno millesimo centesimo nonagesimo primo, Pontificatus vero Domini Coelestini Papae Anno Primo.

Enterata omnia confirmat.
Clau. & conclusiones confirmat.
Dat. die 25. Octob. Anno Dom. 1191. Pont. An. 1.

IV.

Irritatio Sententiae in Dunelmensem Episcopum per Eboracensem Archiepiscopum inconsulto prolata.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Lincolnensi, & Rosensi Episcopis, & dilecto filio Abbati de Burgo salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sicut ea, quae a Venerabilibus Fratribus Coepiscopis nostris circumspicione, provida, & ratione praevia statuuntur, debemus illibata servare: ita quae minus quoque considerate aguntur providentia pleniori corrigere, & in statum debitum nobis imminet reformare.

Cum itaque Venerabilis frater noster Gaufridus Eboracensis Archiepiscopus in Venerabilem fratrem nostrum Hugonem Dunelmensem Episcopum, & quosdam alios excommunicationis sententiam promulgasset, & eorum nunciis ad nostram praesentiam venientibus in Consistorio nostro fuisset hinc inde super ea sententia, & quibusdam aliis articulis plenarie disceptatum; nos cognoscentes tam in ipsum, quam in alios jaculatum sententiam inconsulte prolata fuisse nullius causae rationabilis munimine roboratam, eam de consilio Fratrum Nostrorum denunciamus publice non tenere, irritantes eam ne quid auctoritatis habeat inhibentes. Ut itaque quod nos decrevimus per partes vestras publice nunciatur, per Apostolica scripta vobis mandamus, ut eandem sententiam per Ecclesias vestras praedicetis auctoritate Sedis Apostolicae irritatam, ut fidelium populus tam ipsi Episcopo, quam aliis una cum Episcopo iniuste ligatis, fraterne communitatis participium secure impendat, & ab illorum nullatenus propter hoc communione recedat.

Datum Laterani.

V.

Confirmatio Donationum ab Eugenio III., & Clemente III. Basilicae Sanctae Mariae Majoris de Urbe factarum.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Deest initium.

Nosque ab huiusmodi Collationibus quatenus ibidem haecenus est servatum praesenti pagina duximus absolvendos. Ad haec quia felix recordationis Clemens Papa Praedecessor Noster dum minori officio constitutus Praenestinae Sedi praesideret, in Ecclesia vestra Palatium de proprio fecerit fabricari, Praenestino Episcopo, qui pro tempore fuerit, ipsum inhabitandi, aut alii concedendi, seu a vobis postulandi omnem interdixit qualibet occasione facultatem, nec quis de nostris Successoribus alicui Palatium ipsum concedere, aut pro eo quod ipsum de proprio construi fecerit, quidquam a vobis debeat postulare, sed ipsum ita ad

Ex Const. Tomo VIII. col. 69. & Baronio ad an. 1191.

Provide ab Episcopis facta, servanda.

Que vero minus provida, reformanda.

Sententia Eboracensem Archiepiscopum inconsulto prolata,

Iritatur.

Edidit Pghel. Ital. Sac. lib. de Praenestina Episcopi.

Clemente III. Palatium Basilicae S. Mariae Majoris dedit.

ad usum communem libere habeatis in perpetuum, sicut alias Dominus obtinetis. Praeterea... qualiter apud Ecclesiam vestram a pueritia educatus fuerit, atque nutritus plurimum in veneratione, & reverentia locum ipsum habens, cum sel. record. Eugenius Papa III. de duodecim uncias oblationum B. Petri, & ministeriorum tres uncias Ecclesiae Beati Petri concesserit, ipse de consilio Fratrum suorum de novem uncias earundem oblationum, quae Sedi Apostolicae remanserunt vobis, & per vos Ecclesiae supradictae unam unciam dedit concessit in perpetuum, & firmavit detrahis tamen consuetis expensis, quas fieri oportebit pro ipsius molulo quantitate. Nos vero ipsius vestigiis inherentes tam constitutionem, & concessionem Palatii, quam etiam donationem unciae ipsius ratam habemus, & eam futuris temporibus illibatam manere sancimus.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat &c.

Datum Laterani per manum Aegidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis II. nonas Januarii Indictione X. Incarnationis Dominicae 1192. Pontificatus vero Domini Coelestini Papae III. Anno I.

EGO COELESTINUS Catholicae Ecclesiae Episcopus.

- Ego Albinus Albanensis Episcopus.
- Ego Joannes Praenestinus Episcopus.
- Ego...
- Ego Joannes Tit. Sancti Joannis.
- Ego... Tit. S. Eusebii Card.
- Ego Romanus Tit. S. Anastasiae.
- Ego Uguis Presbyter Cardinalis Sancti Martini Tit. Equitii.
- Ego Joannes Tit. S. Stephani in Celio Monte Presb. Cardinalis.
- Ego Gregorius Sanctae Mariae in Porticu Diac. Card.
- Ego Renaldus Sanctae Mariae Novae Diaconus Card.
- Ego Nicolaus S. Mariae in Cosmedin Diac. Cardinalis.

Donatio eadem ab Eugenio III. facta.

Eidem confirmatur.

Conclusiones, & clausulae confirmatae.

Datum die 4. Januarii Anno Dom. 1192. Pont. An. 1.

Coelestinus Papae.

Et S. R. E. Card. subscriptiones.

VI.

Canonizatio Sancti Ubaldi Episcopi Eugubini.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri B. Episcopo, & dilectis filiis B. Priori, Clero, & Populo Eugubino salutem & Apostolicam benedictionem.

Benedictus Deus in donis suis, & sanctus in omnibus operibus suis, qui secundum multitudinem miserationum suarum, illis, qui natura fuerant filii irae, spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba Pater, indulget. Et homines ex lutea materia constitutos, in consortium Angelorum & gloriarum, sua pietate assumit, sicut factum est temporibus nostris de sanctae recordat. Ubaldo Pontifice vestro. Qui cum pius & iustus dum in carne viveret, haberetur, post transiitum, a vicinis & longe positus, propter miracula, quae per merita ejus operatus est

Ubaldo religiosam vitam duxit, & miracul. claruit.

Deus, Sanctus meruit extimari. Impletum est in ipso, quod Propheta dixit in Psalmo. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii, constitues eos Principes super omnem terram. Memores erunt nominis tui Domine. Tu autem frater Episcope, apud Sedem Apostolicam constitutus, opportune, & importune in humilitate, qua decuit, institisti, ut memoriam praedicti Pontificis canonizares, & ipsum adscribere Sanctorum Catalogo auctoritate Apostolica deberemus, consideratione habita ad religiosam vitam ipsius, & ad multa Miracula, quae per eum postquam migravit a saeculo, Omnipotens dignatus est operari.

§. 1. Nos vero opus istud intuentes sensum, & intelligentias nostras excedere, quia potius est divini iudicii, quam humani, cum ipse solus plene noverit, qui sunt ejus, suspendimus desiderium tuum aliquandiu, ut nobis & fratribus nostris, quid potius agendum esset, Spiritus Sancti gratia revelaret. Tua igitur tandem pia supplicatione inducitur, & multorum Episcoporum, & aliorum testimonis inclinati non de propriis meritis, sed de misericordia Creatoris potissimum confidentes, de communi Fratrum consilio acquivimus votis vestris. Et canonizantes praedictam Sanctum, auctoritate B. Apostolorum Petri, & Pauli, quae fungimur, licet immeriti, decrevimus, ut Festum transitus ipsius, sicut Beatiissimi Confessoris apud vos perpetuo habeatur.

§. 2. Quapropter Universitatem vestram monemus & exhortamur in Domino, quatenus non in vacuum gratiam istam recipiatis, sed exemplo B. Viri, renovemini spiritu mentis vestrae, & in reverentia Dei, & praedicti Sancti, & omnium aliorum, ferventiores solito existatis. Et Festum ejus, XVII. Kalend. Junii hilariter annis singulis celebrantes, solite operemini, quod vestra circa Divinum cultum devotio profecisse merito videatur. Et alii de facto vestro exemplum profectus assumant, & ipse vestris motus precibus, pro totius Ecclesiae statu, apud Omnipotentem Dominum intercedat.

Datum Laterani IV. nonas Martij 1192. Pontificatus Nostri Anno Primo.

VII.

Descriptio, ac Designatio Finium Scalensis Episcopatus.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Alexandro Scalensi Episcopo, ejusque Successoribus canonice substituendis in perpetuum.

IN Apostolicae Sedis Specula disponente Domino constituti, fratres nostros Episcopos tam vicinos, quam longe positos firmo debemus caritate diligere, & eorum postulacionibus effectum celerem indulgere.

Eapropter Venerabilis in Christo frater, tuis precibus annuentes Scalensem Ecclesiam, cui Deo auctore praesente dignosceris, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes ut qual-

Et idem SS. Consistorium Catalogo adscribitur.

Festumque pro die 16. Maji celebrari precipitur.

Datum die 4. Martij 1192. Pont. An. II.

Ab Exemplari edito Sac. Lib. Vat. sub de Scalens. Eccl. edita.

Exordium.

Scalensem Ecclesiam sub Sedis Apostolicae protecti. suscipit.

1192. Eitem bona omnia, seu potius hinc con-

quascumque possessiones, quacumque bonae eadem Ecclesia in praesentiarum iuste, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum largitione Regum, vel Principum, vel oblatione fidelium, vel aliis iustis modis Deo opitulante poterit adipisci firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Scalam majorem cum pertinentiis suis usque ad flumen quod dividit Scalam a Ravello a parte Septentrionis ad Iamam Cicini, & inde ad Sanctum Angelum de Petrabenè, ubi est finis inter Scalam, & Ravellum a parte Occidentis totum montem Candiresti usque ad petram Palumbariam sicut vadit per planitiem, & montem Cerbellani, cum pertinentiis suis, usque lactariam, a Meridie a Planello, quod est sub Sancta Helena usque ad Flumen Camneti, & vadit per Tabernatam, & Montem Scanni, & arcum Patalarum, & redit ad eundem Cerbellani, quicquid habetur in Civitate Amalphit Ecclesiam Sanctae Barbarae cum Cellis, & omnibus pertinentiis suis. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Episcopo, vel tuorum quolibet successorum nullus ad eandem Ecclesiam in Episcopum eligatur, nisi quem Canonici ejusdem Ecclesiae, vel eorum pars consilii sanioris secundum Deum provide- rint eligendum.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, ablatas retinere minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed illibata omnia, & integra confer- ventur tibi, & tuis successoribus pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt usibus pro futura, salva Sedis Apostolicae auctori- tate, & Metropolitanis tui debita reverentia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularisque persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis, hono- rificae sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cogno- scat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri aliena fiat, atque in extremo examinis districtè ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus, & hic bonae actionis fructum accipiat, & apud di- strictum Iudicem praemia aeternae pacis inveniat. Amen. Amen.

- EGO COELESTINUS Catholicae Ecclesiae Episcopus.
- Ego Albinus Albanensis Episcopus.
- Ego Joannes Praenestinus Episcopus.
- Ego Pandolphus Basilicae XII. Apostolorum Presb. Card.
- Ego Melior Sanctorum Joannis, & Pauli Presbyter Card. Tit. Pammachii.
- Ego Joannes Tit. Sancti Clementis Card. Tusculanus Episcopus.
- Ego Joannes Tit. S. Stephani in Montecaelio Presb. Card.
- Ego Gratianus SS. Cosmae, & Damiiani Diac. Card.
- Ego Gerardus S. Adriani Diaconus Card.
- Ego Sifredus Sanctae Mariae in Via lata Diaconus Card.

Episcopi electione, ad Canonicos spectare decernit.

Constitutiones, & claus. con- fectae.

Coelestini Pa- pa.

S. R. E. Card. subscr- ptiones t

Ego Joannes Sancti Theodori Diaconus Card. Ego Gregorius Sanctae Mariae in Aquiro Diaconus Card. Datum Laterani per manum Moyse S.R.E. Subdiaconi Lateranensis Canonici tertio Idus Martii, Indictione X., Incarnationis Dominicae Anno 1192. (a) Pontificatus vero Domini Coelestini Papae Anno Primo.

VIII.

Confirmatio Privilegiorum, ac libertatum Ecclesiae Scotorum, quam a sola Romana Ecclesia, ejusque de latere Legato excommunicari decernitur.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Willelmo Illustri Scotorum Regi, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum universi Christi jugo, subiecti apud Sedem Apostolicam patrocinium invenire debeant & favorem; illos tamen specialius convenit promotionis munimine confoveri, quorum fidem, & devotionem in pluribus est experta, ut ad ipsius dilectionis favorem tanto amplius provocentur, & ejus reverentiae devotiori affectione subdantur, quanto benevolentia ipsius & gratiae pignus se noverint certius affectos. Eapropter charissime in Christo fili, reverentiam, ac devotionem, quam ad Romanam te habuisse a longis retro temporibus Ecclesiam novimus, attendentes praesentis scripti pagina duximus statuendum, ut Scotiana Ecclesia Apostolicae Sedis, cujus filia specialius existit, nullo mediante debeat subiacere, in qua haec Sedes Episcopales esse noscuntur: Ecclesiae videlicet Sancti Andreae Glasgenensis, Dunkeldensis, Dublinensis, Brehinnensis, Aberdonensis, Moraviensis, Rosensensis, Cathinensis, & nemini liceat nisi Romano Pontifici, vel Legato ab ipsius latere destinato in Regnum Scotiae interdicti, vel excommunicationis sententiam promulgare, & si promulgata fuerit, decernimus non valere. Adiciamus, ut nulli de caetero, qui de Regno Scotiae non fuerit, nisi quem Apostolica Sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit, licitum sit in eo Legationis officium exercere. Prohibemus autem, ut controversiae quae fuerint in Regno illo de possessionibus ejus exortae ad examen extra Regnum postorum Iudicium non trahantur, nisi ad Romanam Ecclesiam fuerit appellatum. Si qua vero scripta contra hoc libertatis statuta apparuerint impetrata, vel impostera istius concessionis mentione non habita contigerit impetrari, nullum tibi, vel ipsi Regno circa huius prerogative concessione praerudicium generetur. Praeterea libertates, & immunitates, tibi, vel ei Regno, vel Ecclesiae in eo constitutis, a Praecessoribus nostris Romanis Pontificibus indultas, & haecenus observatas ratas habemus, & illibatas futuris tem-

(a) Vidimus superius die 13. Martii anni 1191. Coelestinum Papam nondum fuisse electum: quare Scriptoris errorem speciatim emendantes, haec Diploma anno sequenti 1192. consignamus, quo potissimum anno iuxta hanc iam Indictionum methodum, Indictio X. in cursu erat.

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1192. Pont. An. I.

Edidit Baroniis To. XII.

Exordium.

Privilegium de quo superius.

poribus statuimus permanere. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis, & prohibitionis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli se noverit incursum.

Datum Laterani tertio idus Martii Pontificatus Nostri Anno Primo.

IX.

Privilegium Fiscannensi Monasterio, cui praeter ceteras immunitates ejus Monachos non nisi ab Apostolica Sede excommunicari posse conceditur.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, in quorum Parochiis Ecclesiae Monasterii Fiscannensis existunt salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum Fiscannense Monasterium specialiter Beati Petri juris existat, nec dubium vobis debet existere, nec incertum, quibus injuriae Fratrum in eo Domino famulantium, specialiter videantur ad Romanam Ecclesiam redundare: ideoque universitati vestrae auctoritate Apostolica districtius inhiemus, ne Ecclesias praedictorum Fratrum dioecessana vobis lege subiectas sine manifesta, & rationabili causa ullus vestrum interdicto supponat, & occasione unius Ecclesiae, a qua nonnunquam aliquid forte delinqueretur, aliae ejusdem Dioecesis sicut a quibusdam vestrum haecenus perpetratum esse accepimus, ulla sententia praeravantur. Ad haec si aliquis Parochianus cujusquam Ecclesiarum vestrarum animadversione fuerit canonica percellendus, nequaquam pro unius culpa tota Parochia divinorum celebratione fraudetur, nisi Dominus loci fuerit qui peccavit, vel in culpa sua favorem habuerit aliorum. In Monachos autem ejusdem Ecclesiae nullus contra privilegia Sedis Apostolicae excommunicationis, & interdicti sententiam audeat promulgare: Scituri quod si contra huius prohibitionis tenorem, quisquam vestrum venire praesumpserit, factum ejus impunitum nequaquam auctore Deo relinquemus, & quod in Fratrum praedictorum gravamen fuerit perpetratum, firmitatem aliquam non habebit.

Datum Laterani Kalendis Aprilis Pontificatus Nostri Anno Secundo.

X.

Confirmatio Donationum omnium ab Hierosolymitanis Regibus, aliisque Terrae Sanctae Principibus Pisani factarum.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Pisani Civibus salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sedis Apostolicae circumspectio circa eos benigniori cura versatur, & ipsorum commo- dis propensius intendere consuevit, quorum si-

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1192. Pont. An. I.

Ex Archiv. Monast. Fiscannensi.

Hoc Monasterium de speciali jure B. Petri.

Ecclesiae illi subiectae non inconsulto excommunicanda.

Pro culpa Parochi non tota suspendenda Parochia.

Monachi vero non excommunicandi nisi a Sede Apostolica.

Dat. die 1. Aprilis Anno Dom. 1192. Pont. An. II.

Edidit Vgel. Ital. Sac. Tomo 3.

Exordium.

dem, & devotionem certiori experimento cognovit, & studium etiam plurimum noscitur utilitibus inservire. Hac igitur consideratione inducti nihilominus precibus inclinati, libertates & immunitates, ac cetera, quae vobis dilectus filius noster Nobilis Vir G. quondam Hierosolymitanus Rex cum Sybilla uxore sua per Regnum ipsius vestro considerato multiplicitate studio, & scripti sui munimine confirmavit. Quae insuper charissimus in Christo filius noster Ricc. Illustris Anglorum Rex, & bone mem. C. quondam * Marchionis Montisferrati rata habuerunt, & firma sicut ab eis consulte, ac provide facta sunt, & in scriptis exinde confectis plenarie continentur, auctoritate duximus Apostolica roboranda, & praesentis scripti patrocinio munienda.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostrae paginam communionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani VI. Idus Aprilis Pontificatus Nostri Anno secundo.

XI.

Canonizatio Sancti Bernvardi Episcopi Hildenesheimensis in Saxonia.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Hildenesheimensi Episcopo, & dilectis filiis Clero ejusdem Civitatis, universis etiam Fidelibus per suam Dioecesim constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum universonum Conditor, & Creator mirabilis, & gloriosus in Sanctis suis frequenter appareat, & dignetur per eos ejus opera suis Fidelibus revelare: dignum duximus, & Omnipotenti pariter honorificum, quae in celebris memoria Bernvardo quondam Hildenesheimensi Episcopo per suam voluit gratiam demonstrare, suscipere humiliter, & audire: ac propterea eum in Sanctorum Collegio numerare. Inde est quod de meritis ipsius, ac vita laudabili, ac Miraculis multiplicibus per dilectum filium nostrum Centum tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbiterum Cardinalem, & Venerabilem fratrem nostrum Mogontinum Archiepiscopum, Sabinensem Episcopum Conradum, & alios Episcopos, & dilectum filium Thidericum Abbatem Ecclesiae Sancti Michaelis in Hildenesheim, & honestas personas, ac religiofas ejus Provinciae certiores effecti, & famam illius celebrem, & commendandam memoriae plenius cognoscentes, fratrum nostrorum deliberatione habita diligenti praedictum Reverendissimum Virum in Sanctorum Cathologo duximus numerandum: & venerandum Corpus ejus de terrae gremio erigendum, & inter Sanctorum Reliquias collocandum: ut ibi a Christifidelibus assidua devotione officium debite venerationis accipiat, & ipsi per intercessionem ejus felicem, & Domino complacentem suorum delictorum veniam consequantur.

G

Ideoque

Libertates, & immunitates, & cetera, quae G. quondam Rex Hierosolymitanus cum Sybilla uxore sua concessit: confirmat. Necnon et, quae Ricc. Anglorum Rex, & C. quondam Marchio Montisferrati. * Adde filios.

Constitutiones, & claus. confectae.

Dat. die 8. Aprilis Anno Dom. 1192. Pont. An. II.

Ex Archiv. Vatic.

Procurator.

Per Delegatos Apost. inquisitorem, prius de Sanctimonia B. Bernvardi.

Sanctorum Alba defec- bunt.

Ideoque universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus quod de Sancto ipso a Nobis tam celebriter institutum est, vos publicantes eundem Sanctum debitis obsequiis amodo praevenire curetis, ut vestras votivas preces, quas omnium Creatori porrexeritis, per intercessionem eius placabilem dignetur per suam misericordiam exaudire.

Data Romae apud Sanctum Petrum festo Idus Januarii Pontificatus Nostri Anno Secundo.

XII.

Ad Episcopos Angliae Monitoria, Populum adhortentur, ut relictis peccatis, privatis compositis discordiis, a torneamentis cessent, & ad Dominum convertantur: eosque, qui seculis fecerint, excommunicatos declarent.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus, Archiepiscopis, & Episcopis per Angliam constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ex Concilio 1009, 13. 1014. 697.

Sedis Apostolicae sollicitudo pro recuperanda libertate Sanctae.

Postremis hinc temporibus non recuperata propter fiduciam Christianorum in suis viribus.

Meliora speranda si ad Dominum puro corde clametur.

Cum ad propulsandam injuriam populi Christiani, & communis notam fidei abolendam, quam ei Paganorum spurcitia in captione Sanctae Terrae, quae Domini est hereditas nuncupata, perniciose ac violenter impressit, & ad emendandam etiam Civitatem sanctam, & Sepulchrum Dominicum ab Saracenis, & aliorum insuper occupantium immunditiis, ac auferendam illam per auxilium supernae clementiae a potestate illorum Sedes Apostolica suum debitum recognoscens per diversas mundi partes nuncios sepe a suo latere, ac communitas litteras destinaverit, & in divina confusa clementia magnas illuc tendentibus impenderit indulgentias: licet, ut fraternitas vestra potest pendere, ad haec agenda per exhortationes illius viriliter, ac devote plurimi se accinxerint, & tot in transmarinis partibus Christi fideles propter haec sepe fuerint congregati, ut multitudo eorum oppugnantium numerum non modicum videretur excedere, & auxiliis, ac viribus etiam prevalere: non multum tamen proficere potuit, vel his, qui ex adverso contendebant, obesse pro eo, sicut ex effectu datur intelligi, quod usus, & actiones eorum, qui fuerant ad partes illas profecti, Domino pro parte magna displicebant. Unde merito aliorum peccaminum, quia non in Deo, sed viribus propriis confidebant, & non erat ante ipsorum oculos timor Dei, ex pra-concepta superbia cor eorum permixtum est obscurari, ut alia insuper agerent, quae minime convenirent, Divinum contra se suis perversitatibus iudicium provocantes. Verum quia multa sunt misericordiae Domini, qui etiam ad malorum perveraciam, retundendam, & subdenda cervicorum hominum colla disciplinae manus quandoque suas medicinaliter aggravat, & ut elevet opprimit, & percutit, aut flagellat ut sanet: si ad eam cum debita fuerimus humilitate reversi, & de peccatis castigati, ac de observandis Creatoris de cetero studio ferventiore mandatis firmum pro-

positum assumpserimus, absque ulla poterimus hesitatione sperare, quod assuetius gratiusque nobis assiliet, & de inimicis nominis Christi plenam indulgebit de Caelo victoriam, ita quod universa, quae incurremus hucusque gravamina oblivioni tradantur omnibus convertis retrorsum, & merita confusione revertentibus, qui oderunt Sion, & gentilibus praesumpserunt contaminationibus maculare.

Attendentibus autem, ac studio diligenti scrutantibus, quales minas populo Israelis, cum ex promissione memoratam supra terram intraret, Divina potestas tulerit, non erit dubitationis scrupulus, quin huiusmodi oppositioni opponat, quare nostrum pro Deo inceptum conamen speratos non sit consecutus effectus: Discum est enim illis, ut ab habitatorum illius terrae contagiis, & spurcitiis abstergerent, & illorum vitia imitatione digni non ducerent, quae ipsis possint accidere in ruinam: sed legem Domini firmo proposito, & omni animi, & intentionis nisu servarent. Quibus itaque monitis, si devote, ac humiliter obedirent, unus eorum mille vinceret, ac decem ex illis decem millia. Quae certiori postmodum experimento noverrunt, cum pauci de illis magnam ex illis, & infinitam quasi multitudinem trucidarent, & dum devote divinis intenderent mandatis, non fuit civitas, vel munio, quae ipsorum posset evitare congressus, vel ipsorum subtrahi conamine aliquo, vel consilio & potestate. Quare tamen cum eorum filii, qui Dominum ut ibi dicitur, non norunt, ab illorum, qui fuerant sibi legali promulgatione injuncta temere capissent observatione deficere, inimici eorum adversus eos cunctos obstruentes, suae illos potentiae sepius subjugaverunt, quos deo per divinum sibi auxilium subegerunt, cum de commissis excessibus poenitentes, ac reatum suum recognoscentes, humiliter pia sunt ad Deum devotione conversi. Satis autem indubitanter potestis agnoscere, quod cum ex subortis discordiis proventus sperate victoriae, Christianae Militiae auferretur, causa erat simulatum, & odiorum frequentia in exercitu pullulantium, quia Carnem posuerant brachium suum, & a Domino receperant corda eorum.

Si ergo volumus sine magno labore in adversariorum perniciem gloriosum per omnia obtinere triumphum: propter hucusque perpessa gravamina non desiciamus animo, sed requirentes cum humilitate, ac cordis contritione misericordiam Creatoris in confusionem eorum perpetuam insuperabilem poterimus victoriam ex consueta supernae dignitatis merito benignitate sperare. Hac itaque consideratione induciti, universis orbis Principibus in remissionem injunximus peccatorum, ut Divini amoris, & propriae salutis intuitu, si quis adversus aliquem concepit qualibet occasione rancorem, & si desipserit homini, Creatori dimittat, ne ulterius dissentendi ad invicem occasio praebeatur, quae haecenus, & victoriae nobis, ut nostis, proventus abstulit, & maxime multitudini absque ullo commodo periculum mortis induxit, & toto animi studio id inter se consilii recipere procurarent, quo, & interim valeat illud tantillam terrae Domini portionis, quae adhuc sub Christianorum potestate tenetur nec perverforum manibus

Similia exempla in populo Israelitico.

Abstinentiam itaque a peccatis.

Et primo obsequia intus de, ut Dominus perat populo suo.

nibus occupatur, inconcussae servari, & contra impiorum impetus sine aliquo pavore defendi, & accingatur denuo multitudo Fidelium, quae illuc sub debita, & devota humilitate itura, totam possit Terram, & Sepulchrum Dominicum, devictis, & conculcato penitus occupantium favore liberare.

Ad haec etiam quia ex hoc nobis, & universo populo Christiano nimium exuperat causa stetit, & tristari debemus omnibus modis, non letari: dum videlicet Terra, ubi steterunt pedes Domini, & salutis nostrae sunt Sacramenta patrata, gentiliu occupacionibus detinetur: totneamenta, quae causa letitiae inventa fuerunt, & tironum excrecenda virtutis, penitus inhibemus, ut qui se voluerit exercere, ad Terram illam accedat, ubi, & animae virtus viriliter poterit, ac salubriter demonstrari. Taliter etiam unitati, & pacis concordiae ad invicem procurant intendere, ut nullus sit, qui adversus alium guerram intendat, vel armis injuriam audeat propulsare. Sed communiter potius studeant, quae dissidentium animos studio, ac labore diligenti reformant.

Si quis vero quod non credimus, Dei timore postposito, & reverentia nostra, & Fidei Christianae contempta, contra hoc agere aliqua temeritate praesumpserit, noverit nos vobis, & aliis Archiepiscopis, & Episcopis districtius injunxisse, ut eorum terras, qui contumaciter incepto huiusmodi duxerint insitendum, interdictione Ecclesiastica supponatis, & personas etiam, si opus fuerit, excommunicationis vinculo astringatis, & faciatis utramque sententiam inviolabiliter observari. Vobis ergo per Apostolica scripta districte praecipiendo mandamus quatenus ad ea, quae praediximus, celeriter adimplenda, omni tarditate, & contradictione postpositis, vos accingatis, & studeatis per vestras Dioceses, dilatione, & appellatione cessante id executioni mandare.

Datum Romae apud Sanctum Petrum tertio idus Januarii Pontificatus Nostri Anno Secundo.

Torneamenta relinquenda.

Particulares obedienda discordia.

Qui vero hinc mandatis non obtemperaverint, excommunicandi.

Datum die 11. Januarii Anno Do. 1193. Pont. An. II.

Ab Exempla ex scriptis edidit Vgelli, Ital. Sac. Tomo VI. ubi de Theanen. Ecclesia num. XII.

Macordium.

Ecclesiam S. Mariae de Ferraria sub Sedis Apostolicae protectione recipit.

XIII.

Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum concessio Monasterio S. Mariae de Ferraria Ordinis Cisterciensis. Theanen. Diocesis.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Nicolao Abbati Sanctae Mariae de Ferraria, ejusque fratribus tam praesentibus, quam futuris in perpetuum,

Religiosam vitam eligentibus Apostolicum convenit adesse praesidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurfus, aut eos a proposito revocet, aut robur (quod abest) Sacrae Religionis infringat.

Et propter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus clementer annuimus, & praesertim Ecclesiam Sanctae Mariae de Ferraria, quae in fundo a nobili viro Riccardo de Saugro pia vobis donatione concessa ad divinum obsequium construxistis, sed & cambium quod fecistis cum venerabili fratre nostro Mattheo Capuano Archiepiscopo, & Ecclesia Capuana, a quibus recepistis duas Ecclesias dirutas, idest Ecclesiam Sancti Martini, in qua Cisterciensem Ordinem instituire statuistis, & Sanctae Luciae cum omnibus Tenementis earum, sicut habetis in publico instrumento, & locum illum ubi est Ecclesia Sancti Angeli cum ipsa Ecclesia, & Tenimento suo in jus, & proprietatem Sancti Petri, & Sacrosanctae Romanae Ecclesiae ad initar felicitis recordationis Lucii, & Clementis praecessorum nostrorum suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus, statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum iusta, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permanent, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Praesertim quae contulit vobis Illustrissime memoriae VV. Com. Rex Siciliae, scilicet Martiani de Camillanti, Martiani de Palmento, & gardinum de Vallerari, Martiani S. Stephani, & Pantanolli, & rivum Januli, & fontis Stellae, & Sancti Petri in lacu sancto, usum piscuorum, & omnium sylvarum in eodem tenimento Vajani, Martiani de Flavi, & Pedis montis, quam dedit vobis Tancredus Illustris Siciliae Rex in tenimento Theani: Tenimentum quod habetis in monte, & in omnibus partibus ejus, & quicquid habetis in Vairano. Praedictum quod contulit vobis Joannes Notarius iuxta flumen Vulturani, & quicquid vobis contulit Ugo de Prata, quicquid habetis in Territorio Sancti Angeli, & omnia passua in Terra ejusdem Ugonis, & quod habetis in Catalasca, fundum de Sylva plana, quem habetis ex dono Gimundi. Terram quam contulit vobis Mulier nobilis Mattha, & praedictus Ugo in flumine Lese, ubi habetis molendinum foliae. Ecclesiam Sanctae Crucis cum suo Tenimento: Rationes Ecclesiarum, quas habetis in Neapoli. Beneficium quod dedit vobis nobilis vir Joannes Comes Alifae in eadem Civitate, & Domos, & Terras quas ibi habetis. Tenimentum VV. de Latina quod dedit vobis nobilis vir Goffredus de Monte Fusculo. Praedium quod contulit vobis Comes VV. de Caserta in Tenimento Teveling, quod fuit Joannis Militis, Badi Molendinum, quod vobis contulit Comes Rogerius de Molina in Isernia, & Molendinum de Pintima, quod dedit vobis Molgerius Torellus, & quod habetis in Petra, & in Martiano, & Isernia. Doms Apothecam, & Terras, quas Joannes Riccardi dedit vobis in Capua, & Doms, quas dedit vobis Petrus Alifae in eadem Civitate, & quod Sergius contulit vobis in Adversam. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus, vel sumptibus colitis tam de Terris cultis, quam incultis &c. liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos &c. Prohibemus insuper ne ulli fratrum vestrorum &c. discedentem vero &c. quod si quis forte &c. Paci quoque, & tranquillitati vestre paterna in posterum sollicitudine providere volentes prohibemus auctoritate Apostolica ne quis infra ambitum locorum, seu grangiarum vestrarum furtum rapinamve committere, ignem apponere hominibus capere, vel interficere, seu aliquam violentiam temere audeat exercere.

chicpiscopo, & Ecclesia Capuana, a quibus recepistis duas Ecclesias dirutas, idest Ecclesiam Sancti Martini, in qua Cisterciensem Ordinem instituire statuistis, & Sanctae Luciae cum omnibus Tenementis earum, sicut habetis in publico instrumento, & locum illum ubi est Ecclesia Sancti Angeli cum ipsa Ecclesia, & Tenimento suo in jus, & proprietatem Sancti Petri, & Sacrosanctae Romanae Ecclesiae ad initar felicitis recordationis Lucii, & Clementis praecessorum nostrorum suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus, statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum iusta, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permanent, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Praesertim quae contulit vobis Illustrissime memoriae VV. Com. Rex Siciliae, scilicet Martiani de Camillanti, Martiani de Palmento, & gardinum de Vallerari, Martiani S. Stephani, & Pantanolli, & rivum Januli, & fontis Stellae, & Sancti Petri in lacu sancto, usum piscuorum, & omnium sylvarum in eodem tenimento Vajani, Martiani de Flavi, & Pedis montis, quam dedit vobis Tancredus Illustris Siciliae Rex in tenimento Theani: Tenimentum quod habetis in monte, & in omnibus partibus ejus, & quicquid habetis in Vairano. Praedictum quod contulit vobis Joannes Notarius iuxta flumen Vulturani, & quicquid vobis contulit Ugo de Prata, quicquid habetis in Territorio Sancti Angeli, & omnia passua in Terra ejusdem Ugonis, & quod habetis in Catalasca, fundum de Sylva plana, quem habetis ex dono Gimundi. Terram quam contulit vobis Mulier nobilis Mattha, & praedictus Ugo in flumine Lese, ubi habetis molendinum foliae. Ecclesiam Sanctae Crucis cum suo Tenimento: Rationes Ecclesiarum, quas habetis in Neapoli. Beneficium quod dedit vobis nobilis vir Joannes Comes Alifae in eadem Civitate, & Doms, & Terras quas ibi habetis. Tenimentum VV. de Latina quod dedit vobis nobilis vir Goffredus de Monte Fusculo. Praedium quod contulit vobis Comes VV. de Caserta in Tenimento Teveling, quod fuit Joannis Militis, Badi Molendinum, quod vobis contulit Comes Rogerius de Molina in Isernia, & Molendinum de Pintima, quod dedit vobis Molgerius Torellus, & quod habetis in Petra, & in Martiano, & Isernia. Doms Apothecam, & Terras, quas Joannes Riccardi dedit vobis in Capua, & Doms, quas dedit vobis Petrus Alifae in eadem Civitate, & quod Sergius contulit vobis in Adversam. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus, vel sumptibus colitis tam de Terris cultis, quam incultis &c. liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos &c. Prohibemus insuper ne ulli fratrum vestrorum &c. discedentem vero &c. quod si quis forte &c. Paci quoque, & tranquillitati vestre paterna in posterum sollicitudine providere volentes prohibemus auctoritate Apostolica ne quis infra ambitum locorum, seu grangiarum vestrarum furtum rapinamve committere, ignem apponere hominibus capere, vel interficere, seu aliquam violentiam temere audeat exercere.

Fidem hinc omnia emanant.

A Deo. rursus insuper ne alicuius exercere possit.

Infra locorum, seu grangiarum, quod est dem. Monasterii auctoritate tam quibus exercere possit.

Illud insuper Auctoritate Apostolica prohibemus, ne infra dimidiam leucam prope Abbatiam vestram aliqua de novo habitatio fiat, de qua vobis debeat servata haecenus libertatis, & pacis aliquod praedictum generari. Ordinationes vero Monachorum vestrorum a Dicecesano &c.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam temere perturbare &c. salva Sedis &c. si qua igitur in futurum &c. Cunctis autem eidem loco sua jura &c. Pax &c. Amen.

PERFICE GRESSUS MEOS IN SEMITIS & TUIS, S. PETRUS, S. PAULUS.

COELESTINUS PAPA TERTIUS.

EGO COELESTINUS Catholicae Ecclesiae Episcopus.

Ego Albinus Albanensis Episcopus.

Ego Octavianus Hostiensis, & Velletrensis Episcopus.

Ego Joannes Praxedis Episcopus.

Ego Petrus Portuensis, & S. Rufinae Episcopus.

Ego Pandolphus, Basilicæ XII. Apostolorum, Presbyter Card.

Ego Melior Sanctorum Joannis, & Pauli Presbyter Card. & Pam.

Ego Joannes tit. Sancti Stephani in Caelio Monte Presb. Card.

Ego Censius tit. S. Laurentii in Lucina Presbyter Card.

Ego Goffredus tit. S. Praxedis Presb. Card.

Ego Bernardus S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis tit. Eudoxiae.

Ego Gratianus SS. Cosmae, & Damiani Diac. Card.

Ego Gregorius S. Mariae in Porticu Diac. Card.

Ego Gregorius S. Mariae in Aquiro Diac. Card.

Ego Gregorius S. Georgii ad velum aureum Diac. Card.

Ego Joannes S. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis.

Ego Nicolaus Sanctae Mariae in Cosmedin Diac. Card.

Datum die 1. Martii 1193. Pont. An. II.

Datum Laterani per manum Egidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis sexto nonas Martii Indictione XI. Incarnationis Dominicae MCXCH. (a) Pontificatus vero Domini Coelestini Papae III, Anno II.

(a) Scripsit certe incuria et error irrepsit in hanc notam Chronologicam: Anno enim 1193. & quidem mense Martio nec Undecima Indictio in cursu erat, nec secundus Pontificatus Coelestini annus numerabatur: quare iuxta statuta a nobis Pontificum Chronologiam annus hic in nonagesimum tertium vertendus est.

Cancellationes, & claus. confirmat.

Ex S. R. E. Card. imbecillitate.

Datum die 1. Martii 1193. Pont. An. II.

Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino poterit adipisci firma tibi, tuisque Successoribus, & illibata permanent. Porro ejusdem Episcopatus Clericos cuiuscumque Ordinis sint a Laicorum potestate subtrahos sub tuo jure praecipimus permanere. Ad hoc cum jam pridem inter bonae memoriae Petrum Praedecessorem tuum, & Clericos Manianenses super solutionem Cathedralici quaevis mota fuisset, tandem felicis recordationis Lucii Papa Praedecessor noster tunc tit. S. Praxedis Presbyter, & Joannes Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconi Cardinalis ex delegatione Romani Pontificis recognoverunt de causa, & receptis idoneis Testibus, quod Praedecessores ejusdem Episcopi a singulis Presbyteris Manianensibus duodecim Denarios per quadraginta annos nomine Cathedralici percepisset, & plurimum assertionem comperio, quod hujusmodi consuetudo in Capuane, & Beneventana, & aliis circumadjacentibus Provinciis servaretur Cathedralicum ipsum sibi, & Successoribus suis a Sacerdotibus prescripti Castri secundum consuetudinem solvendum, quam utique sententiam sicut sub eodem Lucio a praedicto Cardinale prolata, & sanctae memoriae Adriano, & dicto Lucio, atque Clemente Praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus noscitur confirmata, futuris censemus manere temporibus illibatam.

Praeterea libertates, & immunitates a dilecto filio nobili viro Guimundo de Rocca Romana Theanensi Ecclesiae rationabiliter concessas, sicut in scripto autentico confecto plenius continetur ratas, & futuris temporibus illibatas servari mandamus. Ad majorem vero firmitatem scriptum illud de verbo ad verbum huic praesenti paginae iustissimum inferendum, quod sic se habet.

In Nomine Domini Nostri Jesu Christi. Amen. Incarnationis ejus 1189. & 23. anno Regni Domini nostri secundi Guglielmi Dei gratia magnifici Regis mense Februarii Indictione 7. Honori Sanctae Matris Ecclesiae, ejusque juri quisque Christianus tanto propensius debet insistere, quanto in ipsius utero renascendi sumit initium, & per eam vitam perpetuam praebolatur eventum, id est quod nos Guimundus de Rocca Romana notum fieri volumus tam praesentibus, quam absentibus, quod cum multiplices, & variae quaestiones, & super distinctis capitulis inter Dominum Petrum venerabilem in Christo Patrem nostrum Theanensem Episcopum pro parte Ecclesiae suae &c. . . . . verterentur, tandem per communium amicorum colloquia ad pacis unitatem, & concordiam studuimus pervenire, assererat enim idem venerabilis Episcopus, quod non permittebamus eum habere integre, & quiete, sicut Pater noster Dominus Andreas bon. mem. olim Rocca Romanae Dominus Ecclesiae suae concesserat, querebatur insuper quod non permitteremus eum, uti Ecclesia S. Joannis inclusam, secundum tenorem privilegii sui, quod nonnulla est Theanensi Ecclesiae per prenominationem Dominum Andream Patrem nostrum.

Clericos omnes sub jure eisdem Ecclesiae permanere praecipit.

Sententiam jam a Praedecessoribus suis confirmatam qual Presbyteri Manianenses solvere Cathedralicum Episcopo Theanensi confirmat.

Libertates, & immunitates eidem Ecclesiae Guimundo de Rocca Romana concessas confirmat.

Tenore Concessionis libertatum, & immunitatum Eccl. Theanensis a Guimundo de Rocca Romana concessatum.

Ab exemplari editi V. G. H. Ital. Sac. Tomo 6.

Exordium.

Praedecessorum more, ut videlicet Ecclesia Theanensis servari decernit.

Eidem bona omnia confirmat.

Confirmatio Bonorum omnium Finium, ac Privilegiorum Theanen. Ecclesiae, ac praecipue Diplomatis ejusdem favore editi a quodam Guimundo de Rocca Romana.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri nostro Theodino Theanensi Episcopo, ejusque Successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

In eminenti Apostolicae Sedis specula disponente Domino licet immeriti constituti, fratres nostros Episcopos, tam vicinos, quam longè positos fraternam debemus charitate diligere, & eorum quieti, & tranquillitati salubriter auxiliante Domino providere.

Eapropter Venerabilis in Christo frater Theodine Episcopo tuis iustis postulationibus annuentes ad instar praedecessorum nostrorum felicis recordationis Paschalis, Adriani, Alexandri, Lucii, & Clementis Romanorum Pontificum praesentis scripti auctoritate sancimus, ut universi Parochiae fines, sicut a Joannis fel. record. XVIII. Papae Privilegio, quod Sandrario Episcopo indultum est determinati esse noscuntur, ita omnino integri tam tibi, quam tuis Successoribus perpetuo conserventur, scilicet a primo latere, sicut ingreditur aqua de Sexto in Fluvium Vulturum, & sicut ipse fluvius descendit usque ad montem Anczone, & quomodo ascendit terra ipsius montis, & exit in finem de Melanico a secundo latere, quomodo vadit Terra de Monte, qui dicitur Molara, & de Monte Majone, & descendit in decem pondera, & vadit in fluvium, & descendit . . . . . de scabello, & in ipsa rigazo mittit in Sagonem, sicut idem Sagon vadit in locum, qui dicitur Balurum ubi se conjungere videtur rivi rivi, qui dicitur porti a tertio latere, quando ascendit sursum per ipsum Rivum usque in Pontem de Censano, & revolvit persolium invadit in pontem fraelum, & ascendit in Vallonem, & progreditur in Cartelera, & exit in vadum, qui dicitur Arca, & ascendit in Castellucum, & exinde pergit in rigaginem, quae ducit juxta Ecclesiam Sanctae Mariae, quae est in Baloneo majore, & ipsa bigago mittit in flumine de Gavigliano a quarto latere est idem fluvius, & aqua quae dicitur Branta, & vadit in silicium, deinde pergit in furcam Sancti Martini, & exinde vadit per ipsos montes, & descendit per Vallem de Almagno in supradicta aqua de sexto, intra quos fines Theanensis Civitas, & Castellum continentur haec Petra Molara, Rocca Romana, Riardus, Castrum Sancti Felicis Sajanum, Castrum quod nominatur Petra Marzana, Bairanum, Pensina, Praesentianum Minianum, Caminum Casae Caspuli, Rocca Banterani, Cucurozium, Mentrula, Gallucium, Rocca Sanctae Crucis, ... Terra Marzanelum Cajanum Colonia S. Joannis inclusas, seu alia nonnulla Monasteria quoque, seu Ecclesiae Clericorum, seu Monachorum. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona ipsa Theanensis Ecclesia in praesentiarum jusse, & canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Prin-

1194. Prohibet ne Archiepiscopus in Decano, Canonicos &c. censuras promulget.

ne Archiepiscopus vester qui pro tempore fuerit, in Decanum, vel aliquam personam, Canonicos, vel eorum Ministros, sive Clerici sint, sive Laici, aliquam excommunicationis, interdicti, seu suspensionis sententiam contra immunitatem, quam Praedecessores vestri, & vos haecenus habuistis sine assensu Decani, & Capitoli, vel eos a Choro arcere, vel ab Ecclesiarum ingressu: quod si forte praesumpserit, eam decernimus non tenere.

A Decano Archiepiscopo contra consuetudinem Ecclesiae huiusmodi minime facendum.

Statuimus insuper ne Decanus, qui secundum Deum in Ecclesia vestra fuerit institutus contra Ecclesiae vestrae solitam libertatem, & consuetudinem haecenus observatam, & consuetudinem Beneficii Ecclesiastici Archiepiscopo facere teneatur.

Capitulo Elegerunt Magister Hospitalis S. Petri in consuetudine.

Præterea paterno intuitu providere volentes ne in iis, quæ ad vos spectare noscuntur, lesionem aliquam incuratis, electionem liberam Magistrum Domus Hospitalis Sancti Petri Eborum, sicut eam ex antiqua, & approbata consuetudine haecenus Ecclesia vestra obtinuit vobis, vestrique Successoribus confirmamus, ita quod qui ibi pro tempore fuerit assumendus non nisi per electionem vestram consuetam, & canonicam assumatur.

Privilegia immunitatis &c. confirmat.

Et ne status Ecclesiae vestrae temeritate, qualibet circa observantias rationabiles mutationes, seu turbationes incurrat, dignitates libertates, immunitates, quæ a Regibus, & Principibus, seu Archiepiscopis vestris, vobis, & Ecclesiae vestrae rationabiliter sunt concessæ, & a Romanis Pontificibus approbate, seu etiam Regum, seu Principum, vel Archiepiscoporum, necnon Episcoporum, Romanorum Pontificum auctoritate continentur, ratas esse censemus, & eas perpetuam obtinere volumus firmitatem.

Prohibet ne ab Archiepiscopo, vel ab alio Canonico &c. molestentur, seu graventur.

Prohibemus insuper ne Archiepiscopus, vel aliquis alius contra antiquam, & approbatam Ecclesiae libertatem personas, seu Canonicos, aut Clericos, vel homines vestros indebitis, & consuetis excommunicationibus prægravare eos, pecuniaria pena eos multare præsumat, nec sic satisfactione debita, relaxare sententias, quas Capitulum vestrum secundum antiquam, & approbatam Ecclesiae vestrae consuetudinem in invidiosos rerum, seu possessionum suarum illicitos, ac temerarie detentos, & in vestros homines graviter delinquentes, rationabiliter duxerit proferendas. Ordinationem quoque Canonicorum, seu personarum, sicut ab ipsa fundatione loci haecenus est observatum, liberam esse decernimus, ut videlicet honesta idonea persona cui Archiepiscopus vester vacantem in Ecclesia vestra Præbendam, vel dignitatem duxerit conferendam, secundum antiquam Ecclesiae vestrae consuetudinem Decano, & Capitulo presentetur. Receptus autem per Capitulum in Canonicum per librum, & panem, per manum Decani, & Capituli debeat investiri: postmodum vero in osculo Fratrum receptus de conservanda fidelitate Ecclesiae vestrae, & libertatibus, & consuetudinibus iuri consentaneis pro viribus defendendis: secretis Capituli non detegendis iuramentum consuetum, & debitum interponat, & tunc de mandato Decani, & Capituli per manum Cantoris, prout mores est institutus. Si quis vero contra consuetudinem antiquam, & approbatam in Ecclesia vestra per

Provisi ab Archiepiscopo, presentandi Decano, & Capitulo.

A Receptis iuramentum faciendum.

aliquem fuerit introductus, nec pro Persona, nec pro Canonico habeatur. Si vero Archiepiscopus vester, vacantem in Ecclesia vestra Præbendam, vel Personatum secundum Lateranensis Concilii formam præscriptam idoneæ personæ, canonica admonitione præmissa non contulerit liceat vobis auctoritate Apostolica nullius contradictione, vel appellatione obstante illam contra eisdem Concilii Statuta conferre.

Conclusiones, & clausulae.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conservare eorum pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt ubi omnimodis pro futura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive persona hanc nostram Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo, tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoicat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine divine ultioni subjaceat. Cuncti autem ejusdem loci sua jura servantes, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis, confirmationis, prohibitionis, atque concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. die 8. Junii An. Domini 1194. Pont. An. IV.

XVII.

Castella Duo Puliano, & Colle Alto Pennensi Ecclesie ab Odone Episcopo acquisita eidem confirmantur.

Edicti Episcopi. Italis. Inc. 10. mo. 1. ubi de Pennensibus Episcopis.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Odoni Pennen. Episcopo salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Execidium.

Cum a nobis petitur quod iustum est, & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum, Eapropter Venerabilis in Christo frater tuus iustus precibus annuente, duo Castella, videlicet Puliano, & Collealto cum omnibus pertinentiis suis, quæ tuo studio, & diligentia Pennen. Ecclesie acquisivisti, sic ea iuste, & sine controversia possides, & tibi, & per te Ecclesie tue auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat &c.

Dat. die 21. Julii An. Domini 1194. Pont. An. V.

Datum Laterani 21. Kalendas Augusti Pontificatus nostri Anno Quinto.

Ebo-

XVIII.

Eboracensis Archiepiscopus propter contumaciam in sceleribus suspensus declaratur ab officio muneris Archiepiscopalis, cuius administratio Decano Cathedralis illius Ecclesie demandatur.

Ex Concil. Tom. XIII. & Baronio.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Simoni Decano Eboracensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Cum universalis Ecclesie regimen nobis licet insufficientibus divina favente gratia sit commissum, & singularem ex eis casibus præcavere teneamur, & utilitatibus providere: illud nobis est summopere præcavendum, ne inde Ecclesie in temporalibus, vel spiritualibus detrimentum incurram, unde ipsarum honorem, & commodum credimus procurare. Cum enim pensatis personarum meritis, & diligenter inspectis, aliquis iuxta suorum exigentiam meritorum per nos fuerit dignitatis potestate suspensus, & ab Ecclesiarum prælatione ad tempus amotus: ne Subditis pastoris cura privatis malignandi materia tribuatur, & occasio litigandi, eis tali debemus providere persona, quæ, & litigantium dirimere quaestiones, & Subditorum excessus corrigere noverit: & quantum sui officii debitum patitur, & diligit, & affecerit. Inde est, quod cum Eboracensis Archiepiscopus ejus actibus exigentibus, & contumacia faciente, qui abusus patientia nostra neque a suis iniquitatibus desistit, nec nostro se conspectui, indulto sibi misericorditer termino, præsentavit, ab usu pallii, & Episcopatus officii executione, a ministracione quoque tam spiritualium, quam temporalium, & beneficiorum perceptione, nostra sit auctoritate suspensus: Discretionis tue auctoritate presentium duximus indulgendum, ut cum consilio Canonicorum in Eboracensi Ecclesia residentium, Clericorum Eboracensis Diocesis excessus corrigere valeas, & querelantium tam Clericorum, quam Laicorum Eboracensis Diocesis controversias, quæ iudicio exigunt Ecclesiastico terminari, canonice desinire, canonice severitate, appellatione remota percellens eum, qui super hoc contumaciter duxerit resistendum, donec eidem Ecclesie aliter fuerit sollicitudine nostra provifum.

Eboracensis Archiepiscopi suspensus.

Simoni Eboracensi Decano administrationem Ecclesie in spiritualibus concedit.

Conclusiones solite.

Dat. die 22. Decembris An. Domini 1194. Pont. An. V.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani Decimo Kalendas Januarii Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Bull. Rom. Tom. III.

XIX.

De eadem re ad Clerum Eboracensem.

Ex Concil. Tomo XIII. col. 700.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, & aliis Clericis, Comitibus, & Baronibus, & aliis in Eboracensi Provincia constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Præfatio.

Quam misericorditer Romana Ecclesia super facto Eboracensis Episcopi processerit, videre licet, si litterarum nostrarum tenorem, quas atque partium a Sede Apostolica diversis temporibus impetravit, diligenter attentis.

Querela contra Archiepiscopum.

Cum enim significantibus dilectis filiis Decano, & Capitulo Eboracensi, & non paucis Abbatibus, Prioribus, & aliis Ecclesie Prælati in Regno Angliæ constitutis, ad Apostolatus Nostri audientiam pervenisset, dictum Archiepiscopum Pastoralis officii debito prætermisso secularibus negotiis implicari, & divinis obsequiis non Clericis ordinandis, non Ecclesiis dedicandis, non Synodis celebrandis, non benedicendis Abbatibus, sed venationibus, & aucupio totius anni sui studium applicare, & exercere alia, quæ commisso sibi officio Pontificali, & honori non modicum derogant; non statim formavimus iudicium contra eum, sed inquisitionem fame ipsius Venerabili nostro Lincolnensi Episcopo, & dilectis filiis Archidiacono de Northampton, & Priori de Ponte. Fracto duximus committendam, cupientes ipsum Archiepiscopum per intimidationem suspensionis, si de his, quæ nobis fuerant significata, constaret, vel si ea legitime comprobati non possent per exhibitionem canonice purgationis, quam ei cum tribus Episcopis, & totidem Abbatibus feceramus iudici, a suis excessibus detertere, & ad veritatis tramitem revocare. Verum quoniam idem Archiepiscopus, antequam citatio eorumdem iudicum pervenisset ad Sedem appellavit Apostolicam: dicti iudices juxta litterarum nostrarum tenorem, ipso ei trium mensium indulto Kalendas Junii, quo appellationem interpositam prosequi non differret, ipsi procurarunt pro termino assignare. Deinde vero, cum Archiepiscopus ipse iter arripuisset ad Sedem Apostolicam venienditimens, ne propter inclementiam aeris aliquid ipsius periculum eveniret, a nobis litteris, & nunciis postulavit, ut statutum sibi terminum deberemus misericorditer prorogare. Nos vero precibus ipsius annuentes, & credentes quod eo citius de suis excessibus peniteret, quod nos ad audiendas petitiones suas magis propitios, & faciles inveniret, terminum usque ad octavas Beati Martini proximo præterituras prosequende appellationis ad ipsum purgandum statuimus, memoratis iudicibus dantes nihilominus in mandatis, ut si tunc inde Archiepiscopus nostro aspectui neglexerit se presentare, exinde juxta Priorum litterarum tenorem in causa procederent, & quæ ipsis per easdem litteras mandata fuerant exequi procurarent. Ceterum memorato termino jam transacto cum ad Romanam Ecclesiam, nec accesserit, nec aliquem miserit

Commissio pro contra Archiepiscopum inquisitione. al. Sancto.

Idem Archiepiscopi ad Sedem appellavit Apostolicam.

Pontifex terminum appellationis prorogavit.

H respon-

Eumque propter contumaciam suspensionem de nunciati mandata.

responsalem, qui absentiam suam quolibet modo excusaret: ipsius inobedientiam, & contumaciam attendentes, ipsum ab usu Pallii, & Pontificalis officii executione, administratione etiam tam temporalium, quam spiritualium, ac perceptione beneficiorum duximus suspendendum: memoratis iudicibus per Apostolica scripta mandantes, ut eam per totam Eboracensem Diocesim, & Provinciam suspensum a nobis publice statuunt nunciare, ideoque universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus eidem Archiepiscopo, vel Officialibus eius, nec in spiritualibus, nec in temporalibus praesumatis aliquatenus respondere: Sed si quas inter aliquos vestrum in Eboracensi positum quastiones oriri contingat, quae iudicio Ecclesiastico debeant terminari, ad audientiam dilecti filii nostri Simonis Eboracensis Decani eadem controversias deferatis ipsius iudicium recepturi humiliter, & firmiter servaturi: Sciens nos eadem Decano de solita Sedis Apostolicae misericordia indulgisse, ut cum consilio Canonico suorum in Eboracensi Ecclesia residentium excessus corrigat Clericorum, & eorum, ac Laicorum, qui Ecclesiasticam audientiam exigunt, in Eboracensi Diocesi definit quastiones.

Dat. die 22. Decemb. Anno Do. 1194. Pontif. An. V.

Datum Laterani decimo Kalendas Januarii Pontificatus Nostri Anno quinto.

XX.

Sequitur ad Lincolnensem Episcopum, alioque Delegatos Apostolicos pro executione superallatarum Literarum.

Et. Cancil. Tom. 13. col. 701.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Lincolnensi Episcopo, & dilectis filiis Archidiacono de Northampton, & Priori de Ponte Sancto salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Cum Sacrosancta Romana Ecclesia super immobile fundamentum lapidem scilicet angularem, & verum perpetua stabilitate fundata de se ipsa veritate dicente, super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, per Beati Petri merita Ecclesiarum omnium Magisterium, & Primum ad Principem Apostolorum Domino postulante, si diligis me pasce oves meas, & non solum corporum, sed etiam animarum iudicariam accepit potestatem, eodem Apostolorum Principe audiente a Domino: Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum in caelis: nos quos non propria merita, sed sola divina misericordia ad Summi Pontificatus apicem evocavit, si iudicia nostra recta volumus, & provida deliberatione formare, & potestate nobis tradita non abuti, illius debemus quantum humana permittit fragilitas exempla sectari, in quo Sedes Apostolica fundata consistit, & a quo ceterarum Ecclesiarum curam suscepit, & ligandi, atque solvendi plenitudinem potestatis: mirabilis enim super omnia Deus, & inscrutabilis divini consilii altitudo, licet incomprehensibilia sint iudicia eius, & investigabiles viae ipsius aliquid tamen ex his, quae in inferioribus operatur sic recte conspiciamus, nobis, & aliis

Ecclesiarum Prelatis in forma iudicii innuit imitandum, qui cum sterilem arborem de vinea sua iuxta illud Evangelii praecipit scindendam, ne terram fertilem occuparet, praemisit dicens: ecce tres anni sunt ex quo venio querens fructum in ficulnea hac, & non invenio: succide ergo illam. Hoc siquidem nos, licet nemini, sed humanae fragilitatis subjacentes defectibus, intra nos ipsos assidua meditatione penitentes, auditis excellibus Eboracensis Episcopi, & de inhonesta vita, & de inutili conversatione eius rumoribus in nostra, & fratrum nostrorum audientia recitatis non statim formavimus iudicium contra eum, sed exemplo illius, cujus miserationes super cetera opera eius, ut sterilem arbor pullularet in fructus, & vigorem reciperet jam amissum, non modico temporis spatio ad correctionem ipsius multiplicatis litteris, & mandatis non desistimus laborare: nunc cum ad viam salutis nostris monitis revocantes, nunc per intermitionem suspensionis officii, & Beneficii deterrentes ab iniquitatis suae semitis, & erroris sicut vobis, qui totam reiseriem, & processum negotii quoad ordinem agnovistis, credimus manifestum.

Quid actum sit cum Eboracensi Archiepiscopo.

Ejus excessus.

Sane ad audientiam nostram ex personarum, & Capituli Eboracensis Ecclesiae infirmatione pervenit, & id ipsum dilectorum nostrorum Roberti de Eboraco, & Rogeri de Selebi, & aliorum undecim Abbatum Premonstratensis Ordinis testimonia manifeste declarare videntur: quod Gaufridus Eboracensis Archiepiscopus Sacramenta in iuncti sibi officii vilipendens venatione, aucupio, & aliis militaribus curis inutiliter occupatus, ordinationi Clericorum, Ecclesiarum dedicationibus, aut Synodis celebrandis, nec manum, nec operam post sui promotionem adhibuit, nec Abbatem aliquem benedixit, licet tam contra Clericos, quam Abbates ad maledicendum, & excommunicandum linguam consueverit iuxta morem proprium indifferenter laxare. Libertates Ecclesiae suae, ac consuetudines approbatas evacuat, ac subvertit: Appellationes, quae solent esse ad remedium oppressorum, ad Romanam Sedem injuriam reduxit in contemptum, & plures pro eo quod ad nos appellationem emiserant, vinculis fecit carceralibus vehementer adstringi. Personas Ecclesiae suae post appellationem ad nos factam honoribus, & beneficiis spoliavit: quosdam Canonico appellacione contempta excommunicationi subiecit: Privilegia Romanorum Pontificum, in eius praesentia sua omnino auctoritate frustrantur: & qui forte alias tutus esset, in ostensione privilegii nostri, optati coram eo praesidii beneficium demeretur. Cum contingit aliquem ad subtractam sibi Ecclesiam, vel possessionem per iudices delegatos auctoritate nostra restitutum, per quem iudicium executioni mandari debebat, statim sentiet inimicum. Plures enim taliter desitutos desituit, & Ecclesias suas, per Ministros suos violenter aggrediens fores earum frengisse, & eos proponitur per violentiam expulisse: quampures reatum perjurii fecit perniciose incurere, ipsos ab obedientia, quam Archidiaconis suis canonice servandam iuramento promiserant quadam necessitate violentia retrahendo. Praeterea majorem Ecclesiam cum multitudine armatorum aggrediens, fores Capituli

Eboracensi Capituli contra Archiepiscopi excessus ad S. Apostolicum appellavit. Idemque personis relictis, pueris, & inhonestis personis Ecclesiam assignat. Eadem etiam sua voluntate vacare facit, & ex eadem fructus retinet.

Litterae Pontificae datae pro inquisitione veritate.

pituli per violentiam infringi, & asportari fecit, & bona Canonico, & Clericorum plurimum, qui res suas tam in Ecclesia, quam in Theauraria ibi deposuerant, fecit per potentiam detineri. Pro quibus omnibus Eboracensi Capitulum ad nostram praesentiam appellavit. Comperimus etiam ex testimonio praedictorum, quod Ecclesiam quandoque vacantibus, praesentatas sibi ab his, ad quos praesentatio pertinet, personas idoneas non admittit; sed eas aut pueris, aut minus honestis personis assignat, usus pariter, & praesentantis, & instituentis officio, aut facit eas de sola voluntate vacare, ut earum fructus usibus ipsius applicentur, & quod sustentationi alicujus honesti Clerici debebatur, sibi non metuit retinere. Adjecerunt etiam, quod cum spiritualia dona gratis debeant, & sine pravitate distribui, frequenter donat Ecclesiam, aut eam scindit per partes contra Statuta canonica, vel in ea sibi novam, & indebitam retinet pensionem, possessionem, & quampures excommunicatos, vel suspensos, non nisi pecunia interveniente absolvit: Religiosi vero, & honesti in conspectu ejus despecti, & contemptibiles sunt; viles, & suspectae personae de facili familiaritatem ejus, & gratiam assequuntur. Nos vero de rumoribus tam profanis auditis non semel, sed saepius tam praedictorum quam aliorum Prelatorum, in Regno Angliae, & in Eboracensi Provincia positum litteris, nostris auribus frequentius inculcatis volentes eum a suis excellibus deterrere, & ad exequendum Pastoralis officii debitum revocare: inquisitionem fame ipsius vobis duximus committendam, ut vocatis Abbatibus, & Prioribus, & Ecclesiasticis Personis Eboracensis Diocesis inquireretis de praemis illis diligentem veritatem, & si accusatores legitimi procederent contra eum auditis quae proponerentur huic, & inde, & depositionibus testium redactis in scriptis eas fideliorum vestrorum signatas munimine ad Sedem Apostolicam transmittere deberetis, assignato partibus termino competenti quoad audiendam sententiam nostro se conspectui praesentarent; Hoc etiam iisdem litteris meminimus fuisse insertum, ut deficientibus accusatoribus, si fama publica faceret contra eum, purgationem ipsius cum tribus Episcopis, & totidem Abbatibus, sublato appellationis obstaculo incidere curaretis. In qua si forte desiceret ipsum ab Archiepiscopali officio, & administratione suspensum nostro faceretis conspectui praesentari: Si vero Archiepiscopus memoratus, antequam citatio vestra perveniret ad ipsum ad Sedem Apostolicam appellaret inducis ei trium mensium indultis, si intra eos interpositam appellationem prosequi negligeret, vel differret ipsum ab omni Pontificali officio, & Archiepiscopatus administratione nostra nunciaretis auctoritate suspensum. Quia vero idem Archiepiscopus antequam per vos citaretur ad causam, sicut nobis suis litteris, & nunciis intimavit Sedem curavit Apostolicam appellare, & vos ei ad prosequendam appellationem Kalendas Januarii pro termino assignastis; ipsius laboribus, & expensis, ac timentis si festivo tempore ad Urbem accederet aliquid personae ipsius ex aeris inclementia periculum proveniret, cum, sicut nobis intimatum fuerat, iter arripuisset ad Sedem Apostolicam veniendi, & paratus exiret de objectis sibi criminibus capituli

* Forte, ut si

Bull. Rom. Tom. III.

spondere, de solita Sedis Apostolicae benignitate prosequenda appellationis ab ipso usque ad octavas Beati Martini proximo praereturas terminum duximus prorogandum; omnia, quae fuerunt contra eum impetrata ad eandem terminum suspendentes, & revocantes in statum pristinum, quidquid contra eum post appellationem ad nos interpositam priorum litterarum obtentu fuisset a nobis, vel aliis immutatum. Vobis etiam per Apostolica scripta districte mandavimus, ut nisi in octavis Sancti Martini nostro conspectui se praesentaret, juxta formam primae commissionis, sublato cujuslibet contradictionis, & appellationis obstaculo, procedere nullatenus differretis. Verum quoniam memoratus Archiepiscopus abusus patientiae nostrae nec ad Romanam Ecclesiam accessit, nec responsalem aliquem designavit, qui, vel ejus absentiam excusaret, cum eum non modicum ultra praesentiam sibi terminum misericorditer curavit expectare, licet eo ipso videatur confessus de crimine, quod nostro se conspectui praesentare neglexerit, ipsum ab usu pallii, & omnis Episcopalis officii executione, administratione quoque tam spiritualium, quam temporalium, & beneficiorum perceptione ipsius Eboracensis Ecclesiae, & Provinciae duximus suspendendum: ut sic saltem a sua iniquitatis pertinacia resipiscens canonice severitatis censuram in se non exigat fortius exerceri. Ideoque discretionis vestrae per Apostolica scripta mandamus, atque praecipimus quatenus eum per omnes Ecclesias Eboracensis Diocesis, & Provinciae suspensum a nobis publice nunciatis, omnibus Clericis, & Laicis ejusdem Provinciae ex parte nostra firmis injungentes, ne ipsi Archiepiscopo, vel Officialibus ejus in temporalibus, vel spiritualibus responderent praesument donec de ipso Archiepiscopo aliud duxerimus statuendum. Mandamus autem, & per vos volumus in Eboracensi Diocesi nunciari, ut si forsitan inter aliquos quastiones moveri contingat, quas Ecclesiastico iudicio conveniat terminari ad audientiam dilecti filii nostri Simonis Eboracensis Decani, qui cum consilio Canonico in eadem Ecclesia residentium, & Clericorum excessus committimus corrigendos, & litigantium tam Clericorum quam Laicorum, controversias decidendas referant ipsius iudicium suscipiari humiliter, & firmiter servaturi. Ad haec omnia, quae auctoritate litterarum nostrarum, antequam ad vos secundarum notitia pervenisset super negotiis eundem Archiepiscopum contingentibus, tam restitutionibus ablatorum, quam de aliis provide, & rationabiliter statutis rata decrevimus permanere mandantes, ut auctoritate nostra suffulti ad Eboracensem Ecclesiam accedentes, juxta priorum litterarum tenorem, tam in inquisitione fame, quam restitutione ablatorum canonicis facienda nihilominus procedatis non impediendo appellatione, vel absentia Archiepiscopi memorati, nec obstantibus litteris in primarum litterarum praedictarum haecenus impetratis. Ad haec praesentium vobis auctoritate injungimus quatenus sententiam excommunicationis in quosdam Canonicos, Vicarios, Clericos, & servientes Canonico Eboracensis Ecclesiae, ab eodem Archiepiscopo post appellationem ad nos interpositam, promulgatam irritam iudicetis

Sententia suspensionis in eum lata.

Praemissa iudicium peractum confirmat.

Canonicos excommunicatos, & alios ad cautelam absolvi mandata.

H 2 peni-

penitus, & inanem: ita tamen ut dictos Canonicos, & alios in eadem sententia nominatos ad majorem cautelam auctoritate Apostolica Sedis absolvas. Omnes autem illos, qui in Benedictum Clericum supradicti Decani, Gualterum Presbyterum Riccardum de Semare, & quinque de Caval Clericos, & alios Clericos Ebora-

Datum Laterani decimo Kalendas Januarii Pontificatus nostri Anno Quarto.

XXI.

Mandatum Archiepiscopo Rothomagensi, de publice iis excommunicandis, qui excommunicatos ad Ecclesie communionem admittebant.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabili fratri Rothomagensi Archiepiscopo salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ex Concil. tom. 13. fol. 722.

Quam necessarium sit penitus coerceri malos.

EOS qui contra Praelatos suos supercilium electionis assumunt, & in contumacia perdurantes, nec eorum sententiam servant, nec monitis deferunt, vel mandatis non minus credimus debere puniri, quam devotum, & humilium obedientia remunerari debet, & ab omnibus merito commendari. Nisi enim fuerit superbia edomata, & Apostolica Sedis auctoritate depressa, ordo Ecclesiasticus deperibit, & quibuslibet incentivum accrescit, & materia delinquendi. Ad audientiam siquidem Apostolatus nostri te significante pervenit, quod cum quosdam propter suos excessus excommunicationis vinculo innodatis, & ab omnibus de creveris evitandos, Religiosi, & alii quidam in tua Diocesi constituti ipsos ad communionem suam recipere ausu temerario presumpserunt, & ad celebrationem admittente divinorum. Licet autem tales ipso jure minori sunt excommunicatione adstricti, & ex hoc a Corporis, & Sanguinis Christi participatione amoti: ut tamen citius peniteant, & a suis iniquitatibus respiciant, nisi ad communionem tuam sua voluerint presumptione desistere, & ad hoc quod hactenus attentarunt satisfactionem congruam exhibere, ut eos vinculo excommunicationis innodas, & communionem eis ecclesiasticam interdicas, liberam tibi tribuimus auctoritate praesentium facultatem. Nulli ergo &c.

Datum Laterani Idibus Januarii Pontificatus nostri Anno Quinto.

XXII.

Priori, & Monachis Sancti Pancratii de Levves, de non promittendis Ecclesiis antequam vacent, pro iisque pensionibus non solvendis.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Priori, & Monachis Sancti Pancratii de Levves, salutem & Apostolicam benedictionem.

Edicti Rymmer Archiepiscopi Anglie. 10. 1. pag. 93.

Quae in praedictum Ecclesiarum praeter juris ordinem, perperam attemptantur, auctoritate sunt Apostolica corrigenda, & cum nobis imminet ex iniuncta servitutis officio de singulis Ecclesiis per univrsam Orbem diffusis paterna sollicitudine cogitare, ipsarum debemus utilitati consulere, & onera sublevare tenemur.

Exordium.

Acceptimus siquidem quod ad instantiam quorundam nobilium quibus favorem vestrum non poteratis de facili denegare primas secundas, & tertias Vacantes Ecclesias, quibusdam Clericis promissis, quibus interim certas solvitis pensiones, ex quarum solutione Ecclesia vestra non modicum agraatur; capropter vestris postulationibus favorem Apostolicum impendentes, vos & Ecclesiam vestram ab huiusmodi promissionibus Apostolica Sedis auctoritate absolvimus, & ad talium pensionum solutionem decernimus non teneri, districtius inhibentes ne Ecclesias, antequam vacent, alicui promittere praesumatis, vel de ipsis aliquem invellite. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Decretum.

Clausula.

Datum Laterani quinto Kalendas Maji Pontificatus nostri Anno Sexto.

Dat. die 27. Aprilis Anno Do. 1195. Pont. An. VI.

XXIII.

Prior, & Fratres Sanctae Mariae de Rheno in Monasterio Sanctae Praxedis de Urbe degentes ob inobedientiam Regulae, & inobedientiam eadem Ecclesia privantur.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei, Dilecto filio Sifredo Tituli Sanctae Praxedis Presbytero Cardinali salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ex Archiepiscopi Vatis.

Cum ex iniuncto, quod licet indigni gerimus, Apostolatus officio nobis imminet omnium Ecclesiarum sollicitudinem gerere, ad eas tenemur oculos specialiter paterna provisionis extendere, quae in Urbe postea ad nos specialius spectare noscuntur, & ad nullum alium sicut condecet habentes respectum providentiae nostrae, & curam speciali quadam prerogativa expectaverunt, & expectant favorabilis subventionis auxilium. Cum igitur Ecclesia Beatae Praxedis Priori, & Fratibus Sanctae Mariae de Rheno-

no per bone memorie Anastasium Antecessorem nostrum olim ordinanda, & disponenda commissa fuisset, ut ordo canonicus per eos in ea perpetuis temporibus servaretur illatus, deficiente tandem in ipsa Religione vigore, & per injuriam fratrum, qui in eadem deservierant usurariis debitis enormiter crescentibus instantius a nobis, & saepius postulasti, ut reparationi ejusdem Ecclesiae paterna sollicitudine deberemus intendere, & providere cautius, ne ad extremam exanitionem deducta cogereur omnimodis expirare. Tuis igitur instantissimis postulationibus prout debuimus annuentes, per fratres nostros ad Ecclesiam supradictam descendimus, & contra nimium defectum, quo laborare dicebatur, reparationem necessariam cognoscentes praedictos Priorem, & Fratres Sanctae Mariae de Rheno per litteras nostras commonuimus, ut accederent ad praesentiam nostram de his quae praedictis responsuri. Quia igitur per annum circiter expectati in his, quae per suos enormiter acta fuerant, nullum curaverunt emendationis remedium adhibere. Nos sicut nec debuimus nolentes, ut sepe dicta Ecclesia tam in spiritualibus quam in temporalibus prorsus extenuata, deficeret, ipsam de communi consilio omnium Fratrum nostrorum ab omni cura, ordinatione, subiectione, & obedientia sepe dictorum Fratrum, & Ecclesiae Sanctae Mariae de Rheno subtraximus tam privilegia quam scripta, omniaque de ipsa Ecclesia Sanctae Praxedis eisdem ab Ecclesia Romana iadulta fuerant, ut omnem ordinationem, quam in ea fecerant, decernentes in posterum viribus omnino carere, ipsam tibi, & Successoribus tuis disponendi, & ordinandi tam in spiritualibus quam in temporalibus liberam concedimus auctoritate Apostolica facultatem. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis, & Concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Incuria dd. Fratrum in Ecclesia huius administratione, ne.

Eisdem subtrahitur.

Et Cardinali Titulari conceditur.

Clausula.

Datum Laterani secundo Kalendas Martii Pontificatus nostri Anno Sexto.

XXIV.

Approbatio Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti.

Coelestinus Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Gabrieli Abbati Monasterii Sanctae Mariae Montis Virginis, ejusque Monachis tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Religiosam vitam eligentibus Apostolicum convenit adesse praesidium; ne forte cujuslibet temeritatis incursum, aut eos a proposito revocet, aut robor (quod absit) Sacrae Religionis infringat.

§.1. Ea propter dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuentes, praefatum Monasterium Sanctae Dei Genitricis, & Virginis Mariae de Monte Virgine, in quo divino essis mancipati obsequio, ad exemplar Praedecessorum Nostrorum fel. record. Alexandri III., & Lutii III. Romanorum Pontificum, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio commonuimus.

Monasterium Montis Virginis sub protectione recipit Apostolica.

§.2. In primis siquidem statuantes, ut ordo Monasticus, qui secundum Deum, & B. Benedicti regulam, in eodem Monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur.

Sunt omnia si confirmat.

§.3. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem Monasterium in praesentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futuro concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneat. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis.

Nonnullae quatuor.

§.4. Locum ipsum, in quo praefatum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam S. Juliani, cum Hospitali in Territorio Avellini, & in eodem Territorio terras, vineas, castaneta, & hortos. In Territorio Castri Submontis, terras, vineas, & castaneta. Castrum Mercuriani cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesias S. Nicolai, & S. Basilij. Ecclesiam Sanctae Margaritae tam in oblationibus, quam in possessionibus. In Tenimento Avellini Ecclesias Sancti Marci, & Sancti Damiani. Quicquid juris habetis in Ecclesia S. Nicolai, & homines, & possessiones quas ibi habetis in eodem Tenimento. Possessiones, quas habetis in Monte Forti. In Tenimento Atripaldae Ecclesiam Sanctae Mariae de Agello, & alias possessiones, quas ibidem habetis. Homines, & alias possessiones, quas habetis in Candida. Possessiones quas habetis in Crypta. In Territorio Cicalae Ecclesiam Sanctae Mariae de Plesco, & homines, & possessiones, quas ibi habetis. Homines, & possessiones quas habetis in Casali Bajani. In Tenimento Palmae, Ecclesiam Sanctae Crucis, & homines, molendinum, & alias possessiones, quas ibi habetis. In Tenimento Sancti Severini, Ecclesiam S. Andreae, homines, molendinum, & alias possessiones, quas ibidem habetis. Homines, & possessiones, quas habetis in Tenimento Montorii, Damos, & possessiones, quas habetis in Salerno. Possessiones, quas habetis in Tenimento Averlae, & in Casale Casertimiani. Possessiones, quas habetis in Tenimento Theani. Possessiones, quas habetis in Tenimento Capuae. Possessiones, quas habetis in Tenimento Montis Fusculi. Ecclesiam S. Joannis, Ecclesiam Sanctae Mariae, & Ecclesiam S. Bartholomaei cum hominibus, & possessionibus quas ibidem habetis. Homines, molendinum, & alias possessiones quas habetis in Tenimento Tufi. Possessiones quas habetis in Tenimento Argentii. Possessiones quas habetis in Limatula. Homines, & possessiones quas habetis in Tenimento Parolisi. Homines, domos, & possessiones quas habetis in Castro Cerinarum. In Beneventana Civitate Ecclesiam Beatorum Apo-

Apostolorum Philippi, & Jacobi, domos, vineas, & alia tenimenta que ibidem habetis. Ecclesiam Sanctae Mariae de Petra Pollicina cum hominibus, & possessionibus & pertinentiis suis, & alia tenimenta, quae ibidem habetis. Ecclesiam S. Petri a Palmaria cum pertinentiis suis, & alia tenimenta, quae ibidem habetis. In Tenimento Lapilli Ecclesiam S. Marthae, & homines, & possessiones quas ibidem habetis. In Tenimento Taurafis molendinum & alias possessiones. In Tenimento Frequenti, Ecclesiam S. Nicolai, & homines, & possessiones, quas ibidem habetis. In Tenimento Vici, Ecclesiam S. Joannis, homines, molendinum, & balcatoria, & alias possessiones. In Tenimento Bisacchio Ecclesiam S. Petri, & alias possessiones. In Tenimento Asculano, Ecclesiam S. Petri, & alias possessiones. In Tenimento Amandi, Ecclesiam Sanctae Mariae, & Ecclesiam S. Marci, & alias possessiones, domos, videlicet & vineas. In Maula Dentrici, Ecclesiam Sanctae Mariae, & alias possessiones. In Castello Magno Ecclesiam S. Christophori, & alias possessiones. Homines, molendinum, & alias possessiones, quas habetis in Tenimento Montelle, & in Civitate Trojana. Domum, vineas, & terras, in loco, qui dicitur Selavi. Ecclesiam Sancti Mauri, cum possessionibus, quas ibidem habetis. In Tenimento Celentia, Ecclesiam Sancti Spiritus, cum omnibus pertinentiis suis. In Tenimento Masse Ecclesiam S. Honaphri, cum molendinis, vineis, & aliis possessionibus, & cum omnibus pertinentiis. In Tenimento Corneti Ecclesiam S. Heliae, domos, vineas, & alias possessiones quas ibidem habetis. Possessiones, quas habetis in Tenimento Diana. In Tenimento Turbiae Ecclesiam Sanctae Margaritae, & Sanctae Mariae de Olivis, molendinum, vineas, & alias possessiones, quas ibi habetis. In Tenimento Sancti Clerici Ecclesiam Sanctae Mariae de Angelis, homines, vineas, & alias possessiones. Ecclesiam Sanctae Mariae de Fontibus, vineas, & alias possessiones, quas ibidem habetis. In Tenimento Albani, & Tricarici, Ecclesiam S. Leonis, Christophori, atque Iconii, domos, vineas, & possessiones. Ecclesiam S. Helene, cum vineis, & aliis possessionibus. Ecclesiam S. Martini cum possessionibus suis. In Castro S. Agathe de Apulia domos, molendinum, olivetum, vineas, & alias possessiones, quas ibidem habetis. In Castro Cryptae domos, & alias possessiones. In Civitate Ariani domos, vineas, & alias possessiones. Ecclesiam S. Sylvestri, in Tenimento Frequenti. In Tenimento Rocche Sancti Felicis Ecclesiam S. Casarii, & Ecclesiam Sancti Nicolai, & homines, & possessiones, quas ibidem habetis.

Exemptiones nonnullas, & Privilegia eliguntur.

§.5. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus, aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum nullus a vobis decimas exigere, aut extorquere praesumat.

§.6. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos, liberos, & absolutos a saeculo fugientes, ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere.

§.7. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in Monasterio vestro professionem, fas sit absque sui Abbatis licentia de eodem loco discedere, discedentem vero absque

communium Literarum vestrarum cautione, nullus audeat retinere.

§.8. Cum autem generale Interdictum terra fuerit liceat vobis clausis januis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, divina officia celebrare.

§.9. Christma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium, seu Basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad sacros ordines fuerint primo vendi, & alia Ecclesiastica Sacramenta a Dice cesano suscipietis, siquidem catholicus fuerit, & gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitate qualibet exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis catholicam adire Antistitem, gratiam & communionem Apostolicae Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis quod postulatis impendat.

§.10. Libertatem quoque, quam in donatione Ecclesiarum vestrarum, & receptionem mortuorum ad sepulturam bonae memoriae Joannes Avellinensis Episcopus, cum suorum clericorum assensu rationali dispositione concessit, nos etiam auctoritate Apostolica confirmamus, & firmam in posterum decernimus permanere. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extremae voluntati, qui se illic sepeliri delibaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstat, salva videlicet iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur.

§.11. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia ponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars, maioris & sanioris consilii, secundum Dei timorem, & B. Benedicti Regulam providerint eligendum.

§.12. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat praefatum Monasterium temere perturbare, vel possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate, & dice cesani ejus, in quo fueritis, iustitia. Si qua ergo in futurum Ecclesiastica, secularisve persona hanc temere constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui omni tempore careat; reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; & a sacratissimo corpore, ac sanguine DEI, & Domini Redemptoris nostri IESU CHRISTI aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri IESU CHRISTI, quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum iudicem premia aeternae pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Perfecit gressus meos in semitis tuis.

EGO COELESINUS Catholicae Ecclesiae Episcopus.
Ego Octavianus Hostignis, & Vellitrensis Episcopus,

De Abbatis electione.

Ego Petrus Fortuen., & S. Rufinae Episcopus.
Ego Petrus S. Caeciliae Presb. Card.
Ego Jo. Tit. S. Clementis Card. Viterbien. & Tusc. Episc.
Ego Guido Sanctae Mariae Transyberim Tit. S. Calisti Presbyter. Cardinalis.
Ego Chrant. Tit. S. Laurentii in Lucina Presb. Card.
Ego Jo. Tit. S. Priscae Presb. Card.
Ego Gratianus Presb. Card.
Ego Gregorius Presb. Card.
Ego Nicolaus Presb. Card.
Ego Berardinus Presb. Card.
Ego Lotharius Presb. Card.
Ego Gregorius Presb. Card.

Dat. die 4. Novemb. Anno 1197. Pontificatus Domini Coelestin. anno VII.

Datum Lateran. per manum Centii Sanctae Luciae in Orthea Diac. Card. Domini Papae Camerarii 11. Non. Novemb. Indictione tertia. In carnationis Dominicae anno 1197. Pontificatus Domini Coelestin. anno VII.

XXV.

Ad Decanum Rotomagensis super Nonnullis juris Articulis.

Prudentiam, & infra.

Ex Concil. Tom. XII. lib. 1. c. 71.

De remedio appellationis.

Sane consulisti nos utrum cum causa appellatione remota committitur, & reus coram eodem Iudice Actorem convenit, & actor super reconventione appellationis obsequium interponit; an sit huiusmodi appellatione deferendum? Nos vero ita sentimus quod cum Actoris, & rei eadem sit conditio, & uno eodemque iure circa appellationis remedium, debeat uterque censeri, sicut desiderat Actor, ut sibi iuxta mandatoris rescriptum iustitia fiat appellatione remota: eodem modo reconventioni debet in sua iustitia respondere.

Secundo requiris, cum pluribus articulis in una commissione positus, in uno tantum contingit appellationem expresse vetari; utrum appellatio teneat, si super aliis sit appellatum? in quo tibi respondemus, quod cum secundum Beatum Gregorium verba intentioni deserviant, & haec sit nostra intentio, ut de omnibus articulis, qui in commissione ponuntur iustitia suam consequatur esse debet; in omnibus appellatio intelligitur interdicta. Nihil enim interest utrum inhibeatur primo, an secundo, an medio, an in fine, cum, sicut utriusque juris argumenta docent, ea quae in principio ad medium, & ad finem, illa vero quae in medio ad finem, atque principium saepe referri contingat.

De Iudice suspensio.

Tertio postulas edoceri, cum aliquis Iudicem tanquam suspectum recusat; an causam, suspicionis debeat allegare, & eam, nisi manifesta sit, coram eodem Iudice probare teneatur. Utrum etiam Iudex possit in eodem iudicio, & negotio procedere, si ille qui suspicionem obicit, causam ejus aut non velit, vel non possit in iure probare. Consultationi tuae taliter respondemus, quod cum aliquis proponit Iudicem se habere suspectum suspicionis causam coram eodem allegare teneatur: Sed partes, ut in aliquos

non valde remotos conveniant, per eundem Iudicem debent cogi: coram quibus si causa suspicionis intra terminum competentem probata non fuerit, tum demum auctoritate sua iudex utetur. Quod si coram ipsis causa suspicionis probata fuerit; cause cognitioni supercedere tenebitur recusatus: ipsa namque ratio dicitur, quia suspecti, & inimici Iudices esse non debent.

Praeterea quarto loco questio talis accessit, quod quaedam cella eximi voluit a subiectione, qua Matrioni Domini tenebatur, & infra. Fratres illius Cella se constitentes in iure illi domui quondam fuisse subiectos, referebant subiectionem olim de hac subiectione fuisse motam, & transactione sopitam catenus, ut quendam annuum censum Ecclesiae Matrioni reddentes essent a subiectione principalis domus exempti. Ceterum ex adverso Prior majoris domus duo pariter allegabat: unum scilicet quod ex quo confelli fuerant se dudum illi domui fuisse subiectos, & non ante transactionem esse exemptos, constabat eos fuisse rebelles, eo ipso quod ante transactionem, & exceptionem se commendabant, vel contendebant ab eisdem jurisdictione esse subtractos, nec transactio subsequens eos poterat a tanto crimine inobedientiae relaxare. Prior consequenter pro maiori Ecclesia proponebat, quod de Spiritualis subiectione transigere non liceret.

Respondemus igitur, quod ex praedicta Fratrum confessione, contra eos Sententia procedere debeat, praesertim cum illa transactio licet nobis de illo, quod Cella determinate reddere tenebatur, constare nequiverit, iniquitatem Simoniacam continuasse putetur.

Quinto loco supplicas informari, utrum cum tribus causa committitur, ita quod si omnes interesse nequiverint, duo nihilominus eam exequantur: Si reus a duobus tantum fuerit convocatus venire necessario teneatur. Et si citatus a pluribus coram duobus comparuerit, tertio nec veniente per se, vel per literas, ut fieri solet, excusante an duo praesentes in causa possint procedere, & eam Sententiae calculo terminare? in hoc casu taliter respondemus, quod cum aliquis Delegatorum Iudicem per certum nunciium, vel excusatorem literatorie destinationem non ostenderit se interesse non posse, vel alias de eodem canonice constare non poterit: residui procedere ad cause cognitionem non debent. Quod si processerint nihil reputabuntur egisse. Illa quippe fuit antiqua Apostolicae Sedis provisio, ut huiusmodi causarum recognitiones duobus, quam uni, tribus, quam duobus libentius delegaret, cum sicut canones attestantur integrum sit Iudicium quod plurimorum Sententia confirmatur.

Adiciamus etiam quod ubi fuerit in commissione appositum (ut si omnes interesse nequiverint duo eam nihilominus exequantur.) Si aliquis ex ipsis, cum possit, noluerit interesse, duo nihilominus in causa procedant, licet illi tertius gravissime sit arguendus pro eo, quod mandatum Apostolicum exequi subter fugiat, aut contempnat. Idem quoque per omnia ducimus observandum in causa quae committitur duobus, eo apposto, & si ambo adesse nequiverint, alter nihilominus exequatur.

De Iudicibus delegatis.

Sexta nobis proposita ex parte tua quæstio continebat, quod cum aliquibus iudicibus causa committitur, & quandoque contigit quod Reus auctori obicit, quod stare non potest in iudicio, utpote vinculo excommunicationis adstrictus, Si reus non velit statim eum probare excommunicatum, siue non possit an Actor nihilominus audiri debeat, donec super eo quod obicitur rei veritas fieri patefacta.

Hanc dubitationem taliter removemus, quod si ille qui tale quid statim, vel infra terminum competentem non probaverit legitime quod intendit, Actor permitti debet, ut sine offensione quolibet audiatur. Caterum si vel ex confessione Actoris, vel alio quolibet modo, legitime constiterit esse Actorem vinculo excommunicationis adstrictum a iudicibus delegatis secundum formam Ecclesie valet absolvi: itaut si propter aliam iustam causam, & evidentem ab ordinario iudice, vel delegato excommunicatus fuerit, ad excommunicatorem debet absolvendus remitti: qui si malitiose adhibuerit, delegati iudices id ritu Ecclesiastico libere exequantur: dummodo non sit tale genus excommunicationis illius, cuius absolutio Sedi Apostolicæ reservetur. Explorati si quidem iuris existit, ut delegatis iudicibus, quibus principale committitur, & accessorium committatur.

Si vero ab his fuerit præstitum iuramentum quod stabit mandato Ecclesie, absolutus rursus interrogas, an coram eisdem Delegatis, vel Ordinario a quo excommunicatus extitit, teneatur super eadem causa, pro qua excommunicatus fuerat, respondere, & quorum debeat iudicio, vel mandato stare? In quo casu taliter respondemus, quod coram ipsis excommunicatoribus super illa causa pro qua fuerat excommunicatus stare debet, & eorum servare mandatum, nisi specialiter fuerit illud aliis iudicibus a Sede Apostolica delegatum. Quod si excommunicatores malitiose distulerint: tunc delegati eandem Jurisdictionem quam in principali, & in accessorio exercebunt.

INNOCENTIUS III.

PAPA CLXXVI.

AN. ÆR. C. C. MCXCVIII.

Innocentius III. antea Lotharius, Trasimundi Filius, natione Italus, patria Anagninus, ex nobili Comitum Signie genere ortus, antea Diaconus Cardinalis SS. Sergii & Bacchi, electus est Romanus Pontifex die 8. (a) Januarii anno 1198. Dilata est (b) eius ordinatio in Presbyterum usque ad Sabbatum quatuor temporum, nono Kalendas Martii, & sequenti Dominica (die scilicet 22. Februarii) fuit apud Sanctum Petrum in Episcopum consecratus, & in eiusdem Apostoli cathedra constitutus. Sedit in Pontificatu annos XVIII. menses VI. dies

(a) Hanc suæ electionis diem assignat Innocentius in Epistola, quam scripsit de legitima sui electione a nobis inferius referenda: data est enim Laterani V. Idus Januarii. (b) Sic legitur in Actis Vitæ Innocentii a Francisco Bosqueto, ex veteri Collegii Fuxensis MS. editis, & quorum exemplar asservatur Romæ in Bibliotheca Vallicelliana.

dies IX. (a) temporibus Alexii Angeli, Balduini, & Henrici Orientis, Othonis in Occidente Imperatorum. Obiit siquidem Perusii die 16. Julii anni 1216. ibique sepultus est in Ecclesia Cathedrali Sancti Laurentii. Vacavit Sedes per diem. (b)

Ex Raynaldi Annal. & Epist. Inno. III. lib. 1. Epist. 1.

I. De legitima sui Electione, quæ ut fausta, reipubliceque salutaris existat, omnes Deum orare jubet.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei.

Proemium.

Ineffabilis sapientia conditoris sic omnia, quæ alto consilio simul ab æterno prævidit, per labentium temporum vices mirabili quadam dispositione dispensat, ut nec error in ordine, nec in opere sit defectus: cum divina scriptura testante cuncta fecerit in numero, pondere, & mensura. Licet ergo nihil in terra sine certa causa, propriaque ratione disponat, imperfectum tamen conditionis humanæ non solum in causis operum deficit perscrutandis, verum etiam in ipsis causarum operibus vix sufficit admirari. Quod utique considerans Apostolus exclamabat: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viæ ejus. Quamvis enim universæ viæ Domini misericordia & veritas, & omnia opera ejus iudicia sunt, testante propheta; usque adeo tamen successus hominum humiliationem, & exaltationem eorum dextera Domini, licet iusta, occulta tamen ratione procurat, ut causâ nobis non modici stuporis existat, quod in regimine potestatis, juniores quandoque senioribus antepont. Ut juxta Prophetam, filii nascantur pro patribus, qui super omnem terram principes constituti, dominici nominis recordentur: sicut de nobis ipsis a Domino factum est, & est mirabile in oculis nostris. Sane felix mem: Coelestino patre, ac Prædecessore Nostro VI. Idus Januarii viam universæ carnis ingresso, & in Lateran. Basilica (sicut moris est) honorifice tumulato, fratres nostri, videlicet Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, & nos ipsi cum eis simul in unum secessimus, ut tanto licentius & tutius de substitutione Pontificis tractaremus, quanto tractatus ipse majorem deliberandi copiam, & amplioris circumspersionis consilium requirebat. Cumque Missarum solemnibus in honorem Sancti Spiritus celebratis requisitæ fuissent omnium voluntates, ad insufficientiam nostram oculos extenderunt: humano forsân æstimantes arbitrio, Bull. Rom. Tom. III.

Obitus Coelestini PP.

(a) A. die electionis, non consecrationis deducendus. (b) Exclusa extenuit. Honorius siquidem successore electus est die 18. Julii anni 1216. ut infra dicemus.

trio, in sacculo Benjamin scyphum argenteum invenire. Licet plures ex ipsis ætatis, ordinis, & meriti ratione potuissent ad tantæ dignitatis apicem dignius evocari. Cujus siquidem dignitatis onus cum insufficientia nostra penitus recusaret, utpote nostris debilibus humeris importabile, sub illius tamen confidentia, & exemplo, qui infirmitatem Beati Petri trina prius negatione probatam, post trinæ confessionis vocem in gubernatione suarum ovium confirmavit. Quod personæ nostræ multiplex imperfectio denegabat, in ipsius contulimus voluntatem, fratrum nostrorum acquiescentes instantiæ: ne reluctatio diuturna dissidii pareret detrimentum, aut dispositioni divinæ videretur aliquatenus obviare: sperantes quod ille, qui dat omnibus assuetanter, & non improperat: qui novissimum fratrem virum utique secundum cor suum in Regem de postfretantes assumpsit, de lapidibus suscitabit filium Abraæ, vocans ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt: ut infirma eligens fortia quæque confundat. Nos igitur ecclesiasticæ provisionis sollicitudinem affumentes, & non modicam confidentes de vobis, quos nobis Dominus ad tantæ difficultatis onus levius perferendum sollicitudinis nostræ voluit esse participes: Universitatem vestram rogamus, monemus, & exhortamur in Domino, quatenus insufficientiam nostram vestris orationibus apud Dominum adjuvetis: & circa commissam nobis dominici gregis custodiam diligenter, & utiliter vigilantes, defectum nostrum humiliter supplere velit: & inunctam nobis ecclesiasticæ oneris gravitatem vigilantibus studio comportare. Nos enim vos tanquam principalia membra Ecclesiæ honorare intendimus, & in necessitatibus vestris (quantum Dominus permiserit) adjuvare.

Datum Lateran. quinto Id. Januarii.

Datum die 9. Januarii 1198. Pont. An. 1.

II.

Confirmat Sententiam per Legatos Apostolicæ Sedis latam contra Marcovaldum libertatis Ecclesiasticæ violatorem, & patrimonii Ecclesiæ invasorem.

Ex Baluz. fac. cit. Epist. 38.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Episcopis per Marchiam constitutis.

Excoeliqum.

ET zizania non avellere ante messem, evangelica doctrina præcipitur: & malos usque ad sententiam tolerare, canonica institutione monemur: verum & zizania in manipulos colligata comburere debemus post messem, & iniquos post sententiam evitare. Hoc siquidem attendentes licet Marcovaldus multa contra libertatem Ecclesiasticam, & Ecclesiæ patrimonium præsumpisset, cum tamen excommunicare distulimus, ne si admonitio non præcederet ad proferendam Sententiam, non zelo rectitudinis, sed ex odio moveri potius videremur. Caterum cum dilecti filii nostri C. Tituli Sancti Laurentii in Lucina, & I. Tituli Sanctæ Priscæ Presbyteri Card. Apostolicæ Sedis Legati

Longanimiter erga Marcovaldum adhibita.

Sexta nobis proposita ex parte tua quaestio continebat, quod cum aliquibus iudicibus causa committitur, & quandoque contingit quod Reus auctori obicit, quod stare non potest in iudicio, utpote vinculo excommunicationis adstrictus, Si reus non velit statim eum probare excommunicatum, siue non possit an Actor nihilominus audiri debeat, donec super eo quod obicitur rei veritas fieri patefacta.

Hanc dubitationem taliter removemus, quod si ille qui tale quid statim, vel infra terminum competentem non probaverit legitime, quod intendit, Actor permitti debet, ut sine offensione quolibet audiatur. Caterum si vel ex confessione Actoris, vel alio quolibet modo, legitime constiterit esse Actorem vinculo excommunicationis adstrictum a iudicibus delegatis secundum formam Ecclesiae valet absolvi: itaut si propter aliam iustam causam, & evidentem ab ordinario iudice, vel delegato excommunicatus fuerit, ad excommunicatorem debet absolvendus remitti: qui si malitiose adhibuerit, delegati iudices id ritu Ecclesiastico libere exequantur: dummodo non sit tale genus excommunicationis illius, cuius absolutio Sedi Apostolica reservetur. Explorati si quidem iuris existit, ut delegatis iudicibus, quibus principale committitur, & accessorium committatur.

Si vero ab his fuerit praestitum iuramentum quod stabit mandato Ecclesiae, absolutus rursus interrogas, an coram eisdem Delegatis, vel Ordinario a quo excommunicatus extitit, teneatur super eadem causa, pro qua excommunicatus fuerat, respondere, & quorum debeat iudicio, vel mandato stare? In quo casu taliter respondemus, quod coram ipsis excommunicatoribus super illa causa pro qua fuerat excommunicatus stare debet, & eorum servare mandatum, nisi specialiter fuerit illud aliis iudicibus a Sede Apostolica delegatum. Quod si excommunicatores malitiose distulerint: tunc delegati eandem Jurisdictionem quam in principali, & in accessorio exercebunt.

INNOCENTIUS III.

PAPA CLXXVI.

AN. ÆR. C. C. MCXCVIII.

Innocentius III. antea Lotharius, Trasimundi Filius, natione Italus, patria Anagninus, ex nobili Comitum Signiae genere ortus, antea Diaconus Cardinalis SS. Sergii & Bacchi, electus est Romanus Pontifex die 8. (a) Januarii anno 1198. Dilata est (b) eius ordinatio in Presbyterum usque ad Sabbatum quatuor temporum, nono Kalendas Martii, & sequenti Dominica (die scilicet 22. Februarii) fuit apud Sanctum Petrum in Episcopum consecratus, & in eiusdem Apostoli cathedra constitutus. Sedit in Pontificatu annos XVIII. menses VI. dies

(a) Hanc suae electionis diem assignat Innocentius in Epistola, quam scripsit de legitima sui electione a nobis inferius referenda: data est enim Laterani V. Idus Januarii. (b) Sic legitur in Actis Vitae Innocentii a Francisco Bosqueto, ex veteri Collegii Fuxensis MS. editis, & quorum exemplar asservatur Romae in Bibliotheca Vallicelliana.

dies IX. (a) temporibus Alexii Angeli, Balduini, & Henrici Orientis, Othonis in Occidente Imperatorum. Obiit siquidem Perusii die 16. Julii anni 1216. ibique sepultus est in Ecclesia Cathedrali Sancti Laurentii. Vacavit Sedes per diem. (b)

Ex Raynaldi Annal. & Epist. Inno. III. lib. 1. Epist. 1.

I. De legitima sui Electione, quae ut fausta, reipubliceque salutaris existat, omnes Deum orare iubet.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei.

Ineffabilis sapientia conditoris sic omnia, quae alto consilio simul ab aeterno praevident, per labentium temporum vices mirabili quadam dispositione dispensat, ut nec error in ordine, nec in opere sit defectus: cum divina scriptura testante cuncta fecerit in numero, pondere, & mensura. Licet ergo nihil in terra sine certa causa, propriaque ratione disponat, imperfectum tamen conditionis humanae non solum in causis operum deficit perscrutandis, verum etiam in ipsis causarum operibus vix sufficit admirari. Quod utique considerans Apostolus exclamabat: O altitudo divitiarum sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & investigabiles viae eius. Quamvis enim universae viae Domini misericordia & veritas, & omnia opera eius iudicia sunt, testante propheta; usque adeo tamen successus hominum humiliationem, & exaltationem eorum dextera Domini, licet iusta, occulta tamen ratione procurat, ut causa nobis non modici stuporis existat, quod in regimine potestatis, juniores quandoque senioribus antepont. Ut iuxta Prophetam, filii nascentur pro patribus, qui super omnem terram principes constituti, dominici nominis recordentur: sicut de nobis ipsis a Domino factum est, & est mirabile in oculis nostris. Sane felix mem: Coelestino patre, ac Praedecessore Nostro VI. Idus Januarii viam universae carnis ingresso, & in Lateran. Basilica (sicut moris est) honorifice tumulato, fratres nostri, videlicet Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, & nos ipsi cum eis simul in unum secessimus, ut tanto licentius & tutius de substitutione Pontificis tractaremus, quanto tractatus ipse majorem deliberandi copiam, & amplioris circumspersionis consilium requirebat. Cumque Missarum solemnibus in honorem Sancti Spiritus celebratis requisitis fuissent omnium voluntates, ad insufficientiam nostram oculos extenderunt: humano forsitan admittentes arbitrio, in Bull. Rom. Tom. III.

Obitus Coelestini PP.

(a) A. die electionis, non consecrationis deducendus. (b) Exclusa extenuit. Honorius siquidem successore electus est die 18. Julii anni 1216. ut infra dicemus.

trio, in sacculo Benjamin scyphum argenteum invenire. Licet plures ex ipsis aetatis, ordinis, & meriti ratione potuissent ad tantae dignitatis apicem dignius evocari. Cujus siquidem dignitatis onus cum insufficientia nostra penitus recusaret, utpote nostris debilibus humeris importabile, sub illius tamen confidentia, & exemplo, qui infirmitatem Beati Petri trina prius negatione probatam, post trinae confessionis vocem in gubernatione suarum ovium confirmavit. Quod personae nostrae multiplex imperfectio denegabat, in ipsius contulimus voluntatem, fratrum nostrorum acquiescentes instantiae: ne reluctatio diuturna dissidii pareret detrimentum, aut dispositioni divina videretur aliquatenus obviare: sperantes quod ille, qui dat omnibus afflaenter, & non improperat: qui novissimum fratrem virum utique secundum cor suum in Regem de postfretantes assumpsit, de lapidibus suscitabit filium Abraae, vocans ea quae non sunt, tanquam ea quae sunt: ut infirma eligens fortia quaeque confundat. Nos igitur ecclesiasticae provisionis sollicitudinem affumentes, & non modicam confidentes de vobis, quos nobis Dominus ad tantae difficultatis onus levius perferendum sollicitudinis nostrae voluit esse participes: Universitatem vestram rogamus, monemus, & exhortamur in Domino, quatenus insufficientiam nostram vestris orationibus apud Dominum adjuvetis: & circa commissam nobis dominici gregis custodiam diligenter, & utiliter vigilantes, defectum nostrum humiliter supplere velitis: & inunctum nobis ecclesiastici oneris gravitatem vigilantibus studio comportare. Nos enim vos tanquam principalia membra Ecclesiae honorare intendimus, & in necessitatibus vestris (quantum Dominus permiserit) adjuvare.

Datum Lateran. quinto Id. Januarii.

Datum die 9. Januarii 1198. Pont. An. 1.

II.

Confirmat Sententiam per Legatos Apostolicae Sedis latam contra Marcovaldum libertatis Ecclesiasticae violatorem, & patrimonii Ecclesiae invasorem.

Ex Baluz. Inno. III. Epist. 38.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Episcopis per Marchiam constitutis.

ET zizania non avellere ante messem, evangelica doctrina praecipitur: & malos usque ad sententiam tolerare, canonica institutione monemur: verum & zizania in manipulos colligata comburere debemus post messem, & iniquos post sententiam evitare. Hoc siquidem attendentes licet Marcovaldus multa contra libertatem Ecclesiasticam, & Ecclesiae patrimonium praesumpisset, cum tamen excommunicare distulimus, ne si admonitio non preceperet ad proferendam sententiam, non zelo rectitudinis, sed ex odio moveri potius videremur. Caterum cum dilecti filii nostri C. Tituli Sancti Laurentii in Lucina, & I. Tituli Sanctae Priscae Presbyteri Card. Apostolicae Sedis Legati

Excoeliqum.

Longanimiter erga Marcovaldum adhibita.

non vocabitis Pisas, sine conscientia Romani Pontificis. Super Turritan. vero Provinciam, dignitatem Primatus, sicut a Prædecessoribus nostris Ecclesie Pisan. concessum est, habeatis: Legationem quoque Sardinia a Prædecessore nostro Papa Urbano Prædecessoribus tuis concessam, & fel. cis memoria Innocentii, & sancte recordationis Eugenii, atque Anastasii, & Coelestini Romanorum Pontificum privilegis in perpetuum roboratam, tibi, tuisque Successoribus presentis scripti pagina confirmamus, & confirmationem ipsam ratam, & inconvulsam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique ut Pisan. Civitas, quæ favore cælestis numinis de inimicis Christiani nominis vicloriam frequenter obtinuit, & eorum Urbes plurimas subjugavit, amplius honoretur, equo albo cum nacho albo in processibus utendi, & crucem, vexillum scilicet dominicum, per subiectas vobis Provincias portandi, & per spaciū illud Viterban. Episcopatus, quo de Pisan. Episcopatu ad Populonen. transitur tibi, tuisque Successoribus licentiam damus. Pallii quoque usum fraternitati tue concedimus, ut videlicet eo secundum consuetudinem Pisan. Ecclesie perfruaris, & in consecrationibus trium Episcoporum in Corsica, Alerien, videlicet, Ajacca, & Sagonen. ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populien. Episcopi, quorum Metropolitanus existis. Si qua igitur in futurum &c.

Confirmatur quoque eidem Legatio Sardinie.

Præmissa Privilegia.

V. Litteras Apostolicas sub dimidia datas Bulla patrem cum his, quæ Bulla integra diriguntur, firmitatem habere, decernit.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, ad quos litteræ istæ pervenerint.

NE promotionis nostræ primitias Domino negaremus, quicquid universa opera nostra consecrare tenemur, statim post electionem nostram tam pauperum, quam aliorum apud Sedem Apostolicam existentium petitionibus intendere cœpimus, & eorum negocia promoveri: ne si otio tanto tempore vacaremus, corpus, & animus ex otiositate torperent. Verum quoniam insolitum fuit hæcenus, ut sub dimidia Bulla ad tot, & tam remotas Provincias litteræ Apostolicæ mitterentur, & ex hoc litteræ ipsæ diutius, quam vellemus possint ex aliquis dubitatione suspendi: ut quorum interest, parcamus laboribus, & expensis, universas litteras, quæ ab electionis nostræ die, usque ad solemnitatem consecrationis sub Bulla dimidia emanarunt, parum cum illis firmitatem obtinere decernimus, quæ in Bulla integra diriguntur. Nulli ergo &c.

Datum Laterani tertio nonas Aprilis.

Dat. die 1. Aprilis 1198. Pont. An. 1.

VI.

Confirmat transactionem quamdam initam inter Rothomagensem Archiepiscopum, & Ricardum Angliæ Regem.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Waltero Rothomagenfi Archiepiscopo.

Um emergentium litigia questionum vix possint sine alterutrius litigantium lesione judicialiter diffiniri: si quando partes inter se super mota questione honeste conveniunt, tanto libentius compositioni eorum præsidium. Apostolicum impertimur, quanto per hoc neutrum lædimus, & amplius utrumque juvamus. Intelleximus siquidem tam ex litteris tuis, quam Reverendissimi in Christo filii nostri Ricchardi Angliæ Regis Illustris, & plurium aliorum, quod super discordia, quæ inter te, & eundem Regem super Villam Andeli cum Rupe, ac Insula mota fuerat, regia serenitas Evangelicum illud attendens: Qui se humiliat, exaltabitur: & quanto major es, humiliat te in omnibus: Humiliavit magnificentiam suam, & feveritatem regiam, passus est emolliiri, ut ad honorem ejus, cui servire regnare est, amicabilem tecum compositionem iniret, & in utilitatem Rothomagensis Ecclesie Molendina, quæ habuit apud Rothomagum cum Villis de Diepa, & Boteilles, & Manerio de Lovers cum omnibus pertinentiis, & libertatibus suis, & ministerio de Lovers, & foresta de Alermont (sicut in authentico ejusdem Regis confecto exinde plenius continetur) tecum perpetuo commutaret. Nos igitur permutationem ipsam, sicut amicabilem facta est, & ab utraque parte recepta, & authentico ipsius Regis exprimitur, auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Ad majorem autem hujus nostræ confirmationis evidentiam, authenticum ipsum de verbo ad verbum nostris duximus litteris exprimentum, quod tale est. Ricchardus Dei gratia Rex Angliæ, Dux Normaniæ, Aquitanie, Comes Andegavie, Archiepiscopus, Episcopus, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Justitiariis, Senescalcis, Vicecomitibus, Præpositis, Ministris, Ballivis, & omnibus fidelibus suis salutem. Cum Sacrosancta Ecclesia sponsa sit Regis Regum, & unica dilecta illius, per quem Reges regnant, & Principes gubernacula possident, tanto ampliorem ei volumus devotionem, & reverentiam exhibere, quanto certius non regiam tantum, sed omnem à Domino Deo esse credimus potestatem. Unde sicut Venerabilis Rothomagensis Ecclesia, quæ inter universas terrarum nostrarum plurima celebritate dignoscitur enitere, pro rerum necessitate, vel temporum nostris ducit utilitatibus opportuna diligentia consulendum. Sic nos ejusdem Matris nostre commodis, & augmentis digna compensatione dignum ducimus respondere. Sane Villa Andeliaci, & quibusdam aliis adjacentibus locis, quæ erant Rothomagensis Ecclesie minus sufficienter firmatis, inimicis nostris in terram nostram Norman. per eadem loca patebat ingressus, per quæ incendiis, & rapinis, necnon & aliis hostilitatis sevitis in eandem terram nunquam

Ex Baluz. Epist. 108.

Exordium.

Permutatio facta.

Confirmatur.

Instrumentum permutationis.

nunquam licentius grassabantur. Quocirca Venerabili Patre Waltero Archiepiscopo, & Capitulo Rothomagen. debitum habentibus ad nos, & prædictæ terre nostre damna respectum, facta est hæc permutatio inter Ecclesiam Rothomagen. & Archiepiscopum Rotho. Walterum ex una parte, & nos ex altera parte de Manerio de Andeli in hac forma, scilicet, quod idem Archiepiscopus de conscientia, & voluntate Domini Papæ Coelestini III. & de assensu Capituli Rothomagen. Ecclesie, & Coepiscoporum suorum, & Cleri ejusdem Archiepiscopatus, concessit, & in perpetuum quietum clamavit nobis, & heredibus nostris prædictum Manerium de Andeli cum novo Castello de Rupe, & cum Foresta, & cum aliis omnibus pertinentiis, & libertatibus suis, exceptis Ecclesiis, & Præbendis, & feudis Militum, & excepto Manerio de Fraxinis, cum pertinentiis suis. Quæ omnia idem Archiepiscopus Ecclesie Rothomagen. & sibi, & successoribus suis retinuit, & omnibus libertatibus, & consuetudinibus suis, & cum omni integritate sua in perpetuum: ita quod tam Milites, quam Clerici, & omnes homines tam de feudis Militum, quam de Præbendis, sequantur Molendina de Andeli, sicut consueverunt, & debent, & molitura erit nostra: Archiepiscopus autem, & homines sui de Fraxinis molent, ubi idem Archiepiscopus volet, & si voluerint molere apud Andeli, dabunt molituras suas, sicut alii ibidem molentes. In escambium autem prædicti Manerii de Andeli, cum pertinentiis concessimus, & in perpetuum quietam clamavimus Ecclesie Rothomagen. & prædicto Archiepiscopo, & Successoribus suis omnia Molendina, quæ nos habuimus Rothomagi, quando hæc permutatio integre facta fuit, cum omni sequela, & molitura sua, sine aliquo retinimento eorum, quæ ad molendina pertinent, vel ad molituram: & cum omnibus libertatibus, & liberis consuetudinibus, quas solent, & debent habere. Nec alii licebit molendinum facere ibidem ad detrimentum prædictorum molendinorum, & debet Archiepiscopus solvere elemosinas antiquitus statutas de eisdem molendis. Concessimus etiam eis Villam de Diepa, & Villam de Boteilles cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, exceptis elemosynis constitutis in Manerio de Diepa a nobis, & Antecessoribus nostris: quarum summa est trecentæ, & septuaginta duæ libræ, quæ debent solvi per manum prædicti Archiepiscopi, & successorum suorum his, quibus assignatæ sunt. Concessimus etiam eisdem Manerium de Lovers cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, cum ministerio de Lovers, salvis ad opus nostrum venatione nostra, & destructione forestæ: ita tamen quod non sit in reguato. Concessimus etiam eis totam forestam de Alermont cum feris, & omnibus aliis pertinentiis, & libertatibus suis, sicut eam habuimus. Hæc autem omnia in escambium prædicti Manerii de Andeli, cum prædictis pertinentiis data habebunt Ecclesia Rothomagen. & prædictus Archiepiscopus, & successores sui, in perpetuum cum omnibus libertatibus, & liberis consuetudinibus suis, sicut prædictum est. Homines autem prædicti Archiepiscopi de prædicto escambio habebunt omnes libertates, & liberas con-

uetudines, quas habuerunt homines de Andeli dum Manerium ipsum esset in manu ipsius Archiepiscopi. Hæc etiam omnia, quæ idem Archiepiscopus in hoc escambio recepit, vovimus, & heredes nostri Ecclesie Rothomagen. & prædicto Archiepiscopo, & successoribus suis in perpetuum contra omnes homines: ita quod si aliquis escambium aliquod recepit pro aliquo prædictorum, quæ memoratus Archiepiscopus hic recepit, nos vel heredes nostri faciemus illud escambium, & Ecclesia Rothomagen. hæc prædicta in perpetuum pacifice possidebit. Nos autem quantum Rex potest, excommunicamus, & concedimus, quod incurrat indignationem Omnipotentis Dei quicumque contra hoc factum venerit. Testibus his, Huberto Cantuarien. Archiepiscopo, Joannem Vigornien. Hugone Conventren. Savaario Bathonien. Henrico Bayocen. Garino Ebroicen. Lisiardo Sagien. Willielmo Lexovien. Willielmo Constantien. Episcopis N. Abbate S. Trinitatis de Monte Rothomagen. Regino S. Wandreg. Victore S. Georgii, N. ulterioris portus, Osberto de Pratellis, N. de Augusto, N. de Cornecillis Abbatibus, Joanne Comite Maurit. Othone Comite Pislaven. Balduino Comite de Albamare, Rad. Comite Augi, Will. Maricallio Comite de Stripoill. Willielmo filio Rad. Sen. Norin. Roberto de Tunehao Sen. Andrea, Willielmo de Humeto, Constabi. Norm. Giliberto filio Renif. Hugone Brun. Gaufrid. de Lezimaco. Willielmo de Rupitus, Rad. Camerario de Tancarvill. Willielmo Marcel. Rad. Teisim. Gaufrido de Sai, Roberto de Harecort, & multis aliis. Datum per manum Eustachii electi Helien. tunc Agentis Vicecancellarii, apud Rothomagum, Anno ab Incarnatione Domini MXXCVII. 16. die Octobris: Anno Regni nostri VIII.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum per manum Rainaldi Domini Papæ Notarii, Cancellarii vicem agentis sexto Kalendas Maji Indictione I. Incarnationis Domini MXXCVIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. Anno I.

VII. Ratum habet foedus inicum inter Philippum, Francie Regem, & Baldwinum Comitem Flandrie.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Philippo Illustri Regi Francie.

Licet ex injuncto nobis Apostolatus officio cunctorum teneamur providere quieti, & pacem inter singulos exoptare, quietem tuam, & Regni tui tanto specialius conservare volumus, & debemus, & inter magnificentiam regiam, & homines tuos firmæ pacis existere foedera, studiosius affectamus, quanto personam tuam specialiori diligimus in Domino charitate, & pacem tuam, & Regni tui ad Ecclesie commodum cognoscimus efficacius defendere. Eapropter cuarissime in Christo filii

Ex Baluz. Epist. 108.

Dat. die 26. Aprilis 1198. Pont. An. 1.

Ex Baluz. Epist. 110.

Procurium.

Confirma-
tio Federici de
quo in Epist.
1198.

Tenor Titu-
latur.

UNIVERSITATIS

UN

tuis iustis precibus inclinati, & petitionibus tuis quantum cum Deo possumus, gratum imperpetuos assensum, felicitis mem. C. Papae Praedecessoris nostri vestigiis inhaerentes, compositionem factam inter serenitatem tuam, & dilectum filium nostrum Baldum Comitem Flandriae pro pace perpetuo servanda, sicut rationabiliter facta est coram viris religiosiis, & prudentibus, & scripto authentico roborata, & firmata pluribus juramentis, & ab utraque parte recepta, auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus. Ad maiorem autem ipsius facti notitiam authenticum praedicti Comitis, de verbo ad verbum praesentibus literis apponi fecimus, & transcribi: cujus tenor talis est. Ego Baldus Comes Fland. & Hainen, notum facio universis praesentibus pariter, & futuris, quod ego concessi, & iuravi Domino meo Ligio Philippo Illustri Regi Francie, quod omnibus diebus vite meae bona fide, & sine fictione ipsum iurabo contra omnes homines, qui possunt vivere, & mori praeterquam de terra Hainen, contra Dominum meum Episcopum Leodicen, si ipse vellet inquietare Regem Francie, vel Rex Francie cum, sive contra Dominum Imperatorem de eadem terra, neque Regi Francie de huiusmodi auxilio faciendo nunquam deero, quamvis idem Dominus meus Rex Francie restitutum mihi facere voluerit in Curia sua, & me facere iudicari per eos, qui me iudicare debent in Curia Regis Francie: & hoc faciam Domino meo Regi Francie asscurari per iuramenta viginti hominum meorum de Hainen, quos elegerit Rex Francie in hunc modum. Ipsi iurabunt, & literas suas patentes Regi Francie inde dabunt, quod mihi consulunt, & volent, & efficiant ad posse suum bona fide, ut hanc conventionem teneant Domino Regi Francie integre: & quod si ab hoc resillero, in captionem Domini Regis Francie ibunt Parisios infra quadraginta dies, postquam id sciverint, vel per se, vel per submonitionem Regis Francie, nisi infra eosdem quadraginta dies Regi Francie emendatum fuerit: nec de captionem Regis Francie exhibent, donec illud sit emendatum, & quotiescumque me contingerit ab hac conventionem resillire, toties Parisios in captionem Regis Francie ire, & captionem ei tenere tenebuntur ad eundem modum, qui praedictus est. Eandem securitatem faciam fieri Domino Regi Francie contra omnes homines a quadraginta hominum de terra mea Fland, quam modo teneo, quos ipse Rex Francie elegerit: & quam cito ad me venerit per jus meum terra, quam Comitiissa Uxor quondam Avunculi mei N. Comitis Fland, Philippi tenet nomine dotaltii a quadraginta hominum eorum illius terra, quos Rex Francie elegerit, eandem securitatem fieri, & praestari faciam Domino meo Regi Francie. Et quicumque morientur ex his, qui hanc fecerunt Regi Francie securitatem, haeredes eorum eandem securitatem praestare Regi Francie faciam. Quicumque hominum meorum de utraque terra praedicta huiusmodi securitatem domino Regi Francie noluerint terras suas eis auferam, nec reddam, donec Regi Francie dilectam fecerint securitatem. Et interim alios ad electionem Regis Francie faciam regi facere illam securitatem: ceterum Dominum N. Remen,

Archiepiscopum, & N. Atrebaten. & N. Cameracen. & N. Tornacen. & N. Morinen. Episcopos rogabo, & bona fide requiram, quod quotiescumque me a praedictis conventionibus resillire contigerit, toties me excommunicent, & terram meam totam interdicto supponant, non obstante aliqua appellatione, donec id emendatum sit Regi Francie: & literas meas patentes tam Archiepiscopo, quam dictis Episcopis dabo continentes me his concessisse, quod hanc iustitiam possint in me exercere, non obstante appellatione, si a dictis conventionibus resillero: & efficiant ad posse meum, quod ipsi literas suas patentes super hoc dabunt Regi Francie. Ita etiam quod quicumque successerint Remen, Archiepiscopo, & memoratis Episcopis ad idem faciendum super me, & super terram meam Domino Regi Francie tenebuntur: Dominum Papam etiam, & alios summos Pontifices Domini Papae successores rogabo, & literas meas patentes, quas tradam Regi Francie, quatenus Domino Regi Francie suas super hoc confirmationis dent literas, & iustitiam in me, & terram meam exercenda, si ab his resillero. Sciendum praeterea, quod Domino meo Philippo Regi Francie, & haeredi suo quieto feudum Bolen, & feudum Gumar, & feudum Osiaci, siquid in illis feudis habeo, quae omnia iuravi, & sigillo meo rata firmavi. Nulli ergo &c.

Datum Romae apud Sanctum Petrum.

VIII.

De Palatio Iudicum, & Tabellionum Beneventanae Civitatis Statutum confirmat.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Consulibus, Iudicibus, & Populo Beneventanae Civitatis.

In dilectione Civitatis vestrae, ac vestrae praedecessorum nostrorum volentes vestigiis inhaerere, ut & vos in progenitorum vestrorum devotione, quam circa Sedem Apostolicam habuerunt, ferventius de cetero, & fidelius persistatis: quae ad profectum vestrum proveniant, sine honoris nostri dispendio gratis vobis, & tam libenter, quam liberaliter indulgemus. Sane exhibitum fuit quoddam scriptum, in praesentia nostra, in quo Capitula quaedam erant expressa, quae de communi omnium vestrum assensu, nostris petebatis literis confirmari: de quibus nos quaedam excepimus, quae iuxta votum vestrum vobis duximus concedenda. Cum ergo a vobis sit communiter constitutum, ut Iudices pro salario nihil accipiant, ultra vigesimam literis, nec de subscriptione testamentorum, vel aliis contractibus, Iudices ipsi a civibus plusquam duos tarenos, aut Notarii nisi unum: extra Civitatem autem Iudices centesima, Notarii vero ducentesima sint eorum, quae testamento legantur, aut quocumque modo veniant in contractum, portione contenti: vestris precibus annuentes, id (sicut a vobis est communiter postulatum) concedimus, confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus: praesentis quoque confirmationis adijcimus, ut si quando curia sub certo banno inhibuerit fieri assemblatas, hi qui con-

Clausula. Dat. An. 1198.

Ex Balu. Epist. 256.

Causa Privi. legi.

Statuta.

Confirmat.

trave-

Clausula. Datum die 9. Junii An. Domini 1198. Pontif. An. I.

Ex Balu. Epist. 256.

Exordium.

travenire praesumpserint, bannum sine diminutione perfolvant: exceptis ministerialibus curiae, quos juxta mandatum Recltoris, qui pro tempore fuerit pro commodis Civitatis volumus, cum necesse fuerit, & Recltor mandaverit, convenire: salva in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. Nulli ergo &c.

Datum Romae apud Sanctum Petrum quinto Idus Junii, Pontificatus nostri Anno Primo.

IX.

Canonicis Basilicae Sancti Petri de Urbe quemdam concedit redditum, & bona nonnulla confirmat.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Canonicis Basilicae Principis Apostolorum tam praesentibus, quam futuris canonice substituendis in perpetuum.

Cum in Lege veteri non solum laborum primitiae, verum etiam hominum primogenita Domino mandentur offerri, nos, quos ipse (licet immeritis) gratuito celsitatis gratia rore perfusus, ad Summi Pontificatus apicem sublimavit, ut primogeniti sumus in multis fratribus, cum omne opus nostrum teneamus Domino consecrare, promotionis nostrae primitias ipsi fideliter offerre decrevimus: ut in honorem Apostolorum Principis, cui (licet immeriti) non sine magno quodam, & admirabili Sacramento, succellimus in officio Pastoralis, cum ea die sumus in Sede Apostolica consecrati, qua Beatus Petrus Apostolus in Episcopali fuit Cathedra collocatus, Sacrosanctam eius Basilicam licet tenuis alicujus, tamen muneris privilegio decorare: sperantes, quod is, qui munus habet, & minuta viduae mista in Gazophylacium acceptavit, nostrae quoque respiciat humilitatis affectum, non quantum, sed ex quanto proferamus attendens: qui cum sit Dominus omnium, & honorum nostrorum non egeat, quid digne possumus tribuendi retribuere non habemus: quia de suo reddimus, non de nostro largimur. Eapropter dilecti in Domino filii, vobis tanquam specialibus Principis Apostolorum Ministris, ob ipsius Apostoli reverentiam cupientes utiliter providere, attendentes etiam quod inter ceteras Ecclesias per universam Urbem diffusis, Basilicam Principis Apostolorum, utpote Sedem nostram specialius diligere, ac honorare tenemur, sicut qui olim in ipsa vobiscum pariter Canonici beneficium assecuti, nunc de filio in patrem ejus divina sumus miseratione promoti. Alteram quartam ministeriorum ad honorem Dei, & Apostolorum Principis, ac ut sollicitus, & devotus Divinis Officiis intendatis, de communi fratrum nostrorum consilio, vobis, & successoribus vestris perpetua donatione concedimus, & Apostolicae Sedis privilegio communimus: itaut deinceps medietatem omnium ministeriorum sine diminutione qualibet habeatis. Ad haec Ecclesias Sancti Jacobi, & Sancti Leonardi sitas in Septimiano, quantum ad spiritualia pleno vobis jure subiciamus, super jure patronatus nemini praedictarum facientes. Ab Ecclesiis autem Sancti Michaelis, Sanctae Mariae in Saxia, & San-

Innocentius antea Canonice hujus Basilicae.

Concessio eadem facta.

ctae Mariae in Transpadina, concedimus, & statim in scrutinio, Baptismo, Praecltionibus, & Christum confessione, vobis subjectionem, & reverentiam perpetuis imposterum temporibus exhiberi. Nullis obstantibus privilegiis, cum hoc beneficium vobis de certa conscientia conferamus: reservantes nobis, & successoribus nostris in tribus praedictis Ecclesiis institutionem, destinationem, & correctionem omnium Clericorum. In ceteris autem Ecclesiis, quae sunt in Civitate Leoniana, & per stratum usque ad montem malom, jus, quod hactenus habuistis, vobis, & successoribus vestris auctoritate Apostolica in perpetuum confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam Beati Petri temere perturbare &c. Si qua igitur &c.

Datum Laterani per manum Rainaldi Domini Papae Notarii vicem agentis Cancellararii tertio Idus Martii, Indictione prima Incarnationis Dominicae. Anno MCXCVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii. Anno Primo.

X.

Ratum habet Statutum Legati Apostolici in Lombardia, quod Haeretici ad dignitates nec eligi, nec eligere possint.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Archidiacono Mediolanensi.

His, quae ad ampliandam Fidem Catholicam, & reprimendam pravitatem, haereticam statuuntur, auctoritatem nostram libenter impendimus, & favorem. Sane, sicut accepimus, dilectus filius noster G. Sanctae Mariae in Porticu Diaconus Cardinalis, dum legationis fungeretur officio in partibus Lombardiae, de consilio Venerabilium Fratrum nostrorum Mediolanen. Archiepiscopi, & Episcoporum, qui ad eum Verone conveniant, & quorundam etiam sapientum instituit, ut de cetero haeretici ad consilia, & dignitates Lombardiae nullatenus admittantur, nec eligendi alios eis arbitrium conferatur: nec in eligendis personis ad eas vocem, debeant aliquam obtinere. Ad id autem servandum imposterum, Potestates, Consules, Consilia Lombardiae astringen. constituit juratoria cautione, & te ad recipienda iuramenta eorum in quibusdam Civitatibus deputavit, indulta tibi libera facultate contumaces excommunicationis, & terras eorum interdicti sententias ferendi. Nos igitur, quod ab eodem Cardinali provida deliberatione statutum est ratum habentes, ut juxta mandatum ejus a Civitatibus illis super hoc exigas, & recipias iuramenta, ad quas te ipse duxeris destinandum, injungimus auctoritates tibi praesentium indulgentes, ut contradictores excommunicationis sententia ferias, & terras eorum subiectas interdicto. Nulli ergo &c.

Datum Romae apud Sanctum Petrum decimo septimo Kalendas Julii.

Clausula.

Dat. die 23. Martii Anno Dom. 1198. Pont. An. I.

Ex Balu. Epist. 257.

Procurator.

Decretum Legati Apost.

Epistola confirmatio.

Dat. die 16. Junii An. Domini 1198. Pont. An. I.

Con-

XI.

Confirmatio Regularium Institutionum Canonico- rum Præmonstratensium, quibus nonnulla conceduntur Privilegia.

Ex Baluz. Epist. 329.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Petro Abbati Præmonstraten. & ceteris Abbatibus, & Canonicis Præmonstraten. Ordinis tam presentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum.

Promissio.

IN eminenti Apostolica Sede speculati (licet immeriti) disponente Domino constituti, pro singulorum statu solliciti esse compellimur, & ea sincere tenemur amplecti, quæ ad incrementum Religionis pertinent, & ad virtutum spectant ornatum, quatenus Religiosorum quies ab omni sit perturbatione secunda, & a jugo mundanæ oppressionis servetur illæsa, cum Apostolica fuerit tuitione munita. Attendentes, itaque, quo modo Religio, & Ordo vester multa refulgens gloria meritorum, & gratia redolens Sanctitatis, palmes suos a mari usque ad mare extenderit, ipsum Ordinem, & universas Domos ejusdem Ordinis Apostolicæ protectionis presidio duximus fovendas, & presentis privilegio munendas. Eapropter dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus benignius annuentes, ad exemplar felicis recordationis Alexandri, Lucii, Urbani, & Clementis prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, universas regulares institutiones, & dispositiones, quas de communi consensu, vel majoris, & favoris partis fecistis, sicut inferius denotantur, Auctoritate Apostolica roboramus, & presentis scripti privilegio confirmamus: videlicet ut ordo canonicus, quemadmodum in Præmonstraten. Ecclesia, secundum Beati Augustini regulam, & dispositionem recol. memorie Norberti quondam Præmonstraten. Ordinis Institutoris, & successorum suorum, in candido habitu institutus esse dignoscitur, per omnes ejusdem Ordinis Ecclesias perpetuis temporibus inviolabiliter observetur, & ejusdem penitus observantia. Iidem quoque libri, qui ad divinum officium pertinent, ab omnibus ejusdem ordinis uniformiter teneantur: nec aliqua Ecclesia, vel persona Ordinis vestri, adversus communia ipsius ordinis instituta privilegia aliquid postulare, vel obtinere, aut ad quomodolibet retinere. Nulla etiam Ecclesiarum ei, quam genuit, quamlibet terreni commodi exactionem imponat, sed tantum Pater Abbas curam de profectu, tam filii Abbatis, quam fratrum domus illius habeat, & potestatem habeat secundum ordinem corrigendi, quæ in ea noverit corrigenda: & illi ei tanquam Patri reverentiam filialem humiliter exhibeant. Abbas autem Præmonstraten. Ecclesie, quæ Mater esse dignoscitur aliarum, non solum in his Ecclesiis, quas instituit, sed etiam in omnibus aliis ejusdem ordinis, & dignitatem, & officium Patris obtineat, & ei ab omnibus tam Abbatibus, quam Fratribus debita Patri obedientia impendatur. Præterea omnes Abbates ordinis vestri, singulis annis, ad generale Capitulum Præmonstraten. postposita omni occasione conveniant: illis solis exceptis, quos a labore vix corporis re-

Omnes Regulares Ordinis hujus institutiones confirmat.

Regulæ eius imponat.

UNIVERSITATIS MONOMAI

tardaverit infirmitas: qui tamen idoneum pro se delegare debebunt nuncium, per quem necessitas, & causa remotionis suæ capitulò valeat nunciari. Hi autem, qui in remotioribus partibus habitantes, sine gravi difficultate singulis annis se nequiverint capitulo presentare, in eo termino conveniant, qui in ipso eis capitulo fuerit constitutus. Si vero quilibet Abbatum, aut Præpositorum, per contumaciam vestrum capitulum frequentare deserint, liceat Abbati Præmonstraten. consilio sui capituli, eos usque ad dignam satisfactionem sententia percellere regulari: & sententiam, quam præfatus Præmonstraten. Abbas, sive in generali capitulo, sive extra capitulum consilio Coabbatum, in Prelatos, & subditos totius ordinis vestri canonicè tulerit, nulli Archiepiscoporum, seu Episcoporum, nisi forte de mandato Romani Pontificis, liceat relaxare. In generali igitur vestro capitulo præfente Abbate Præmonstraten. ceterisque confidentibus, & in spiritu Dei cooperantibus de his, quæ ad edificationem animarum, ad instructionem morum, & ad informationem virtutum, atque incrementum regularis discipline spectant, sermo diligens habeatur. Porro de omnibus quæstionibus, & querelis, tam spiritualibus, quam temporalibus, quæ in ipso capitulo propo- sitæ fuerint, illud teneatur irrefragabiliter, & servetur, quod Abbas Præmonstraten. cum his, qui sanioris consilii, & magis idonei apparuerint, iuste, ac provide iudicabit. Sane si Abbas aliquis vestri ordinis infamis, vel inutilis, aut ordinis sui prævaricator inventus fuerit, & prius per Patrem suum Abbatem, aut per nuncios ejus admonitus, suum corrigere, & emendare delictum neglexerit, aut cedere (si amovendus fuerit) sponte noluerit, auctoritate generalis capituli deponatur: & depositus sine dilatione ad domum unde exivit, seu ad aliam ejusdem ordinis, quam elegerit, sine ulla conditione temporalis commodi revertatur, in obedientia Abbatis, sicut ceteri fratres ipsius domus firmiter permansurus, si ipsum etiam alio tempore (si necesse fuerit) & capitulum, sine scandalo, vel periculo expectare nequiverit, per Abbatem Præmonstraten. & Patrem Abbatem, & alios Abbates, quos vocaverit fieri licebit, Quod si depositus in se data sententiæ contumaciter contraire tentaverit, tam ipse, quam principales ejus, qui de ordine vestro fuerint in sua contumacia fautores, ab Abbate Præmonstraten. & ceteris Abbatibus censura Ecclesiastica, donec satisfaciant, arceantur. Verum cum aliqua Ecclesiarum vestrarum Abbate proprio fuerit constituta, vel cum ibi Abbatis electio regulariter non fuerit celebrata, sub Patris Abbatis potestate, ac dispositione consistat, & cum ejusdem consilio, qui eligendus fuerit, a Canonicis eligatur. Electo autem Fratres Ecclesie statim obedientiam promittant: qui non quasi absolutus a potestate Patris Abbatis, vel ordinis sui, Archiepiscopo, vel Episcopo, in cuius Diocesi fuerit, presentetur, plenitudinem ab eo officii percepturus: ita tamen, quod post factam Archiepiscopo, vel Episcopo suo, professionem, occasione illa non transgrediatur Constitutiones ordinis sui, nec in aliquo ejus prævaricator existat. Si quis etiam ex vobis canonicè electus in Abbatem, Diocesano Episcopo semel, & iterum, per

per Abbates vestri ordinis presentatus, benedictionem ab eo non potuerit obtinere, nec Ecclesia, ad quam vocatus est, debita, consilio periclitetur, officio, & loco Abbatis plenarie, secundum ordinem fungatur in ea, tam in exterioribus providendis, quam in interioribus corrigendis, donec aut interventus generalis capituli vestri, aut præcepto Romani Pontificis, seu Metropolitanæ benedictionem suam obtineat. Porro nulla persona Ecclesiastica pro Christate, aut consecrationibus, & ordinationibus, aut pro sepultura pretium, aut pro benedictione Abbatis, & deducendo in Sedem suam palefridum, aut aliquod aliud a vobis exigere, nullus vestrum, etiam si exigatur, dare præsumat: quia & exigentem, & dantem nota, & periculum simoniae pravitas involvit. Ceterum si aliqua Ecclesiarum vestrarum Pastor solacio destituta inter fratres de substituendo Abbate discordia fuerit, vel scissura suborta, & ipsi facile ad concordiam, vel unitatem revocari nequiverint, Pater Abbas consilio Coabbatum suorum eis idoneam provideat personam, & illi eam sine contradictione recipiant in Abbate: quam si recipere contempserint, sententiæ subiacent, quam Pater Abbas cum consilio Coabbatum suorum in eos duxerit auctoritate ordinis promulgandam. Ad hæc quoniam Præmonstraten. Ecclesia prima Mater est omnium Ecclesiarum totius Ordinis, & Patrem super se alium non habet, sicut ad cautelam, & custodiam ordinis statutum est, per tres primos Abbates Laudunen. Florentien. Cuiusiacen. annua ibidem visitatio fiat: & siquid in ipsa domo corrigendum fuerit, absque majori per eos audientia corrigatur. Quod si Abbas in corrigendo tepidus, & fratres sæpius moniti incorrigibiles permanerint, ad generale capitulum referatur, & sicut melius visum fuerit, consilio generalis capituli emendetur, & sententia in hac parte capituli sine retractione aliqua observetur. Quoties vero Ecclesia Præmonstraten. sine Abbate fuerit, ad præfatos tres Abbates ejus cura respiciat, & a Canonicis ipsius Ecclesie, cum eorum consilio persona in Abbatem idonea eligatur: ad consilium suum quatuor aliis Abbatibus ad eandem Ecclesiam pertinentibus pariter advocatis, quos ipsi Canonici providerint advocandos. Liceat quoque unicuique Matri Ecclesie ordinis vestri cum consilio Abbatis Præmonstraten. de Abbatibus Ecclesiarum, quæ ab ea processisse noscuntur, sive etiam de alia ejusdem ordinis inferiore Ecclesia, sibi quemcumque voluerit (si tamen idoneus extiterit) in Abbatem assumere. Personam autem de alio ordine nulla Ecclesiarum vestrarum sibi eligat in Abbatem, nec vestri ordinis aliqua in Abbatem Monasterii alterius ordinis, nisi de auctoritate Romanæ Ecclesie, ordinetur. Nulli etiam Canonicos, vel conversos vestros sine licentia Abbatis recipere, aut susceptos liceat retinere. Sane nulli Ecclesiastici vestri ordinis liceat ad aliquam aliam professionem temeritate quolibet se transferre. Si qua vero Ecclesia Canonicorum alterius ordinis ad ordinem vestrum venerint, ad Ecclesie vestri ordinis habeant sine refragatione respectum, in qua vestrum noscuntur ordinem assumpsisse. Præterea si inter aliquas Ecclesias vestri ordinis de temporalibus quæstio emerferit, non extra ordinem Ecclesiastica, vel secu-

De Visitatione Præmonstraten. Ecclesie.

De Abbatibus inferiorum Abbatium.

Nonnulla Privilegia.

laris audientia requiratur, sed mediante Præmonstraten. Abbate, & ceteris, quos vocaverit, aut charitative inter eas componatur, aut auditis utrinque rationibus eadem controversia iusto iudicio terminetur. Ad majorem quoque ordinis vestri pacem conservandam, districtius prohibemus, ne aliquis prælatorum, vel subditorum vestrorum in his, quæ ad disciplinam, & instituta ordinis spectant, audeat prout statutum est in Lateranen. Concilio, appellare: sed si ququam appellare tentaverit, nihilominus illi, quorum interest, regularem disciplinam exerce- re debent. De cetero quoniam a strepitu, & tumultu secularium remoti pacem, & quietem diligitis, grangias vestras, & curtes, sicut & atria Ecclesiarum, a pravorum incurfu, & violentia libera fore sancimus, prohibentes, ut nullus ibi hominem capere, spoliare, verberare, seu interficere, aut furtum, vel rapinam committere audeat: Ob evitandas vero secularium virorum frequentias, liberam sit vobis, salvo jure Diocesanorum Episcoporum, oratoria in grangiis, & curtiis vestris construere: & in ipsis vobis, & familie vestre divina officia, (cum necesse fuerit) celebrare, & ipsam familiam, nisi aliqui sint, qui in vicinia habeant propria domicilia, ad confessionem, communionem, & sepulturam, cum vestri ordinis honestate suscipere. Liceat quoque vobis personas liberas, & absolutas sæculo fugientes, ad conversionem recipere, & eas cum rebus suis sine contradictione aliqua retinere. Infimos quoque absolutos, qui in extrema voluntate ad vos se transferri, aut apud vos sepeliri deliberaverint, nullus impedire, seu res eorum legitimas detinere præsumat: salva tamen hæredum legitima portione, & canonica iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Ad majorem etiam ordinis vestri reverentiam, & regularis discipline observantiam, vobis filii Abbates subiectos vestros ligandi, & solvendi plenam concedimus facultatem. Quia vero singula, quæ ad religionis profectum, & animarum salutem ordinatis, presentis abbreviatione nequiverint annecti, nos cum his, quæ præscripta sunt, consuetudines vestras, quas inter vos religionis intuitu regulariter statuistis, & deinceps auctore Domino statuetis, auctoritate Apostolica roboramus, & vobis, vestrisque Successoribus, & omnibus qui ordinem vestrum professi fuerint, perpetuis temporibus inviolabiliter observandas decernimus: nec aliquæ littere habeant firmitatem, quæ tacito nomine Præmonstraten. Ordinis, contra libertates vobis ab Apostolica Sede indultas fuerint impetrata. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat, licet fundorum dominis pro rei proprietate aliquem censum, vel quotamlibet partem frugum reddatis. Interdicimus vero Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prelatis, nisi servato eversionis numero, in Lateranen. Concilio constituto, in vestris Monasteriis hospitari. Ad grangias autem vestras, & ad curtes hospitandi gratia, non nisi in magna necessitate divertant, & tunc contenti sint ipsarum mansionum cibariis consuetis cum honestate atque charitate exhibitis. Nulli autem

Consuetudines, & Constitutio. Ordinis conservat.

Nonnulla. consuetud. exemptio.

seculari persone vel Ecclesiasticæ in aliqua domorum vestrarum licet caribus vestri, nisi manifeste aegritudinis causa, & hoc in solis Monasteriis conventualibus vestris. Prohibemus insuper, ne aliqua persona fratres ordinis vestri audeat ad secularia iudicia provocare: sed si quis adversus eos aliquid sibi crediderit de jure competere, sub Ecclesiastici examine iudicii experiendi habeat facultatem. Licetum præterea vobis sit, in causis vestris fratres vestros idoneos ad testificandum adducere, & eorum testimonio (sicut rectum fuerit) & propulsare violentiam, & justitiam vendicare. Prohibemus quoque ne cuiuslibet Ecclesiasticæ, vel seculari persone fas sit in Ecclesiis vestris contra statuta Lateranen. Concilii saltim exercere, vel quolibet alius vobis ineptas, & iniquas exactiones imponere. Interdicimus etiam vobis, ne feras, aves, carnes, fues, & cetera huiusmodi curiositatis animalia a quolibet ad nutriendam, sive custodiendam in detractum vestri ordinis suscipere presumas. Porro, ut quietius Deo servire possitis, & discurrendi a vobis necessitas auferatur, præsentis scripti duximus indulgendum, ut si Episcopi vestris, aut malitiose diligerentibus, vel pro iusto impedimento, non valentibus ordinationes, & cetera Ecclesiastica ministeria vobis conferre, aliquem Episcopum, de cuius ordinatione, & officio plena sit vobis notitia, hospitem vos habere contigerit, liberam sit vobis ab eo & ordinationes, & cetera sacramenta suscipere: dum tamen præiudicium Diocesano Episcopo non debeat generare. Præterea postulatione vestra clementius inclinati, præsentis pagina duximus inhibendum, ne quis Archiepiscopus, vel Episcopus, aut eorum officiales Ecclesias vestras, seu regulares personas eorum, absque manifesta, & rationabili causa interdiceret, seu suspendere presumat: sed si quid in eis fuerit corrigendum, ad audientiam generalis Capituli Præmonstraten. referatur, & ibi prout iustitiae, & honestati congruerit emendetur. Porro si qui Episcopi, aut eorum officiales in personas vestras, aut Ecclesias sententiam aliquam contra libertatem eisdem a Prædecessoribus nostris, vel a nobis indultam, promulgaverint, eandem sententiam, tamquam contra Apostolicæ Sedis indulta prolatam, statim irritandam. Decernimus ergo &c. salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur &c.

Datum Reat. per manum Raynaldi Domini Pape Notarii Cancellarii vicem agentis sexto Kalendas Augusti Indictione prima anno Domini incarnationis MCXCVIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Pap. III. Anno primo.

XII.

Confirmat Privilegia Perusina Civitatis.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Joanni Potestati, & Populo Perusini.

Apostolica Sedes, quæ (disponente Domino) cunctorum fidelium mater est, & magistra, speciales filios ampliori consuevit gratia honorare; ut eos, & ad devotionem

suam ferventer accendat, & ad obsequium suum diligenter invitet. Nos ergo, qui misericorditer divina huic Sanctæ Sedi (licet immeriti) præsidemus, devotionis, & fidei puritatem, quam erga matrem, & dominam vestram Sanctissimam Romanam Ecclesiam geritis attendentes, vestris quoque precibus inclinati, quos inter alios fideles nostros speciali charitate diligimus, Civitatem Perusina, quæ ad jus, & proprietatem ipsius pertinere dignoscitur, cum pertinentiis suis, & nunc habitis, & in antea legitime acquirendis, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & presentis scripti privilegio communimus. Eam vero nunquam alienabimus, sed semper ad manus nostras curabimus retinere. Consulatum autem cum iurisdictione sua vobis auctoritate Apostolica confirmamus: concedentes, ut his, qui sunt ipsius iurisdictioni subiecti, liberum sit ad Potestatem, vel Consulem, qui pro tempore fuerint legitime appellare. Consuetudines quoque vestras antiquas, & novas, rationabiles, & communitè observatas duximus approbandas. Salva in omnibus Apostolicæ Sedis auctoritate pariter, & iustitia, & Ecclesiarum omnimoda libertate. Nulli ergo &c. protecl. conf. & concess. &c.

Datum Tuderis sexto nonas Octobris.

XIII.

De modo faciendi electiones Episcoporum in Regno Sicilia.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Imp. Regi Sicilia, ac Charissimo Filio Illustri Regi Sicilia.

Nec novum, nec injustum existit, si Regno Sicilia gratiam facimus specialem, quod inter universas, & singulas regiones, in quibus nomen colitur Christianum, fere semper promptius, & devotius in Ecclesiæ Romanæ devotione permansit: & ab eo specialius meruit honorari. Reges siquidem, & Principes ejus in Apostolicæ Sedis fidelitate fortius roborati, ut ad ipsius exaltationem potenter intenderint, & ab ea nullius divelli potuerint impetu temptatis, se in ipsa, & per ipsam exaltari credentes: & in ea (post Deum) suæ spei ponentes, & gaudii fundamentum. Specialiter autem inclite recordationis F. quondam pater, Vu. frater, & Vu. nepos tui filia Imperatrix Reges Sicilia familiariter venerati sunt devotionis obsequio: prædecessoribus nostris usque adeo non minus in adversis, quam prosperis adhererunt: ut cum fratribus nostris vobis ob eorum memoriam, & constantiam sinceritatis, quam ad nos vos habere cognovimus, per effectum, quantum cum Deo, & nostra possumus honestate deferre velimus: & salva iustitia, & Ecclesiarum canonica libertate, petitionibus vestris assensum facilem exhibere. Ne igitur ulla de cætero inter nos, & successores nostros, ac vos, & heredes vestros super electionibus dissensio suscitetur, modum faciendæ in posterum electionis, presentibus curavimus literis explicare: in quibus sic in multis Regie

Potestatem ad proprietatem S. A. pertinentem.

Consulatus ei & antiqua. Privil. confirmantur.

Dat. die 6. Octobr. 1198. Pont. An. 1.

Ex Baluz. Epist. 409.

Sicilia Reges bene de Sede Apostolicæ.

Sicilia Regnum proprium Sedis Apostolicæ.

Modus faciendus electionis.

Adhortatio ad Regem, ne libertatem violenter electionis.

Regi Serenitati deferimus, ut libertatem Ecclesiæ non ledamus. Sede vacante Capitulum significabit vobis, & vestris heredibus obitum decessoris: deinde convenientes in unum invocata Spiritus Sancti gratia, secundum Deum eligent canonicè personam idoneam, cui requisitum a vobis præbere debeatis assensum, & electionem factam non differant publicare. Electionem vero factam, & publicatam denunciabunt vobis, & vestrum requirent assensum. Sed antequam assensus Regius requiratur, non intronizetur electus, nec decantetur laudis solemnitas, quæ intronizationi videtur annexa: nec antequam auctoritate Pontificali fuerit confirmatus, administrationi se ullatenus immiscebit. Sic enim honori vestro volumus condescendere, ut libertatem canonicam observemus: nullo profus obstante rescripto, quod a Sede Apostolica fuerit impetratum. Rogamus ergo Serenitatem Regiam, & attentius exhortamur, quatenus contra præscriptam electionis formam nec vos veniatis de cætero, nec cogatis alios, nec parimini qualibet occasione venire: sed taliter in hoc nobis studeatis, & Ecclesiasticæ libertati deferre, ut timorem ejus habere præ oculis videamini, per quem Reges regnant, & Principes dominantur, & sponsam ejus Ecclesiam venerari.

Nulli ergo &c. hanc paginam nostræ dispositionis, & constitutionis &c. Datum Lateran.

XIV.

Sequitur ad Archiepiscopos, & Episcopos Regni Sicilia.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, & universo Clero in Sicilia constitutis.

Si charissima in Christo filia nostræ C. Imperatrici Regina una cum charissimo filio Illustri Rege Sicilia in multis gratiam facimus specialem, non est ab aliquibus in admiratione duendum: cum Regnum Sicilia ad jus, & proprietatem Ecclesiæ Romanæ pertineat, & in ejus fidelitate perseverit, ac permanerit unitate. Nostis etenim qualiter inclite recordationis R. Vu. & Vu. Sicilia Reges Illustris in Apostolicæ devotionis fere semper permanserint firmitate, qualiter Prædecessores Nostros fuerint humiliter venerati, qualiter etiam in Ecclesiæ Romana post Deum suæ spei posuerint, & gaudii fundamentum, & in ea, & per eam se crediderint exaltari. Nostis etiam qualiter Prædecessores Nostri Romani Pontifices Reges ipsos, ac Regnum Sicilia quadam semper prerogativa dilexerint, & ad augmentum ipsius, utpote quod peculiare (sicut est) & proprium reputabant, intenderint, & quietem. Quia vero quantumcumque velimus eorum honori deferre, libertatem canonicam, & honestatem Ecclesiasticam intendimus observare. Ne igitur ulla de cætero inter nos, & successores nostros, & prædictam Imperatricem, & filium ejus Sicilia Regem H. Bull. Rom. Tom. III.

lustrem, vel heredes eorum super electionibus denovo dissensio suscitetur, quæ hætenus inter Ecclesiam, & Regnum rancoris cusulam, & indignationis fomitem ministrabat, modum faciendæ in posterum electionis presentibus curavimus literis explicare: in quibus sic Regi Serenitati deferimus, ut libertatem Ecclesiasticam non ledamus. Sede vacante significabit Capitulum eis, & eorum heredibus obitum decessoris &c. usque ad verbum immiscebit. Ideoque universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, & districte precipimus, quatenus cum aliquam Ecclesiarum vestrarum Pastore vacare contigerit, secundum præscriptam electionis formam omni gratia, & timore postpositis procedatis: nec contra eam aliqua præsumptis accusatione venire. Alioquin electiones taliter factas diligenti discussione præhabita dante domino infirmare curabimus, & elegantium transgressionem animadversione debita castigare. Volumus etiam nihilominus, & mandamus, ut de cætero ad Romanam Ecclesiam libere cum opus fuerit appelletis, & interpositis ad nos appellacionibus curetis humiliter, & devotè deferre. Nos etiam quoties necessitas postulaverit, Apostolicæ Sedis Legatos ad vos curabimus destinare: qui quæ plantanda sunt plantent, & evellant, quæ fuerint evellenda, quorum obediatis monitis, & præceptis. Nullo profus in omnibus præscriptis Capitulis obstante privilegio, vel rescripto, quod a Sede Apostolica fuerit impetratum. Ut autem, quæ præscripta sunt apud vos nulla possint oblivione deleri, mandamus, atque precipimus, quatenus forma litterarum istarum ad perpetuam memoriam in majoribus Ecclesiis transscripta servetur (a).

XV.

Ludens Ecclesiæ Primatus conceditur super cæteras Regni Sveria Ecclesias.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Abaloni Luden. Archiepiscopo, ejusque Successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

In eminenti Apostolicæ Sedis specula disponente Domino constituti salubriter injuncti nobis officii exquiramus actionem, si ea, quæ per antecessores nostros ad salutem fidelium instituta noscuntur, consensu nostro firmamus, & ne cuiuslibet temeritatis quantiantur incurso, exactam diligentiam adhibemus. Cum enim Ecclesiæ suæ promiserit Dominus, dicens, Pro Patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos Principes super omnem terram: illi bene videntur patribus successisse, atque utiliter impositum gerere Principatum: qui non potestate letantur, sed ad salutem eorum, qui gubernandi sunt cum timore, ac tremore creditæ potestatis auctori.

(a) Hæc Litteræ quamvis nullo noventur chronologico cetero non ultimo loco iuxta scripturam usque ad hunc usque repositum, sed hæc consideramus, anno quo datae fuisset, etiam est, & ex ipso Registro patet.

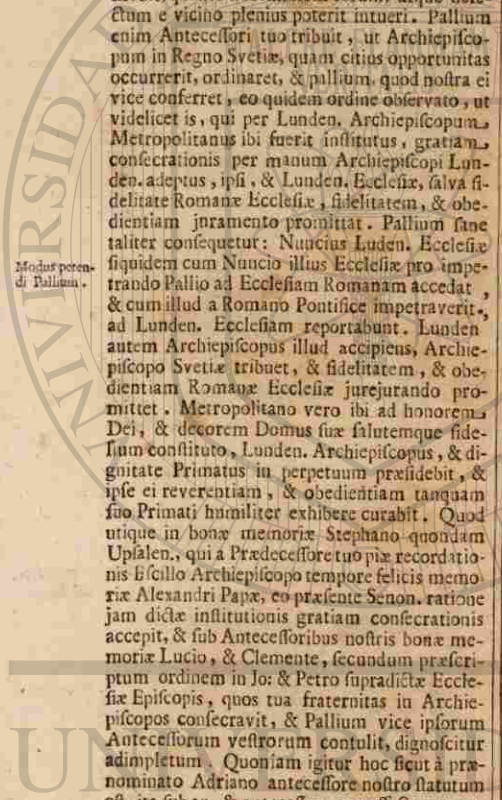
fortitatem exercent: studentes semper Antecessoribus suis in bonis actibus conformari; & que laudabiliter ab eis facta sunt, & servare in semetipsis, & aliis nihilominus servanda monstrare. Hac itaque nos suscepti officii consideratione inducitur, & felicitatis memorie Adriani Papae antecessoris nostris vestigiis inherentes, quod ipse de confirmatione Regni Suetie cum fratribus suis consilio, & voluntate constituit, nos etiam firmum, & illibatum perpetuis temporibus decernimus permanere. Constituit enim quod Lunden. Archiepiscopus, qui pro tempore fuerit super Regnum illud, Primum semper obtineat, & ordine quo subsequitur, debeat ei praesidere: qui tanto frequentius, & utilius illi terre, quae ad salutem Fidelium pertinet, ministrabit, quanto necessitatem eorum, atque defectum & viciniam plenius poterit intueri. Pallium enim Antecessori tuo tribuit, ut Archiepiscopus in Regno Suetie, quam citius opportunitas occurrerit, ordinaret, & pallium, quod nostra ei vice conferret, eo quidem ordine observato, ut videlicet is, qui per Lunden. Archiepiscopus Metropolitanus ibi fuerit institutus, gratiam consecrationis per manum Archiepiscopi Lunden. adeptus, ipsi, & Lunden. Ecclesiae, salva fidelitate Romanae Ecclesiae, fidelitatem, & obedientiam iuramento promittat. Pallium sine taliter consequatur: Nuncius Lunden. Ecclesiae siquidem cum Nuncio illius Ecclesiae pro impetrando Pallio ad Ecclesiam Romanam accedat, & cum illud a Romano Pontifice impetraverit, ad Lunden. Ecclesiam reportabit. Lunden. autem Archiepiscopus illud accipiens, Archiepiscopo Suetie tribuet, & fidelitatem, & obedientiam Romanae Ecclesiae iurejurando promittet. Metropolitanus vero ibi ad honorem Dei, & decorum Domus suae salutemque fidelium constituto, Lunden. Archiepiscopus, & dignitate Primatus in perpetuum praesidebit, & ipse ei reverentiam, & obedientiam tanquam suo Primati humiliter exhibere curabit. Quod utique in bona memoriae Stephano quondam Upsalen. qui a Praedecessore tuo pia recordationis B. G. Archiepiscopo tempore felicitatis memorie Alexandri Papae, eo praesente Senon. ratione jam dictae institutionis gratiam consecrationis accepit, & sub Antecessoribus nostris bona memoriae Lucio, & Clemente, secundum prescriptum ordinem in Jo: & Petro supradictae Ecclesiae Episcopis, quos tua fraternitas in Archiepiscopos consecravit, & Pallium vice ipsorum Antecessorum vestrorum contulit, dignoscitur adimpletum. Quoniam igitur hoc sicut a praenominato Adriano antecessore nostro statutum est, ita sub te, & antecessore tuo effectum accepit, nos memorati Adriani, & felicitatis recordationis Alexandri, Lucii, Urbani, Clementis, & Caelestini praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis in tam laudabili opere inherentes, nostro, & fratrum nostrorum favore prosequimur, & firmum, & illibatum perpetuis temporibus decernimus permanere. Nulli ergo &c. hanc paginam nostrae confirmationis &c. salva Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur &c.

Lunden. Archiepiscopus Prioris Regni Suetie.

Modus potendi Pallium.

Hec omnia confirmantur.

Dat. die 27. Novem. Anno Dom. 1198. Pontif. An. 1.

da Incarnationis Dominicae Anno MCXCVIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae tertii Anno primo.

XVI.

Populo Tudertino antiqua confirmat Privilegia.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Consulibus, & Populo Tudert.

Sacrofancta Romana Ecclesia, quae omnium Fidelium mater est, & magistra, illos propensius diligere consuevit, quos in devotione, ac fidelitate, sua novit ferventius permanere; & ut liberius possint ab omnium incursum manere securi, eos tanquam pia mater protectionis suae maxime conservare. Eapropter dilectum Domino filium devotionem, quam erga Nos, & Romanam Ecclesiam habere noscimini attendentes, vestris quoque precibus inclinati, Civitatem Tudertinam, quae ad jus, & proprietatem Apostolicae Sedis pertinere dignoscitur, quam, & nos ad manus nostras semper volumus retinere; ita quod ei, cui vices nostras commiserimus, secundum mandatum nostrum debeatis integre respondere, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti pagina communimus. Consulatum autem cum jurisdictione sua vobis auctoritate Apostolica confirmamus: concedentes, ut hi, qui sunt ipsius jurisdictioni subiecti, liberum sit ad Consules, qui pro tempore fuerint legitime, appellare ita tamen quod appellationi ad Sedem Apostolicam, interposita humiliter deferatur. Constatudines quoque antiquas vestras, & rationabiles, & communiter observatas duximus approbandas. Salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate, pariter & iustitia, & earum omnimoda libertate.

Nulli ergo &c. nostrae protectionis conf. &c. conc. &c.

XVII.

Fratribus Sanctae Trinitatis Redemptionis Captivorum Regula datur juxta quam vivere debeant.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Johanni Ministro & Fratribus Sanctae Trinitatis.

Operante divinae dispositionis clementia in Sedis Apostolicae specula Constituti, piis debemus affectibus suffragari, & eos, cum a Caritatis radice procedant, perducere ad effectum; praesertim ubi quod queritur, Jesu Christi est, & privatae communis utilitas affertur. Sane cum tu, dilecte in Christo filii Frater Johannes Minister, ad nostram olim praesentiam accessisses, & propositum tuum, quod ex inspiratione divina creditur processisse, nobis humiliter significare curasses, intentionem tuam postulans Apostolice munimine confirmari; nos ut desiderium tuum fundatum in Christo, prae-

Ex Balut. Epist. 424.

Exordium.

Civitas Tudertina juris Sedis Apostolice.

Consulatus ei & antiquae consuetudines confirmantur.

Exordium.

ter quem poni non potest stabile fundamentum, plenius nosceremus, ad Venerabilem Fratrem nostrum Episcopum, & dilectum filium Abbatem Sancti Victoris Parisien. cum nostris te duximus literis remittendum; ut per eos, utpote qui desiderium tuum perfectius noverant, de intentione tua, & intentionis fructu ac institutione Ordinis, & vivendi modo instructi, assensum nostrum tibi possemus securius & efficacius impertiri. Quia igitur, sicut ex eorum literis cognovimus evidenter, Christi locum appetere videmini plus quam vestrum, volentes ut Apostolicum vobis adit praesidium, regulam juxta quam vivere debeatis, cujus tenorem dicti Episcopus & Abbas suis nobis inclusum literis transmiserunt cum his quoque de dispositione nostra, & petitione tua filii Minister duximus adjuvanda, praesentem vobis & successoribus vestris auctoritate concedimus, & illibata perpetuo manere sancimus. Quorum tenorem ut evidenter exprimat, inferius justissimus annotari.

Regulam servandam ex tradit.

Obedientia Ministro praestanda.

Redemptionis diviso.

Tertia pars semper in redemptione faciendae integritate.

Numero FF. ad componendam Domum.

De Vestibus.

S. 1. In Nomine Sanctae & individuae Trinitatis. Fratres domus Sanctae Trinitatis sub obedientia Praelati domus suae, qui Minister vocabitur, in Castitate, & sine proprio vivant. Omnes res, undeconque licite veniant, in tres partes dividant aequales, & in quantum duae partes sufficient, exequantur ex illis opera misericordiae, cum sui ipsorum & eis necessario famulantium moderata sustentatione, Tertia vero pars reservetur ad Redemptionem Captivorum qui sunt incarcerati pro fide Christi a Paganis, vel dato pretio rationabili pro redemptione ipsorum, vel pro redemptione Paganorum Captivorum, ut postea rationabili commutatione, & bona fide redimatur Christianus pro pagano secundum merita, & statum personarum. Cum vero pecunia data fuerit, vel aliquid aliud, licet specialiter & proprie detur ad aliquid, semper de consensu illius, qui dederit, tertia pars separetur, & aliter non recipiatur, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, edificiis, nutrituris, & hujusmodi. Fructus enim inde exeuntes, deductis expensis, scilicet medietate remota pro expensis in tres partes dividantur aequales: sed quae paucae vel nullas recipiant expensas, omnes dividantur. Cum vero panni vel calceamenta, vel minuta hujusmodi, quibus necesse sit uti, quae vendi vel conservari non expedit, data fuerint, vel a se ipsis habuerint, non dividantur, nisi Ministro domus, & fratribus visum fuerit expedire. De quibus singulis dominicis diebus, si fieri potest, in Capitulo deliberetur. Si tamen praedicta, ut panni, terrae, nutriturae, siue minuta venderentur, precium inde proveniens in tres partes ut supra dividatur.

S. 2. Omnes Ecclesiae istius ordinis intulerunt nomine Sanctae Trinitatis, & sint pluri operis. Fratres possunt esse in una cohabitatione, tres Clerici, & tres Laici, & praeterea unus, qui procurator sit; qui non Procurator, sed Minister, ut dictum est, nominetur, ut Frater N. Minister domus Sanctae Trinitatis, cui fratres repromittere ac impedire obedientiam teneantur. Omnibus Fratribus suis, sicut sibi met, Minister fideliter administret. Vestimenta sint lanca, & alba; & liceat eis habere pellicias singulis singulas, & bracas, quas jacentes non deponant. Ja-

ceant in laneis; ita quod plumea fulcra, vel Culcitras, nisi in egritudine laborantes, in domibus propriis minime habeant. Cervicali vero ad sustentationem capitis permittantur habere. In Cappis Fratrum imponantur signa. Equos non ascendant, nec etiam habeant, sed Asinos tantum liceat ascendere, datos, vel accommodatos, vel de propriis nutrituris susceptos.

S. 3. Vinum sumendum a fratribus taliter temperetur, ut sobrie sumi valeat. Jejunent ab Idibus Septembris, secunda, quarta, & sexta feria, & Sabbato, nisi solennis festivitas intervenerit, usque ad Pascha; Sic tamen ut ab Adventu usque ad Nativitatem Dominicam, & a Quinquagesima usque ad Pascha, exceptis Dominicis diebus, in cibo quadragesimali jejunent, & alia similiter jejunia, quae consuevit Ecclesia celebrare. Potest tamen quandoque Minister jejunium cum discretione relaxare propter aetatem, vel viam, & aliam justam causam, vel facultate inspecta etiam augmentare. Carnibus datis ab his qui foris sunt, vel sumptis de propriis nutrituris, vesci liceat tantum in Dominicis diebus a Pascha, usque ad Adventum Domini, & a Natali usque ad Septuagesimam, & in Nativitate & Epiphania Domini, & in Ascensione Domini, & Assumptione & Purificatione Beatae Mariae, & in festivitate omnium Sanctorum. Nihil emant ad Victum, praeter panem, & pulmentum, scilicet fabas, & pisca, & hujusmodi legumina, olea, oleum, ova, lac, caseos, & fructus. Sed neque carnes, neque pisces, siue vinum liceat emere, nisi ad necessitatem infirmorum, vel minorum, vel pauperum, aut in magnis solemnitatibus. Liceat tamen nutrituras emere, & nutrire. Cum vero in itinere siue peregrinatione fuerint, liceat eis, sed parce, vinum emere, & pisces in Quadragesima, si necesse fuerit, & si quid eis datum fuerit, inde vivant, & residuum in tres partes dividant. Tamen si fuerint in via profecti ad redimendum Captivos, quicquid eis datum fuerit, totum debent ponere in Redemptionem Captivorum praeter expensas. In Civitatibus, in Villis, siue Castellis, in quibus proprias domos habuerint, nihil omnino extra domos illas, nisi forte in domo Religionis, etiam si a quovis rogentur, comedant, vel bibant, nisi forte aquam in domibus honestis; nec pernoctare praesumant extra hujusmodi domos. Nunquam in Tabernis vel in hujusmodi locis inhonestis habitent, comedant, vel bibant. Qui autem hoc praesumpserit, juxta arbitrium Ministeri gravi vindicta subiaceat.

S. 4. Talis sit Caritas inter Fratres, Clericos & Laicos, ut eodem victu, vestitu, dormitorio, refectorio & eadem mensa utantur. Infirmi scotum dormiant, & comedant: ad quorum Curam habendam conversus aliquis, Laicos, siue Clericos, deputetur, qui ea quae necessaria fuerint inquirat & ministrat sicut fuerit ministrandum. Moneantur tamen infirmi, ut lauta siue nimium sumptuosa Cibaria non requirant, commodius potius & salubri moderatione contenti. Cura hospitem & pauperum, & omnium euntium & redeuntium uni de discretioribus & benignioribus fratribus injungatur, qui audiat eos, & ut expedire viderit, Caritatis solatium administret. Requirit tamen ab illis quos crediderit admittendos, si eis quae fratribus apponantur velint esse.

Emittit ut non desent.

De Jejunis.

De Vestib ac praesertim uia carnis.

Quae ab eis cauta fiat.

De Infirmitate hospitibus.

esse contenti. Ad lauta quidem & sumptuosa cibaria non oportet quemquam admitti. Quocumque tamen praestanda sunt, cum hilaritate praestentur, & nulli maledictum pro maledicto reddatur. Si quis, & maxime religiosus, ad hospitandum advenit, benigne suscipiatur, & caritative juxta posse domus illi subministretur. Avena tamen vel aliud in loco avenae hospitibus non detur, si fuerint in Civitate, vel Oppido, vel ubi venalis inveniatur, nisi forte religiosi sint hospites, vel tales, qui ad manum non habeant, & non emere possint. Si autem hospites venalem non invenerint, & in domo qua suscepti fuerint inveniatur, congruenter eis praebatur. Nullus frater Laicus, vel Clericus sit, si fieri potest, sine proprio officio, si quis vero laborare noluierit, & potuerit, locum ipsum deserere compellatur, cum Apostolus dicat, qui non laborat, non manducat.

§.5. Silentium observent semper in Ecclesia, sua, semper in Refectorio, semper in Dormitorio. De necessariis tamen liceat loqui in aliis temporibus aptis, & remissa voce, humiliter, & honeste; & extra praedicta loca ubique sermo eorum sit honestus, & sine scandalo. Similiter & eorum omnis status, gestus, vita, actio, & omnia alia honesta in eis repetantur. Capitulum, si fieri potest, singulis Dominicis diebus in singulis domibus Minister cum fratribus suis teneat, & de negotiis domus & domus sive fratibus datis, ut ad Redemptionem Captivorum tertia pars deputetur, fratres Ministro, & Minister fratribus rationem fideliter reddant. Non solum fratribus. Sed & familiae domus pro capacitate sua similiter singulis Dominicis diebus, si fieri potest, exhortatio fiat, & quid credere, aut agere debeant, simpliciter moneantur: De omnibus rebus & clamoribus in Capitulo fratres judicentur. Nullus fratrum fratrem suum in publico accuset, nisi bene possit probare. Qui autem hoc fecerit penam subeat, quam reus subiret, si convinci potuisset, nisi Minister ex causa cum eo dispensare voluerit. Si qui scandalum, vel aliquid hujusmodi fecerint vel (quod absit) se invicem percusserint, iuxta arbitrium Ministri, Maiori vel minori vindictae subiacent. Si quis frater in fratrem peccaverit, id est contra fratrem, id est, eo solo sciente, qui injuriam passus est, susceperit patienter, licet sit innocens; & cum quieverit commotio animorum, benigne & fraternae commoneat, & corripiat eum vique ter inter se & ipsum solum, & penitentiam agere de commissis, & a similibus in poterit abstineret. Quod si non audierit, dicat Ministro, & ille corripiat eum secreto secundum quod viderit saluti eius expedire. Qui vero scandalum movit, & per se emendare voluerit, totum ante pedes scandalizati petens veniam se extendat; & si semel non sufficit, usque ter illud idem faciat. Si vero hoc in publicum venerit, quaecumque secutura fuerit penitentia haec sit prior, scilicet ante pedes Ministri petendo veniam totius corporis extensione, & postea secundum ejus arbitrium emendetur. Generale Capitulum semel in anno celebretur. Quod fieri debet in octavis Pentecostes. Si pro necessitate domus debitum aliquod fuerit contrahendum prius in Capitulo fratribus proponatur, & cum eorum fiat consilio, & assensu ut sic, & suspiciones, & mutua-

De Silentio.

Capitula pariter in singulis Dominicis habenda.

Pene culpam.

De Capitulo Generali.

rationes evitentur. Si quisquam de substantia domus violentiam fecerit, & ad iudicem oportuerit referri, non ante hoc fiat, quam caritative ille a fratribus primo, post ab aliis vicinis similiter moneatur.

§.6. Electio Ministri per commune fratrum consilium fiat; nec eligatur secundum dignitatem generis, sed secundum vitae meritum, & sapientiae doctrinam. Ille vero qui eligitur, Sacerdos sit, vel Clericus ordinibus aptus, & sit professus: Minister vero, sive maior, sive minor, Sacerdos sit. Maior Minister confessiones fratrum omnium congregationum ejusdem ordinis audire potest. Minor vero Minister omnium fratrum suae Domus audiat confessiones; dummodo verecundia repetiti excessus occasione, minime praebet tardius Praelatis suis vel minus pure quam deceat confitendi. solite vero Minister provideat, ut praeccepta regule, sicut ceteri fratres, per omnia teneat. Postquam vero electus fuerit si ex culpa deponi meruerit, per Maiorem Ministrum convocatis tribus vel quatuor Ministris minoribus deponatur, & alius, qui dignus sit, loco eius subrogetur. Si vero pro remotione terrarum vel alia causa rationabili maior Minister hoc facere non poterit, Ministris minoribus magisque religiosis committatur; & quod illi fecerint auctoritate maioris ratum habeatur. Maior vero Minister si pro excessibus corrigendus vel deponendus sit, per quatuor, aut quinque Ministros ejusdem ordinis magis religiosi hoc fiat, qui tunc auctoritate Generalis Capituli ad hoc eligi debent.

§.7. Si quis hujus ordinis frater esse voluerit, primo per annum cum expensis suis, praeter victum habitu suo, & omnibus suis retentis, in ordine pro Deo serviat, & post annum, si bonum & conveniens videatur Ministro domus & fratribus & illi, & locus vacaverit, recipiatur. Nihil tamen pro receptione sua exigatur. Si quid tamen gratis dederit, recipiatur; dum tamen tale sit de quo non videatur Ecclesiae litigium, immigere. Si vero de cujusquam moribus visum fuerit dubitandum, prolixior de eo probatio habeatur. Si ante receptionem aliquis se intemperanter habuerit, & impatientis disciplinae, & ad arbitrium Ministri non emendaverit mores suos, tribuatur ei modeste licentia cum omnibus que attulit, recedendi. In ordine vero aliquis non recipiatur antequam annum videatur vigintiimum complevisse. Professio vero in arbitrio Ministri relinquatur.

§.8. Pignora non accipiant, nisi decimas cum licentia sui Episcopi, de manu Laici. Juramenta non faciant nisi in magna necessitate, & cum licentia Ministri, vel jussu ab Episcopo suo, vel ab alio vices Apostolicas gerente, & hoc pro honesta & justa causa. Si quod vitium in re, quae venditur notum fuerit, indicetur emptori. Deposita auri, vel argenti vel pecuniae non liceat eis suscipere. Ipsa die qua infirmus venerit, vel apportatus fuerit, de peccatis suis confiteatur, & communicet. Omni secunda feria (praeterquam in octavis Paschae, & Pentecostes & Nativitatis Domini, & Circumcisionis & Epiphaniae, & praeterquam in festivitatis quae ad colendum pronunciantur.) finita Missa pro fidelibus, fiat absolutio fidelium defunctorum in Cemiterio. Singulis quoque noctibus ad minus

De electione Ministri.

A quibus deponendus.

Quae peccatis facere non liceat.

in hospitali coram pauperibus pro statu & pace Sanctae Romanae Ecclesiae & totius Christianitatis, & pro Benefactoribus & pro his pro quibus generalis Ecclesia consuevit orare communis fiat oratio.

§.9. In regularibus horis morem B. Victoris observent; nisi forte pausiones, vel alia prolixitates, vel Vigilae, occasione laboris & paucitatis servitium de consilio piorum & religiosorum Virorum fuerint remittenda. Propter paucitatem etenim suam tantas pausiones in psallendo facere non tenebuntur, nec ita tempestive surgere. In rasura similiter ordinem Sancti Victoris sequantur Clerici, Laici vero Barbas non radant, sed eas crescere modeste permittant.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis & Constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani XVI. Kalendas Januarii anno Incarnationis Dominicae millesimo centesimo nonagesimo octavo. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno Primo.

Detractionibus.

Clausula.

Dat. die 16. Decem. 1198. Pontif. An. 1.

XVIII.

Canonizatio Sancti Homoboni.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Univeris Clero & Populo Cremonensi.

Quia pietas promissionem habet vitae quae nunc est & futura, justus & misericors Dominus fideles suos, quos praedestinavit ad vitam, frequenter in hac vita glorificat, & semper in futura Coronat; quibus & per Prophetam promittit: Dabo vos in laudem, gloriam, & honorem in cunctis saeculis, & per se pollicetur: fulgebunt iusti sicut Sol in Regno patris eorum. Mirabilis enim in se ipso Dominus, mirabilis in Sanctis, mirabilis in omnibus operibus suis, verum nobis exhibet suae virtutis indicium, & frigiditatem jam in pluribus Caritatis igniculum, mirabilem suorum sicut accendit, assumptis in gloriam suam qui certaverunt legitime in hoc mundo, ad memorias eorum innovat signa, & mirabilia juxta Prophetam immutat: ut qui Sanctus est apud ipsum, Sanctus etiam ab hominibus habeatur, & in hoc praesertim haereticorum confundatur perversitas, cum ad Catholicorum tumulos viderint prodigia pullulare. Licet autem juxta testimonium veritatis, sola finalis perseverantia exigatur ad Sanctitatem animae in Ecclesia Triumphanti, quoniam qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit, duo tamen virtus videlicet morum, & virtus signorum, opera scilicet pietatis in vita, & miraculorum signa post mortem, ut quis reputetur Sanctus, in militanti Ecclesia requiruntur. Nam quia frequenter Angelus Satanæ se in Lucis Angelum transfiguratur, & quidam faciunt opera sua bona,

Procurium.

ut videantur ab hominibus, quidam etiam coruscant miraculis, quorum tamen vita merito reprobatur. (Sicut de magis legitur Pharaonis,) & etiam Antichristus, qui electos etiam, si fieri potest, inducet miraculis suis in errorem, ad id nec opera sufficiunt sola nec signa, sed cum illis praecedentibus ista succedunt, verum nobis praebent indicium Sanctitatis; nec immerito nos ad ipsius Venerationem inducant quem Dominus suus ostendit miraculis Venerandum. Haec autem duo ex verbis Evangelicae plenius colliguntur, ubi de Apostolis loquens ait: Illi autem profecti praedicabant ubique Domino Cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. In eo namque quod ait Cooperante, eos operatos esse demonstrans, & in eo quod sequitur sequentibus signis, eos exponens immo Dominum in eis miraculis claruisse. Hoc etiam Dominus usque hodie operatur in Sanctis, & potentiam suam signis evidentibus manifestat, dum vivorum curat aegritudines ad memoriam mortuorum, & eos plus posse post mortem, & felicius vivere mortuos, qui in Domino moriuntur, quam qui vivunt in mundo demerunt. Saecula veniens ad praesentiam nostram Venerabilis Frater noster Episcopus vester, multis Viris religiosi & aliis honestis personis de sua Dicecesi comitatus, cuiusdam Beati Viri & re & nomine Homoboni, vitam & actus necnon & modum, transitus ejus, humiliter nobis aperuit; in quibus & Sancte ipsius degulavimus conversationis odorem, Deumque mirabilem & omnia opera ejus in fide cognovimus & predicavimus gloriosa. Idem etenim Sanctus tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dat in tempore suo, prout eorundem nobis assertio facta tam viva voce, quam aliorum plurimum honestorum literis patefecit, adeo in lege Domini, meditabantur die ac nocte, ut ei serviens in timore & secundum Prophetam media nocte surgens ad confitendum ei, matutinis semper laudibus interesset. Missae quoque officium & alias horas cum summa devotione frequentans, ita assiduis orationibus insistebat, ut in certis horis aut incessanter oraret, aut horas ipsas aliquando preveniret, nisi forte ipsum sollicitudo, quam super pace reformanda per Civitatem tanquam pacificus Vir gerebat, aut occasio elemosinae pro pauperibus acquirendae, seu alia iusta causa in aliis operibus misericordiae detineret. Qui nimirum ante Crucem Dominicam ex assuetudine se prosternens, opus quo libet faciendo, stando, sedendo, jacendo, ad orationem labia movere continuo videbatur. Inter alia vero pietatis opera quae tam circa pauperes, quos secum in domo propria tenebat, & patiter procurabat, quam circa alios indigentes, quibus viventibus humanitatis officium, mortuis sepulture beneficium consueverat devotus impendere diligentius exercebat, ipse a secularium hominum confortio segregatus, inter quos vivebat quasi liliolum inter spinas, haereticorum, quorum perniciosa partes illas infecit, austerus extitit asperator. Deducto autem sic vitae sanctae curriculo, cum ad matutinale officium, prout dictum est, in festivitate Sancti Brictii surrexisset, circa Missae primordia idem se ante Crucem Dominicam more solito in oratione prosternens, dum

B. Homoboni Virtutes.

Miracula.

dum cantaretur hymnus Angelicus, beato sine quievit. Quæ vero, quot, & quanta miracula fuerint subsecuta, & quot advenientibus ad sepulchrum ejus sanitatis beneficia sint impensa, cum longum sit enumerare per singula, unum inter cætera ad assertionem Catholicæ Fidei duximus expressius annotandum. Cum enim quedam dæmoniaca mulier ad sepulchrum ejus deducta fuisset, ne aliqua fraus lateret, eadem primo fuit aqua non benedicta resperfa; quæ se patienter aspergi permittens, aquam secundo respuit benedictam. Et ut res evidentiore experimento pateret, oblatam non consecratam absque aliqua presentia sibi recipiens presentatam, Eucharistiam consecratam subsequenter abhorruit, nec recepit: quæ & meritis ejusdem Sancti liberata recessit. Ut autem virtus morum, prout est superius præbatur, licet omnis dubitatio amoveri ex subsecutione signorum per divinum judicium videretur, fide apud nos claresceret pleniori, ne miraculorum etiam virtus aliqua fraude posset vel figmento juvari, veritatem rei sollicitius duximus inquirendam. Fidem namque, quam super conversatione ipsius absque figmento hypochrismi fraudulento divinum judicium, ut dictum est, manifeste ostendere videbatur, per testimonium dilecti filii Osberti Presbyteri Sancti Egidii Cremenensis presentis cum Episcopo memorato, recepto ab eo firmavimus juramento: Sub cujus obtestatione videlicet juramenti ipse, qui patris ejus existens per XX. annos & amplius confessionem ejus sepe receperat, quæ de illius Sancti conversatione præmissimus cum ipso Episcopo & aliis supradictis juratis similiter asseruit esse vera, & de obedientia quam in orationibus, vigiliis, & aliis poenitentia fructibus, quæ sibi ab eo imposita erat, plus injuncto satisfaciens exhibebat, nos reddidit certiores. Ea etiam quæ de miraculis ipsius fuerant nobis exposita, per juramentum omnium prædictorum, qui propter hoc venerant, fide suscepimus pleniori; assertionem ipsius Episcopi sub firmo verbo Sacerdotis requisita in virtute obedientie concurrente: ut sic divinum & humanum secuti judicium, cum majori procedere securitate possemus. Cum igitur hæc omnia, tam de probitate morum, quam virtute signorum, ad favorem petitionis, pro qua Episcopus memoratus, & alii supradicti ex parte vestra vehementer instabant, concurrere videremus, de Fratrum nostrorum consilio post multam deliberationem habitam cum eisdem Archiepiscopis, & Episcopis, quos super hoc ad consilium nostrum admittimus, de divina misericordia, & ejusdem Sancti meritis confidentes, ipsum Sanctorum Catalogo duximus ascribendum; Statuentes ut in die depositionis ipsius, ejusdem festivitatis devote a vobis & aliis Christianis singulis de cætero celebretur. Inde est quod Universitatem vestram rogamus in Domino & monemus, per Apostolica scripta precipiendo mandantes, quatenus ejusdem Sancti memoriam, prout dictum est, cum celebritate debita venerantes, ejus apud Deum suffragia humiliter imploretis, per cujus merita ad gaudia æterna pertingere valeatis.

Datum Laterani II. Idus Januarii.

Dat. die 11. Janu. 1199. Pont. An. 1.

Sanctorum Catalogo adscribitur.

Testes de supradictis rebus requisiti.

Flandriæ Comites sub protectione Sedis Apostolicæ recipiuntur, nonnullaque eisdem conceduntur Privilegia.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Balduino Comiti Flandriæ, & Mariæ Uxori ejus.

Ex Balu. lib. 11. Epist. 43.

Exordium.

Apostolica Sedes, quæ disponente Domino, cunctorum fidelium mater est generalis, licet omnes teneatur paterno affectu diligere, in eos tamen uberius gratiam suæ dilectionis effundit, quos ad exhibenda sibi grata devotionis obsequia invenit promptiores. Attendentes igitur dilectionis fervorem, quam Prædecessores Vestri ad Romanam Ecclesiam habuisse noscuntur, & devotionem nihilominus quam vos ad personam nostram habere proponitis, firmo gerimus in proposito voluntatis, personas Vestras oculo benigniori respicere, & sincerioris dilectionis, & gratiæ brachiis amplectari: ac in his, quæ a nobis secundum Deum duxeritis requirenda, gratanter vobis assensum Apostolicum impertiri. Eapropter volentes vos tanquam speciales Ecclesiæ filios protegere, pariter & tueri, personas Vestras cum omnibus bonis, quæ in præsentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum &c. usque ad verbum suscipimus. Auctoritate præsentium districtius inhibentes, ne aliquis sine manifesta, & rationabili causa, in personas Vestras excommunicationis, aut in Terras Vestras interdicti præsumat Sententias promulgare. Ad hæc adjuvantes statuimus, ut si vos in aliquo præsentis aggraviari, libere vobis liceat Sedem Apostolicam appellare. Si quis vero post appellationem ad nos legitime interpositam in vos, vel Terras Vestras excommunicationis aut interdicti sententias promulgaverit, ipsas decernimus non tenere.

Nulli ergo &c. protectionis, inhibitionis, & infestationis &c.

Datum Lateran. IV. Kal. Maji.

Dat. die 18. Aprilis 1199. Pont. An. 11.

Nonnulla Fratrum de Calatrava Instituta, & Privilegia confirmantur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. N. Magistro, & Fratribus Ordinis de Calatrava tam presentibus, quam futuris secundum Ordinis Cisterciensium Fratrum viventibus.

Ex Balu. lib. 11. Epist. 51.

Exordium.

Quoties a nobis petitur &c. usque ad verbum Annuimus, & fel. rec. Alexandri, & Gregorii prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inherentes, præfatum locum de Calatrava, & locum de Salva terra, in quo ad servendum Deo divino estis obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscepimus, & presentis scripti pagina communimus

Locum de Calatrava sub protectione recipit Apostolica.

Instituit eis a Cisterciensibus tradita confirmat.

De Vestibus.

De Vestu.

De Jejunii.

Sunt omnia eis confirmata.

nimus. In primis siquidem statuentes, ut institutio, quam Abbas, & fratres Cisterciensium, vobis in eodem loco morantibus, non ut familiaribus, sed ut veris fratribus fecisse dicuntur, perpetuis temporibus ibidem inviolabiliter observetur, videlicet, ut militarium armis accincti contra Sarracenos pro tuitione Christiani populi fideliter dimicetis. Præterea ea, quæ de vestitu, & vestitu vestro præfati Abbas, & Fratres Cisterciensium, & universum Capitulum ejusdem Ordinis a vobis regulariter observanda sanxerunt, vobis nihilominus confirmamus: videlicet ut lineis in femorabilibus tantum vobis liceat uti; vestes quoque moderatas, honestas, & commodas secundum consilium Morimunden. Abbatis, & Magistri vestri, cum scapulari pro habitu Religionis habeatis. Vestiti, & cincti dormietis: & in Oratorio, Dormitorio, Refectorio, & in coquina silentium jugiter tenebitis. Cavebitis autem ne in quacumque veste, aut superfluitatis argui, aut curiositatis notari possitis. Tribus vero in hebdomada diebus, id est feria tertia, quinta, & die Dominica, cum præcipuis solemnitatibus vobis carnibus vesci licebit: uno tantum ferculo, & unius generis, quantum ad carnes pertinet, contenti eritis, & ad Mensam ubique silentium tenebitis. Ab exaltatione quoque Sanctæ Crucis, usque ad Pascha tribus diebus, scilicet secunda feria, quarta, & sexta, præter Natale Domini, Epiphaniam, Hyppantem, & Festivitates omnium Sanctorum, & Apostolorum, omnes, qui præfatis domi fuerint, in septimana qualibet jejunabunt. Qui autem in Castris militie fuerint, pro magistri arbitrio jejunia observabunt. Præterea quascunque possessiones &c. usque ad verbum Vocabulis exprimenda. Calatrava cum pertinentiis suis, & quintis, & omnibus pertinentiis suis. Castellum de Caracui cum omnibus pertinentiis suis. Castellum Dolarcus cum pertinentiis suis. Castellum de Benevento cum omnibus pertinentiis suis. Castellum de Suffera cum pertinentiis suis. Castellum de Malagon cum portaticis, & aliis pertinentiis suis. Castellum de Gualdiferza cum pertinentiis suis. Domum de Nombroca cum pertinentiis suis: Domos de Toleta cum tendis, Molendinis, Vineis, Terris, & Hortis; Ecclesiam Sancti Romani ultra Tagum cum pertinentiis suis. Domos de Talaveira cum Vineis, Olivetis, Hortis, molendinis, canalibus, & puteis, & cum aldeis, & aliis pertinentiis suis. Domos de Salamancella cum pertinentiis suis. Domos de Macheda cum Vineis, Hortis, tertis, & aliis pertinentiis suis. Mendeno cum pertinentiis suis. Sotello cum pertinentiis suis. Castellum de Astecha cum pertinentiis suis. Casafola cum pertinentiis suis. Alfonso de Alcaiz cum pertinentiis suis. Figarola cum pertinentiis suis. Castellum de Cyrol cum pertinentiis suis. Castellum de Sorita cum portaticis, quintis, aldeis, & aliis pertinentiis suis. Castellum de Almogera cum portaticis, quintis, aldeis, & aliis pertinentiis suis. Balaga cum pertinentiis suis. Almonacir cum pertinentiis suis. Pengia cum pertinentiis suis. Onnon cum pertinentiis suis. Casas de Collado, de Verniges, & Ova cum pertinentiis suis. Medietatem de Moracella cum pertinentiis suis. Castellum de Cogolludo cum aldeis, & pertinentiis suis. Hereditatem de Mol-

lin. cum domibus suis, & cum aldea de Merla, & pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Salvatoris de Soria. Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Villares pardos cum omnibus domibus, aldeis, vineis, & carum pertinentiis. Castellum de Alcobella cum pertinentiis suis. Berezoza cum Baldalbin, Ecclesiis, & pertinentiis suis. Castellum rubeum cum omnibus pertinentiis suis. Villam de Valvert cum pertinentiis suis. Burgell in Navarra cum Ecclesia, & aliis pertinentiis suis. Formella cum pertinentiis suis. Hospitale de Belota, cum Ecclesia, & pertinentiis suis. Domum de Formofella cum hereditatibus, & pertinentiis suis. Quintanella de Borona cum pertinentiis suis. Hereditatem de Alvellos cum domibus, & pertinentiis suis. Villas de Perros, & Canones in Campo de Monno cum pertinentiis suis. Terradellos ibidem cum pertinentiis suis. Fontodra juxta Amaja cum pertinentiis suis. Palatia in Ripa de Piforga cum pertinentiis suis. Medietatem de Avarcha cum Ecclesia ipsius loci, & pertinentiis suis. Famufcu in Rivo de Alageva cum pertinentiis suis. Vallorabona in Episcopatu Palentin. cum pertinentiis suis. Sanctam Mariam Domino Echa super Rivum de Piforga, & Villam Ramira in Alcorditella, & hereditates in termino de Courel cum pertinentiis suis. Padellam cum Ecclesia Sanctæ Mariæ, & pertinentiis suis. Ravanal cum Ecclesia juxta Castrum Vert. & Val. in Ripa de Stola, & Navam cum pertinentiis suis. Casu cum pertinentiis suis in Asturias, cum Ecclesia, & pertinentiis suis. Villester juxta Bamba, pallos in Ripa de Doira, & Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Zamorra cum pertinentiis suis. Pinos in Gallitia, & Congeli in Gallitia juxta Allariz, Domum de Allariz, Domos de Troncoso, & minium cum vineis, tertis, & pertinentiis suis. Domum de Benevento super Orvegum cum pertinentiis suis. Vannexandines in terra de Astorga cum domibus, & pertinentiis suis. Ecclesiam de Majorica cum domibus, & pertinentiis suis. Elpererii inter Civitatem Rodrogo, & Troncoso cum omnibus possessionibus, & pertinentiis suis. Domos de Segobia cum tendis, vineis, & aliis pertinentiis suis. Erigerum cum omnibus pertinentiis suis. In Portugal in Civitate, quæ dicitur Eflora, duos Alcazarel, vetus, & novum cum omni hereditate Regia, & aliis pertinentiis suis. Castellum de Guluce cum pertinentiis suis. Domos de Scaren cum hereditate Regia de Ortalogon, & pertinentiis suis. Castellum de Alcanether, Alpedriz, Benamesi, Jurumena, Albofeira, Malfora, & Casas de Ulixbona cum vineis, & aliis pertinentiis suis. Cazaraboton, Sanctum Vincentium, Bolvaidi, Oriz. In Aragona Castellum de Alcaiz cum Villa sua, aldeis, & aliis pertinentiis suis. Medietatem de Maella cum Olivetis, & pertinentiis suis. Pomer cum pertinentiis suis. Salvam terram, Castellum de Donnifonda, Sanctum Silvestrum, medietatem de Veilozel, Contai, & Enforlopes. Castrum lege Berraira, Cameles, & Ort. cum pertinentiis suis. Quintanella de Redofresnos, S. Feliceem, & Losbarros cum pertinentiis suis, & S. Nicolaum de Lamina, & Sequela cum pertinentiis suis. Sane laborum &c. Liceat quoque vobis Clericos &c. Prohibemus insuper, ut nulli &c. Cum autem generale &c.

L

Nonnulla concedit privilegia.

Licet

Licet etiam vobis in locis vestris sine manifesto dispendio vicinarum Eccl. Oratoria construere, in quibus Fratres, & Familia vestre divinum audire Officium, & Christianam habere valeant Sepulturam. Clerici quoque ordinis vestri Clericum Priorem habeant, cui professionem faciant, reverentiam, ac subjectionem impendant. Nihilominus vero presenti decreto sancimus, ut si quis in aliquem fratrum vestrorum, temerarias manus injecerit, nisi rationabilis causa obstitat, excommunicationis sententia sit affectus, & illud pro tutela vestra tam in sententia, quam in pena servetur, quod sub Innocentio Papa de Clericorum tuitione noscitur institutum. Regulares, & antiquas consuetudines Ordinis vestri a Prædecessoribus vestris, & a vobis hæcenus observatas aliqua levitate mutari, seu etiam possessiones domorum vestrarum alienari, nisi de Magistris providentia fiat, cum consensu Capituli, vel majoris, & sanioris partis, auctoritate Apostolica prohibemus fieri. Prohibemus insuper, ut infra fines Parochiarum vestrarum, quas a Sarracenis acquisivimus, vel imposterum acquiratis, Capellas, vel Oratoria, seu Ecclesias nullas audeat sine assensu vestro construere, si vos pro necessitate populi duxeritis construendas; in quibus cum constructæ fuerint, liceat vobis Clericos eligere, & Episcopo presentare: quibus si idonei fuerint, Episcopus curam animarum committat, ut ei de spiritalibus, vobis autem de temporalibus debeant respondere. Præterea novas, & indebitas exactiones ab Archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, aliisque Ecclesiasticis, secularibusve personis, vobis omnino fieri prohibemus. Christiana vero &c. Inhibemus adhuc ne interdictos &c. Paci quoque &c. Ad hæc libertates &c. Decernimus ergo &c. Salva in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur &c.

Dat. die 28. Aprilis 1199. Pont. An. II.

Datum Laterani per manum Rainaldi Domini Papæ Notarii Cancellarii Vicem agens quarto Kal. Maji, indict. secunda, Incarn. vero Dom. Anno MCXCIX. Pontif. vero Domini Innoc. Papæ Tertii Anno Secundo.

XXI.

Turonensibus Archiepiscopis Primatus conceditur super Ecclesiam Dolensem.

Ex Baluz. Epist. 79.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Bartholomæo Turonen. Archiepiscopo, ejusque successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Proemium.

Licet primum, & præcipuum Ecclesiæ fundamentum sit Unigenitus Dei Filius Jesus Christus, juxta quod dicit Apostolus: Quia fundamentum positum est, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus Jesus; secundum tamen, & secu darium Ecclesiæ fundamentum existit beatissimus Apostolus Petrus, ad quem veritas ait: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; qui sicut a Christo petra dicitur est Petrus ita etiam a Christo capite vocatus est caput, ipso sibi dicente;

Tu vocaberis cephas, ut per hoc universi fideles agnoscerent quod ad ipsum tanquam ad fundamentum, & caput, majores debeant Ecclesiæ causæ referri, quatenus quod ipso tanquam a capite principali fuerit auctoritate statutum, ab ipso tanquam in fundamento stabili firmitate consistat. Nobis ergo, qui (licet indigni) locum ejus in Apostolica Sede tenemus, incumbit ex debito pastoralis officii de universali Ecclesiæ scandala tollere, ac jurgia refecare: & tam emergentes de novo questionum articulos, quam causas ab antiquo tractatas, sed adhuc in antiquæ contentiois scrupulo remanentes, judiciali sententia calculo terminare. Inter cæteras vero causas veteres, ac modernas, vetus illa quaestio, quæ inter Turonen. & Dolens. Ecclesias vertebatur, Ecclesiam non modicum usque ad hæc moderna tempora conturbabat: ad quam vel sopiendam concordia, vel iudicio terminandam, post multas prædecessorum nostrorum citationes, nos tandem dilecto filio Joanne Dolens. electo ad Sedem Apostolicam accedente, termino utriusque partium a bonæ memoriæ Celestino Papa prædecessore nostro præfixo, cum tu nonnulli nuncios minus sufficienter instructos pro sola dilatione petenda misisses, partem citavimus Ecclesiæ Turonen. mandantes, ut quicquid de te quocumque modo contingeret, pars eadem per se, vel per procuratores idoneos ad Apostolicam Sedem accederet, nostræ dispositionis formam, vel justæ diffinitionis sententiam receptura. Alioquin ex tunc nos ad horum alterum procedere curaremus. Dicitur igitur electo Juliano Rodolpho, & Hugone Canonici Dolens. cum litteris de procuratore ipsius super hæc causa specialiter ab Ecclesiâ Dolens. concessis, & dilectis filiis Gaufrido Cancellario, Senoreto, Joanne, Ernando Canonici Turonen. & Gaufrido de Joviaco, cum litteris de rati habitatione datis eis, tam a te, quam Ecclesiâ Turonen. in nostra presentia constitutis, frequenter per nos, interduum etiam per fratres nostros audientiam plenam, & benignam indulimus: & quæ fuerunt hinc inde proposita intelleximus diligenter. Fuit autem propositum ex parte Dolens. Ecclesiæ, quod cum eadem Ecclesiâ longissimo tempore fuerit in possessione metropolitice dignitatis, sicut ex gestis quorundam sanctorum, & aliis scriptis apparere dicebat: tandem cum temporibus bonæ memoriæ Nicolai Papæ prædecessoris nostri Festiniano tunc in Archiepiscopatum Dolens. promotus, usum pallii a Sede Apostolica postulasset, licet idem Nicolaus quod petebatur, ei non duxerit concedendum: quia litteras Apostolicæ Sedis, quas prædecessores ejus prædecessoribus ipsius Festiniani in pallii collatione transmisseras, ei non fecerat presentari: non tamen quod petebatur negavit expresse, sed partes ad suam presentiam convocavit: mandans Erardo tunc Archiepiscopo Turonen, ut ad ipsum suum Legatum transmitteret: cum quo & Dolens. Ecclesiâ suos nuncios destinaret, ut utriusque partis coram eo æqua lance causa librata, quæ esset sedes metropolitica plenius appareret. Scripsit etiam idem Nicolaus, sicut ex authentico ipsius appareret, Salomoni tunc Regi Britannorum, & Uxori ejus, ut idem Festinianus idoneum mitteret ad Romanam Ecclesiam ex proprio clero legatum: qui scripta fidei ca-

Quæstio inter Dolens. & Turonen. Ecclesias.

Quid factum sit ab Innocentio Papa ad eam componendam.

Partes assistentes rationes, quæ allata.

tholicæ documenta deferret, & eundem Festinianum ita credere, & servare de cætero juramento firmaret: quod nisi palleum ei disposisset per eundem legatum transmittere, non mandasset. Verum eodem Nicolao sublato de medio, cum nuncios Dolens. Ecclesiæ ad Apostolicam Sedem accessissent, bonæ memoriæ Adriano Papa, eidem Festiniano palleum cum privilegio destinavit: quod pars Dolens. Ecclesiæ per scriptum authenticum non probavit. Præterea quod temporibus Joannis VIII. Ecclesiæ Dolens. Archiepiscopus præficeret, nixa est pars eadem comprobare per litteras ejus, quas Mayn. Archiepiscopo destinavit, & cæteris Episcopis per Britanniam constituitis. Cæterum cum quidam juvenis felicitis recordationis Gregorio VII. consecrandus fuisset a Dolens. Ecclesiâ presentatus, ipse juvene illo propter minorem ætatem repulso, I. tituli S. Melanii Abbatem in Dolens. Archiepiscopum consecravit: ei, & successoribus ejus pallii usum indulgens, & mandans Episcopis Britannie, ut ei tanquam Archiepiscopo reverentiam, & obedientiam exhiberent. Quæ quoniam authenticum non habebat, per Urbanum II. litteras voluit edocere: felicitis etiam recordationis Urbanus II. R. Dolens. Archiepiscopo juramento ab ipso recepto, quod memoratus G. prædecessor ipsius, Prædecessori ejusdem R. & successoribus ejus usum pallii concessisset, sicut in transcripto litterarum ipsius G. quarum authenticum se habere juravit, erat expressum: munus pallii ex Apostolicæ Sedis liberalitate concessit. Licet ipsi mandasset, ut exhibere se nullatenus recusaret ad discutiendam querimoniam, quam Turonen. Archiepiscopus de subjectione Dolens. Ecclesiæ, & obedientia sibi negata, tam apud ipsum, quam prædecessores ejus fecerat sepe proponi. Idem etiam cum in litteris, quas Principibus, & Populo Dolens. Ecclesiæ destinavit, pro iustitiis ejusdem Ecclesiæ duxit Archiepiscopum nominandum, sicut per scriptum authenticum pars eadem demonstravit. Pie quoque memoriæ Paschalis II. Baldrico Dolens. Archiepiscopo a Gerardo tunc Engolismen. Episcopo auctoritate Sedis Apostolicæ instituto, palleum, plenitudinem scilicet officii pastoralis indulgit: ut eo secundum consuetudinem prædecessorum suorum uteretur. Præterea in Synodo a bonæ memoriæ Calisto Papa celebrata Remis, B. Dolens. Archiepiscopus cum duobus suffraganeis suis interfuisse legitur, & ad ipsam prius tanquam Archiepiscopus evocatus. Honorius insuper cum prædictum G. tunc Engolismen. Episcopum tanquam legatum suum, & Apostolicæ Sedis Vicarium destinaret, inter alios legitur B. Archiepiscopo Dolens. scripsisse, ut eum reverenter susciperet, & ipsi humiliter obediret: qui etiam B. quatuor suffraganeos habuisse probatur. Ad hæc felicitis memoriæ Innocentius Papa prædecessor noster G. Dolens. Archiepiscopum, & suffraganeos ejus ad Concilium, quod Pisis postea celebravit, legitur evocasse, & ad querimoniam ejus citasse Archiepiscopum Turonen. ut super subjectione, quam a Dolens. petebat, iustitiam ostenderet Ecclesiæ Turon. & eidem Dolens. de Alaten. diocesi responderet. In quo etiam pie memoriæ Celestini eiusdem prædecessorem suum Innocentium est secutus. Et licet bonæ memoriæ Lucii Papa II. prædecessor noster con-

Bull. Rom. Tom. III.

tra Dolens. Ecclesiam pro Turonen. sententia n. promulgavit, semper tamen Dolens. Ecclesia in libertatis possessione permansit: cum, sicut in scripto etiam ab adversa parte inducto perspicitur contineri, concessum fuerit, ut G. tunc Dolens. Archiepiscopus quandiu Ecclesiæ præficeret eidem, usum pallii non amitteret, nec aliamquam Romanus Pontifex subjaceret. Idem etiam G. cum ad Capuanæ Sedis metropolim aspiraret, in via cum Turonen. Archiepiscopo dicitur colloquasse, nec bene defendisse causam Dolens. Ecclesiæ, a qua tam corpore, quam animo discedebat, cum statim post sententiam transiit ad Ecclesiam Capuan. Olivarius quoque successor ipsius electus, eosdem suffraganeos, quos G. prædecessor ejus habuerat, habuit, & in Dolens. Ecclesia ministravit, sicut per plures testes fuerat comprobatum. Adjecit etiam pars Dolens. quod processu temporis bonæ memoriæ Eugenius Papa prædecessor noster felicitis record. B. Clarenvallen. Abbatem ad sopiendam inter easdem. Ecclesias controversiam destinavit: cujus statum servare noluit Ecclesia Turonen. Cæterum cum H. postmodum Dolens. electus propter illiteraturam suam Apostolico se timeret conspectui presentare, cum Cantore, & quatuor aliis Canonici Dolens. Andegavis, quasi cum Turonen. compositurus accessit: & exinde contra prohibitionem Cantoris, & alterius Canonici senioris, cum tribus junioribus Turonen. adit civitatem: & corruptis aliis tribus Canonici per collationem præbendarum, & salvo jure Dolens. Ecclesiæ jurare inductis, se servaturos, quod oblata eis chartula continebat, a Turonen. Archiepiscopo munus consecrationis accepit. Quod autem idem H. tres juvenes memoratos corruerit, uni scilicet Archidiaconatum, alteri præbendam conferens, & tertio præbendam susceptam de manu laicali confirmans: quod cantore, & socius ejus eidem H. ne Turonen. accederet, curaverint districtius inhibere, quod idem juvenes, salvo Dolens. Ecclesiæ jure juraverunt: quod idem H. adulterinum sigillum habuerit, eadem pars per suos testes sufficienter asseruit fuisse probatum. Adjectum est etiam, quod litteræ nomine Dolens. Cap. super ipsius H. presentatione, consecrate, vere non essent: utpote in quibus nomen præmittebatur Decani: cum Decanus nullum haberet in eadem Ecclesia personatum, sed cantor primum locum potius obtineret. Idem etiam H. in professione, quam fecit Archiepiscopo Turonen. se non Episcopum, sed Archiepiscopum nominavit. Cæterum cum idem H. propter prædicta non fuisset a Dolens. receptus, ad Apostolicam Sedem accedens, a bonæ memoriæ Adriano Papa prædecessore nostro ab obedientia fuit, quam Turonen. Archiepiscopo in consecratione sua promiserat, absolutus. Sed hoc non potuit pars eadem per litteras authenticas demonstrare. Cui cum Dolens. Ecclesia ab eodem Adriano Papa usum pallii tum ex tenore concordie, quam inter se, & Turonen. Archiepiscopum factam fuisse constabatur, tum ex antiqua consuetudine postularet: nuncios vero Turonen. Ecclesiæ compositionem quandam factam per Abbatem de Fontanis, in qua Dolens. Ecclesia suffraganeis renunciaisse dicebant, petere confirmari, addentes quod sic fuerat a præfato Lucio Papa prædecessore nostro con-

L. 2

con-

consilio per sententiam definitum, parte Dolen. Ecclesia predictam compositionem, & sententiam non tenere dicente: cum is, qui in Dolen. Ecclesia tunc praesulatus gerebat officium, dolum adhibuisset, & fraudem, utpote qui cum jam ad Capuanam metropolim aspiraret, nihil ad commodum Dolen. Ecclesiae allegavit: cum & Dolen. Ecclesia praesens in examinatione negotii non fuisset. Idem etiam Adrianus praedictam compositionem omnino cassavit, & eam vires censuit non habere. Eidem H. pallei usum indulgens, ac E. tunc Archiepiscopo Turonen. praecipiens, ut aut cum eo super suffraganeis conveniret, aut usque ad festum Sancti Michaelis proximo tunc venturum plenam ei exhibiturus, & recepturus iustitiam Apostolice se conspectui praesentaret. Interim autem ipsum, vel Clericos ejus excommunicationis, vel interdicti sententia non praecerneret aggravare. Iterum etiam idem Adrianus ad festum omnium Sanctorum citavit partem Ecclesiae Turonen. & eundem H. frequenter in litteris suis Archiepiscopum, nominavit: quod ex scriptis authenticis pars eadem demonstravit. Insuper bon. mem. Alexander Papa eundem Adrianum praedecessorem suum postmodum imitatus dictum H. nominavit Archiepiscopum, & te non semel, sed & saepius, & tandem peremptorio evocavit, ut ad Apostolicam Sedem accederet, Roll. tunc Dolen. electo de suffraganeis responsurus. Aseruit etiam idem Alexander in suis litteris, sicut ex earum inspectione patebat, quod dictus Adrianus praedecessor ipsius quaestionem illam, quae inter Turonen. & Dolen. Ecclesias per sententiam terminata fuerat, coeperat retrahere. Unde volens plenius super causa ipsa cognoscere veritatem, cum utraque parte praesente, a Roll. tunc Dolen. electo testes recepisset inductos, & depositiones eorum super quibusdam capitulis admisisset, G. tunc Senonen. H. Bajocen. & Abbatem Sanctae Genovefae, & Decan. Bajocen. tam testes, quos ipse receperat super quibusdam aliis capitulis audiendos, quam alios ab alterutra partium inducendos, recipiendos, & audiendos super possessione subjectionis, in qua te tu frater Archiepiscopo esse dicebas, vel libertatis, in qua se idem tueri nitebatur electus super capitulis certis commiserit, quem Lucius etiam successor ipsius in hoc imitatus N. Cenoman. Decanum, I. de Veteri ponte Archidiacono Rothomagen. N. Januen. Prapósito Sanctae Mariae de Castell. per suas litteras idem injunxit: qui juxta mandatum Apostolicum procedentes receperunt testes super praedictis capitulis inductos a partibus, & eorum depositiones redigentes in scriptis sub sigillis suis ad Sedem Apostolicam transmissurunt. Ex his ergo concludens Dolen. Ecclesia postulabat, ut cum in libertatis semper possessione fuisset, dictum electum Ioan., per dilectum filium nostrum Ior. tituli Sanctae Pudentianae Presbyterum Cardinalem, tunc Apostolice Sedis Legatum Auctoritate Apostolica confirmatum, consecraret in Archiepiscopum, & ei usum pallei curarem de solita Sedis Apostolice benignitate conferre. Ceterum ex parte Turonen. Ecclesiae fuit ad praedicta responsum, quod cum olim tota Britannia fuisset Turonen. Ecclesiae tanquam metropoli suae subiecta, Britannis tandem conspirantibus contra Regem Franco-

rum, & proprium sibi constituentibus Regem, occasione Beati Sansonis, quondam Eboracen. Archiepiscopi, qui dum in partibus Britanniae pateretur exilium, in Dolen. Ecclesia cum Archiepiscopibus insignibus ministravit, Dolen. Ecclesia contra Turonen. supercilium elationis assumpsit, Britannis volentibus sibi novum Archiepiscopum, sicut novum Regem creaverant, suscitare. Unde bonae memoriae Nicolaus Papa praedecessor noster Salomoni tunc Regi Britanniae scribens, quod omnes Episcopi Regni ejus suffraganei essent Ecclesiae Turonen. per litteras suas expressit: adjiciens tandem, ut si contentiosus agere vellet, ad Sedem Apostolicam destinaret: ut quae esset sedes metropolitana per ejus iudicium appareret. In aliis etiam litteris directis eidem Turonen. Ecclesiae metropolim esse Dolen. Ecclesiae, sicut ex praedecessorum suorum monumentis, & exemplis priorum patere dicebat, asseruit: & Festiniano Dolen. Antistiti scribens, quod Turonen. Ecclesia metropolis ejus esset se comperisse, sicut ex litteris ejus apparet, descripsit: necessarium esse adjiciens, ut eam Dolen. Episcopi sequerentur: & ipsam in negotiis suis adirent: nec exquirere ipsius iudicium detrederent, sicut per monumenta praedecessorum suorum, & exempla priorum dicebat ostendi. Addit ut idem Festinianus se metropolitanam nullatenus appellaret, quousque scripta Romanorum Pontificum, quae in acceptione pallei ejus antecessores acceperant, destinaret: cum in regibus Siri, & Adriani nullatenus invenisset, quod Bestovaldo, & Jonemeno praedecessoribus ejusdem F. sicut scriperat, usum pallei concessissent. Praeterea Joannes Papa praedecessor noster Episcopis Britanniae interdixit, ne juri Ecclesiae Turonen. resisterent, super omnibus, quae Turonen. Archiepiscopus ad suam pertinere metropolim assererat, donec utraque partium ad Apostolicam Sedem accederet, ut ibidem eadem causa finiretur. Adjiciens quod si aliter agerent, se scirent excommunicationis sententiae subiacere, & ab omni ecclesiastico beneficio esse suspensos. Quem pia recordationis Leo Papa successor ipsius postmodum imitatus, se in scriptis veterum reperisse asseruit omnes Episcopos Britanniae Turonen. Archiepiscopo subiacere. Adjiciens quod cum ad eum in Remen. Concilio super hoc quaestio delata fuisset, statuerat, ut Dolen. pseudo Archiepiscopus cum suis subiectis Romano Concilio interesset, non solum super hoc, sed etiam de simonia etiam responsurus. Quod quia implere contempsit, eum, & omnes Episcopos, qui ei adhaeserant, excommunicationis sententia innodavit: sic scilicet, ut nec peragerent divinum officium, nec audirent, nec etiam benedicere attentarent. Tandem vero cum utraque partium super hoc coram sel. rec. Gregorio Papa VII. praedecessore nostro diutius litigasset, idem Gregorius post longam discussionem in Romana Synodo utraque parte praesente, & causa non sine multo labore discussa, contra Dolen. Ecclesiam sententiam promulgavit: ut nisi forte Britannia a subiectione ejusdem Ecclesiae se possent authentica Sedis Apostolice auctoritate tueri, Turonen. Ecclesiam Matrem suam, & metropolim recognosceret, & eam quam decet metropolitanam subiectionem, & obedientiam Turonen. Archie-

Archiepiscopo exhiberet: usum pallei tunc Dolen. electo reservato, sic tamen, ut nullus successor ejus ad dignitatem hujusmodi aspiraret, sed tam ipsi, quam ceteri Episcopi Britanniae sub Turonen. Archiepiscopo magisterio perpetuo permanerent. Ad quod melius cognoscendum idem Gregorius Legatos Sedis Apostolice in provinciam destinavit: qui congregato Concilio Xanthonis auditis propositis cum Dolen. Ecclesia nullum ad suae defensionis praedictum Apostolice Sedis privilegium induxisset, sed quaedam litteras potius sub nomine Adriani Papa consecras, quas P. Clericus Dolen. Antistitis ipso audiente, ac tacente in regesto Romanae Ecclesiae se mentitos fuerat reperisse: & quas idem Antistes falsatas esse in versiculo, in quo de datione pallei fiebat mentio, recognovit, quod Gregorius sub conditione statuerat, pure curaverunt, & simpliciter diffinire: scilicet, ut tam idem Dolen. quam ceteri Britanniae Episcopi, perpetuam deinceps subiectionem, & obedientiam exhiberent Archiepiscopo Turonen. quod praedictus Dolen. in manu dicti Gregorii Papa post datum iudicium promiserat se facturum: quamvis autem praedictorum Joannis, Leonis, Gregorii, & legatorum ejus pars eadem authentica non haberet, ea tamen authentica esse per bonae memoriae Urbanum II. authenticum demonstravit. Cumque postmodum R. Dolen. Episcopus memorati Urbani Papa se conspectui praesentasset, juramento firmavit, quod praedictus Gregorius praedecessor ejus salva querimonia Turonen. Ecclesiae, pallei usum concesserat: sic tamen, ut si etiam Dolen. Ecclesia in causa succumberet, usum pallei nihilominus retineret: quod per quasdam litteras ejusdem Gregorii ostendere nitebatur, propter quod Urbanus ei pallium indulsit. Ceterum cum R. Turonen. Archiepiscopus ad ejus praesentiam accessisset, & quod per eundem Gregorium, & legatos ejus diffinitum fuerat, demonstrasset, idem Urbanus de consensu partium certum terminum partibus assignavit ad quem si qua partium non veniret, causa suae periculum sustineret. Unde Turonen. ad terminationem veniente, Dolen. per nuncium vero suum excusationes solummodo pretendente minus legitimas, causa cognita de consilio fratrum suorum sancivit, ut tam Dolen. quam ceteri Episcopi Britanniae Turonen. Ecclesiam suam esse metropolim recognoscerent, & debitam ei reverentiam exhiberent, nec ullo ulterius tempore post Roll. obitum ad usum pallei Dolen. Episcopus aspiraret, sicut in ejus authentico persperianus contineri. Idem etiam Urbanus Episcopi Britanniae suam sententiam denunciavit praecipit, ut Turonen. sicut Archiepiscopo suo imposterum obedirent. Cum autem postmodum tempore bonae memoriae Lucii Papae II. causa eadem fuisset ad Apostolice Sedis audientiam procurante Dolen. Ecclesia revocata, ipse utraque parte praesente, latam ab eodem Urbano per sententiam confirmavit: & Turonen. Ecclesiam super Dolen. & aliorum Episcoporum Britanniae obedientiam per baculum investivit: praecipiens, ut tam Dolen. quam ceteri Episcopi Britanniae Turonen. Ecclesiae tanquam propriae metropoli subiacerent, & ei debitam obedientiam, & reverentiam exhibere curarent. Hac tamen moderatione habita, ut G. tunc Dolen. Episco-

pus retineret usum pallei quoad viveret, & Romano tantum Pontifici subiaceret, sed post ipsum nullus Dolen. Episcopus ad usum pallei aspiraret, sicut in ostenso nobis ipsius authentico privilegio continetur. Qui etiam Brioccon. & Treacor. Episcopos ab obedientia Dolen. absolvit: & ut Turonen. Archiepiscopo reverentiam, & obedientiam exhiberent injunxit: adjiciens, quod si mandati essent apostolici contemptores, sententiam quam Turonen. proferret in eos, ratam haberet, & faceret inviolabiliter observari. Mandans etiam Comiti, & Baronibus Britanniae, ut sententiae nullatenus obviarent, sed eam patenter executioni mandari. Alioquin ratam haberet sententiam, quam Turonen. Archiepiscopus in contradictorem quemlibet promulgaret. Hanc autem ejusdem Lucii sententiam Eugenius, & Anastasius successores ipsius auctoritate Apostolica confirmarunt: & idem Eugenius ratam habuit excommunicationis sententiam, quam in Dolen. & Brioccon. Clericos E. tunc Turonen. Archiepiscopus propter eorum inobedientiam promulgarat. Tandem vero Dolen. Ecclesia sententiae parere coacta, Hugonem tunc electum suum consecrandum per decem Dolen. Canonicos, & Clericos cum decreto capituli subscriptiones Canonicorum omnium continente, absolute recepta ab Archiepiscopo Turonen. eidem Archiepiscopo praesentavit, & ei professionem fecit, sicut alii suffraganei Archiepiscopo suo facere consueverunt, ac rediens a Clero, & populo Dolen. fuit cum processione receptus. Et licet idem H. postmodum, sicut ab adversa parte proponitur, pallium, & absolutionem obedientiae, quam in consecratione sua exhibuerat Ecclesiae Turonen. tacita de laici sententiae veritate, & falsitate suggesta: scilicet quod ille, qui tunc in Dolen. Ecclesia Praesulatus gerebat officium, fraudem adhibuerat, nec sufficienter partem Dolen. Ecclesiae defenderat, a Sede Apostolica impetrasset: rediens tamen eidem Archiepiscopo debitam obedientiam exhibere curavit, & se teneri recognovit, eidem, ad concilium ejus vocatus accessit: & tam ei quam I. ejusdem Archiepiscopi successori obedientiam, sicut suo Metropolitanano reverenter impendit, sicut per testes fuerat legitime comprobatum. Qui cum tandem, quia transgressus fuerat proprium iuramentum, ab eodem I. fuisset excommunicationis vinculo innodatus, tandem cecitate percussus, poenitens, & de perjurio sponte confessus, absolutionis ab eo beneficio impetrato, annulum etiam ei resignavit: quod totum per testes fuerat comprobatum. Idem quoque Adrianus in litteris, quas pars adversi super pallio eidem H. concessit, inducit, inter cetera protestatur, quod quia super controversia proposita, plenam non potuerat cognitionem habere: cum altera pars in negatione consisteret, & se non habere mandatum penitus affirmaret, nihil ab eo fuerat super eodem negotio terminatum. Felices etiam recordationis Alexan. Papa praedecessor noster de sententia Lucii, confirmatione Eugenii, & Anastasii, concordia H. & pallio ipsi H. ab Adr. Papa concessit habita mentione, Turon. Ecclesiae in Dolen. jus Metropolitanum reservavit: mandans Dolen. Capitulo, ut si forsitan in personam idoneam convenisset, cum Turon.

Turon. Archiepiscopo confirmandam, & consecrandam, si electionem factam inveniret canonice, presentaret, & consecraturus ei debitam obedientiam, & reverentiam secundum Ecclesie consuetudinem exhiberet. Adiciens, quod si per Legatos Sedis Apostolicę eorum esset electio confirmata, & electus etiam consecratus, nihilominus ad eundem Archiepiscopum vocatus, accederet, & ei obedientiam exhiberet. Quod si forsitan ab eo vocatus ad presentiam, ejus infra tres menses accedere non curaret, ex tunc idem Alexander ipsum ab administratione temporalium, & executione officii, quod post electionem susceperat, suspendebat, sicut per ejus authentica patuit manifeste. Nec nocuit, nec nocere potuit Ecclesie Turon. quod idem Alex. forte in favorem Dolen. electi citavit partes, testes recepit, & aliis recipiendos commisit: cum non in prejudicium alterutrius partium id intelligatur egisse: presertim cum tibi etiam ad Turon. Metropolitim evocato, Dolen. Diocesis in pulsatione Campanarum, & causarum delatione detulerit, & Abbas Sancti Jacuti, qui est de Dolen. Dioc. ad Concilium tuum vocatus accesserit, & tibi etiam curaverit obedientiam exhibere. Nos ergo diligenter auditis, que fuerant hinc inde proposita, & rationibus, & allegationibus partium cum instrumentis, & attestacionibus sufficienter inspectis, de fratrum nostrorum, & tam Archiepiscoporum, quam Episcoporum existenciam, apud Apostolicam Sedem consilio, petitionem Dolen. Ecclesie interlocuti sumus non esse aliquatenus admittendam: cum probatum non esset Dolen. Ecclesiam in libertatis possessione, sed Turonens. potius in subjectionis ipsius possessione manere. Ad abundantiore autem cautelam ab eodem electo coram fratribus nostris quaesivimus, si Dolen. Ecclesia jam probasset, vel adhuc posset probare dolum, quem prefatus G. Dolen. Archiepisc. dictus est commisisse, per quem pars Dolen. Ecclesie remansisse proposita fuerat indefensa. Qui respondit, quod dolum ille nec probatus fuerat, nec poterat comprobari: cum sepe dictus G., & qui cum eo venerant in Apuliam transientes, nunquam posse remearint. Et quamvis causa non super proprietate, super qua sepe fuerat sententialiter diffinitum, sed super possessione tantum subjectionis, & libertatis commissisa sub certa forma fuisset: ad omnem tamen occasionem tollendam, liberam eis concessimus facultatem, ut ex his, que acta fuerant, adhuc summam de proprietate proponeret, si quid posset rationabiliter allegare. Audientia ergo sibi propter hoc publica in Consistorio bis indulta, quia preter premissa nihil ad commodum partis sue potuit allegari: cum quasi prenosceret, quod deber in causa succumbere, electioni renunciare voluit in manibus nostris: & a commissa sibi, & sociis suis a Dolen. Capitulo super eadem causa procuracione cessare. Nos autem nolentes hominum malitiis indulgere, nec renunciacionem recepimus, nec passi fuimus, ut a commisso sibi, & sociis suis a Dolen. Ecclesia super eadem causa procuratoris officio resisteret. Ipso igitur nihil quod ad causam suam faceret postmodum proponente, cum ipsum negocium divo quidem cum multa diligentia nos, & fratres nostri sufficientissime discussimus, premissis, &

aliis multis rationibus per idoneos Advocatos, ab utraque parte prudenter inductis: quas propter prolixitatem superfluum in hac pagina pretermisimus annotare: de communi fratrum nostrorum consilio, auctoritate Dei Omnipotentis, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & nostra utraque parte presente, predictas Predecessorum nostrorum sententias confirmantes, decernimus, statuimus, & sancimus, ut Dolen. Ecclesia perpetuis semper temporibus suffraganea plene subjaceat Ecclesie Turonens., & debitam ei sive vera: metropoli reverentiam, & obedientiam cum aliis suffraganeis Ecclesie Turon. impendat: nec unquam Dolen. Episcopus ad palii usum aspiret. Et ne causa toties diffinita, de cetero valeat in contentione scrupulum refricari, si qua post hac instrumenta, vel argumenta pro parte Dolen. Ecclesie possent quomodolibet inveniri, nos auctoritate Apostolica nihil ea penitus valitura censemus. Nulli ergo &c. diffinitionis &c.

Datum Laterani per manum Rainaldi domini Papę Notarii Cancellarii vicem agentis, Kalendas Junii, indictione secunda, Incarnationis Dominice anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papę tertii anno secundo (a).

XXII.

Privilegium Clericis Ecclesie SS. Sergii, & Bacchi de Urbe concessum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Romano Archipresbytero, & Clericis Sanctorum Martyrum Sergii, & Bacchi tam presentibus, quam futuris in perpetuum.

Loet omnium Ecclesiarum sit nobis cura, & sollicitudo commissa, illis tamen, que in urbe consistunt, tanto sollicitius nos convenit providere, & earum jura illibata servare, quanto amplius ad jurisdictionem nostram noscuntur specialius pertinere. Eapropter dilecti &c. usque ad verbum Annuimus. Et prefatam Ecclesiam Beatorum Martyrum Sergii, & Bacchi, in qua divino &c. usque ad verbum Vocabulis. Medietatem arcus triumphalis, qui totus in tribus arcibus constat, de quo vnus de minoribus arcibus propinquior est vestre Ecclesie, supra quem vna ex turribus edificata esse videtur: & medietatem de arcu majori, qui est in medio cum caminatis juxta minorem arcum cum introitibus, & exitibus suis, & aliis omnibus suis pertinentiis, que sub his finibus concluduntur. A primo latere est altera medietas ejusdem arcus triumphalis juris heredom Cimini: a secundo latere est aliud claudrum superscripti Cimini, & curis, & via publica: a tertio latere est curis Ecclesie vestre: & a quarto latere est via publica, que pergit ante supradictam Ecclesiam: sicut in instrumento locationis facta a bona memorie Gregorio eiusdem Ecclesie Diacono Cardinali plenius continetur. Ecclesiam Salvatoris de Statera cum pertinentiis suis: Ecclesiam

(a) Vide Baronium ad annum 879.

Decessorum sicuti dicitur et Dolen. sic. clemam Turonens. subjectionem declarare

Datum die 1. Junii 1199. Pont. An. II.

Ex Balaz. Epist. 94.

Exordium.

Bona huic Ecclesie concessa.

fiam Sancti Laurentii positam sub Capitolio, cum causis, cryptis, hortis, & omnibus aliis suis pertinentiis. Omnes domos positas in Gallicis, que his finibus concluduntur. A duobus lateribus tenet Ecclesia vestra: a tertio tenet Ecclesia Sancte Martine: a quarto latere via publica, que pergit ante dictam Ecclesiam. Omnes domos, que sunt positę in regione Piri, cum calalinis, & hortis, & aliis pertinentiis suis, prater unam calalinum juris Sancti Sabę, & unam domum Pantalei ad dextratoris: Domum unam positam in regione Sancti Adriani juxta columnas Sancti Joannis ante Portam Latinam. Domum vnam positam juxta domum Joannis de Ascesa. Quatuor cryptas, cum calalinis ante se, usque ad Viam publicam post Ecclesiam Salvatoris de Statera, quas emittis ab heredibus Petri de Ascesa. Unum Calalinum in Regione Sancti Theodori in pede Canaparie: duo Calalinum juxta Columnam perfectissimam: unum Calalinum juxta Domum Rogerii de Rozo, & juxta Domum Urb. turrim in Casale Barbarian. cum terris, vineis, sylvis, pratis, montibus, collibus pascuis, saliculis, arboribus fructiferis, & infusciferis, puteis, fontibus, rivis, edificis parietinis, & aliis suis omnibus pertinentiis: que infra subscriptos terminos continentur. A primo latere Rivus de Luzan, & tenimentum heredom Fuscii de Berta, & tenimentum Sancte Anastasie: a secundo latere Via publica Ardeatina usque ad fossatum Sancti Nicandri: a tertio latere idem fossatus inter vos, & Ecclesiam Sancte Marie de Aventin., & tenimentum Sancti Georgii, & quatuor Sanctorum Coronatorum: a quarto latere tenimentum Sancte Marie Majoris, & tenimentum Monasterii Sancte Marie in Campo Martis, usque ad predictum Rivum Luzan. Quatuor vinealia juxta Cantarum Alban. terram, quam habetis in Territorio Aricie supra Lacum de Nemo: duo sila Salioarum in Bordanaria, in loco, qui dicitur Caput Bovis juxta silum Sancti Pancratii. Tenimentum, Tusculani vobis, & Ecclesie Sancte Marie in Porticu, a felicis recordationis Celestino Papę predecessore nostro concessum: quod infra hos fines concluditur. A primo latere Via Cavon., a secundo latere fossatus, qui ascendit ad columnam selleris usque in caput pantani: a tertio latere super caput pantani usque ad limitem majorem, & per eundem limitem usque ad fossatum Berardi Anagnini: a quarto latere per idem fossatum usque ad Viam Cavonis. Inferioris vero Camellarie Parochiam, & ejusdem Camellarie proprietatem, ita quod nulla injuria inferatur habitatoribus ipsius Camellarie. Ab habitatoribus superioris Camellarie, hortum quoque Sancti Laurentii, sive supra Sanctum Laurentium, Terram, que quondam fuit Olivetum a Cava usque ad Salvatorem. Terram supra Olivetum usque ad Balneariam, sive Vascam. Hortum Sancti Sergii, sive post Sanctum Sergium, & Hortum inter Columnas usque ad Abicidam, & usque ad Custodiam Mamortinam: super quibus inter vos, & Ecclesiam Sancte Marie de Capitolio questio diutius fuerat agitata, & ex delegatione felicis memorie Celestini Papę predecessoris nostri per dilectos filios I. Tit. Sancti Stephani in Coelio Monte, & Sofr. Tit. Sancte Praxedis Presbyteros Cardinales amabili compositione sopita, sicut in scripto eorum-

dem Cardinalium exinde confecto plenius continetur: vobis, & per vos Ecclesie vestre auctoritate Apostolica confirmamus. Dnas infra petias vinearum in Vivario infra muros urbis, & unam extra portam Sancti Pauli in Castannola, & aliam petiam foris portam latinam cum cryptis, torcularibus, & aliis earum pertinentiis vobis nihilominus confirmamus. Decernimus ergo &c. salva Sedis Apostolicę auctoritate. Si qua igitur &c.

Dat. Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiscopi Cancellarii vicem agentis sexto nonas Julii, Indictione secunda, Incarnationis Dominice Anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papę III. anno secundo.

XXIII.

Compostellano Archiepiscopo Ulixbonensis, & Elborensis Episcopatus subiciantur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Petro Compostellano Archiepiscopo.

IN causa duorum Episcopatum videlicet Ulixbonen. & Elboren. que inter te, ac venerabilem fratrem nostrum Bracaren. Archiepiscopum vertebatur: cujus examinationem plenariam sola sententia Sedi Apostolicę reservata, felicis recordationis Urbanus Papa predecessor noster Vicedomino Brixien. & magistro I. Bergomen. commisit in Hispaniam destinatis: te coram ipso Vicedomino, altero jam collega post citationem defuncto, contra dictum Archiepiscopum in initio proposuisse cognovimus, quod Bracaren. Archiepiscopus post literas citationis receptas, post appellationem, & inhibitionem a te interpositas, ne in predictis Episcopatibus aliquid in tuum prejudicium attentaret, electos illius temporis consecravit. Unde te offensum graviter querebaris: ubi a te nihilominus fuit propositum contra ipsum, quod ante invasionem barbaricam Ulixbona, & Elbora Civitates ad Emeriten. metropolim pertinebant: sed ea postmodum captivata, & ipse cum ea captiva fuerunt, donec dignitas ejus cum omni jure suo in Compostellana Ecclesia est translata. Dicit quoque civitates Christianorum cultui sunt faciente Domino restitute: de quibus usque ad tempora jam dicti Predecessoris nostri non fuit in dubium revocatum, quin ad Compostellanam Ecclesiam pertinerent: licet Rex Portugall. ad suggestionem Bracaren. Ecclesie jus Ecclesie Compostellan. pluries molestavit: pro cujus prohibitione secundus Elboren. electus in tantum distulit consecrari, quod absque consecratione deceffit: cujus successor, & tertius Ulixbonen. electus prefato Rege vivente non fuerunt ab aliquo consecrati. Hujus autem violentiam successor filius superavit: cogens Bracaren. Archiepiscopum cogi volentem, ut jam dictos electos, quod pater nunquam fecerat, consecraret. Contra quod ex parte tu, prius fuerat ad Sedem Apostolicam appellatum: a qua commissionem, de qua premissis impetraras: proponens eorum dicto Vicedomino Brixien. te illos duos Episcopatus possidere, ac possedisse, atque ad tuam ipsos Ecclesiam perti-

Clause.

Datum die 1. Julii 1199. Pont. An. II.

Ex Balaz. Epist. 99.

Status controversie inter Archiepiscopum Compostellanum, & Episcopos Ulixbonen. & Elboren.

Quo jure hæc Ecclesia Archiepiscopato Compostellano subiecta.

Jura Archiepiscopi violata.

Ab Archiepiscopo propositio rationes.

Archiepiscopi Bracaren. nomen.

Compostellanus responsio.

ner: potens nihilominus ut Bracaren. Archiepiscopo tibi de illatis injuriis satisfaceret, & cohiberetur de cetero, ne in predictis Episcopatibus te liberè uti jurisdictione metropolitana impediret, quos ad Ecclesiam tuam indubitatè spectare per apostolicæ Sedis privilegia: concilia quoque divisiones, & historias, & publicam famam, sicut in causa quatuor Episcopatum feceras ostendere nitentibus, parte altera respondente Bracaren. Ecclesiam illos duos Episcopatus, & possidere tunc, & ab eo tempore possidisse, quo per gratiam Dei, & virtutem A. Regis Portugalen. duæ Civitates predictæ de manu paganorum fuerant liberatæ, atque ad cultum Fidei Christiane per Bracaren. Archiepiscopi prædicationem redactæ: & jure suo sic usum Archiepiscopatum Bracaren. assererat tibi aliquatenus injuriam non fecisse. Ex his ergo circa injuriarum possessionis, & proprietatis articulos, intentionem tuam asserbas esse fundatam, & ad singulos articulos partem alteram respondisse. Ad injurias quidem, & possessionem expresse, ad proprietatem vero lateenter: cum juxta canonicas sanctiones quietam ad suam cathedram pertinentia loca lucrari negligunt in catholicam unitatem, si post tempus canonicum id moniti non effecerint, ad eum perveniunt, qui poterit ea sua prædicatione lucrari. Porro Bracaren. Archiepiscopus respondebat, quod cum in præmissis iudicio satisfactio tantum injuriarum petita fuisset, & ut cohiberetur Archiepiscopus Bracaren. ne impediret te uti jurisdictione metropolitana in illis duobus Episcopatibus, sicut ex forma libelli conicitur manifestè: profecto nec proprietatem, nec possessionem ab eo jam petere poteris in præsentis iudicio, præsertim cum te dices possessorem, unde proprietatem, vel possessionem ab eo petere non valebas, quæ non nisi a possidentibus repetuntur: adjungens, quod, & si ad proprietatem, vel possessionem aliquid pertinens a parte sua coram nobis fuerit allegatum, cum jus suum fuerit protecta, non debebat in ejus dispendium redundare. Interdictum quoque uti possidetis, quod in hoc casu locum videbatur habere; cum utraque partium se possidere diceret, tibi non competere proponebat, cum te, sicut dicebat, non probaveris possessorem, nec interdicto illo alius agere valeat, quam possessor; in quo ille debet per sententiam obtinere, qui nec vi, nec clam, nec precario ab altero possidet. Tu vero possessionem Ecclesiæ tuæ multipliciter ostendere satagebas, tam per confessiones adversæ partis, quam per electorum, & Episcoporum recognitiones, & professiones, & obedientiam eorundem, quam etiam per executiones Romanorum Pontificum, quæ singulata instrumentis, quam testibus asserbas esse probata. Interrogatus enim in jure G. Bracaren. Archiepiscopus proximus antecessor istius, si credebatur aliquando prædecessorum suorum hos Episcopatus aliquando possidisse, respondit: quidam dicunt sic, quidam non, & ideo nescio quibus credam, & addidit postea, nec incertus sum, nec incertus: quæ verba in id eum videbantur inducere, ut nullum prædecessorum suorum crederet possidisse. Primus autem post liberationem Ulixbonen. Episcopus G. nomine, necnon & Alvarus successor ipsius professionem

fecerunt in scriptis, & etiam manualement Compostellan. Archiepiscopo, & ei sicut metropolitanano suo reverentiam, & obedientiam impenderunt. Tertius quoque, qui superest, dum adhuc esset electus, idem cum tota sua Ecclesia recognovit, veniens ut confirmationem electionis, & munus consecrationis reciperet ab Archiepiscopo memorato, nisi de medio fere itineris per prohibitionem Regis sui fuisset ad propria revocatus: sicut per multos testes asserbas esse probatum. Executiones quoque Romanorum Pontificum, videlicet Alexandri, Lucii, & Coelestini, qui possessionem quam te habere, licet cum perturbatione, credebatur, declarare voluerunt, demonstrant, quod te in plenum jurisdictionis usum inducere curaverunt facultatem tibi liberam tribuentes suspendendi, excommunicandi, & electionem cassandi, precipientes etiam sententias a te latas inviolabiliter observari, sicut in eorundem litteris continetur. Pro jurisdictionis autem executione libere obtinenda in Elboren. Episcopatu, punitus est Bracaren. Archiepiscopus in Episcopatibus Galletiæ tibi per Sedem Apostolicam assignatis, sicut in litteris bonæ memoriæ Alexandri Papæ contineri dicebas. Ex litteris etiam Ulixbonen. Episcopi, quas ostendebas bullatas, ostendere nitentibus, quod Elboren. Episcopus sententiam a te latam in ipsum inceperat observare. Bracaren. autem Archiepiscopus respondebat professiones predictas non esse per testes approbatas, quandam ipsi testibus de ratione temporis impossibilitatem obiciens; asserens etiam, quod per professiones hujusmodi clam ignorante Bracaren. Archiepiscopo factas, non potuit Ecclesia Bracaren. sua possessione privari: cum, & quædam earum factæ fuisset probentur, cum Ulixbonen. Episcopus exulabat, possessionem suam multo plenius, & efficacius satagens comprobare: cum omnes Episcopi a liberatione Civitatum illarum in illis duobus Episcopatibus per Bracaren. Archiepiscopum fuerint consecrati, qui ei tanquam suo Metropolitanano reverentiam, & obedientiam impenderunt, venientes ad Concilia Bracaren. tanquam proprii Suffraganei, & querelas suas coram eodem Archiepiscopo proponentes, sicut per multos testes asserbat, & tuæ partis, quædam etiam instrumenta sufficienter esse probatum. Litteras autem bonæ memoriæ Coelestini Papæ prædecessoris nostri super eodem negotio pro te contra Bracaren. Ecclesiam impetratas, in nullo sibi posse præjudicare dicebat: cum lite pendente fuerint impetratæ, quando non licet etiam supplicare. Tu vero præter præmissa fortius allegabas, quod cum G. Bracaren. Archiepiscopus, & M. Canonicus, & Clericus tuus olim essent in præsentia bonæ memoriæ Alexandri Papæ prædecessoris nostri pariter constituti, eodem M. Clerico tuo firmiter proponente, quod Bracaren. Archiepiscopus plures de Suffraganeis tuis, & præcipue Ulixbonen. & Elboren. Episcopos occupaverat: dictus Archiepiscopus e contra respondens asseruit, quod præfatos Episcopos nullatenus detineret, nec ab eis obedientiam, vel reverentiam aliquam exigeret, nec etiam quomodolibet impediret, quominus tibi, & Ecclesiæ tuæ obediant, & subjectionem impendant. Adiecit etiam quod cum Nobilis Vir Dux Portugallen. Civitatem Elboren.

X XIV.

Compostellana Ecclesia erigitur in Metropolitanam.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Petro Compostellano Archiepiscopo eiusque Successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Ex Balas. Epist. 130.

Exordium.

Emerita si ad potestatem Christian. redierit Episcopus restitendus.

Episcopus Compostellanus Suffraganeus.

Bona ei confirmantur & redduntur.

ren. cepisset, ne in paganismum rediret, instantia ejus N. prædecessor suus ibidem Episcopum consecravit. Sed tamen ab eo nullam obedientiam, vel reverentiam requisivit, immo, ut Ecclesiæ Compostellanae obediret mandavit, qui nondum propter paupertatem, & quia nimium remotus est, ad tuam accessit Ecclesiam. De aliis vero Episcopatibus quos idem M. Clericus tuus dicebat ad tuam Ecclesiam pertinere, dixit quod ad Ecclesiam suam spectant, & sibi jure Metropolitico debent subesse, & super hoc privilegia Romanorum Pontificum multa produxit. Cumque ab eodem nuncio tuo idem prædecessor noster instantius requisisset, si qua exinde privilegia Ecclesiæ tua haberet, & ipse assereret se id omnino nescire, statuit ut Episcopi, quos Bracaren. non recognovit, ad te pertinerent: asserens ad Ecclesiam suam ipsos spectare, ei, & Ecclesiæ suæ, quousque hoc iudicio diffiniretur, obedientiam, & reverentiam impendant: & ipse predictos duos Episcopos liberè tibi, & Ecclesiæ tuæ obedire permittat. Licet autem Bracaren. Archiepiscopus contra predictas litteras allegaret, quod illa confessio sibi præjudicare non poterat, cum in jure facta non fuerit; eo quod præfatus M. non procurator, aut responsalis, sed Canonicus tantum, & Clericus in illis litteris appellatur, quia tamen sepe dictus Bracaren. Archiepiscopus illas litteras impetravit, & eis pro se usus est in iudicio, magnumque de illis commodum acquisivit: & tu quod per eundem M. Canonicum, & Clericum tuum super hoc factum fuit ratum habes, & approbas. Unde iam ille non potest obicere, quod nullus pro parte sua ibi fuerit procurator: nam, & quod per saluum procuratorem agitur in iudicio valet atque, si postea per Dominum approbatur: tum etiam præsumendum sit pro facto Romani Pontificis: unde conicitur quod coram Alexandro Papa, qui statim illud emisit, lis fuerit contestata. Nos attendentes quod forma petitionis, quam tu in hoc iudicio porrexisti, eadem est cum forma Constitutionis, quam dictus prædecessor noster Alex. Papa fecisse probatur, cum forma quoque asseritionis, quam Bracaren. Archiepiscopus coram eodem Alex. fecisse dignoscitur, super quo testes in hoc iudicio producti fuerunt, & attestaciones etiam publicatæ, necnon, & super ipsis attestacionibus disputatum, rationibus, & allegationibus utriusque partis diligenter auditis, & cognitis, attestacionibus quoque, ac instrumentis visis, & intellectis, habito fratrum nostrorum consilio de communi deliberatione decernimus, & sententialiter definitimus, ut Bracaren. Archiepiscopus, vel Ecclesia Bracaren. nullatenus te, vel Ecclesiam Compostellan. impediat, quo minus in predictis duobus Episcopatibus plene, ac liberè jurisdictionem Metropolitanam valeas exercere. Nulli ergo &c. Definitionis &c.

Datum die 3. Julii 1199. Pont. An. II.

Datum Lateran. sexto nonas Julii.

Bull. Rom. Tom. III.

IN eminenti Apostolicæ Sedis specula disponente domino constituti, &c. usque ad verbum Assen. ad exemplar prædecessorum nostrorum felicitis record. Calixti, Anastasii, Alexandri, & Lucii Rom. Pont. Compostellan. Beati Jacobi Ecclesiam, cujus in eo venerandissimum corpus est positum, Apostolicæ Sedis privilegio communimus, & ob ipsius a Deo electi Apostoli reverentiam Archiepiscopalis cathedræ dignitatem, quam opulentissima quondam, & famosi nominis Emeritana Civitas, prius quam peccatis exigentibus ab impia Sarracenenorum tyrannide possideretur, habuisse dignoscitur, præfatus scripti pagina in perpetuum confirmamus. Statuentes, ut eadem Emeritana Civitas, si ad potestatem Christianorum Domino donante redierit, Episcopum habeat: qui Compostellano Archiepiscopo sicut Metropolitanano suo debeat perpetuo subiacere. Omnem quoque Pontificalis officii plenitudinem, quam ipsius Emeritanæ Ecclesiæ Antistites antiquitus habuerunt, Compostellanus præful Ecclesiæ integrè semper obtineat & quietè. Suffraganei vero Episcopi Emeritan. Metropoli, qui per Lusitaniam provinciam, vel modo sedes proprias obtinent, vel in futurum per Domini misericordiam obtineant, Salam. videlicet, Abulen. Caorien. Civitatem. Placentin. Pacen. Oxonoben. & præterea Lamecen. & Egitanien. necnon Ulixbonen. & Elboren. sicut in nostris sententiis continetur: Compostellano Archiepiscopo cuius consecratio ad Rom. tantum Ecclesiam spectat, obedientiam, & reverentiam tanquam proprio Metropolitanano prorsus exhibeant. Ipse autem illos consecrandi, ad sua concilia convocandi, cum ipsis etiam Ecclesiastica negotia terminandi, & eorum Ecclesias disponendi, auctoritate Sedis Apostolicæ liberam omnino habeat facultatem. Prohibemus autem, ut nulli Canonicorum ejusdem Ecclesiæ Beati Jacobi, qui ad aliarum Ecclesiarum prælationem assumpti sunt, vel in posterum assumantur, honorem vel præbendam, seu canonicatum in ipsa Ecclesia liceat retinere, sed alia idonea persona in loco ipsius subrogetur, quæ ipsi Ecclesiæ deferuiat, & ejusdem beneficium fortietur. Illum etiam censum, qui vota dicitur, quem Hispanorum Catholici Reges ex singulis boum paribus a flumine Pisorga usque ad mare occidentale, & per totam Lusitaniam Provinciam, atque etiam in Toletu, & Transferram annuatim persolvent. pro salute totius terræ liberaliter statuerunt, eidem Ecclesiæ confirmamus, & omnimodo interdicens, ut nulli fas unquam sit eum ipsi Ecclesiæ qualibet occasione subtrahere. Obeunte vero te, &c. Præterea quascumque possessiones, & usque ad verbum Vocabulis. Civitatem ipsam Compostellam cum Cauto suo, cum Ecclesiæ, & Monasteriis infra eam,

M vel

Honorum enumeratio.

vel ejus Territorium constituti, cum omni jure tam diocesano quam regali, & cum terminis totius Episcop. videlicet cum Archipresbyteratibus de Morracione, & de inter ambos pontes de montibus utriusque, de Taberiolis, & de Ciria, de Pilonio, & de Insula Laonii, de utroque Coronato, de Dormian, & Superaddo, & Aranga, & Monte Jaurino quomodo dividitur, cum Parrega de Prucis, & de Bisauis, cum tota interiacente diocesi, a Castello Sancti Pelagii de Luco usque Transancos: Monasteria quoque omnia, & conventuales, seu alias Ecclesias, infra hos terminos constitutas, cum omni jure Parochiali, & que intra regalia Beati Jacobi continentur, cum omni seu patronatus, seu alio jure, quod ad reges pertinet, videlicet Monasterium Sancti Pelagii de ante Altaria Monasterium Sancti Martini de foris, Ecclesiam Sanctae Mariae de Sara, Monasterium Sanctae Mariae de Canogio, Monasterium Sancti Petri de Foris, Monasterium Sancti Iusti de Luanja, Monasterium de Superaddo, de Azivario de Codeseda, de Mosonzo, de Ciniis, de Monteferro, de Borgondo, de Nogaria, de Solandres, de Calavario de Siavia, de Rivomalo, de Moriam, de Ozon, de Savarde, de portu Orij, de Nometi, de Civitio, de Briuis, de Meis, de Dormian, de Colago, de Podio, de Lerze, de Armentaria, de Harcos, & Monasterium Sancti Joannis de Cavea, Sancti Christophori, Sancti Vereximi, Sancti Georgii, Sancti Thomae, de Pimario, & Sancti Jacobi de Ermello. Praeterea regalem Cappellariam, & Cancellariam, quam bonae memoriae Alfonsus Illustris, Hispaniae Rex Ecclesiae vestrae concessit, & scripti sui pagina roboravit Castrum quoque quod vocatur honestum & Iriam cum servis, & omnibus appendiciis suis, Castrum, quod vocatur Sancta Maria de Lanceta, cum Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis. Castrum, quod vocatur Ciria cum Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis. Castrum quod dicitur Ciro facta, cum Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis. Castrum, quod dicitur Cathobadi cum pertinentiis suis. Castrum Darauum, cum villis, & Ecclesiis, & omnibus pertin. suis. Castrum quod dicitur Luparia cum Ecclesiis, & pertinentiis suis. Territorium quod vocatur Amaca cum omnibus possessionibus, quas ibi habetis. Pistomarcos cum servis, & possessionibus, quas in eo habetis. Bifetium cum servis, quos ibi habetis. Dubriam cum possessionibus quas ibi habetis. Lamas cum pertinentiis suis. Lucrosam cum servis, & pertinentiis suis. Montanos cum Ecclesiis & possessionibus, quas ibi habetis. Coronatam cum possessionibus, quas ibi habetis. Ventosam cum Insula de Laonio, Montes, quos quandoque Suarius Friola a vestra Ecclesia tenuit, cum altera medietate integros. Burgum de Ponte Veteri cum pertinentiis suis: Taveiriolos cum Ecclesiis, & possessionibus, quas ibi habetis. Ripam Ulix cum Ecclesiis, & possessionibus, quas ibi habetis. Deciam cum possessionibus, & Ecclesiis regalibus, & omnibus pertinentiis suis: Terram de Superaddo integram cum pertinentiis suis. In eadem Decia Monasterium Sancti Laurentii de Carbonario, quod Ecclesiae Compostellanae secundum juspatronatus adjudicatum est per sententiam dilecti filii nostri G. S. Angeli Diaconi Cardinalis tunc

Apostolicae Sedis Legati. Medietatem Burgi de Faro cum pedagio navium, & jureficer. Villas de Cecia in Nemancos, & de Oca in Bregantin, de Leilojo, in Seja, de Avegundo Piaveladegio, Liure, & de Ruis in Endis, de Tooure in Prucis cum cautis Ecclesiis, & pertinentiis suis, & alias Ecclesias, seu possessiones, quas jure proprietatis extra fines regalium vestrorum per eundem Episcopatum habetis. In Episcopatu quoque Miudunien. Ecclesiam Sancti Laurentii de Arbore cum Cauto, quod dicitur Villa de Maures, & Villam Petri cum Ecclesia sua, & Ecclesias de Riwo Auerio, & Sanctae Eolalix alte, & de Radigosa, & Sanctae Mariae de Turre, & Sancti Martini de Palatis cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Lucen. Villas de Recelli, & de Cesa. In Episcopatu Aurien. Villas de Amarante, de Jovin, & de Vite, & de Villari regis, & medietatem Souti de Parata. In Episcopatu Tuden. Cautum, quod dicitur de Molis cum omnibus Ecclesiis intra ipsum contentis, & Monasterium de Cella, & Villas de Lazorio, Baldranes, Lamula, & Nugaria. In Episcopatu Bracaren. Villas de Cornelian, cum Ecclesiis suis, & Moaci, & Gandusi, cum Montibus, exitibus, & pertinentiis suis. In Valle Carceris Hospitale, quod dicitur Anglorum cum Ecclesia sua, & aliam Ecclesiam, quae ipsi ex eadem parte superiacet: & Villas de Tabladelo, & de Parata. In Episcopatu Astorcen. Villas de Cacauell. cum Ecclesia sua, & de Carvallial, & Ecclesiam Sancti Jacobi de Requeixo, de Sanabria. In Episcopatu Legionen. domos, quae fuerunt Archidiaconi Thomae. In ipsa Civitate Villam de Ledigos, cum Ecclesia sua, & partem Villae de Farones, cum omni jure, quod habetis in Ecclesia, in Ripa Estole, Villam Alexis, & Villam Leandri cum Ecclesiis suis, & iuxta Monasterium Sancti Facondi Villam Cerame. In Episcopatu Palentin. Ecclesiam Sancti Michaelis de Vallouria, & Villam dictam Savngelo de Raaces cum pertinentiis suis, & omni jure regali, sicut Alphonsus Illustris, Castellanos Rex Ecclesiae B. Jacobi, cum donasse dignoscitur. In Episcopatu Oveten. in Villa Olerxia omnes Ecclesias, & in Benevento Ecclesiam Sanctae Mariae de Ventosi. In Asturiis Ecclesias Sancti Joannis de Cerrada, & Villam Armillium cum Hospitali, quod est in Strata cum Montibus, & omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Zamoren. Villas, & Ecclesias de Arquilmis, & de Arcos, & Ecclesiam Sancti Jacobi de Zamora: Villas de Palatis, & de Spino, & de Aldeola cum Ecclesiis suis. In Episcopatu Salamantin. Villam de Munigno, Aluar cum Ecclesiis suis, & Villam, quae dicitur Ecla, & Villam Bilvestre cum jure regali, & Ecclesiam Sancti Martini de Ledesma, & alias Ecclesias, vel possessiones, quas in praedictis Episcopatibus habetis. In Episcopatu Caurien. Castrum quod dicitur Atalaja Pelagii, videlicet cum terminis suis, & Ecclesiam de Granata, quae dicitur Sancti Jacobi cum domibus, & piscariis, & aliis possessionibus, quas ibi acquisistis: Ecclesias quoque, & possessiones, quas in Vasconia, & in Italia, & in aliis partibus Orbis per diversos Episcopatus habetis.

Decernimus ergo &c. Salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur &c. Da-

Claufula.

Da-

Dat. die 14. Julii 1195. Pont. An. II.

Datum Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiscopi Cancellarii vicem agentis, secundo Idus Julii, Indictione secunda: Incarnationis Dominice anno MCXCIX. Pont. vero Domini Innocentii Papae III. anno secundo.

XXV.

Ex Baluc. Epist. 13.

Quod rudiores Laici de Scripturis Sacris temere judicare, privatim convenire, & concionari, Sacerdotes & Ecclesiam contemnere non debeant.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christianis tam in Urbe Meten., quam ejus Diocesi constitutis.

Proemium.

Libri Sacri Gallice redidit.

Abasus inde exort.

Predicatio non in occulto, sed publice facienda.

Cum ex injuncto Nobis Apostolatus officio facti simus secundum Apostolum sapientibus, & insipientibus debitores, pro universorum salute nos oportet esse sollicitos, ut & malos retrahamus a vitis, & bonos in virtutibus foveamus: tunc autem opus est discretionem majorem, cum vitia sub specie virtutum occulte subintrant, & Angelus Sathanae se in Angelum lucis simulate transformat. Sane significavit nobis Venerabilis Frater noster Metensis Episcopus per litteras suas, quod tam in Diocesi, quam Urbe Meten. laicorum, & mulierum multitudo non modica tracta quodammodo desiderio Scripturarum, Evangelia, Epistolas Pauli, Psalterium, Moralia Job, & plures alios libros sibi fecit in Gallico sermone transferri. Translationi hujusmodi adeo libenter, utinam autem & prudenter intendentes, ut secretis conventionibus talia inter se laici, & mulieres tractare praesumant, & sibi invicem predicare: qui se etiam aspernantur eorum consortium, qui se similibus non immiscant, & a se reputant alienos, qui aures, & animos talibus non apponunt. Quos cum aliqui Parochialium Sacerdotum super his corripere voluissent, ipsi eis in faciem restiterunt: conantes rationes inducere de scripturis, quod ab his non deberent aliquatenus prohiberi. Quidam etiam ex eis simplicitatem Sacerdotum suorum fastidiunt: & cum ipsis per eos verbum salutis proponitur, se melius habere in libellis suis, & prudentiam se posse id eloqui, submurmurant in occulto. Licet autem desiderium, intelligendi divinas scripturas, & secundum eas studium adhortandi reprehendendum non sit, sed potius commendandum, in eo tamen apparent merito arguendi, quod tales occulta conventicula celebrant, officium sibi predicationis usurpant, Sacerdotum simplicitatem elidunt, & eorum consortium aspernantur, qui talibus non inhaerent. Deus enim lux vera, quae omnem hominem venientem in hunc mundum illuminat, in tantum odit opera tenebrarum, ut Apostolos suos in mundum universum predicatos Evangelium omni creaturae missuros, eis aperte praecipit dicens: Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in aure auditis, predicate super terra: per hoc manifeste denuncians, quod Evangelica predicatio non in occultis conventiculis, sicut heretici faciunt, sed in Ecclesiis juxta morem catholicum est

publice proponenda. Nam juxta testimonium veritatis, omnis qui male agit, odit lucem: & ad lucem non venit, ne ejus opera arguantur. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo sunt facta: propter quod cum Pontifex interrogasset Jesum de Discipulis suis, & de doctrina ejus, respondit: Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in Synagoga, & in Templo quo omnes Iudaei conveniunt, & in occulto locutus sum nihil. Porro si quis obijciat, quod juxta praecipit dominicum non est Sanctum dandum canibus, nec margaritae mittenda sunt ante porcos, cum & Christus ipse non omnibus quidem, sed solis Apostolis dixerit: Vobis datum est nosse mysterium Regni Dei, ceteris autem in parabolis: intelligat canes, & porcos non eos esse, qui Sanctum gratanter accipiunt, & margaritas libenter acceptant: sed illos, qui Sanctum dilacerant, & margaritas contemunt: quales sunt qui Evangelica verba, & Ecclesiastica Sacramenta, non ut Catholici venerantur, sed abominantur potius ut heretici, oblatrantes semper, & blasphemantes: quos Paulus Apostolus post primam, & secundam commonitionem docet esse vitandos. Arcana vero Fidei Sacramenta non sunt pallim omnibus exponenda: cum non pallim ab omnibus possint intelligi, sed eis tantum, qui ea fideliter possunt concipere intellectu: propter quod simplicioribus inquit Apostolus: Quasi parvuli in Christo lac potum dedi vobis, non escam. Majorum est enim solidus cibus, sicut alius ipse dicebat: Sapientiam loquimur inter perfectos, inter vos autem nihil iudicavi me scire nisi Jesum Christum, & hunc Crucifixum: Tanta est enim divinae scripturae profunditas, ut non solum simplices, & illiterati, sed etiam prudentes, & docti non plene sufficiant ad ipsius intelligentiam indagandam. Propter quod dicit scriptura: Quia multi defecerunt scrutantes scrutinium. Unde recte fuit olim in lege divina statutum, ut Bestia, quae montem tetigerit, lapidetur: Ne videlicet simplex aliquis, & indoctus praesumat ad sublimitatem Scripturae Sacrae pertingere, vel eam alijs predicare scriptum est enim. Altiora te ne quaesieris, propter quod dicit Apostolus: Non plus sapere quam oporteat sapere, sed sapere ad sobrietatem. Sicut enim, multa sunt membra corporis, omnia vero membra non eundem actum habent, ita multi sunt ordines in Ecclesia, sed non omnes idem habent officium: Quia secundum Apostolum: Alios quidem dominus dedit Apostolos, alios Prophetas, alios autem Doctores &c. Cum igitur Doctorum ordo sit quasi praecipuus in Ecclesia, non debet sibi quisquam indifferenter predicationis officium usurpare: Nam secundum Apostolum: Quomodo predicabunt nisi mittantur: & veritas ipsa praecipit Apostolis: Rogate dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Quod si forte quis argute respondeat, quia tales invisibiliter mittuntur a Deo: & si non visibiliter mittantur ab homine, cum invisibiliter missio multo sit dignior, quam visibilis, & divina longe melior, quam humana. Unde Joannes Baptista non legitur missus ab homine, sed a Deo, sicut Evangelista testatur: quia fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. Potest,

Arcana fidei non omnibus pallim exponenda.

Predicationis officium non tenore a quoquam usurpandum.

& debet utique ratione pravia responderi, quod cum interior illa missio sit occulta, non sufficit cuiquam nude tantum asserere, quod ipse sit missus a Deo, cum hoc quilibet hereticus assereret: Sed oportet ut attruat illam invisibilem missionem per operationem miraculi, vel per scripturam testimonium speciale. Unde cum Dominus vellet mittere Moysen in Aegyptum ad filios Israel, ut crederetur ei quod mitteretur ab ipso, dedit ei signum, ut converteret virgam in colubrum, & colubrum iterum reformaret in virgam. Joannes quoque Baptista sua missionis speciale testimonium protulit de scriptura, respondens Sacerdotibus, & Levitis, qui missi fuerant ad interrogandum quis esset, & quare baptizandi sibi officium assumpisset: Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam Domini: sicut dixit Ihasas Propheta. Non ergo credendum ei, qui se dicit missum a Deo, cum non sit missus ab homine, nisi de speciale proferat testimonium de scripturis, vel evidens miraculum operetur. Nam & de his, qui missi leguntur a Deo, Evangelista testatur. Quod ipsi profecti predicabant ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. Licet autem scientia valde sit necessaria Sacerdotibus ad doctrinam, quia juxta verbum propheticum: labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt ex ore ejus: non est tamen simplicibus Sacerdotibus etiam a scholasticis detrahendum, cum in eis Sacerdotale ministerium debeat honorari: propter quod dominus in lege praecepit: Dis non detrahas, Sacerdotes intelligens: qui propter excellentiam ordinis, & officii dignitatem, decorum nomine nuncupantur. Juxta quod alibi dicit de servo volente apud dominum remanere, ut dominus offerat eum diis. Cum enim juxta verbum Apostoli, servus suo domino stet, aut cadat, profecto Sacerdos ab Episcopo, cujus est correctioni subiectus, debet in manufactu dignis spiritu castigari, non autem a Populo, cujus est correctioni praepositus, in spiritu superbiae reprehendi: cum juxta praeceptum dominicum, pater, & mater non debeant maledici, sed potius honorari: quod de spirituali patre multo fortius debet intelligi quam carnali. Nec quicquam suae praesumptionis audaciam illos defendat exemplo, quod asina legitur reprehendisse Prophetam, vel quod dominus ait: Quis ex vobis arguet me de peccato: & si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: cum aliud sit fratrem in se peccantem occulte corrigere: quod utique quisque tenetur efficere secundum regulam evangelicam. In quo casu sane potest intelligi, quod Balaam fuit correctus ab Asina: & aliud est, patrem suum etiam delinquentem reprehendere manifeste, ac praecipue fatuum, pro simplici appellare, quod utique nulli licet secundum Evangelicam veritatem. Nam qui etiam fratri suo dixerit fatue, reus erit gehennae. Rursus aliud est, quod praetatus se sponte de sua confisus innocentia, subditorum accusationi supponit. In quo casu praemissum domini verbum debet intelligi: & aliud est, quod subditus non tam animo corripiendi, quam detrahendi exurgit temerarius in praetatum, cum cum potius maneat necessitas obsequendi. Quod si forte necessitas postularit, ut Sacerdos tanquam inutilis, aut indignus, a cura gregis

Sacerdotum dignitas.

Sacerdos non a populo reprehendendus, sed ab Episcopo.

Balaam quomodo ab Asina correctus.

debeat removeri, agendum est ordinate apud Episcopum, ad cujus officium tam institutio, quam destitutio Sacerdotum noscitur pertinere. Illud autem tanquam de supercilio Pharisaeorum procedens, debet ab omnibus aspernari: quod tanquam ipsi soli sint iusti, ceteros aspernantur, cum & haec ab initio nascentis Ecclesiae multi fuerint Viri Sancti, qui nec tales fuisse leguntur, nec talibus adhaesisse, cum de novo tales surrexissent legantur, qui nisi contenti sint doceri potius, quam docere: ad illos forsitan pertinebant, quibus dominus ait: Nolite fieri plures magistri. Nos ergo filii, quia paterno vos affectu diligimus, ne sub praetextu veritatis in foveam decidatis erroris, & sub specie virtutum in laqueum vitiorum; Universitatem vestram rogamus attentius, monemus, & exhortamur in Domino, in remissionem vobis peccatorum injungentes, quatenus ab his, quae superius reprehensibilia denotavimus, & linguam, & animum revocetis, Fidem Catholicam, & regulam Ecclesiasticam observantes, ne vos verbis fallacibus circumveniri, vel etiam circumvenire contingat: quia nisi correctionem nostram, & admonitionem paternam recepturis humiliter, & devote, nos post oleum infundemus & vinum, severitatem Ecclesiasticam apponentes; ut qui noluerint obedire spontanei, dicant acquiescere vel invitati.

Adhortatio ad Christianos, delectos, ut ab erroribus abstergant praevitibus.

Datum Lateran.

Datum Anno 1199. Pontificatus.

XXVI.

Confirmatio, & Concessio Privilegiorum Ecclesiae S. Grisogoni de Urbe.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Clericis Sancti Grisogoni tam praesentibus, quam futuris canonicis substituendis in perpetuum.

Ex Balaam Epistolae 144.

Exordium.

EA, quae a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus ratione pravia statuuntur, tanto volumus firmiter observari, quanto de maturiori videntur consilio processisse: & ne imposterum alicuius valeant temeritate turbari, Apostolico sunt munimine fulcienda. Sane cum bonae memoriae Joannes Crema Ecclesiae vestrae Presbyter Cardinalis in praesentia felicitis recordationis Calixti Papae praedecessoris nostri adversus Clericos S. Salvatoris de Curte suam deposuisset querelam, pro eo videlicet, quod tam ei, quam Ecclesiae vestrae debitam obedientiam subtraxissent, & jura parochialia denegarent, idem praedecessor noster utraque parte ad suam praesentiam evocata, & rationibus utriusque diligenter auditis, & cognitis, inspectis etiam privilegiis bonae memoriae tam Joannis XV. Papae, quod supradictam Ecclesiam Sancti Salvatoris de Curte in fundo Ecclesiae vestrae sub censu annuo constitutam monstrabat, quam Urbani II. In quo evidenter definitum agnovit, ut Clerici praedictae Ecclesiae Sancti Salvatoris essent in canonica subiectione, & facerent vobis, & Ecclesiae vestrae obedientiam, & deberent scrutinyum, baptismum, capitulum, processiones, & clericorum ordinationes vobis, & Ecclesiae vestrae,

Controversiam inter Clericos S. Grisogoni, & S. Salvatoris de Curte.

Urbani II. Ecclesiae S. Salvatoris subiectionem Ecclesiae S. Grisogoni declaravit.

Hec sententia a Successoribus Pontificibus confirmata.

fra, sicut proprio titulo exhibere: quae idem Cardinalis ad turionem suae causae in medium producebat, fratrum suorum habito consilio per sententiam definitam, praefatam Ecclesiam Sancti Salvatoris debere in praedictis omnibus vestrae Ecclesiae respondere: inquam videlicet sententiam bonae memoriae Innocentius, & Lucius Papa Secundus postmodum confirmaverunt, sicut in eorum vidimus privilegia contineri. Cumque postmodum praedicti clerici eandem nolent sententiam observare, bonae memoriae Guido Ecclesiae vestrae Sancti Grisogoni Presbyter Cardinalis in praesentia felicitis memoriae Adriani Papae anno ejus primo suam deposuit quaestionem: qui auditis, & cognitis, quae proponebantur hinc inde, & inspectis privilegiis bonae recordationis tam Urbani, quam Calixti Romanorum Pontificum: & qualiter hanc eandem controversiam, cum in suis temporibus inter ipsas Ecclesias emerisset, definitum, controversiae ipsi debitum finem imposuit: & eorum sententias privilegii sui pagina confirmavit, & clericos illius Ecclesiae vobis, vestrique successoribus, & Ecclesiae vestrae Beati Grisogoni parochialia jura, sicut proprio titulo exhibere decrevit. Postmodum autem quinto anno Pontificatus ejusdem Bonadies Presbyter Cardinalis Ecclesiae vestrae, cui praedicti clerici Sancti Salvatoris tanquam contumaces, & rebelles, subiectionem, & obedientiam facere noluerunt: accessit ad eundem Pontificem praedecessorem nostrum Adrianum, & coram eo de illis suam deposuit quaestionem. Qui cum eandem causam cognoscendam bonae memoriae Bernardo Portuen. Episcopo commisisset: idem Episcopus praedecessoris nostri Calixti sententia diligenter inspecta, de mandato ejusdem pronuntiavit, eandem sententiam a dilectis Clericis Sancti Salvatoris debere inviolabiliter observari: sententiam ipsam proferens, sicut in authentico scripto per manum Scribae exinde facto continetur expressit: quae ad exhibitionem juris parochialis Joannem Aconomum praedictae Ecclesiae, & omnes ejusdem Ecclesiae clericos condemnavit, videlicet in scrutinyum, baptismum, capitulo, processione, & clericorum ordinatione: & praefatum titulum Ecclesiae vestrae Sancti Grisogoni ad omne jus parochiale restituit, sicut in privilegiis vestrae Ecclesiae continetur. Ceterum cum tempore felicitis recordationis Alexandri Papae III. praedicti Clerici contumaces existerent, & rebelles, nec late sententiae vellent aliqua ratione parere, ad instantiam clericorum tunc Ecclesiae vestrae eos ad suam praesentiam evocavit: qui coram eo proponere curaverunt, quod sententia illa non deberet aliqua ratione tenere, pro eo quod interposita fuerat appellatio suspensa, & etiam lata contra libertatem Ecclesiae suae per privilegium Apostolicae Sedis indultam: in quo videlicet privilegio continebatur expressum, quod Ecclesia Sancti Salvatoris de Curte nulli alii, nisi Romanae Ecclesiae subiaceret. Quod quidem privilegium (sicut in publico instrumento per manum Scribae exinde facto habetur) ab Aconomo Ecclesiae vestrae in controversia illa, quae aditata est coram praedicto Bernardo Episcopo Portuen. & alia similiter privilegia, quae pro libertate suae Ecclesiae praetendebant, sunt falsitate penitus confutata: tum quia recens junctura, & incolatu-

ra evidenter apparebat, & multa in se mendacia continebant: tum quia nullis aliis temporibus visa sunt, vel exhibita. Auditis itaque, & cognitis utriusque partis rationibus, & privilegiis praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum diligenter inspectis, habito fratrum suorum consilio, praedicti Episcopi sententiam confirmavit: & perpetuis temporibus firmam manere sancivit, quam etiam felicitis recordationis Lucius Papa III. praedecessor noster ratam habuit: cum duo ex Clericis Salvatoris, quos ad suam propter hoc praesentiam evocavit, coram eo confessi fuissent, sententiam fuisse prolatam, eandem se servasse, ac servare firmiter velle asserentes. Nos igitur eorumdem praedecessorum nostrorum Joannis, Urbani, Calixti, Honorii, Innocentii, Lucii, Adriani, & Alexandri vestigiis inherentes, eandem sententiam auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti pagina communimus. Vobis etiam, vestrisque successoribus, & per vos eidem Ecclesiae vestrae Sancti Grisogoni in perpetuum confirmamus: Ecclesias, & Capellas, quae infra ejusdem Beati Grisogoni parochiam continentur, videlicet praedictam Ecclesiam Sancti Salvatoris de Curte: quae etiam Felix aquila nuncupatur: Ecclesiam Sanctae Bonosae, Ecclesiam Sanctae Agathae cum pertinentiis earum: Ecclesiam Sancti Stephani, quae utroque jure, parochiali videlicet, & proprietatis ad vestram dignoscitur Ecclesiam pertinere, ut quicquid dignitatis, quicquid reverentiae, quicquid parochialis juris matris Ecclesiae in suis habet Ecclesiis, & Capellis, hoc vos in istis per Dei gratiam habeatis, tam in ordinationibus clericorum per easdem Ecclesias collocandorum, sive ad ecclesiasticos ordines promovendorum, quam in scrutinyum, baptismatibus, processioneibus, capitulis, & in criminalium quae publica sunt judiciis. Nullus ergo Episcopus, nullus Cardinalis, nullus Abbas, nullus Archipresbyter in praedicti Beati Grisogoni titulo in Capellis, & Territoriis earum parochialia sibi jura audeat vindicare: nec Abbatum alicui facultas sit parochianos vestros, nisi forte ab eis deliberatum sit, in suis Ecclesiis sepelire. Quod si viventes adhuc religionis intuitu apud eos sepeliri deliberaverint, cum vestra quoque praesentia, salva matris Ecclesiae justitia tumultentur: ad haec adjicientes vobis, vestrisque successoribus, & per vos Ecclesiae vestrae perpetuo confirmamus: Ecclesiam Sancti Juliani cum domibus, cellis, cryptis, hortis, vineis, & arenariis suis, cum terris cultis, vel incultis, sylvis, pantanis, & pratis suis, cum suis aquimollis, in rivo, qui vocatur Arton: quae quidem Ecclesia sita est juxta Castrum, quod vocatur de Guid. Casale de Maliana cum turri, vineis, argis cultis, & incultis, pratis, sylvis, aquis, & aquarum decursibus. Vineas, quas in Marcello, in Rosario, & in pratis Papae possidetis, cum pratis, & aliis pertinentiis suis: vineas etiam, & terras in Virgine: molam, quam in flumine Tyberis habetis, & quintam partem alterius molae: Casale in campo de Merulis, terras in Marcello, terras in Ventrebulo, cum aliis omnibus, quae in praesentiarum juste, & canonicè possidetis, vel in futurum largiente Domino poteritis adipisci. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hono-

Validatur ab Innocentio.

Bona, & jura eidem Ecclesiae confirmata.

Clausula.

honores, & bona sepefate Ecclesie vendere, in seculum dare, aut ab eadem Ecclesia modis quibuscumque alienare, ipsam Ecclesiam temere perturbare &c. salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur &c.

Dat. Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiscopi Cancellarii vicem agentis decimo Kal. Augusti, Indictione secunda: Incarnationis Dominice anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae III. anno secundo.

De die 13. Julii An. Do. mini 1199. Pontif. An. II.

XVII.

Marcovaldus a censuris solutus denunciatur.

Hanc Marcovaldum censuris ab hoc Pontifice innodatum vidimus superius Constat.

Ex Balne. Epist.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Baronibus, Civibus, & universo populo in regno Siciliae constitutis.

AD reconciliationem, & receptionem Marcovaldi, & debitum officii pastoralis, quo tenemur omnes ad viam rectitudinis revocare, ac redeuntes recipere nos induxit, & optata regni tranquillitas invitavit: ut simul, & humiliarem hostem, & humiliatum, & poenitentem ejus recipere exemplo, qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur, & vivat: qui Cananæam, & Publicanum non solum vocavit ad poenitentiam, sed & traxit. Ut autem super modo reconciliationis ipsius non possit ab aliquo dubitari, formam excommunicationis, & præceptionis presentibus duximus litteris explicandam. Forma excommunicationis hæc fuit.

Quare Innocentius Marcovaldum duxerit absolvendum.

Tenore excommunicationis auctore in eum late.

Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei Omnipotentis, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate, & nostra, Marcovaldum, & omnes fautores ejus tam Teutonicos, quam Latinos: specialiter Diopaldum, Othonem, Siffredum, & Othonem de Lavian. Hermannum, & Castellatum Sorelle, qui principaliter adherent Marcovaldo: quia cum eodem Marcovaldo a dilectis filiis nostris C. Tituli Sancti Laurentii in Lucina, & I. Tituli Sancte Præsbyteris Cardinalibus, Apostolicæ Sedis Legatis communitus fuerit, ut ab Ecclesiis, & villarum incendio, & vastatione cessaret, quæ in eorum oculis committebat, & exercitum dimitteret, cujus occasione tota fere Marchia vastabatur, eorum monitis non satisfecit: propter quod ab eis excommunicatus fuit: & quia juramentum multoties nobis præstitum violare, ac patrimonium Ecclesiæ invadere, ac detinere præsumpsit: & nunc Regnum Siciliae, quod ad jus, & proprietatem Beati Petri pertinere dignoscitur, cujus Balium cum regis tutela illustris memorie C. Imperatrix nobis testamento reliquit, infestat, & innotuit occupare. Omnes autem, qui ei fidelitatis, vel societatis juramento tenentur, denunciavimus penitus absolutos. Si quis autem clericus cujuscumque dignitatis, & ordinis officia Ecclesiastica, vel Sacramenta Divina ei, vel sequacibus suis ministrare præsumeret, sciat se dignitatis, & ordinis periculum incurrisse. Item excommunicamus I. quondam

electum Sanctæ Severinæ: qui eidem Marcovaldo adherens, administrationem Salernitanæ Ecclesiæ de ipsius manu recepit.

Forma receptionis hæc fuit: Juravit Marcovaldus publice sine pacto quolibet, & tenore super Crucem, & Evangelia, quod super omnibus, pro quibus excommunicatus existit, sine fraude mandatis nostris obediet universis, quæ sibi per nos, vel nuncios, aut litteras nostras duxerimus facienda. Tenor vero mandati Apostolici fuit talis: Mandatum est ei sub debito præstiti juramenti, ut a Balio Regni, invasione quoque, ac molestatione ipsius per se, ac suos omnino desistat: nec ipsum, aut patrimonium Beati Petri per se, vel alium ullo modo molestat: universa, quæ de regno per se, vel suos invast, quæ detinentur ab ipso, restituat, & ab omni propterea obligatione absolvat.

Marcovaldus sponte, se Papæ mandatis obtemperaturum.

Quæ ei mandaverit Innoc.

Que vero detinentur ab aliis, pro posse suo restitui faciat bona fide. Super his autem, quæ nec ab ipso, nec suis habentur, utpote super damnis, & injuriis illatis præsertim nobis, & Monasterio Casinensi, satisfaciatur competenter, secundum dispositionem nostram, & proprias facultates. In clericos de cætero, & viros Ecclesiasticos manus nec injiciat, nec iniuriis violentas. Cardinales, & Legatos Apostolicæ Sedis nec spoliat, nec spoliari, nec capi faciat, aut etiam obsideri, nisi forsitan impugnatus ab eis, in defensionem propriam id facere cogentur: non quod id tunc ei licere dicamus, sed quia hoc ei non interdiximus ex debito juramenti. Accedens igitur Marcovaldus Verulas ad presentiam venerabilis fratris nostri O. Ostien. Episcopi, & dilectorum filiorum G. Tituli Sancte Mariæ Transyberim Præsbyteri, & H. Sancti Eustachii Diaconi, Cardinalium, Legatorum Apostolicæ Sedis juxta modum expressum superius, publice juramentum exhibuit: & secundum Ecclesiæ formam beneficio absolutionis obtento, mandatum sub eodem tenore recepit, & se promisit fideliter implendum. Quod autem ei nihil super terra illa mandavimus, quam antequam nunc ultimo regnum intraret, ex concessione fuerat Imperatoris adeptus, nullatenus admiremini: cum propter eam non fuerit excommunicatione notatus. De ipsa tamen dante Domino ad nostrum, & charissimi in Christo filii nostri F. Siciliae Regis Illustr. honorem vobis scientibus utiliter disponemus. Nullus igitur vos omnino seducat, nullus aliquatenus blandiatur, quod secundum aliam formam idem Marcovaldus juramentum præstitit, aut aliter fuerit receptus a nobis: nec turbentur in aliquo corda vestra, sed potius solidentur: cum si servaverit quod ei est sub debito præstiti juramenti mandatum, ad statum totius regni, & tranquillitatem vestram sit non modicum proventurum. Si autem (quod non credimus) non servaverit, nihil sit auctoritati nostre detractum, sed ejus sit potius potentia diminuta: & tam ex inclementia temporis, quam ex forma mandati, quam facimus, absoluti fautores ejus jugiter ad propria revertantur. Nos quoque non solum pro commissis excessibus, verum etiam pro reatu perjurii eum, & fautores ipsius, si forte contra factum, & receptum mandatum veniret, in eandem excommunicationis sententiam reducere curavimus: & esset contra eum manus nostra

Absolvitur.

ex virtute divina validior, quam fuisset. Inspiret autem ei, qui vult omnes homines salvos fieri, & neminem vult perire: ut ita fideliter mandatum nostrum observe, ut nec Creatorem offendant, nec nos oporteat contra eum gravius commoveri. Monemus igitur universitatem vestram, ac per Apostolica vobis scripta mandamus, quatenus circa devotionem Apostolicæ Sedis, & ejusdem Regis fidelitatem ex hoc ferventiores effecti, ea, quæ honorem ipsius, quietem vestram, & statum Regni respiciunt, solcite procuretis: ab omnibus vobis præcaventes infidiis, ne per securitatem, aut fraudem aliquid vobis sinistri valeat evenire. Nos enim, dante Domino, nec Regi, nec Regno, nec vobis ipsis aliqua occasione deerimus, sed ea curabimus promovere, quæ totius Regni respicient incrementum.

Sicut ad eundem suo Regi servandam hortatur.

XXVIII.

Hortatur Gregorium Catholicum Armenorum, ad perseverantiam in Fide Christiana, & devotione Sedis Apostolicæ, subventionemque Terræ Sanctæ Hierusalem.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Gregorio Catholico Armenorum.

§.1. EX eo te radicatum in Fide Catholica, & esse Catholicum non tam nomine, quam merito experimur, quod Apostolicæ Sedis magisterium recognoscens, eam Ecclesiarum omnium matrem, & nos caput universorum Fidelium confiteris, sicut ex tuarum nobis innotuit serie litterarum. Nostri etenim privilegium Petri, quod sibi Dominus universas oves suas pascendas vocabulo tertio repetito, commisit: Pasce (inquens) oves meas, & super universas ei ligandi, & solvendi contulit potestatem, dicens ad eum: Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cælis. Nostri etiam prerogativam Apostolicæ Sedis, quæ per merita B. Petri, etsi non tempore, auctoritate tamen inter Apostolos primi, non Constitutione Synodica, sed Divina, inter omnes Ecclesias magisterium obtinuit, & primatus fundamenta super immobili fundamento, de quo Paulus inquit Apostolus: Fundamentum positum est, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus Jesus, & de quo Veritas in Evangelio inquit ad Petrum: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prevalebunt adversus eam. Petrus siquidem post Christum potest intelligi Pastor unus, & Ecclesia universalis Ovis unum, de quibus Dominus in Evangelio protestatur, Alias, dicens, oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovile, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum Ovile, & unus Pastor. Sane lapis ille angularis, quem reproba verunt ædificantes, factus postmodum in caput anguli, faciens utraque unum, Judæorum populos, & gentium Nationes in unitate Christianæ Fidei cœnivit, Ecclesiam ex utriusque constituens, non habentem maculam, neque rugam; quæ ne post Ascensionem ejus se

Gregor. Præsentem Sedis Apostolicæ confiteri.

caretur in partes, & ne unitum in ejus fide divideretur ovile, uni commisit Apostolorum Principi gubernandam, quem solum sibi Dominus, & in officio Vicarium, & in magisterio constituit successorem.

§.2. Hoc autem tua fraternitas diligenter attendens, ac sciens quod secundum Apostolum, Omnes unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra, nos quos Dominus, licet immeritis Vicarios suos esse voluit, & Apostolorum Principis successores, caput Ecclesiæ confiteris, & te ac fratres, & Coepiscopos tuos, partem nostri corporis recognoscis, sciens quod sicut palmes non potest fructum facere a semetipso, nisi manserit in vite, sic & membrum & sensu caret, & actu, si non in corporis permanferit unitate.

Papam vero universalis Ecclesiæ caput.

§.3. Gaudemus ergo non modicum quod in Fide Catholica perseverans, circa nos pie geris devotionis affectum, & filium te esse Apostolicæ Sedis innuis, dum eam esse Matrem omnium protestaris, recognoscens a nobis magisterium Ecclesiasticæ disciplinae, quam etsi receptam longo tempore prius, ex parte tamen per Ven. fratrem nostrum Magantium Archiepiscopum, Episcopum Sabinensem, unum ex vicariis Episcopis, qui nobis in Ecclesia Romana collateraliter existunt, suscepisse te gaudes, & desideras observare. Fuit autem & est magnum tuæ devotionis indicium, quod eundem Archiepiscopum magnifice recepisti, & curam non modicum honorare, sicut & tuæ literæ continebant, & ipsius nobis relatio patefecit.

De his regularitate Innocentius.

§.4. Monemus igitur fraternitatem tuam, & exhortamur in Domino, ac per Apostolica tibi scripta mandamus, quatenus in devotione Sedis Apostolicæ firmiter perseveres, & in lege Domini die mediteris, & nocte, quæ sanæ doctrine congrunt prædicans, & quæ prædicaveris, quantum Dominus permittit adimpleas, ut in te, nec opera verbis, nec verba operibus contradicant. Esto circa subiectos Magister, ut doceas; ut corrigas Pater; Mater ut foveas; doceas minus doctos; superbos corrigas; humiles foveas, & devotos; justitiam misericordia temperans; & æquitatem in judicio non relinquens.

Eumque perseverantiam hortatur.

§.5. Super subventionem vero Hierosolymitanæ Provinciae nosse te volumus, quod jam per Dei gratiam ad communionem nostram multi Crucis signaculum receperunt, & plures Domino dante recipiunt, in defensionem Orientalis Provinciae opportuno tempore transituri. Jam etiam duo ex fratribus nostris, de manibus nostris vivificæ Crucis assumpserunt vexillum, exercitum Domini præcessuri. Confide igitur, & esto robustus, quia citius forsitan, quam credatur, orientalis Provincia subsidium sentiet expectatum.

Et ad subventionem Terræ Sanctæ.

Datum Laterani, nono kal. Decembris, anno secundo.

Dat. die 3. Novemb. Anno 1199. Pontif. An. II.

XXIX.

Approbatio Coronationis Leonis Regis Armenorum, cum adhortatione ad recuperationem Terræ Sanctæ.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Leoni Regi Armenorum salutem, & Apostolicam Benedictionem.

IS Ecclesiam suam congregatam ex gentibus, non habentem maculam, neque rugam, super gentes, & regna constituit, is extendit palmes eius usque ad mare, & usque ad terminos terre ipsius propagines dilatavit, cujus est Terra, & plenitudo eius, Orbis terrarum, & universi, qui habitant in ea. Ipse etiam Romanam Ecclesiam non solum universis Fidelibus prætulit, sed super ceteras etiam Ecclesias exaltavit, ut ceteræ ab ea non tam vivendi normam, & morum sumerent disciplinam, sed & Fidei etiam Catholice documenta reciperent, & ejus servarent humiliter instituta. In Petro enim Apostolorum Principe, cui excellentius aliis Dominus ligandi & solvendi contulit potestatem; dicens ad eum: Quocumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis; & quocumque solveris super terram, erit solutum & in Cælis; Ecclesia Romana Sedes ejus, & senior ipse Romanus Pontifex Successores Petri, & Vicarii Jesu Christi sibi invicem per successivas varietates temporum singulariter succedentes, super Ecclesias omnibus, & cunctis Ecclesiarum Prælati, imò etiam Fidelibus universis, a Domino primatum, & magistrum in acceperunt; vocatis sic ceteris in partem sollicitudinis, ut apud eos plenitudo resideat potestatis. Non enim in Petro, & cum Petro singulare illud privilegium expravit, quod Successoribus ejus futuris, usque in finem mundi Dominus in ipso concessit, sed præter vite sanctitatem, & miraculorum virtutes, par sit in omnibus Justitiamque successorum, quos etiam diversis temporibus, eisdem tamen Sedis, & eadem auctoritate Dominus voluit præferre.

§.1. Gaudemus autem, quod tu, sicut Princeps Catholicus Apostolice Sedis privilegium recognoscens, Venerabilem fratrem nostrum Magnum Archiepiscopum, Episcopum Sabiniensem, uno n ex septem Episcopis, qui nobis in Ecclesia Romana collaterales existunt, benigne, ac hilariter recepisti. Et non solum per eum institutus salutaribus es instructus, quibus juxta continentiam litterarum tuarum, totum Regnum tuum licet amplissimum desideres in formari, & universos Armenos ad Ecclesie Romanæ gremium revocare, sed ad honorem, & gloriam Apostolice Sedis, quam constitutam esse novisti super gentes, & regna, diadema Regni recepisti de manibus ejus, & cum curasti devote, ac humiliter honorare, & nos per ipsum, & literas tuas, ad Orientalis terræ subsidium invitasti.

§.2. Ei ergo, a quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, qui habet corda Principum in manu sua, quas possimus gratias referentes, qui tantæ humilitatis animam

Sedi Apostolice Primatus a Deo concessus.

UNIVERSITATIS

Rom. Pontifices eandem habent potestatem, quam Christus dedit Petro.

Coronatio Regis Armenorum facta per Archiep. Magnum.

inspiravit, rogamus Seren. Regiam, & exhortamur in Domino, ac per Apostolica tibi scripta mandamus, quatenus in timore Domini, & Apostolice Sedis devotione persistens, ad expugnandam barbaricam paganorum, & vindicandam injuriam Crucifixi, tanto potentius & efficacius studeas imminere; quanto fraudes, & versutias hostium vicinior positus melius agnovisti. Non in exercitus multitudine, aut virtute, sed de ipsius potius miseratione confidens, qui docet manus ad prælium, & digitos movet ad bellum, qui arcus fortium superat, & robore accingit infirmos.

§.1. Jam enim per Dei gratiam ad commotionem nostram, multi Crucis signaculum receperunt, & plures Domino dante recipiant in defensionem orientalis Provincie, opportuno tempore transaturi. Jam etiam duo ex fratribus nostris, de manibus nostris vivifice Crucis assumpserunt vexillum, exercitum Domini præcessuri. Confide igitur, & esto robustus, quia citius forsitan, quam credatur, Orientalis Provincia subsidium sentiet expectatum.

Datum Lateran. septimo Kalend. Decembris Anno secundo.

Eam ad perseverantiam in fide, & subventionem Terræ Sanctæ hortatur.

Dar. die 25. Novem. An. Dom. 1199. Pont. An. II.

XXX.

Deliberatio Domini Papæ Innocentii super facto Imperii de tribus electis.

IN Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Interest Apostolice Sedis diligenter, & prudenter de Imperii Romani provisione tractare, cum Imperium noscatur ad eam principaliter & sigaliter pertinere; principaliter, cum per ipsam, & propter ipsam de Græcis sit translatum, per ipsam translationis actrice, propter ipsam melius defendendam; sigaliter quoniam Imperator a Summo Pontifice finale live ultimam manus impositionem promotionis proprie accipit, dum ab eo benedicitur, coronatur, & de Imperio investitur. Quod Henricus optime recognoscens a bonæ memoriæ Coelestino Papa prædecessore nostro, post susceptam ab eo Coronam, cum aliquantulum abcessisset, rediens tandem ad se, ab ipso de Imperio per pallam auream petiit investiri. Sicut autem nuper tres sunt in Reges electi, puer * Philippus, & Otto, sic tria sunt circa singulos attendenda, quid liceat, quid deceat, quid expediat. Circa puerum quidem filium Imperatoris Henrici facie prima videtur, quod non liceat contra ejus electionem venire, quæ * juramento est Principum roborata. Nam etsi juramentum illud videatur violenter extortum, non est tamen ideo non servandum, cum licet juramentum quod Gabaonitis præstiterunt filii Israel fuerit per fraudem subreptum, illud tamen nihilominus decreverunt observandum. Præterea etsi a principio fuerit sic extortum, postmodum tamen Pater ejus intelligens se perperam processisse, juramentum relaxavit Principibus; & litteras super ipsius electione remisit: qui postmodum puerum ipsum, patre absente, sponte, ac concorditer elegerunt, fidelitatem ei pene penitus omnes & quidam hominum exhibentes. Unde non videtur

Ex Balta. Epist. Innocent. III. To. I. pag. 697.

Sedi Apostolice Imperio Romano Germanico.

Henricus Coelestin. III. investitur.

* Philippi juria Imperium.

videtur licere contra licita juramenta venire. Videtur etiam non decere ut cum ipse Apostolice Sedis sit tutela commissus, & sub ejus protectione receptus, per eam privetur Imperio, per quam in jure suo fuerat conservendus: maxime cum sit scriptum; Pupillo tu eris adjutor. Quod non expediat contra ipsum venire, illa præsertim ratione videtur, quod cum idem Puer ad annos discretionis perveniens intellexerit per Romanam Ecclesiam Imperii se honore privatum, non tantum non exhibebit ei reverentiam consuetam, sed ipsam potius modis quibus poterit impugnet, & Regnum Sicilia retrahet a devotione ipsius, & negabit ei obsequium consuetum. Verum contrarium e contra videtur, quod liceat, videlicet deceat, & expediat venire contra electionem ipsius. Quod liceat videtur ex eo quod juramenta illa fuerint illicita, & electio indiscreta. Elegerunt enim personam non idoneam, nec non solum Imperio, sed nec alicui officio congruentem, Puerum videlicet vix duorum annorum, & nondum Sacri Baptismatis unda renatum. Unde non videtur tam illicita & indiscreta juramenta servanda. Nec obest quod de Gabaonitis objicitur, cum juramentum illud potuerit sine Israelitici populi lesione servari, hæc autem servari nequeant absque gravi jactura, non unius gentis, sed Ecclesie damno, & dispendio populi christiani. Nec obstat quod opponitur juramenta illa licita secundum intentionem jurantium extitisse. In telligebant enim quod etsi eum tunc in Imperatorem eligerent, non tamen ut tunc imperaret, sed postquam ad legitimum perveniret ætatem. Sed qualiter de ipsius idoneitate poterat judicare? Nonne potuisset esse stultus, vel usque adeo improvidus, ut esset indignus minori etiam dignitate. Sed pone illos intellexisse, ut tandem imperaret cum esset idoneus ad Imperium gubernandum, interim autem Pater reipublice provideret. Casus postmodum intervenit propter quem non potest nec debet juramentum hujusmodi observari, de quo Principes nullatenus cogitabant, scilicet Patris decessus. Unde cum per Procuratorem non possit Imperium procurari, nec Imperator debeat fieri temporarius, nec possit aut veli Ecclesia Imperatore carere, videtur quod liceat Imperio in alio providere. Quod non deceat ipsum imperare, patet omnibus manifeste. Numquid enim regeret alios, qui regimine indiget aliorum? Numquid tueretur Populum Christianum qui est alienæ tutelæ commissus. Sed nec obstat quod objicitur, ipsum esse tutelæ nostræ commissum, cum non sit nobis commissus, ut ei obtineamus Imperium, sed Regnum Siciliae potius defendamus. Patet enim illud idem ex verbo scripturæ dicentis: Væ terræ cujus Rex puer est, & rursus: cujus tutelæ commissus. Sed nec obstat quod videtur ipsum Imperium obtinere, patet ex eo quod per hoc Regnum Siciliae uniretur Imperio, & ex ipsa unione confunderetur Ecclesia. Nam ut cetera pericula taceamus, ipse propter dignitatem Imperii nollet Ecclesia de Regno Siciliae fidelitatem, & dominium exhibere, sicut noluit Pater ejus. Nec valet quod opponitur, quod non expediat venire contra electionem ipsius, ne postmodum molester Ecclesiam, per quam Imperium se cognoverit am-

sisse. Nunquam enim verè dicere poterit quod Ecclesia imperialem ei abstulit dignitatem, cum potius Patrus * ejus non solum Imperium, sed & paternam hereditatem invaserit, & maternam possessionem occupare per suos satellites machinetur, ad cujus defensionem Ecclesia Romana non sine multis laboribus & expensis prodeat & potenter intendit. De Philippo videtur similiter quod non liceat contra ejus electionem venire. Cum enim in electionibus circa Electores zelus, dignitas, & numerus attendatur, & de zelo non sit facile judicare, cum ipse a pluribus, & dignioribus sit electus, & adhuc plures, & digniores Principes sequantur eundem, juste videtur electus, unde contra justam, & legitimam electionem non videtur licere venire. Quod non deceat videtur similiter, ne videlicet videremur nostrarum injuriarum ultores, si, quia Pater & frater ejus fuerunt Ecclesiam persecuti, eum persequi nos vellemus, & aliorum culpam in poenam ejus præter officii nostri debium immutare; cum potius precipiatur a Domino: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos & orate pro persecutoribus, & calumniatoribus vos. Quod non expediat, patenter apparet. Cum enim potius sit tam terra, quam opibus, & personis, non videtur expedire ut contra torrentem brachia dirigamus, tam potenti nos taliter opponentes, ut eum reddamus nobis, & Ecclesie inimicum, & ne majorem videremur discordiam suscitare, fieretque novissimus error peior priore, cum nos potius pacem inquirere & persequi, & evangelizare aliis debeamus, quæ fovendo illum posset de facili provenire. Verum contra videtur quod liceat nos ei opponere. Fuit enim juxta ac solemniter per Prædecessorem nostrum excommunicationis sententia innodatus: juste quia, Beati Petri patrimonium partim per violentiam occupavit, partim damnificavit incendiis & rapinis, & super hoc commonitus semel, & iterum per fratres nostros satisfacere non curavit; solemniter, quoniam in celebratione Missarum in Ecclesia Beati Petri in festivitate non parva, quod ipse postmodum recognovit, cum pro absolutione sua nuntium ad Sedem Apostolicam destinavit: & cum tandem per delegatos nostros contra formam mandati nostri post electionem suam se fecit absolvi. Unde patet quod fuerit excommunicatus electus. Videtur quoque forsitan aliquibus quod nondum sit ab excommunicationis vinculo absolutus, cum quondam Sutrinus Episcopus in absolutione ipsius formam non servaverit sibi datam, cum forma data eidem fuerit hæc, ut pro absolutione Venerabilis Fratris nostri Salernitani Archiepiscopi, quem ante absolutionem ipsius mandabamus ab ergastulo sue captivitatis absolvi, ei laborem itineris veniendi ad Sedem Apostolicam relaxaret, & postmodum recepto ab eo publice secundum formam Ecclesie juramento, quod super iis, pro quibus excommunicatus fuerat, mandato nostro pareret, munus ei absolutionis impenderet: sed ipse nondum Archiepiscopo absoluto, & nullo ab eo juramento recepto, non in publico, sed clam ipsum absolvere de facto solummodo, quia de jure non potuit, est conatus; propter quem ejus excessum, cum ipsum rediens recognoverit, ab Episcopatu remotus, in Monasterio

* Idem Philippus.

Hæc de Fratre nostro filio Regis Siciliae.

Rationes pro Philippi adducatæ.

Quæ verò contra eum sint adduce.

1199.

nasterio diem clausit extremum. Præterea cum nos Marquardum, & omnes fautores ipsius tam Theutonicos quam Latinos excommunicationis sententia sæpius innodemus, & ipse non solum fautor, sed auctor iniquitatis ejus existat, patet eum excommunicationis sententia subjacere. Præterea cum notorium sit ipsum juramentum fidelitatis Pueri præstitisse, & nunc Regnum Theutonicum, & quantum in eo est, imperium occupasse, constat eum perjurii esse reum. Sed obicitur quod si, quemadmodum suspensus est expressum juramentum illud illicitum reputemus, quomodo dicimus eam reum esse perjurii, & transgressorem præstiti juramenti quod dicitur non servandum? Sed respondetur quod et si juramentum illud illicitum fuerit, non tamen licebat ab eo temeritate propria resilire. Sed nostram prius debuisse consulere voluntatem, ad exemplum illius juramenti, quod filii Israel Gabaonitis præstiterant, quod licet fuerit per fraudem surreptum, non tamen sua temeritate resiliunt ab eo, sed Dominum consulere decreverunt. Præterea cum omne quod contra conscientiam sit, ædificat ad gehennam, quia secundum Apostolum: omne quod non est ex fide peccatum est, & idem Philippus super hoc negotio taliter se excuset, quod Regnum aliter nullatenus accepisset, nisi nosset quod illud invadere alii disponebant, patet eum credidisse juramentum illud fuisse servandum, & ex eo quod venit taliter contra illud, ejus esse conscientiam vulneratam. Sic ergo videtur quod licite nos excommunicato, & perjurio debeamus opponere, & ejus conatibus obviare. Quod ei nos opponere deceat manifeste videtur ex eo quod si, prout olim Patri filius, sic nunc immediate succederet frater fratri, videretur Imperium ei non electione conferri, sed ex successione deberi, & sic efficeretur hereditarium quod debere esse gratuitum: præsertim cum non solum Federicus substituerit sibi filium, sed Henricus etiam filium sibi voluerit subrogare, & per hoc forsitan in posterum abusus traheretur in usum. Quod autem expediat opponere nos Philippo liquet omnibus manifeste. Cum enim persecutor sit & de genere persecutorum fuerit oriundus, sic non opponeremus nos ei, videremur contra nos armare furentem & ei gladium in capita nostra dare. Henricus enim, qui primus imperium de genere hoc accepit, persecutionem gravissimam in Ecclesiam suscitavit, & bonæ memoriæ Paschalem Papam, qui eum coronavit, cum Episcopis Cardinalibus, & multis nobilibus Romanorum cepit per violentiam & perfidiam, & tandem tenere præsumpsit donec pro liberatione non sua, sed eorum qui fuerant capti secum, quos minabatur mutilare Tyrannus, privilegium quoddamque voluit ei fecit. Cumque postmodum idem Paschalis a detentionis suæ vinculis liberatus prædictum privilegium, quod dicendum erat potius * privilegium, revocasset, dictus Henricus præter Cardinalium electionem hæresiarichas quosdam dati sibi occasione privilegii creavit, & idolum * contra Ecclesiam Romanam crexit; & extunc Schisma usque ad Calixtum tempore longo duravit. Huic de eodem genere successit in Imperium Fridericus, qui cum Tyrtinos tunc rebelles post coronationem suam promississet ad subjectionem Ecclesie

* Vide Concilium Lateranense anno 1179.

* Item Burdunum ut supra dicitur in Paschali II.

revocare, eos sibi postmodum vendicavit, dicens quod Civitatem ipsam vellet in specialem Imperii Cameram retinere; & sic eos contra Ecclesiam Romanam armavit. Qui etiam cum bonæ memoriæ Alexander Prædecessor noster, tunc Ecclesie Romanæ Cancellarius, ad eum a felicis recordationis Adriano Papa, qui eum coronaverat destinatus fuisset, lectis litteris in quibus continebatur, quod Imperator deberet Ecclesie Romanæ deferre, cum re ipsa ei coronæ beneficium contulisset, dicitur cum furore, & iracundia respondisse: Nisi essemus in Ecclesia jam scirent qualiter Theutonicorum enses incidant. Et protinus eum, in fello negotio, pro quo iverat, terram suam jussit exire; & eundem Adrianum moliebatur, sed frustra, cum quibusdam deponere, opponens ei quod esset filius Sacerdotis. Ipse idem postmodum contra eundem Alexandrum longo tempore Schisma fovit, & quoscumque potuit contra eum conjurare coegit, in juramento opponens quod nullo tempore poenitentiam reciperent de hujusmodi juramento; & ipse idem sub eadem forma juravit, ipse quoque, cum Venetiis terram Cavalcæ Comitibus, quam occupaverat, & alia quædam Ecclesie Romanæ restituere per juramenta Principum promississet, ipsam postmodum fortius occupavit, & bonæ memoriæ Lucio Prædecessori nostro accedenti in Lombardiam satis fraudulenter illi, ipsum & Successorem ipsius apud Veronam quasi obfessos tenens. Henricus autem filius, & successor ipsius in Ecclesie persecutionem suæ dominationis execravit primitias, cum Beati Petri patrimonium violenter ingressus, illud multipliciter devastavit: qui etiam quosdam familiares Fratrum nostrorum naso fecit in injuriam Ecclesie mutilari. Ipse occisores bonæ memoriæ Alberti Leodiensis Episcopi, quem ipse coegerat exulare, post interfectionem ipsius in multa familiaritate recepit, & publice participavit eidem, & beneficia postmodum majora concessit. Ipse Venerabilem Fratrem nostrum Auximanum Episcopum, qui confessus est coram eo, quod Episcopatum per Sedem Apostolicam obtineret, alapis in præsentia sua cædi fecit, & de barba ejus pilis avulsis ipsum inhonestè tractari. Conradus Musca in cerebro Venerabilem Fratrem nostrum Otiensem Episcopum cepit, & in vinculis posuit, & inhonestè tractavit de mandato ipsius, sicut idem Conradus publice testabatur, & sicut melius apparuit ex post facto, cum non solum fuerit evitatus aut punitus ab ipso, sed honoribus, & possessionibus dilatatus. Ipse postmodum Siciliæ Regnum adeptus, publice proponi fecit edictum ut nullus vel Clericus, vel Laicus ad Ecclesiam Romanam accederet nec ad eam aliquis appelleret, Philippus autem de quo agitur ab Ecclesie persecutione incepit, & adhuc in ea persistit. Olim enim patrimonium Ecclesie sibi usurpare contendens, Ducem Tusciæ & Campaniæ se scribebat, asserens quod usque ad portas Urbis acceperat potestatem, & etiam illa pars Urbis, quæ Transiberim dicitur, ejus erat jurisdictioni concessa, nunc etiam per Marquardum Diupuldam & fautores eorum nos, & Ecclesiam Romanam persequitur, & Regnum Siciliæ nobis auferre conatur. Si ergo id facit in arido, in viridi quid faceret? etsi adhuc aridus & exanguis,

1199.

1199.

guis, utpote ejus adhuc est messis in herba, nos & Ecclesiam Romanam persequitur, quid faceret si, quod adest, Imperium obtineret? Videtur nos irrationabiliter expedire ut prius nos ejus violentiæ opponamus quam amplius invalescat. Quod autem etiam in Regibus filii pro Patribus sint puniti divina pagina protestatur. Nonne propter peccatum Saulis dictum est a Domino per Samuellem: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi, quod si non egisses, jam nunc præparasset Dominus Regnum tuum super Israel in sempiternum; Sed nequaquam Regnum tuum ultra conserget: Salomoni quoque legitur a Domino esse dictum: Quia non custodisti pactum meum & præcepta mea quæ mandavi tibi, dirumpens scindam Regnum tuum, & dabo illud Servo tuo; Veruntamen in diebus tuis non faciam, propter David Patrem tuum, de manu filii tui scindam illud: De Jeroboam similiter dictum fuit a Domino per Ahiam: Ecce ego inducam mala super domum Jeroboam, & percutiam te de Jeroboam mingentem ad parietem. Et ibidem legitur, quod interfecit Baasa Nadab filium Jeroboam, & percussit omnem domum Jeroboam, non dimisit nec unam quidem animam de semine ejus, donec deleteret eam propter peccata Jeroboam quæ peccaverat, & quibus fecerat peccare Israel. & propter delictum quo irritaverat Dominum Deum Israel; De Baasa quoque scribitur dixisse Dominus: Quia ambulasti in via Jeroboam, & peccasti: f. c. tui populum meum Israel, ecce ego demetam posteriora Baasa, & postiora Domus ejus. Achab etiam dictum invenitur a Domino per Eliam: Ecce ego inducam super te malum, & demetam postiora tua, & interficiam te Achab mingentem ad parietem. Nam & Dominus dicit: Ego sum Deus zelotes, vindicans peccata Patrum in filios usque in tertiam & quartam progeniem in his qui oderunt me, id est, in his qui circa me paternum odium imitantur. De Othone videtur quod non liceat ipsi parere, quoniam a paucioribus est electus; quod non deceat, ne videamur, non ob gratiam ejus, sed alterius odium, ipsi favorem apostolicum exhibere; quod non expediat, quia respectu alterius videtur pars ejus debilis & infirma. Verum cum tot & plures ex his, ad quos principaliter spectat Imperatoris electio, in eum consensisse noscantur, quot in alterum consenserunt, cum non minus idoneitas, seu dignitas electæ personæ, immo plus quam eligentium numerus sit in talibus attendendus, nec tantum pluralitas quoad numerum, sed salubritas quoad consilium in eligentibus requiratur, & Ortho magis sit idoneus ad regendum Imperium quam Philippus, cum Dominus etiam puniat peccata Patrum in filios usque in tertiam, & quartam progeniem in his qui oderunt eum, id est, in his qui Patrum peccata sequuntur, & Philippus Progenitorum suorum peccata in Ecclesie persecutione sequatur, cum etsi non debeamus reddere mala pro malis, sed benefacere malefacientibus nobis, non tamen debeamus honorem pro injuria in his, qui in solita perseverant malitia, compensare aut contra nos armare furentes, cum Dominus, ut confunderet fortia, humilia elegisset legatur, utpote qui David in Regem deposuit stantes accepit, videtur quod & liceat, deceat, & expediat ipsi favorem apostolicum exhibere. Absit enim ut deferamus homini contra Deum, aut timeamus vultum potentis, cum secundum Apostolum non solum a malo, sed ab omni specie mala nos oporteat abstinere. Scriptum est enim: Maledictus qui confidit in homine, & qui ponit carnem brachium suum. Nos igitur ex prædictis causis pro Pueri non credimus insistendum, ut ad præfens debeat Imperium obtinere. Personam vero Philippi propter impedimenta patentia penitus reprobamus, & obstandum ei dicimus ne Imperium valeat usurpare. De cætero vero agendum per legatum nostrum apud Principes ut vel conveniant in personam idoneam, vel se judicio auri arbitrio nostro committant. Quod si neutrum elegerint, cum diu expectaverimus, cum manuerimus eos ad concordiam, cum instruxerimus eos per litteras & Nuntium nostrum, & consilium nostrum eis duxerimus exponendum, ne videamur eorum fovere discordiam & dicere cum Ezechia: Si pax & veritas in diebus nostris, ne si secuti fuerimus a longe ut videamus finem, cum Petro tandem veritatem, quæ Christus est, negare cogamur, cum negotium istud dilationem non capiat, cum Ortho & per se devotus existat Ecclesie, & ex utraque parte trahat originem ex genere devotorum, ex parte Matris de Domo Regum Angliæ, ex parte Patris de profapia Ducum Saxoniarum, qui omnes Ecclesie fuere devoti, & specialiter Lotharius Imperator proavus ejus, qui bis pro Apostolica Sedis honore Apuliam est ingressus, & in obsequio Ecclesie Romanæ decellit, ei manifeste favendum, & infum recipiendum in Regem, & præmissis omnibus quæ pro honorificentia Ecclesie Romanæ debent præmitti, ad Coronam Imperii evocandum.

detur quod & liceat, deceat, & expediat ipsi favorem apostolicum exhibere. Absit enim ut deferamus homini contra Deum, aut timeamus vultum potentis, cum secundum Apostolum non solum a malo, sed ab omni specie mala nos oporteat abstinere. Scriptum est enim: Maledictus qui confidit in homine, & qui ponit carnem brachium suum. Nos igitur ex prædictis causis pro Pueri non credimus insistendum, ut ad præfens debeat Imperium obtinere. Personam vero Philippi propter impedimenta patentia penitus reprobamus, & obstandum ei dicimus ne Imperium valeat usurpare. De cætero vero agendum per legatum nostrum apud Principes ut vel conveniant in personam idoneam, vel se judicio auri arbitrio nostro committant. Quod si neutrum elegerint, cum diu expectaverimus, cum manuerimus eos ad concordiam, cum instruxerimus eos per litteras & Nuntium nostrum, & consilium nostrum eis duxerimus exponendum, ne videamur eorum fovere discordiam & dicere cum Ezechia: Si pax & veritas in diebus nostris, ne si secuti fuerimus a longe ut videamus finem, cum Petro tandem veritatem, quæ Christus est, negare cogamur, cum negotium istud dilationem non capiat, cum Ortho & per se devotus existat Ecclesie, & ex utraque parte trahat originem ex genere devotorum, ex parte Matris de Domo Regum Angliæ, ex parte Patris de profapia Ducum Saxoniarum, qui omnes Ecclesie fuere devoti, & specialiter Lotharius Imperator proavus ejus, qui bis pro Apostolica Sedis honore Apuliam est ingressus, & in obsequio Ecclesie Romanæ decellit, ei manifeste favendum, & infum recipiendum in Regem, & præmissis omnibus quæ pro honorificentia Ecclesie Romanæ debent præmitti, ad Coronam Imperii evocandum.

Declarat Innocentius quid agendum sit ab electoribus.

Othoni vero favendum omnino.

XXXI.

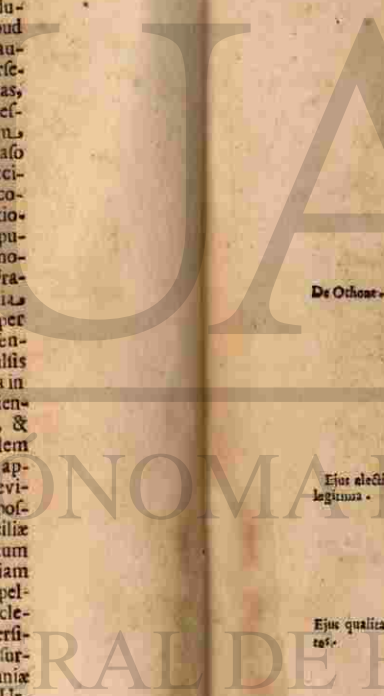
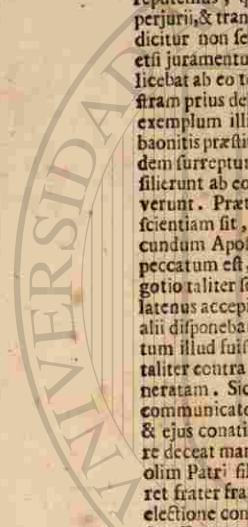
Sanctarum Virginum Canonis adscribit B. Kunegundem Imperatricem.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Theuoni Episcopo, & dilectis filiis Capitulo Babenbergensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Edidi Fontanus Cod. canon. S. Ambrosii. pag. 73.

Cum secundum Evangelicam veritatem nemo accendat lucernam, & ponat illam sub modio, sed super candelabrum, ut omnes, qui in Domo sunt videant: pium pariter, & justum est, ut quos Deus merito sanctitatis coronat, & honorat in Cælis, Nos venerationis officiis laudemus, & glorificemus in terris, cum ipse potius laudetur, in illis, qui est laudabilis, & gloriosus in Sanctis. Pietas enim promissionis habet vitæ, quæ nunc est, & futuræ dicente Domino per Prophetam: Dabo vos cunctis populis in laudem, & honorem, & per se pollicente: Fulgebunt justi, sicut Sol in Regno Patris eorum. Nam ut suæ virtutis potentiam mirabiliter manifestet, & nostræ salutis causam misericorditer operetur, fideles suos, quos semper coronat in Cælo, frequenter etiam honorat in mundo; ad eorum memorias signa faciens, & prodigia, per

Exordium.

que pravitas confundatur heretica, & Fides Catholica confirmetur. Nos ergo, carissimi, quantas possumus, et non quantas debemus Omnipotenti Deo gratiarum referimus adiones, qui in diebus nostris ad confirmationem Fidei Catholice, & confusionem hereticę pravitatis evidenter innovat signa, & miracula potenter immutat, faciens eos coruscare miraculis, quibus Fidem Catholicam tam corde, quam ore, necnon, & opere tenuerint.

Inter quos Beate memorie Kunegundis Romanorum Imperatrix Augusta, que degens olim in mundo, magnis meritis præpollebat, nunc vivens in Cælo multis coruscatur miraculis, ut ejus Sanctitas certis indicis comprobetur. Licet enim ad hoc, ut aliquis Sanctus sit apud Deum in Ecclesia triumphante, sola sufficiat finalis perseverantia, testante veritate, que dicitur: Quoniam, qui perseveravit usque ad finem, hic salvus erit: & iterum esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitę, ad hoc tamen, ut ipse Sanctus apud homines habeatur in Ecclesia militante duo sunt necessaria, virtus morum, & virtus signorum: videlicet merita, & miracula, ut hæc, & illa sibi invicem contestentur: Non enim, aut merita sine miraculis, aut miracula sine meritis plene sufficiunt ad perhibendum inter omnes testimonium Sanctitati, cum internum Angelus Satane transfiguret se in Angelum lucis, & quidam opera sua faciant, ut ab hominibus videantur. Sed & Magi Pharaonis olim signa fecerunt, & Antichristus tandem prodigia operabitur, ut si fieri possit: in errores etiam inducantur electi. Veram, cum, & merita sana præcedunt, & clara succedunt miracula, certum præbent indicium Sanctitatis, ut nos ad ipsius venerationem inducant, quem Deus, & meritis præcedentibus, & miraculis subsequenter exhibet venerandum. Quæ duo ex verbis Evangelicę plenius colliguntur, qui de Apostolis loquens agebat: Illi autem profecti prædicaverunt ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante subsequenter signis.

Sanę cum ad audientiam bon. mem. Coelestini Papę Prædecessoris mei, merita, & miracula præfate Imperatricis vobis referentibus pervenissent, ut ipse de illis noticiam conciperet certiore, inquisitionem eorum Venerabilibus fratribus nostris Augustensi, & Eydettensi, & bonę memorie Wirtzburgensi Episcopis, & dilectis filiis Eboracensi, Lanchemensi, & Mailshronensi Abbatibus per Apostolica scripta commisit: post cujus obitum, usque adeo manifestari ceperunt, & multiplicari miracula, ut ex evidentia pariter, & frequentia Sanctitas ejus ab omnibus quasi notoria, prædicetur, sicut ex multis testimonialibus literis Episcoporum, Abbatum, Præpositorum, & Principum, necnon & aliorum multorum nuper nostro extitit Apostolatu referatum.

Venientes igitur ad Apostolicam Sedem, ex parte vestra dilecti filii D. Abbas Michel-Veldensis, Gundelus Decanus, Cunradus Custos, Marcus Archidiaconus, Hermanus Subdiaconus Majoris Ecclesie vestre, Lupoldus Diaconus Sancti Stephani, Burchardus Diaconus Sancte Marię, Henricus Presbyter Sancti Michaelis, Henricus Subdiaconus Sancte Marię, nobis,

Quid requirit debet in his qui SS. Catalogo sunt adscribendi.

UNIVERSITATIS

Examen Sancti Spiritus Beate Kunegundis quibus fecit commissum.

Miracula multa ab ea patata.

& fratribus nostris humiliter supplicarunt, ut ex plenitudine potestatis, quam Jesus Christus Beato Petro concessit prænominatam Imperatricem Sanctorum Catalogo dignemur adscribere decernentes ejus memoriam inter Sanctos ab universis Fidelibus de cætero celebrandam; cum hoc sublime Judicium ad eum tantum pertineat, qui est Beati Petri Successor, & Vicarius Jesu Christi. Nos itaque cognoscetes, quod hoc revera Judicium sublimius est inter cetera Judicia judicandum, in ipsius examinatione plenariam volumus adhibere cautelam, & ideo prænominatos jurisjurandi religione constrinximus, ut parum nobis super hoc dicerent veritatem. Qui jurati dixerunt, quod, sicut ex celebri fama, & solemnibus scriptura noverunt Beata Kunegundis Sancto Henrico Imperatori fuit matrimonialiter copulata, sed ab eo non extitit carnaliter cognita. Unde cum Dominus Imperator ageret in extremis, Principibus, & Parentibus inquit de illa: qualem mihi eam assignastis, talem vobis eam resigno. Virginem eam dedistis, & Virginem reddo. Suam ergo virginitatem Domino consecravit, & servavit intactam, ita quod cum aliquando, instigante humani generis inimico, suspicio quadam contra ipsam fuisset exorta, ipsa ut suam innocentiam demonstraret, super ignitos vomeres nudis plantis incessit, & processit illasa. Item Sanctus Imperator Henricus, & hæc Imperatrix egregia Kunegundis de propriis facultatibus Babebergensem fundaverunt Ecclesiam, & dotaverunt, quam cum suis omnibus pertinentiis ex fervore devotionis, quam ad Apostolicam Sedem habebant, Beato Petro Apostolorum Principi obtulerunt annuum ei censum ad indicium, quod juris sit Ecclesie Romanę, solventes, sed & alia plurima beneficia piis locis, & Venerabilibus Ecclesiis contulerunt, Christum sibi facientes heredem. Hęc & alia retulere de meritis: de miraculis asserentes, quod eis præsentibus, & videtur ad memoriam hujus Virginis Cæci visum, Claudi gressum, Marti verbum, & Sardi recuperarunt auditum, aliisque languoribus impediti irequenter, & evidenter plenam consecuti sunt sanitatem; & quod mirabilis novitatis, & novi miraculi, pulvis de tumulo ejus assumptus sepe conversus est in frumentum. Nos ergo de meritis, & miraculis ejus multis & magnis non solum testimoniis, sed & testibus certiores electi, cum secundum Prophetam laudandus sit Deus in Sanctis suis; de Fratrum nostrorum Consilio, & Pontificum multorum apud Sedem Apostolicam existentium, ipsam Beatam Virginem Kunegundam Catalogo Sanctorum adscripsimus, cuiusque memoriam inter Sanctos decrevimus celebrandam. Quapropter Universitatem vestram monemus, & hortamur in Domino per Apostolica scripta mandantes, quatenus quod nos solemniter, & caute statuimus, vos humiliter, & devote servetis, ut meritis ejus, & precibus apud misericordissimum Judicem indulgentiam consequamur. Collectam autem, & alias Orationes in commemoratione ejus dicendas edidimus, quas in hac pagina duximus subscribendas.

Diligentes perquisitiones præmissæ.

B. Kunegundis virtutes & merita.

Miracula.

SS. Albo adscribitur.

ORA-

ORATIO.

Omnipotens & misericors Deus, qui a gloria tua nullum excipis sexum, nullamque conditionem excludis te suppliciter exoramus, ut sicut Beate Kunegundi Virgini tuę post terreni culmen Imperii Coelestis Regni Solum contulisti ita meritis ejus & precibus, nobis quoque famulis tuis æternę felicitatis præmia largiaris. Per Dominum &c.

Secreto.

Sacrificium laudis tuę tibi, Domine Deus noster tuam clementiam implorantes, ut per huius Sacramenti virtutem intercedente Beata Kunegunde Virgine tuā, nos & a peccatis expedias, & a periculis tuearis. Per Dominum &c.

Complenda.

Sacramentum Redemptionis humanę, quod in honore Beate Kunegundis obtulimus, tibi nos, Domine reddat acceptos, ut per hoc, quod & accepimus ipsi de tuo, & suscepisti de nostro in tu semper unione vivamus. Qui cum Patre &c.

Datum Laterani tertio nonas Aprilis Pontificatus nostri anno tertio.

XXXII.

Othoni in Imperatorem electo Regnum confirmatur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Illustri Regi Othoni in Romanorum Imperatorem electo.

UT non solum dispositio rerum, & temporum Omnipotentem Dominum demonstraret, sed ipsa quali conformitas operum, & eventuum ad se invicem eundem omnium pateret auctorem, coelestibus Dominus terrestria conformavit: ut dum mirabili quadam similitudine respondere viderimus ima summis unum, & eundem factorem, & actorem omnium cognoscamus. Ipse etenim licet sit magnus in magnis, ut mirabilis tamen etiam in minimis appareret, sicut circa mundi creationem, & seculorum initia duo magna luminaria in firmamento Celi constituit, unum quod illuminaret diem, alterum quod in tenebris radiaret, sic processu temporum ad firmamentum Ecclesie, que Celi nomine designatur, duas magnas instituit dignitates, primam que illuminat diem, id est, in spiritualibus spirituales informet, & animas diabolica fraude deceptas a peccatorum catenis absolvat, cum ex privilegio sibi tradita potestatis quos ipsa ligat, & solvit in terris, Deus ligatos habeat, & solutos in Cælis; alteram que in tenebris radiet, dum in hereticis mentis cæcitate percussos, & hostes Fidei Christianę, quos mundum oriens ex alto respexit, Christi, & Christianorum punit injuriam, & ad vindictam malefactorum, laudem vero honorum, materialis gladii potestatem exercet. Unde sicut in eclipsi lune tenebrę amplius

Oratio in Missa die ejus celebratur dicende.

Datum die 3. Aprilis 1200. Pont. An. III.

Ex Baluz. Jac. edit. tom. I. pag. 702.

Pœmium.

Innocentii sollicitudo de Imperio.

Othonis dotes & in Sedem Apostolicam merita.

Hum ad reverentiam in his auctoritate.

Regalem si dignitatem confirmat ad Imperatorem Coronam recipiendam.

Pia ad eum monita.

Legatus ad eum mittitur.

tenebescunt, & majoris caliginis obscuritas invalescit, sic ex Imperatoris defectu hereticorum Vefania, & violentia Paganorum contra Catholicos & fideles perfidius, & crudelius malitia multiplicata consurgunt. Hoc autem attendentes solliciti, ac volentes malis imminetibus obviare, circa provisionem Imperii solliciti fuimus, sicut per frequentes litteras directas ad Principes, & Legatos transmisissos ad eos omnibus credimus patuisse; in quo quantum celsitudini tuę duxerimus deferendum, & tu ipse novisti, & res perhibet testimonium veritati. Novimus enim qualiter inclitę recordationis Lotharii Imperator Proavus tuus Ecclesie Romanę devotus extiterit, qualiter pro defendendo ejus honore, non solum semel, sed & secundo vocatus accesserit, qualiter in ipsius subsidio finierit dies suos, qualiter Avus, & Pater tuus ejus vestigiis inherentes Prædecessoribus nostris exhibuerint se devotos, qualiter etiam Anglicana Domus ex qua ex parte matris es ortus, in devotione Sedis Apostolicę fere semper perseveravit, & persistit, & ei tempore grandis persecutionis obsequium impenderit opportunum. In te igitur progenitorum tuorum devotionem suscitare plenius, & abundantius remunerare volentes, credimus & quasi pro certo tenemus quod non solum in ea te verum ostendes heredem eorum, & legitimum Successorem, sed tanto ipsas in hoc præcedes amplius, quanto te a nobis magis intelliges honoratum. Inspiret autem cordi tuo is qui corda Principum habet in manu sua, & per quem Reges regnant, & Principes obtinent Principatum, ut affectum nostrum pensis plenius per affectum quam nostro tibi explicemus, vel explicare possimus assatu, & ea que acta sunt hæcenus & aguntur, & adhuc dante Domino per nos circa te agentur imposterum, fideliter in tuo corde reponas, & ita memorie recommends, ut nec obliviosus videri valeas vel ingratus, sed ad Apostolicę Sedis exaltationem, & honorem poterit intendas, & ejus plene benevolentiam recognoscas, que cum defecissent fere penitus vires tuę, in tua dilectione non tepuit, nec te deseruit in adversis, sed tamdiu fovit donec juxta tuum te desiderium exaltaret. Nos enim Serenitatem tuam in eo de consilio fratrum nostrorum honorare volentes ultra quod in seculo secularis Princeps nequeat honorari, auctoritate Dei Omnipotentis nobis in Beato Petro collata te in Regem recipimus, & regalem tibi præcipimus de cætero reverentiam & obedientiam exhiberi; præmissisque omnibus, que de jure sunt, & consuetudine præmittenda, regiam magnificentiam ad suscipiendam Romani Imperii Coronam vocabimus, & eam tibi dante Domino humilitatis nostrę manibus solemniter conferemus. Monemus igitur Celsitudinem Regiam, & exhortamur in Domino quatenus spem tuam ponas in illo qui reprobato Saule, David elegit in Regem, & talem te studeas exhibere, ut de te quoque dicere valeat: Inveni Virum secundum cor meum. Ad hæc, Venerabilem fratrem nostrum Prænestinum Episcopum Apostolicę Sedis Legatum &c. quos pro negotiis tuis specialiter, & principaliter duximus destinandos, benigne recipias & pertractes, & honorificentiam eis, sicut te decet & ipsos, impendes, dilectum

Etiam quoque filium Agidium Acolythum nostrum, cuius fidem & sollicitudinem jam in pluribus es expertus, habeas propensius commendatum.

Datum Laterani Kalend. Martii Pontificatus nostri Anno Quarto.

Id. die 7. Martii Anno Dom. 1201. Pont. An. IV.

XXXIII.

Sequitur ad Imperii Principes de eadem re.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis tam Ecclesiasticis quam Secularibus Principibus Alamannie.

ET si quidam Imperatores Romani Ecclesiam in multis afflixerint, multum tamen eam in pluribus honorarunt, ita quod per devotionem & liberalitatem ipsorum magna beneficia novimus Ecclesie provenisse. Unde non est aliquo modo credendum quod, sicut pestilentes aliqui mentuntur volentes inter Ecclesiam & Imperium immortalem discordie materiam suscitare, ad depressionem intendamus Imperii; per quod, si fuerit bene ordinatum Ecclesiam non solum defendi credimus, sed etiam exaltari. Novimus etenim & vos nostris, quod eius provisio principaliter & finaliter nos contingit; principaliter quidem, quia per Ecclesiam de Gracia pro ipsius specialiter fuit defensione translata, finaliter autem, quoniam etiam alibi Coronam Regni accipiat, a nobis tamen Imperator Imperii recipit. Diadema in plenitudinem potestatis. Attendentes autem olim quantum dispendium ex defensoris defectu pateret Ecclesia, quantumque detrimentum ex Imperatoris carentia sentiret religio Christiana, licet expectaverimus expectantes, si forte vos ipsi saniori usi consilio tantis malis finem imponere curaretis, vel ad divinum & nostrum saltem recurreretis auxilium, ut per Deum & nos vestro studio mediante tanta dissensio sopiretur, quia vos super hoc negligentes invenimus & remissos, ut nostrum exequeremur officium, vos per literas nostras paterna curavimus sollicitudine commoneo, ut timorem Domini habentes pre oculis, & Imperii zelantes honorem, ne vel annullaretur dignitas vel libertas deperiret ipsius, ad provisionem ipsius melius intendere curaretis, alioquin, quia mora trahebat periculum ad se grave, nos quod expedire sciremus utiliter procurantes, curavimus ei Apostolicum impertiri favorem quem crederemus majoribus studiis & meritis adjuvari. Cum autem nobis ad literas istas, quas ad multos vestrum novimus pervenisse, nec verbo fuisset, nec facto responsum, expectavimus iterum donec audivimus, quod per studium & sollicitudinem bonae memoriae Conradi Archiepiscopi Maguntini a nostra presentia redeuntis fuerit procuratum ut quidam vestrum ad commune colloquium convenirent de provisione Imperii tractaturi. Unde ne videremur ab incepto desistere, literas nostras ad vos per proprium Nuntium duximus destinandas, Consilium nostrum vobis exponentes fide-

bid. pag. 703

Imperii provisio specialiter Pontificis contingit.

Quae haec pro re agerit, narrant Innocentius.

liter, & super iis quae necessaria videbantur diligentius instruentes. Ceterum cum nec per expectationem diutinam, nec exhortationem honestam, ac instructionem plenariam fuerit discordiae prioris incommodum sequentis concordiae commoditate purgatum, ne quid ex contingentibus omittere videremur, Venerabilem Fratrem nostrum Praenestinum Episcopum Apostolicae Sedis Legatum, virum religione conspicuum, praeditum honestate, magnum Ecclesiae Dei membrum, quem inter ceteros Fratres nostros specialis dilectionis brachis amplexamur, & cum eo dilectum filium Magistrum Philippum Notarium nostrum, virum providum & discretum, nobis & fratribus nostris merito suae probitatis earum admodum & acceptum, ad partes vestras duximus destinandos, qui cum Venerabili Fratre nostro Octaviano Ostiensi Episcopo Apostolicae Sedis Legato, primum locum post nos in Ecclesia Romana tenente, si tamen ipse a negotiis illis quibus tenebatur in Regno francorum se possit utiliter expedire, ad vos simul accederent, & ex parte nostra monerent salubriter & inducerent diligenter ut per vos ipsos cum eorum, si necesse foret, consilio & praesidio ad concordiam intendere curaretis, vel si forte per vos desiderata non posset concordia provenire, nostro vos committeretis arbitrio vel consilio, salva in omnibus tam libertate vestra, quam Imperii dignitate, cum neminem magis quam Romanum Pontificem mediatorem in hoc vos habere deceret, qui voluntatibus & rationibus intellectibus provideret, quod esset iustum & utile, vosque per auctoritatem caelitus sibi datam super iuramentis exhibitis quoad famam & conscientiam liberaret, & ad quem negotium Imperii ex causis superius assignatis non est dubium pertinere. Ceterum quoniam haecenus nec expectationis nostrae modestia, nec exhortationis studium, nec consilii maturitas, nec instructionis discretio vos commovit, nec Legatorum nostrorum usque adeo sollicitudo profecit, ut vel per vos ipsos sepulta discordia, sicut vos saepe monuimus, concorditer ad provisionem intenderetis Imperii, vel consilio aut arbitrio nostro committere vos velletis, cum dispendium Ecclesiae, quae diutius nec vult nec debet idoneo defensore carere, sustinere nolimus ulterius vel dissimulare actum Populi Christiani, cum alteri de vestris electis favorem impendere non possumus, propter excommunicationem publicam, perjurium manifestum, & vulgatum persecutionem, quam Progenitores eius & ipse in Apostolicam Sedem & Ecclesias exercere nullatenus dubitarunt, propter insolentiam etiam, quam exercuerunt in Principes & alios sibi ubiectos, & ne libertas Principum in Imperatoris electione vilescat, si non per electionem, sed successione transferri a patribus in filios & in fratres a fratribus Imperium videatur, consentire in alterum nos oportet. Fuit enim Nobilis Vir Philippus Dux Sueviae a bonae memoriae Celestino Papa Praedecessore Nostro propter invasionem & devastationem Patrimonii Beati Petri commotione secundo praemissa publice ac solemniter excommunicationis sententia innodatus, cum in Tuscia moraretur, quod ipse postmodum recognovit, dum per Nuntium suum

suam ab ipso Praedecessore Nostro absolutionis beneficium postulavit, & postmodum a tunc Sutrino Episcopo, quem cum Abbate Sancti Anastasii pro liberatione Venerabilis Fratris nostri Saletnitanus Archiepiscopi miseramus, contra formam mandati nostri de facto solummodo, quia de iure non potuit post suam electionem apud Varmatiam occulte se fecit absolvi. Unde patet quod fuerit excommunicatus electus, & videtur non immerito quod adhuc sit ex eadem causa excommunicationis sententia innodatus, cum praedictus Episcopus cum auctoritate sua non posset absolvere, auctoritate vero nostrae delegationis nec plus, nec aliter liceret hoc ipsi quam quod ei fuerat ab Apostolica Sede concessum. Ex eo etiam excommunicationis Sententiae subjacere creditur manifeste quod cum per fidus Marquardus Dei, & Ecclesiae inimicus, cum universis fautoribus tam Theutonicis quam Latinis excommunicationis vulgatae vinculis suae iniquitatis meritis sit attritus, sicut jam vobis per litteras nostras directas per P. Judicem Placentinum ipsius Philippi nuntium intimasse meminimus, quas ad ipsius Philippum audientiam credimus pervenisse, ipse nihilominus, quamvis id non tantum ex relatione ipsius iudicis, sed etiam per publicam famam ad notitiam ejus deveniret, eidem excommunicato non solum communicat, sed eum in malitia sua fovet, & per nuntios, & litteras suas exacuit iurorem ipsius ut charissimum in Christo filium nostrum Fridericum Siciliae Regem Illustris Nepotem suum, quem iam hereditate paterna privavit, adhuc privet possessione materna. Idem etiam contra proprium iuramentum, super quo nec Consilium a Sede Apostolica requirit, ambitionis vitio regnum sibi usurpare praesumpsit, non aliam causa necessitatis in Regem eligere. Quod utcumque tolerabilis videretur, cum super illo iuramento Sedes Apostolica prius consili debuisse, sicut & eam quidam consilvare prudenter, apud quam ex institutione divina plenitudo residet potestatis. Nec valet ad plenam excusationem ipsius, si iuramentum illud dicatur illicitum, cum nihilominus super eo nos prius consulere debuisset contra ipsum propria temeritate venire illo praesertim exemplo, quod cum Gabaonite a filiis Israel per fraudem subripuerint iuramentum, ipsi tamen, cognita fraude, noluerunt contra illud sua temeritate venire. Quod autem de genere persecutorum existat, vos non credimus dubitare, cum Henricus, qui primus Imperium de genere hoc accepit, bonae memoriae Paschalem Papam Praedecessorem Nostrom cum Episcopis Cardinalibus, & multis nobilibus Romanorum praesumpserit captivare. Fridericus autem Pater ipsius Philippi contra felicis recordationis Alexandrum Praedecessorem nostrum longo tempore Schisma fovit. Henricus Frater ipsius Philippi qualiter se habuerit circa interfectores sanctae memoriae Alberti Leodiensis Episcopi, quem ipse prius coegerat exulare, ac Conradus, qui praedictum Ostiensem Episcopum experat, satis notis: qui etiam qualiter Venerabilem Fratrem nostrum Auximanum Episcopum a lapis cedi fecerit, & pilos de barba ejus avelli & trahari eum in pluribus inhoneste, qualiter quoque quosdam familiares Ecclesiae Romanae naso fecerit mutilari,

qualiter praedictum Saletnitanum Archiepiscopum captivarit, & quosdam viros Ecclesiasticos flammis torrerit fecerit, quosiam vero vivos in mare submergit, ad vestram credimus audientiam pervenisse. Haec sunt paucae de multis injuriis personales, quas Apostolicae Sedi circa viros Ecclesiasticos irrogarunt. Reales autem injurias subicimus, quas ei circa possessiones Ecclesiasticas intulerunt, ne cui posset perverse intelligenti videri, quod pro iure ac honore Imperii defendendo injurias hujusmodi perpetrarint, cum nos jus & honorem Imperii conservare velimus per omnia illibatum. Quod idem Philippus Ecclesiae persecutor exierit & existat, ex his quae praemisimus satis patet. Quod Pater & Frater ejus vobis imposuerint grave iugum, vos ipsi perhibete testimonium veritati. Nam ut cetera taceamus, hoc solum quod vobis in substitutione Imperatoris eligendi voluerint adimere facultatem, libertati & honori vestro non modicum derogarunt. Unde si, sicut olim Patris filius, sic nunc immediate succederet Frater Fratri, videretur Imperium non ex electione conferri, sed ex successione deberi. Nos igitur, quoniam duobus ad habendum simul imperium favere nec possumus nec debemus, nec credimus personae in imperio, sed imperio in persona potius providendum, quia etiam ad hoc dignior reputatur, qui magis idoneus reperitur, ex causis praedictis, non amaritudinis sed rectitudinis zelo, sicut is novit qui renem est scrutator & cordium, personam Philippi, tamquam indignam quo ad imperium praesertim hoc tempore obtinendum, penitus reprobamus, & iuramenta quae ratione Regni sunt ei praesita decernimus non servanda, non tam propter Paternos vel Fraternos excessus quam propriam ejus culpam. Quamvis non ignoremus dictum a Domino, Ego sum Deus Zelotes, vindicans peccata Patrum in filios usque in tertiam & quartam Progeniem in iis qui oderunt me, id est, in iis qui contra me paternam odium imitantur. Cum autem charissimus in Christo filius noster Otto Vir sit industrius, providus & discretus, fortis & constans, & per se devotus existat Ecclesiae, ac descendat ex utraque parte de genere devotorum, cum etiam electus in Regem, ubi debuit, & a quo debuit fuerit Coronatus, & ipse suae strenuitatis & probitatis meritis ad regendum & exaltandum Imperium, idoneus esse nullatenus dubitetur, nos auctoritate Beati Petri & nostra cum in Regem recepimus, & regalem ei praecipimus honorificentiam exhiberi, ipsumque ad Coronam Imperii sicut decet, vocare curabimus, & eam ipsi solemniter & honorifice ministerio nostro, Domino concedente, conferre. Monemus igitur Universitatem Vestram & exhortamur in Domino & in remissionem vobis injungimus peccatorum quatenus ei de cetero sicut Regi vestro in Romanorum Imperatorem electo reverenter & humiliter deferatis, regalem ei honorificentiam & obedientiam impendentes. Si enim salubribus monitis & consiliis nostris, quae de corde puro & conscientia bona & fide non ficta procedunt, prudenter ac reverenter curaveritis acquiescere, nos cum eodem, & pro eodem, Rege ad honorem & exaltationem Imperii efficaciter intendemus, cum & ipse nobis cum

Imperii Principes certior fieri de consuetudine Octonii Imperio.

Enique, extra ut honorificent, hactenus.

cum pariter & pro nobis ad honorem & exaltationem Ecclesie intendere debeat, ut speramus; ita quod & faciente qui est Rex Regum & Dominus Dominantium, Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, Regnum & Sacerdotium diebus nostris mutuis subsidiis optatum recipient incrementum. Super primis etiam juramentis illud auctoritate Apostolica statuimus, quod ad purgandam & famam & conscientiam redundabit. Eis autem qui super hoc monitis, consiliis, & mandatis nostris humiliter acquieverint, super honoribus, dignitatibus, & possessionibus suis apud predictum Regem, & suos curabimus utiliter providere. Quod si etiam idem nobilis Vir Philippus de plano acquiescere velle & Deo & Ecclesie satisfacere competenter paternam eum curaremus sollicitudine confovere, & ad honorem & profectum eius intendere diligenter.

Datum Laterani Kal. Martii Pontificatus Nostri Anno Quarto.

XXXIV.

Ad Episcopos Francie de legitimatione prolis a Philippo Rege ex superinducta suscepta.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus universis Archiepiscopis, & Episcopis per Regnum Francie constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Apostolica Sedes, quae Deo disponente cunctorum fidelium mater est, & Magistra, Praedecessorum nostrorum temporibus diversis causis inspectis, cum quibusdam minus legitime genitis dispensavit etiam ex adulterio; procreatis, quod ad actus Spirituales legitimis in Pontifices quoque promovendi concessit. Cum igitur maior idoneitas in Spiritualibus, quam in Secularibus requiratur subitari non debet, quin ipsa tales ad actus legitime valeat seculares, praesertim ad petitionem eorum, qui praeter Romanum Pontificem alium inter homines Superiorem minime recognoscunt habentem huiusmodi potestatem. Quoniam ergo charissimus in Christo Filius Noster Philippus Rex Francorum praeter Primogenitum suum, quem de conjugio prima suscepit, aliorum prolem non habet nisi puerum, & puellam, quos ei nobilis Mulier quondam filia nobilis Viri Ducis Meranie peperit nuper defuncta, de sua posteritate providere cogitans a nobis humiliter postulavit, ut eos legitime per favorem Sedis Apostolicae curarem, vehementer affirmans, quod postquam Venerabilis Frater noster Guillelmus Remensis Archiepiscopus Sanctae Sabinae Cardinalis, tunc Apostolicae Sedis Legatus, inter eum, & charissimam filiam nostram Ingeburgem Reginaem Francorum illustrem divortii sententiam promulgavit, licet ipsa sententia per Sedem Apostolicam postmodum fuerit revocata propter Judicium ordinem non servatum, nulla tamen ad ipsum de alia non ducenda prohibito facta pervenit, & propter probationes affinitatis

Dat. die x. noque eodem

Ex Balaz. pag. 648.

Apostolica Sedis auctoritate legitimatione.

Philippus Rex filius suscepit ex superinducta.

Cur eos legitime curam Innocentium.

tis exhibitas coram eodem Archiepiscopo, quas idem Rex veras esse credebatur vinculum conjugale, quamquam nostra fuerit auctoritate compulsus, ut & ipsam dimitteret, & Reginae reciperet memoratam. Nos igitur attendentes in eo devotionis constantiam, & fidei puritatem quam a Progenitoribus erga Romanam Ecclesiam quasi quodam hereditario jure contraxit, ut tam honori Regiae dignitatis, quam utilitati, & necessitati Regni Francie provide consulamus, praedictos puerum, & puellam de speciali gratia legitimationis titulo de communi Fratrum nostrorum consilio decoramus, ut nullus eis in naturalibus defectus obstat, ita videlicet ut per hoc nullum eidem Regi, vel praetate Reginae in Matrimoniali causa praedictum generetur. Vos ergo quod super hoc a nobis est provida deliberatione Statutum, & vos ipsi firmiter observetis, & ab alijs faciatis per censuram Ecclesiasticam inviolabiliter observari; & cum ab eodem Rege fueritis requisiti, secundum formam praescriptam solemniter publicetis.

Datum Anagnini IV. Nonas Novembris Pontificatus Nostri Anno Quarto.

XXXV.

Decernit Regem, regnumque Armeniae excommunicari aut interdicti non posse nisi de speciali mandato Papae.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. L. Regi Armeniorum illustri.

Regis Serenitatis devotio promeretur, & sinceritas, ut charitatis exposcit, ut non solum tibi sed etiam toti Regno tuo specialem gratiam faciamus, & ob tuae devotionis meritum totam Armenicam Ecclesiam honoremus. Tu enim praeter ceteros Praedecessores tuos, quorum extat memoria, specialius in nostra, & Ecclesiae Romanae devotione persistis, & Apostolicae Sedis Primatum, & Magisterium recognoscens ad eam velut ad matrem tuam humiliter, & devote recurris: propter quod ab ea debes rationabiliter honorari. Accepimus autem ex literis, quas regia nobis Serenitas tua delinavit, quod cum Regno Armeniae obligatum Sedis Apostolicae obedientiae vinculis recognoscas illud, sicut non debebas, ita etiam non volebas obligari cuilibet alteri Ecclesiae latinorum. Unde petebas tibi per literas Apostolicas indulgeri, ut praeter Romanum Pontificem nullus Latinus in te, vel Regnum tuum, vel Homines Regni, sive Latinos, sive alios cujuscumque conditionis, excommunicationis, aut interdicti possit sententiam promulgare. Volentes igitur quantum cum Deo possumus tuae Serenitati deferre, & cum honestate nostra petitiones regiae exaudire tuis precibus inclinati, auctoritate praesentium districtius inhibemus ne quis in te, vel Regnum tuum, aut homines Regni tui cujuscumque conditionis existant, qui mediantibus tamen eiusdem Regni Praelatis Sedi Apostolicae sint subiecti, praeter Romanum Pontificem aut eius Legatum, vel de ipsius speciali mandato, diffin-

Dat. die 2. Novembris Pont. An. IV.

Idem pag. 648.

Armenie Rex nomine de Romana Ecclesia meritis.

Privilegium ei concessum.

tionem Ecclesiasticam audeat exercere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae inhibitionis &c.

Datum Laterani Kalendas Junii.

XXXVI.

Declarat Cistercienses nullo modo obligari posse, ut fugitivos sui Ordinis recipiant.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Abbati, & Conventui Cisterciensi.

Um paci, ac quieti eorum qui Mariae officium elegerunt paterna sollicitudine providemus, officii nostri debitam prosequimur actionem, qui quanto ferventius in Dei servitio perseverare nescunt, tanto amplius, ne ab eo valeant revocari, debent in suo laudabili proposito confoveri.

Hinc est quod cum fugitivi Cisterciensis Ordinis super receptione sua aliquoties literis impetratis contra debitum vos molestare praesumant, ob favorem Religionis, & Ordinis vestri volumus, & mandamus, ut huiusmodi Ordinis vestri desertores, si super receptione sua forte literas impetraverint, in quibus non contineatur, ut recipiantur salva ordinis disciplina, vel si regulari fuerit & honestum, tales literae, ne ipsarum occasione possitis a divinis laudibus revocari, nullam obtineant firmitatem, & ne eorum obtentu ad fugitivorum receptionem aliquis vos compellat, auctoritate Apostolica prohibemus.

Null ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae prohibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani decimo quarto Kalendas Julii.

XXXVII.

Speciale Privilegium pro Monasterio S. Laurentii de Averfa.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Mattheo Abbati, & Fratribus Sancti Laurentii de Averfa tam praesentibus, quam futuris regulariter substituendis in perpetuum.

Commisit nobis Sanctae, & Apostolicae Sedis hortatur auctoritas, ut locis, & personis ipsius auxilium devotione debita implorantibus tuitionis praesidium impendere debeamus, quia sicut injusta postulationibus nullus est tribuendus assensus, sic legitima, & iusta desiderantium nulla est differenda petitio, praesertim eorum, qui cum honesta, & laudabili morum compositione gaudent Omnipotenti Deo deservire.

Bull. Rom. Tom. III.

Eapropter, dilecti in Christo filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis, canobium Sancti Laurentii de Averfa in quo divino estis obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus, atque ab omni tam Ecclesiastica, quam Seculari personae iugo ita omnino liberum manere decernimus, ut soli Sanctae, & Apostolicae Romanae Ecclesiae nullo medio perenniter sit subiectum. Statuimus quoque, ut illa Monasteria, Ecclesiae, sive Cellae, quae Canobium vestro concessa sunt, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permanent, quae quidem hic nominibus annotantur, videlicet Canobium Sancti Laurentii de Averfa praedictum situm extra moenia Civitatis Averfae, cum Ecclesia Sancti Petri sitiente prope Portam ejusdem Monasterii, cum Burgo, quod est juxta dictum Monasterium, ac cum alio Burgo, quod dicitur Verzalus cum omnibus juris rationibus, & pertinentiis, & plures alias Ecclesias, quas brevitate causa praetermittimus. Quas quidem Ecclesias, sive Parochiales, sive populorum non habentes cum suis iuribus vobis, & eidem Canobio auctoritate Apostolica confirmamus, ipsas, etiam quas alias, cum suis hominibus, & Parochianis poteritis in futurum canonice adipisci, in favorem religionis vestrae, & ut quietius, & tranquillius omnium Creatori pro salubri statu universalis Ecclesiae servatis ab omni Jure Episcopali eximimus de speciali gratia, & plenitudine potestatis, ita quod in nullo Episcopali jure, seu contentiosa jurisdictione Monachi, seu Clerici Seculares, & Parochiani in vestris Ecclesiis, sive Cellis commorantes respondere Diocesani Episcopis teneantur neque coram eorum Ordinariis conveniri valeant, etiam si in loco non exempto delinquant forsitan, contrahant, vel res religiose existant: & in majorem vestrae Religionis favorem similiter indulgemus, ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus Monasterii vestri Monachos, & homines domesticos, servitores ipsius Laicos, pro ulla causa ullo modo sine Romani Pontificis licentia suspendere, aut excommunicare praesumat. Volumus etiam, ac perpetua stabilitate firmamus, ut nullus Episcoporum, vel Archiepiscoporum audeat edificare Ecclesiam, sive Cappellam in locis quibus possit vestro Monasterio Ecclesiis, sive Cellis, vel earum Parochianis aliquod praedictum, vel scandalum generari. Confirmamus etiam vobis, & jam dicto Canobio privilegia donationis ipsarum Ecclesiarum instrumenta nostro conspectui, ut authentica, & legitima praesentis Apostolice auctoritatis approbata, quibus diligenter visis, & intellectis, ipsa approbavimus, & ratificavimus, & ex certa scientia confirmavimus, quibus etiam est quod forte injuria, seu negligentia minus firmitatis insertum est, vires plenissimae notione, ex hac nostra suscipiant auctoritate. Nihilominus etiam confirmamus vobis, & praedicto Canobio privilegium centenariae praescriptionis quod felix memoriae Urbanus Papa eidem Canobio de benignitate Apostolica indulget, decernentes eos, qui possessiones, libertatesque ejusdem Canobii Vassallorumque suorum jura, seu redditus detinuerint occupatos exinde fore

Monasterium soli Apostolicae Sedi subiectum declaratur.

Bona et confirmatur.

Eximitur quatenus iure Episcopali.

Privilegia nonnulla clarior.

Centenariam quoque concedit praescriptionem.

fore penitus amovendos ipsique nullum omnino jus per detentionem, vel possessionem huiusmodi se posse acquirere, vel habere, ac nullam vobis propter hoc, vel juri ipsius Cenobii super his prejudicium factum esse, vel posse in aliquo generari, nisi legitime constiterit detentores ipsos prescriptione centenaria fore munitos. Statuimus etiam ut idem Monasterium, & universae ejus Ecclesiae, & omnia, quae ad ipsum pertinent quaeque semper, & ab omni jugo mortali liberata sub solius Sanctae Romanae Ecclesiae jure, ac perpetua defensione permanent, & constant, ita quod super his nullo unquam tempore debeatis impetiri, vel modo quolibet molestari. Quod si aliquis contra hoc salubre preceptum ire tentaverit, & possessiones, & jura, libertates, vel alias res mobiles, seu stabiles vestri Monasterii, vel ejus Ecclesiarum obedientiarum, oblatorum, seu etiam aliquorum hominum vestro Monasterio subditorum abstulerint, sive ablata retinuerint, postquam ipsorum Ordinarii a vobis tertio admoniti justitiam Ecclesiasticam de his facere noluerint, a vobis admoniti semel, bis, & tertio, si non satisfactione congrua, quod male egerint emendare studuerint ex indulgentia Sedis Apostolicae duximus concedendum, ut liceat tibi, Matthee Abbas, tibi que canonicis succedentibus Apostolica auctoritate super eisdem impetitores canonicam excommunicationis proferre sententiam, & illos vicinis Episcopis excommunicatos fore vestris denuntiari apicibus: qui Episcopi illos pro excommunicatis habeant, & omnibus commissis, ut excommunicatos a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Christi separatos evitari jubeant, eisque Ecclesiasticam denegent sepulturam. Quod si ausu temerario, transgressionem, seu arbitrio aliquo interveniente, per vos, vel Successores vestros, seu per quemvis alium contra tenorem hujusmodi decreti absque licentia Sedis Apostolicae non faciente, de immunitate hujusmodi mentionem fuerit attentatum, ex nunc illud decernimus viribus omnino carere, & praefatum cenobium cum omnibus suis membris habitis, & habendis pleno jure Sedi Apostolicae sit subiectum. De abundantiori quoque gratia Sedis Apostolicae concedimus vobis, & successoribus vestris, ut si aliquam de vestris Ecclesiis, possessionibus, vel redditibus alicui Viro Ecclesiastico, sive in beneficium, sive ad annum censum canonicè concesseritis, quod licitum sit vobis, vestrisque successoribus bona vestri Cenobii post obitum ejusdem personae Ecclesiasticae, vel cum beneficium ipsum vacaverit a quoquam viro Ecclesiastico concessum fuerit, Beneficium ipsum, sive redditus ad utilitatem vestram retinere non obstantes super hoc aliquo jure communi a nobis, vel a nostris Successoribus edito, vel edendo, seu literis a Sede Apostolica, aut a nostris Legatis Cardinalibus super hoc impetrandis nisi de hujusmodi privilegio expressam fecerint mentionem. Praeterea quaecumque bona concessione Pontificum, & liberalitate Principum, vel oblatione fidelium vestrum hodie Cenobium legitime possidet, vel in futurum canonicè possidebit vobis, vestrisque successoribus, & eidem Cenobio auctoritate Apostolica nihilominus confirmamus. Christum Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum Ordinationes Mona-

chorum, seu Clericorum tam in ipso Cenobio, quam in adjacentibus Villulis, ac in Ecclesiis Civitatis, & Dioecesis Averlanae, a quocumque malueritis Catholico accipiatis Episcopo. In aliis vero Monasteriis, & obedientiis vestris haec a Dioecetano Episcopo prius postulabit, siquidem gratiam, & communionem Sedis Apostolicae habuerint, ut ea gratis, & absque pravitate voluerit impartiri. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis adire Antistitem, qui nostra fretus auctoritate quod postulat indulgeat. Baptismum vero, ac infirmorum Oleum visitationes per vos, & per Clericos vestros, seu Monachos in Oppidis vestris, Castellis, seu Villis habeatis. Missas autem publicas ab aliquo Episcopo tam in Cenobio, quam in adjacentibus ejus Ecclesiis celebrari, citationes fieri Processiones deduci absque licentia Abbatis, & Priorum, seu Rectorum locorum voluntate omnimode prohibemus, ne in Servorum Dei recessibus Secularibus occasio praebatur ulla Conventibus. Si quis autem adversus praedictum Cenobium justam se putat habere querelam, ac apud eisdem Cenobii Abbatem, vel Monachos litem per sententiam decidere, aut diffinire noloerit, statuimus, ut ante Legatos nostros quoniam deferatur, quatenus aequitate Judicii sine personarum acceptione sui cuique iustitia Deo auctore servetur. Sepulturam quoque Cenobii vestri, & omnium Ecclesiarum, seu obedientiarum vestrarum liberam esse omnino censuimus, ut eorum devotioni, & extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstat. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus Mortuorum Corpora allantur. Obviente vero te nunc eisdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Successorum, nullus tibi quilibet subreptionis astutia, seu violentia proponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, & Beati Benedicti Regulam praeviderint eligendum. Electus autem ad Romanum Pontificem benedicendus accedat.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat praefatum Cenobium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel iniuste datas suis visibus vindicare, minuire, vel temerariis vexationibus fatigare: sed omnia integre conserventur eorum pro quorum sustentatione, & gubernatione concessa sunt usibus pro futura. Salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate, si qua igitur in futurum Ecclesiastica Secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove communita si non praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtè ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax ejusdem Domini Nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Blasii S.R.E. Sub-

Clausula.

Monasterium molestans ab Abbate excommunicari potest. vult.

Contra Privilegium hoc si quis attentari coningat, irritat.

De bonis Beneficiorum Monasterii eisdem applicandis.

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

Alia concessio Privilegii.

Subdiaconi, & Notarii idibus Julii indictione quinta Incarnationis Dominicae Anno millesimo ducentesimo secundo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno Quinto.

XXXVIII.

Creatio Colojoannis in Regem Bulgarorum & Blachorum, cum donatione insignium regaliū, & potestate cudendi monetam. Et facultas Archiepiscopi Innovitan, ipsius Regis pro tempore successores, Apostolica auctoritate coronandi.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Colojoanni Illustri Bulgarorum & Blachorum Regi, ejusque posteris, et tam in Regno quam in devotione Sedis Apostolicae successuris in perpetuum.

Romani Pontificis que sic dicitur, quia possit.

REX Regum, & Dominus dominantium Jesus Christus Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech, cui dedit omnia Paer in manu, pedibus ejus subjiciens universa, cujus est terra & plenitudo ejus, Orbis terrarum & omnes habitantes in eo, imo cui fleclit omne genu, caelestium, terrestrium, & infernorum, Summum Apostolicae Sedis, & Romanae Ecclesiae Pontificem, quem in B. Petro, sibi Vicarium ordinavit, super gentes, & regna constituit, evellendi, destruendi, disperdendi, & dissipandi, & edificandi, & plantandi ei confers potestatem, loquens ad eum in Propheta, qui fuit de Sacerdotibus Anathor: Ecce constitui te super gentes & regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipas, & aedifices, & plantes. Ut autem id expressus demonstraret, non per alium, sed per se ipsum cum pro hominibus carne assumpsisset humanam, & calcamentum suum extendisset in Idumaeam, ut ei Allophyl subderentur, & oves suas, quae de hoc ovili non erant adduceret, & fieret unum Ovile, & unus Pastor, in se qui est super omnia Deus benedictus in saecula, universali Ecclesiae posuit fundamentum, ejusque Apostolorum Principi Petro magisterium contulit, & primatum, dicens ad eum: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & porte inferi non praevalent adversus eam, & tibi dabo claves Regni Caelorum. Ubi etiam consequenter adiecit: Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Coelis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Coelis. Post passionem quoque suam ascensus in Coelum, Ovile suum, videlicet Ecclesiam, ei committens, & commendans in Ovibus, dixit ei, Paesce oves meas, vocabulo tertio repetito, per hoc patenter ostendens, quod ad ejus Ovile non pertinent oves illae, quae se committas, & subiectas esse B. Petro contumaciter denegarunt, & ejus noluerint erudiri doctrina, & magisterio subiacere. Siquidem Ecclesia est Arca illa, in qua paucæ animæ, praevientibus ceteris in diluvio sunt salvatae. Unde sicut omnes quos Arca non cepit in diluvio perierunt, sic omnes qui extra Ecclesiam inventi fuerint, in iudicio damnabuntur. Arca enim Ecclesiam, cathaclysmus iudicium, & Pa-

Bull. Rom. Tom. III.

florem Ecclesiae Petrum, Noe Rector Arcae figurat. Ille cum Domino legitur ambulasse, hic autem super undas maris, quod hunc Mundum significat, ad Dominum scribitur pervenisse. In quo etiam expresse notatur, quod Petro non specialiter aliquis specialis Ecclesia, sed totus mundus commissus fuerit, & Ecclesiae generalis. Nam sicut aquae multae, sunt populi multi; sic mare magnum, & spatiosum, Mundum significat universum. Unde vocatis ceteris in partem solitudinis, hunc assumpsit Dominus in plenitudinem potestatis, cum inquit ad eum: Tu vocaberis Cephas, quod Petrus interpretatur, & caput, ut Petram caput Ecclesiae demonstraret. Qui sicut unguentum quod a capite Aaron descendit in barbam, in membra diffunderet, ut nihil sibi penitus deperiret, quoniam in capite viget sensum plenitudo, ad membra vero pars eorum aliqua derivatur. Insuper quærenti Petro si quoties peccaret in eum frater ejus dimitteret ei usque septies, Dominus legitur respondisse: Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies. Sane cum omne tempus, septem, dierum numero concludatur, multiplicatus in se septenarius, in hoc loco notat universorum universa peccata, cum solus Petrus, non solum omnia, sed omnium possit crimina relaxare. Ipsi enim & non alii dictum a Domino reperitur: Tu me sequere, id est in veri Pastoris officio, & potestatis Ecclesiasticae plenitudine imitatus. Quia cum in officio Vicarium sibi substituit Dominus, & in magisterio successorem, sic hereditatem, in cuius praclaris funes ejus ceciderant, transferens in eumdem, ut aliis post eum, & sub eo quasi partialia faceret de hereditate legata.

§.1. Cum igitur licet immeriti ejus vices geramus in terris, qui dominatur in Regno hominum, & cui voluerit dabit illud, utpote per quem Reges regnant, & Principes dominantur, cum Petro, & successoribus ejus, & nobis in eo, novimus esse dictum: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, sed tu aliquando conversus, confirma fratres tuos, cum ex praepcepto Domini oves ejus pascere teneamur, Populis Bulgarorum, & Blachorum, qui multo jam tempore ab uberibus matris suae alienati fuerant, in spiritualibus & temporalibus paterna sollicitudine providere volentes, ejus auctoritate confisi, per quem Samuel David in Regem inunxit, Regem te statuimus super eos, & per dilectum filium L. tituli S. Crucis Presbyterum Cardinalem apud Sedem Legatum virum providum, & honestum, nobis inter ceteros fratres nostros acceptum, Sceptum Regni, ac Regium tibi mittimus Dilectam, ejus quasi nostris tibi manibus imponendum, recipiendo a te juratoriam cautionem, quod nobis & successoribus nostris, & Ecclesiae Romanae devotus & obediens permanebis, & cunctas Terras & gentes tuo subiectas imperio, in devotione, & obedientia Sedis Apostolicae conservabis.

§.2. Ad petitionem insuper Venerabilis fratris nostri Blasii Brandi, Ziberen. Episcopi, quem ad Sedem Apostolicam destinasti, publicam in Regno tuo cudendi monetam tuo characterem insignitam, liberam tibi concedimus facultatem.

§.3. Venerabili etiam fratri nostro Archiepiscopo Trinovitano, in terris, quibus imperas

Regium Dilectam & Sceptum Colojoanni mittit Innocentius.

Cudendi quoque monetam datur facultatem.

Trinovitanam Ecclesiam.

Nonnulla concedit privilegia.

Apostolica Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate, vobis quod postulat impendat.

§.15. Cum autem generale interdictum terra fuerit, liceat in Ecclesiis vestris, clausis januis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, divina officia celebrare.

§.16. Liceat quoque vobis liberas & absolutas personas e seculo fugientes ad conversionem recipere, & eas absque contradictione aliqua retinere.

§.17. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum, post factam in locis vestris professionem, fas sit absque Magistri sui licentia, inde discedere, nisi archiepiscopi religionis obtentu. Discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione, nullus penitus audeat retinere.

§.18. Si quis vero fratrum, post factam professionem turbatores religionis vestre, vel inutiles fuerint fortassis inventi, liceat tibi fili Magister, & successoribus tuis, eos cum assensu & consilio sanioris partis Capituli amovere, ipsique dare licentiam ad alium Ordinem, ubi secundum Deum vivere valeant transeundi, & loco eorum alios subrogandi, qui unius anni spatium, in vestra societate probentur. Quo peracto, si mores eorum exegerint, & ipsi utiles fuerint, ad servitium Hospitalis inventi, professionem faciant regularem.

§.19. Ad hanc, districtius inhibemus ne a te fili Magister, vel successoribus tuis, & fratribus Hospitalium eorundem, exigat ulla Ecclesiastica secularisve persona fidelitates, homagia, juramenta, vel securitates reliquas, que a laicis frequentantur.

§.20. Postremo, decimas quas consilio & assensu Episcoporum a Clericis, vel Laicis potueritis obtinere, illaque quas consentientibus diocesanis Episcopis, & Clericis ad quos pertinent, acquiritis, auctoritate Apostolica vobis confirmamus. Nulli ergo &c.

§.21. De cetero successores nostros obsecramus & obtestamur in Christo Jesu, qui venturus est iudicare vivos & mortuos, ut loca vestra cum personis & rebus ad hospitalitatis officium deputatis, tanquam speciales patroni, specialiter fovent, & defendant. Quoniam & si ceteris piis locis teneantur ex Apostolica servitutis officio providere, huic tamen Hospitali, quod de bonis Ecclesie Romanae fundatum est, & donatum, & tam nostris, quam successorum nostrorum diebus credimus ampliandum, curam debent impendere specialem. Si qua igitur &c. Cunctis autem &c.

Datum Lateran. per manum Joannis Sanctae Romanae Ecclesie Subdiaconi & Notarii decimotertio Kalendas Julii, Indictione septima, Incarnationis Dominice Anno MCCIV. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae III. anno septimo.

Successores Pontifices adhortatur, ut huius Hospitalis curam specialem impendant.

Dat. die 19. Junii 1204. Pont. An. VII.

Confirmatio Ordinis Vallis Caulium, cui nonnulla praescribuntur servanda.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Vallis Caulium salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Solet annuere Sedes Apostolica piis votis, & honestis petentium precibus favorem benevolam impertiri.

Ex litteris sane Venerabilis Fratris nostri G. electi Remensis accepimus quod dum transiret per Diocesim Lingonensem, vos invenit in Valle Caulium novellam institutionem ordinis assumptisse de cuius meritis diligenter inquirens nihil in eo nisi religiosum comperit, & honestum invenit, siquidem, prout eadem littere continebant, quod inter vos unus Monachorum, quem vos filii Monachi eligeretis, debeat esse Prior, cui omnes Monachi videlicet, & conversi quorum Societas vigesimum numerum non transcendet, tamquam spiritali Patri reverentiam, & obedientiam curabit exhibere. Nullus vestrum proprium possidebit. In conventu singulis diebus Missa, & horae canonicae cantabuntur, privataeque Missae qui voluerint celebrabunt. Capitulum tenebitis facturi duodecim lectiones temporibus constitutis, simul laborabitis, & simul in refectorio comedetis carnibus, & sagimine non utentes. Prior vobiscum, & in eodem refectorio comedet simili cibo, & veste contentus. A festo Resurrectionis Dominicae, usque ad Exaltationem Crucis bis comedetis in die, residuum temporis sub jejuniis abstinentia transcursum, pane, & aqua, & vino pulmento contenti sexta feria existente. In die Nativitatis Domini non jejunabitis nec feria sexta in aestate, ubi festum intervenit duodecim lectionum; Vivetis de redditibus silentium servaturi. Interiores terminos excepto priore nisi in causa ordinis, non transcendetis. Prior tamen si occupatus fuerit, vel egrotans, vel urgens necessitas, vel evidens utilitas postularit, poterit unum quem voluerit destinare. Cilicia induetis ad carnem, eos, qui ferre non poterunt non cogentes, lineas, & cannabinas vestes nullatenus induetis, grossae lanae vestes non tintas, & pelliceas habitari, cum tunica cingulo, & caligis omnes jacebitis, & praeter haec vos filii Monachi, cum cucul nunguam, & nunquam super calcitrans quiescentes erunt novitii vestri in probatione per annum. Et vos filii Monachi a matutinis usque ad horam laboris, & vespere usque ad occasum Solis lectioni, orationi, & contemplationi vacabitis exceptis his quos Prioris discretio pro aliqua certa, & necessaria causa duxerit retrahendos. Nos autem vestris iustis postulationibus annuentes personas vestras, & locum in quo divino estis obsequio mancipati, cum omnibus, quae in praesentiarum rationabiliter possidetis aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino poteritis adipisci sub Beati Petri, & nostra protectione.

Ex Gall. Christ. IV. in Appendice pag. 497.

Hic ordo quomodo institutus.

Regulae.

Ex Archiv. Parisiens.

Vestimenta destinata.

Locum ipsum sub Sede Apostolica professione suscipit.

Ordinemque confirmat.

Clausula.

Dat. die 11. Febr. 1205. Pont. An. VII.

Ex Archiv. Parisiens.

Res in antiqua lege signatae in nova revelatae.

Error Graecorum de professione Spiritus Sancti.

tectione suscipimus. Specialiter autem ordinem ipsum provida deliberatione de assensu Episcopi Diceceani statum auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae protectionis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum Incarnationis Dominicae Anno MCCV. quarto idus Februarii Pontificatus nostri anno septimo.

Multa differens de translatione Constantinopolitani Imperii de Graecis ad Latinos indulgentiam impertitur iis, qui ad ipsum Imperium accedentes pro subditio Terrae Sanctae laboraverint.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Remensi. Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali Apostolicae Sedis Legato, & Suffraganeis eius salutem, & Apostolicam Benedictionem.

VIR unus de Ramatha duas sibi Uxores copulavit, Annam videlicet & Phenonnam, sed quae prius fuit prolis gloria decorata, cum superbiit, ubi altera cepit fecunditate sobolis in Domino exaltare, meruit infirmari sicut ipse Canticum manifestat. Ea siquidem quae sub umbra legis historialiter accidisse legantur, cum secundum Apostolum omnia illis contingerint in figuram, spiritaliter eveniunt in Populo Dei tempore gratiae revelatae, ut a Moyse fuisse sublatam velamine per Evangelicam doctrinam fulgorem tenebrosa aqua in Nubibus aeris elucidat, & significatum per significans appareat evidenter. Mediator etenim Dei, & Hominum Homo Christus Jesus unus omnino non confusione substantiae, sed unitate personae duas convocans ad se gentes, Graecam videlicet Populum, & Latinum ipsos sibi conjunxit per Eidei Sacramenta, sed alter eorum videlicet Graecus, qui septimo Ecclesiarum numero gloriatur, de quibus & eorum Angelus mentionem facit in Apocalypsi Joannes, ubi Latinorum Ecclesie vidit funiculos dilatare, quia stimulis invidiae agitatae ab unitate discessit; non attendens, quod cum Sponsus praemisisset in Canticis Sexaginta sunt Reginae, & octoginta Concubinae, & Adolescentularum non est numerus, statim subiunxit: una est Columba mea, perfecta, mea una est Mater suae electae Genitrici suae, viderunt eam filiae Syon, & beatissimam predicaverunt Reginae, & Concubinae, & laudaverunt eam. Nam multae filiae congregaverunt divitias haec autem supergressa est universas. Postquam autem Graecorum Populus rupto vinculo Pacis ab unitate discessit, elanguit etiam circa fidem renuens confiteri, quod Spiritus Sanctus, qui est unitatis equalita-

tisque connexio, procedat a filio sicut a Patre procedit, quia igitur circa Processionem Spiritus Sancti profitemi renuit veritatem, merito tenebras mentis incurrit, cum ipse Spiritus omnem doceat veritatem, sicut filius in Evangelio protestatur. Spirituali etenim intellectu privatus quia peccavit in Spiritum fermentum non eiecit a Domino, ut epularetur in Azimis sinceritatis, & veritatis, sed veteri fermento retento Corpus Christi, quantum in ipso est, comedit fermentatum. Benedictus autem Deus, & Pater Domini Nostri Jesu Christi Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui suam volens Ecclesiam consolari, ut Ephraim convertatur ad Judam, & ad Jerusalem Samaria revertatur, super eundem Populum, quia Montem Caliginosum signum dignatus est mirabiliter elevare, ac ejus portas sanctificati Domini sunt ingressi, Graecorum Imperium a superbis ad humiles, a superbiis ad Religiosos, a Schismaticis ad Catholicos, ab inobedientibus transferens ad devotos, cum enim Christianus exercitus illic cum Alexio filio Ylarii adventisset, & capta Urbe Constantinopolis idem fuisset Alexius coronatus, dictus exercitus ibidem proposuit hiemare, sed quae novus Imperator pro beneficiis sibi ab eodem collatis retribuere studuerit, longum esset praesenti pagina enarrare, verum ut multa breviter perstringamus eorum malitia, quia Amorreorum iniquitate completa dextera Domini fecit virtutem, & exaltavit Exercitum Christianum, illos digna ultione percussit, ac eorum Terram auro, & argento, gemisque refertam Frumento, Vino, & Oleo stabilitam, & bonorum omnium copiis affluentem exercitui tribuens memoratorum expulsi igitur de Constantinopoli Graecis, & eorum terra pariter subjugata charissimum in Christo filium nostrum Balduinum Comitem Flandriae ac Hainum ad Imperii regimen voluntate communi, & unanimi sublimarunt, ut videatur in illo completum quod fuerat de Cyro predictum subjectionem, inquit, ante faciem ejus gentes, & dorsa Regum veritam, aperiam coram cojanus, & porte non claudentur. Ego ante te ibo, & Gloriosos Terre humiliabo, portas areas conteram, & vestes ferreas confringam, & dabo tibi thesauros absconditos, & Arcana secretorum. Hic igitur mirabiliter sublimatus nobis humiliter supplicavit, ut apud Sedis devotos Clericos similiter ac Laicos nobiles, & ignobiles cujuslibet conditionis, & sexus Apostolicis dignaretur exhortationibus invitare, ut ad ipsius accedant Imperium ab eo secundum qualitates, & merita Personarum gratas divitias recepturi. Atrendentes igitur quod mutatio hujus Imperii dextera mutatio sit excessi, & ab eo factum sit istud qui tempora mutat, & transfert Regna, cum per illud Terrae Sanctae possit utilius subveniri, quin potius cum per illud ista credatur posse recuperari, de levi fraternitatem vestram monemus, & exhortamur in Domino per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus tam Clericos, quam Laicos efficaciter inducat, ut ad capeffendas spirituales pariter & temporales divitias ad praesatum Imperatorem accedant, qui ut ejus verbis utamur cum sufficiat universis, quos ad eum Christianae Religionis zelus adduxerit, singulos vult & potest secundum status suos varietatemque natalium, & augere divitiis & hono-

Narrationis Translationis Imperii.

Alexius Constantinopoli coronatus.

Balduinus Flandriae Comes ad hoc Imperium vocatus.

Mandatum Apostolicum Legatis Clericis, Laicisque monent, ut illuc se transferant.

honoribus ampliare, ut Constantinopolitano Imperio roborato, & in devotione Apostolica Sedis ibidem Ecclesia stabilita, idem Imperator ad expugnandas Barbaras Nationes, que Terram, in qua Deus Rex noster ante secula nostram dignatus est operari salutem, peccatis exigentibus detinent occupatam manu forti & brachio extento valeat properare, sperantes in Domino Jesu Christo, quod ipse qui per eum jam cepit mirabiliter operari opus inceptum ad laudem & gloriam sui nominis mirabiliter consumabit. Nos enim his qui accedentes ad Imperium ipsum in Terre Sancte subsidium laboraverint illam concedimus indulgentiam peccatorum, quam aliis crucesignatis Apostolica Sedes indulgit.

Datum Romae apud Sanctum Petrum octavo Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno octavo.

De his indulgentiam impertitur.

Dat. die 27. Maii 1205. Pontif. Anno VIII.

Ex Archiv. Vatic.

Muli Graeci Rom. Ecclesie se unius nate.

Baldini zelum pro Religione commendat.

Qui Viros Religiosos illuc mitti petit.

Transmitti que eo Missalia, Breviaria &c.

audire, quanto majorem in majoribus frequenter sumus ejus fidei sinceritatem experti Universitatem vestram rogamus attente, & hortamur per Apostolica vobis scripta mandantes quatenus eum ejus desiderium, quantum in vobis fuerit promoventes, de singulis Ordinibus viros moribus, & scientia commendandos, ac in Religione ferventes ad partes illas destinare curetis, per quos novella illa plantatio in disciplina Domini erudita fructum reddat suis temporibus opportunum, & quod in eis mirabiliter est inceptum, ad laudem, & gloriam Redemptoris mirabiliter consumetur. Mentionatos quoque libros, quibus non solum abundare sed superabundare vos novimus ad partes illas saltem per exemplaribus mittere procuretis, ut, & vestra abundantia illorum inopiam suppleat, & Orientalis Ecclesia in divinis laudibus ab Occidentali non dissonet, sed sicut est unus Deus, & fides una, ita uno ore ipsum laudet, & glorificet oriens, & occidens.

Datum Romae apud Sanctum Petrum octavo Kalendas Junii Pontificatus nostri Anno Octavo.

Regulares ad hac hortantur Pontifex.

Dat. die, in quoque eodem.

Exordium.

Radice fons sum status.

Etiam dicit ne Consules eligant absque Pontificis assensu.

con-

XLIV.

Populo Radicofani prohibet, ne Consules absque speciali Sedis Apostolicae licentia eligat.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Fidelibus nostris, & Populo Radicofanen. salutem, & Apostolicam benedictionem.

Apostolice Sedis benignitas, que usque ad exterarum Nationes extenditur, tanto copiosius exuberare debet erga Domesticos, & Vassallos, quanto ipsorum cura, & sollicitudo sibi familiaris est adnexa, & cum a filiis suis diligi appetat, potius quam timeri; eo quod sibi servilis timor non placet, quem charitas foras nutrit; licet a suis aliquando offendatur, si converti voluerint, parcere vult potius quam ulcisci, & eligit magis delinquentes corripere in spiritu lenitatis, quam ipsos ferire gladio ultionis, ut sicut Infideles & extraneos ad devotionem suam mansuetudinis sue clementia evocat & adducit, ita quoque domesticos & fideles in fidelitate sua stabilit & confirmet. Quamvis igitur Nos hac vice non leviter offenderitis, & ad iracundiam Nos tanto amplius provocaverit factum vestrum, quanto a Vobis, quos tamquam speciales filios & devotos sincera dilectionis brachiis amplexamur, minus credebamus offendi, quia tamen misericordiam implorantes ad mandatum nostrum humiliter accessistis juramenta, obsequia, & fidei iussores pro mille libris super facto Consulum exhibentes, ut in fidelitate nostra vestra devotio fortius accendatur vobiscum, mitius agere volumus, & preces vestras quantum cum honore nostro possumus benignius exaudire. Ideoque Consulum Electionem quamdiu Nobis placuerit Vobis duximus concedendam, ita quod ex hoc Nobis nullam prejudicium generetur, per Apostolica scripta precipiendo mandantes quatenus nunquam Consules eligere presumatis absque nostra vel Castellani nostri

XLVI.

Ad Universos Polonie Christianifideles, ut Censum Romanae Ecclesie debitum persolvant.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Universis Christianifidelibus in Polonia constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Si memoriter teneretis Ananie, Zafira- que supplicium, qui pro culpa fraudati pretii, quod ex Agris acceperant, terribili ultione puniti ad pedes Apostolorum Principis repentino interitu corruerunt; In solutione Censuum, quem Beato Petro debetis, fraudem vitaretis ut credimus adhibere. Ad nostram siquidem audientiam noveritis pervenire, quod cum ex consuetudine Regionis usualis moneta per Annum apud vos tertio renovetur, & que prius in usu fuerat, demum reddatur vilior, usu alterius succedente, vos eidem Apostolo Censum debitum illo differtis tempore persolvendum, in quo moneta, quam solvitis, vilior usus erit. Licet ergo bonorum vestrorum Omnipotens non indigeat, quia tamen periculosum est vobis, quod debetis eidem vel per fraudem minuere vel per ingratitude retinere, Universitatem vestram monemus attente, & hortamur per Apostolica scripta precipiendo mandantes, quatenus Censum ipsum sine cujuslibet fraudis vitio more solito persolvatis, alioquin Sententiam, quam Venerabilis Frater noster Gneznen Archiepiscopus in eisdem Censu vel Detentores ingratos vel temerarios fraudatores rationabiliter duxit promulgandam, usque ad satisfactionem condignam firmitatem decernimus debitam obtinere.

Datum Romae apud Sanctum Petrum Nonis Januarii Pontificatus Nostri Anno Nono.

XLVII.

Monachis Burgulienibus datur certus modus vivendi, & regendi Monasterium juxta correctionem a Delegatis Apostolicis factam.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Lucæ Abbati, & Conventui Burgulien.

Ad evellendum, & destruendum, adificandum pariter, & plantandum, super gentes, & regna disponente Domino constituti, ijs tenemur robur Apostolicum impertiri, que inter Viros Religiosos, pro resuscanda dissolutionis materia, & virtutibus coalentis, deliberatione provida statuuntur, ut in odorem Unguentorum Domini pede currant adolescentule inoffenso, & hberius secus pedes Domini sedeant cum Maria. Ea propter, Dilecti in Domino filii, vestris precibus inclinati, ea, que dilecti filii, de Savignio, & de Claromonte Abbates Cisterciensis ordinis, & P. de Butera Canonici Audegavensis, quibus correctionem Monasterii vestri duximus committendam, pro informatione Religionis, & utilitate Monasterii vestri vobis contententibus provide statuerunt, au-

Electi Consules fidelitatem juramentum prestare debent.

Dat. die 7. Febr. 1206. Pontif. Anno VIII.

XLV.

Coronatio Regis Aragonum Romae in Monasterio Sancti Pancratii, cum insignium regali concessione, ac licentia, quod ejus Successores de cetero per Archiepiscopum Tarraconen. auctoritate Apostolica coronari possint.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Petro Illustri Regi Aragonum.

Cum quanta gloria & honore, impenditis & applausu, Regium Romae de manu nostra in Monasterio S. Pancratii suscepit Diadema, postquam per Venerabilem Fratrem nostrum Petrum Portuen. Episcopum in Regem te fecimus coronari, tua sublimitas non ignorat.

1. Ut autem dilectionis affectum, quem ad tuam habemus personam, per exhibitionem operis, evidenter monstraremus, regalia insignia universa, Mantum videlicet, Colobium, Sceptum, & Pomum, Coronam, & Mitram ad opus, dum non minus pretiosa quam speciosa, fecimus preparari, & ea liberaliter tibi donavimus, in signum gratiae specialis.

2. Tu vero tanquam Princeps, & Catholicus Rex, super Altare B. Petri Apostolorum Principis, Regnum tuum nobis, & per nos Apostolicae Sedi cum multo devotionis affectu, per privilegii paginam obtulisti, illud ei constituens in perpetuum censuale: firmiter promittendo, quod juramentum fidelitatis & obedientiae, in coronatione tua nobis exhibitum, inviolabiliter observabis, & ad illud exhibendum, & conservandum Successores tuos obligari volebas.

3. Nos igitur gratiam tibi a nobis exhibitam, ad Successores tuos derivari volentes, presentium auctoritate concedimus, ut cum ipsi decreverint coronari, coronam a Sede Apostolica requirentes, de speciali mandato per Tarraconensis Archiepiscopum apud Cesaraugustam solemniter coronentur, prestata super praedictis idonea cautione. Et quoniam jure civili statutum est, ut mulieres maritorum honoribus decorentur, presentium auctoritate concedimus, ut per manus ejusdem Archiepiscopi eas liceat coronari.

4. Nulli ergo &c. nostrae concessionis &c. Si quis autem &c.

Datum Ferentin. 15. Kal. Julii Pontificatus Nostri Anno Nono.

Dat. die 17. Junii 1206. Pont. An. IX.

Rex ad Sanctum Pancratium coronatus.

Regalis ei datur insignia ab Innocentio.

Rex annuum censum praemittit Sedi Apost.

Pontifex concedit ut Reges & Regine successores ab Archiepiscopo Tarraconen. coronentur.

Bull. Rom. Tom. III.

Ex Archiv. Vatic.

Frans Polonorum in causa Sedis Apost. persolvendo.

Eisdem ad ejus solvendum hortatur.

Dat. die 5. Januarii 1207. Pont. An. IX.

Ex Bullae lib. X. Epist. 14.

Exordium.

Correctionem supradictam confirmat.

fortitate Apostolica confirmamus, & presentis scripti privilegio communimus, constitutiones ipsas, prout in eorum Authentico continentur, ad evidentiam pleniorum de verbo ad verbum huic, nostre pagine inferentes. STATUIMUS pro bono pacis, & amore Religionis quod Abbas, qui plus debet prodesse quam praesse, & discipulos suos magis exemplo quam verbo docere, semper pauset in Dormitorio, nisi fuerit infirmus aut minutus, vel aliqua manifesta necessitas exegerit, vel magnum laborem sublinuerit. Nec Abbas, nec aliquis Monachus habeat Coopertorium nisi de Agniculis vel Catis vel Vulpibus, & cum panno nigro vel albo ordinato. Saepius comedat in Refectorio; & si in Camera comederit, comedat cum Fratribus sive Clericis & Laicis. Longas autem Vigiliis post completorium prohibemus. Nullus Monachus comedat in infirmeria sine licentia Abbatis vel Prioris. Nullus Clericus vel Laicus comedat nisi in Hospitio; exceptis servientibus, qui comedere poterant in suis officinis, nisi fuerint excellentes persone. Abbas saepius interfit divinis officiis, & sedet in Claustro causa edificationis. Non donet redditus vel possessiones, vel aliquid quod a Monacho bene, & ad utilitatem Ecclesie ministrari possit, parentibus suis vel aliis. Non sit sumptuosus circa parentes suos vel alios in expensis vel donis. In omnibus negotiis suis vel visitandis obedientis sit contentus quinque equitatis, nisi forte aliquos bonos Viros causa consilii vocaverit. Non exigit munera a Prioribus pro dono Prioratum. Non amoveat aliquem de Prioribus vel balivis dum bene fuerit, nisi causa eminentis utilitatis. Et hoc faciat cum Consilio Seniorum. Non sustineat destructorem, sed amoveat, & puniat regulariter, ut ceteri terreantur. Provideat ordinare in omnibus necessariis omnibus fratribus, moderate, & honeste, & non tamen superflue, & provideri faciat a Prioribus: redditus, & possessiones collatas vel acquistas tam olim quam posterum non alienet a locis quibus dabantur, sine consilio Capituli. Non donet pensionem, alicui nisi de speciali mandato Domini Papae. Non accipiat mutuum ultra viginti quinque libras Andegavenis monete sine Sigillo, & conscientia Capituli. Non faciat plegium pro aliquo. Non invadet Thesaurum vel possessiones Ecclesie nisi cum consilio Seniorum, & convocatis Prioribus exterioribus infra unam dietam manentibus. Nec aliquam institutionem faciat nisi in generali Capitulo, quod celebratur in festo Apostolorum Petri, & Pauli. Si qua minora gerenda sunt per annum, Consilio Seniorum utatur; & quod melius judicaverit, faciat. Nullam obedientiam vel balivam teneat Abbas in manu sua, sed quam citius poterit, Priorem vel Bailium constituat idoneum. Prater hospitium, & Camerarium quae sibi poterit retinere, si voluerit. Non committantur alicui duo officia vel Prioratus, quamdiu quilibet Monachus eos utiliter administrare poterit, nec donet eos ad vitam vel ad certum terminum, nec donet eos extraneis Monachis. Omnes balivas tam in capite quam in membris, quae per Monachos administrari possunt ad honorem, & utilitatem Ecclesie, Clericis vel Laicis Secularibus non committat, nec a Prioribus committi permittat. Quod

Abbas semper pausare debet in Dormitorio.

Ex communis vite regulis servare.

Constitutiones nonnullas generales.

UNIVERSITATIS BOLOGNENSIS

vero per Monachos administrari non potest, per condonatos idoneos administratur. Omnes tam Priores quam Claustrales intus & exterius communitatem firmiter teneant in Monasterio, in Dormitorio, in Refectorio. Nec aliquis in Refectorio sumat nisi communes cibos. Infirmeria suos redditus habeat. Infirmerius & Piscinarius Abbatiae a Capitulo eligantur. De Priori Abbatiae faciat Abbas secundum antiquam consuetudinem. Sigillum Capituli stativus & praecipuus ut custodiatur sub tribus Clavibus, quarum unam habeat Abbas; duo electi in generali Capitulo & jurati alias duas custodiant. Nec aliquid sine eo sigillent nisi de assensu presentis Capituli & hoc ipsum in sequenti Capitulo generali recitetur. Abbas vel Prior Abbatiae cum aliquo Monacho honesto & discreto ad praecipuum Abbatis singulis annis omnes semel obedientias visitet: & si quid invenerit corrigendum, corrigat, & quod correxerit, vel corrigendum reliquerit, Abbati & Capitulo renuntiet generali. Singulis annis in generali Capitulo tam Abbas quam Balivi & Priores reddant rationem de statu & debito officiorum suorum praeteriti & presentis anni, & status & debita in scriptum redigantur, & cum Sigillo Capituli custodiantur: In Capitulo sequenti anni recitanda. Nec Abbas, nec aliquis de Prioribus aliquos redditus vendat vel invadit nisi ad praesentem annum. Si feodus vel alius redditus quoquomodo acciderit, non detur vel vendatur extraneis, sed Cellario remaneat. Similiter ornamenta Sacraria reddantur, libri armario. Ad accusationem Secularium Clericorum vel Laicorum Monachi non condemnentur, nisi crimen sit notorium. Nec aliquis nisi praesens iudicetur, vel damnetur nisi fuerit contumax. Omnes condonati in habitu, & in tonsura a Secularibus differantur. Pueri non recipiantur infra quindecim annos. Post quintum decimum annum per triennium in custodia teneantur. Nullus Monachus induatur Camisii, sed staminis tantum, nec utatur stivalibus attingentibus ultra genu.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Laterani septimo Idus Martii, Pontificatus nostri anno decimo.

Clausula.

Dat. die 9. Martii 1207. Pont. An. X.

Con.

XLVIII.

Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum concessio Capitulo Ecclesie Sancti Aniani Aurelianensis.

Ex Baliva Episcopi.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Decano Ecclesie Sancti Aniani Aurelianensis, ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris canonice substituendis in perpetuum.

Exordium.

Ecclesiam hanc sub protectione recipi Sedis Apostolicae.

Eque bona omnia confirmat.

Cum omnium Ecclesiarum attentam curam & sollicitudinem ex injuncto nobis a Deo Apostolatus officio gerere debeamus, de illis tamen praecipue nos oportet esse sollicitos, quae ad jus, & proprietatem Sanctae Romanae Ecclesiae specialiter pertinere noscuntur, & de Apostolicae Sedis protectione ampliori devotione confidunt, & ne quorundam hominum in nobis, seu etiam dignitatibus temerariis ausibus fatigentur, auctoritatis nostrae suffragio eas convenit pariter communiri. Ideoque, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, & ad exemplar felicis recordationis Alexandri, & Lucii Praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum praefatam Sancti Aniani Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub Beati Petri & nostrae protectione suscipimus & presentis scripti privilegio communimus. Statuentes ut quaecumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in presenti iure & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis Deo proprio poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permanent. In quibus haec propriis duximus vocabulis exprimenda. Villam videlicet de Sentiliaco cum Ecclesia, Villam de Ruem cum Ecclesia, Villam de Tiliaco cum Ecclesia, Ecclesiam de Chalo, & Villam de Ardenaio a bone memoriae A. Illustris Francorum Regina vobis commutatam pro Villa de Chalo in ea libertate, ac immunitate tenendam, in qua bone memoriae L. quondam Illustris Francorum Rex, quemadmodum in eius scripto continetur authentico, eam noscitur habuisse. Medietatem quoque proventuum tam in minutis decimis, quam in oblationibus, & omnibus beneficiis vivorum & mortuorum in praedicta Ecclesia de Chalo, juxta quod vobis olim concessum est a bone memoriae W. tunc Senonensi, postmodum vero Remensi Archiepiscopo Sanctae Sabine Cardinali, Apostolicae Sedis Legato, & in eius scripto authentico redactum est; eo tamen tenore, quod si plures in eadem Villa Parochiales Ecclesiae constructae fuerint, in omnibus quae ibidem surrexerint id juris habeatis, quod in praedicta Ecclesia habuisse noscimini & habere. Villam de Herbiliaco cum Ecclesia & omnibus decimis & pertinentiis suis, Ecclesiam Sancti Aniani Veteris, quae Capella vocatur, & Ecclesiam Sancti Germani infra muros Civitatis. Quicquid habetis in Villa de Centolio, & Ecclesiam Ville ejusdem. Quicquid habetis in Villa de Fontenejo, & Ecclesiam ejusdem Villa cum decimis, & aliis redditibus ad jus vestrum pertinentibus.

Bull. Rom. Tom. III.

Aquam ligeris a muro veteris Civitatis usque ad Sanctum Lupum, & Molendina omnia quae in eadem aqua habetis cum piscationibus suis. Quicquid habetis ultra ligerim, & in Sologne. Quicquid habetis in Gattinesio, Villam de Berzaco, cum omnibus pertinentiis suis. Quicquid habetis apud Oskuras. Quicquid habetis in foresta quae Bolonia dicitur, & Villam de Castellis. Quicquid pertinet ad Majoriam de Jarria, & Villam de Seteis, Molendina quoque quae in Villis vestris de novo fecistis, & illud quod in loco qui Domitiacum appellatur habetis. In supradictis vero Parochialibus Ecclesiis, scilicet de Sentiliaco, de Ruem, de Tiliaco, de Fontenejo, de Centolio, de Herbiliaco & de Chalo, quas tenetis, Presbyteros eligatis, & Episcopis praesentibus: quibus si idonei fuerint, Episcopi curam animarum absque venalitate committant, ut de plebis quidem cura eis respondeant, pro rebus vero temporalibus debitis vobis obedientias & consuetam subjectionem exhibeant. In reliquis vero duabus Ecclesiis, videlicet Sancti Aniani, & Sancti Germani, & ad servitium Altaris Crucifixi Ecclesiae Beati Aniani libere, & absque alicujus contradictione, & praesentatione, sicut haecenus, ita & deinceps liceat vobis substituere Sacerdotes. Liceat etiam vobis in Parochialibus Ecclesiis vestris vacantibus, uti consueverunt, & ab antiquis haecenus temporibus observatum, Sacerdotes ponere ad succursum: qui donec conveneritis in personas idoneas, quae institui debeant in eis, Omnipotenti Deo famulentur. Ferias praeterea in duabus solemnitatibus Beati Aniani ad luminaria ejusdem Ecclesiae concinnanda tam a bone memoriae L. Illustris Rege Francorum quam a Johanne quondam Aurelianensi Episcopo, vobis & Ecclesiae vestrae concessas, & scripti sui munimine roboratas, (quemadmodum in eorum scriptis authenticis continetur, auctoritate Apostolica confirmamus. Nihilominus praesenti decreto statuimus, ut duae praebendae quae antea deputatae fuerant officio Confrariae, ac tertia, quam ei provida pietate postmodum addidistis, & annuales Canonorum, quocumque modo praebendae mutentur, officio permanent Confrariae. Veneas insuper, & omnia quae praefatae Confrariae collata sunt vobis, & per vos ipsi Confrariae, prout communi assensu Capituli statutum est, & scripto firmatum, Apostolicae Sedis munimine roboramus, & constitutionem illam ratam, & inconvulsam futuris temporibus decernimus permanere. Chrisma vero, Oleum Sanctum, consecrationes Altarium, seu Basilicarum, ordinationes Canonorum, seu Clericorum vestrorum, qui ad Sacros ordines fuerint promovendi, a Dicecesano suscipietis Episcopo; Siquidem Catholicus fuerit, & gratiam Apostolicae Sedis habuerit, & ea gratis, & absque pecunia vel exactione aliqua voluerit exhibere. Alioquin ad quemcumque malueritis Antistitem recurratis, qui nostra saltus auctoritate, quod postulatur indulgeat. Praeterea omnes libertates, seu etiam immunitates, ac regias consuetudines a Francorum Regibus vobis, & Ecclesiae vestrae indultas, & scripti sui munimine roboratas, auctoritate Apostolica confirmamus, & illibatas perpetuo statuimus permanere. Sancimus quoque, & praesenti decreto statuimus, ut nulli Archie-

Privilegia nonnulla canonice.

Sacramenta a Dicecesano recipienda percipit.

Libertates omnes eis confirmat.

P 2

chiepiscopo vel Episcopo, seu cuilibet persone commissa vobis Ecclesiam, vel vos aut Clericos Chori vestri, nisi Romano Pontifici, vel Legato ejus, aut etiam de speciali mandato Apostolice Sedis excommunicare, seu a divinis officiis interdiceret liceat. Visitationem vero vel procuracionem nullus ab Ecclesia vestra nisi auctoritate Apostolice Sedis presumat exigere, cum ei nullo medio sit subiecta. Prohibemus insuper, ut nulli Ecclesiastice vel cuiuscunque ordinis persone fas sit indebitas exactiones Ecclesiis vestris sicut Capellis, vel Sacerdotibus eorum imponere.

Clausula.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam Ecclesiam temere perturbare &c. usque uilibus omnimodis profuturam. Salva Sedis Apostolice auctoritate, & in prefatis Ecclesiis de Sentilaco, de Ruem, de Tiliaco, de Fontenejo, de Centolio de Chalo, & de Herbilaco Diocesano Episcoporum canonica iustitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona &c. usque subiacet ultionis. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus &c. usque in finem.

Dat. die 27. Julii An. Domini 1207. Pontif. An. X.

Datum Viterbii per manum Johannis Sancte Marie in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sancte Romane Ecclesie Cancellarii duodecimo Kalendas Augusti, indictione nona Incarnationis Dominice Anno MCCVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii anno decimo.

XLIX.

Pena contra Paterenos, eorumque fautores statuta.

De Balza Episcopi.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis fidelibus nostris per patrimonium Beati Petri Apostoli constituitis.

Harelici seculari Curie tradendi.

Ad deliminandam omnino de patrimonio Beati Petri hereticorum spernitiam, servanda in perpetuum lege sancimus, ut quicumque hereticus, & maxime Paterenus, in eo fuerit inventus, protinus capiatur, & tradatur Seculari Curie puniendus secundum legitimas Sanctiones. Bona vero ipsius omnia publicentur, itaut de ipsis unam partem percipiat qui ceperit illum, alteram Curia que ipsum punierit, tertia vero deputetur ad constructionem murorum illius terre ubi fuerit interceptus. Domus autem in qua hereticus fuerit receptatus funditus destruat, nec quisquam eam reedificare presumat; Sed fiat sordidum receptaculum, que sit latibulum perfidorum. Credentes preterea, & defensores ac fautores eorum quarta bonorum suorum parte multentur, que ad usum reipublice deputetur, quod si vel hoc modo puniti, rursus in similem fuerint culpam prolapsi, de locis suis penitus expellantur, nec unquam revertantur ad illa, nisi de mandato Summi Pontificis, digna satisfactione premissa. Proclamationes autem, aut appellationes hujusmodi personarum minime audiantur, nec quisquam eis in qualibet causa respondere cogatur, sed ipsi cogantur aliis respondere. Iudices au-

Quomodo puniendi.

Pena contra eorum fautores &c.

tem, Advocati, & Notarii nulli eorum suum impendant officium. Alioquin eodem officio perpetuo sint privati, Clerici vero non exhibent hujusmodi pestilentibus Ecclesiastica Sacramenta, nec elemosynas aut oblationes eorum accipiant; Similiter Hospitalarii ac Templarii, & quilibet regulares. Alioquin suo priventur officio, ad quod nunquam resituantur absque indulto Sedis Apostolice speciali. Quicumque preterea tales, videlicet credentes, fautores, receptatores, & defensores hereticorum presumpserint Ecclesiastice tradere sepulture, usque ad satisfactionem idoneam anathematis gladio feriantur. Nullus talium admittatur ad testimonium, nec ad aliquod publicum officium, vel commune consilium assumatur. Et qui talem elegerit tanquam hereticorum fautor predicta pena multetur. Statutum istud in Capitulari scribatur ad quod annuatim intrant Potestates, Consules, seu Rectores; nec unquam removeatur ex illo, ut semper jurent ipsum Statutum se firmiter servaturos. Et quicumque contempserit aut neglexerit illud servare, depositus a regimine, centum librarum penam incurrat solvendam cuiuscunque Summus Pontifex iusserit assignari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Sacramenta eis deneganda.

Et Ecclesiastica Sepultura.

Hoc Statutum a Potestatibus, & Consulibus iurandum.

Clausula.

Dat. die 23. Septemb. An. Dom. 1207. Pont. An. X.

Datum Viterbii nono Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno decimo.

L.

Rescindit Leges omnes in Ecclesiasticis contra Canones a Laicis latas.

Ibid. Episc. 131.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis tam Clericis, quam Laicis in patrimonio Beati Petri Apostoli constituitis.

Cum ex officii nostri debito tenemur tam Clericis, quam Laicis paterna sollicitudine providere, ne contingat istos, aut illos injuriam perpeti, vel injuriam perpetrare, Constitutiones iniquas contra Leges & Canones a Laicis promulgatas, aut etiam promulgandas adversus Ecclesias, seu Viros Ecclesiasticos non solum spirituali, sed etiam temporalis auctoritate damnamus penitus, & cassamus sub debito fidelitatis, & interminatione anathematis inhibentes, ne constitutiones hujusmodi nequiter observare presumant, nos enim quicquid earum occasione contra Ecclesias vel personas Ecclesiasticas fuerit attentatum decernimus irritum, & inane, non obstante aliquo juramento, quod super earum observatione presitum esse dicatur, cum illud, tanquam illicitum non debeat observari. Iudicibus autem, & tabellionibus inhibemus ne secundum hujusmodi constitutiones damnatas suum presumant officium exercere, si officii sui cupiunt periculum evitare.

Datum Viterbii per manum Johannis Sancte Marie in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sancte

Sancte Romane Ecclesie Cancellarii nono Kalendas Octobris, Incarnationis Dominice anno MCCVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii anno decimo.

L I.

Viterbiensi Ecclesie in Cathedrali erecta jus asseritur supra Centumcellensem, & Bledanensem Diocesces.

Ibid. Episc. 139.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Clero, & Populo Viterbiensi.

Viterbium Episcopatu insignitum a. Celsi. PP.

EX Privilegio felix memorie C. Papae Predecessoris Nostri cognovimus evidenter quod ipse fidem, & devotionem vestram attendens, de communi fratrum suorum consilio Viterbiense Oppidum honorabili Civitatis nomine insignivit, & Pontificali Cathedra dignitate donavit auctoritate statuens Apostolica, ut Viterbiensis Ecclesia cum Tuscanensis, Centumcellensi, atque Bledanensi Pontificalem obtineret deinceps dignitatem. Nos autem, qui fidem, & devotionem vestram ipsa presentia corporali certius sumus experti, beneficium principale plenius interpretari volentes, illam Viterbiensi Sedi erga Centumcellensem, & Bledanensem Diocesces honorificentiam confirmamus, quam circa ipsas Tuscanensis Sedes dignoscitur habuisse, cui Viterbiensis Ecclesia specialiter est unita. Statu tamen illarum Sedium Centumcellensis videlicet & Bledanensis in suo jure manente.

Elus ius in Centumcellas, & Bledanum.

Clausula.

Dat. die 12. Octobr. 1207. Pont. An. X.

Nulli ergo &c. hanc paginam nostre interpretationis, & confirmationis &c. Si quis autem &c.

Datum Viterbii quarto Idus Octobris Pontificatus Nostri Anno Decimo.

L II.

Petri Regis Aragonum cessionem pro libertate electionum Episcopatum confirmat.

Ibid. Episc. 144.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopis & Episcopis & aliis Ecclesiarum Prelatis, & universis Clericis in Regno Aragonie constitutis.

Regis Aragonum Diploma pro libertate electionum.

Solet annuere &c. usque impertiri. In litteris siquidem char. in C. fil. n. Petri Illustri Regis Aragonum sic de verbo ad verbum perspeximus contineri. Petrus Dei Gratia Rex Aragonum, Comes Barchinonen, & Dominus Montis Pessulani, Venerabilibus in Christo Terraconen. Archiepiscopo, & universis Episcopis, Abbatibus, ceterisque Ecclesiarum Prelatis, & eorum Conventibus in Regno, & Dominio nostro constitutis aeternam in Domino salutem. Regi Regum per quem Reges regnant, reverentiam debitam exhibentes, & Sponse ejus Sancte videlicet Ecclesie, integram libertatem conservare volentes, pessimam consuetudinem a nobis hactenus observatam, qua electionem

Prelatorum sine nostro Consilio, & assensu procedere non permittebamus, amore Dei & Sancte Ecclesie, & pro remedio anime nostre, & Parentum nostrorum relaxamus, vobisque & universis Successoribus vestris, & Conventibus in omni jurisdictione nostra constitutis liberam eligendi facultatem per nos, & per omnes Successores nostros, assensu Regio minime requisito in perpetuum indulgemus, hoc solum vobis, & Successoribus nostris reservantes, ut libere, & canonice electus in signum Regie fidelitatis nobis, & Successoribus nostris debeat presentari. Nos igitur devotionem Regiam in Domino commendantes, & approbantes in hac parte Statuti n. ipsius illud auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communitus.

Ratum habetur.

Clausula.

Dat. die 30. Octobr. 1207. Pont. An. X.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Corneti tertio Kal. Novembris, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno Decimo.

L III.

Indicatur Anniversaria Statio in Ecclesia Sancti Spiritus in Saxia cum Indulgentiarum, & Privilegiorum concessione.

Ibid. Episc. 179.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Rectori & Fratribus Hospitalis Sancti Spiritus in Saxia.

Ad commemorandas nuptias salutaris, que in conversione peccatoris moraliter celebrantur inter spiritum hominis, & gratiam Conditoris, ex quibus affectus, & actiones tanquam filii, ac filie generantur, Dominica prima post octavas Epiphanie, quanto illud legitur Evangelium quod Jesus cum Discipulis suis in Cana Galilee, ubi Mater ipsius erat, invitatus ad Nuptias, Aquam convertit in Vinum, solemnem apud Hospitale vestrum instituitis Stationem, in quo vos ex institutione nostra divino estis obsequio mancipati, ea potissimum ratione, quod in illis Nuptiis sex hydrice secundum purificationem Judaeorum fuisse narratur. Et quidem in hoc Hospitali, tanquam in Cana Galilee loco videlicet ubi zelus est transigrandi de vitis ad virtutes, posite sunt sex hydrice, id est, sex opera misericordie instituta, que sunt pascere esurientem, potare sitientem, colligere hospitem, vestire nudum, visitare infirmum, & incarceratum adire, apud purificationem atque Judaeorum, ut per illa videlicet contentes a vitis expientur. Iste vero sex hydrice usque ad summum implentur, quando illa sex opera misericordie ad perfectum usque geruntur; & ex Aqua fit Vinum, cum ex merito Elemosynae vis accenditur caritatis. Quia vero Jesus cum Discipulis suis ad has Nuptias in Cana Galilee, ubi Mater eius erat, legitur invitatus, idcirco rationabiliter instituitis, ut effigies Jesu Christi a Beati

Statio apud S. Spiritum in Saxia.

Hujus Hospitalis dignitas.

1208.
Effigies Christi
in Vaticano
hic transfere-
nda.

Elemosina ei
ab Innocentio
tributa.

Pontifex hic
intra Stationem
Cardinalibus.

De hac pia
institutione
servanda.

Dat. die 3.
Januar. 1208.
Pont. An. X.

a Beati Petri Basilica per eisdem Canonicos ad dictum Hospitale ubi memoria Gloriosissimi Matris eius recolitur, infra caplam ex auro, & argento, & lapidibus pretiosis ad hoc specialiter fabricatam venerabiliter deportetur, fidelibus populis, qui ad has Nuptias celebrandas devote convenerint desiderabiliter ostendenda. Ut autem nos, qui Domino revelante venerandum alius aperuimus Sacramentum, eo etiam inspirante imitandum aliis praebeamus exemplum; Concedimus, statimus, & jubemus, ut pro mille pauperibus extrinsecus adventantibus, & trecentis personis intrinsecus degentibus decem & septem librae usualis monetae, ut singuli accipiant tres denarios, unum pro Pane, alterum pro Vino, aliumque pro Carne, ab Elemosinario Summi Pontificis annuatim vobis in perpetuum tribuantur, & Canonicis supradictis, qui praescriptam effigiem Salvatoris processionaliter deportabunt, singulis duodecim nummi, & Ceteris unius librae, qui deferatur accessus, de oblationibus Confessionis Beati Petri praestentur. Quia vero non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei, debet hinc Stationi Romanus Pontifex cum suis Cardinalibus interesse, ut & Missarum Solemnia ibi celebret, & exhortatorium faciat de hac celebritate Sermonem, neve fidelis populus famelicus ab his Nuptiis revertatur, praeter materiam, & doctrinalem, spiritualem quoque sibi cibum impendat, remissionem unius anni de injunctis sibi poenitentibus indulgendo. Monemus igitur, & obsecramus Successores nostros per Jesum Christum, qui venturus est judicare vivos & mortuos, ut hanc institutionem, quae ipso teste, de pietatis fonte processit, faciant inviolabiliter observari, sub aeternitate divini iudicii prohibentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis, & jussionis infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romae apud Sanctum Petrum tertio nonas Januarii Pontificatus Nostri Anno Decimo.

LIV.

Confirmantur privilegia Ecclesiae Trecenti concessa per Regem Francorum.

Ex Baluz.
Epistol. 16.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Herveo Trecenti Episcopo.

Soleat annuere &c. ex litteris siquidem fraternitatis tuae intelleximus evidenter quod licet inter te, ac charissimum in Christo filium nostrum Philippum Francorum Regem illustrem occasione quorundam Archidiaconatum, & Praebendarum, quas quibusdam Clericis idem Rex Ecclesia tua vacante concesserat, emerisset scrupulos quaestionis, eodem Rege firmiter asserente donationes Praebendarum ad se, ipsa Ecclesia vacante, spectare, idem tamen Rex postmodum jus tuum, & libertatem Ecclesiae recognoscens Regia benignitate concessit, ut Archidiaconatus, Praebendae, ac alia Beneficia, quae ibidem vacare contigerit Ecclesia ipsa Pastoris officio destituta, donationi substituendi

Philippus Rex
benefic. collationes
Episcopo restituit.

Eisdem Regi
Diploma.

Bona Trecenti
Ecclesiae dante.

Exemptio a
subjectione
Comitis Trecenti.

Aliae concessiones.

Pontificis de cetero reserventur, statuens nihilominus, ut de Beneficiis, quae nuper Sede vacante concesserat tuam faceres voluntatem libere proficendo se in ipsis nihil juris penitus habuisse. Possessiones insuper, & quaedam aliam tibi, quam tuis Successoribus ibidem Rex auctoritate Regia confirmavit; sicut haec omnia in privilegio praefati Regis plenius perspeximus contineri. Cujus tenorem de verbo ad verbum praesentibus litteris duximus inferendum.

In Nomine Sanctae, & individuae Trinitatis. Amen. Philippus Dei Gratia Rex Francorum. Noverint universi praesentes pariter & futuri quod charissimus quondam genitor noster Ludovicus Mattheo tunc temporis Trecenti Episcopo ejusque Successoribus, quae subter annexa sunt in perpetuum concessit, & confirmavit, videlicet Villam, quae dicitur Sanctus Leo cum appendiciis suis, & quicquid juris idem Episcopus habebat in Villa, quae dicitur Avenz, quicquid juris habebat in Villa quae dicitur Lanens, quicquid juris habebat in Villa, quae dicitur Angularia, & Insulam, quae juxta eam sita est in Flumine Alba: Villam, quae dicitur Aquis cum appendiciis suis, in ea libertate, quae ipsi Trecenti Episcopo a Dominis de Villa Mauri concessa est, videlicet ut cum Trecentem Ecclesiam suo Antistite vacare contingerit, Domini Villae Mauri, vel Ministri eorum de rebus Episcopi, vel suorum hominum jurisdictionis ejusdem Ville nihil accipiant, sed usibus, & dispositioni ejus, qui illic fuerit subrogandus Antistes in sua incolumitate omnia conserventur. Quicquid etiam idem Episcopus habebat in Villa quae dicitur Gumerium, & in Villa nuncupata Summus Mons, cum jure, & libertate quam in eisdem locis habuerunt Antecessores sui. Praeterea libertatem sibi, & Ecclesiae suae a bonae memoriae Comite Hugone concessam scilicet, ut qui ab eodem Episcopo servientes aliquo publico officio obtinuerint, ab omni justitia, & exactione Comitum Trecentium, ac suorum ministerialium, quamvis officium ipsum habuerint, liberi sint, & immunes. Adjecti etiam bonae memoriae supradicti genitor noster, ut Dominus Episcopales, & Curtes cum omnibus in eis contentis in obitu Episcoporum illam libertatem obtineant, quam Comes Henricus ei concessisset, & confirmasse dignoscitur. Ad haec, unum modicum frumenti quem idem Comes Henricus ei de Molendinis, quae sub Turra sita sunt pro Homnibus apud Curtes Insulae habitantibus dedit in Vigilia omnium Sanctorum annuatim perfolvendum, & unum sextarium frumenti in novis Molendinis juxta Ecclesiam Sancti Quonini pro censu quem debet Paganus de Tuiso. Furnum quoque in Burgo Episcopi in ea integritate libertatis quam ei memoratus Comes Henricus concessit, & scripto suo roboravit. Centum etiam solidos quos idem Comes Henricus dedit Matriculariis Ecclesiae Sancti Petri in Theloneo suo Trecenti singulis annis perfolvendos. Grangiam quoque Villae Cestini cum appendiciis suis, quae acquisivit, & acquirere possit. Praeterea honorem de Meriaco cum Casamentis, Terris cultis, & incultis, fluvii, aquis, aquarumve decursibus, pratis, pascuis, & nemoribus. Servis, & Ancillis, sicut Antecessores ejus ab ipso genitore nostro

L.V.

Censura contra interfectores Petri de Castro Novo, qui fuerat delegatus a Sede Apostolica in Provinciam contra Albigenes: deque modo servando contra eosdem hereticos.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Narbonensi, Arelateni, Ebreduensi, Aquis, & Viennensi Archiepiscopis, eorumque Suffraganeis.

Ex Baluz.
Raynald.

Proemium.

Albigenes
gradantur in
Provincia.

Illic a Pontifice missus Petrus de Castro Novo.

Comitis Tolosani fraude deceptus.

nostro, & suis Antecessoribus habuerunt. Casamenta etiam quae Domini de Triagnello Castrum videlicet de Venetiaco, cum aliis, quae ab Ecclesia Trecenti habent. Casamenta etiam, quae Guido de Domniperia, & Hugo de Planeco haecenus ab Ecclesia Trecenti tenuerunt, Casamenta etiam, quae Vice Comes Senonensis, & Dominus de Chascenjo apud Molendinum Leonis tenent. Casamentum quod Odo de Avelajo ab Ecclesia Trecenti tenet. Nihilominus etiam Casamentum quod Vice Comes Sancti Florentini ab Ecclesia Trecenti habet, cum aliis omnibus, quae haecenus Ecclesia Trecenti habuisse dignoscitur. Nos igitur praedicta omnia sicut in privilegio patris nostri continentur confirmamus. Praeterea de donatione Praebendarum, quae vacarunt in Ecclesia Beati Petri Trecenti, Vacante Sede illa, quia non inveniebamus aliquem qui vidisset quod nos eas dedissemus, aut quod genitor noster pia recordationis Rex Ludovicus ipsas tempore Vacantis Sedis vacantes dedisset, & quia etiam ex assertione plurium audivimus quod Praebendae, Archidiaconatus, & alia Beneficia tempore illo vacantia futuro reservarentur Episcopo Trecenti ad conferendum quibus vellet, concedimus dilecto nostro Herveo Trecenti Episcopo, ut ea conferat, & donationem illorum habeat tam ipsi, quam Successores ejus Episcopi Trecenti. Concedimus autem eidem Episcopo, ut de donationibus quas super his fecimus, suam faciat voluntatem, utpote qui nihil juris in hujusmodi donationibus habemus. Ut autem praedicta omnia perpetuum robur obtineant, Sigilli nostri auctoritate, & Regii nominis characteris inferius annotato praesentem paginam confirmamus.

Actum apud Sanctum Germanum in Loja Anno Incarnationis Domini millesimo ducentesimo septimo, astantibus in Palatio Nostro quorum omnia supposita sunt & signa. Dapifero nullo. S. Guidonis Buticularii. S. Matthaei Camerarii. S. Droconis Constabularii. Datum Vacante Cancelleria.

Nos igitur devotionem Regiam propter hoc in Domino commendantes, & tam concessionem, quam Constitutionem, & confirmationem approbantes ipsius, eadem auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti paginam communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Concessionis, Constitutionis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani septimo Idus Februarii Anno millesimo ducentesimo septimo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno Decimo.

Dat. die 8.
Februarii Anno
Do. 1208.
Pont. An. X.

Haec omnia
confirm. Pontificis.

Delegat. Apo-
stolicis Comes
parat infidias.

Abbas Sa-
lzburgensis
Petri de Ca-
stro Novo.

taria monita sibi facta modo velut verax & facili-
s, promitteret se facturum, & modo velut fal-
lax & durus ea prius efficere recusaret, vol-
lentibus illis demum ab eadem Villa recedere
mortem est publice comminatus, dicens quod
quocumque vel per terram diverterent vel per
aquam, vigilantem coram observaret egressum;
& confestim factis dicta complices complices
suos ad exquisitas infidias destinavit. Cumque
nec ad preces dilecti filii Abbatis Sancti Agidii,
nec ad instantiam Consulium & Burgenfium fu-
roris sui mitigari vesania potuisset, ipsi eos invito
Comite nimumque dolente cum armata manus
praesidio prope Ripam Rhodani deduxerunt ubi
nocte quieverunt instante, quibusdam ejusdem
Comitis Satellitibus ipsis prorsus ignotis hospi-
tantibus cum eisdem, qui sicut apparuit in esse-
tu sanguinem inquirebant ipsorum. In crastinu-
m itaque mane facta, & Missa celebrata de-
more, cum innotui Christi milites ad transitum
fluminis se pararent, unus de praedictis Sathane
Satellitibus lanceam suam vibrans, praenomina-
tum Petrum supra Christum petram immobili
firmitate fundatum, tanta proditoris incautum,
inter Costas posterius vulneravit, qui pius in
impium respiciens percussorem, & Christi Ma-
gistrum sui cum Beato Stephano secutos exem-
plum, dixit ad ipsum, Deus tibi dimittat, quia
ego dimitto, pietatis & patientiae tante verbum
sepius repetendo. Deinde sic transiit, acerbita-
tem illi vulneris spe Caesitium est oblitus, &
in instanti suae praefatae mortis articulo cum
ministris sui sociis quae fidem promoverint, &
pacem non desinens ordinare, post multas de-
num orationes in Christo feliciter obdormivit.
Qui profecto cum ob fidem & pacem, quibus
nulla prorsus est causa laudabilior ad martyrium
sanguinem suum fuderit, claris jam, ut credi-
mus, miraculis coruscasset, nisi hoc illorum in-
crudelitas impediret, de quorum similibus in
Evangelio legitur quod Jesus non faciebat ibi
virtutes multas propter incredulitatem eorum;
quia quamquam linguae non fidelibus sed infide-
libus fuit in signum, Salvator tamen praesentatus
Herodii, qui teste Luca valde gavisus est viso
ipso, pro eo quod signum aliquod videre fieri ab
ipso sperabat, & facere designatus est signum
& reddere interroganti responsum, sciens quod
in operatione signorum non credulitatis indu-
ctio, sed vanitatis illum admiratio delectabat.
Licet autem illa prava & perversa generatio non
sit digna, ut tam cito, sicut forsitan ipsa querit,
de suo sibi Martyre detur signum, expedisse ta-
men credimus ei, ut unus iste pro ipsa, ne tota
pereat, moreretur, quae contagio haeretice pra-
vitas infecta per interpellantem occisi sangui-
nem a suo melius revocetur errore, quam vivus
eam potuerit revocare. Hoc est enim vetus ar-
tificium Jesu Christi, hoc miraculosum inge-
nium Salvatoris, ut cum in suis victus esse pu-
tatur, tunc vincat fortius in eisdem, & ea vir-
tute quae ipse mortem moriendo destruxit, a su-
peratis interdum famulis suis superatores eorum
faciat superari. Nisi enim granum frumenti ca-
dens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum
manet: cum autem mortuum fuerit, plurimum
fructum affert. Sperantes igitur quod de morte
hujus fecundissimi grani multus sit fructus in
Christi Ecclesia proventurus, cum profecto sit

Comitem...
ejusque fuoro-
ros in hoc se-
lere excom-
municari man-
dat.

Premia vero
eis promitten-
da, qui contra
haereticos in-
surrexerint.

Subditio vero
Comitis iu-
ramento fide-
litatis absol-
vendo.

ture culpabilis & culpabiliter durus, cujus ani-
mam ipsius gladius non pertransit, neque un-
quam penitus desperantes quin utilitas tanta de-
beat in sanguine suo esse, quod suae sanctae pra-
dicationis initiis circa memoratam provinciam,
pro qua ipse in corruptionem descendit, optata
Deus tribuat incrementa, fraternitatem vest-
ram monemus attentius, & propensius exhor-
tamur, per Spiritum Sanctum in virtute obe-
dientiae districte praecipiendo mandantes quate-
nus verbum pacis, & fidei seminatum ab eo ve-
stra praedicationis irriguis coalescere facientes,
& ad expugnandam haeticam pravitatem, ac
Fidem Catholicam confirmandam, extripando
vitia & seminando virtutes, indefesse studio se-
dultitatis instantes, jamdictum Dei famuli occi-
sorem & universos, quorum ope vel opera, con-
silio vel favore, tantam facinus perpetravit, re-
ceptatores quoque vel defensores ipsius ex parte
Omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus San-
cti, auctoritate quoque Beatorum Petri & Pauli
Apostolorum ejus, ac nostra excommunicatos
& anathematizatos per universas vestras Dioce-
ses nuntietis, & omnia loca prorsus ad quae ipsi
vel aliquis eorum devenerint, praesentibus eis
interdicto factus Ecclesiastico subiacere singu-
lis diebus Dominicis & festivis, pulsatis campa-
nis, & candelis accensis, donec ad Scaem Apo-
stolicam accedentes per satisfactionem condi-
gnam mereantur absolvi, sententiam hujusmo-
di solemniter innovantes. Illis autem qui Or-
thodoxae Fidei zelo succensi ad vindicandum
sanguinem justum, qui de terra clamare non
cessat ad Coelum, donec ad confundendum sub-
versos & subversores de Coelo descendat ad ter-
ram Dominus usque, viriliter se accinxerint
adversus hujusmodi pestilentes, qui simul in-
unum & pacem & veritatem impugnant, suo-
rum remissionem peccaminum a Deo, ejusque
Vicario secure promittatis indulgentiam, ut eis la-
bor hujusmodi ad operis satisfactionem sufficiat
super illis offensis, pro quibus cordis contritio-
nem & oris confessionem veram obtulerint ve-
ro Deo. Hujusmodi siquidem pestilentes non
tantum, jam nostra diripere, sed nos perimere
moliuntur: nec solum ad perimendum animas
linguas acuunt, verum etiam ad perdendum
corpora manus extendunt, perversiores animarum
effectu & corporum peremptores. Licet au-
tem praefatus Comes pro multis & magnis flagi-
tiis, quae longum esset per singula enarrare, jam-
dudum sit Anathematis mucrone percussus, quia
tamen certis indicis mortis Sancti Viri pre-
sumitur esse reus, non solum ex eo quod publi-
ce comminatus est ei mortem & infidias paravit
eidem, verum etiam ex eo quod sicut asseritur,
occisorem ipsius in multam familiaritatem ad-
misit & magnis donis remuneravit eundem, ut
de ceteris praesumptionibus taceamus, quae nobis
plenus innotescunt, ob hanc quoque causam
anathematizatum eum publice nuntietis. Et
cum juxta Sanctorum Patrum canonicas San-
ctiones ei, qui Deo fidem non servat, fides servan-
da non sit, a communione fidelium segregato,
utpote qui vitandus est potius quam fovendus,
omnes qui dicto Comiti fidelitatis seu societatis
aut foederis hujusmodi juramento tenentur a stri-
cti, Auctoritate Apostolica denunciatis, ab eo
interim absolutos, & cuilibet Catholico Viro
licere,

Que ab eo
penitentia si-
gui danda
huius ut absol-
vatur.

De obedi-
entia, & auxilio
Legati Apo-
stolici danda.

Dat. die 8.
Martii 1208.
Pont. An. XI.

Ex Balne-
lis. XI. Epist.
66.

licere, salvo jure Domini principalis non solum
persequi personam ejusdem, verum etiam occu-
pare ac detinere terram ipsius, illo praesertim
obtentu, quod ab haeresi per suam prudentiam
fortiter expiatur, qua per illius nequitiam fuit
haecenus turpiter maculata: quia dignum est,
ut manus omnium contra ipsum insurgant cujus
manus extitit contra omnes. Quod si nec sic
vexatio sibi dederit intellectum, manus nostras
in eum curamus fortius aggravare. Si quan-
do vero satisfactionem promiserit exhibere,
procul dubio ipsum haec penitudinis suae signa
praemittere oportebit, ut de toto penitus posse
quod depellat pravitate haeretica sectatores, & se
paci satagat conciliare fraternae, cum principa-
liter propter culpam quam in utroque noscitur
commisisse, in eum Ecclesiastica fuerit prolata
censura: quamquam si suas Dominus iniquita-
tes voluerit observare, vix possit congrue satis-
facere, non tantummodo pro seipso, sed pro
alia multitudine quam in laqueum damnationis
induxit. Quia vero secundum sententiam veri-
tatis timendi non sunt qui corpus occidunt, sed
qui potest corpus & animam mittere in gehem-
nam, confidimus & speramus in eo, qui ut a fide-
libus suis timorem mortis auferret, mortuus die
tertia resurrexit, quod praefati hominis Dei mors
Venerabili Fratri nostro Conseranenfi Episco-
po, & dilecto filio Abbati Cisterciensi Apostoli-
cae Sedis Legatis, aliisque Orthodoxae Fidei fe-
licioribus non solum timorem non inculet,
sed accendat amorem, ut ejus exemplo qui vi-
tam aeternam temporali morte feliciter est mer-
catus, animas suas in tam glorioso certamine,
si necesse fuerit, pro Christo ponere non formi-
dent. Unde consulimus & monemus preces pre-
ceptis & praecpta precibus inoleant, quatenus
legatorum ipsorum salubribus monitis &
mandatis efficaciter intendentes, tanquam stre-
nui commilitones assistatis eisdem in omnibus
quae propter hoc vobis duxerint injungenda.
Scientes quod sententiam quam ipsi, non solum
in rebelles, sed etiam in desides, promulgave-
rint, nos ratam haberi precipimus & inviolabi-
liter observari.
Datum Laterani octavo Idus Martii, Pon-
tificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii
anno undecimo.

LVI.
Civibus Soranis libertates, & antiquas
confirmat laudabiles consuetudines.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei.
Civibus Soranis.

Ad ubera Sacrosanctae Romanae Eccle-
siae Matris vestrae tanquam devo-
tissimi filii recurrentes, ipsius vos decet dulci lacte
nutriri, ut qui haecenus, novercante fortuna,
onus portatis indebitae servitutis, nunc opita-
lante gratia solamen inveniatis solite libertatis.
Eapropter dilecti in Domino filii, vestris justis
postulationibus grato concurrentes assensu, ra-
tionabiles libertates, bonos usus, & consuetudi-
nes approbatas, quas a tempore Illustris Regis
Bull. Rom. Tom. III.

Rogeri usque ad obitum Willelmi Regum Sici-
liae habuistis vobis paterna benignitate concedi-
mus, & auctoritate Apostolica confirmamus,
ut illis licenter utamini fidem nobis integram
observando.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostrae concessionis, & confirmationis
nostrae, & Si quis autem &c.

Datum Laterani Duodecimo Kalendas
Maji Pontificatus vero Domini Innocentii Papae
Tertii Anno undecimo.

LVII.

Approbat concordiam quamdam inter Salzbur-
gensem Archiepiscopum, & Capitulum Gur-
gense initam super modo eligendi Episcopum
Gurgensem.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei.
Decano, & Canonicis Gurgenfibus.

Turbulentissimam questionem, & plu-
rimam intricatam super electione
Pontificis in vestra Ecclesia facienda inter vos,
& Salzburgensem Ecclesiam temporibus bonae
memoriae Alexandri, & Lucii Praedecessorum
nostrorum non sine magnis expensis, & gravibus
laboribus agitatam nostris quoque temporibus
contigit suscitari, parte vestra firmiter asseren-
te, quod libertas eligendi vobis Pontificem ad
vos tam de jure communi, quam antiqua con-
suetudine, ac speciali privilegio competeat. Un-
de procurator vester postulavit a nobis, ut face-
remus vos pacifica libertatis ipsius possessione
gaudere, partem alteram compellendo a vestra
super hoc indebita molestatione cessare. Cui
cum ex altera parte quaedam objiceretur senten-
tia, quae super hoc pro Salzburgenfi dicebatur
Ecclesia promulgata, idem procurator asseruit
nullam penitus super hoc sententiam fuisse pro-
laram. Verum exhibitis nobis quibusdam litteris
bonae memoriae Frisingensis Episcopi, & Abbatis
Sanctae Crucis, quae videbantur latam ab ipsis
dictam sententiam continere, idem proposuit
subsequenter, quod cum dicti Episcopus, & Ab-
bas non fuerint ordinarii iudices, nec constaret
quod fuerint arbitri communiter electi a parti-
bus, vel iudices a Sede Apostolica delegati, quod
statuerant, robur habere non poterat firmitatis,
contendens vos haecenus libere vobis Pontificem
elegisse. Quem usum sufficienter se asseruit pro-
baturum. Cumque fuisset ei ex adverso respon-
sum praedictos iudices ex delegatione jam dicti
Alexandri Papae Tertii praedecessoris nostri ha-
buisset auctoritatem negotium terminandi super
eligendi usu, & commissione ipsa Venerabilibus
Fratribus nostris Brixinensi, Frisingensi, &
Tergestino Episcopis receptionem totum quos
alterutra partium vellet producere duximus
committendam. Partibus autem postea in nostra
praesentia constitutis, & attentiones super illis
duobus articulis offerentibus nobis clausas, pro-
curator vester fuit in iudicio protulit quod
non crederet super hoc sententiam latam fuisse,
& si forte fuisset lata, per metum utique fuerat
contra vestram Ecclesiam iudicatum, quem ad
nos

Dat. die 18.
April. 1208.
Pont. An. XI.

Idem, Epist.
79.

Capitulum Gur-
gen. archidia-
con. & Capitulum
Episcopi sui
electionem.

Rationes ec-
cliae Salzbur-
gen. Archie-
piscopi pro-
ductae.

Utriusque par-
tis momenta
examina sub-
jecta.

Dies Archiepiscopo dicta.

Ad Sedem Apostolicam accedit.

Allegationes.

nos secreto vocavimus, & de metis inquisivimus qualitate. Sed cum nobis metum hujusmodi expressisset qui sufficienter probatus minime videbatur auferre adminiculum parti vestre, ac se nolle probare alium fateretur, postulans inducias ad metum quem expresserat comprobandum, nos ad concordiam intendentes tam sibi, quam Procuratori partis alterius consulimus, ut adventum Venerabilis Fratris nostri Salzburgerensis Archiepiscopi expectarent, qui venturus tunc temporis ad Sedem Apostolicam speratur. Qui cum nequaquam venisset diutius expectatus, & quidam ex vobis interim ad vestram Ecclesiam accessissent, secum quosdam testes reventes duxerunt, per quos alium metum, scilicet quod per Comitum Palatinum, & Germanos Salzburgerensis Archiepiscopi, qui tunc erat compulsi fuerant contra se Gurgenfes Canonici confiteri, predictas probare voluit procurator, tunc demum confitens sententiam latam fuisse, proponens quod cum in iure civili habeatur expressum, quia quod i vi metus causa gestam est, Praetor nullo tempore ratam habeat, nec illo tempore rata debet haberi sententia, que occasione metus lata fuerat a iudicibus memoratis, ad hoc idem pro arandum quodam alias rationes inducens. Idem praeterea Procurator obtulit iuramentum quod de novo in suam notitiam devenerat talis metus. Quare audiri debebat illa consimili ratione, quod si quisquam tempore contradicti matrimonii presens fuit, nec tunc aliqui proposuit contra ipsum, & illud velit processu temporis accusare, ac consanguinitatem inter contrahentes existere iuraverit se postea didicisse, auditur accusans. Item ex variatione hujusmodi proponebat vestram Ecclesiam non debere periculum sustinere, quia nonnullam quam Praetor variantem admittit, nec mutantis consilium aspernatur. Ad haec proposuit pars adversa quod bone memorie G. Salzburgerensis Archiepiscopus de conniventia, & consensu tam Apostolice Sedis, quam Imperatorie Cellitulis in quadam parte suae Discessit Gurgensem Episcopatum creavit, constituens, ut Gurgenfis Episcopus tam in spiritualibus, quam etiam temporalibus Salzburgerensis Archiepiscopi perpetuus foret Vicarius. Unde cum electio Vicarii, sicut & Vice-Dominii, ad eum solummodo de iure pertineat, cuius Vicarius officiorum, aut etiam Vice-Dominus, profecto Gurgensem Episcopum assererat ratione Patronatus, & Vicarie Salzburgerensi fore Archiepiscopo eligendam, adiciens quod procurator ipse audiri aliquatenus non debebat multiplici ratione, tum quia confessus fuerat quod metum, alium proponere non volebat, tum quia cum a principio latam sententiam negavisset, per fraudem postmodum contrarium eum confessus, tum etiam quia confessus fuerat vos Salzburgerensi Archiepiscopo in talibus obedientiam praestitisse post sententiam memoratam, per que praesumebatur vos eandem sententiam approbare. Proposuit insuper quod postquam vos praefato Lucio Tertio Praedecessori nostro de ipsa sententia querimoniam obtulistis, ab eo fuit eadem sententia confirmata quoad vos sponte per multos annos sententiae parvulis eidem. Quas rationes pars vestra responsionibus diversis elidens adunxit, quod post translationem Archiepiscopi memorati ad

Ecclesiam Maguntinam Ecclesia vestra supradicto Praedecessori Nostro Lucio Papa, quando potuit reclamare, super violentia exposuit quaestionem: Sed ipse, sicut in privilegio quod super electione, institutione, ac consecratione Gurgenfis Episcopi Felicis recordationis Alexander Papa Secundus dicebatur Salzburgerensi Ecclesia concessisse, ita & in Sententia circumventus asserens se diligenter examinasse, ac verum illud privilegium invenisse, quod nos falsum, vel falsatum reperimus manifeste, eam vobis absentibus confirmavit. Nos autem iis, & aliis intellectis, qui coram nobis partes multipliciter allegarunt, interloquendo concessimus, ut procurator vestre probandi metum illum facultatem haberet, praestito iuramento se illum postea didicisse: Sicque testes produxit quos per dilectos filios nostros Leonem Tit. Sanctae Crucis Praebiterum, & Gualam Sanctae Mariae in Porticu Diaconum Cardinales examinaui mandavimus, & eorum depositiones conscribi. Ceterum supra praedicti Archiepiscopi Procurator tam super hoc, quam super eo quod vos asseruit spontanea voluntate sententiae paratiss, necnon etiam quod tam meta, quam alii coram sepe dicto Lucio Papa in iudicio allegatis idem praedecessor noster per privilegii paginam praestitam sententiam confirmavit: testes in vestris partibus producere intendebat, praefato Episcopo Brincenti, & Aquilegenfi Praeposito, & Scholastico Angulenti dedimus in mandatis, ut testes quos utralibet pars super praemissis articulis, & super translatione, quae post tempus sententiae dicebatur facta fuisse, aut in personas testium duceret producendos recipere procurarent, & attestaciones redactas in scriptis nobis similiter transmittentes, praesigerent tam vobis, quam parti ad verse terminum competentem quo vos nostro representaretis conspectui sententiam receperit, nisi forsitan interim ad amicabilem concordiam venire possitis, quam utriusque parti debebamus plurimum expedire. Qui iuxta mandati nostri tenorem recipientes testes utrinque producos, cum inclinare vos ad compositionem amicabilem nequissent, Procuratores vestros, & Partis adversae cum attestacionibus, & scriptis authenticis sub sigillis propriis fideliter consignatis ad nostram praesentiam remiserunt. Quibus postmodum in nostra praesentia constitutis, nos universis attestacionibus publicatis, & tam eis, quam scriptis authenticis utriusque partis diligenter inspectis, & intellectis attente, quaecunque procuratores ipsi proponere curaverunt, apud eisdem pro amabili concordia, ad quam ab ipso litis exordio, vos & partem alteram induxisse dinoscimur, institimus diligenter. Quibus nostris acquiescentibus monitis, Praepositus Ecclesiae vestrae, ac Magister G. vestras exhibuerunt litteras coram nobis, per quas constabat eosdem a vobis recepisse mandatum, non solum agendi, & respondendi, sed etiam componendi. Magister quoque Marcualdus, & R. Salzburgerensis Archiepiscopi Procuratores, etiam litteras Archiepiscopi non exhibuerunt per quas probarent se supra concordia faciendam recepisse mandatum, in Consistorio tamen publice iuraverunt, quod super hoc mandatum ab Archiepiscopo memorato receperant iuxta formam sui ab Archiepiscopo eodem expressam nobisque innotuam ab

Causa delegata.

LVIII.

Decernit Caput, & Magisterium Ordinis Sancti Spiritus in Urbe Roma esse debere.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Fratribus Hospitalium Sancti Spiritus apud Urbem, & Montem Pessulanum Domino famulantibus.

Ibid. Epist. 104.

Causa huius Constitutionis.

Magister Romanus Ordinarius.

Reitor 1011 Montem Pessulanum eligendus de consensu Magistri Romae testidensis.

Clausula.

Dat. die 10. Junii 1208. Pont. An. XI.

Iuris PP. compositio h. inter Partes.

Ejus observantia injungitur Salzburgerensi.

Confirmatur ab Innocentio.

Clausula.

Datum die 7. Junii 1208. Pont. An. XI.

ab ipsis, & quod praefatus Archiepiscopus mandatum ipsum, eis scientibus ab eis nullatenus revocaret, quoque ipsi darent fideliter operam efficacem, ut compositionem facientiam a nobis idem Archiepiscopus observaret. Nos igitur postmodum deliberato cum fratribus nostris consilio, attendentes tam vobis, quam adversae parti multipliciter expedire controversiam ipsam concordia potius quam iudicio terminari, compositionem hujusmodi de partium conniventia inter vos duximus faciendam, ut Episcopo vestro defuncto, Salzburgerensi Archiepiscopo vocatus a vobis ad Ecclesiam Gurgensem accedat, & tres personas, unam videlicet de gremio ejusdem Ecclesiae, quam utiliorem bonae fidei crediderit tam ad regimen Praefatus, quam etiam officium Vicariae, & duas extraneas, vobis denominare procuret, vos vero seorsum super denominatis vobis personis diligenti deliberatione tractetis, & vobis tandem, ac eodem Archiepiscopo in Capitulo residentibus, is ex denominatis personis ab Archiepiscopo primum in Episcopum, & Vicarium, & consequenter a vobis in Episcopum eligatur, in quem omnes, vel saltem major pars vestrum penitus consenserint, ac postmodum electione ipsa per Decanum, vel Praepositum, seu quemlibet alium Ecclesiae vestrae Canonicum ad hoc a Capitulo deputatum solemniter publicata electum ipsum Salzburgerensi Episcopo, utpote Metropolitanum vestro, praesentate curetis, ab eodem confirmationis beneficium receptorum, cum Metropolitanus ipse sine difficultate qualibet tam confirmationis, quam consecrationis manus gratanter impendat. Ne vero cujusquam machinationis astutia hoc aliquid in Ecclesia vestra dispendium attentetur, auctoritate Omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ex parte quoque Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra, excommunicationis sententiam interponimus, quam Salzburgerensi Archiepiscopo, qui pro tempore fuerit, incurrat si quando de gremio Ecclesiae vestrae quemquam denominare praesumpserit, nisi quem ad Praefatum regimen, & officium Vicariae ultiozem existimaverit bona fide. Quam compositionem procuratores ipsi pariter approbantes, eandem humiliter receperunt. Nos etiam ad postulationem eorum compositionem eandem iuxta praescriptam formam factam a nobis, & ab ipsis Procuratoribus, sicut praemisum est, approbatam, auctoritate Apostolica confirmamus, statuantes, ut nec sententia, nec privilegium, aut quodlibet aliud instrumentum huius compositioni unquam obstat, quin etiam quantum ad hoc penitus sint invalida, ut ipsa compositio sine quovis obstaculo, robur obtineat perpetuae firmitatis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae compositionis, confirmationis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Anagninae nonis Junii, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno undecimo.

Bull. Rom. Tom. III.

LIX.

Monumentum consecrati ab Innocentio Abbati in Monasterio Fosse Novae.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Abbati, & Conventui Fosse Novae.

Ibid. Epist. 114.

Si olim in veteri Testamento Altaris Consecratio celebris habebatur, quanto magis nunc in novo debet solemniter haberi, cum non minus inter illud, & istud, quam inter lucem, & umbram distet Altare. In illo sane carnales, & irracionales hostiae mactabantur, in isto vero il-

Altarium consecrationis in lege veteri.

Q 2

Iud unicam, & vivificum holocaustum semper offertur, quod pro redemptione humani generis semel in Ara Crucis extitit victimatum, videlicet Unigenitus Dei Filius Jesus Christus, idem ipse Sacrificium, & Sacerdos, qui & pretium se dedit in Cruce, ut moriens, fideles suos a morte redimeret, & Cibum se tribuit in Altari, ut vivens fideles suos alat ad vitam, incorporans sibi ejus edentes, ut per hoc quod accepit ipse de nostro, & accipimus ipsi de suo, in unum corpus, caput, & membra insolubiler uniamur, ipso rogante, ut omnes in ipso sicut ipse in Patre ac Pater in ipso sicut in unum. Cum ergo magnum, & arduum sit Sacramentum Altaris, utique longe majus quam non possumus ordiri, ad consecrandum in Monasterio vestro novum Altare, quod in nova Basilica erexitis a vobis cum multa supplicationis instantia, multoties invitati, ad Monasterium ipsum descendimus, immo verius ascendimus ad Montem Bethel, in quo degunt filii Prophetarum, utinam illo igne celitus inflammati qui secundum preceptum dominicum semper debet in Altari ardere, ipsumque Sacrosanctum Altare cum honorabili catu Episcoporum, & Cardinalium, assistente fidelium multitudine copiosa, quarto decimo Kalendas Julii solemniter propriis manibus consecravimus, hanc expetentes, & expectantes a Christo mercedem, ut quotiens super illud in Mytherio salutaris mortis ejus memoria frequentabitur, ipse sit nostri memor in bonum, ut per sue mortis virtutem, & a morte culpae nos liberet in praesenti, & a morte gehennae nos eripiat in futuro, illorum piis precibus exoratus, qui pro salute vivorum ac defunctorum super ipsum Altare holocaustum ei offerent medullatum. Ut igitur ipsius Altaris consecratio veneranda singulis annis devotius celebretur, universis quoad celebritatem consecrationis ipsius infra quindecim dies devote conveniant, de injunctis sibi penitentis pro peccatis indulgentiam unius anni concedimus, de illius pietate confisi qui est remissio peccatorum. Licet autem Monasterium vestrum juris, & proprietatis sit Sedis Apostolicae speciale, quia tamen ex hoc juris, & proprietatis ipsius quasi specialius est effectum, nos illud sub speciali cura, & principali tutela Beati Petri suscipimus cum omnibus rebus quas in praesentiarum iusto titulo possidet, aut in futurum iustis modis poterit adipisci, ut secundum privilegia praedecessorum nostrorum ac nostra, semper eas sine contradictione possideat, gaudens ubique privilegiis, & indulgentiis universis tam generalibus, quam etiam specialibus a Sede Apostolica impetratis. Cunctos igitur ipsius jura servantes Apostolica Benedictione prosecuantur, eosque divina Majestas, & iustificet in praesenti, & glorificet in futuro. Turbatores autem ipsius, nisi commoniti respuerint, reos se divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscant & munere Apostolicae Benedictionis immunes, scientes quod ideo sub Altare reliquiae Martyrum reconduntur, ut ibi contra persecutores ipsius loci vindicta iusti sanguinis postuletur, ubi sanguis iustus commemoratur effusus, juxta quod legitur: Vidi sub Altare Dei animas occisorum propter verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant, & clamabant dicentes: Usquequo, Domine Sanctus & verus, non iudicas &

Istoria consecrati ab Innocentio Altaris.

Indulgentiam illud die anniversaria visitantibus concedit.

Monasterium ipsum ius Sedis Apostolicae protectione suscipit.

vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant super terram. Omnibus autem eidem loco sua jura servantibus consolatio Sancti Spiritus tribuatur hic in xvm. Amen.

Datum apud Monasterium Casinense duodecimo Kal. Augusti, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii anno undecimo.

Dat. die 10. Julii 1208. Pont. An. XI.

L X.

De modo utendi jure ab Apostolica Sede concessio conferendi Beneficia.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, & aliis Ecclesiarum Praelatis, eorumque Capitulis, & Conventibus, seu Collegiis tam exemptis, quam non exemptis, ac Patronis Clericis, seu Laicis praesentes Litteras inspecturis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Res. Angli. scripti. veter. Tom. I. pag. 328.

Exordium.

Postquam regimini generalis Ecclesiae nos licet immeritis divina pietas voluit praesidere, & cordi semper habuimus, quod honestatem, & ordinem in omnibus servaremus, ac in provisionibus sciendis haberemus illius providentiae modum, per quem Ecclesiis, & Monasteriis, seu aliis piis locis honor, & commodum proveniret. Quod autem contrarium, quandoque accidisse dimoscitur tum propter malitiam temporum, tum improbitatem nimiam petitorum, saepe nobis dolorem intulit, & cordi nostro suspiria cumulavit; Maxime, cum post multa diffugia, & excogitata resistentia studium, provisiones quasdam prorsus inviti fecerimus, quas potuisse vitare pro magno, & solemnium gaudium duceremus. Cum itaque dudum fuerimus mente vigilantes, ut super his adhibere possemus remedium opportunum, nos pro quiete mentis nostrae, ac pro Ecclesiarum, Monasteriorum & locorum praedictorum salute, duximus statendum, quod singuli vestrum Canonias, & Praebendas, ac Beneficia, seu personatus, ac dignitates, cum cura, aut sine cura, redditus, ac etiam pensiones, ad collationem, sive electionem, seu praesentationem vestram spectantia, quae obtinentur a quibuscumque oriundis extra Regna in quibus habentur Canonias, & Praebenda, ac alia supradicta, sive apud Sedem Apostolicam, maneat, sive alibi commorentur, ex tunc personis idoneis Deum habendo praeculis conferre, vel eas ad ea eligere, ac electas confirmate, sive praesentare, & praesentatas admittere, sublato cujuslibet contradictionis, & appellationis obstaculo valeatis. Et ex tunc personae ipse in eisdem Canonias, & Praebendis, ac Beneficiis, seu dignitatibus, & personatibus, redditibus, & pensionibus plenum, & inconcussum obtineant. Nec tamen de his priusquam vacent se aliquatenus intromittant, sed ea ipsa jure quam citius vacaverint assequantur, & ipsa intrandi, ac retinendi, nullis requisito consensu liberam habeant facultatem, ista tamen quod illi, qui nunc ipsa obtinent, ea quousque cesserint, vel decesserint, pleno jure pacifice habeant, & quiete, ac nul-

Ad Beneficia personae idoneae praesentanda.

Non concessio antequam vacent.

De expectati- vit.

ac nullum omnino super his praetextu ejusdem Statuti praedicti patiatur. Volumus tamen, quod si sub expectatione praebendarum in Ecclesiis in quibus provisum fuerit dictis personis, prius sint recepti aliqui, vel si super provisione sua in eis Litteras Apostolicas impetraverint, sicut in receptione, vel impetratione, si in praebendarum assecutione personae praerantur eisdem, si vero aliqua personarum ipsarum, cui obtenta ejusdem statuti provisum fuerit, vel ei per vos iuxta modum inferius notatum contigerit, vel de vestra liberali gratia provideri, cedat interim, vel decedat, licitum sit vobis tam cito loco sui aliam idoneam subrogare, ac succellive hoc facere, in cujus earundem cessione, vel obitu personarum: sub divini tamen iudicii obtestatione praecipimus, quod personae ipse post possessores dictorum Canoniatum, & Beneficiorum, ac praebendarum, seu personatum, & dignitatum, reddituum, seu pensionum nullas insidias, aut fraudem, vel molestias, sive quodcumque aliud inconveniens machinetur, alias autem hoc ipso cadant ab omni jure eis super provisione hujusmodi adquisito. Cum dignum sit, quod sicut gratia pro victute tribuitur, ita poena pro vitio compensetur. Pro malitiis autem cohibendis, quae hujusmodi forsitan occasione statuti oriri possent in mentibus perverforum, volumus, ut si aliquem cui surrogatio ex beneficio ejusdem statuti facta fuerit, quod abbit perimi contigerit quo quomodolibet subrogatus possessionem suae provisionis non habeat, nec aliquatenus apprehendat, nisi prius Apostolicas, vel Ordinarii, & aliorum Religiosorum Virorum Deum timentium patentes litteras obtinerit, quod de morte sic occisi suspectus nullatenus habeatur. Caterum quia personis eisdem in grave posset redundare tedium, quod vacationem Canoniatum, & praebendarum, ac aliorum praedictorum per longa tempora expectarent ad hoc nostra defudat intentio, ut de Canonias, Praebendis, ac Beneficiis, sive personatibus, & dignitatibus, redditibus, & pensionibus ad vestram collationem, aut electionem, vel praesentationem spectantibus, quae praeter hujusmodi provisionem vestram vacant ad praesens, sive vacare contigerit, dummodo nulli alio de jure competent, liberaliter, ac sine mora provideatis eisdem, & postmodum ipsorum loco alias personas idoneas quam citius subrogetis. Ad haec statutum praedictum, quamvis juri oppositum, quod pro causa legitima, & salubri ad nullius requisitionem, vel instantiam proprio motu fecimus, plenam, & inviolabilem firmitatem volumus obtinere, si tamen ad alias collationes, & electiones, seu praesentationes quascumque de cetero fieri contigerit, idem statutum nullatenus extendatur, nec Sanctionibus Canonice propter ipsum in posterum aliquod praedictum generetur. Praeterea nulla privilegia, vel indulgentiae, sive Litterae Apostolicae Sedis, vel legatorum ejus sub quacumque forma verborum de cetero impetranda, obstant praefato statuto, cum jam plenum jus per hujusmodi collationem, aut electionem, sive praesentationem acquiratur personae eisdem, & illud eis tolli non possit, absque divini offensae nominis, & Sedis Apostolicae injuria manifesta. Nos enim nihilominus si aliquid super his contra praefatum statutum con-

tigerit attentari, non solum irritum, & inane decernimus, sed omnis qui contravenire praesumpserit, divinae maledictioni, ac nostro volumus subjacere. Licetumque sit vobis universis, & singulis tanquam nostris in hac parte ministris nostras, sive legatorum nostrorum lacere Litteras si quae statuto ipsi contraire, vobis, aut alicui vestrum fuerint praesentatae. Canoniatuum insuper, & Praebendarum, ac Beneficiorum, & aliorum praedictorum possessio sicut praedictum est, nihilominus intretur, ac retineatur libere non obstantibus litteris memoratis. Saepere vero dictum statutum ad Pontificatus, & Abbatias, ac alias regulares extendi volumus dignitates.

Data Laterani tertio Nonas Novembris Pontificatus nostri anno undecimo.

Datum die 7. Novem. 1207. Pont. An. XI.

L X I.

Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum Monasterii S. Aegidii Tolosan. cujus Monachis nonnulla praescribuntur servanda.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto in Christo filio Pontio Abbati Monasterii Sancti Aegidii, ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Ex Balaz. lib. XI. pag. 172.

Proemium.

Quamvis Ecclesiarum omnium cura nobis, & sollicitudo immincat, illis tamen locis atque personis quae Beato Petro, & Sanctae Romanae Ecclesiae specialiter adherere, & in eius fidelitate atque obedientia devotius permanere noscuntur, attentiori cura providere nos convenit. Ut autem pro Beati Aegidii Monasterio, cui Deo auctore praesente dinoscitur, diligenti sollicitudine vigilemus tanto amplior nobis necessitas est injuncta, quanto idem Locus ab exordio suae foundationis ad jus, & Dominium ejusdem Apostolorum Principis specialiter dinoscitur pertinere. Tuis itaque, dilecte in Domino fili Pontie Abbas, iustis postulationibus benignum impertientes assensum, ad exemplar Praedecessorum Nostrorum Sanctae recordationis Innocentii, Eugenii, & Adriani quarti Romanorum Pontificum, omnem libertatem seu immunitatem vobis, ac vestro Conobio per Antecessorum nostrorum privilegia contributam praesentis privilegii pagina roboramus, Statuentes ut nulli omnino Archiepiscopo vel Episcopo liceat super idem Conobium, vel Abbatem sive Monachos ibidem Domino servientes manum excommunicationis aut interditionis extendere. Sed tam vos quam Monasterium cum Villa quieti semper ac liberi ab omni Episcopali exactione vel gravamine per Omapotentis Dei gratiam maneat. Monachos vero, & Presbyteros seu Clericos, qui in vestris obedientis commorantur, pro delectis suis a quibuslibet Laicis capi, verberari, aut ad redemptionem cogi penitus prohibemus. Praeterea statuimus ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem Monasterium in praesentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futurum concilio Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis pra-

Monasterium hoc ad dominium S. Petri spectans.

Exemptio omnes eisdem.

Et bona commanentur.

præstante Domino poterit adipisci, firma tibi tuisque Successoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Abbatis videlicet Sancti Egidii de Ungaria, & Sancti Eusebii de Provincia, Ecclesias Sancti Egidii de Accio, Ecclesiam Sancti Egidii de Dano, Ecclesiam Sancti Egidii de Superya cum Villa, Ecclesiam Sancti Eusebii de Longobardia, Ecclesiam Sancti Baudilii de Hispania, Ecclesiam Sancte Eulalie de Barbastra, Ecclesiam de Revinas cum sua Villa, Ecclesiam de Boccona cum Villa, Ecclesiam Sancti Andree de Luapello, Ecclesiam Sancti Egidii de Tolmone, Ecclesiam Sancti Hippolyti de Melfo cum Villa, Ecclesiam Sancti Lupi, Ecclesiam Sancte Mariæ de Pruteneto, Ecclesiam Sancti Johannis de Gardoaenea cum Villa, Ecclesiam Sancte Crucis de Molazano, Ecclesiam Sancti Martini de Cerbario, cum sua Capella, Ecclesiam Sancti Stephani de Coronna, Ecclesiam Sancti Amanandii cum Villa, Ecclesiam Sancti Martini de Oranegues, Ecclesiam Sancti Martini de Cinciano, Ecclesiam Sancti Andree de Berniz cum Capella sua, Ecclesiam Sancti Saturnini de Seuca cum ipsa Villa, Villam de Bionz, Ecclesiam Sancte Cecilie de Staggello cum ipsa Villa, Ecclesiam Sancti Felicis de Aspirano cum ipsa Villa, Ecclesiam Sancte Columbe cum medietate Villa, Ecclesiam Sancti Andree de Campo Maritano, Ecclesiam Sancte Mariæ de Saturanicis, Ecclesiam Sancti Egidii de Missiniaco, Ecclesiam Sancti Stephani de Cassila cum Cappella, Ecclesiam Sancti Petri de Prevenheris cum Villa, & Ecclesiis suis, Ecclesiam Sancti Andeoli de Robiaco cum Capella, & Villa, Ecclesiam Sancti Victorini, Ecclesiam Sancti Andree, Ecclesiam Sancti Petri de Vannis cum ipsa Villa, Ecclesiam Sancte Mariæ de Monte Alto cum Cappella, & Villa, Ecclesiam Sancti Baudilii de Somerio cum Capella, Ecclesiam Sancti Servii ultra Rhodanum cum Villa, Ecclesiam Sancti Petri, & Sancti Michaelis juxta Castrum Ralilianis, Ecclesiam Sancti Privatii cum Villa, Ecclesiam Sancti Stephani de Menerba cum Capellis, & Villa, Ecclesiam Sancti Christofori de Vacheris cum Cappella, & Villa, Ecclesiam Sancti Johannis de Albenatis cum Villa, & Parochiali Ecclesia Sancte Mariæ, Ecclesiam Sancte Mariæ de Redosc cum Villa, Ecclesiam Sancte Columbe de Capingo, Ecclesiam Sancti Egidii de Padernis, Ecclesiam Sancti Maximi de Medens, Ecclesiam Sancti Petri de Inter-Montes cum ipsa Villa, Ecclesiam Sancti Petri de Trincatallis, Ecclesiam Sancti Johannis de Mejano, Ecclesiam Sancti Sebastiani de Montepelato, Ecclesiam Sancti Petri de Launiaco, Ecclesiam Sancti Salvatoris de Casianigis, Ecclesiam Sancti Eugeni de Orbestri cum Capella, Ecclesiam Sancti Genesii de Mediogozes, Ecclesiam de Acione, Ecclesiam de Malbofe cum sua Capella, Ecclesiam de Rocca, Ecclesiam de Campoz, Ecclesiam de Lardario cum Ecclesiis, & omnibus earum pertinentiis, Castrum de Monfort, Castrum de Lennatio, & quinque medietas terre, ac quatuor Candelas quotidianas, quæ quondam R. de Berjaco Monasterio Sancti Egidii testamento reliquit. Transiçiones præterea quæ inter vos, & Johannem Nemausen-

sem atque Raimundum Uzeticensem Episcopos de Ecclesiis quartionibus factæ sunt, & authentico scripto firmatæ, vobis nihilominus confirmamus. Illud autem auctoritate Apostolica prohibemus, ut nullus Abbas vel Monachus Theaurum, honores vel possessiones præfati Monasterii seu Cellarum ad ipsum pertinentium quæ aut modo habentur, aut in tuturum largiente Domino acquirantur, alienare, distrahere, impignorare, vel in Feudum, Census, seu Beneficium alicui Militi dare præsumat, nisi forte pro redemptione captivorum, pro communi, & graviori famis inopia, & pro emptio-ne seu pro redemptione possessionum. Hoc ipsum autem si contigerit, totius fiat communi deliberatione Capituli: ut nihil dolo vel subreptione aliqua, sed prædictarum necessitatum instantia committatur. Abbas vero vel Monachus qui hoc attentaverit, Abbas siquidem Abbatie regimine careat, & excommunicationis Sententia percellatur, Monachus autem a Monasterio penitus, & ab ejus honoribus excludatur, & ejusdem excommunicationis Sententia teneatur, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit. Prohibemus etiam ut infra Villam Sancti Egidii, & circa eandem Villam usque ad unam leugam nulli Hospitaliariorum seu militum Templi, vel cuilibet alii personæ absque Abbatis, & Capituli consensu liceat Religiosum Domum, Ecclesiam, Oratorium, seu unitionem construere, Cimiterium habere, divina officia populo celebrare cum Villa ipsa cessaverit, signa pulsare, oblationes a populo in Missarum celebratione suscipere, Baptizare, & Parochianos vestros ad officia divina suscipere. Ob-eunte vero ejusdem loci vestri Abbate, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia præponatur nisi quem Fratres ipsius Monasterii communi assensu vel pars consilii Senioris secundum Deum, & Beati Benedicti regulam providerint eligendum. Electus autem ad Romanum Pontificem benedicendus accedat. Sane illam Tolosani Comitis nobilis memorie Raimundi abdicacionem auctoritate Sedis Apostolice confirmamus. Siquidem Comes ipse honores omnes ad Beatum Egidium pertinentes tam in Valle Flavianâ quam in extrinsecis, quicquid juste vel injuste videbatur tenere, omnes rectas sive pravas consuetudines quas ipsius Antecessores aut ipse habuerant ob honorem Dei, & Beati Egidii reverentiam apud Nemausense Concilium in manu Prædecessoris Nostri beate memorie Urbani Pape jurans, Odiloni Abbati, & ejus fratribus noscitur reliquisse, & se atque universos Successores suos, si forte hoc donum irritum facere pertentarent, quod ad se erat, damnatione ac maledictione maledixit, atque a præfato Antecessore nostro excommunicationis inde Sententiam in Concilio dari fecit. Quia vero præfatus Adrianus Papa Prædecessor Noster devotioni præfati Comitis annuens Apostolica auctoritate constituit neminem Successorum ejus aliquid de his quæ a prædicto Comite Raimundo præfato Monasterio Sancti Egidii relicta sunt ulla posse temporis longevitate præscribere, ut maledictionem & damnationem evadat a præfato Comite constitutam, quod ab eo provide factum est auctoritate Apostolica confirmamus. Ad hæc adjicientes pro amplio-

Et vero ullo modo alienari prohibetur; sub certis pa-nis.

Abbas a Monachis eligendus.

Comite Tolosani refutationem.

Ab Adriano PP. confirmatum approbat.

ri Beati Egidii veneratione statuimus ut infra terminos a nostris Prædecessoribus constitutos nemo prioris aut super ipsam Beati Egidii Villam deprædacionem vel assultum facere, aut graviorem personæ cuilibet inferre audeat læsionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat præfatum Monasterium temere perturbare aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel minuire, seu aliquibus vexationibus fatigare; sed illibata omnia & integra conserventur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolice auctoritate & Diocesanorum Episcoporum in prædictis Capellis, Canonica justitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostre Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertioque communita, nisi præsumptionem suam congrua satisfactione correxerit potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore & Sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eisdem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem premia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Datum Laterani per manum Iohannis Sancte Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sancte Romanæ Ecclesie Cancellarii secundo Idus Novembris indictione duodecima, Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo octavo Pontificatus vero Domini Innocentii Pape Tertii anno undecimo.

LXII.

De subventione Terræ Sanctæ cum Indulgentiarum elargitione is, qui ad ejusdem recuperationem opem aliquam impenderint.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christi fidelibus per Lombardiam & Marchiam constitutis.

Utinam Dominus & nobis efficacem sermonem & vobis ac aliis perfectum largiretur auditum; ut quod de Cœlestis Regis obsequio suademus, saltem per parabolum inducamini Regis temporalis implere qui cum servorum suorum culpa regnum proprium amisisset ad recuperationem ipsius auxilium sepe flagitavit eorum, quibus ei non solum illud impendere contumaciter recusantibus, quin immo manus suas convertentibus hostiliter in se ipsos, ipse demum propria recuperavit potentia Regnum suum. Num igitur quis ex vobis tam misericors est vel demens, qui si vice Regis hujusmodiungeretur, accepto tempore justitiam, judicandi servos tales, tamquam regios proditores & perfidos infideles, exilio vel incendio, suspendio, sive forsitan alio duriori supplicio non puniret, ut malis male perditis, in eorum bona

fideles alios subrogaret. Porro si sic Rex faceret temporalis, qui solum in corpore potestatem haberet, quanto magis Dominus Jesus Christus Rex Regum & Dominus dominantium, qui & corpus & animam nobis contulit, & utrumque potens est mittere in gehennam, de ingrati-tudinis vitio & velut infidelitatis crimine suos servos poterit condemnare, si ei de terra quam pretio sui Sanguinis comparavit, ob culpam profecto non suam, sed ipsorum, ejecto, ad illam recuperandam neglexerint subvenire. Ecce ipse de sua hereditate pro nostris iniquitatibus pulsus exulat, ecce ad suam subventionem auxilium nostrum quasi exheredatus implorat, nec est qui vel fovet exulem vel adjuvet implorantem. Expansis in Cruce Brachis iteratam quasi crucigentium se nobis insinuat contumeliam, & pene penitus nullus est qui ad ejus debita moveatur devotione vindictam. Transfigitur lancea latus ejus, manus, & pedes clavus crudelibus configuntur, & neminis fere peccius compassio crudelitatis tantæ transverberat ut mortem sibi retributurus quam tribuit ille pro ipso, in adiutorium ejus exurgat. Aggravata sunt etenim corda omnium, & eo jam fere spiritum emittente voce magna, qua clamat, nequeunt excitari. Oh quam omnes sine pietate sunt facti, & in crudeles universi mutati, quandoquidem puerpera virgo de paupere præcepti diversorio cum puero Vagiente depellitur, & a nullo sibi debito humanitatis studio subvenitur; Væ geniti peccatrici, væ populo pleno peccatis. Vere animi duri es, & arca tua frons, ac nervus ser-reus cervix tua. Dominus qui te fecit, & non solum tibi tribuit id quod habes; sed etiam, & quod es, cœditur, & conspuitur, blasphematur, & flagellatur, quin potius jam cunctis ludibriis, & suppliciis, quæ substituit corporaliter. Spiritu-ualiter innovatis, non solum ad Crucem, atque deducitur, immo ipsa sibi etiam Crux auferitur in hoc rabie modernorum Crucifixorum veterum Tyrannidem excedente quod cum illi nihil in Cruce dimisissent eidem, isti nec Crucem, & tu tantam tui dissimulas ignominiam Creatoris? Heu Servos ingratos; Heu famulos indevotos, qui cum Cœli ac terræ Dominus ad recuperandum proprium patrimonium, non suis, sed eorum culpis amissum, adiutorium implorat ipsorum, non solum illud impendere damna-biliter sibi renuunt, verum etiam in se ipsos hostiliter arma convertunt? Proh dolor; quis furor est, & quæ licentia tanta ferri domesticorum Cruorem per civilia bella condere, ac perfidas, & perferas nationes de Christi linere patrimonio triumphare? Numquid abbreviata, & parvula facta est manus ejus, ut non possit redimere, aut non est virtus ad liberandum in ipso? Nonne ipse, qui malefaceret in sua increpatione desertum, indueret Cœlos tenebris, & saccum poneret operimentum eorum, funiculum hereditatis suæ in solo posset oris sui verbo salvare? Deus siquidem sempiternus Dominus, qui terminos terre creavit, qui dat lapso virtutem, & jis qui non sunt fortitudinem; & robor multiplicat, non deficit, nec etiam laborabit, quin orientalem Provinciam, quando voluerit, & sicut voluerit de manibus eruat Impiorum: Sed in occupatione ac detentatione ipsius peccata nostra sic forsitan ponenda prævidit ut pena ipsa impunitibus majorem.

verteretur in culpam, & penitentibus proficeret ad Coronam: ut unde contumacium aggravaret excessus, inde remitteret humiliantium se reatas. Sciens etenim quod diligentibus se omnia cooperantur in bonum, non ut scientiam sibi per experientiam compararet, cum universa noverit, & praeviderit ab aeterno, sed nos ut nos de virtute vel infirmitate nostra redderet certiores, & daret intelligi plenius, qui sunt ejus. Salutiferæ Crucis signum in quo ipse salus nostra pependit, & terram nativitatis suæ, quam proprio sanguine consecravit, captabimur fidei Christianæ permittit, si quem forsitan tangeret ejus injuria, si quem zelus divinæ legis accenderet, & ad vindicandam Crucis injuriam excitaret. Dormiebant etenim somnum suum omnes Viri divitiarum dormiebant, & in suis voluntatibus ac voluptatibus dormitabant, cum factus est repente de Cælo sonus de inopinato Christi hereditatis excidio, non solum excitans dormientes, sed universos Christianorum fines concitans: ut quia nullus de Dei potentia dubitabat, id singuli suis criminibus imputarent, & sic saltem reverterentur ad Dominum, & de suis peccatis excelsibus, qui prius in cordibus suis dixerant: Non est Deus. Cum igitur Dominus in hoc forsitan occasionem nobis voluerit præstare salutis, immo salvationis causam præbere, Universalitatem vestram monemus attentius & exhortamur in Domino ac in remissionem vobis injungimus peccatorum, quatenus ante oculos cordis habentes exitum Crucifixi, qui potentes sunt prælium Domini præliari, & Crucem & arma capeant, qui vero non sunt habiles ad pugnandum, in expensis suis secundum proprias facultates aliquos dirigant bellatores, nec sit qui se ab hujusmodi obsequio subventionis excuset quin aliquid saltem modicum vel unum nummum imperialem propter hoc devote ac libenter impendat, cum ad mercandum Regnum Cælorum interdum Calix sufficiat aquæ frigida, ac pauper mulier in gazophylacium duo minuta mittendo laudetur plus ceteris obtulisse. Proinde carissimi filii, dum communis inquit necessitas, similitates domesticas deponatis, & operam quam offeris bellis aut gueris mutuis impensuri, in Terra Sanctæ vos juvet auxilium exercere, quæ pro peccatis nostris viris & viribus, operatoribus & opibus destituta in tanta necessitate consistit in quantâ profus ab initio suæ visitationis nequaquam no fecit extitisse. Ut autem de vestra jam quasi retributione securi laborem tam sanctum confidentius assumatis, de Dei omnipotentis misericordia & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli auctoritate confisi, ex illa quam nobis Deus, licet indignis, ligandi atque solvendi contulit potestate, omnibus qui laborem hujus itineris in propriis personis subjerint & expensis plenam peccatorum suorum, de quibus cordis & oris egerint penitentiam, veniam indulgemus, & in retributione justorum salutis æternæ pollicemur augmentum. Eis autem qui non in personis propriis illuc accesserint, sed in suis tantum expensis juxta qualitatem & facultatem suam viros idoneos destinarint illuc per annum moraturos ad minus, & illis similiter qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis assumptæ peregrinationis laborem impleve-

Fideliter horretur ad subventionem Terræ Sanctæ.

Antea vero similitates deponendas mones.

Auxilium præstantibus indulgentias impetrent.

rint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remissionis volumus esse participes juxta quantitatem subsidii & devotionis affectum omnes qui ad subventionem ipsius terræ de bonis suis congrue ministrabunt. Personas quoque ipsorum & bona ex quo crucem susceperint, sub Beati Petri & nostra protectione suscipimus, necnon & sub Archiepiscoporum & omnium Prælatorum Ecclesiæ Dei consistere defensione jubemus, statuentes ut donec de ipsorum obitu vel reditu certissime cognoscatur, integra maneat & quieti consistant. Quod si quisquam contra præsumperit, per Censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescatur. Si qui vero proficentium illuc ad præstandas usuras juramentum tenuerit astricti, Creditores eorum per Ecclesiarum Prælatos, ut remittant eis præstitum juramentum & ab usurarum exactione desistant, eadem precipimus districtione compelli. Quod si quisquam Creditorum ad solutionem eos coegerit usurarum, ipsam ad restitutionem eorum simili cogi animadversione mandamus. Concedimus etiam Venerabilibus Fratribus nostris Cremonensi & Yprienfi Episcopis & dilecto filio Abbate de Tilieto, quibus specialiter auctoritatem tradidimus inducendi vos ad opus hujusmodi pietatis, necnon aliis Archiepiscopis, & Episcopis in quorum diocesis permanetis; ut circa eos qui de bonis suis terræ sanctæ voluerint subvenire, de discretorum Virorum consilio, qualitate personarum, & rerum quantitate pensatis, & considerato nihilominus devotionis affectu, opus injunctæ penitentiae commutare possint in opus Eleemosynæ faciendæ.

Datum Laterani IV. Idus Decembris Pontificatus vero Domini Innocentii Papa Tertii anno undecimo.

LXIII.

Confirmatio Bonorum Trecentis Ecclesiæ, & Decretorum Romanorum Pontificum pro ejusdem Ecclesiæ Capituli disciplina, & Episcopii jurisdictione servanda.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Herveo Episcopo Trecenti, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Cum honestas tua, frater Episcope, ac devotio mereantur, ut apud nos in tuis debas petitionibus exaudiri, tanto tibi libentius in iis, quæ secundum Deum duxeris requirenda, deferimus, quanto gratiam Apostolicæ Sedis comparasse tibi nosceris plenior. Ea propter, Venerabilis in Christo Frater Episcope, tuis justis postulationibus clementer annuimus, & ad exemplar felicis recordationis Alexandri Papa prædecessoris nostri Trecentem Ecclesiam, cui auctore Deo præesse dinosceris, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus, statuentes ut quascumque possessiones, quæcumque bona eadem Ecclesia in presentiarum iuste ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum

Dat. die 10. Decem. 1208. Pont. An. XI.

Exordium.

Ecclesiam Trecentem sub Apol. protectione suscipit.

zum largitione Regnum vel Principum, obligatione fidelium seu aliis iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, & illibata permaneat; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Ecclesiam de Sancto Leone, & ipsam Villam cum appendiciis earum, Ecclesiam de Aquis, & Villam cum appendiciis, & pertinentiis suis. Decimam de Barbereio, Decimam Cappelle Sancti Lucæ tam in annona quam in vino, Ecclesiam de Calixto, Ecclesiam de Villagravis, Ecclesiam de Nigella, Ecclesiam de Monte Porterii, Ecclesiam de Monte Gevoldi, Ecclesiam de Larbusia, Ecclesiam de Pontibus, Ecclesiam de Nogento, Ecclesiam Sancti Petri, & S. Martini de Bocenajo, Ecclesiam de Avenz, Ecclesiam de Mariniaco, Ecclesiam de Castriis, Ecclesiam Sancti Saviniani, Ecclesiam de Saveris, Ecclesiam Sanctæ Mauræ, Ecclesiam de Corlavellejo, Ecclesiam de Verreriis, Ecclesiam de Lusinejo, Ecclesiam de Bulliaco, Ecclesiam de Villa Mauri, Ecclesiam Sancti Medardi, Ecclesiam de Bretenniaco, Ecclesiam de Fols, Ecclesiam de Bardona, Ecclesiam de Esterniaco, Ecclesiam de Campo Guidonis, Ecclesiam de Boffeja, Ecclesiam de Curia Givoldi, Ecclesiam de Tombis, Ecclesiam de Sancto Iusto, Ecclesiam de Sancto Ferreo, Ecclesiam de Arezis, Ecclesiam Troci de Sancto Basolo, Ecclesiam Sancti Ulfi, Ecclesiam de Salona, Ecclesiam de Calderiaco, Ecclesiam de Allebanderiis, Ecclesiam de Viapero, cum Cappella Bonovicinæ, Ecclesiam de Grandivilla, Ecclesiam de Herbita, Ecclesiam de Villaris, Ecclesiam de Semonia cum Capella Campi Grillanis, Ecclesiam de Ulmis, Ecclesiam de Estracellis, Ecclesiam de Bolegis, Ecclesiam de Summovere, Ecclesiam de Septem Fontibus, Ecclesiam de Puellari Monasterio, Ecclesiam de Poenz Ecclesiam de Nucerio, Ecclesiam de Dienvilla, Ecclesiam de Crespejo, Ecclesiam de Subienis, Ecclesiam de Pignejo, Ecclesiam de Hispania, Ecclesiam de Loves, Ecclesiam de Sumplesio, Ecclesiam de Sancta Susanna, Ecclesiam de Pipere, Ecclesiam de Guafconia, Ecclesiam de Marcillaco, Ecclesiam de Summofonte; Præterea Canonicales Ecclesias ad jus Trecentis Ecclesiæ pertinentes, scilicet Ecclesiam Sancti Nicolai de Sezanna, Ecclesiam Sancti Remigii de Plejotro, Ecclesiam Sancti Blicherii de Breccis, Ecclesiam Sancti Flaviti de Villamauri, Ecclesiam Sancti Nicolai de Pugejo, Ecclesiam Sancti Laurentii de Plancejo, Ecclesiam quoque Sancti Stephani prope Civitatem Trecentem, cujus curam Decani ejusdem loci de manibus tuis debent suscipere, cum omni obedientia, & subjectione quam tibi tuisque successoribus idem Decani cum hominibus tenentur exhibitione persolvere, auctoritate Apostolica confirmamus. Ad instar præterea bonæ memoriæ Eugenii Papa prædecessoris nostri Abbatiam Sancti Lupi, Abbatiam Sancti Petri de Cella, Abbatiam Sancti Martini, Abbatiam Sancti Petri Arremarenis, Abbatiam Sancti Petri de Nigella, Abbatiam quæ vulgo dicitur Oja, Abbatiam Sancti Sereni de Cantumerula, Abbatiam Sanctæ Mariæ de Arripatorio, Abbatiam Sanctæ Mariæ de Bullencurt, Abbatiam S. Mariæ de Recluso, Abbatiam de Bellolisco, Abbatiam de Cap-

Ecclesia hujus boni nonnulla enumerat.

pella, Abbatiam de Bassofonte, Abbatiam S. Mariæ, quæ sita est in Suburbio Trecastrino, Abbatiam quæ vocatur Paracletus, Decimam de Molcejo, Decimam de Marineio, Decimam de Jarloorio, Decimam de Summofonte, Decimam de Avant, Decimam de Villa Arduini, Decimam de S. Leone, Decimam de Martilejo, Decimam de Bretenajo, Decimam de Sancto Viçore, Decimam de Claellis, Decimam de Novovico, Decimam de Fontebetun, & Decimam de Buseris tibi, & Ecclesiæ tuæ auctoritate Apostolica confirmamos. Ad hæc, cum prudentum, & Religiosorum Virorum consilio bonæ memoriæ Matthæi prædecessoris tui statuisse dicatur, ut in Trecenti Ecclesia septem Canonicoz ad minus Presbyteri, & septem Diacones præter Archidiaconos, sint assidui, quibus decedentibus nulli debeant subrogari nisi Presbyteri vel Diacones aut etiam alii in talibus ordinibus constituti, quod propinquioribus quatuor temporibus quæ occurrunt ad illos ordines assumantur, promissione ac professione nihilominus præstita, de assiduitate in prædicta Ecclesia faciendâ, idem Alexander prædecessor noster ejusdem Episcopi petitionibus benigne rotam decuit, annuendo, constitutionem ipsam ratam habens, & firmam, eandem perpetuis temporibus illibatam manere decrevit, adjiciens quod si eis inferiorum ordinum Clerici fuerint substituti, & communiti primis quatuor temporibus, illos ordines non recipere liceret dicto Episcopo, & successoribus suis illis loca sua, & fructus interdicere præbendarum, & si nec sic in subsequentibus quatuor temporibus illos recipere procuraret, eis prorsus amotis, alios subrogandi liberam haberet auctoritate Apostolica facultatem. Præterea de ipsius Episcopi consensu, & voluntate idem prædecessor noster instituit, ut si qui Canonici Trecentis Ecclesiæ in ejusdem Episcopi vel successorum suorum aut etiam in ejusdem Ecclesiæ servitio forsitan existerent, vel eum licentia jam dicti Episcopi, & capituli vacarent scholasticis disciplinis, aut essent iniquitate detenti, suorum nihilominus integros fructus recipere præbendarum, alii vero Canonici, qui Ecclesiæ assidue non servirent, viginti tantummodo solidos perciperent annuatim. Insuper idem Alexander prædecessor noster adiecit, ut tam a præfato Episcopo quam a successoribus suis in prædicta Ecclesia, cum Decano careret, in Decano Presbyter Canonice statueretur, aut etiam Diaconus, qui primis quatuor temporibus quæ occurrerint in Presbyterum ordinetur, & si communitus in eisdem quatuor temporibus ordinem Presbyteri suscipere forte neglexerit, hæc præfato Episcopo, & suis successoribus esset illi auctoritatem, & potestatem ipsius officii, & Sedem in Choro, & Capitulo interdicere, ac si nec sic in subsequentibus quatuor temporibus ordinem Presbyteratus susciperet, eo amoto libere alium subrogaret. Nos igitur ejusdem prædecessoris nostri vestigiis inherentes, quæ ab ipso super præmissis articulis approbata vel statuta sunt approbando, eadem auctoritate Apostolica confirmamus. Ad hæc, ad instar ejusdem Alexandri prædecessoris nostri statimimus, ut nec tibi, neque tuis successoribus liceat præscriptas Parochiales Ecclesias ad mentem Episcopi specialiter pertinentes a Mensâ vestra

De numero Canonicoz.

Qui sacris statim insistant debent.

De servitio communiti.

De Decano, qui in installatione.

Parochias ad mentem Episcopalem pertinentes ab electione non posse decitari.

sine auctoritate Romani Pontificis aliquatenus alienare.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat praesam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctae Mariae in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae Cancellarii decimo quinto Kalendas Februarii, indictione duodecima, Incarnationis Dominicae anno millesimo ducentesimo octavo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno Undecimo.

LXIV.

Christifideles studet inducere, & hortatur ad expugnationem Haereticorum Provincialium.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Universis Fidelibus in obsequium Christi contra Provinciales haereticos certaturis.

Benedicti vos in Domino, qui fecit caelum & terram, quoniam cum committeret draco bellum, & Ecclesiam Sanctam Dei machinarum suarum molimine conquassaret, apprehenditis arma & scutum, & in ejus adjutorium surrexistis. Quia igitur omnis, qui in agone contendit, abstinere se ab omnibus, ut unum certaminis sui cursum eo melius quo liberius valeat consummare. Universitatem vestram rogamus attentius, & monemus per Apostolica scripta in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatenus tam arduum, & tam sanctum Dei obsequium aggressuri, postpositis omnibus, quae hunc vestrum sanctum agonem impedire valerent, ante omnia, & in omnibus cavetis, ut illam servetis, & unitatis concordiam, & concordiae unitatem, quod per astutiam Sathanae, qui operibus pacis invidet, nulla discordia inter ipsos, nulla possit emulatio suboriri, ita strenue, ita caute in hoc negotio cum vestro subsidio, & consilio processuri, quod illud possint feliciter, & salubriter consummare; ne, si secus accideret, quod divinitus avertatur, in quo proficere poterat, Ecclesiae causa deficeret, & haeretica pestis

Claudia.

Dat. die 17. Januar. 1209. Pont. An. XI.

Ex Baluz. Epist. 130.

Fideles ad mirum concordiam adhortantur.

Et ad strenue certandum.

Dat. die 3. Febr. 1209. Pont. An. XI.

LXV.

Privilegium pro Ecclesia Atheniensi.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Berardo Atheniensi Archiepiscopo, ejusque Successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Antiquam Atheniensis gloriam Civitatis innovato gratiae non patitur antiquari, quae quasi modernae religionis figura in prima ejus fundatione praesulerit, cultum quem tribus distincta partibus tribus falsis nominibus impendebat, sub tribus demum personis erga veram, & individuum Trinitatem convertit, studioque mundanae scientiae in divinae sapientiae desiderium immutato, arcem famosissimae Palladis in Sedem humiliavit gloriosissimae Genitricis, veri Dei nunc assecuta notitiam, quae dudum ignoto extruxerat Deo aram. Civitas quidem ipsa praecleari nominis, ac perfecti decoris philosophicam prius artem erudiens, & in Apostolica fide postmodum erudita, dum & Poetae Litteris imbuit, & Prophetas, demum ex litteris intellexit, dicta est Mater artium, & vocata Civitas Litterarum. Hanc autem, si velimus interpretans in interpretatum convertere, Carathispher possumus appellare, quam quia Orthoniel Imperio Culep subdidit, filia ejus Axa data in conjugem illi fuit. Subdita ergo Deo, Venerabilis in Christo Frater Archiepiscopo, haec egregia Civitate, ut ipsam in ejus subjectione conserves, Sponsam in ea tibi spirituali conjugio copulasti, quam instar Axa veluti a te montem intelleximus suspirando deponere, ut arentis sua Apostolicae Benedictionis irriguis perfunderet dignaremur. Nos igitur non incongruum reputantes minus illuc Apostolici Patris litterarum in Orbem pene totum novimus effluxisse, justis postulacionibus clementer annuimus, & Atheniensem Ecclesiam, cui favente Deo praesentem se dinosceris, sub Beati Petri & nostrae protectione suscipimus, ac praesentis scripti privilegio communitus; statuentes, ut quascunque possessiones, quaecunque bona eadem Ecclesia in praesentiarum juste, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, se alii-justis modis praesente Domino poterit adipisci, firma

Hanc Ecclesiam sub protectione recipit S. A.

Eique bona omnia confirmat.

firmam tibi tuisque Successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus vocabulis exprimenda. Casalia, Procovenio, Vertipos, Triclini, Platan, Felin, Curionaster, Cassas, Menidi, Ducheleos, Calixtes, Perseconar, Catraperfeta, Clazazundas, Chandebride, Alianastasis, Pothamo, Pirgo, Hu, Marcton, Oargite, Largedo, Lalaconite, Vatia, Litterne, Mortar. Episcopatus quoque inferius annotatos Ecclesiae tuae ab antiquis temporibus Metropolitanico jure subiectos tibi tuisque Successoribus nihilominus confirmamus, videlicet Episcopatum Agripontis, Cermopontensem, Davaliensem, Abelonensem, Zorconensem Carithensem, Coroniacensem, Andrensem, Megarensem, Squirontensem, & Cheensensem. In Carithensi Episcopatu duo Casalia, Lesboveries, Lepesin, Leperistere, Lamarogna, Locarimera, Lomoni, Lochiehem, Lopolistile, Cundegrat, Lapisto, Vincas Conizari, Muscarel, Catacephalar, Agiafroneis. Quadringentas palicas, & ducentos papates com morantes Athenis, & centum palicas in Thebis, & centum in Nigroponte. Molendina, Ecclesia, Hortos & Balnea, & Macella de Nigroponte, & Athenarum, & Flumina unde rigantur Horti. Abbatis Sancti Siriani, Sancti Michaelis, Sancti Joannis, & Sancti Nicolai, Monasteria Beati Nicolai de Cataperica, Beati Nicolai de Columnis, & Sanctae Mariae de Blakernis. Monasteria Cinoloitarum, Sancti Prothasii, Sanctae Trinitatis, Sancti Georgii, Sancti Dionysii Arcopagite, Sancti Theodori, Sanctorum Cosmae & Damiani, Beati Nicolai de Duchelco, Beati Nicolai de Menide, Beati Philippi, Sancti Lucae, Sancti Georgii de Insula, Monasterium de Co-prez, & Sancti Blasii. Usam quoque Palaei ad Pontificalis officii plenitudinem tuae fraternitati Apostolicae Sedis liberalitate concedimus, quo utique infra tuam Ecclesiam ad Missarum solemnia uti memineris eis diebus quibus praedecessores tuos usos fuisse cognoscis, videlicet in Nativitate Domini, Festivitate Protomartyris Stephani, Circumcisione Domini, Epiphania, Hypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Coena Domini, Sabbato Sancto, Pascha, Feria, secunda post Pascha, Ascensione, Pentecoste, tribus Festivitatibus Sanctae Mariae, Natalo Beati Joannis Baptistae, Solemnitate omnium Apostolorum, Commemoratione omnium Sanctorum, Dedicacionibus Ecclesiarum, Ecclesiae tuae principalibus Festivitatibus, Consecrationibus Episcoporum, Ordinationibus Clericorum, & Anniversario tuae Consecrationis die. Cimiteria insuper Ecclesiarum tuae Diocesis, & Ecclesiastica beneficia nullis hereditario jure possideat. Quod si quis hoc facere contenderit censura Canonica compescatur. Porro quia quidam Monachorum jus suum Episcopis auferre contendunt, auctoritate Apostolica prohibemus ne Monachi in Diocesi Atheniensi Cappellanas teneant Sacerdotis, seu Cappellani Beneficium, aut officium sine auctoritate Pontifici usurpent, sed Presbyteris Cappellanis integre conserventur quaecunque ad jus Cappellaniae pertinent noscuntur. Statuimus praeterea, ut nullus cujusquam ordinis Clericus Ecclesias in vita sua tantum sibi commissas ad jus Archiepiscopi pertinentes sine consensu, vel consensu tuo, vel successorum tuorum faciat Censuales, aut in causa

Pallium cens. ced. Archiepiscopo.

Monachos in ea Diocesi Cappellanas teneant.

Bull. Rom. Tom. III.

jusquam transferat potestatem, & si factum fuerit, irritum habeatur. Sed nec Monachi, aut Canonici, seu quilibet alii Clerici in Ecclesiis ad tuam Diocesim pertinentibus sine auctoritate tua instituire, vel remove audeat Cappellanos nisi forte Pontificum Romanorum privilegio, vel antiqua, & rationabili consuetudine muniantur. Praeterea quod a te communi assensu Capituli tui, vel majoris partis sanioris consilii in tua Diocesi canonice fuerit institutum, ratum & firmum volumus permanere. Prohibemus autem ne Presbyteri, vel alii Cappellani Ecclesiarum ad Ecclesiae tuae jus pertinentium possessiones earum absque consensu tuo, salvis tamen Canonice institutionibus, distrabere, vendere, vel obligare, seu alio quolibet modo alienare praesumant. Quod si factum fuerit, irritum habeatur. Apostolica insuper auctoritate vetamus ne interdictos, vel excommunicatos tuos ad officium, vel communionem Ecclesiasticam sine conscientia, & consensu tuo quicumque admittat, aut contra Sententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire praesumat; nisi forte periculum mortis imminet, ut dum praesentiam tuam habere nequiverint, per alium secundum formam Ecclesiae satisfactione praemissa oporteat ligatum absolvi. Ad haec, omnes libertates & immunitates, dignitates quoque, ac rationabiles & approbatas consuetudines Ecclesiae tuae, necnon & exemptiones secularium exactionum a Regibus, seu Principibus, aut aliis fidelibus rationabiliter tibi, & Ecclesiae tuae, ac Clericis ejus indolitas auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti privilegio communimus.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat Atheniensem Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Salvis semper in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate, reverentia, & mandato. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Joannis Sanctae Mariae in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae Cancellarii, Idibus Februarii, indictione undecima, Incarnationis Dominicae Anno millesimo ducentesimo octavo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno Undecimo.

Alique Statuta sancit ad ejusdem Ecclesiae indolentiam.

Eisque libertates confirmat.

Claudia.

Dat. die 15. Febr. 1209. Pont. An. XI.

LXVI.

Ricardo Comiti Sorano Castrum Vallis Montonis confirmat, eaque omnia, que ei locarant Canonici Basilice Lateranensis.

Ex Balaz. lib. XII. epist. 5.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Nobili Viro Ricardo Germano nostro, Sorano Comiti,

Castrum Vallis Mont. are alino gravatum.

Um Castrum Vallis Montonis pro multa, & magna pecunie quantitate sub gravibus esset pignoratam usuris, itaut de alienatione ipsius multiformiter ageretur, nos precaverere volentes, ne ad illos forsitan perveniret, per quos tam Apostolica Sedes quam Lateranensis Ecclesia, necnon & tota vicinia grande, ac grave incurreret detrimentum, cogitavimus emere idem Castrum. Sed cognoscentes, quod Lateranensis Ecclesie dispendium generaretur, si Castrum ipsum immediate ad Sedem Apostolicam perveniret, sicut etiam Prior, & Canonici ejusdem Ecclesie a nobis consulti sunt multoties protestati, nos habita deliberatione prudenti, ex omni parte providere volentes, Castrum ipsum de illorum fecimus emi consensu, partim de bonis tuis, & partim de nostris, ad opus utique tuum, sub nomine nostro, ne venditionem ipsam forte contingeret ab xmulis impediri, qui de tuis successibus typo invidia contabescunt. Quia vero per Dei gratiam omnia fuerunt sine turbatione completa, nos Castrum ipsum cum omnibus pertinentiis suis, silvo jure Lateranensis Ecclesie tibi ad opus, & utilitatem tuam, & heredum tuorum concessimus, assignavimus, & tradidimus, tali quidem tenore, ut pro pecunia, quam nos ad emptionem ipsius Castrum contulimus, tu & heredes tui de Castrum ipso interposito juramento pacem, & guerram ad mandatum Romani Pontificis contra quoslibet homines facias. Tu vero in presentia nostra, & fratrum nostrorum super hoc juramentum corporaliter prestavisti. Et ut devotionem quam ad Romanam habes Ecclesiam plenius demonstrares, de aliis quoque terris, que ad te proprietario jure pertinent exhibuisti simile juramentum, sicut per publicum instrumentum apparet quod Joannes de Sancto Laurentio Sacrosancte Romanæ Ecclesie Scribarius de nostro, ac fratrum nostrorum mandato conscripsit. Quia vero tu, qui germanus noster existis, apud Lateranensem Ecclesiam, cui nos multa & magna bona contulimus inferioris conditionis esse non debes, quam illi fuerunt, quibus diversis temporibus de mandato, & assensu predecessorum nostrorum eadem Lateranensis Ecclesia Castrum ipsum sub certa forma locavit, jussimus & statimus, ut cum finita fuerit illa locatio, secundum eandem formam tibi, & heredibus tuis Lateranensis Ecclesia relocet Castrum ipsum, nisi forsitan in aliam formam super ipsa locatione concordare possitis. Ne igitur in tuum, & heredum tuorum dispendium valeat redundare quod non solum ad vestrum commodum, verum etiam tam Apostolicæ Sedis, quam Lateranensis Ecclesie, ac totius vicinæ nescitur procuratum, nos & ea, que prescripta sunt auctoritate Apostolica confirmamus, & presentibus.

Illud Ricardo emi sita, & Pontificis pecunia.

Prestito fidelitatis juramento.

Statuit ut locatione facta alia favore successorum Comitis locatio fiat.

Statuto decernimus, ut contra ea nullo inquam tempore quisquam venire presumat, itaut sit irritum, & inane quicquid de ipso Castrum contra prescriptam formam foret a quolibet attentatum. Si ergo Prior & Canonici Lateranensis Ecclesie contra Statutum Apostolicum venientes locatione finita nollent prescriptum Castrum, tibi, vel tuis heredibus relocare, vos nihilominus illud ex hac concessione Apostolica teneatis, ne pretium multum quidem & magnum, quod propter utilitatem communem pro emptione ipsius Castrum partim a nobis, & partim a te datum est, amittatur. Ita tamen, ut parati sitis locationem recipere secundum precedentium locationum tenorem, & faciatis illi persolveri annuam pensionem. Prelibati vero instrumenti tenorem ad majorem cautelam huic pagine fecimus annotari. Quod quidem est tale.

Tenor Instrumenti locationis.

In Nomine Domini. Anno Incarnationis Dominice millesimo ducentesimo octavo, Pontificatus vero Domini Innocentii Tertii Papæ Anno undecimo, indictione undecima, mense Octobris die sexta, Acta publica si litterarum memoria tradita fuerint, nibe oblivionis remota, perpetua inspectione clarescunt. Quapropter ego Joannes de Sancto Laurentio Sanctæ Romanæ Ecclesie Scribarius mandato, & precepto Domini Innocentii Tertii Papæ juramentum prestitum eidem Domino Papæ, successoribusque suis, & Ecclesie Romanæ in Palatio Episcopi Ferentini a Comite Ricardo, sicut vidi, audivi, & interfui, publicis litteris scribere curavi. Comes Ricardus de Sora juravit fidelitatem, & fecit ligium homagium Domino Papæ Innocentio Successoribusque suis, & Ecclesie Romanæ in presentia Dominorum Joannis Albanensis, Joannis Sabinensis, Nicolai Tusculanensis, Hugolini Hostiensis, Episcoporum Cynthii tituli Sancti Laurentii in Lucina, Cynthii tituli Sanctorum Joannis & Pauli, Benedicti tituli Sanctæ Sofiæ, Rogerii tituli Sanctæ Anastasie, Petri tituli Sanctæ Pudenciane Presbyterorum Cardinalium, & Joannis Sanctæ Mariæ in Cosmedin Sanctæ Romanæ Ecclesie Cancellarii, Joannis Sanctæ Mariæ in Via Lata, Pelagii Sanctæ Lucie in Septem Soliis Diaconorum, Cardinalium, Rainaldi Domini Papæ Acolythi, & Laicorum subscriptorum. Pro Polo, & alia terra, que olim fuit Odonis de Polo, quam ipse tenet, eo salvo quod si aliqua persona pro dicta terra presato Comiti movere voluerit quæstionem, ipse Comes teneatur ei in Curia Ecclesie Romanæ justitiam plenitudinem exhibere; Ceterum de Castrum Vallis Montonis, de Sacco, de Plumbinaria, juravit facere guerram & pacem contra omnes homines ad mandatum eorum, & ad hoc heredes, & successores suos in perpetuum obligavit. De Comitatu vero Sorano juravit similiter facere guerram & pacem ad mandatum ipsorum. Salva fidelitate, & salvo mandato Regis Sicilie. Et idem Dominus Papa investivit dictum Comitem per Capam argenteam deauratam, presentibus & consentientibus, & approbantibus omnibus prescriptis Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, Cardinalibus, & injungentibus mihi Scribario, ut hujusmodi juramentum publicis litteris exararem. Hi interfuerunt in Palatio Ferentini coram Domino Papa, Episcopis, Presbyteris, Diaconibus.

bus. Dominus Lotharius, Dominus Stephanus, Theobaldi, Dominus Romanus de Boroncho, Nobiles Cives Romani; Dominus Laudo de Colle de medio, Dominus Guido de Colle de medio, Benedictus de Averfa, & alii. Et ego Joannes de Sancto Laurentio S.R.E. Scribarius, sicut vidi, audivi, & interfui, scripsi, complevi, & absolvi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis, Constitutionis, concessionis, & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem &c.

Datum Laterani sexto Kalendas Martii, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Duodecimo.

Dat. die 14. Febr. 1209. Pont. An. XII.

LXVII.

Capitulo Strigoniensi confirmat Donationem quamdam ei factam ab Andrea Rege Hungarie.

Ex Balaz. lib. XII. Epist. 32.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Archiepiscopo, & Capitulo Strigoniensi.

In authentico scripto charissimi in Christo filii nostri Andrea Illustris Regis Ungarie nobis ostenso perspeximus contineri, quod ipse miserationem Domini recordatus, quibus post tribulationes multas, & malas recognoscebat se in Patrum suorum Solio residere, in sue Coronationis memoriam, quam per manum tuam, frater Archiepiscopo, de sursum se recepisse fatetur, Ecclesie vestre Beati Adalberti Martyris religiosa devotione concessit, ut annuatim in Festo ipsius Martyris Canonice servientibus in eadem centum argenti marce contradictione sublata de regali arario persolvantur. Nos igitur vestris precibus inclinati, concessionem ipsam, sicut pie, ac provide facta est, & in prelibato authentico continetur, quod de verbo ad verbum presentis pagine duximus inscribendum, auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus; cujus tenor talis est:

Concessio nem d. confirmat.

Instrumentum concessiois.

In Nomine Sanctæ Trinitatis, & individue unitatis, Andreas Dei gratia Hungarie, Dalmatie, Choroacie, Rama, Servie, Galicie, Lodomerieque Rex, in perpetuum. Cum ex Regie dignitatis officio quibuslibet Deo dicatis dominibus teneamur manum pietatis clementer porrigere, & earum utilitati modis omnibus intendere, cupientes tamen aliquid in gazophylacium cum pauperula mittere, Veteris instar Testamenti, quo mellis, inter cetera, primitiæ poni videbantur in sacrilegio, benigniores Regie Serenitatis oculos illis accommodavimus quas a primis crudelitatis nostre cunabulis, & ampliori dignitate promineret, & ardentiori orationum affectione pro salute nostra cognovimus assurgere. Sane miserationum Domini, quibus post tribulationes multas & malas in Solio patrum nostrorum sedimus, recordantes, Ecclesie Beati Adalberti Martyris, quam matrem Regni esse, & Metropolim quamque patribus, & predecessoribus nostris cum insignibus Fidei Sacramenta

regalibus administrasse constat, in nostre Coronationis memoriam, quam de sursum capiti nostro per manum Venerabilis Patris Joannis Archiepiscopi Strigoniensis Deus imponere est dignatus has donorum nostrorum primitias, licet exiguum munus, attribuimus, ut annuatim in supradicti Martyris Christi festivitate Canonice Deo illic deservientibus centum marce argenti contradictione confusa de regali offerantur arario. Quod ut ratum, & stabile perseveret in posterum, presentem paginam in argumentum nostri muneris annotatam sigilli nostri roboravimus impressione. Datum per manus Gothfridi Orodienensis Præpositi Aula Regie Cancellarii Anno Domini Incarnationis MCCVI. Venerabili Joanne Strigoniensi Archiepiscopo existente, Calano Quinquecolessensi, Boleslao, Vacienfi, Petro Geurienfi Episcopis, Mochone Palatino, & Comite Bichorienfi, Chepano filio Mujabono, Benedicto Vayavodo, Chepano Comite Baciensi, Smaragdo Zonukienfi, & Comite Curie, Gala Comite Budragienfi, Marcello Suprunienfi, Tiburcio Albenfi, Poth Musunienfi Comite.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Constitutionis infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Laterani duodecimo Kalend. Maji Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Duodecimo.

Clausula.

Dat. die 19. Aprilis 1209. Pont. An. XII.

LXVIII.

Strigoniensibus Archiepiscopis confirmatur jus coronandi Reges Hungarie.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Johanni Strigoniensi Archiepiscopo, & Successoribus ejus canonice substituendis in perpetuum.

Id. Epist. 43.

Istis petentium precibus dignum est facilem nos præbere assensum, & vota que a rationis tramite non discordant effectui proficere complere. Cum ergo, Venerabilis in Christo Frater, postulasset a nobis, ut jus coronandi Hungaricos Reges, quod a te ac Successores tuos asseris pertinere, tibi & illis Apostolice dignaremur privilegio confirmare, nos inspecto regeſto felicis recordationis Alexandri Papæ predecessoris nostri, in eo perspeximus contineri, quod cum Principes, & Barones Hungarici Regni ab eodem predecessore nostro cum multis precum instantia postularint, ut si bonæ memoriæ Laurentius predecessor tuus juxta mandatum ipsius inclite recordationis Belam tunc in Regem Hungarorum electam contradiceret coronare, ipsi per alium imponi Regni faceret Diadema, ne Regno, & Ecclesie Hungaricæ gravia possent pericula provenire si dictus Belam celeriter unctionem non reciperet, & Coronam, idem predecessor noster presato predecessori tuo per Apostolica scripta mandavit, & in obedientia virtute precepit, ut supradictum electum in Regem omni dilatione, contradictione, & appellatione postpositis coronaret, aut si per seipsum eum forte pro debilitate corporis coronare non possit, bonæ memoriæ Colocenti Archie-

Quomodo jus coronandi Hungaricos Reges derivatum sit ad Strigonienses Archiepiscopos.

chiepiscopo intimaret, ut cum absque præjudicio honoris, & dignitatis ipsius ac Strigoniensis Ecclesie, congregatis Episcopis Regni in loco ubi Reges coronari consueverunt, in Regem inungeret, & sibi coronam imponere non dilleret, recepto prius ab eodem electo in Regem scripto de consilio, & assensu ipsorum, & Principum Regni aperte suo Sigillo bullato quod ex hoc nullam ei vel Strigoniensi Ecclesie præjudicium fieret, quo minus Hungarici Reges ab Archiepiscopo ejusdem Ecclesie semper debeant coronari, præfato Colocensi dans nihilominus in præceptis, ut si prædictus prædecessor tuus coronare noller eundem, nec in hac parte ipsi committere vices suas, idem auctoritate Apostolica fretus, contradictione ac appellatione postpositis, absque præjudicio illius, & Strigoniensis Ecclesie non postponeret coronare, ita quidem quod idem electus in Regem ante Coronationem suam Ecclesie sepefate scriptum faceret supradictum, quod idem ipsi fecit postmodum in hæc verba. Ego Bela Dei gratia Hungaria, Dalmatie, Croatia, Ramæque Rex divina disponente Clementia suscipio Coronam de manu Colocensis Archiepiscopi, sed non in præjudicium Strigoniensis Ecclesie, quo minus Hungarici Reges ab eisdem Ecclesie Archiepiscopis semper debeant in posterum coronari. Felicitas quoque recordationis Clemens & Celestinus ad instar præfati prædecessoris nostri dignitatem Coronationis Regum Hungarorum, decessoribus tuis & Ecclesie tibi commissa, auctoritate Apostolica confirmarunt. Nos igitur eorundem prædecessorum nostrorum vestigiis inhxerentes, præfatum jus, ut videlicet Hungarici Reges ab Archiepiscopis Strigoniensibus semper debeant coronari, tibi & successoribus tuis auctoritate Apostolica confirmamus & presentis scripti privilegio communimus. Salva semper Apostolica Sedis auctoritate, a qua Hungarici Regni Corona processit.

Confirmatur.

Clasula.

Dat. die 15. Maji 1309. Pont. An. XII.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Cunctis autem vobis ius idem servandus sit pax Domini Nostri Jesu Christi; quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem premia æternæ pacis inveniant.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesie Cancellarii, Indictione duodecima Idibus Maji, Incarnationis Dominice anno millesimo ducentesimo nono. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno duodecimo.

Concessio Privilegiorum Ordini Fratrum Sanctis. Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Johanni Ministro, & Fratribus Ordinis Sanctæ Trinitatis, tam presentibus, quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Operante Patre luminum (a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum, qui Solem suum oriri facit super bonos & malos, etiam diebus nostris, in quibus peccatis ex gentibus, abundat iniquitas, & multorum charitas refrigerat) nonnulli faciente cum eis Domino signum in bonum (unde inter alia beneficia, que nobis misericorditer impertitur, ad gratiarum actiones propensius invitamur) posteriorum obliiti, ad anteriora eum Apostolo se extendunt. Et excentes veterem hominem cum actibus suis, & novum, qui secundum Deum creatus est induentes, in vitam transunt novitatem, cum relictis pro Deo, que possident, & non que sua sunt, sed que Jesu Christi, querentes, voluntariam eligunt paupertatem, & divinæ se subiciunt servituti. Quorum desiderium tanto est propensius annuendum, quanto per opera pietatis gratiorem præstant Altissimo famulatum.

Exordium.

§.1. Licet autem, secundum Apostolum, nec qui plantat, nec qui rigat sit aliquid, sed qui incrementum dat Deus; plantationem tamen vestram novellam, Apostolicæ protectionis presidio disposuimus irrigare, quatenus Deo præstante misericorditer incrementum, fructum profert exoptatum. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatum Ordinem Sanctæ Trinitatis, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & presentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quæcumque bona idem Ordo in presentiarum iuste ac canonicè possident, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, sive aliis iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci: firma vobis vestrisque successoribus, & illibata permaneant.

Frater huius Ordinis sub protectione recipit S. A.

Et sique bona omnia continentur.

§.2. Si quando vero loca deserta, fuerint eidem venerabili Ordini ab aliquo pia devotione collata, liceat vobis edificare Villas, Ecclesias, Coemeteria ad opus hominum ibidem morantium fabricare. Ita tamen ut illic vicinia, Abbatia, vel Religiosorum Collegia non existant, que hoc valeat perturbare.

Potestatem facit. Monasteria edificandi.

§.3. Sane novalium vestrorum, que propriis manibus, aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum, hortorum, vel pomorum fructibus, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat.

A Decimis eximit.

§.4. Liceat quoque vobis, Clericos, vel Laicos, liberos & absolutos a seculo fugientes, ad conversionem recipere, & eos sine contradictione aliqua retinere.

Fraterque ab eis recipi posse concedit.

§.5. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in Ordine vestro professionem

Confirmat propositum Bernardi primi Magistri Waldensium conversorum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Archiepiscopis, & Episcopis ad quos litteræ istæ pervenerint.

Ibid. Epist. 94.

Exordium.

Bernardi filii dei confessio.

Cum inestimabile pretium Sanguinis Jesu Christi, & cetera; require supra in littera scripta eodem quaterno per totum usque. Quapropter venientes ad Apostolicam Sedem dilectos filios, Bernardum primum, & Willelmum Arnaldi, & quosdam alios paterna benignitate suscepimus, ac ea, que nobis &c. ut in eadem usque intellectu. eosque diligenter examinatos, atque correptos, hoc modo reconciliavimus Ecclesiasticæ unitati. Ego, inquit, Bernardus primus, appositis Evangelis, & scripto confessionis imposito super illa; hoc præsto inter manus tuas Summe Pontifex juramentum, Deum invocando testem in animam meam, quod ita &c. Sicut in ipsa, usque pro posse resistam. Hoc autem profiteor non esse juramentum quale Christus legitur prohibuisse in Evangelio, sed quale a Sanctis Doctoribus Augustino, & aliis perhibetur esse præstandum causa necessitatis, cum veritate, & iustitia, & iudicio. Scriptum autem confessionis est tale. Pateat omnibus fidelibus, quod, ego Bernardus primus, & omnes fratres mei propositis nobis Sacrosanctis Evangelis corde credimus, fide intelligimus, ore confitemur, & simplicibus verbis, id est, sine duplicitate, fideliter affirmamus, Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, tres personas esse, unum Deum, & sicut in Credo in Deum, & in Credo in unum Deum, & in quicumque vult continetur confitemur esse per omnia sententiam. Item corde credimus, & ore confitemur, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum de quo nobis est sermo, esse creatorem, & gubernatorem, ac dispositorum omnium rerum visibilium, & invisibilium, corporalium, & spiritualium. Item, corde credimus, & ore confitemur, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum, legem Moysi dedisse, & ipsum in Prophetis locutum fuisse, & Joannem Baptistam ab ipso missum esse, Sanctum, & iustum, & in utero Matris sue Spiritu Sancto repletum. Item, corde credimus, & ore confitemur, incarnationem Domini nostri Jesu Christi, ut qui erat Filius Dei in Divinitate, Patri æqualis, fieret homo in utero S. Mariæ matris sue veram carnem assumens, ex visceribus Matris, qui natus est vera carnis nativitate, & manducavit, & bibit, &c. Dormivit, & fatigatus ex itinere quievit; & passus est vera carnis sue passionem, & mortuus est vera carnis sue morte; & resurrexit vera carnis sue resurrectione in qua postquam veraciter manducavit, & bibit, ascendit in Cœlum, & sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus est iudicare vivos, & mortuos. Item, corde credimus, & ore confitemur, unam esse Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam, sanctam & immaculatam, extra quam neminem salvari fatemur. Sacramenta vero, que in ea celebrantur, inestimabili, atque invi-

nec Ecclesiarum frequentatio, nec Clericorum prædicatio postponatur. Virginitatem vel castimoniam continuam inviolabiliter conservando. Duas Quadragesimas, & jejunia secundum Ecclesiasticam regulam instituta, annis singulis facere proposuimus. Religiosum & modestum habitum ferre decrevimus, qualem consuevimus deportare; calcamentis desuper apertis, ita speciali signo compositis & variatis, ut aperte & lucide cognoscatur nos esse sicut corde, sic & corpore a Lugdunensibus, & nunc & in perpetuum segregatos, nisi reconcilientur Catholicæ unitati. Ecclesiastica Sacramenta suscipimus ab Episcopis & Sacerdotibus, in quorum Diocesis vel Parochiis commorabimur, & eis obedientiam & reverentiam debitam impendemus. Siqui vero secularium in nostro voluerit consilio permanere: consilium ut exceptis idoneis ad exhortandum, & contra hæreticos disputandum, ceteri in domibus religiose & ordinate vivendo permaneant, res suas in iustitia & misericordia dispensando, manibus laborando, decimas, primitias, & oblationes Ecclesie debitas persolvendo.

Eos reconciliari Ecclesie mandat per Episcopos.

Nos igitur habito fratrum nostrorum consilio, per Apostolica vobis scripta mandavimus: ut recepto a ceteris fratribus simili juramento, reconciliaretis eos Ecclesiasticæ unitati, & denuntiaretis eos vere Catholicos, ac recte fideles: in præscriptis, & aliis ipsos secundum Deum ab omni scandalo & infamia servantes immunes, & in litteris testimonialibus, & aliis adminiculis ipsos propter Deum misericorditer juvaretis. Quia vero sicut accepimus occasione prætextu, quod mandatum huiusmodi communiter suscepistis, ad reconciliationem illorum, que sub præscripta forma reconciliari Ecclesie poposcerunt, nondum a vobis fuit processum uno se per aliam excusante: qua de causa multi qui humiliter petierunt intrare, hætenus remanisse foras Ecclesiam asserunt. Nolentes, sicut etiam nec velle debemus, ut qui trahi gratia divina creduntur, per duritiam vestram ad infinita Dei misericordia repellantur: fraternitati vestre per iterata scripta mandamus, & districte præcipimus; quatenus si non omnes his exequendis potueritis interesse, tu frater Archiepiscopo cum quolibet aliorum, constitutos in Terracenen. Provincia huiusmodi pœnitentes, juxta præscriptam formam appellatione remota reconciliare procures. Circa præfatum Durandum de Ofca, & Willelm. de S. Antonino, ac eorum socios, secundum præmissum mandatum nihilominus procedendo. Eis autem in fide recta, & sana doctrina manentibus, exhortandi licentiam tribuentes competentibus horis & locis.

Dat. die 10. Maji 1210. Pontif. An. XIII.

Datum Lateran. quarto Idus Maji, Anno decimotertio.

DIRECCION GENERAL DE BIBLIOTEC

invisibili virtute Spiritus Sancti, licet a peccatore sacerdote ministrantur, dum Ecclesia eum recipit, in nullo reprobandus, neque Ecclesiasticis officiis, vel benedictionibus ab eo celebratis detrahimus, sed benevolenti animo, tanquam à justissimo amplectimur. Approbamus quoque Baptismum Infantum, & si defuncti fuerint post Baptismum, antequam peccata committant, fatemur eos salvari. Confirmationem quoque ab Episcopo factam, ad est impositionem manuum sanctam, & venerande accipiendam esse censemus. In sacrificio Eucharistia, quae fuerant Panis, & Vinum ante consecrationem, post consecrationem esse Corpus, & Sanguinem Jesu Christi, simpliciter affirmamus, & credimus: in quo nihil à bono majus, nec à malo minus perfitur Sacerdote. Peccatores veraciter penitentes veniam à Deo consequi concedimus, & eis libentissime communicamus. Unctionem infirmorum cum Oleo consecrato veneramus. Conjugia carnalia esse contrahenda secundum Apostolum Paulum non negamus, legitime vero contracta disjungere, omnino prohibemus, Ordines Ecclesiasticos, id est Episcopatum, & Presbyterium, ac ceteros, & omne quod in Ecclesia ordinabiliter sanctum legitur, aut canitur, humiliter collaudamus, & fideliter veneramus. Item, corde credimus, & ore confitemur, resurrectionem hujus carnis quam gestamus, & non alterius; & vitam aeternam, & unumquemque hominem secundum opera sua esse receptorum. Eleemosynas, & sacrificium, ceteraque beneficia fidelibus defunctis prodesse, non dubitamus. Et quia fides sine operibus mortua est, ut dicit Apostolus Jacobus, saeculo abrenuntiamus, & quae habebamus velut à Domino consultum est, pauperibus erogavimus, & pauperes esse decrevimus, ita quod solliciti esse de crastino non curamus, nec aurum, vel argentum, vel aliquid tale praeter vestimentum, & victum quotidianum a quoquam accepturi sumus. Consilia quoque Evangelica, velut praecipua servare proposuimus. Remanentes autem in saeculo, & sua possidentes, & hanc fidem supradictam firmiter & integre credentes, praecipuaque Domini servantes, salvari fatemur. Ad haec in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatissime Virginis Mariae, ad aedificationem universalis Sanctae Dei Ecclesiae, & ad salutem animarum omnium, ad quorum aures pervenit, sicut fideliter credimus corde, fidem praedictam, ore firmiter confiteri, & nuntiare proposuimus, & utque ad animam, & sanguinem adversus omnes sectas haereticum defendere viriliter. Consistentes sub magistrerio, & regimine unius, & veri Magistri Domini Nostri Jesu Christi, ac piissimi Vicarii ejus Papae Innocentii, & successorum ejus semper permanentes, tam corpore, quam spiritu, in communione Sanctae Romanae, ac universalis Ecclesiae, quam sanctam, & Catholicam, & Apostolicam supra diximus. Quam credimus esse, omnes baptizatos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nisi a supradicta fide recesserunt, ubi boni cum malis conveniunt, permixta quippe est diversitate filiorum, cui Ecclesiae praefatum Dominum Innocentium Papam credimus praefesse Pastorem, & ipsum, & omnes Episcopos, & Sacerdotes, & ceteros ordinatos, fidem supradictam tenentes, in ipsa Ecclesia mi-

nistros esse fatemur, & credimus. Idcirco ab ipsis, & non ab aliis, petimus, & cupimus suscipere Ecclesiastica Sacramenta. Specialiter autem de fractione panis, super qua infamati sumus, diximus, & dicimus, quia nunquam factum fuit causa praesumptionis, nec causa contemptus sacrificii Sacerdotis, sed causa ardoris fidei, & charitatis, & causa deliberationis, ne indurarentur simplices fideles inter haereticos permanentes, & Sacramentum Eucharistiae non accipientes, sed nunc & in perpetuum abdicamus, & abjicimus, & abdicabimus a nobis, & ab omnibus nobis credentibus, secundum nostrum posse ab opere, & a credulitate, corde credentes, & ore consentientes Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi, nec esse conficiendum, nec posse confici, nisi a Sacerdote per impositionem manus visibilis Episcopi secundum morem Ecclesiae visibiliter ordinato. Habemus autem mandatum orare, ut Deus mittat operarios in messem suam; id est predicatorum in populum suum, qui debent benigne & humiliter impetrare sibi dari, ex licentia summi Pontificis, & Praetorum Ecclesiae, ut possint admonere, & exhortari in doctrina sana; & adversus omnes haereticos gratia Dei ajuvante, cum omni virtute animi, & studio, ut eos ad fidem Catholicam convertant, desudare, & credentes eorum privatis, & publicis admonitionibus, sicut decet, ab eorum credulitate, & haeresi separare, & Ecclesiae supradictae incorporare, & ab omnibus vitiis, & peccatis compescere, tam seipsum, quam suos auditores; a superbia scilicet, & inani gloria, invidia, ira, cupiditate, & avaritia, gulositate, luxuria, mendacio, detractione, blasphemia, odio, fraude, perjurio, & homicidio. Et quamvis nos praedicemus, tamen potestatem secularem secundum leges officium suum in malefactores peragentem, non judicamus, neque ob hoc damnandum esse dicimus, vel credimus. Veruntamen sicut filii Ecclesiae reos sanguinis defendimus piis interventionibus, quia scriptum est, reos sanguinis defendat Ecclesia. Quamvis autem propter vitandum perjurium, non sit appetendum juramentum, jurantes tamen ex deliberatione causa necessitatis cum veritate, & iudicio, & iustitia non culpamus, neque propter hoc credimus condemnandos. In omnibus vero Episcopatibus, Diocesis vel Parochiis, in quibus somus, vel fuerimus, disposuimus jejunare secundum morem, & consuetudinem Praetorum, & Catholicorum Virorum Orthodoxorum illarum Provinciarum, tam in vigiliis, quam in jejuniiis quatuor temporum, & quadragesime. Denique sicut dicit Christus, oportet semper orare, & non deficere, & Apostolus sine intermissione orate; tamen quidam nostrorum per viginti quatuor vices, inter diem ac noctem, alii quindecies, alii duodecies, qui autem minus septies pro omnibus hominibus secundum eorum gradus orant. Et quamquam officium nostrum sit praecipue, ut omnes discant, & omnes qui sunt idonei exhortentur; tamen cum tempus ingruit, propriis manibus laboramus, ita dumtaxat ne pretium accipiamus conventum. Qui autem nobis credunt, a quibuscumque aliquid per aliquam fraudem habuerint, necesse est si potuerint, & nobis acquiescere voluerint, ut ipsis & non aliis restituant. Decimas siquidem, & pri-

& primitias, & oblationes, & cetera secundum usum locorum servituti, Praetatis, & aliis Clericis, sub quorum Diocesis visitaverint, fideliter persolvant: quod omnibus fidelibus Christianis efficaciter suademus. Licet autem in subscriptis articulis, sicut a quibusdam accepimus, assererentur errasse: quod videlicet soli Deo esse obediendum, & si homini, soli iusto, qui Deum habet in se; ac licere laico, ac litterato sine licentia cujuslibet hominis predicare, bonumque laicum conficiendi Eucharistiam potestatem habere, malum autem Sacerdotem nequaquam, & ejus Oraciones, aut Missas Vivis, vel Mortuis non proficere. Ac Romanam Ecclesiam, nequaquam Ecclesiam Dei esse, nec non etiam juramentum in quolibet articulo sub Ecclesiae forma factum, peccatum esse mortale, dogmatizasse dicuntur. Ipsi tamen ex praescripta concessione, in qua tanguntur articuli praenotati, super his suam innocentiam excusarunt, illud infancientes omnino, quod videlicet mulieribus in Ecclesia licitum esse docere, ac indulgentias, quae sunt à Summo Pontifice, vel aliis Episcopis non proficere, iustumque laicum consentientes sibi absolvere potestatem, quidam eos referunt astruxisse. Ceterum super eo quod nonnullos Clericorum scandalizasse dicuntur, eis in plurimis detrahendo, ipsos asperere redarguimus, in virtute obedientiae, quam praestiterunt nobis, districtius injungentes eisdem, quod & ipsi sub eadem servare obedientia promiserunt: ut Clericos in omni, qua convenit habentes reverentia, & honore, ab eorum omnino infamatione, seu detractione desistant. Praecipientes eisdem, ne passim sibi praesumant praedicationis officium arrogare: sed praeterquam Ecclesiarum Rectores in fide recta, & sana doctrina noverint esse probatos, licentiam eis tribuunt exhortandi competentibus horis, & locis. Cumque continentiam reprobaverint, suspectum mulierum consortium prorsus evitent; qui super his, & aliis promiserunt devotam, & debitam nobis obedientiam exhibere. Nos igitur, habito fratrum nostrorum consilio, per Apostolicam vobis scripta mandamus: quatenus recepto a ceteris fratribus simili juramento, Ecclesiasticae unitati reconcilietis eisdem, & denuntietis ipsos vere Catholicos, ac recte fideles; in praescriptis, & aliis eos secundum Deum ab omni scandalo, & infamia servantes immunes, & in litteris testimonialibus, & aliis adminiculis ipsos propter Deum misericorditer adjuvetis.

Valendum error.

Penitentia.

Mandatum Apost. Delegatis ut eos Ecclesiasticis conciliant unitati.

Dat. die 14. Junii 1211. Pontific. Anno XIII.

Datum Lateran. decimo octavo Kal. Julii, Pontificatus nostri, anno decimotertio.

LXXVIII.

Confirmatur Diploma Ricardi Secundi Fundani Comitis favore Ecclesiae Fundanae.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Fundano Episcopo salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex Ughell. Ital. Sac. Tom. I.

Exordium.

Cum nobis petitur quod iustum est, & honestum, tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis: ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Bull. Rom. Tom. III.

Eapropter Venerabilis in Christo Frater Episcopus tuis iustis postulationibus grato concurrentes assensu, libertates, & immunitates, quas dilectus filius nobilis Vir Ricardus Fundanus Comes tibi, & Ecclesiae tuae pia devotione concesserat, sicut in ipsis Comitis authentico super hoc confecto noscitur contineri, ratas habentes Autoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus; ad majorem autem cautelam instrumentum ipsum de verbo ad verbum huic nostrae paginae duximus inferendum, cujus tenor est talis.

Confirmatio laudati Diplomatis.

In Nomine Domini Dei aeterni. Anno ab Incarnatione ejusdem MCCII. mense Julio Indictione decimaquarta regnante Domino nostro Friderico Dei gratia Rege Siciliae, Ducatus Apuliae, Principatus Capuae.

Diploma Ricardi Comitis.

Cui honor praestit, Dominus & potestas eminet dominandi iudicium debet dirigere, & juris aequitatem provida circumspectione fovere, cum iustitiam iustus Dominus diligit, & vultus ejus videat aequitatem: Ecclesia namque Dei cum uti omnium Christianorum mater piissima, a qua fidei Sacramenta, quibus Coeli janua aperitur, recipiunt universi fideles; iustum, & iustitia dignum est, ut honoretur a singulis, a Principibus exaltetur donis, & beneficiis dilatetur, ut palmites suos usque ad mare dirigat, & extendat. Ideo nos Ricardus de Aquila eadem Regia gratia II. Fundanus Comes, cum jura Fundanae Ecclesiae, nos, & nostri antecessores multoties conculcaverimus variis exactionibus, & molestiis suggerente humani generis inimico jam oppressimus fatigatum, ad mentem redussi volumus de cetero tangere, & possidere Dei Sanctuarium, quia a Deo possunt, ut Rota, & sicut stipula evanescent, qui Dei Sanctuarium haereditate possidere nituntur. Hac itaque consideratione inducta fundanam Ecclesiam, quae a nobis, & Antecessoribus nostris, exactionibus, & molestiis haecenus jacebat oppressa, pro salute animae nostrae, & parentum nostrorum ab ipsis exactionibus, & molestiis absolutam reddimus penitus, & immunem, & nos exinde Roberto Dei Gratia Ven. Fundano Episcopo ejusque Successoribus, & Ecclesiae cui divina miseratione praesente dignosceris, novum privilegium, transgressionis factae tempore felicitis memoriae VV. II. Regis Siciliae inter Joannem Fundanumque Episcopum, & Ricardum Comitem olim patrem nostrum per ipsius Regis familiares continuatum, & unitum concedimus, ut liceat vobis, & successoribus vestris, de cetero omnes Ecclesias Civitatis, & Fundani Episcopatus libere, & absolute absque requisitione, & contradictione nostra haereditum, & successorum nostrorum, vel cujuslibet alterius personae ordinare, & instituire, praeterquam ordinatio Archipresbyterorum de Castellis Fundani Episcopatus, quae sicut hoc modo. Mortuo Archipresbytero, Clerici Archipresbyteratus veniant ad Episcopum nuntiantes mortem Archipresbyteri, & habita ab Episcopo licentia faciendi electionem, personam eligant, & electionem factam nobis nuntiabunt, quam electionem nullatenus poterimus, nec debemus impedire, nisi contra electam personam crimen infidelitatis obijciemus, & illud infra quartum diem a tempore obiecti criminis numerando in Curia

T

Epi.

Episcopali probaverimus. Quod si infra quintum diem obiectum crimen non probaverimus, liceat vobis, & successoribus vestris electam personam secundum Dei timorem, & officii vestri prudentiam confirmare; Item jura Ecclesiarum, & omnium Clericorum, atque hominum suorum illibata servabimus, & si quis eas molestare, vel inquietare presumpserit, nos sicut Ecclesiarum patroni curabimus defendere. Conditiones vero, quae hactenus exigebant ab Ecclesia Sancti Archangeli. Sanctae Mariae de Brumann, Sancti Andreae de Passina. Sancti Martini de Enula, penitus remittimus, & perpetuo relaxamus: ab aliis autem Ecclesiis Fundani Episcopatus, a Prioribus, & Clericis earum, adiutorium non exigemus, nec exigi faciemus, excepto quod ab illis securitatem accepimus, juxta quod nos soliti sumus assicurare. Clericos quoque Fundani Episcopatus, & Servientes eorum non capiemus, nec capi faciemus, nec verberabimus, nec verberare faciemus, nec in Curia nostra ad justitiam cogemus, nec cogi faciemus, a terra nostra non expellemus, nec expelli faciemus, nec auferemus bona eorum, nec faciemus auferri, nec eos molestabimus, nec faciemus molestare. Si quas vero possessiones Ecclesiarum nos, seu per homines nostros occupatas tenemus, restituemus, & restitui faciemus, restitutas non auferemus, nec ab hominibus nostris permittemus auferri. Episcopus Prioris, & Clerici omnes Fundani Episcopatus res suas mobiles vendendi liberam habeant facultatem, & quo voluerint, praeterquam ad loca a Regia Curia prohibita absque requisitione, & contradictione nostra transportandi. De rebus tamen ipsius Episcopi, ut dictum est, venditis, aut quoquam transmissis placentium remittimus, nec illud ab emptoribus exigi faciemus. Pascua vero Sylvas, & aquas terrae nostrae hominibus Ecclesiarum, aut animalibus, eorum non prohibebimus, sed eis utantur sicut homines de terra nostra. Ab hominibus Fundani Episcopatus, vel Ecclesiarum ejus a nobis non tenentibus: nihil exigemus praeter securitatem, & non capiemus eos, nec capi faciemus, nec ad justitiam in Curia nostra cogemus, aut cogi faciemus, nec capiemus bona eorum, nec faciemus capi, etsi contigerit quod homines ipsarum Ecclesiarum foris fecerint hominibus nostris, Praelati, & Bajuli ipsarum Ecclesiarum in Curia tenere debent, & si qua fuerit inde compositio facta, medietas ipsius compositionis erit nostra, & reliqua medietas erit illius Ecclesiae, cujus homo fuerit. De bannis autem, quae generaliter mittuntur secundum consuetudinem terrae, si aliquis hominum ipsarum Ecclesiarum in bannum incidere, medietas ipsius banni sit nostra, & alia medietas sit illius Ecclesiae, cujus homo fuit, ita tamen quod non magis graventur homines Ecclesiarum, quam homines nostri, & si de ipsis aliqui fuerint servientes ipsius Episcopi, vel praedictarum Ecclesiarum, nihil ab eis exigemus, nisi a nobis fuerint tenentes. A demaniis vero hominibus ipsius Episcopi a nobis non tenentibus, istud tamen habebimus videlicet: Centum quinquaginta tarenos Amalphitae, quando nos generale adiutorium in terra nostra posuerimus, pro causa tantum Regiae expeditionis,

& pro sorore, & nostra filia maritandis, & non pro alio, & ipsos tarenos habere debemus per Episcopum, vel per Bajulos Fundanae Ecclesiae. Item homines Ecclesiae Sancti Marci habitantes in postina, & alii demanii homines habitantes in Castello Monticelli, & in Castello Enuli, & etiam homines Ecclesiarum Civitatis Fundanae praestabunt, & facient nobis tria servitia, videlicet unam operam ad seminandum, aliam ad Vincam, & tertiam ad metendum, pro uno quoque tenimento, de quo ipse Episcopus, & Priores Ecclesiarum per unamquamque septimanam servitium unum habere debent. A demaniis vero hominibus ipsius Episcopi, qui habitant in Civitate Fundana, vel Castellis Baronum nostrorum habere nihil debemus, nisi quod superius exceptatum est, videlicet 150. tarenos pro sorore, vel filia maritandis. Verum si praedicti homines Fundani Episcopatus non tenentes a nobis extra Civitatem habitant, vel Castella, aut habitant, nisi fraude nihil ab eis exigemus, vel exigi faciemus: Volumus etiam, & concedimus, ut si quis de rebus suis immobilibus in Testamentis, vel oblationibus competenter offerre voluerit, non prohibebimus, nec permittemus ab aliquo prohiberi. Item volumus, & concedimus, ut cum homines nostri cum hominibus Ecclesiarum matrimonia contrahere voluerint, liceat eis secundum consuetudinem Civitatis Fundanae dare de immobilibus suis absque omni contradictione, & si quando homines nostri de rebus suis immobilibus Clericis, & hominibus Ecclesiarum vendere, sive pignora voluerint, nos non prohibebimus, nec ab aliquo prohiberi faciemus. Item volumus, ut homines Sancti Viti liberi, & immunes sint perpetuo ab omni servitio, & eos immunes ab exactiombus esse volumus, & eos in pace & quiete, sicut unquam melius fuerunt: dimittimus, & si forte Villa Sancti Viti incurfu hostium, seu conturbatione, quod absit, deleta fuerit, reedificationem ipsius, nos, nec nostri heredes prohibemus, nec prohiberi ab aliquo permittemus: Homines ejusdem Villa, qui ibi habitant, vel de caetero habitabunt, Sylvis, Pascuis, aquis libere, & absque contradictione alicujus utantur. Concedimus etiam, ut terra de Casa nova, quae continentur in precepto Sancti Viti, quas per Ecclesias Sancti Viti tenent homines Monticelli, ad decimam, & servitium, quoties sine heredibus discesserint libere in demaniam ipsius Ecclesiae reducantur, ut si quae ex eis tali modo alienatae, vel substractae fuerint, Ecclesiae restituemus: Decimas namque Civitatis Fundanae, & Castellorum de demanio nostro nos Ecclesiis Fundani Episcopatus, quibus reddere consuevimus, sine molestia annuatim persolvemus, & Barones, & caeteros homines nostros decimas ipsas Ecclesiis, & Clericis persolvere, sicut expedierit cogemus. Homines de terra nostra, vel aliunde volentes ad Molendina Fundanae Ecclesiae, aut Ecclesiarum ejus causa molendi venire non prohibemus, nec prohiberi faciemus, nec a molendinariis undecumque sint, aliquid exigemus, nec eos in curia nostra cogemus, nec cogi faciemus, pro his, quae spectant ad Molendina. Omnes homines volentes terras, & Vineas Fundani Episcopatus, vel Ecclesiarum ejus, aut Clericorum eorum laborare nos non prohibebimus, nec

nec faciemus prohiberi. Piscariam, & Piscatores Fundani Episcopatus, & Pices Piscarie, & partem de Sallone non capiemus, nec capi faciemus, nec aliquam molestiam inferemus, nec inferri permittemus, ab hominibus nostris. Si quando vero inter nos, & praedictum Episcopum discordia orietur, propter hoc consanguineos, aut bona eorum non capiemus. Item praedictus Episcopus Sylvis Fundani Comitatus Ecclesiis, & propriis domibus ipsarum Ecclesiarum reparandis, vel faciendis, & pascuis pro suis propriis animalibus, sic utetur, sicut unquam melius usus est. Ut autem haec nostra donatio, concessio, & remissio sponte, & liberaliter facta perpetua gaudeat firmitate, necnon ad perennem memoriam futurorum praesens privilegium per manum Riccardi Subdiaconi, & Vicarii Civitatis Fundanae fieri iussimus, & tam subscriptione propria quam Baronum, & militum nostrorum fecimus communiri. In anno, mense, & indictione supradicta.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani sexto idus Augusti Pontificatus nostri anno decimoquarto.

LXXIX.

Confirmatio nonnullorum Statutorum Monasterii Grandimonteni.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Priori Grandimontensi.

Um quaedam Capitula in authentico nostro contenta per litteras tuas, quae coram nobis recitatae fuerant, ad majorem duris evidentiam exponenda non attendentes de illa, & intellexisse fideliter, & salubriter explanasse, devotioni tuae praesentium auctoritate mandamus, quatenus ipsa secundum expositionem hujusmodi facias observari. Ad majorem vero cautelam expositiones illas de verbo ad verbum praesenti scripto iussimus annotari, quarum tenor est talis. Quia de pulsatione ad collationem prima fiebat questio, taliter videtur determinare privilegium quod procurator Domus secundum tenorem mandati Apostolici debet propria manu pulsare, cum in Domo praesens fuerit hora statuta a Priore, nisi infirmitas corporis manifesta, vel necessitas inevitabilis ipsum detinuerit, de collatione valeat interesse. Si vero interesse nequiverit, alius conversus, quem Prior statuerit pulsare hora constituta a Priore. Ita siquidem, ut de negligentia iure non valeant reprehendi. Prior autem Clericum instituet, qui procuratori vel alteri converso hora statuta praecipiat, ut pulsetur, vel si Clericus negligens fuerit, hoc idem injungat alius Clericus loco ejus, per quod manifeste datur intelligi quod Clericus auctoritatem habet injungendi converso, ut pulsare hora statuta, vel si forte

hora transierit, conversus tenetur pulsare ad denuntiationem Clerici sine dilatione qualibet, vel quaestione, & si quilibet horum negligens fuerit vel contemptor de mandato Summi Pontificis tanquam transgressor puniatur. Visitatores computationes audiant de receptis pariter, & expensis, eo modo quo Prior computationes consuevit audire, quem modum quamvis satis notus sit universis, plene coram nobis in Capitulo Generali exposuimus. Si Clericis placuerit, ut exeant ad laborem cum conversis exeant, & cum eis pariter revertantur: Sed semper hebdomadarius in cella remaneat. Cujus nomine intelligimus interiorum ambitum, vel clausuram, vel si clausura non fuerit, loca adiacentia officinis. Si vero Clerici, vel conversi exceperint exeundo, quod intelligimus si nimis frequenter, & sine causa honesta, in Capitulo proclamantur a Clerico vel converso, & per hebdomarium regulariter, & rationabiliter judicentur. Caetera vero expositione aliqua indigere non videntur, cum mutationes Clericorum de voluntate Prioris cum consilio Clericorum discretorum fieri debeant, & cum mutati fuerint, nihil prorsus secum ferre debeant nisi pannos simplices, nec scripturam, nec quodlibet aliud, nec conversi pariter sine speciali permissione, vel mandato Prioris, cum sicut aperte sonat privilegium, nihil sibi proprium debeant vindicare. Quia vero computationis Capitulum, sili Prior minime fuit in tuis litteris explanatum, illud nos in aliis litteris nostris plenius duximus explanandum.

Datum Laterani 8. Idus Januarii Pontificatus nostri anno quartodecimo.

LXXX.

Confirmatur concordia inter Ecclesias Strigonien. & Colocen. inita.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Illustri Regi Hungariae.

Ille te, fili charissime, charitatis prerogativa diligimus, cum inter alios mundi Principes erga personam nostram, & Sacrosanctam Romanam Ecclesiam devotissimum testamur, quod preces, & petitiones ex parte tua nobis oblatas intendimus libenter admittere, quantum cum nostra possumus honestate. Inde siquidem fuit, quod venerabilem Fratrem nostrum Vespramiensem Episcopum ad Sedem Apostolicam accedentem paternam benignitatem suscipimus, & quae tam per eum, quam per tuas nobis litteras intimasti pleno concepimus intellectu. Qui denique inter caetera proposuit coram nobis, quod cum de pace perpetuo statuenda inter Strigoniensem, & Colocensem Ecclesias diu fuerit te mediante tractatum, tandem Venerabilis frater noster Strigonienis Archiepiscopus de consensu, & voluntate suffraganeorum, Strigonienis Ecclesiae, videlicet Agrigenis Georriensis, & praefati Vespramienis Episcoporum, ex parte una, & dilectus filius Colocensis electus de voluntate suffraganeorum, Colocensis Ecclesiae, Waradiensis videlicet, Cenadiensis, & Ultrasilvani Episcoporum ex altera incertam formam

De Visitato- rum officio.

De Hebdo- madio.

Dat. die 6. Januar. 1212. Pontific. An- no XIV.

Id. Episc. 126.

Exordium.

Vespramien. Episcopus ad Sedem Apoll. missis pro ub. tinentia confirmacione Concordiae.

Delegati a Strigonen. & Colocen. Episcopi pro firmanda concordia.

Concordia tenor.

nam concordia deventerint, quam per prefatos Georiensem, & Vespruniensem Episcopos redigi mandaverunt in scriptis, cum illam in scriptis redactam in medium produxissent, & super ea fuisset diutius disputatum: tandem ita correctia extitit, & conscripta, quod eam pars approbavit utraque, & tam Strigonenfis Archiepiscopus, quam Colocenfis electus cum Ecclesiarum suarum suffraganeis ad Sancta Dei Evangelia juraverunt, quod formam pacis, quae continebatur in illo scripto posito coram eis firmiter observarent, & laborarent ad hoc nihilominus bona fide, ut nos compositionem confirmaremus eandem. P. quoque Quinqueeclesiensis Praepositus ab Episcopo suo missus pro eo, & Benedictus Praepositus Sancti Thomae necnon, & Jacobus Scholasticus Strigonenfis pro Capitulo ejusdem Ecclesiae, a quo sub debito juramento se asseruerunt habere mandatum, & Hubaldus Poniensis Praepositus juraverunt etiam illud idem. Pro Colocenfi vero Ecclesia Jacobus Colocenfis, & Hofmundus Sancti Laurentii Praepositi praestiterunt consimile juramentum. Unde praefatus Episcopus ex parte tua nobis humiliter supplicavit, ut compositionem eandem, quam sigillorum praedictorum electi, & Vardienfis, Cenadiensis, Ultraflaviani, Agricoensis, & ipsius Vesprunienfis Episcoporum, necnon Capitulum Colocenfis, & Bacchiensis nobis exhibuit munimine roboratum auctoritate dignaremur Apostolica confirmare: cujus tenor talis est: In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Haec est forma pacis inter Strigonensem, & Colocensem Archiepiscopos. Prima Coronatio Regum Hungariae specialiter spectat ad solam Strigonensem Ecclesiam. Verumtamen si Strigonenfis Archiepiscopus non possit, vel malitiose nollet Regem coronare, vel Strigonenfis Ecclesia vacaret, coronet Regem Colocenfis, nullam ex tali coronatione jus sibi vindicando in prima coronatione, secunda coronatio ei deinceps aequaliter pertineat ad utramque. De proventus monetae decima pertineat ad Ecclesiam Strigonensem, ubicunque in Regno Hungariae evadatur, quod si cudi defuerit generalis moneta totius Hungariae, quicquid loco generalis monetae succederit, decimam habeat Strigonenfis Ecclesia, Strigonenfis Archiepiscopus renuntiat omni jurisdictioni, & juri spirituali, quod habebat, vel habere videbatur in Provincia Colocenfi: praeter decimam monetae, si sibi contingeret fabricari. Judicium officium Domus Regiae quilibet Episcopus habeat in sua Parochia. Exhibitio Sacramentorum Regibus, & Reginis, & eorum liberis tam ad ipsos Archiepiscopos, quam ad alios Episcopos in suis Parochiis pertineat pro voluntate Regis. In omnibus alijs utriusque Ecclesiae jura sua conserventur illata, & consuetudines antiquae. Si qua autem privilegia, vel rescripta quocumque prolata fuerint contra hanc formam, vires non habeant. Salva in omnibus auctoritate Apostolica. Quod si Papa non approbaverit res sit in eo statu in quo nunc est. Juraverunt ambo Archiepiscopi, & eorum Suffraganei, qui praesentes erant, necnon, & Praepositus Quinqueeclesiensis, qui vice Domini sui Episcopi intererat, necnon, & procuratores Capitulum utriusque Ecclesiae, quod secundum formam praescriptam

bona fide pacem praescriptam observabant, & sine fraude ad confirmationem laborabant. Cumque super his cum fratribus nostris deliberare vellemus, dilecti filii Jacobus Scholasticus, & Nicolaus Canonicus praefati Archiepiscopi Nuntii, & M. Theaurarius, & Jo: Archidiaconus Strigonenfis procuratores ejusdem loci Capituli, petierunt a nobis audentiam sibi dari. Qua ipsis de more concessa, Nuntii proposuere praedicti, quod inter praefatos Archiepiscopos, & Colocensem electum, & eorum Suffraganeos talis compositio intervenit, ut prima coronatio Regum Hungariae, ubicunque in ipso Regno eos primum contingeret coronari, solus Strigonenfis Ecclesiae juris esset, & monetae ubicunque cuderentur in Regno, vel illius quod loco colligeretur moneta decima ad eandem pertineret, ac tu, & charissima in Christo filia Hungarorum Regina per vestras a nobis litteras peteretis, quatenus primam Sedem, primamque vocem cum juribus praedictis, quae tu, & dicta Regina, necnon & pars Colocenfis publice praefata Strigonenfi recognovisset Ecclesiae, ipsi perpetui dignaremur privilegii munimine roborare, super alijs vero de quibus inter eos esse videbatur contentio propter bonum pacis sic extitit ordinatum, ut nec Colocenfi in Strigonenfi Provincia, nec Strigonenfi in Colocenfi praeter praedicta sibi juris aliquid vindicaret, auctoritate in omnibus Apostolicae Sedis, salva, ita quod si haec non approbarentur a nobis, res in eo statu, in quo tunc fuerat, remaneret. Unde quicquid sit scriptum, vel juratum esse dicatur, hoc autem, & intellectum esse a partibus asserebant, & illud ex parte Archiepiscopi confirmari a nobis suppliciter postulabant, asserentes sic actum, & intellectum fuisse idem Archiepiscopus, & praefati Agricoensis, & Geurienfis Episcopi suis litteris declarant. Procuratores vero Strigonenfis Capituli proposuere constanter, quod tam illa compositio, quam redactam in scriptis praefatus Episcopus nobis exhibuit, quam illa in quam praefati Nuntii dixerunt Archiepiscopum consensisse, inita fuerat sine assensu Capituli, & in enorme dispendium Strigonenfis Ecclesiae redundabat, unde contradicentes utriusque, nobis suppliciter supplicarunt, ut auctoritate Apostolica cassarem utramque. Nos igitur attendentes, quod olim nobis multa precum instantia supplicaras, ut super jure coronandi Reges Hungariae Strigonenfi Ecclesiae privilegium concedere dignaremur, nosque tuis precibus inclinati ei super hoc privilegium concesserimus Fratrum nostrorum subscriptionibus roboratum, considerantes etiam, quod si potestas coronandi Regis Hungariae penes diversas Ecclesias resideret, toti Regno grave periculum, & haereditibus tuis grande dispendium generare, cum sicut plenius ipse nosti, frequenter inter Regum Hungariae cohaeredites super obtinenda Regni corona scandalum sit exortum, quod utique posset facilius suboriri, si eos diversos coronatores contingeret invenire, propter contradictiones, & rationes praescriptas compositionem hujusmodi non potuimus, sicut nec debuimus confirmare. Super Episcopatu quoque de novo creando apud Cibiniensem Ecclesiam in Ultraflavana Diocesi, qui Metropoli Colocenfi subdatur, petitionem regiam nequimus

Compositio huiusmodi PP. significata.

Additis precibus cum ut approbaret.

Strigonenfis Capitulum cautela eandem reclamavit.

Regum Coronatio Strigonen. Archiepiscopo adjudicata.

vimus exaudire; quoniam sive Apostolicae Sedi, sicut tu ipse firmiter protestaris, sive Strigonenfi Metropoli, sicut procuratores ipsius fortiter asserbant. Cibinienfis Praepositura sit in Spiritualibus immediate subiecta, id absque dubio in alterutrius praedictum redundaret, sed, & quidam qui se nuntium Venerabilis Fratris nostri Ultraflaviani Episcopi faciebat contradicebat omnino, gravem, & enormem Ultraflaviani Episcopatus diminutionem allegans, Serenitatem igitur regiam rogamus, monemus, & exhortamur attentius quatenus ad duritiam nobis non imputes, quod compositionis praedictae robor non attribuimus firmitatis, sed tam providentiae, quam iustitiae id ascribas, quibus Regni, & haereditum tuorum indemnitate duximus praevandum, & juris ordinem observandum, cum omnibus facti sumus in iustitia debitores; Sciturus pro certo quod in nullo unquam a nobis patieris repulsam in quo quicquam Principum debeat exaudiri. (a)

Datum Laterani secundo Idus Februarii Pontificatus nostri Anno quartodecimo.

Oct. die 12. Febr. 1212. Pontificatus An. 14.

LXXXI.

Irritatur quicquid contra Clericos, vel Ecclesias statutum est ab Othone Imperatore, ac praestitum sententia ab eodem lata contra Episcopum Cumanum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Episcopo Taurinensi, & Praeposito Sancti Gaudentii Novariensis.

Ex Val. lib. XV. Epist. 34.

Proemium.

Statuta ab Othone contra libertatem Ecclesiarum.

Sicut ea, quae a catholicis, & devotis Principibus rationabiliter ordinantur, firma debent, & illibata servari, sic ea, quae a perfidis Tyrannis improbe statuuntur, illo maxime tempore, quo excommunicationis vinculo tenentur astricti, carere debent robore firmitatis, cum tales legitime nequeant jurisdictionis officium exercere ab unitate Fidelium separati. Cum igitur Otho non jam nominandus Imperator, sed impius persecutor cum fautoribus anathematis sit vinculo innodatus, & a debito fidelitatis ipsius absoluti sint universi, nos omnia, quae idem excommunicatus, vel aliquis ejus Officialis contra Clericos, vel Ecclesias statuit, aut statuerit, sive contra Principes, aut eorum fautores, qui memorato Tyranno suum subtraxerit obsequium, ut libertatem, & iustitiam tam Ecclesiae, quam Imperii tueantur, denuntiamus irrita, & inania, eaque de communi fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolica omnino cassamus. Specialiter autem sententiam, quam

(a) Scriptum est Capitulo Strigonenfi super hoc in eodem fere modo, videlicet: Venerabilis Frater noster Vesprunienfis Episcopus in nostra praesentia praesentia constitutum, quod cum de pace perpetua statuendi, &c. usque non potuimus, sicut nec debuimus confirmare. In eodem fere modo scriptum est Strigonenfi Archiepiscopo. Venerabilis Frater noster Vesprunienfis Episcopus in nostra praesentia praesentia constitutus, quod cum de pace &c. usque nec debuimus confirmare.

idem Otho contra venerabilem fratrem nostrum Cumanum Episcopum super causa, quae vertitur inter ipsum, & Capitaneos de Arzago, pro eo quod ad ipsius excommunicationem praesentiam idem Episcopus non accessit, cum vocatus fuisset ab eo, nequiter promulgavit; decernimus nullam esse, nec per eam aliquod Cumane Ecclesiae in posterum praedictum generari. Quo circa discretioni vestrae per Apostolica scripta praecipiendo mandamus quatenus Capitaneos ipsos, ut dictum Episcopum, vel ejus Ecclesiam occasione ipsius sententiae non aggravent, vel molestant monitione praemissa per censuram Ecclesiasticam appellatione remota cogatis.

Datum Laterani nonis Aprilis Pontificatus nostri Anno decimo quinto.

Re praecipue Sententiam contra Cumanum Episc. ab eodem lata.

Datum die 9. Aprilis 1212. Pontificatus An. 15.

LXXXII.

Thessalonicenses Archiepiscopi Regni Primates, ac perpetui Sedis Apostolicae Legati declarantur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Thessalonicensi Archiepiscopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Ibid. Epist. 18.

Exordium.

Thessalonicensis Ecclesiae dignitas.

Jura ei asserta a S. Leone Magno.

Quanta dignitatis Thessalonicensis Antistes fuerit ab antiquo per authentica scripta praedecessorum nostrorum evidenter apparet. Quod ut plenius declaratur pauca de multis in medium duximus proponenda: scribens enim sanctae memoriae Leo Papa Anastasio Antistiti Ecclesiae Thessalonicensis sic ait: De persona consecrandi Episcopi, & de Cleri, plebisque consensu Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in provincia bene placuit scire te faciat, ut ordinationem rite celebrandam tua quoque confirmet auctoritas, quae rectis dispositionibus nihil morae, aut difficultatis debet asserere, ne gregibus Domini diu desit cura Pastorum. Metropolitanus vero defuncto, cum in loco ejus fuerit alius subrogandus, provinciales Episcopi ad Civitatem metropolim convenire debebunt, ut omnium Clericorum atque omnium civium voluntate discussa ex Presbyteris ejusdem Ecclesiae, vel ex Diaconibus optimis eligatur, de cujus nomine ad tuam notitiam Provinciales referant Sacerdotes. Impleantur vota postentium cum, quod ipsis placuit, tibi placuisse cognoverint. Sicut enim iustas electiones nullis dilationibus volumus fatigari, ita nihil permittimus te ignorante praesumi. De conciliis autem Episcopalis non aliud indicimus, quam Sancti Patres salubriter ordinarunt, ut scilicet bini Conventus per annos singulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quae inter diversis Ecclesiae ordines nasci assolent, judicet, ac si forte inter ipsos, qui praesunt de majoribus quod ablit peccatis causa nascitur, quae Provinciali nequeat examine diffiniri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit instruere, ut si coram positis partibus, nec tuo fuerit res sospita iudicio, ad nostram cognitionem quicquid illud est transferatur. Praeterea

terea in diffinitione quondam fidei orthodoxe Joannes Thessalonicensis Antistes primus post Apostolicæ Sedis Legatos, & quatuor Patriarchas, quorum aliqui per se ipsos, & alii per suos Vicarios adierunt sic legitur scriptis: Joannes Dei misericordia Episcopus Thessalonicensis Antistes, & Vicarius Apostolicæ Sedis Romæ legatus diffiniens subscripsi. Licet autem præfatus Antistes satis profecto fuerit ex Ecclesiæ suæ dignitate conspicuus, magis tamen utique fuit ex Apostolicæ Sedis familiaritate præclarus, sicut etiam ex scriptis ostenditur Pontificum Romanorum, qui sæpissime vices suas eidem Antistiti commiserunt. Nicolaus enim Papa inter cetera scribens Michaeli Imperatori, sic ait: Oportet imperiale vestrum decus, quod in omnibus Ecclesiasticis utilitatibus vigere audivimus, ut antiquum morem quem nostra Ecclesia habuit vestris temporibus restaurare dignemini: quatenus vicem quam nostra Sedes per Episcopos vestris in partibus constitutos habuit, videlicet Thessalonicensis, qui Romane Sedis vicem per Epirum veterem, Epirumque novam atque Illyricum, Meceдонiam, Thessaliam, Achajam, Baciā, Kiperensem, Daciā, Mediterraneam, Misiā, Dardaniā, & Prævalim Beato Petro Apostolorum Principi contradicere nullus præsumat, quæ antecessorum nostrorum temporibus, scilicet Damasi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Cælestini, Sixti, Leonis, Hilarii, Simplicii, Felicii, atque Ormisæ Sanctorum Pontificum sacris dispositionibus agebatur. Præfatus quoque Leo scripsit supra dicto Anastasio in hæc verba: quonia fraternitati tuæ a Beati Petri auctoritate commissa sunt, & qualia etiam nostro tibi favore sunt credita, si veritate perspiceres, & iusto examine ponderares, multum possemus de iunctis tibi sollicitudinibus devotione gaudere, quoniam sicut prædecessores mei, prædecessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ, priorum secutus exemplum vices meæ moderamine delegavi, ut curam quam universis Ecclesiis principaliter, & divina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus adjuvares, & longinquis a nobis provinciis præsentiam quodam modo nostræ visitationis impenderes. Ceterum, etiam præfata Thessalonicensis Ecclesia a devotione, ac familiaritate Sedis Apostolicæ se subduxerit per schismata illud diuturnum, quo Ecclesia grecorum a via veritatis ad erroris invium declinavit, quia tamen hoc tempore per Dei gratiam ad devotionem pristinam est reversa, & ipsam in eadem te studiosius operante credimus permanuram, cum familiaritatis gratia specialiter tenearis adstrictus, utpote in Diaconem, & Presbyterum per manum nostrarum impositionem promotus, & in Episcopum nostræ humilitatis ministerio consecratus, necnon, & palleo pontificalis videlicet officii plenitudine insignitus, postulationem ab eadem Ecclesia de te factam, inquisitiones super ea præhabita diligenti, ratam, & gratam habentes, ipsam auctoritate curavimus Apostolica confirmare, palleo quoque de corpore Beati Petri sumptum, insignem pontificalis officii, fraternitati tuæ de Apostolicæ Sedis libertate concessimus: quo utique infra tuam Ecclesiam ad Missarum solemniam uti memineris illis diebus quibus prædecessores tuos usos fuisse cogno-

Nicolaus de eodem re ad Michaelē Imp. scripsit.

Alig. S. Leonis littera.

Vicarius Apostolicæ Sedis eidem committatur: Palliumque Archiepiscopale conceditur.

scis, videlicet in Nativitate Domini, festivitate Protomartyris Stephani, Circumcisione Domini, Epiphania, Hypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Coena Domini, Sabatho Sancto, Pascha, feria secunda post Pascha, Ascensione, Pentecoste, tribus festivitibus Beate Mariæ, Natali Beati Joannis Baptiste, solemnitatibus omnium Apostolorum, commemoratione omnium Sanctorum, dedicationibus Ecclesiarum consecrationibus Episcoporum, ordinationibus Clericorum, Ecclesiæ tuæ principalibus festivitibus, solemnitate Beati Demetrii, & consecrationis anniversario tuæ die. Ad hæc ipsi Thessalonicensi metropoli suam confirmamus provinciam, in qua subscriptos Episcopatus specialibus nominibus duximus exprimendos, videlicet Citrensem, Beriensem, Campaviansem, Guardariensem, Serviensem, Petrensem, Platomonensem, Langardensem, Adrameriemsem Nerisensem, & Cassandriensem. Jura quoque, ac bona ejus, dignitates, & libertates ipsius, necnon antiquas, & rationabiles consuetudines auctoritate Apostolica roboramus, & tam tibi quam eidem Ecclesiæ firma, & illibata manere sancimus. Cimiteria quoque earumque beneficia nullus hereditario jure possideat, quod si quis hoc facere contenderit censura canonica compescatur. Prohibemus autem ne Presbyteri Cappellani Ecclesiarum ad jus Ecclesiæ tuæ pertinentium possessiones earum absque assensu tuo, salvis tamen Canonis institutionibus, distrahere, vendere, vel obligare, seu alio quolibet modo alienare præsumant, quod si factum fuerit irritum habeatur. Prohibemus insuper ne interdictos vel excommunicatos tuos ad officium, vel communionem Ecclesiasticam sine conscientia, & consensu tuo quicquam admittat, aut contra Sententiam tuam canonicè promulgatam aliquis venire præsumat: nisi forte periculum mortis immineat, aut dum præsentiam tuam habere nequiverit, per alium secundum formam Ecclesiæ satisfactione præmissa oporteat ligatum absolvi. Porro Dominicæ Crucis vexillum per tuam diocesim, & Episcopatus tibi subditos, ante te deferendi fraternitati tuæ licentiam impertimur.

Ecclesiæ ei subjectæ.

Privilegiis ei concedit Innocentius.

Clausula.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfata Thessalonicensis Ecclesiam temere perturbare &c. usque usibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum &c. usque districte ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco &c. usque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinalis S. R. E. Cancellarii vii. Idus Aprilis. Indictione xv. Incarnationis Dominicæ anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. Anno Decimoquinto.

Dat. die 7. Aprilis 1213. Pont. An. XV.

Reges

LXXXIII.

Ibid. Epist. 24.

Reges, ac Regnum Portugallense sub protectione Sedis Apostolicæ suscipiuntur, eisque confirmatur quicquid de Saracenorū manibus fuerit per ipsos acquiritum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. A. Illustri Regi Portugallensi, & hæredibus ejus in perpetuum.

Reges Portugallenses de Religione catholica optime merito.

Eos sub Apostolice recipit protectione.

Manifestis probatum est argumentis, quod inclite recordationis Alphonsus Avus tuus per sudores bellicos, & certamina militaria inimicorum Christiani nominis intrepidus expugnavit, & propagator, diligens fidei orthodoxæ sicut devotus filius, & Princeps catholicus multi modo obsequia impendit Sacrosanctæ Ecclesiæ matri suæ, dignum nomen, & exemplum imitabile posteris derelinquens. Equum eum autem ut quos ad populi regimen, & salutem dispensatio cælestis eligit Apostolica Sedes sincero prosequatur affectu, & in justis postulationibus studeat efficaciter exaudire. Proinde nos tuam attendentes personam ornatam prudentia, justitia præditam, atque ad Regni gubernationem idoneam, eam sub Beati Petri, & nostræ protectione suscipimus, & Regnum Portugallense cum integritate honoris Regni, & dignitate, quæ ad Reges pertinet, necnon, & omnia loca, quæ cum auxilio cælestis gratiæ de Saracenorū manibus eripueris, in quibus jus tibi non possunt Christiani Principes circumpositi vendicare, ad exemplar felici memorie Alexandri Papæ Prædecessoris Nostri, qui hæc præfato avo tuo per privilegium paginam concessisse dignoscitur tux sublimitati concedimus, & auctoritate Apostolica confirmamus: Ut autem ad devotionem, & obsequium Beati Petri Apostolorum Principis, & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ vehementius accendaris, hæc ipsa hæredibus tuis duximus concedenda, eoque super his quæ concessa sunt Deo propitio promissio nobis Apostolatus officio defendemus. Tua itaque intererit fili charissime, ita circa honorem, & obsequium Matris tuæ Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ humilem, & devotum existere, & sic te ipsum in opportunitatibus, & dilatandis Christiane Fidei finibus exercere, ut de tam devoto, & glorioso filio Sedes Apostolica grateletur, & in ejus amore quiescat. Ad indicium autem, quod præscriptum Regnum Beati Petri juris existat pro amplioris reverentia argumento, progenitorum tuorum vestigiis inhærendo statuti duas marcas auri annis singulis, nobis, nostrisque successoribus persolvendas, quem utique censum ad utilitatem nostram, & successorum nostrorum Bracarenfis Archiepiscopo, qui pro tempore fuerit, tu, & successores tui curabis assignare.

Censum annuum ab eis S. A. persolvendus.

Clausula.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat personam tuam, aut hæredum tuorum, vel etiam præfatum Regnum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, aut aliquibus vexationibus fatigare. Si qua igitur &c. usque districte ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem

Regno, & Regi sua jura servantibus &c. usque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cancellarii xvi. Kalendas Maji, Indictione xv. Incarnationis Dominicæ Anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Decimoquinto.

Dat. die 17. April. 1213. Pont. An. XV.

LXXXIV.

Confirmatio bonorum omnium Philippensis Ecclesiæ, quæ variis aucta Privilegiis sub Apostolicæ Sedis protectione recipitur.

Ibid. Epist. 16.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Willelmo Philippensi Archiepiscopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Exhortatio ad Philippensem Archiepiscopum.

Si humilitatis exemplum studueris imitari Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ matri tuæ reverentiam, & obedientiam impendendo sicut Philippenses Apostolus exhortatur. Hoc inquit in vobis sentire, quod & in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus esse se æqualem Deo, exinanivit se, formam servi accipiens, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, absque dubio exaltaberis apud eum, qui superbis resistit, humilibus autem dat gratiam; propter quod exaltavit illum Deus, & donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genuflectatur cælestium, terrestrium, & infernorum, quia Dominus Jesus est in gloria Dei Patris. Hanc igitur formam doctrinæ quam Apostolus tradidit Philippensibus, tu eorum factus Antistes diligenter observa, ne ab obedientia bono, ad quod nuper Philippensis Ecclesia est reversa, de cetero avertatur memor semper illius gratiæ specialis quam tibi dignanter impendimus, cum a Nazorocensi Ecclesia te transfuimus ad Metropolim Philippensem, teque propriis manibus consecravimus in Pontificem, & palleo insignivimus, Pontificalis videlicet officii plenitudine, ut nihil tibi ex aliqua parte desit, quod ad metropolitancam pertineat dignitatem. Quis vero Venerabilis Frater in Christo nos suppliciter exortati, ut eandem Philippensem Ecclesiam, cui Deo auctore præesse dignosceris dignemur Apostolice privilegii munimine roborare nos tuis justis postulationibus annuentes eam sub Beati Petri, & nostræ protectione suscipimus, & præsentis privilegio communimus, statuentes, ut quascunque possessiones, & quæcunque bona eadem Ecclesia &c. usque illibata per maneant. In quibus hæc &c. usque vocabulis. Locum ipsum &c. usque pertinentis suis. Casale quod dicitur Candaca cum omnibus pertinentiis suis, abbatias, piscaturas terras, & vineas quas habet apud Christopholim, Casale quod dicitur Stravo, Casale quod dicitur Pravicarista, Casale quod dicitur, Domus quæ dicitur Platon, Casale quod dicitur Caresta, cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesias quas habet in Castro Christopho-

Ecclesiam hæc sub Apostolice Sedis protectione suscipit.

Ejusque bona omnia consecratur.

Tallium Archiepiscopo concedit.

Clausula.

Dat. die 20. Maji 1213. Pont. An. XV.

Qua fecit Henrici Constitutio.

Mandatum de eius iurisdictione.

Episcopus quoque inferius annotandos Ecclesie tue Metropolitanico iure subiectos tibi tuisque successoribus nihilominus confirmamus, videlicet Eleutheropolim, Casiopolim, Polifrios, ViliKios Morenos. Palleo vero quod tibi ex Apostolica benignitate contulimus infra tuam Ecclesiam ad Misarum solemniam uti memineris, his diebus videlicet Nativitate Domini, festi- tate promartyris Stephani, Circumcisione Do- mini, Epiphania, Hyppanti, Dominica in ra- mis Palmarum, coena Domini, Sabbatho San- cto, Pascha, feria secunda post Pascha, Ascen- sione, Pentecoste, tribus festiuitatibus Beate Marie, Natali Beati Joannis Baptiste, solem- nitatibus omnium Apostolorum: Commemora- tione omnium Sanctorum, dedicationibus Ec- clesiarum, consecrationibus Episcoporum, or- dinationibus Clericorum, Ecclesie tue princi- palibus festiuitatibus, & consecrationis tue an- niversario die, iura quoque ac bona eius, di- gnitates, & libertates ipsius, necnon antiquas, & rationabiles consuetudines auctoritate Apo- stolica confirmamus, & tam tibi, quam eidem Ecclesie firma, & illibata manere sancimus, Cimiteria quoque Ecclesiarum, earumque be- neficia &c. usque censura canonica compesca- tur. Prohibemus insuper ne Presbyteri Capel- lani Ecclesiarum &c. usque irritum habeatur. Prohibemus insuper ne interdictos, vel excom- municatos tuos &c. usque oporteat ligatum, absolvi.

Decernimus ergo ut nulli omnino homi- num &c. usque uisibus omnimodis profutura. Salua Sedis Apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum &c. usque districta subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco &c. usque premissa aeternae pacis inueniant. Amen.

Datum Laterani per manum Johannis San- ctae Marie in Cosmedin Diaconi Cardinalis San- ctae Romanae Ecclesie Cancellarii xi. Kalendas Junii Indictione xv. Incarnationis Dominice anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini In- nocentii Papae Tertii Anno Decimoquinto.

LXXXV.

Delegatis Apostolicis mandat, ut Constitutio- nem quandam Henrici Constantinopolitani Imperatoris, contra libertatem Ecclesiasticam editam, elargitionisque erga Ecclesias impe- dientem irritam declarent.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Cardicen. & Sidonien. Episcopus, & Archi- diacono Davaliten.

Ad nostram noveritis audientiam per- venisse, quod charissimus in Christo filius noster, Henricus Constantinopolitanus Imperator Illustris, Constitutionem cum suis Baronibus edidit, quae vergit in periculum ani- marum, & est contraria prorsus Ecclesiasticae libertati, videlicet, ut nullus possit de suis pos- sessionibus in vita, vel ultimo Testamento, ali- quid Ecclesiis elargiri.

Cum igitur Constitutio huiusmodi tam divinis, quam humanis sit legibus inimica, di- scretioni vestrae per, Apostolica scripta manda-

mus, quatenus ipsam auctoritate nostra decer- natis, frivolum, & inanem, & nullo modo ser- vandam.

Datum Laterani 10. Kal. Junii Anno De- cimoquinto.

LXXXVI.

Confirmatio bonorum ac Privilegiorum con- cessione Ecclesie Corinthiensis.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Gualtero Corinthiensis Archiepiscopo, ejus- que successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Quanto diligentius, & utilius vas ele- ctionis, & Doctor gentium Corin- thiorum instruxit Ecclesiam sicut ejus ad illos Epistole missae declarant tanto stu- diosius, & cautius nos oportet insistere, ut eam in ipsius forma doctrinae sub Apostolica Sedis magisterio conservemus, quae nuper eandem ad ipsius obedientiam revertentem affluentem beni- gnitate suscepit. Quo circa Venerabilis Frater in Christo propter specialem ipsius Corinthiensis Ecclesie charitatem tuam volentes personam propensius honorare propriis manibus conse- cravimus in Pontificem, & palleo insignivimus, pontificalis videlicet officii plenitudine, ut nihil tibi ex aliqua parte desit, quod ad Metropoliti- cam pertinet dignitatem. Quia vero nos sup- pliciter exorasti, ut eandem Corinthiensis Ec- clesiam cui Deo auctore praesse dignosceris, dignaremur Apostolici privilegii munimine ro- borare, nos tuis iustis postulationibus annuen- tes, eam sub Beati Petri & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio com- munimus statuimus, ut quascunque possessio- nes &c. usque illibata permanent. In quibus haec &c. usque vocabulis locum ipsam &c. usque pertinentis suis, Casale quod dicitur Noris, Casale quod dicitur Petricia, Casale quod dicitur Palagia, Casale quod dicitur Casemata, Ca- sale quod dicitur Cyrilla, Casale quod dicitur Succhyna, Casale quod dicitur Sorados, Casale quod dicitur Lavenicia, Casale quod dicitur Cleena, Casale quod dicitur Sarman, Casale quod dicitur Crata, Casale quod dicitur Quar- rata, & Casale quod dicitur Sandycia, cum om- nibus pertinentiis eorundem, Episcopatus quo- que inferius annotandos Ecclesie tue metropoli- tico iure subiectos tibi, tuisque successoribus nihilominus confirmamus, videlicet Cephalo- nensem, Jacint, Demelant, Malafavia, Argos, Gilas, & Gimenes. Palleo vero quod tibi ex Apostolica Sedis benignitate contulimus infra tuam Ecclesiam &c. usque solemnitate Beatorum Theodori, & Stratilatis Martyrum, & consecrationis tue anniversario die ad haec ipsi Corinthiensis Metropoli suam Provinciam con- firmamus. Jura quoque, ac bona eius, digni- tates & libertates ipsius, necnon antiquas, & ra- tionabiles consuetudines auctoritate Apostolica roboramus, & tam tibi, quam eidem Ecclesie firma, & illibata manere sancimus. Cimiteria quoque Ecclesiarum, earumque Beneficia &c. usque

Dat. die 21. Maji 1213. Pont. An. XV.

Ex Baluz. lib. XV. Epist. 58.

Exordium.

Corinthien- sem Ecclesiam sub Apost. in- scribitur protec- tione.

Eique bona omnia confir- mat.

Privilegia ei concedit.

Clausula.

Dat. die 21. Maji 1213. Pont. An. XV.

Ex Baluz. Epist. 114.

Exordium.

Jacobus Militie Pontificis Praefectus.

De Apost. Se- de optime meritis.

usque censura canonica compescatur. Prohi- bemus autem ne Presbyteri Capellani &c. usque irritum habeatur. Prohibemus insuper ne in- terdictos, vel excommunicatos &c. usque oporteat ligatum absolvi.

Decernimus ergo ut nulli omnino homi- num &c. usque uisibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolice auctoritate: Si qua igitur in futurum &c. usque districta subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco &c. usque praemia aeternae pacis inueniant. Amen.

Datum Laterani per manum Johannis San- ctae Marie in Cosmedin Diaconi Cardinalis San- ctae Romanae Ecclesie Cancellarii xi. Kalendas Junii Indictione xv. Incarnationis Dominice anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini In- nocentii Papae Tertii Anno Decimoquinto.

LXXXVII.

Castrum Nimphae ad Romanam Ecclesiam per- tinentis Jacobo Papae Confobriano, ejusque Ma- riscalco in Feudum conceditur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Nobili Viro Jacobo Confobriano, & Mare- scalco Nostro.

Cum ejus vices geramus in terris, qui unicuique secundum sua merita legi- tur redditurus, his qui Apostolice Sedis obse- quio, & pro ea etiam periculis se exponunt ma- gnifice debemus, & volumus respondere, qua- tenus sic laboris eorum remuneremus in ipsis, ut alios ad nostrum servitium inducamus. Olim siquidem cum Marcondus Dei, & Ecclesie ini- micus in devotes Apostolice Sedis, & charissimi in Christo filii nostri Federici Siciliae Regis illu- stris fideles quasi deserviret impune, ac Siciliam ex multa parte ferro flammaque vastaret, Regnum sibi usurpare disponens, ut eidem Regi, quem inchoe recordationis Constantia Impera- trix tutela nostrae commisit, & Regno cuius Ba- silius nobis testamento reliquit, necessarium, & expectatum diutius subsidium praestaremus mi- litibus quos pecunia nostra condurimus, te du- ximus praefendum, & in Siciliam curavimus destinare; tu ergo de mandato nostro Regnum ingressus, post multas anxietates, sollicitudines, & labores, de Frederico in Calabria, & Mar- cualdo in Sicilia faciente Domino mirabiliter triumphasti, memoriale comparans nomen tibi, & famam Apostolice Sedis extollens, quam praedictus iniquus nitebatur in illis partibus abolere. Cumque per visarum discrimina sub inclementia temporis, & aris intemperie victor ad nostram praesentiam redivisses, eam gratiam in fratrum nostrorum oculis invenisti, ut diligentius atten- dentes, quantum pro te Apostolicae Sedis accessisset honoris, laboribus tuis magnifice responden- dum assererent, & non solum consulerent, sed eum instantia plurima postularent, ut tibi cura- remus manifeste respondere. Nos ergo tuis re- spondere laboribus, & utilitatibus providerem- volentes, Castrum Nimphae, quod quondam inclite recordationis Cencio Frajapani, & O. & E. nepotibus eius bonae memoriae Eugenius Pa- pae, Bull. Rom. Tom. III.

pa praedecessor noster pro octingentis libris de- nariorum Lucensium obligarat, & nos ab eorum haeredibus jam pridem recollectimus pecunia, consignata, & apud nobilem Virum Bononem de mandato Senatus Judicaria auctoritate de- posita, pro qua fuerat obligatum, cum omnibus pertinentiis, & utilitatibus tibi pro summa mille librarum provenientium de Senatu, de fratribus nostrorum consilio obligavimus tandem tam a te quam tuis haeredibus detinendum donec praedicta pecunia tibi, vel eis esset integre perfoluta ex tunc ad Romanam Ecclesiam libere reverfu- rum. Ne autem si fructus quos ex eodem Castrum perciperes computare cogeres in sortem, plus ad incommodum, quam commodum tuum haec obligatio redundaret, vel si aliud faceres pro temporali lucro anime dispendium pateris, cum sis obsequis nostris in Marscalcia officio deputatus, praedictum Castrum tibi tanquam Marscalco nostro de solita Sedis Apostolice li- bertate concessimus; ita tamen, quod haec no- stra concessio nec nobis, nec successoribus no- stris praedictum generaret, quominus illud re- colligere valeremus, feudo tamen tua vita du- rante. Cum igitur tibi perfolverimus pecuniam praetaxatam, & tu nobis legitimam refutationem feceris super ea, ne super feudo ipso propter hoc valeas molestari, illud tibi juxta praedictae con- cessionis tenorem auctoritate Apostolica confir- mamos, & praesentis scripti patrocinio com- munimus.

Nulli ergo &c. concessionis, & confirma- tionis &c. usque incursum.

Datum Laterani sexto idus Junii, Pontifi- catus nostri anno decimoquinto.

LXXXVIII.

Confirmatio Bonorum, ac Privilegiorum con- cessione Monasterio S. Cosmae de Vicovario, quod sub Apostolica recipitur protec- tione.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Abbati Sancti Cosmae de Vicovario ejusque Fratribus tam praesentibus quam futu- ris regularem vitam professis in- perpetuum.

Quotiens postulat a nobis, quod Reli- gioni, & honestati convenire digno- scitur, animo nos decet libenti con- cedere, & juxta potentium voluntatem consen- taneum rationi congruum suffragium impertiri. Ea propter dilecti in Domino Filii vestris iustis postulationibus elementer annuimus, & Mona- sterium ipsum Sancti Cosmae, quod ad jus, & proprietatem Beati Petri specialiter pertinet, ad exemplar felicitis memoriae Coelestini Papae Praedecessoris nostri sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privile- gio communimus. In primis siquidem statu- tes, ut Ordo Monasticus &c. usque illibata per- maneat in quibus haec &c. usque vocabulis. Lo- cum ipsum in quo praefatum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis, Sanctae Marie de Marcianello, Sancti Petri de Ferrata, Sanctae

Castrum Nimphae quo iure ad Apost. Sedem perti- neat.

Sub quibus conditionibus Jacobo con- ceditur.

Clausula.

Datum die 8. Junii 1213. Pont. An. XV.

Id. Epist. 120.

Proemium.

Monasterium sub S. A. protectione suscipit.

Siquis in bonis commu- nar.

Marie de Cantalupo, & Sancti Felicis Ecclesiis, cum omnibus pertinentiis suis, jus quod habent in Ecclesiis Sancti Salvatoris, & Sancti Nicolai de Cantalupo. Ecclesiam Sancti Angeli Rocca. In Vicario Ecclesiam Sancte Lucie cum pertinentiis suis, Ecclesiam Sancti Januarii de Catiniano cum pertinentiis suis, Ecclesiam Sancte Eugenie cum pertinentiis, quinque denarios Papienses, quos a Monasterio Sancti Clementis Tyburtini percipere debetis, Casalem Certiti Plani, & Casalem in Martianello cum pertinentiis suis ad hæc statuimus, ut idem Monasterium vestrum nulli nisi Romano Pontifici sit subiectum, nec ab eo quicquam ab alio aliquo Clerico, seu Laico exigatur, excepto uno pradio, quod Tyburtino Episcopo cum septem tantum personis semel in anno si ipsum ad Monasterium vestrum forte venire contigerit persolvatis. Christma vero Oleum Sanctum &c. usque quod postulari impendat. Præterea quatuor molendina de Precis, quæ sedent in pede Ripæ Sanctorum Cosine, & Damiani, molendinum quod sedet sub fonte Picciaroli, sedum molendini in rivo de Runci, molendinum in eodem loco, quod habetis cum Johanne de Runci, & terram quam habetis in reuimento Sambuci, vobis nihilominus auctoritate Apostolica confirmamus. Sepulturam præterea ipsius loci &c. usque nullus obstat. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decernimus ergo &c. usque vobis omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Ad indicium autem hujus perceptæ a Sede Apostolica libertatis duas libras cere nobis, nostrisque successoribus annis singulis persolvatis. Si qua igitur in futurum &c. usque districte subjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco &c. usque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dar. die 19. Junii 1213. Pont. An. XV.

Datum Laterani per manum Johannis Sancte Marie in Colinedin Diaconi Cardinalis S. R. E. Cancellarii Idibus Junii, Indictione de cima quinta, Incarnationis Dominicæ Anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno decimoquinto.

LXXXIX.

Confirmatio sententiæ a Delegatis Apostolicis late contra Priorem Monasterii de Charitate Antiliodorensis Diocesis.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Trecentis, & Meldensibus Episcopis, & Abbati Latiniacensi Parthenensis Diocesis.

Questionis status.

EX parte Cluniacensis Abbatis fuit propositum coram nobis, quod cum ipse ad probandam coram dilecto filio Abbate Sancte Geneve Parisiensis, ac eonjadicibus suis Monasterii de Charitate lesionem enormem, quam in alienatione possessionum suarum incurrerat, & inveniendam pecuniam Templariis refundendam diligenter, & sollicite laboraret, jamque magnam partem pecuniæ sine ipsius Monasterii gravamine invenisset, ac spem concepisset de inveniendis residuo meliorem, Gaudfridus tunc Prior ejusdem Monasterii Antiliodorensis Diocesis, ne ipsius Abbatis studium

super hoc fortiretur effectum nequiter studuit impedire. Nam cum Abbas præcepisset eidem, ut de his, & aliis, quæ ad ordinem pertinent tractaretur ad Capitulum generale accederet, quod instabat ipse quendam Clericum Abbatem apud Sezanniam ad appellandum transmisit, sicut idem Clericus asserbat. Tunc Abbas prædictus per hujusmodi machinationes, & studia videns super probationes lesionis enormis, & solutione Templariis faciendâ necnon, & aliis utilibus procurandis impediri processum, disciplinamque monasticam dissolvi penitus, & elidiveris idem Monasterium, licet jam instaret dies celebrandi Capituli generalis, duxit celestius festinandum, volens super hoc cum ejusdem loci Conventu habere tractatum, ac de mandato nostro corrigenda, corrigere, ac statuere statuenda, præsertim cum de novo nostris fuisset litteris redargutus, quod se in corrigendis excessibus Subditorum, in Abbatis, & Prioribus sibi subiectis exhiberet tepidum, & remissum, ac nos mandavimus eidem, ut appellatione remota corrigeret, & reformaret in illis, quæ correctionis, & reformationis officio cerneret indigere. Verum Gaudfridus prædictus captato favore servientium nobilis viri Comitis Nivernensis prævenit Abbatem, & Conventum suis mendaciis circumvenit, in Capitulo asserens quod Abbas de Monasterio ipso omnes proponebat eicere, & de Cluniaco inducere alios numero pauciores. Cum ergo Abbas prædictus per servientem ipsum cum injuria expellentes, Villæ, & Claustrum Portas firmiter obleraret, & cum illic Abbas postmodum advenisset ipsi, & aliis viris religiosis, qui comitabantur eundem Villam imprudenter, & Claustrum denegarunt ingressum. Verum tamen quidam de Monachis Monasterii antedicti zelo devotionis accensus, quendam portam Villæ postquam Abbas, & Socii ipsam, & alios circumierant, reverenter referavit eidem, quam iidem ingressi primam partem Claustrum, quam quidam Monachi eodem zelo ducti aperire curarunt, secundum consuetudinem Ordinis intraverunt, hoc comperto Gaudfridus, & Monachi, ac servientes armati, quos idem Gaudfridus ad hanc præparaverat viciniam, de Campanilibus, & eminentioribus locis in Abbatem, & Socios lapides grandes, & densos crudeliter projecerunt. Verum tamen misericors Dominus miraculose Abbatem servavit illatum, licet in equam ejusdem plures magni ponderis projecti lapides extitissent adeo quod idem equus in quatuor locis apparuit vulneratus. Tunc Abbas tam atrocibus affectus injuriis cum illi projicere lapides non cessarent censuit furori cedendum, & equo laxato fugam petiit, & se recepit in Villam, quam quidam Burgensis errantem inveniens, & quasi de mortis periculo erutum trementem totis artibus, & pallentem misericordia motus duxit in domum suam, & curam ejus egit filialiter, & devote, in illo autem conflictu, quando Abbatem, & Socios lapidibus voluerunt obruere, quidam Servientes, & Monachi majorem portam cum gladiis, & fustibus exeuntes Sarcinulis oneratos retinere tres equos, uno de Abbatis Servientibus vulnerato, sed & is Gaudfridus, & ejus complices non contenti, quin immo malis adicientes pejora Balivos Comitis memorati in grave præjudicium

Abbatis Monasterii de Charitate servientem in Abb. Cluniac.

Pene in omni indigne ab Abbate Cluniacensi.

Non respicit.

Quid a sum postea se, ut rediret ad eos

cium Monasterii, atque Villæ ad suorum defensionem lacinorum, & juris oppressionem, necnon Abbatis, & Ordinis advocatorum quorum præsentia, & favore Campanilia, & alia loca editiora armis, arcubus, balistis, & lapidibus muniunt de nocte, ita celebrantes excubias cornibus, cantilenis, fistulis, & clamore, ac si castrum obsessum ab hostibus custodirent; quamquam Abbas per violentiam irrumpere Claustrum, etiam posset, nullatenus noluisse, sed nobis vindictam potius reservare. Attendens igitur idem Abbas, quod Gaudfridus, & sui nullam admonitionem admitterent, semper Claustrum Curie, ac majoris Ecclesiæ, necnon omnibus aditibus obferatis per quos ad eos haberi posset accessus, habito virorum religiosorum consilio ipsius Gaudfridi, & complicitum ejus culpis clarescentibus evidenter, ipsum tanquam inobedientem, rebellem contumacem, & dilapidatorem sententialiter amovit a regimine Prioratus; & tam ipsum, quam omnes sibi taliter adherentes vinculo communicationis innodans, Ecclesiam suppositis interdictis, donec redeuntes ad cor consigne satisfacerent de tam enormibus excessibus, & offensis: Ipsi vero semper prioribus ad pejus; Sententias in eos sic latus rationabiliter non servantes, pulsatis Campanis divina presunt solemniter celebrare. Ceterum cum equi ducebantur ad aquam ab hominibus Comitis antedicti, quos introduxerunt in Villam contra ipsius, & Monasterii libertatem septem ex eis capti fuerunt, reliquis effugatis. Iidem etiam ceperunt Servientes Abbatis in Villa, in qua Comes præfatus nullam habet justitiam, licet in nullo præfati excesserint servientes, omnes præterea Villæ portas, & alios per quos intratur in eam, postmodum obstruxerunt non patientes intrare quempiam peitem, vel equitem ad Abbatem. Quod si quicumque ingrederetur ignotus, custodes perquirebant ipsam, ne ferret litteras, vel mandatum. Abbas igitur taliter impeditus, & affectus tadio, ac languore, quoniam Cluniaci Capitulum annum non poterat celebrare, in quo de sedis Cluniacensis reformatione postulatum, & pecunia Templariis refundenda, tractare, ac ordinare cum Abbatis, & Prioribus disposuerat, ne tunc Abbates, & Priores inaniter laborarent, neve propositum ejus circa relevationem ejusdem Monasterii suo privaretur effectu, vocatis ad se Abbatis, & Prioribus idem Capitulum apud Charitatem celebrare decrevit, credens auctoritate, ac presentia tantorum virosum posse præfatos rebelles a sua pertinacia revocari. Venerabilis quoque frater noster Gebennensis Episcopus, & H. Remensis Archidiaconus, sicut suis nobis litteris intimarunt, accesserunt Cluniacum ad Capitulum Generale, sed cum Abbas se per suas litteras excusasset, quod illuc ire nequiverat a Priore, ac Monachis de Charitate, quos inobedientes, & rebelles invenerat graviter impeditos, & Desinitores Capituli ad Charitatem cum congregatis ibidem Prioribus, evocasset, ut ibi tam de rebellionem Prioris, & Monachorum, quam de aliis agendis communiter tractaretur, iidem Desinitores cum Prioribus ad mandatum Abbatis, & Episcopi, & Archidiaconi ad preces ipsorum cum ipsis, usque ad Castrum quod Marchia dicitur accesserunt ibidem Desinitoribus, & Prioribus remanentibus, iidem Episcopus, & Archidiaconus ad præfatam Villam iverunt, de pace cum sedis Abbate, & Priore, ac Monachis ipsius Monasterii locuturi, sed invenerunt januas obstratas rogaverunt autem eos quos viderant supra muros, ut ipsos permitterent introire. Qui responderunt eis quod sine Prioris mandato nullatenus ipsis pateret ingressus. Cum ergo quidam Serviens Comitis memorati interrogasset, qui essent, & ipsis respondentibus didicisset, rogatus ab eis ad Priorem accessit, ut ipsis ingrediendi licentiam impetraret. Quo moram diutius protrahente, idem Archidiaconus divertit ad aliam Villam portam, tentans si alium ingressum possent habere, sed nihil omnino profecit. Ad ultimum vero post expectationem non modicam Serviens Comitis responsum hujusmodi reportavit, quod non ingrederentur ullo modo, eo quod ad Capitulum accesserant generale, sic ergo passi repulsam, ad Marchiam redierunt. Die vero sequenti præfatus Episcopus, Magistrum Philippum Nivernensem Officiam rogavit, ut Priorem adiret, & sibi, & Archidiacono impetraret ingressum, quia loqui de pace cum eo, & suis fratribus affectabant. Ipse vero cum Priore locutus sic respondit eidem, quod Prior ipsos nullo modo intrare permitteret, nec ipse ad Episcopum iret, neque loqueretur cum eo. Tertia quoque die cum Desinitores, & Priores ad sedis Villam simul proposissent accedere, testaturi si cum Priore, ac Monachis possent loqui, & habere ad Abbatem accessum, Servientes sedis Comitis advenierunt, inhibentes eis ne ad Villam accederent sedis Villam in personis, & equis eorum gravia pericula intentando. Adiecerunt etiam quod, si possent eisdem Episcopum, & Archidiaconum introducere, sed si cum Desinitoribus, & Prioribus irent nullo modo permitterentur intrare. Ipsi igitur illic venientibus occurrit Theaurarius Turonensis, & ad quandam portam duxit eosdem, ad quam post expectationem non modicam cum difficultate maxima stipatus militibus, & Servientibus, equis armatis, & Monachis magnos ferentibus baculos venit Prior; cui proposuerunt presentibus Theaurario prædicto, Bituricensi Cantore, Antiliodorensi, Archidiacono, aliis pluribus, verbum pacis ostendentes damna, quæ poterant ex hac discordia provenire, & quam gravis infamia occasione dissensionis ipsius, non solum eis, sed & religionis aliis imminere. Ad hæc obtulerunt eidem ex parte Desinitorum ipsorum, quod parati erant corrigere, si qua essent tam circa ipsam, Abbatem, quam eisdem Priorem, & Monachos corrigenda cum auctoritate Capituli Generalis per Sedem Apostolicam approbati potestatem haberent corrigendi excessus tam in capite, quam in membris. Ipse vero respondit quod de Desinitorum correctione, vel Generalis Capituli non curabat, cum non nisi coram nobis, ad quem appellaverat, ut dicebat, de spiritualibus responderet, & de temporalibus non nisi coram Comite memorato, in cujus erat custodia constitutus, nec aliquod verbum pacis, aut compositionis alicujus admittiret quamdiu Abbas in eadem Villa maneret. Asseruit enim, quod Monasterium Cluniacense aliquando gravatam accesserunt ibidem Desinitoribus, & Prioribus

Ball. Rom. Tom. III. V 2 Abbas

Abbas illum a Prioratu proposuerat amovere, & Monachos in domibus aliis collocare. Propter quod ipsum illic noluerunt recipere venientem. Ad haec autem rogavit eundem, ut ipsos loqui permitteret cum Abbate. Qui post multa confilia dixit eis, quod ipsum Episcopum solum loqui cum eo praesentibus suis, & Comitibus Servientibus pateretur, ita quod quocumque ipsi vellet exiret. Porro extra Villam praefato Archidiacono remanente ad Abbatem solus Episcopus accessit, proponens eidem, quae sibi videbantur in facto huiusmodi expedire. Abbas vero respondit quod Monachos ejusdem Monasterii tanquam bonus Pater in spiritu mansuetudinis paratus erat recipere si tanquam boni filii venirent ad ipsum, & cum eis quantum secundum Deum posset, cum Religiosorum virorum dispensaret, atroces injurias quas eidem intolerant remissuras, cum enim pro ipsorum utilitate ad eorum accesserit Monasterium, portas Villae sibi clausurunt, quibus per quosdam ex fratribus referatis, cum Monasterium sicut Pastor Ecclesiae, ac Villa Dominus ingredi voluisset violenter a Monachis est repulsus, qui equos capientes ipsus, & a turribus Monasterii cum ingentes lapides jacentes equum suum graviter vulneraverunt, ipsum divina misericordia protegente, ac tres Servientes capti a Servientibus Comitibus Villam cum Monachis observantibus extiterunt: unde ad Domum cujusdam Burgensis, in qua manebat declinaverat necessitate compulsus. Praeterea asseruit plurimum se dolere quod executio mandati Apostolici de alienatis possessionibus revocandis, extiterat impedita, cum propter hoc ad deliberandum, & tractandum cum ipsis specialiter accessisset proponens se jam magnam partem pecuniae, nisi staret per eos sine difficultate, ac damno Monasterii invenisse: Audito igitur Abbatis responso ad Priorem, & Monachos rediit in Curia Monachorum, & verbum pacis illis proposuit diligenter dicens quod benignum responsum receperat ab Abbate, ac ex parte Generalis Capituli dixit eis quod libenter corrigerent circa eundem Abbatem, vel ipsos si esset aliquid corrigendum. Monachi vero dixerunt quod de Abbate, vel Diffinitoribus, seu Generali Capitulo non curabant, nec pacem ipsorum, vel per eos etiam requirebant. Prior vero addidit, sicut prius, quod quandiu Abbas esset in Villa, sive in Prioratus officio remaneret, sive removeretur ab illo nullum admitteret verbum pacis. Cum igitur aliud a Priore, ac Monachis responsum habere dictus Episcopus nequiverit, Priorem interrogavit eundem si ab ipso, & suis essent secuti ad suam Abbatem Monachi venientes. Ipse vero respondit, quod guerram nemini faciebat, & cum idem Episcopus insistisset, ut sibi plenius responderet sic ait, quod securitatem alicui non praestabat. Et statim Lethericus Serviens Comitibus antedicti, ipso Priore praesente, nec contradicente, subiunxit quod si Cluniacenses Monachi de caetero tangerent Villam, & equos amitterent, & personis periculum immineret: prohibens nihilominus, ne amplius apud Marchiam ejusdem Comitibus Castrum, in quo prius hospitati fuerant, remanerent: egressus igitur Villam Episcopus antedictus, ad Diffinitores, & Priores rediit cum Archidiacono memorato; a quibus interrogati

si boni aliquid invenissent, aut proficissent in aliquo commonendo, exposuerunt eisdem quod fecerant diligenter. Ipsi vero juxta muros Villae sedentes suum Capitulum ordinarunt, & habitum diligenti tractatu suam sententiam formaverunt, quam Diffinitores redactam in scriptis, praefato Episcopo, & Archidiacono convocatis, & audientibus promulgant, Gaufridum Priorem ejusdem Monasterii, quia vocatus Generale Capitulum venire contempsit, & Abbatem suum accedentem ad idem Monasterium non admisit, sed cum armis violenter rejecit, & eisdem illuc correctionis gratia properantes portis turpiter repulit obsecratis, auctoritate Dei, & suae necnon Generalis Capituli, propter inobedientiam, rebellionem, & contumaciam manifestam, ac causas alias excommunicationis vinculo innotantes, & deponentes a regimine Prioratus, Sigilla ejusdem pariter, & Conventus ejusdem Monasterii condemnando, & omnes complices suos pari excommunicationis sententia involvendo nisi infra septem dies a praesumptione huiusmodi non resipiscerent, & regulariter emendarent. Et ne ipsius Monasterii negotia deperirent dilectum filium W. Cluniacensem Priorem praefecerunt eidem, ipsius sibi administratione concessa. Ne igitur tanta praesumptionis excessus remaneant incorrecti discretioni vestrae per Apostolica scripta praecipiendo mandamus quatenus ad locum ipsum personaliter accedentes, & inquisita super iis plenius, & cognita veritate scientem invenieritis ita esse probatam in sepelictum G. depositionis sententiam a Regimine Prioratus auctoritate Apostolica confirmantes, & approbantes nihilominus, quod de substitutione Prioris, & Sigillorum damnatione per praefatos Diffinitores est factum excommunicationis sententiam in praefatum G. ac ejus complices promulgatam faciatis appellationem postposita usque ad satisfactionem condignam firmiter observari, contraditores quoslibet, aut rebelles, sive Monachi, vel Clerici fuerint, sive Laici per Censuram Ecclesiasticam sublato cuiuslibet contradictionis, & appellationis obstaculo compescendo. Et quoniam audivimus praefatum Gaufridum multas sibi pecunias congregasse, volumus nihilominus, & mandamus quatenus ad resignationem earum per distractionem Ecclesiasticam appellatione remota compellatis eundem, facientes ipsas pecunias in solutionem debitorum converti, vel in aliam utilitatem Monasterii memorati. Eos vero quos excommunicatos confiterit temere celebrasse divina poena canonica percussis. Testes autem, qui fuerint nominati &c. usque subtraxerint, per censuram eandem appellatione cessante cogatis veritati testimonium perhibere. Nullis literis veritati, & iustitiae praedictantibus a Sede Apostolica impetratis. Quod si non omnes &c. duo vestrum &c.

Datum Signia quarto Kalendas Julii Pontificatus nostri Anno decimoquinto.

Dat. die 28. Junii 1213. Pont. An. XV.

Con-

X C.

Conceduntur Privilegia nonnulla Dominis Castri Scuriae quod de speciali Sedis Apostolicae jure esse declaratur.

Inno. Epist. 188. Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Nobilibus Viris Viviano, Gaillardo, & aliis Dominis Scuriensis Castri.

Castri Scuriae juxta S.R. E.

Manifestum est Castrum quod Scuria dicitur temporibus Sanctae memoriae antecessoris nostri felicis recordationis Sergii Papae cognovimus regia liberalitate per manus ejusdem Beati Petro quondam fuisse collatum, & a Vediano quondam ejusdem Castri Domino memorato praedecessori nostro Papae Sergio per innovationem sub anno censu decem solidorum Raimundensis monetae fuisse recognitum, & oblatum. Idem etiam Castrum Humbertus Raymundus, & Sicardus Domini ipsius loci praedecessori nostro Beatae memoriae Papae Calisto, & per manum ipsius Beati Petro, & Sanctae Romanae Ecclesiae cognoverunt, & obtulerunt. Nos itaque eorundem antecessorum nostrorum Sergii, Calisti, Innocentii, & etiam Adriani Romanorum Pontificum, qui Castrum ipsum ad jus, & proprietatem Beati Petri pertinens sub Sede Apostolica protectione, ac munimine receperunt vestigiis inherentes praefatum Castrum sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti patrocinio communitimus, statuentes, ut neque Comiti, neque alicui personae facultas sit ipsum Castrum auferre, minuire, infestare, vel suis usibus vendicare; sed quietum, & integrum vobis in fide Catholica, & fidelitate Apostolica permanentibus sicut a jam dictis praedecessoribus nostris, & a nobis concessum est sub Beati Petri jure, ac defensione consistat, sane si quis vestrum gravius aliquid, quod absit forte commiserit pro ejus culpa sicut a praefato praedecessore nostro Alexandro Papa statutum est, nisi, & alii ejusdem iniquitatis participes fuerint ipsi, & honores eorum minime a divinis interdantur officiis, quod & de subiectis militibus vestris praecipimus observari, statumus etiam, ut nulli nisi Dominis, & hominibus ejusdem Castri liceat infra terminos tenementi vestri Castrum adificare, vel munitionem construere: Si qua vero Ecclesiastica secularive persona adversus homines ejusdem Castri quarimoniam deposuerit apud Metropolitanum vestrum, vel Legatum a latere Romani Pontificis destinatum, quod justum fuerit experiri procuret. Nos autem a dilecto filio nobili viro Ademaro uno Dominorum ejusdem Castri ad nostram praesentiam accedente pro ipso Castrum fidelitatis recepimus iuramentum, & ab aliis per manum dilecti filii Magistri Petri Marci Subdiaconi nostri olim correctoris nostrorum litterarum, & Archidiaconi Forojulienensis, recessi viva voce mandamus. Si quis igitur Clericus, sive Laicus temere, quod absit adversus ista venire tenaverit, secundo tertiove commonitus si non satisfactione congrua emendaverit, honoris, & officii sui patiarur periculum, aut excommunicationis ultione plectatur. Qui ve-

Delegatus Apost. mittitur cognoscere causas, & confirmatio sententiae in Prioratu de Charitate lata.

Privilegia eius Dominis concessa.

Innocentius iuramentum fidelitatis accepit.

X C I.

ro conservator extiterit Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus gratiam consequatur.

Datum Laterani tertio Idus Novembris Pontificatus Nostri Anno decimoquinto.

Dat. die 11. Novembris 1213. Pont. An. XV.

Universis Cluniacen. Ordinis Abbatibus, & Prioribus ut Monasteria eorum gubernationi commissa reformare studeant.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Abbatibus & Prioribus Cluniacen. Ordinis ad Generale Concilium convenientibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex Regulae Vatic.

Si diligenti meditatione pensabitis, qualiter vita Monastica sub primis Ordinis Patribus pullulavit, & palmites longe lateque producens ad mortifera circumquaque venena pellenda flores honorum operum protulit, & boni nominis effudit odores; pervigili cura studebitis eorum inherrere vestigiis, per quos in deserto Mundi hujus plantata est, & fructificavit in pluribus Vitis monasticae honestatis. Hi nimirum monastica frugalitate contenti, & optimo ponentes in paupertate principium assequuti sunt in Domino totius sufficientiae complementum, Ecclesiarum Praelatis acceptantem Reges, & Praefides vita, ac merito gloriosi. Nunc autem quod merentes dicimus & si non a cunctis in omnibus a plerisque tamen ex vobis in pluribus dicitur declinatum in tantum, quod vestri Ordinis Regulam manu nimis avida colligentes ubi forsitan non sparsistis, dum loculos proprios replere nitimini, bona Ecclesiarum, quae vestro committuntur regimini vacuatis sic ambitioni vacantes, quod in locis quibus praestis terrena paupertatis opes quaritis non opem impenditis consilii salutaris. Ecce inter alia loca vestra Praesidentium culpa depressa Prioratus de Charitate, qui olim in spiritualibus florens in temporalibus abundat tanta corruptela marcescit, & tam arida deprimatur paupertate, quod nisi aliorum relevetur auxilio, vix adjicere poterit ut resurgat. Alias etiam sicut accepimus tam in vobis, quam aliis corae vestrae commissis adeo perniciosi facti estis exemplo, quod antiquis Patribus loco tantum, & habitu non praerogativa virtutum videmini succellisse, sed eo plures contagio corruptionis infectis, quo pluribus illi, quorum loca tenetis correctionis exempla vitae magisterio exhibebant. Ne vero indigne illorum privilegiis gauderis, quorum non servatis in moribus disciplinam, per Apostolica vobis scripta mandamus, quatenus incipientes facere quod possitis liberis edocere in vobis, & subditis haec, & his similia corrigatis, tantoque plus luceant opera vestra bona coram hominibus, ut glorificent Patrem vestrum, qui est in Coelis, quanto magis mala praerita facti evidentia publicavit, & ubi major ruina praecessit, ibi majoris reparationis sollicitudo sequatur, & damnum quod divulgata malitia intulit manifestae bonitatis suffragio restauretur. Quia vero integrum consuevit esse iudicium, quod

Exordium.

In Monasteriis Ord. Cluniacensis disciplinae.

Abbatibus mandata coram matione.

Capitulum generale anno censeadum.

Dat. die 19. Martii 1214. Pontif. Anno XVI.

Ex Baluz. lib. XVI. Epist. 128.

Exordium.

Utilitates ex Sacro Bello deducte.

quod plurimorum sententia confirmatur, & que profectum communem respiciunt, tractari solent melius in communia annuatim interesse Capitulo Generali omni occasione postposita studeatis, que ibidem secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam fuerint instituta firmiter servaturi, & tam in his, quam in aliis dilecto filio Abbati Cluniacen, tamquam devoti filii Patri, & membra convenientia capiti obedientiam, & reverentiam debitam impendentes, circa reformationem Prioratus de Charitate manum auxilii & consilii apponatis, tantaque in premissis diligentia vigiletis, quod nec in vobis per culpam, nec in subiectis per negligentiam offendentes corrigatis imposterum, quod in preterito commissis. Vos denique filii Abbates super vobis ipsis, & credito vobis grege taliter vigilare procuretis extirpando vitia & plantando virtutes, ut in novissimo districti examinis die coram tremendo Iudice, qui reddet unicuique secundum opera sua dignam, possitis reddere rationem.

Datum Laterani Idibus Martii, Pontificatus nostri anno sextodecimo.

X C I I.

Ad universos Christianos per Maguntinam Provinciam constitutos de negotio Terre Sancte.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christianis per Maguntinensem Provinciam constitutis.

Quia major nunc instat necessitas quam unquam extiterit, ut Terre Sancte necessitatibus succurratur, & de successu speratur major quam unquam provenit utilitas proventura, ecce resumpto clamore clamamus ad vos, & pro illo clamamus qui moriendo voce magna clamavit in Cruce, factus obediens Deo Patri usque ad mortem Crucis, clamans, ut nos ab aeterna morte eriperet cruciatus, qui clamat etiam per seipsum, & dicit, si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Ac si diceret manifestius: Qui vult me subsequi ad Coronam, me quoque subsequatur ad pugnam, qua nunc ad probationem proponitur universis. Poterat enim Omnipotens Deus terram illam, si vellet, omnino defendere, ne in manus traderetur hostiles. Possit & illam, si vellet, de manibus hostium facile liberare, cum nihil possit ejus resistere voluntati. Sed cum jam superabundasset iniquitas, refrigescere charitate multorum, ut fideles suos a fomno mortis, ad vite studium excitaret, agonem illis proposuit, in quo fidem eorum velut anrum in fornace probaret, occasionem salutis immo salvationis causam praestando; ut qui fideliter pro ipso certaverint, ab ipso feliciter coronentur; & qui ei noluerint in tanta necessitatis articulo debite servitutis impendere famulatum, in novissimo districti examinis die justam mereantur damnationis sententiam sustinere. Oh quanta jam provenit utilitas ex hac causa: quam multi conversi ad poenitentiam pro liberatione Terre Sancte mancipaverunt se obsequio Crucifixi, & quasi per agonem

martyrii Coronam gloriae sunt adepti, qui forte in suis iniquitatibus perissent, carnalibus voluptatibus, & mundanis illecebris irretiti: Vetus est hoc artificium Jesu Christi, quod ad suorum salutem fidelium diebus istis dignatus est innovare. Si enim Rex aliquis temporalis a suis hostibus ejiceretur de Regno, nisi Vassalli ejus pro eo non solum res exponerent, sed personas, nonne cum Regno recuperaret amissum, eos velut infideles damnaret, & excogitaret in eos incogitata tormenta, quibus perderet male malos? Sic Rex Regum Dominus Jesus Christus, qui corpus & animam, & cetera vobis contulit bona, de ingratitude vobis & infidelitate criminavit vos damnabit, si ei quasi ejecto de Regno, quod pretio sui sanguinis comparavit, neglexeritis subvenire. Sciat ergo se culpabiliter durum, & dure culpabilem quicumque in hoc necessitatis articulo suum negaverit obsequium. Redemptori. Nam & quomodo secundum praecceptum divinum diligit proximum sicut seipsum qui scit fratres suos fide ac nomine Christianos apud perfidos Sarracenos ergastulo diri Carceris detineri, ac iugo deprimi gravissime servitutis, & ad liberationem eorum efficacem operam non impendit, transgrediendo illius naturalis Legis mandatum, quod Dominus in Evangelio declaravit: Quicumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. An forte nescitis, quod apud illos multa millia Christianorum in servitute, ac carcere detinentur, qui tormentis innumeris cruciantur; & quidem omnes pene Sarracenorum Provincias usque post tempora Sancti Gregorii Christiani Populi possederunt; sed ex tunc quidam perditionis filius Machometus pseudopropheta surrexit, qui per seculares illecebras, & voluptates carnales multos a veritate seduxit: cujus perfidia est usque ad haec tempora invaluerit, confidimus tamen in Domino, qui jam fecit nobiscum signum in bonum, quod finis hujus Bestiae appropinquat, cujus numerus secundum Apocalypsin Iohannis intra sexcenta sexaginta sex clauditur, ex quibus jam pene sexcenti sunt anni completi. Certe praeter priores injurias grandes & graves Redemptori nostro pro nostris offensis a perfidis Sarracenis illatas, nuper in Monte Thabor, ubi discipulis suis futurae glorificationis speciem demonstravit, iidem perfidi Sarraceni quamdam munitionis arcem in confusionem Christiani nominis erexerunt, per quam Civitatem Accon sibi valde vicinam de facili cogitant occupare, ac deinde sine omni contradictionis obstaculo residuum terrae hujus invadere, cum sit viribus & opibus penitus destituta. Eja igitur, dilectissimi filii, dissensiones & emulationes fraternas in pacis & dilectionis foedera commutantes, accingimini ad obsequium Crucifixi, non dubitantes pro illo res exponere, ac personas qui pro vobis animam suam posuit & sanguinem suum fudit, certi pariter & securi quod si vere poenitentes fueritis, per hunc temporalem laborem, quasi quodam compendio, ad requiem pervenietis aeternam. Nos enim de Omnipotentis Dei misericordias, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli auctoritate consili, ex illa quam nobis Deus, licet indignis, ligandi atque solvendi contulit potestate omnibus, qui laborem istum in propriis personis subierint & expensis plenam suorum peccaminum,

Professio ab Ordine discorde vetat.

Sacramenta eis per Ordinarum vult admittantur.

Privilegia nonnulla concedit.

Ordinis Militum Fratrum eligi vult.

Clausula.

sonem, fas sit, absque Ministri sui licentia, nisi arctioris Religionis obrentu, de eodem Ordine discedere. Discedentem vero absque communitum literarum cautione, nullus audeat retinere.

§.6. Christina vero, Oleum Sanctum, consecrationes Altarium, seu Basilicarum vestrarum, Ordinationes Clericorum vestrorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, & cetera Ecclesiastica Sacramenta, a Dioecetano suscipietis Episcopo, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam & communionem Sacrosanctae Romanae Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitate qualibet exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis catholicum adire Antistitem, gratiam & communionem Apostolicae Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate, vobis quod postulatis, impendat.

§.7. Cum autem generale interdictum terrae fuerit, liceat vobis, clausis januis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, divina Officia celebrare.

§.8. Sepulturam praetera locorum vestrorum liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extremam voluntati, qui se illic sepelire deliberaverint, nisi quem excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstet. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus Mortuorum Corpora assumuntur.

§.9. Obeunte vero te nunc ejusdem Ordinis Ministro, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia praeparatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem canonice providerint eligendum.

§.10. Paci & tranquillitati vestrae paterna in posterum sollicitudine providere volentes, auctoritate Apostolica districtius inhihemus, ut infra clausuram locorum vestrorum nullus rapinam, seu fartum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere.

§.11. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum Ordinem temere perturbare, vel ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis pro futura. Salva Sedis Apostolicae auctoritate, & Dioecetani Episcopi canonica iustitia.

§.12. Si igitur in futurum, Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens, contra eam temere uti tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatisque suae careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena sit, atque in extremo examine districte ultioni subiaceat.

§.13. Cunctis autem eidem loco suo jure servientibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem premia aeternae pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Dat. Viterbii per manum Joannis S. Mariae in Cosmedina Diaconi Card. S.R.E. Cancellarii, decimoquarto Kal. Julii. Indictione secunda, Incarnationis Dominicae Anno MCCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno Duodecimo.

L X X.

Nonnulla decernit praemittenda ab iis, qui ad Haereticorum Provinciam expugnationem se accinxerit, subsidiaque iis ab Ecclesiasticis praestanda sancit.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Arelateni Archiepiscopo, & Suffraganeis ejus.

Ex Baluz. lib. XII. Epist. 136.

Gloriantes hastenus in malitia & in sua iniquitate potentes destruerent tandem incipiens manus Dei, miraculose jam fecit eos de suis tabernaculis emigrare, dum eo terram populi sui misericorditer emundante, pestis haereticae pravitate, quae serpens ut caner Provinciam pene totam infecerat, mortificata depellitur, captisque in potentissima manu sua numerosis Castris & Civitatibus, quas per possessos a se Diabolus habitabat, in locis expulso, haereticorum Spiritui paraclito per repletos ab ipso sanctum habitaculum preparatur. Super quo laudes & gratias Omnipotentis referimus, quod in una eademque misericordiae suae causa, duo dignatus est iustitiae opera exercere, ita perfidis faciendo dignam supervenire perniciem, ut quam multi fideles meritam assequerentur expulso exterminatione mercedem, cum est eos in solo spiritu oris sui potuisset quandocumque contere, suorum tamen exercituum signatorum in illorum contritione dignatus sit salutis causam, immo salvationis occasionem praebere; quo nuper sub nostrorum magisterio legatorum de ipsis mirabiliter triumphante, dilectus filius nobilis Vir Simon de Monteforti, Vir utique strenuus & Catholicus, terris a quibus illi depulsi sunt provida est deliberatione profectus, ut per prudentiam ejus in his quae gesta sunt, vel gerenda negotium pacis & fidei possit ibidem efficacius promoveri. Quia igitur est tanta pietatis initia prospere hucusque processerint sine tamen non sunt adhuc necessario solidata, fraternitatem vestram rogandam duximus attentius, & monendam per Apostolica vobis scripta precipiendo mandantes, quatenus apud subditos vestros studio sedule praedicationis, & exhortationis instetis, ut ad reliquias hujus pestis penitus extirpandas, cum ad similitudinem Hydrae quae loquacior fertur fieri damno Caput, gravius possent, si neglecta fuerint, reviviscere, tam per se, quam per sua obsequium Deo devotum, & auxilium Ecclesiae opportunum impendant, scientes remissionem peccaminum a Deo ejusque Vicario universis indultam, qui Orthodoxae fidei zelo succensu se ad opus accinxerint hujusmodi pietatis, ut eis labor tam sanctus ad operis satisfactionem sufficiat super illis offensis pro quibus cordis contritionem, & oris confessionem veram obtulerint vero Deo. Cum autem pro

Haeretici Provinciales expulsi.

Simon de Monteforti Dux exercitus contra eosdem.

Indulgentia proposita contra eos per gratias.

Eos ab usuris liberat Innoc.

pro fraterna defensione pugnantes a fraternis decaat injuriis expediti, volumus & mandamus, ut si qui nobilium, Clericorum, seu etiam Laicorum contra pestilentes hujusmodi procedentium ad prestandas usuras juramento tenentur astricti, Creditores eorum in vestris Diocesis constitutos, cum ab ipsis fuerint requisiti, per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellatis, ut eos a juramento penitus absolventes, ab usurarum penitus exactione desistant. Quod si quisquam Creditorum ad solutionem ipsos coegerit usurarum, eum ad restituendas ipsas, postquam fuerint persolutae, simili Censura sublato appellationis obstaculo, coartetis, Creditores saltem quam diligentius poteritis inducentes, ut terminos ad solutionem debitorum praefixos, donec illi labori vacaverint hujusmodi pietatis, elongent; quod si demum retributionis eorum gaudeant participio quorum certamen tali promoverint adjuvamento. Praeterea cum non absolum videatur, ut qui publicam causam gerunt, publicis stipendiis sustententur, universis Clericis per vestras Dioceses constitutos efficaciter moneatis, in remissionem sibi peccaminum suadentes, quatenus cum praedictae terre deserte sint, & vastatae, atque ad defensionem ipsarum sumptus sint non modici necessarii, aliquotam de suis proventibus partem ad ejus sustentationem transmittant, deputatis aliquibus viris providis, & fidelibus ad eleemosynam hujusmodi colligendam, qui collectam assignent sicut praedicti legati duxerint disponendum. Quia igitur apud eos districtio forsitan praedicti temporalis, a quibus super hoc spiritualis inductio non admittitur, illos qui super Judaeos in vestris Diocesis permanentes habere noscuntur dominium temporale diligenter interdicere procuratis, ut eos inducant, & tradita sibi potestate compellant, quod suis debitoribus in hujusmodi Dei obsequium profecturis omnino relaxent usuras, & terminos ad exsolvendum sortem praefixos, si fieri poterit, prorogent competenter.

Datum Laterani tertio idus Novembris Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii anno duodecimo.

LXXI.

Rex Daniae suscipitur sub protectione Sedis Apostolicae.

Inid. Epist. 157.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei Illustribus Regibus, & Principibus & universis Dei Fidelibus Regno Daciae circumpositis Catholicam servavit unitatem.

Exordium.

Quanto specialius Regnum Daciae ad Romanam Ecclesiam noscitur jurisdictionem spectare, tanto ad conservationem ejus propensiori studio debemus intendere, quia non immerito multa reprehensione digni existere videremur, si quod est juris Romanae Ecclesiae pateremur immitti vel turbari. Inde est quod ad exemplar felicitis recordationis Alexandri Papae Praedecessoris nostri sub interminatione Ana-

thematis districtius inhibemus ne quis praescriptum regnum invadere vel turbare praesumat, aut jura charissimi in Christo Filii nostri Illustris Danorum Regis, vel heredum suorum minuire audeat, vel sibi quomodolibet usurpare. Si qui autem hujus nostrae prohibitionis transgressores extiterint, indignationem nostram, & Romane Ecclesiae se noverint incursum, & Anathematis jaculo feriendos.

Datum Laterani tertio Kalendas Februarii Pontificatus nostri anno duodecimo.

LXXII.

Confirmatio Bonorum Ecclesiae Senensis.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Bono Senensi Episcopo, ejusque Successoribus canonice substituendis in perpetuum.

In eminenti Sedis Apostolicae specula, licet immeriti, disponente Domino constituti, fratres nostros tam propinquos, quam longe politos fraterna tenemur caritate diligere, & Ecclesiis quibus Domino militare noscuntur suam dignitatem, & justitiam conservare. Eapropter, Venerabilis in Christo frater Bone Episcopo, tuis justis postulationibus clementer annuimus, & praefatam Ecclesiam, in qua Deo auctore praesente dinoscis, praedecessorum nostrorum felicitis memoriae Coelestini, Eugenii, Anastasii, Adriani, Alexandri, & Clementis, Romanorum Pontificum vestigiis inherentes, sub Beati Petri, & nostrae protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio confirmamus, statuimus ut Ecclesiae Xenodochia, & Castra cum omnibus bonis, & possessionibus, quae in praesentiarum iuste Ecclesiae tibi commissa, & legitime possidet, aut in futurum concessione &c. usque permanent, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Baptismales siquidem Ecclesias cum Prioratibus earum atque Cappellis, quae ad jurisdictionem Ecclesiae tibi commissa pertinere noscuntur, plebem videlicet Sanctae Agnetis cum omnibus antiquis pertinentiis suis, Plebem de Liliano, Plebem de Lorano, Plebem de Sciata, Plebem Sancti Andreae de Bozone, Plebem Sancti Martini in Grana cum omni jure quod habes in eodem Castello, & in Villanova Plebem Sanctae Christinae de Liciniano, Plebem de Sparena, Plebem Sancti Nazarii, Plebem de Saturniano cum omni jure quod habes in Ecclesia Sanctae Mariae, quae est in Burgo Sancti Quirici in Ozenna, & in circumadjacentibus locis, Plebem de Oppiano, Plebem de Ancajano, Plebem de Monte Codano, plebem Sancti Georgii in Valona, Plebem Sancti Valentini, Plebem de Coppiano, Plebem Sanctae Innocentiae, Plebem de Karli, & Murlo, Plebem de Creola, Plebem Sanctae Christinae in Caio, Plebem de Monte Alcino, Ecclesiam Sanctae Mariae quod Burgo, Sancti Quirici, Cascianum etiam quod specialiter ad tuam gubernationem, & providentiam pertinet, titulum Sancti Angeli de Trella, Plebem de Cortiano, Plebem de Ricensa, Plebem de Ruscia, Plebem de Pentulina, Ple-

Decretum pro Regni Danie indemnitato.

Dat. die 30. Janu. 1210. Pont. An. XII.

Ex Baluz. lib. cit.

Exordium.

Ecclesiam Senensem sub Apostolicae protectionis recipere ei bona omnia confirmat.

hem de Suvicelle, Plebem de Folliano, Plebem Sancti Justini in Casciano, Plebem de Marimoria cum omnibus rebus, & pertinentiis earum, Castellum de Porclano, Castellum de Pognia, Castellum de Monticelo, Castellum de Percule, Castellum de Suvicelle, Castellum de Murlo, Castellum de Creole cum arce nominis ejusdem, Castellum de Monteciano cum Corte sua, & omnibus eorum pertinentiis. Quod habes in Castello Sylvulae, quod habes in Montepiscino, & in Valeriano. Medietatem de Sylva, & Lacu de Verano, medietatem de Lacu, & Palude de Vajano, quintam partem de Aquatico, quartam partem decimarum, & oblationum in Ecclesiis ad jus Senensis Ecclesiae pertinentibus, quintam partem de Monte Acutulo, qui est super Fluvium de Rufa, tertiam partem de Castello & Curte de Radi in Episcopatu Wlterrano, quartam partem de Castello & Curte de Valle aspera in Episcopatu Massanensi, cum omnibus pertinentiis partium supradictarum - Castra quoque, & possessiones, quae a Traduto filio Bernardi Comitum tam in Comitatu Senensi, quam Wlterrano, Florentino, & Fesulano, Senensi Ecclesiae concessae sunt. Illud quoque dedit Adalasia de Bibiano, quod Rigertus filius Rainaldi dedit in Paterno putido, quod habes de hereditate Rolandini Longobardi, possessiones quas habes in Comitatu Castellani felicitatis, quod habes in Castello de Strove, & in Castellione, Castra & possessiones omnes quas tu, vel alius per te tenet in Comitatu Senensi, Wlterrano, Florentino, Fesulano, & Aretino. Ordinationes etiam Ecclesiarum, quae sunt in tua jurisdictione constitutae, sicut Praedecessores tui eas habuerunt, & tu ipsas haecenus habuisti, devotioni tuae auctoritate Apostolica confirmamus.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum &c. usque profutura. Salva nimirum per omnia Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostrae Constitutionis &c. usque subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura &c. usque inveniant, Amen.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctae Mariae in Cosmedin Diaconi Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae Cancellarii tertio nonas Februarii, indictione tertiadecima, incarnationis Dominicae Anno millesimo ducentesimo nono, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii Anno duodecimo.

LXXIII.

Confirmantur Primatus Ecclesiae Toletanae, & cetera privilegia a Pontificibus ei concessa.

Ex Baluz. lib. XIII. Epist. 5.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Roderico Toletano Archiepiscopo Hispaniarum Primati, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Exordium.

Sanctissima Romana Ecclesia, in Beato Petro Apostolorum Principe ab ipso Salvatore omnium Domino Jesu Christo, caput est Ecclesiarum omnium constituta: unde membra non deest a capite distidere, sed eminenti ratione

tioni & supernae provisioni capitis obedire. Moderatrix autem discretio capitis, singulorum membrorum officiosas actiones considerans, unicuique jus & ordinem a natura constitutum conservat, & quibuscumque nobilitas venustatis sine dignitate sine invidia sociali charitate custodit. Hac igitur ratione prudenter induci, jura nobilis & famose Toletanae Ecclesiae Apostolicae Sedis propriae ac specialis filiae conservare volentes, tuis venerabilis Frater Roderice, quem vera in Christo charitate diligimus, rationabilibus postulationibus paternae pietatis affectu duximus annuendum. Ideoque per praesentem privilegii paginam, ad exemplar felicitis recordationis Urbani, Gelasii, Calixti, Honorii, Eugenii, Adriani, Alexandri Primi, Alexandri Secundi, Alexandri Tertii, Urbani, & Coelestini praedecessorum nostrorum, Primatus dignitatem per Hispaniarum Regna, tibi & Ecclesiae Toletanae Auctoritate Apostolica confirmamus. Teque Primatem Praefules Hispaniarum respicient, & ad te referent liquid inter eos dignum exortum fuerit questione: salva tamen in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Verum personam tuam in manu nostra propensiori gratia retinentes, censemus, ut solius Romani Pontificis iudicio ejus causa si qua fuerit decidatur. Sane Toletanam Ecclesiam praesentis privilegii stabilitate munimus. Complutensem Parochiam & Decaniam eam tanquam Metropoli subditas esse decernimus, eum terminis suis; Necon & Ecclesias omnes quas jure proprio ab antiquo possidisse cognoscitur confirmantes. Episcopales praeterea sedes quas in praesentiarum iuste & canonice possides. Scilicet Palentiam, Segobiam, Oxoniam, Seguntiam. Reliquas vero quae ab antiquis ei temporibus subiacebant, cum Dominus Omnipotens Christianorum restituere potestati suae dignatione misericordiae, ad caput proprium referendas decreti huius auctoritate sancimus. Porro illarum Diocesis Civitatum quae Sarracenis invadentibus Metropolitanas proprias amiserunt, eo tenore vestre subjectionis ditioni, ut quandiu sine propriis Metropolitanis extiterint, tibi ut proprio debeant subiacere. Ita quidem, ut in sedibus Episcopalibus liberam auctoritate nostra habeas potestatem Episcopos, in Castellis vero, & Villis Presbyteros instituere: & prout tibi Dominus administraverit ordinare, tam in his Episcopatibus qui de antiquis Ecclesiae tuae terminis esse noscuntur, quam in illis qui proprium non habuerint Metropolitanum. Si quae autem Metropoles in statum fuerint proprium restituta, suo quoque Diocesis Metropolitanae restituatur, ut sub proprio regimine pastorem super divini collatione beneficii gloriatur. Praeterea quascumque possessiones, quascumque bona; praedictae Ecclesiae Toletanae in praesentiarum iuste & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus & illibata permanent. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Ecclesiam Sanctorum Iusti & Pastoris. Abbatiam Sanctae Leocadiae. Ecclesiam Sanctae Mariae de Tocha. Ecclesiam Sanctae Mariae de Batres. Ecclesiam Sancti Vincentii de Monte. Ecclesiam Sanctae Mariae de Valle Ecclesiam.

Toletanae Archiep. Hispaniarum Primas.

Ecclesiam eisdem subiacentem.

Bona omnia ei confirmat.

rum. Ecclesiam Sancte Marie de Valadelmech. Ecclesiam de Calatrava. Castrum quoque Alcala. Castrum de Brioga. Castrum de Canales. Castrum Alamin cum pertinentiis eorum. Domum Regine in Toledo cum hereditate sibi pertinente. Domum Sancte sororis illustris memorie Regis Adelfonsi cum hereditate Patris sui Raymundi Comitis, quam ipsa consensu fratris sui Ecclesie tue donavit, & scripto confirmavit. Castrum quoque Bencarentie, & Aldeam, que vocatur Azucuch cum pertinentiis suis, & Alcobrogam. Decimas quoque omnium regalium reddituum de Sancta Eulalia, de Maqueda, de Acalona. Statuimus etiam ut universi Parochie tue fines, qui jam Deo auctore a Christianis habitantur, vel qui in futurum a Sarracenis potestate auxiliante Domino eripientur, omnino integri tam tibi, quam tuis successoribus in perpetuum conserventur. Nomina vero Oppidorum que in tua Diocesi a fidelibus incoluntur, in presenti pagina duximus annotanda. Talavera Alamin, Makeda, Sancta Eulalia, Holumus, Canales, Majoritum Alcala, Wadalfajara, Fita, Pennafora, Belagna, Uzeda, Talamaqua, Butracum, Calatalia, Acalona, Zurita, Calatrava, Almoguera, & Alcala. Docernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prelatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona, hanc nostre Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examinae districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi: Quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem premia eterne pacis inveniunt. Amen.

Datum Lateran. per manum Johannis Sancte Marie in Cosmedin Diaconi Card. Sancte Romane Ecclesie Cancellarii quarto nonas Martii, Indictione decimatercia, Incarnationis Dominice. Anno millesimo ducentesimo nono, Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Tertii, Anno decimotertio.

Claufula

Datum die 4. Martii 1210. Pontificatus An. no XIII.

DIRECCI

LXXIV.

Confirmat ordinem, & militiam B. Jacobi, & privilegia ab Alexandro Papa ei concessa.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Fernando Gondisalvi Magistro Militie Beati Jacobi, ejusque Fratribus Clericis & Laicis, tam presentibus, quam futuris, communem vitam procellis in perpetuum.

Ibid. Epist. 11.

Benedictus Deus in donis suis, & Sanctus in omnibus operibus suis, qui Ecclesiam suam nova semper prole fecundat, & sic pro patribus filios in ea facit exurgere, sic a generatione in generationem notitiam nominis sui, & lacem fidei Christiane diffundit, ut sicut ante ortum Solis stelle sese ad occasum in firmamento sequuntur, ita in Ecclesiasticis gradibus generationes justorum, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis, & tenebras nostras veri Solis splendor illuminet, per tempora sibi succedant. Et sicut multi sepe per caudam Draconis deiciuntur in terram, ita & per adoptionem spiritus, quotidiana fiat reparatio perditorum, & de profundo inferni ad querenda multi caelestia erigantur, & ita corpore teneantur in terra, ut tanquam cives Sanctorum & domestici Dei cognitione ac desiderio conversentur in caelis. Hoc sane temporibus felicis recordationis Alexandri Papae praedecessoris nostri in partibus Hispaniarum de divino factum munere gratulamur: Ubi nobiles quidam viri peccatorum vinculis irretiti, ex miseratione illius qui vocat ea que non sunt tanquam ea que sunt, superna gratia sunt afflati & tacti super multis transgressionibus suis dolore cordis intrinseco, & praeritorum agentes poenitentiam peccatorum, non solum possessiones terrenas, sed & corpora sua in extrema quaeque dare pericula pro Domino decreverunt. Et ad exemplum Domini nostri Jesu Christi qui ait non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui misit me patris, in habitu & conversatione religionis sub onus magistri statuerunt obedientiam commorari, eo utique moderamine propositum suum & ordinem temperantes, ut quia universa turba fidelium in conjugatos continentisque distinguitur, & Dominus Jesus Christus non solum pro viris, sed & pro foeminis quoque de foemina nasci voluit, & cum hominibus conversari: habeantur in ipso ordine qui coelibem si voluerint doceant vitam, & consilium Beati Pauli sequantur qui dicit. De virginibus autem praecipuum Domini non habeo, consilium autem do. Sint etiam qui iuxta institutionem Dominicam ad procreandam sobolem, & incontinentiae praecipuum evitandum conjugibus suis utantur, & una cum eis ad incolatum supernae patrie de convalle lacrymarum, & terrena transire peregrinatione nitantur, & lacrymis diluant, & operibus pietatis: si eos supra fundamentum suum, quod Christus est, pro cura carnis, & affectibus liberorum, ligna, fenum, stipulam edificare contingat; cum alii expeditiores & continentiores edificent, aurum, argentum, & lapides pretiosos; & isti tamen, & illi militent uni Regi, & supremum fundamentum, coele-

Proemium.

Instituto Militie B. Jacobi.

NOMA D

RAL DE B

coelestem unam edificent mansionem, promissione Psalmista in Domino roborati: qui minor quoque membra Ecclesie confortat & dicit. Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur. In horum autem fidelium Christi collegio, cum bonae memoriae P. Fernandi per voluntatem Dei Magisterium, super alios & providentiam suscepisset; cum quibusdam fratrum suorum ad praesentiam ejusdem nostri praedecessoris accedens, cum humilitate qua debuit a Sede Apostolica requisivit. Ut eos tanquam peculiare filios, in defensionem suam; & locum in quo caput ordinis factum fuerit, in jus & proprietatem Sacrosanctae Romanae Ecclesie recipere dignaretur. Cum igitur ipse devotionem suam, & bonum attendens in Domino desiderium, de communi fratrum suorum consilio pia petitioni eorum duxerit annuendum. Nos humilibus vestris precibus inclinati ad exemplar praefati praedecessoris nostri, in speciales ac proprios Sacrosanctae Romanae Ecclesie filios vos recipimus; & ordinem vestrum auctoritate Apostolica confirmantes, praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes ut quaecumque possessiones, quaecumque bona, impresentiarum iuste & legitime possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimens vocabulis. Lodium & Monasterium cum cauto & pertinentiis suis. Burgum de Ponte Minii contra Lodium cum suis pertinentiis. Crescente, cum cauto & pertinentiis suis. Quin-tanella de Petro Heres, cum cauto & pertinentiis suis. Barja cum cauto & pertinentiis suis. Lentanio cum suis pertinentiis. Sanctum Salvatorem de Listiana, cum cauto & pertinentiis suis. Mosot, cum cauto & suis pertinentiis. Penagoson, cum pertinentiis suis. Sanctam Mariam de Pinel cum suis pertinentiis. Ucles cum suis pertinentiis. Alfarella cum suis pertinentiis. Orel-la cum suis pertinentiis. Mora cum suis pertinentiis. Moravega cum suis pertinentiis. Decima de Valera & de Portago cum suis pertinentiis. Alcazar cum suis pertinentiis. Almadana cum suis pertinentiis. Laruda cum suis pertinentiis. Lazarza cum suis pertinentiis. Sancimus praeterea, ne occasione antiquae detentionis sive scripturae quisquam vobis possit auferre, quae ultra memoriam hominum sub Sarracenorum detenta sunt potestate, & de munificencia Principum, seu vestro studio & labore, aut jam obtenta sunt, aut in futurum auxiliante Domino poteritis obtinere. Cum enim unica sit vobis intentio, & singularis cura semper immineat, pro defensione Christiani nominis decertare, nec solum res, sed & personas ipsas pro tuitione fratrum incunctanter exponere: plurimum posset hoc pium opus & laudabile studium impediri, si labores, & stipendia vestra, quae in commune proficiunt, praecipuerentur ab aliis: & otiosi ac desides, atque in laboribus suis non quae Jesu Christi, sed quae sua sunt requirentes, emolumenta, illa perciperent, quae pro tantis laboribus vobis & pauperum Christi usibus sunt proventus, dicente Apostolo. Qui non laborat non manducet. Inter ea sane, quod in professionis vestrae ordine sta-

Eam validam confirmat quoque bona omnia eidem data & danda.

tutum est observari, primum est, ut sub unius Magistri obedientia, in omni humilitate atque concordia sine proprio vivere debeatis; illorum fidelium exemplum habentes, qui ad fidem Christianam Apostolorum predicatione conversi, vendebant omnia, & ponebant pretium ad pedes illorum, dividebaturque singulis prout cuique opus erat, nec aliquis eorum quae possederat quicquam suum esse dicebat, sed erant eis omnia communia. Ad suscipiendam quoque prolem quae in timore Domini nutriatur, & infirmitatis humanae remedium, juxta institutionem Domini, & indulgentiam Apostoli, qui ait: Bonum est homini mulierem non tangere, propter fornicationem autem unusquisque uxorem suam habeat, & similiter Virum mulier suam, qui continere nequiverit conjugium fortietur, & servet inviolatam fidem uxori, & Uxor viro, nec thori conjugalis continentia violetur. Si autem Viri praemortui fuerint, & relictae ipsorum quae ordinem susceperunt nubere voluerint, denuntietur hoc Magistro sive Commendatori, ut cum illius conscientia cui mulier ipsa vult nubat, secundum verbum Apostoli Pauli dicentis: mortuo viro soluta est mulier a lege viri, cui vult nubat tantum in Domino; quod etiam de viris intelligitur observandum. Una etenim utriusque lege tenentur. Statuimus quoque, ut nullus fratrum, sive fororum post susceptionem ordinis vestri, & promissam obedientiam, vel redire ad saeculum, vel ad alium ordinem sine Magistri licentia audeat se transferre: cum sint in ordine vestro loca statuta ubi quisque districtius valeat conversari. Discidentem vero nullus audeat retinere, sed ad ordinem suum per Censuram Ecclesiasticam qui discesserit redire cogatur. Ut autem in ordine vestro cum majori omnia deliberatione tractentur, statutum est inter vos, ut locus aliquis ordinetur, in quo per singulos annos in solemnitate omnium Sanctorum Generale Capitulum teneatur: & sit ibi Clericorum Conventus & Prior, qui eorum, & aliorum Clericorum qui de ordine vestro fuerint curam possit habere, ac fratrum cum necesse fuerit provideat animabus. Sint autem & tredecim in ordine fratres, qui Magistro cum opus fuerit in consilio & dispositione domus assistant, & eligendi Magistri curam habeant competentem. Prior siquidem Clericorum, cum Magister de hac luce migraverit, de domo & ordine sollicitudinem gerat, cui sicut Magistro omnes obedientes existant, donec per providentiam tredecim praedictorum fratrum Magistri electio celebretur. Is cum transitus Magistri fuerit auditus, & cognitus, tredecim illos fratres sine dilatione aliqua convocabit: & si quisquam eorum infirmitate, vel alia ex causa infra quinquaginta dies adesse nequiverit, cum aliorum consilio qui praesentes fuerint alium absentis loco constituet, ut Magistri electio ex aliquorum absentia minime differatur. Illi vero tredecim fratres, si Magister qui pro tempore fuerit perniciosus aut inutilis apparuerit, cum consilio Prioris Clericorum & sanioris partis Capituli majoris domus, corrigendi aut etiam admonendi eum habeant potestatem. Et si inter eum & Capitulum aliquid emergerit quaestionis, debitum ei finem imponant; ne per aliena iudicia vel dilabatur ordo, vel temporalis substantia dissipetur. In nul-

Milites omnes uni Magistro subijcit.

Uxoribus habendi eis dicit facultatem.

Ab ordine vero discendi dependent.

Capitulum Generale qualibet anno cogendum.

Prior Clericorum Ordinis Praefatus de sancto Magistro.

Que potestatem dant Magisterio vacante.

Iam autem ex hoc fratres illi superbiam eleventur, sed Magistro suo devoti & obedientes existant. Quod si quis eorum ex hac vita tranferit, vel pro culpa seu alia quacumque fuerit occasione mutandus, Magister cum consilio reliquorum aut majoris partis alium loco eius substituat. In Capitulo autem, quod annis singulis diximus celebrandum, tredecim isti Fratres, & Commendatores domorum, nisi evidens & magna eos necessitas detinuerit, ad statum locum incunctanter occurrant, & communiter tractent, quae ad profectum ordinis, animarum salutem, & sustentationem corporum fuerint statuenda, ubi praecipue ad defensionem Christianorum intendere moneantur; & districto praecipatur, ut in Saracenos, non mundanae laudis amore, non desiderio sanguinis effundendi, non terrenarum rerum cupiditate crassentur, sed id tantum in pugna sua intendant, ut vel Christianos ab eorum tueantur incurfu, vel ipsos ad culturam possint Christianae fidei provocare. Eligantur & tunc visitatores idonei, qui domos fratrum per anni circulum fideliter visitent, & quae ibi digna correctione invenerint, aut ipsi corrigant, aut ad generale Capitulum differant corrigenda. Clerici praeterea vestri ordinis, per Villas, & Oppida simul maneant, & Priori qui super eos fuerit ordinatus obedientes existant, & filios fratrum qui eis a Magistro commisi fuerint, instruant scientia litterarum, & fratribus tam in vita, quam in morte spiritualia subministrant. Induuntur autem superpellicis, & Conventum & Clausuram sub Priore suo tenebunt, & humiliter facient quod ab ipso illis secundum Deum fuerit imperatum. Ubi fratres quoque de quibus Magistro visum fuerit converfentur, & non sint otiosi, sed vacent orationi, & aliis operibus pietatis. Clericis vero, de laboribus & aliis bonis a Deo praestitis decimae reddantur a fratribus, unde libros, & congrua Ecclesiarum faciant ornamenta, & in necessitatibus corporis convenienter sibi provideant; & si aliquid super fuerit secundum providentiam Magistri in usus pauperum erogetur. Ut autem concordia inter vos charitasque fervetur, & a peccato detractionis, & murmuris cuncti debeant abstinere; qui Commendator in quolibet loco fuerit institutus, pro facultate domus in sanitate & agritudine, quod cuique opus fuerit cum ea sollicitudine ac benevolentia subministrat, ut neque in substantia paritatem, nec in verbo amaritudinem gerere videatur. Sit vobis praecipua cura hospitem & indigentium, & necessaria illis pro facultate domus liberaliter conferantur. Exhibeatur Praelatis Ecclesiarum honor, & reverentia; subministratur cunctis Christianis fidelibus, Canonice, Monachis Templariis, Hospitalariis, aliisque in sancta religionis observantia positus consilium, & auxilium, quorumlibet etiam indigentia, si facultas fuerit, sublevetur, ut & Deus in vestris glorificetur operibus, & alii qui viderint, humilitatis & charitatis vestrae provocentur odore. A hac adjiciendum decrevimus, ut si locus aliquis in quo Episcopus esse debeat in vestram venerit potestatem, sit ibi Episcopus qui cum Ecclesiis, & Clero suo designatos sibi redditus, & possessiones, & Episcopalia jura percipiat; reliqua vero cedant in usus vestros, & in vestra dispositione sine cujusquam

Que transacta singulis annis in Capitulo supra dicto.

De Electione Visitatorum.

De munere Clericorum.

De Hospitalitate.

Statuta alia.

contradictione persistant. Profecto in Parochialibus Ecclesiis quas habetis, nolumus Episcopos suo jure fraudari. Si autem in locis desertis, aut ipsi terris Saracenorum, de novo Ecclesias construxeritis, Ecclesiae illae plena gaudeant libertate, nec aliqua per Episcopos decimarum, aut alterius rei exactione graventur. Liceatque vobis, per Clericos vestros idoneos easdem Ecclesias cum suis plebibus gubernare; nec interdictum per Episcopos, vel excommunicationi subdantur, sed fas sit vobis, tam in majori Ecclesia quae caput fuerit ordinis, quam in illis etiam, excommunicatis & interdictis exclusis, divina semper officia celebrare. Praeterea ne humanis vexationibus & calumniis a defensione Christianorum retrahi valeatis, Apostolica Auctoritate decernimus. Ne personas vestras, praeter Legatum Apostolicae Sedis a latere Romani Pontificis destinatum, interdicere quisquam, aut excommunicare praesumat, quod etiam de familiis & servientibus vestris statuimus, qui stipendia vestra percipiunt donec iustitiam parati fuerint exhibere; nisi forte talis fuerit culpa, ex qua ipso facto Ecclesiasticam Censuram incurrant. Christum vero, Oleum Sanctum, consecrationes Altarium, seu Basilicarum, ordinationes Clericorum vestrorum qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a Dioecetano suscipietis Episcopo; siquidem Catholicus fuerit, & gratiam atque communionem Apostolicae Sedis habuerit, & ea gratis, & absque ulla pravitate vobis voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis adire Antistitem, qui nostra fultus auctoritate quod postulat indulgeat. Liceat praeterea vobis, in locis vestris ubi quatuor vel plures fratres fuerint, Oratoria construere, in quibus fratres & familiae vestrae tantum, & divinum audire officium, & sepulturam Christianam possint habere. Ita enim volumus necessitati vestrae consulere, ut non debeant ex hoc adjacentes Ecclesiae injuriam sustinere. Cum autem generale interdictum terrae fuerit, liceat vobis clavis januis, exclusis, excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina officia celebrare. Praesenti nihilominus decreto sancimus; ut si quis in aliquem vestrum fratrum videlicet vel sororum violentas manus injecerit excommunicationis sententia sit affectus, & illud idem pro tutela vestrae tam in sententia, quam in poena servetur quod sub felicis memoriae Papa Innocentio praedecessore nostro, de tuitione Clericorum generali Concilio noscitur institutum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat jura vel possessiones vestras temere perturbare, aut vestra bona auferre, vel ablata retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed illibata omnia & integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate. Ad indicium autem hujus a Sede Apostolica perceptae libertatis, decem Malachinos nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvatis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona, hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove communita, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate carcat,

Privilegi.

Clausula.

careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat. Cunctis autem vobis vestra jura servantibus, sit pax Domini Nostri Jesu Christi. Quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum die 8. Martii 1210. Pontificatus An. no XIII.

Edidit Margene Thesaur. Anecd. Tomo L. col. 837.

Abus in Provincia Galliae.

Tellendum mandari ab Episcopis.

Dat. die 16. Aprilis 1210. Pontificatus An. no XIII.

Ex Baluz. lib. XIII. Epist. 78.

Exordium.

custodire; non solum veraciter poenitentibus clementer impendere veniam nos oportet, verum etiam pertinaciter delinquentes instant ad poenitentiam provocare; ne si vel his paternam consuetudinem, vel illis sollicitudinem, subtraxerimus pastorem; tot videamur ejusdem pretii redemptioni subtrahere, quot in salvatione ipsius, nostra potuissimus vigilantia conservare. Quapropter venientes dudum ad Apostolicam Sedem dilectos filios Durandum de Osca, & Guillelmum de S. Antonino, & Johannem de Narbona, & Ermengaudum, & Bernardum Biterren, & Raymundum de S. Paulo, & Ebrinum, ac socios eorum, paterna benignitate suscepimus, & ea quae nobis tam pro se, quam pro fratribus suis exponere curaverunt, pleno concepimus intellectu. Ex his ergo quae nobis de articulis Fidei, & Sacramentis Ecclesiae diligenter examinati dixerunt, cognovimus eos Fidem sapere Orthodoxam, & Catholicam asserere veritatem. Ad majorem tamen expressionem, appositis Evangelii, & scripto confessionis eorum imposito super illa, recepimus ab eis hujusmodi juramentum. Ego, inquit, Durandus de Osca inter manus tuas consecratus, summe Pontifex Domine Innocenti, Deum invoco testem in animam meam, quod ita simpliciter & veraciter credo, sicut in hoc scripto, per omnia continetur, & contrarium nunquam credam, sed eontrarium credentibus pro posse resistam. Tibi vero tanquam Beati Petri Apostoli successori, & Archiepiscopi, & Episcopi aliisque Praelatis, in quorum Dioecibus vel Parochiis commorabor, obedientiam & reverentiam exhibebo, tam debitam, quam devotam. Scriptum autem confessionis eorum est tale. Pateat omnibus fidelibus, quod ego Durandus de Osca, & Guillelmus de S. Antonino, & omnes fratres nostri, corde credimus, fide intelligimus, ore confitemur, & simplicibus verbis affirmamus, Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, tres personas esse, unum Deum, totamque Trinitatem coessentialem, & consubstantialem, & coeternalem, & coomnipotentem, & singulas quasque in Trinitate personas plenum Deum; sicut in credo in Dominum, & in credo in unum Deum, & in quicumque vult, continetur. Patrem quoque, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum, de quo nobis sermo, esse Creatorem, Factorem, Gubernatorem, & Dispositorem omnium corporaliu, & spiritualium, visibilium, & invisibilium, corde credimus, & ore confitemur. Novi & veteris testamenti unum eundemque Auctorem esse Dominum credimus, qui in Trinitate, ut dictum est, permanens, de nihilo cuncta creavit. Joannemque Baptistam ab eo missum, esse Sanctum, & justum, & in utero Matris suae Spiritu Sancto repletum. Incarnationem divinitatis, non in Patre, neque in Spiritu Sancto factam, sed in Filio tantum, corde credimus, & ore confitemur. Ut qui erat in Divinitate, Dei Patris Filius Deus verus ex Patre, esset in humanitate hominis Filius homo verus ex Matre; veram carnem habens ex visceribus Matris, & animam humanam rationabilem simul utriusque naturae, id est, Deus & homo una Persona, unus Filius, unus Christus, unus Deus cum Patre & Spiritu Sancto omnium auctor, & rector, natus ex Virgine Maria vera carnis nativitate; man-

Durandi de Osca juramentum.

Fidelium, & Guillelmi de S. Antonino fidei professio.

LXXV.

Ad Episcopos Galliae, de vitanda Simonia in receptione Monachorum, aut Sanctimonialium.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis in Regno Franciae constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

MUltoties audivimus, & a multis, quod in quibusdam Monachorum, Monialium, & aliorum Religiosorum Monasteriis per vestras Dioeceses constitutis consuetudo damnabilis, immo damnata, & damnandus abusus usque adeo inolevit, ut pene penitus nulla persona recipiatur in ipsis absque labe simoniae pravitate. Ne igitur clamorem toties iteratum videamus, quod abut, simulando fovere, universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, atque praecipimus, quatenus semel in anno hujusmodi Monasteria per vestras Dioeceses visitantes sub anathematis interminatione veteris, ne qua persona de cetero recipiatur in eis per hujusmodi pravitatem, semper in vestris Synodis denunciante hoc ipsum, & circa eas, quas sic receptas invenietis Auctoritate Apostolica sublato appellationis obstaculo, statuat, quod saluti, & honestati videntis expedire.

Datum Lateran. decimo quinto Kalendas Maji, Pontificatus nostri anno decimo tertio.

LXXVI.

Refert confessionem fidei Waldensium ad fidem revertorum, & eorum propositum, seu vitae regulam confirmat.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopo, & Suffraganeis Terraconensis Ecclesiae.

CUM inestimabile precium sanguinis Jesu Christi teneamur in animabus redemptis ex injuncto nobis Apostolatus officio

manducavit, & bibit, dormivit & fatigatus ex itinere quievit, passus vera carnis sue passione, mortuus vera corporis sui morte, & resurrexit vera carnis sue resurrectione, & vera anima ad corpus resurrectione: in qua postquam manducavit & bibit, ascendit in Coelum, sedet ad dexteram Patris, & in eadem venturus est iudicare vivos & mortuos. Corde credimus & ore confitemur, unam Ecclesiam, non hereticorum, sed sanctam Romanam, Catholicam & Apostolicam, extra quam neminem salvari credimus. Sacramenta quoque quae in ea celebrantur inestimabili atque inuisibili virtute Spiritus Sancti cooperante, licet a peccatore sacerdote ministrantur, dum Ecclesia eum recipit, in nullo reprobamur, nec Ecclesiasticis officiis, vel benedictionibus ab eo celebratis detrahimus, sed benevolenti animo tanquam a iustissimo amplectimur, quia non nocet malitia Episcopi, vel Presbyteri, neque ad Baptismum infantis, neque ad Eucharistiam consecrandam, nec ad caetera Ecclesiastica officia subditis celebrata. Approbamus ergo Baptismum infantium, qui si defuncti fuerint post Baptismum antequam peccata committant, fatemur eos salvari, & credimus: & in baptismo omnia peccata, tam illud originale peccatum contractum, quam illa quae voluntarie commissa sunt dimitti credimus. Confirmationem ab Episcopo factam, id est, impositionem manuum sanctam, & venerande esse accipiendam censemus. In Sacrificio Eucharistiae, quae ante consecrationem erant panis & vinum, post consecrationem esse verum Corpus, & verum Sanguinem Domini Nostri Iesu Christi, firmiter & indubitanter corde puro credimus, & simpliciter verbis fidelibus affirmamus. In quo nihil a bono majus, nec a malo minus perfici credimus sacerdoti: quia non in merito consecratis, sed in verbo efficitur Creatoris, & in virtute Spiritus Sancti. Unde firmiter credimus & confitemur, quod quantumcumque quilibet honestus religiosus, sanctus, & prudens sit, non potest, nec debet Eucharistiam consecrare, nec Altaris sacrificium conficere, nisi sit Presbyter, a visibili & tangibili Episcopo regulariter ordinatus. Ad quod officium tria sunt, ut credimus, necessaria: Scilicet certa persona, id est, Presbyter ab Episcopo, ut praediximus, ad illud proprie officium constitutus, & illa solemnia verba quae a sanctis Patribus in canone sunt expressa, & fidelis intentio proferentis. Ideo firmiter credimus & fatemur, quod quicumque sine praedicti ordinatione Episcopali, ut praediximus, credit & contendit se posse Sacrificium Eucharistiae facere, haereticus est, & perditionis Choro, & suorum complicum est particeps atque confors, & ab omni sancta Romana Ecclesia segregandus. Peccatoribus vere poenitentibus veniam concedi a Deo credimus, & eis libentissime communicamus. Unionem infirmorum cum oleo consecrato veneramus. Conjugia carnalia esse contrahenda secundum Apostolum non negamus, ordinarie vero contracta disjungere omnino prohibemus. Hominem quoque cum sua Coniuge salvari credimus & fatemur; nec etiam secunda vel ulteriora matrimonia condemnamus. Carnium perceptionem minime culpamus. Non condemnamus iuramentum, immo credimus puro corde, quod cum veritate,

& iudicio, & iustitia licitum sit jurare. De potestate seculari asserimus, quod sine peccato mortali potest iudicium sanguinis exercere, dummodo ad inferendam vindictam, non odio, sed iudicio, non incaute, sed consulte procedat. Praedicationem necessariam valde & laudabilem esse credimus, tamen ex auctoritate, vel licentia summi Pontificis, vel Praelatorum permissione, illam credimus exercendam. In omnibus vero locis ubi manifeste haeretici manent, & Deum & fidem Sanctae Romanae Ecclesiae abdicant & blasphemant; credimus quod disputando, & exhortando modis omnibus secundum Deum debeamus illos confundere, & eis verbo Dominico, veluti Christi & Ecclesiae adversarii, fronte usque ad mortem libera contraire. Ordines vero Ecclesiasticos, & omne quod in Sancta Romana Ecclesia sancitum legitur, aut canitur humiliter collaudamus, & fideliter veneramus. Diabolum non per conditionem, sed per arbitrium malum esse factum credimus. Corde credimus & ore confitemur, huius carnis quae gestamus, & non alterius resurrectionem. Iudicium quoque per Iesum Christum esse futurum, & singulos pro his quae in hac carne gesserunt recepturos, vel poenas, vel praemia, firmiter credimus & affirmamus: Eleemosynas, sacrificium, caeteraque beneficia, fidelibus posse prodesse defunctis credimus. Remanentes in saeculo, & sua possidentes, eleemosynas, & caetera beneficia ex rebus suis agentes, praeccepta Domini servantes, salvari fatemur & credimus, Decimas, primitias, & oblationes ex praeccepto Domini credimus Clericis perfolvendas.

Quia vero non solum fides recta sed bona etiam operatio exigitur ad salutem, quoniam, sicut sine fide impossibile est placere Deo, ita fides sine operibus mortua est. Propositum quoque conversationis eorum praesentis paginae duximus annotandum: cuius tenor est talis.

Ad honorem Dei, & eius Ecclesiae Catholicae, & ad salutem animarum nostrarum, Fidem Catholicam per omnia, & in omnibus integram & inviolatam corde credere, & ore proponimus confiteri, sub magisterio & regimine Romani Pontificis permanendo. Saeculo abrenuntiamus, & quae habebamus, velut a Domino consultum est, pauperibus erogavimus, & pauperes esse decrevimus: ita quod de crastino solliciti esse non curamus, nec aurum, nec argentum, vel aliquid tale propter vestimentum & victum quotidianum, a quoquam accepturi sumus. Consilia Evangelica, velut praeccepta servare proponimus. Orationi iuxta horas Canonicas septies insistentes, dicendo quindecies Pater noster; insuper Credo in Deum, & Miserere mei Deus, & Orationes alias. Cum autem ex magna parte Clerici simus, & poena omnes litterati; lectioni, & exhortationi, doctrinae, & disputationi contra omnes errorum sectas decrevimus desudare. Disputationes tamen a Doctoribus fratribus in Fide Catholica comprobatis, & instructis in lege Domini dispensentur: ut adversarii Catholicae & Apostolicae fidei confundantur. Per honestiores autem, & instructiores in lege Domini, & in Sanctorum Patrum sententis, verbum Domini censuimus proponendum fratribus & amicis, cum Praelatorum conscientia & assensu; ita quod ab eis propter hoc

Regulas eorumdem referret, & confirmaret.

num, de quibus veraciter fuerint corde contriti & ore confessi, veniam indulgemus, & in retributione iustorum salutis aeternae pollicemur augmentum. Eis autem qui non in personis propriis illuc accesserint, sed in suis dumtaxat expensis iuxta facultatem & qualitatem suam Viros idoneos designarint, & illis similiter qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Huius quoque remissionis volumus & concedimus esse participes iuxta quantitatem subsidii & devotionis affectum omnnes qui ad subventionem Terrae Sanctae de bonis suis congrue ministrabunt. Personas quoque ipsorum & bona ex quo Crucem assumpserint sub Beati Petri & nostrae protectione suscipimus, nec non & sub Archiepiscoporum, & Episcoporum, & omnium Praelatorum Ecclesiae Dei defensione consistant, statuentes ut donec de ipsorum obitu vel reditu certissime cognoscatur, integra maneat & quieta consistant. Quod si quisquam contra praesumpserit, per Ecclesiarum Praelatos appellatione subposita, Censura Ecclesiastica compescatur. Si qui vero proficiscendum illuc ad praestandas usuras juramento tenentur adstricti, creditores eorum per Ecclesiarum Praelatos, ut remittatur eis praestatum iuramentum, & ab usurarum exactione desistant, eadem praecipimus distractione compelli. Quod si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, cum ad restitutionem earum simili cogi animadversione mandamus. Iudeos vero ad remittendas ipsis usuras per seculares compelli praecipimus potestatem, & donec illas remiserint, ab universis Christianis fidelibus tam in mercimoniis, quam in aliis per excommunicationis sententiam eis omnino communio denegetur. Ut autem Terrae Sanctae subsidium divinum in plurimos facilius impendatur, obsecramus omnes & singulos, per Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, unum solum verum, unum aeternum Deum postulantes, vice Christi, pro Christo, ab Archiepiscopis & Episcopis, Abbatibus, & Prioribus, & tam Cathedralium, quam aliarum Conventualium Ecclesiarum Capitulis, & Clericis universis, necnon Civitatibus, Villis & Oppidis, competentem numerum bellatorum eum expensis ad triennium necessariis secundum proprias facultates. Et si ad hoc unum, quodlibet non suffecerit, plura conjungantur in unum. Quia pro certo speramus, quod personae non deerunt, si expense non desint. Postulantes hoc ipsum a Regibus & Principibus, Comitibus, & Baronibus, aliisque Magnatibus, qui forsitan per seipsos personaliter non accesserint ad obsequium Crucifixi. A Civitatibus vero maritimis navale subsidium postulamus: & ne aliis onerata, gravia & importabilia imponere videamur, quae digito nostro movere nolumus, protestamur veraciter coram Deo, quia quod ab aliis exigimus faciendum, hoc ipsi prompto animo faciemus, Clericis autem ad hoc negotium necessariis providimus indulgendum, ut omni contradictione cessante beneficiorum suorum proventus propter hoc valeant usque ad triennium pignori obligare. Quia vero subsidium Terrae Sanctae multum impeditur vel retardari contingeret si ante susceptionem Crucis examinari quemlibet oporteret an esset idoneus & sufficiens ad hujus-

modi votum personaliter prosequendum, concedimus, ut regularibus personis exceptis, suscipiant, quicumque voluerint signum Crucis; ita quod cum urgens necessitas aut evidens utilitas postulaverit, votum ipsum de Apostolico possit mandato commutari, aut redimi, vel differri. Et propter eandem causam remissiones & indulgentias hactenus a nobis concessas procedentibus in Hispaniam contra Mauros vel contra Haereticos in Provinciam revocamus; maxime cum illis concessae fuerint ad tempus quod jam ex toto praeterit, & istis ob causam quae jam ex majori parte cessavit, utroque negotio per Dei gratiam adeo prosperato, ut vehementem instantiam non requirat; etsi forte requireret nos ingruenti necessitati prospicere curaremus. Concedimus tamen, ut huiusmodi remissiones, & indulgentiae apud Provinciales remaneant, & Hispanos. Caeterum quia Curarii, & Piratae nimis impediunt subsidium Terrae Sanctae capiendum, & spoliando transeuntes ad illam, & revertentes, ab illa nos eos, & principales adiutores, & fautores eorum excommunicationis vinculo innotamus, sub interminatione Anathematis inhibentes ne quis cum eis scienter communicet in aliquo venditionis vel emptionis contractu, & iniungentes Recloribus Civitatum, & Locorum suorum, ut eos ab hac iniquitate revocent, & compescant. Alioquin quia nolle perturbare perverfos nihil est aliud quam fovere, nec caret scrupulo Societatis occultae, qui manifesto factori desinit obviare, nos in personas, & terras eorum severitatem Ecclesiasticam curabimus exercere, cum tales non minus quam Sarraceni adversentur nomini Christiano. Innovamus praeterea excommunicationis sententiam in Lateranensi Concilio promulgatam adversus eos qui Sarracenis arma, ferrum, & lignamina deserunt galearum, quique in piraticis Sarraceno- rum navibus curam gubernationis exercent; eosque rerum suarum privatione multari, & captivorum servos, si capti fuerint, fore censemus; praecipientes, ut per omnes Urbes maritimas diebus Dominicis, & festis huiusmodi sententia publice innovetur. Verum cum longe plus de divina clementia, quam de humana potentia confidere debeamus, aperiit nos in tali conflictu non tam corporalibus armis, quam spiritalibus dimicare. Ideoque statuimus, & mandamus ut singulis mensibus semel fiat generalis processio seorsum virorum, ac seorsum, ubi fieri poterit, mulierum, in humilitate mentis, & corporis, cum devota orationum instantia, postulantium, ut misericors Deus auferat a nobis hoc confusionis opprobrium, liberando terram illam in qua universa redemptionis nostrae Sacramenta peregit de manibus Paganorum, restituendo eam ad Laudem, & Gloriam Nominis sui Sancti Populo Christiano, proviso prudenter, ut semper in ipsa processione Verbum salutare Crucis cum diligenti exhortatione populo proponatur. Orationi vero jejuniis, & eleemosyna conjungantur; ut iis quasi alii facilius, & celerius ipsa volet oratio ad piissimas aures Dei, qui nos clementer exaudiat in tempore opportuno. Singulis quoque diebus intra Missarum solemniam, post pacis osculum; Cum jam pro peccatis mundi offerenda vel sumenda est Hostia salutaris, omnes tam Viri, quam

Mulieres humiliter prosternantur in terram, & a Clericis plalmus iste, Deus venerunt gentes in hereditatem tuam, alta voce canetur, quo cum hoc versu devote finito, exurgat Deus, & dissipentur inimici ejus, & fugiant a facie ejus qui oderunt eum. Sacerdos qui celebrat, orationem istam super Altare decantet.

Deus qui admirabili providentia cuncta disponis, te suppliciter exoramus, ut terram quam Unigenitus Filius tuus proprio Sanguine consecravit de manibus inimicorum Crucis eripiens, restituas cultui Christiano, vota fidelium ad ejus liberationem instantium misericorditer dirigendo in viam salutis aeternae. Per eundem Dominum nostrum &c.

In illis autem Ecclesiis in quibus conveniet processio generalis, truncus concavus statuatur tribus clavibus consignatus, una penes honestum Presbyterum, alia penes devotum Laicum, & tertia penes aliquem regularem fideliter conservandis, in quo Clerici, & Laici, Viri, & Mulieres, Eleemosynas suas ponant in Terra Sanctae subsidium convertendas secundum dispositionem eorum quibus haec fuerit sollicitudo commissa. Porro super processu, & transitu modesto, & ordinato, congruo loco, & tempore faciendum, nondum oportet aliquid definire, donec exercitus Domini Cruce signetur; sed tunc pensatis undique circumstantiis, quaecumque viderimus opportuna de prudentum Virorum consilio statuemus. Ad haec igitur exequenda dilectos filios... de Salem &c. quondam de Novocastro Abbates, & C. Decanum Spirensis, & Praepositum Augustensem, Viros utique probate honestatis & fidei, deputamus; qui auctoritate nostra statuam & disponant, quaecumque ad hoc negotium promovendum viderint expedire, facientes quae statuerint in singulis Dioecibus per viros idoneos ad hoc specialiter deputatos fideliter ac sollicito procurari. Quocirca universitatem vestram rogando monemus, & obsecramus in Domino, per Apostolica vobis scripta mandantes, & in virtute Spiritus Sancti injungentes, quatenus eis pro Christo legatione fungentibus tales vos exhibere curetis, necessaria ministrantes eidem, quod per vos, & in vobis fructum faciant exoptatum. (a)

(a) In eundem modum per Magdeburgensem & Brementensem Provincias. In eundem modum per Coloniensem Provinciam. In eundem modum per Sardianam. In eundem modum per Salzburgensem Provinciam. In eundem modum per Dalmatiam. In eundem modum per Treviranensem Provinciam. In eundem modum per Revenatensem. In eundem modum per Poloniam. In eundem modum per Mediolanensem & Januensem Provincias constituit. In eundem modum per Sveciam. In eundem modum per Marchiam Anconitanam. In eundem modum per Londonensem Provinciam. In eundem modum per Hungariam. In eundem modum per Angliam. In eundem modum Praegens Episcopo, & Abbatibus, Prioribus, & universis Christi fidelibus, per Bohemiam constituit. In eundem modum per Tusciam. In eundem modum per Iberiam. In eundem modum per Norvegiam. In eundem modum per Calabria. In eundem modum per Regnum Franciae constituit.

XCIII.

Indictio Sacri & Oecumenici Concilii Lateranensis, pro prima die Novembris 1215.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, & Prioribus, Decanis, & Archidiaconis per Teutonicas Provincias constitutis.

Vineam Domini Sabaoth, multiformes satagunt bestiae demoliri; quarum incurfus adeo invaluit contra ipsam, ut ex parte non modica, pro vitibus spina succreverint, & quod gementes referimus, ipsae jam vites profert pro vva labruscam, infectae multipliciter, & corruptae.

Illius ergo testimonium invocamus, qui testis est in Coelo fidelis, quod inter omnia desiderabilia cordis nostri duo in hoc seculo principaliter aestimamus, ut ad recuperationem videlicet Terrae Sanctae, ac reformationem universalis Ecclesiae valeamus intendere cum effectu. Quorum utrumque tantam requirit provisionis instantiam, ut absque gravi & grandi periculo ultra dissimulari nequeat, vel differri.

Unde supplicationes, & lacrymas effundimus coram Deo, humiliter obsecrantes, quatenus super his suum nobis beneplacitum revelaret, inspiraret affectum, accenderet desiderium, & propositum confirmaret, facultatem & opportunitatem praestando, ad ea salubriter exequenda.

Quapropter habito super his cum fratribus nostris, & aliis viris prudentibus, frequenti & diligenti tractatu, prout tanta sollicitudo exigebat, hoc tandem ad exequenda praedicta de ipsorum consilio providimus faciendum: ut quia haec universorum fidelium communis statum respiciunt, Concilium juxta priscam consuetudinem Sanctorum Patrum convocemus, propter lucra solum animarum opportuno tempore celebrandum: In quo ad extirpandum vitia, & plantandas virtutes, corrigendos excessus, & reformandos mores, eliminandas haereticas, & roborandam fidem, sopiendas discordias, & stabilendam pacem, comprimendas oppressiones, libertatem fovendam, inducendos Principes, & Populos Christianos ad succursum & subsidium Sanctae Terrae, tam a Clericis quam a Laicis impendendum, cum ceteris, quae per longum esset per singula enumerare, provide statuatur inviolabiliter observanda circa Praelatos, & subditos regulares, quaecumque de ipsius approbatione Concilii visa fuerint, expedire, ad laudem & gloriam nominis ejus, ad remedium & salutem animarum vestrarum, ac profectum & utilitatem populi Christiani.

Quia vero ante biennium universale non posset Concilium commode celebrari, disposuimus interim per viros prudentes in singulis Provinciis plenius explorare, quae Apostolicae provisionis limam exposcant, & praemittere viros idoneos ad Terrae Sanctae negotium procurandum, ut si exigente necessitate Sacrum Concilium approbaverit, nos ipsum negotium per-

Infecta Ecclesiarum.

PP. de ea sollicitudo.

Ad haec indicandum Concilium.

Quae in eo sunt tractanda.

Indictio Concilii.

personaliter assumamus efficacius promovendum.

Credentes igitur hoc salutare propositum ab illo descendere, a quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, universitati vestrae per Apostolica scripta praecipimus, quo vos taliter praeparatis, quod a praesenti Dominicae Incarnationis MCCIII. anno, usque ad duos annos, & dimidium, praesentis vobis pro termino Kal. Novembris ad Sedem Apostolicam accedatis cum modestia & cautela, ita quod in vestra Provincia, si necessitas postulaverit, duo vel tres de Suffraganeis Episcopis valeant remanere, pro Christianitatis ministeriis exequendis, & tamen illi, quam alii, qui canonice praeparatione detenti venire nequeunt, idoneos pro se dirigant responsales. Personarum, & evitionum mediocritate servata, quam Lateranense Concilium definitum, ut nullus omnino plures, aut pauciores se cum adiacere possit. Nec quisquam faciat superfluos & pompas, sed necessarias tantum & moderatas expensas, ostendendo se actu & habitu verum Christi cultorem, cum non secularis applausus, sed spiritualis profectus in hoc negotio sit requirendus.

Interim autem per vos ipsos, & per alios viros prudentes, universa subtiliter inquiratis, quae studio correctionis, aut reformationis indigent videntur, & ea fideliter conscribentes, ad Sacri Concilii praesentem examen, erga subventionem Terrae Sanctae necessaria, ubi Deus vester Rex ante secula salutem in medio terre operari dignatus est, opem & operam efficaciter impensuri, assistendo fideliter & prudenter, his quos ad hoc negotium duxerimus specialiter procurandum destinare.

Nullus itaque fallaciter se excusando ab executione tam sancti operis subtrahat, si canonicam vult effugere ultionem. Nemo disceptationum obstacula, vel itinerum impedimenta causetur, quae Domino faciente signum in bonum ex magna iam parte cessare coeperunt. Nam & quanto majora imminet pericula, tanto potior remedia convenit adhiberi. Nonquam enim navigabit per aquora, qui semper expedat, ut mare non exeret in se fluctus. Propter haec autem ad vos dilectum filium N. cum jussione Apostolica destinamus, quem habeatis pro reverentia commendatum.

In eadem tractatione de subventionem Terrae Sanctae.

Adhortatio ad consociationem.

XCIV.

Confirmatio Privilegiorum ab Adriano. Joanne IX. & Marino Summis Pontificibus Nonantulano Monasterio concessorum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Abbatibus & Conventui Nonantulanis.

Exhibita nobis ex parte vestra quadam, scilicet memoriae Adriani, Joannis, atque Marini praedecessorum nostrorum authentica scripta diligenter inspeximus, & per dilectum filium Henricum Sanctae Romanae Ecclesiae Scriptorum justissimum fideliter exemplati: quia, quae de ipsis scriptis papyris ex quadam parte praenimia vetustate consumptis colligere potuit, in Bull. Rom. Tom. III.

Ex Bull. lib. X. PP. Epist. 61.

Privilegium hujusmodi fuit PP. exemplata.

publicam formam redigere procuravit: quibus nos Apostolice favoris praesidium impendentibus, in hac pagina fecimus sub Bulla nostra conscribi, suppleto quaedam, quae secundum litterae circumstantias in integris praesumebantur originibus fuisse descripta, quae causa discretionis mandavimus in hac charta tonis literis exarari. In Nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen.

Anno Dominicae Incarnationis millesimo ducentesimo decimo tertio, Pontificatus vero Domini Innocentii III. Papae anno ejus sextodecimo, Indictione prima, mense Januarii exeunte, die quartadecima, Privilegium Domini Adriani Papae domitus atque famulis, servis originalibus, simulque rebus atque possessionibus, necnon aquimolis, olivetis, vel quidquid, in quibuscumque locis habere vel tenere videtur, vel si quid in potestate legaliter donatum vel largitum fuit, aut quolibet modo juste evenerit, tenere & possidere sine qualibet controversia perpetuis temporibus valeat, & nulli unquam licet Regum, Episcoporum, Ducum, vel Actorum parvae vel magnae personae in praedicto Venerabili Monasterio, vel in eis quae eidem Venerabili Monasterio pertinere... stabilitate permanent. Interdicentes omnino Episcopo, in cujus Parochia esse videtur praedictum Monasterium constitutum... contra tenorem praesentis decreti pia postulatione indulti quicumque attentet, neque illo modo ejus Baptismales Ecclesias sibi vendicet, neque ipse suique Successores praesumant prohibita contingere. Sed neque Missarum solemniam ibidem perfolvere praesumat, nisi ab Abbate supra scripti Monasterii fuerit invitatus; neque ordinationem Sacerdotum quilibet Episcoporum in praesato Monasterio, vel ejus in re... celebrare audeat, nisi, ut praedictum est, ab Abbate fuerit invitatus; Christina igitur, vel quidquid ad Sacra ministeria pertinet, si a Patre Monasterii fuerit postulatus, vel quicumque praeviderit concedimus tribuenda. Sed neque decimas usquam dare concedimus nisi Ecclesiis praedicti Venerabilis Monasterii ad nostram Dioecesim pertinentis. Sed & hoc statuimus, & inviolabili sanctione auctoritate Apostolica firmamus, ut nullus aliquando in praedicto Monasterio de aliis Monachis, seu quibuscumque Ecclesiis... Abbas... divina vocatione Abbas praesati Monasterii pertransierit, & resolutionis tempus advenerit, de propria semper Congregatione eligatur Abbas, qui ab omni...

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei. Benedicto Religioso Abbati Monasterii Sancti Silvestri de Nonantula, & in eodem Venerabili Monasterio in perpetuum... Salvatoris nostri Jesu Christi pertinere noscuntur, & ad stabilitatem Venerabilium Locorum respiciunt cum magno sollicitudinis studio nos convenit Apostolica, & rationali censura procurare; quatenus ex hoc juges eidem propitiatori nostro Domino Deo efficacius perfolvi possint carminum laudes, & nobis, qui, licet immeriti, divina tamen gratia praeviente, pastoralis regiminis curam gerimus, opima in sideris arcibus remunerationis praemia ascribantur. Igitur quia constat tuam nobis Religiositatem detulisse praecipua praedecessoris nostri Domini Adriani, & Joannis, sive Stephani reverende memoriae Pontificum de praesato Monasterio, & omnibus ei pertinentibus

Per Privilegium ab Adriano PP. concessi.

Privilegium Joannis PP.

ibus locis, ac possessionibus, quae petitis, ut per nostri privilegii paginam, confirmaremus. Unde nos precibus vestris inclinati, & a praesenti quartadecima indictione in perpetuum praedictum Monasterium successorum tuorum Abbatum ditios, & potestate cum omnibus sibi pertinentibus confirmantes irrefragabili jure decernimus permanenda, id est Monasterium Sancti Silvestri de Nonantula Territorio Mutinensi. Quapropter auctoritate Beati Petri Apostoli, cui a Domino Deo nostro Caelorum Regni Claves traditae sunt, & potestas ligandi, atque solvendi caelo terraque tradita est, promulgantes decernimus, & firma stabilitate, & censura statuimus, ut ipsum Venerabile Monasterium cum omnibus locis, fundis, casis, casalibus, domibus, atque familiis, servis originalibus, simulque rebus & possessionibus, necnon aquis molis, olivetis, vel quicquid in quibuscumque locis, habere, vel tenere videtur. Vel si quid in potestate legaliter donatum, vel largitum fuerit, aut quolibet modo iuste evenierit, tenere & possidere sine qualibet controversia perpetuis temporibus valeat, & nulli unquam liceat Regum, Episcoporum, Ducum, & Aclorum parva vel magna persona in praedicto Monasterio, vel in eis quae eidem Monasterio pertinere noscuntur quocumque modo incumbere. Invasione facere, aut quispiam Sacerdotum ibidem praesumat accedere, vel Missarum solemniam celebrare. Et neque Episcopus, neque Abbas, vel Comes, aut quilibet magna parvaque persona in praefato Monasterio, vel in eius Cellis aut Ecclesiis mansiones facere, aut expensas expetere, aut aliquod per potestatem servitium praeter peregrini, & legitimi Hospites; sed neque colloquium quaecumque, aut placitum in ipso Monasterio, aut in eius praenomina locis esse quis audeat, nisi ab Abbate fuerit invitatus. Quatenus hoc quod ad laudem Dei, & stabilitatem praedicti Monasterii statuimus firma stabilitate permaneat. Interdicentes omnino Episcopo in cuius Parochia esse videtur, praedictum Monasterium constitutum, ut nihil contra tenorem praesentis decreti pia postulacione indulti quicquam attenter, neque ullo modo Baptismales Ecclesias sibi vindicet, neque ipse, sui que successores praesumant prohibita contingere. Sed neque Missarum solemniam ibidem persolvere praesumat, nisi ab Abbate praescripti Monasterii fuerit invitatus: neque ordinationem Sacerdotum quilibet Episcoporum in praefato Monasterio, vel eius jure, aut de suo Clero celebrare audeat, nisi ut praelarum est, ab Abbate fuerit evocatus. Christus igitur, vel quicquid ad Sacra ministeria pertinere, si a Patre Monasterii fuerit postulatus, quibuscumque praeviderit concedimus. nisi Ecclesiis praedicti Venerabilis Monasterii ad nostram Diocesim pertinentis. Sed & hoc statuimus, & inviolabili sanctione Apostolica auctoritate firmamus, ut nullus aliquando in praedicto Monasterio, de aliis Monachis, seu quibuscumque Ecclesiis, esse praesumat, neque a quacumque potestate in postero ducantur. Sed cum divina vocatione Abbas praefati Monasterii perstrinxerit, & resolutionis tempore advenierit, de propria semper Congregatione eligatur Abbas, qui ab omnium Monachorum... eorum pro Dei amore aran-

tium monastico ordine militantium. Nihilominus omnibus hinc nostri Pontifici interdictione inhibemus aliquam scripturam, vel confirmationem de praedicti Monasterii rebus, vel de praenomina Abbata quo ingenio contra hoc praecceptum petere: Si qua scriptura, vel petitio impetrata fuerit, aut in reliquo apparuerit, has irritas esse vacuasque omni robore jubemus: Si quis praeterea quod non credimus praesumpserit hoc nostrum privilegii constitutum in aliquo transgredi, aut contemnere, sciat se auctoritate Beati Petri, & Pauli Apostolorum Principum anathematis vinculo esse innatum, & a Regno Dei penitus segregatum. Porro qui observator & custos extiterit benedictionis gratiam misericordissimo Deo nostro, & vitam perpetuam fideliter consequatur. Scriptum per manum Sergii Sanctae Romanae Ecclesiae Scribarii in mense Januarii, indictione supra scripta. Bene valete. Ego Sergius, Datus Januariis per manum Anastasii Primicerii defensoris Sedis Apostolicae, Anno Deo proprio Pontificatus Domini Johannis Summi Pontificis, & universalis noni Papae in Sacratissima Sede Beati Petri Apostoli secundo, indictione secunda.

Marinus Episcopus Servus Servorum Dei, Theodorico Religioso Abbate Venerabilis Monasterii Sancti Silvestri, Territorio Mutinensi, necnon omnibus subiacentibus, & in perpetuum... quaeque ad laudem Redemptoris Dei, & Domini Salvatoris Nostri Jesu Christi pertinere noscuntur, & ad stabilitatem Venerabilium locorum respiciunt, cum magno sollicitudinis studio nos convenit Apostolica, & rationabili censura procurare: quatenus ex hoc iuges eidem propitiatori nostro Domino Deo efficacius persolvi possint carminum laudes, & nos, qui licet immeriti, divina tamen gratia praevemente, pastoralem regimini curam gerimus, optima in fidei arcibus remunerationis praemia adscribantur. Igitur quia condit religio sitatem, tuam nobis detulisse praecceptum praedecessoris nostri Domini Adriani, & Johannis Reverendae memoriae Pontificum de praedicto Monasterio, & omnibus ei pertinentibus locis, ac possessionibus, quae petitis, ut per nostri Apostolici privilegii paginam confirmaremus. Unde nos precibus vestris inclinati, & a praesenti prima indictione in perpetuum; praedictum Monasterium successorum tuorum Abbatum ditios, & potestate cum omnibus sibi pertinentibus confirmantes irrefragabili jure decernimus permanenda, id est Monasterium Sancti Silvestri Episcopi a Nonantula Territorio Mutinensi. Quapropter auctoritate Beati Petri Apostoli cui a Domino Deo nostro Caelorum Regni Claves traditae sunt, & potestas ligandi, atque solvendi caelo terraque concessa est promulgantes decernimus, & firma stabilitatis censura statuimus, ut ipsum Venerabile Monasterium cum omnibus locis, mansis, fundis, casis, Casalibus, Domibus, aquis molis, olivetis, vel quicquid in quibuscumque... videtur, vel potestate legaliter donatum, vel largitum fuerit, aut quolibet modo iuste evenierit, tenere & possidere sine qualibet controversia perpetuis temporibus valeatis. Et nulli unquam liceat Regum... Episcoporum... vel Aclorum parva, vel magna persona in praedicto Venerabili Monasterio, vel in eis, quae eidem

dem Venerabili Monasterio pertinere videntur quocumque modo incumbere, aut invasionem facere... accedere, vel Missarum solemniam nisi ab Abbate fuerit invitatus; quatenus hoc quod ad laudem, & stabilitatem praedicti Sancti Monasterii statuimus firma stabilitate permaneat. Interdicentes omnino Episcopo in cuius Parochia esse videtur praedictum Monasterium constitutum, ut nihil contra tenorem praesentis decreti pia postulacione indulti quicquam attenter; sed neque ullo modo Baptismales Ecclesias sibi vindicet. Ego Henricus Sacrosanctae Romanae Ecclesiae Scribarius, una cum Bartholomaeo Clerico Sancti Petri ad Vincula horum praedictorum exemptorum authentica Privilegia Dominorum videlicet Adriani, Johannis, atque Mariani Papae videns, & perlegens, ut in eis contineretur: Sic in supra scriptis continetur exemplis, & ea fideliter exemplavi, & signum feci.

Legalizatio horum exemptorum.

Clausula.

Dat. die 15. Junii 1213. Pontific. Anno XVI.

Nulli ergo &c, conscriptionis &c. usque incursum. Datum Laterani Idibus Junii Pontificatus nostri Anno sextodecimo.

XCV.

Ex Regest. Paris.

Confirmatio Diplomatis Urbani PP. II. quo Regnum Aragonum sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur.

Urbani PP. Privilegium.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Charissimo in Christo filio Philippo Illustri Regi Aragonum salutem & Apostolicam benedictionem.

IN privilegio felicitis recordationis Urbani Papae Secundi Praedecessoris nostri de verbo ad verbum in prospectibus contineri. Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei, Charissimo filio Petro Pamplonen. & Aragonum Regi ejusque successoribus in eadem Beati Petri fidelitate permanentibus in perpetuum. Cum univertis Sanctae Ecclesiae filius ex Apostolice Sedis auctoritate, ac benevolentia debitores existamus illis tamen Personis, quae familiaris, ac devotius Romanae adherent Ecclesiae propriori nos convenit studio imminere. Quia igitur bona memoriae Patris tui Sancti, cuius Regno temporaliter successisti, fidem quoque, ac devotionem erga Romanam Ecclesiam efficaciter sequeris; Nos eadem benignitate, qua Patris tui postulacionem implevimus, tua quoque petitioni adesse curamus. Te enim tamquam Regem Beato Petro devotissimum, & omne tuum Regnum in tutelam Sedis Apostolicae speciali dilectione suscipimus. Constitutum ergo auctoritate Apostolica sancientes, ut omnes tui Successores Regnum illud de manu nostra nostrorumve successorum accipiant, eandem censum scilicet quingentorum Mancusorum rependant, & se Beati Petri Reges, Ministros, ac famulos recognoscant. Quapropter nullus deinceps viventium, & Fidem Christianam tenentium, Regnum illud temere perturbare, invadere, aut diminuere qualibet occasione praesumat, nec molestiam ullam tibi tuisve successoribus, qui

in eadem Sedis Apostolicae fidelitate permanentes inferre audeat, ne Dei, & Apostolorum ejus indignationem incurrat. Tuam vero Personam in Beati Petri, & nostrae manus tutelam ita omnino suscipimus, ut nulli Episcoporum, nulli Archiepiscoporum, nulli eriam Sanctae Romanae Ecclesiae Legato liceat sine certo praeccepto nostro adversum te, vel tuam Conjugem excommunicationis, aut interdictionis proferre sententiam. Tu igitur fili in Christo charissime in ea, quam cepisti, devotione persistens ita Regnum seculare sub Coelestis Iustitiae lege coerce, ita semper tue, & Catholicorum omnium Matris Romanae Ecclesiae gratiam excole, ut & in praesenti annente Domino majora merearis, & in futuro Sanctorum Apostolorum intercessionibus aeterni Regni gloriam consequaris. Sane ad indicium hujus perceptae a Romana Ecclesia libertatis Quingentos jaceat monetae mancusos aureos per annos singulos Lateranensi Palatio, ut superius dictum est, persolveris. Hoc igitur nostrae privilegii sanctionis, si quis in crastinum agnoscentes Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, Dux, vel Marchio, Comes, aut Vicecomes, Judex, aut Persona quaelibet Secularis, vel Ecclesiastica contra eam temere venire tentaverit, & Regni tui bona, quae in praesenti ex paterna possessione retines, seu quae in futurum largiente Domino iuste acquirere poteris, invadere, molestare, vel suis usibus applicare praesumpserit secundo tertiove communitus si non satisfactione congrua emendaverit a Christi eam, & Ecclesiae corpore auctoritate Apostolica potestate segregamus, & honoris sui periculo subjacere decernimus. Cunctis autem conservantibus haec pax a Deo, & misericordia praesentibus, ac futuris seculis conservetur. Amen. Datum Placentiae per manum Johannis Sanctae Romanae Ecclesiae Diaconi Cardinalis decimo septimo Kalendas Aprilis Indictione tertia, Anno Dominicae Incarnationis millesimo nonagesimo quinto Pontificatus autem Domini Urbani Papae Secundi Anno octavo.

Innoc. Philippum coronavit in Regem.

Confirmatio supra Privilegium.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae praecptionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Dat. die 1. Julii 1213. Pontific. Anno XVI.

Datum Laterani quarto nonas Julii Pontificatus nostri Anno sextodecimo.

X 2 Vali.

Validatio Pacis inter Regem, & Anglicanam Ecclesiam.

Ex Regis, Falcione.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Dublinen. Archiepiscopo, & Norwicensi, & Wintonien. Episcopis, & dilectis filiis Nobilibus Viris Willelmo Saresberien. G. filio Petri Eacrie R. Bolonie R. Cestrie W. Warannie W. Marefcallo Preatrotie R. Libiger Norfolkie W. Arundelli W. de Ferraria, & Saero Wintonie Comitibus, & R. filio Rogeri W. Brigerte R. de Ros. G. filio Ranfredi R. de Mortuomari P. filio Herberti, & W. de Albiniaco salutem, & Apostolicam Benedictionem.

IN forma concordie, quam cum multa deliberatione providimus pro reformatione pace inter charitativum in Christo filium nostrum Johannem Anglorum Regem Illustrissimum, & Ecclesiam Anglicanam, hoc inter cetera continetur expressum, quod idem Rex veram pacem & plenam securitatem prestabit Venerabilibus Viris Stephano Cantuarien. Archiepiscopo W. Londonien. E. Elien. E. Horefordien. I. Rathonien. E. H. Lincolnien. Episcopis, Priori quoque, & Monachis Cantuarien. & Roberto filio Walteri, ac Eustacio de Vesti, necnon ceteris Clericis & Laicis hoc negotium contingentibus, prestando similiter coram Legato vel Delegato nostro publice juramentum, quod ipsos cum suis non laedet, nec laedi faciet, vel permittet in personis vel rebus, eisque omnem indignationem dimittet, & in gratiam suam eosdem recipiet, ac bona fide tenebit. Quodque prefatos Archiepiscopum, & Episcopos non impediet nec faciet, aut permittet aliquatenus impediri, quo minus ipsi libere suum exequantur officium, & plena sue jurisdictionis auctoritate, prout debent, utantur, & super his tam nobis, quam ipsi Archiepiscopo, & singulis Episcopis suas patentes litteras exhibebit, faciens ab Episcopis, & Comitibus, ac Baronibus suis quot, & quos prefati Archiepiscopus, & Episcopi postulaverint juramenta, & eorum patentes litteras exhiberi, quod ipsi bona fide studebunt, ut hec pax, & securitas firmiter observetur. Et si forte, quod Deus avertat, idem Rex per seipsum, vel alios contravererit, ipsi pro Ecclesia contra Violatores securitatis, & pacis mandatis Apostolicis inhærebunt, ac dictos Rex perpetuo custodiam vacantium Ecclesiarum amittat. Sane intelleximus pro prescripta securitate, ac pace vos jurasse, vestrasque patentes litteras tradidisse. Unde per Apostolica vobis scripta mandamus, quatenus ad consummandam, & conservandam formam ejusdem securitatis, & pacis diligens studium impendatis, & operam efficacem. Ne quis autem ex hujus vinculo cautionis occasionem assumat contra prefatum Regem aliquam turbationis materiam suscitandi, cum per eam, sic illis ad necessariam securitatem & pacem velimus esse provisum, quod isti ad gravamen indebitum vel incommodum non redundet, presentium vobis auctoritate precipimus, quatenus si quid forsan emerit, quod contra prescri-

Rex Clero suo pacem, libertatemque promittit.

Patentesque se daturum, super hoc litteras.

Ad Pacem servanda Ecclesiasticis adhoratur Innocentius.

ptam securitatem & pacem facere proponatur, non ante cujusquam instinctu adversus eundem Regem aliquatenus moveamini, quam consulto Romano Pontifice ipsius recipiatis cum responso mandatum, qui omnia consuevit æquo libramine moderari, cum hocipsum in prædicta forma contineatur expressum, quod vos pro Ecclesia contra Violatores securitatis, & pacis debetis mandatis Apostolicis inhære. Datum Laterani secundo Kalendas Novembris, Pontificatus nostri anno sextodecimo.

Et nihil contra Regem, agendum in consulto Romano Pontifice.

Dat. die 31. Octob. 1213. Pontif. Anno XVI.

Anglie Regnum B. Petro oblatum Regi concedit sub annuo censu mille Marcharum auri Rom. Ecclesie persolvendo.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Johanni Regi Anglorum Illustri, ejusque de sua Uxore liberis Heredibus in perpetuum salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex Regis, Falcione.

REX Regum, & Dominus Dominantium Jesus Christus Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, in Regnum, & Sacerdotium in Ecclesia stabilivit, ut Sacerdotale sit Regnum, & Sacerdotium sit Regale, sicut in Epistola Petrus & Moyses in lege testantur, unum præficiens universis, quem suum in Terris Vicarium ordinavit, ut sicutei flectitur omne genu Coelestium, Terrestrium, & Infernorum, ita illi omnes obediant, & intendant, ut sit unum Ovile, & unus Pastor. Hunc itaque Reges seculi propter Deum adeo venerantur, ut non reputent se rite regnare nisi studeant ei devote servire. Quod tu fili charissime prudenter attendens illo misericorditer inspirante, in cujus manu sunt corda Regum, & quo voluerit vertit illa, Te ipsum, & tua etiam temporaliter ei subicere decrevisti, cui noveras spiritualiter esse subiecta, ut in unam Vicarii Christi Personam quasi Corpus, & Anima Regnum & Sacerdotium uniantur ad magnam utriusque commodum & augmentum. Ille itaque hoc dignatus est operari, qui cum sit Alpha & Omega, sinem retulit ad principium, & principium protraxit ad finem, ut ille Provincie, que olim Sacrosanctam Romanam Ecclesiam, propriam in spiritualibus habere Magistram, nunc etiam in temporalibus Dominam habeant specialem. Tu quippe, quem Deus ad hoc idoneum Ministrum elegit tam te, quam etiam Regna tua Anglie videlicet, & Hibernie cum omni jure, ac pertinentiis suis devota & spontanea voluntate, ac communi consilio Baronum tuorum Deo, & Sanctis Apostolis ejus Petro & Paulo, Sanctæque Romanæ Ecclesie, nobisque ac successoribus nostris in jus & proprietatem sub annuo mille Marcharum censu offerens concessisti, sicut in tuo continetur autentico scripto, cujus de verbo ad verbum talis tenor exiit. Johannes Dei gratia Rex Anglie, Dominus Hibernie, Dux Normandie, & Aquitanie, Comes Andegavie, omnibus Christianis fidelibus presentem chartam inspecturis salutem.

Exordium.

Regum obsequia et Regis Pontificis.

Anglie Rex Sedi Apostolicæ offert Regnum.

Instrumentum predictæ oblationis.

Uni-

Universitati vestre per hanc chartam nostram sigillo nostro munitam volumus esse notum, quia, cum Deum, & Matrem nostram Sanctam Ecclesiam offenderimus in multis, & proinde divina misericordia plurimum indigere noscamur, nec quid digne offerre possimus pro satisfactione Deo, & Ecclesie debita facienda, nisi nos ipsos habeamus, & Regna nostra, volentes nos ipsos humiliare pro illo, qui se pro nobis humiliavit usque ad mortem, & gratia Sancti Spiritus inspirante, non vi induci, nec timore coacti, sed nostra bona, spontaneaque voluntate, ac communi consilio Baronum nostrorum, offerimus, & libere concedimus Deo, & Sanctis Apostolis ejus Petro, & Paulo, & Sanctæ Romanæ Ecclesie Matri nostræ, ac Domino nostro Papæ Innocentio, ejusque Catholicis Successoribus totum Regnum Anglie, & totum Regnum Hibernie, cum omni jure, & pertinentiis suis pro remissione peccatorum nostrorum, & totius generis nostri tam pro vivis, quam defunctis, & eo modo illa a Deo, & Ecclesia Romana tamquam feudatarios recipientes, in præsentia prudentis Viri Pandulphi Domini Papæ Subdiaconi, & familiaris fidelitatem exinde prædicto Domino nostro Papæ Innocentio, ejusque Catholicis Successoribus, & Ecclesie Romanæ secundum subscriptam formam facimus, & juramus; & homagium, ligium in præsentia Domini Papæ, si coram eo esse poterimus, eidem faciemus, successores, & heredes nostros de Uxore nostra in perpetuum obligantes, ut simili modo Summo Pontifici, qui pro tempore fuerit, Ecclesie Romanæ sine contradictione debeant fidelitatem prestare, & homagium recognoscere. Ad indicium autem hujus nostre perpetue obligationis, & concessionis volumus, & stabilimus, ut de propriis, & specialibus redditibus prædictorum Regnorum nostrorum pro omni servitio, & consuetudine, quod pro ipsis facere deberemus, salvo pro omnia denario Beati Petri, Ecclesia Romana mille Marchas sterlingarum percipiat annuatim, scilicet in festo Sancti Michaelis quingentas marchas, & in Pascha quingentas marchas, septingentas scilicet pro Regno Anglie, & trecentas pro Regno Hibernie; salvis nobis, & hereditibus nostris iustitiis, libertatibus, & regalibus nostris, que omnia sicut supra dicta sunt, rata esse volentes perpetuo, atque firma obligamus nos, & successores nostros contra non venire. Et si nos, vel aliquis successorum nostrorum hoc attentare præsumpserit, quicumque fuerit ille, nisi rite commonitus resipuerit, cadat a jure Regni, & hæc charta oblationis, & concessionis nostre, semper firma permaneat. Ego Johannes Dei gratia Rex Anglie, & Dominus Hibernie ab hac hora in antea fidelis ero Deo, & Beato Petro, & Ecclesie Romanæ, ac Domino meo Papæ Innocentio, ejusque successoribus catholice intransitibus. Non ero in facto, dicto, consensu, vel consilio, ut vitam perdant, vel membra, vel mala captione capiantur, eorum dampnum, si scivero, impediam, & remanere faciam, si potero alioquin eis quam citius potero intimabo, vel tali personæ dicam, quam eis credam pro certo dicturum. Consilium quod mihi crederint per se, vel per Nuncios, seu litteras suas secretum tenebo, & ad eorum dampnum nulli pandam me sciente. Pa-

trimonium Beati Petri, & specialiter Regnum Anglie, & Regnum Hibernie, Adjutor ero ad tenendum, & defendendum contra omnes homines pro posse meo. Sic Deus me adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia. Teste me ipso, apud domum Militie Templi juxta Doveram coram Domino Henrico Archiepiscopo Dublinensi, Domino Johanne Episcopo Norwicensi, Galfrido filio Petri Comitis Essex Justitiano nostro, Willelmo Comite Saresberien. Fratre nostro, W. Marefcallo Comite Pembroc, R. Comite Bonon, W. Comite Warene, G. Comite Wintoniensi, W. Comite Arundell, W. Comite de Ferraris, W. Broubert, Petro filio Herberti, Warino filio Geroldi, decimoquinto die Maji anno Regni nostri decimoquarto.

Nos autem oblationem, & concessionem hujusmodi pie ac provide factas, gratas & ratas habentes, Personam tuam, & personas heredum tuorum cum prædictis Regnis, & pertinentiis eorundem, & omnibus bonis aliis rationaliter nunc possessis, & imposterum possidendis sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, tibi, & ipsis secundum præscriptam formam de communi consilio Fratrum nostrorum prædicta Regna concedentes in feudum, & præsentis privilegio confirmantes, ita quod quilibet heredum tuorum cum Regni Coronam acceperit feudum hujusmodi Summo Pontifici, & Romanæ Ecclesie publice recognoscant, & eis fidelitatis exhibeat juramentum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Dat. Laterani per manum Raynaldi Acolythi, & Cappellani Domini Innocentii Papæ Tertii secundo Nonas Novembris Indictione, secunda, Incarnationis Dominicæ Anno millesimo ducentesimo decimo tertio, Pontificatus vero ejusdem Domini Innocentii Anno sextodecimo.

Donationem accepit Innocentius.

Regnumque Joanni concedit in feudum.

Clausula.

Dat. die 4. Novem. 1213. Pontif. Anno XVI.

Confirmatio bonorum omnium, ac Privilegorum concessio Monasterio Gemblacensi.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Willelmo Abbati Gemblacensis Monasterii, ejusque Fratribus tam presentibus quam futuris Religiosam vitam professis in perpetuum.

Ex Baluz. lib. XVI. Epist. 146.

Religiosis desideriis dignum est facile præbere consensum, ut fidelis devotio celerem fortiatu effectum. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus elementer annuimus, & prædecessorum nostrorum felicitis memorie Innocentii, Eugenii, & Celestini Romanorum Pontificum velligiis inherentes prefatum Monasterium in quo divino mancipati estis obsequio sub Beati Petri & nostra protectione suscipimus, & presentis scripti privilegio confirmamus, statuentes ut quascumque

Proemium.

Monasterium hoc sub Apostolica protectione recipit.

Privilegia ei a Principibus concessa.

Diminutum, siquidemque Monasterium a quodam, perditio huiusmodi.

Illud sub Apostolica, suscipit protectione, libertate, omnem eisdem constituantur.

Dat. die 17. Janu. 1214. Pont. An. XVI.

Edict. Hun- dui Hist. Sa- liburg. Tom. II. pag. 41.

Exordium.

fama vestri nominis, que fuerat effusa sicut Oleum circumquaque multos populos ad se traxerit in odorem unguentorum vestrorum, ipsos currere faciens a remotis, Ecclesiarum Presbiteri, & Imperatores Constantinopolitani pluresque Principes Seculares per privilegia sua multa, olim tante libertatis preeminentia vos dotarunt ut post Deum, cui vos volebant libere famulari, nullius unquam essetis iurisdictioni subiecti. Ceteram peccatis exigentibus nunc ex parte has iniregit mundana potentia libertates per quendam Dei, & Ecclesie inimicum, qui Latrunculis congregatis in quodam Castro, quod idem in Monte vestro construxerat per auxilium Brachii secularis, non solum Ecclesias vestras tamquam prado sacrilegus, & crudelis, auro, argento, & ornamentis omnibus spoliavit, verum etiam, ut pecuniam exhauriret, quam vos credebatur illi perditionis filius congregasse tamquam insanus carnifex atque tortor peremit crudeliter quosdam vestram multiplici genere tormentorum, sed tandem sua prava intentione frustratus, quam in camino cupiditatis ignis avaritie succendebat exinde iustitia exigente per Imperatoris potentiam est dejectus. Unde ne cuiusquam presumptoris audacia volentis iurisdictionem aliquam super vos sibi temere usurpare vestra pax, & tranquillitas de cetero perturbetur, nobis humiliter supplicatis, ut vestris vobis libertatibus confirmatis sub Beati Petri ac nostra protectione vos suscipere dignemur. Volentes igitur paci & quieti vestrae paternam sollicitudinem providere, vestris iustis postulationibus inclinati, personas, & locum in quo divino estis obsequio mancipati, possessiones etiam, & omnia bona vestra, que in presentiarum rationabiliter possidetis, vel in futurum iustis modis dante Domino poteritis adipisci, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus. Libertates autem, & immunitates rationabiles, & antiquas ac etiam approbatas prout in vestris privilegiis dicitur contineri, vobis & per vos Monasteriis vestris auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo &c. nostrae protectionis & confirmationis &c. Si quis autem &c.
Datum Laterani xvi. Kalend. Februarii Pontificatus Nostri Anno Sextodecimo.

CI.

Confirmatio Bonorum omnium ac Privilegiorum concessio Monasterio Beate Mariae Virginis de Alderspach.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei Dilectis filiis Ludovico Abbati de Alderspach, ejusque Fratribus tam presentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus Apostoli cum convenit adesse praesidium ne forte cujuslibet temeritatis incursum, aut eos a proposito revocet, aut (quod absit) Sacrae Religionis infringat.
Eapropter dilecti in Domino filii vestris

iustis postulationibus elemeter annuimus, & Monasterium Sanctae Dei Genitricis, & Virginis Mariae in quo divino mancipati estis obsequio sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & presentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuente, ut ordo monasticus qui secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, atque Institutum Cisterciensem Fratrum in eodem Monasterio institutus esse dignoscitur perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascunque possessiones, quascunque bona idem Monasterium in presentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino adipisci poterit, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo praefatum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis. Grangiam Itzraze, Grangiam Wisling, Grangiam Gumprechtlingen, Grangiam Atzenperge, Grangiam Prenebach, & Grangiam Gneundorf, possessiones, quas habetis in Revute in Penzing, in Celle, in Batrichsperge, in Kasse, in Cirknarn, cum pratis, vineis, terris, nec moribus, usugiis, & piscinis, in bosco, & plano, in vis, & semitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus suis. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus, aut sumptibus colitis, tam de terris cultis, quam incultis, sive de hortis, & virgultis, & piscationibus vestris, vel de nutrimentis animalium vestrorum nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere praesumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & absolutos e saeculo fugientes ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit absque Abbatis sui licentia de eodem loco discedere. Discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Quod si quis retinere praesumpserit licitum vobis sit, in ipsos Monachos, vel conversos regularem sententiam promulgare. Illud districtius inhibentes ne terras, seu quodlibet Beneficium Ecclesiae vestrae collatum liceat alicui personarum dari, sive alio modo alienari absque consensu totius Capituli, vel majoris, aut sanioris partis ipsius. Si quae vero donationes, vel alienationes aliter, quam dictum est factae fuerint eas irritas esse censuimus. Ad haec etiam prohibemus, ne aliquis Monachus, sive Conversus sub professione vestrae domus restrictus, sine consensu, & licentia Abbatis, & majoris partis Capituli vestri pro aliquo fidejubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra pretium Capituli vestri providentia constitutum nisi propter manifestam domus vestrae utilitatem, quod si facere frater praesumpserit, non teneatur Conventus pro his aliquatenus respondere. Licetum praeterea sit vobis in causis propriis, sive civilem, sive criminalem continent actionem Fratrum vestrorum testimonio uti, ne praesertim defectu, testimonio vestrum in aliquo valeat deperire. Insuper auctoritate Apostolica inhibemus, ne ullus Episcopus, vel alia quaelibet persona, ad Synodos, vel Conventus

Monast. sub tutela recipit S. A.

Bona omnia, si constituantur.

Etque a decimarum solutione eximitur.

Clericos eius inde prohibet decedere.

Quidquam ab eo alienari vetat.

Nonnullis concedit Privilegia.

Sacramenta a Duce Romano accipienda Episcopo.

Abbatem contra Ordinis Statuta profestissimum facere non compellendi.

Que Episcopi propria sunt, a quo accipienda Sede Episcopali vacante.

Nonnulla, alia concedit Privilegia.

forenses vos ire, vel iudicio seculari de vestra propria substantia, vel possessionibus vestris subiacere compellat, nec ad domos vestras causa ordines celebrandi, causa tractandi, vel aliquos Conventus publicos convocandi venire praesumat, nec regularem electionem Abbatis vestri impediatur, aut de instituendo, vel removendo eo, qui pro tempore fuerit, contra statuta Cisterciensis Ordinis se aliquatenus intromittat. Si vero Episcopus, in cujus Parochia domus vestra fundata est, cum humilitate, & devotione, qua convenit acquisitus substitutum Abbatem benedicere, & alia quae ad officium Episcopale pertinent, vobis conferre renuerit, licitum sit eidem Abbati, si tamen Sacerdos fuerit, proprios Novitios benedicere, & alia quae ad officium suum pertinent, exercere, & vobis omnia ab alio Episcopo percipere, quae a vestro fuerint indebita denegata: illud adiacentes, ut in recipendis professionibus, quae a benedictis, vel benedictis Abbatibus exhibentur, ea sint Episcopi forma, & expressione contenti, quae ab origine Ordinis non sicut instituta, ut scilicet Abbates ipsi salvo ordine suo profiteri debeant, & contra Statuta Ordinis sui nullam professionem facere compellantur. Pro consecrationibus vero Altarium, vel Ecclesiarum, sive pro Oleo Sancto, vel quolibet alio Ecclesiastico Sacramento nullus a vobis sub obtentu consuetudinis, vel alio modo quicquam audeat extorquere: sed haec omnia gratis vobis Episcopus Duce Romanus impendat. Alioquin liceat vobis quicumque volueritis Catholicum adire Antistitem gratiam, & communionem Apostolicae Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis quod postulatis impendat. Quod si Sedes Episcopi vacaverit, interim omnia a Ecclesiastica Sacramenta a vicinis Episcopis accipere libere, & absque contradictione possitis. Sic tamen ut ex hoc impofterum propriis Episcopis nullum praedictum generetur: Quia vero interdom proprio rum Episcoporum copiam non habetis, si quem Episcopum Romae Sedis, ut diximus gratiam, & communionem habentem, & de quo plenam notitiam habeatis, per vos transire contigerit, ab eo benedictiones Vasorum, & Vestium, consecrationes Altarium, ordinationes Monachorum auctoritate Apostolicae Sedis accipere valeatis. Porro si Episcopi, vel alii Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum, vel personas inibi constitutas, suspensionis, vel excommunicationis, vel interdicti sententiam promulgaverint, sive etiam in mercenarios vestros, pro eo quod decimas non solvitis, sive aliqua occasione eorum, quae ab Apostolica benignitate vobis indulta sunt, seu benefactores vestros pro eo, quod aliqua vobis beneficia, vel obsequia ex charitate praestiterint, vel ad laborandum adjuverint in illis diebus, quibus vos laboratis, & alii feriantur, eandem sententiam protulerint ipsam tamquam contra Sedis Apostolicae indulta prolatam duximus irritandam. Nec litterae ullam firmitatem habeant, quas tacito nomine Cisterciensis Ordinis, & contra tenorem Apostolicorum, Privilegiorum confiteri impetrari. Praeterea cum commune interdictum terrae fuerit, liceat vobis nihilominus in vestro Monasterio exclusis excommunicatis, & interdictis divina officia celebrare, Paci quoque, & tranquillitati vestrae

paterna in posterum sollicitudine providere volentes auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuram locorum, seu grangiarum vestrarum nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Praeterea omnes libertates, & immunitates a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus Ordini vestro concessas, necnon & libertates, & exemptiones secularium exactio num a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum Monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro gubernatione, ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, seculari sive persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit secundo, tertiove commonita nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit potestatis honorisque suo dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Romae apud Sanctum Petrum per manum Raynaldi Domini Innocentii Papae Tertii Acolyti, & Capellani decimo Kalendas Aprilis Indictione secunda Incarnationis Dominicae Anno MCCXIV. Pontificatus vero ejusdem Domini Innocentii anno septimo decimo.

CII.

Commissio Apostolicae Sedis Delegatis, ut Angliae Regni Barones Regi suo rebelles excommunicatos denuncient.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei P. Wintoniensi Episcopo Abbati de Redinge, & Pandulpho Ecclesiae Romanae Subdiacono salutem, & Apostolicam benedictionem.

Miramur plurimum, & movemur, quod cum charissimum in Christo filius noster Joannes Illustris Rex Angliae supra spem Domino, & Ecclesiae satisfecerit; & praesertim Fratri nostro Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, & Episcopis ejus, quidam eorum minus, quam oportuerit, & decuerit ad Sanctae Crucis negotium Apostolicae Sedis mandatum, & fidelitatis praestite juramentum debitum immo nullum habentes respectum, & contra perturbatores Regni, quod ad Romanam Ecclesiam ratione Domini pertinere dignoscitur, auxilium

Classata.

Dat. die 22. Martii 1214. Pontificatus Anno XVII.

Edict. Math. Paris. Hist. Angl. pag. 270.

Cantuariensis Archiepiscopi, cum Baronibus suo Regi infestis.

Ex negotium Terra Sancte impedire

non presterint, vel favorem quasi confocii, ne dicamus Socii conjugationis iniquae: quia non caret serupolo Societatis iniquae, qui manifeste facinorosi desunt obviare. Ecce qualiter Patrimonium Romanae Ecclesiae Pontifices praefati defendunt? qualiter Cruce signatos tuerentur, imo qualiter se opponunt his, qui destruere moluntur negotium Crucifixi? peiores procul dubio Saracenis existentes, cum illum conantur a Regno depellere, de quo potius sperabatur quod deberet succurrere Terra Sanctae. Unde ne talium insolentia non solum in periculum Regni Angliae, verum etiam in perniciem aliorum Regnorum, & maxime in subversionem totius negotii Crucifixi valeat prevalere, nos ex parte Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti auctoritate quoque Apostolorum eius Petri, & Pauli, ac nostra omnes huiusmodi perturbatores Regis, ac Regni Angliae, cum complicibus, & fautoribus suis, excommunicationis vinculo innodamus, & terras eorum Ecclesiastico subicimus interdito: praefato Archiepiscopo, & Episcopis suis in virtute obedientiae distictissime injungentes quatenus nostram sententiam singulis diebus Dominicis, & festis pulsatis campanis, & candelis accensis solemniter per totam Angliam publicare procurent, donec satisfecerint Domino Regi de damnis, & injuriis irrogatis, & ad ejus obsequium fideliter revertantur. Unde versus insuper ejusdem Regis Vassallis in remissionem peccatorum ex parte nostra injungentes, ut contra perveriores huiusmodi praefato Regi tribuant consilium, & juvamen, si qui autem Episcoporum hoc nostrum praecipuum neglexerint adimplere, sciat se ab Episcopali officio suspensum, & subditorum obedientiam esse subtrahendam, quia justum est ut eis inferiores non obediunt, qui Superiori suo obedire contempnunt. Ne igitur mandatum alicujus tergiversatione valeat impediri, excommunicationis causam praedictorum, cum ceteris quae ad hoc negotium pertinerint, vobis duximus committendum: per Apostolica vobis scripta mandantes quatenus protinus omni appellatione postposita procedatis sicut videritis expedire. (a)

Excommunicantur.

Executio sententiae Delegatis Apostolicis committitur.

Ex Rymer. Tom. I. pag. 197.

Confirmatur Diploma a Joanne Angliae Rege datum pro libertate electionum Ecclesiarum sui Regni.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei Venerabilibus fratribus, & dilectis filiis universis Ecclesiarum Praelatis per Angliam, constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Dignis laudibus attollimus magnificentiam Creatoris, quod postquam item, qui est mirabilis, & terribilis in consiliis super filios hominum, aliquandiu toleravit, ut perflando discorreret per areolam horti sui spiritus tempellatis, quasi ludens taliter in orbe terra-

(a) Martineus Parisius haec Innocentii litteras refert ad annum 1214.

rum, ut sic ostenderet infirmitatem, & insufficientiam nostram vobis, statim, cum voluit, Aquiloni dixit fila, & auro noli prohibere, imperantque ventis, & mari: statim procellam in auram, ut nautae partum quietis inveniant perceptam.

Cum enim inter Regnum, & Sacerdotium Anglicanum non sine magno periculo, atque damno, super electionibus Praelatorum gravis fuerit controversia diutius agitata, illo tandem cui nihil est impossibile, quique, ubi vult, spirat mirabiliter ex mera, & spontanea voluntate de consensu communi suorum Baronum, pro salute animae suae, ac praedecessorum, & successorum suorum, vobis concessit, & suis litteris confirmavit, ut de cetero in universis, & singulis Ecclesiis, ac Monasteriis, Cathedralibus, & Conventualibus totius Regni Angliae in perpetuum libere fiant electiones quorumcumque Praelatorum majorum etiam, & minorum.

Nos igitur hoc gratum, & ratum habentes concessionem huiusmodi vobis, & per vos Ecclesiis, & successoribus vestris, prout in ejusdem Regis, litteris perspeximus contineri auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitimus.

Ad majorem autem firmitatem, & perpetuam memoriam huius rei praefatas Regis litteras, super hoc confectas, praesentibus inseri fecimus, quorum tenor est talis.

Joannes, Dei gratia, Rex Angliae, Dominus Hiberniae, Dux Normanniae, & Aquitaniae, & Comes Andegaviae Archiepiscopis, Episcopis, Comitibus, Baronibus, Militibus, Ballivis, & omnibus, has litteras visuris salutem.

Quoniam inter nos, & Venerabiles Patres nostros Stephanum Cantuariensem Archiepiscopum, totius Angliae Primum, & Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem, Willelmum Londoniensem, Eustachium Elyensem, Egidium Heretordensem, Jocellinum, Bathoniensem, & Gloucestriensem, & Hugonem Lincolnensem, Episcopos, super damnis, & ablatiis eorum, tempore interdicti, per Dei gratiam, de mera, & libera voluntate utriusque partis, plene convenit, volumus, non solum eis quantum secundum Deum possumus satisfacere, verum etiam toti Ecclesiae Anglicanae salutariter, & utiliter in perpetuum providere.

Inde est quod, qualiscumque consuetudo temporibus nostris, & praedecessorum nostrorum haecenus in Ecclesia Anglicana fuerit observata, & quicquid iuris nobis haecenus vindicaverimus, quae in electionibus quorumcumque Praelatorum, nos ad ipsorum petitionem pro salute animae nostrae, & praedecessorum, ac successorum nostrorum Regum Angliae liberaliter mera, & spontanea voluntate de communi assensu Baronum nostrorum concessimus, & constitimus, & in hac praesenti charta nostra confirmavimus, ut de cetero, universis, & singulis Ecclesiis, Monasteriis, Cathedralibus, & Conventualibus totius Regni nostri Angliae, liberi sint in perpetuum electiones quorumcumque Praelatorum majorum, & minorum, salva nobis, & haereditibus nostris custodia Ecclesiarum, & Monasteriorum vacantium, quae ad nos pertinent.

Promittimus etiam quod, nec impedimus

Joannes Rex dat libertatem Electionum.

Quod confirmat Innocentius.

Joannis Regis Diploma.

mus, nec impediri permittemus per nostros, nec procurabimus, quin in singulis, & universis Ecclesiis, & Monasteriis memoratis, postquam vacaverint Praelatore, quemcumque voluerint libere sibi praeficiant electores Pastorem, petita tamen prius a nobis, & haereditibus nostris licentia eligendi, quam non denegabimus, nec distremus.

Et si forte quod absit, denegaremus, vel differeremus, nihilominus procedent electores ad electionem Canonice faciendam, & similiter post celebratam electionem noster requiratur assensus quem non denegabimus nisi aliquid rationabile proposerimus, & legitime probaverimus propter quod non debeamus consentire.

Quare volumus, & firmiter jubemus ne quis vacantibus Ecclesiis, vel Monasteriis contra hanc nostram concessionem, & Constitutionem in aliquo veniat, vel venire praesumat: Si quis vero contra hoc aliquo unquam tempore venerit maledictionem Omnipotentis Dei, & nostram incurrat.

Testibus.

- P. Wintoniensi Episcopo, W. Comite Warrenae, R. Comite Cestriae, S. Comite Wintoniae, G. de Mandevilla Comite, Gloucestriae, & Essexiae, W. Comite de Ferrariis, W. Brivver, W. Filio Geroldi, W. de Cantilupo, H. de Neivillis, Roberto de Vere, W. de Huntceingefeld.

Datum per manum Magistri Ricardi de Mariscis Cancellarii Nostri, decimo quinto die Januarii apud novum Templum London Anno Regni nostri decimo sexto.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostram confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Laterani tertio Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno decimo octavo.

Clausula.

Dat. die 10. Martii 1215. Pontificatus Anni XVIII.

Edictum Cancellarii Nostri, de die 15. Jan. quod annuatim reddat.

Exordium.

Infeudatio Comitatus Melgorii, seu Montiserrant favore Guillelmi Episcopi Magalonen. sub anno censu 20. Marcharum arg. Sedi Apostolicae persolvendo.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerando Patri Guillelmo Episcopo Magalona, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Apostolicae Sedis benignitas proinde penitus merita singulorum, us quoque sibi fideles spiritualiter invenit, & devotos, spirituales consuevit gratiam exhibere, ut & ipsi gratia suae devotionis premia se gaudeant accepisse, ac alii ad ejus obsequia eorum exemplo merito procurabimus.

vacentur. Hinc est quod devotioni, quam tu, & Magalonenis Ecclesia retroactis temporibus ad Apostolicam Sedem noscimini habuisse, ac habere in futurum speramini, attendentes Comitatum Melgorii, sive Montiserrant, qui iuste ad proprietatem Ecclesiae noscitur pertinere, cum omnibus pertinentiis ejus in feudum concedimus tibi, ac successoribus tuis sub anno censu viginti Marcharum argenti nobis, & successoribus nostris in festo Resurrectionis Dominicae persolvendo, salvo nihilominus alio censu, quem pro alia causa Ecclesia Romanae debetis. Itaque tu, & successoribus tuis nobis, & successoribus nostris fidelitatem propter hoc specialiter facietis, & per Romanam dumtaxat Ecclesiam ipsum recognoscetis, & tenebitis Comitatum, & de ipso facietis guerram, & pacem ad mandatum ipsius, nec castrum Melgorii, seu Castrum Montiserrandi, cum sint Comitatus caput ejusdem infeudare, seu quomodolibet alienare ullatenus praesumetis absque Apostolicae Sedis licentia spirituali: minora etiam feudaque ad ipsum pertinent Comitatum nulli concedetis omnino extra Magalonensem Diocesim commoranti.

Infeudatio Castrum.

Conditiones.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Clausula.

Datum Laterani decimo octavo Kalendas Maji Pontificatus nostri anno octavo decimo.

Dat. die 14. Aprilis 1215. Pontificatus Anni XVIII.

C.V.

Ad Galliae Episcopos.

De vitanda Simonia in receptione Monachorum, aut Sanctimonialium.

Ex M. S. Michaeli in Periculo anni editis Martineus Parisius, anecd. Tom. I. col. 87.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis in Regno Franciae constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Multoties audivimus, & a multis, quod in quibusdam Monachorum, Monialium, & aliorum Religiosorum Monasteriis per vestras Dioceses constitutis consuetudo damnabilis, immo damnata, & damnanda abusus usque adeo inolevit, ut pene penitus nulla persona recipiatur in ipsis absque labe simoniae pravitate. Ne igitur clamorem totiens iteratum videamus, quod absit, simulando fovere, Universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, atque praecipimus, quatenus semel in anno huiusmodi Monasteria singuli per vestras Dioceses visitantes sub anathematis interminatione veteris, ne qua persona de cetero recipiatur in eis per huiusmodi pravitatem, semper in vestris Synodis denunciantes hoc ipsum, & circa eas quas sic receptas invenietis auctoritate Apostolica sublato appellationis obstaculo statutus, quod saluti, & honestati videritis expedire.

Dat. die 17. Aprilis 1215. Pontificatus Anni XVIII.

Datum Laterani decimo quinto Kal. Maji Pontificatus nostri Anno decimo octavo.

Y. Irritum.

CVL

Ex Parisi
leg. ch. 102.
16.
Iste etiam
Romae Tom.
pag. 105.

Irritatio Concessionum omnium ab Anglie Rege Magnatibus in praedictum Regni factarum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christianis hanc paginam inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Eti Charissimus in Christo Filius noster Joannes Rex Anglorum Illustris, Deum, & Ecclesiam vehementer offenderit, unde nos cum vinculo excommunicationis innodavimus, & Regnum ejus Ecclesiastico subjecimus interdicto. Ipse tamen (illo misericorditer inspirante) qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat tandem conversus ad cor Deo, & Ecclesiae humiliter satisfecit, in tantum quod non solum recompensationem pro damnis, restitutionem exhibuit pro ablati, verum etiam plenariam libertatem contulit Ecclesiae Anglicanae. Quinimo utraque Sententia relaxata, Regnum suum tam Angliae, quam Hiberniae Beato Petro, & Ecclesiae Romanae concessit: recipiens illud in feudum sub anno censu mille marcarum, fidelitatis nobis inde praestito juramento, sicut per privilegium ejus aurea Bulla munimur. Adhuc etiam Omnipotenti Deo amplius placere desiderans signum vivificae Crucis reverenter accepit, profecturus in subsidium Terrae Sanctae ad quod se magnifice praeparabat. Sed humani generis inimicus, qui semper confusit bonis actibus invidere, suis calidis artibus adversus eum Barones Angliae concitavit, ita ut ordine pervertito illum insurgerent, postquam conversus Ecclesiae satisfecit, qui assidebant eidem quando Ecclesiam offenderat. Orta siquidem inter eos dissensionis materia, cum plures dies statum fuissent ad tractandum de pace, utrumque interim solemnem nuncium ad nostram ierunt praesentiam destinati. Cum quibus habito diligenti tractatu, post plenam deliberationem scripsimus per eisdem Stephano Cantuariensi Archiepiscopo, & Episcopo Anglicanis praecipiendo mandantes, ut ad reformandam inter utroque veram, & plenam concordiam diligens impenderent studium, & operam efficacem, omnes conjurationes, & conspirationes, si quae fuerant forte praesumptae a tempore subortae discordiae inter Regnum, & Sacerdotium, apostolica denunciante auctoritate cassatas, & per excommunicationis Sententiam inhibentes, ne talia de caetero praesumerentur a quoquam, Magnates, & nobiles Angliae movendo prudenter, & efficaciter injungendo, ut per manifesta devotionis, & humilitatis indicia ipsum Regem sibi placere studerent: ac deinde si quid ab eo ducerent postulandum, non insolenter, sed humiliter implorarent; regalem conservantes ei honorem, & exhibentes servitium confueta, quae ipsi, & praedecessores eorum sibi, & praedecessoribus suis impenderunt: cum ex eis ipse Rex non debeat absque iudicio spoliari, ut sic quod intendere, possent facilius obtinere. Nos enim eundem Regem per litteras nostras rogavimus, & movimus, & per praefatos

Joannis Regis
pauitencia.

Et voluntas
proficendi
in Terram S.

Barones con-
tra eum insur-
gunt.

Cura de hoc
Innocentii.

UN

Archiepiscopum, & Episcopos nihilominus rogari, & moneri mandavimus in remissionem sibi peccaminum injungentes, quatenus praedictos Magnates, & nobiles benigne tractaret, & iustas eorum petitiones clementer admitteret, ut & ipsi congaudendo cognoscereot cum in meliorem statum divina gratia esse mutatum, ac per hoc ipsi, & haeredes eorum sibi, & haeredibus suis deberent promptius, & devotius familiarari: plena eis in veniendo, morando, & recedendo securitate concessa; ita quod si forte nequiret inter eos concordia provenire in curia sua per partes eorum, secundum leges, & consuetudines Regni suborta dissensio sopiretur. Verum antequam nuncii cum hoc provido, & iusto mandato rediissent, illi juramento fidelitatis omnino contempto: cum & si Rex eos iniuste gravasset, ipsi tamen non debuissent sic agere contra eum, ut in causa sua iidem iudices, & executores existerent, Vassalli contra Dominum, & Milites contra Regem publice conjurantes; non solum cum aliis, sed cum ejus manifestissimis inimicis praesumpserunt contra eum armamovere, occupantes, & devastantes terras illius ita quoque: quod Civitatem Londinensem, quae sedes est Regni, prodicione abiititiam invaserunt. Interim autem praefatis nunciis revertentibus, Rex obtulit eis secundum formam mandati nostri iustitiam plenitudinem exhibere, quam ipsi omnino spernentes ceperant manus extendere ad peiora. Unde Rex ipse ad audientiam nostram appellans, obtulit eis exhibere iustitiam coram nobis, ad quem hujus cause iudicium ratione Domini pertinebat, quod ipsi sunt penitus aspernati. Deinde obtulit illis, ut tam ab ipso, quam illis quatuor viri eligerentur prudentes qui una nobiscum subortam inter eos discordiam terminare promitterent, quod ante omnia revocaret universos abusus, quicumque fuissent in Anglia suo tempore introducti: Sed nec hoc illi dignati sunt acceptare. Tandem illis Rex proposuit, quod cum Regni Dominium ad Romanam Ecclesiam pertineret, ipse non poterat, nec debebat absque nostro speciali mandato quicquam de illo in nostrum praedictum immutare. Unde rursus ad nostram audientiam appellavit; seipsum, ac Regnum cum omni honore, ac iure suo Apostolica protectione supponens. Sed cum nullo modo proficeret, postulavit ab Archiepiscopo, & Episcopis, ut nostrum exequerentur mandatum, jus Ecclesiae Romanae defenderent, ac tuerentur eundem secundum formam privilegii Crucesignatis indulti. Porro cum ipsi nihil horum facere voluissent, videns se omni auxilio, & consilio destitutum; quicquid illi ausi sunt petere, non est ausus ipse negare. Unde compulsus est per vim, & metum, qui cadere non poterat in viram etiam in constantissimum, compositionem invit cum ipsis, non solum vilem, & turpem, verum etiam illicitam, & iniquam in nimiam derogationem, ac diminutionem sui juris pariter, & honoris. Quia vero nobis a Domino dictum est in Propheta: Constitui te super gentes, & Regna, ut evellas, & destruas, aedifices, & plantes. Item quae per alium Prophetam. Dissolve colligationes impietatis solve fasciculos deprimentes. Nos tanta malignitatis audaciam dissimulare nolentes in Apostolica Sedis contemptum, Regalis

Frustra vero
laborat.

Iusta premio-
re Rex rebel-
lium.

Nil proficit.

Iniquam etiam
sunt contem-
plationem.

Eam causa
Pontifex.

Dat. die 23.
Augo. 1315.
Pontifex An-
no XVIII.

CVII.

Indictio belli, & Cruciate contra Saracenos, pro recuperatione Terrae Sanctae Hierosolae, cum indulgentiarum, & Privilegiorum concessione pro Crucesignatis ad illud proficiscentibus, aut aliter subsidium praestantibus.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei.

Ad liberandam Terram Sanctam de manibus impiorum ardenti desiderio aspirantes, de prudentum virorum consilio, qui plene noverunt circumstantias temporum, & locorum, sacro approbante Concilio definimus, ut ita Crucesignati se praeparant, quod in Kalendas Junii sequentis post proximum, omnes qui disposuerunt transire per mare convenient in Regnum Siciliae, alii sicut oportuerit, & decuerit apud Brundisium, & alii apud Messanam, & partes utrobique vicinas, ubi & nos personaliter, Domino annuente, disposuimus tunc adesse; quatenus nostro consilio, & auxilio Exercitus Christianus salubriter ordinetur, cum Benedictione Divina, & Apostolica profecturus.

§.1. Ad eundem quoque terminum se studeant praeparare, qui proposuerunt per terram proficisci, significaturi hoc interim nobis, ut eis ad consilium, & auxilium Legatum idoneum de nostro latere concedamus.

§.2. Sacerdotes autem, & alii Clerici, qui fuerint in exercitu Christiano, tam subditi quam Praefati, orationi & exhortationi diligenter insistant, docentes eos verbo pariter & exemplo, ut timorem, & amorem semper habeant divinum ante oculos, nequid dicant aut faciant, quod Divinam Majestatem offendant. Et si aliquando lapsi fuerint in peccatum, per veram poenitentiam mox resurgant, gerentes humilitatem cordis & corporis, & tam in victu, quam in vestitu mediocritatem servantes, dissensiones, & emulationes omnino vitando, rancore ac livore a se penitus relegatis. Ut sic spirituali-

Clericorum
manus in eo
exercitio qua-
lescit.

Locus conve-
nienti & tem-
pus.

ONOMA

PAL DE

bus, & materialibus armis muniti, adversus hostes fidei securus praesententur, non de sua praesumentes potentia, sed de divina virtute sperantes.

§.3. Ipsi autem Clericis indulgemus, ut beneficia sua integra percipiant per triennium, ac si essent in Ecclesia residentes, & si necesse fuerit, ea per id tempus pignori valeant obligare.

§.4. Ne igitur hoc sanctum propositum impediri vel retardari contingat, universis Ecclesiarum Praefatis districte praecipimus, ut singuli per loca sua illos, qui signum Crucis disposuerunt resumere, ac tam ipsos, quam alios Crucesignatos, & quos adhuc signare contigerit, ad reddendum vota sua Domino diligenter moveant, & inducant, & si necesse fuerit, per excommunicationis in personas, & interdicti sententias in terras eorum, omni fergiveratione cessante, compellant, illis dumtaxat exceptis, quibus tale impedimentum occurrerit, propter quod secundum Sedis Apostolicae providentiam, votum eorum commutari debeat merito vel differri.

§.5. Ad haec, ne quid in negotio Jesu Christi de contingentibus omittatur, volumus & mandamus, ut Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, & alii qui curam obtinent animarum, studiose proponant sibi commissis verbum Crucis, obsecrantes per Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, unum solum verum eternum Deum, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & Barones, aliosque Magnates, necnon Communitates Civitatum, Villarum, Oppidorum, ut qui personaliter non accesserint in subsidium Terrae Sanctae, competentem conferant numerum bellatorum, cum expensis ad triennium necessariis, secundum proprias facultates, in remissionem peccatorum suorum, prout in generalibus litteris est expressum, & ad majorem cautelam etiam inferius exprimemus. Hujus remissionis volumus esse participes, non solum eos qui naves proprias exhibent, sed etiam illos, qui propter hoc opus, naves studuerint fabricare.

§.6. Renuentibus autem, si qui forte tam ingrati fuerint Domino Deo Nostrum, ex parte Apostolica firmiter protestentur, ut se sciant super hoc nobis in novissimo districti examinis die, coram tremendo iudicio responsuros. Prius tamen considerantes, qua conscientia, quae securitate confiteri poterunt coram Unigenito Dei Filio Jesu Christo, cui omnia Pater dedit in manus, si ei pro peccatoribus crucifixo servire renuerint in hoc negotio quasi proprie sibi proprio, cujus munere vivunt, cujus beneficio sustentantur, quin etiam cujus sanguine sunt redempti.

§.7. Ne vero in humeros hominum onera gravia & importabilia imponere videamur, quae digito nostro movere nolumus, similes illis qui dicunt utique, sed non faciunt; ecce nos de his, quae ultra necessarias & moderatas expensas potuimus reservare, triginta millia librarum in hoc opus concedimus & donamus, praeter navigium, quod Crucesignatis de Urbe atque vicinis partibus conferimus assignatur, nihilominus ad hoc ipsum tria millia marcarum argenti, quae apud nos de quorundam fidelium elemosynis reman-

Et fructus
beneficiorum
beneficiorum.

Episcopi
mandat
Cru-
cignatos mo-
neant de ho-

Alloque ad
subditos pra-
standa indica-
cant.

Renuentibus
vero Dei iu-
diciu com-
mittentur.

Quae de In-
nocentio pro
hac expedi-
tione.

remanerint, aliis in necessitates & utilitates predictae Terrae per manus sel. mem. Abbatis Hierosolymitani Patriarchae, ac Magistrorum Templi, & Hospitalis fideliter distributis.

Vigintiannam Ecclesiasticam imponit.

§. 8. Cupientes autem alios Ecclesiarum Praelatos, necnon Clericos universos, & in merito, & in premio habere participes & confortes, ex communi Concilii approbatione statuimus, ut omnes omnino Clerici, tam Subditi, quam Praelati, vigintiannam partem Ecclesiasticorum proventuum usque ad triennium conferant in subsidium Terrae Sanctae, per manus eorum qui ad hoc Apostolica fuerint providentia ordinati. Quibusdam dumtaxat Religiosis exceptis, ab hac praetaxatione merito eximendis. Illis similiter qui assumpto vel assumendo Crucis signaculo sunt personaliter profecturi.

Cardinalibus autem decimam.

§. 9. Nos autem & Fratres nostri S. R. E. Cardinales plenarie decimam persolvimus, sciantque se omnes ad hoc fideliter observandum, per excommunicationis sententiam obligatos, ita quod illi qui super hoc fraudem scienter commiserint, sententiam excommunicationis incurrant.

Privilegia autem Crucisignatis.

§. 10. Sane quia iusto iudicio caelestis Imperatoris obsequiis inherentes, speciali decet prerogativa gaudere, cum tempus proficiscendi annum excedat in modico, Crucisignati a collectis vel talis, aliisque gravaminibus sint immunes. Quorum personas & bona post Crucem assumptam, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, ut sub Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Praelatorum Ecclesiae defensione consistant. Propriis nihilominus Protectoribus ad hoc specialiter deputandis, ita ut donec de ipsorum obitu vel reditu certissime cognoscatur, integra maneant & quieta. Et si quisque contra praesumpserit, per censuram Ecclesiasticam compellatur.

§. 11. Siqui vero proficiscendum illuc ad praestandas usuras iuramento tenentur astricti, creditores eorum, ut remittant eis praestitum iuramentum, & ab usurarum exactione desistant, eadem praecipimus distributione compelli. Quod si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum simili cogi animadversione mandamus. Judaeos vero ad remittendas usuras per secularem impelli praecipimus potestatem, & donec illas remiserint ab universis Christianis fidelibus per excommunicationis sententiam eis omnino communio denegetur. His autem qui Judaeis debita solvere nequeunt in presenti, sic Principes seculares utili dilacione provideant, quod post iter arreptum, usquequo de ipsorum obitu vel reditu certissime cognoscatur, usurarum incommoda non incurrant. Compulsis Judaeis proventus pignorum, quos interim ibi perceperint, in sortem, expensis deductis necessariis computare, cum huiusmodi beneficium non multum videatur habere dispendii, quod solutionem sic prorogat quod debitum non absorbet. Porro Ecclesiarum Praelati qui in exhibenda iustitia, Crucisignatis, & eorum familiis negligentiter extiterint, sciant se graviter puniendos.

Excommunicat ad interdictum Praetatum.

§. 12. Ceterum quia Cursum, & Pirata nimium impediunt subsidium Terrae Sanctae, capiendum & exspoliando transeuntes ad illam, & redeuntes ab ipsa nos speciales adiutores, & fau-

tores eorum, excommunicationis vinculo innotamus. Sub interminatione anathematis inhibentes, ne quis cum eis scienter communi- catione aliquo venditionis vel emptionis contractu, & injungentes Rectoribus Civitatum & locorum suorum, ut eos ab hac iniquitate revocent & compescant. Alioquin, quia nolle perturbare perverfos, nihil aliud est quam fovere, nec caret scrupulo societatis occultae, qui manifesto facinori desinit obviare, in personas & terras eorum per Ecclesiarum Praelatos severitatem Ecclesiasticam volumus & precipimus exerceri.

Et inimicis Christianorum arma, ligas &c. ferreales.

§. 13. Excommunicamus praeterea & anathematizamus illos falsos & impios Christianos, qui contra ipsum Christum & Populum Christianum Saracenis arma, ferrum & ligamina deferunt galearum. Eos etiam qui galeas eis vendunt, vel naves, quique in piraticis Saracenorum navibus curam, & gubernationem exercent, vel in machinis, aut quibuslibet aliis aliis quod eis impendunt auxilium, consilium, vel favorem in dispendium Terrae Sanctae, ipsarum rerum suarum privatione multari, & capientium servos fore censemus. Praecipientes ut per omnes Urbes maritimas diebus Dominicis & festis huiusmodi sententia innovetur, & talibus gremium non aperiatur Ecclesiae, nisi totum quod ex substantia tam damnata perceperint, & tantumdem de sua subsidium predictae Terrae transmiserint, ut equo iudicio, in quo deliquerint, puniantur. Quod si forte solvendo non fuerint, alias hic reatus talium castigetur, quod in persona ipsorum aliis interdictum audacia similia praesumendi.

Prohibet insuper ne Christiani iuxta naves mittant in partes Saracenorum.

§. 14. Prohibemus insuper omnibus Christianis, & sub anathemate interdicimus, ne in Terras Saracenorum, qui partes orientales inhabitant usque ad quadriennium transmittant, aut transcant naves suas, ut per hoc volentibus transfretare in subsidium Terrae Sanctae major navigii copia praepararetur, & Saracenis praedictis subtrahatur auxilium, quod eis consuevit ex hoc non modicum provenire.

A Tormentis vult abstinere.

§. 15. Licet autem torneamenta sint in diversis Conciliis sub poena generaliter interdicta, quia tamen hoc tempore Crucis negotium plurimum impeditur, nos illa sub poena excommunicationis firmiter prohibemus, usque ad triennium exerceri.

Pacemque generalis per quadriennium indiget.

§. 16. Quia vero ad hoc negotium exequendum, est permaxime necessarium, ut Principes & Populi Christiani ad invicem pacem observent; sancta universalis Synodo suadente statuimus, ut saltem per quadriennium in toto Orbe Christiano servetur pax generaliter, ita quod per Ecclesiarum Praelatos discordantes reducatur ad plenam pacem, aut firmam treguam inviolabiliter observandam. Et qui acquiescere forte contempserint, per excommunicationem in personas & interdictum in terras archiepiscopali compellantur, nisi tanta fuerit injuriarum malitia, quod ipsi, tali non debeant pace gaudere. Quod si forte censuram Ecclesiasticam vilipenderit, poterunt non immerito formidare, ne per auctoritatem Ecclesiae, circa eos tamquam perturbatores negotii Crucifixi, secularis potentia inducatur.

§. 17. Nos igitur Omnipotentis Dei misericordia & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli aucto-

Indulgentiam Crucisignatis, & subsidium n. quomodolibet praestantibus elargitur.

auctoritate confissi, ex illa quam nobis (licet indignae) Deus ligandi atque solvendi contulit potestatem, omnibus qui laborem propriis personis subierint & expensis, plenam suorum peccaminum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti & confessi, veniam indulgemus, & in retributione iudorum, salotis aeternae pollicemur augmentum. His autem qui non in personis propriis illos accesserint, sed in suis dumtaxat expensis iuxta facultatem & qualitatem suam viros idoneos destinaverint; & illis similiter qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Huius quoque remissionis, volumus, & concedimus esse participes, iuxta qualitatem subsidii, & devotionis affectum, omnes qui ad subventionem ipsius Terrae de bonis suis congrue ministraverint, aut consilium & auxilium impenderit opportunum. Omnibus etiam pie proficientibus in hoc opere, in communi universalis Synodus omnium beneficiorum suorum suffragium impartiantur, ut eis digne proficiat ad salutem. Amen.

Datum die 14. Decem. 1215 Pontificatus An. no XVIII.

Datum Laterani decimonono Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno decimo octavo, alias 8. (a)

HONORIUS III. PAPA CLXXVII. AN. DOM. MCCXVI.

Honorius Tertius patria Romanus, ex gente Sabella, antea Centius Presbyter Cardinalis SS. Joannis, & Pauli Tit. Pammachii, electus est Perusu die 18. Julii 1216., & consecratus est ibidem in Ecclesia S. Petri die Dominica 24. ejusdem. Sedit in Pontificatu annos X. menses VII. dies XXIV. (a) imperantibus in Oriente Henrico, Petro, mox Roberto, in Occidente vero Othone, ac deinde Friderico II. Imperatoribus. Obiit Romae die 18. Martii anno 1227, & sepultus est in Ecclesia Sanctae Mariae Majoris prope Altare Praeepis. Non vacavit Sedes.

Con-

(a) Cum in nonnullis ex superalazis Innocentii Constitutionibus non conveniat Indictio cum anno Pontificatus, asserenda ultimo loco videtur Baluzii verbi de hac re. Baluzius sequitur in Praefatione, quam est tunc in Epistolae huius Pontificis, unde maxime & nihilominus Colloquium nostrae huiusque partem hanc notat. - Signa est difficultas in libro decimo, quia dissimulare non licet. Ceterum est enim Indictionem decimam concurrere cum Anno Decimo Pontificatus Innocentii. Et tamen in libro decimo, quatuor Indictio ponitur in Epistolis anno illo datis, rariis occurrit nona, quam constat decimam tam fuisse. Adeoque concludi debet signum illud non esse suppositionis. Idem sentendum ergo erit de Litteris, vel Constitutionibus ejusdem Pontificis aliis annis datis, notatisque Indictione cum his annis non conveniente. Colligi siquidem ex anno decimo potest hanc errorem per alios quoque annos invaluisse inter Scripserunt Apostolicos.

(a) A die consecrationis, non electionis computandus.

remanerint, aliis in necessitates & utilitates predictae Terrae per manus sel. mem. Abbatis Hierosolymitani Patriarchae, ac Magistrorum Templi, & Hospitalis fideliter distributis.

Vigintiannam Ecclesiasticam imponit.

§. 8. Cupientes autem alios Ecclesiarum Praelatos, necnon Clericos universos, & in merito, & in premio habere participes & confortes, ex communi Concilii approbatione statuimus, ut omnes omnino Clerici, tam Subditi, quam Praelati, vigintiannam partem Ecclesiasticorum proventuum usque ad triennium conferant in subsidium Terrae Sanctae, per manus eorum qui ad hoc Apostolica fuerint providentia ordinati. Quibusdam dumtaxat Religiosis exceptis, ab hac praetaxatione merito eximendis. Illis similiter qui assumpto vel assumendo Crucis signaculo sunt personaliter profecturi.

Cardinalibus autem decimam.

§. 9. Nos autem & Fratres nostri S. R. E. Cardinales plenarie decimam persolvimus, sciantque se omnes ad hoc fideliter observandum, per excommunicationis sententiam obligatos, ita quod illi qui super hoc fraudem scienter commiserint, sententiam excommunicationis incurrant.

Privilegia autem Crucisignatis.

§. 10. Sane quia iusto iudicio caelestis Imperatoris obsequiis inherentes, speciali decet prerogativa gaudere, cum tempus proficiscendi annum excedat in modico, Crucisignati a collectis vel talis, aliisque gravaminibus sint immunes. Quorum personas & bona post Crucem assumptam, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, ut sub Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Praelatorum Ecclesiae defensione consistant. Propriis nihilominus Protectoribus ad hoc specialiter deputandis, ita ut donec de ipsorum obitu vel reditu certissime cognoscatur, integra maneant & quieta. Et si quisque contra praesumpserit, per censuram Ecclesiasticam compellatur.

§. 11. Siqui vero proficiscendum illuc ad praestandas usuras iuramento tenentur astricti, creditores eorum, ut remittant eis praestitum iuramentum, & ab usurarum exactione desistant, eadem praecipimus distributione compelli. Quod si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum simili cogi animadversione mandamus. Judaeos vero ad remittendas usuras per secularem impelli praecipimus potestatem, & donec illas remiserint ab universis Christianis fidelibus per excommunicationis sententiam eis omnino communio denegetur. His autem qui Judaeis debita solvere nequeunt in presenti, sic Principes seculares utili dilacione provideant, quod post iter arreptum, usquequo de ipsorum obitu vel reditu certissime cognoscatur, usurarum incommoda non incurrant. Compulsis Judaeis proventus pignorum, quos interim ibi perceperint, in sortem, expensis deductis necessariis computare, cum huiusmodi beneficium non multum videatur habere dispendii, quod solutionem sic prorogat quod debitum non absorbet. Porro Ecclesiarum Praelati qui in exhibenda iustitia, Crucisignatis, & eorum familiis negligentiter extiterint, sciant se graviter puniendos.

Excommunicat ad interdictum Praetatum.

§. 12. Ceterum quia Cursum, & Pirata nimium impediunt subsidium Terrae Sanctae, capiendum & exspoliando transeuntes ad illam, & redeuntes ab ipsa nos speciales adiutores, & fau-

tores eorum, excommunicationis vinculo innotamus. Sub interminatione anathematis inhibentes, ne quis cum eis scienter communi- catione aliquo venditionis vel emptionis contractu, & injungentes Rectoribus Civitatum & locorum suorum, ut eos ab hac iniquitate revocent & compescant. Alioquin, quia nolle perturbare perverfos, nihil aliud est quam fovere, nec caret scrupulo societatis occultae, qui manifesto facinori desinit obviare, in personas & terras eorum per Ecclesiarum Praelatos severitatem Ecclesiasticam volumus & precipimus exerceri.

Et inimicis Christianorum arma, ligas &c. fecerunt.

§. 13. Excommunicamus praeterea & anathematizamus illos falsos & impios Christianos, qui contra ipsum Christum & Populum Christianum Saracenis arma, ferrum & lignamina deferunt galearum. Eos etiam qui galeas eis vendunt, vel naves, quique in piraticis Saracenorum navibus curam, & gubernationem exercent, vel in machinis, aut quibuslibet aliis aliis quod eis impendunt auxilium, consilium, vel favorem in dispendium Terrae Sanctae, ipsarum rerum suarum privatione multari, & capientium servos fore censemus. Praecipientes ut per omnes Urbes maritimas diebus Dominicis & festis huiusmodi sententia innovetur, & talibus gremium non aperiatur Ecclesiae, nisi totum quod ex substantia tam damnata perceperint, & tantumdem de sua subsidium predictae Terrae transmiserint, ut equo iudicio, in quo deliquerint, puniantur. Quod si forte solvendo non fuerint, alias hic reatus talium castigetur, quod in persona ipsorum aliis interdictum audacia similia praesumendi.

Prohibet insuper ne Christiani iuxta naves mittant in partes Saracenorum.

§. 14. Prohibemus insuper omnibus Christianis, & sub anathemate interdicimus, ne in Terras Saracenorum, qui partes orientales inhabitant usque ad quadriennium transmittant, aut transcant naves suas, ut per hoc volentibus transfretare in subsidium Terrae Sanctae major navigii copia praepararetur, & Saracenis praedictis subtrahatur auxilium, quod eis consuevit ex hoc non modicum provenire.

A Tormentis vult abstinere.

§. 15. Licet autem torneamenta sint in diversis Conciliis sub poena generaliter interdicta, quia tamen hoc tempore Crucis negotium plurimum impeditur, nos illa sub poena excommunicationis firmiter prohibemus, usque ad triennium exerceri.

Pacemque generalis per quadriennium indiget.

§. 16. Quia vero ad hoc negotium exequendum, est permaxime necessarium, ut Principes & Populi Christiani ad invicem pacem observent; sancta universalis Synodo suadente statuimus, ut saltem per quadriennium in toto Orbe Christiano servetur pax generaliter, ita quod per Ecclesiarum Praelatos discordantes reducantur ad plenam pacem, aut firmam treguam inviolabiliter observandam. Et qui acquiescere forte contempserint, per excommunicationem in personas & interdictum in terras archiepiscopali compellantur, nisi tanta fuerit injuriarum malitia, quod ipsi, tali non debeant pace gaudere. Quod si forte censuram Ecclesiasticam vilipenderit, poterunt non immerito formidare, ne per auctoritatem Ecclesiae, circa eos tamquam perturbatores negotii Crucifixi, secularis potentia inducatur.

§. 17. Nos igitur Omnipotentis Dei misericordia & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli aucto-

Indulgentiam Crucisignatis, & subsidium n. quomodolibet praestantibus elargitur.

auctoritate confissi, ex illa quam nobis (licet indigne) Deus ligandi atque solvendi contulit potestatem, omnibus qui laborem propriis personis subierint & expensis, plenam suorum peccaminum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti & confessi, veniam indulgemus, & in retributione iudorum, salotis aeternae pollicemur augmentum. His autem qui non in personis propriis illos accesserint, sed in suis dumtaxat expensis iuxta facultatem & qualitatem suam viros idoneos destinaverint; & illis similiter qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Huius quoque remissionis, volumus, & concedimus esse participes, iuxta qualitatem subsidii, & devotionis affectum, omnes qui ad subventionem ipsius Terrae de bonis suis congrue ministraverint, aut consilium & auxilium impenderint opportunum. Omnibus etiam pie proficientibus in hoc opere, in communi universalis Synodus omnium beneficiorum suorum iudragium impartiantur, ut eis digne proficiat ad salutem. Amen.

Datum die 14. Decem. 1215 Pontificatus Anni XVIII.

Datum Laterani decimono Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno decimo octavo, alias 8. (a)

HONORIUS III. PAPA CLXXVII. AN. DOM. MCCXVI.

Honorius Tertius patria Romanus, ex gente Sabella, antea Centius Presbyter Cardinalis SS. Joannis, & Pauli Tit. Pammachii, electus est Perusu die 18. Julii 1216., & consecratus est ibidem in Ecclesia S. Petri die Dominica 24. ejusdem. Sedit in Pontificatu annos X. menses VII. dies XXIV. (a) imperantibus in Oriente Henrico, Petro, mox Roberto, in Occidente vero Othone, ac deinde Friderico II. Imperatoribus. Obiit Romae die 18. Martii anno 1227, & sepultus est in Ecclesia Sanctae Mariae Majoris prope Altare Praeepis. Non vacavit Sedes.

Con-

(a) Cum in nonnullis ex superalazis Innocentii Constitutionibus non conveniat Indictio cum anno Pontificatus, asserenda ultimo loco videtur Baluzii verbi de hac re. Baluzius sequitur in Praefatione, quam est tunc in Epistolae huius Pontificis, unde maxime, & nihilominus Colloquium nostrae huius, ut patet, hanc notat. - Signa est difficultas in libro decimo, quia dissimulare non licet. Ceterum est enim Indictionem decimam concurrere cum Anno Decimo Pontificatus Innocentii. Et tamen in libro decimo, quatuor Indictio ponitur in Epistolis anno illo datis, raris occurrit nota, quam constat decimam tam fuisse. Adeoque concludi debet signum illud non esse suppositionis. Idem sentendum ergo erit de Litteris, vel Constitutionibus ejusdem Pontificis aliis annis datis, notatisque Indictione cum his annis non conveniente. Colligi siquidem ex anno decimo potest hanc errorem per alios quoque annos invaluisse inter Scripserunt Apostolicos.

(a) A die consecrationis, non electionis computandus.

I.

Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum concessio Monasterio Cassinensi.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Stephano Abbati Monasterii Sancti Benedicti Cassinensis, ejusque fratribus tam presentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Omnipotenti Deo, cujus melior est misericordia super vitas, gratias agimus copiosas, quoniam gloriosus in Sanctis suis, atque mirabilis est, & virtutes suas ubicumque vult ineffabili bonitate demonstrat. Ipse quippe dignationis suae potentia beatissimum Benedictum Patrem constituit Monachorum, ipsum monachice legis latorem, & operatorem esse disponens, ut merito Cassinense Monasterium in quo, & sanctissime vixit, & gloriosissime obiit, omnibus per occidentem Monasterii dignitatis privilegio antecellat. Quoniam igitur dignum est, ut tam celebre, ac solemne Monasterium, Apostolica Sedes specialius amplectatur, Monasterium ipsum, ad exemplar felicitis memorie Clementis, & Innocentii Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum sub Beati Petri & postea protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitus. In primis siquidem statuotes, ut idem Monasterium, & omnia, quae ad ipsum pertinent pleno jure quiete semper, & ab omni iugo mortalium liberis sub solius Sanctae Romanae Ecclesiae iure, ac perpetua defensione consistant. Praeterea quaecumque possessiones, quaecumque bona idem Monasterium in presentiarum iure, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praestantur Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. In primis Monasterium Domini Salvatoris positum ad pedem Calini Montis, Monasterium Sanctae Genitricis Dei Virginis Mariae quod vocatur Plumbarola, Monasterium Sanctae Mariae in Cingla, Cellam Sancti Benedicti in Capua, cum Cellis, & pertinentiis suis, Sancti Angeli ad formam cum Cellis, & pertinentiis suis, Sancti Johannis Puellarum, Sancti Rufi, S. Benedicti Pizoli, Sancti Angeli ad Osdalicos, S. Agathae in Averfa, Sanctae Caeciliae, & Sancti Dimitrii in Neapoli. In Civitate Beneventana Ecclesiam Sancti Benedicti ad Portam Rufini, Sancti Nicolai in Civitate nova, Sancti Benedicti in Pantana, Sancti Nicolai in Petra Puleciana, S. Georgii in Fenuclo, Sancti Johannis in Turleuso, Sancti Petri in Rossano, S. Angeli in Capraria, Sancti Januarii prope Beneventum, Sancti Martini ibidem, Sancti Dionysii in Ponte S. Anastasii, Sanctae Mariae in Canneto juxta Fluvium Trinum, Sancti Laurentii in Salerno, Sancti Liberatoris in Marchia, cum omnibus suis pertinentiis, S. Benedicti in Marli, S. Mariae in Luco, S. Cosmatis in Civitella, Sancti Angeli in Barejo cum omnibus pertinentiis suis, Sanctae Mariae Ancillarum Dei in Civita-

Monasterium

Monasterium Cassinense, sub Apost. recipit protectionem, & jure.

Ejusque bona omnia canonice.

te Cosentina, Sancti Petri de Lacu, Sancti Petri de Avellana, cum Cellis, & pertinentiis suis, Sancti Erasmi, & S. Benedicti, & Sanctae Scholasticae in Gajeta, Sancti Manni in Fundis cum Cellis, & pertinentiis suis, Sanctae Agathae, & Sancti Benedicti, & Sancti Stephani in Terracina, Sancti Petri in Foresta cum Cellis, & pertinentiis suis, S. Heliae in Ambrizia, Sancti Pauli in Foresta S. Mariae, & S. Vincentii in Pontecurvo cum Cellis, & pertinentiis suis, Sancti Benedicti in Bagnarola, S. Mariae, & S. Luciae in Rivo Matricio, Sancti Nicolai, & S. Petri in Castello, Sancti Johannis in Carrica, Sancti Angelii, & S. Nicandri, & Sancti Thomae in Troja, S. Eustasii in Pantafia, S. Benedicti in Alarino, S. Benedicti in Pectinari, Sanctae Mariae in Casali Plano, Sanctae Illuminatae in Castello Lemusano, Sanctae Trinitatis, & Sancti Georgii in Termole, Sancti Focati in Leina cum Fauce, & Piscaria, S. Benedicti in Afculo, Sancti Eustachii in Petrabundanti, Sancti Eustachii in Vipera, Sanctae Mariae in Baruttano, S. Scholasticae in Pinnis, S. Salvatoris in Tave, S. Nicolai juxta Fluvium Trinum in Aprutio cum pertinentiis suis, Sancti Johannis ad Scurfionem, Sancti Benedicti in Trunto, Sancti Benedicti in Tifino Flavio, Sancti Apollinaris in Firmo, qui dicitur ad Oplanis, Sanctae Mariae in Arbofca, Sancti Marini in Salino, S. Angeli in Marano, & S. Septem Fratrum, & Sancti Laurentii, Sancti Benedicti in Ripaulta. In Comitatu Aquinensi Cellam Sancti Gregorii, & Sancti Mauriti, & S. Pauli, Sancti Constantii, S. Christophori, Sancti Nicolai, & S. Mariae in Albaneto, Sancti Nicolai in Cyconia, Sancti Benedicti in Clia, S. Nazarii in Comino, & Sancti Valentini, & Sancti Martini, S. Urbani, S. Angeli, S. Pauli, S. Pelicis, & S. Salvatoris, Sancti Angeli in Valle Luci, S. Michaelis in Oliveto, S. Nicolai in Pica cum Cappellis suis, Sancti Honophrii, & S. Mariae de Aegypti, S. Angeli in Cannuto, Sancti Johannis de Pefclo, S. Mariae in Verule, S. Petri in Efeleta, S. Luciae, & S. Petri in Curdi, & Sancti Nicolai de Francavilla, S. Johannis de Pantano, S. Silvestri, & S. Martini, & S. Luciae in Arpino, S. Mariae de Castello Supponis, S. Benedicti in Colle de Insula, S. Mariae in Babuco, Sancti Nicolai in Turrice, S. Juliani Frisilone, Sancti Valentini in Ferentino. In Anagna S. Cefarei, Sancti Angeli in Algido, S. Marci in Ceccano, S. Agathae in Tusculano, & S. Hierusalem, S. Benedicti in Albano: In Roma Monasterium Sancti Sebastiani, quod dicitur Palladia: In Luciano Cellam S. Georgii, S. Salvatoris in Civitella. In Ducatu Spoletino S. Germani in Sora, S. Benedicti in Pefchafana, S. Petri in Morinis, Sancti Angeli in Pefco Canali, S. Patris in Formis, Sancti Angeli in Albe, S. Erasmi in Pomperano, S. Mariae in Cellis. In Benafra S. Benedicti, & S. Nazarii, & Sancti Martini in ipsa Furca, & Curtem S. Mariae in Sala, & S. Benedicti Pizoli. Ibidem Sancti Benedicti in Cassini, S. Jacobi de Pace, Sancti Benedicti, & Sancti Leonis in Sueffa, & Curtem, quae dicitur Lauriana, & Pseudum, quod fuit Pandulfi de Patricio, Sancti Johannis in currenti, S. Benedicti in Theano, Sanctae Mariae in Calvo, & S. Agapiti in Territorio Calvi, Sancti Nazarii in Anglona, Sancti Adjuoris, & S. Benedicti in Aliphas, San-

Sancti Domini in Telesia, Sancti Martini in Vulturno, S. Petri in Sexto. In Amalphi Sanctae Crucis, & Sancti Nicolai, Sanctae Crucis in Serria, S. Marci in Carpinone, S. Mariae in Calena, Sancti Benedicti in Trani, S. Benedicti in Bari, S. Petri Imperialis in Tarento. In Calabria Cellam S. Anastasiae, Castellum Tella, & Ecclesias Belletani, Sanctae Mariae in Tropea, Sanctae Euphemiae in Marchia. Item Civitatem, quae dicitur Sancti Germani positam ad pedem ipsius Montis, Pontem Curvum, & Castellum Sancti Petri, quod ab antiquis dictum est Castrum Casini, Castellum S. Angeli Pinnarium Terami, Plumbarola, Pefdemonte, & Villam Pedemontis, Castellum Sancti Stephani, Castellum Sancti Georgii, Castellum S. Apollinaris, Castellum Sancti Ambrosii, Castellum S. Andreae, Vallisrigida, Castellum novum, Fracta, & Ecclesiam Sancti Martini, Mirtula cum ipsa Corte, quae dicitur Casa fortuna, Roccam de Bantra cum omnibus pertinentiis suis, Sugium, Turrem ad Mare, juxta Fluvium Garbanum, Sancti Salvatoris, qui vocatur Cucu rozzo, Bantra Comitatis, Vantra Monastica, Caminum juncturam, Torocclum, Cervarium, S. Viflorem, S. Petrum in sine, Sanctum Heliam, Vallem Rouandam, Saracin scum, Castrum Atini, cum omnibus pertinentiis suis, Cardetum, Aquamfundatam, Vitigofam, Ecclesiam Sancti Martini in pede Arcis, Castrum Cetrae, cum omnibus Ecclesiis, & pertinentiis suis. In Marchia Theatina Castellum Lastimianum, Montem Alberico, Mucclam, S. Quiricum cum Portu Frisani, S. Juliam. In Comitatu Esculano Castellum, quod dicitur Orlavum, & post Montem Ciniatum, Trivianum, & Cavium. In Principatu Castellum Ripx Urfe, Montebellum, Petra fracidia. In Comino Vicumalbium. In Territorio Carcolano Castellum Mauricula. Pretium Roccam in Camera tam Fofsam cecam, & Capriatam. In Amalfi Fundicum. In Territorio Trojano Castellonem de Baroncello, S. Justam, Villam Sancti Nicolai, quae de Galliciano dicitur. In Monte Sancti Angeli Hospitale, in Territorio Capuano, Gualdom de Liburia. In Comitatu Theanen. Curtem S. Felicis cum Ecclesia Sancti Hippolyti. In Comitatu Aretino Monasterium Sancti Benedicti. In Territorio Pifanae Civitatis S. Silvestri, & S. Benedicti de Crema. In Regno Francorum Ecclesiam Sancti Mauri in Floriaco cum Cellis, & pertinentiis suis. In Sardinia Insula Ecclesiam Sanctae Mariae in Tergo, S. Heliae in Monte, & S. Helisae cum omnibus earum pertinentiis, Sanctae Mariae de Sabuclo, Sanctae Mariae de Toralbo, Sanctae Mariae de Tanc de, Sancti Petri de Tricinglo, Sancti Nicolai, & Sanctae Mariae in Solio cum pertinentiis earum, S. Nicolai de Talafa, S. Michaelis in Ferucifi, Sancti Georgii in Ticillo, Sancti Petri de Simfrano, Sancti Petri in Nurchi, S. Nicolai de Ugulfu, Sancti Johannis, & Sancti Heliae de Sitta. Praeterea Patrum nostrorum beatae memoriae Urbani, & Calixti, dictorum Clementis, & Innocentii Romanorum Pontificum vestigia, subsecuentes, vestrum Cenobium ceteris per occidentem Cenobis preferendum asserimus, & tam te, quam successores tuos in omni Conventu Episcoporum, seu Principum superiores

Cassinense Monast. ej. l. que ab aet. ex. etis per Occidentem praefata.

omnibus Abbatibus confedere, atque in judiciis priorem ceteris vestri Ordinis juris sententiam proferre sancimus. Usum quoque compagorum, Chirotecarum, Tunice, Dalmaticae, ac Mitrae, Virgam pastoralem, & quotidianum usum annuli, tam tibi fili Abbas, quam successoribus tuis auctoritate Apostolica indulgemus. Sane tam in ipso Venerabili Monasterio, quam in Cellis ejus cujuslibet Ecclesiae Episcopum, vel Sacerdotem praeter Romanum Pontificem ditionem quamlibet, aut excommunicandi, aut interdicendi, atque ad Synodum provocandi praesumere prohibemus. Itaut nisi ab Abbate, vel Priore loci fuerit invitatus, nec Missarum solemniam inibi audeat celebrare. Liceatque ipsius Monasterii, & Cellarum ejus Fratribus Clericos, cujuscumque ordinis, vel Laicos de quocumque Episcopatu, e saeculo fugientes liberos, & absolutos ad conversionem venientes absque alicujus contradictione suscipere. Liceat quoque absque cujuslibet Secularis, vel Ecclesiasticae potestatis inhibitione subiectos Monasterii suis tam Monachos, quam Sanctimoniales Feginas judicare. Liceat etiam Fratribus per Cellas in Civitatibus constitutas ad divina Officia quandocumque voluerint signa pulsare, populum Dei tam in ipsum Cenobium, quam in Cellas ejus ad Dei verbum audiendum ingredi, nullus Episcopus excepto pro communi totius Civitatis, vel Parochiae interdicto prohibeat. Christma vero, Oleum, Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Monachorum, seu Clericorum, a quocumque malueritis Catholico accipiat Episcopo. Baptisimum vero, & infirmorum Visitationes in Oppidis vestris, aut Villis ad vos pertinentibus pleno jure per Clericos vestros ageris. Ad perpetuum etiam hospitium tibi fili Abbas, tuisque successoribus Palladii Cellam concedimus, ut de vestra illic Congregatione, quem volueritis ordinetis, quem si forte Romanum in Abbatem promovere placuerit, omni tamen tamquam vestrae Congregationis Monachum sub vestra decernimus dispositione persistere: redditum quoque qui ab Officialibus nostris apud Ostiam, vel Portum de navibus exigi solet, navi vestra, si qua eo venerit relaxamus. Obvante vero te nunc ejusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia proponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris de Collegio vestro, vel alieno si ibidem idoneus repertus fuerit secundum Dei timorem, & Beati Benedicti Regulam providerint eligendum. Electus vero ad Romanum Pontificem benedicendus accedat. Ad haec tam praesentium, quam futurorum avaritiae, ac nequitiae obviantes omnes omnino seditiones quas levas dicunt, seu direptiones in cujuscumque Abbatis morte, aut electione fieri auctoritate Apostolica interdicimus. Sepulturam sane loci vestri, & Monasteriorum vestrorum liberam omnino esse censemus, ut eorum qui illic sepeliri deliberaverint, devotioni, & extreme voluntati, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint nullus obstat, salva iustitia illarum Ecclesiarum a quibus Mortuorum corpora assumuntur. Praeterea cum vobis tam in capite, quam in membris ab Apostolica Sede sit concessa libera Sepultura eorumdem praedecessorum

Annuli, Mitrae &c. usum Abbatibus concedit.

Monasterium a qualibet ecclesiastica potestate liberum declarat.

Nonnulla alia coeclit Privilegia.

Palladii Cellam in Urbe concedit ad hospitium.

A nonnullis eximitur datus.

Abbatem de gremio a Monachis eligendum statuit.

Sepultura concedit liberatam.

De modo de-
fendi motu-
rum.

Contra bonu-
rum Monast-
erios detentores ex
communicatione ferre
excoedie &c.

Clausula.

Honorii PP.
subscriptio

Et sigillum.

Subscriptio-
nes Cardina-
lium S. R. E.

Ego Nicolaus Tusculanus Episcopus subscripsi.
Ego Hugo Ostiensis, & Velitren. Episcopus
subscripsi.
Ego Pelagius Albanensis Episcopus subscripsi.
Ego Cinthius S. Laurentii in Lucina Presbyter
Cardinalis subscripsi.

rum nostrorum Clementis, & Innocentii vesti-
giis inherentes, vobis duximus indulgendum, ut
quotiens pro corporibus Mortuorum in proces-
sione vos exire contigerit, Crucem, Incensum,
& Aquam benedictam portandi iuxta morem
terre liberam, nullius contradictione, vel appel-
latione obstante habeatis de nostra licentia
facultatem. Ad exemplar quoque dictorum
predecessorum nostrorum Clementis, & Inno-
centii licentiam concedimus tibi, ac legitimis
successoribus tuis, ut si quis ejusdem Monasterii
vestri, & Cellarum ejus possessiones, aut res
violenter abstulerit postquam ipsorum Episcopi
a vobis tertio invitati iustitiam de eis facere om-
nino noluerint, vos super eosdem raptores se-
cundo tertioe commonitis, canonicam ex-
communicationis sententiam proferatis. Et
vero, quae Monasterium vestrum a quadraginta
retro annis bona fide possidet pacifice posse-
disse vobis, & eidem Monasterio auctoritate
Apostolica confirmamus. Ita quidem quod su-
per his nullo unquam tempore impediri debeat,
vel quomodolibet molestari.

Decernimus ergo, ut nulli omnino homi-
num liceat prefatum Monasterium temere per-
turbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas
retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus
fatigare, sed illibata omnia, & integra con-
serventur, eorum pro quorum gubernatione, ac
sustentatione concessa sunt vobis omnimodis
profutura salva Sedis Apostolicae auctoritate.
Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, Secularis
ve persona hanc nostrae Constitutionis paginam
sciens contra eam temere venire tentaverit,
secundo, tertioe commonita nisi praesumptionem
suam condigna satisfactione correxerit,
potestatis honorisque sui dignitate careat, ream-
que se divino iudicio existere de perpetrata in-
iquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, ac
Sanguine Dei, & Domini Nostri Redemptoris
Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo exami-
ne districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem
eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini
nostri Jesu Christi quatenus, & hic fructum bonae
actionis percipiant, & apud districtum Judi-
cem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.
Amen.

* EGO HONORIUS Catholicae Ecclesiae
Episcopus.

Ego Leo tituli Sanctae Crucis in Hierusalem
Presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Robertus tituli Sancti Stephani in Monte
Caelio Presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Stephanus Basilicae Duodecim Apostolorum
Presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Petrus tituli Sancti Laurentii in Damaso
Presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Thomas tituli Sanctae Sabinae Presbyter
Cardinalis subscripsi.
Ego Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano
Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Octavianus Sanctorum Sergii, & Bacchi
Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Car-
dinalis subscripsi.
Ego Raynerius Sanctae Mariae in Cosmedin Dia-
conus Cardinalis subscripsi.
Ego Romanus Sancti Angeli Diaconus Cardi-
nalis subscripsi.
Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardi-
nalis subscripsi.

II.

Approbatio Ordinis B. Dominici sub Regula
S. Augustini.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei,
Dilectis filiis Dominico Priori sancti Roma-
ni Tholosanensis, ejusque fratribus tam pre-
sentibus, quam futuris Regularem vitam
professis, salutem, & Apostolicam benedi-
ctionem.

Religiosam vitam eligentibus Apo-
stolicum convenit adesse presidium,
ne forte cujuslibet temeritatis incursus, aut eos
a proposito revocet, aut robur (quod abest) Sa-
cro Religioni infringat.

§.1. Eapropter dilecti in Domino filii, ve-
stris justis postulationibus clementer annuimus,
& Ecclesiam S. Romani Tholosanensis, in qua
divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri
& nostra protectione suscipimus, & praesentis
scripti privilegio communimus. In primis si-
quidem statuentes, ut Ordo Canonicus, qui se-
cundum Deum, & B. Augustini Regulam in
eadem Ecclesia institutos esse dignoscitur, per-
petuis ibidem temporibus inviolabiliter obser-
vetur.

§.2. Praeterea quascumque possessiones, quae-
cumque bona eadem Ecclesia, in praesentiarum
juste & canonicè possidet, aut in futurum con-
cessione Pontificum, largitione Regum, vel
Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis
modis prestante Domino poterit adipisci, firma
vobis vestrisque successoribus, & illibata per-
maneat.

§.3. In quibus haec propriis duximus expri-
menda vocabulis, scilicet. Locum ipsum in quo
pra-

Dat. die 22.
Aug. 1216.
Pont. Anno I.

Exordium.

Prioratum S.
Romani Tho-
losan. recipit
sub proceden-
te S. A.

Facultatem
dat. possiden-
ti bona.

Nulla
recentet.

N. valla a.
Decimis exi-
mit.

Clerici & Lai-
ci addicendi
in Ordinem.

Votis oblati-
onis ab Ordine
discedere
nequit.

Ad Parochias
Sacerdotes
eligendi.

Exemptiones.

Christus, Or-
dinationes &c.
a quibus acci-
penda.

Senectura
omnibus li-
bera.

Quomodo
Priores eli-
gentur.

praefata Ecclesia sita est, cum omnibus perti-
nentis suis. Ecclesiam de Prulliano, cum om-
nibus pertinentis suis. Villam de Cassenolio,
cum omnibus pertinentis suis. Ecclesiam
S. Mariae de Lescura, cum omnibus pertinentis
suis. Hospitale Tholosanen, quod dicitur Arnal-
di Berardi, cum omnibus pertinentis suis. Ec-
clesiam S. Trinitatis de Lobens, cum omnibus
pertinentis suis. Decimas a Venerabili fratre
nostro Fulcone Tholosanense Episcopo, de assen-
su Capituli sui vobis pia, & provida liberalitate
concessas, prout in eorumdem literis plenius
continetur.

§.4. Sane Novalium vestrorum, quae pro-
priis manibus, vel sumptibus colitis, siue de
vestrorum animalium nutrimentis, nullas a vo-
bis decimas exigere, vel extorquere praesumat.

§.5. Liceat quoque vobis, Clericos vel Lai-
cos, liberos & absolutos, e saeculo fugientes, ad
conversionem recipere, & eos absque contra-
dictione aliqua retinere.

§.6. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum
vestrorum, post factam in Ecclesia vestra Pro-
fessionem, fas sit sine Prioris sui licentia, de
eodem loco, nisi auctoritas Religiosis obtenta
discedere. Discedentem vero absque commu-
ni literarum vestrarum cautione, nullus audeat
retinere.

§.7. In Parochialibus vero Ecclesiis quas
habetis, liceat vobis Sacerdotes eligere, & Dio-
cesano Episcopo praesentare, quibus, si idonei
fuerint, Episcopus coram animarum commit-
tat, ut ei de spiritualibus, vobis vero de tempo-
ralibus, debeant respondere.

§.8. Statuimus praeterea, ut nulli liceat Ec-
clesiae vestrae novas, & indebitas exactiones im-
ponere, aut in vos vel praedictam Ecclesiam
vestram, sine manifesta, & rationabili causa,
excommunicationis vel interdicti sententias,
promulgare. Cum autem generale interdictum
terre fuerit, liceat vobis, clausis januis, exclusis
excommunicatis & interdictis, non pulsatis cam-
panis, suppressa voce, divina Officia celebrare.

§.9. Christa vero, & Oleum sanctum, Con-
secrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordina-
tiones Clericorum, qui ad Sacros Ordines fue-
rint promovendi, a Diocesano suscipiatis Episco-
po, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam &
communione Sacrosanctae Romanae Sedis ha-
buerit, & ea vobis voluerit sine pravitae aliqua
exhibere. Alioquin liceat vobis, quemcumque
malueritis Catholicum adire Antistitem, gra-
tiam, & communionem Apostolicae Sedis ha-
bentem, qui nostra fretus auctoritate vobis
quod postulatis impendat.

§.10. Sepulturam quoque ipsius loci, libe-
ram esse decernimus, ut eorum devotioni, &
extremae voluntati, qui se illic sepeliri delibera-
verint (nisi forte excommunicati, vel interdi-
cti sint) nullus obstat. Salva tamen iustitia
illarum Ecclesiarum, a quibus Mortuorum cor-
pora assumentur.

§.11. Obeunte vero te nunc ejusdem loci
Priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus
ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia,
praepinator, nisi quem Fratres communi con-
sentiu, vel Fratrum pars majoris & sanioris con-
sistit, secundum Deum, & B. Augustini Regulam,
provident eligendum.

Bull. Rom. Tom. III.

§.12. Libertates quoque, & immunitates an-
tiquas, & rationabiles consuetudines, Ecclesiae
vestrae concessas, & haecenus observatas, ratas
habemus, & eas perpetuis temporibus illibatas
permanere sancimus.

§.13. Decernimus ergo, ut nulli omnino
hominum liceat praefatam Ecclesiam temere
perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel
ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexa-
tionibus fatigare, sed omnia integra conserven-
tur, eorum pro quorum gubernatione, & sus-
tentatione concessa sunt, vobis omnimodis
profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate, &
Diocesani Episcopi canonica iustitia. Si qua-
igitur in futurum Ecclesiastica seculariivo per-
sona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens,
contra eam temere venire tentaverit, secundo
tertioe commonita, nisi reatum suum congrua
satisfactione correxerit, potestatis, honorisque
sui careat dignitate, reamque se divino iudicio
existere de perpetrata iniquitate cognoscat, &
a sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Do-
mini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat,
atque in extremo examine districtae ultioni subja-
ceat.

§.14. Cunctis autem eidem loco sua jura
servantibus, sit pax Domini Nostri Jesu Christi;
quatenus, & hic fructum bonae actionis perci-
pian, & apud districtum Judicem praemia aeternae
pacis inveniant. Amen, Amen.

EGO HONORIUS Catholicae Ecclesiae Epi-
scopus subscripsi.

Ego Nicolaus Tusculanus Episcopus.
Ego Guido Prænestin. Episcopus.
Ego Ugolinus Hostien., & Velitren. Episcopus.
Ego Pelagius Albanen. Episcopus.
Ego Cinthius tituli S. Laurentii in Lucina
Presbyter Cardinalis.
Ego Leo tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter
Cardinalis.
Ego Robertus tituli S. Sixti in Monte Caelio
Presbyter Cardinalis.
Ego Stephanus Basilicae Duodecim Apostolorum
Presbyter Cardinalis.
Ego Gregorius tituli S. Anastasiae Presb. Card.
Ego Petrus tit. S. Laurentii in Damaso Presby-
ter Cardinalis.
Ego Thomas tit. S. Sabinae Presbyter Card.
Ego Guido S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac.
Cardinalis.

Ego Octavianus SS. Sergi, & Bacchi Diac. Card.
Ego Joannes SS. Cosmae, & Damiani Diac. Card.
Ego Gregorius S. Theodori Diaconus Card.
Ego Raynerius S. Mariae in Cosmedin Diaconus
Cardinalis.
Ego Romanus S. Angeli Diac. Cardinalis.
Ego Stephanus S. Adriani Diac. Cardinalis.

Datum Romae apud S. Sabinam, per ma-
num Raynerii Prioris S. Fridiani Lucanae Dio-
cesis S. R. E. Vice-Cancellarii 11. Kal. Januarii
Indictione quinta, Incarnationis Dominicae An-
no millesimo ducentesimo decimo sexto, Pon-
tificatus vero Domini Honorii Papae III. Anno
Primo.

Clausula.

Honorii PP.

Et S. R. E.
Card. subscri-
ptiones.

Dat. die 22.
Decem 1216
Pont. An. I.

III.

In Reges. Vatisno.

Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis Beati Guillelmi Episcopi Bituricensis.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Antiliiodoren., & dilectis filiis Boni-Radii, & Calloviens. Ordinis Cisterciens. Abbatibus Antiliiodoren., & Bituricens. Diocesis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Bituricensis Innocentio supplicans de B. Guillelmo inter sanctos referendo.

Venerabilis frater noster Archiepiscopus, & dilecti filii Capitulum Bituricens. firmiter extimantes pie recordationis Guillelmi predecessorem ipsius Archiepiscopi, cui Sanctitatis, ut asserunt testimonium perhibent Miracula post eius de hoc mundo transitum, subsequuta, Sanctorum ascribi debere Cathalogo venerandum, & attendentes quod iuxta divinum preceptum iudicium difficile, ac ambiguum, ad locum quem elegit Dominus, referri debeat, & ab his, qui eidem president, requiri iudicii veritatem, ac tenentes pro certo, quod Dominus Apostolicam Sedem elegerit, & ipsam omnium Ecclesiarum Caput constituerit, & Magistrum, per Nuncios suos ad eandem pluries accesserunt felicis recordationis Innocentio Papae predecessori nostro supplicantes instanter, ut ipsum censeret Sanctorum Cathalogo ascribendum, ne tanta lucerna sub modio remaneret abscondita, sed illuminaret potius eos, qui sunt in Domo super candelabrum constituta. Ipse vero predecessor noster sollicite cogitans quod huiusmodi iudicium divinum sit potius quam humanum, esseque difficile mortalem hominem iudicare de illis, qui veste mortalitatis exuti cum Christo creduntur vivere, ac regnare, petitionem ipsorum protinus non admisit, sed ad tempus censuit expectandum, ut interim magis, ac magis miraculis Sanctitas eius claresceret, & ipse sic securus procedere posset ad tam arduum iudicium proferendum. Cum igitur ex parte ipsorum assererent quod Dominus postmodum illum plurimis decoravit miraculis, & adhuc per ea ipsius Sanctitas elucescit id ipsum nunc a Nobis fuerit postulatum. Nos attendentes quod licet ad hoc, ut aliquis fidelis Sanctus sit apud Deum, meritum sufficiat vite solum, ad hoc tamen, ut Sanctus apud homines habeatur necessaria sint miracula cum eodem de utroque duximus inquirendam, eo quod alterum non sufficit sine altero, videlicet vite meritum, si miracula non fuerint subsequuta, neque miracula, si ea vite meritum non procellit, cum multi dicturi sint in die illa Domine Domine nonne in Nomine tuo prophetavimus, & in Nomine tuo Demonia eiecimus, & virtutes fecimus in nomine tuo multas: Quibus quia non novi eos: Descendite a me operarii iniquitatis, Dominus prout ipse testatur in Evangelio respondebit. Unde oportet quod approbentur miraculis opera, & operibus miracula fusciantur. Quo circa discretionem vestram, de qua plenam fiduciam obtinemus per Apostolica scripta mandamus, quatenus de predicti Viri preclari vita, & conversatione, ac meritis a viris honestis, & fide dignis, qui de predictis habent noti-

Innocentius discendum fecit.

Quid sit necessarium ut quis Sanctus proponatur inter homines.

tiam, necnon, & miraculis, quae post eius obitum subsequuta dicuntur, ac circumstantiis universis pertinentibus ad utrumque inquiratis diligentissime veritatem, & quae inveneritis fideliter redigentes in scriptis, ea sub vestris sigillis ad nostram praesentiam transmittatis, ut per vestram relationem instructi in negotio ipso auctore Domino procedamus, prout ille, qui dat omnibus affluenter, & non improperat nobis ad sui nominis honorem, & gloriam inspirabit, Quod si non omnes his exequendis potueritis interesse tu ea frater Episcopo cum eorum altero nihilominus exquiras:

Datum Laterani sextodecimo Kalendas Februarii Pontificatus Nostri Anno primo.

Inquisitionem de virtutibus, & miraculis eiusdem Beati committit.

Dat. die 17. Jan. 1217. Pont. An. I.

IV.

Confirmatio Bonorum omnium ac Privilegiorum Ecclesiae Terracinae, ac unionis cum eadem Ecclesiarum Privernatis & Setiae.

Ex Ughell. Ital. Sac. Tomo I.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Simeoni Terracinaensi Episcopo, ejusque successoribus canonice instituendis in perpetuum.

Hortatur nos, & admonet cura suscepti Regiminis &c.

Exordium.

Propter Venerabilis in Christo Frater Episcopo tuis iustis postulationibus clementer annuimus, & Terracinaensem Ecclesiam, cui Auctore Deo praeside dignosceris ad exemplar felicis memoriae Alexandri II. Urbani II. Paschalis II. Calisti II. Alexandri III. Celestini III. & Innocentii Romanorum Pontificum Predecessorum nostrorum sub Beati Petri, & nostrae protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio confirmamus, statuentes, ut quaecumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentium iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino poterit adipisci, firma tibi tunc successoribus, & illibata permanent, e quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis, Casale in integro, quod vocatur Antisanum cum aquimolo suo, & Teruniana cum aquimolis suis, & juxta fundum Cardiculum, Colonia quae posita est in.... Casale, quod vocatur Dorantia, Colonia, quae vocatur Rosetum, Colonia, quae vocatur Rosizam, Casale quod vocatur Castimartin. Casale quod est positum in Silana, Casale quod vocatur.... Sylva quae vocatur Sigubara, & Lenciscum. Duo Casalia in Circeyo fundum quod vocatur pensum, Casale quod vocatur Are, fundum qui vocatur Belizam, Propesianum, Pratum vineatum juxta Balneum, & Cannetum cum Dracina, usque in porta Sancti Laurentii, fundum casaricum, Vineam posita in cepollato, Vineam sitam in porta Albini, Colonia quae vocatur Palaniam, Casale quod vocatur Frusilianum, sive Flixum, cum aqua de Ponte Mannati usque in locum, Casale quod vocatur Jubelle in Territorio Fundano, Colonia, quae vocatur Agre, Colonia, quae

Ecclesiam hanc sub protectione sedis Apost. suscepit.

Eligebona omnia confirmat.

quae vocatur Villa magna, Colonia, quae vocatur Papiniana, Colonia quae vocatur Opasera, fundum Flammianum, Colonia quae posita est in Anculiano, Colonia juxta Sanctum Stephanum, Colonia in Fossa Nova, Territorio Priverni, Casale quod positum est in Ciliaria, sex uncias de Casale sito in Antico, Colonia, quae posita est in Anculiano, cum Ecclesia Beati Crescentiani Christi Martyris, in Setia piscaria, quae vocatur Altura, Piscariam quae posita est in Massa Flaviana, Piscariam quae vocatur ad duas facces, Piscariam quae vocatur Arulier, Piscariam in integro, quae vocatur Bictola, Piscariam quae vocatur Lenciscum, Piscariam, quae vocatur Suare, Piscariam quae vocatur Struntula, septem uncias Piscariae in Ponte Milium, item Piscariam, quae vocatur Sanguiniana, uncias quatuor, sex uncias de Piscaria, quae vocatur Pallium cum omnibus ad eas pertinentibus, & Piscariam quae vocatur Carsum. Praeterea Ecclesiam Sancti Andreae, & omnes possessiones Rutelli, cum aquis, & omnibus pertinentiis, & adjacentiis suis, tibi, & Ecclesiae tuae Auctoritate Apostolica confirmamus, de quibus cum coram felicis recordationis Alexandro Papa Predecessore nostro inter Privernum, & bonae memoriae Hogenem quondam Terracinaensem Episcopum questio mota fuisset, visis, & cognitis publicis, & antiquis Ecclesiae instrumentis, idem Predecessor noster praefatas possessiones Episcopo memorato, & Ecclesiae adjudicavit, fecitque tam eum, quam Ecclesiam in corporalem possessionem induci, sicut in eius privilegio exinde confecto manifestius continetur. Sane si quae possessiones aliae cultae, vel incultae, molendina, tenementa, atque Piscariae quae quondam forte particulariter tuae Ecclesiae fuerunt, sive per tempora intervalla, ad eandem Ecclesiam jure legitimo pervenerunt, aut iustis modis in antea Domino largiente pervenerint eas tibi, & eidem Ecclesiae manere decernimus, futuris temporibus illibatas. Praeterea praedictorum Predecessorum nostrorum vestigia subsequentes, Priverni, & Setiae Ecclesias eidem Terracinaensi Ecclesiae in perpetuum unitas manere decernimus cum omnibus iuribus earum, rebus, ac pertinentiis, Ecclesiis, Monasteriis, Praesidiis, Rocchis, atque Castellis, quae sunt Suminum, Roccha Sica, Roccha Angorge, Magentia Aspinum, Treve, Sarcinetum, Aquapuzza, Bafianum cum finibus, & adjacentiis suis, cum cunctisque illarum Ecclesiarum, facultatibus mobilibus, & immobilibus, de seque moventibus, ut quidquid de omnibus praedictarum Ecclesiarum, seu Monasteriorum rebus, vel de omnibus ad eas generaliter pertinentibus, canonice ordinare provideris, tam tuo, quam universi in praedicto Terracinaensi Episcopatu tibi canonice successuris liberam habeatis in perpetuum modis omnibus facultatem. Decernimus ergo &c. Si qua igitur &c. Cunctis autem &c. Amen.

Honorii PP. & S. R. E. Card. subsecr. pioset.

EGO HONORIUS Catholicae Ecclesiae Episcopus. Cinthius tit. S. Laurentii in Lucina S. R. E. Presbyter Cardinalis. Leo tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis.

Petrus S. Pudentianae tit. Pastoris Presbyter Cardinalis. Robertus tit. S. Stephani in Monte Coelio Presb. Cardinalis. Stephanus Basilicæ Duodecim Apostolorum Presb. Card. Gregorius tit. S. Anastasiae Presbyter Cardinalis. Petrus tit. S. Laurentii in Damaso Presbyter Cardinalis. Thomas tituli Sanctae Balbinae Presbyter Cardinalis. Robertus tit. SS. Johannis, & Pauli Presbyter Cardinalis. Nicolaus Tusulanensis Episcopus. Guido Prænestinensis Episcopus. Hugo Ostiensis, & Velutrens Episcopus. Pelagius Albanensis Episcopus. Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis. Octavianus SS. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis. Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis. Raynerius S. Mariae in Cosmedin Diaconus Cardinalis. Romanus Diaconus Cardinalis. Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis. Alebrandinus S. Eustachii Diaconus Cardinalis. Datum Laterani per manum Raynerii Prioris Sancti Fridiani Lucani S. R. E. Vice-Cancellarii 16. Kalendas Februarii Indictione quinta Incarnationis Dom. Anno 1217. Pontificatus vero Domini Honorii anno primo.

Dat. die, anni nosq. eodem.

V.

Indictio Cruciate pro subsidio Terrae Sanctae in Partibus Lombardiae, & Tusciae cum Indulgentiarum elargitione.

In Reges. Vatisno.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus Prioribus, & aliis Ecclesiarum Prelatis, Potestatibus, Consulibus, & universis fidelibus per Lombardiam, & Tusciam constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Tempus acceptabile instat, & dies salutis advenit, ut hi, qui ere peccatorum se Diabolo vendiderunt, tamquam in novi Jubilei júbilo ammissam recuperent libertatem, & per novae redemptionis remedium Animas redimant fraude diabolica captivatas; exurgat ergo nunc qui dormit, & ab operibus exciterur, ut illuminet sibi Christus, & currat quilibet in splendore fulgoris Armorum Domini accinctus ad ipsius prelium preliandum, qui coronam legitime certantibus repromittit, & quia non est in homine, ut Domino possit retribuere, qui pro nobis formam servi accipiens in mortem tradidit semetipsum, saltem pro eo retributionis aequitate pensata paratus sit bibere Calicem passionis; ignominia est namque Populo Christiano, quod Rex ille Regum, qui creavit omnia, & caeque Caeli ambitu continentur, a propria Sede depulsus

Admonitio ex materia ipsi datum.

pulsus pro nostris facinoribus amisit terram, quæ funiculus est hereditatis suæ, quam non auro, & argento, sed suo pretioso sanguine comparavit, confusus est etiam universis, qui sub Christo Principe gloriantur, quod Princeps noster amisit terreni gloriam Regni sui, & terram Nativitatis, in qua corporaliter visus est cum hominibus conversando, ac filii Ancillæ, qui non sunt heredes, cum filio liberæ illam detinent miserabiliter occupatam, sed ubi est indignatio Moyse cum dixit, qui Domini est accingatur mecum, & ponat quilibet gladium supra femur suum contra Gentes idolatras, & Populum murmurantem ubi est Finæes, qui Judæum, & Madianitam coeuntes pugione transfixit, ubi est magnanimitas Mathathæ, qui videns Sancta Domini prophanari prostravit, ut legem & patrias observantias tueretur? Accingatur ergo Fideles, & sint filii potentes, tempus est enim, ut faciant vindictam in nationibus in gentibus scilicet detinentibus, & contaminantibus Terram Sanctam in his, qui stultam faciunt gloriam Crucis Christi, & reprobrant ignominiam Dominicæ Passionis. Proferare igitur necesse est ad tantæ felicitatis bravium, & tollat fidelis quilibet Crucem suam, & sequatur vexillum gloriæ summi Regis, nec excuset se aliquis a servitio Jesu Christi, qui vult regnare cum ipso quin potius abneget semetipsum, & exeat de Terra, & cognatione sua in manu illius dimittens omnia, qui contulit universa. Cæterum, Nos juxta Statutum Sacri Concilii Generalis Personarum, & bona eorum qui Crucis sunt caractere insigniti recipientes sub protectione Sedis Apostolicæ speciali omnibus, qui laborem istum in propriis personis subierint, & expensis plenam suorum peccaminum de quibus fuerint veraciter corde contriti, & ore confessi veniam indulgemus, & in retributione Justorum salutis æternæ pollicemur augmentum; eis autem, qui non in propriis Personis illuc accesserint, sed in suis dumtaxat expensis juxta facultatem, & qualitatem suam Viros idoneos destinarint, & illis similiter, qui licet in alienis expensis in Personis propriis tamen accesserint plenam suorum concedimus veniam peccatorum, hujus quoque remissionis volumus, & concedimus esse participi juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum omnes, qui ad subventionem ipsius Terræ de bonis suis congrue ministrabunt aut circa prædicta consilium, & auxilium impenderint opportunum. Et cum pernecessarium credimus negotio Terræ Sanctæ, ut Principes & Populus Christianus pacis gaudeant unitate adeo, quod statutum est Sancta, & universali Synodo suadenti, ut saltem per quadriennium in toto Orbe Christiano pax generaliter observetur, ita quod per Ecclesiarum Prælatos discordantes reducatur ad plenam pacem aut firmam treguam inviolabiliter observandam, & qui acquiescere forte contempserit per excommunicationem in Personarum, & interdictum in terras archiepiscopales compellantur. Nos qui ad liberationem Terræ illius ardenti desiderio aspiramus ac pacem diligimus, & eam inquirimus puro corde, tam pro exhortatione verbi Crucis, quam pro pacis seu treguarum federe propagando, & pro aliis que linam correctionis exposcunt mittimus ad Vos Venerabilem Fratrem nostrum,

Ugolinum Orien. Episcopum Virum utique secundum cor nostrum Deo, & Homiibus acceptum potentem in opere, & sermone præcipuum Ecclesie Dei membrum, quem inter alios Fratres nostros speciali prerogativa diligimus charitatis commisso ei plene legationis officio, ut evellat & destruat edificet & plantet & inferat, quæ in agro Domini viderit inferenda. Universitatem itaque vestram monemus, & exhortamur attente per Apostolica scripta præcipiendo mandantes, quatenus ipsum in no Nos in ipso recipientes hilariter, & benigne monitis, statutis, & mandatis ipsius humiliter intendatis. Nos enim sententiam quam in contumaces, & Rebelles duxerit proferendam faciemus auctores Domino inviolabiliter observari.

Datum Laterani decimo Kalend. Februarii Pontificatus nostri anno primo.

VI.

Approbatio Regulæ Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Joanni Ministro, & Fratribus Ordinis Sanctæ Trinitatis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Operante divinæ dispositionis clementia in Sedis Apostolicæ specula constituti piis debemus affectibus susfragari, & eos cum a charitatis radice procedunt perducere ad effectum præsertim, ubi quod quaeritur Jesu Christi est, & privata communis utilitas antefertur. Sane cum bonæ memoriæ Frater Joannes Minister vester ad felicis recordationis Innocenti Pape Prædecessoris Nostri olim præsentiam accessisset, & propositum suum, quod ex inspiratione divina creditur processisse dicto Prædecessori Nostro humiliter significare curasset intentionem suam postulavit Apostolico munimine confirmari. Idem Prædecessor Noster, ut desiderium prædicti Ministri fundatum in Christo præter quem poni non potest stabile fundamentum, plenus nosceret, ad bonæ memoriæ Episcopum, & dilectum filium Abbatem Sancti Victoris Parisien. cum suis eum duxit literis remittendum, ut per eos, utpote qui desiderium ejus perfectius noverant de intentione sua, & intentionis fructu ac intentione Ordinis, & vivendi modo iustrum assensum suum sibi posset securius, & efficacius impertiri. Quia igitur sicut dictus Prædecessor Noster ex eorum literis evidenter cognovit, Christi lucrum appetere videmini plusquam vestrum, Nos volentes, ut Apostolicum vobis ad sit præsidium ad exemplar ejusdem Prædecessoris Nostri Regulam, juxta quam vivere debeatis, cujus tenorem dicti Episcopus, & Abbas suis eidem Prædecessori Nostro inclusum literis transmisserunt cum iis quæ de dispositione ipsius, & petitione Ministri præfati dispositi adjungenda præsentium Vobis, & successoribus vestris auctoritate concedimus, & illibata perpetuo permanere sancimus quorum tenorem, ut evidentiùs exprimat infertis iustissimus annotari: In Nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis.

Proficiscen-
tibus indulgen-
tiæ largitur.

Pacem gene-
ralis per qua
drenium in-
dicat.

Legatum mit-

Obedientia
ei præstanda.

Dat. die 23.
Januar. 1217.
Pont. An. I.

Ex Regest.
Vatic.

Exordium.

Ordo hic ab
Innocent. III.
approbatus.

Confirmatur
quoque ab
Honorio.

Regule.

nitatis = Fratres Domus Ordinis Sanctæ Trinitatis.

Cætera legi possunt in Constitutione Innocentii III. num. XVII. pag. 76.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis, & constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Dat. die 9.
Febru. 1217.
Pont. An. I.

Dat. Laterani quinto Idus Februarii Pontificatus nostri anno primo.

VII.

Coronatio Imperatoris Constantinopolitan. & Uxoris ejus Romæ in Cœnobio Sancti Laurentii extra Muros.

Ex Regest.
Vatic.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Patriarchæ Constantinopolitan. salutem, & Apostolicam benedictionem.

Proemium.

Qui statuit terminos gentium secundum numerum Angelorum, & utrorumque ministeria ordine miro dispensat, sicut Choros Angelorum variis Dignitatibus, quæ propriis vocabulis Teste Apostolo appellantur, mirabiliter insignivit, sic & Ecclesiam adhuc militantem in terris diversis tam spiritualium, quam temporalium distinxit titulis potestatum, penes unum videlicet Romanum Pontificem Christi Vicarium, & Apostolorum Principis Successorem omnium Magisterio pro firmamento fidei remanente, ut pulchra fidelibus, & infidelibus terribilis appareat, ut Castrorum acies ordinata, procedat prospere, donec Regina tandem a dextris summi Regis vestitu sedeat deaurato feliciter in perpetuum regnatura. Unde cum constet, quod omnis a Domino est potestas, qui solus potestatem habet in Regno hominum, & quæcumque vult suscipit super illud, nemo illi temere debet resistere, ne secundum Apostolum, potestati divinæ resistere videatur, quin potius tenetur quilibet in operibus manum Domini exaltare, quæ semper juxta Prophetam misericordiam, & judicium esse constat. Sane factum est nuper a Domino, quod Imperio Constantinopolitan. vacante vocatus ad illud charissimus in Christo filius noster P. . . . Antiochodoren. Comes ad Sedem Apostolicam cum nobili Muliere Y. . . Uxore sua ex imperato veniens nobis opportune importune in omnimoda humilitatis spiritu supplicavit multiplicatis intercessionibus plurimum non solum exorantium, sed & obtestantium in Nomine Jesu Christi, ut dignaretur ipsum in Imperatorem, & Uxorem suam in Imperatricem de nostre potestatis plenitudine coronare. Nos autem licet id pluries denegassimus eidem, ne quis posset quamvis de superfluo suspicari, quod id in Ecclesie Constantinopolitan. præjudicium faceremus, quia tamen timebatur a multis, ne sic a nobis confusus abscederet; non solum sibi, sed universo imperio grave dispendium immineret. Condescendentes tan-

dem ipsos sine tuo, vel alterius præjudicio, vel contemptu in Ecclesia Beati Laurentii foris muros Urbis duximus solemniter coronandos, quod ad hoc divino nutu credimus esse actum, ut cum Imperatores Constantinopolitani, qui fuerunt pro tempore cornu superbia contra Romanam Ecclesiam erigentes designati fuerint recognoscere ipsam Matrem omnium Christianifidelium, generalem, propter quod ab eis Imperium est translatum, nec in Ecclesia generali vestigium appareat perfidie præcedentis, isto tamquam devoto, & humili filio a Summo Pontifice coronato, quin potius generatio, & generatio laudent opera Domini, qui suscipiens mansuetos usque ad terram humiliat peccatores. Cum igitur beneplacitis nostris te tamquam honorabile membrum capiti obsequi deceat humiliter & devote, Fratritatem tuam rogamus, & monemus attente per Apostolica scripta mandantes, quatenus quod per nos actum est, immo per ministerium nostrum Dominus voluit operari, gratanter acceptans Imperatorem prædictum ad solium suum cum nostre gratiæ plenitudine accedentem suscipias hilariter & benigne, paternum affectum, & effectum erga ipsum omnimodis exhibendo, speramus, quod & ipse qui Vir Catholicus extitit nunc a Domino exaltatus tanto Deum, & Ecclesiam studebit humiliter revereri, quanto se recognoscet potius gratiam accepisse, & qui hæcenus per magnanimitatis virtutem, & operum magnificentiam se dignum exhibuit Imperii dignitate, proventus de virtute proficiet in virtutem ad honorem & gloriam Jesu Christi, & totius Populi Christiani. Noveris autem, quod nos eidem innoximus, quod tibi, & Ecclesie tuæ de omnibus juribus, & consuetudinibus debeat plenarie respondere.

Datum Laterani secundo Idus Aprilis Pontificatus nostri Anno primo.

VIII.

Infensatio nonnullorum Locorum ex donatione Comitissæ Mathildis provenientium favore Salinguerræ de Ferraria.

Imperator
Constantino-
pol. ab Honorio
petit co-
ronari.

Quare distu-
lexit Honorio.

Tandem cum
coronat.

De his Pa-
triarcham C.
P. certiorum
facit.

Dat. die 22.
Aprilis 1217.
Pontif. An. I.

Ex Regest.
Vatic.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio nobili Viro Salinguerræ de Ferraria salutem, & Apostolicam benedictionem.

Consevit providentia Sedis Apostolicæ manum libertatis extendere ad devotos, ut devotiores efficiat de devotis, & ad bonum devotionis alliciat indevotos. Eapropter dilecte in Domino fili Salinguerræ nos de fratrum nostrorum consilio felicis memoriæ Innocentii Prædecessoris nostri vestigiis inherentes in feudum tibi concedimus illas Terras de Podere Comitissæ Mathildis, quas idem Prædecessor noster tibi concessit in feudum per Vexillum Beati Petri te investiendo de illis, videlicet Medicinam, duas partes Argellate cum proventibus suis, Carpenetam, Besinacum, Mandriam, Bibianellum, Castrum Ariannum, Foldundum, Muzole, Bundenum, Arduini, Pigugnauiam cum

Exordium.

Infensatio
d. locorum.

cum universis Cutilis & pertinentiis, iuribus & honoribus omnium predictorum Castrorum & Locorum salvo jure per omnia, quod habet Monasterium Sancti Benedicti de Laron in Pignagnaga, Carpum, & Mombarazon cum Plebanatu Sancte Marie, salva tamen dispositione nostra circa ipsum Carpum, & Mombarazon. Insuper cuncta jura & redditus, responsiones & jurisdictiones, honores, usus, & albegarias que sunt dicti Poderis in feudum tibi concessi, & in his locis specialiter, sive pertinentiis, videlicet in Sablono, Cazolo, Fellegaria, Rioltorto, Dinazano, Casali magno, Casali Zigonito, Tregasfo, Pregnano, Cavessano, Runcalis, Planzo, Casiro Canulie, ejusque Curia, Fontana, Campogaliano, Sancto Martino de Rio Sulfiliolo, Pradis, Corregia, Fossa Canulis, Miliarnia, Gorgacellis Fossulis, Budriono, Soleria, & in toto eo quod est ejusdem Poderis, quod detinebatur a te, quando illud Sedi Apostolice resignasti in Episcopatus Bononien. Mutinen. Regien. pariter & Parmen. Tu vero pro feudo ipso Nobis, & Ecclesie Romanae quadraginta marchas argenti in festo omnium Sanctorum nomine Censum annuatim exolves. Servituras nihilominus in Lombardia, & Romania cum centum Militibus in Valle Spoletana, vel Marchia cum quinquaginta. Ab Urbe autem, & infra versus Maritimam per Campaniam, & totum Regnum Siciliae cum viginti per mensem integrum singulis annis quodcumque fueris requisitus tempore veniendi, & recedendi minime computato ac deinde quantum Ecclesie Romanae placuerit in ejusdem tamen expensis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Census annuus S. A. solvendus.
Ejusdem.
Dat. die 17. April. 1217. Pone. Anno I.

Datum Laterani per manum Raynerii Sancte Romanae Ecclesie Vicecancellarii quinto decimo Kalendas Maji Indictione quinta, Incarnationis Dominice anno millesimo ducentesimo decimo septimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papae Tertii Anno primo.

IX.

Confirmatio Privilegiorum Ecclesie Januen. ejusque Civitati medietatis Insule Corfice concessio sub annuo censu unius libræ Auri.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Ocloni Januen. Archiepiscopo, ejusque Successoribus canonice substituendis in perpetuum salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Premium.

Superna, & ineffabilis providentia Majestatis Sacrosanctam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem instituit & Magistram, ut prelata ceteris merita respiceret singulorum, & ad similitudinem aeterni & justis iudicis unicuique pro meritorum qualitatibus responderet. Unde & eadem Sancta Ecclesia eos, quos fideles filios reperit, clementer pertineat,

clare gratia consuevit, & quos ferventiores circa suum obsequium intuetor, multiplici prerogativa honoris est solita sublimare. Nos igitur qui in Sede Apostolica Beato Petro Apostolorum Principi licet non suffragantibus mentis ex divina dispositione successimus, reverentiam, devotionem & sedulitatem obsequii, quam Januen. Ecclesia, & tota Civitas Ecclesie Romanae tempore necessitatis exhibuit, diligenter attendentes, considerantes etiam quanta nobis, & successoribus nostris incrementa, & commoda per Januensem Civitatem potuerunt provenire, & Antecessoris nostri felicitis memoria Innocentii Papae vestigiis inhaerentes, qui Januensem Ecclesiam Archiepiscopalis Dignitatis excellentia sublimavit ad honorem, exaltationem, & gloriam prefate Civitatis, que Beato Petro, & Sancte Romanae Ecclesie fidelissima, & ad servendum ei, sicut dictum est, promptissima perseverat, & de cetero idem se facturam propensius pollicetur, ad exemplar tam ipsius Innocentii, quam felicitis recordationis Alexandri, Clementis, Coelestini, & Innocentii Praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum eandem Dignitatem tibi & successoribus tuis communi Fratrum nostrorum consilio duximus confirmandam, Quod enim jam dicti Antecessores nostri Innocentius, Alexander, Clemens, Coelestinus, & Innocentius Januensem Civitatem insignem reddiderunt gratia ampliori nos eam habentes, & auctoritate Apostolica roborantes, tres Episcopatus in Corfica, Maranen, videlicet Nebolen. & tertium, cujus Sedem memoratus Innocentius Ecclesiam Sancti Petri de Atho constituit, & cui unam Plebem de Maranna, & aliam de Aleria concessit Bobiensem quoque Episcopatum, & illum de Bruginate cum Ecclesiis suis, quas circa & in Castellis suis habet, quem idem Antecessor noster de novo constituit, tibi tuisque Successoribus, sicut & ipse Antecessor noster fecit, dignoscitur, metropolitico jure subjecimus. Veromannen. Episcopatum Januensem, & te videlicet, ac postereros tuos ab omni emancipatos subjectione in manu propria libere retinemus, ita utentes ut Januensis Archiepiscopus a Sullraganis suis Episcopis consecratur, Pallium Pontificale scilicet officii plenitudinem a Sede Apostolica recepturus. Praeterea illam sincerissimam devotionem tam tuam, quam Civitatis tuae multimoda obsequiorum servitia, que Romanae Ecclesie fideliter ac liberaliter impendisti, in memoria retinentes, ut Januensis Clerus & Populus ad servitium & honorem Ecclesie tanto ferventius accendatur, quanto Ecclesiam & Civitatem Januensem a Sede Apostolica cognoverit amplius honorari, communicato Fratrum consilio ad exemplar jam dictorum Alexandri, Clementis, Coelestini, & Innocentii Praedecessorum nostrorum legationem transmarinam tibi tuisque successoribus in perpetuum duximus concedendam, ita quidem ut singulis octennis cum Episcopo, vel Cardinali Romanae Ecclesie illuc accedere debeatis a Catholicis Successoribus nostris eandem auctoritatis, & potestatis plenitudinem recepturi, quam Episcopus, vel Cardinalis habuerit, qui a nobis vel successoribus nostris illud de corpore Ecclesie fuerit destinatus, Monasterium quoque quod in Insula Gallinaria situm est, ad jus Sanctae Romanae Ecclesie specialiter pertinens,

Januenses de Rom. Eccles. optime meriti.

Archiepiscopalis dignitas eius confirmatur.

Eccles. Corficarum eius subjecit.

Archiepiscop. legitimo transferratur committitur.

Eidem dat. Monsil. in Insula Gallinaria.

X.

Dissolutio Unionis de Domo Sancti Spiritus in Saxia de Urbe Hospitali Montispefulani, factae cum nonnullarum gratiarum prefate Domui confirmatione.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Cinthio Magistro Hospitalis Sanctae Mariae in Saxia de Urbe ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex Regest. Votuo.

Hospitalitatis emendationem.

Inter opera pietatis, quae secundum Apostolum promissionem habet vitam, quae nunc est pariter & futura, Hospitalitatem nobis specialiter, & frequenter divina Scriptura commendat, utpote quae illa omnia comprehendit, propter quae Dominus in ultima disquisitione examine remuneraturum se bonos, & malos asserit puniturum. Haec enim pascit esurientes, sitientes potat, colligit Hospites, nudos vestit, & non solum infirmos visitat, sed eorum in se infirmitatem assumens, infirmantium curam agit, in carcere positos subvenit, & quibus vivis in infirmitate communicat, participat in sepultura defunctis. Per hanc quidem Angelis receptis hospitio placuerunt, cum Abraham & Lothi hospitalitati vacantes Angelos meruerunt hospitari, per quos Abraham jam senex futurae sobolis promissionem accepit, & Loth fuit de incendio Sodome liberatus. Duo quoque Discipuli, qui Jesum hospitio ceperunt, quem in expositione Scripturae non noverant, in panis fractione noverunt. Per hanc superflua divitum, quae congregata forte ferventur ad mortem, in necessitates pauperum erogantur ad vitam. Per hanc terrena in caelestia, & transitoria in aeterna felici commercio commutantur, dum per manus pauperum thesaurizamus in Coelis, ubi nec erugo, nec tinea demolitur, ubi fures non effodiunt, nec iurantur, & factus nobis de mammona, iniquitatis amicos, qui cum defecerimus, in aeterna tabernacula nos admittant. Haec igitur attendentes, Hospitalis vestrum, quod non solum pro nostra, sed Praedecessorum, ac Successorum, & Fratrum nostrorum Episcoporum, Presbyterorum, atque Diaconorum Romanae Ecclesie Cardinalium tam vivorum, quam etiam defunctorum salute apud Sanctam Mariam in Saxia, locum utique satis idoneum ad hospitalitatis officium exercendum elemosynis Ecclesie Romanae solemniter est constructum, in quo recipiuntur, & resciuntur Pauperes, & infirmi, & exhibentur alia opera pietatis, ad exemplar felicitis recordationis Innocentii Papae Praedecessoris nostri sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes ut Regularis Ordo qui secundum Deum, & Institutionem Fratrum Hospitalis Sancti Spiritus ibidem institutus esse dignoscitur, perpetuis temporibus inviolabiliter observetur. Hoc tamen adjecto, ut in eadem Ecclesia quatuor semper ad minus sint Clerici Regulam ejusdem Hospitalis professi, qui pro nobis, & Praedecessoribus, ac Successoribus, & Fratribus

Nonnulla ei concedit privilegia.

Civitati vero medietatem Insulae Corfice.

Pallium autem Archiepiscopo.

Clausula.

Dat. die 14. Aprilis 1217. Pone. Anno I.

Bull. Rom. Tom. III.

A a tribus

Etiamque officio.

Dissolvis ab eo Hospitalis Montepellulani.

Magistrum soli Romano Pontifici subiectum declarat.

Fratribus in locis interdicti subiecta venientibus pulsandi campanas det facultatem: aliaque concedit privilegia.

tribus nostris vivis pariter, ac defunctis specialiter obsecrantes omnia spiritualia liberaliter amministrent, & super his nullus nisi Romani Pontificis correctioni subiaceat, ad quem quoties expedierit, monitione premissa, charitativa fiat a Fratribus proclamatio propter Deum, ut ipse cognita veritate decernat quod suo prudenti consilio duxerit providendum. Ipsi autem victu & vestitu contenti, quem eis secundum eandem Regulam precipimus exhiberi, divinis vacent officiis, & intendant Ecclesiasticis Sacramentis, ita quod de aliis Hospitalis negotiis praeter concessionem Magistri se nullatenus intromittant, sed omnia dispositioni tuae sibi Magister & successorum tuorum vel eorum, qui per te, vel per eos ad haec fuerint deputati, sine contradictione, ac murmuratione relinquunt. Ceterum cum unionem eisdem Hospitalis, & Sancti Spiritus in Montepellulani, & Hospitalis vestro in spiritualibus & temporalibus perniciosam cognovimus & damnosam, ipsam de Fratrum nostrorum consilio providimus dissolvendam. Statuentes ut nec illud illi, nec illud isti in aliquo teneatur, nec vobis & illis aliquid sit commune non obstante privilegio dicti Predecessoris nostri, vel nostri, si quod super unione ipsa apparuerit impetratum. Ceterum cum Ecclesia Sanctae Mariae in Saxia, & Hospitalis constructum ibidem ad nos nullo pertineat mediante, salvo quod Clerici eiusdem Ecclesiae debent ex nostro mandato Basilicæ Principis Apostolorum in Scrutinio, Baptismo, & Letania, ne disparis conditionis praesentiarum homo eidem, & Servus, qui alii Domino fiet, aut cadat, praenotatur Hospitali praedicto, quod nostrae tantum est jurisdictioni subiectum; Personam tuam sibi Magister, & successorum tuorum a quorumlibet Praetorum eximimus potestate, ut nullus in te vel eos interdici, vel excommunicationis sententiam sine mandato Apostolicæ Sedis audeat promulgare, quam si aliter prolata fuerit, decernimus non tenere. Si qui vero fratrum vestrorum, qui destinati fuerint ad elemosinas colligendas in quamlibet Civitatem, Castellum, vel Villam advenerint, si forte locus ille a divinis fuerit officiis interdictus, pro Omnipotentis Dei reverentia in eorum adventu iucundo semel in anno pulsatis Campanis aperiantur Ecclesie, ut super elemosinis acquirendis verbum exhortationis ad Populum in Ecclesia proponatur. Decernimus insuper ut Receptores Fraternalitatis, sive collegiarum vestrarum salvo iure Dominorum suorum in Beati Petri, & nostra protectione consistant, & pace in terris quibus fuerint potantur. Simili etiam modo sancimus, ut quicumque in vestra fuerit fraternitate receptus, si forsitan Parochialis Ecclesia, cuius ipse Parochianus extiterit, a divinis fuerit officiis interdicta, eumque mori contigerit, ipsi Sepultura Ecclesiastica non negetur, nisi excommunicatus vel nominatim fuerit interdictus. Decimas autem de Terris, & Vincis, quas ad opus infirmorum, & pauperum propriis manibus aut sumptibus colitis de terris habitis ante Concilium generale, sive de nutrimentis Animalium, seu de fructibus hortorum vestrorum nullus exigere vel extorquere praesumat. Liceat autem vobis in domibus vestris, quas in praesentiarum habetis, vel in futurum eritis habituri ad opus

vestrum, & familie vestrae, necnon infirmorum, & pauperum ibidem manentium, Oratorium & Cimiterium sine impedimento cuiuslibet contradictionis habere. Christa vero, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Ordines fuerint promovendi, a Dioecesanis suscipietis Episcopis siquidem Catholici fuerint, & Communionem Sacrosanctæ Romanæ Sedis habuerint, & ea vobis sine pravitate aliqua voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antistitem, gratiam & communionem Apostolicæ Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis quod postulatur impendat. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat in Ecclesiis vestris clausis januis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulsatis Campanis, suppressa voce divina officia celebrare. Liceat quoque vobis liberas, & absolutas personas e seculo fugientes ad conversionem recipere, & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper ut nulli fratrum vestrorum post factam in locis vestris professionem fas sit adque Magistris sui licentia inde discedere nisi archidionis Religionis obtentu. Discedentem vero absque communionem litterarum vestrarum cautione nullus penitus audeat retinere. Si qui vero Fratrum vestrorum post factam professionem turbatores Religionis vestrae, vel mutiles fuerint fortassis inventi, liceat tibi sibi Magister, & successoribus tuis eos cum assensu, & consilio sanioris partis Capituli amovere, ipsisque dare licentiam ad alium Ordinem, ubi secundum Deum vivere valeant transeundi, & loco eorum alios subrogandi, qui unius anni spatio in vestra societate probentur, quo peracto, si mores eorum exegerint, & ipsi utiles fuerint ad servitium Hospitalis inventi, Professionem faciant Regularem. Ad haec districtus inhibemus ne a te sibi Magister, vel successoribus tuis, & Fratribus Hospitalis eisdem exigat ulla Ecclesiastica secularisve Persona fidelitates, homagia, juramenta, vel securitates reliquas, quæ a laicis frequentantur. Postremo decimas, quas consilio & assensu Episcoporum a Clericis, vel Laicis poruerint obtinere, illasque quas consentientibus Dioecesanis Episcopis, & Clericis ad quos pertinent, acquiretis, Auctoritate vobis Apostolica confirmamus & presentis scripti patrocinio communitimus. Nulli ergo omnino hominum liceat praedictum locum temere perturbare, vel possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, si quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt utilibus omnimodis profutura, salva in omnibus Apostolicæ Sedis auctoritate. De cetero successores nostros obsecramus, & obtestamur in Christo Iesu, qui venturus est iudicare vivos & mortuos, ut locum vestrum cum personis & rebus ad hospitalitatis officium deputatis tamquam speciales Patroni specialiter fovcant & defendant. cum etiam ceteris his locis teneantur ex Apostolicæ servitutis officio providere: huic tamen Hospitali quod de bonis Ecclesie Romanæ fundatum est & dotatum, & tam nostris, quam successorum nostrorum diebus credimus ampliandum, curam debent impedire specialem. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica,

De Fratribus amovendis.

Decret. in-communicam.

Rom. Pontifici adhortatur, ut ei prelo sint.

Clause.

Dec. die 11. Maji 1217. Pontific. Anno I.

ibid.

Exordium.

fica, secularisve persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiaceat. Conditis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem premia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. Laterani per manum Raynerii Secretariæ Romanæ Ecclesie Vicecancellarii tertio Idus Maji Indictione quinta, Incarnationis Domini Anno millesimo ducentesimo decimo septimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno Primo.

XI.

Exhortatio ad omnes Galliarum Prælatos, ut pro Anniversariis adimplendis in Cathedralibus, & Conventualibus Ecclesiis diebus Festis, & aliis alia Missa decantanda prætermitti non debeat.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, & universis aliis Ecclesiarum Prælati, & Clericis per Franciam constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum Creatura non habeat quid pro meritis respondeat Creatori, qui ut eam de corruptionis eriperet servitute, ac in libertatem filiorum vocaret, Servi formam suscipiens tradidit semetipsum, nec desinit ei naturalia, & gratuita beneficia largiri; non est, unde quis se debeat ab obsequiis excusare divinis, præsertim ad quæ pro certis stipendiis, quæ recepit, se professione facta specialiter obligavit, quæve fideliter exequendo, quamvis solvat debitum, salutis propriæ profectum profectur incomparabile sibi exinde meritum comparando. Nam etiam dives in omnibus Dominus non nisi pro nobis egat bonis nostris: beneplacitum tamen est ei, ut Creatura se totam impendat in laudibus Creatoris, quia de perceptis beneficiis gratias exhibens potiora beneficia sumere mereatur: secus agentibus reputatis ingratis, quorum spes tanquam lanugo tabescit, & quasi spuma fragilis, quæ degitur a procella. Ceterum licet omnes omnino cuiuscumque conditionis ætatis, vel sexus teneantur nomen Domini collaudare, Clerici tamen ad id ita specialiter sunt ascripti, quod non solum suas, sed etiam Populi vires in hoc exequi quasi stipendiario jure teneantur, utpote qui facti funiculus hereditatis Domini Ecclesiastica beneficia, quæ Christus in suo Sanguine acquisivit propter hoc præcipue assequuntur assequi majora, si inunctum sibi ministerium exequi student fideliter & devotè non subducentes se a divinis obsequiis, ut remissis cum maledictis sit homo, qui opus Domini fecerit negligenter. Sane accepimus, sed minime Bull. Rom. Tom. III.

acceptamus, quod in partibus vestris multiplicatis Anniversariis Defunctorum, ex quibus ea celebrantibus commodum obvenit temporalis, quidam in Cathedralibus, & Conventualibus Ecclesiis prætextu Missæ semel in die pro Anniversario celebratæ Sacra Missarum solemnitas, quæ ratione diei, vel festi solent solemnius celebrari, culpabili negligentia prætermittunt, quasi non sint obligati Domino ad utramque, ne inde his sibi præjudicium generetur, vel Dominus forte pro tantis obsequiis non sufficeret eis aqua vicissitudine respondere. Certe verendum est, ne qui tam nequam negligentia laborare noscuntur in obstatum malitiam prolabantes, & si non voce quod est gravius facto, dicant: Quis est Dominus, ut serviamus ei; tamquam testa contra figulum cogiter, & contra levantem eam virgula elevetur. Cum igitur Ecclesia Gallicana per Dei gratiam tamquam lucerna super Candelabrum posita luceat aliis per exemplum, qui videntes opera ejus bona glorificent Patrem Cœlestem; Ne quod absit tanta negligentia tenebris obumbratur, & alias consequenter obumbret; Universitatem vestram rogandam, duximus, & monendam per Apostolica vobis scripta firmiter præcipiendo mandantes, quatenus universi, & singuli proinde attendentes quod servire Deo regnare est nullum in vos torpore negligentia, sicut haecenus, obrepere permittatis, quo minus, & pro Anniversariis Defunctorum, & pro Festo, vel Feria secundum temporum congruentiam Missarum solemnitas conventualiter celebretis, & faciatis conventualiter celebrari, ut sic quodammodo sine intermissione orantes ab eo mereamini exaudiri, qui adit omnibus in veritate invocantibus nomen suum.

Datum Anagninæ quarto nonas Julii Pontificatus Nostri Anno Primo.

XII.

Infensatio Marchie Anconitanæ Azzoni VII. Marchioni Estensi sub anno centum centum librarum Provinçie, monetæ Apostolicæ Sedis persolvendo.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Azzoni Anconitano, & Estensi Marchioni salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sinceritas devotionis, & fidei, quam ad nos, & Romanam Ecclesiam clarè memorie Azzo Marchio pater tuus probatus est habere, promeruit, ut ad tuum commodum, & honorem efficaciter intendamus, cum per illius discretionis prudentiam, & strenuitatis virtutem eidem Ecclesie commoda magna provenerint, & per tuæ quoque probitatis industriam multa sperentur auctore Domino proventura. Ut ergo te ad ejus obsequium fortius astringamus, de communi fratrum nostrorum consilio Marchiam Anconitanam in rectam tibi Fendum concedimus, in qua istæ sunt Civitates, cum Comitibus, seu Dioecibus suis, Ancona, Asculum, Humana, Firmum, Camerinum, Auximum, Hesis, Senogallia, Fanum, Penfaurum, Callis, & Forum Sempronii. Quæ omnia sicut

Decretum.

Dec. die 2 Julii 1217. Pontific. Anno I.

Edicti Marchionis Estensis. Parte I. Cap. XLII.

Exordium.

Infensatio de qua supra.

Conditiones seu Pacta.

sicut predictum est cum jurisdictione, Districtu, honore, & Dominatu, & aliis ad nos temporaliter pertinentibus, in rectum tibi Feudum concedimus. sub annuo censu centum librarum. Pravinensis moneta Sedi Apostolice persolvendo, ita quod quocumque, ac ubicumque per totum ipsius Ecclesie patrimonium a Mari usque ad Mare, & a Radicofano usque ad Ceparanum requisitus fueris, nobis cum centum Militibus sumptibus tuis uno integro mense per annum tempore veniendi, & recedendi minime computato. . . ipsamque Marchiam a Sede duntaxat Apostolica recognoscere, cuius juris, & proprietatis existit, & de illa contra omnem mortalem facies pacem, & guerram ad mandatum ipsius. Nos ergo dilectum filium Nobilem Virum Othonem Ramberti procuratorem tuum ad hoc specialiter destinatum, pro te de Marchia ipsa solemniter investivimus per vexillum, ita quod tempore congruo ad nostram accedas presentiam ligum nobis in manibus nostris facturus, dominium, & fidelitatis iuramentum personaliter prestaturus. Ne igitur hec nostra concessio in dubium revocetur, sed debitam potius obtineat firmitatem eam per presentis privilegii paginam confirmamus. Stantes, ut nulli omnino hominum hanc paginam nostre concessiois, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei.

Quamvis Chronologi desideremus, cariores, ab ipso tamen Infraudatione huiusmodi. Insuper, ab eodem Martiano relato. . .

In Nomine Domini. Amen.

Anno a Nativitate Domini Nostri Jesu Christi millesimo ducentesimo decimo septimo, Pontificatus Domini Honorii Papae Tertii primo, die decimotertio intrante mense Aprilis, Indictione quinta, in presentia, & testimonio rogatorum testium infrascriptorum, coram Cardinalibus scilicet Dominis G. P. Albanensi, & C. Portuensi Episcopis, necnon Domino L. tituli Sancte Crucis in Hierusalem, Domino P. Sancte Pudenticie, Domino S. Basilice Duodecim Apostolorum, Domino R. tit. Sancti Stephani in Coelo Monte, Domino Th. tituli Sancte Sabine, & Domino J. de Columna tituli Sancte Praxedis Presbyteris Cardinalibus, & Domino G. Sancti Nicolai in Carcere, Domino Sancti Theodori, Domino S. Sancti Adriani, Domino R. Sancti Angeli, Domino Aldebrandino Sancti Eustachii, Domino Egidio Sanctorum Cosmae & Damiani Diaconis Cardinalibus Dominus Honorius Papa Tertius de consensu, & consilio fratrum suorum predictorum Cardinalium investivit per vexillum Beati Petri Othonem Ramberti de tota Marchia Guarnerii, nomine, & vice Marchionis Azzonis Eitenis recipientem pro eo procuratoris nomine, sicut

Firmitas concessiois.

Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. EGO HONORIUS Catholicæ Ecclesie Episcopus. Ego Nicolaus Tusculanus Episcopus. Ego Peregrinus Albanensis Episcopus. Ego C. . . Th. Portuensis, & S. Rufinae Episcopus. Ego Leo tituli Sancte Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis. Ego Petrus Sancte Pudenticie tituli Pastoris Presbyter Cardinalis. Ego Robertus tituli Sancti Stephani in Monte Coelio Presbyter Cardinalis. Ego Stephanus Basilice Duodecim Apostolorum Presbyter Cardinalis. Ego Gregorius tituli S. Anastasie Presb. Card. Ego Thomas tituli Sancte Sabine Presb. Card. Ego Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis. Ego Octavianus Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis. Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis. Ego Raynerius Sancte Marie in Cosmedin Diaconus Cardinalis. Ego Romanus Sancti Angeli Diaconus Card. Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Card. Ego Aldebrandinus S. Eustachii Diaconus Card. Ego Egidius Sanctorum Cosmae, & Damiani Diaconus Cardinalis (a).

Honorii PP.

Et S. R. E. Card. subscripiones.

investiti fuerunt Pater, & Frater dicti Azzonis per Ecclesiam Romanam, cum omnibus rationibus, & libertatibus, iuribus, & honoribus ejusdem Marchie, scilicet ad voluntatem dicti Marchionis, & Matris sue Comitisse. . . de spiritualibus ab eadem Marchia perceptis debeat respondere Domino Papæ, & Ecclesie Romanæ, de omnibus vero temporalibus fructibus debeat respondere dicto Marchioni, & Matri sue, & quod dictam Marchiam tenebit, & salvabit ad voluntatem dicti Marchionis, & Matris sue pro Ecclesia Romana. Et cum dictus Marchio ad majorem accesserit ætatem, quod ipse in propria persona debeat visitare Curiam Romanam, & jurare fidelitatem Domino Papæ, & Ecclesie Romanæ pro dicta Marchia; & hæc omnia attendere, & observare dictus Oddo iacto Libro corporaliter juravit.

Tales rogati.

Dom. Willhelmus Marchio Montisferrati. Dom. Salin guerra de Ferrara. Dom. Johannes Capotius Romanus. Dom. Paganus de Saviola. Dom. Suxinellus de Ferrara. Dom. Ugo linus Sancti Johannis. Dom. Presbyter de Placentia. Dom. Guido Nisnelli de Regio. Dom. Alizius de Regio. Petrus Capotius Hostiarus Domini Papæ. Petrus Nicolaus Sotio suo. Zapulinus Notarius de Ferrara.

Actum in Palatio Lateranensi in Consistorio feliciter.

Ego Thomas, qui vocor Aizardus, Domini Othonis Imperatoris Notarius interfui, audivi, & scripsi.

Con-

XIII.

Confirmatio jurium omnium, ac Privilegiorum a Romanis Pontificibus Albanen. Ecclesie concessorum.

Ex Regist. Nicolai IV. editi Vghell. Ital. Sac. Tomo I.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Pelagio Albanensi Episcopo, ejusque Successoribus canonice subituentis in perpetuum.

ET si omnes unum corpus sumus in Christo singulis autem alter alterius membra, quia tamen non omnia membra æquum habent eundem, sed capiti suo alterius vicibus, & variis officiis obsequuntur, ita tanquam principalibus honor est abundantior deturendus, quæ capiti sunt ipsa corporis dispositione vicina, & interiorum mentis conceptum facilius, & expeditius per exteriores actiones exponunt. Sane licet Sedes universos, quos Episcopalis apex dignitatis extollit, in partem credite ibi sollicitudinis evocavit coarctam, qui sibi collaterales existunt, suo specialius obsequio deputavit, quibus sua sapientia secreta communicans cum ipsis interdum, & interdum per ipsos in spiritualibus, & temporalibus exequatur vices suas.

De Episcopis Pontifici collateralibus.

Jura Albanen. Ecclesie confirmat.

Clausula.

Honorii PP.

Et S. R. E. Card. subscripiones.

Cum igitur Albanensis Civitatis Antistes magnum locum obtineat inter eos, & ex institutione prædecessorum nostrorum, & consuetudine approbata Romano Pontifici familiaris semper, & collateralis existat, te qui ex vocatione divina Civitatis ipsius Cathedralam conscendisti specialius honorare proponimus, & in tuis te petitionibus exaudire. Eapropter venerabilis frater in Christo tuis precibus annentes ad exemplar felices recordationis Innocentii Papæ Prædecessoris nostri Civitatem Albanensem cum Burgo Thermis, Monte qui dicitur Sol, & Luna, Palatio, & omnibus appenditiis suis ad jus, & proprietatem Sedis Apostolice pertinentibus, immo etiam cum omni jure nostro tam in Comitatu Castellania, & moneta, quam fidelitatis, & dominio, futuris bannis, placidis, plateatico, guerra, pace, hoste, cavalcada, glandatico, herbatico, rustatico, pratis, vineis, nemoribus, terris cultis, & incultis, & aliis manualibus nostris sive in terris, sive in aquis, & jure quod habemus in Ecclesiis ejusdem Civitatis pro caratis vini, & si quæ alia ad regalia nostra pertinere noscantur, tibi, & successoribus de fratrum nostrorum consilio concedimus, confirmamus, & presentis scripti privilegio communimus.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Albanensem Ecclesiam temere perturbare &c. Si qua igitur in futurum &c. usque præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

EGO HONORIUS Catholicæ Ecclesie Episcopus subscripsi. Ego Guido Prænestinus Episcopus subscripsi. Ego Cynthius Portuensis, & Sanctæ Rufinae subscripsi. Ego Petrus Sabiniensis Episcopus subscripsi. Ego Leo tituli Sancte Crucis in Hierusalem Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Robertus tituli Sancti Stephani in Monte

Cælio Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Gregorius tituli Sancte Anastasie Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Stephanus Basilice Duodecim Apostolorum Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Thomas tituli Sancte Sabine Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Octavianus Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Aldebrandinus Sancti Eustachii Diaconus Cardinalis subscripsi. Datum Ferentini per manum Raynerii Sancte Romanæ Ecclesie Vice-Cancellarii nono Kalendas Augusti, Indictione quinta, Incarnationis Dominice Anno millesimo ducentesimo decimo septimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii, Anno Secundo.

Die. die 25. Julii 1217. Pontific. Anno II.

XIV.

Publicatio Processuum contra Fanenses Ecclesiasticæ libertatis perturbatores, ac Episcopalis Dignitatis inavales.

Ex Regist. Vaticano.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Episcopis per Marchiam Anconitanam constitutis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Prophani Fanensium actus innovent, immo manifeste declarant illos esse timore, ac amore divini nominis vacuos, & quod invidia ac dolentes dicimus reprobos circa fidem, cum in Ecclesias ac in Ecclesiasticos viros scivitas illas exerceant a quibus abstinet etiam feritas Pazanorum. Illi enim Loca Sancta cum peccatis exigentibus traduntur in manibus eorum sine reverentia tenent, & forte rituum suorum polluant immunditiis, hi autem ea penitus dilipiunt, & evertunt, sicut ruinae Forosempromontis Ecclesie protestantur. Cum vero expectarem, ut iidem Fanenses recurrentes ad proprias conscientias, & offensam Dei, ac Sedis Apostolice cogitantes salutem animarum suarum consulere, ut satisfaciendo de impietatis huiusmodi sacrilegio, & absolvi ab excommunicationis sententia, quam propter hoc sunt ligati humiliter postulando; ipsi quasi contra Deum, & salutem propriam conjurarint, ecce manus impias converterunt in viscera Fanensis Ecclesie Matris sue primo Ecclesie ipsius hominibus exactiones indebitas, & insolitas imponere molientes, & eandem Ecclesiam, quæ illos in libertatem filiorum Dei quantum in ipsa est genuit fatigantes subicere servituti. Cumque Venerabilis Frater noster Fanensis Episcopus Albergetum Potestatem, & Communitatem Fanensem rogaret, ac monebat benigne, ut ab hujusmodi gravaminibus abstinerent, cum ejusdem Ecclesie homines ab eorum collectis permanissent hæc.

Fanensium flagitia.

Forosempromontis Ecclesiam excindunt.

Fanensis Ecclesie libertatem.

Monito ab Episcopo potestatis, & populo facta vana.

Novas celestia.

hactenus liberi, & immunes, & ipse qui Crucisignatus est gaudere deberet immunitatis privilegio Crucisignatis indulto, monitionibus predictis adjiciens, ut juxta Statuta Generalis Concilii revocaret sanctiones iniquas presumpas contra Ecclesiasticam libertatem; presatus Albergettus obturans ejus iustis, & salubribus monitis aures suas, ac totos sensus suos exacuens in ejusdem Episcopi injuriam, & gravamen, quemdam ipsius bajulum, qui pro eo quod in commissa sibi amministrazione se infideliter gesserat, ad dandum eidem quandam pecunie quantitatem semetipsum attrinxerat, datis fidei iustis, & presatis juramento novo potentie genere ab ipso juramento absolvit, fidei iustis datis ab eo nihilominus absolutis, ac deinde fecit per Civitatem voce preconiis interdicti, ne quis ipsi Episcopo vel ejus familie loqueretur, aut eis quidquam vendere attentaret, & sic coegit eundem cum tota familia sua viginti duobus diebus quasi obsessum in solis vivere leguminibus nullo audente coquere sibi panem aut aliquid ministrare, ipsique non audentibus Palatium egredi metu mortis. Fama igitur per partes vicinas hujus impietatis sevitiarum nunciante, Venerabiles Fratres nostri Anconitanus, & Senogallien. Episcopi, ac Prior Fontis Avellana, alique Viri Religiosi moti compassionis affectu ad Civitatem predictam personam accellerunt, in quorum manus, & arbitrium post longos tractatus concordie idem Episcopus precise ponere noluit totam hujusmodi questionem, sed dictus Albergettus hac, & alia, que presati Episcopi, & Religiosi rationabiliter proponebant prosum adire contemnens, iterum presente dicto Senogallien. Episcopo fecit per Civitatem preconiis voce clamari, ut nullus loqueretur jam dicto Fanen. Episcopo, aut aliquod exereret commercium cum eodem, & presumptioni presumptionem, ac furori furorem adjiciens inhibuit sub pena Banni, & vinculo juramenti, ut nullus Missam, Prædicationem, vel Officium aliquod audiret Episcopo sepedito presente, ut sic ordine perturbato, ipsum Episcopum excommunicasse quodammodo videretur. Videns ergo idem Episcopus locum amplius dissimulationi non esse, cum dictus Albergettus de die in diem fieret intolerantior, & gravaminibus gravamina cumularet in ipsum & Judicem, ac totam familiam ejus excommunicationis, & in Civitatem predictam interdicti sententias promulgavit. Porro cum dilectus filius Andreas Subdiaconus, & Cappellanus noster tunc in partibus illis officium Legationis exercens, presato Episcopo, & quibusdam aliis convocatis in ipsos Fanen., & eorum complices pro destructione predictæ Forosempnonien. Ecclesie excommunicationis sententiam protulisset, sepeditus Albergettus per Nuncios suos mandavit ipsi Episcopo a presentia dicti Legati reverso, ut excommunicationis, & interdicti sententias, quas in ipsum, & Judicem, ac familiam suam, & Civitatem Fanen. protulerat, ac aliam quoque latam in mulierem quandam pro eo, quod quandam Ecclesie sue domum contra iustitiam detinet violentem, sine conditione qualibet relaxaret, nec impediret, quo minus ipsius Ecclesie homines impositam sibi collectam exolverent, & de statutis Conci-

Episcopus Civitatem interdicti subponit.

Potestas flagitios addit.

lii toto tempore sui regiminis intentionem non faceret, vel in aliquem ejus jurisdictioni subiectum excommunicationis sententiam promulgaret. Cumque idem Episcopus nolens ejus malitiam consentire, offerret eidem, quod super his omnibus in aliquos Viros Ecclesiasticos compromitteret, & eorum arbitrium sine refragatione qualibet observaret dictus Albergettus verbis iustitiam, vel æquitatem sonantibus obturans aures, & animum more, ac de malo in pejus corruendo demonstrans se super talentum plumbi cum iniquitate sedere, Sacristiam Fanensis Ecclesie, in qua erant Corpora Sanctorum, indumenta, libri, & cætera Ecclesiastica ornamenta cum Cappella, & quibusdam aliis rebus ipsius Episcopi, ac Hostia universa canonicè securibus frangi fecit, ac res ibidem inventas conscribi, & Canonicos de ipsa Canonica eijci subtrahis eisdem omnibus alimentis. Deinde Ministri ejusdem in Episcopale Palatium irruentes, & Cameram ipsius Episcopi frangentes securibus scrinia, in quibus Privilegia, & Instrumenta Episcopatus posita erant, penitus confrugerunt, ac expulerunt Cappellanum, & omnes Servientes ipsius Episcopi de Palatio, & solo inter Sathanæ Satellites remanente, quorum unus adhuc humanitatis aliquid retinens sibi dixit in aure, quod presatos Albergettus eum mutulare firmiter proposuerat, si ea nocte in ipso Palatio remaneret, unde idem Episcopus de viro iniquitatis merito iniqua presumens, statim fugit ad Altare Majoris Ecclesie vestimentis, & calceamentis omnibus quod etiam dicere pudor est spoliatus: ibique cum septem de ipsius loci Canonicis, & eorum familia permansit tribus diebus, & noctibus sine pane, vino, aqua, & omnibus alimentis, valvis Ecclesie confixis clavis ferreis de foris, ne ipsi pateret egressus, & custodibus deputatis circa ipsam Ecclesiam ne per fenestras panis, aut edulium aliud inferretur. Postremo idem Episcopus in hujusmodi mortis angustia positus facta protestatione coram ipso Altari, & Canonicis antedictis, ne præjudicaret Ecclesie quod tam certo mortis metu facere cogebatur consentit, ut mortem effugeret dicti Albergetti petitionibus supradictis. Presatos vero Legatus cum hæc ad aures ejus impietas pervenisset ad Senogalliensem Civitatem festinus accedens in ipsum Potestatem, & totum Consilium Civitatis Fanensis solemniter promulgavit excommunicationis sententiam, salva ea quam pro facto presate Forosempnonien. Ecclesie tulerat in eisdem. Licet igitur pena severior tantis deberetur excessibus, Nos tamen mitiori intente: ad presens presati Legati sententiam auctoritate Apostolica roboramus, & Civitatem predictam districtissimo subijcimus interdicto. Adjiciens, ut presatus Albergettus, & complices ejus etiam finito sui regiminis tempore, nihilominus eadem sententia teneantur, nec ab ea possint absolvi, nisi personaliter propter hoc ad Sedem venerint Apostolicam, nisi forsitan in mortis articulo constituti: Uxorem quoque, ac familiam ejus sententia subijcimus interdicti, auctoritate presentium inhibentes, ut quando sepeditus Albergettus in aliqua Civitate, Castello, seu Villa personaliter fuerit, nullus ibi divinum presumat Officium celebrare, & si quis ei alicujus obligationis vinculo est affri-

Episcopi constituitis.

Legatus Ap. excommunicationis declarat Fanenses.

Sententiam confirmat Pontifex.

affri-

Episcopi mandant, ut hanc publicent sententiam.

Dat. die 24. Septembris Pontificatus Anno 1.

Idem.

Exordium.

Proteccionem suam Judexi spondet Honorius.

Ex non nisi volentes ad Baptismum admitti statuit.

strictus non teneatur eidem sic ligato aliquatenus respondere. Ad hæc sub pena excommunicationis districtissime inhibemus, ne aliqua Civitas, Castellum, seu Villa sepeditum Albergettum ullo unquam tempore in Rectorem, seu Potestatem assumat, sententias si quas forte idem, vel aliquis auctoritate ipsius protulerit, quamdiu fuerit sic ligatus, decernentes irritas, & inanes, nullo unquam tempore validas; sub pena etiam excommunicationis districtissime inhibemus, ne quis cum Fanensibus amedictis, donec super præmissis eidem Episcopo, & Fanensi Ecclesie congrue satisfecerint, aliquod presumat commercium exercere. Ideoque Universitati vestre per Apostolica scripta in virtute obediencie districtè præcipiendo mandamus, quatenus singuli per Civitates, & Dioceses vestras singulis diebus Dominicis, & Festivis per vos, & subditos vestras hæc solemniter publicantes ea præcipiatis, & faciatis, quantum in vobis fuerit firmiter observari. Denuntiatis etiam eisdem Fanensibus quod si diu in sua contumacia perduraverint poterunt non immerito formidare ne Civitatem ipsorum Episcopali Dignitate privemus, ut in quo deliquerint iusto iudicio puniantur, & eorum insolentiam comprimamus potentia brachii secularis.

Datum Ferentinis septimo Kalendas Octobris Pontificatus Nostri Anno secundo.

X V.

Confirmatio Privilegiorum, & libertatum Judæi concessorum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis in Christo filiis fidelibus Christianis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sicut Judæis non debet esse licentia in Synagogis suis, ultra quam in permittitur est lege presumere, ita in his, que eis concessa sunt nullum debent præjudicium sustinere. Nos ergo licet in sua magis velint duritia perurare, quam Prophetarum verba, & suarum Scripturarum arcana cognoscere, atque ad Christiane fidei, & salutis notitiam pervenire, quia tamen defensionem nostram, & auxilium postulant, ex Christiane pietatis mansuetudine Prædecessorum nostrorum felicitis memorie Calixti, Eugenii, Alexandri, Clementis, Celestini, & Innocentii Romanorum Pontificum vestigis inherentes, ipsorum petitionem admittimus, eisque protectionis nostre clypeum indulgemus. Statuimus etiam, ut nullus Christianus invitos, vel nolentes eos ad Baptismum per violentiam venire compellat, sed si eorum quilibet sponte ad Christianos fidei causa confugerit, postquam voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque aliqua efficiatur calumnia. Veram quippe Christianitatis Fidem habere non creditur, qui ad Christianorum Baptisma non spontaneus, sed invitatus cognoscitur pervenire. Nullus etiam Christianus eorum personas sine iudicio potestatis terre vulnere, aut occidere, vel suas illis pecunias auferre presumat, aut bonas, quas hactenus in ea, in qua habitant Regione, haberint consuetudines immutare. Præterea in festivitatum

suarum celebratione quicumque sustibus vel lapidibus eos ulla tenus non perturbet, neque aliquis ab eis coacta servitia exigat nisi ea, que ipsi preteritis facere temporibus consueverunt; Ad hæc malorum hominum pravitati, & avaritiæ obviantes decernimus, ut nemo Cæmeterium Judæorum mutilare, vel minuire audeat sine contentu pecunie corpora humata effodere. Si quis autem decreti hujus tenore cognito temere, quod ablit, contraire tentaverit, honoris & officii sui periculum pariat, aut excommunicationis ultione plectatur, nisi presumptionem suam digna satisfactione correxerit. Eos autem dumtaxat hujus protectionis præsidio volumus commuiri, qui nihil machinari presumpserint in subversionem Fidei Christianæ.

Datum Laterani per manum Raynerii Sanctæ Romanæ Ecclesie Vicecancellarii septimo Idus Novembris Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ Anno millesimo ducentesimo decimo septimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno secundo.

X VI.

Exhortatio ad Archiepiscopum Arborensensem, ejusque universos Ecclesiarum Provincie sue Prelatos, ut orationibus & auxiliis opportunis pro Terræ Sanctæ liberatione desudent.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Archiepiscopo Alborensi, & universis Episcopis, ac omnibus Ecclesiarum Prelatis tam exemptis, quam aliis per Albanen. Provinciam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Adversus Hostes visibiles invisibilibus armis idest orationibus dimicare veteribus exemplis instruimur, que nostris quoque temporibus innovata, quando exercituum Dominus Infidelium multitudinem bello Hispanico tradidit in manus paucorum fidelium gloriam; Ecce autem tempus quo universi fideles ad hæc debent Arma concurrere; Ecce tempus quo cinere debent aspergere caput suum; Ecce tempus quo debent in Cælum lacrymarum, & orationum vocibus exclamare, ut ille qui non in multitudine dimicat innovatis signis, & mirabilibus immutatis secundum omnipotentiam suam multitudinem in paucitate devinctus. Charissimi etenim filii Nostri A. . . Hungarie Rex Illustris, & Austriæ ac Moraviæ Duces Viri utique dignitatis honore conspicui, sed non minus fidei devotione præclari cum nonnullis Comitibus, Baronibus, & alio Comitatu suo Dei munere ventis usque felicibus litora Hierosolymitanæ Provincie feliciter attigerunt, qui attendentes, quod non est differentia in conspectu Dei Cæli liberare in multis aut paucis, quia non in exercitus multitudine, sed de Cælo victoria ministratur, Terram Babiloniæ in multitudine quidem parva, sed strenua de superno consilio auxilio sint ingressi, quis fidelis hoc audio lacrymis, & orationibus indulgere non debeat ac ad Dominum oris, & cordis vocibus exclamare, cum pars corporis nostri, quod est Ecclesia corporis

Molestias eis inferri venat.

Firmiter decreti hujus.

Dat. die 6. Novembris Pontificatus Anno 1.

Idem.

Adversus fidei hostes orationibus prius dimicandum.

Hungarie Rex in Babiloniam perterritus.

poris, cujus caput est Christus Corporis, cujus
 formis singuli membra forsan hac ipsa hora glo-
 riosa pro fide Christi certamina ineat suisque
 diffidens viribus, ac de sola divina virtutis mi-
 seratione confidens ad eam facilius impetran-
 dam nostrarum suffragia orationum exposcat.
 Sane Nos cum ad nostram pervenit notitiam
 illos terram predictam intrasse, animam nos-
 tram effudit coram Deo, illum pro eis in la-
 crymarum affluentia deprecantes, & quia de
 meritorum nostrorum qualitate diffidimus tam
 Clerum, quam Populum Urbis convocavimus
 in Basilica Salvatoris, atque inde ad veneran-
 dam gloriosae Matris ejus Ecclesiam praetatis ca-
 pitibus Beatorum Apostolorum Petri & Pauli
 pedibus nudis processionaliter ivimus, ut pra-
 fatis Jesu Christi Atletis ejus Genetricis obtentu
 supremum impetrareimus auxilium, ad quod nos-
 tra non sufficere merita sciebamur. Verum
 quia per eos totius Populi Christiani negotium
 geritur, quare dignum est, ut ad exorandum pro
 eis Christianus quilibet in oratione humiliter
 prostratur, solemnes pro hoc processiones
 in singulis Civitatibus, & aliis locis, in quibus est
 frequentia Populorum, prima sexta feria cujus-
 libet mensis providimus faciendas sperantes,
 quod ille qui dictatam in Ninivitis sententiam
 eorum humiliatione inspecta misericorditer
 revocavit, quique uno Moysse orante pro Popu-
 lo Israel convertit Amalechitas in fugam, &
 Solem Josue precibus stare fecit, qui denique
 suos ad se de quacumque tribulatione claman-
 tes se auditorum ineffabili pietate promisit, de-
 vote pulsatus tot fidelium suorum clamoribus
 nequaquam continebit suae viscera pietatis, sed
 propter semetipsum inclinabit ad preces ser-
 vorum suorum propitius aures suas, & effun-
 dens iram suam in gentes, quae non noverunt
 eum, & in Regna, quae non invocant nomen
 ejus, ad laudem & gloriam suam confringet
 cornua peccatorum. Ideoque charitati vestrae
 per Apostolica scripta praecipiendo mandamus,
 quatenus hac cum devotione debita fieri facia-
 tis, ita ut quilibet vestrum nisi iullo impedi-
 mento excusetur, interit suis indutus insigni-
 bus, & pedibus nudis, quatenus exemplo vestro
 ad idem provocetur devotio subditorum. Reli-
 giosi autem in locis solitariis commorantes hac
 in Claustriis suis eo devotius exequantur, quo
 magis a mundanis tumultibus sunt immunes
 subditos vero vestros tam mares, quam mulie-
 res sollicito moneatis, ut ad hac faciendam non
 in veste pretiosa, seu in alio inani cultu con-
 veniant, sed in eo, per quem se ipsos ad devotio-
 nem motuo provocant, ac humiliationem in-
 ternam exterioris habitus humilitate demon-
 strent. Memores quod Ninivite, de quibus jam
 sermo processit, in humiliatione sua se facis a
 minore usque ad maximum induerunt, adeo ut
 ipse Rex abjecta Regali purpura se sacco induer-
 et, & asperserit cinere, propter quod apud
 eum, qui humilia respicit, meruerunt misericor-
 diam invenire. Ad hac Crucesignatos omnes
 ad celerem succursum illorum sedulis exhor-
 tationibus animatis, & faciatis per alios ad hoc
 idoneos animari, ita quod in instanti Passagio
 Deo Duce transeant universi: Hiis vestrum qui
 muniti sunt Crucis signaculo cum illis pariter
 profecturis in Nomine Domini Jesu Christi. Ut

Habite ab-
 titice cum
 Clero preces
 solemnes.

Est fieri man-
 dat in omni-
 bus Ecclesiis.

Crucesignati
 ut eo se con-
 ferant inno-
 vandi.

autem de statu Terrae vos certiores reddamus,
 & ad providendum, quae sunt necessaria, cautio-
 res, tenorem literarum, quas nuper a Magistro
 Domus Militiae Templi recepimus praesentibus
 de verbo ad verbum duximus inferendum, qui
 talis est: Reverendissimo in Christo Domino,
 & Patri Honorio Dei providentia Sanctae Ro-
 manae Ecclesiae Summo Pontifici suorum Subdi-
 torum devotissimus Frater W. .... de Car-
 noto Pauperis Militiae Templi Magister humilis
 debitam cum osculo pedum reverentiam, &
 obedientiam Paternitati Vestrae statum Terrae
 Sanctae, quam Dominus proprio sanguine suo
 consecravit praesentibus duximus intimandum.
 Hoc igitur vobis constat, quod ad discessum
 praesentium innumera Peregrinorum multitu-
 do tam militum, quam servientium vivifice
 Crucis insignita caractere ab Alamani Imperii,
 & aliorum Regnorum variis partibus
 confluentis apud Acon adventarunt Sephedius
 vero Magnus Soldanus in Terra Babilonis com-
 morans ibidemque existens immobilis de se mi-
 nime confidebat. Reverebatur etenim Regis
 Hungariae, & Ducum Austriae & Moraviae ad-
 ventos qui cum copiosa multitudine Militum
 ac Servientium Cleri, & Populi apud Acon
 applicuerunt timebat etiam dictus Sephedius
 Navigium Erisonum, quod apud Acon in pro-
 ximo applicaturum ferebatur Coradinus vero
 filius ejus in Marchis nobis adjacentibus iter
 suum direxerat, & accessus. Et hoc vobis inti-
 mamus, quod annis pluribus retroactis non re-
 colimus Paganismum in statu fuisse debiliori,
 quam nunc extat, quem Pater Omnipotens deo
 die in diem permittit pejorari, sed in partibus
 nostris frumenti, & hordei, & omnium huma-
 ne sustentationis necessariorum caritudo est ma-
 xima. Seges autem fallens Agricolam in hoc an-
 no in minima quantitate fuit recollectae specta-
 bant indigenae etiam, quod seges de partibus af-
 ferretur transmarinis, sed minimum in hoc an-
 no fuit apportatum. Est & aliud in eodem modo
 videlicet super aquaturis adeo grave, quod
 aequi nullo modo possunt venales inveniri. Quo-
 circa universis Crucesignatis ac signandis bona
 fide consulatis quatenus de predictis se student
 premunire de quibus in partibus nostris nullum
 invenient consilium vel juvamen. Coeterum
 sciatis, quod ante adventum Regis Hungariae, &
 Ducis Austriae provivum fuit a Domino Patriar-
 cha, & Rege, & Peregrinis, & Fratribus Ho-
 spitalis, & nobis quod versus Neapolim Syriae
 iter arripere cum Coradino sinos expecta-
 ret pugnaturi. Post adventum vero predictorum
 Magnatum in hoc omnes unanimiter assensum
 exhibuimus, quatenus in manu forti per Mare,
 & Terram in Babiloniam proficisceremur ad
 obtinendam Damiatam, ut sic cautius, & pro-
 visius versus Sanctam Terram Hierosolymita-
 nam. Iter prepararemus omnes igitur Cruce-
 signati, seu Crucesignandi sollicito moneantur,
 ut quam majorem poterunt secum ducant co-
 piam victualium, & equorum.

Datum Laterani octavo Kalendas Decem-
 bris Pontificatus nostri anno secundo.

Magistri Tem-
 pliarum ad
 Honorium li-
 tere de statu
 Terrae Sanctae.

Dati die 14.
 Novem. 1217
 Pont. An. II.

Ex Reges. **Conditiones Pacis servandae inter Pisanos, & Januenses.**

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.
 Dilectis filiis Potestatibus, & Populis Pisa-
 nis, & Januensibus salutem, & Apo-
 stolicam benedictionem.

Exordium.

Miseratur & misericors Dominus, qui
 non obliviscitur misereri, exurgat
 nunc imperaturus ventis & flatibus, ut fiat ex
 commotione tranquillitas, procella turbationis
 mitecat in auram, & sileant fluctus ejus, cum
 diei malitia, & pericula temporis invalefcunt:
 ita ut quos praedixit Apostolus dies novissimos
 sentiamus instare, ac tempus avertit, in quo
 qui amici sunt sponsi, sponse ulciscuntur inju-
 rias, ut jugum tollatur captivitatis nostrae ac
 captivae filiae Syon vincula dirumpantur. Unde
 cum Vos ad invicem dudum commoverit fremitu
 tempestatis, utamini jam beneficio pacis
 quia homini pacifico sunt reliquiae & pacifici
 Dei Filii vocabantur, & cum inter alios Christi
 Atletas necessarii fuis succursui Terrae Sanctae
 potenter acciogimini contra Crucis blasphemias,
 cum jam sit revelatio improperiorum nostro-
 rum in januis, ut speramus. Sane Nos, qui ejus in
 Terris vicem gerimus, qui pacem suis discipulis
 nunciavit, & eam mundo reliquit, ad reforman-
 dam inter Vos pacem laboravimus, & iustiti-
 mus bona fide, utpote qui Animarum salutem,
 & Civitatum vestrarum honorem diligimus, &
 optamus: ad quod melius peragendum olim de
 latere nostro Venerabilem Fratrem nostrum
 Hugonem Episcopum Hostien. ad Vos duximus
 destinandum, qui a vobis, quod super hoc man-
 datis nostris omnibusque faceremus per Nos seu
 Nuncios vel literas pareatis, juramento recepto,
 & utriusque partis voluntate plenius intellecta,
 vobis injunxit, ut Nuncios & Procuratores ido-
 neos, qui mandata nostra reciperent, ad nostram
 praesentiam mitterent, & ipse postmodum ad
 Apostolicam Sedem rediens Nobis, & Fratribus
 nostris exposuit plene ac fideliter universa. Nos
 igitur per ejus fidelem relationem instructi Nun-
 cius, & Procuratoribus vestris videlicet Nobili-
 bus Viris Gisherto Albigo, & Leon pro vobis
 Pisanis, & Huberto Spinulz, Fulconi Castelli,
 Daniele Dorze, & Hugone Cancellario pro vo-
 bis Januensibus ad Nos super iis ex parte ve-
 stra transmissis in nostra praesentia constitutis,
 vobis sub debito juramento de communi Fra-
 trum nostrorum consilio praecipimus, quae se-
 quuntur. Vos itaque Januenses postquam Nuncios
 vestri ad propria remeabunt infra mensem cu-
 stodiam Castri Bonifatii Nobis, & Romanae Ec-
 clesiae assignetis, tenendi usque ad beneplacitum
 nostrum per eos, quos ad hoc duxerimus depu-
 tandos, ita ut per hoc nullum Romanae Ecclesiae
 praedictum generetur, & vos Pisanorum Nun-
 cium statim nomine omnium Pisanorum praedictis
 Nunciis Januen. pro Januensi Civitate, & om-
 nibus Civibus Januensibus, & pro universis, qui
 sunt de eorum districtu in terra & mari, & vos
 Pisani pro vobis, & vestris omnibus postquam

Inter Pisanos
 & Januenses
 pacem curat
 Honorius.

Legatum ad
 hoc mittis.

Procuratores
 utraque ex
 parte Romanam
 missi.

Pacis condi-
 tiones a Pon-
 tifice propo-
 sitae.

* Legendam
 creditur
 & vos Janue-
 Nuncios statim
 nomine om-
 nium Januensium
 praedictis Nun-
 cius Pisanorum
 pro Pisanis Ci-
 vitate, & om-
 nibus Civibus
 Pisanis,

Bull. Rom. Tom. III.

Nuncios vestri redierint Januensibus, & suis om-
 nibus veram plenam, & firmam pacem redda-
 tis, & impofterum conservetis, & hoc praeci-
 pimus salvis omnibus aliis mandatis nostris super
 iis, quae ad pacem facere dignoscuntur, ut per
 nos universis demum discordiis infra tempus
 praefigendum a nobis Domino cooperante so-
 pitis pax inter vos perpetua valeat conservari,
 & vos Pisani pacem eandem omnibus vestris
 curetis absque more dispendio nuntiare, vosque
 Januenses Nuncios nomine omnium Januensium
 dictis Pisanorum Nunciis pro Civitate Pisana
 Pisanis, & omnibus suis, & vos Januenses pro
 vobis, & vestris omnibus sicut in Pisanis est di-
 ctum eadem per omnia faciatis. Ad haec praeci-
 pimus vobis Pisanis, ut Nobili Viro Judici Tur-
 ritano, & ejus filio rebuque ipsorum in terra,
 & mari veram firmam, & plenam pacem red-
 datis, atque servetis. Omnia vero, quae a tempo-
 re nobis praefiti juramenti sunt hinc inde ablata,
 vel deinceps auferri contigerit; restitueret vos
 Pisani, & Januenses damnum pallis, & patien-
 tibus procuretis, & ad id plenius exequendum
 post susceptionem praesentium infra mensem
 vos Pisani duos Cives Januenses, & vos Janu-
 eses totidem Pisanos pacis amatores discretos, &
 providos eligatis, quos post eorum electionem
 infra triduum, quod de manifestis infra quadra-
 ginta, & de dubiis vero post querelam propo-
 sitam infra sexaginta dies pronuncient, & Pot-
 states, Rectores, seu Consules vestros, qui pro
 tempore fuerint, ut id quod ab illis pronuncia-
 tum fuerit faciant post pronunciationem infra
 viginti dies executioni mandari, astringatis vin-
 culo juramenti. Haec autem vobis ad praesens
 salvis omnibus aliis mandatis nostris duximus
 injungenda. Volumus etiam vobis Januensibus
 jus pignoris, quod in Judicatu Arborea vos ha-
 bere proponitis, salvum fore, ita ut nihil conse-
 quamini ultra sortem, & ea percepta vel si jam
 perceptis eandem, ipsa contenti dictum pi-
 gnus absolutum absque difficultate aliqua di-
 mittatis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hujus
 nostri praecipi paginam infringere, vel ei ausu
 temerario contraire. Si quis autem hoc atten-
 tare praesumpserit, indignationem Omnipotentis
 Dei ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum
 ejus se noverit incursum.

Datum Laterani Kalendis Decembris Pon-
 tificatus nostri anno secundo.

Clausula.

Dati die 14.
 Decem. 1217
 Pont. An. II.

XVIII.

Idem.

Confirmatio Donationis cuiusdam Ecclesie per Angliæ Regem Hospitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe factæ.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Hospitalis Sanctæ Mariæ in Saxia, salutem & Apostolicam benedictionem.

Donatio 2. Joanne Regis facta.

Eam confirmat Pontifex.

Littere Joanne Regis.

CLARE memoria Joannes Rex Anglorum ad preces, & exhortationes felicis memorie Innocentii Papæ prædecessoris nostri Ecclesiam de Wintele, quæ ratione patronatus pertinebat ad ipsum, in puram, & perpetuam Eleemosynam ad usum, & sustentationem Infirmorum ac Pauperum Hospitali vestro donavit statuens & concedens, ut donec ipsa vacet Ecclesia, centum marcas annuatim ad sacarium in festo Sancti Michaelis idem percipiat Hospitali. Nos igitur ad exemplar memorati Prædecessoris nostri in favorem Hospitalitatis donationem, & concessionem ipsam ratam habentes, eandem Ecclesiam salvo Episcopali jure, vobis, & per vos eidem Hospitali auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communitus: statuente, ut postquam ab eo, qui nunc possidet illam, canonice fuerit absoluta, vos per idoneum Vicarium deserviat eidem, & assignata sibi de proventibus eius congrua portione ceteros ad Hospitalitatis usum percipiat sine contradictione cujusquam: Ad majorem vero certitudinem hujus rei tenorem literarum donationis, & concessionis ejusdem Regis de verbo ad verbum huic pagine duximus inferendum: Joannes Dei gratia Rex Angliæ, Dominus Hybernix Dux Normanniæ, & Aquitaniæ, & Comes Andegaven, omnibus ad quos præsentis charta pervenerit salutem: Scitis Nos divine pietatis intuitu, & pro salute Animæ nostræ, & Animarum Antecessorum, & Hæredum nostrorum, & ob reverentiam Domini Papæ Innocentii, cujus preces super hoc recepimus concessisse, & præsentis charta confirmasse Hospitali, quod idem Dominus Papa construxit apud Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Saxia, quæ Anglorum dicitur, & Anglorum fuit Hospitio deputata ante Basilicam Beati Petri positam secus stradam, centum marcas annuatim percipiendas ad sacarium nostrum in termino Sancti Michaelis quousque Ecclesia de Wintele, quam dedimus predicto Hospitali in puram, & perpetuam Eleemosynam ad usum, & sustentationem Infirmorum, & Pauperum ejusdem Hospitalis, vacaverit: Et cum vacaverit prædicta Ecclesia cessabimus in solutione prædictarum centum marcarum Testibus Domino Herimanno Archiepiscopo Cantuarien., Ernesto Helyen, Joanne Horvicien., & Wilhelmo Londonien Episcopis, Guillelmo filio Petri Comitis Essexini, Comite Wilhelmo Marciallo, Roberto Comite Leycestrie. Datum per manum Sifridi Præpositi Beverlacen., & Archidiaconi Wellen apud Westien, vicesima quinta die

Clausula.

Dat. die 13. Januar. 1218. Pont. An. II.

Idem.

Aldefonsus Rex de Ecclesia Rom. optime meritis.

Sub protectio ne S. A. suscipitur, eique Regnum confirmatur.

Consus annuus eidem. Sedi persolvendæ.

Martii anno Regni nostri quinto.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis, & Constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Dat. Laterani tertio nonas Januarii Pontificatus nostri anno secundo.

XIX.

Portugalliæ Rex, ejusque Hæredes, & Regnum sub Apostolicæ Sedis protectione suscipiuntur, cum solutione Censuum duarum marcarum auri singulis annis.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Aldefonso Illustri Portugallensi Regi, ejusque Hæredibus in perpetuum, salutem & Apostolicam benedictionem.

Manifestum probatum est argumentis, quod per sudores bellicos, & certamina militaria Inimicorum Christiani nominis intrepidus extirpator, & propagator diligens Fidei Christianæ, sicut bonus filius, & Princeps Catholicus multimoda obsequia Matræ Sacrosanctæ Ecclesiæ impendisti, dignum memoria nomen, & exemplum imitabile Posteris relinquens. Equum est autem, ut quos ad regimen, & salutem Populi ab alto dispensatio celestis elegit, Apostolica Sedes affectione sincera diligit, & in justis postulacionibus studeat efficaciter exaudire. Proinde Nos attendentes Personam tuam prudentia ornatam, justitia præditam, atque ad Populi regimen idoneam eam ad exemplar felicis recordationis Alexandri, & Clementis Prædecessorum nostrorum Pontificum Romanorum sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & Regnum Portugalliæ cum integritate honoris Regni & dignitate, quæ ad Reges pertinet, necnon & omnia loca, quæ cum auxilio ecclesiæ gratiæ de Saracenorum manibus eripueris, in quibus jus sibi non possunt Christiani Principes circumpositi vindicare, Excellentiæ tuæ concedimus, & auctoritate Apostolica confirmamus. Ut autem ad devotionem, & obsequium Beati Petri Apostolorum Principis, & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ vehementius accendaris, hæc ipsa præfatis Hæredibus tuis duximus concedenda, eosque super iis, quæ concessa sunt, Deo propitio pro iniuncto nobis Apostolatus officio defendemus. Tua itaque intererit fili charissime ita circa honorem, & obsequium Matræ Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ humilem, & devotum existere, & sic te ipsum in ejus opportunitatibus, & dilatandis Christianæ Fidei finibus exercere, ut de tam devoto & glorioso filio Sedes Apostolica grateletur, & in ejus amore quiescat. Ad indicium autem, quod præscriptum Regnum Beati Petri juris existat, pro amplioris reverentiæ argumento statuit Illustris memorie Rex Alphonus Avus tuus duas marcas auri annis

Clausula.

Dat. die 11. Januar. 1218. Pont. An. II.

XXI.

In teramensi Cathedrali Ecclesiæ, quæ per Romanos Pontifices Spoletanæ fuerat unita, Episcopalis dignitas restituitur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Petro Priori, & Clericis Interamnen, salutem, & Apostolicam benedictionem.

VEN. Fratri nostro Benedicto Episcopo cum quibusdam Canonicis Spoletanis, & tibi fili Prior cum Clericis Sanctæ Mariæ Interamnen, in bon. mem. Innocentii Papæ Prædecessoris nostri presentia constitutis pro eadem Ecclesia supplicabatur humiliter: & cum Cathedralis fuit ab antiquo, ita quod inter alios gloriosos Martyres Valentinum, & Proculum, & Anastasium confessorum meruit habere Pontifices, non obstante quod aliquanto tempore propter inopiam langueret proprii Pastoris destituta solatio, restaurare dignamur in ipsa Episcopalis dignitatis honorem, quia cum per Dei gratiam, & populus satis abundet, & adeo ferveat ejus devotio, quod plena manu conferentibus omnibus in communi de competentis dote, ac idoneis ædificiis providetur contra damnum, quod rerum defectus hæcenus intulit, deberet suffragante jam copia restaurari, sic cessante causa, cesset effectus. Sed ad hæc objecta fuerunt primo longinquitas temporis, quo Interamnen. Spoletana possedit Ecclesia tanquam suam, cujus dicebatur memoria non extare; secundo concessionem quorundam Romanorum Imperatorum, quorum unus Comitatum Civitatis Interamnenis, & alius Monasteria, & quasdam Ecclesias Civitatis ejusdem Spoletanæ videbatur Ecclesiæ concessisse. Tertio, confirmationes quorundam Romanorum Pontificum, qui concessionem Imperatorum, & specialiter plebis Sanctæ Mariæ Interamnenis, ut privilegiorum verbis utamur, inter alia Spoletano Episcopo conservabant. Quarto, quod olim inter Spoletanum Episcopum, & Clericos Ecclesiæ vestræ talis compositio intervenit, ut nullum ad beneficium, sive partem beneficii reciperent, sine ipsius assensu, & quod eadem annuatim hospitiis duo darent, ut luderent, ac prædicarent, ut Interamnenes Laici solverent decimas, & mortuaria Episcopo Spoletano, & quæ tria, tam in Ecclesiis, quam Clericis, & Laicis jus Episcopale recognoscere eidem Episcopo dicebatur. Ad quæ fuit a vobis responsum. Primo, quod si Spoletanus Episcopus, Interamnensem Ecclesiam Spoletanæ subjectam ab antiquo fuisse, proponeret, præteriti cursum quantumcumque temporis allegaret, quasi obstaculum præscriptionis opponens, cum res suas nemo præscribat, & nullorum acquirat in proprio servitute: quod si eam tenuit commendatam, sicut interdum Constantius Narniensis fuit Episcopus, quia commendatarius sibi nomine possedit, & per consequentiam non præscripsit, cum in talibus, secundum canonicas sanctiones, bona fides, justus titulus, & continua possessio requirantur. Secundo, quod Imperialis concessio nihil spiritualis juris auferre potuit, vel

Ha Regest. Vaticanæ capit. P. 114. l. 1. c. 1. m. 1.

Capituli Interamnen. preces ad Innocentium PP. pro restitutio. ne dignitatis Episcopalis.

Rationes a Spoletano Episcopo in com. terram prolatæ.

Societ. respo. n. si. um. lat. ee. ramnenium.

annis singulis nobis nostrisque successoribus persolvendas. Quem utique Census ad utilitatem nostram, & successorum nostrorum Bracharen. Archiepiscopo, qui pro tempore fuerit, tu & successores tui curabit assignare. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat Personam tuam aut heredum tuorum, vel etiam præfatam Regum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, aut aliquibus vexationibus fatigare. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica Secularisve Persona hanc nostre Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit secundo tertiove communita nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem Regi, & Regno sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani tertio Idus Januarii Pontificatus nostri anno secundo.

XX.

Quod Fratres Ordinis Carthusien. ab eorum solitudine per neminem distrahantur, vel testimonium ferre, juramentumve calumniæ subire compellantur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis, & Episcopis in quorum Diocæsi bus sunt Domus Carthusien. Ordinis constitutæ salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum dilecti filii Fratres Carthusien. Ordinis solitudinem evolarint, illicque pro suis, & aliorum peccatis gemendis in ara cordis, martatis carnalibus desideris, holocaustum offerentes Domino semetipsos, ne pedes quos laverant, cogantur iterum inquinare, Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus quilibet vestrum Parochianos suos, qui eos præsumpserint temere molestare, ut super hoc eis debitam satisfactionem impendant, monitione præmissa per censuram ecclesiasticam appellatione remota compellat.

Et quoniam iidem, ut credimus, ad calumniam projecterunt, auctoritate præsentium inhibemus, ne quis Priores, seu Fratres Ordinis memorati subire compellat calumniæ juramentum, nec iidem ad ferendum testimonium cogantur invitari.

Datum Lateran. quinto Idus Februarii, Pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 9. Febru. 1218. Pont. An. II.

adferre cum Laicis, quantumcumque Religio-
sis, disponendi de rebus Ecclesiasticis nulla sit
attributa facultas. Quapropter is, qui loca Re-
ligiosa voluisse conferre videtur, nil contulit;
cum regulariter quantum juris in alium, quis
habeat, transferre non possit, & sic quamvis
donationis verba protulerit, effectum conferre
nequivit, nec in generali comitatus donatione,
si etiam in temporalibus tenuisset, cum eo tem-
pore terram illam per usurpationem contra Ec-
clesiam, Imperium possideret, quod spiritualis
juris existit, dici debet, quasi cum universitate
tentasse, quoniam nec particulariter, nec cum
toto habere potuit id donator. Tertio, quod per
confirmationes Romanorum Pontificum gene-
rales, nihil videtur adjectum, cum firmam non
præcesserit, quod sic poterit confirmari, quia
per eas novum jus non consuevit acquiri, sed
robur adjicitur legitime acquisitis. Unde in
privilegiis continebatur exhibitis clausula con-
fecta, videlicet, sicut iuste, ac canonice posside-
tis. Quarto, quod etsi forte præfatis clericis al-
legata compositio præjudicium aliquod potuis-
set adferre, posteris non noceret, cum enorme
dispendium vacantis Ecclesie fuerit attentatum,
præsertim cum, & quilibet Episcopus alius, cui
recommenda fuerit Ecclesia, potuisset perci-
pere talia sine præjudicio libertatis. Pro Spo-
letanis autem fuit propositum, quod si habe-
rent necesse recurrere ad præscriptionis auxi-
lium, nec commendatam, nec suam fuisse In-
terramensem Ecclesiam allegarent, sed posse-
dissent pro sua, & ab eo tempore, cujus memoria
non extabat, unde etiam si qui præscribere
coeperat ab initio bonam fidem non habuerit,
potuit postea bona fide possidere successor, a quo
ultra tempus illud effluxit, quod exigitur ad
præscriptionem quadragensariam confirman-
dam; præterea per concessionem Imperatorum,
& confirmationes Romanorum Pontificum, si
forte jus plenum Spoletana Ecclesia non fuisset
adepta, titulum tamen probabilem habuit, ut
sic Interamensem Ecclesiam possidendo pro
sua, præscriptionem canonicam bona fide, ac
iusto titulo confirmaret. Ceterum si Cathedra-
lis fuerat, non latuit illos Romanos Pontifices,
qui inter Ecclesias alias Sanctam Mariam Inte-
ramensem Ecclesiam per authentica privi-
legia confirmantur Ecclesie Spoletanae, & sic
consensu tacito, quinimo facto talis expresso,
eam subicere videbantur, cum illa cui confir-
matur major haberi consueverit confirmata,
& consequenter Interamensem Ecclesiam Epi-
scopali dignitate privatam fecerunt, quoniam
alias satis esset ridiculum, ut Episcopalis Epi-
scopali subiecta dicatur, unde non absque cau-
tela, cum eadem confirmata fuit Ecclesia, plebs
extitit nominata, quasi nollet eam fore Cathedra-
lem in posterum confirmator. Compositio
non allegata superior, non solum præteritis,
sed etiam presentibus, & futuris dicebant præ-
judicium generasse, cum successores illarum,
cum quibus inita fuerat, sic in emolumenta,
sic & in damna successerunt, tempore nihilomi-
nus tanto silentes, quod etiam si qua illis con-
tra compositionem eandem actio competere
potuisset, fuit omnino præscriptione sublata. His
autem sic fides adimi videbatur: est quidem
cantum in iure, quod ubi Episcopatus certi sunt

Spoleteni Pra-
scriptioni im-
memotabili-
tatem.

UNI

limites præscribi non possunt, ne status Provin-
ciarum, sive Diocesum confundantur. Multo
ergo minus Episcopalis dignitas præscriptione
non tollitur, ex qua nimia consuetudo sequeretur.
Porro Spoletanus nequivit Episcopus Interam-
ensem Ecclesiam per præscriptionem hujus-
modi, Pontificali dignitate privare, cum sua
debuerit esse contentus, & alienam possidere,
vel quasi possidere nequiverit, ut diceretur unus,
vel simplex Episcopus duas dignitates Episcopa-
les habere, ac ratione unius major, & ratione
alterius minor haberi ut novo jure, nec Metro-
politano, nec simplex Episcopus haberetur;
nec obviat, ut dicatur non dignitas, sed Episco-
pali locus præscriptus, cum nec dignitas pro-
pter prædicta, nec locus dignitati connexus po-
tuit Sede Vacante præscribi. Præterea cum In-
teramensis Ecclesia proprio gaudebat Ponti-
fice, immediate Romano Pontifici subiacebat,
contra quem sola centenaria currit præscriptio,
de qua Spoletanus Episcopus per tempora schis-
matum, quæ aliquando per 40. annos, & ali-
quando 10. & 8. durasse noscuntur, idem medio
subducantur, prout debent de jure deduci; do-
cere non posset, cum tot annorum testes ho-
necos invenire nequiret, & sic compositio illa
non obviat, ut Ecclesie Romanæ præjudicet,
quando de mera iustitia Cathedrali ibi restau-
ret honorem, & obedire cogantur Clerici, qui
pro tempore fuerit Cathedrali, quoniam si
etiam componentes aliquod præjudicium ad po-
steros transfussissent, sed vacanti nocere non po-
terat, & futuro præjudicare Pastori, alioquin
posset subiecti, cum vellent iura suorum Prae-
latorum excutere, si sic prælationis electio sub-
iaceret arbitrio subiectorum. Satis quia pro
non dato habetur, quod ab eo datur, qui dandi
non habuit potestatem, & dici non debet iustum
possessionis titulum contulisse, qui possidere
nequivit: nullum probabilem titulum circa spi-
ritualia per concessionem Imperialem Spoletanus
Episcopus fuit assecutus. Hæc confert, si
solan erravit, quasi juris ignarus, talia de
manu recipiens laicali, cum stultus melioris
conditionis esse non debeat, quam peritus. Per
confirmationes quoque Romanorum Pontifi-
cum novum possessionis titulum Spoletanus
non acquisivit Episcopus, cum ea tantum modo
confirmantur, quæ iuste, ac canonice posside-
bat. Porro licet plebem Sanctæ Mariæ Inte-
ramensis videatur inter alias Ecclesias in suis
privilegiis confirmasse, non propter hoc sequi-
tur, quod de Ecclesia intellexerint Cathedrali,
cum non simpliciter Interamensem Ecclesiam
dixerint, sed plebem Sanctæ Mariæ Interam-
ensis, & forte non absque cautela, nec ideo,
quod sciebat Cathedrali Interamensem fuisse,
sequitur, quod sciverint talem hanc esse, quam
plebs simpliciter inter alias vocabat, per quod
plus impetrantis notatur objectio, quam libe-
ralitas confirmantis, cum confirmationes hujus-
modi suspitione non careant, ubi nomen
supprimatur dignitatis. Ceterum, si etiam ta-
citus posset præsumi consensus, non deberet
sufficere talis præsumptio, maxime in manife-
stæ præjudicium libertatis, quia cum omnis
res per quascumque causas contrahitur, per
eandem regulariter dissolvitur. In talibus, quæ
speciali privilegio summo sunt Pontifici reserva-
ta,

Interam-
ensem.

ta, sicut in concedendo, sic & in auferendo
expressus desideratur assensus. Interim verò
prænominato prædecessore nostro sublato de-
medio apud nos instetis suppliciter, & suppli-
catis instanter, ut jam finem dignaremur dare
negotio. Cum per eundem non contentioso
iudicio, sed cognitione summaria usque adeo
fuit ad ipsius negotii consummationem proces-
sum, quod super hoc demum deliberatum exti-
t a Fratribus in communi, nec superstit aliud,
nisi publicatio voluntatis ejusdem, quæ tantum
facto videbatur exposita, cum idem per cives
Interamenses Ecclesie vestre ad opus futuri
Pastoris in domibus possessionibus, & aliis pro
majori parte fecerit providere. Nos autem,
præter prædicta, considerantes commodum
animarum, quod habitatoribus loci per spe-
cialem Episcopum facilius poterit provenire,
attendentes nihilominus, quod tempore nostro
Interamensis Communitas per adjectionem
non modicum pro Episcopali mensa plene pro-
vidit, ne Divine gratie videamur ingrati, quæ
ad talem statum Interamensem reduxit Ecclē-
siam, ut proprium possit rehabere Pastorem, &
necessario habeat, alicui suffragia mendicare
in eadem de communi Fratrum nostrorum con-
silio, Episcopalis dignitatis restauramus hono-
rem, statuentes, ut nulli, nisi Romano Ponti-
fici sit subiecta.

Qui Episcopus
Iam dignita-
tem Interam-
ensem resti-
tuit.

Dat. die 23.
Januar. 1218.
Pont. An. II.

Ex Pontificis
Cod. Canon.
p. 149.

Exordium.

Datum Laterani Id. Januarii Pontificatus
nostri anno secundo.

XXII.

Sanctorum Confessorum Pontificum Canoni
adscriptur Beatus Wilhelmus Bituricensis
Archiepiscopus cum decreto ut ejus festivi-
tas a Christianidelibus annis singulis celebra-
tur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei,
Dilectis filiis Clero, & Populo Bituricensi
salutem, & Apostolicam Benedi-
ctionem.

ET si electi dicantur pauci respectu mul-
titudinis vocatorum, non est tamen
aliquatenus dubitandum, quin ex tanto fide-
lium numero eligatur maxima multitudo, nam,
& Propheta conquerenti se solum esse relictum,
omnibus aliis interemptis est responsum a Do-
mino: reliqui mihi septem millia virorum, qui
ante Baal genua non curvaverunt. Et Beatus
Evangelista Ioannes, cum revelatum sibi nu-
merum signatorum ex duodecim Tribubus con-
spexisset, vidit Turbam magnam, quæ dinume-
rari non poterat, amictam stolis candidis, & te-
nentem palmam in manibus coram Domino.
Porro justus, & misericors Dominus fideles
suos, quos prædestinavit ad vitam, omnes qui-
dem coronans in patria, quosdam eorum secun-
dam altitudinem divitiarum sapientie, & mi-
sericordie suæ, glorificat, & in via, ut frige-
scentem jam in pluribus charitatis igniculum
accendat, mirabilium novitate signorum, & pra-
vitate confundat hereticam, dum ad Catho-
licorum tumulos faciens miracula pululare,
manifeste demonstrat eos habuisse, dum vive-

rent, silem rectam. Ipsi igitur pia recorda-
tionis Wilhelmum Bituricensem Archiepisco-
pum, quem in vita non solum virtutibus, sed
etiam signorum ostensionibus insigniverat fa-
ciente post obitum crebrioribus miraculis coru-
scare, Venerabilis Frater noster Archiepiscopus,
& dilecti filii Canonici Bituricenses ipsum per
Apostolicam Sedem adscribi Sanctorum catalo-
go instanti devotione, ac devota instantia mul-
totes petierunt.

B. Wilhelmus
miraculis cla-
tus.

Cum autem necessaria maturitate diu sus-
pensæ fuisset petitio eorundem, eo quod, cum
hujusmodi iudicium Divinum sit potius, quam
humanum, difficile est mortalem hominem ju-
dicare de illis, qui velle mortalitatis exuti, cum
Christo creduntur vivere, ac regnare; denum
ipsis propter miraculorum frequentiam petitio-
nem prædictam humiliter replicantibus, nos ne
ministerium nostrum divine dignationi, mi-
rificanti Servum suum, subtrahere videremur,
Venerabili Fratri nostro Antiliiodorensi Episco-
po, & dilectis filiis Boniradii, & Calloviensi Ab-
batibus Cisterciensis ordinis dedimus in manda-
tis, ut cum opera pietatis in vita, & miraculo-
rum vita post mortem: ad hoc quod quis repu-
tetur Sanctus in militanti Ecclesia requirantur,
licet ad Sanctitatem animæ opera sola sufficiant
in Ecclesia triumphanti, diligentissimo inquire-
rent de utroque, & que invenirent fideliter re-
digentes in scripta ea nobis transmitterent sub
suorum munimine sigillorum: quatenus per eor-
um relationem instructi, & in negotio ipso,
securius Domino inspirante procedere valere-
mus: qui primo juxta mandati nostri tenorem,
de illius conversatione, ac vita, ac deinde de mi-
raculis inquisitionem facientes per legitimos
testes, & omni exceptione majores, adstrictos
jurandi vinculo diligentem invenerunt, ipsum
Sanctæ conversationis odorem alius fuisse dum
viveret, & insignium miraculorum multitu-
dine post obitum claruisse, quæ tum quia vobis
nota sunt, tum quia pro sui multitudine non
possent brevitate narrari, præsertim pagina
non duximus inferenda melius æstimantes scrip-
turo gloriosam ejus Historiam universa relin-
quere, quam paucis auctoritatem Balle nostræ
appositione præstando eam reliquis quodam-
modo derogare. Ipsius autem miraculis, quæ
inquirentes prædicti nobis sub suis sigillis inclu-
sa, prout in mandatis receperant, transmiserunt
examinatis per quos de fratribus nostris penitus,
& diligenter; ea demum in pleno consistorio fe-
cimus solemniter recitari, & cum Sanctitatem
morum, & signorum virtutem ad favorem pe-
titionis, pro qua prædicti Archiepiscopus, & Ca-
nonici una cum Episcopis, & Prelatis Bituri-
censis Provincie aliisque quam plurimis vehe-
menter instabant concurrere videremus, divi-
num, & humanum sequuti iudicium, de fratrum
nostrorum consilio post multam deliberationem
habitam cum eisdem necnon Archiepiscopis, &
Episcopis tunc existentibus apud Sedem Apo-
stolicam, quos ad consilium nostrum admisi-
mus de Divina misericordia, & ejusdem Sancti
meritis confidentes ipsum Sanctorum catalo-
go duximus adscribendum, statuentes, ut in
die depositionis ipsius ejusdem festivitatis devo-
te, a vobis, & aliis Christianidelibus annis singulis
de cætero celebratur.

Commissus in
partibus Pro-
cellus.

SS. Carolus
adscriptur.

Quo

Quo circa devotionem vestram monemus in Domino, & hortamur per Apostolica vobis scripta precipiendo mandantes quatenus ejusdem Sancti memoriam cum celebritate debita venerantes ejus apud Deum suffragia humiliter imploretis.

Dat. die 16. Maji 1218. Pont. An. II.

XXIII.

Commissio de Bohemia Rege a Censuris absolvendo, dummodo de damnis Pragensi Ecclesie illatis satisfaciat.

Ex Regest. Pavi. Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Ratisbonen., & dilectis filiis de Ebra, & de Walsafen. Abbatibus Cisterciensis Ordinis Herbipolen., & Ratisbonen. Diocesum salutem, & Apostolicam benedictionem.

Charissimus in Christo filius noster Bohemia Rex Illustris suas Nobis literas destinavit continentes, quod Venerabili Fratri nostro Pragen. Episcopo paratus erat de omnibus, super quibus de ipso, & Baronibus suis conquiretur, pro reverentia nostra satisfactionem congruam exhibere, petens, ut aliquem de latere nostro propter hoc usque Patavijam cum ipso Episcopo mitteremus. Quia vero idem Episcopus de prudentum Virorum Consilio non duxit laborem hujusmodi subeundum, donec plenus disquisitionum extiterit, qualem possit satisfactionem habere de damnis, & injuriis sibi, & Clero suo hactenus irrogatis, quamque habere valeat cautionem, ne attententur similia in futurum. Nos ipsum Regem per nostras rogamus literas, & hortamur, ut in manibus vestris praestet, & a Nobilibus terrae suae praestari faciat idoneam cautionem dimittendi de cetero ipsi Episcopo institutiones, & destitutiones, & judicia qualibet Clericorum, ac alia, quae noscuntur ad jus Pontificalis officii pertinere. Ad haec ipsum Episcopum, & Procuratores suos restituat in Episcopatus sui possessionem liberam, & quietam, & de proventibus substractis sibi, ac iis, qui adhererunt eidem congruam satisfactionem exhibeat, & a suis faciat subditis exhiberi per unum vestrum Nobis plene, ac plane rescribens quicquid super restitutione possessionis ipsius Episcopatus, ac satisfactione damnorum, & aliis supradictis duxerit faciendum, ut tam scripto suo, quam relatione illius e vobis, qui ad Nos venerit hac de causa facti super iis omnibus certiores hujusmodi negotio dignum finem imponere valeamus. Sane salutem ejusdem Regis zelantes ipsi consulimus, ut super eo quod Clericum quemdam ad suspendium judicavit, licet rejecto, ut dicitur Clericali habitu, Clericali videretur privilegio se privasse absolutionis recipiat beneficium ad cautellam. Quo circa discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsum Regem ad exhibendam cautionem praedictam, & ad faciendum eam a suis subditis exhiberi, ac ad restitutionem ipsius

Episcopi, & alia, quae praemisimus monentes prudenter, & efficaciter inducentes eius super iis literas requiratis ad Nos per vestrum aliquem deferendas, relaxaturi sententiam interdicti promulgatam in Regnum si super restitutione ipsius Episcopi, & aliis fecerit, quae hortamur, & impensuri eidem si voluerit, ut praedictum est absolutionis beneficium ad cautellam pro suspensione Clerici memorati. Quod si non omnes iis exequendis poteritis interesse, tu, frater Episcopo cum eorum altero nihilominus exequaris.

Datum Romae apud Sanctum Petrum Idibus Maji Pontificatus Nostri Anno secundo.

Dat. die 12. Maji 1218. Pont. An. II.

XXIV.

Confirmatio Infeudationis Comitatus Melgorii, seu Montis Ferrandi sub anno censu viginti Marcharum Argenti favore Ecclesie Magalonen.

Ibidem.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Magalonen. salutem, & Apostolicam benedictionem.

In regesto Censuali felicitis recordationis Innocentii Papae Praedecessoris nostri contineri perspeximus in hunc modum = Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Magalonen. salutem, & Apostolicam benedictionem. Apostolice Sedis benignitas provide pensans merita singulorum iis &c. prout in Innocentio III. Constit. num. CIV. pag. 273.

Nos igitur tuis iustis precibus inclinati, quod per eundem Praedecessorem nostrum factum est in hac parte ratum habentes illud auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum septimo Kalendas Junii Pontificatus Nostri Anno secundo.

Dat. die 26. Maji 1218. Pont. An. II.

XXV.

Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis Beati Willielmi Abbatis.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Lundan., & Episcopo Roschilden., ac dilecto filio Abbati de Hervvado Cisterciens. Ordinis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Licet Angelus Sathanae se quandoque in lucis Angelum transfigeret, & plerique impietatem suam velantes sub vellere pietatis tanquam parietes dealbati per falsam Religionis speciem, quam praetendunt, ignominiose nomen sibi sanctitatis usurpent, & fallentes opinionem hominum, & se ipsos Deum, qui non irridetur, non fallant, sed justo ejus judicio relinquantur. Isteque, qui novit solus abscondita tenebrarum, hujusmodi perverforum malitiam ab eorum fructibus esse docuerit cognoscendam, ut tamen inter lepraem, & lepraem melius distinguamus, & quae munda fuerint, & immunda sciamus discernere separandum pretiosum a vili; solet Dominus vitam sanctam eorum, qui seminaverunt in lacrymis, id quod metunt in benedictionibus abundantem plerumque miraculis confirmare signisque sequentibus indicare, quod eis splendorem pro meritis dederit sempiternum. Hac igitur ratione cum tu frater Archiepiscopo nobis saepius intimasses, quam pie sobrie, atque iuste felicitis recordationis Willielmi Abbatis de Parachio vixit in hoc mundo, quantaque Sanctorum suorum mirabilis splendor Deus, ne qui forsitan propter eos qui habentes faciem eundem in Hierusalem in dissimilitudinis Regionem, prout supra diximus, abeunt, scandalizarentur, in ipso operetur miracula, per eundem languorem multorum relegando languentium, qui devote auxilium ejus implorant, nobisque devotissime supplicasset, ut & canonizarem eundem, & Sanctorum Catalogo annumerari faceremus, tanto maturiori consilio circa ea censuimus procedendum, quanto in his citius, quam in aliis mole carnis gravatus humane considerationis intuitus potest falli. Quapropter prudentiae vestrae, de qua fiduciam gerimus plenioram per Apostolica scripta mandamus, quatenus inquiratis tam de vita ipsius Abbatis, quam de Miraculis supradictis diligentius veritatem, & quod super his inveneritis sub sigillis vestris nobis remittatis inclusum, ut praesente divina gratia, & sequente, statuamus exinde quod fuerit statuendum.

B. Willielmus miraculis clarus.

Commissio de quo in Summaris.

Dat. die 28. Maji 1218. Pont. An. II.

Datum Romae apud Sanctum Petrum quinto Kalendas Junii, Pontificatus nostri Anno secundo.

XXVI.

Demandatur Inquisitio super Vita, & Miraculis Joannis Eremitae Prioris Conventus S. Mariae de Gualdo.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Dragonarion. & Lutherin. Episcopis, ac dilecto filio Priori Sancti Fortunati Beneventan. Diocesis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ibidem.

Exordium.

Ineffabilis Sapientia Deitatis posse tempora, vel momenta in sua retinens potestate, temporalium etiam habet sola perfectam notitiam actionum, quae quo sunt animo non ignorans opera quantumcumque videantur hominibus grata reprobis nisi ea vivificet pie operationis affectus. Sicut etenim Angelus Sathanae se quandoque in lucis Angelum transfigurat, sic plerique impietatem suam velantes sub vellere pietatis tanquam parietes dealbati per falsam Religionis speciem, quam praetendunt, ignominiose nomen sibi sanctitatis usurpant, & fallentes opiniones hominum, & se ipsos Deum qui non irridetur non fallunt, sed justo ejus judicio relinquantur. Licet igitur is qui solus novit abscondita tenebrarum hujusmodi perverforum malitiam ab eorum fructibus esse docuerit cognoscendam, ut tamen inter lepraem & lepraem melius distinguamus, & quae munda fuerint vel immunda sciamus discernere separando pretiosum a vili solet Dominus vitam sanctam eorum, qui seminaverunt in lacrymis, id quod metunt in benedictionibus abundantem plerumque miraculis confirmare, signisque sequentibus indicare, quod eis splendorem pro meritis dederit sempiternum. Hac igitur ratione, cum nobis dilecti filii Prior, & Conventus Sanctae Mariae de Gualdo fideliter retulissent, quam pie, sobrie, atque iuste felicitis recordatio Joannes Eremita Prioris ejusdem Praedecessor vixit in hoc Mundo, quantaque Sanctorum suorum mirabilis splendor Deus, ne qui forsitan propter eos, qui habentes faciem eundem in Hierusalem in dissimilitudinis Regionem, prout supra diximus, abeunt, scandalizarentur, in ipso operetur miracula, per eundem suscitando mortuos, & languorem quorumlibet relegando languentium, qui devote auxilium ejus implorant, Nobisque devotissime supplicasset, ut & canonizarem eundem, & Sanctorum Catalogo annumerari faceremus, tanto maturiori consilio circa ea censuimus procedendum, quanto in his citius, quam in aliis mole carnis gravatus humane considerationis intuitus potest falli. Quapropter prudentiae vestrae, de qua fiduciam gerimus plenioram, per Apostolica scripta mandamus, quatenus inquiratis tam de vita ipsius Eremitae, quam de Miraculis supradictis diligentius veritatem, & quod super his inveneritis sub sigillis vestris Nobis remittatis inclusum, ut praesente divina gratia, & sequente statuamus exinde quod fuerit statuendum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum tertio nonas Junii Pontificatus Nostri Anno secundo.

Dat. die 3. Junii 1218. Pont. An. II.

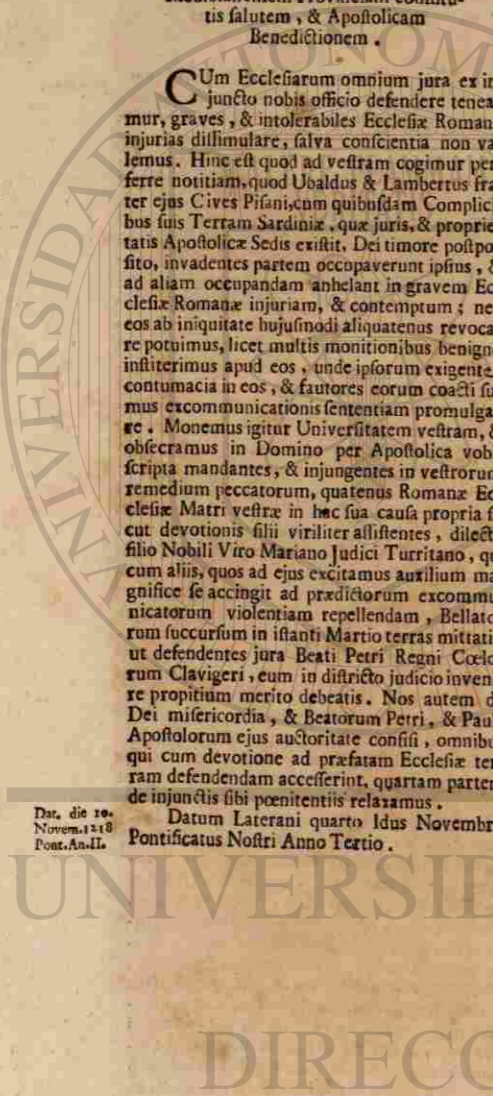
Exhor.

Exhortatio ad Mediolanenses omnes, ut contra Pisanos quosdam Sardinie occupatores, que juris Apostolicæ Sedis existit, asurgant, cum Indulgentiarum largitione.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univ[er]s[is] Christianis per Mediolanensem Provinciam constitutis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Um Ecclesiarum omnium jura ex injuncto nobis officio defendere teneamur, graves, & intolerabiles Ecclesie Romanæ injurias dissimulare, salva conscientia non valemus. Hinc est quod ad vestram cogimur perferre notitiam, quod Ubaldo & Lambertus frater ejus Cives Pisani, cum quibusdam Complicibus suis Terram Sardinie, que juris, & proprietatis Apostolicæ Sedis existit, Dei timore postposito, invadentes partem occupaverunt ipsius, & ad aliam occupandam anhelant in gravem Ecclesie Romanæ injuriam, & contemptum; nec eos ab iniquitate hujusmodi aliquatenus revocare potuimus, licet multis monitionibus benigne infliterimus apud eos, unde ipsorum exigentia contumacia in eos, & fautores eorum coacti sumus excommunicationis sententiam promulgare. Monemus igitur Universitatem vestram, & obsecramus in Domino per Apostolica vobis scripta mandantes, & injungentes in vestrorum remedium peccatorum, quatenus Romana Ecclesie Matri vestre in hac sua causa propria sicut devotionis filii viriliter assistentes, dilecto filio Nobili Viro Mariano Judici Turritano, qui cum aliis, quos ad ejus excitamus auxilium magnifice se accingit ad predictorum excommunicationum violentiam repellendam, Bellatorum succursum in instanti Martio terras mittatis, ut defendentes jura Beati Petri Regni Cælorum Clavigeri, eum in districto iudicio invenire propitium merito debeatis. Nos autem de Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus qui cum devotione ad præfatam Ecclesie terram defendendam accesserint, quartam partem de injunctis sibi poenitentis relaxamus.

Datum Laterani quarto Idus Novembris Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Confirmatio Privilegiorum Regni Scotie.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Alexandro Illustri Scotorum Regi ejusque Successoribus in perpetuum salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Um univ[er]si fideles apud Sedem Apostolicam patrocinium invenire debeant, & favorem; illos tamen specialius convenit ejus protectionis munimine confoveri, quorum fidem, ac devotionem in pluribus est experta, ut ad ipsius dilectionis fervorem tanto amplius provocentur, & ejus reverentia devotiori affectione subdantur, quanto benevolentia ipsius, & gratia pignus se noverint certius affectos.

Eapropter charissime in Christo fili reverentiam, ac devotionem, quam ad Romanam Ecclesiam à longis retro temporibus te, ac Prædecessores tuos habuisse cognovimus attendentes, præsentis scripti pagina ad exemplar felicitis recordationis Cælestini, & Innocentii Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum districtius inhibemus, ut cum Scotiana Ecclesia Sedi Apostolicæ sicut filia specialis nullo modo sit subiecta, in qua hæc Sedes Episcopales esse noscuntur, Ecclesia videlicet Sancti Andreæ Dumblenen., Ecclesia Glasgouen., Dunkelden., Breceinen., Ecclesia Aberden., Ecclesia Mureven., Ecclesia Rosen., & Ecclesia Katen. nemini liceat nisi Romano Pontifici, vel Legato ab ipsius Latere designato in Regnum Scotie interdicti, vel excommunicationis Sententiam promulgare, & si promulgata fuerit decernimus non valere. Adjicimus etiam, ut nulli de cætero, qui de Scotia Regno non fuerit, nisi quem Apostolica Sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit licitum sit in eo legationis officium exercere. Prohibemus autem, ut controversia, que fuerint in Regno ipso de possessionibus ejus exorte, ad examen extra Regnum positum iudicium non trahantur, nisi ad Romanam fuerit Ecclesiam appellatum. Si qua vero scripta contra hujus libertatis statum apparuerint impetrata, vel imposuerim istius concessionis mentione non habita contigerit impetrari, nullum tibi, tuisve successoribus, vel ipsi Regno circa hujus prerogative concessionem præjudicium generetur. Præterea libertates & immunitates tam tibi, quam Regno tuo, & Ecclesiis in eodem Regno constitutis ab Ecclesia Romana concessas, & hæcenus observatas ratas habemus, & eas futuris temporibus illibatas manere sancimus. Salva tamen Sedis Apostolicæ auctoritate.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis, prohibitionis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Amen.

Datum Laterani per manum Raynerii Sancti Romanæ Ecclesie Vice-Cancellarii undecimo

Ibidem.

Exordium.

Scotiana Ecclesia Romana specialis filia.

Ecclesia ei subiecta.

Privilegia ei confirmata.

Clausula.

Dat. die 22. Novembris Pontificatus Nostri Anno III.

mo Kalendas Decembris Indictione septima, Incarnationis Dominice Anno millesimo ducentesimo decimo octavo Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno Tertio.

Confirmatio Instituti, ac Regularum Hospitalis Noviomensis a Stephano Episcopo hujus Civitatis nuper erekti.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectori, & Fratribus Hospitalis Noviomensis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facili præbere consensum, & vota, que a rationis tramite non discordant, affectu prosequente complere. Sane autem, cum referentibus vobis didicimus... Venerabilis frater noster Stephanus Noviomensis Episcopus, datus in Hospitali vestro de approbatis Religionibus, Ordine, ac Regula super numero Fratrum Hospitalis ipsius, & modo recipiendi eos, ac, & aliis, que regularem sapiunt honestatem, certa, & salubria ibidem ediderit instituta. Nos autem vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu statuta hujusmodi sicut ab eodem Episcopo provide, & salubriter facta sunt, & ipsius litteris dicitur contineri, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnium hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Laterani quarto Idus Decembris Pontificatus nostri Anno Tertio.

Quod Privilegia, & Indulta Cisterciensi Ordini hæcenus a Sede Apostolica concessa, salva Generalis Concilii moderatione, in viridi habeantur observantia.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis aliis Ecclesiasticis Prelatis, ad quos littere istæ pervenerint salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Benefacens Dominus bonis, & rectis corde dilectos filios fratres Cisterciensium Ordinis in via mandatorum ipsius inoffense currentes, tamquam Populum acceptabilem sibi numero, & merito ampliavit, eisque de rore Cæli, & Terre pinguedine benedicens dilatavit locum tentorii ejusdem Ordinis, & pelles tabernaculorum ejus extendit, sed quod dolentes referimus in via hac, qua ambulat superbi con-

Ex Daberi Spicil. Tom. III.

Exordium.

Episcopus Noviomensis regulas a se constitutas dat Hospitali, quas confirmat Pontifex.

Clausula.

Dat. die 4. Decembris Pontificatus Nostri Anno III.

Ex Reg. Vatic.

Exordium.

tra eos laqueos extendentes, imo velut torrentes iniquitatis irruentes in eos ipsos bonis suis, que soli Deo sunt dicata non solum nequiter defraudare cum filii hujus sæculi prudentiores filii lucis in generatione sua sint; verum, etiam iniquitate potentes violenter spoliaré nituntur, & quod gravius est nonnulli deus, qui eos debuerant in Christi visceribus charius amplectari, & favorabilis confovere ipsos immanius persequentes Privilegia, que ipsi a Sede Apostolica suis exigentibus meritis sunt indulta, gestunt penitus evolvere, dicendo illa fuisse omnino in Concilio Generali revocata, vel alias intellectum privilegiorum ipsorum ita maligna interpretatione ad libitum pervertendo; quod nisi os iniqua loquentium obstruatur, nil restet quin prædicti Fratres privilegiorum suorum penitus fructu frustrerentur, per quod illi non tam eisdem fratribus, quam Nobis injuriari probantur, dum contra Sedis Apostolicæ Indulgentias memoratas fratres temere perturbare præsumunt, molientes contra nostre plenitudinem potestatis dum Indulta nostra irreverenter impugnant. Nos igitur, qui prædictos Fratres speciali prerogativa dilectionis, & gratia amplectamur, utpote, qui jugiter offerentes Domino suorum vitulos laborum, non solum Nobis, sed etiam universali Ecclesie piis intercessionibus incomparabiliter suffragantur, nolentes hujusmodi vexationibus eorum Sabbathi amarietari quietem, quos potius tenemur omnimodis consolari; Universitatem vestram monemus, & hortamur attente, ac per Apostolica scripta, præcipiendo mandamus, quatenus supra dictos Fratres ob reverentiam divinam, & nostram habentes in visceribus charitatis eis privilegia, & indulgentias Apostolicæ Sedis eisdem concessas inviolabiliter conservetis, & faciatis ab aliis conservari. Salva moderatione Concilii Generalis, videlicet, ut de alienis terris a tempore prædicti Concilii acquisitis, & de cætero acquirendis exolvant Decimas Ecclesiis, quibus ratione prædiorum antea solvebantur, nisi aliter cum eis duxerit componendum. Alias quoque prædictos Fratres ab incurribus malignorum taliter defendatis, quod defensores justitiae, ac pietatis probemini amatores; Deumque vobis propitium, & nos reddatis exinde favorabiles, & benignos.

Datum Laterani secundo Kalendas Januarii Pontificatus nostri Anno Tertio.

Confirmatur Donatio a Populo Interamnensi facta suæ Ecclesie.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri nostro Raynerio Interamnensi Episcopo salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Justis petentium desideriis dignum est nos facili præbere consensum, & vota, que a rationis tramite non discordant, affectu consequente complere. Eapropter Ven. in Christo

Causa eadem de Injuriæ Concilii.

De observanda privilegia Cisterciensium a Sede Ap. concessa.

Dat. die 31. Decembris Pontificatus Nostri Anno III.

Ex Reg. editi Ugolini. Lib. Sac. Tom. III.

Bona hinc Ec-
clesie ab In-
teramnen-
sibus, confir-
mat eisdem.

Instrum-
entum Doctio-
nis.

Christo Frater Episcopo tuis iustis postulationibus grato concurrentes assensu concessionem, redditus, iura, & omnia, que Interamnenfis Communitas Episcopatu assignavit in dotem, sicut ea omnia iuste possides, & quiete, & instrumento inde confecto plenius continetur, tibi, ac successoribus tuis auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus: Ad rei autem evidentiam pleniorum, tenorem ipsius instrumenti presentibus de verbo ad verbum secum annotari, qui talis est.

In Dei Nomine. Anno Domini MCCXVIII. tempore Domini Honorii Papae III. indictione sexta mense Februarii. Hoc namque tempore nos Petrus Capitanus Potestas, & Jacobus Petri Camerarius cum consilio, consensu, & auctoritate Consiliariorum Civitatis Interamnenfis non vi, nec dolo ducti, sed nostra bona propria, ac spontanea voluntate, praesente Magistro Gratia Capellano Domini Papae primo ad ordinandum dotem Episcopatus Interamnenfis, & secundo ad in cathedrandum ipsum Dominum Episcopum, & assignandum eidem Domino Episcopo possessiones, & redditus, & iura Episcopatu concessa a Domino Papa Honorio destinata, & verbum inde concione ad populum proponente, & populo universo reclamante, & assentiente pro nobis, & successoribus vestris, & communantia, & populo Interamnenfi, damus, donamus, tradimus, concedimus, atque largimur Ecclesie Interamnenfis ad opus Episcopatus, & vobis Domino Raynerio Episcopo Interamnenfi, & per vos, & vestris successoribus in eadem Ecclesia in perpetuum in dotem omnia infra scripta tenementa, & possessiones Terrarum, Vinearum, Canapinarum, & Jardini, sicut suis finibus clauduntur, videlicet totum tenementum Canapinarum, que habent hos fines, a primo palatium, & palatium, & via, que vadit ad portam, . . . a secundo murus Civitatis; a tertio, forma, a quarto Terra, & Vineam Canonice, & iste possessiones consistunt infra murum, & extra murum Civitatis, & totum jardinum, quod est infra palatium, ita quod nulla domus circa palatium habeat exitum, vel prospectum de intra in ipsum Jardinum excepto, quod domus, & crypte Guidonis Thebalducci habeant ostia, & fenestras, sicut modo habent, salvo quod ipse Guido faciat a via jardini versus domus, & cryptas suas murum fieri ita alium usque ad fenestram ipsius domus altiore, que modo ibi est, ita quod non fiat in prænominato jardino prospectus, & totum tenementum, quod insitit extra formam, & habet suos fines, a primo, formam, a secundo Arderado, secundum quod recte vadit iter a forma per illud, quod fuit Arderadi usque in viam, a tertio, via publica, a quarto filii Odrisi, per quod vadit via, qua itur ad Pontem Sancti Martini, & totum tenementum positum in vocabulo Sancti Martini, & habet fines, a primo, secundo, & tertio, via, a quarto Petrus Raynauti, & Johannes Jordani, & totum tenementum terra posite in vocabulo Canneti, vel Crucis Sancti Fortunati, & habet suos fines, a primo forma, sive fossatum, a secundo via, que vadit ad Collem Lunæ, a tertio, Thomafo Matthæi, & Johannes Berardutti Bai, & Auge-

los de Maclatu, & filia de Scrofono, & Affale, & Raynautius de Benecasa, & limes Canniti, & Sinibaldus Matthæi, sicut recte descendit ad limite inferiori per illud, quod fuit dicti Sinibaldi, & filii Laurentii, & Carboncellus, & Thomas de Ducalevo, & filia de Benecasa de Pagano usque in viam canneti, a quarto, via canneti, & Bai de Benecasa, & Paulus in Golano, sicuti recte venit inferius per illud, quod fuit ipsius Pauli, & filii Padei Joannis Camello, & Terra Sancti Petri Licon, & Bai Rinaldi, & filius Nicola de Cassa, & Paulus Bai, usque in prænominatum fossatum, sive formam, per quem campum labitur forma de foris, & quicunque cannas ad iustam mensuram, qui meolatur circa Ecclesiam Sancti Fortunati, undique, & totum tenementum vinearum, & terræ, quod est positum in vocabulo Sancti Savini, & doli, & habet fines a primo, & a secundo, & a tertio via, a quarto Balco Boaxide, & filii Tallacozzi, & Bolletta, & totum spatium terre posite ibidem ab alia parte videlicet, que fuit Matthæi Gottifredi, & habet hos fines, a primo, & secundo via, a tertio, filii de Franco Ghisleri, & a quarto, dictus Gottifredus, reservato iure eundi, & redeundi cum suis necessariis ad Gottifredum, & filios per dictam terram sine malitia, & eorum heredes, & totum tenementum vinearum, & terre posite ad Sanctam Mariam de Rocca, & habet suos fines a primo, & a secundo, via, a tertio, possessio Sancti Nicolai foris portam, & Donadeus Berardi, a quarto, filii Joannis Berardi sicut recte venit inferius in viam per illud, quod fuit filiorum Joannis Berardi, & aliud petium terre positum ibidem, & habet fines, a primo, via, a secundo, tertio, & quarto, terra predictæ Ecclesie, & oucem de Calcaja, cum terra sibi subsistente, & totum tenementum terre positum in flumine, & habet hos fines, a primo Paulus Falconus, a secundo forma, a tertio possessio Canonice, a quarto Fossatellum, infra quos fines, & in jandictis vocabulis damus, donamus, tradimus, atque largimur vobis Domino Raynerio Episcopo Interamnenfi supradicto, & vestris successoribus, & ipsius Ecclesie Interamnenfis memorate in perpetuum in dotem omnia infra scripta tenementa, & possessiones Terrarum, Vinearum, Canapinarum, & Jardini cum introitibus, exitibus, & omnibus usibus, & utilitatibus suis, & cum omnibus infra se, vel super se habentibus, & habendis, ad habendum, tenendum, possidendum, & quicquid vobis, & vestris successoribus deinceps placuerit faciendum: Item damus, similiter donamus, concedimus, atque largimur vobis Domino Raynerio Episcopo Interamnenfi, & vestris successoribus in perpetuum in dotem omnes redditus subnotatos, & iura per subscripta capitula declarata, scilicet de qualibet sarcina lignorum ad ignem, que intrabit in Civitate Interamnenfi, recipiat Episcopus, vel ejus Nuncius ad voluntatem suam. Item quicumque est, vel erit venditor piscium publice in Civitate Interamnenfi, vel in ejus burgis, in qualibet hebdomada dabit unum piscem Episcopo, non majorem, nec minorem, sed mediocrem. Item de quolibet clibano Civitatis, vel burgi, qui est, vel erit, & his qui sunt inter Mormam, & Flumen, habeat Episcopus

scopus quolibet Sabatho unum panem boni frumenti de his, quos habuerit Clibanarius pro fornicio. Item quicumque est, vel erit Macellarius, in vigilia Nativitatis Domini dabit unam spellam porcinam, & integram cum cute Episcopo Interamnenfi. Item quicumque est, vel erit, qui habeat Molendinum ad partem, vel coptumum dabit in festivitate Sancte Mariæ Augusti unum raserium annonæ Episcopo Interamnenfi ad raserium Communitatis nostræ, cum quo publice venditur, & emitur. Item si Dominus Molendini retinuerit Molendinum, ita quod non det aliis ad partem, vel coptumum, similiter solvat unum raserium annonæ Episcopo Interamnenfi predicto tempore, item quicumque est, vel erit Ferrarius, qui habeat focinam, dabit unum par de ferris cum clavis Episcopo Interamnenfi ad voluntatem Episcopi omni anno, exceptis quatuor de Ferrariis si maluerit Episcopus, qui dabit ei quatuor culellos inter omnes quatuor. Item quicumque est, vel erit Pandarius Lanæ, dabit Episcopo annuatim mediam libram cere in vigilia Nativitatis Domini. Item quicumque est, vel erit Mercator, qui vendat res suas ad pondus libre, dabit annuatim Episcopo quartam partem piperis in vigilia Nativitatis Domini: Item quicumque est, vel erit Calfolaris, dabit annuatim Episcopo unum par sutellarum ad sensum Episcopi. Item quicumque est, vel erit Magister Lapidum, vel Lignorum, dabit Episcopo singulis annis unam operam sine fraude ad voluntatem Episcopi, & cum expensis Episcopi, videlicet comestionis. Item de quolibet Bove, vel Vacca ad arandum habeat Episcopus, in vigilia omnium Sanctorum duodecim Lucenses. Item quicumque erit Textor, vel Textrix Canaparii in Civitate, vel Burgis solvat annuatim in vigilia omnium Sanctorum Domino Episcopo, qui pro tempore erit, mediam libram piperis, salvo quod si plures essent textores, vel textrices similes in una domo, & in una familia non solvat nisi unus eorum. Item quicumque est, vel erit Pelliparius, det, & solvat omni anno in vigilia omnium Sanctorum Domino Episcopo mediam libram cere. Item de omnibus acceptis, sive intratis, que Communitas Interamnenfis habebit, teneatur Communitas dare Domino Episcopo decimam, quam decimam Camerarius, qui pro tempore erit, solvere teneatur, excepto quod de collectis, que universali per Civitatem colligent, & de condemnatis, & condemnandis ad murum Civitatis faciendum non fuit permessa decima; & quicumque supra scripta non observaverit, requisitus teneatur solvere poenam dupli, & poena soluta nihilominus persolvat. Item constituimus, & ordinamus, quod Episcopus non confringatur aliquo bando de vendendo, vel extrahendo blada, vel vino, vel quicquid de fructibus terre voluerit intra in Civitate, vel extra, prout sibi placuerit. Item constituimus, & ordinamus, quod Episcopus, & Canonici non teneantur solvere salarium pro causis, quas habuerint in Curia Interamnenfi rerum Canonice, & Episcopatus. Item constituimus, & ordinamus, quod nulli excommunicato ab Episcopo, & denunciato iustitia fiat in curia communitatis Interamnenfi, nisi prius satisfecerit, & hæc capitola

constituimus, & volumus per nos, nostrosque successores, & per Populum Interamnensem firma, & rata perpetuo teneri. Item constituimus, & ordinamus, quod de omnibus expensis, quas fecerit Episcopus in causis extra Civitatem pro retinendo, & recuperando Episcopatu, & iura ipsius Episcopatus cum hominibus qui non sunt Cives Interamnenfi, Communitas ipsa teneatur facere expensas pro tertia parte, & hoc usque ad decem annos, quia hæc omnia supra scripta sunt ob reverentiam Sanctæ Ecclesie, & vestram, vestrorumque successorum, nostra mera bona, propria, ac spontanea voluntate nobis placuit dare, tradere, & constituere, ac ordinare. Insuper promittimus, & obligamus nos, nostrosque successores in hoc officio exituros, & Populum Interamnensem vobis Domino Raynerio Episcopo Interamnenfi, & vestris successoribus presentis Magistro Gratia Capellano Domini Papae supradicto, verbum in concione super predictis, & aliis ad populum proponente, & unanimiter populo consentiente, hanc chartam, & dationem dotis omnium predictarum rerum, possessionum, reddituum, ac statutorum semper in perpetuum firmam tenere, & contra nullo modo venire. Quod quidem si hanc chartam, & ea que supra dicta sunt rompere, vel fallere, aut in aliquo immutare, voluerimus, aut si hæc predicta in Curia, vel extra Curiam litigando, aut alias molestando venire tentaverimus, vel si res predictas quandoque, & ubicumque necesse fuerit ab omni homine, jure, & etiam per vim non defenderimus, quia noluerimus, aut non potuerimus, componere ipsas res, que evincerentur in duplum nomine cere, & poena soluta, hæc charta, & omnia supra dicta nihilominus firma semper, & illibata permaneant. Nos Petrus Capitanus Potestas, & Jacobus Camerarius predicti cum consilio, & auctoritate Consiliariorum Interamnenfium, sicut supra legitur, scribi rogavimus. Ego Joannes Imperiali Curia Notarius, de mandato, & precibus, & auctoritate omnium supradictorum hanc chartam, & omnia supra dicta scripsi, & in publicam formam redegi.

Nulli ergo omnino hominum &c.
Datum Laterani secundo Idus Februarii Pontificatus nostri anno tertio.

Claufile.
Dat. die 21.
Febr. 1219.
Pont. An. III.

XXXII.

Reformatio Ordinis Grandimonten. in Regno Francorum.

Ex Regest. Pa. ii.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Grandimonten. ejusque Fratribus tam presentibus, quam futuris Regularem vitam professis in perpetuum salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Ad sopiendam materiam jorgiorum, que vestre Religionis quietem longo jam tempore turbaverunt, plures tam a nobis, quam a felicis recordationis Urbano, Clemente, Celestino, Innocentio, & aliis Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Indulgentie, ac

Cc 2

Pri-

Privilegia emanarunt, quorum multitudinem ad compendium duximus redigendam, singula eorum capitula presentibus complectendo quibusdam exceptis per obreptionem, ut videtur obiens, que vel Regula vestra contraria, vel inter se invicem dissona videbantur, ac aliis de novo adjectis, prout paci & tranquillitati vestre vidimus expedire. In primis ergo statuimus ut Prior, qui pro tempore fuerit, plenam in spiritualibus & temporalibus habeat potestatem, & omnes Clerici & Conuersi tam capitis, quam membrorum ei obediunt absolute, idemque spiritualia cum Clericis, & temporalia cum Conuersis disponet. Verumtamen in ordinatione spiritualium & temporalium licebit ei Clericos & Conuersos, quos voluerit, & magis idoneos viderit advocare & habere consilium eorumdem. Ipse quoque Prior cuilibet celle Ordinis unum preficiat Sacerdotem, quem ad hoc idoneum reputaverit, penes quem de ipsius Prioris mandato cura spiritualium tam circa Clericos, quam Laicos omnino resideat, & omnes eidem reverenter obediunt & intendunt. Idemque Sacerdos corrigendi tam Clericorum, quam Laicorum excessus plenam habeat potestatem, ita tamen quod nec curiosum a cura temporalis deponere, nec aliquem ab ordine poterit removere, sed hoc soli Priori servetur. Quicumque autem sine Clerico, sive Laico, sive etiam ipse curiosus eius correctionem recipere recuserit, tribus diebus continuis ad terram commedat grossiori pane & aqua, unoque tantum pulmento contentus, & si perseveraverit ad Priorem mittatur eius arbitrio puniendus. Porro ipse Corrector semper diebus dominicis & festis post primam; pro festis vero diebus in hyeme post tertiam, & post primam in estate Capitulum teneat, ad quod singulis diebus conveniant omnes Clerici, & Conuersi qui poterunt convenire. Dominicis vero & festis diebus conveniant omnes tam Clerici, quam Laici, eisque omnibus Corrector in ipso Capitulo presit, ubi proponat ipse Corrector, seu alius verbum Dei exponendo aliquod Capitulum Regule aut aliud, quod ad animarum adificationem pertinet proponendo, idemque Corrector corrigat & disciplinet, cum opus fuerit omnes tam Clericos, quam Laicos, & Statuta Ordinis faciat ab omnibus observari, que omnia in ipso capite adimpleri volumus per Priorem vel per illum, cui Prior ipse id duxerit injungendum hoc moderamine, in correctionibus observato, ut correctio illorum delictorum dimittatur, quorum emendatio sine Priore secundum statuta vestri Ordinis fieri potest per ipsum Correctorem fiat, ita ut iuxta eius providentiam Clerici per Clericos, & Conuersi per Conuersos disciplinentur, ubi hoc excessus exegerint, & Ordinis instituta requirent, nec ullus Laicorum Fratrum in confessionibus, penitentis, divinis officiis celebrandis, & corrigendis excessibus Clericorum aliquam sibi auctoritatem usurpet, sed hec omnia per Priorem & Correctorem, sicut prenotatum est, impleantur. Quicumque peccata aliquis Fratrum commiserit alicui Sacerdoti, qui cum eo fuerit in sua cellula, ea confitebitur, nec oportebit eum de necessitate cellulam occasione dicende confessionis exire, & Sacerdoti licebit illi penitentiam injungere his peccatis exceptis, de quibus

Priori plenam in omnibus dat facultatem.

Pene excusum.

Correctoris officium.

De Confessionibus.

secundum Statuta vestri Ordinis non nisi solus Prior potest penitentiam injungere, de quibus tamen si manifesta non fuerint, Presbytero, qui secum in cella morabitur, licebit injungere penitentiam contenti. Hec autem volumus illibata servari non obstante conventionione illa, que in presentia charissimi in Christo filii nostri Philippi Regis Francorum Illustris, & Baronum suorum inter quosdam Clericos & Conuersos vestri Ordinis facta fuit cum ea Statutis Apostolicæ Sedis in pluribus adverteretur, & ideo eam vires nullas volumus obtinere. Curam vero temporalium Prior uni Conuersorum, quem discretiorem, & ad hoc magis idoneum viderit in qualibet domorum exteriorum committat, qui elemosinas, & alia bona domus recipiat, & ea in pios usus, ac necessitatem Domus provida consideratione convertat, hoc adhibito moderamine, ut curiosus ipse majora negotia utpote adificationes, venditiones, emptiones, obligationes, ac debitorum solutiones nunquam faciat sine Correctoris consilio & assensu. Idem quoque Curiosus de commissis sibi curis, & rebus omnibus ac expensis, reddat ad minus singulis mensibus rationem omnibus Fratribus in communi vel si nequiverint omnes commode interesse prudentioribus, quos Corrector & Curiosus duxerint advocandos, redditurus nihilominus rationem Priori, cum audire voluerit & eis, quibus idem Prior in hoc vices suas duxerit committendas. Clerici per Conuersos mansionem non mutabunt, immo eorum mutatio de sola fiet voluntate Prioris, licebit tamen Conuerso curioso excessus Clerici qui secum debet nunciare Priori, & similiter licebit Clerico excessus Laici nunciare Priori, ut quod Prior mandaverit impleatur. Ad amputandum quoque plenius audaciam excedendi, statuimus ut Presbyteri, qui de mandato Prioris in Domibus de Vicenis de Bosco Raerii, & de Podio Caprarii cellis vestri Ordinis per tempora Correctoris officium obtinebunt, sint Visitatores Grandimontensis Ecclesie speciales, inque semel in anno visitent ipsam Domum & corrigant in ea tam in capite, quam in membris, que corrigenda invenerint secundum Deum, & Grandimontensis Ordinis Instituta, & audiant de receptis & expensis omnibus rationem, & eorumdem Visitorum consilio annuatim Prior, sicut moris est, in generali Capitulo provideat Presbyteros idoneos, & discretos ad visitationem semel in anno per totum Ordinem generaliter faciendam, qui bini & bini uno Conuerso assumpto omnes cellas Ordinis cum tanta potestate, quantum eis Prior concesserit visitantes corrigant & reforment, qui secundum Regulam & Instituta Ordinis, ac Apostolicæ Sedis Statuta correctionis & reformationis officio viderint indigere. Statuta vero que sicut in generali Capitulo ab omnibus observentur provisio, ut nulla sint contra tenorem presentis Privilegii, vel Regule Instituta, Correctores & Curiosi singularum cellarum annuatim conveniant in Grandimontem ad Capitulum generale. Appellationes autem que fuerint contra Statuta Regularia interioria, precipimus non admitti: Domui vero Grandimontensi, que Caput est Ordinis ad arbitrium Prioris, & trium principalium Visitorum provideatur taliter de bonis mobilibus

Cura temporalium sui committenda.

De visitationibus Domorum.

De Statutis in generali Capitulo factis.

Appellationes contra Statuta non admittenda.

alia-

aliarum domorum, ut Fratres de aliis domibus venientes alibi necessaria querere non cogantur. Domus vero Grandimontensi destituta Priore omnes tam Clerici, quam Laici totius Ordinis predictis tribus Visitoribus ipsius Domus humiliter obediunt & intendunt, donec alius secundum Regulam Bulla nostra monitam fuerit substitutus. Hicque interim curam ipsius Domus & totius Ordinis Vice-Prioris ita prudenter & fideliter gerant, ut dignam rationem reddere possint Deo, & etiam substituto Priori si duxerit exigendam, non tamen potestatem aliquam habeant aliquem de Fratribus a locis suis interim amovendi. Sane hi, qui relicto seculo ad Ordinem vestrum confugerint Priori, qui pro tempore fuerit & Successoribus eius Catholicis, vel si Prior non fuerit futuri Prioris nomine dictis Visitoribus obediunt, & reverentiam absolute permittant. Liceat quoque vobis Clericis & Laicos liberos & absolutos e seculo fugientes, dummodo juxta Statuta Regule vestre vigesimum annum attigerint ad conversionem, recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in eodem loco Professionem, fas sit absque Prioris sui licentia de eodem loco discedere. Discedentem vero absque communium litterarum cautione, nullus audeat retinere, quod si quis forte retinere presumpserit licitum sit vobis in ipsos Clericos, vel Conuersos proferre Sententiam Regularem. Nullus preterea Clericus vel Conuersus unquam proprium habeat nec etiam arcam, Deposita vero in ordine vestro deinceps recipi prohibemus, Prior lectum suum habeat in Dormitorio, & dormiet cum fratribus, dum sanus fuerit. Illud vero districtius inhibemus, ne aliquis Clericus Ordinis vestri nisi Prior, vel qui hoc fecerit de mandato Prioris Fratres suos excommunicare presumat. Silentium vero tam in capite, quam in membris in Ecclesia in Claustro in Refectorio, & in Dormitorio ab omnibus continue observetur, & tam in capite, quam in membris, in quibus Conventus fuerit, Claustrum ita servetur, ut nullus exeat, nec loquatur alicui sine licentia Prioris vel eius, cui commiserit vices suas; In ipso etiam Claustro sub eadem observantia restent Laici diebus Dominicis, & festiis. Transgressor autem in Capitulo verberetur, & pane, & aqua sit ipsa die contentus, & ut que de silentio premissa sunt commodius valeant observari. Statuimus ut habeatis de cetero certa signa, quibus cum expedierit, palam unus alteri sine silentio lesione, suam innoventem voluntatem cura significandi horas in singulis Cellis, sicut & in capite alicui Fratri Clerico committatur, qui ita provideat, ut omnia horis competentibus compleantur, & Fratres qui fuerint in laboribus, ad collationem convenire valeant competenter. Ad quam collationem necnon ad refectonem idem Clericus campanam pulset: Vasorum quoque Altaris & Sacrarum Vestium penes Clericos erit conservatio eorum, videlicet que ad quotidianum usum pertinent; alia vero Vasa, & Sacra Vestes in custodia unius Clerici, & unius Conuersi consistant, quos Prior ad hoc magis idoneos elegerit: librorum omnium penes Clericos erit conservatio. Regule ve-

De Fratribus recipienda.

Proprium nulli Frater habeat.

De silentio servando.

Nonnulli alia regule.

ro, & presentis privilegii, ut nihil possit addi vel minui, unum volumen volumas esse penes Clericos, & aliud penes Conuersos, & tertium in Capitulo Prioris, & Clericorum erit Ecclesiastici Officii ordinatio. Præterea domum, & loca vestra cum omnibus, que in presentiarum iuste, & pacifice possidetis secundum vestre Regule instituta, vel in futurum secundum eandem concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliiis iustis modis parante Domino, poteritis adipisci vobis, & successoribus vestris confirmamus, & presentis scripti privilegio communimus, statuimus ut ea firma vobis, vestrique successoribus, & illibata permaneant. Præterea Priori vestro, qui pro tempore fuerit, tonsurandi Fratres vestros Clericos, & pannos eorum benedicendi licentiam indulgemus. Ceterum si Rex, vel Archiepiscopus, aut Episcopus, seu aliquis Princeps cellas vestri Ordinis intrare voluerit, secum quatuor Viros minime suspectos introducere possit. Communitas & equalitas sit omnibus vobis tam Clericis, quam Conuersis in cibo, & potu in Refectorio, & in Dormitorio, & de communibus pannis sine differentia vestimentis, elemosynæ, & elemosynarum quantitas, earumque datores dicentur publice in singulis quibus date fuerint cellulis, & auferenti die, quo date fuerint, & tali hora in qua possint omnes Fratres tam Clerici, quam Laici convenire. In nulla vero Cella de cetero unum tantum modo Frater Clericus collocetur, sed ea potius in hoc adhibeatur discretio, ut ubi sex Conuersi fuerint, tres Clerici, ubi octo Conuersi, quatuor Clerici, ubi decem Conuersi, quinque Clerici, ubi duodecim Conuersi sex ad minus Clerici statuatur, ubi vero duodenarium numerus excefferit Conuersorum in arbitrio Prioris existat multiplicare Clericos, & Conuersos, prout visum fuerit expedire. Hoc autem dicimus, si in ordine vestro tot poterunt Clerici reperiri, si vero Clericis placuerit, ut exeat ad laborem exeat cum Conuersis, & cum eis pariter revertantur, semper tamen Corrector, vel Sacerdos loco eius dimissus in cella remaneat, ne destit aliquo modo Sacerdos, quod si forsitan Clericus contra Regularem statum excefferit exeundo contra eum, vel a Clerico, vel Conuerso in Capitulo proclametur, ubi tandem non iudicetur per Laicum, sed per Correctorem Presbyterum regulariter corrigatur. Prohibemus insuper ne Clerici a cellis, in quibus fuerint sine causa transferantur honesta, & hoc ipsum cum fuerit faciendum, fiat provide a Priore adhibito sine præiudicio auctoritatis ipsius discretorum consilio Clericorum. Si qui autem ex iusta causa fuerint transferendi, nec librum nec scripturam, nec aliquid penitus secumferant, nisi quantum eis fuerit de Prioris concessione permittum, sed nec Conuersi cum eos mutari contigerit aliquid secumferant sine Prioris licentia speciali. Sane laborum vestrorum quos infra metas vestras propriis manibus, aut sumptibus colitis de terris habitis ante Concilium generale, necnon de Novalibus nullus a vobis decimas exigere, aut extorquere presumat. Pro Consecrationibus vero Altarium vel Ecclesiarum, & Ordinationibus Clericorum, sive pro Oleo Sancto, vel quolibet Ecclesiastico

Loca omnia eis confirmantur.

Priori Clericos tonsurandi dat facultatem.

Communis vita servanda.

De numero Conuersorum in Domibus ponendorum.

Non aliam eximit a decimis.

Sacramenta a Diocessano Episcopo statim recipienda.

Sacra-

XXXIII.

Confirmatio Statutorum Ordinis Vallis-Scholarium Ordinis Cisterciensis.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Vallis-Scholarium salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex Gall. Christ. n. c. tom. 4.

Exhibita nobis ex parte vestra petitio continebat, quod cum de prudentum Virorum consilio certam vivendi formam elegeritis juxta Beati Augustini Regulam observandam, de approbatis Religionibus quasdam institutiones proinde assumpseritis, quod tu scilicet fili Prior, & successores tui, omnibus Ecclesie tui Ordinis, de more Cisterciensium visitationis officium, sine ulla rerum temporalium exactione impendatis, & tres prime filie ipsius Ordinis visitandi matrem de more Cisterciensium Fratrum habeant facultatem, & quod Priores Forenses semel in anno tempore statuto apud Ecclesiam vestram convenientes in unum celebrent more dictorum Cisterciensium Capitulum generale, necnon etiam ut scapularia Fratres deferant laborantes, Camisas autem lineas non habeant, nec in Dormitorio culcitra, sani carnibus non vescantur, nisi debiles, & agroti. Unde nobis humiliter supplicastis, ut institutiones predictas Apostolice dignaremur munimine roborare. Nos autem vestris postulationibus inclinati personas vestras, & loca in quibus divino estis obsequio mancipati cum omnibus bonis, que in presentiarum rationabiliter possidetis, aut in futurum iustis modis presentante Domino, poteritis adipisci sub protectione Beati Petri suscipientes, & presentis scripti patrocinio communimus.

Regule Vallis-Scholarium.

Confirmatur.

Clausula.

Dat. die 5. Martii 1219. Pont. An. III.

XXXIV.

Innovatio quorundam Capitulorum super reformatione Callinensis Ccenobii quolibet mense recitandorum.

Ex Reg. Vatic.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Callinensis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Innocentius PP. statuta nonnulla Cap. sinibus precepit.

Cum bonae memoriae Innocentius Papa Praedecessor noster ad reformationem Monasterii vestri curam, & sollicitudinem debitam adhibens Capitula quaedam statuerit per quae fideliter observata Monasterium ipsum auctore Domino, & temporalibus commodis, & spiritualibus proficeret incrementis; Nos ad profectum ipsius non minori desiderio aspirantes

Sacramento nullus a vobis sub obtentu alicujus consuetudinis, vel alio modo quidquam audeat extorquere, sed haec omnia gratis vobis a Dioecesis Episcopis impendantur, alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antistitem, gratiam atque communionem a Apostolice Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis quod postulat impendat. Porro si Episcopi, vel alii Ecclesiarum Rectores in Ecclesias vestras, vel Personas inibi constitutas excommunicationis vel interdicti sententiam promulgaverint, sive etiam in mercenarios vestros pro eo, quod sicut dictum est, decimas non persolvitis, seu aliqua occasione illorum, quae a benignitate vobis Apostolica sunt indulta, seu Benefactores vestros pro eo, quod vobis aliqua beneficia vel obsequia ex charitate praestiterint, vel ad laborandum adjuverint in illis diebus in quibus vos laboratis, & alii feriantur &c. decernimus irritanda. Sane cum locus vester longe sit ab hominum habitatione semotus, vobis pagina praesenti concedimus, ut cum generale terra fuerit interdictum, liceat vobis unius Campanae pulsatione fratres vestros competentibus horis de laboribus ad Ecclesiam convocare. Hoc autem, & in aliis locis vestris concedimus observari, quae a Civitatibus, Castris, ac vicis adeo separantur, ut in eis sonus Campanae vestrae minime audiatur, ad haec omnibus Regulam vestram servantibus, laborem loco poenitentiae, & peccatorum suorum remissione injungimus quem in ipsa observantia patiuntur. Vobis autem firmiter injungimus ut sitis contenti Statutis Regulae vestrae, & hoc privilegio tantum, nos enim alia Privilegia, sive Indulgentias decernimus non tenere. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Domum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum gubernatione & sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolica auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive Persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem Domui jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Excommunicationes sine justa causa contra eos latas irritat.

Clausula.

Dat. die 1. Martii 1219. Pont. An. III.

tes eadem ipsius inherendo vestigiis quibusdam tamen adjectis duximus innovanda. In primis igitur, ut membra capite sano facilius convalescant, & ad Praelati exemplum Subditi componantur, statim quatenus Callinensis Abbas utatur calciamenis, & vestibus secundum Beati Benedicti Regulam. Pannis videlicet, quibus bonae memoriae Raynaldus, & Petrus de Insula aliique ipsius loci Religiosi Abbates esse noscuntur, & abstineant prorsus a carnibus nisi cum minutis, vel medicinatis, aut infirmis, seu valde debilibus fuerit, & in Capitulo quando Superior in Monasterio moram fecerit, nisi evidens causa praepediat, singulis diebus interit, ac semper cum illis Hospitibus comedat quos oportet, & decet sui praesentia honorari, & tunc nihilominus ipse, ac Monachi comedentes cum eo carnibus non vescantur, nec ibi, aut in aliis locis ubi Abbas resicitur admittantur ullatenus Histriones, qui si quando forsitan ingesserint importune, detur eis cibus extra mensam Abbatis solummodo propter Deum, quo contenti a gesticulationum, seu verborum ineptiis abstinere penitus compellantur, nec Abbas, vel Monachus aures, aut canes venaticos habeat, nec azolum, sive aurum in sellis habere praesumat, aut frenis utatur ullatenus deauratis, nec ullus obedientialis Monasterii numerum daturum Equitaturum, & totidem Servientium excedat. Porro Abbas cum pro emergentibus negotiis equitabit, ducat moderatam familiam, & honestam, & tam apud Sanctum Germanum, quam apud alia Monasterii Castra, in quibus ipsum manere contingeret, tres aut duo de senioribus Monachis vite probatae Religionis, & fame semper in una Camera jaceant cum eodem, alii Monachi, qui secum fuerint in uno loco comedentibus, & jacentibus, ita quod nullus cameram habeat specialem, ut sic melius Sathanae obvietur astutis, & ora iniqua loquentium facilius obstruantur. Monachi vero in Monasterio consistentes tam obedientiales, quam alii in communi Dormitorio jaceant, & communi commendant Refectorio, nec ququam illorum obedientialium, aut alius Superior in Monasterio servientes habeat speciales, nec specialia sibi faciat ferula preparari, sed omnes pulmentis utantur communibus, Infirmis dumtaxat exceptis, qui & ipsi omnes simul in Infirmatorio comedant, nisi forsitan, qui tanta debilitate laborant, ut a lectis discedere sine difficultate non possint sub Infirmario autem alius statuat Monachus bonae conversationis, vel Laicus, qui assiduam in Infirmatorio faciens residentiam die, ac nocte Infirmorum singulorum, & omnium curam gerat: Hospitale quoque restituit sibi omnibus subtrahis eidem taliter reformetur, ut Infirmi, & Pauperes confugientes ad illud solatia ibi recipiant confortati sub Hospitalario nihilominus alio Monacho, vel Religioso laico constituto, qui de die in Hospitali permanens, & de nocte fideliter Pauperibus amministret. Monachis vero aliorum Monasteriorum cum ad ipsum Monasterium declinaverint, benigne sicut ipsius loci fratribus ministretur. In Superiori etiam Sacristia constituantur aliquis Monachus providus, & honestus, qui res sacras custodiat diligenter, nec a ministerio removeatur hujusmodi, quamdiu

Et renovat Honorius.

De visu & vestitu Abbatis.

Histriones non admittendi.

Moderatio ab Abbate servanda.

De communi vita.

De curia infirmorum.

De Hospitali.

De Sacrorum custodia.

bene, ac laudabiliter ministrabit: Sacerdotes ordinantur de senioribus ad hoc officium exequendum idoneis, ut non sit in Monasterio penuria, sed copia Sacerdotum, Simon de Collealto, Joannes de Collimento, & illi etiam Monachi, qui praesumpserant cum Adulfo quondam Abbate conjurare, vel rebellare contra Romanam Ecclesiam, seu Monasterium Callinense semper in Conventu morentur, ita quod nulla obedientia committatur eisdem, donec emendaverint in melius vitam suam. Quia vero quidam ex vobis in Aquinarum suarum perniciem habere proprium non verentur, statim, ut illud resignare in usus Monasterii convertendum sub religione juramenti, si necesse fuerit, compellantur, & si de caetero aliquis ipsius loci Monachus proprium habere fuerit deprehensus, sine spe restitutionis a Monasterio expellatur: cum nos omnes hujusmodi Proprietarios decreverimus excommunicationis sententiae subjacere. Si vero apud aliquos in morte proprium contigerit inveniri, Ecclesiastica careat Sepultura. Caeterum si alicui Monachorum aliquid a quocumque specialiter datum fuerit, illud Abbati, vel Decano resignet, sed ipse Abbas, vel Decanus necessitatis ejus in se faciat provideri, si eum viderit expedire, nec ea, quae sunt ad refectiones, aut vestes, seu alia Monachorum necessitatibus deputata inter eos de caetero dividantur, sed conserventur per illos, quibus fuerit haec sollicitudo commissa, & pro ipsorum Monachorum necessitatibus utiliter expendantur. Nec Clausuralem aliquis praebendas, vel redditus habeat extra Clausuram, & eis, qui noscuntur habere penitus auferantur, Decano quoque habere duplicia vestimenta, & specialia cibaria non praesumat, & Monachus vetera reddat, quodcumque nova receperit indumenta. Et eum apud vos jam quasi pro consuetudine dicitur obtinere, ut cum Monachum aliquem religiosum, aut garrulum, inobedientem, aut etiam impudicum in vestro contigit Collegio inveniri, Abbas ejus seditiones evitans obedientiam, Ecclesiam, & alia bona Monasterii det eisdem, unde mali quasi de sua malitia commodum reportantes prolabantur, capius ad peiora, & alii quoque ad dissensiones, & scandala incitantur, volumus & mandamus, ut Abbas Viros honestos, obedientes, religiosos, & graves sincera tractare studeat charitate. In honestos vero, ac inobedientes, dissolutos, & leves, cum Decani, & seniorum consilio juxta Monastica puniat Insuperata, ut sic boni de bono provocentur ad melius, & mali a sua malitia revocentur. Clausuralibus autem absque manifesta, & necessaria causa exeundi a Claustro licentia nullatenus tribuatur, cum periculosum sit talibus secularium caribus admisceri, nec sub consanguinitatis pretextu infra Monasterii ambitum colloquium habere cum mulieribus laudiores Monachi permittantur nisi praesentibus, ad minus duobus Monachis senibus, & honestis. Ad imitationem quoque felicitis memorie Lucii Papae Praedecessoris nostri statuimus, ut Abbas possessiones demanias Monasterii alienare, vel infeudare non possit, adicientes ut idem tam Molendina, quae bonae memoriae Abbas Rossidus in gravem alienavit Monasterii lesionem, quam alia, quae de ipsius Monasterii demanio

Done contra Proprietarios

Et contra male viventes

Colloquia mulierum evitanda.

Nil de bonis Monasterii alienandum.

Quæ præmi-
feret Honorius
antequam pec-
tus annuere

lius annuente, quo rarius eis similes, & frequen-
ter vobis dissimiles, vel potius contrarie porri-
guntur, ut res tam ardua sine omni offensione
procederet Venerabili Fratri nostro Frisingen-
Episcopo, & dilectis filiis Brixinen. Electo, & Ab-
bati Admunten. nostris dedimus litteris in man-
datis, ut huiusmodi negotii circumstantias solli-
cite inquirentes, & specialiter si hoc Salisbur-
genfi Ecclesie expedire viderent, & ad id Capitu-
li ejusdem assensus accederet, necnon si Se-
chovien. Ecclesia ex hoc servaretur indemnis,
& utrum esset sufficiens, & idonea futuri Episco-
pi provisio prætaxata, diligentius indagantes re-
scriberent nobis super his omnibus fideliter ve-
ritatem, qua cognita de consilio fratrum no-
strorum procederemus Auctore Domino inof-
fense. Episcopus vero, & Abbas prædicti, sicut
suis nobis litteris intimarunt, quia prædictus
Electus Crucelignatus in prociectu quasi pere-
grinationis postus huic negotio interesse non
poterat, ad Salisburgensem Ecclesiam persona-
liter accedentes consensum Capituli ad hoc in-
venere paratum, & quantum tam ibi, quam
alibi super hoc poterant edoceri, didicerunt hoc
Salisburgenfi Ecclesie absque dubio expedire.
Præpositum quoque, & Capitulum Sechovien.
personaliter alloqui acceperunt responsum,
quod, & Sechovien. Ecclesia illa remaneret
penitus & indemnis, & ut eorum verbis utamur
terminos novæ Diocesis extendi usque ad die-
tam, & dimidiam invenerunt, Parochiam videlicet
Chimbembz cum omnibus suis pertinentiis,
in qua sita est Ecclesia Sechovien. usque ad
finem Parochie Sancti Laurentii in longo. Eccle-
siam vero Sanctæ Mariæ in Bracher usque ad
finem Parochie Lemsoiz in latum cum omni-
bus Ecclesiis, mediis, & earum pertinentiis &
Cappellis, quæ sunt in eorum terminis consti-
tuta. Redditi autem futuri Episcopo assignan-
dos invenimus Ecclesiam Vansdorf, & triginta
Mansos de nemore, quod est apud Fluvium qui
vocatur Gerol, Ecclesiam Libenz, Ecclesiam
Vogan, Ecclesiam Rabe cum omnibus perti-
nentiis earundem, salvo tamen jure Persona-
rum, quæ ibi hæcenus Domino servierint, Cur-
iam quoque decimalem in Saccah, & Domum
in Frisaco, quam a nobili Muliere Emma, & Do-
mum in Civitate Salisburgen. quam ab Henrico
Cive Salisburgen. emisti, ex quibus omnibus
secundum æstimationem bonorum Virorum,
trecentarum marcarum redditus plenarie pro-
venire creduntur, de quibus futurus Episcopus
honorifice poterit sustentari. Unde nobis per
eundem Præpositum, & litteras tuas iterum
cum instantia supplicasti, ut cum paratus sis,
& Diocesim, & redditus, sicut superius est ex-
pressum futuri Episcopo assignare tibi facultatem
creandi novum Episcopatum in prædicta
Sechovien. Ecclesia traderemus, ita quod Ele-
ctio, ac Investitura ejusdem Episcopi ad te, ac
Successores tuos absque omni contradictione
pertineat, de quorum bonis idem Episcopatus
dotatus noscitur & ditatus. Gorgen. autem Ep-
scopus, qui Vicarius Salisburgenfis Antistitis
in sua Diocesi esse dignoscitur, in illo quoque
sit Episcopatu Vicarius, quantum Archiepisco-
pali exigit Jurisdictione in hoc etiam jus ipsius
grave dispendium patiat. Nos igitur habito
fratrum nostrorum consilio, quia tam in hac

Gargensi Ep-
scopo nullum
dammum illa-
tum.

parte propositum ad divini Nominis gloriam,
& Christianæ Religionis augmentum intelle-
ximus pertinere, favore illud apostolico profe-
quentes postulata concedimus, sicut superius
fuit expressa sine juris præjudicio alieni. Nulli
ergo hominum liceat hanc paginam nostræ con-
cessionis infringere, vel ei ausu temerario con-
trahere. Si quis autem hoc attentare præsumpserit,
indignationem Omnipotentis Dei, ac Bea-
torum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se no-
verit incursum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum per
manum Raynerii Sanctæ Romanæ Ecclesie Vi-
cæcancellarii decimo Kalendas Julii Indictione
* octava, Incarnationis Dominicæ millesimo
ducentesimo decimonono, Pontificatus ve-
ro Domini Honorii Papæ Tertii anno * secundo.

Erectionem
fieri conce-
dit.

Dat. die 22.
Junii 1219.
Pont. An. III.

* Lege septi-
ma.
* Lege tertio.

XXXVIII.

Annollatio quorundam Statutorum a Fulgina-
tibus contra libertatem Ecclesiasticam edi-
torum, ac relaxatio sententiarum contra eo-
rundem fautores.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Potestati, Consiliariis, & Po-
pulo Fulginatibus salutem, & Apo-
stolicam Benedictionem.

Romana Ecclesia quæ illius exemplo, a
quo Magisterium obtinet, & Prima-
tum, in suis membris offendit, & contemni-
tam contigit, & sperni, dolorem ex causa conce-
perat, cum vos membrum ejus videlicet Fulgi-
natensem Ecclesiam ignominia, & confusione
replentes, statuta que iam in ipsius subversionem
feceritis libertatis: & quidem cum esse sciat
eamdem Fulginatensem Ecclesiam Matrem
vestram, a cuius magisterio animas non eximitis
corporibus digniores, cavendum vobis fuerat
ne ipsam, quæ sacri vos regeneravit unda Ba-
ptismatis, & cuius estis eruditi doctrina, status
hominum subderetis. Porro cum sicut fuit vobis
desuper inspiratum Ven. Fratri nostro Hugoni
Hosien. Episcopo tunc Apostolicæ Sedis Lega-
to, dum per vos reditum faceret, quod super his
nostris staretis beneplacitis, & mandatis jura-
mentum exhiberetis, & mille librarum Lucensis
monete fidejussoriam cautionem solveretis, &
tu fili Potestas nomine Fulginatis Civitatis pro-
pter hoc nostro te conspectui præsentasses, nos
sub dissimulatione sustinere nolentes, vivis ob-
viantia Insuper in subversionem libertatis Ec-
clesiasticæ attentata, per quæ maternum perse-
quimini utrum existentes maledictionis filii, &
doloris leges iniquas, & statuta illicita præsum-
pta per vos contra jurisdictionem, & honorem
Sedis Apostolicæ, ac Ecclesiasticam libertatem,
cum ad res Ecclesiasticas extenditis manus ve-
stras, de quibus nullis Laicis disponendi reperit
attributa facultas, penitus irritamus ea fore
cassa, & inania decernentes. Quocirca præ-
sentium vobis auctoritate sub ejusdem debito ju-
ramenti, & prædicta pena districte præcipiendo
mandamus, quatenus dicta statuta, quorum
transcripta vobis sub Bulla nostra transmittimus

Idem.

Dolet de Ful-
ginatum au-
dacia.

Dicta his die.

Sanctæque ab
his contra li-
bertatem Ec-
clesiasticam
irritata.

Esque obser-
vato volentes
excommuni-
cari.

introclusa, ubique scripta fuerint, abradatis,
& destruat omnino, ea nullo tempore obser-
vantes, & similia de cætero non facturi, & ad
hoc ipsum Potestates, & Consules vestros, qui
pro tempore fuerint, juramenti vinculo astrin-
gentes id poni, & contineri semper in vestris
Constitutionibus faciatis, siquid etiam præter
hec fuerit, quod forsitan occultatis, redundans in
libertatis Ecclesiasticæ detrimentum, faciatis si-
militer aboleri: quod si feceris, quod non credi-
mus, ageretis præsumendo similia facere, aut
prædicta resumere, vel servare, omnes Acto-
res, Consiliatores, & Observatores eorum præ-
ter perjurium reatum, & pæna periculum superius
annotate, Sententiam Excommunicationis in-
currant, & cassa, & irrita statuta que fecerint
vel resumpserint habeantur. Quia vero dissol-
venda sunt colligationes impietatis, & fasciculi
deprimendi, ne sub velamine præstiti juramenti
a vobis de servandis statutis iniquis, quod potius
perjurium est dicendum politis exculatio-
nem assumere in peccatis: Nos illud vergens in
vestrarum Animarum dispendium, relaxantes
vos ad ejusdem observantiam juramenti, a quo
nunciamus penitus absolutos, dicimus non tene-
ri. Volumus etiam, auctoritate vobis præsen-
tium sub debito præstiti juramenti, & eadem
pena firmiter injungentes, ut infra quindecim
dies post reditum sui filii Potestas pignora quin-
gentarum librarum Lucensis monete Venerabili
Fratri nostro Assinati Episcopo nomine
nostro pro facienda restitutione ablaturum, & fa-
tisfactione plenius exhibenda Venerabili Fratri
nostro Episcopo, & dilectis filiis Clericis, &
Ecclesiis Fulginatibus, salvis aliis omnibus man-
datis Apostolicis, assignetis.

Datum Reate septimo Kalendas Septem-
bris Pontificatus nostri anno quarto.

XXXIX.

Tusculanis Episcopis conceditur Ecclesia
Sanctæ Mariæ in Monasterio in Urbe ad ha-
bitaculum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Nicolao Episcopo Tusculano, ejusque
successoribus canonice instituendis in
perpetuum.

Et si de universis Fratribus, & Coepi-
scopis nostris curam, & sollicitudi-
nem gerere tenemur, & eorum commoda
quantum commode possumus relevare, spiri-
tualiter tam circa illos, qui locum in Ecclesia
Romana sortiti nobiscum suscipere sollicitudi-
nis onera jugiter patiuntur, exuberare debet
nostræ charitatis affectus, quatenus sentiens ho-
norem ex opere, ac ad exemplar ordinum su-
periorum, quanto vicinius nobis assistere me-
roerunt, tanto amplius in nostra mutuo fervent
charitate.

Hinc est Venerabilis Frater, quod cum
Tusculanus Episcopus habitaculum in Urbe non
habuerit hæcenus opportunum, Nos volentes
tam tuis, quam successorum tuorum incom-
moditatibus, quæ ex hoc provenire poterunt
obviare, Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Monasterio

Dat. die 26.
Augusti 1219.
Pont. An. IV.

Ex Vgbel.
Ital. Sac. 76.
mo 1.

Exordium.

de consilio Fratrum nostrorum Episcopatu
tuo concedimus auctoritate præsentium sta-
tuentes, ut Ecclesia supradicta, cum personis,
& omnibus bonis suis, tibi, ac successoribus tuis
ea lege subiacet; quæ aliis Fratribus nostris
Sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinalibus, sue
noscentur Ecclesie subiacere.

Decernimus ergo, ut nulli omnino homi-
num liceat præfatam Ecclesiam temere pertur-
bare, &c. usque perpetua &c. salva Sedis Apo-
stolicæ auctoritate &c. Si qua igitur in futu-
rum &c. usque hanc nostræ concessionis paginam
sciens contra eam temere venire tentaverit, ei-
que &c., atque præmia æternæ pacis inveniat.
Amen.

Datum Viterbii 13. Kalend. Decembris,
indictione prima anno IV.

Datum per manum Raynerii Patriarchæ
Antiocheni Cancellarii Vicemagentis.

XL.

Ad Prelatos Hiberniæ, ut pullulantem inter
subditos Hæresim propugnent abusus tollant
Statutaque Concilii Generalis faciant obser-
vari.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, &
Episcopis, & dilectis filiis Cæteris Ecclesia-
rum Prelatis, & Capitulis per Hiberniam
constitutis, salutem & Apostolicam Benedi-
ctionem.

Expectavimus hæcenus, expectantes si-
monitis, & Statutis Concilii genera-
ralis, exculta Domini Sabaoth vinea florisset,
si Aron virga turgentibus gemmis erupisset in
flores, & dilatatis foliis amigdala produxisset,
si geminasset mala punica, & ficus produceret
grossos suos: quia ficus præcoquas animas spon-
sionis desiderat, & sponsa diligit botros Cipri. Sed
ecce dolentes dicimus ante Messiem Seges efflo-
ruisse, & vinea fere tota, & ficus, ac virga magis
aruit, & vindemiator manum ad carcassum,
non revocat: sed sic semper vindemiat, quod
post vindemiatores racemos aliquos colligere
vix valemus. Nam unusquisque fere in viam
suam abiit, & ad suam negotiationem revolat a
regis nuptiis damnabiliter se excusans. Tam-
quidem Ministri Altaris sicut Jumenta non so-
lum in stercore computrescunt; sed peccatum
suum velut Sodoma prædicare nec abscondunt,
facti ruina, & laqueus Populorum. Quidam
etiam Ecclesiarum Prelati, qui gladios ancipi-
tes in suis manibus acceperunt, ad faciendam
vindictam, & increpationes in populis, erran-
tes non corrigunt, membra putrida non exci-
dunt, a Caulis oves contagiosas, & morbidas
non excludunt, vulnus, livorem, & plaga n-
tumentum non ligant, nec curant, neque fo-
vent oleo, vel ampulso; propter quod, quia ci-
catrux populi non obducitur, in Galaad non
censetur esse medicus, vel resina. Proinde in
consilium subditorum venire anima prelato-
rum convincitur, dum iidem proximorum vi-
tiis non resistunt: sicque manus mulierum mi-
sericordium parvulos suos coquant. Hi etiam

Cancellio.

Clausula.

Dat. die 29.
Novem. 1219.
Pont. An. IV.

Edictis Mar-
tine Thesaur.
Anecd. 19.
mo 1. col. 75.

Invenit con-
tra Episcopos
negligentiam
in rebus
fidei.

Mala inde exorta deplorat.

bona sibi commissa dissipant, & consumunt, dispersunt Sanctuarii lapides in capite omnium platearum, indignos promovent, perniciosis stipendia Ecclesiastica largiuntur, in suis Ecclesiis conventicula de sanguinibus congregantes. Tales utique non attendunt, quod Esi filios suos palpans de cella retrorsum cecidit, & principes populorum, quia non cohibebant Hebræos iniutantes Beelphegor, & cum Madianitis in eorum oculis cocantes præcepto Domini suspensi sunt in patibulo contra solem. Quia cum de manibus Prælatorum negligentium sanguis requiratur pereuntium subditorum, dum fortioribus infortior cruciatus, sit durum iudicium eis qui præsumunt. Claustrales quam plurimi qui fregerunt iugum, ruperunt vincula, quin etiam sicut sercus Terra jam contemptibiles sunt effecti, se non corrigunt, subditos non castigant, capitula juxta Concilii generalis statuta non celebrant, ne in lucem prodeant opera tenebrarum, & a lumine arguantur. Propter hoc siquidem hæreses invalescunt: quia cum per pauci hodie murus æneus vel columna ferrea sint Prælati, vix est qui se opponat murum pro domo Domini ascendentes ex adverso: eo quod conscientia remordente, dum canes muti projectum in terra ramunculum in eos habent, & sint quasi baculus arundineus iam contractus, nec latrato, nec baculo arceat lupos dilacerantes Ecclesiam, & in ipsam ululatus validos emittentes. Cum igitur non possimus dissimulare de cætero, vel coniventibus oculis pertransire tantum Cleri contagium, & populi Christiani discrimen, quod procedit, & proficit ex negligentia Prælatorum evacuantium per injuriam, & torpores sanctiones canonicas, & Statuta salubria concilii generalis, increpatis securim comitantem excidium nunc radicibus infructuose arboris applicamus, confosse ficulneæ cophinum stercoreis apponentes antequam maledictionis gladio feriatur, & areat, si fructum non fecerit in futurum, quem iam diutius expectat. Quo circa universitati vestre per Apostolica scripta mandamus, & districte præcipimus, quatenus præteritam negligentiam novo studio redimentes, per sollicitudinem geminam sic præfati statuta Concilii, & illa præsertim quæ salutem animarum respiciunt, deinceps conservetis, & faciatis a vestris subditis inviolabiliter observari, quod possitis exinde laudem consequi, & æterna præmia promereri, nec quemquam vestrum penam oporteat formidare, ad quam ex nunc potenter accingimur, contra desides & remissos. Invigiletis autem propensius ad hæreticam pravitatem de vestris finibus si forsan irrepleverit, penitus extirpandam. Quia serpit ut cancer, capita ut hydra multiplicat, & ut draco stellas de celo detrahit, & mulieri tendit insidias, cupiens filium, quem concepit devorare. Ponat etiam unusquisque gladium super femur per medium Castrorum transiens de porta in portam, nec parcat fratri, proximo vel amico, qui statutis Concilii vilipensis morum vel vite abjicit honestatem, vel non observat in tonsura vestibus, & aliis modestiam Clericalem. Præcaventos sollicitè, ne beneficia conferatis indignis, nec quemquam permittatis habere plures Personatus, seu Parochiales Ecclesias habitas post Concilium gene-

De observandis Statutis Concilii Generalis.

Præfatis Beneficentium vitanda.

rale quibus cura sit animarum annexa, nisi forsitan suæ hoc habeat indulgentiam Sedis Apostolicæ specialem. Abbates vero Nigri Ordinis celebrare hoc anno provincialia concilia non committant, prout existit in præscripto Concilio stabilitum, & ut bonorum studium commendare possimus, & punire negligentiam perverforum: super hoc ab illis certiorari volumus & mandamus. Sane cum olim vas aureum, manna plenum Christi Corpus Deitatem continens præfigurans, in arca fœderis auro tecla infra Sancta Sanctorum fuerit collocatum, ut munde in loco venerabili servaretur; dolemus plurimum, & tristamur, quod in Provinciis Sacerdotes sanctiones canonicas immo Divinum iudicium contemnent; Sanctam Eucharistiam incaute custodiunt, & immunde, & indevotè contrectant, quasi nec Creatorem timeant, vel Recreatorem diligant, aut iudicem omnium expavescant: quænamquam Apostolus terribiliter comminetur deteriora illum mereri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, vel sanguinem testamenti pollutum duxerit, aut spiritui gratiæ contumeliam fecerit, quam transgressores legis Mosaicæ, qui mortis sententia plestebantur. Ne igitur de cætero propter incuriam Sacerdotum in indevotos divina indignatio gravius exardescat, districte præcipiendo mandamus, quatenus a Sacerdotibus Eucharistia in loco singulari; mundo etiam, & signato semper honorifice collocata devotè, ac fideliter conservetur. Sacerdos vero quilibet frequenter doceat plebem suam, ut cum in celebratione Missarum elevatur Hostia salutatis, quilibet reverenter se inclinet, idem faciens cum ipsam portat Presbyter ad infirmum: quam in decenti habitu superposito mundo velamine ferat, & referat manifestè, & honorifice ante pectus cum omni reverentia & timore; semper tamen lumine procedente, cum sit candor lucis æternæ, ut ex hoc apud omnes fides & devotioaugeatur. Prælati autem hujusmodi mandati graviter punire non differant transgressores, si & ipsi divinam & nostram volunt effugere ultionem. Attendat igitur unusquisque, ut sic mandatum nostrum juxta susceptum officium exequatur, quod nemo coronam ejus accipiat, vel de suo loco ejus candelabrum amoveri contingat: sed potius coronari gloria, & honore mereatur.

Datum Viterbii 13. Kalendas Decembris Pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 19. Novem. An. Dom. 1219. Pont. An. IV.

Dolet de irreverentia erga SS. Eucharistiam.

De modo Vinctum portandi.

Con-

XLII.

Concessio Ecclesie Sancti Sixti de Urbe Fratrum Ordinis Prædicatorum.

Ex Regest. Vaticanis.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis de Praliano, & de Fanajovis, & de Lamoso Fratribus & Sororibus, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Ligna pomifera plantare in Ecclesie Paradiſo, ac fovere plantata juxta, quod ex officio nostri tenemur debito, cupientes, dilectis filio Fratri Dominico, & Fratibus sui Ordinis Ecclesiam Sancti Sixti de Urbe, duximus concedendam sperantes in Domino, quod tam ipse, quam fratres sui bona nova, & vetera, que sponſus legitur sponſe servasse, ministraturi sint esurientibus animabus. Quocirca Universitatem vestram mandavimus duximus, & hortandam, quatenus cum ab eodem Fratre Dominico fueritis requisiti ad prædictam Ecclesiam, prout ipse mandaverit accedatis Domino, ibidem in ordine vestro devotum obsequium impensuri.

Dat. die 17. Decem. 1219. Pont. An. IV.

Datum apud Civitatem Castellanam sexto decimo Kalendas Januarii Pontificatus nostri anno quarto.

XLIII.

Edicti Pont. An. H. Ang. pag. 302.

B. Hugo Lincolnien. Episcopus Sanctorum Cathedralo adscribitur: cum Decreto, ut die depositionis ipsius, ejusdem festivitas annis singulari celebratur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Christianis fidelibus presentem paginam inspecturis, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exordium:

Divine dignatio pietatis, Sanctos, & electos suos in Cœlestis Regni felicitate locatos adhuc in Terra miraculorum corruptione clarificat, ut fidelium per hoc excitata devotio eorum suffragia digna veneratione deposcant. Cum igitur sancte recordationis Hugonem Lincolniensem Episcopum, quem sicut nobis plenarie constat, divini muneris largitas tam in vita, quam etiam post vestem mortalitatis exuam, insignium miraculorum multitudine illustravit, Sanctorum Cathedralo adscripsimus; Universitatem vestram monemas, exhortamur in Domino, quatenus ejus apud Deum patrocinia devotè imploretis. Ad hæc statuentes, ut die depositionis ipsius ejusdem festivitas annis singulari devotè de cætero celebratur.

Dat. die 18. Febru. 1220. Pont. An. IV.

Data Viterbii 13. Kalendas Martii Pontificatus nostri anno quarto.

XLIII.

Abolitio quorundam Statutorum per Bononienses, contra libertatem Scholarium editorum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Populo Bononiens., salutem & Apostolicam Benedictionem.

Ex Regest. Vaticanis.

EX relatione Venerabilis fratris nostri Ugolini Episcopi Hostien. devotione quam ad Romanam Ecclesiam geritis intellecta, tanto ad ea, que vestram salutem respiciunt, & honorem, ferventius aspiramus, quanto vos tamquam obedientie filios ad eisdem obediendum mandatis cognoscimus promiores, vos ab iis retrahere satagentes, que & famam vestram obnubilant, & afferre vobis possent incommodum, & jacturam. Sane cum ex studio literarum præter infinita commoda, que sentitis, ex eo vestra Civitas inter alias sit famosa, & in universo mundo nomen annuncietur ipsius, factaque sit altera Bethleem domus videlicet panis, qui parvulis frangitur, in eadem, ex qua exeunt Duces, qui regant Populum Domini, quoniam in studio eruditi assumuntur ad regimen Animarum, non solum debetis a Scholarium gravaminibus conquiscere, verum etiam illos honoribus prævenire. Attendentes quod ipsi gratuito ad studendum vestram præelegerunt Civitatem, que cum prius esset humilis, per eos ibidem congregatis divitis fere supergressa est Civitates Provincie universas. Verum vos ad hæc, sicut ex parte universitatis ipsorum fuit propositum coram Nobis, debitum non habentes respectum gratiam ipsorum in debitum, & libertatem in servitutum molientes reducere statuis, ut si quis inventus fuerit sectam, passionem, vel conspirationem pro studio a Civitate Bononiens. ad locum alium transferendo facere vel fecisse, & si Scholaris quispian, vel alius quemquam Scholarem attrinxerit modo quolibet, quo præcipere possit ei, ut causa studii eandem exeat Civitatem perpetuo banniat, & omnia bona ejus, que Bononie vel in ejus districtu habuerit, publicentur, & eorum tribuatur medietas accusanti. Præterea Societatem vel Rectores Scholares non permittantur habere, nisi hoc Capitulum in eorum Juremto ponatur videlicet, quod non dabunt operam, ut studium ad locum alium transferatur, nec cuiquam Scholari præcipiant, ut gratia studii abscedat a Civitate prædicta, & nunquam hujusmodi mutabunt Capitulum cum consilio, vel sine consilio eorumdem, ac si aliquis contrafecerit, modo simili banniat, & bona publicentur ipsius. Potestas quoque infra duos menses ab ingressu sui regiminis teneatur prædictum Capitulum jurari facere a Rectores Scholarium, si qui fuerint, vel infra quindecim dies, ex quo extiterint Rectores electi, & in Societatem Scholarium scriptis poni, nec permittat Bononiensem aliquem vel extraneum, nisi primo juraverit, quod non leget, alibi extra ordinariam aliquam legere lectionem. Unde ex eis dilectus filius Nobilis Vir Willelmus de Pusterula Potestas vester occasione assumpta in eos indebitam Jurisdictionem usurpans libertatem iplo-

Causa Incedende Confratitatis.

Statuta a Bononiensibus edita.

Patrologiam Lutetiam.

Libertati Scholasticorum contra...

Reprobantur.

ipforum infringere nititur, & contra eandem...

Datum die 7 Aprilis 1220. Pont. An. IV.

Ibidem.

Exhortatio ad omnes Ordines Religiosos, ut pro salute...

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis...

Et si non sit nostrum nosse tempora vel momenta, que Pater in sua posuit...

Animas Domino lucrificans anime sue lucretur gloriam sempiternam. Sane cum sicut...

Datum Viterbii quartodecimo Kal. Maji Pontificatus nostri Anno quarto.

Dat. die 13. Aprilis 1220. Pont. An. IV.

XLV.

Exhortator Christianos omnes Prussiae ad fidem Catholicam noviter convertos, ut...

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Episcopo, & dilectis filiis...

Gratias agimus Largitori omnium gratiarum, qui propria gloria, & virtute vos de variis errorum tenebris...

Com. Prussia gratulatur de eorum conversione ad fidem.

XLVI.

Restitutio Jurisdictionis Episcopo, & Ecclesie Parmen. super quibusdam Terris per Comune...

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Ven. Fratri Opizoni Episcopo Parmen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Coram Venerabile fratre nostro Episcopo Bononien. super causa, que vertit inter te, pro te, ac Episcopatu tuo ex parte una, & Comune Civitatis Parmen. ex altera...

Protectionem eis Apostolicam Sedis pollicetur.

Eamque ut convertendis promittant docent.

Dat. die 8. Maji 1220. Pontificatus An. IV.

Ibidem.

Controversie Status.

Rationes ab Episcopo Parmen. propositae.

mento calumnie confessionibus factis, testibus ab utraque parte productis, & attestacionibus publicatis ad Apostolicæ Decisionis examen causa fuit sufficienter instructa, remissa. Nos igitur Episcopi privilegii, & universis actis negotii diligenter inspectis absentia Procuratoris Parmen. Communis, qui contumaciter cum sententia fuerat promulganda, recessit, disti suppleta presentia, de Fratrum nostrorum consilio ad possessionem jurisdictionis in Terris prenomatis, & earum pertinentiis præter Collectas, Hostes, & Cavalcatas, laboreria, & publicas factiones, quibus pars tua se spoliata non docuit, ad possessionem etiam Potestatis, seu Defensoris, sive Rectorum Parmen. Civitatis, & nomine Parmen. Ecclesiæ sententialiter restituimus. Decernentes te nomine dicte Ecclesiæ in prædictorum legitimum actum possessione, vel quasi possessione tuendum, quoad petitorium autem tam prædicta, Collectas videlicet, Hostes, & Cavalcatas, laboreria, & publicas factiones in præfatis terris, & earum pertinentiis, quam alia omnia a tua parte petita tibi nomine ejusdem Ecclesiæ adjudicavimus. Statuta prædicta & alia in præjudicium Ecclesiarum, & Clericorum, Parmen. Episcopatus ab eodem Communi præsumpta in irritum revocantes firmiter inhihendos ne hujusmodi de cetero attentare præsumant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ diffinitionis, & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Bona juraque Episcopi restituta.

Clausula.

Dat. die 2 Junii 1220. Pont. An. IV.

Datum Viterbii quarto nonas Junii Pontificatus nostri anno quarto.

XLVII.

Descriptio Recuperationis Terrarum, & aliorum Locorum a Comitissa Mathilde Romana Ecclesiæ concessorum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis presentes litteras inspecturis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

NE rerum gestarum memoria cum tempore labente labatur, & in oblivionem veritas veniens vagetur incerta, si ei fuerit fides adempta, inventum est authenticarum remedium scripturarum, quæ factorum perpetuantes memoriam indubitata fidem faciunt veritati, quæ sua luce clarescens non patitur justitiam falsis calumniis obumbrari. Unde ad universorum volumus notitiam pervenire, quod cum magna pars Comitatus Comitisse Mathildis, qui totaliter ad Romanam Ecclesiam pertinet pleno jure, a multis, & variis personis detineretur indebite occupata, & tam Civis Spoletani, quam fere totus Ducatus Spoletanus nobis nullatenus responderent, nos in illo spe nostra totaliter posita, qui adest in veritate invocantibus nomen ejus, quamquam infinitis, & arduis essemus negotiis inevitabiliter occupati ad recuperanda jura Ecclesiæ sollicitè intendentes.

Comitatus Comitisse Mathildis ad Romanam Ecclesiam pertinet.

Ejus recuperatio studet Honorio.

tes, Venerabili Fratri nostro. . . Hostien. Episcopo tunc legationis fungenti officio in partibus Lombardiæ direximus scripta nostra, ut duo Castra, videlicet Medicinam, & Argillatam, quæ Bononienses tunc temporis detinebant, ad Demanium Sedis Apostolicæ revocaret, quod juxta mandatum nostrum illa recipiens dilecto filio Henrico de Paragrano Subdiacono nostro, quamdiu nobis placeret, commisit fiducialiter gubernanda, & Homines Castrorum ipsorum eidem nomine nostro fidelitatis juramenta præstantes ei de rationibus nostris responderunt integre, ac respondent. Deinde cum inter Spoletanos Narnienses Cocojonenses, & Adjutores eorum ex parte una, & Interamnenes, Tuderianos, Fulginates, & Adjutores eorum ex altera gravi guerra suborta, ita quod præter stragem virorum, & multimoda rerum damna, & quod est gravius Animarum pericula, quæ utraque pars incurreret, multi detinerentur hinc inde captivi, nos eis paterno compatiens affectu, licet quidam ex illis viderentur filialem obedientiam abjecisse, dilectum filium Pandulfum Subdiaconum, & Notarium nostrum illic curavimus destinare, ut omnes ad pacis fœdera inienda tam spirituali, quam temporali distributione compellens captivos utrinque faceret liberari, qui mandatum nostrum diligenter adimplens studuit in manu forti corripere inquietos, & pusillanimes consolari, & quorumdam rebellium pertinacia congrue castigata, & captivis redditus libertati, Potestatibus Civitatum, & Castrorum fere omnium de Ducatu, quos apud Bevaniam ad suam præsentiam evocavit, sub debito fidelitatis, & poena mille librarum injunxit, ut in Oclavis Apostolorum Petri, & Pauli quilibet Potestas cum tribus, vel quatuor de Communitate sua vi cem omnium habentibus se apud Urbem Veterem nostro conspectui præsentaret, quibus in præfiso termino in nostra presentia constitutis post tractatum diutinum tam super pace inter ipsos plenius reformanda, quam super Ducatu ad manus Ecclesiæ retinendo, quod & cum prædicto Subdiacono tractaverant diligenter, tandem Perusini, Assisnates, Fulginates, Nucerni, & Interamnenes juxta mandatum nostrum Munitiones, Castra, & Regalia, sicut ea umquam habuit aliquo tempore claræ memoriæ Dux Conradus in nostris manibus libere resignarant, & licet Spoletani super iis, quæ de Ducatu Demanio detinebant, exhibuerint se difficiles, asserentes quod si prædictus Dux ea possedit, aliquando Possessor fuerat violentus, tandem tamen super iis nostris paruerunt beneplacitis, & mandatis, & sic toto Ducatu ad manus Sedis Apostolicæ revocato tam Ducato, quam Assisii, & Nucera Comitibus dilectum filium nostrum Raynerium Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconum Cardinalem præfecimus in Rectorem, qui omnia, quæ in iis ad Romanam Ecclesiam pertinent obtinens pacifice, ac quiete, cuncta pro voluntate sua disposuit, & juramenti fidelitatis ab Homines Ducatus, & Comitatum sine difficultate recepit. Ad hæc cum quidam Theutonicus Marefciillus Castrum Præten detinisset diutius occupatum, Nos missis illic Nunciis nostris, amoto exinde Marefciillo prædicto recuperavimus Castrum ipsum universis habitatoribus ejus dilecto filio S. . .

S. . . Camerario nostro ad hoc a nostro latere destinato, & ab eis honorifice, & devoto recepto nomine nostro fidelitatis exhibentibus juramenta. Unde Nos tam idem Castrum, quam Radicofanum, & Aquapendentem dilecto filio Muscæ Potestati Viterbien. fideli nostro commisimus, quamdiu nobis placuerit gubernanda. Præterea cum charissimus in Christo filius noster E. . . Romanorum Imperator tunc Rex veniens suscepturus de manibus nostris Imperii Diadema, Venerabilem fratrem nostrum Metensem Episcopum Imperialis Auxæ Cancellarium in Italiam præmississet, missimus ad eum dilectum filium Raynaldum Munaldi Subdiaconum, & Cappellanum nostrum. ut ei vice nostra Comitatum Comitisse Mathildis libere resignaret, sicut a Rege ipso fuerat sibi iustum. Et licet Cancellarius ipse petitionem ejusdem Subdiaconi usque ad adventum Regis circa partes Bononiæ distulisset: tandem tamen idem Rex tam de Castro Gonzaga, quam de aliis Castris, scilicet Peppignano, Bondeno veteri, & Bondeno novo, nec non de toto Comitatu, & Podere, ac Terris Comitisse prædictæ Magistrum Alatrinum Subdiaconum, & Cappellanum nostrum, qui erat cum eo, & eundem Raynaldum Ecclesiæ Romanæ nomine investivit, & eos constituit possessores; mandans ipsos per Venerabilem fratrem nostrum Episcopum Taurinensem Vicarium suum in corporalem possessionem induci, & præcipiens tam omnibus Militibus, & Habitatoribus Castrorum ipsorum, quam aliis Vassallis de ipso Comitatu, seu Terris, & Poderis, ut omnes ab omni juramento, quo ipsi tenebantur ratione terrarum ipsarum, penitus absoluti eisdem Cappellanis, vel eorum alteri, seu cuilibet alii ab Ecclesiæ Romana missi fidelitatis juramenta præstarent, & abjurarent alia iis contraria juramenta: quod si non facerent, scirent se ex tunc omnibus bonis Comitatus, sive Poderis, seu terrarum ab ipsis possessis Regia sententia, perpetuo esse privatos. Præterea injunxit firmiter, & mandavit Potestatibus, Consulibus, & Rectoribus Civitatum sub poena mille Marcarum, ut omnes possessiones Comitatus prædicti detentas ab ipsis sine difficultate, ac mora qualibet restituerent, & abolverent omnes de Comitatu, & Terris prædictis ab omni juramento, districtu, & obligationibus, quibus ratione alicujus jurisdictionis, quam in eis hæcenus exercebant, tenerentur eisdem, & removerent Consules, & Rectores Bajulos, & si quos Officiales ipsi præfecerant, & extraherent quoscumque posuerant de terris eisdem, & de cetero memoratis Cappellanis, vel eorum alteri, seu cuilibet alii a Sede Apostolica destinato ad retinendam possessionem, quam habent, & recuperandam, quam non habent, præstarent consilium, auxilium, & favorem. Et sic factum est, quod multi Barones, Milites, & alii terrarum ipsarum eisdem Cappellanis nomine nostro fidelitatis juramenta præstantes recognoverunt, se omnia, quæ de Comitatu prædicto tenebant, per Romanam Ecclesiam possidere. Verum quia Nobiles Viri filii Comitum Alberti, & Nerfii, qui Castrum Gonzaga cum pertinentiis suis detinebant in vasum, prædictus Cancellarius eis sub poena mille Marcarum injunxit, ut Castrum ipsum sine difficultate qualibet resignarent, quia id efficere renue-

Fridericus Imperator Comitatum Romanæ Ecclesiæ restituit.

Castrum Gonzaga quomodo recuperatum.

tunt, nec voluerunt in Regis presentia comparere; idem Rex de consilio suorum Principum bannum ipsius Cancellarii confirmavit, & Personas eorum sub perpetuo Imperii banno ponens bona ipsorum, ubicumque inventa forent, confiscari præcepit, nisi usque ad diem Dominicum proximo tunc venturum resignarent in manibus Cappellanorum ipsorum, vel eorum alterius Castrum ipsum. Præcepit quoque Cremonensibus, Parmensibus, Reginis, Mutinensibus, Bononiensibus, & generaliter universis fidelibus suis, ut prædictis Nobilibus adjutoribus, & fautoribus, vel aliis detentoribus Castris prædicti facerent vivam guerram. Inhibuit etiam Mantuanis, Veronenensibus, Ferrariensibus, Brixianensibus, & aliis fidelibus suis sub obtentu fidelitatis, & certa poena, ne ipsis impenderent consilium, auxilium, vel favorem, sicut in litteris Regis Sigillo munitis perspeximus plenius contineri. Et quia Castrum Bondenum vetus dirutum erat, nuper reedificatum est, & ab Ecclesiæ Romanæ fidelibus pacifice habitatur, dilectus quoque filius Albertus Comes Præten. fidelitatis Nobis præfiso juramento, Castra recepit a Nobis in feudum, unum Astorem, & duos Braccos pro eisdem Castris Ecclesiæ Romanæ annis singulis redditurus, quos jam nobis pro uno anno persolvit. Præterea licet Marchiam Anconitanam ad manus suas Ecclesiæ Romana pro majori parte teneret: nihilominus tamen prædictus Imperator eam nobis omnino quietantias, & reformationem faciens, prout in ipsius litteris plenius continetur; præcepit omnibus de Marchia, ut nobis tanquam Domino suo de cetero plenarie responderent. Cumque nos postmodum dilecto filio nobili Viro Marchioni Eren. eam in feudum duxerimus concedendam præfise Imperatore investientes eundem de ipsa Marchia per vexillum nos prænomatum Pandulfum Subdiaconum, & Notarium nostrum, & Imperator Venerabilem fratrem nostrum Patriarcham Aquilejensem illic curavimus destinare, ut in possessionem Marchiæ eum inducentes ei faceret de omnibus rationibus suis integre responderi, Civitate tamen Anconitana, quamdiu Nobis placuerit in nostris manibus reservata, & universo Patrimonio Beati Petri a Ponte Ceperani, usque Radicofanum possessio, & dispositio pacifice, ac quiete pro nostra beneplacito voluntatis.

Castrum Bondenum.

Marchia Anconitana.

Datum apud Urbem veterem quinto Idus Julii Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Dat. die 11 Julii 1220. Pont. An. IV.

XLVIII.

Confirmatio Legum pro Immunitate, Libertate, & Jurisdictione Ecclesiastica editarum, a Friderico II. Romanorum Imperatore.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.

Has Leges a Friderico Romanorum Imperatore filio nostro charissimo pro utilitate omnium Christianorum editas, laudamus, & approbamus tanquam in æternum validas.

Leges a Friderico laudatæ validæ.

Et si quis ausu temerario, inimico humani

Et ni

ni generis suadente, quocumque modo has infringere tentaverit, indignationem Dei Omnipotentis, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum se noverit incursum &c.

Sequitur tenor dictarum Legum Frederici II.

Fredericus Dei gratia Romanorum Imperator & semper Augustus, Marchionibus, Comitibus, cunctisque populis, quos clementie nostrae regit Imperium, salutem & gratiam.

In die, qua de manu Sacratissimi Patris nostri Summi Pontificis recepimus Imperii Diadema; curavimus ad Dei & Ecclesie sue honorem, edere quasdam leges, quas in presenti pagina iustissimus annotari, per totum nostrum Imperium publicandas, per Imperialia vobis scripta precipiendo mandamus, quatenus eas quicquid litteras, in suo districtu irrefragabiliter, & inconcussis servet, & sunt haec leges.

Ad decus & honorem Imperii, & laudem Romani Principis, nihil omnino magis videtur accedere, quam ut expurgatis quibusdam erroribus, & iniquis quorundam statutis penitus deletis, de cetero Ecclesia Dei plena quiete vigeat, & securi gaudeat libertate. Sane adeo infidelium quorundam, & iniquorum iniquitas abundavit, ut non dubitent contra Apostolicam Disciplinam, & Sacros Canones Statuta sua confingere contra Ecclesiasticas Personas, & Ecclesie libertatem. Cum ergo, dispositione divina favente nihil velit Ecclesia, quae nihil debet praeter bonum appetere, quod nobis eodem concursu, & eadem non placeat voluntate: Nos Fredericus Romanorum Imperator, & semper Augustus, hac edictali lege irritamus, & irrita nunciamus omnia statuta, & consuetudines, quae Civitates, vel Loca, Potestates, Consules, vel quocumque aliae Personae, contra libertatem Ecclesiae, vel Ecclesiasticas Personas edere, vel servare, adversus Canonicas, vel Imperiales Sanctiones praesumpserint. Et ea de capitularibus suis mandamus infra duos menses post huius publicationem edicti, penitus aboleri. Et si de cetero similia attentaverint, ipso iure decernimus esse nulla, & eos sua jurisdictione privatos, superiori protinus applicanda. Necnon locum ubi deinceps talia praesumpta fuerint, banno mille marcarum precipimus subjacere. Potestates vero, Consules, Rectores, Statutarii, & Scriptores dictorum Statutorum, necnon & Consiliarii locorum ipsorum, qui secundum statuta vel consuetudines memoratas judicaverint, sunt ex tunc ipso iure infames. Quorum sententias, & actus alios illegitimos precipimus aliquatenus non tenere. Quod si per annum huius nostrae Constitutionis inventi fuerint contemptores, bona eorum per totum nostrum Imperium, mandamus impune ab omnibus occupari. Salvis nihilominus aliis poenis contra tales in generali Concilio promulgatis.

Item nulla potestas, vel persona, publica vel privata, collectas sive exactiones, angarias vel parangarias, Ecclesiis, vel aliis piis locis, aut Ecclesiasticis Personis imponere, aut invadere bona Ecclesiastica praesumat. Quod si fecerint, & requisiti ab Ecclesia, vel ab Imperio, emendare contempserint, triplum refundant, & nihilominus banno Imperiali subjaceant, quod absque satisfactione debita nullatenus remittatur. Item quocumque Communitas, vel Persona per annum in excommunicatione facta propter libertatem Ecclesiae perstiterit; ipso iure Imperiali banno subjaceat, a quo nullatenus extrahatur, nisi prius ab Ecclesia absolutus fuerit.

Item statuimus, ut nullus Ecclesiasticam Personam in criminali questione vel civili, trahere ad iudicium seculare praesumat, contra constitutiones Imperiales, & canonicas Sanctiones. Quod si fecerit actor a jure suo cadat, & iudicium non teneat, & Judex sit ex tunc iudicandi potestate privatus. Statuimus etiam ut si quis Clericis, vel Personis Ecclesiasticis iustitiam denegare praesumpserit, tertio requisitus, suam jurisdictionem amittat.

Catharos, Patarenos, Leonistas, Speronistas, Analdistas, Circumcisos, & omnes hereticos utriusque sexus quocumque nomine censeantur, perpetua damnationis infamia, diffidamus atque bannimus. Praecipientes ut bona talium confiscentur, nec ad eos ulterius revertantur; ita quod filii eorum ad successiones pervenire non possint, cum longe gravius sit aeternam, quam temporalem offendere Majestatem. Qui autem inventi fuerint sola suspicione notabiles (nisi ad mandatum Ecclesiae iuxta considerationem suspicionis, ac qualitatem personae propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint) tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur. Ita quod si sic per annum manserint, ex tunc eos sicut hereticos condemnamus.

Statuimus etiam hoc edicto in perpetuum valituro, ut Potestates, Consules, seu Rectores, quibuscumque fungantur officiis, pro defensione fidei praesent publice iuramentum, quod de Terris suae jurisdictioni subiectis, universos hereticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro viribus exterminare studebunt. Ita quodammodo quandocumque fuerit quis in potestatem, sive perpetuam vel temporalem assumptus, hoc teneatur Capitulum iuramento firmare. Alioquin nec pro Potestatibus, nec pro Consulibus habeantur, & eorum sententias irritas ex tunc decernimus & inanes.

Si vero Dominus temporalis, requisitus, & admonitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab haeretica pravitate, post annum, a tempore admonitionis elapsum; Terram illius ipsi exponimus Catholicis occupandam, qui eam exterminatis haereticis, & absque ulla contradictione possideant, & in fidei pietate conservent. Salvo jure domini principalis, dummodo super hoc nullum praestet obstaculum, nec aliquod aliud impedimentum opponat. Eadem nihilominus lege servata, contra eos, qui non habent dominos principales.

Credentes praeterea receptatores, defensores, & fautores haereticorum bannimus, firmiter statuentes, ut si postquam quilibet talium fuerit ab Ecclesia excommunicatione notatus, satisfacere contempserit infra annum; ex tunc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia seu consilia, vel ad eligendum aliquos ad huiusmodi, neque ad testimonium, admittatur. Sit etiam intestabilis, ut nec testandi liberam habeat facultatem, nec ad hereditatis successione accedat. Nullus praeterea ei super quocumque negotio, is id ipse aliis responderi cogatur. Quod si forte Judex extiterit, ejus sententia.

Ac deditionis ad seculare Tribunal.

Damnatio haereticorum, ac poenis eisdem infligenda.

Iuramentum super hoc praestandum a Rectores Civitatum &c.

Poenae contra Dominos temporales si haereticos non expulerint.

Et contra eorum receptatores, fautores &c.

Promulgatio Legum.

Damnatio Statutorum contra Ecclesiam, eorumque libertatem edictorum, vel edictorum.

Impositionis Collectarum & imperio confirm.

est quod ad exemplar felicitis memorie Alexandri, & Innocentii Praedecessorum nostrorum, Romanorum Pontificum vobis omnibus sub interminatione Anathematis arctius iohibemus, ne quis praescriptum Regnum invadere, vel turbare praesumat, aut jura charissimi filii nostri Illustris Danorum Regis, vel Haeredum suorum minuire audeat, vel sibi quomodolibet usurpare. Si qui autem huius nostrae prohibitionis Transgressores extiterint indignationem nostram, & Ecclesie Romanae se noverint incursum, & Anathematis vinculo feriendos.

Datum Laterani sextodecimo Kalendas Decembris Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Anathematis anathematis ejusdem peccatores.

Dat. die 16. Novem. 1220. Pont. An. IV.

Navfragantium bona, sicut Dominis restituenda.

De peregrinis, & advenis.

Securitas Agricultor.

Transgressores vero huius nostrae Constitutionis bonorum suorum publicatione multentur. Et si res exegerit, eorum audacia juxta mandatum nostrum modis aliis compescatur.

Omnes peregrini, & advenae, libere hospitentur ubi velint, & hospitati, si testari voluerint de rebus suis, ordinandi liberam habeant facultatem, quorum ordinatio inconcussa servetur. Si qui vero intestati decesserint, ad hospitem nihil perveniat sed bona ipsorum per manus Episcopi loci tradantur haereditibus (si fieri potest) vel in pias causas erogentur. Hospes vero si aliquid de bonis talium, contra hanc Constitutionem nostram habuerit, triplum Episcopo restituat, cui visum fuerit assignandum, non obstante statuto aliquo, seu consuetudine, seu privilegio, quae hactenus contrarium inducebant. Si qui autem contra praesumpserint, eis de rebus suis testandi interdicimus facultatem; ut in eo puniantur, in quo deliquerint, alias prout culpe qualitas exegerit, puniendi.

Agricultores, & circa rusticationem occupati, dum Villis insident, dum Agros colunt, securi sint quocumque parte Terrarum sitaut nullus inventur tam audax, qui Personas, vel boves, agrorum instrumenta, aut si quid aliud sit, quod operam rusticalem pertinet, invadere, capere, aut violenter auferre praesumat. Si quis autem huiusmodi statutum aut temerario violare praesumpserit, in quadruplum ablatam restituat, infamiam ipso iure incurrat Imperiali animadversione nihilominus puniendus.

II.

Comminatio poenarum contra Dacia Regnum invadentes, perturbantes, ejusque jura temere usurpantes.

Es Reges, Vatic.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimis in Christo filiis Illustribus Regibus, & dilectis filiis Principibus, & universis Dei Fidelibus Regni Daciae circumpositis Catholicam servantibus unitatem salutem, & Apostolicam benedictionem.

Dacia Regnum juris S. R. E.

Quanto specialius Regnum Daciae ad Ecclesie Romanae noscitur jurisdictionem spectare, tanto ad conservationem ejus propensiori studio debemus intendere. Quia non immerito multa reprehensione digni extiterimus videremur, si quod est juris Ecclesie Romanae patere immuni, vel turbari. Inde Bull. Rom. Tom. III.

Infeudatio quorundam Locorum de Terra Comitisse Mathildis favore Comitum de Mangono sub annuo Censu unius Asturis, & duorum Braccorum, salvo tamen Ecclesiarum jure.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Alberto Comiti de Mangono salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ibid.

AD communem notitiam volumus pervenire, quod fidelitatis a te iuramento recepto pro Terra Vallese, Rocca Gonfenti, Monticelli, Bargi, Ebrigaza, Piderla, Casti, Rocca de Vico, Castirola, Limango, Greta, Moco, Palliano, Monticello, Fossato Torri, Bacti, & Savignano cum omnibus earum pertinentiis, quae fuerint de terra clare memorie Comitisse Mathildis, & quae Pater tuus noscitur tenuisse, te de fratrum nostrorum consilio, & consensu investivimus de eisdem Nobis de Imperiali voluntate libere restituti ea in feudum tibi, tuisque legitimis haereditibus concedendo Ecclesiarum omnium jure salvo, singulis autem annis Nobis, & Successoribus nostris dabis unum Altorem, & duos Braccos in feudi recognitionem praestari, & cum fueris requisitus semel in anno venies cum quatuor Militibus in servitio, seu exercitu Ecclesie per octo dies in tuis moraturus expensis veniendi, ac redeundi tempore minime computato. In huius autem rei memoriam praesentes litteras tibi concessimus Bullae nostrae munimine roboratas.

Datum Laterani nonis Decembris Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Loca Comitum infeudata, pro quibus legitime iuramentum.

Censur.

Dat. die 7. Decem. 1220. Pont. An. V.

L I.

Alia similis Infeudatio Azzoni de Fregnano sub annuo Canone unius Asturis, & duorum Braccorum, Ecclesiarum jure in omnibus semper salvo.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Azzoni de Fregnano salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AD communem notitiam volumus pervenire quod Nos fidelitatis a te juramento recepto pro Castro Rosen. cum Plebanatu, & Curte, Labanto, Castello novo, Fustano, Arimannis, Rohano, Calvezano, Curte de Pratis, Sancto Petro, Montese, Montalto, & Monte Torture cum omnibus earum pertinentiis, que fuerunt de Terra clare memorie Comitisse Mathildis, & que Pater tuus noscitur tenuisse te de fratribus nostrorum consilio, & consensu investimus de eisdem Nobis de Imperiali voluntate libere restituit ea in feudum tibi tuisque legitimis heredibus concedendo Ecclesiarum omnium jure salvo: singulis autem annis Nobis, & Successoribus nostris dabis unum Altarem, & duos Braccos in feudi recognitionem predicti, & cum fueris requisitus semel in anno venies cum quatuor Militibus in servitio, seu exercitum Ecclesie per octo dies in tuis moraturus expensis veniendi, ac redeundi temporum minime computato. In hujus autem rei memoriam presentes litteras tibi concedimus Bulla nostre munimine roboratas.

Datum Laterani nonis Decembris Pontificatus Nostri Anno Quinto.

L II.

Confirmatio Privilegiorum, & Immunitatum a Bohemia Rege Ecclesiis, & Ecclesiasticis Regni sui concessarum, ac rebitutarum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus, Præpositis, Decanis, & universis Clericis per Bohemiam constitutis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Questione super Jurisdictione, Decimis, & aliis diversis articulis inter Venerabilem fratrem nostrum Pragensem Episcopum, & dilectum filium Magistrum Joannem Procuratorem Illustris Regis, & Baronum Bohemie coram nobis diutius agitata. Idem Procurator ipsorum Regis, & Baronum nomine recognovit, & dimisit eidem Episcopo, & Ecclesie sue omnem libertatem, & omnem jurisdictionem, que sunt Ecclesie Bohemie sive de jure sive per privilegia, sive per approbatam consuetudinem acquisite, & specialiter illas, quas iste Rex per privilegia sua Ecclesie jam dicte concessit, promittens quod de Jurisdictione rusticorum ad Ecclesias sue Diocesis pertinentium, coram dilecto filio nostro Gregorio S, Theodo-

Bohemie Rex libertates Ecclesie sui Regni restituit.

ri Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato, vel alio, cui hoc committendum duxerimus, exhibebit Justitiæ complementum. Dimisit etiam, & recognovit memorato Episcopo, & Ecclesie Bohemie omnia spiritualia, institutiones, salvo Patronis Iurepatronatus, & destitutiones, correctiones, & judicia Clericorum, & omnia alia spiritualia, inter que Visitationem intelligimus, & volumus comprehendere, eo salvo quod de Boleslavien. Melvicen., & Littomiricen. Præpositis exhibebitur Justitiæ plenitudo coram Legato ipso, vel alio cui fuerit ab Apostolica Sede commissum. De decimis vero promittit Regis nomine, ac Baronum, quod plene, ac integre solvent eas prefato Episcopo, & Ecclesie sue, ac aliis Ecclesiis, & Personis Ecclesiasticis, sicut de jure debentur, Justitia de Populi Decimis tam præteritis, quam futuris coram eodem Legato, vel alio, cui hac commiserimus faciendâ. Omnia quoque Privilegia tam Romanorum Pontificum, quam Imperatorum & Regum Bohemie, ac Ducum, vel aliorum Ecclesiis concessa Bohemicis, si extant, restituentur eis, quorum fuisse noscuntur cum possessionibus, que ad Pragensem, & alias Ecclesias, & Personas Ecclesiasticas pertinere, & esse ablata noscuntur. Quod si Privilegia ipsius Regis, vel Prædecessorum suorum non extant, vel sunt forte deperdita, Rex ante relaxationem sententiarum excommunicationum, & interdicti, que sunt in ipsum, & Barones, ac Regnum ejus prolata, eadem restaurabit secundum tenorem, quem dictus Episcopus suo expresserit juramento. Si vero ea, que non sunt sua, vel Prædecessorum suorum sunt deperdita, vel destructa, dabit operam bona fide, ut eadem restaurentur. Pro his autem in perpetuum observandis ante relaxationem sententiarum ipsarum præstabit ex parte Regis, & Baronum sufficientem cautio, secundum mandatum nostrum, quod Legato fecimus sepedicto, qua præstita dicte Sententiæ relaxentur. Nos autem habentes rata prædicta, nequit eis desit ad robur plenarie firmitatis, de consilio fratrum nostrorum, auctoritatem nostram adjecimus, decernentes ea in perpetuum valitura.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani tertio Idus Januarii Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Dat. die 1. Febr. 1221. Pont. An. V.

Ac firmat Privilegia.

Hec omnia valide Honorantur.

Clausula.

Quod

L V.

Quod nemo ex Civitate Beneventana Domos alterius occupare præsumat, sub poena confiscationis honorum; neque ibi Collectæ imponantur nisi de Recltoris, & totius Populi consensu.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Judicibus, Consulibus, & Populo Beneventan. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AD tranquillitatem vestram tanto diligentius intendentes, quanto Civitas vestra inter ceteras, que juris Beati Petri existunt, noscitur præminere; presentium auctoritate statuimus, ut si quis de Civitate ipsa Domos, vel Turres alterius de cetero per violentiam exerit, nisi eas ad mandatum nostrum, vel Recltoris, qui pro tempore in ipsa Civitate, infra tres dies libere resignaverit, ex tunc universa bona ipsius nostris Regalibus applicentur, ita quod de illis satisfactio ei, qui fuerit passus injuriam, Apostolica Sedes de reliquo sicut de ceteris Regalibus libere pro sua voluntate disponat: si Clericus vero fuerit officio, & beneficio sit privatus. Ad hæc districtius inhibemus, ne quis Civitatem ipsam præsumat aggravare Collectis, nisi cum Recltor, Judices, Consules, & Octonarii totius Populi accedentes, consensu id pro Communibus ipsius terre negotiis viderint expedire.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani secundo Idus Maji Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Beneventan. jussu S. Petri.

Decretum. prout in Rubrica.

Clausula.

Dat. die 14. Maji 1221. Pontific. Anno V.

L V.

Confirmatio Infeudationis Terræ Partufelli sub annua prestatione duarum Marcharum Argenti favore Comitum Bertoldi.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Comiti Bertoldo salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum terram, que dicitur Partufelli a Romana Ecclesia recognoscens, dilecto filio Magistro Bartholomeo Subdiacono, & Cappellano Nostro Apostolicæ Sedis Legato nomine nostro fidelitatis præsteris juramentum, obligans te, ac tuos heredes quod Nobis, & Successoribus nostris duas Marchas argenti singulis annis pro terra ipsa perfolves; Nos tuis precibus inclinati Terram ipsam sicut eam juste possides, & quiete auctoritate tibi Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel

ei

Quod Ecclesia Sancti Joannis in Laterano de Urbe, centenaria gaudeat prescriptione, sicut Ecclesia Romana.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis, Priori, & Conventui Lateranensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sedis Apostolicæ circumspectio, que circa omnes Ecclesias sue providentiæ confuevit adhibere cautelam, illarum indemnitate propensiori debet studio præcavere, que ipsi tamquam membra capiti coherentes, specialis sibi necessitudinis vinculo sunt affectæ.

Inde est, quod cum Lateranensis Ecclesia speciale membrum, & Romani Pontificis propria Sedes existat; statuimus, & sancimus, ut sicuti contra Romanam Ecclesiam, non, nisi centenaria, currit prescriptio, secundum Constitutiones Canonicas, & legitimas sanctiones, ita quoque ipsi Ecclesie minoris temporis prescriptio non obstat. Nulli ergo omnino &c. Si quis autem &c.

Datum Laterani nono Kalendas Maji, Pontificatus nostri Anno Quinto.

Dat. die 27. Febr. 1221. Pont. An. V.

Exordium. Privilegium centenarie prescriptio.

L IV.

Quod Judæi diversitate habitus distinguantur a Christianis. illisque ministerium publicum non committatur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Burdegalen., & Suffraganeis ejus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AD nostram noveritis audientiam pervenisse, quod Juxta quidam in Provincia Burdegalen. degentes signa, per que a Christianis diversitate habitus distinguantur, prout statutum est in Concilio Generali, deferre contemnunt. Quare præter alia enormia, que inde contingunt, Christiani Judæis Mulieribus, & Judæi Christianis nefarie committuntur. Nobiles quoque ipsius Provincie minime attendentes, quod Christi blasphemiam libenter, cum possunt, opprimunt Christianos, eis, ut a Christianis officium esse acriter, publica committunt officia exercenda, & ut Servi Dominis dominentur, ipsos contra Concilii prædicti Statuta in Castris præficiunt, & in Villis. Cum igitur non solum sit impium, verum etiam abominum, ut Judæi taliter insolentere permittantur, Fraternalitati vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus circa hæc prædicti Statuta Concilii facientes inconcussa servari, Judæos, ut a Christianis diversitate habitus se distinguant per subtractionem communionis, & Nobiles ne illis publica officia exequenda committant, vel alias eos Christianis præficiant, modo præmissis per Censuram Ecclesiasticam appellatione remota cogatis.

Datum Laterani Tertio Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Dat. die 27. Febr. 1221. Pont. An. V.

Neque publica officia eis committenda.

Judæi debent habitus distinguere a Christianis.

Ex Regis. Vatis.

ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Dat. die 22. Septem. 1221. Pont. An. VI.

LVII.

Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis Hugonis Abbatis Bonae Vallis Ordinis Cisterciensis.

Ibidem.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Viennensi, & Episcopo Gratianopolitano, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

QUI sua incommutabili providentia cuncta disposuit ab aeterno, licet in operibus primae Creationis mirabilem se ostenderit, & mirabiliorem in exhibitione Redemptionis humanae; adhuc tamen misericordias suas miraculare non desinens variis miraculorum insignibus Ecclesiam suam ornat, dum electos ejus, quos in Ecclesiae fidei veritate renatos provehit in augmentum virtutum, dat miraculis corroborare, ut sic magis, & magis fides in Christo credentium roboretur Spes proficiat & Charitas accendatur, ut confundantur, & reverentur Ecclesiae inimici, qui vitam ejus insaniam estimantes eidem detrudere multipliciter moluntur. Sane gaudemus in Domino, & in ejus laudibus gloriamur, quod, sicut dilecti filii Abbas, & Conventus Bonae Vallis Cisterciensis Ordinis suis nobis Nunciis, & litteris, adhibitis quoque multorum Praelatorum testimoniis intimarunt, felicis memoriae Hugo quondam eorum Abbas pie, ac juste in hoc saeculo vivens, multa obtinuit a Domino Miracula fieri manifesta, & nunc anima ejus in Sanctorum splendoribus habitante corpus ipsius multis fulget mirabilibus gloriosum. Quare nobis supplicarunt instanter, ut cum valde deputetur indignum, eum, quem pro sua merito sanctitatis constat a Domino in triumphanti Ecclesia taliter honorari; ab hominibus sine debita veneratione in Ecclesia militanti relinqui, eundem Sanctorum cathologo ascribi faceremus. Nos igitur licet supplicationes hujusmodi libentissime amplectamur; ne tamen in hoc aliquid de contingentibus videamur omittere. Fraternalitatem vestram, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, rogamus, & monemus attente per Apostolica scripta vobis mandantes, quatenus tam de vita, quam miraculis Sancti praedicti plenissime inquirentes rescribatis nobis super his fideliter veritatem, qua cognita procedamus exinde, prout secundum Deum viderimus procedendum.

Inquisitio de virtutibus de his.

Dat. die 3. Decem. 1221. Pont. An. VI.

LVIII.

Confirmatio Concordiae inter Cyprum Reginam, & Praelatos ejusdem Regni, quodque Graeci in locis Ritus Latini degentes suos Episcopos habere minime possint, Latinis tamen subesse teneantur Episcopis.

Ibidem.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimae in Christo filiae A. . . . Illustri Reginae Cyprum salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Amachofianum Episcopum Reginam commendat.

Licet diligentiam, quam adhibuit Venerabilis Frater noster Amachofianus Episcopus in tuis negotiis promovendis, non esset necessarium commendare, quia sicut credimus, expertam habes circumspeditionem ipsius commodum & honorem tuum devote, ac fideliter procurantis; ut tamen plenius de sua providentia, & sinceritate praesumas, eum tibi super hoc reddimus commendatum. Quia vero compositione nuper a te cum Regni tui Praelatis inita, nobis per eundem Episcopum presentata, & ipsius tenore diligenter inspecto perpendimus, quod non solum Ecclesiae debita jura decimarum, quae sunt egentium animarum tributa, restituis; sed tamquam benedictionis filias oves errantes ad Domini Caudas studeas adducere devotionem tuam in Domino commendamus, cum in sexu fragili virile robur induas & amorem, quem erga Deum geris in animo devotis operibus representes: propter quod tuis, & praedictorum Praelatorum precibus inclinati compositionem ipsam auctoritate Apostolica duximus confirmandam, magnificentiam tuam monentes, & per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus compositionem eandem observes in omnibus, & ab aliis facias quantum in te fuerit observari, ita quod bonum pacis, & concordiae inter te, ac praedictos Praelatos firmiter radiceatur, & devotionis affectus, quem ad Deum geris, & Ecclesias clarius agnoscat. Cum autem in Praelatorum Latinorum Dioecibus Regni tui quidam Graeci Romanae inobedientes Ecclesiae, & Ecclesiae Latinorum tamquam Pontifices commorentur, pro quibus nobis humiliter supplicasti, ut in dictis Dioecibus, prout sunt, remanere permitteremus eosdem. Nos licet tibi, & Regno tuo deferre quantum cum honestate nostra valeamus, & Graecos ad obedientiam Sedis Apostolicae revertentes fovere, ac honorare velimus, mores, & ritus Graecorum ipsorum, quantum cum Deo possumus sustinendo; in his tamen, quae periculum generant animarum, & Ecclesiasticae derogant honestati, apud nos esse non debet acceptio Personarum. Quare talia de caetero suscipere nolentes, cum monstruosum esset, sicut in Constitutionibus dicitur Concilii generalis, unam, & eandem Dioecesim diversos habere Pontifices: tamquam diversa Capita unum corpus haberet, Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchae Hierosolymitano, & Tyreni & Caesariensis Archiepiscopis nostris damus litteras in mandatis, ut eos morati de caetero, velut Praefules in dictis Dioecibus nullatenus patiantur, Sacerdotibus, & Diaconibus Graecis praedicti Regni nihilominus firmiter

Compositio nem dictam confirmat, ser. vanteque mandat.

In eadem Dioecesi duo esse non debent Episcopi.

LX.

Confirmatio Indulgentiarum pro die Consecrationis Basilicae Sanctae Mariae Majoris a Sixto Tertio, & Clemente etiam Tertio concessarum.

Ibidem.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Christianis fidelibus presentem paginam inspecturis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Graecis Latinis Episcopis subiectos fore vult.

Dat. die 30. Decem. 1221. Pont. An. VI.

ter injungentes, ut praefatis Archiepiscopo, & Episcopis Latinorum, prout sunt, & fuerint in eorum Dioecibus constituti; canonicam obedientiam juxta compositionem faciant supradictam, se tamquam obedientiae filii conformantes Sacrosanctae Romanae Ecclesiae Matri suae, ut sit de caetero unum Ovile, ac etiam unus Pastor. Ad quod tamquam devotam Ecclesiae filiam, opem, & operam te volumus fideliter impertiri, quia per eos de facili quidem contingeret, quod processu temporis non solum a Romana Ecclesiae obedientia & magisterio, sed ab haereditum tuorum, & Latinorum dominio se totum Regnum subtraheret memoratum. Datum Laterani tertio Kalendas Januarii Pontificatus nostri anno sexto.

LIX.

Quod Beatus Robertus, cujus Corpus multis coruscans Miraculis in Ecclesia Monasterii Molisimense requiescit, tamquam Sanctus veneratione per Monachos ejusdem Coenobii habeatur.

Ibidem.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Molisimense, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Inquisitionem prius de Vita, & Miraculis B. Roberti.

Cum olim nobis per litteras, & Nuncios vestros supplicassetis instanter adjuti testimonio, & intercessionibus plurimorum, ut sanctae memoriae Beatum Robertum, cujus Corpus in vestra requiescens Ecclesia multis, & magnis miraculis coruscabat, Sanctorum cathologo ascribere deberemus; nos ne in tanto negotio videremur uti aliqua levitate, tam de Vita ipsius, quam de Miraculis per Venerabiles Fratres nostros Lingonen, & Valentinen, Episcopos mandavimus diligenter inquiri, cum ad hoc, ut aliquis habeatur Sanctus in Ecclesia militanti necesse sit, ut & verae Fidei, quae per dilectionem operatur, sana merita cum perseverantia finali praecedant, & clara miracula subsequantur, nec alia sine aliis plene sufficiant ad iudicium Sanctitatis, eo quod nonnulli faciunt opera sua, ut videantur ab hominibus, & nunquam Angelus Sathanae se in locis Angelum transfigurans hominibus frequenter illud, sicut de Magis legitur Pharaonis. Cum itaque Inquisitores praedicti nobis super his plene rescripserint veritatem, quia licet nobis quaedam Miracula, quae post mortem fecerat intimarint, de his tamen, quae in vita fecisse dicitur, fidem plenariam non fecerunt; nos ne precibus vestris videremur omnino deesse, concedimus vobis, ut eum tamquam Sanctum in vestra Ecclesia venerantes etiam apud Dominum suffragia fiducialiter imploretis.

Molisimense tanquam Sanctum venerari concedit.

Dat. die 8. Januar. 1222. Pont. An. VI.

Datum Laterani sexto Idus Januarii Pontificatus nostri anno sexto.

LXI.

Absolutio ab Excommunicationis Sententia Civitati, & Populo Lucanis sub certis conditionibus impendenda.

Ibidem.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Episcopo, & dilectis filiis Priori Sancti Frediani, & Magistro Petro Canonico Lucanis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Lesam olim libertas Ecclesiastica a Lucanis enormiter ad justitiae praesidium, lacrymosa confugit, & eam ut suum sibi conferret auxilium imploravit, quae importuna apud Nos pro ejusdem defensione libertatis insistentis, ac necessariis argumentis ostendens se laedi graviter, si praedictae non prosequeretur injuriam libertatis, de rigore tandem juris obtinuit, ut eorumdem Lucanorum temeritatem seve-

Lucanis Civitatis innotati ob Ecclesiasticae libertatis violationem.

severitate debita puniremus. Coacti ergo a iure processimus contra illos excommunicantes Parentum tunc eorum Potestatem, & Consilium, necnon omnes, qui eundem Parentum pro Potestate tenebant, & Civitatem Lucanam Ecclesiastico interdicto supponentes. Ipsi tandem tamquam de sua salute, ac honore solliciti attendentes auditum non fuisse a seculo de Lucanis, quod Ecclesiasticam libertatem deprimerent, quam velut devotionis filii prae ceteris circumpositis Populis extulerant, & servarant, ad cor recedendo ab immutante illud malitia redeuntes, & sano usi consilio recurrere ad misericordiae remedium decreverunt. Ad eam igitur de tribulatione clamantes, ut eos eriperet de suis necessitatibus, in quas ipsos suggestio maligna induxerat, postularunt, obtinendo dumtaxat ipsis, quod eis ad perententem se redire liceat, & a vulneratore sui opem vulneris implorare. Illa itaque pro Lucanis proponente praefatis, quod cum geramus illius vices in terris, qui praefert Sacrificio pietatem, & cum irascitur non obliviscitur misereri, non poteramus praenitentibus veniam denegare, converti nunc ad illos cogimur se ad nos humiliter convertentes, & eis ad nos redeuntibus pietatis premium aperire. Cum igitur sicut tu Frater Episcopo, ac Clero Lucanus vestris nobis litteris intimatis eisdem Lucanis beneplacitis, & mandatis nostris expositis, dilectus filius nobilis Vir Prudentius Potestas eorum, qui de sinceritate devotionis, & fidei te Episcopo, ac Clero praedicto, unde gaudemus, plurimum commendatur, & nonnulli ex ipsis de stando mandatis nostris praestiterint juramentum, discretionem vestram per Apostolica scripta mandamus, quatenus a residuis omnibus simili juramento recepto eis, qui excommunicatione tenentur absolutionis beneficium impendant, & relaxent sententiam interdicti. Quia vero dignum est ut eidem Lucanis ad exaltationem, & conservationem Ecclesiasticae libertatis intendant, quam deprimeri nitebantur, volumus & mandamus, quod absolutis Excommunicatis, & interdicti sententia relaxata sub debito juramenti ex parte nostra, falsis aliis mandatis nostris injungatis eisdem, ut statuta omnia, & consuetudines, quae sunt contra Ecclesiasticam libertatem, & quibus Canonibus, & Imperialibus Sanctionibus derogatur, penitus revocent, & eis de cetero non intantur, latis post Clericorum exitum contra ipsos, & eorum Ecclesias sententia irritatis, revocatis, possessionum, & aliorum bonorum ecclesiasticorum assignationibus, & cassatis, confectis contra Clericos exilii sui tempore Instrumentis, Castra, Villas, Loca, Possessiones, ac cetera bona, & jura Ecclesiastica ab omni datione, turpi onere publica functione violenta exactione, angaria, & perangaria secundum legalia, & Imperialia statuta libera perpetuo conservabunt. Non invadent Bona Ecclesiastica, sed potius pro posse suo eorum Invasoribus se opponent libertatis Ecclesiasticae tam Apostolica, quam Imperialia Privilegia inviolabiliter servaturi. Potestati quoque, ac Consilio supra dicto sub debito juramento mandatis, quod & ipsi praedicta observent, & faciant inviolabiliter observari, ac scribi in Constitutionibus Civitatis nullo unquam tempore removen-

Respicunt, & veniam petunt.

Commissio de eis absolventis.

Conditiones ad eisdem praestandae.

da, & Successores ipsorum ad eorum observantiam, & ad faciendum ea observari similiter teneantur. Ablata Ecclesiis, & Personis Ecclesiasticis praedicti Potestas, & Populus restituant, & restitui faciant universa, neque propter hoc alicui earumdem Ecclesiarum, & Personarum gravamen aliquod inferent, vel inferri permittent, seu diminuent aut subtrahent Jura Ecclesiastica, sive dimini, vel subtrahi patientur. Licet autem per alias litteras transmissas tibi Episcopo mandaverimus, ut ii, qui auctoritate nostra sunt excommunicationis vinculo innodati ad nostram mitterentur praesentiam, absolventi. Attendentes tamen, quod memorati Lucani semper in devotione Sedis Apostolicae perseverant, quamquam nuper ipsos ab ea seducendo subduxerit Inimicus, ac volentes mitius agere cum eisdem ipsis gratiam faciendo; volumus, & mandamus, ut tantummodo violatores Sacrorum Locorum, & Altaris praecipue Sanctae Crucis, ac eorum Consiliiarii, necnon spoliatores Clericorum, ac illi etiam qui tempore Parentii Officiales erant, cum spoliaverint, nec custodierint Ecclesias, ad nostram praesentiam cum vestris litteris Personarum, & viarum securitate habita transmittantur. Praeterea cum super satisfactione damnorum facienda nobili Viro G... Lucano Civi speciales vobis litteras destinemus, nos, qui tenemur ejus exemplo, qui est pacis amator, & auctor pacis consilia cogitare volentes, ut habitae inter eumdem nobilem, ac quosdam alios Concives suos inimicitiae, quae crevisse hujus discordiae occasione dicuntur, ex hujusmodi satisfactione sedentur, nolumus vos in satisfactionis facto procedere, nisi prius nobilis ipse cum eisdem suis Concivibus ad firmam pacis redierit unitatem, dum tamen de illatis injuriis ei congruam satisfactionem impendant: super aliis vero, quae contingunt negotium memoratum inspectis ejusdem circumstantiis diligenter agatis, prout secundum Deum animarum tam Cleri, quam Laicorum Civitatis praedictae saluti videritis expedire.

Nonnulli excommunicati Romam transmittendi.

Datum Laterani nonis Novembris, Pontificatus nostri anno septimo.

Dat. die 9. Novembris 1222. Pont. An. VII.

LXII.

Commissio Inquisitionis super Vita, & Miraculis Beati Willhelmi Archiepiscopi Eboracensis.

Ibidem.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Elyen, & dilectis filiis de Fontibus, & de Riavalle Abbatibus Cisterciensis Ordinis Eboracen. Diocesis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Divina dispensatio pietatis, quae nunc terribilium suorum virtutes ostendens, quasi quibusdam minis, & increpationibus ad poenitentiam conterit peccatores. nunc autem suae suavitatis abundantiam exhibens tamquam blanditiis, & promissis quoslibet ad Christi allicit charitatem, quae totis est affectibus a cunctis fidelibus veneranda. Nuper namque

Exordium.

in pluribus locis Dominus terram tangens, & faciens eam tremere multos conterruit ad fallentem, & in diversis partibus nova miracula suscitans, multis salutis gaudia coelitus irroravit. Ut enim fidem Ecclesiae suae roboraret, & confirmet, spem erigat & exalter, charitatem continet & accendat, ut confutet pravitatem haereticam, perfidos ad viam advocet veritatis, & ad poenitentiam revocet peccatores, mirificat Sanctos suos, qui legitime certantes in hac Ecclesia militanti ad coelestem patriam pervenerunt, ubi animabus glorificatis feliciter stolum primam adepti, confidentes in illum intelligunt veritatem, & fideles in dilectione acquiescunt eidem secundam stolum felicitati adepturi, quando scilicet incinerata nunc Corpora glorificanda resurgunt fulgida, agilia, subtilia, & impassibilia perpetuo cum Domino regnatura. In cuius rei evidentiissimum, & infallibile argumentum gloriosus Dominus quorum animas jam glorificavit in Coelo, nonnunquam Corpora in terra clarificat faciens ea, quasi participantia divinae gloriae, divinis miraculis coruscant, quibus ad venerationem eis debitam exhibendam, eorumque imploranda suffragia, merito invitentur. Unde gaudemus in Domino, & in eius laudibus delectamur, quod sicut Venerabilis frater Archiepiscopus, & dilecti filii Decanus, & Capitulum Eboracen., nec non quampures Ecclesiarum Praelati de partibus illis suis Nobis litteris intimarunt, felicitis recordationis Willhelmus quondam Eboracen. Archiepiscopus tanta vivens fultis gratia meritorum quod post felicem ejus obitum ad ostendam ipsius gloriam Sanctitatis Dominus ad Sepulchrum ejus multa, & magna miracula operatur Verum licet opportune importune nobis totis affectibus supplicent, ut cum lucerna non sit ponenda sub modio, sed super Candelabrum statuenda; eum, quem Dominus honorat in Ecclesia triumphanti, nos in militanti Ecclesia Sanctorum, cathalogo ascribere deberemus; Nos tamen, provide attendentes, quod in tam sancto negotio non est, nisi cum maturitate plurima procedendum, ad majorem evidentiam veritatis discretionem vestram, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus habentes praeculis oculis Deum, qui non indiget mendacis alicujus, tam de vita, quam de miraculis Sancti praedicti perquirentes sollicite veritatem, quae invenientis per vestras nobis litteras intimetis, ut ex vestra relatione sufficienter instructi procedamus exinde, prout secundum Deum viderimus procedendum. Quod si non omnes iis exsequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur.

Miracula ad Sepulchrum S. Willhelmi praerata.

Inquisitio de his faciendis demandatur.

Datum die 9. Aprilis 1223. Pont. An. VII.

Datum Laterani nonis Aprilis Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Insularum Rex cum omnibus rebus, & bonis suis recipitur sub protectione Sedis Apostolicae cum annua responsione duodecim Marcharum Sterlingorum.

Ex Regist. Vatican.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Reginaldo Regi Insularum Illustri salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Prompta fidei, & prae devotionis affectus, quem erga Romanam Ecclesiam studes in effectu laudabiliter exhibere, digne mereatur, ut Personam tuam sincera benevolentia complectentes, te speciali Sedis Apostolicae gratia prosequamur, tuis supplicationibus favorabiliter annuendo. Sicut enim transmissis nobis tuae litterae protestantur, honorum, quae sunt in Ecclesia Romana particeps esse cupiens, ad exhortationem Venerabilis fratris nostri Nortwicensis Episcopi tunc electi, & Apostolice Sedis Legati, ei Ecclesiae Romanae nomine, ac nostro Insulam de Man, quae ad te jure hereditario pertinebat, nullumque de ipsa servitium facere tenebaris, donasti liberaliter, & irrevocabiler tradidisti, recipiens eandem Insulam ab Ecclesia Romana in feudum, & pro ea nobis fidelitatis, & homagii exhibens juramentum. Ad recognitionem quoque Domini Ecclesiae Romanae, tu & haereses tui annuatim duodecim Marcas Sterlingorum in Anglia apud Monasterium de Furnis in Festo Purificationis Beate Virginis persolveris. Quae omnia jurasti te fideliter servaturum. Nos igitur habentes haec rata, & gratia tuis supplicationibus inclinati Personam & Terram tuam cum omnibus, quae in praesentiarum rationabiliter possides, aut in futurum iustis modis praestante Domino poteris adipisci sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti patrocinio communitimus.

Rex Insularum sua dante Romano Ecclesiae, cui jurat homagium, & annuum censum.

Eum recipit Pontifex sub sua protectione.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae protectionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani decimo Kalendas Junii Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Clausula.

Dat. die 29. Maji 1223. Pontific. Anno VII.

LXIV.

Concessio decem, & septem Librarum usualis monetae Hospitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe pro Pauperum alimonia, ac Instituto Processionis Sanctissimi Salvatoris in die Stationis ejusdem Ecclesiae cum Indulgentiarum clarigatione.

Ibidem.

Vide in Innocentio III. Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectori, & Fratribus Hospitalis Sancti Spiritus in Saxia salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad commemorandas Nuptias salutaris, quae in conversione Peccatoris moraliter celebrantur inter spiritum Hominis, & gra-

Exordium.

Indiſio Stationis ad S. Spiritum in Saxia.

Encomium Hospitalis.

Inſtitutio quorundam ſolennis Proceſſionis.

Conceſſio facta ab Honorio Papa.

De obſervantia huius Statuti.

& gratiam Conditoris, ex quibus affectus, & actiones tamquam filii, ac filie generantur: Dominica prima poſt octavam Epiphaniæ, quando illud legitur Evangelium, quod Jeſus cum Diſcipulis ſuis in Chana Galilee, ubi Mater ipſius erat, invitatus ad Nuptias aquam convertit in vinum, ſolemne apud Hoſpitale veſtrum inſtituimus Stationem, in quo vos ex Inſtitutione noſtra divino eſtis obſequio mancipati, ea poſſimum ratione, quod in illis Nuptiis ſex Hydrix ſecundum purificationem Judæorum fuiſſe narrantur. Et quidem in hoc Hoſpitale tamquam in Chana Galilee, loco videlicet ubi zelus eſt tranſmigrandi de vitis ad virtutes, poſite ſunt ſex Hydrix, id eſt ſex opera miſericordiæ inſtituta, quæ ſunt paſcere eſurientem, potare ſitientem, colligere hoſitem, veſtire nudum, viſitare inſirmum, & incarceratum adire. Ad purificationem utique Judæorum, ut per illa videlicet conſiſtentes a vitis expiantur. Iſte vero ſex Hydrix uſque ad ſummum implentur, quando illa ſex opera miſericordiæ ad perfectum uſque geruntur, & ex aqua fit vinum, cum ex merito eleemoſynæ jus accenditur charitatis. Quia vero Jeſus cum Diſcipulis ſuis ad has Nuptias in Chana Galilee, ubi Mater eius erat, legitur invitatus, idcirco rationabiliter inſtituimus, ut eſſigies Jeſu Chriſti a Beati Petri Baſilica per ejuſdem Canonicos ad dictum Hoſpitale, ubi memoria Beatiffimæ Matris eius recolitur, intra capſam ex auro, & argento, & lapidibus pretioſis ad hoc ſpecialiter fabricatam venerabiliter deportetur, fidelibus Populis, qui ad has Nuptias celebrandas devotè conveniunt, deſiderabiliter oſtendenda. Ut autem nos, qui Domino revelante venerandum aliis aperuimus Sacramentum, eo etiam inſpirante imitandum aliis præbeamus exemplum; Concedimus, ita toimus, & jubemus, ut pro mille pauperibus extrinſecus adventantibus, & trecentis Perſonis intus degentibus decem, & ſeptem libræ uſualis monetæ, ut ſinguli accipiant tres denarios, unum pro pane, alteram pro vino, aliumque pro carne, ab Eleemoſynario Summi Pontificis annuatim vobis in perpetuum tribuantur, & Canonicis ſupradictis, qui præſcriptam eſſigiem Salvatoris proceſſionaliter deportant, ſingulis duodecim nummi, & carens unius libræ, qui deſeratur accenſus de oblationibus Beati Petri præſentor. Quia vero non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo, quod procedit ex ore Dei; debet huic Stationi Romanus Pontifex cum ſuis Cardinalibus intereſſe, ut & Miſarum ſolemnia ibi celebret, & exhortatorium faciat de hac celebritate ſermonem; Neve fidelis Populus famelicus ab iſis Nuptiis revertatur, præter materiale, & doctrinale ſpirituale, quoque ſibi cibum impendat remiſſionem, unius anni de injunctis ſibi poenitentis indulgendo. Monemus igitur, & obſecramus Succeſſores noſtros per Jeſum Chriſtum, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos; ut hanc inſtitutionem, quæ ipſo teſte de pietatis fonte proceſſit, faciant inviolabiliter obſervari, ſub obſervatione divini Judicii prohibentes, ut nulli omnino hominum liceat paginam noſtræ conceſſionis, Conſtitutionis, & juſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem

Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Signie tertio nonas Julii Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

LXV.

Animadverſio contra illos, qui falſas præferentes Reliquias, & litteras, nomine Sancti Antonij eleemoſynas doſe a Fidelibus extorquent.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis aliis Ecclesiarum Prælatiſ ad quos litteræ iſte pervenerint ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

GRave gerimus, & indignum quod, ſicut nobis relatum eſt, multoties a multis, imo, ſicut jam pene univerſalis Eccleſia non ignorat, prætextu ſimulate Religionis, quin potius damnaſſe cupiditatis obtentu, quidam nomine Sancti Antonij quaſdam Regionis percurrunt, qui mendicantes ad opus Pauperum eleemoſynas, ſeu verius ad luxum proprium extorquentes prævaricando graviter quod oblata ſuſcipiunt, ſed gravius offendendo per cauſas, quibus ſimplices ad offerendum inducunt, dum falſa conſingendo miracula, & ignota oſſa pro Sanctis Reliquiis offendendo cum falſis litteris non ſolummodo Magnatum, & Regum; verum etiam Apoſtolicis, & aliorum Eccleſiæ Prælatorum ſeſe in ſtratis publicis obſcitant Peregrinis, & locum in quo Sanctum Antonium aſſerunt requieſcere inacceſſibilem pro latronum inſidiis eſſe dicentes, præcipiunt oblationes eorum, quos deceptoriam ſuffragiorum, & orationum promiſſione ſolantur. Saepè vero menſam linteam coopertam exponunt, & impoſitis ſuper ea luridis manibus, ſeu pedibus crematorum ad offerendum in ea, tamquam in aliqua venerabili devotione credulorum alligant, miſericordias Dei multas ex hoc ipſo teſtantes, quod conſumpti non ſunt, & patientiam ejus magnam eſſe probantes, quod de crematis hujusmodi divina illudendo virtuti ipſi ultionis ejus divino Judicio non cremaotur, ut de aliis abhominacionibus taceatur, quas circa præſcriptam materiam committere referunt. Quia igitur abuſionis tante flagitium, & tantorum flagitiorum abuſum nec volumus, nec debemus ulterius ſuſtinere; Univerſitati veſtræ per Apoſtolicam ſcriptam mandamus, & diſtrictè præcipimus, quatenus per Parochias veſtras denunciare ſolemniſter procuretis, ne quaſtoribus hujusmodi, qui proponunt talia, vel oſtendunt, vel impertiantur auditum, vel beneficium largiantur, quin potius eos ſicut fures, & deceptores ſacrilegos, & blaſphemos confundant, & humilient univerſi. Proviſo prudenter, ne dum viri ſic peſtiferi repelluntur, veris quaſtoribus pietatis viſcera præcludatur. Quia ſic volumus eis auditum, vel beneficium denegari, ne viris miſericordiæ fidelium eleemoſynas ad opus Pauperum Beati Antonij cum humilitate, ac veritate petentibus, pius favor, & charitativa

Dat. die 1. Julii 1223. Pont. An. VII.

Ibidem.

Fraudes hujusmodi reliquias adportantur.

De his accendis movende gentes.

De his accendis movende gentes.

Dat. die 14. Julii 1223. Pont. An. VII.

Ex Cod. Biblioth. Vaticanae editit Baluzius circa finem lib. XVI. Epistol. Innocentii III.

Exordium.

Abuſus in Romaniam, inſeſtus ſec. Eccleſiæ uſui Principum applicandi.

Caſſidimus ea præſer excommunicatus reſtrict.

propter hoc ſubſidia ſubtrahantur. Ea vero, quæ nomine Beati Antonij noveritis eſſe collata, conſignari ejus Eccleſiæ, prout convenit, faciatis, Contra dictos per Cenſuram Eccleſiaſticam ſublato appellationis obſtaculo compenſentes. Datum Signie ſecundo Idus Julii Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

LXVI.

Approbatio Compositionis inite inter N. V. Gaufridum de Villa Arduini Principem, Achaje, & Clericos, ac Capitula Eccleſiarum ejuſdem Principatus.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, & dilectis filiis Capitulis eorumdem in Terra Nobilis Viri Gaufridi de Villa Arduini Principis Achaje citra paſſum Megaræ Corinthienſis conſtitutiſ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Sedis Apoſtolicæ circumſpectio conſtituta ſuper gentes & regna, ut evellat & deſtruat, ædificet atque plantet, ubique retinens moderamen, interdum rigore, interdum mansuetudine utitur, interdum conſideratis circumſtantis temporum & locorum, medium faciens ex utroque, aſpera in vias planas & prava dirigit in directa & lite conſuſionis implicita explicans & dirimens, litem ipſam ad certas imaginem & rectitudinis normam provida diſtinctione reducit, ut quæ ſunt Caſaris Caſari, & quæ ſunt Dei Deo congrua diſpenſatione reddantur. Sane cum ex Principum Imperii Romanie inſolentia conſutanda, hujusmodi conſuſionis inoleverit corruptela, ut nunc idem bona conferent Eccleſiis, & nunc ea ipſis auferrent pro ſuo libito voluntatis, & collata præcipue Abbatibus juxta beneplacitum ſuum propriis uſibus applicarent, ac Greci Prælati receptis muneribus indiſſerent quolibet ad Sacerdotium promoverent, & dilectus filius Nobilis Vir G. de Villa Arduini Princeps Achaje ianſus hujusmodi corruptele Abbatis & poſſeſſiones Eccleſiaſticas in ſuis manibus retinens, & fruſtus earum propriis uſibus applicans, & quibus volebat pro libito tribuens, Papates tamquam ruſticos retineret, quia monitus ab abolenda corruptela prædicta nolebat deſiſtere, ipſum contingit excommunicationis laqueo innodari; ſed tactus ab eo qui tangit montes & fumigant, ſe mandatis Eccleſiæ obtulit ſaniori uſus conſilio paritutum. Et quia humiliter redeuntibus non eſt Eccleſiæ aditus præcludendus, juxta formam Eccleſiæ intra caſtra ipſius obtinuit per humilitatem reduci, a quibus ejeſtus fuerat per contumaciam & contemptum. Nos ergo non minus ipſius Principis ſaluti, quam Eccleſiarum utilitatibus providere volentes, ſibi præcepimus, ut vel reſignationem Ravenicæ auctoritate Sedis Apoſtolicæ ampliata reciperet, vel pacem, quam Eccleſiaſtici inierunt, Conſtantinopolitani Barones, qui erga Romanam Eccleſiam majorem devotionem habentes inſervi-

tiis deſenſionis Imperii potius ſunt gravati. Verum licet reſignationem prædictam, quæ gravius videbatur, dictus Princeps ſe dixerit recepiſſe, quia tamen eam nullatenus eſſe ſibi mancipavit, ſed vobiscompoſitionem inuit valde illicitam & penitus inhoneſtam, nos de ipſius ſalute ſolliciti, ipſumque de conſuſione conſilii Achitofel volentes erigere, & ad devotionem, Eccleſiæ revocare, duximus concedendum, ut per Venerabilem Fratrem Pelagium Albanenſem Episcopum, & dilectos filios noſtros Thomam Tituli Sanctæ Sabine, & Joannem Tituli Sanctæ Praxedis Presbyteros Cardinales cum dilectis filiis Clericis Eccleſiarum veſtrarum, apud Sedem Apoſtolicam exiſtentibus, necnon P. de Altomagno milite, ac Nuntio Principis memorati, inter Principem ipſum ac Clericos memoratos pax tractaretur honeſta, & eiſdem Episcopo & Cardinalibus mediantibus, poſt tractatum diutius habitum, in pacem hujusmodi convenerunt, ampliata reſignatione Ravenicæ de aſenſu veſtro, deducta terra nobilis Viri Oſidonis de Roccha Domini Athenarum taliter moderata, ut videlicet omnes Eccleſiæ veſtræ, omnes poſſeſſiones ſuas, quas obtinent in præſenti, vel habuiſſe aliquando dignoſcuntur a tempore Coronationis Alexii Bambacorati ab omni exactione, ac jurisdictione liberaſ habeant Laicali, ſalvis juſtis, & debitis acroſticis ſecundum moderationem inferius adnotatam, non obſtantibus compoſitionibus ſi quæ reperiantur factæ perpetuo, ne illis ſuper quibus non apparent aliqua inſtrumenta niſi a vobis, & ſubditis veſtris eorum aliqua merito acceptentur; ita tamen quod ſuper poſſeſſionibus quas in præſenti egem tenent Eccleſiæ, nulla eis proſuſa a quoquam quaſtio moveatur. In Caſali vero XXV. & ultra uſque ad LXX. Lares habenti duo erunt Papates cum uxoribus, filiis, & familiis ſuis, niſi forte filii manſerint extra domos paternas ſub Eccleſiarum Dominio a Laicali jurisdictione omnino liberi & immunes. Quiſlibet vero Papas unum ennicarium in ſcacia ſua liberum habeat, ſi illum nunc habet vel habuerit a tempore ſupradicto. Quod ſi larium numerus ſeptuagenarium exceſſerit, in Caſali quatuor Papates erunt in illo liberi & immunes cum ſingulis ennicariis, ſicut ſuperius eſt expreſſum. Quod ſi ultra centenarium & viginti quinque exceſſerit numerus Papatum exceſſerit in ſextum. Et ſic deinceps Papates addentur cum libertate præſcripta. At ſi Caſalis XXV. Lares non habeat, de vicinioribus Caſalibus ſeu locis tot adjuſtantur eidem, quod præſatus XXV. numerus impleatur; & ſic erunt duo Papates in illo præſcripta libertate gaudentes. Cæterum reliqui rurales Papates cuncta ſervitia & auxilia conſuetæ & præſta hætenus Laicis exhibebunt; eo tamen ſalvo, quod ipſorum Dominus temporalis & ſui in perſonas eorum manus mittere non audebunt, nec permittent, quod in terra contra Latinorum Clericorum celebretur voluntatem. Papates vero ſeu Clerici Greci Eccleſiarum Cathedralium, viventes a tempore, quo mandatum Apoſtolicum emanavit, ad quod reſignationem Ravenicæ dictus Princeps dicitur recepiſſe, erunt omnino liberi, ut de aliis ſuperius eſt expreſſum. Sed & circa reliquos Papates Civitatum illud

De mandato PP. conveniuntur ſunt cum Eccleſiaſtica.

Conventionis Articuli.

Idem servetur quod est de ruralibus ordinatum. Prælati quoque de Laicorum hominibus contra voluntatem ipsorum tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam in aliis Civitatibus, seu Casalium de cætero aliquem non instituent, nec ad ordines promovebunt ultra Papatum numerum, prætaxatum. Sed & Papates a jurisdictione liberi Laicorum debitum, & antiquum acrofticum, si quod debent pro terris, quas nunc tenent, ex illis, quas a prædicto tempore tenuerunt, Laicis sine difficultate persolvent. Sæpeditus vero Princeps & Latini sibi subditi decimas integre solvent, & facient a Græcis sibi subditis, & non rebellantibus simili modo persolvi. Porro vos eidem Principi, & suis Ecclesiasticam Thesaurorum, & alia mobilia vestra necnon & injurias irrogatas, præter personales, remittitis omnino. Verumtamen de personalibus fructibusque perceptis & damnis datis tempore, quo Princeps ipse fuit a dilecto filio nostro Joanne Tituli Sanctæ Præcedis Presbytero Cardinali, nunc Apostolicæ Sedis Legato excommunicationis sententia innodatus, necnon de perceptis fructibus ex possessionibus & bonis Ecclesiasticis & damnis illatis a tempore, quo mandatum emanavit prædictum, Princeps ipse ac sui vobis competentem satisfactionem impendent, & dimittent vobis, si in aliquo reputant se offensus, ac in recompensationem omnium prædictorum vestris Cathedralibus Ecclesiis, deducta Argolicensi Ecclesia pro parte Nobilis memorati, mille Hyperperorum annuum redditum assignare curabunt; ita quod cuilibet Cathedrali Ecclesie fors, que ipsam contingit, videlicet centum septuaginta Ecclesie Patracensi, Corinthiensi totidem, necnon centum quinquaginta Lacadamonensi & Amicleni Ecclesie, Coronensi quoque centum quinquaginta, & totidem Mothonsi, necnon Olenensi Ecclesie totidem; & Argolicensi Ecclesie sexaginta octo certo loco & congruo in ejus Diocesi assignentur, nisi forte eadem Ecclesia in Acroftico teneatur, quod pro quantitate ipsius eadem sibi reputabitur sortem: si quid ex ipsa defuerit, loco idoneo de aliis suppletur. Quod si sepefatus Princeps ad sui ad Ecclesie Acrofticum duxerit exigendum, de ipso & quantitate ipsius, nisi jam sit remissum, erit prius veritas inquirenda. Et cum consiterit de illo, & quantitate ipsius, inquiri debet nihilominus, utrum possessiones, & bona pro quibus illud debetur Acrofticum, deteriorata sint propter malitiam temporis seu etiam imminuta, & juxta quantitatem deteriorationis vel diminutionis illorum Acrofticum pro illis debitum minuat; reliquis in suo robore remanentibus in prædicta resignatione Ravenicæ ac prædicto mandato Apostolico comprehensis, necnon & privilegio, quod super Ecclesiis & Clericorum libertatibus voluntarie Princeps ipse concessit. Ipse quoque, ac sui & illi, quibus de novo terra dabitur vel baliya, pacem præscriptam servare bona fide jurabunt, ac contra ipsam penitus non venire. Quod si eidem Principi vel suis quicquam subditi contravenire præsumpserit, & ob hoc laqueo excommunicationis ligatus super eo non satisfecerit infra annum, dictus Princeps vel ille, cui noscitur immediate subesse, compellet ad satisfactionem competen-

tem & debitam exhibendam, quam tamquam excommunicatum ipse & sui in omnibus evitabunt, præterquam in perceptione servitii, quod sibi vel illis exhibere tenetur. Cum igitur vos ex parte una necnon & memoratus Princeps ac sui ex altera præscriptam pacem sponte duxeritis acceptandam, & tam ex parte vestra, quam sua fuerit nobis humiliter supplicatum, ut eandem dignemur Apostolico munimine roborare, nos vestris & ipsius precibus inclinati, ne negotium possit iterato in labyrinthum confusionis immergi, pacem ipsam sive concordiam prædictis Episcopo & Cardinalibus mediantibus auctoritate nostra provide factam, & ultro receptam, gratam & ratam habentes auctoritate Apostolica confirmamus & præcipimus firmiter observari. Ad majorem autem evidentiam sæpeditam resignationem Ravenicæ, prout exinde confecto authentico continetur, huius nostræ pagine de verbo ad verbum fecimus adnotari.

In Nomine Domini. Amen.

Ad honorem Dei & Sanctæ Matris Ecclesie & Domini Papæ Innocentii III.

Hoc est pactum, sive conventio super universis Ecclesiis positis, sive sitis, vel tundatis in Thessalonica usque Corinthum, quod intervenit inter Dominum Thomam Dei gratia Constantinopolitanæ Ecclesie Patriarcham & Archiepiscopos Atheniensem, Larisensem, Neopatriensem, & Episcopos infra ponendos, & Barones inferius propriis nominibus declarandos. Renuntiaverunt quidem Domini Nameus Roffredus Comes abulbus Regni Thessalonici, Otto de Roccha Dominus Athenarum, Guido Marchio, Ravanus Dominus Insule Nigripontis, Raynerius de Traval, Albertinus de Canofa, Thomas de Stromomort, Comes Bertoldus, Nicolaus de Sancto Oner, Guillelmus de Blanel, Guillelmus de Arfa pro se & hominibus suis & fidelibus & Vassallis, in manibus supradicti Domini Patriarche recipientis pro Ecclesia nomine Domini Papæ & suo & Archiepiscoporum & Episcoporum infra dictos terminos positurum & Ecclesiarum eundem, omnes Ecclesias & Monasteria, possessiones, redditus, mobilia & immobilia bona, & universa jura Ecclesie Dei, volentes & firmiter promittentes dictas Ecclesias & Monasteria cum omnibus rebus suis habitis & habendis, & personas in eis positas & ponendas, & Claustra Ecclesiarum & servientes & servos & ancillas & homines & universa suppellectilia & bona libera & absoluta per se successoresque suos, homines, milites, Vassallos, fideles, servientes & servos in perpetuum permanere ab omnibus angariis & parangariis, talis, servitiis, & servitutibus universis, excepto Acroftico tantum, quod eis debent cuncti sive Latini sive Græci, tam in dignitatibus, quam in minoribus officiis & ordinibus constituti propter terras, quas tenent ab ipsis, si quas tenent vel tenuerunt, quod tempore captivitas Civitatis Regie Constantinopolitanæ solvebatur a Græcis, & nihil aliud debent, & nihil aliud præfati Barones per se, successores suos, Vassallos, homines, fideles, servientes

Eam confirmat Pontifex.

Instrumentum resignationis factæ a Guillelmo Principe.

vientes & servos, sibi in prædictis Ecclesiis sive Monasteriis vendicare, nihilque in posterum usurpare, sed si qui ex prædictis Clericis tam Prælati, quam cæteris Ecclesiis, vel Monasteriis destruere voluerint, debent quantum eis licuerit repugnare decenter, & turbare ne compleant quod nequiter conceperunt. Si qui vero fuerint de Clericis Latinis, vel Græcis, sive Monachis, Papatibus, vel Calogis, in dignitatibus vel minoribus ordinibus, vel officiis constituti, qui dictorum Baronum terras detineant, & laborent, & Acrofticum solvere noluerint termino inter eos Statuto, nisi solverint quod tenentur, potestatem habeant nominati Barones accipiendi de bonis eorum tantum, quod eorum debitum & nihil amplius perfolvatur; sed in cunctis absoluti & liberi, quantum ad personas & res ipsorum & Ecclesiarum, que superabundant debitum, perpetuo in posterum perseverent. Hæredes quoque, sive filios Clericorum, sive Papatum, & uxores eorum non capiant, vel detineant, vel faciant detineri, vel capi, quamdiu ad mobilia eorum suas poterint extendere manus, sive de eorum mobilibus eis poterit super debiti quantitate satisfieri competenter: filii quoque Laicorum Græcorum, sive Clericorum seu Papatum in Baronum servitio juxta morem solitum perseverent, nisi per Archiepiscopos, vel Episcopos, vel de eorum licentia fuerint ordinati. Post ordinationem vero eodem privilegio gaudeant, quo fruuntur Clerici in obedientia Romane Ecclesie constituti. Si qui vero Papatum, vel Monachorum Græcorum Baronum detinerint, & laboraverint terras, que ad Ecclesiarum vel Monasteriorum non pertineant jura, eodem modo prædictis respondeant Dominis, quo fecerint Laici, qui eorum terras detinent & laborant. Alioquin si præfati Barones contra jam dicta venerint vel aliquid præmissorum, post admonitionem per suos excommunicentur Prælatos, & tamdiu in excommunicatione persistant, quamdiu de damnis & injuriis canonice satisfecerint irrogatis. Ut autem præmissis si des plenior habeatur de voluntate, & consensu & auctoritate Dominorum Thomæ Patriarchæ, & Imperatoris Henrici Constantinopolitanæ, & Archiepiscoporum, & omnium Baronum in præfati chartula positurum appensa sigilla consistunt. Salvis in omnibus Domini Papæ auctoritate, reverentia, & honore; Acta sunt hæc apud Ravenicam anno Domini MCCX. indictione XIII. præsentibus Archiepiscopis & Episcopis & Electis & Clericis & Militibus, videlicet Heraclensi, Atheniensi, Larisensi, Neopatriensi, Archiepiscopis, Avallonsi, Fermopilensi, Davaliensi, Zaratoriensis, Castoriensis, Sidoniensis, Episcopis, Nazariensi Citrensi electis, de quorum consensu & voluntate & auctoritate sunt præmissa peracta, & præsentibus Cantore Leonardo, Jacobo Presbytero, Henrico, Magistro Bonifacio Canonico Ecclesie Sanctæ Sophiæ de Constantinopoli, & Priore Cruciferos Bononiæ, Archidiacono Thebano, Decano Davaliensis, Domino Arduino & Arnuldo Capellanis Imperatoris præfati, & præsentibus Guifredo Marescalco totius Imperii Romanie, & Rolandino de Canofa, & Raynerio de Gumbulla, & Guillelmo de Sarz, & Bonuz de Sancto Sepulchro, & Gerardino de Gummula, & Ja-

cobo de Affesto, & Hugone de Settenguen, Albuin de Plunges, & Philippo de Mombis & aliis pluribus. Hæc autem completa sunt mense Maji die secundo intrante.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis & jurisdictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Signiæ secundo nonas Septembris Pontificatus nostri anno octavo.

Clausula.

Dat. die 4. Septem. 1223. Pon. An. VII.

LXVII.

Approbatio Regule & Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Fratri Francisco, & aliis Fratribus de Ordine Fratrum Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Solet annuere Sedes Apostolica piis votis, & honestis petentium desideriis favorem benevolam impartiri. Ea propter dilecti in Domino filii vestris piis precibus inclinati, Ordinis vestri regulam a bonæ memorie Innocentio Papa prædecessore nostro approbatam, annotatam præfatis auctoritate vobis Apostolica confirmamus, & præfatis scripti patrocinio communimus. Que talis est.

Exordium.

Approbat d. Regula.

In Nomine Domini.

Incipit Regula, & Vita Fratrum Minorum.

C A P. I.

Regula & Vita Fratrum Minorum hæc est, scilicet Domini Nostri Jesu Christi Sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sive proprio, & in castitate. Frater Franciscus promittit obedientiam, & reverentiam Domino Papæ Honorio, ac Successoribus ejus canonice intrantibus, & Ecclesie Romanæ. Et alii Fratres teneantur Fratri Francisco, & ejus successoribus obedire.

C A P. II.

Si qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad Fratres nostros, mittant eos ad suos Ministros Provinciales, quibus solummodo & non aliis, Fratres recipendi licentia concedatur. Ministri vero diligenter examinent eos de Fide Catholica, & Ecclesiasticis Sacramentis. Etsi hæc omnia credant, & velint ea fideliter confiteri, & usque in finem firmiter observare, & uxores non habeant, vel si habent, & Monasterium jam intraverint, uxores, vel licentiam eis dederint, auctoritate Diocesani Episcopi voto continentie jam emisso, & illius sunt.

De recipiendi in Ordine.

C A P. IV.

Prohibetur Fratres sollicitudo de bonis Novitiorum.

Habitus Novitiorum.

Professus retrocedere nequaquam possit.

Habitus Professorum.

Non despiciantur.

De divino officio, & jejuniis, & quomodo Fratres ire debeant per mundum.

Quotidianis servanda.

sint ætatis uxores, quod non possit de eis oriri suspicio, dicant illis verbum Sancti Evangelii, quod vadant, & vendant omnia sua bona, & ea studeant pauperibus erogare. Quod si facere non poterint, sufficit eis bona voluntas. Et caveant Fratres, & eorum Ministri ne solliciti sint de rebus suis temporalibus, ut libere faciant de rebus suis quicquid Dominus inspiraverit eis. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant Ministri, mittendi eos ad aliquos Deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea concedant eis annos probationis, videlicet duas tunicas sine capucio, & cingulum, & brachias, & caponem usque ad cingulum, nisi eisdem Ministris aliud secundum Deum aliquando videatur. Finito vero anno probationis, recipiantur ad obedientiam; promittentes vitam istam, & Regulam semper observare. Et nullo modo licebit eis de ista Religione exire juxta mandatum Domini Papæ. Quia secundum Sanctum Evangelium nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro aptus est Regno Dei. Et qui jam promiserunt obedientiam, habeant unam tunicam cum capucio, & aliam sine capucio, qui voluerint habere. Et qui necessitate coguntur, possint portare calciamenta. Et Fratres omnes vestimentis visibus indoantur, & possint ea repetiari de saccis, & aliis petiis cum Benedictione Dei. Quos moneo, & exhortor, ne despiciant, neque judicent homines; quos mollibus viderint vestimentis, & coloratis indutos, uti cibis, & potibus delicatis; sed magis unusquisque judicet, & despicat semetipsum.

C A P. III.

Clerici faciant Divinum Officium secundum ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, excepto psalterio, ex quo habere poterunt Breviaria. Laici vero dicant viginti quatuor Pater Noster pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, Nona, pro qualibet istarum septem, pro Vesperis autem duodecim, pro Completorio septem, & orent pro Defunctis. Et jejunent a festo omnium Sanctorum, usque ad Nativitatem Domini. Sanctam vero Quadragesimam, quæ incipit ab Epiphania Domini usque ad continuos quadraginta dies, quam Dominus suo Sancto Jejunio consecravit, qui voluntarie eam jejunant, benedicti sint a Domino, & qui nolunt, non sunt adstricti, sed aliam usque ad Resurrectionem Domini jejunent. Aliis autem temporibus non teneantur Fratres nisi feria sexta jejunare; tempore vero manifestæ necessitatis non teneantur Fratres jejunio corporali. Consulo vero, moneo, & exhortor Fratres meos in Domino Jesu Christo, ut quando vadunt per mundum, non litigent, neque contendant verbis, nec alios judicent. Sed sint mites, pacifici, & modesti, mansueti, & humiles, honeste loquentes omnibus sicut decet. Et non debeant equitare, nisi manifesta necessitate, vel infirmitate cogantur. In quamcumque domum intraverint, primum dicant, Pax huic domui. Et secundum Sanctum Evangelium de omnibus cibis qui apponuntur eis liceat manducare.

C A P. V.

Præcipio firmiter Fratribus universis, ut nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant, per se vel per interpositam personam. Tamen pro necessitatibus infirmorum, & alius Fratribus induendis, per amicos spirituales, Ministri tantum, & Custodes, sollicitam curam gerant secundum loca, & tempora, & frigidas regiones, sicut necessitati viderint expedire. Eo semper salvo, ut, sicut dictum est, denarios vel pecuniam non recipiant.

Quod Fratres non recipiant Pecuniam.

De modo laborandi.

Quid pro labore recipiendum.

C A P. VI.

Fratres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, labore fideliter & devote, ita quod excluso ocio anime inimico, Sanctæ orationis & devotionis spiritum non extinguant, cui debent cetera temporalia deervire. De mercede vero laboris, pro se & suis Fratribus necessaria corporis recipiant, præter denarios, vel pecuniam, & hoc humiliter, sicut decet Servos Dei, & paupertatis Sanctissime Sæclatorum.

Quod nihil sibi approprient Fratres & de elemosina pœnæ, & de Fratibus infirmis.

C A P. VII.

Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tantumquam peregrini, & advenæ in hoc seculo, in paupertate & humilitate domino famulantes, vadant pro elemosina confidenter. Nec oportet eos verecondari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hec est illa celsitudo altissime paupertatis, quæ vos carissimos Fratres meos, here les & Reges Regni Cœlorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viventium, cui dilectissimi Fratres totaliter inhaerentes, nihil aliud pro nomine Domini Nostri Jesu Christi in perpetuum sub Cœlo habere velitis. Et ubicumque tant, & se invenerint Fratres, ostendant se domesticos invicem inter se, & secure manifestet unus alteri necessitatem suam. Quia si mater diligit & nutrit filium suum carnalem, quanto diligentius quis debet diligere, & nutrire Fratrem suum spirituale? Et si quis eorum in infirmitate ceciderit, alii Fratres debent ei servire, sicut vellent sibi serviri.

De penitentia peccatis imponenda.

C A P. VIII.

Si qui Fratrum insigante inimico mortaliter peccaverint, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter Fratres, ut recurratur ad Ministros Provinciales, teneantur prædicti Fratres ad eos recurrere quam citius poterunt sine mora. Ipsi vero Ministri si Presbyteri sunt, cum misericordia injungant illis penitentiam. Si vero Presbyteri non sunt, injungi faciant per alios Sacerdotes Ordinis, sicut eis secundum Deum melius videbitur expedire. Et cavere debent, ne irascantur, & conturbentur propter peccatum alicujus, quia ira, & conturbatio, in se & in aliis impediunt charitatem.

CAP.

C A P. VIII.

De electione Generalis Ministri.

Incepit Ministerio deponendus.

Predicatore cum beneplacito Episcopi predicant.

De admonitione, & correctione Fratrum.

Non curandum nimium de literis.

Universi Fratres unum de Fratribus istius Religionis teneantur semper habere generalem Ministrum, & servum totius Fraternalitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente electio successoris fiat a Ministris Provincialibus, & Custodibus in Capitulo Pentecostes, in quo Provinciales Ministri teneantur semper simul convenire, ubi cumque a generali Ministro fuerit constitutum. Et hoc semel in tribus annis, vel ad alium terminum majorem, vel minorem, sicut a prædicto Ministro fuerit ordinatum. Et si aliquo tempore appareret univertitati Ministrorum Provincialium, & Custodum, prædictum Ministrum non esse sufficientem ad servitium, & communem utilitatem Fratrum, teneantur prædicti Fratres quibus electio data est, in nomine Domini alium sibi eligere in Custodem. Post capitulum vero Pentecostes Ministri, & Custodes possint, si voluerint & eis expedire videbitur, eodem anno in suis Custodiis semel Fratres suos ad capitulum convocare.

IX.

Fratres non prædicent in Episcopatu alicujus Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus Fratrum populo penitus audeat predicare; nisi a Ministro generali hujus Fraternalitatis fuerit examinatus, & approbatus, & ab eo officium predicationis sibi concessum. Moneo quoque, & eosdem Fratres, ut in predicatione quam faciunt, sint examinata, & casta eorum eloquia, ad utilitatem & edificationem populi, annunciando eis vitia, & virtutes, poenam, & gloriam, cum brevitate sermonis, quia verbum abbreviatum fecit Dominus super terram.

C A P. X.

Fratres, qui sunt Ministri & servi aliorum Fratrum, visitent, & moneant Fratres suos, & humiliter & caritative corrigant eos, non precipientes eis aliquid, quod sit contra animam suam, & regulam nostram. Fratres vero, qui sunt subditi, recordentur quod propter Deum abnegaverunt proprias voluntates. Unde firmiter præcipio eis, ut obediant suis Ministris, in omnibus, que promiserunt Domino observare, & non sint contraria anime, & regulæ nostræ. Et ubicumque sunt Fratres, qui scirent & cognoscerent se non posse regulam spiritualiter observare, ad suos Ministros debeant, & possint recurrere. Ministri vero caritative, & benigne eos recipiant, & tantam familiaritatem habeant circa ipsos, ut dicere possint eis, & facere sicut Domini servis suis; nam ita debet esse, quod Ministri sint servi omnium Fratrum. Moneo quoque, & exhortor in Domino Jesu Christo, ut caveant Fratres ab omni superbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & sollicitudine hujus seculi, detractione, & murmuratione. Et non curent nescientes litteras discere, sed attendant, quod super omnia desiderare debent habere spiritum Domini, & sanctam ejus

operationem, orate semper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, patientiam in persecutione, & in infirmitate, & diligere eos, qui nos persequuntur, reprehendunt, & arguunt, quia dicit Dominus, Diligite inimicos vestros, & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos; Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum, qui autem perseveraverint usque in finem, hic salvus erit.

C A P. XI.

Præcipio firmiter Fratribus universis ne habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum. Et ne ingrediantur Monasteria Monachorum, præter illos quibus a Sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compatres virorum, vel mulierum, ne hac occasione, inter Fratres, vel de Fratribus scandalum oriatur.

Quod Fratres non ingrediantur Monasteria Monachorum.

C A P. XII.

Quicumque Fratrum divina inspiratione voluerint ire inter Saracenos, & alios Infideles, petant inde licentiam a suis Ministris provincialibus. Ministri vero nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis quos viderint idoneos ad admittendum.

Idoneis concedenda licentia eundi in terras Infidelium.

Ad hæc, per obedientiam injungo Ministris, ut petant a Domino Papa unum de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, qui sit gubernator, & protector, & corrector illius Fraternalitatis, ut semper subditi, & subiecti pedibus ejusdem Sanctæ Ecclesiæ stabiles in Fide Catholica paupertatem, & humilitatem, & Sanctum Evangelium Domini Nostri Jesu Christi, quod firmiter promissimus, observemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem &c.

Clausula.

Datum Laterani tertio Kalendas Decembris Pontificatus nostri anno octavo.

Dat. die 29. Novem. 1223. Pon. An. VIII.

Sequitur hic Testamentum B. Francisci.

§. 1. Dominus dedit mihi fratri Francisco ita incipere facere poenitentiam, quia cum essem in peccatis, nimis mihi videbatur, amarum videre leprosum; sed ipse Dominus conduxit me inter ipsos, & fecit misericordiam cum ipsis; & recedente me ab ipsis, id quod videbatur mihi amarum, conversum fuit mihi in dulcedinem anime & corporis. Et postea parum steti, & exivi de seculo.

S. Francisci Conversionis initium.

§. 2. Et Dominus dedit mihi talem fidem in Ecclesiis, ut ita simpliciter adorarem, & dicerem. Adoramus te Sanctissime Domine Jesu Christe, & ad omnes Ecclesias tuas, que sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

Modus Orandi.

§. 3. Postea dedit mihi Dominus, & dat tantam fidem in Sacerdotibus, qui vivunt secundum formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ propter Ordinem ipsorum, quod si facerent mihi persecutionem, volo recurrere ad ipsos. Et si habere tantam sapientiam quantam Salomon habuit,

Reverentia erga Clericos.

buit, & invenirem pauperulos Sacerdotes hujus seculi in Ecclesiis in quibus morantur, nolo predicare ultra voluntatem ipsorum. Et ipsos, & omnes alios volo timere, amare, & honorare sicut meos Dominos, & nolo in ipsos considerare peccatum, quia filium Dei discerno in eis, & Domini mei sunt, & propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc seculo de ipso Altissimo Filio Dei, nisi Sanctissimum Corpus, & Sanctissimum Sanguinem suum quem ipsi recipiunt, & ipsi soli aliis administrant.

Et ergo My- steria divina.

§.4. Et haec Sanctissima Mytheria super omnia volo honorare, & venerari, & in locis prociolis collocare.

§.5. Sanctissima nomina & verba ipsius, ubicumque invenero in locis illiis, volo colligere, & rogo quod colligantur, & in locis honestis collocentur.

§.6. Necnon omnes Theologos, qui ministrant nobis verba divina, debemus honorare, & venerari, sicut qui ministrant nobis spiritum & vitam.

Vita secundum Evangelium.

§.7. Et postquam dedit mihi Dominus de fratribus, nemo ostendebat mihi quid deberem facere, sed ipse Dominus revelavit mihi, quod deberem vivere secundum formam sancti Evangelii, & ego paucis verbis & simplicibus feci scribi.

§.8. Et Dominus Papa confirmavit mihi. Et illi, qui veniebant ad recipiendum vitam istam, omnia quae habere poterant, dabant pauperibus. Et eramus contenti tunica una, intus, & toris reperiata, qui volebant, & cingulo, & brachiis.

§.9. Officium dicebamus nos Clerici secundum alios Clericos, Laici dicebant Pater noster, & satis libenter manebamus in Ecclesiis, & eramus idiotae, & subditi omnes.

Facere vult otiositatem.

§.10. Et ego manibus meis laborabam, & volo laborare, & omnes alii fratres mei firmiter volo quod laborent de laborio quod pertinet ad honestatem. Et qui nesciunt dicant, non propter cupiditatem recipiendi precium laboris, sed propter bonum exemplum, & ad repellendam otiositatem.

§.11. Et quando non daretur nobis precium laboris, recurramus ad mensam Domini, petendo elemofynas hostiatim.

§.12. Salutationem mihi Dominus revelavit, ut diceremus, Dominus det tibi pacem.

Servari pauperem in dilectione.

§.13. Caveant sibi Fratres, ut Ecclesias & habitacula, quae pro ipsis construantur, penitus non recipiant, nisi essent sicut decet sanctam paupertatem, quam in Regula promissimus observare, semper ibi habitantes sicut peregrini, & advenae.

§.14. Praecipio firmiter per obedientiam, fratribus universis, quod ubicumque sunt, non audeant petere aliquam literam in Curia Romana, per se, vel per interpositam personam, neque pro Ecclesia, neque pro aliquo loco, neque sub specie praedicationis, neque pro persecutione suorum corporum; sed ubicumque non fuerint recepti, fugiant in aliam terram ad faciendam penitentiam cum benedictione Dei.

Commendat obedientiam erga Praetorem.

§.15. Et firmiter volo obedire Ministro generali hujus fraternitatis, & illi Guardiano quem sibi placuerit mihi dare, Et ita volo esse captus in manibus ejus, ut non possim ire, vel facere

contra voluntatem suam, quia Dominus meus est.

§.16. Et quamvis sim simplex & infirmus, tamen volo semper habere Clericum, qui mihi faciat officium sicut in Regula continetur. Et omnes alii fratres teneantur per obedientiam, obedire Guardianis suis, & facere officium secundum Regulam.

§.17. Et qui inventi essent, quod non facerent officium secundum Regulam, & vellent alio modo variare, aut non essent Catholici, omnes Fratres ubicumque sunt teneantur per obedientiam, quod ubicumque invenerint aliquem ipsorum, proximiori Custodi illius loci, ubi ipsum invenerint, debeant praesentare, & Custos teneatur per obedientiam ipsum custodire fortiter, sicut hominem in vinculis, die, nocteque, ita quod non possit eripi de manibus suis, donec repraesentet eum in manibus sui Ministri. Minister vero teneatur per obedientiam mittere eum, per tales Fratres, qui die, nocteque custodiant eum sicut hominem in vinculis, donec repraesentet eum coram Domino Hostiense, qui est Dominus protector, & corrector istius fraternitatis.

Et observantiam hujus te- stamenti.

§.18. Et non dicant Fratres, haec est alia Regula, quia haec est recordatio, admonitio, & exhortatio, & meum testamentum, quod ego Frater Franciscus parvulus vester facio vobis Fratribus meis benedixisti, propter quod, Regulam quam Domino promissimus, catholice observemus.

Observanda Regula sine glossa.

§.19. Et Generalis Minister, & omnes alii Ministri, & Custodes teneantur per obedientiam, in istis verbis non addere, vel immutare; sed hoc scriptum semper habeant juxta Regulam, & in omnibus Capitulis quae faciunt, quando legunt Regulam, legant & ista verba. Et omnibus Fratribus meis Clericis & Laicis praecipio firmiter per obedientiam, ut non mittant glossas in Regula, nec istis verbis dicendo, ita volunt intelligi, sed sicut dedit mihi Dominus simpliciter & pure, dicere, & scribere Regulam, & ista verba, ita simpliciter & pure sine glossa intelligatis, & cum sancta operatione observetis usque in finem.

§.20. Et quicumque haec observaverit, in caelo repleatur benedictione altissimi Patris coelestis, & in terra repleatur benedictione Filii sui, cum Sanctissimo Spiritu Paraclito, & omnibus virtutibus caelorum, & omnibus Sanctis.

Et ego Frater Franciscus parvulus vester, & servus, quantumque possum confirmo vobis intus & foris, istam sanctissimam benedictionem. Amen.

LXVIII.

Ex Regest. Pontific. editis Pontific. Co- dex Canonice. pag. 13.

Sanctorum Confessorum Canonici adscribitur B. Wilhelmus Canonicus Regularis Congregationis Sancti Victoris Parisien. & Abbas Roschildensis in Dania.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christianis fidelibus per Regnum Dacie salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Poenitentium.

Acrosancta Ecclesia divina luce perfusa per Orbem Terrarum longe, lateque radios suae illustrationis emittit, dum in Sanctis suis mirabilis Dominus vitam sanctam eorum, qui seminaverunt in lacrymis, miraculorum virtute confirmat, signisque frequentibus indicat, quod eis splendorem pro meritis tribuit sempiternum, ostendens thesauri sui divitias in vasa misericordiae, justificando praedestinos, & glorificando justos, quos in gloriam praeparavit.

Petio Pontifici facta de B. Villhelmo SS. albo adscribendo.

§.1. Cum ergo jamdudum sanctae recordationis Wilhelmus Abbas Monasterii S. Thomae, quod dicitur in paraclyto, & quod quodam felici praefatio, hujusmodi videtur sortitum vocabulum ex eventu, cum vere Spiritus Paracliti donum fuerit, quo idem Domini famulus sola beatitudinis est indutus, post mortem cujus dependium fides devota non patitur, domo lucea in coeleste habitaculum commutata. Quis esset apparuit, & in praemium meriti praesentis, quia lumen in tenebris latere non poterat, neque Civitas posita supra Montem abscondi, multis cepit coruscare miraculis, ut Sanctus ab omnibus haberetur. Expositis nobis, vitae, & conversationis ipsius, & quae Dominum operabatur per eum, miraculorum insignis, cum debita fuit a Venerabilibus Fratribus quondam Lundensis Archiepiscopo, & Absolenti, & Scariensis Episcopis, instantia publicatum, ut, quia non erat, quod tanto nunciabatur indicio negligendum, & canonizarem eundem, & Sanctorum annumerari cathalogo faceremus.

Inquisitio de ejus vita, & miraculis facta.

§.2. Quia vero aliquando vita sub specie virtutum occulte subintrat, & Angelus Sathanae sepe se in lucis Angelum simulate transformat, de praedicti famuli Domini vita, fama, & miraculis per praedictum quondam Lundensem Archiepiscopum, approbatae vitae Virum, timoratum, & justum, cui merito erat super hoc adhibenda fides, ac per Venerabilem Fratrem nostrum R. Roschildensem Episcopum, & dilectum filium Abbatem de Ervado Cisterciensis Ordinis, inquiri mandavimus diligenter, qui de vita, & fama certi, ac ipsis tam per se, quam per alios, & de miraculis tam per se, in quibus facta fuerant, quam per Testes fide dignos, juratos, veritate cognita certos nos reddere curaverunt, eis inter alia exponentibus, quod tanta in isto gratia divina benedictionis effulset, ut ejus suffragiis leprosi mundentur, sanentur aegroti, liberentur daemones, aperiantur lingua mutorum, & quod est mirabilis, jam idem sit plurium mortuorum almsificus suscitator.

§.3. Gaudeat itaque Mater Ecclesia, quod caelestis fabricatur Jerusalem, superni edificii stru-

tura confurgit, nova in Templo Dei columna erigitur, novumque prodixit misericordia Domini florem, quem caelestis rore uberius irrigatum mira, & suavi ubertate fructuum fecundavit. Lactari quoque patria vestra debet, & cum jucunditate in laudes assurgere Creatori, quod tanto est exaltata Patrono, talemque, apud Deum meruit intercessorem habere per quem nominis sui fama sit celebris, latiusque diffunditur, & per cujus suffragium quo vicinus habitatores sui possunt facilius veniam promereri. Cantet propterea novum Domino canticum Ecclesia Sancti Thomae de Paraclyto, quae splendore novi luminis Confessoris ipsius, re- quiescentis ibidem, pulchra facta est, & apparuit speciosa. Decet etiam matrem Ecclesiam, ab illius laudibus, quem vite beatitudine, signisque, ac miraculis beatificum adeo esse constat in gloria non vacare, sed ei potius debitum honorem exolvere, ac votis impendere Sacramenta. Quare nos, quibus licet immeritis a Domino est Ecclesia gubernanda commissa super vita, fama, & miraculis praefati Viri Domini, per dilectum nostrum G. Sancti Theodori Diaconum Cardinalem, qui Legationis officium in partibus illis exercuit, certiores effecti, ne velle videremur quod lateret lucerna sub modio, quae supra candelabrum esse debet, sicque inutiliter Christi essemus Vicarii, si non faceremus, ut venerarentur fideles, illum, quem Sanctorum splendor Dominus toti, & tantis fulgentem miraculis ineffabili disposuit providentia venerandum, ipsum de fratribus nostrorum, & multorum Praelatorum apud Sedem Apostolicam consentium, canonizavimus consilio, & Sanctorum statuimus cathalogo adscribendum.

Eum canonizavit Honorius.

§.4. Quo circa Universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus scilicet attendentes, quantum terram vestram Dominus honoravit, & speciali quadam prerogativa decoris Regnum Dacie insignivit, dum mundo posito in maligno, & malitia hominum excrecente, Virum sibi exinde Sanctum, quae pro peccatis omnium intercessor fieret, praelegit, vos, in quorum partibus tam Sacri muneris Theaurus habetur, cum ex hoc tota patria nostra, tamquam sibi peculiaris, ejus sit suffragiis specialius commendata, praenominatum Sanctum Domini Confessorem tota devotione, totoque studio venerari curetis, cum dignis tanto Confessore laudum praeconiis extolentes; ita quod ipse devoti sibi populi se gaudeat esse Patronum, & vos ejus mereamini apud Deum intercessionibus adjuvari, docentes alios per exemplum, quantum esse debeat celebris apud illos Confessoris memoria gloriosa, & quidem si diligenter attenditis hunc honorem, gratiarum exolveret assiduas largitori bonorum omnium actiones, uti ex impensa Patris vestrae tanta benedictionis gratia potestis merito, & debetis vos cognoscere debitores.

Cultus illi a Dacia dandus.

Datum Laterani duodecimo Kalendas Februarii Anno Octavo.

Dat. die 11. Januar. 1224. Pontific. Anno VIII.

Ex Reg. Vatic. Concessio Locorum utriusque Bundeni ad triginta annos Episcopo Reginen. facta sub anno censu triginta librarum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Episcopo Reginen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum Bundenum de Runculis, & Bundenum de Arduino, que ex donatione Comitisse Mathildis ad Romanam spectant Ecclesiam in tua sint Diocesi constituta; Nos de communi fratrum nostrorum assensu, ea cum pertinentiis tibi, & Successoribus tuis usque ad triginta annos tenenda concedimus, sub triginta librarum proventuum censu Romano Pontifici, qui pro tempore fuerit, persolvendo pro investitura locorum ipsorum a te nobis, & eisdem Fratribus nostris trecentis libris proventuum persolutis. Terminum autem veniente predicto, quod inter Romanam Ecclesiam super hoc, & te, & successores tuos convenerit, observetur, quod si nihil convenerit, loca eadem, solutis primo Ecclesie Reginen. expensis utilibus, & necessariis, libere ad Sedem Apostolicam revertantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Laterani septimo Kalendas Martii Pontificatus nostri Anno octavo.

Ibidem. Confirmatio Privilegiorum, Bonorum, & Jurium Ecclesie Ravennaten.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Simone Ravennati Archiepiscopo, ejusque Successoribus canonice substituendis in perpetuum salutem, & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Et tu universis Sancte Ecclesie filiis debitores ex collato nobis a Deo Apostolatus officio existamus, illis tamen personis & locis providere Nos convenit diligentiori sollicitudine, ac propensiori studio charitatis, que ad Sedem Apostolicam noscuntur specialius pertinere. Quocirca Venerabilis in Christo Frater Archiepiscopo tuis iustis postulationibus clementer annuimus, & nobilem, ac famosam Ravennatensem Ecclesiam, cui auctore Deo preesse dignosceris ad exemplar felicis recordationis Calixti, Gregorii, Honorii, Gelasii Romanorum Pontificum Predecessorum nostrorum sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & presentis scripti privilegio communitus; statuentes, ut quascumque possessiones, quascumque bona eadem Ecclesia in presentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Imperatorum, Regum,

Ecclesiam Ravennaten. sub Ap.olica protectione.

aut Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis parante Domino poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permanent, in quibus hanc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo prefata Ecclesia sita est cum omnibus pertinentiis suis Parmen. Regien. Matien. Bononien. Imolen. Faventin. Forolivien. Foropopulien. Casenaten. Bobien. Cervien. Comaclen. & Adriem. Episcopatus, Monasterium Galianen. Monasterium Sancti Appollinaris in Classe, Monasterium Sancti Severi, Monasterium Sancti Laurentii foris murum, Monasterium Sancte Marie Rotunde, Monasterium Sancte Mamae, Monasterium Sancti Appollinaris Novi, Monasterium Sancti Joannis Evangeliste, Monasterium Sancte Marie in Cosmedin, Monasterium Sancti Mercurialis, Monasterium Sancti Vitalis, & Monasterium Sancti Andreae, & Canonicam Sancte Marie in Portu, salva compositione, que in presentia nostra inter te, ac ipsam Ecclesiam intercessit, & jus, quod habes in Monasterio Sancte Marie de Urano, & in Canonica Sancti Clementis, Canonicam Sancti Georgii in Tabula non longe a Muris Urbis Ravennae sitam, Ecclesiam Sancti Bartholomaei de Mauriano, Plebem Sancte Marie, que vocatur in Portu, Plebem Materii, Plebem Sancti Viti, Plebem Sancti Venantii de Capite Canneti, Plebem Sancti Appollinaris de Comitatu Rodigii cum Cappellis suis, Monasterium Sancti Petri in Maon. In Comitatu Penfaurien. Castrum Gazole, Castrum Ligabizzi, & Castrum Granarole cum Curtibus, jurisdictione, & pertinentiis suis. In Comitatu Ariminen. Castrum Montis Columbi cum jurisdictione temporalis, & alis pertinentiis suis. Castrum Montis Crucis cum Curtibus, jurisdictione temporalis, & pertinentiis suis. Districtum Ravennat. Urbis, Ripam integram, moneram Teloneum, Muros, & omnes Portas Civitatis, Comaclensem Comitatum cum honoribus, & pertinentiis suis. In Civitate Ariminen. Monasterium Sancti Thomae Apostoli, & Sancte Euphemie Virginis, Montem Castri Ubaldi, Montem Cerni, Castrum Offania, & Castrum Montis Boddi, & alias Possessiones, quas Ecclesia tua habet in Marchia per diversos Comitatus. In Comitatu Ariminen. Montem Genianum, Marazanum, Villam Corlianam, Castrum Savignani, Castrum Montiliani, Castrum Montis Novi. In Episcopatu Casenaten. Castrum Subrivola, Castrum Montiscucchi, Castrum Salliani, Castrum Montis Gerardi, Castrum Serzani, & Elarbani. Castrum Deulegnardi, & Castrum Casalecchi, & Rudiliani, & Castrum Stagnani, Villam Rotae, & Castrum Rivarvani, Castrum de Monte, & Castrum Ronchi cum Curtibus, jurisdictione, & pertinentiis suis. In Episcopatu Populien. Castrum Novum, Castrum Tuderani, Castrum Quilliani, Castrum Bagnoli, Castrum Molini Veteris, & Castrum Montis Bovarii cum Curtibus, jurisdictione, & pertinentiis suis. In Episcopatu Faventin. Castrum Aurioli, Castrum Taibani, & Villam Sancti Pontii. In Comitatu Imolen. Villam Lucii cum Curtibus, jurisdictione, & pertinentiis suis. In Territorio Ravennae Rovendulam Villam Sancti Pancratii, & Villam Sancti Archangeli, Villam Russi, & Caboy, & Castrum Casemurate cum Curtibus, jurisdictione.

Bonaque omnia ei confirmat.

Pallium quoque Archiepiscopo.

Et antiqua Privilegia.

Præter abolere consuetudines

Bonaque omnia

tionem, & pertinentiis suis, & Comitatum Argente, idest ipsam Argentam cum Pado, Ripis, Paludibus, & Piscariis suis, Stratis, Viis, Pascuis, Sylvis, & Publicariis universis, & cum integro Comitatu Argente, videlicet Villam Portus, & totum Plebanatum ejus, scilicet Caput Sandalis, Grafalum, Ripam Perfici, Vergundinum, Portum Veterarie, Sandalum, Materium, Cavallum, & Curtem de Podio cum placito, districtu, & omni jurisdictione a principio Comitatus Argente usque Ravennam. Usus quoque Pallei, plenitudinem videlicet Pontificalis Officii tue Fraternali Apostolice Sedis liberalitate largimur, quo infra Ecclesiam tuam utaris diebus inferius annotatis, videlicet in Nativitate Domini, Festivitate Prothomartyris Stephani, Circumcisione Domini, Epyphania, Ypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Gaude Domini, Sabbato Sancto, feria secunda post Pascha, Ascensione, Pentecosten, tribus Festivitatibus Beate Marie, Natali Beati Joannis Baptiste, Solemnitatibus omnium Apostolorum, Commemoratione omnium Sanctorum, Dedicationibus Ecclesiarum, Anniversario tue Consecrationis die, Ecclesie tue principalibus festivitatibus, Consecrationibus Episcoporum, & Ordinationibus Clericorum. Ad hec adjacentes arcibus inhibemus, ne quis Cimateria, Ecclesiarum, & Ecclesiastica Beneficia hereditario jure possideat, quod si quis facere forte presumpserit, Censura Canonica pascatur. Præterea quod communi assensu Capituli tui, vel partis Consilii sanioris in tua Diocesi per te, vel successores tuos fuerit canonice institutum, ratum, & firmum volumus permanere. Prohibemus insuper, ne excommunicatos, vel interdictos tuos ad officium, vel communionem Ecclesiasticam sine conscientia, & consensu tuo quisquam admittat, aut contra sententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire presumat; nisi forte periculum mortis imminet, aut dum presentiam tuam habere nequeverint, per alium secundum formam Ecclesie satisfactione præmissa, oporteat ligatum absolvi. Sacrorum quoque Canonum auctoritatem sequentes, statimus, ut nullus Archiepiscopus, vel Episcopus abique tuo, vel successorum tuorum assensu Conventus celebrare, causas etiam, vel Ecclesiastica negotia in Ravennaten. Diocesi, nisi per Romanum Pontificem, vel ejus Legatum fuerit eidem injunctum, tractare presumat. Illam quoque abusivam consuetudinem, vel potius abhominabilem corruptelam, qua Cives Ravennates, Archiepiscopo decedente, bona mobilia Archiepiscopatus tamquam ad eos jure successione pertinent, rapiunt, & asportant, inhibentes Electo ne ingrediatur Archiepiscopale Palatium, nisi prius juret se illorum consuetudines servaturum, penitus abolemus sub interminatione. Anathematis prohibentes ne talia de cetero attententur. Porro consuetudinem, quam in portanda Cruce, & Tinnabulo cum Predecessoribus tuis usque ad hec tempora servavisti, videlicet ut quocumque iveritis excepta Urbe, & tribus milliariis prope, & tribus milliariis a loco ubi fuerit Romanus Pontifex Crucem, & Tinnabulum sine contradictione qualibet de Sedis Apostolice licentia deferatis, & signare, ac signando benedicere, ubicumque cum

predictis insignibus fueritis, sine presumptionis nota, possitis auctoritate Apostolica confirmamus; salva tamen moderatione Concilii generalis. Libertates quoque, & rationabiles, ac approbatas consuetudines Ecclesie tue in Civitate, Diocesi, vel Metropoli ejus tam circa spiritualia, quam temporalia, sicut eas jure, ac pacifice obtinet, confirmamus. Ad hec districtius inhibemus, ne quis Terras, aut Homines ipsius Ecclesie ubicumque consistant, indebitis, & insolitis servitiis, vel exactionibus aggravare presumat. Præterea quia Ecclesia tua gravia frequenter dicitur incurrisse dispendia, ex eo, quod Predecessores tui non adhibitis testibus consueverunt suos celebrare contractus; Volentes indemnitati ejus impostero præcavere; districtius inhibemus, ne contractus ipsius Ecclesie sine adhibitione testium de cetero celebrentur, & si qui amodo facti fuerint viribus careant tamquam contra inhibitionem Apostolicam attentati. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt utilibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive Persona hanc nostre Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit; potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere, de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtè subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Magistri Guidonis Domini Papæ Notarii secundo Idus Maji Indictione duodecima Incarnationis Dominice anno millesimo ducentesimo vigesimoquarto, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii anno octavo.

Quod Abbates, seu Priores Ordinis Camalduleni a Monasteriorum regimine amovendi, seu de excessibus eorum corrigendi, ad appellationes interponendas minime admittantur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Camaldulen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EX parte vestra fuit propositum coram nobis, quod frequenter accidit, quod cum aliquos vultis Abbates, seu Priores Ordini vestro subiectos amovere a Monasteriorum regimine, vel de suis excessibus castigare, sicut

Contra testibus factos invalidat.

Clausula.

Dat. die 14. Maji 1224. Pontificatus An. no VIII.

Ibidem.

ejusdem exigunt Ordinis Instituta, iidem ut Canoniam correctionem eludant in vocem appellationis frivole mox prorumpunt, occasione hujusmodi vos, & Monasteria, quae a vobis tenentur multis expensis, & laboribus fatigantes. Quare humiliter supplicatis, ut cum illi ad defensionem iniquitatis usurpent, quod ad praedictum innocentem dignoscitur institutum, eis appellandi taliter aditum praeccludere dignemur; quia ergo sicut nec Praelati valent sine causa gravare subiectos, sic nec subditi pro sola voluntate sub appellationis obtentu correctionem possint eludere Praelatorum, vestris supplicationibus inclinati auctoritate praesentium districte inhibemus, ne contra vos a regulari correctione praedicti Abbates, & Priores appellationis obstaculum temere interponant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani Idibus Maji Pontificatus Nostri anno octavo.

Dat. die 15. Maji 1224. Pontific. Anno VIII.

Ex Autographo in Archivio Ecclesiae Lateranensis. Ughelli. Hist. Sac. Tom. II.

LXXII.

Confirmatio Bonorum omnium, ac limitum Forosempronienfis Ecclesiae, ac cuiusdam Sententiae ejusdem favore ab Alexan. PP. III. latae.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabili fratri Monaldo Forosemp. Episcopo, ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Proemium.

IN eminenti Apostolicae Sedis specula disponente Domino constituti fratres nostros Episcopos, tam propinquos, quam longe positos fraterna debemus charitate diligere, & commissa eorum gubernationi Ecclesias patrocinio Sedis committere, quo ex suscepti executione officii tanto vigilantiores possint semper existere, quanto a pravorum incursum securiores se viderint permanere.

Eapropter Venerabilis in Christo Episcopo tuis justis postulationibus clementer annuimus, & Forosemproniensem Ecclesiam, cui auctore Deo praesente dignosceris, ad exemplar praecedentium nostrorum felicitatis memoriae Victoris, Alexandri Secundi, Gregorii Septimi, Paschalis, Innocentii, Eugenii, Anastasii, Adriani, Alexandri III., Lucii, & Innocentii Romanorum Pontificum sub Beati Petri, & nostrae protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitus: statuentes, ut quaecumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant, in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Civitatem ipsam Forosemproniensem cum aliis, & omnibus suis pertinen-

Ecclesiam. hanc sub tutela S. A. recipit.

Eique hanc omnia confirmat.

tiis, Plebem Sancti Martini cum Cappellis, & aliis pertinentiis suis, Plebem Sancti Hippolyti, cum ipso Castro, quod dicitur Castrum Sancti Hippolyti, cum Cappellis, & aliis pertinentiis suis, Plebem Sancti Floriani cum Castro ipsius Plebis, & Cappellis, & aliis pertinentiis suis, Plebem Sancti Petri in Caruco, cum Cappellis, & aliis pertinentiis suis, Castrum quod dicitur Sancti Andreae cum omnibus pertinentiis suis, Castrum Montis Blondi, cum pertinentiis suis, Castrum Montis Cerasoli, cum pertinentiis suis, Castrum Parasacchi cum pertinentiis suis, Castrum Scarleni cum Curte, & aliis pertinentiis suis, Montem Felcinum cum pertinentiis suis, Montem Orasi cum Castro Montis conventorum, & omnibus aliis suis pertinentiis, Montem, qui olim dicebatur Castrum Salvatoris cum pertinentiis suis, Castrum Vallis cum omnibus pertinentiis, Castrum Carpiacii cum pertinentiis suis, Castrum Levilli torquati cum Curte, & omnibus suis pertinentiis, Castrum Serbilungi cum omnibus suis pertinentiis, Castrum Caspissa cum Curte, & aliis suis pertinentiis, Castellarium, quod dicitur Rosfundum cum omnibus suis pertinentiis, Mansum unum, quem tenet haeres Raynerii de Girardo in Curte de nubilaria, cum omnibus pertinentiis, Monasterium Sancti Christophori de Castellaro cum Castro, & omnibus suis pertinentiis, Monasterium Sanctae Faustinae cum omnibus suis pertinentiis, Monasterium Sancti Maurentii, Monasterium de Aretro, Monasterium Sancti Terentii cum omnibus pertinentiis. Insuper in Comitatu Fani Montem, qui dicitur mons Calvus cum suis pertinentiis, & Montem qui dicitur Mons Fani, cum pertinentiis suis, Cappellam Sancti Petri cum toto ipso Castro de Plano, cum tota ipsa Massa de Plano, cum vivorum, ac defunctorum redditibus universis, & aliis pertinentiis suis. In Comitatu Forosempronienfi terram in integrum, quanta juris nostri Palatii fuit, necnon & totum publicum, qui Sacrae Romanae Ecclesiae pertinet. In Comitatu Calliensis Castrum quod dicitur mons Catulus, cum aquis, Molendinis, suisque aliis pertinentiis, Plebem Sancti Joannis in Sorbitulo cum Cappellis, & Castellis omnibus, quae sunt in tota Massa de Sorbitulo cum decimis, & oblationibus vivorum, & defunctorum redditibus, & consecrationibus universis, cum silvis, aquis, molendinis, pratis, vineis, terris, cultis, & incultis, & aliis omnibus eorum pertinentiis, Cappellam Sancti Andreae de Loreto, cum Castro, & aliis suis pertinentiis. Monasterium Sanctae Mariae in Portuno, cum omnibus suis pertinentiis, Castrum Montis Aldani, cum omnibus ad se pertinentibus, de quibus supradictis annis singulis Sacrosanctae Romanae Ecclesiae Bisantium unum census nomine Sempronienfis Ecclesiae teneatur exsolvere. Ut autem majori parte gaudere possis, in posterum fines Episcopatus Forosempronienfis tibi, tuisque successoribus confirmamus; sicut tibi ipsi idem Episcopatus distinguitur, & praedecessores tui eos usque ad haec tempora rationabiliter possedisse noscuntur, utique fines tales sunt, incipiunt ex parte Fani a Rivo majori, ubi intrat in Metaurum sub Ponte Sancti Cipriani, & ascendit per ipsum Rivum usque ad Trivium Suffanariae, & descen-

Fines ejusdem designat.

descendit in Rivum putridum, ascenditque per eundem Rivum usque ad alium Rivum, qui vocatur Dulce, & per ipsum Rivum usque ad Montem Aldi, & sic ascendit per Thesaurum, usque ad terram Urbinatam, descendentes per Pontem Maorum veterem, ascenduntque usque ad Rivum candiliani, & sic durat per ipsum Rivum usque in focem Petrae petroleae, & transilientes per Montem Ferri transeunt usque ad Spongiam, & vadunt usque ad Rivum Montis Casuli, & transeunt per Castrum Noricle ad Sanctum Blasium, & hinc ascendunt ad Sanctum Petrum, & Campum, & descendunt ad Apicem Albelli, ascenduntque per Fossam Sancti Marci, usque ad Crucem Sancti Martini, inde descendunt per fossam Dulionis, & Faratii, ascendunt ad fossam Varangulae, & sic durans ascendunt usque ad terram Salatam, emergunt ad Senum Centuae, & ascendunt in Neulam Brungalensem, & hinc usque ad Susannum Fluvium, transeunt per Camajorem ascendunt in terram Bocebelli, & sic durans usque in Montem Bili, & transeunt per trovatum in Forratum longi usque ad trivium Poessi, & ascendunt ad Crucem Sancti Bartoli, & sic per terram Morellam descendunt in Rivum Callii, sic usque in Metaurum, qui primus finis est. Jus autem Episcopale in Ecclesiis, & Cappellis, sive in Monasteriis, Castris, & Villis, quae infra hos fines continentur, tibi, & successoribus tuis duximus confirmandum, sicut iustum antecessores tui iuste percipere consueverunt. Praeterea sententiam quam pie recordationis Praedecessor noster Alexander Secundus de Plebe Sancti Joannis, quae dicitur de Sorbitulo, cum ceteris Ecclesiis de Massa Sorbituli inter bonae memoriae Benedictum Praedecessorem tuum Forosemproniensem, & Guillelmum Senogalliensem Episcopos protulit, & eam privilegii munimine roboravit ratam habentes, eandem Plebem cum praefatis Ecclesiis, decimis, oblationibus vivorum, ac defunctorum, & consecrationibus universis, tibi, & Ecclesiae tuae Apostolica auctoritate confirmamus, & praesentis scripti privilegio communitus; Ad maiorem autem Ecclesiae tuae cautelam ipsius sententiae formam sicut in ejus authentico continetur, eajus tenor talis est. Cum in Dei Omnipotentis nomine, & reverentia in Sacrosancto Lateranenfi Palatio Dominus Papa Alexander cum quam plurimis resideret Episcopis, quorum hic sunt nomina, quae sequuntur. In primis Dominus Ildebrandus Sanctae Romanae Ecclesiae Archidiaconus, necnon & Dominus Petrus Damianus Ostiensis Ecclesiae Episcopus, & D. Bonifacius Albanensis Episcopus, & Dominus Mainardus Sutrinensis, & D. Hugo Eugubiniensis Ecclesiae Episcopus, & Dominus Mainardus Urbinaten., & Dominus Arduinus Fanensis Episcopus, & D. Guillelmus Humanensis Episcopus, & Dominus Hugo Calliensis Episcopus, & Dominus Dominicus Pisauriensis Episcopus, & D. Lotharius Auximaniensis Ecclesiae Episcopus, & alii quamplures, in quorum omnia praesentia surgens Guillelmus Senogallienfis Episcopus, inquit, Domine Pater Reverende Vestrae Sanctissimae conqueror pietatis super Fratre nostro Benedicto Forosempronienfi Episcopo, qui quandam Ecclesiam nostrae Diocesis, cujus vocabulum est Joannis, quae dicitur

Sententia Alexandri II. PP. de Plebe de Sorbitulo.

in Sorbitulo, cum suis Ecclesiis eidem Masse, quam nobis, nostrae Ecclesiae Sacra contendit, & sibi temere usurpare praesumpsit, unde vestram deprecor pietatem, ut nostrae Ecclesiae justitiam facere dignemini. Tunc Dominus Petrus Damianus cepit exponere quatenus Dominus Victor Sanctae Romanae Ecclesiae Antistes Forosempronienfi Ecclesiae motus pietate paupertatis ejusdem cum decimis, & oblationibus universis miserando concesserit, suoque dominio mancipaverit ejusdem Masse Ecclesiae universas isdem redditibus praebatis, quo referente idem ceteri protestati sunt, quod haec vera esset assertio. Quod audiens Dominus Papa Alexander cunctis audientibus, placido ore inquit, quod a Praedecessore nostro bone mem. Domino Victore vobis referentibus statutum agnovimus, firmum, & ratum esse censemus, & praecipimus, ut deinceps D. Guillelmus Senogallienfis Episcopus, nec illius successores inquietare audeant Benedictum Forosemproniensem Episcopum, vel ejus successores in perpetuum. Quod si amplius inquietare tentaverit, sit in poena ducentorum solidorum aureorum medietatem Ecclesiae supradictae. Actum est hoc mensis Maji, die vero decima, Indictione decima tertia. Ego Sergius Sanctae Romanae Ecclesiae Scrinarius, haec acta scripsi.

Decernimus ergo &c. Si qua igitur &c. cunctis autem &c. Amen.

Ego HONORIUS Catholicae Ecclesiae Episcopus.

Ego Hugo Hostiensis, & Veliternensis Episcopus.

Ego Pelagius Albanensis Episcopus.

Ego Nicolaus Tusculanensis Episcopus.

Ego Leo tit. S. Crucis in Hierosalem Presbyter Card.

Ego Guala Sancti Martini Presbyter Cardinalis.

Ego Stephanus Basilicae Duodecim Apostolorum Presbyter Cardinalis.

Ego Gregorius tituli Sanctae Anastasiae Presbyter Cardinalis.

Ego Thomas S. Sabinae Presbyter Cardinalis.

Ego Joannes Sanctae Praxedis Presbyter Cardinalis.

Ego Dec. SS. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis.

Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis.

Ego Romanus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis.

Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.

Ego Petrus S. Georgii ad velum aureum Presbyter Cardinalis.

Datum Laterani per manum Magistri Guidonis Domini Papae Notarii XIV. Kalen. Junii Indictione XII., incarnationis Dominicae Anno millesimo ducesimo vigesimo quarto, Pontificatus vero Domini Honorii Papae Tertii Anno Octavo.

Honorii PP. Et S. R. E. Card. subscripiones.

Dat. die 19. Maji 1224. Pontific. Anno VIII.

Con-

Exemptio Ordinis Cisterciensis Monachorum S. Benedicti a solutione decimarum.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Officialibus, & aliis Ecclesiarum Prelatis, ad quos iste littera pervenerint salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cistercienses ad monasteria Innocentii cum possessione Ecclesiarum Prelatis de Decimis.

Um Abbates Cisterciensis Ordinis tempore Concilii generalis, ad commotionem felicitis mem. Innocentii Papae praedecessoris nostri, statuerint, ut de cetero Fratres ipsius Ordinis, ne occasione privilegiorum suorum, Ecclesiae ulterius gravarentur, de alienis terris, & ab eo tempore acquirendis, si eas propriis manibus, aut sumptibus colerent, decimas persolverent Ecclesiis, quibus ratione praediorum antea solvebantur, nisi cum eisdem Ecclesiis, aliter ducerent componendum, idem praedecessor noster, quia sperabat, ut Ecclesiarum Prelati priores, & efficaciores existerent ad exhibendum eis de suis malefactoribus iustitiae complementum huiusmodi, ratum habens, & gratum, hoc ipsum ad alios Regulares, qui gaudent similibus privilegiis extendi voluit, & mandavit.

Inquietantur ab eisdem.

§. 1. Sed quod dolentes referimus, in contrarium res est versa, quia, sicut ex allata querela Abbatum ipsius Ordinis frequenter audivimus, nonnulli Ecclesiarum Prelati, & alii Clerici, eorum privilegia temere contemnentes, & contemdes malitiose ipsorum pervertere intellectum, eos multipliciter inquietant. Nam cum sit ipsis indultum, ut de novilibus, quae propriis manibus, aut sumptibus excolunt, sive de hortis, virgultis, & piscationibus suis, vel de suorum animalium nutrimentis, nullus ab eis decimas exigere, vel extorquere praesumat; quidam perverso intellectu confecto, dicentes quod non possunt intelligi, nisi de his, quae sunt ante dictum Concilium acquisita, ipsos super his multiplices exactione fatigant.

Ideoque universalem solutionem liberi decimarum.

§. 2. Nos igitur eorum quieti paterna sollicitudine providere volentes, universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus Abbates, & Fratres ejusdem Ordinis, a prestatione Decimarum, tam de possessionibus habitis ante Concilium memoratum, & de novilibus, sive ante, sive post idem Concilium acquisitis, quae propriis manibus, ac sumptibus excolunt, quam de hortis, virgultis, piscationibus suis, ac de suorum animalium nutrimentis, singuli vestrum omnino serventur immunes.

Datum Lateran. quinto Idus Novembris Pontificatus nostri Anno nono.

Dat. die 9. Novemb. Anno Domini 1224. Post. An. IX.

Alia consimilis exemptionis concessio.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus, & Fratribus Cisterciensis Ordinis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Um aliquando cogente necessitate, vel utilitate propria requirente, terras vestras ante generale Concilium acquisitas, concesseritis aliis excolendas, ne pro eo quod de possessionibus post idem Concilium acquisitis, decimas solvitis, si ad manus vestras taliter concessa redierint, a quoquam vexari possitis, ut nullus a vobis de huiusmodi terris, quae ad vos taliter redierint, si eas manibus propriis, aut sumptibus colitis, occasione Concilii memorati, decimas exigere, vel extorquere praesumat, auctoritate praesentium inhibemus.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c. Datum Lateran. septimo Kalend. Decembris Pontificatus nostri Anno nono.

Dat. die 27. Novemb. 1224. Post. An. IX.

Unam Praebendam in singulis Franciae Ecclesiis reservat pro necessitatibus Ecclesiae Romanae.

Ex Martine Anecd. Tomo I. col. 929.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis universis Ecclesiarum Prelatis per Regnum Franciae constitutis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Super muros Hierusalem custodes positi, quanto eminentiori speculum dignitatis attendimus, tanto in eminentiori debito sollicitamur officii, ut vigilantia custodia nobis quoque per meritum, aliis per exemplum, quatenus in conspectu Altissimi conscientiae puritas conservetur, & in facie propriae famae integritas non laedatur. Multum enim cedit ad commodum, ut & conscientiam fama non deferat, & famam conscientia contemni non exponat, sed potius mutuis promoveantur suffragiis, & mutuis sibi promotionibus suffragentur, propter quod in vestibus Aron mala punicia cum tintinnabulis dependebant. Porro dum attendimus, quid onus honoris exposcat, quid sarcina dignitatum desideret, multa nos cura sollicitat, multa nos sollicitudinis urgemur instantia, qualiter Deo satisfaciamus, & homini, & si non ut volumus, & debemus, saltem prout permittitur, & valeamus. Sane multos multotiens & audivimus, & vidimus murmurantes propter expensas, quas venientes ad Sedem Apostolicam faciebant. Scimus autem quid ex talibus inferebat praesumptio detractorum, quid labia dolosa, quid lingua magniloqua praesumebant, cum nonnulli sermones in publico monstrantes, & mittentes periculosas jacula in occulto, Romanam niterentur mordere Ecclesiam, parari non solum ea, quae vigor iustitiae, sed etiam quae iudicium

Nonnullorum murmurantes propter expensas Curiae Romanae.

Reservantur.

dicium aequitatis, necnon benignitatis gratia, consumabat suis loquutionibus depravare, praesertim apud eos, qui aures parientes habebant, & graves, & erectas ad malum. Illos quoque in talibus frequenter experti sumus ostendere, qui missi procurare negotia, dum ea quae illis ad necessarias deputabantur expensas, suis voluptatibus applicabant, ad miserabile subsidium mendacii recurrentes, alienis moribus impingebant, quod proprie defraudaverant. Quia vero in his contra Sedem Apostolicam detractis obrepebat occasio, & Ecclesiis, & Ecclesiarum Prelatis, necnon & aliis videbatur imminere gravamen; cum fratribus nostris diligenter curavimus habere tractatum, quo studio, qua cautela, secundum Deum, & hominem inveniremus in talibus salubrem provisionem effectum, & tandem, prout Domino placuit, communi, & unanimi deliberatione consilii rem non novam, nec inexcogitatum a praedecessoribus nostris sumus aggressi, volentes quod illi salubri consilio providerent efficaci opere consuare, videlicet, ut ad opus Sedis Apostolicae in singulis Cathedralibus Ecclesiis, & aliis praebendalibus singulae praebendae reserventur, & interim donec id fiat, competentes in eis redditus assignentur. In Monasteriis vero, & ceteris Domibus Regularibus, ac aliis Collegiatis Ecclesiis, necnon de bonis Episcoporum secundum facultates suas, constituantur certi redditus praebendas aequantes, quorum proventus in commune recepti, tam in nostras, quam Fratrum nostrorum necessitates, Cappellanorum, necnon Cancellariorum, Officiorum aliorumque Sedis Apostolicae Officialium convertantur, ut sic & provideantur nostris in vita necessariis, & gratis omnibus omnia pro quibuscumque venientibus negotiis ministrentur; nec sit qui per se, vel per alium, expresse, vel tacite aliquid exigat, vel etiam sponte oblata recipiat, praeter Villa redditum consuetum. Quod si Giezicus tanta cupiditati animam audebit exponere, tanta perne duritia subiacebit, quod praeter publicae confessionis opprobrium, culpam in pena cognoscet. Quis igitur Frater gratiae, quis devotionis filius, quis sponsus, & sponse dilectus, ad huiusmodi fratrum Ecclesiae consilium & auxilium non asurget? An non licet, non decet, non expedit, ut sic filiae dextram porrigant ad subsidia Matris, quae occupationibus multis, & magnis involvitur pro necessitatibus filiorum. Nonne id quamplures Ecclesiarum Prelati, magnique testimonii veri tempore generalis concilii sua dabant? Nonne ad id toto videbantur desiderio aspirare? tunc tamen Sedes Apostolica distulit, ne videretur ad hoc concilium evocasse. Ne igitur tam pii, tam sancti propositi consummatio retardaretur, per quod crescere poterit decor Ecclesiae Dei, multaque subtrahi occasio detrahendi: Universitatem vestram monemus, rogamus, & exhortamur in Domino per Apostolica scripta vobis mandantes; quatenus ad executionem provisionis huiusmodi, tam in Cathedralibus, quam in aliis Ecclesiis, ut dictum est, impendentes sic opera, ut operam efficacem, quod interprete factio monstratur quantum Domus Dei vos decor alliciat, quantum multorum relevatio moneat, quantumque utilitas generalis inducat. Ceterum cum ad relevanda Ecclesiarum onc-

Unam Praebendam in singulis Ecclesiis referat pro S. R. E. necessitatibus.

Omnia vero gratis datum si spondeat.

Superiora rationibus, & monuit urget.

Adhortatio ad Franciae Episcopos.

ra, & gravamina Praestorum, prout possumus, intendamus, de praebendis Clericis Romanis, vel aliis a Sede Apostolica concessa duximus, providendum; ut postquam fuerint supradicta completa, cum eos vacare contigerit, ad proprias Ecclesias revertantur, ne si succellive conferantur extraneis, sicut aliquando consuevit, filiis Ecclesiarum, qui nisi continuo servitio resideant, redderentur inutiles, & voluntate quodammodo fierent alienae.

Datum Laterani quinto Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 18. Januar. 1225. Post. An. IX.

Publicatio Processuum, aliarumque poenarum Constitutio contra S. R. E. Cardinales invadentes, seu eos alias quomodolibet injuria afficientes.

Ex Regest. Vatic.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis praesentes litteras inspecturis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Summi providentia Principis peculiaris gratiae privilegio, specialis fovebat Mana misericordiae, ac rigoris virga regebat beneficiis affluens ultionibus non remissus, amicus etiam Domini Moyses pro eodem Populo Vitulum obtulit labiorum, & manuum sacrificium non omisit post supplicationis hostiam holocausto satisfactionis oblato causam Populi coram Domino precibus, & Dei causam in Populo gladiis prosequutus. Sane in maligno positi mundi malitia, dum impunitis excelsibus per campum licentiae discurret effrenis, claustra juris infringit, aditum pandit injuriis, legem damnat honesti, privilegium promittit errori, & dum spem impunitatis ad alios prorogat, ad culpam nonnullos invitavit, sicque fit penalis impunitas, cum panis reservet majoribus punientibus, & per impunitam transgressionis exemplar blanditur aliis ad offensam. Unde interdum utrumque tyrannice parcitur, & misericorditer deservitur, cum publicae utilitatis interfit, ut excessus vindicta coarceat, & pena sit limes offensae. Hinc est, quod propter praesumptam in quosdam de Fratribus nostris temeritatis audaciam; nos, ne Coelestis Regis contumeliam, qui honoratur & spernitur in Ministris, dissimulationi relinquere, ac Christianae Religionis opprobrium, dum Christos Domini, quos ad Christianorum omnium salubre servitium Apostolica Sedes assumit, crudeliter impetunt, dare negligentiam videamur, non tanquam injuriarum ultores nostrarum, sed honoris Sponsae Christi, & Immunitatis Domus Domini zelatores, de communi Fratrum nostrorum consilio hac in perpetuum valitura Constitutione sancimus, ut si quis in hoc sacrilegii genus irreperit, quod Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem hostiliter fuerit insequutus, vel percussit, aut experit, vel socius fuerit facientis, aut fieri mandaverit, vel factum ratum habuerit, aut consilium dederit, vel favorem, aut postea receptaverit, vel de-

S. R. E. Cardinales percussit, & socius insequutus, vel percussit, aut experit, vel socius fuerit facientis, ac beneficii testandi privi-

fenfaverit scienter eundem, sicut reus lese criminis Majestatis perpetuo sit infamis, diffidatus nihilominus & banonitus sit infestabilis, ut nec Testamenti liberam habeat factionem, nec ad alicujus bona ex Testamento, vel ab intestato vocetur, quatenus ab omni successione repulsus, publicaque repulsa confusus minus inveniat suae malitiae successorem. Fiant omnes habitationes ejus desertae, ut non sit qui eas inhabitet, dentur cuncta ipsius aedificia in ruinam, & ut perpetuae notam infamiae perpetua ruina testetur, nullo tempore reparentur. Nullus ei de bita reddere, nullus respondere in iudicio teneatur: quidquid etiam in bonis invenietur ipsius, Fisci, vel Reipublicae dominio applicetur, ut ex illis nil tranfmittat ad posteros, sed potius cum ipso quodammodo damnetur & sua. Si qua vero feuda, locationes, officium, vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquibus Ecclesiis obtinet, sit eis ipso iure privatus, quae sic libere ad Ecclesias revertantur, quod Ecclesiarum Rectores de ipsis pro sua voluntate disponant: Quod si filium habet Clericum non Praetatum Ecclesiasticum Beneficium obtinentem illo privetur spe collationis alterius omnino sublata. Nulli praeterea talium filiorum, atque nepotum ex virili sexu descendentium ab eisdem alicujus aperiatur janua dignitatis, aut honoris Ecclesiastici, vel mundani ad alicujus loci regimen non audeat: sit ei postulandi negata facultas: sit notarie iudicatus, & quodlibet aliud officium, seu ministerium publicum interdictum. In iudiciis ejus assertio contra quemquam nihil fidei, nihil credulitatis inveniat, ut ad testimonium prorsus reddatur indignus: sit ei ad Ordines ascensus inhibitus: sit ad beneficium, vel officium Ecclesiasticum negatus accessus, & ut magis fumosa sit ejus infamia, ad actus legitimos nullus ei pateat aditus, nulla porta pandatur eidem super aliquo praemissorum omni spe dispensationis adempta. Praesenti nihilominus adijcimus Sanctionem, ut ex infestatione praedicta, sicut ex injectione manuum violenta, ipso facto excommunicationis sententiam quis incurrat, & tam insequatur, quam alii supradicti tanti mali participes, quamdiu in sua contumacia perdurant, singulis diebus Dominicis, & festivis pulsatis Campanis, & Candelis accensis per omnes illius loci Ecclesias, in quo tantum fuerit facinus attentatum, necnon Civitatum, & Dioecesium vicinarum, excommunicati publice nuncientur, nec ab alio, quam a Romano Pontifice cum fratrum suorum, & injuriam passi consensu possint absolutionis beneficium obtinere, nisi dumtaxat in mortis articulo constituti. Cum autem fuerint absolvendi, primo sufficienter, & idonee caveant, quod inferendae poenae parebunt, & auxiliante Domino poenitentiam peragent injungendam. Deinde per omnes illius loci Ecclesias principales, vicinorumque locorum diebus Dominicis, & solemnibus incedant nudi coram Populo femoralia tantum habentes, & virgas ferentes in manibus, cum quibus per eandem Ecclesias publice sustententur: ituri postmodum ultra mare, & ibidem acturi poenitentiam per tres annos ad minus, nec exinde postmodum revertari absque Sedis Apostolicae licentia speciali. Verum cum tales gratiam reconciliationis meruerint, beneficio absolutionis obtempo

Aliae poenae.

Declaratur excommunicati ipso facto.

Poenitentia injungenda et poenitentibus.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

indulgeatur ei licentia, ut sua, & suorum injuriam prosequatur, & debitorum illorum, quae contracta fuerint de postmodum acquisitis repetitio non negetur. Illud autem non durimus omittendum, quod si quis fuerit in praemissis nudo consilio, vel simplici favore culpabilis Iudex in talem poenam metiatur ex culpa, ut secundum quod excessus exegerit vindicta procedat. Praemissis etiam dignum censuram annectendum, ut si quisquam aliquo praedictorum excessuum quemquam de Clericis, vel Religiosis nostrae familiae, vel Cardinalium afficere forte praesumpserit, proportionetur poena delicto, ita quod vindicta ex aequo excessui respondente, ab offensa nostrorum cohibeantur deinceps manus temerarie formidant ultionis quas Dei, vel nostrae, seu fratrum nostrorum reverentia non cohercet. Si quis vero per se, vel per alium, quod absit occiderit Cardinalem, vel evidentem dederit causam mortis, ultra quam praemissa contineant, sic in eum potestas Jurisdictionis infurgat, sic rigor ultionis insiliat, quod contra vitae subsidium mortis solatium invocet vivens poenae non culpe vindictae speculum non offensa. Per haec quoque secularibus potestatibus non adimimus facultatem utendi legibus contra tales, quas adversus sacrilegos Catholicos Principes ediderunt. Quis enim locus regiminis poterit esse tutus? Quis Rector securitate gaudebit, si Romana Ecclesia, quae omnium Ecclesiarum disponente Domino Caput est, & Magistra casibus istis subjicitur? si ejus filii speciales hujusmodi periculis exponantur, quem Ecclesiae filium, quem fidei zelatorem contumelia tanta non tangeret, & confusio tam aspera non moveret? Porro, qui filius est dolebit, qui fidelis matre fidei laesa sedetur? Quapropter si Princeps, Senator, Consul, Potestas, vel alius Dominus, seu Rector quocumque nomine censetur contra praesumptores praedictos praesentis Constitutionis tenorem non fecerit observari, tam ipse, quam officiales ipsius infra mensem postquam res ad notitiam eorum pervenerit excommunicatione notentur. Quod si Populus fuerit circa ista remissus, & ad satisfaciendum Rectores, & Officiales ejus non compulerit, Romanus Pontifex cum suis fratribus omnibus infra mensem exeat locum illum, si eum ibidem contingerit tunc morari, & antequam plenarie satisfiat, minime revertatur, nisi forsitan inevitabilis Ecclesiae necessitas inmineret, propter quam exitus ejus, & fratrum periculosus proculdubio redderetur. Praeterea si Populus Rectorem sic excommunicatum tertio monitus sicut poterit commoneri, a regimine amovere contempserit, subjiciatur Civitas interdictio usquequo congrue satisfiat.

Varia poenae secundum delicti qualitates.

Poenae contra eosdem Cardinales occidentem.

Excommunicantur quoque Judices haereticos delinquentes non insignes.

Dat. die 20. Novem. 1225. Pont. An. X.

Canon.

LXXVII.

Canonizatio S. Laurentii Archiepiscopi Dublinensis, Regis, ac Reginae Hiberniae filii, ejusque relatio in numerum Sanctorum Confessorum, & Festivitatis ejusdem praesentio pro die decimaquarta mensis Novembris quinquaginta celebranda.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christianis fidelibus in Rothomagen. Provincia constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Principio Ecclesiam Deum miraculis clarificavit.

Sed propter Christianorum peccata miraculis intermisit suscitavit Doctores.

Sed interdum signa innovat.

Patris Dei per intercessionem B. Laurentii miraculis peccatorum ejus Canonizatio.

Ineffabilis providentia Dei, congruentia singulari quibusque temporibus ordinata dispensans, in splendoribus Sanctorum, Ecclesiam suam quasi ex utero genuit, dum eos in exordio ipsius nascentis Ecclesiae crebra miraculorum coruscatione mirificans, & in ipsorum miraculorum fulgore oblupefaciens gentes, ac praedestinos in fide generans Jesu Christi, in cujus hac fieri nomine, ac virtute videbant, ipsos filiorum adoptionis numero aggregavit.

§.1. Deinde crescente fidelium numero, & multitudine, populi vocati de tenebris, ambulantes juxta ipsius vaticinium in lumine Domini Dei sui, mirabilis dispensator in pluvia fulgura sua fecit, dum signis, sive miraculis, quae non erant jam fidelibus necessaria, intermisit, super novos populos, Pastores, qui eos pascerent scientia & doctrina, sicut per os Hieremiae promiserat, suscitavit. Doctores Ecclesiae solliciti, qui terram cordis fidelium imbres doctrinae compleverant, & extirpatis sentibus vitiorum, eam ad profereundum virtutum germen, & fructum boni operis fecundarent.

§.2. Caterum quia charitate frigidescere ab exercitio hujusmodi boni operis torpet Catholicus, errore devio abducere delirat haereticus, cecidit velamine adhuc super cor permanere Judaeus, & in tenebris ambulat sidere lucis nondum sibi oriente Paganus; misericors Dominus, qui neminem vult perire, signa interdum innovat, & mirabilia miseratus immutat, ex numero illorum, quos in Ecclesia triumphant glorificat, aliquorum fidem & merita in militante miraculis declarando. Ut per ea Catholicis, mentis torpore discosso, ad boni operis excitentur instantiam, haeretici errore dimisso, ab invio reducantur ad viam, Judaei atque Pagani, vero lumine cognito, de tenebris & umbris mortis errant ad Christum, lucem, viam, veritatem, & vitam.

§.3. Sanctae igitur mem. Laurentii Dublinensis Archiepiscopo apud Ecclesiam S. Mariae de Augo Rothomagen. Dioecet, ubi corpus ejus feliciter requiescit, claris divino munere coruscante miraculis, Ven. frater noster Archiepiscopus, & dilecti filii Capitulum Rothomagen., una cum Abbate, & Conventu Ecclesiae supradictae, multisque aliis Archiepiscopis, & Episcopis, Abbatibus, & Religiosis Viris, ejus venerabilis vitae insignia, & coruscantia miracula suis nobis litteris intimantes, humiliter supplicarunt, ut ipsum Sanctorum catalogo adscribere curarem, quatenus auctoritate Apostolica, dignus honor illi exhiberetur in terris, qui sic claris signis, & evidentibus argumentis apparet honoratus in Caelis.

sic claris signis, & evidentibus argumentis apparet honoratus in Caelis.

§.4. Licet igitur quos divina honorat dignatio, humana devotio prompto affectu debeat honorare; volentes tamen in hujusmodi negotio, secundum consuetudinem Apostolicae Sedis eum digna maturitate procedere, praefato Archiepiscopo, & N. Decano, & N. Thesaurario Rothomagen. dedimus in mandatis, ut super dicti Viri vita, & miraculis inquirerent diligentissimo veritatem, & eam nobis fideliter intimerent; ut ea plene comperta, pio supplicium desiderio, securius annuere valeremus.

§.5. Ipsi autem mandatum nostrum cum diligentia exequentes, quia de praefati Viri conversatione, ac vita, per homines de partibus illis certificari nequibant, eo quod per partes illas transitum faciens in Ecclesia praedicta correptus infirmitate decubuit, & infra octavum diem ab hac luce migravit, scripsere Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Dublinensi, ut veritatem super hoc inquisitionem, eis per suas litteras intimaret. Qui citra mare Hibernicum, Illustris Regis Anglorum negotiis occupatus, non valens inquirere id per se ipsum, Venerabilibus Fratribus nostris Daren. Episcopo Suffraganeo suo, ac Priori Sanctae Trinitatis Dublinensi commisit in hujusmodi negotio vices suas. Ac demum eorum litteras, sanctitatem vitae, & conversationis, saepe dicti viri plenius continentes, suo & ipsorum sigillis munitas destinavit eidem. Quas una cum depositionibus testimonium super miraculis receptorum, nobis sub sigillis propriis transmissere.

§.6. Collegimus autem ex ipsarum serie litterarum, quod praedictus Vir, Regis & Reginae Hiberniae filius extitit, & ab infantia sacris litteris eruditus, senilem gestit in juventute gravitatem, & mundanarum illicebrosarum vanitatum, a se ultra quam aetas illa solebat abdicavit.

§.7. Deinde in Archiepiscopum Dublinensem assumptus, sic in virtutem de virtute profecit; ut in oratione assiduus, austerus in mortificatione proprii corporis, ac in elemosynarum largitione profusus, se totaliter Domino dedicavit.

§.8. Per depositiones vero testimonium praedictorum constitit evidenter, sanctam vitam ejusdem esse tot sequentibus miraculis comprobata; quot non parvam tenet historiam, qui vult ea singula scribere seriatim. Sed ut praetereamus, quod claudi gressum, caeci visum, surdi auditum, muti loquelam, leprosi mundationem, & variis a saeculi languoribus, sanitatem ad invocationem ejus nominis receperunt, & haec sola, quae inter cetera emicere miracula.

§.9. Idem Sanctus, immo Dominus ob ipsius merita gloriosa, septem mortuos, quorum unus triduanus erat mirifice suscitavit.

§.10. De ipsius igitur sanctitate tantis certificati miraculis, divinumque secuti iudicium, per quod ejus glorificatio nobis tam evidentibus innotuit argumentis, eundem Beatum Virum catalogo Sanctorum adscripsimus, & annuerandum decrevimus Sanctorum Collegio Confessorum, ac inter eos a Christianis fidelibus venerandum.

§.11. Statuentes, ut ejus veneranda festivitas de cetero annis singulis octavo decimo Kalendas Decembris solemniter celebretur. Moneamus autem Universitatem vestram, & hortamur

Commissi de his, & de ejus vicia inquisitione.

Hinc adhibita perquisitiones, seriosae investigationum.

Beati Laurentii gemitus, & primordia.

Ejus virtutes.

Miracula.

Mortui suscitari.

SS. catalogo adscribitur.

Ejus celebranda festivitas.

H h

in

Concessio Indulgentiarum

Dat. die 11. Decem. 1225. Pont. An. X.

Approbatam regulam servavit mandata.

Dat. die 10. Januar. 1226. Pont. An. X.

Prologus Regule

De Priore

Cellulis

in Domino, quatenus Deum devotis mentibus collaudantes, & studentes proficere tanta virtutis exemplo ejusdem gloriosissimi Confessoris apud Dominum suffragia humiliter imploretis.

§. 12. Nos autem de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli auctoritate confisi, omnibus vere poenitentibus, & confelsis, qui ad prefatam Ecclesiam in die solemnitate ejusdem gloriosissimi Confessoris, vel infra octavas cum devotione accesserint ejus orationum suffragia petitori, viginti dies de injunctis sibi poenitentis misericorditer relaxamus. Datum Reate tertio Idus Decembris anno decimo.

LXXVIII.

Approbatio Regule Ordinis Fratrum Eremitarum Beate Marie de Monte Carmelo.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Eremitis de Monte Carmelo salutem, & Apostolicam Benedictionem.

UT vivendi normam, regulariter a bone memorie Hierosolymitano Patriarcha editam, quam ante generale Concilium vos dicitis humiliter suscepisse, in posterum vos & Successores vestri, quantum cum Dei adjutorio poteritis, observetis, in remissionem vobis injungimus peccatorum.

Datum Reate tertio Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno decimo.

Regula predicta tenor subsequitur.

Albertus Dei gratia Hierosolymitanæ Ecclesie vocatus Patriarcha, dilectis in Christo filiis, Brocardo & ceteris Eremitis, qui sub ejus obedientia juxta fontem, in Monte Carmeli morantur, salutem in Domino, & Sancti Spiritus benedictionem. Multifarie, multique modis Sancti Patres instituerunt, qualiter quisque in quocumque Ordine fuerit, vel quemcumque modum religiose vite elegerit, in obsequio Jesu Christi vivere debeat, & eidem fideliter de corde puro, & bona conscientia deservire. Verum quia requiritis a nobis, ut juxta propositum vestrum, tradamus vobis vite formulam, quam tenere in posterum debeatis.

C A P. I.

Illud in primis statuimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem: qui ex unanimi omnium assensu, vel majoris & sanioris partis, ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promissam studeat operis veritate servare.

C A P. II.

Præterea juxta situm loci, quem inhabitare proposueritis, singuli vestrum singulas habeant cellulas separatas, sicut per dispositionem Prioris ipsius, & de assensu aliorum Fratrum, vel sanioris partis, eadem cellulae cuicque fuerint assignatæ.

C A P. III.

Nec liceat alicui Fratrum, nisi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit deputatum, sibi locum mutare, vel cum alio permutare.

C A P. IV.

Cellula Prioris sit juxta introitum loci, ut venientibus ad eundem locum primus occurrat: & de arbitrio, & dispositione ipsius, post modum quæ agenda sunt, cuncta procedant.

C A P. V.

Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & orationibus suis vigilantes, nisi aliis justis occasionibus occupentur.

C A P. VI.

Hi, qui litteras noverunt, & legere Psalmos, per singulas horas eos dicant, qui ex institutione Sanctorum Patrum, & Ecclesie approbata consuetudine ad horas singulas sunt deputati. Qui vero litteras non noverunt, viginti-quinque vicibus dicant Pater, in nocturnis Vigiliis. Exceptis Dominicis, & solemnibus diebus, in quorum Vigiliis prædictum numerum, statuimus duplicari, ut dicatur Pater noster vicibus quinquaginta. Septies autem eadem dicatur Oratio in laudibus matutinis. In aliis quoque horis septies similiter eadem sigillatim dicatur Oratio: præter Officia vespertina, in quibus ipsam quindecies dicere debeatis.

C A P. VII.

Nullos Fratrum sibi dicat aliquid esse proprium: sed sint vobis omnia communia. Et ex his, quæ vobis Dominus dederit, distribuatur unicuique per manum Prioris, id est, per hominem ab eo ad idem officium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inspectis ætatibus, & necessitatibus singulorum. Ita tamen, ut sicut præmissum est, in deputatis cellulis singuli maneant, & ex his, quæ sibi distributa fuerint, singulariter vivant.

C A P. VIII.

Oratorium, prout commodius fieri poterit, construatur in medio cellularum, ubi mane per singulos dies ad audienda Missarum solemnia convenire debeatis, ubi hoc commode fieri poterit.

C A P. IX.

Dominicis quoque diebus, vel aliis, ubi opus fuerit, de custodia Ordinis tractetis. Ubi etiam excessus, & culpa Fratrum, si qui de aliquo deprehensi fuerint, charitate media corrigantur.

C A P. X.

Jejunium singulis diebus, exceptis Dominicis, observetis, a festo Exaltationis S. Crucis usque

Mutatione eorum.

Cellula Prioris.

Mansione in Cellulis.

Oratione.

Proprietate.

Oratorio, & Missa.

Capitulo, & correctione.

Jejunio.

usque ad diem Dominicæ Resurrectionis: nisi infirmitas, vel debilitas corporis, aut alia justa causa jejunium solvi suadeat, quia necessitas non habet legem.

C A P. XI.

Ab esu carniū semper abstineatis, nisi pro infirmitatis, aut nimie debilitatis remedio sint sumenda.

C A P. XII.

Quia vero militia est vita hominis, & omnes, qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patiuntur. Adversarius quoque vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, querens quem devoret, omni sollicitudine studeatis indui armatura Dei, ut possitis stare adversus insidias inimici.

Accingendi sunt lumbi vestri cingulo castitatis. Muniendum est pectus cogitationibus sanctis. Scriptum est enim: Cogitatio sancta servabit te.

Induenda est Lorica justitiæ: ut Dominum Deum vestrum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute diligatis, & proximum vestrum tamquam vosmetipsos.

Sumendum est in omnibus scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Sine fide enim impossibile est placere Deo. Et hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides vestra.

Galea quoque salutis imponenda est capiti, ut de solo Salvatore speretis salutem, qui salvum facit populum suum a peccatis eorum.

Gladius autem spiritus, quod est verbum Dei, abundanter habet in ore, & in cordibus vestris. Et quæcumque vobis agenda sunt, in verbo Domini fiant.

C A P. XIII.

Faciendum est vobis aliquod operis, ut semper vos diabolus inveniat occupatos, ne ex otiositate vestra aliquem intrandi aditum ad animas vestras valeat invenire. Habetis ad hoc Beati Pauli Apostoli magisterium pariter & exemplum, in cujus ore Christus loquebatur. Qui positus est, & datus a Deo prædicator, & doctor gentium in fide & veritate: quem si secuti fueritis, non poteritis aberrare. In labore (inquit) & fatigatione fuimus inter vos nocte, ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus. Non quasi nos non habeamus potestatem: sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cum essemus apud vos, hæc denunciabamus vobis: quoniam si quis non vult operari, non manducet. Audivimus enim inter vos quosdam ambulantes in quiete, nihil operantes. His autem, qui ejusmodi sunt, denunciavimus, & obsecramus in Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. Hæc via sancta, & bona: ambulate in ea.

C A P. XIV.

Commendat vobis Apostolus silentium, cum in eo præcipit operandum. Et quemadmodum Bull. Rom. Tom. III.

dum Propheta testatur: Cultus justitiæ, silentium est. Et rursum: In silentio, & spe erit fortitudo vestra. Ideoque statuimus, ut ab hora vespertina, usque ad horam tertiam sequentis diei silentium teneatis: nisi forte necessitas, vel causa rationalis, aut licentia Prioris silentium interrumpat. Alio vero tempore, licet silentium non habeatur observatio tanta, diligentius tamen a multiloquio caveatur. Quoniam scriptum est, & non minus experientia docet: In multiloquio non deerit peccatum: & qui inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala. Item, qui multis utitur verbis, lædit animam suam. Et Dominus in Evangelio: De omni verbo otioso, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii. Faciat ergo unusquisque stateram verbis suis, & frater rectus ori suo, ne forte labatur, & cadat in lingua sua, & insanabilis sit casus ejus ad mortem. Custodiens cum Propheta vias suas, non delinquit in lingua sua. Et silentium, in quo cultus justitiæ est, diligenter, & caute studeat observare.

C A P. XV.

Tu autem Brocarde, & quicumque post te institutus fuerit Prior, illud semper habeatis in mente, & servetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: Quicumque voluerit inter vos major esse frater, erit vester minister: & quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus.

C A P. XVI.

Vos quoque ceteri Fratres, Priorem vestrum honorate humiliter: Christum potius cogitantes, quam ipsum, qui posuit illum super capita vestra. Et Ecclesiarum Præpositus etiam ait: Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit, ut non veniatis in judicium de contemptu, sed de obedientia mereamini vitæ æternæ mercedem.

Hæc breviter scripsimus, vobis conversationis vestre formulam statuentes, secundum quam vivere debeatis. Si quis autem supererogaverit, ipse Dominus cum redierit, reddet ei. Utatur tamen discretione, quæ virtutum est moderatrix.

Ex Achon, Idus Januarii Anno Domini MCLXXI.

Ex Regest. Vatican.

Ordinis Prædicatorum, & Sancti Francisci Fratrum apud infideles degentibus, ut habitum mutare; barbam, & comam nutrire, ac pecunias tractare valeant, indulgetur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Prædicatoribus, Fratribusque Minoribus in Regno Marochitano de mandato Sedis Apostolicæ commorantibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causa concessionis hujus.

EX parte vestra fuit propositum coram nobis, quod cum ad mandatum Sedis Apostolicæ voluntarie vos discrimini obtuleritis ob multorum salutem, provido usi consilio interdum mutatis habitum, barbam nutritis, & comam, non tam ad declinandam ad tempus gentis barbæ feritatem, quæ in Christianis crudelius debacchatur, quam etiam ut prodesse pluribus, & liberius visitare Christianos in carceribus, & locis aliis valeatis ad injungendum eis poenitentiam, dandum salutis monita, exhibendum Ecclesiastica Sacramenta. Cumque in terra illa gratis non possitis victualia invenire, pro eo, quod non panis, sed pecunia consuevit ibidem Pauperibus in subsidium erogari, urgens necessitas vos compellit charitative recipere, sed parce denarios expendere, & tantummodo propter cibum, & vestes; Unde cum hæc sint contra vestri Ordinis instituta, licet videatur vos ab his excusare inevitabilis necessitas, ac grandis, & evidens utilitas aliorum, quia tamen cum Job veremini omnia vestra opera districti examini Judicis recolentes, humiliter postulatis vestre super his per Sedem Apostolicam subveniri conscientie, atque famæ. Cum igitur ex Causa David coram Abimelech legatur habitum commutasse, ac Dominum se iunxisse in specie Peregrini Discipulis in Emmaus in fractione panis eis postmodum revelatum, qui etiam tam dictos Pueros super eo, quod in necessitate comederant Panes Sanctos, quos eos contingere non licebat, quam Apostolos excusavit, dum ipsos Pharisei arguerent, quod esurientes alienas non lotis fricantes spicas manibus comederant. Nos laudabile opus vestrum, piumque propositum attendentes vestris supplicationibus inclinati, super prædictis vobiscum in illis regionibus, quamdiu præscripta vos arctat necessitas, & invitat utilitas, misericorditer dispensamus, dummodo tamen fraus non interveniat, sive dolus, vel sinceritatem vestram cupiditas non seducat.

Dispensatio.

Dat. die 17. Martii 1226. Pont. An. X.

Datum Laterani sextodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno decimo.

In Sanctorum Confessorum Pontificum numerum refertur B. Willhelmus Eboracen. in Anglia Archiepiscopus.

Edidit Fontanin. Codex Canon. pag. 57.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Ecclesiæ Prælati, & Clericis, ac Laicis per Angliam constitutis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Qui statuit terminos gentium secundum numerum Angelorum, ut ruinam prævaricatorum spirituum rectorum hominum suppletionem restauraret, volens diversitatem gentium in confessione sui nominis adunare, coeternam scilicet, & consubstantialiam filium in utero immaculatæ Virginis cælestis irroravit: qui siquidem ex ea humana carne dignanter assumpta, Fons Dei, & hominum mediator Ecclesiæ de omnibus gentibus aggregans, & qui de latere suo formans eam in sanguine suo redemit, & lavit, ipsamque, ut solem diligens, & ut Sponsam, eandem sibi junxit invincibili charitate: quæ utique nova semper prole fecunda, donec impleatur numerus electorum, partim in terra contra hostes multiplices militans, partim in coelo cum Christo triumphans, hic gratia Redemptoris adjuncta meretur. Unde ibi feliciter coronatur, hic contemplatur per speculum in enigmate, quiddam facie ad faciem ibi cernit; & quia tanto ibi flagrant ardentius charitate, qui divinæ fruuntur dulcedine visionis, quanto eum, qui charitas est, vicinius intuentur, etiam hi certantes non solum suis orationibus adjuvant apud Deum verum, & miraculorum signis obtinent confortari, quibus ipsi magnifice coruscantes, divinæ gloriæ participes ineffabiliter se ostendunt, & dum de fide ad spem, & de spe ad rem charitate nullatenus decedentes, sed potius augmentata exhibent se feliciter pervenisse, datur promissi præmii certantibus certitudo, & sic finalem in bono perseverantiam efficaciter suadent. Quis enim videns electos Ecclesiæ post finem hujus vite felicem, novis coruscantibus miraculis, capiti ejus, Christo videlicet, non cupiat inseparabiliter adherere, ut unus spiritus sit cum eo? aut quomodo ei obsequium denegabit, qui sibi obsequentibus dans virtutes, tanta præmia largitur, ut heredes quidem Domini, cohæredes autem Christi electi gloriæ Regni cælestis, insignia quæque feliciter obtinentes, miraculose revelentur in terris, & quiddam petierint, fiat eis? confundantur ergo Judæi, consumentur heretici, erubescant pagani, & peccatores ad poenitentiam convertantur; dum fidem in Christo credentium tanta remunerari donorum conspiciunt largitione.

Perit de B. Willhelmo canonizando.

Sane Venerabilis frater noster Archiepiscopus, & dilecti filii Decanus, & Capitulum Eboracense apud nos per litteras, & per Magistros G. Poenitentiarium, & Heliam Bernardi Eboracensem, & Laurentium Aquilegensem, Canonicos opportune, importune pluries insistere, ut sanctæ memoriæ Willhelmum, quondam Archiepiscopum, sicut ex multorum fide digno.

GREGORIUS IX.

PAPA CLXXXVIII.

AN. DOM. MCCXXVII.

Inquisitio de eius vita, & miraculis facta.

SS. alba ad scribitur.

Ejus colenda celebratur.

Dat. die 18. Martii 1226. Pont. An. X.

dignorum testimoniis apparebat tanta fulsit gratia meritorum, quod multa per eum Dominos dignatus est gloriosa miracula operari, & post decessum ipsius corpus ejus multo pluribus dedit mirabilibus coruscantibus, Cathalogo Sanctorum adscriberemus in Ecclesiâ militanti, cum non esset dubium, ipsum in triumphanti a Domino multipliciter honorari. Verum licet fidem testimoniis adhibentes, & famæ jugiter de ipso crescenti credulitatem minime denegantes, libenter vellemus annuere precibus supplicantium; quia tamen in tam sancto, & divino negotio non erat nisi cum maturitate plurima procedendum, pluries per viros electos, tam super vitam, quam super miraculis Sancti prædicti inquisitionem fieri fecimus diligentem, cum etsi ad sanctitatis existentiam, sufficiat perfectio charitatis, ad ostensionem tamen ipsius miraculorum exhibitio exigatur, eo quod, & nonnulli justitiam suam faciunt, coram hominibus, ut videantur ab eis, & nonnunquam diabolus se in lucis Angelum transfigurans illud hominibus fraudulentem; unde cum inquisitores prædicti receptis super his quampluribus testibus fide dignis, & examinatis, sicut oportuit, diligenter, nobis ipsius Sancti sanctissimæ vitæ ordinem, & multa, & magna miracula, quibus post decessum ejus, ipsum Dominus magnifice illustravit, plene, ac plane fideliter retulissent, nos provide attendentes, quod non erat tanta lucerna ponenda sub modio, sed super candelabrum statuenda, cum præter alia miracula, quæ longum esset per singula enarrare, Sepulchrum ejus olei ubertate pinguescat, quo ægri quam plures inuncti a suis infirmitatibus sent sanati, & quod non est prætereundem silentio tres mortuos mirifice suscitavit, & quinque cæcos illuminans, uni ex eis, qui in duello devictus, . . . damnatus, cum ad Sepulchrum ipsius Sancti clamaret instanter, & peteret confideret, ut ei oculos restitueret, quibus injuste ipsum sciebat orbatum, alios oculos novos reddiderit mirabili novitate, ipsum de communi fratrum nostrorum, & aliorum Prælatorum, qui præsentem erant concilio adscriptimus, vel potius adscriptum denunciavimus Sanctorum Cathalogo Confessorum, statuentes, ut in anniversario ejus annuatim Festum solemniter celebraretur.

Igitur, ut tantæ gratiæ gratos, sicut convenit vos reddatis, Universitatem vestram monemus, & hortamur attente per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus ejusdem Sancti Festum, & memoriam veneratione debita recolentes ipsius apud Deum virtutum suffragia pro vobis, & aliis Christianis fidelibus fiducialiter imploretis. Nos enim de gratia divina, & prædicti Sancti meritis confidentes omnibus ad Ecclesiam Eboracensem in Festo ejus devote convenientibus quadraginta dies de injuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Laterani decimo quinto Kalendas Aprilis Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Altera ab Honorii obitu die, decimanona scilicet Martii anno 1227, electus est in Romanum Pontificem Ugo S.R.E. Cardinalis Episcopus Ostiensis, natione Campanus, patria Signinus, patre ex Comitibus Signiæ, & Gregorii nomen sumpsit: Dominica autem sequenti die 21. nimirum ejusdem mensis intronizatus est. Sedit in Pontificatu annos XIV. menses V. dies III. (a), imperantibus in Oriente Roberto, mox Balduino II., in Occidente vero Friderico II. Imperatoribus. Obiit senio curisque gravioribus confectus die 21. Augusti 1241. & sepultus est ad S. Petrum: Vacavit Sedes fere ad duos menses.

Quod

(a) Inclusis extremis.

Ex Regest. Vatican.

Ordinis Prædicatorum, & Sancti Francisci Fratrum apud infideles degentibus, ut habitum mutare; barbam, & comam nutrire, ac pecunias tractare valeant, indulgetur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Prædicatoribus, Fratribusque Minoribus in Regno Marochitano de mandato Sedis Apostolicæ commorantibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EX parte vestra fuit propositum coram nobis, quod cum ad mandatum Sedis Apostolicæ voluntarie vos discrimini obtuleritis ob multorum salutem, provido usi consilio interdum mutatis habitum, barbam nutritis, & comam, non tam ad declinandam ad tempus gentis barbæ feritatem, quæ in Christianis crudelius debacchatur, quam etiam ut prodesse pluribus, & liberius visitare Christianos in carceribus, & locis aliis valeatis ad injungendum eis poenitentiam, dandum salutis monita, exhibendum Ecclesiastica Sacramenta. Cumque in terra illa gratis non possitis victualia invenire, pro eo, quod non panis, sed pecunia consuevit ibidem Pauperibus in subsidium erogari, urgens necessitas vos compellit charitative recipere, sed parce denarios expendere, & tantummodo propter cibum, & vestes; Unde cum hæc sint contra vestri Ordinis instituta, licet videatur vos ab his excusare inevitabilis necessitas, ac grandis, & evidens vtilitas aliorum, quia tamen cum Job veremini omnia vestra opera districti examini Judicis recolentes, humiliter postulatis vestre super his per Sedem Apostolicam subveniri conscientie, atque famæ. Cum igitur ex causa David coram Abimelech legatur habitum commutasse, ac Dominum se iunxisse in specie Peregrini Discipulis in Emmaus in fractione panis eis postmodum revelatum, qui etiam tam dictos Pueros super eo, quod in necessitate comederant Panes Sanctos, quos eos contingere non licebat, quam Apostolos excusavit, dum ipsos Pharisei arguerent, quod esurientes alienas non lotis fricantes spicas manibus comederant. Nos laudabile opus vestrum, piumque propositum attendentes vestris supplicationibus inclinati, super prædictis vobiscum in illis regionibus, quamdiu præscripta vos arctat necessitas, & invitat utilitas, misericorditer dispensamus, dummodo tamen fraus non interveniat, sive dolus, vel sinceritatem vestram cupiditas non seducat.

Causa concessio hujus.

Dispensatio.

Dat. die 17. Martii 1226. Pont. An. X.

Datum Laterani sextodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno decimo.

DIRECCO

Edidit Fontanin. Codex Canon. pag. 57.

In Sanctorum Confessorum Pontificum numerum refertur B. Willhelmus Eboracen. in Anglia Archiepiscopus.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Ecclesiæ Prælati, & Clericis, ac Laicis per Angliam constitutis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Qui statuit terminos gentium secundum numerum Angelorum, ut ruinam prævaricatorum spirituum rectorum hominum suppletionem restauraret, volens diversitatem gentium in confessione sui nominis adunare, coeternam scilicet, & consubstantialiam filium in utero immaculate Virginis cælestis irroravit: qui siquidem ex ea humana carne dignanter assumpta, Fons Dei, & hominum mediator Ecclesiæ de omnibus gentibus aggregans, & qui de latere suo formans eam in sanguine suo redemit, & lavit, ipsamque, ut solem diligens, & ut Sponsam, eandem sibi junxit invincibili charitate: quæ utique nova semper prole fecunda, donec impleatur numerus electorum, partim in terra contra hostes multiplices militans, partim in coelo cum Christo triumphans, hic gratia Redemptoris adjuncta meretur. Unde ibi feliciter coronatur, hic contemplatur per speculum in enigmate, quiddam facie ad faciem ibi cernit; & quia tanto ibi flagrant ardentius charitate, qui divinæ fruuntur dulcedine visionis, quanto eum, qui charitas est, vicinius intuentur, etiam hi certantes non solum suis orationibus adjuvant apud Deum verum, & miraculorum signis obtinent confortari, quibus ipsi magnifice coruscantes, divinæ gloriæ participes ineffabiliter se ostendunt, & dum de fide ad spem, & de spe ad rem charitate nullatenus decedentes, sed potius augmentata exhibent se feliciter pervenisse, datur promissi præmii certantibus certitudo, & sic finalem in bono perseverantiam efficaciter suadent. Quis enim videns electos Ecclesiæ post finem hujus vite felicem, novis coruscantibus miraculis, capiti ejus, Christo videlicet, non cupiat inseparabiliter adherere, ut unus spiritus sit cum eo? aut quomodo ei obsequium denegabit, qui sibi obsequentibus dans virtutes, tanta præmia largitur, ut heredes quidem Domini, cohæredes autem Christi electi gloriæ Regni cælestis, insignia quæque feliciter obtinentes, miraculose revelentur in terris, & quiddam petierint, fiat eis? confundantur ergo Iudei, consumentur heretici, erubescant pagani, & peccatores ad poenitentiam convertantur; dum fidem in Christo credentium tanta remunerari donorum conspiciunt largitione.

Proemium.

Perit de B. Willhelmo canonizando.

Sane Venerabilis frater noster Archiepiscopus, & dilecti filii Decanus, & Capitulum Eboracense apud nos per litteras, & per Magistros G. Poenitentiarium, & Heliam Bernardi Eboracensem, & Laurentium Aquilegensem, Canonicos opportune, importune pluries insistere, ut sanctæ memoriæ Willhelmum, quondam Archiepiscopum, sicut ex multorum fide digno.

GREGORIUS IX.

PAPA CLXXXVIII.

AN. DOM. MCCXXVII.

Inquisitio de eius vita, & miraculis facta.

SS. alba ad scribitur.

Ejus colenda celebratur.

Dat. die 18. Martii 1226. Pont. An. X.

dignorum testimoniis apparebat tanta fulsit gratia meritorum, quod multa per eum Dominos dignatus est gloriosa miracula operari, & post decessum ipsius corpus ejus multo pluribus dedit mirabilibus coruscantibus, Cathalogo Sanctorum adscriberemus in Ecclesiâ militanti, cum non esset dubium, ipsum in triumphanti a Domino multipliciter honorari. Verum licet fidem testimoniis adhibentes, & famæ jugiter de ipso crescenti credulitatem minime denegantes, libenter vellemus annuere precibus supplicantium; quia tamen in tam sancto, & divino negotio non erat nisi cum maturitate plurima procedendum, pluries per viros electos, tam super vitam, quam super miraculis Sancti prædicti inquisitionem fieri fecimus diligentem, cum etsi ad sanctitatis existentiam, sufficiat perfectio charitatis, ad ostensionem tamen ipsius miraculorum exhibitio exigatur, eo quod, & nonnulli justitiam suam faciunt, coram hominibus, ut videantur ab eis, & nonnunquam diabolus se in lucis Angelum transfigurans illud hominibus fraudulentem; unde cum inquisitores prædicti receptis super his quampluribus testibus fide dignis, & examinatis, sicut oportuit, diligenter, nobis ipsius Sancti sanctissimæ vite ordinem, & multa, & magna miracula, quibus post decessum ejus, ipsum Dominus magnifice illustravit, plene, ac plane fideliter retulissent, nos provide attendentes, quod non erat tanta lucerna ponenda sub modio, sed super candelabrum statuenda, cum præter alia miracula, quæ longum esset per singula enarrare, Sepulchrum ejus olei ubertate pinguescat, quo ægri quam plures inuncti a suis infirmitatibus sent sanati, & quod non est prætereundem silentio tres mortuos mirifice suscitavit, & quinque cæcos illuminans, uni ex eis, qui in duello devictus, . . . damnatus, cum ad Sepulchrum ipsius Sancti clamaret instanter, & peteret confidenter, ut ei oculos restitueret, quibus injuste ipsum sciebat orbatum, alios oculos novos reddiderit mirabili novitate, ipsum de communi fratrum nostrorum, & aliorum Prælatorum, qui præsentem erant concilio adscriptimus, vel potius adscriptum denunciavimus Sanctorum Cathalogo Confessorum, statuentes, ut in anniversario ejus annuatim Festum solemniter celebraretur.

Igitur, ut tantæ gratiæ gratos, sicut convenit vos reddatis, Universitatem vestram monemus, & hortamur attente per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus ejusdem Sancti Festum, & memoriam veneratione debita recolentes ipsius apud Deum virtutum suffragia pro vobis, & aliis Christianis fidelibus fiducialiter imploretis. Nos enim de gratia divina, & prædicti Sancti meritis confidentes omnibus ad Ecclesiam Eboracensem in Festo ejus devote convenientibus quadraginta dies de injuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Laterani decimo quinto Kalendas Aprilis Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Altera ab Honorii obitu die, decimanona scilicet Martii anno 1227, electus est in Romanum Pontificem Ugo S.R.E. Cardinalis Episcopus Ostiensis, natione Campanus, patria Signinus, patre ex Comitibus Signiæ, & Gregorii nomen sumpsit: Dominica autem sequenti die 21. nimirum ejusdem mensis intronizatus est. Sedit in Pontificatu annos XIV. menses V. dies III. (a), imperantibus in Oriente Roberto, mox Balduino II., in Occidente vero Friderico II. Imperatoribus. Obiit senio curisque gravioribus confectus die 21. Augusti 1241. & sepultus est ad S. Petrum: Vacavit Sedes fere ad duos menses.

Quod

(a) Inclusis extremis.

Quod Cremonensis Ecclesia de cetero Suffraganea sit, & esse intelligatur Archiepiscopalis Ecclesie Mediolanen. cui reverentiam, & obedientiam consueta exhibere debeat.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Archiepiscopo, & dilectis filiis Capitulo Mediolanen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quibus de causis Cremonensis Ecclesie a Mediolanensis subiectione se liberaverit.

Licet Mediolanensis Ecclesia semper quantum est in memoria hominum, Apostolicæ Sedi fuerit obediens, & devota; felicis tamen memorie Innocentius Papa Prædecessor noster ob culpam Civium Mediolanensium Civitatem eorum subiciens interdixit mandavit Suffraganeis ipsius Ecclesie, ut eidem nequaquam intenderent, quomodo dicti Cives in sua contumacia perdurarent. Super quo Venerabilis frater noster Cremonensis Episcopus, qui fuit apud Sedem Apostolicam consecratus, speciale mandatum dicitur recepisse. Processu vero temporis dicti Civibus ad mandatum Ecclesie cum humilitate reversis, bonæ memorie Honorius Papa Prædecessor noster de communi fratrum suorum consilio, Tibi frater Archiepiscopo tunc electo mandavit, ut ad ejus veniens presentiam sine mora Consecrationis munus cum restitutione Suffraganeorum Mediolanensis Ecclesie recepturus, ac demum tibi munere Consecrationis impenso, Suffraganeis ipsius Ecclesie absolute sine qualibet districtione mandavit, ut eidem Ecclesie tamquam Metropoli sue intenderent, & obedirent humiliter, ac devote illam reverentiam tibi, & Ecclesie sine detractioe aliqua exhibentes, quam ipsi, seu prædecessores ipsorum consueverant vobis antiquitus exhibere. Innovavit etiam ipsius Ecclesie privilegium in quo inter ceteras Ecclesie Suffraganeas Cremonensem Ecclesiam numeravit. Nuper autem Venerabiles fratres nostri Ipporegii, & Brixien. Episcopi, ac dilectus filius Fulco Mediolanensis Canonicus a vobis ad Sedem Apostolicam destinati proposuerunt, quod cum dictus Episcopus a te frater Archiepiscopo pluries ob rationabiles causas, ac demum ad Synodum evocatus venire penitus contempserit, tu in eum sententiam excommunicationis promulgasti; quare petierunt humiliter, & instanter eandem sententiam per Sedem Apostolicam confirmari, & eidem Episcopo nihilominus præcipi, ne tibi frater Archiepiscopo, vel Mediolanensi Ecclesie se contumacem exhiberet de cetero, vel rebellem. Ceterum dilectus filius Rogerius Canonicus Cremonensis Procurator ejusdem Episcopi ex adverso proponens, quod dicta excommunicationis sententia in supradictum Episcopum, qui de non obediendo tibi frater Archiepiscopo dicti prædecessoris nostri mandatum speciale receperat post appellationem ad Apostolicam Sedem legitime interpositam fuerat promulgata, illam petiit irritam nunciari, & prænotatum præceptum ad præsens de gratia pro scandalo evitando differri. Cumque hujusmodi gratiam multis supplicationibus postulatam obtineret

Eidem ob Honorio consecratus.

Cremonensis Episcopus inobediens.

non posset, eo quod non videbatur gratie locus esse, ubi petebatur instantius. Iustitia ex adverso demum asseruit Cremonensem Ecclesiam esse a Jurisdictione Mediolanen. exemptam, ac propter hoc præceptum non debere fieri supradictum, nec jamdictam confirmari sententiam; sed irritari prorsus, vel potius irritam nunciari. Licet ergo id falsum prima facie videretur, eo quod non erat verisimile exemptionem hujusmodi, si facta forte fuisset, nostram, & fratrum nostrorum memoriam effugisse; Volentes tamen sic per semitas ambulare iustitie, ut nulli daremus occasionem aliquam murmurandi deliberravimus certum eidem Episcopo terminum assignare, quo se nostro conspectui præfentaret, allegatam exemptionem si posset per Apostolicæ Sedis Privilegium probaturus, ipsi Procuratori ejus publice protestantes, quod si in hujusmodi probatione deficeret supradictum Episcopum parti alteri, cum per præassignatas rationes fundata esset ejus intentio in legitimis condemnare expensis. Interim autem idem Procurator sicut vir fidelis, & providus videns, quod eidem Episcopo tutum non erat subire onus probationis hujusmodi ab eo, quod proposuerat de exemptione probanda, spontaneo, & proculdubio provida voluntate recessit, & rediit ad postulandum gratiam sepius postulatam; nihilominus humiliter postulando, ut super prædicta excommunicationis sententia memorato Episcopo dignemur salubriter providere. Nos igitur attendentes quod cum jactura juris alieni non est gratia faciendæ, petitionem Procuratoris ejusdem super jamdicti dilatione mandati quantumcumque Civitatem Cremonensem, tamquam unam de nobilibus, & magnis Civitatibus mundi sincero diligamus affectu, non duximus admittendam; sed de communi consilio fratrum nostrorum statimus, ut supradictus Episcopus, & successores ipsius, & Ecclesia Cremonensis, tibi frater Archiepiscopo, & successoribus tuis, ac Mediolanensi Ecclesie illam reverentiam, & obedientiam curent exhibere de cetero, quam alii ejusdem Ecclesie Suffraganei vobis exhibent, & exhibere sunt soliti ab antiquo.

Mediolanensis Archiepiscopo subiectione.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Laterani nono Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno Primo.

Dat. die 29. Aprilis 1227. Pont. An. I.

Quod

Quod Populi noviter ad Fidem Catholicam conversi nulli, nisi Romane Ecclesie subiecti esse intelligantur, sub cujus protectione recipiuntur.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Conversis ad Fidem Christianam salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ecclesia Romana, quæ vos in Christo Jesu per Evangelium noscitur genuisse, pro peculiari Populo sibi vos proposuit retinere, gaudens, & exultans, quod vos, qui sicut adolescentior filius peregre in regionem profecti longinquam eratis peccati mortui, revixistis, & estis, qui perieratis, inventi transformati secundum misericordie divitiis in vas gratiæ, qui vas ire acta in interitum fueratis. Cum ergo vocati sitis in libertatem filiorum Dei, & ex aqua, & Spiritu Sancto renati, & ubi Spiritus est, debet esse libertas, ac valde indignum existeret, ut deterioris conditionis haberemini Conversi ad Fidem, quam Infideles essetis, cum potius secundum Apostolum diligentibus Deum omnia cooperentur in bonum. Personas vestras, & aliorum, quos ex vestra, seu alia quacunque gente in partibus illis converti ex gratia divina contigerit sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus statuentes, ut in libertate vestramanentes nulli alii sitis, quam soli Christo cujus efficiamini acquisitionis Populus, & obedientiæ Ecclesie Romane subiecti.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ protectionis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani tertio nonas Maji Pontificatus Nostri Anno Primo.

Dat. die 13. Maji 1227. Pont. An. I.

Confirmatio concessionis Castrorum Carpi, & Montis Baronon per sel. recor. Honorium Papam Tertium alias Civitatis Mutinen. factæ sub anno Censu sexaginta Librarum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestati, & Populo Mutinen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sedis Apostolicæ providentia providens pensans causas locorum & temporum, & diligenter attendens merita singulorum vestrorum, qui firmiter consueverunt in ejus devotione persistere uberius consuevit gratiam exhibere, ut & devotos sibi beneficiis reddat magis obnoxios, & illorum exemplo ad devotionem suam provocet indevotos. Hinc est quod bonæ memorie Honorius Papa Prædecessor noster recollens sinceræ devotionis affectum, quem hæc-

Clausula.

Clausula.

Idem.

Proemium.

II.

III.

non habuit ad Ecclesiam Romanam Civitas Mutinen. & attendens obsequia, quæ sibi exhibere poterit in futurum, Carpi, & Montis Baronon Castra, quæ fuerunt claræ memorie Comitisse Mathildis, cum Curtibus, & aliis pertinentiis suis vobis tempore suo custodienda sub certa forma commisit. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati similiter custodienda vobis committimus Castra prædicta, ita videlicet quod ex illis ad mandatum nostrum guerram facietis & pacem, & Apostolicæ Sedis Legatos recipientis honorifice, ac honeste tractabitis in eisdem, & rationabiles, & antiquas consuetudines, quibus homines ipsorum locorum usque ad hæc tempora sunt gavis, servabitis illibatas. Damos autem non cogitis eos in Civitate facere, quos etiam ad hoc obligatis, eosdem ab obligatione hujusmodi absolvetis; quod si contra prædicta, vel aliquod eorum feceritis, incurretis tertentiarum Marcharum poenam, ad quam vos Nobis, & Sedi Apostolicæ obligatis. Insuper Camera nostre sexaginta libras provenient. Senatus in Festo Beati Michaelis mensis Septembris solvetis Censum nomine annuatim.

Infonatio per Honorium III. PP. facta.

Confirmatio sub illis conditionibus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Clausula.

Datum Laterani Idibus Maji Pontificatus Nostri Anno Primo.

Dat. die 17. Maji 1227. Pont. An. I.

IV.

Quod quicumque Religiosi ad Eremitum Ordinis Camaldulen. transire possint.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Priori Camaldulensi salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Error, & integritas Religionis, quæ in domo tua, & præsertim in Eremito per beneplacitum Conditoris, vigere cognoscitur, inducit nos propensius, & hortatur, ut petitiones tuas, quantum cum Deo possumus, prompto velimus animo exaudire.

Exordium.

§. 1. Hac itaque ratione inducitur, Tibi & Fratribus tuis auctoritate Apostolica indulgemus, eos qui de aliis Congregationibus venientes in Eremito vestro, dummodo elegerint, & promiserint sub Ordine, & habitu vestro, in Eremito perpetuo deservire, libere sine cujusque contradictione, retinere possint, ita tamen, quod non permittantur in sacris ordinibus, nisi de ipsorum ordinatione certi fueritis, ministrare. Nulli ergo omnino hominum &c. Si quis autem hoc attentare &c.

Concessio.

Datum Anagninæ nono Kalendas Julii Pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 11. Junii 1227. Pont. An. I.

Con.

V.

Confirmatio Statutorum, & Libertatum Ordinis Sancte Marie Theutonicorum, ejusdemque Ordinis susceptio sub Apostolica Sedis protectione.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hermannus Magistro Religiose Fraternitatis Hospitalis Sancte Marie Theutonicorum Hierosolymitan. ejusque Fratribus tam presentibus, quam futuris in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Et si neque qui plantat, neque qui rigat sit aliquid, sed qui incrementum dat Deus; humana tamen diligentia impensis curae sollicitudinem debet impendere circa plantas, quae adhuc novellae fructus uberes asferunt, & uberiores suo tempore repraesentant. Cum igitur vestrae Religionis novella plantatio flores, & fructus odoris, & honestatis tempestiva fecunditate produxerit, & Deo incrementum dante, sic in eperit expandere ramos suos, & copiam promittere videatur; Nos qui Cultodes in Dominica vinea positi, & cultores circa virtutum plantaria debemus diligentioris culturae, ac curae studium adhibere novellam plantationem vestram, rorae Apostolicae gratiae irrigare proponimus, & fecunditatem honorum operum, quo viget ad praesens, & vigeat divina favente gratia in futurum, vigilantis curae impendio adjuvare. Proprius dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & domum vestram, seu Hospitale in quo estis ad Dei laudem, & gloriam, atque defensionem suorum fidelium, & liberandam Christiani Ecclesiam congregati, cum omnibus possessionibus, & bonis suis, quae in praesentiarum legitime habere cognoscitur, aut in futurum concessione Pontificum largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino poterit adipisci, ad exemplar felicis memoriae Honorii Papae Praedecessoris nostri sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitus, statuentes, ut perpetuis futuris temporibus sub Apostolica Sedis tutela, & defensione constant. Statuimus etiam, ut Ordo Fratrum Hospitalis Hierosolymitan, circa Pauperes, & Infirmos, Ordo vero Militiae Templi circa Clericos, & Milites, ac alios fratres perpetuis ibidem temporibus observetur. Ad haec statuimus, ut cum pro tuenda Catholica Ecclesia, & ea, quae est sub Paganorum tyrannide, de ipsorum spureicia eruenda intrepide laboretis, liceat vobis libere in usus vestros convertere ea, quae de spoliis ipsorum ceperitis Paganorum, & ne de his contra velle vestrum portionem alicui dare cogamini prohibemus. Praesenti quoque decreto sancimus, ut fratres in domo vestra Dommo servientes, caste, & sine proprio vivant, & professionem suam dictis, & moribus comprobantes Magistro suo, aut quibus ipse praeeperit subiecti, & obedientes existant. Praeterea quemadmodum domus ipsa

Ex Registro Vatic. In hoc dictum. Hospitalis cum bonis omnibus sub Apostolica tutela suscipit.

Et Paganorum spolia applicat.

Fratribus obedientia, & paupertas imponitur.

vestrae Sanctae Institutionis, & Ordinis fons, & origo esse promeruit; ita omnium locorum ad eam pertinentium caput, & magistra in perpetuum habeatur. Ad haec adiacentes praecipimus, ut obeunte te dilecte in Domino fili Hermannus domus jam dictae Magister, vel tuorum quolibet successorum nullus ejusdem domus fratribus praeponeatur nisi Militaris, & Religiosa Persona, quae vestram Religionem, & habitum sit professus, nec ab aliis nisi ab omnibus fratribus insimul, vel a majori, & saniori parte eorum, qui praeponeendus fuerit eligatur. Porro nulli Ecclesiasticae, secularive Personae infringere, vel minuire liceat consuetudines ad vestram Religionis, & Officii observantiam a Magistro, & fratribus salubriter institutas. Eadem quoque consuetudines a vobis aliquanto tempore observatas, & scripto firmatas, nisi ab eo, qui Magister extiterit consentiente tamen saniori parte Capituli non liceat immutari. Prohibemus insuper, & omnimodo interdiciamus, ne ulla Ecclesiastica secularive Persona a Magistro, & fratribus ejusdem domus exigere audeat fidelitates, hominum juramenta, seu securitates reliquas, quae a secularibus frequentantur; Fratribus quoque vestris post factam in domo vestra professionem, & habitum Religionis assumptum revertendi ad seculum omnem interdiciamus facultatem, nec alicui eorum fas sit post factam professionem, & semel assumptam Crucem habitum vestrae professionis abjicere, vel ad alium locum majoris, sive minoris Religionis obtentu, invitis, sive inconsultis fratribus, aut eo qui Magister extiterit, transigrare. Nullique Ecclesiasticae secularive Personae, ipsos suscipere liceat, vel tenere. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus, aut sumptibus colitis de possessionibus habitis ante Concilium generale, sive de vestrorum animalium nutrimentis, nullus a vobis Decimas exigere, vel extorquere praesumat. Ad haec Decimas quas consilio, vel assensu Episcoporum de manu Clericorum, vel Laicorum habere poteritis quasve consentientibus Episcopis, & eorum Clericis acquirere auctoritate vobis Apostolica confirmamus. Ut autem vobis ad curam animarum vestrarum, & salutis plenitudinem nihil desit, atque Sacramenta Ecclesiastica, & Divina Officia vestro Sacro Collegio valeant commodius exhiberi sancimus, ut liceat vobis honestos Clericos, & Sacerdotes secundum Deum quantum ad vestram scientiam ordinaros undecumque ad vos venientes suscipere, & tam in principali domo vestra, quam etiam in obedientis, & locis sibi subditis vobiscum habere, dummodo si e vicino sint eos a propriis Episcopis expetatis iidemque nulli alii professioni, vel ordini obnoxii teneantur. Quod si Episcopi vobis concedere forte noluerint, nihilominus tamen eisdem suscipiendi, & retinendi auctoritate Sanctae Romanae Ecclesiae licentiam habeatis. Si vero aliqui horum post factam professionem turbatores vestrae Religionis, aut domus fuerint fortasse inventi liceat. Vobis eos cum saniori parte Capituli amovere ipsisque transfundi ad alium ordinem, ubi secundum Deum vivere velint, & valeant dare licentiam, & loco ipsorum alios idoneos subrogare, qui etiam unius anni spatium in vestra Societate probentur, eoque

Domus Hierosolymitana Ordinis caput

De electione Magistri.

Ejusque Fratrum libertate.

Facta professione ab Ordine discedere non licet.

Exemptionis, & Privilegiorum concessio.

De Fraternitatum, & Collectarum receptoribus.

De Fraternitatum, & Collectarum receptoribus.

periculo si mores eorum exegerint, & utiles fuerint ad servitium domus vestrae inventi, tum demum professionem faciant Regularem promittentes se Regulariter vivere, ac Magistro proprio obedire; ita tamen, quod eundem vobiscum vicium habeant, & vestitum necnon Lectisternia hoc excepto, quod clausa vestimenta portabunt, sed nec ipsis liceat de Capitulo, vel cura domus vestrae se temere intrmittere, nisi quantum fuerit eis a vobis injunctum. Praeterea nulli personae extra vestrum Capitulum sint subiecti, tibi que dilecte in Domino fili Magister, tuique successoribus tamquam Magistro, & Praelato suo deferant secundum vestri ordinis Instituta. Consecrationes vero Altarium, seu Basilicarum Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, & caetera Ecclesiastica Sacramenta a Dioecesanis suscipiendi Episcopis, siquidem Catholici fuerint, & gratiam atque Communionem Apostolicae Sedis habuerint, & ea gratis, & absque pravitate aliqua vobis voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis Catholicum quemcumque malueritis adire Antistitem, qui nostra fultus auctoritate, quod postulat impendat. Si quando vero loca deserta fuerint eidem Venerabili Domino ab aliquo pia devotione collata, liceat vobis ibidem edificare Villas, Ecclesias, & Caetera, ad opus hominum ibidem manentium fabricare, ita tamen, ut in vicinia illa Abbatia, vel Religiosorum Virorum Collegium non existat, quae ob hoc valeat perturbari. Cum autem Terrae culte vobis quolibet iusto titulo conferantur, facultatem, & licentiam habeatis ibidem ad opus transeuntium, & eorum tantum, qui de mensa vestra fuerint, construendi Orationaria, & Caetera faciendi. Est enim indecens, & periculo proximum Animarum Religiosos fratres occasione aduende Ecclesiae se Virorum turbis, & mulierum frequentiae immiscere. Quicumque sane in vestro Collegio suscipiuntur stabilitatem loci, conversionem morum, seque militaturos Domino diebus vite suae sub obedientia Magistri vestri posito scripto super Altare, in quo continentur ista, promittant. Decernimus ergo, ut Receptores vestrarum Fraternitatum, sive Collectarum salvo jure Dominorum suorum in Beati Petri, & nostra protectione constant, & pace in Terris, quibus fuerint potiantur: simili quoque modo sancimus, ut his, qui fuerint in vestra Fraternitate recepti, ita quod Ordini vestro adhuc manentes in seculo sint oblatis mutato habitu seculari, vel vobis inter vivos dederint bona sua, retento sibi quamdiu in seculo vixerint usufructu, si forsitan Ecclesiae ad quos pertinent a divino fuerint officio interdictae, ipsosque morti contigerit, sepultura Ecclesiastica non negetur apud vestras, vel aliorum non interdictas Ecclesias, quibus elegerint sepeliri, nisi excommunicati, vel nominati fuerint interdicti. Tales quoque Confratres, si eos Ecclesiarum Praelati non permiserint, apud suas Ecclesias sepeliri, apud vestras deferre possitis Ecclesias tumulandos. Praeterea si qui fratrum vestrorum ad recipiendas easdem Fraternitates, vel Collectas a vobis missi fuerint in quamlibet Civitatem Castrum, vel Villam in eadem Civitate Castro, vel Villa una tantum Ecclesia ipsius ordinis fratribus in

Ordinationes aliaque Sacramenta ab Ordinaris recipienda.

Facultas accipiendi Donationes.

Donantibus privilegia concessa.

De Fraternitatum, & Collectarum receptoribus.

eorum jocando adventu, semel aperiat in anno, ut exclusis excommunicatis, & nominatim interdictis, divina ibidem officia celebrentur. Statuimus etiam, ut nulli Episcopo in Ecclesiis vobis, utroque jure subiectis interdicti, vel excommunicationis sententiam liceat promulgare. Verumtamen si Generale interdictum Terrae fuerit in locis illis prolatum exclusis excommunicatis, & nominatim interdictis clausis Januis absque signorum pulsatione vos Divina Officia celebretis.

Decernimus insuper auctoritate Apostolica, ut apud quemcumque locum vos venire contigerit ab honestis, atque Catholicis Sacerdotibus Poenitentiam, Unditionem, seu alia quaelibet Ecclesiastica Sacramenta vobis suscipere liceat, ne forte ad perceptionem Spirituum bonorum aliquid vobis desit. Quia vero omnes unum sumus in Christo, & non est personarum differentia apud Deum, tam remissionis peccatorum, quam alterius beneficentia, atque Apostolicae benedictionis, quae vobis indulta est tam familiam vestram, quam vestros participes esse volumus servientes.

Nulli ergo omnino hominum liceat praedictum locum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur vestris, atque aliorum Dei Fidelium usibus omnimodis profutura salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si quis igitur hujus nostre Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonitus, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reumque se Divino Judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae subiacet ultioni. Conservantes autem haec Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus benedictionem, & gratiam consequantur. Amen. Amen. Amen.

Datum Anagninae per manum Magistri Sinibaldi Sanctae Romanae Ecclesiae Vice Cancellarii quinto Kalendas Augusti indictione quinquadesima Incarnationis Dominicae anno millesimo ducentesimo vigesimo septimo, Pontificatus vero Domini Gregorii Papae IX. anno primo.

Quid aeterni tempore veneris succursum.

Clausula.

Dat. die 28. Julii 1227. Pon. Ag. L.

VI.

Idem.

Ecclesia Sancti Theodori de Trebis, cum aliis tam loci ejusdem, quam Castrorum Filetini, & Vallispetrarum Ecclesiis, omni contradictione cessante, Anagnini Episcopi jurisdictioni subiecta declaratur.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Alberto Episcopo Anagnino, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Licet generalis sollicitudinis nostrae labor debeat ad omnes extendi, quia sapientibus sumus, & insipientibus debitores pro quiete tamen Ecclesiarum, quae de Patrimonio Apostolice Sedis existunt, quo viciniores ei sunt, & specialius ad ipsam pertinent, sollicitius laborare debemus, ut tranquillitate habita in spiritualibus, & temporalibus suscipiant incrementum, cum parvae res crescant concordia, & magne discordia dilabuntur. Dum siquidem tempore felicis recordationis Innocentii Papae Praedecessoris nostri, Venerabilis Frater noster Episcopus quondam Anagninus Praedecessor tuus, contra Ecclesiam Sancti Theodori de Trebis, super subiectione ipsius, & aliarum Ecclesiarum tam loci ejusdem, quam Castrorum Filetini, & Vallispetrarum moverat questionem, quae cum remaneret indecisa, tempore tandem bonae memoriae Honorii Papae Praedecessoris nostri extitit suscitata repente omnia jura Episcopalia in Ecclesiis supradictis, & respondente parte contraria, quod non recognoscebat Diocesanae suae fore Anagninum Episcopum, etsi suis esset legitima erat praescriptione munita. Cumque multipliciter nifus fueris tuam intentionem fundare, ac pars adversa in defensionem suam, inter cetera proposuerit, quod Ecclesia Sancti Theodori olim fuerat Cathedralis, & ad ipsam aliae praedictae Ecclesiae pertinebant multi testes, hinc inde producti fuerunt plura Instrumenta exhibita, & diversae rationes, & variae introductae. Porro cum partes, quae longo tempore laboribus, & expensis fuerant fatigatae; adhuc coram Nobis super hoc ducerent contendendum, de mum ad communionem nostram saniori usi consilio, se provisioni nostraeposito in manibus nostris toto negotio submiserunt. Nos itaque utrique parti volentes dare quietem, attendentes quoque, quod a tempore, cujus non extat memoria, Anagnina Ecclesia, semper in Ecclesiae Romanae devotione permansit, a qua nulla eam potuit adversitas separare; & quod praedicta Ecclesia Sancti Theodori, licet forte aliquando Cathedrali honore praefullerit, propter paupertatem reddituum, & raritatem Populi Episcopali non convenit dignitati, dignum insuper reputantes si Praedecessores nostros Romanos Pontifices non solum imitetur; sed etiam superemus in gratia, quam fecerunt eidem Ecclesiae Anagninae pro eo quod de Civitate Anagnina ortum trahimus, & olim fuimus ejusdem Ecclesiae filius, licet modo sumus pater ipsius; de Fratrum nostrorum consilio praefatam Ecclesiam Sancti Theodori, & om-

Anagninus Episcopus in supra haec Ecclesias portendit.

Respondetur ex adverso.

nes alias supradictas Ecclesias tibi, & successoribus tuis, tamquam Diocesanis Episcopis de providentia constitutum, quoad correctionem reformationem, institutionem, & destitutionem, & ad omnia alia jura Episcopalia perpetuo esse subiectas, quarta parte decimarum excepta, quam Abbas Sancti Theodori quiete percipiat in Ecclesiis praenotatis; Anagninus tamen Episcopus apud Ecclesiam eandem Sancti Theodori in expensis ejusdem Ecclesiae, sicut consuevit haecenus, commoretur, & ut etiam idem Abbas habeat ampliohem honorem, inter alios Ecclesiarum Diocesis Anagninae Praelatos, cum ad Ecclesiam Anagninam venerit, honoretur, prout consueverat honorari, & in Sancti Laurentii, & Sancti Nicolai Treben, institutionem obtineat de Episcopi Anagnini, qui pro tempore fuerit generali mandato, aliis omnibus jurebus Episcopalibus, praeter quartam decimarum eidem Episcopo reservatis. Ceterum tam in Sancti Theodori, quam in aliis dictorum locorum Collegiis Ecclesiarum Praelatorum electio ad Collegia examinatio vero, & confirmatio ad te, ac tuos pertineat successores.

Ecclesiae supradictae Anagnino Episcopo subiectantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae provisionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Clausula.

Datum Anagninae Idibus Augusti Pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 13. Aug. 1227. Pont. Anno I.

VII.

Quod appellatione ad Sedem Apostolicam interposita non obstant, Episcopi procedant ad ulteriora in correctione Ecclesiasticorum fornicationi addictorum, nisi in literis ejusdem facti series specialiter habeatur.

Idem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis universis ad quos litterae istae pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Desiderantes plurimum, ut mundentur qui ferunt vasa Domini, cum per fornicationis contagium honestas Ecclesiae nimium inquinetur, pro correctione Clericorum maxime super incontinentia vitio vobis sub certa forma direximus scripta nostra. Quia vero jaecentium in fornicatione sunt aliqui, qui tamquam jumenta computrescentes in stercore suo, correctionem nullo modo recipiunt, eligendo perire potius, quam parere; quorum quidam, ut hoc effugiant, interponentes ad Sedem Apostolicam appellationis obstaculum, aliqui autem citra appellationem in forma communiter literas obtinent ab eadem, per quas eos, a quibus corriguntur, de hujusmodi vitio indebit inquirant: Nos ne vel tales correctionem super hoc eludere valeant, vel vos hac occasione vexari possitis providere volentes, cum ad peccatorum defensionem trahi non debeat, quod ad innocentiam, & oppressorum praesidium est statutum, nec

Causae dandi Decreti.

Idem.

nec debeat inde defendi crimina, unde consueverunt gravamina relevari, auctoritate vobis praesentium indulgemus, ut per hujusmodi litteras, nequaquam conveniri possitis, nec etiam tenemini a correctione cessare, nisi seriem facti contineant, & plenam de ipso fecerint mentionem.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. die 18. Augusti 1227. Pont. Anno I.

Datum Anagninae quinto Kalendas Septembris Pontificatus nostri anno primo.

VIII.

Idem.

Litterae Processus contra Fridericum Romanorum Imperatorem publicatae die Coenae Domini, ac absolutio Subditorum eius a juramento fidelitatis, nisi resipuerit.

Vide Rival. Sum. in. 1227. n. 6.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus universis Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis aliis Ecclesiarum Praelatis, & Clericis per Apuliam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quanto nobilissimum membrum in Ecclesiae corpore leditur, tanto acrioribus doloribus cruciamur, qui Cephae lobis infufficientibus meritis obtemus. Verum quia te sum vulnus, si dimittatur intactum, solet in scandalum corporis latius evagari; Nos olim viso, quod Fridericus Romanorum Imperator salutem propriam negligens, dum salubre votum, quod Domino Deo voverat ad ditiis juramentis detrahebat exolvere non sine detrimento fidei, & gravi scandalo totius Populi Christiani, quia iuxta sapientis edictum, vulnera dum sanas, dolor est medicina doloris, medicinalem Petri gladium in eum exerimus in spiritu lenitatis excommunicationis sententiam, publicando, quam ipse in se voluntarius fecerat promulgari; nisi statim termino transfretaret in Terrae Sanctae subsidium, & alia promissa fideliter adimpleret, sperantes, ut percussus dolens ad percutientem se, in humilitate rediret Dominum exercituum requirendo, sed quod dolentes referimus, indurato corde medicinam exhorrens, & increpationem abominans disciplinae, immo malleum velut stipulam reputans non solum nulla penituntine se correxit; verum etiam adiciens peccata peccatis contra se Dominum audaciter irritat, ultra quam recensere nos debeat, ne videamur in ejus convitiis desolari, qui conversionem desiderabiliter expectamus. Inter alia namque claves contemnens Ecclesiae, quibus Dominus Beato Petro, & Successoribus eius ligandi, & solvendi contulit potestatem, sibi facit celebrari, vel potius quantum in ipso est prophanari divina in eorum Animae suae periculum, & enervationem totius Ecclesiasticae disciplinae. Unde uementes ne

Fridericus excommunicatus sub conditione.

Non respicit, vota quoque frustratur.

Pocius inducit flagitia, que addit flagitiis.

plaga ejus fieret penitus desperabilis, si male permitteremus obduci neglecti vulneris cicatricem, & eo insanabile, quo insensibile redderetur, malagma studuimus apponere sanativum, utinam studium nostrum optatum habuisset effectum. Cum enim pax recordationis Honorii Papae Praedecessor noster per bonae memoriae Tusculanum, & Sabinensem Episcopos, & dilectum filium Magistrum Gualterum Notarium nostrum, & Rosfridum Clericum Camerae Nostrae, & Abbatem Sancti Martini Viterbiam, Cisterciensem Ordinis eundem Imperatorem diversis temporibus, super diversis articulis, in quibus Deum, & Ecclesiam graviter offendebat, diligenter commoneri fecisset; Nos adhuc humiliter vim auctoritatis Ecclesiae ad praesentiam ejus dilectos filios Thomam Tituli Sanctae Sabinae Presbyterum, & Othoneum Sancti Nicolai in Carcere Tolliano Diaconum, Cardinales curavimus destinare, ut cum super praemissis, & subsequentibus vice nostra salubriter commonerent. Qui licet de contingentibus nil omiserint; nequaquam tamen eum potuerunt ad poenitentiam revocare, utinam ad nequiora nequaquam manus illicitas extendisset. Quare ne videremur deserre homini contra Deum, ecce iustitiam in iudicium convertentes in proximam praeterito festo Coenae Domini in praedictum Imperatorem excommunicationis sententiam solemniter duximus promulgandam, tum pro eo quod, ut praemissum est, non transfretavit in subsidium Terrae Sanctae, nec promissum numerum militum in expensis suis tenuit, vel transmisit, nec pecuniam, quam promiserat destinavit, tum quia Venerabilem Fratrem nostrum Tarentinum Archiepiscopum ad Sedem propriam accedere non permittebat, eum Populum suum non patitur visitare, tum etiam quia Templarios, & Hospitalarios bonis mobilibus, & immobilibus, quae habebant in Regno, temere spoliavit, & quae compositionem factam inter ipsum, & Comites Celanden., & Raynaldum de Averfa pro cuius observatione Romana Ecclesia ad precium ejus instantiam suscepit, servare contemnit: Et quia Comitem Rogerium Crucemignatum sub Apostolicae Sedis protectione receptum, Comitatu, & aliis terris indebitis spoliavit, & filium ejus in captivitate detentum ad mandatum Apostolicum sepius iteratum reddere denegavit. Adiecit quoque, ut loca quaelibet, ad quae ipse pervenerit, Ecclesiastico subjaceant interdictione, ut quamdiu praesens fuerit ibidem, nulla divina officia celebrentur officio, beneficioque privantes omnes cujusque professionis, vel Ordinis, qui ei postquam denunciatus fuit excommunicatus a Nobis, divina sibi ausu temerario celebrarunt, & antequam ad mandatum Ecclesiae redeat de cetero celebrabant. Illud etiam non duximus omittendum, quod si de cetero se officiis divinis ingererit, contra eum, tamquam contra Hereticum, & Clavium Ecclesiae contemptorem severitate debita procedemus, & si ab Ecclesiis, & Ecclesiasticarum Personarum opprobriis non desisterit, aut non cessaverit a concolcatione Ecclesiasticae libertatis, vel excommunicatione contempta edire non curaverit ad mandatum Ecclesiae, omnes qui sunt ei juramento fidelitatis adstricti, & spe-

Quanto studio eius salutem curaverit Sedes Apostolica.

Sed frustra.

Excommunicatus declaratur a Gregorio in die C. D.

Causae excommunicationis latae.

Sacris interdictione, eius ea ministrant excommunicantur.

Si perman- rit contumax absolventi a juramento fidelitatis Subditi

Ipsaque Ro- gno privan- dus.

Dat. die 27. Martii 1228. Pont. An. I.

Idem.

Dat. die 18. Aprilis 1228. Pont. An. II.

cialiter homines Regni a juramento, quo sibi tenentur absolventes, & denunciabimus abso- lutos, quia juxta decretum felix recordationis Urbani Papae Secundi Praedecessoris nostri fide- litatem, quam Homines Christiano Principi juraverint, Deo, ejusque Sanctis adversanti, & eorum praeccepta calcanti, nulla auctoritate per- solvere cohibentur. Et si non cessaverit ab op- pressionibus Pupillorum Orphanorum, & Vidua- rum seu Nobilium, & aliorum hominum Regni, vel ejus destructione, quod ad Romanam Ec- clesiam specialiter noscitur pertinere, pro quo etiam Praedecessoribus nostris, & Ecclesiae Ro- manae juramentum fidelitatis exhibuit, & ho- magium praestitit, merito poterit formidare se jure feudi privandum. Ideoque Universitatem vestram monemus, attente per Apostolica vo- bis scripta praecipiendo mandantes, quatenus singuli praedictam sententiam solemniter pu- blicantes denunciatis eam singulis diebus Domi- nicis, & festivis.

Dat. Laterani duodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno primo. (a)

IX.

Castellum Avillani a Comite Sabaudiae Sedi Apo- stolicae donatum eidem Comiti conceditur in Feudum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Comiti Sabaudiae, salutem & Apostolicam Bene- dictionem.

Sinceritatem tuam in Domino commen- damus, quod semper fuiti Apostolicae Sedis devotus, & in devotione hujusmodi con- tinuo crescere studuisti. Nunc etiam te devo- tior exhibens ex devoto Romanam Eccle- siam Matrem, & Dominam desideras specialem habere, paratus fidelis, & Vassallus ipsius fieri, & dare sibi Castellum Avillani, quod juris tui, & proprietatis existit, & illud in Feudum reci- pere ab eadem. Quare vestris desideriis an- nuentes dilecto filio nostro Georgeo Tituli San- cti Marci Presbytero Cardinali Apostolicae Se- dis Legato nostris damus literis in mandatis, ut Ecclesiae Romanae nomine a te, tam juramen- tum fidelitatis, quam dictum Castellum, sine pre- judicio juris alieni recipiat, & illud tibi vice no- stra concedat in Feudum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum quar- to Idus Aprilis Pontificatus nostri anno se- cundo.

(a) Patet hinc computatos a Gregorio Pontificatus sui annos a die intronizationis, non autem electionis.

X.

Commissio Episcopo, & duobus Canonicis Ca- pituli Cenomanen., ut confirment senten- tiam excommunicationis in Ducem Britan- niae, & interdicti in Terras ejus latam: & si non resipuerit, Vassallos ejus ab obedientia illi debita absolvant.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri M. Episcopo, & Magi- stris de la Valle, & R. de Danfront Cano- nicis Cenomanensibus, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

SI Nobilis Vir Comes Britanniae potentiam recognosceret a Domino seculorum, studeret utique ipsam in ejus beneplacitis exer- cere diligendo, quae diligit, diligentes se, & se- ctando quae ad omnia valet pietatem; Sed do- lentes referimus, gratiae gratis ingratus, quasi de industria recessit a Deo, nec attendens, quod sit malum, & amarum Dominum reliquisset, nec ejus apud ipsam esse timorem, cor suum contra ipsum pertinaciter elevavit, & spiritu ad superbiam obfirmato se contra Omnipoten- tem patenter erexit, ejusque manifeste rebellans, non solum tendit contra eum damnabiliter manum suam, verum etiam alios ad rebellan- dum iniquis conjugationibus sibi colligans ani- mavit. Cum enim sciat, vel scire debeat, quod unica Christi Sponsa cum Sponso unum est cor- pus, nec alteri sine altero injuria, vel molestia valeat irrogari: Dicitur Comes ut Sponsam pro- vocet Ecclesiam liberam utique, ut pote Sangui- nis Christi redemptam nititur de terra sua damnabiliter ancillare, non attendens, quod non est dignus cum filiis liberae testamenti pa- tris haeres adscribi, qui matrem genuit subjicere servituti, alias quasi filius degenerans in privi- legium, matrem multipliciter tribulat, & affligit. Praecipuos si quidem ab Ecclesiae corpore per excommunicationis sententiam sibi quasi gratanter incorporans, non solum eis gratanter communicat, sed alios communicare compellit, quia in curia sua illos ad agendum admittit, nec patitur, ut eis excommunicationis sententia opponatur. Quia etiam quemcumque in ex- communicatione perdurantem, monitum ab Ecclesia redire ad unitatem Ecclesiae compelle- re parvipendit, nec a Baillivis, vel Subditis suis, compelli permittit. Et sic contemptis Ec- clesiae clavibus, enervatur in partibus illis vigor Ecclesiae disciplinae, in enorme dispendium Fidei, & grave scandalum Ecclesiae generalis; Cum autem Venerabiles Fratres nostri, Rhe- donensis, Macloviensis, Dolensis, Briocensis, & Trecorensis Episcopi proinde attendentes, quod si non annuntiarent impietatem suam impio, ille quidem in impietate sua moreretur, sanguis autem ejus requireretur de manu eorumdem, ipsi monuerunt diligenter, ut ad Ecclesiam suae rediens unitatem, ab hujusmodi ejus presump- tionibus abstineret: ille renuens accipere disci- plinam, eligensque perire potius quam parere, non solum monitis nullatenus acquievit, sed exinde gravius indignatus novas nocendi ma- neries adinvenit. Ut enim alios in errorem,

Ex Martine Thesau. inco- det. Tom. I. col. 947.

Deplorat fla- gna Comitum Britanniae.

Corripitur a Praelato.

Sed indigna- tur.

suum

Alios impelli- ad flagitia.

Excommuni- catur cum suis ab Epi- scopis.

De mandato Sedis Apol. monitus ab eor. rediret.

sum alliceret multos complices, cum Baroni- bus, & aliis militibus apud Rothomense Mona- sterium colloquium celebravit, multis inique suggessit, quod Ecclesiae gravabat eumdem, excommunicans fore ne faveat prohibendo, astrens quoque fallaciter omnes Laicos ab Ec- clesia multipliciter aggravari, & specialiter in tertia parte iudicii defunctorum, necnon in de- cimis subtrahendis de manibus laicorum, so- phisticum, impium, & nequissimum juramen- tum praestitit, & recepit ab eis, quod servabant festivas suas, nec de cetero Ecclesiasticorum soprias tolerabant; ut sic sub velamento justitiae, quod de bonis Ecclesiasticorum habent, inique retinerent, & qui tenentur reddere, non persolvant. Conjuratos autem hujusmodi se reputant obligatos ad excommunicatos minime devitandos, nec compellendos quocumque tempore in excommunicatione perstitissent in- durati, & ad tertiam partem iudicii defuncto- rum Ecclesiis Parochialibus non reddendam, laudabilem consuetudinem pietate fidelium ne- quiter irrogando, & ad alia multa teneri cre- dunt, quae vergunt in periculum animarum. Baillivi vero, & Senescalli Comitum supradicti juramentum praenotatum a militibus, & aliis hominibus ejus, qui apud Rothomense Mona- sterium non convenerant extorquentes, eos ex- presse ad praedictos articulos obligaverunt. Quare praedicti Episcopi nolentes, sicut nec debe- bant tantam nequitiam contra Deum, & Ec- clesiam concinnatam equanimiter comportare, in omnes illos qui praestiterant, vel praestarent hujusmodi Sacramentum, seu praestitum in Ec- clesiarum praedictarum observarent, genera- lem excommunicationis sententiam pertule- runt excommunicatos nihilominus Comitem nominatum, pro eo quod quasi contemnens cla- ves Ecclesiae excommunicatos non solum non vitat, sed nec vitare permittit, eos passim ad agendum, & ad alios actus, admittendo compellit, ut tenetur, vel compelli permittit redire ad Ecclesiae unitatem. Licet praedictus Redonensis Episcopus in personam ejusdem Comitis excommunicationis, & interdicti in terram, quam tenet de Demania in Dicecesi Redonensi, sententias promulgasset pro dam- nis, & iniuriis, quas sibi, & capitulo Redonensi super hominibus, & possessionibus suis temere irrogaret; propter quod etiam idem Episcopus ad vos nostras litteras impetravit, ut easdem sententias facientes firmitus observari, illos qui eidem Comiti faverent in crimine censura percussis eadem, nec permitterentur praedi- ctos Episcopum, & Capitulum, ab eodem Co- mite, vel fautoribus suis temere molestari, mole- statores per censuram Ecclesiasticam appella- tione postposita compescendo: contestatori ni- hilominus, quod nisi Comes ad cor rediens mala attentata celeriter revocaret, & Deo, & homi- nibus satisfaceret competentem, nos absolvere- mus a fidelitate Vassallos ipsius. Ceterum quam- vis mandatum Apostolicum fideliter exequen- tes, praedictum Comitem super his monueritis diligenter, ipse tamen nolens intelligere, ut bene agat, non solum memoratis Episcopis, & Capitulo satisfecerit, & alia revocare, quae contra Ecclesiam egerat, non curavit: verum etiam factus de protervo protervior, eosdem Redo-

nensem, Briocensem, Trecorensis Episcopos suis redditibus spoliatos ab Ecclesia suis exulare compellit, propter quod exules ipsi in praedi- ctum Comitem excommunicationis sententiam promulgantes, singuli Dioceses suas supposue- runt Ecclesiastico interdicto; At dictus Comes percussus non dolens, imo malleam velut sti- pulam reputans, Ecclesias, & Ecclesiasticas per- sonas odio prosequitur nequiori, quia si qui de terra sua injuriantur eislem quod frequentius, & tutius faciunt, scientes se illi placere, non solum injuriam passis defensionis auxilium de- negat requisitus; verum etiam favens injurian- tibus non patitur decimas trahi de manibus Lai- corum, nec permittit eos in foro Ecclesiastico super decimis conveniri: & pietatis in visor ter- rarum eleemosynas Ecclesiis non sustinet fieri consuetas: Ecclesias modis omnibus quibus po- test evacuat, & enervat: Clericorum autem pa- rentes, & alios consanguineos, seu Laicos super aliquibus juribus auctoritate Apostolica, seu Metropolitana extra suam Diocesim trahunt in causam Comes, & Baillivi ejus, capi faciunt, & a subditis ejus capi permittunt, & tam diu detine- ri captivos, donec renuntient quaestioni: alias Ecclesias breviter intollerabilibus cruciat inju- rias, & jacturis sicut nobis praedictorum Episco- porum lacrymosa querela, & aliorum Praelato- rum file dignorum solemniter insinuat patefecit. Cum igitur tanta sevitia, vel perfidia non sit ulterius toleranda, cum etiam ex se minus sit enormis, multo tamen propter exempli perni- ciosam existens enormior, facile posset in subver- sionem fidei, & Ecclesiae libertatis extermi- nium redundare: Discretionem vestram per Apo- stolica scripta mandamus, quatenus praedictas excommunicationis, & interdicti sententias so- lemniiter publicantes, & facientes per partes publicari vicinas renovetis eisdem singulis Do- minicis diebus, & festivis, & faciat auctorita- te nostra submoto appellationis oblatulo, us- que ad satisfactionem eandem in violabiliter observari, totamque terram ejus, necnon loca ad quae idem Comes pervenerit super poentes Ecclesiastico interdicto; ita quod ibi nullum di- vinum officium celebretur praeter penitentiam morientium, & baptismata parvulorum, donec idem Comes super praemissis omnibus satisfaciat competentem. Praenotatum autem jura- mentum apud Rothomense Monasterium celebra- tum quod praesumptum illicite servari non potest, mutantes juratores, ut abjurant appella- tione remota per censuram Ecclesiasticam, compellatis. Clericos quoque in ejus servitio familiariter commorantes, ut ab ipso recedant, monitione praemissa, per subtractionem bene- ficio- rum, & excommunicationis sententiam, appellatione remota cogatis. Alios quoque complices, & fautores, nisi moniti resipuerint sententia simili percussis. Quod si forte dictus Comes, nec sic ad cor redierit, ut Deo, & Ec- clesiae, & injuriam passis super praemissis omni- bus intra quatuor menses, postquam a vobis monitus fuerit, satisfactionem exhibeat compe- tentem, Vassallos & confederatos ejus a fide- litatis, & confederationis ipsius iuramentis peni- tus absolvat. Quod si non omnes his exequen- dis potestis interesse: tu ea Frater Episcopo, cum eorum altero nihilominus exequaris. Ve-

Sed nova per- tractata.

Delegatus Apo- stolicus com- mittitur, ut faciant ex- communi- cationis in eum, & fautores la- eas publicent, & servati fa- ciant.

rum

rum quia medicinalem Petri gladium non formidantes, seculari sunt gladio comprimendi, ne de sua malitia gloriantur; serenitatem regiam rogamus, monemus, & exhortamur attente, quatenus prudenter attendens, quod nisi prefatus Comes in huiusmodi protervia confundatur, gravia inde pericula possent formidari, si dei zelo succensus, & parentum suorum exemplis inherens, illum, ut ad Ecclesie suorum unitatem tradita tibi celsitus potestate compellas, ita profecturus Com. . . Christi, quod ex inde propitiationem divinam uberius merearis, & nos sinceritatem tuam debeamus merito commendare.

Dat. die 29. Maii 1228. Pontific. Anno 11.

Datum Assisi quarto Kalend. Junii Pontificatus nostri anno secundo.

XI.

Approbatio Statutorum Abbatum Ordinis Sancti Benedicti in Provincia Narbonen. ad restaurandam Regularem disciplinam.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus tam exemptis, quam non exemptis Provinciae Narbonensis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum pro reformatione Regularis Ordinis fuerit a felicis recordationis Innocentio Papa Praedecessore nostro in Concilio generali statutum, ut in singulis Regnis, sive Provinciis deberent Regularium Capitula celebrari, & ex eo quod ii, qui praesidere debeant Capitulis, cogendi rebelles non videbantur habere aliquam potestatem nonnulli Abbates, & Priores despiciebant ad huiusmodi Capitula convenire, bone memorie H. Papa Praedecessor noster eis, qui praesiderent Capitulis potestatem coactionis indulgit, & Capitula eadem annis singulis celebrari constituit, cum hoc crederet plurimum expedire. Propter quod dilectis filiis B. . . Grassensi, & A. . . Sancti Hilarii, & G. . . Sancti Pontii de Thomeris Abbatibus praesidentibus Capitulo Provinciae Narbonensis super celebrando in ea Capitulo super certa forma suas litteras destinavit, qui iuxta directum sibi mandatum, advocatis duobus Cisterciensis Ordinis vicinis Abbatibus quosdam ediderunt statuta, quae nostro fuerunt examini destinata, & suppliciter extitit postulatum, ut dignemur ea corrigere, ac correctis salubriter approbare, quatenus eorum devotio concepta ex his, quae praedicti Praedecessores nostri super Ordinis reformatione studiosius nutriatur, & nostris salubribus exhortationibus irrigata fructum profert salutarem. Cum itaque dictus Abbas Grassensis, qui propter hoc ad praesentiam nostram venit prudenter, ac diligenter nobis exposuerit statuta praedicta, & etiam quaedam alia, quae reformationem vestri Ordinis impediunt, vel retardant; necnon etiam difficultates quas quidam vestrum esse in quibusdam statutorum ipsorum articulis assererent, super reddenda videlicet plenissime ratione de administrationibus, & spontanea resignatione administrationum ipsarum annis singulis faciendi, & residentia trium Monachorum in administrationibus

De Capitulis Provinciae Regularium quatenus cogendi.

Statuta a Delegatis Apostolica pro Ordine Cisterciensis Provinciae Narbonensis.

Gregorio supplicatum, ut ea approbaret quod praefata.

bus extra Monasteria constitutis, & abstinentia carni tam districta; Nos statuta eadem diligenter examini, & corrigi fecimus, & correctis, ac approbata a nobis, vobis sub Bulla nostra duximus remittenda, & ea inviolabiliter observari mandamus: volentes atque praecipiendo mandantes, ut Praesidentes vestri Capitulo, & Visitatores Monasteriorum jam dictae Provinciae, omni contradictione excusatione, ac appellatione remotis, ipsa faciant in singulis ejusdem Provinciae Monasteriis, & Prioratibus Monachorum, & Monialium vestri Ordinis irrefragabiliter observari, secundum statutum praedicti Concilii vice nostra visitantes, corrigentes, & reformantes; quae correctionis, & reformationis officio viderint indigere.

Eorumque praecipit observantiam.

Monemus itaque charitatem vestram, & hortamur in Domino, quatenus sollicite, sicut convenit, attendentes, quod suave est jugum Domini, & onus ipsius leve, servituti divinae fiducialiter colla subdatis, quia licet incipientibus angustiae viae Domini videantur; paulatim tamen assueti currunt hilariter in mandatorum suorum semitis servi ejus. Tenor autem Statutorum ipsorum talis est.

In Nomine Domini. Amen.

Anno gratiae milleesimo ducentesimo vigesimo sexto, septimo idus Decembris.

Cum universi Abbates Monachorum nigrorum Provinciae Narbonensis apud Monasterium Sancti Tiberii Agatenis Diocesis secundum mandatum Apostolicum pro reformatione Ordinis ad celebrandum provinciale Capitulum convenissent; Nos Frater B. Dei permissione dictus Abbas Crahae, & A. Sancti Hilarii Abbas de assensu Venerabilis Fratris G. Dei gratia Abbatis Sancti Pontii de Thomeris, qui in gravi infirmitate positus nobis vires suas commiserat in hac parte, advocatis nobiscum Venerabilibus Patribus B. Pontifridi, & R. Valisimagnae Abbatibus Ordinis Cisterciensis, auctoritate Apostolica qua fungimur in hac parte, habito diligenti tractatu, & ipso Capitulo approbante, invocata Spiritus Sancti gratia, ad correctionem, & reformationem Ordinis processimus in hunc modum.

Abbatibus, Prioribus &c. reddant rationem suae administrationis in Capitulo generali cujusque Monasterii.

I. Statuimus, ut in singulis Abbatibus, & Prioratibus Conventualibus, certa dies generalis Capituli assignentur, in qua tam ipse Abbas, quam omnes Obedientarii, & Priores reddant in scriptis de suis administrationibus plenissimam rationem; ita quod omnes, qui administrationes aliquas tenuerint, reddant computum tam de receiptis, quam de expensis anni praecedentis, & renuntiant absolute, omni excusatione, dilatione, ac contradictione remotis, etiam non requisiti, in manu sui Abbatis administrationibus suis, nihil penes se, vel alium penitus retinentes. Abbates tamen eos restituunt, quos invenerint, fideliter, & humiliter ministrasse, ut sic servetur, & devota humilitas in subiectis, & utilitas providentia in Praefatis. Si quis huius Statuti transgressor fuerit, de proprio Monasterio expellatur, & in alio Monasterio detradatur; nec aliqua ratione in proprio Monasterio recipiatur usque ad nutum Capituli generalis.

II. Statuimus, ut Priores Clausuales instituantur providi, & discreti; secundum quod in Congregatione inveniri poterunt aptiores. Quod

Quales eligi debeant Priores Clausuales.

Quod si forte in suis Monasteriis non inveniantur . . . assumantur.

Leisio Regule in Capitulo.

Silentium, quibus in locis praesertim tenendum.

Infractantes Breviarium habeant.

Sine licentia Superioris de Monasterio non exeant Monachi.

Quid observandum, in recipiendis tam infantibus, cum aliis, & quando professione emittere debeant.

Non minus quam tres Monachi in quolibet Prioratu.

Nullus alius, qui recipere, vel proprium habere presumat sine Superioris permissione.

III. Item statuimus, ut quotiens sententia regulae pronuncietur in Capitulo a Praesidente, vel ab eo, cui iusserit ille, qui praesidet, exponatur.

IV. Item statuimus, ut silentium teneatur semper in Oratorio Monasterii, Refectorio, & Dormitorio, & in Claustro nisi horis ad loquendum statutis. In Monasteriis vero, in quibus vota fidelium concurrunt, loquendi licentia cum moderamine personis necessariis sit permixtum.

V. Item statuimus, ut Monachi in Sacris Ordinibus constituti in longo itinere profecturi sine Breviario, vel Psalterio non mittantur.

VI. Item, quod Monachi non exeant Claustrum aliquo modo, vel aliqua occasione, sine licentia Abbatis, vel Prioris, & nisi expresserint causam itineris. Quod si praesumpserint, redeunt sine satisfactione non admittantur. Eadem poena infligatur illis, qui de obedientia ad Monasterium redierint sine licentia Superioris, & suarum testimonio litterarum; ac per hoc Abbates non sint faciles in concedenda licentia Claustralibus exire de Monasterio; nec in paternis Domibus, vel Laicorum quorumlibet diutius immorari, ne inter seculares habeant materiam evagandi.

VII. Item statuimus, quod infantes, qui recipiuntur in Monasteriis, & quotidie audiant Regulam exponi, & Scholam non exeant, donec legitime sint atatis, & tunc professionem faciant, & benedictionem accipiant secundum formam Regulae. Illi vero, qui in perfecta aetate intrant Monasterium, sive sint Laici, sive Clerici post annum professionem faciant, & benedictionem accipiant. Qui vero profiteri, vel benedici noluerint, tunc recedant. Abbates vero, qui circa hoc extiterint negligentes, sint in pane, & aqua septem Feris sextis continuis. Si vero in praedicta penitentia fuerint negligentes in sequenti Capitulo gravius puniantur.

VIII. Item statuimus, & firmiter volentes observari, ut minus quam tres Monachi non sint residentiam facientes in aliquo Prioratu, vel aliqua obedientia, seu qualibet administratione extra Monasterium constitutis. Et si redditus aliquis Ecclesiae non sufficiunt ad sustentationem ipsorum, aliae Ecclesiae in qua residerent adjungantur, ita quod sint eidem Ecclesiae annexae, & sint sub cura, & administratione illius, cui per Abbatem cura, & administratio ejusdem concessa fuerit Prioratus.

IX. Item statuimus, ut nullus Monachorum, seu Conversorum utriusque sexus de cetero proprium habere praesumat per se, vel per alium nomine doni, vel commandae, seu exenii, vel aulogii, vel alio aliquo modo, nisi quod iusserit, vel permiserit Abbas, & si quis forte aliquid proprii habet, vel alius pro eo, sine contradictione incontinenti resignet Abbati, seu Priori Abbatem proprium non habenti; nec aliquid praesumat aliquo modo dare, vel accipere, neque etiam litteras sine iustione, seu permissione Abbatis. Si autem monitus retinere praesumpserit aliquid, a domo propria penitus expellatur, & in alio Monasterio retrudatur, nec aliqua ratione in proprio Monasterio recipiatur usque ad nutum Capituli generalis. Apud quem

vero proprietates in morte inventa fuerint, in signum suae perditionis in sterquilino subterretur; sub eadem poena expressis injungimus, ut obedientiam cedentes administrationibus nihil de ipsa administratione retineant, sed omnia integre restituantur Abbati.

X. Item statuimus, ne Monachi fiant, in causis aliquibus advocati, nisi in causis sui Monasterii, & sui Ordinis, & cum licentia Superioris. Transgressores vero animadvertione congrua puniantur, Medici vero, Scriptores, vel alii artifices Monasterii cum omni humilitate, & reverentia faciant, si Abbas permiserit ipsas artes. Quod si aliquis ex eis pro scientia artis suae superbiat, eo quod aliquid conferre Monasterio videatur; hic talis secundum regulam ab artis suae officio donec humiliatus fuerit evellatur.

XI. Item statuimus, quod Abbates, & Priores abstineant ab immoderatis, & illicitis donationibus. Monachi autem sive simplices fuerint, sive officiales ab omni profusio abstineant donatione sine licentia Abbatis proprii, nec pecuniam mutuo accipiant, nec aliquid depositum sine consensu Abbatis, vel Prioris. Si autem officiales fuerint, non possint ultra centum solidos sine integraliter, sive particulariter accipere mutuo sine consensu speciali sui Superioris.

XII. Item statuimus, ut Visitatores audiant computum ab Abbatibus, & Abbatibus, & a Prioribus, & Abbatibus propriis non habentibus super debitis, & statu domus.

XIII. Item statuimus, ut Hospitibus, & Religiosis praecipue ab his, qui praesunt congruus honor, & humanitas in hospitalitate exhibeatur. Alioquin, qui circa hospitalitatem contempserint, aut negligens inventos fuerint, & maxime si supervenientes non admiserint, is cuius culpa hoc evenerit, tribus diebus in pane, & aqua abtineat, & expensis illius diei restituar hospitibus non receptis.

XIV. Item statuimus, quod hospitibus in Monasteriis, & Prioratibus carnes nullatenus praebantur nisi die Dominica, & tertia, & quinta feria; tamen circa Episcopos, & excellentiores personas, & supervenientes infirmos dispensare liceat secundum arbitrium Praesidentis.

XV. Item statuimus, ut omnes Monachi ab esu carni abstineant, nisi fuerint debiles, vel agroti, & hoc delicta Abbatis, vel Prioris si Abbas defuerit. At ubi meliorati fuerint, a carnibus abstineant. Illas vero carnis refectioes, quae sanis in quibusdam Monasteriis certis temporibus in infirmariis exhiberi consueverant penitus amputamus; mandantes, ut redditus, qui ad hoc fuerant deputati, in necessitatibus Fratrum, atque debiliu misericorditer expendantur; Abbates vero infirmitatis, vel debilitatis causa in suis Cameris, ut secretius, & honestius poterunt carnibus uti possint, advocatis secum aliquibus de Conventu debilibus, vel infirmis. Sane Abbas, vel Monachus in itinere constitutus ad vicinam divertat Monasteria, si debilitate, vel infirmitate fuerit occupatus; si vero non poterit, ut secretius, & honestius poterit, carnibus uti possit. Idem in Prioratibus, & obedientiis, & administrationibus

Quas artes, & quibus conditionibus exercere Monachi possunt.

De mutuo accipiendo, & de donationibus.

Visitatores audiant computum Monasteriorum.

Hospites cum maxima charitate recipiantur.

Qui cibi Hospitibus apponendi sint.

Monachi carnis abstinere, quae tamen infirmis permittantur.

bus extrinsecis de abstinencia, & esu carniu...

Vestes quales esse debeant.

XVI. Item statuimus, ut indumenta Monachorum...

Conspiratores, & fures a Monasterio expellantur.

Tertio corrector si non emendaverit, ab administratione deiciatur.

De Sigillo conventus.

Officiales pecuniarum non retineant ad usum privatum.

Professi tantum Prioratus committendi.

Necessaria Monachis pro victu pariter, & vestitu...

viam redigendi benedictionem accipiant in eundo, & redeundo.

XXIII. Item statuimus, ut Abbates, & Priores, qui ad primam diem Capituli non venerint...

Qui non adfuerint Capitulo Generali...

Collecte sunt ad subventionem Monasteriorum.

De restanda disciplina Monasteriorum.

Defunctorum nomina ad Capitulum deferenda.

Datum die 1. Julii 1228. Pont. An. II.

XXIV. Item statuimus pro necessitatibus, & utilitatibus Monasteriorum...

XXV. Item statuimus, ut Visitatores plenariam habeant potestatem de Monasteriis...

XXVI. Qui sola misericordia comes est defunctorum, statuimus quatenus annis singulis...

XII. Canonizatio Sancti Francisci de Assisio, ejusque relatio in numerum Sanctorum Confessorum...

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus universis Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis...

Mira circa nos divinae pietatis dignatio, & inexhaustibilis dilectio charitatis, qua

Precedium.

qua filius pro servo tradidit redimendo, dona sua miserationis non deserens, & vincam dextera...

S. Franciscus a Deo suscitatus ad conversionem multorum.

Simplici sua predicatione multos ad vitam salutem reduxit.

Pauperem vitam egit, jejuniis, vigiliis, & nuditate carnis maceravit, multosque virtutibus erudit.

poterat cum Apostolo: Vivo ego, jam non ego, vivit autem in me Christus: quoniam jam non sibi vixerat, sed Christo potius...

§. 4. Ne vero sibi soli proficeret in monte, tantummodo Rachel amplexibus inhaerendo, contemplationi pulchrae quidem, sed sterili, ad Lix interdictum descendit cubiculum...

§. 5. Hoste itaque triplici in terra positus superato, Regno Coelorum vim intulit, & illud rapuit violenter, & post hujus vite quamplura gloriosa certamina, mundum triumphans...

§. 6. Sane licet ejus vita tam sancta, tam strenua, & praecleara sibi sufficeret, ad obtinendum consortium Ecclesiae triumphantis...

Religione quoque Fratrum Minorum, Mendicantium & Terciariorum instituit.

Et tandem obdormivit in Domino.

Miraculisque pluribus claruit.

K k

dio remanere non patiens, sed eam volens super candelabrum collocari, his qui sunt in domo luminis, solatium praeituram, vitam ejus sibi fuisse acceptam, & ipsius memoriam esse a militanti Ecclesia venerandam, multis & praeclaris miraculis declaravit.

Catalogo SS. Confessorum adscribitur.

§.7. Cum igitur gloriose vite ipsius insignia ex multa familiaritate, quam nobiscum habuit in minori officio constituitis, plene cognita nobis essent, & de miraculorum consuetudine multiplici, per testes idoneos nobis facta fuerit plena fides, confidentes per Dei misericordiam, nos, & gregem nobis commissum, ejus suffragiis adjuvari, & quem familiarem habuimus in terris, habere patronum in Coelis; habito fratrum nostrorum consilio, & assensu, ipsam adscribi decrevimus Sanctorum catalogo venerandum.

Ejus celebranda festivitas.

§.8. Statuentes, ut quarto Nonas Octobris, die videlicet quo a carnis ergastulo absolutus, ad aetherea Regna pervenit, ab universali Ecclesia, natalitia ejus devote, ac solemniter celebrentur.

Omnes ad eius venerationem solliciti.

§.9. Quocirca universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur in Domino, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus die praedicto in commemoratione ipsius, divinis laudibus alteriter insistentes, ejusdem patrocinia humiliter imploretis, ut ipsius intercedentibus meritis, ad ejus mereamini consortium pervenire illo praestante, qui est benedictus, in secula seculorum. Amen.

Dat. die 19. Julii 1228. Pontificatus An. II.

Datum Perusii decimoquarto Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno secundo.

XIII.

Ex Regest. Vaticano.

Innovatio Indulgentiarum pro certantibus contra Hæreticos Albigenes cum aliarum gratiarum, & indulgentiarum largitione.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Remen. Senonen. Rothomagen. Turonen. Bituricen. Burdegalen. Auxitan. Narbonen. Lugdunen. Ebreduen. Tarantasiens. Bisuntin. Aquen. Arcaten. & Viennen. Archiepiscopis, & eorum Suffraganeis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Capitulis, & aliis Ecclesiarum Prelatis in eorundem Diocesum constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Indulgentias innovat.

Arduo desiderio aspirantes ad purgandum terram Albigen, ab hæretica feditate, Indulgentias olim ab Apostolica Sede concessas Crucesignatis, vel signandis fidelibus ad hoc laborantibus innovamus, & dilectum filium nostrum Ricardum Sancti Angeli Diaconum Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum, scientem hujusmodi naturam negotii, & circumstantias, utpote qui alia vice in eo efficaciter laboravit, Virum consilio, & discretione conspicuum diligentem honorem Regni Francorum, & in negotio ipso ferventem, qui quantumcumque nobis pernecessarius esset apud Sedem Apostolicam, & ejus præsentiam opportuna, quia res ipsa propter sui arduitatem talis, & tanti Viri diligentiam exigebat ad partes vestras propter

Et Legatum Apostolicum designat.

distum negotium, & alia, quæ ibi habet Sedes Apostolica pertractare de nostro latere duximus destinandum. De Omnipotentis itaque Dei misericordia, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli auctoritate confisi, ex illa, quam nobis licet indignis, Deus ligandi, atque solvendi contulit potestatem, omnibus, qui laborem istum in propriis personis subierint, & expensis plenam suorum peccaminum, de quibus veraciter fuerint corde contriti, & ore confessi, veniam indulgemus, & in retributione justorum salutis aeternæ pollicemur augmentum. Eis autem, quod non in propriis personis illic accesserint; sed in suis dumtaxat expensis iuxta facultatem, & qualitatem suam viros idoneos destinarint, & illis similiter, qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remissionis volumus, & concedimus esse participes iuxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum omnes, qui ad subventionem ejusdem negotii de bonis suis congrue ministrabunt, aut circa prædicta consilium, & auxilium impenderit opportunum. Sane quia iusto iudicio Coelestis Imperatoris obsequiis inherentes, speciali debent prerogativa gaudere, volumus, & mandamus; ut si qui illic proficiscuntur ad præstandas usuras juramento tenentur stricti, creditores eorum, ut remittant eis præstitum juramentum, & ab usurarum exactioe desistant, Ecclesiastica districtione cogati. Quod si quisquam Creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, ad eorum restitutionem, simili censura compellatis eosdem. Præterea Judæos ad remittendum usuras per secularem faciatis Potestatem compelli, & donec eas remiserint, communionem sibi fidelium denegari. Porro si qui Crucesignatorum Judæis solvere debita nequeunt, in præsentem laborare carentis, ut Iudices seculares sic eis de utili dilatione provideant, quod post iter peregrinationis arreptum, quousque de ipsorum obitu, vel restu certissime cognoscatur usurarum incommoda non incurrant, compellendis nihilominus Judæis proventus pignorum, quos interim ipsi perceperint, in sortem, expensis deductis necessariis, computare. Debitores quoque Crucesignatorum ad ea, in quibus tenentur, eisdem cogatis usuris cessantibus persolvenda, Creditores ipsorum ad prorogandum terminos solutioni debitorum præfixos, prout necesse fuerit, inducentes. Quia vero nonnulli assumptam Crucem contra dictos Hæreticos auctoritate propria deposuisse dicuntur, illos eam resumere compellatis, Monemus igitur discretionem vestram, & hortamur in Domino Iesu Christo, præsentium vobis auctoritate mandantes, quatenus Populis vobis subditis diligenter exponentes omnia supradicta, eisque ad impendendam præfato negotio in rebus, personisque succursum sedulis exhortationibus animantes in singulis articulis supradictis exequamini singuli, quod ad sollicitudinem vestram noscitur pertinere, ita vos exhibentes sollicitos, & attentos, quod proximos ipsi ardor vestre charitatis accendat, vosque in præsentem a nobis gratiam, & in futurum possitis a Deo præmium expectare.

Distributio Indulgentiarum, ac distinctio.

Concedit quoque Privilegia nonnulla.

Hæc populi significanda.

Dat. die 27. Octob. 1228. Pontificatus An. II.

Ar.

XIV.

Ibidem.

Archiepiscopo Colocen. conceditur facultas erigendi Monasterium de Cuchet in Sedem Episcopalem attentam visitate suæ Diocesis, cum assignatione congrua, & opportuna pro Episcopoelegendo.

Vallibus Colocen. Diocesis.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabilifratr Archiepiscopo Colocen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quia diligentia ad executionem profectum.

Jam dudum provide cogitans, quod Colocen. Diocesis adeo est diffusa, quod ipsam non vales juxta officii tui debitum commode visitare, ne Gregi Dominico deesset cura Pastoris, nobis humiliter supplicasti, ut in Monasterio de Cuchet tuæ Diocesis Episcopalem Sedem noviter crearem, cum paratus esses, creando ibidem Episcopo, tum de propriis tuis, tum de ipsius Monasterii proventus trecentas, & de bonis Ecclesiæ tuæ triginta marcas in annuo reddito assignare. Unde licet nobis tuæ intentionis propositum non immerito placuisset, ne tamen in tanto negotio subito procedere videremur, nequaquam mox tuis supplicationibus duximus annuendum, sed Venerabilibus fratribus nostris Cenadien. & Ultraflivan. Episcopis nostris dedimus litteras in mandatis, ut super re hujusmodi, & ejus circumstantiis inquirentes plenus veritatem, quæ invenirent nobis fideliter intimerent, ut ex eorum relatione sufficienter instructi, procederemus exinde juxta divinæ beneplacitum voluntatis. Qui mandatum Apostolicum exequuti propositum tuum multipliciter commendantes, ut illud optato proficeretur effectu, nos suppliciter exorant. Tu quoque in nostra præsentia constitutus, illud idem multiplicatis intercessionibus instantius postulasti. Nos igitur attendentes pii propositi puritatem, cum nonnulli soleant potius ad non habita minus licite inhiare, quam licite habita taliter disperiti, ne contra te dici valeat mellis quidem mela; Operarii vero pauci: tuis supplicationibus annuentes, & sperantes, quod non solum præmissa promissa complebis; verum, etiam alia studebis adicere opportuna, novam Sedem Episcopalem in prædicto Monasterio statuendi auctoritate tibi præsentium concedimus facultatem. Quocirca fraternitatem tuam monemus attente, per Apostolica scripta mandantes, quatenus prudenter attendens, quod Episcopalis Dignitas facile quidem ex tenuitate viscescit, ne operis tanti defectus impretetur officii Episcopalem Sedem ita studeas rebus necessariis congrue stabilire, quod exinde tibi cumulus aeternæ retributionis accrescat, & nos providam munificentiam, & munificam providentiam, tuam debeamus merito commendare. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Concedit Colocen. Episcopalem Sedem, constituendi.

Classula.

Dat. die 27. Januarii 1229. Pontificatus An. II.

Ball. Rom. Tom. III.

XV.

Quod Hospitale Sancti Spiritus in Saxia de Urbe super omnes alias totius Ordinis Domus preeminentiæ, ac magisterii locum obtineat confirmatur.

Ibidem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Joanni Magistro, & Fratribus Hospitalis Sancti Spiritus, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Hospitale hoc ab Innoc. III. fundatum, cuiusque Ordinis caput constitutum.

Quod confirmat Gregorius.

Dat. die 13. Martii 1229. Pontificatus An. II.

Felicitis recordationis Innocentium Papam Prædecessorem nostrum pietatis affectus, & charitatis debitum induerunt, quod Hospitale vestrum, in quo pietatis opera jugiter exercentur, construxit Ecclesiæ Romanæ sumptibus, & dotavit, & ei privilegia gratiæ specialis indulgit, statuendo inter alia, ut ibi caput, & magisterium totius Ordinis vestri perpetuo perseveret, ita quod Magister Hospitalis ipsius præsit universis fratribus tam presentibus, quam futuris Ordinis memorati, omnesque sibi teneantur impedere obedientiam, & reverentiam regularem. Nos igitur vestris supplicationibus inclinati, Statutum hujusmodi auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Perusii Idibus Martii Pontificatus nostri anno secundo.

XVI.

Confirmatio libertatum Svevianæ Civitatis ad Romanæ Ecclesiæ fidelitatem reversæ, quæ sub Apostolicæ Sedis protectione suscipitur.

Ibidem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Civibus Svevianis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Sedes Apostolica, veluti pia Mater, quæ filiorum uteri sui oblivisci non potest, intrante sæpe in conspectu suo gemiu tribulationum multarum, quarum tempestas vos, & alios homines Regni graviter hoc obsequio depresserat, & pene demererat in profundum, materno affectu compatiens afflictionibus filiorum, qui quasi in luto, & latere coacti fuerant deservire, desiderio desideravit, ut iugo ab eorum cervicibus tam dure servitutis excusso, sinem his dare Dominus dignaretur. In effectu quoque produens, quod in affectu gerebat, in se suscepit negotium, & submisit humeros ad portandum, pro quo quidem exposuit se laboribus, & expensis innumeris, & personis etiam suorum fidelium non pepercit, languores per hoc ferens, & portans dolores hominum prædictorum. Cum igitur reducti sitis ad fidelitatem, & dominium Romanæ Ecclesiæ, ad quam non erat dubium vos spectare, adherentes, sicut subjecti, & fideles eidem, cujus suave jugum, & onus ejus est leve

Sveviani per Sedem Apostolicam calamitatibus liberati.

K k 2

Eos sub Apo-
stolica pro-
tectione susci-
pit.

Privilegia eis
concedit, an-
tiqua con-
suetudines.

Clausula.

Dat. die 19.
Maj. 1229.
Pontific. An-
no III.

Ibid.

leve, ac per hoc non illius, quæ in servitute ge-
nerat, sed liberæ filii existatis dignum est, ut ab
uberibus consolationis Sedis Apostolicæ Matris,
& Domine vestre amodo retrahemini gauden-
tes cum lætitia, qui in tristitia exististis. Ea-
propter dilecti in Domino filii vestris commodis
providere volentes, cum Romana Ecclesia cle-
menter prospicere consueverit utilitatibus sub-
jectorum, vestris supplicationibus inclinati, de
fratrum nostrorum assensu, vos, & Civitatem
vestram cum omnibus bonis, quæ in presentia-
rum rationabiliter possidetis, aut in futuro
concessione Pontificum, largitione Regum, vel
Principum, seu aliis iustis modis præstante Do-
mino poteritis adipisci, sub Beati, & nostra pro-
tectione suscipimus; statuentes auctoritate præ-
sentium Civitatem prædictam in fidelitate Sedis
Apostolicæ persistentem in ejus demanio, sicut
Anagninam, & alias Civitates Campaniæ salvis
servitiis, & redditibus Curie debitis, perpetuo
retinendam. Insuper concedimus vobis, ut in
præficiendis vobis Rectoribus, & in contracti-
bus venditionis, emptionis, ac aliis habeatis ad
instar prædictarum Civitatum Campaniæ liber-
tatem. Laudabiles præterea consuetudines ve-
stras, & hæcenus approbatas, necnon & alia,
quæ venerabilis frater noster Episcopus Alba-
nen. Apostolicæ Sedis Legatus provide vobis in-
dulsit, auctoritate Apostolica confirmamus, &
præsentis scripti patrocinio communimus, sal-
vo in omnibus Apostolicæ Sedis mandato. Nulli
ergo omnino hominum liceat hanc paginam
nostræ protectionis, constitutionis, & concessi-
onis infringere, vel ei ausu temerario contrari-
re. Si quis autem hoc attentare presumpserit,
indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum
Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit in-
cursum.

Datum Perusii quartodecimo Kalendas
Junii, Pontificatus nostri anno tertio.

XVII.

Similis concessio Civitati Cajetanæ.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Civibus Cajetanis fidelibus
nostris, salutem, & Apostolicam
Benedictionem.

Sedes Apostolica &c. prout in præcedenti
Dilectis filiis Civibus Soranis usque ad
verbum existit. Eapropter dilecti in Domino
filii vestris commodis providere volentes, cum
Romana Ecclesia prospicere consueverit utili-
tatibus subjectorum, vestris supplicationibus in-
clinati de communi fratrum nostrorum consi-
lio, & assensu concedimus in præficiendo Pote-
states, Consules, & Rectores, & in omnibus aliis
libertatem quam habet a Sede Apostolica Civi-
tas Anagnina. Immunitatem quoque per totum
Regnum a præstatione Passagii Pedagogi Falan-
gatici, ac dationis, quæ directus vulgariter di-
citur ad Curiam pertinentium, & medietatem
eorum, quæ pro offensis debentur cum Magi-
stratu potentatus Galearum a Poli Castro,
usque Cajetam de gratia vobis concedimus li-
berali eodendi etiam monetam argentæam, ubi
ex una parte Imago Capitis Beati Petri cum

Privilegia.

Int eudendi
monetam.

subscriptione Civitatis vestre, ex alia vero in
medio Pape, & in circulo superscriptio nostri
nominis habeantur, & ampliandi Civitatem
vestram, vel ædificandi novam in Monte Sancti
Martini propeposito, liberam vobis tribuimus
facultatem; ita quod pro moneta quolibet anno
cum eam eadi contigerit quinquaginta tarenos
auri nobis, & nostris successoribus persolvatis.
Insuper omnes libertates, omnesque laudabiles
consuetudines, quas habuistis tempore clare me-
morie Guillelmi Regis in creandis Consulibus,
Judicibus, & aliis Officialibus annis, ac Notariis
in cognitione, ac terminatione causarum, necnon
& in Duana Salis, in Portibus quoque scilicet in
Patria, & ab ea usque Cannetum in vendendo
scilicet in eis Salem, & emendo, & extrahendo
inde victualia, & in deferendo libere Cajetam
labores hereditatum, quas vos, & Ecclesiæ Civi-
tatis vestre habetis in Comitatu Fundano, ac in
defendendo vos ab inimicis vestris extra Re-
gnum, & pacem faciendo cum ipsis, Pontianam
etiam Insulam, Palmariam, Sennonem, Panta-
teram, & Sanctum Martinum cum Piscariis, &
tenimentis suis, sicut tempore memorati Regis
habuistis eisdem, & generaliter omnes bonas
consuetudines vestras salvis omnibus iustitiis, &
redditis Curie debitis, pro quibus recipiendis,
aliquis de terra vestra ponetur per Sedem Apo-
stolicam idem, vel alius annuatim vobis aucto-
ritate Apostolica confirmamus, & presentis
scripti patrocinio communimus. Ubique per
Regnum salvi sint Cives vestri, quos naufragium
pati contigerit, & ne offendantur in personis,
vel rebus districtus prohibemus. Interdicimus
etiam ne in Civitate vestra, vel extra in teni-
mentis ipsius Castrum, seu munitio aliqua con-
struatur. Quandoquæque autem Romana Ec-
clesia stolum facere voluerit, Civitas vestra ei
tenebitur pro una Galea sufficientem dare nu-
merum armorum. Corpus vero Galeæ cum
apparatu ipsius mercedem, & alia necessaria ho-
minum Sedes Apostolica, juxta Regum consue-
tudinem exhibebit. Salva in omnibus Sedes
Apostolicæ auctoritate, ac salvis Ecclesiarum
libertatibus, & juribus earundem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostræ protectionis, constitutionis,
concessionis, confirmationis, & inhibitionis in-
fringere, vel ei ausu temerario contraire. Si
quis autem hoc attentare presumpserit indi-
gnationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Pe-
tri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit in-
cursum.

Datum Perusii undecimo Kalendas Julii
Pontificatus nostri Anno Tertio.

XVIII.

Innovatio Privilegiorum, & Immunitatum con-
cessio pro Civitate Sorana de jure Sedis Apo-
stolicæ sub cujus patrocinio recipitur.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Populo Sorano Fidelibus
nostris, salutem, & Apostolicam
Benedictionem.

Cum reducti sitis per Dei gratiam ad
fidelitatem, & dominium Romanæ Eccle-

Conditiones
appositæ.

Clausula.

Dat. die 11.
Junii 1229.
Pontific. An-
no III.

Ibid.

Exordium.

Sorani sub
protectione
S. Ap. susci-
piuntur.

Clausula.

Dat. die 20.
Augusti 1229.
Pont. Anni 4.

Ibid.

Ecclesiæ Matris vestre, ad quam non erat du-
bium vos spectare, per quod jam non illius, quæ
in servitute generat, sed liberæ filii existatis;
Dignum est, & conveniens, ut commodis ve-
stris Apostolica Sedes provideat, quæ clementer
consuevit prospicere utilitatibus filiorum.

Eapropter dilecti in Domino filii vestris
supplicationibus inclinati, de fratrum nostro-
rum consilio vos, & Civitatem vestram cum
omnibus bonis, quæ in presentiarum rationa-
biliter possidetis, aut in futuro iustis modis
præstante Domino poteritis adipisci, sub pro-
tectione Apostolicæ Sedis, & nostra suscipimus,
& presentis scripti patrocinio communimus.
Civitatem quoque prædictam in fidelitate Ro-
manæ Ecclesiæ persistentem providimus in
ejus demanio de cetero retinendam. Concede-
ntes vobis eam, quam habet Civitates Cam-
paniæ libertatem, medietate servitorum in fru-
mento, videlicet vino, annonæ, ferris, clavis, &
calceis, ac omnibus crenis, quæ salutes vul-
gariter nuncupantur, ac aliis iustitiis Curie de-
bitis, & mandato Apostolicæ Sedis salvis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostræ protectionis, provisionis, &
concessionis infringere, vel ei ausu temerario
contrari, si quis autem hoc attentare præ-
sumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac
Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se
noverit incursum.

Datum Perusii quarto Kalendas Septem-
bris Pontificatus Nostri Anno Tertio.

XIX.

Cives Massilienses recipiuntur sub tutela Sedis
Apostolicæ cum annua præstatione centum
obolulorum aureorum, ab ipsis sponte obla-
torum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Civibus Massiliensibus salutem,
& Apostolicam Benedictionem.

Gaudentes in Domino quod eo inspi-
rante reveriti estis ad devotionem
Ecclesiæ, a qua seducti fallacis tentatoris sui-
sis averiti, & ut crescat vestre devotionis affe-
ctus; Volentes vos Apostolicæ Sedis beneficiis
provocare, vestris supplicationibus inclinati Ci-
vitatem Massiliensem cum Personis, & bonis
ipsis, sub Beati Petri, & nostra protectione susci-
pimus, & presentis scripti patrocinio commu-
nimus. Auctoritate presentium vobis nihilomi-
nus indulgendo, ut Universitas vestra sine
manifesta, & rationabili causa non valeat ex-
communicationis, vel interdicti sententia in-
nodari. Ad indicium autem hujusmodi pro-
tectionis ab Apostolica Sede perceptæ centum
obulos aureos sponte oblatos nobis, & successo-
ribus nostris annis singulis Census nomine per-
solvatis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostræ protectionis, & concessionis
infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si
quis autem hoc attentare presumpserit indi-
gnationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum
Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit in-
cursum.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis
Pontificatus Nostri Anno Quarto.

XX.

Lucanis ob Garfagnani occupationem de jure
Sedis Apostolicæ excommunicationis vinculo
jam innolatis præfigitur terminus ad resipi-
scendum, quo elapso nisi resipuerint Sedes
Episcopalis amotio alique graviore decer-
nuntur poenæ.

Ibidem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.
Venerabili fratri Archiepiscopo Pisano
salutem, & Apostolicam Benedi-
ctionem.

Veremur, ne Cives Lucani, qui opere
deberent alludere nomini lucendo
per devotionis, & fidei puritatem, vera sint luce
privati, in quibus alligare, quod factum erat, Pa-
storali diligentia nisi sumus, & reducere quod
abjectum, sed in eorum plaga, quæ longo tem-
pore jam duravit obfirmatum, invenimus fir-
mamentum, ita quod non inconvenienter de
ipsis possumus conquiri cum Propheta dicen-
tes: Curavimus Babilonem, & non est sanata;
quin imo instigante illo, qui malorum om-
nium est inventor, sic in suis iniquitatibus du-
raverunt, quod contriti non doleat, & percussit
non recipiunt disciplinam. Sane dicti Cives
spiritu furoris, & stimulis superbie concitati Se-
dis Apostolicæ Patrimonium, Terram videlicet
Garfagnani contra monita, obsecrationes, &
inhibitiones nostras multiplices invadere præ-
sumpserunt, eam ancillare volentes, & fux subji-
cere servituti, propter quod eos ab injuria no-
stra, & a futura confusione sua revocare cu-
rantes, ipsos excommunicavimus, & Terram
eorum Ecclesiastico supposuimus interdicto.

Lucanorum
obstinatio.

Quare ex-
communicati.

Corruunt in
poenâ.

lidem vero contemptis excommunicationis, &
interdicti sententiis protiores effecti prolapsi
semper in deterius pejora de die in diem priori-
bus commiserunt. Unde contra eos manus
Sedis Apostolicæ aggravantes in majorem con-
fusione ipsorum præfatam Terram Garfagna-
ni a ditione Lucani Episcopi duximus subdu-
cendam, quod ipsi parvipendentes, sicut & cen-
suram Ecclesiasticæ disciplinæ noluissent a vi-
sua sua mala reverti; sed eis fortius obstinatis, & in-
durantibus, faciem supra petram increduliter
nunc creverunt iniquitates eorum, quibus mul-
tiplicatis sanguis videtur sanguinem tetigisse,
propter quod ad illam necessitatem suis nos
operibus induxerunt, ut etiam si velimus, eisdem
impenitentibus parcere non possumus, ac im-
pietas videatur super impietatibus suis pietatem
habere. Nuper namque Terram prædictam
hostiliter destruentes, & crudelitatem nimiam
exercentes inter alia nefanda, quæ commise-
runt ibidem, imple prophætiæ Dei Sanctuaris
diruerunt, & in cinerem, & favillam redegerunt
Ecclesias, & Altaria etiam suffoderunt. Quare
digno judicio agitur, ut illorum crescente con-
temptu crescat & poenæ, & quoniam Apostolicæ
gratiæ se reddunt prorsus ingratis, quasi ejus
beneficium aspernantes, non remaneat gratia
cum ingratis, ut eam, quam non cognoverunt
habendo, saltem amittendo cognoscant, il-
lam.

Mittitur eis Gregorius sup- plicationem, Dignitatum, & honorum.

Mino Archiepiscopi mandatum, ut eosdem adnotat de excoisibus.

Date die 3. Julii 1230. Pont. An. IV.

Id.

Excoisium.

lamque se doleant amisisse. Asperiori ergo me- dicamento periti medici more utentes, qui fer- rum vulneribus adhibet cum fomentorum non sentiunt medicinam. Attendentes etiam quod nihil est justius, quam quod in eo quis puniatur, in quo nocetur deliquisse, de consilio fratrum nostrorum statuimus, nisi prefati Cives ad man- datum nostrum usque ad proxime venturum. Festum Assumptionis Beate Virginis revertan- tur super iis, pro quibus excommunicati sunt, & interdicti satisfactionem plenariam impensuri, eos Episcopali honore, quo se reddiderunt indi- gnos, & Ecclesie Cathedralis Canonicos digni- tate, si quam habeant ab Apostolica Sede, pri- vandos, ut sic demum doleant datum alienis honorem ipsorum, & in labores suos extraneos introisse, nos tunc cum Sapiente dicitur: Vocavi, & reverterunt, extendi manus meas, & non fuit, qui aspiceret, desperaverunt omne consilium meum, & increpationes meas penitus neglexe- runt. Quo circa fraternitati tue per Aposto- lica scripta districte precipiendo mandamus, quatenus Statutum hujusmodi non disteras pu- blicare. Et si memorati Cives usque ad preta- xatum terminum non redierint, tamquam pre magnitudine culpe divino Judicio reprobati sententias prolatas tam in Cives predictos, quam in factores eorum innovare progates to- tamque terram ipsorum arcuissimo supponere interdicto, ita quod preter penitentias Morien- tium, & Baptismata Parvulorum nulla ibi Sa- cramenta Ecclesiastica conferantur. Preterea Populis circumpositis sub pena excommunica- tionis, quam ipso jure contemptores incurrant, districtius interdicas, ne aliqua commercia exer- ceant cum eis, vel ad Potestariam, aut ali- quod aliud officium quemquam assumant de Ci- vitate Lucana, nec quicquam ipsorum quod- cumque officium recipiat in eadem; Statuta quoque, que Potestas Lucana siveque Officiales ediderint, & sententias quas tulerint Judices, ac Instrumenta, que conscripserint Tabelliones post terminum prenotatum nullius esse mo- menti auctoritate nostra decernas; paratus ni- hilominus partem quam tibi, & Ecclesie Pisane concessimus de predicta Dicecesi inter vicin- os Episcopos dividenda cum a nobis fieris re- quiritis recipere, ac receptam sicut alia jura Pisane Dicecesis defendere.

Datum Laterani quinto nonas Julii Ponti- ficatus Nostri Anno Quarto.

XXI.

Reconciliatio Frederici Romanorum Imperato- ris cum Romana Ecclesia, quibusdam posi- tis conditionibus pro ejusdem Ecclesie debita satisfactione.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Frederico Roma- norum Imperatori semper Augusto, & Regi Sicilia, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

SI Anna dilectum Tobie filii sui non su- stinens patienter mox lacrymis efflue- bat, si more impariens, exiliens quotidie circui- bat vias omnes, per quas remeandi fiducia vi-

debat, redditum anxie prestolando, & tandem in supercilio Montis sedens viso de longinquo filio redeunte, inexplicabili gaudio exultavit; quanto nunc tripudio hilarescat Mater Eccle- sia, que filium excessum pre Regibus Terrae de regione dissimilitudinis, ad se recipit redeun- tem. Quis valeat verbis, vel litteris explicare, cum non sit hominis etiam affectus proprios perfecte posse deprimere per affatus. Magnifi- cat siquidem anima nostra Dominum, & exul- tat spiritus noster in Domino salutari, qui de- precationem nostram, & misericordias suas a nobis non amovens cordi tuo misericorditer in- spiravit, ut anime tue salutis, dignitatis honori, & multorum quieti provide consulens, ad pie Matris gremium devote redires, que in expe- ctatione tui maternis affectibus cruciariis cru- ciata sepe pro tua conversione thus orationis Domino suppliciter adolevit, & immolavit la- crymabiliter vitulos laborum multorum filio- rum periculum perhorrescens. Nunc autem quia Matris gaudium est Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente, quam supra no- naginta novem Justos, qui se autumant peni- tentiam non egerunt, jubilat Ecclesia Generalis, eo quod tenebrosus turbo, qui pene involverat om- nem Terram, luci cedit optata, fragorque hor- rida tempestatis, que multis excidium minaba- tur, aridente serenitatis gratia subsiliscit. Nos etiam salutis, & honoris tui profectum sinceris affectibus cupientes Altissimi misericordia n- humiliter imploramus; ut qui te revocavit ad vitam det virtutis constantiam revocato, qua- tenus ubi abundavit delictum abundet & gra- tia, & precedens lapsus te reddat in omnibus cautiorem, quia procul dubio non est amor, qui possit aequari materno, nec ullus efficacior erga te, quam Ecclesie affectus gratie valeat inveniri. Ipse quoque fili charissime parti tue adesto sollicitus, ne de cetero patiaris te abduci, vel seduci pravis consiliis perversorum, qui non- que tua, sed que sua sunt inique querentes, fa- scinare, te gestant, ut exasperes Matrem tuam; Ceterum cum in sollemnitate tam celebri, tam solempni, quando te quasi in novum hominem, reformato gloriatur Coelestis Cura, & seculum jocundatur, magnificentiam tuam monificis de- ceat affluere beneficiis pietatis, eo quod non- solum Christiani Principes, sed etiam Pagani, qui veram Dei notitiam non habebant, in suis so- lemnitatibus tenebantur liberare captivos; Nos qui pro captivis, & afflictis orare tenemur, pre- cum nostrarum primitias affectione plenissimas imperiali mansuetudini duximus destinandas pro speciali munere postulantes, & adjurantes per illum Angelum, quem Dominus ad Animam, ac corporis tui custodiam deputavit, ne quod absit contristes eundem, qui precipue de tua conversione letatur, quatenus in hac solempni- tate, que specialis, & festivitas Angelorum Comitis Thomae, & quondam Raynaldi de Averia filios nobis liberaliter largiaris, eos ad nostram presentiam remittendo; Quia licet secundum formam pacis a Principibus acceptam de ipso- rum liberatione non fuerit dubitatum, si non- quam tamen tractatum fuisset, nequaquam eos Ecclesie negare te decet, qui tibi potest in longe majoribus respondere. Ut quid enim illi affli- gantur ulterius, cum te jam non oporteat in- aliquo

Lectum Ec- clesie exponit de penitentia Frederici.

Legatos Apo- stol. ut a ca- ptoivitate sol- vat Frederi- cum hortatur Pontifex.

Date die 18. Augusti 1230. Pont. An. IV.

Idem.

Prohibet.

Missa Min- istri Nunci ad Pontificem.

Quendam du- bia in Regula 2. Francisci.

An teneantur Fratres de eis observantiam

aliquo dubitare, qui habens manum Ecclesie adjuvicem ubique, ac undique secuta pores gau- dere quiete; Nobis siquidem principaliter atro- cem irrogari reputaremus injuriam, si contra te, quod absit, contingeret aliquid attentari. Datum Anagnini quinto Kalendas Septem- bris Pontificatus nostri Anno Quarto.

XXII.

Declaratio Regule Fratrum Minorum, eisdem a Sancto Francisco Instructore tradite, cum responsionibus dubis per eosdem Fratres alli- gatis.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris, ac Custodibus, ceterisque Fra- tribus Ordinis Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quo elongati a seculo, ut Columbe penis assumptis in excessum contem- plationis super vos ipsos altius evolastis, & conspectus peccatorum jacula pre- videtis, & plura, per que conspiciunt salus im- pediri profectum, cordis vestri oculus perscruta- tur. Unde que recta sunt alius, in conscientis vestris quandoque spiritus manifestat, sed splen- dore intelligentie spiritualis caligine humane infirmitatis obducto serpens, interdum dubi- tationis inducitur, & difficultates quasi inextricabiles ingeruntur. Sane constitutus nuper in- presentia nostra Nunciis, quos vos filii Pro- vinciales misistis, qui eratis in Generali Capitulo congregati, & te fili generalis Mini- ster personaliter comparet fuit Nobis exposi- tum, quod in Regula vestra quedam dubia, & obscura, & quaedam intellectu difficilia conti- nentur, sed sancte memorie Beatus Confessor Christi Franciscus volens regulam suam per ali- cuius Fratris interpretationes exponi manda- vit circa ultimum vite sue, cujus mandatum, ipsius dicitur testamentum, ut verba ipsius Re- gula non glossentur, & ut verbis utamur eju- dem, quod sic, vel sic intelligi debeant non di- catur. Adjiciens quod Fratres nullo modo ali- quas litteras ab Apostolica Sede petant, & alia quaedam interserens, que non possent sine mul- ta difficultate servari. Propter quod hesitantes an teneamini ad observantiam Testamenti pre- dicti, dubietatem hujusmodi de conscientis ve- stris, & fratrum vestrorum per nos amoveri petistis, & cum ex longa familiaritate, qua- dem Confessor nobiscum habuit, plenius nove- rimus intencionem ipsius, & in condendo pre- dictam Regulam, & obtinendo confirmatio- nem ipsius per Sedem Apostolicam sibi affi- ximus, dum adhuc essemus in minori officio constituti, declarari similiter postulatis dubia, & obscura Regule supradicte, necnon super qui- busdam difficultibus responderi. Sane quamvis predictum Christi Confessorem piam intencionem in prefato mandato habuisse credamus, & vos justis votis ejus, & desideris sanctis affecte- tis omnimode conformari. Nos tamen atten- dentes animarum periculum, & difficultates

quas propter hoc possitis incurere, dubietatem de vestris cordibus amovendo ad mandatum, illud vos dicimus non teneri, quod sine consensu fratrum, & maxime ministrorum quos univer- sos tangebatur obligare nequivit, nec succedentem suum quomodolibet obligavit, cum non habeat imperium par imperare. Ad hac sicut per pre- dictos Nuncios intelleximus dubitatur ab ali- quibus fratrum vestrorum, ne tam ad consilia, quam ad precepta Evangelii teneantur, tum quia in Regula vestre habetur principio Regula, & Vita Minorum Fratrum hac est scilicet Domini Nostri Jesu Christi Sanctum Evan- gelium observare vivendo in obedientia sine proprio, & in castitate, tum quia in fine ipsius Regule continentur hanc verba, Paupertatem, & humilitatem, & Sanctum Evangelium Do- mini Nostri Jesu Christi, quod firmiter promi- sissimum, observemus. Unde scire desiderant, an ad alia Evangelii teneantur consilia, quam ad ea, que in ipsa Regula preceptorie, vel inhibi- torie sunt expressa: preteritum, cum ipsi ad alia non se obligare intenderint, & vix vel nun- quam omnia possint ad litteram observari. Nos autem breviter respondemus, vos ad alia con- silia Evangelii non teneri per regulam, nisi ad ea, ad que vos obligastis in ipsa. Ad cetera non tenemini, sicut ceteri Christiani, & eo magis de bono, & aequo, quo vos obtulistis holocau- stum Domino medullatum per contemptum, omnium mundanorum. Item cum in eadem Regula sit inhibatum, ne fratres recipiant per se, vel per alios denarium, vel pecuniam ullo modo, & ipsi hoc in perpetuum observare de- siderent certiorari requirunt, si aliquibus ti- mentibus Dominum fideles aliquos per quos ipsi subveniant necessitatibus eorumdem, sine offensione Regule audeant presentare, ac ad fideles eosdem pro necessitatibus ipsis secuta recurrere conscientia, cum denarios, aut pecu- niam eos noverint accepisse. Quos tamen de- narios, vel pecuniam auctoritate propria non intendunt facere conservari, nec nomine de- positi exigere ab eisdem. Super quo duximus respondendum: quod si rem sibi necessariam velint frates emere, vel solutionem facere, pro jam erupta possunt, vel Nuncium ejus a quo res emitur, vel aliquem alium volentibus sibi elemosynas facere, nisi idem per se, vel per proprios Nuncios solvere maluerint, pre- sentare, qui taliter presentatus a fratribus non est eorum Nuncius, licet presentetur ab ipsis, sed illius potius, cujus mandato solutionem fa- cit, seu recipientis eandem. Idem tamen Nun- cius solvere statim debet, ita quod de pecunia nihil remaneat penes eum. Si vero pro alius im- minentibus necessitatibus presentetur, elemo- synam sibi commissam potest, sicut & Domi- nus apud spirituales, vel familiarem amicum fratrum deponere, per ipsum loco, & tempore pro ipsorum necessitatibus, sicut expedire vi- derit, dispensandam. Ad quem etiam fratres pro hujusmodi necessitatibus poterunt habere recurtum, maxime si negligens fuerit, vel ne- cessitates ignoraverit eorumdem. Preterea, cum in ipsa Regula contineatur expresse, quod fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec rem aliquam, ac ipsi processu tem- poris contaminari timeant ordinis paupertatem

An ad Evan- gelica cons- lia.

Quomodo ge- nere se de- beant in rece- ptione pecu- niarum.

tem praesertim, cum jam dixerint aliqui proprietatem mobilium pertinere ad totum Ordinem in communi; Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in hoc Animarum dignaremur providere periculis, & totius ordinis puritati. Dicimus itaque, quod nec in communi, nec in speciali debent proprietatem habere, sed utensilium, & librorum, & eorum mobilium, quae licet habere, Ordo usum habeat, & fratres secundum quod Generalis Minister, vel Provinciales disponendum duxerint, iis utantur salvo locorum, & domorum dominio illis, ad quos noscitur pertinere, nec vendi debent mobilia, vel extra ordinem commutari, aut alienari quomodo, nisi Ecclesiae Romanae Cardinalis, qui fuerit Ordinis Gubernator, Generalis, seu Provincialibus Ministris auctoritatem, super hoc praebuerit, vel assensum. Quia vero in quodam ejusdem Regulae Capitulo continetur, ut si qui fratrum instigante humani generis inimico mortaliter peccaverit, pro illis peccatis de quibus ordinatum fuerit, ut recurratur ad solos Ministros Provinciales, teneantur fratres ad eos recurrere quamcunq; poterunt, sine mora, ipsi pie dubitant, utrum hoc de peccatis publicis tantum intelligi debeat, an de publicis pariter, & privatis. Respondemus igitur praedictum Capitulum ad manifesta tantum, & publica pertinere volentes, ut Generalis Minister constituat, vel constitui faciat tot per Provincias, quot earum Ministri viderint expedire, de maturioribus, & discretioribus Sacerdotibus, qui super privatis audiant penitentes, nisi fratres Ministri, aut Custodibus suis ad loca eorum declinantibus maluerint confiteri. Ceterum cum prohibente Regula nulli fratrum liceat Populo praedicare, nisi a Ministro Generali fuerit examinatus, & approbatus, & sibi officium Praedicationis ab ipso concessum; certificari petitis utrum pro laboribus fratrum, & periculosis discursibus evitandis Generalis Minister dictam examinationem, approbationem, & commisionem officii Praedicationis discretis aliquibus committere valeat pro examinandis generaliter illis, qui in Provinciis sunt statuti, vel specialiter pro quibusdam. Ad quod damus tale responsum, quod haec Generalis Minister, nulli potest absenti committere; sed qui examinatione indigere creduntur, mittantur ad ipsum, vel cum Ministris Provincialibus conveniant propter hoc in Capitulo generali: si qui vero examinari non egent pro eo, quod in Theologica facultate, & praedicationis officio sunt instructi, si aetatis maturitas, & alia, quae requiruntur in talibus, conveniant in eisdem, possunt, nisi quibus Minister Generalis contradixerit, & modo quo dictum est Populo praedicare. Super eo autem, quod dubitant Fratres, ac Vicarii Provincialium Ministrorum, quos ipsi sibi substituunt, cum ad Capitulum veniunt generale, possint ad ordinem recipere venientes, vel ejicere jam receptos, dicimus, quod non possunt, quia nec hoc Ministris ipsis permittitur, nisi eis specialis super hoc licentia concedatur, quibus etiam Generalis Minister, sicut concedere, sic negare potest licentiam praedictam; & cum, juxta eandem Regulam, aliis quam Ministris Provincialibus fratrum receptio committi non valeat; multo minus potestatem habeant Pro-

An rei cuiusquam maneat penes Ordinem propeccata.

Qualiter recurrendum de peccatis ad Ministros.

Quomodo examinandi & instruendi Praedicationes.

Qui possint fratres recipere & ejicere.

vinciales Ministri hoc aliis committendi, quibus id, & non aliis est commissum. Insuper dubitantibus vobis, an pro eo quod in Regula dicitur, ut decedente Generali Ministro a Provincialibus Ministris, & Custodibus in Capitulo Pentecostes fiat electio successoris, omnium Custodum multitudinem oporteat ad generale Capitulum convenire, an ut omnia cum majori tranquillitate tractentur, sufficere possit, ut aliqui de singulis Provinciis, qui vocem habeant aliorum intersint; taliter respondemus, ut singularum Provinciarum Custodes unum ex se constituant, quem cum suo Provinciali Ministro pro ipsis ad Capitulum dirigant, voces suas committentes eidem. Quod etiam cum statueritis per vos ipsos, statutum hujusmodi duximus approbandum. Denique quia continetur in Regula supra dicta, quod fratres non ingrediuntur Monasteria Monialium, praeter illos quibus a Sede Apostolica concessa fuerit licentia specialis, quamquam hoc de Monasteriis Pauperum Monialium inclusarum fratres haecenus intelligendum esse crederent, cum earum Sedes Apostolica curam habeat specialem, & intellectus hujusmodi per Constitutionem, quamdam tempore data Regula, vivente adhuc Beato Francisco, per Provinciales Ministros fuisse credatur in generali Capitulo declaratus, certificari nihilominus postulatis, an hoc de omnibus generaliter, cum Regula nullum excipiat; an de solis Monasteriis intelligi debeat Monialium praedictarum. Nos utique, generaliter id esse prohibitum de quarumlibet Cenobiiis Monialium, respondemus, & nomine Monasterii volumus Clastrum, Domos, & Officinas interiores intelligi pro eo, quod ad alia loca, ubi etiam homines seculares conveniunt, possunt fratres illi causa praedicationis, vel elemosinae petendae accedere, quibus id a Superioribus suis pro sua fuerit maturitate, vel idoneitate concessum, exceptis semper praedictarum Monasteriis inclusarum, ad quae nulli datur accedendi facultas sine licentia Sedis Apostolicae specialis.

Qui concurrant ad electionem Generalis Ministri.

Quid intelligendum circa ingressum in Monasteria Monialium.

Datum Anagninae sextodecimo Kalendas Novembris Pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 17. Octob. 1230. Pont. An. IV.

XXIV.

Quod Tyrones infra tempus probationis habitum dimittere, & ad secularia vota remeare absque Apostolica nota libere, & licite possint, & valeant.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Quia nonnullos loca Religiosa absque probatione intrare contingit, & infra tempus probationis exire, ad seculum redeuntis Apostolicae criminis arguuntur, super quo fuit haecenus a pluribus dubitatum, quia cum tempus probationis concessum continere in se videatur liberam optionem eligendi alterum e duobus, vel in Monasterio tales remaneant, aut abcedant liberi, etiam post promissam de stabilitate perseverantiam, sicut in Beati Bo-

Causa dande Constitutionis.

XXIV.

Confirmatio Concordiae inter Sanctorum Laurentii in Damasco, & Eustachii de Urbe Capitula inter nonnullarum Ecclesiarum Jurisdictione.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archiepiscopo, & Clericis Ecclesiae Sancti Eustachii de Urbe, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ea quae Judicio, vel Concordia terminantur, firma debent, & illibata consistere; & ne in recidiva contentione scrupulum relabatur, Apostolice convenit praesidium communiti.

Eapropter dilecti in Domino filii vestris devotis precibus inclinati compositionem, quae inter vos ex parte una, & Priorem, & Clericos Ecclesiae Sancti Laurentii in Damasco de Urbe; ex altera, super Investitura Sacerdotum Scrutinio, Baptismate, & Capitulo quatuor Cappellarum Sancti Pantaleonis videlicet, Sancti Sebastiani, Sancti Benedicti, & Sancti Silvestri amicablem intervenit, ad instar felicis recordationis Alexandri Papae Praedecessoris nostri, sicut sine pravitate provide facta est, & ab utraque parte sponte recepta, & in ejus litteris super hoc confectis prospeximus contineri; auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitis. Ad majorem vero cauteham tenorem litterarum ipsarum praesentibus duximus inferendum, qui talis est: Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Petro Archiepiscopo, & Clericis Sancti Eustachii, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum inter Ecclesiam vestram, & Ecclesiam Sancti Laurentii in Damasco de Investitura Sacerdotum Scrutinio Baptismate, & Capitulo quatuor Cappellarum Sancti Pantaleonis videlicet, Sancti Sebastiani, Sancti Benedicti, & Sancti Silvestri controversia sit aliquandiu agitata tandem inter vos, & Clericos Sancti Laurentii in Damasco de consensu, & auctoritate dilectorum filiorum nostrorum Petri tituli ejusdem Ecclesiae Sancti Laurentii Presbyteri, & Ugolini Ecclesiae vestrae Diaconi Cardinalium super his amicablem compositionem intercessit, quam ut futuris temporibus inviolabiliter observetur, praesentibus litteris duximus annotandam. Sane Sacerdotes praescriptarum Cappellarum ad Ecclesiam vestram pertinentium Scrutinium, solemnem Baptismum, qui fit in Sabbato Sancto, Capitulum in majori Hebdomada, & duo alia Capitula, ad quae infra annum vocati fuerint, eidem Ecclesiae Sancti Laurentii sine contradictione exhibebunt. Ita quidem quod singuli, qui in aliqua praedictarum Cappellarum pro tempore fuerint ordinati, haec dumtaxat Ecclesiae Sancti Laurentii sicut diximus exhibebunt. Crisma vero, & Oleum, Sanctum supra dictae Cappellae ab Ecclesia Sancti Laurentii tantum recipient si gratis, & absque omni pravitate dare voluerit. Si quis autem praedictorum Presbyterorum haec, ut statutum est, & nominatum expressum, Ecclesiae Sancti Laurentii noluerit exhibere, Clerici Sancti Lau-

Benedicti Regula continetur. Varia quoque probationis tempora ex diversitate Personarum causarum, & conditionum fuerint instituta, quibus quandoque triennium in habitu seculari, quandoque biennium fuit Statutus Canonice, ac Sanctione legalis provisionis indultum, & tandem ex praefata Regula, & Beati Gregorii Papae prohibitione nihilominus interdictum, ne ante unius anni probationem aliquis in Monachum admittatur; Personae hujusmodi Apostatae non videntur, praesertim cum a Praedecessoribus nostris pluries dicatur esse responsum; Novitios ante susceptum Religionis habitum in probatione positos ne ad statum pristinum redire valeant prohiberi. Licet autem Praedecessores nostros super hoc diversa sensisse aliquibus videatur, credendum tamen non est, quod injicere voluerint laqueum animabus, quae a diversis, & variis irruentibus mortis occasionebus sunt potius eruae, cum ex imperitia, seu negligentia in hoc simpliciores maxime facile caperentur. Et quod de probatione facienda scriptum est, consilii esse potius creditur, quam precepti, quia & si videatur alicubi ommissa professio praesumptionem conversionis inducere, ne licet omitterenti illam ad seculum postmodum remeare, non tam protestationis omissio, quam assumptio habitus Religionis, qui datur Professus, de quo mentio specialiter habetur ibidem, facultatem admittit ad seculum redeundi. Nos autem animarum saluti providere volentes, & amovere materiam scandalorum, de consilio fratrum nostrorum praesentis decreto statuimus, Novitios in probatione positos ante susceptum Religionis habitum, qui dari profitentibus consuevit, vel ante professionem emissam, ad priorem statum redire posse libere infra annum, nisi evidenter appareat quod tales absolute voluerint vitam mutare, & in Religione perpetuo Domino deservire, cum quilibet renunciare valeat ei, quod pro se noscitur introductum. Ad ambiguitatem omnem penitus amputandam, nihilominus statuimus, ut cum in quibusdam locis Religiosis Novitiorum habitus non distinguatur ad habitum Professorum, Professionis tempore benedicantur vestes, quae profitentibus conceduntur, ut Novitiorum a Professorum habitu discernatur.

Tyrones infra tempus probationis habitum dimittere non sunt Apostatae.

Dubia nonnulla super hoc explicantur.

Novitii itaque libertatem habent ad pristinum statum redeundi.

Causula.

Dat. die 18. Martii 1231. Pont. An. IV.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani quintodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Idem.

Recordium.

Scarus quatuor.

Compositio facta tempore Alexandri III. Pp.

Confirmatio super hoc ejusdem Alexandri littera.

Quae fuerit Concordia.

Laurentii denunciabunt vobis, ut eum que dicta sunt eidem Ecclesie Sancti Laurentii exhibere compellatis, & si contemptor extiterit, & tribus vicibus vocatus non satisfecerit, spatio viginti dierum elapso Ecclesia Sancti Laurentii ipsum interdicendi, & postmodum excommunicandi liberam habeat potestatem. In hoc si quidem Ecclesia vestra sine fraude juvabit Ecclesiam Sancti Laurentii. Et si Populus interdictus, vel excommunicato favorem prestat, voluerit, Ecclesia Sancti Laurentii sine fraude juvabit Ecclesiam vestram, vel ad removendum contumacem ab Ecclesia, vel ad cogendum ipsum ad satisfactionem, prout Ecclesia vestra elegerit: Ecclesia autem Sancti Laurentii nihil ultra in prenominationis Cappellis, seu a Cappellanis eorum de cetero postulabit, vel sibi vindicare presumat, per quod jus, & consuetudines Ecclesie vestre, quas in eisdem Cappellis habet, in aliquo minuantur. Præterea predicti Cappellani ea, que in ipsis Capitulis ad honorem Ecclesie Sancti Laurentii tractantur, observabunt: Ita tamen quod si quid fuerit in ipsis Capitulis ad diminutionem juris, & consuetudinum Ecclesie vestre, vel Cappellarum ipsarum tractatum, observare nullo modo cogantur. Verumtamen nulla earundem Cappellarum interdictum, vel excommunicatum ab Ecclesia Sancti Laurentii recipiet; imo pro excommunicato, & interdicto ipsum tenebit. Omnem autem ordinationem, & dispositionem super iamdudum Cappellis, libere, ac pacifice absque alicujus contradictione Ecclesia vestra de cetero habeat, salvo tenore conventionis. Insuper etiam pro bono pacis interdictum, aut excommunicatum in sua Jurisdictione a Capitulo Ecclesie vestre Ecclesia Sancti Laurentii non recipiet; imo eum pro interdicto, & excommunicato tenebit. Et hoc idem faciet Ecclesia vestra de interdicto, & excommunicato ab Ecclesia Sancti Laurentii. Ne igitur controversia, que amicabilem finem suscepit, iterum suscitetur, præscriptam conventionem ratam habemus, & firmam, eamque ad petitionem utriusque partis, auctoritate Apostolica confirmantes presentis scripti patrocinio communitus. Statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Anagnini quartodecimo Kalendas Augusti.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani quinto idus Aprilis Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Clausula.

Dat. die 9. Aprilis 1231. Pont. An. V.

Innovatio Privilegiorum, aliorumque Indultorum a Zacharia Papa Sacro Gallinensi Cœnobio concessorum.

Ibidem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monasterii Cassinensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum multa precum instantia devote, ac humiliter nuper postulatis a vobis, ut bonæ memoriæ Zachariæ Pape Prædecessoris nostri Privilegium Monasterio vestro concessum propter vetustatem ipsius, maxime cum filium, cui Bulla adhebat pro majori esset parte contractum, & alterius forme foret ejusdem litteræ quam moderna, mandarem (sub Bulla nostra) litteris annotari. Nos igitur eodem Privilegio diligenter inspecto, ne jus posset ejusdem Monasterii deperire, Privilegium illud presentibus de verbo ad verbum annotari fecimus ad cautelam Apostolici favoris ei præstitum impendendum; ita quod per hoc nihil plus juris accrescat eidem Monasterio, quam ei per dictum Privilegium fuisse indultum; cum per id conservare jus antiquum, non novum ei concedere intendamus. Tenor autem ejusdem Privilegii talis est:

Zacharias Episcopus Servus Servorum Dei &c.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre annotationis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani quarto Idus Aprilis Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Zacharias Cassinensis concessit Diploma.

Confirmatur.

Clausula.

Dat. die 10. Aprilis 1231. Pont. An. V.

Præscribuntur nonnulla Statuta, & Ordinationes pro bono regimine Universitatis Studii Generalis Parisien. a Magistris, ejusdemque Scholaribus servanda.

Ibidem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis universis Magistris, & Scholaribus Parisien. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Parentes scientiarum Parisiis, vel altera Cariathesepher Civitas litterarum carere claret, magna quidem, sed de se majora facit optari docentibus, & discipulis gratiosa, in qua utique, tamquam in Officina Sapientie speciali habet argentum venarum suarum principia, & auro locus est, in quo rite conflatur, ex quibus prudentes eloqui mystici murenulas aureas vermiculatas argento cudentes, & fabricantes monilia ornata lapidibus pretiosis, imo nulli

Encomium Studii Parisiensis.

nulli pretio comparandis Sponsam Christi decorant, & decorant; ibi ferrum de terra tollitur, quia dum terrena fragilitas fortitudine solidatur, lorica fidei, gladius spiritus, & cætera, inde fit Christianæ militiæ armatura potens adversus aceras potestates, & lapis calore solutus in æs vertitur, quia corda lapidea Sancti Spiritus afflata fervore, dum ardent, incendunt, & sunt prædicatione sonora præconantia laudes Christi. Quare non est dubium, quin Deo, & hominibus graviter displiceret, quisquis in Civitate prædicta gratiam tam insignem niteretur ullatenus disturbare, vel disturbantibus se pro viribus potenter non apponeret, & patenter. Unde cum super discussione ibi Diabolo instigante suborta, studium enormiter disturbante, quaestiones ad nos delatas audiverimus diligenter, eas potius provisionis moderamine, quam judiciali sententia de fratrum nostrorum consilio duximus sopiendas; Circa statum itaque Scholarium, & Scholarum hæc statuimus observanda, videlicet quod quilibet Cancellarius Parisien. vocatis ad hoc, & presentibus pro Universalitate Scholarium duobus Magistris in sua institutione jurabit, quod ad regimen Theologie, ac Decretorum bona fide secundum conscientiam suam loco, & tempore secundum statum Civitatis, & honorem, ac honestatem facultatum ipsarum, non nisi dignis licentiam largietur, nec admittet indignos Personarum, & Nationum acceptione submotam. Ante vero quam quemquam licentiet infra tres menses a tempore petitiæ licentiæ, tam ab omnibus Magistris Theologie in Civitate presentibus, quam a viris honestis, & litteratis, per quos veritas sciri possit, de vita, scientia, & facundia, nec non proposito, & spe proficiendi, ac aliis, que sunt in talibus requirenda, diligenter inquirat, & inquisitione sic facta quid deceat, & quid expediat bona fide det, vel neget secundum conscientiam suam petenti licentiam postulatam. Magistri vero Theologie, ac Decretorum quando incipient legere, præstabit publice juramentum, quod super præmissis fidele testimonium perhibebunt. Cancellarius quoque jurabit, quod consilia Magistrorum in malum eorum nullatenus revelabit Parisien. Canonicis libertate, ac jure in incipiendo habitis in sua manentibus firmitate. De Philosophis autem, & Artibus, ac aliis Cancellariis bona fide promittet examinare Magistros, & non nisi dignos admittens repellat indignos. Cæterum quia ubi non est ordo, facile reperit horror, Constitutiones, seu Ordinationes providas faciendi de modo, & hora legendi, & disputandi de habitu ordinato, de mortuorum exequiis, necnon de Bachelariis, qui, & qua hora, & quid legere debeant, ac hospitiorum taxatione, seu etiam interdicto, & rebelles ipsis Constitutionibus, vel Ordinationibus per subtractionem Societatis congrue castigandi vobis concedimus facultatem; Et si forte vobis subtrahatur hospitiorum taxatio, aut quod absit vobis, vel alicui vestrum injuria, vel excessus inferatur enormis, utpote mortis, vel membri mutilationis, nisi congrua monitione præmissa, infra quindecim dies fuerit satisfactum, liceat vobis usque ad satisfactionem condignam suspendere lectiones, & si alicquem vestrum indebitè incarcerari contigerit,

Juramentum a Cancellario præstandum de licentiis &c.

Inquisitio de his faciendis ante licentiam dandam

Privilegium nonnulla conceditur Magistris.

fas sit vobis nisi monitione præhabita cesset injuria, statim a lectione cessare, si tamen id videbitis expedire. Præcipimus autem, ut Parisienis Episcopus sic delinquentium castiget excessus, quod Scholarium servetur honestas, & maleficia non remaneant impunita, sed occasione delinquentium non capiantur ullatenus innocentes, imo si contra quemquam suspicio fuerit orta, probabilis, honeste detentus idonea cautione præstita cessantibus Carcerariorum exactionibus dimittatur; quod si forte tale crimen commiserit, quod incarceratione sit opus, Episcopus in carcere culpabilem detinebit Cancellario habere proprium carcerem penitus interdicto. Prohibemus insuper ne Scholaris pro contracto debito de cetero capiatur, cum hoc sit Canonice, & legitimis Sanctionibus interdictum, sed nec Episcopus, vel Officiales ejus, seu Cancellarius penam pecuniariam pro excommunicationis amenda, vel alia qualibet Censura requiret, nec Cancellarius a licentiandis Magistris juramentum, vel obedientiam, seu aliam exigat cautionem, nec aliquod emolumentum, seu promissionem recipiet pro licentia concedenda juramento superius nominato contentus. Porro vacationes illius non extendantur, de cetero ultra mensem, sed vacationum tempore Bachelarii si voluerint, suas continent lectiones. Inhibemus autem expressius, ut Scholares per Civitatem armati non vadant, & turbatores pacis, & studii Universitas non defendat, & illi, qui simulant se Scholares, nec tamen Scholares frequentant, nec Magistrum aliquem profitentur, nequaquam Scholarium gaudeant libertate. Ad hæc jubemus, ut Magistri Artium unam lectionem de Prisciano, & unam post alium ordinarie semper legant, & libris illis naturalibus, qui in Concilio Provinciali ex certa causa prohibiti fuerint, Parisiis non utentur, quousque examinati fuerint, & ab omni errorum suspitione purgati. Magistri vero, & Scholares Theologie, in facultate, quam profitentur, se student laudabiliter exercere, nec Philosophos se offendent, sed fatigant fieri Theodochi, nec loquantur in lingua Populi, & Populi Linguam Hebraeam eam Azotica confudentes, sed de illis tantum in Scholis quaestionibus disputent, que per libros Theologicos, & Sanctorum Patrum tractatus valeant terminari. Præterea de bonis Scholarium, qui intestati decedunt, vel rerum suarum ordinationem aliis non committunt, sic duximus providendum, videlicet ut Episcopus, & unus de Magistris, quem ad hoc Universitas ordinaverit recipientes omnia bona defuncti, & in loco tuto, & idoneo deponentes statuent certum diem, quo illius obitus in patria sua valeat nunciari, & illi, ad quos bonorum ejus est successio devoluta, possint Parisiis accedere, vel idoneum Nuncium destinare, & si venerint, vel miserint, restituentur eis bona cum cautela, que fuerit adhibenda. Si vero non comparuerit aliquis, ex tunc Episcopus, & Magister bona ipsa pro anima defuncti, prout expedire viderint, erogabunt; nisi forsitan ex aliqua iusta causa venire nequiverint successores, & tunc erogatio in tempus congruum differatur. Verum quia Magistri, & Scholares, qui damnis, & injuriis læsili juramento invicem sibi præstito a Civitate Parisien. dissipato studio discesserunt, visi

Episcopi Parisiis, jus Scholarum delinquentes.

Exemptiones eidem capcellis.

De vacationibus activis.

De Magistris Artium.

De Magistris Theologie.

De bonis Scholarium obuentium.

1231.

sunt, causam agere non tam propriam, quam in communem, nos generalis Ecclesie necessitate, ac utilitate pensata, volumus, & mandamus, ut postquam a charissimo in Christo filio nostro Illustri Rege Francorum Magistro, & Scholarius Privilegia exhibita fuerint, & de ipsorum malefactoribus amende taxate, Parisiis licite studeant, nulla prorsus de mora, vel reducto, infamia, vel irregularitate notandi.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Provisionis, Constitutionis, Concessionis, Prohibitionis, & Inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. die 19. Aprilis 1231. Pont. An. V.

Datum Laterani Idibus Aprilis Pontificatus nostri anno quinto.

XXVII.

Idem.

Quod a Clero in Ecclesiis Urbis servetur Ordo videlicet, ut Presbyteri Diaconis preferantur, isti vero Subdiaconis precedant.

Exordium.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectoribus Fraternalitatis, & universo Clero Urbis salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Gravitas in Ecclesia dicitur.

UT universalis Ecclesia pulchritudo membris effigiata distans, que non eundem actum habentia, invicem sibi unanimi charitate ministrant, non solum servetur integritas, verum etiam officiosius operetur, instar Curie Regni celsis ordinum varietate distinguitur, & insignitur titulis dignitatum, quibus Viri digni decorati decenter secundum differentes datas a Domino gratias in ea, qua vocantur vocatione, digne studeant famulari. Unde ne membrum in corpore scandalum facere videatur, expedit, ut qui minores sunt ordine, nequam postponi majoribus dedignantur, cum alias ridiculum videretur, si proventi ad ordines altiores in locis inferioribus remaneret. Ut igitur in Ecclesiis Urbis singula quaque locum teneant sortita decenter, volentes ut Apostolicæ Sedi, cujus sunt membra, sicut convenit, conformentur, de fratrum nostrorum consilio presenti decreto statuimus, ut de cetero in qualibet Ecclesia Presbyteri primum locum, Diaconi secundum, Subdiaconi tertium, & sic de reliquis obtineant ordinatum, etiam si posterius admitantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. die 10. Maji 1231. Pont. An. V.

Datum Laterani quarto Idus Maji Pontificatus nostri anno quinto.

1231.

1231.

AN. CH.

XXVIII.

Confirmatio Regule Ordinis S. Marci Mantuan. cujus Prioribus indulgetur, ut Laicos, qui apud eos Regularem habitum receperint, ad primam Tonuram promoveri valeant.

Idem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Prioribus, & Collegis Ecclesiarum Ordinis Sancti Marci Mantuan. tamen presentibus, quam futuris hanc Regulam professis in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Plæ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, ut & devotio- nis sinceritas emittat, & utilitas postulata vires indubitanter assumat.

Regulam ab eis emendam continet.

Propter dilecti in Domino filii vestris postulationibus inclinati Regulam, quam deliberatione provida statuentes communiter approbavistis, a felici recordationis Innocentio Papa Prædecessore nostro vobis fratribus Sancti Marci dudum roboratam ante Concilium Generale, ac de mandato bone memorie Honorii Papæ Prædecessoris nostri in quibusdam correctam, secundum quod vobis magis expedire prospeximus, ad petitionem vestram fecimus emendari, eamque vobis, & omnibus eandem Regulam profiteri volentibus auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus, cujus tenorem præsentibus litteris notari fecimus, qui est talis.

Regule tenore.

Quoniam favente Deo, Nos Priores, & Conventus Ecclesiarum Ordinis Sancti Marci de Mantua uni Domino servire, unique Regi disponimus militare, volentibus nobis Sancti Patrum imitari vestigia, unum præcipue necessarium est, ut omnibus nobis sit cor unum, & anima una in Domino, & unius moris habitus in Domo Domini militanti, ut sic pervenire mereamur ad illam unam, quam Propheta in triumphanti Domo Domini postulat possidere. Quod quidem, ut possimus facilius obtinere, ad honorem Dei, ac Virginis gloriosæ, aliorumque Sanctorum Regulam Canonicam, prout inferius descripta est, ordinavimus a nobis nostrisque successoribus secundum infirmitatem nostram perpetuo observandam. Fratres, & Sorores intra Canonicas suas silentium teneant ab ultimo signo Completorii usque ad constitutum signum post laudes Matutinas. In Choro quoque, Dormitorio, Claustro, & Refectorio continuum silentium teneatur, nisi forte pro necessitate, vel utilitate, loquendi licentia concessa fuerit a Priore. Licet tamen Priori dum ad mensam steterit, vel eo absente tenenti locum ejus aliquid pro utilitate cum aliquo leniter dicere. Si quid autem opus fuerit alicui, signo petatur non verbo: Officialibus quoque in ordine designatis, & etiam aliis Fratribus, & Sororibus, quibus Prior duxerit concedendum, silentii tempore cum gravitate, ac moderatione loqui liceat in locis, que in Capitulo determinata fuerint ab eodem. Ubique etiam loqui liceat universis, si videatur imminere periculum incendii vel Latronum: Infirmi etiam in Infirmito-

De concordia servanda.

Observanda que regula.

Silentio.

mitorio commorantes sub hac lege silentii minime abstringantur. Ipsi tamen sibi sint lex, & timeant oculos Dei offendere, qui bonos, & malos in locis omnibus contemplantur. Nemo nostri Ordinis ex quo professione fecerit proprium aliquid habeat, vel suum esse aliquid etiam dicat, nihilque liceat ei dare absque Prioris sui licentia, aut accipere aliquid quod, quamcunque commode poterit, non exponat voluntati Prioris, cum nec propria corpora, nec voluntates etiam habere debeant in propria potestate. Ab octavis Pasche, usque ad Exaltationem Sancte Crucis, usque ad Pascha, exceptis diebus Dominicis, continuam jejuniis observentur. Conventus tamen, qui gravioribus occupantur laboribus, quartis, & sextis feriis, & in solemnibus jejuniis, & per totum Adventum teneantur si militer jejunare, sed cum agunt opera leviora, omni tempore, sicut Canonici, secundum Prioris arbitrium jejunare similiter teneantur. Licet tamen Priori ab octavis Pasche, usque ad Kalendas Octobris relaxare jejunia, cum id viderit expedire. Debilibus quoque, & Senibus, & Adolescentibus omni tempore cum Priori expedire videbitur rigor jejuniis relaxetur. Minutis etiam liceat bis se reficere, prima, secunda, & tertia die minutionis, nisi præcipuum jejunium tunc occurrat. Qui eques eundo de consensu Prioris fuerint in itinere constituti: ab Octavis Pasche, usque ad Exaltationem Sancte Crucis nisi in sexta feria, & in præcipuis jejuniis jejunare minime teneantur. Illis autem, qui pedes vadunt, omni tempore liceat bis se reficere, excepto in Adventu, & in præcipuis jejuniis, & dum in aliquo loco moram pertraxerint; si fieri poterit sine gravamine sociorum. Infirmi autem, qui talem infirmitatem habent, que appetitum non multum turbet, nec eos multum debilitet lectum, & cibaria Conventus, & jejunia non immutet. Si tamen in aliquo cum talibus Priori videbitur dispensandum, indulgeat moderate. Alii autem infirmi, qui egritudine gravi, & grandi debilitate minime molestantur, in præcipuis jejuniis, & per totum Adventum secundum considerationem Prioris jejunent. A carnibus, & sanguine omni tempore fratres omnes, & Sorores abstineant, præter omnino debiles, & egrotos, quibus usus eorum ex infirmitate, ac pro reparatione concedi poterit in Infirmitorio a Priore, vel etiam alibi, ubi ipse cum deliberatione Capituli pro evidenti necessitate, vel rationabili causa viderit expedire; sed cum ita convaluerint, quod convenienter aliis poterint uti cibis, cessent ad voluntatem Prioris, & sciant licentiam eandem sibi ulterius interdiciam. Usus autem casei, & ovorum omnibus ubique conceditur, excepto quod Fratres, & Sorores Sancti Marci prædicti intra districtum Mantue denegatur, nisi ex dispensatione, sicut de carnibus est expressum, ne violenter favorabilis consuetudo per Sedem Apostolicam approbata, quam hæcenus servaverunt. In omnibus autem sextis feriis, & præcipuis jejuniis, & per totum Adventum omnes ubique ab ovis, & caseo debeant abstinere, nisi ex dispen-

Com quibus dispensandum.

Cibis.

satione, sicut de carnibus superius continetur. Sane Conventui duo cocta pulmenta in die sufficiant, sive una sit refectio, sive due. Si quid autem addendum videbitur, moderate fiat servata in omnibus parcitate. A Pascha, usque ad Exaltationem Sancte Crucis Clerici pauperes in lectis suis post prandium, vel post sextam, quando jejunant usque ad nonam, nisi forte a Priore, vel tenenti vicem ejus aliquando absolvantur; eodem etiam ordine quiescant in lectis suis Sorores: sufficiat cuilibet Clericorum una Cappa, una Cotta lineæ, duo Scapularia laneæ, due Tunice, unum Scapulare Pelliceum, sive una Pellicia, & unum Pelliceum sine Jappa. Verumtamen in arbitrio sit Prioris pro Jappa tertiam Tunicam fratribus providere, & nulla vestis pellicea habeatur, nisi Ovina, vel Agnina mediocriter grossa. Item due Stamineæ poterit tamen Prior pro stamineis Camisias de panno stuppeo grosso concedere, quibus viderit expedire. Item duo femoralia, due caligæ laneæ, & quatuor laneæ sine pedibus, quatuor scuffones, & duo subtelares, & due botte filtrate, & duo pilei lanei, vel pellicei. Sufficiant autem cuilibet unus saccus, & unum capitale de plumis, qui duorum pedum longitudinem non excedat, duo lineamina laneæ, coopertorium ovinum, & scutella, sive cultra non curiosa, sed simpliciter operata. Conventus prædicta sufficiant vestimenta, & eisdem stramentis lectorum, & calciamentis, & pileis sint contenti; Cottam tamen & bottas non habeant, nisi pro aliqua rationabili causa botte concedantur al cui a Priore; singulis tamen eorum pro bottis par unum conceditur Cappellorum. Sufficiant etiam cuilibet Sororum una clamis, due binde, tunica una superior cum caputo, & due inferiores, unum scapulare laneum, una guarnacia pellicea; Camisias vero, vel stamineas, & lectulernia, & argenti calciamenta, & pileos, ita eis habere liceat, sicut Clericis licitum est habere. Omnia vero lanea indumenta sint naturalis coloris, & non tincta: de colore vero, vel grossitudine vestium, nullus murmuret, vel causetur, nec interdiciamus vestimenta de panno, lana, linoque contexta. Infirmis autem in Infirmitorio jacentibus, & etiam in iter agentibus lineaminiibus laneis, & lectis plumis uti licebit. Licet etiam Priori superaddere aliquid de vestibus, vel lectulerniis, sive caputis operimentis, seu etiam calciamentis, non justa curiosorum voluntatem, sed secundum honestatem, vel necessitatem nullam evidentem. In hac tamen, seu alia qualibet dispensatione non attendat Prior malam voluntatem invidentium, sed paterno affectu necessitatibus indigentium condescendat, quia secundum exemplum Apostolicum dividendum est omnibus cum timore Domini, prout cuique opus erit. Canonicis vero non liceat uti Cortis, nisi tantum in Capitulo, & in Choro in Divinis Officiis, & in obsequiis circa Altaria exhibendis, & cum ad opus Dei in Ecclesiam vadunt; seu inde redeunt, & in afferendo ignem, & aquam, & alia que necessaria sunt Divinis Officiis. Et si egrediatur quisquam cum Cotta, non cogatur eam deponere, quamdiu agitur opus Dei. Cottas nimis subtiles, vel etiam sumptuosas nullas faciat, nec ab aliis recipiat etiam gratis datas. Priori etiam, & aliis omnibus omnino interdicitur, ut

Vestis us. & Lectulo.

Usi Cottarum.

sanctitatis coronat, & honorat in caelis, nos venerationis officio laudemus & glorificemus in terris; cum ipse potius laudetur, & glorificetur in illis, qui est laudabilis, & gloriosus in seculo, & in sanctis. Ut enim suae virtutis potentiam mirabiliter manifestet, & nostrae salutis causam misericorditer operetur, fideles suos, quos semper coronat in caelo, frequenter & honorat in seculo, ad eorum memorias signa faciens & prodigia, per quae pravitas confundatur haeretica, & fides catholica confirmetur, fideles mentis torpore discusso, ad boni operis excitentur instantiam; haeretici depulsi in quae jacent caecitatis caligine, ab invio reducantur ad viam, & Judaei, atque Pagani vero lumine cognito, currant ad Christum, lucem, viam, veritatem, & vitam.

§.1. Unde nos charissimi, etsi non quantas debemus, quantas tamen possumus gratias agimus gratiarum omnium largitori, quod diebus nostris ad confirmationem catholicae fidei, & ad confusionem haeretice pravitatis evidenter innovat signa, & mirabilia potenter immutat, faciens illos coruscare miraculis, qui fidem catholicam tam corde, quam ore, necnon & opere roborant. De quorum numero sanctae memoriae Beatus Antonius de Ordine Fratrum Minorum, qui olim degens in seculo, magis pollebat meritis, nunc vivens in Caelo multis coruscant miraculis, ut ejus sanctitas certis indicis comprobetur.

§.2. Cum enim dudum venerabilis frater noster Episcopus, & dilectus filius N. Potestas, & Communitas Paduana nobis per Nuncios suos, & litteras humiliter supplicasset, ut cum Dominus eidem Sancto tantam contulit gloriam, ut ad dandam scientiam primae stolis immortalitatis ipsius, & experimentum evidens de secunda, sepulchrum ejus tot, & tantis daret coruscare miraculis, quod ejus inter alios Sanctos non invocari suffragia est indignum, de ipsius miraculis testes recipi mandarem.

§.3. Nos attendentes, quod licet ad hoc ut aliquis sanctus sit apud Dominum, in Ecclesia triumphante, sola sufficiat finalis perseverantia, juxta illud: Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitae: ad hoc tamen ut sanctus habeatur apud homines in Ecclesia militante, duo sunt necessaria: virtus morum, & veritas signorum, merita videlicet, & miracula, ut haec & illa sibi ad invicem contendantur, cum nec merita sine miraculis, nec miracula sine meritis plene sufficiant ad perhibendum inter homines testimonium sanctitatis. Sed dum merita sana praecedunt, & clara succedunt miracula, certum praebent indicium sanctitatis, ut nos ad ipsius venerationem inducant, quem Deus ex meritis praecedentibus, & signis subsequenter exhibet venerandum. Quae duo ex verbis Evangelistae plenius colliguntur, Illi autem profecti praedixerunt ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis: eidem Episcopo, & dilecto filio fratri Jordano Sancti Benedicti, & I. Sancti Augustini, Prioribus Ordinis Fratrum Praedicatorum Paduan, receptionem testium de miraculis ejusdem Sancti duximus committendam.

§.4. Nuper autem tam per relationem praedictorum Episcopi, & Priorum, quam per depo-

sitiones Testium super hoc receptorum, de ipsius virtutibus, & miraculorum insignis certiores effecti, & experti aliquando per nos ipsos sanctitatem vitae, & admirabilem conversionem ipsius, utpote qui apud nos fuit aliquandiu laudabiliter conversatus, eisdem Episcopo, & Potestate, & Communitate praedictis, per solennes Nuncios suos, & litteras, nobis cum instantia denuo supplicantibus, quod eundem Fratrem Sanctorum catalogo adscribere curarem, ut auctoritate sicut convenit Apostolica, dignus honor illi exhiberetur in terris, aequi sicut claris signis, & evidentibus argumentis apparet, honoratur in caelis. Ipsum, qui corporaliter dissolutus, cum Christo esse meruit in caelestibus, ne illius honori debito, & gloria detrahere quodammodo videremur, si glorificatum a Domino permitteremus ulterius humana devotione privari; de Fratrum nostrorum consilio, & Praelatorum omnium tunc apud Sedem Apostolicam existentium, catalogo Sanctorum duximus adscribendum.

§.5. Cum igitur secundum Evangelicam veritatem, nemo accendat lucernam, & ponat eam sub modio, sed super candelabrum, ut omnes, qui in domo sunt, lumen videant, & praedicti Sancti lucerna sic arserit haecenus in hoc mundo, quod per Dei gratiam jam non sub modio, sed super candelabrum meruerit collocari, Universitatem vestram rogamus, monemus attentius, & hortamur, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus devotionem fidelium ad venerationem ejus salubriter excitantes, festivitatem ipsius Idibus Junii annis singulis celebretis, & faciatis eadem die solemniter celebrari: ut ejusdem precibus Dominus exoratus, gratiam in praesenti, & gloriam nobis tribuat in futuro.

§.6. Nos autem cupientes sepulchrum tanti Confessoris, qui miraculorum fulgoribus illustrat Ecclesiam generalem, congruis honoribus frequentari, omnibus vere poenitentibus, & confessis, illud in festivitate ipsius usque ad octavam diem, annis singulis cum reverentia debita visitantibus, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate consili, annum unum de injuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Spoleti tertio nonas Junii, Pontificatus nostri anno sexto.

XXXII.

Praemonstratensium Canonico-Ordinis Reformatio.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Sancti Alexii de Urbe, & de Antuergeria, & de Midelburgo Abbatibus Praemonstraten. Ordinis Trajecten., & Cameracen. Diocesis, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Audivimus, & audientes non potuimus non dolere, quod illam vineam Domini Sabaoth, quae a mari usque ad mare palmites suos extendit, adeo ille ferus singularis suis

Catalogo Sanctorum adscribitur.

Ejus festivitas die 19. Junii celebranda.

Indulgentia eius sepulchrum visitantibus concessa.

Dat. die 3. Junii 1332. Pont. An. VI.

Ex Reg. Vatic.

Collapsa in Praemonstratensibus disciplina.

Disciplina in hoc ordine collapsa.

suis est venenatis moribus demolitus, quod nec canum latratu, nec speculatoris custodia vigilantis potuerunt haecenus ipsius spuria vitulina radicitus extirpari. Ecce, quod Deo teste libenter subire vellemus, doloris vehementia dicere nos compellit: videlicet, quod dudum novella plantatio Praemonstraten. Ordinis, quae in universas Mundi partes quasi forma disciplinae Regularis consueverat derivari, iniquo homine superfeminante zizania, quasi lentina facta dicitur vitiorum. Proh dolor ubi est illa Religionis honestas, discretionis virtus, puritas veritatis, & talaris Joseph Tunica edi sanguine a fratribus vestris minime cruentata: quae claris late titulis de Personis ejusdem Ordinis solebant haecenus praedicari; mutatus est color optimis. Vinum mixtum est aqua, & argentum in scoriis est conversum, quin imo verum simulacionis amictu, & perizoniae solum, quae ad modicum solis radium desiccantur, pendenda velaverint, quae sunt consumpto momento velamine denudata. Omnes quidem de clinaverunt a regularibus disciplinis, subditi videlicet, & Praelati, omnesque simul inutiles sunt effecti, ita quod vix inveniantur in eis, qui bonum faciat, & quod omne caput sit languidum, & omne cor marens, & a planta pedis usque ad verticem in eis sanitas non existat. Licet igitur plaga hujusmodi facta pene desperabilis videatur, quia tam non est abbreviata manus Domini, ut salvere non possit, compatiens ex intimo cordis super contritione Joseph, curacioni ejus ex animo insistentes; ad reformationem ejusdem Ordinis, & observantiam Regularum de fratribus nostrorum consilio duximus statuendum: Ut cum per incuriam seu negligentiam Diffinitorum, & Visitatorum ipsius Ordinis excessus excedentium remaneant incorrecti, quolibet anno in generali Capitulo, Diffinitores, & Visitatores praedicti munitur, novis, qui religione, ac discretionis praemineant veteribus subrogatis, ita quod Visitatores ipsi de una Circaria ad aliam Circariam assumantur illa cauthela adhibita, ut nesciant a quo visitandum in sequenti anno debeat visitari: Dicti autem Visitatores ad Ecclesiam visitandam personaliter accedentes, & habentes praeculis solum Deum non summam, & in publico, sicut haecenus fieri consuevit, sed secreto & singillatim inquirant, quae correctione digna noverint indigere corrigendo per eos, quae corrigenda fuerint, & referendo fideliter, quae ad generale Capitulum fuerint referenda. Provisis ut cum Abbates illos praecipue perscrutantur, & interdum faciant exulare, qui in visitationibus, vel alias pro utilitate domus, & Ordinis honestate loquuntur, praefati Visitatores cum ad aliquam Ecclesiam visitandam accesserint, diligenter inquirant, si quis Canonicorum, vel Conventuum eodem anno, & ob quam causam ad aliquam Ecclesiam sit emissus, ut si causam minus rationabilem forsitan invenerint, ipsum ad Ecclesiam, de qua emissus fuerat, faciant revocari, Abbati pro excessu hujusmodi poena imposita competentem. Ad haec quia in quibusdam locis Abbatum Electiones minus canonice celebrantur, quod ex eo contigit ut dicitur, quod Abbas Pater interdum carnem sequens, & sanguinem nonnunquam

etiam mundano favore, seu familiaritate devictus, electi a Capitulis, magis idoneis reprobatis promovet minus dignos, volumus & mandamus, ut super hoc per Visitatores eisdem inquisita diligentius veritate, si praedictus Pater Abbas in hoc fuerit repertus culpabilis, in sequenti generali Capitulo deponatur. Quia vero nonnulli Abbatum sani carnes, & ipsi comedunt, & sanis Canonicis, & Conventibus concedendas concedant contra ejusdem Ordinis instituta: Abbas, qui de hoc confessus, vel convictus fuerit, deponatur Canonicis, & Conventibus gravi culpe subdendis. Cum enim secundum eadem instituta pulmenta intra septa Monasterii semper sint sine carne, & sanguine preparanda, nisi propter omnino debiles, & infirmos, statuta ipsa praecipimus inviolabiliter observari. Nonnulli etiam Abbatum, & Officialium Canonicorum, & Conventuum vestibus delicatis, & pretiosis calciamentis quoque strictis cum Nastulis, & aliter inordinatis utentes in Refectorio pulmentis communibus non vescuntur, sed Abbati & Majoribus pulmentis lautiora parantur, quae omnia de cetero fieri firmiter inhibemus statuentes, ut de eodem vestuario, & pannis ejusdem pretii tam Praelati, quam subditi vestiantur, & subtellicibus robeis non nastulos, sed ligaturas habentibus horis nocturnis exceptis penitus sint contenti, omnesque in Refectorio eodem pane pulmentis eisdem, & eodem potu vescantur salva pitantia, quae Abbati, vel alii majorem mensam tenenti ex certa causa deferri regulariter consuevit, Abbatibus Canonicis, vel Conventibus etiam in Infirmitorio nullis secularibus servitoribus, Abbates quoque secundum instituta praefati Ordinis in communi Refectorio comedant, & in Dormitorio cum aliis jaceant omni prorsus excusatione cessante, illis causis dumtaxat exceptis, quae in institutis ejusdem Ordinis exprimentur. Vasis argenteae, & decoratis frenis sellis pectoralibus, & calcaribus deargentatis, aut aliam superfluitatem habentibus, sed simplicibus solummodo, & absque simbris, ac ornatu aliquo non utantur. Nullus Abbas praeterea Canonicus, vel Conventus servientem Equitem habeat secularem, nec alicui Abbati excepto Praemonstraten. cui quinque vel sex habere liceat, sit licitum ultra tres aequituras habere. Porro cum hospitalitatem nobis specialiter, & frequenter divina scriptura commendat, utpote quae illa omnia comprehendit, propter quae Dominus in ultimo discubitionis examine remuneraturum se bonos, & malos asserit punitorum, & in quibusdam Ecclesiis ejusdem Ordinis hospitalitas non servetur, nec elemosynae fiant ibi juxta facultates earum, volumus, & mandamus, ut in qualibet memorati Ordinis Ecclesia loci ejusdem Abbas, vel negligente Abbate proprio Pater Abbas, aut utroque cessante Visitatores, qui pro tempore fuerint secundum possibilitatem locorum hospitalitatem ordinent, & elemosynas faciendas certo hospitio ad recipiendos Pauperes, & Ministro idoneo, qui eis deserviat, deputatis. Illud interdicentes expresse, ne quis Abbatum alicui Consanguineorum suorum non egeno, seu etiam pauperi, dum tamen in gravamen Ecclesiae mobilia, vel immobilia Ecclesiae suae concedat. Qui vero contra praesumpserit ab

Eorum jus in praesentibus Abbatibus Generalibus excelsibus.

De cibis.

Et Vestibus.

De vita communi.

Et paupertate.

Aequituras.

Hospitalitate, & elemosynis.

Non alienandi bona mobilia, vel immobilia.

De recipien-
dis in Ordi-
ne.

Colloquio
cum Sorori-
bus, vel alii
mulieribus.

Ratione de
administratio-
nis reddenda.

Uniformitate
in omnibus.

Ecclesia amoveatur eadem, Prioribus, & Officialibus si talia eos commisisse conlitterit, a locis suis, & officiis prorsus amotis, alias prout culpe qualitas exegerit, graviter puniendis. Prohibemus praeterea, ne quis Abbatum recipiat de cetero aliquem in Canonicum, vel Convertum, qui vigesimum aetatis annum non egerit, cum ex eo quod pueri, & alii non plene aetatis homines in Canonicos confueverunt admitti, grave scandalum, & infamia Ordinis sint sequuta, transgressoribus, si qui fuerint, a suis administrationibus in generali Capitulo removendis: sed nec Abbates aliquos recipiant in Canonicos, & in Fratres Prioris, & Subprioris, & aliquorum majorum de domo irrequisito consilio, & assensu. Illi vero receptionem bonorum nullatenus impedire praesumant. Sane cum omnium malorum inventor Deo dilectis animabus nequiter invidens ad rapiendum eas, vel maculandum conscientias, aut famam earum, in finitibus fraudibus machinetur, ac per hoc omnis sit ei occasio subtrahenda firmiter interdicimus, ut nullus Regularis, seu Secularis domos Sororum ejusdem Ordinis intrare praesumat, si quando vero fuerit eis verbum Domini proponendum sedeat in hostio praedicator, interposito tamen velamine inter ipsam, & Sorores eadem, ne ipsum videre, vel videri valeant ab eodem. Claustrum quoque, & Refectorium, Dormitorium etiam, & Infirmitorium Canonicorum, nulla mulier omnino permittatur intrare. Quod si forsitan aliquam intrare contigerit, Officialis, per hostium cuius intraverit, pro qualibet vice septem diebus in pane, & aqua jejunet: si autem intraverit Abbate, vel Priore mandante, ille, qui hoc mandaverit, exceptis Ecclesiarum Consecrationibus, & Indulgentiis, in quibus quibusdam Mulieribus gratia fit specialis, deponatur. Denique cum Abbates speciales Pastoris vestigia imitantes vigilare debeant sollicite supra gregem, sine causa utili, & necessaria non discurrere, vel vagari volumus, ut in claustris cum fratribus sedeant, & divinis intersint officiis cum eisdem, nisi eos infirmitas, vel alia valeat necessitas excusare: statum quoque domus, quantitatem receptorum, & expensarum, summam quoque debitorum, & nomina creditorum, causas etiam propter quas contracta sunt debita, & in quas utilitates conversa in Capitulo suo bis in anno in crastino videlicet omnium Sanctorum, & Pentecostes, & ipsi exponant, & sibi faciant diligenter exponi: Abbas vero, vel Praepositus, qui debita supradicta suppresserit ab administratione, quam obtinet, penitus repellatur. Et quia Abbates sigillum commune suum, & Capituli deferentes plerumque debita contrahunt in suarum Ecclesiarum praedictum ignorante Conventu hoc de cetero fieri prohibemus. Decequentes ipsas Ecclesias ad illa debita non teneri, quae absque conventu contraxerit solus Abbas, nec valeat Instrumentum super hoc confectum, quod duobus sigillis Abbatis scilicet, & Conventus non fuerit communitum. Et licet ad augmentum decoris vnicuique sponse Christi proveniat, quod varietatibus est amicta; quia tamen ubi disparitas deformis occurrit, merito est vitanda, volumus & mandamus, ut uniformitas librorum tam in Cantu, quam Lectionibus, & Regularibus Instituti, ubique fervetur; Ab-

bas vero, qui infra annum, sibi ad hoc indultum in Ecclesia sua id adimplere neglexerit; ex tunc, quousque hoc adimpleat, sit suspensus Silentium quoque in locis, & horis statutis, ac laborum Regularis Institutio, & disciplina Capituli observentur. Quia vero ve soli Salomone dicente, quia si ceciderit non habet sublevantem, districtius inhibemus, ut Canonici singuli per Villas, & Oppida aut per Ecclesias non ponantur, nec soli inter seculares homines spiritualium hostium conflictum expectent; Abbates praeterea, & subditi balneis non utantur, nisi evidens infirmitatis, vel debilitatis necessitas hoc exposcat, Advocatos, vel Phisicos de sua familia non habeant seculares. Nulla insuper pictura in domibus ejusdem Ordinis praeter imaginem Salvatoris in Refectoriis habeantur delectis penitus, quae fuerint haecenus in eisdem. Quia vero ad reformationem ejusdem Ordinis modis omnibus ex animo aspiramus, de circumspicione vestra plenam in Domino fiduciam obtinentes, mandamus, & districte precipimus, quatenus ad generale Praemonstratense Capitulum accedentes, praemissaque statuta solemniter publicantes, & Vos ipsi servetis, & faciat ab aliis inviolabiliter observari corrigendo, & reformando, tam in capitibus, quam in membris, quae correctionis, & reformationis officio noveritis indigere, reddidit Domino, in cuius conspectu omnia nuda sunt, & aperta, in extremo die districti examinis rationem, si omnem sollicitudinem, & diligentiam, quae super iis adhibenda fuerint neglexeritis adhibere, contrafactores autem per censuras Ecclesiasticas appellatione postposita compescendo. Quod si non omnes iis exequentis poteritis interesse duo vestrum ea nihilominus exequantur.

Datum Spoleti nono Kalendas Julii Pontificatus nostri anno sexto.

XXXIII.

Adhortatio ad Germanum Patriarcham Constantinopolitanum, ut ad gremium matris Ecclesiae revertatur, ac de Primatu Sanctae Romanae Ecclesiae.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiscopo Graecorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Fratemitatis tuae litteris, nobis & fratribus nostris per tuum Nuntium praesentatis, qua decuit benignitate receptis, earumque tenore plenius intellecto, disposuimus Viros Religiosos vitae laudabiles, & probatae scientiae, ad tuam praesentiam destinare, qui verba vite deferent, & nostram, & fratrum nostrorum plenius voluntatem exponant.

§.2. Verum quia de comedente exivit cibus, & de forti est egressa dulcedo, ne ex ore leonis mortui non sine rubore scribentis a patre favus exhibitus contemnatur, quaedam duximus

Silentio, & Regularibus instituti.

Commissio Delegatis Spoletis, super huiusmodi reformatione adimplenda.

Dat. die 27. Junii 1232. Pontificatus Anni VI.

Nunciis scilicet ejus litteras recepit, & ad eam venire Viros Religiosos.

Primum fundamentum Ecclesiae Christi.

Secunda Apostoli.

Quorum primus B. Petrus.

Quo sensu Petrus dicitur in faciem praefectus.

Petrus, & Paulus semper in doctrina concordant.

ximus rescribenda, ne videantur scripta despici, si contigerit non rescribi: quia audiens sapiens sapienter erit, & intelligens gubernacula possidebit.

§.3. Licet autem Christus, iuxta quod tu ex feris Epistola retexebat, primum sit & praeceptum fundamentum fidei, quod fateatur, praeter quod aliud poni non potest:

§.4. Secunda tamen, & secundaria fundamenta legimus Apostolos, & Prophetas, quia fundamenta Ecclesiae in Montibus Sanctis, & Cives supernae Hierusalem, supra fundamentum Apostolorum, & Prophetarum, superaedificati leguntur.

§.5. Inter quos primus, & praecipuus Beatissimus Petrus non sine causa, sed ex praerogativa speciali a Domino audire meruit: Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur caput: ut sicut in capite sensuum plenitudo consistit, a quo ad singula membra occultis meatibus pars aliqua, tamquam a fonte rivulus derivatur: sic tres fidelium ordines, in Ecclesia, Noe, Daniel, & Job, Praelati videlicet continentes, & conjugati, quos Ezechiel vidisse legitur in visione salvandos, a Petro petra, super quam non domum salutus Libani, non porticum columnarum, nec domum filiae Pharaonis, sed Ecclesiam suam aedificavit Dominus fidelibus, velut de omni genere piscium in ejus rete conclusis, tamquam a primae primatum, qui de fonte dominici pectoris fluentia potavit, & suae salutis debent postulare remedia, & cum omni patientia, & doctrina non contentiose, vel superbe in aliquo resistentis, a mentis suae tenebris dubietatis scrupulos removeri.

§.6. Nec obstat, quod asseris, si tempora, locumque distinguas, Paulum Petro in faciem restitisse: cum dispensative ab Orthodoxis Patribus hoc factum esse legatur, dum Petrus legem Mosaycam profuturo, Judaeos, & Paulus circumcissionem evitans, totis viribus lucrifacere studuerit ex huiusmodi simulatione gentiles. Alioquin & Paulum perambulantem Syriam, & Ciliciam cum pervenisset Derben, & Lustram, ex eo argues, quod Timotheum ex patre gentili ortum fidelis viduae filium circumcidit. Secundo autem & tertio, vel te vel Paulum reprehendes, qui cum navigasset Syriam, & cum eo essent Priscilla & Aquila, & caput timore Judaeorum totundisset in Cenchris, quia comam quam ex voto nutierat, quod Nazarei qui secundo voverant, iuxta praecipuum Moysi facere consueverant, ibidem totundit ex lege? Si Frater charissime dignitatis mysterium, & auctoritatis officium pleno intellectu distinguens, & Petri & Pauli zelum consideres, qui animas tantummodo stitabant: eos nec in morte, quos eadem fides, & passio vere fecit esse germanos, nec dum viverent in doctrina invenies fuisse discordes.

§.7. Licet enim Petrus pro dura cervicis judaico, & Paulus pro gentili populo, lac parvulis, & escam proventibus exhibens, diversis linguis, & ritibus laboravit, cum jam plenitudo temporis advenisset, unum Dominum, unam Fidem, unum Baptisma, & alios fidei articulos secundum gratiam sibi collatam a Domino, in uno, eodemque spiritu praedicavit uterque.

§.8. Fuit enim Paulus ex verbo Domini, Bull. Rom. Tom. III.

Petro & ceteris Apostolis universaliter sic dicitur: Quorum remisistis peccata remittantur eis, & quorum retinueritis retenta sunt, cum Petro mysterium dignitatis exercens, & ex verbis ejusdem auctoritatis, singulariter Petro propositis: Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis, in Petro auctoritatis officium recognoscens, & ideo ad eum tamquam primatum, & Evangelii Domini fontem venit Hierosolymam, & postmodum cum ipso, & alijs secundum revelationem contulit Evangelium, ne in vacuum curreret, vel etiam cucurrisset.

§.9. Quod iterum ex verbo Domini confirmatur, cum soli Petro, si frater suus in se peccaverit, non tantum septies, sed etiam septuagies septies praecipitur dimittendum, ipsi soli oves suas indistincte committens, qui tam speciali miraculorum virtute pollebat, quod per plateas in lectulis, & grabatis positi ad umbram ejus sanabantur infirmi. Cujus auctoritas ex ejusdem Domini verbis expressius roboratur, cum sibi soli dictum est: Duc in altum, & pluraliter subinfertur: Laxate retia in captivam. Si ergo Petrus propter excellentiam fidei, qua in vno Christo duas naturas veraciter recognoscens, cum dixit: Tu es Christus Filius Dei vivi, Claves regni caelestis in terris solus accepit; cum unus sit Dominus, una fides, unum baptisma, unum principium, unum corpus Ecclesiae militantis, & corpus cum pluribus capitibus monstruosum, & sine capite acephalum censetur.

§.10. Restat ut ad regimen generalis Ecclesiae, quam ipse cum Paulo, & ceteris de gentibus, Graecis, Latinis, Barbaris, congregavit, caput ejusdem, suumque Dominus per ea, quae praemissa sunt, manifeste ostenderet successorem, Praeviciens autem Dominus, quod Ecclesia Dei conculeretur a tyrannis, laniaretur ab hereticis, & a schismaticis scinderetur, ait: Proterogavi Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Ex quo colligitur evidenter, quod ad Sedem Petri omnis sit questio fidei referenda.

§.11. Sed quod dolentes referimus, ut Epistola tuae verbis utamur, praesumptuose quidem non per manus militum, sed Ecclesiasticarum, personarum sensus, veri Joseph talaris tunica, & inconsultis est passa scissuram. Sed quis sciderit videatur: cum enim Graecorum Ecclesia a Romanae Sedis unitate recessit, statim privilegio caruit Ecclesiasticae libertatis, & quae fuerat libera, facta est secularis potestatis ancilla, ut iusto Dei iudicio, quae noluit divinum recognoscere in Petro primatum, tolleret invita seculare dominium. Sub quo non modica contemmens, paulatim decidens, fidem informem profitens, & a fraterna charitate tepescens, licentius per campum licentiae non refranatae discurret, ut sine alicujus reprehensione, licitum sub illicito palliaret, & a Templo Petri recedens, a Domino quasi attritum foris eijcitur, quod virga sua Joannes prohibente Domino non metitur: quoniam datum est illud gentibus, & hoc jam cognoscis visibiliter consummatum.

§.12. Quod Samaria, quae a Templo Domini, & a Juda, ac vere fidei confessione recedens, facta Idolatra praefigurans, bellorum cladibus con-

Paulus Petri Primatum cognovit.

Manifeste Primatus veritas confirmatur, ut expressissimum.

Ad Romanam ego Ecclesiam omnis questio fidei referenda.

Ab ejus unione Graeci cum discissent, in servitute jugum sunt lapsi.

Id in Samaria praefiguratum.

continuatis attrita, & peccatorum gravata pon- dere, licet Elias, & Elifseus, tamquam magna luminaria ibi velut in loco caliginoso resulerint, data est gentibus, projecta foris in ultionem for- nicationis, & idololatriæ, quibus se a Domino separavit.

§.13. Quod si Paulum Græcorum Ecclesia se habere proponit, exhibeat, vel a successore Petri, & Vicario Jesu Christi in Apostolorum Basiliica, quæ a Constantino constructa est, cum Petro exhibitum recognoscat. Officii etiam no- tavit mysterium, licet literis tuis, quasi sub for- ma reprehensionis insertum fuerit, quod Petrus ab ostiaria ter commotus, ad galli cantum exci- tatus, factus est ostiarius Paradisi, ut videlicet qui præfisse debuerat, pati sciret & compati, & ex auctoritatis officio, cui ter dictum est singu- lariter, pascite, & non pascite, oves meas, non alienas, ad successores transmissio veri pastoris exemplo, subditorum excessus ad unitatem Ec- clesie redeuntium, in spiritu lenitatis corrige- ret, & cultum Christiani nominis sponte pro- fectos, ab Ecclesia oberrantes exigente contumacia, juxta verbum Apostoli, tradendo hu- jusmodi Sathane in interitum carnis, ad ovile re- duceret vel invitos.

§.14. Si vero ex compassionis affectu ad Apo- stolice Sedis primatem, & judicem, tamquam verus Israëlita recurras, & super contritione Joseph de scissura tunice inconsultis, nota sunt tue pietatis viscera, passioni tue compatimur, & dolori tuo cum Apostolo condolemus, eique ad grates assurgimus, qui aperuit oculos cæci nati, humiliter postulantes, ut qui per collirium ex felle piscis Tobie illuminavit oculos, Eccle- siæ Græcorum corda cum tuo illuminet, & no- stris, tuisque temporibus ad unum ovile, unum- que pastorem providentia divina reducat. Li- brum igitur de quo dictum est Joanni in Apoca- lypsi: Accipe frater charissime, ac devota illum, & si amaricare faciat ventrem tuum, propter contritionis aculeos, qui in principio pungunt; ta- men in ore tuo erit dulcis, tamquam mel, cum sonus confessionis advenit dulcis ad instar mel- lis, juxta verbum sponsi dicentis in Canticis: Sonet vox tua in auribus meis, vox tua dulcis, & tue prudentiæ conscientiam sine aliqua supersti- tione regira, & illuminatus invenies, quod Ec- clesia Romana, quæ omnium Ecclesiarum caput est, & magistra, in speculo a te proposito, Evan- gelli videlicet, & Epistolarum, & doctrina alio- rum Doctorum, nihil contrarium invenit, quod interpretative, vel dispensative secundum statuta Sanctorum Patrum in unitate fidei, & spiritus non concordet. In cujus libri aperitione invenies, quod Romanus Pontifex omnibus omnia factus, ut omnes salvi fiant, non turpis lucris causa, vel voluntarie, sed a fratribus suis divina inspiratio- ne vocatus, statim servus servorum Dei effectus, murum pro fratribus, & Coepiscopis suis, eo- rumque subditis contra hæreticos, schismaticos, & tyrannos, ad tuitionem Ecclesiasticæ liberta- tis, cum suis fratribus se opponit. Et licet aliqui latenter subreant, publice tamen quasi ab om- nium incuribus modernis temporibus Ecclesia Romana respicitur.

§.15. Sed si Græcorum Ecclesia patienter su- stineat, ut tuis verbis utamur, verba quæ mor- deant, præter animarum pericula quæ ex eorum

Petri peccati successores do- cet alienis communitibus.

Patriarcham hortatur, ut hæc agnoscat, & profiteatur.

Ecclesia Rom- anum Ec- clesiarum ma- ter, & Ma- gistra in uni- tate fidei, & spiritus con- cordet.

scissura provenerunt; hætenus, & proveniunt; satis eis vexatio dedisse debuerat intellectum, in quorum manibus ordo Ecclesiasticus per adver- sus Orientis nationes in diversa partitus confun- ditur, Ecclesiastica libertas deprimatur, & Sa- cerdotalis dignitas conculcatur, nec est qui con- soletur eam ex omnibus caris ejus, quia tamquam acephali ad caput Ecclesie recurrere contem- pserunt.

§.16. Revertere igitur Sonamitis, revertere ut intueamur te, quia tunc recte poterit frater a fratre juvari, si filius, qui omnia consumpsit dissolute vivendo, a Domino inspiratus surgat, & dicat: Pater peccavi in Cælum, & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis. Tunc enim pater non ut mercenario, sed ut filio revertenti occurrens, primam stolam proferet, occidetque vitulum sa- ginatum, & generale convivium faciens, uni- versis Christifidelibus cum exultatione annun- ciabit, & gaudio, quod & frater, & filius qui mortuus fuerat, jam revixit, & drachma, quæ perierat est inventa, & si te in gremio Maris Ecclesie cum honore recepto, veritatem mani- feste videbis in speculo puritatis, quam Ecce- sia Latina servat in fidei unitate, quæ non reci- pit maculam, neque rugam.

Datum Reat. septimo Kal. Augusti Ponti- ficatus nostri Anno sexto.

Sequitur altera ad eandem Epistola.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiscopo Græcorum, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Cum juxta testimonium veritatis, oc- casio sit errorum ignorantia scriptu- rarum, cunctis expedit illas legere, vel audire, quia quæ in eis inspiratio divina repositi pro doctrina sequentium, ad cautulam trahere voluit modernorum.

§.1. Sane sub Jeroboam, qui peccare fecit, ut legitur, Israël, præsumpta diviso tribuum patenter signat schisma Græcorum; & multitu- do abominationum Samaritæ, diversis hæreses multitudinis a veneratione veri Templi Domini Romane videlicet Ecclesie reverentia separata. Quod Christo- tomus, Nazianzenus, ma- gnos Basilius, & Cyrillus emiculerunt in cætu dissentientium, eadem fuit cælestis altitudo consilij, quæ degere voluit inter idolatras, Heliam, Heliæum, & filios Prophetarum.

§.2. Nunc igitur quia in aliis litteris, quas dudum tibi remisimus, latius hanc, & alias au- ctoritatum, & rationum, quæ pro Romane pri- matu Ecclesie faciunt, materias explicavimus, illud tantum adiciamus, quod utrumque gla- dium ad Romanum pertinere Pontificem, ex Evangelica lectione tenemus. Btenim loquen- te JESU discipulis de acquisitione gladii spirita- lis, illi duos ibi positos ostenderunt, quos Do- minus dixit sufficere, ad cohibitionem videlicet spiritalis, & corporalis offense. Si materialem gladium pertinere concedis ad potentiam tem- poralem, attende quod in Matthæi Evangelio Dominus dicat Petro: Convertite gladium tuum in locum suum, dicendo tuum, materialem, signa-

Mala ex divi- sione ortæ, commocet.

Admonetque ut ad Eccle- siæ gremium re- vertatur.

Dat. die 26. Julii 1232. Pont. An. VI.

Schisma Græ- corum in 7. P. præfiguratum

Explicatio duorum gla- diorum, eo- rumque usus.

signavit gladium, quo percussit ille servum, Principis Sacerdotum. De spiritali nemini ve- nit in dubium, cum ei, idest Petro, per cuius- dam specialitatis apicem, ligandi, & solvendi commiserit potestatem. Uterque igitur gladius Ecclesie traditur, sed ab Ecclesia exercendus est unus, alius pro Ecclesia, manu secularis principis eximendus, unus a Sacerdote, alius ad nutum Sacerdotis administrandus a milite. Propter hoc ergo, & alia, quæ post diligentem veritatis indaginem, ordinatam te sentire faci- ant charitatem, latores presentiam, Hugonem & Petrum de Prædicatorum; Alymonem, & Rodolphum de Minorum Ordinibus fratres, viros virtute, religione conspicuos, morum honestate præclaros, & scripturarum sacrarum scientia præditos, juxta quod tibi post memoratas litteras intimare curavimus, ad te duximus destinandos; ut si cum eis de omnibus, quæ in questionem veniant, tractare fideliter, & so- cialiter conferre decreveris, in rota, quæ infra rotam Ezechielii ostensa est, vocem poteris audire tonitru, & in mari vitreo speculari, quod unus Adam collocatus ad opus, & custo- diam Paradisi, unam est sortitus uxorem, unum Dominum Jesum Christum, in justitia, & veritatis sanctitate creatum, & unicum spon- sam ejus Ecclesiam præfigurans, quod Lamech, qui humilium sonat, dum uxorem unam di- vidi in duas, sanguinarius factus est, & vitum in suum vulnus occidit, quod alia præter unam, arca non legitur, quæ cuncta vastante diluvio sub unius Patriarchæ regiminis potentatu, pau- cas animas sub perfectionis numero reseravit, quod legem Dominus secundo dedit, non alteram, sed eandem, quod duorum Cherubim, qui propitiatorum obumbrabant, non aliorum verum, sed respicientes erant vultus ad unum. Et unam Joseph tunicam fuisse talarem, & no- stri Salvatoris inconsultilem vestem unam.

§.3. Verumtamen si dubietatis sensum circa Eucharistiæ Sacramentum, vester diversus a nostro ritus inducit; attende, quod non sit aliud, nec diversum unius Domini Jesu Christi prius in assumpta propter nos carne passibilis, post sicut a morte sic ab omni passibilitate prorsus immu- nis, a Græcis pariter, & Latinis nostre salutis mysterium frequentatur. Græcis ad fidem eum discipulo juniore præcurrens, & tante gratie non ingratus, illius dignationis, qua Deus com- passus miseræ humanæ homo voluit esse passi- bilis, eligens quotidie reminisci hostiam offerri constituit fermentatam, ut Apostolo dicente, quod ex fermento massa corrumpitur, in fer- mento corruptionis, cui ante resurrectionem, corpus Dominicum subjacere potuit, ostenda- tur. Latinus vero cum Petro Seniore secutus litteræ monumentum, de qua procedit spiritua- lis sensus, prior introivit, & linteamina posita, quæ Sacrosanctum Corpus, quod Ecclesiam si- gnat, involverant, separatimque sudarium, quod fuerat super caput aspersit. Sacramentum glorificati Corporis celebrare misericentibus in- azimis sinceritatis elegit. Sed utique panis sim- plex ante sacrificium panis est. Transubstantia- tione vero facta per verba Dominica, panis non est, & ideo nec fermentatus, nec azimus dici potest. Sed ille potius creditur esse panis vivus, qui descendit de Cælo, & tribuit vitam mundo,

Legitio se- cundum dicit Pontificem.

De Eccle- siæ unitate multa docet.

Et de diverso ritus in Sacra- mento Eucha- ristie.

Hæc & his similia docuit Petri sedem unctio spi- ritus, & sanitas intellectus.

§.4. Utinam, & tu tandem aliquando junio- rem discipulum, qui vidit, & credidit secutus introcas, ut omnibus intellectis nobiscum, vere pallas illud Davidicum: Ecce quam bo- num, & quam jucundum, habitare fratres in unum.

Datum Laterani decimo quinto Kalendas Junii Pontificatus nostri anno septimo.

XXXIV.

Quod in posterum nulla Laicorum Confrater- nitas in Urbe absque Sedis Apostolicæ licentia speciali erigatur, minusque observetur forma illarum, quæ irritæ declarantur, circa asso- ciationem Cadaverum Defunctorum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectoribus Fraternalitatis Urbis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad nostram noveritis audientiam per- venisse, quod Laici quidam de Urbe habentes, sed non secundum scientiam zelum Dei sine Apostolicæ Sedis licentia qualdam Fraternitates advenire sibi temeritate proprias præsumperunt, quarum occasione solemnitates qualdam circa corpora defunctorum præter gene- ralem consuetudinem hætenus in talibus ob- servatam, pro sua faciunt voluntate propriis Rectoribus, & Thesaurariis sibi creatis, quibus obediunt frequenter convenientes, ut statuta servent eorum, convivia certis temporibus ce- lebrando in derogationem Fraternalitatis Cleri- corum Urbis a longis retro temporibus appro- bata: quia vero propter Fraternitates hujusmodi Laicorum licet superficiale apparentiam ha- beant honestatis, est merito dubitandum, ne sub earum prætextu simplices protrahi valeant ad errorem; universitati vestre per Apostolica scri- pta districte precipiendo mandamus, quatenus fraternitates hujusmodi denunciatis penitus non servandas, Clero Urbis, ne de cætero in suis Ec- clesiis eadem admittant, neque sepeliant corpo- ra mortuorum cum solemnitatibus, quæ intro- ductæ sunt occasione ipsarum districtius inhi- dentes. Statuimus etiam, ut nulla alia præter memoratam Fraternitatem Clericorum de cæ- tero fiat in Urbe Fraternitas sine licentia Sedis Apostolicæ speciali; Clericos vero qui secus præ- sumperint, & Ecclesias, in quibus hujusmodi Fraternitates Laicorum fuerint celebrata, sup- ponatis sententiæ interdicti, quæ sine speciali mandato Sedis Apostolicæ nullatenus valeat relaxari.

Datum Anagninæ septimo Kalendas No- vembrii Pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 18. Maji 1232. Pontific. An- no VII.

Ex Regeste Vaticane.

Causa san- ctissimi Decreti.

Decretum.

Dat. die 26. Octob. 1232. Pont. An. VI.

Refor.

Reformatio Monachorum Cluniacensium Ordinis Sancti Benedicti.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Cluniacensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causa scienda reformationis.

Behemoth non contentus quasi bos comedere paleas, sed escas ejectionis avidus concupiscens, venatur insatier animas delicatas; non solum simpliciter gradientibus ponendo pediculas, & laqueos in capturam, sed etiam contemplationis gratia in solitudinem advolantibus pretendendo decipulas, & retia extendendo. Sane dolore confodimur in occulto, & ruore perfundimur in aperto, quia cum Ordo Cluniacensis in Ecclesie Paradiso dextera divina plantatus, a mari, usque ad mare protensis palmitibus, gratos flores, & uberis fructus producere soleret honestatis, nunc in amaritudinem alienae vitis averfus, producit labrufcas stuporem dentibus facientes, factus in laqueum, & ruinam, in lapidem offensionis, & petram scandali duabus domibus Israel, contemplativis videlicet, & activis. Domus quoque vestra in multis locis desolata sunt sicut in vastitate hostili, & multe derelictae sunt sicut umbraculum vineae, & sicut tugurium in cucumerario, & velut Civitas, quae vastatur.

Capitulum Gener. apud Cluniacum, quorum celeberrimum eorum tractat de praesentibus.

Definitores, & Visitatores Provinciarum, in eo eligendi.

De eiusdem modum delictis.

§.1. Quare cupientes deformatum ordinem reformare, & instaurare collapsum, in primis statuimus, ut generale Capitulum Abbatum, & Priorum tam Conventualium, quam Minorum Cluniacensis Ordinis, sive immediate, sive aliquo medio sint subiecti, apud Cluniacum annis singulis celebretur. Ubi sine personarum acceptione, secundum Deum, & B. Benedicti Regulam, & Cluniacensis Ordinis Instituta, delinquentium corrigantur excessus, & de salute animarum, & de conservatione Ordinis Cluniacensis, & domorum indennitate tractetur, & statuatur, quod fuerit regulariter tractatum. Nec in hoc Priores, vel Camerarii invicem sibi parcant, sed unusquisque quod viderit in alio corrigendum, timorem Dei habens praeculis, in Capitulo publice, vel privatim (prout melius viderit expedire) in charitate proponat. Et correctus hoc moleste non ferat, sed correctionem fratris accipiat patienter. In hoc autem Capitulo nulla fiant exactiones ab aliquo, nulla dentur munera, vel accipiantur, seu etiam promittantur, sed omnia in sinceritate procedant, & ad instar Cisterciensis Ordinis celebrentur.

§.2. Et in eo Definitores de Abbatibus, & Prioribus Cluniacensis Ordinis statuatur, & Visitatores per singulas Provincias ordinentur, visitationis forma, & correctionis modo, juxta Cisterciensem consuetudinem observatis. Huic quoque Capitulo tres Priores Carthusienses volumus interesse, non ut aliquam jurisdictionem exercent, sed ut ipsos instruant, & dirigant, & diligentiam ipsorum vel negligentiam rescribant Sedi Apostolicae annuatim.

§.3. Omnes causas, quae inter personas Ordinis Cluniacensis emerferint, & per Abbatem

Cluniacensem non fuerint terminate, delata ad Capitulum per Definitores statutos (prout fit in Cisterciensi Capitulo) terminentur.

§.4. Et ea statuatur, quae provenire ad conservationem, & reformationem, non ad relaxationem Ordinis, vel Regulae videbuntur.

§.5. Omnes vero Abbates, & Priores annis singulis ad Capitulum venientes, definitiones (si quae factae fuerint) in suo reditu habeant, bis in anno in suis Capitulis, & Visitations temporibus nihilominus recitandas, ut nullus praetextu ignorantiae se valeat excusare.

§.6. Visitatores etiam a personis, & locis, quae visitant, praeter moderatas expensas victui necessarias recipere nihil omnino presumant, sed excutientes ab omni munere manus suas, cum paucis incedant, secundum quod in ipso Capitulo fuerit ordinatum.

§.7. Prima enim vice omnes Abbates, & Priores conveniant ad Capitulum, recepturi reformationem praesentibus annotatam, & postmodum illi, qui sunt ultra Mare Angliae, vel ultra Alpes uno anno intermisso, cum moderato familiarum, ac equitaturarum Comitatu, ne domus, ad quas eos venire continget, aggraventur, accedant super his in primo Capitulo superfluitate qualibet resecanda, & certo nihilominus moderamine adhibendo.

§.8. Statuimus insuper, ut quolibet anno in Capitulo per Definitores quatuor personae discretae, ac Deum timentes, videlicet duo Abbates, & duo Priores Cluniacensis Ordinis eligantur, qui semel in anno statuto termino ad Cluniacensem Monasterium accedentes, tam de persona Cluniacensis Abbatis, quam de Monasterio, & locorum circumadjacentium statu in spiritualibus, & temporalibus diligenter inquirent, & quae corrigenda invenerint ad ipsorum consilium corrigantur. Ea vero, quae majori consilio indigent, referantur singulis annis ad Capitulum Generale, ut Cluniacensis Ecclesia in bono statu per visitationem hujusmodi perseveret. Et si Abbatis exigent merita (quae scilicet non debent) per Visitatores moneatur, ut cedat, & liceat Visitatoribus, & Conventui Cluniacensis huius recipere cessionem. Quod si forte Abbas sibi cessionis remedio noluerit providere, quae de ipso Visitatorum inquisitio comprehendit, ad Sedem Apostolicam referat.

§.9. Ceterum quia ex mala ordinatione Prioratum, & obedientiarum, & frequenti mutatione Priorum multa evenisse detrimenta noscuntur, districte precipimus, ut Prioratus, Decanatus, & omnes aliae administrationes conferantur gratis absque venalitate, ac aliqua pactione, & Prioratus Conventuales non nisi Sacerdotibus committantur. Haec autem volumus ad illas grangias, seu administrationes extendi, quae curam animarum non habent, & laicis consuevere committi. Si quis autem propter hoc dedisse, vel recepisse aliquid convictus extiterit, ex tunc nunquam in Ordine Cluniacensi dignitatem habeat, vel honorem. Et si adversus aliquem super hoc apud Visitatores, vel Definitores vehemens habeatur praesumptio, ipsam per eos a Prioratu, vel administratione sic obtenta volumus amoveri. Et si quis ponens carnem brachium suum, per interventum secularium personarum committi sibi obedientiam, vel Prioratum

Capituli Statuta bis in anno recitanda.

Visitatores non nisi expensas moderatas recipiant.

Qui ad hujusmodi Capitulum accedere teneantur.

In eo quatuor eligendi pro visitatione, & reformatione Monast. Cluniacensis.

Beneficia absque pactione conferenda.

Priores Conventuales quando dimoveantur.

Quae forma in reformationibus servanda.

Instituta Priorum Conventualium, quomodo faciendae.

Plures Priores in Ordine non retinendae.

Ad Prioratum vero non nisi de Ordine promovendi.

ratorum poposcerit, numquam illud obtineat, sed nec alium infra annum.

§.10. Conventuales quoque Priores quamdiu in spiritualibus, & temporalibus bene administraverint, non nisi ex certis causis debent amoveri, videlicet si dilapidatores, vel inobedientes, aut rebelles, seu infames, vel incontinentes extiterint, seu ad majorem dignitatem fuerint promovendi: quod etiam de minoribus Prioribus volumus observari. Nullusque litteras confirmationis habeat, quod de suo Prioratu, vel obedientia non debeat amoveri.

§.11. In destitutione vero Abbatum, vel Priorum Conventualium, videlicet octo Monachorum, & supra, modus, forma, & causa serventur, quae consueverunt circa Abbates Cisterciensis Ordinis observari, & qui remouetur se in clinet humiliter, nec appeller. Quod si abique justa causa remotus extiterit, & hoc per alios innotescat Capitulo generali, tam amoventes, quam consentientes more Cisterciensis Ordinis puniantur. Et quidem ut plenum adhineatur huic morbo remedium, ita duximus providendum, videlicet, quod singulis annis in generali Capitulo Definitores scribant, & retineant nomina singulorum Abbatum, & Priorum, qui tunc in eodem fuerint congregati, & in sequenti Capitulo lectis eorum nominibus, in quibus Ecclesiis sint Abbates, vel Priores mutati, diligenter attendant, & qui mutaverint, causam mutationum proponant. Quae si iusta fuerit, approbetur ab ipsis, alioquin mutatoribus poena secundum Cisterciensis Ordinis consuetudinem infligatur. Si quis fuerit ab Abbate, vel Prioratu sua culpa remotus, ad illud Monasterium, in quo digne desceat, quod commisit, Superioris providentia transmittatur. Et si propter senectutis defectum, aut aliam causam honestam spontaneus cesserit, revertatur ad Claustrum, illo sibi quod eligere maluerit deputato.

§.12. Ad institutionem namque Priorum Conventualium absque duorum Priorum Conventualium consilio minime procedatur, quatenus talis praeficiatur, qui noverit, & possit praesse pariter, & prodesse, cum in Cisterciensi Ordine absque Abbatum consilio non instituitur aliquis in Abbatem. Verum quia interdum Monachi Abbatum, vel Priorum suorum delicta revelare formidant, ne ad ignotas, & remotas Provincias quasi in exilium relegentur, huic morbo sic duximus providendum, quod videlicet Visitatores cum accesserint ad Monasteria, visitanda, diligenter inquirent, si quis Monachus fuerit illo anno a Monasterio, cui officium Visitations impendunt emissus, & propter quam causam. Et si causa rationalis extiterit, approbetur; alioquin & revocetur Monachus, & qui eum emisit Visitatoris arbitrio puniatur.

§.13. Adhuc districtius inhibemus, ut nullus plures Prioratus, seu Prioratum cum Abbatia ejusdem Ordinis, vel alterius habere praesumat. Nec Abbas Cluniacensis, vel aliquis alius Abbas, vel Prior ejusdem Ordinis aliquem de subiectis sibi Prioratibus ad manum suam retineat, sed singulis Prioratibus Priores singuli deputentur.

§.14. Nec aliquis, qui Ordinem Cluniacensem non fuerit professus, hunc ejusdem Ordinis Prioratum obtineat.

§.15. Nec in aliquo Prioratu unus solus Monachus commoretur, sed ei qui solus est, unus, vel plures Monachi socii adjungantur, si loci suppetant facultates; alioquin revocetur ad claustrum, proviso quod in eodem loco divina celebrentur honeste.

§.16. Circa qualitatem vero ciborum, & potus servare precipimus, ut omnes Monachi in uno reficiantur refectorio de eodem pane, & potu, ac una coquina, nisi forte ipsorum aliquem comedere cum Abbate, vel Priore, seu in infirmaria contingat. Abbas autem, vel Prior in refectorio cum Fratribus comedat, nisi propter hospites motet locum. Et in infirmaria nullus comedat, nisi propter infirmitatem, vel debilitatem illuc fuerit destinatus.

§.17. Precipimus etiam (juxta quod in Beati Benedicti Regula continetur) ut nullus Monachus in quovis loco, vel domo Cluniacensis Ordinis, aut extra, nisi tantum in infirmaria (ut praedictum est) carnes manducare praesumat. Quod qui praesumpserit, si claustralis fuerit gravi poena subdatur, vel si dignitatem, vel administrationem habuerit, privetur eadem.

§.18. Illud quoque observari precipimus, ut Monachi sicut in Claustris, ita & foris honeste se habeant, nec incedant sine cuculla, & floco, vel sine cuculla, & cappa regulari, non bicia, non sumptuosa, sed tali, quae triginta solidorum pretium non excedat. Et nullus Abbas, vel Prior sine postella & sella regulari, non tamen preciosa, equitare praesumat, nec aliquis Monachus equitans cappellis filtreis, vel aliis omnino cappellis, seu calceis, non corrigiatis utatur. Nec quisquam in quovis loco tunicis, vel coopertoriis de bruneto, aut pellibus sylvaticis, seu camisis, vel linteaminibus lineis uti praesumat, nec deferat vestes scissas ante, vel retro, nec aliquis claustralis habere propriam cappam, pluviam, vel equitaturam sibi deputatam attemptet.

§.19. Circa equitaturas namque, & familiam omnem superfluitatem amputare volentes; mandamus, ut Abbas Cluniacensis equitaturis sexdecim contentus existat; & alii Abbates ejusdem Ordinis, ac Prior de Charitate octo; Prior S. Martini sex; Priores alii Conventuales tribus, vel quatuor, & ceteri Priores minores duabus evectionibus sint contenti. Abbas, vel Priores, servientes non pueros, non nobiles, non vestibus sumptuosos, sive diversi coloris, sed maturos habeant, & honestos.

§.20. Quia vero ad desolationem domorum plurimum operatur laxa debita potestas contrahendi, & quod ratio non reddatur de debitis vel receptis; precipimus, ut singuli Abbates, & Priores de consilio Fratrum & Familiae quibus praesunt, cum testimonio honorum virorum, qui ad locum pertinent, cum contrahendum, vel in novandum est mutuum, ita id faciant diligenter, quod omnibus liqueat quantae summa, quibus personis, quibus conditionibus, quibus terminis debeat, & in quos usus contractum mutuum sit conversum. Et ut domorum status certior habeatur, singulis duobus mensibus coram Abbate, vel Priore (si non est ibi Abbas) & senioribus, reddant singuli officiales de suis officiis rationem, de omnibus receptis, & expensis, computationem fideliter facientes.

In Prioratu plures Monachi collocandi.

Cibus omnibus idem.

Carnibus vesci non liceat.

De Vestibus, eorumque modestia.

De Equitaturis.

Contrahendi, & ratio reddenda foris.

XXXVI.

Prohibitio, ne Judæi, Mancipia, Nutrices, & Famulas Christianas in propriis Domibus habeant, aliaque contra eodem decernuntur quoad consuetudinem cum Christianis.

Ex Regest. Vaticano.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis aliis Ecclesiarum Prælati per Theutoniam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ecclesie Christianæ in Judæos benignitas.

Sufficere debuerat perfidia Judæorum, quod eos Pietas Christiana solius humanitatis inuito recepat, & sustinet, quos hi, qui Eodem Catholicam persequuntur, & Nomen Domini non reverent in suam cohabitationem, & consortium non admittunt. Ipsi enim ingrati gratiæ, ac beneficiorum obiti nobis pro gratia contumeliam exhibent, & de benignitate impia retributione contemptum, qui ex solâ misericordia in nostram familiaritatem admitti, suæ deberent agnoscere jugum ex culpa propria perpetuæ servitutis. Accepimus siquidem, quod non sine dolore narramus, & scribimus cum pudore, quod Judæi per Theutoniam constituti sunt adeo insolentes, ut illos excessus committere in contumeliam Christianæ Fidei non paveant, quod non solum dicere, sed etiam est nefarium cogitare. Habent etiam Mancipia Christiana, que circumcidi faciunt, & judaizare compellunt: nonnulli etiam non re, sed solo nomine Christiani sponte se transferentes ad ipsos, & eorum ritum sectantes circumcidi permittunt, & Judæos se publice profitentur. Et cum in Toletano Concilio sit statutum, & in generali nihilominus innovatum ne Christi blasphemus publicis preferatur, cum nimium sit absurdum, ut talis in Christianis vim exercere potestatis; nihilominus eis Dignitates seculares, & publica officia committuntur, quorum occasione in Christianos severtunt, & nonnullos servare faciunt ritum suum. Habent præterea Nutrices, & Famulas in Domibus propriis Christianas, que apud eos illa committunt enormia, quod ad hominationem sunt audientibus, & horrore. Et licet in eodem generali Concilio caveatur, ut Judæi utriusque sexus in omni Christianorum Provincia, & omni tempore qualitate habens ab aliis distinguantur, sic in quibusdam Theutoniarum partibus inolevit confusio, quod nulla discretio discernantur. Cum igitur nefas sit, ut Sacri Baptismatis unda renatus, infidelium ritu, vel conversatione sedetur, ac Religio Christiana perfidorum prematur dominio, si blasphemus Sanguine Christi redemptum obnoxium detineat servituti, Universitati vestre præcipiendo mandamus, quatenus singuli vestrum in Diocessibus, Ecclesiis, & Parochiis suis præmissos, & consimiles Judæorum excessus omnino reprimi faciatis, ne cervicem perpetuæ servitutis jugo submissam præsumant erigere in contumeliam Redemptoris, discretius inhibentes ne de fide, vel ritu suo cum Christianis præsumant aliquatenus disputare, ne sub prætextu disputationis hujusmodi in erroris laqueum quod abist,

Ingratos præstant.

Eorum excessus.

Alia Decreti hujus causæ.

Cum Christianis de fide disputare eis interdicitur.

Proprietarium pena.

Prælati exactiones, & extorcionem indicuntur.

De rebus respiciendorum.

Regula S. Benedicti servanda.

Horatio ad observantiam hujus reformationis.

Dat. die 13. Januarii 1233. Pontific. Anno VI.

tes. Abbas quoque Cluniacensis, & ceteri Abbates & Priores, quater in anno statum suæ domus in suo Capitulo, & etiam coram Visitatoribus cum venerint, plene declarent. Nec aliquis Abbas, vel Prior Prioratum, vel gratiam aliquam, venditionis, aut donationis, seu aliquo alio titulo alienare, absque Abbatis Patris, vel Patris Prioris, & Conventus sui de verbo, & consensu præsumat.

§. 21. Monachis proprietariis etiam pena, juxta morem Cisterciensis Ordinis infligatur, & in proprietarios excommunicationis sententia promulgetur, nisi Monachus proprietarius deposita restituerit, quæ suis fuerint Monasteriis resignanda.

§. 22. Ad hæc, quoniam Abbas Cluniacensis, necnon Abbates, & Priores ejusdem Ordinis Prioratus sibi subiectos exactionibus, & extorcionibus consueverunt adeo aggravare; quod in eisdem Prioratibus antiquis, & consuetus Monachorum numerus est nimium diminutus, nos id de cætero fieri sub attestatione divini iudicii prohibemus, cum liquet Prioratus ipsos non ad destructionem, sed ad conservationem Ordinis, & correctionem sibi esse subiectos, & eisdem Prioratibus pro sustentatione Monachorum inibi Domino famulantium, possessiones pia devotione fidelium fuisse concessas.

§. 23. Cæterum quia non est in primogenito bovis arandum, districtius inhibemus, ne pueri ante quintumdecimum annum completum in Monachos admittantur, illis dumtaxat exceptis, quibus in Cluniacensi Monasterio ex antiqua consuetudine, certum est officium deputatum.

§. 24. Mulieribus ingressu Claustris, vel Chori penitus interdicto.

§. 25. Et cum secundum Evangelicam veritatem, qui mandata Dei propter traditiones transgrediuntur humanas, a Domino arguantur, strictissime interdiximus, ne propter traditiones, vel constitutiones nostras, regularia Statuta Beati Benedicti aliquatenus omitantur.

§. 26. Ut ergo mandatum lucerna sit vobis, & lex lux, & via vitæ increpatio disciplinæ, universitatem vestram monemus attente per Apostolicam vobis scripta, & in virtute obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, quatenus quodcumque necesse est provide cupientes, præscripta statuta studeatis inviolabiliter observare, ut ad frangam melioris vitæ conversi, ascensionibus in corde dispositis, de gratia in gratiam, & de virtute proficiscentes salubriter in virtutem, bonus in omni loco efficiamini odor Christi, Nosque in vestris meritis delectati, ad profectus vestros merito intendere debeamus.

Datum Avinione, Idibus Januarii, Pontificatus Nostri Anno sexto.

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

DIRECC

abst, simplices elabantur, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis: contraditores Christianos videlicet per Censuram Ecclesiasticam; Judæos vero per sublationem communionis fidelium appellatione postposita compescendo.

Dat. die 5. Martii 1233. Pont. An. VI.

Datum Anagninæ tertio nonas Martii Pontificatus nostri anno sexto.

XXXVII.

Ereccio Studii Generalis in Civitate Tolosana, cum exemptionibus, & libertatibus quibus Parisienses Scholares fruuntur, & gaudent.

Ibidem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Universitati Magistrorum, & Scholarium Tolosanorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Studium Tolosanum a legato S. A. creatum.

Lim operante illo, qui vult omnes homines salvos fieri, & neminem vult perire per ministerium dilecti filii nostri Romani Portuensis, Electi tunc in illis partibus Apostolicæ Sedis Legati, inter Ecclesiam, & Nobilem Viram Comitum Tolosanorum pace præcunte divina gratia reformata; Idem Legatus tam provide, quam prudenter attendens quod fides Catholica, que pene penitus videbatur de illis partibus profligata inibi resorere valeret; si illic literarum studium crearetur duxit provide statuentium, ut in Tolosana Civitate cujuslibet licite facultatis Studia plantarentur, quorum Magistris, ut liberius possent vacare studiis, & doctrinis, a jam dicto Comite fuit promissum certum salarium, & statutum. Nos igitur quod super præmissis factum est gratum, & ratum habentes, ut eadem libertate qua gaudent Parisienses Scholares, vos, & omnes, qui vobis successerint in hac parte perpetuo gaudeatis, devotioni vestre duximus concedendum. Nihilominus, ut Cives Tolosani Domos vacantes ad inhabitandum Scholaribus locare sub competenti pretio taxando a duobus Clericis, & totidem Laicis Viris discretis Catholicis, & juratis communiter electis a vobis locare cogantur, & ut Scholares Theologie studii insistentes, ac universi Magistri in Civitate commorantes præfata Beneficiorum, & Præbendarum suarum proventus, ac si in Ecclesiis, in quibus eadem obtinent, residerent quotidianis distributionibus, que illis, qui Divinis intersunt officiis, alligantur, dumtaxat exceptis concedantur integre statuentes. Sancimus præterea, quod nulli Magistris, Scholares, vel Clerici, ac Servientes eorum si, quod abist, contigerit eos in quocumque maleficio deprehendi ab aliquo Laico judicentur, vel etiam puniantur, nisi forsitan iudicio Ecclesiæ condemnari seculari Curie relinquatur, & ut Laici teneantur in causa qualibet studentibus coram Ecclesiastico Judice respondere secundum consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ, nec non, & ut Comes jam dictus Cives Tolosani Balivi ejusdem Comitatus, & Barones, Terre, Personis, & rebus Scholarium, ac etiam Nunciis eorundem securitatem, & immunitatem sub iurejurando promittere compellantur, & a suis sub-

Privilegia facultatis Parisiensi eidem conceduntur.

Nonnulla ampliat.

Bull. Rom. Tom. III.

ditis fieri faciant illud idem. Et si qui eos, vel eorum Nuncios in Terris ipsorum pecunia, vel rebus aliis spoliaverint, ipsi, vel emendari faciant, vel emendent. Et ut quicumque Magister ibi examinatus, & approbatus fuerit in qualibet facultate, ubique sine alia examinatione regredi liberam habeat potestatem. Ad hæc cum sepefatus Comes in reformatione pacis se obligaverit præfatis juramento, ut certum salarium usque ad certum tempus certo numero Magistrorum exolvat; statumus, ut illud sine diminutione qualibet perfolvat, usque ad terminum constitutum, & plenarie satisfaciatur de subtrahtis.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani quinto Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Dat. die 17. Aprilis 1233. Pont. An. VII.

XXXVIII.

Prohibitio alienandi Terras, Castra, & alia loca Sedis Apostolicæ, absque consensu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium.

Ecclesiæ res non alienandas decrevit S. Leo Constit. IX. Tom. 1. pag. 39.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Universis scripta presentia inspecturis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

REx excellentis Summi Regis, Deus & Homo Christus Jesus, quem legi necessitas non subiecit, factus est voluntate sub lege, formam relinquens Vicario, ut licet præ ceteris libertatem in excellentia dignitatis acciperet, recognoscat tamen cum ceteris quamdam in officio debito servitutem, sacrarum observantiarum sanctionum, gratuito alligans utrumque, necessitatem voluntariam, & necessariam voluntatem; ut dum præstationem sic subiecit, major appareat ex hujusmodi subiectione prælati. Auctoritatis est quoque posse statueri, sed virtutis, ut quis se subiciat suo statuto, per alterum potens in subditis, per reliquum potentior in se ipso. Præsertim cum efficacius statuat, dum exponit apertius suæ prosecutionis statum, eo quod lingua manus interpres quasi præco semitam verbo parat.

Symmachii simile decretum. Vide Bullar. hoc Tom. I. pag. 76.

§. 1. Sanè fel. record. Symmachus Papa, volens quodammodo legi subiectione potestatem, in Ecclesiæ prædiis alienandi licentiam interdixit, ut quod licere non expedit, licitum non putetur.

Prohibitio de qua in rubrica.

§. 2. Nos autem super hoc illius vestigiis inherentes, unanimi Fratrum desiderio, & petitione concordati, hac in perpetuum valitura Constitutione sancimus, ut de patrimonialibus sine communi Fratrum consilio & assensu, alienatio nulla fiat, sitque uni facultas, quod ex causa legitima obstatulum libere contradictionis opponat. Quod si forte fuerit in alienatione pro-

N n cessum,

ONOMAS

ERAL DE B

cessum, factum ipso jure non teneat, per Successorem, quatenus Prædecessor de facto processerit, & eo ipso quod processum sic fuerit revocandum, de alienantis vita consentientium, numero, & solemnitate scripturæ nullum admodum tali suspiciente contractu.

§.3. Caterum ad cautelam quedam loca specialioris inhibitionis vinculo adstringenda speciali expressione nominum præsentis pagine fecimus annotari, videlicet. In Campania Castrum Fomon. Palian. Serron. & Larian. In Maritima Aquam Putridam, Ostiam, quam Episcopus Ostien. tenet a Romana Ecclesia, in omnibus ipsius Episcopi jure salvo. Ariciam, Nympham Tolan. Coram, Cisternam, & Terracin. In Thuscia, Montem Flacon. Orlele, Montem Altum, Radicophanum, Pien. Aquam Pendentem, & Bullen. cum tota Valle Laci. In Ducatu Spoletan. Roccam de Cesis, & Roccam de Gualdo. In Episcopatu Spoletan. Roccam Sacratam, Brusin. Lorin. & Roccam de Saxo. In Episcopatu Narnien. Castrum Sancti Gemini, Castrum Stronconis, Mirandan. & Castrum. Oriculi. In Sabina, Roccam Antiquam, & totam Sabiniam cum omnibus Castris, & Villis. In Marchia Anconitana, Roccam de Florago, Serravalle, & Turrim. de Parma.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Dat. Lateranen. 17. Kalen. Februarii Pontificatus nostri Anno Septimo.

XXXIX.

Quod Principes, aut Nobiles, seu Ecclesiarum Prælati, occasione Jurispatronatus, Advocacie, Custodie, aut aliter a Monasteriis Ordinis Cisterciensis quidquam exigere, vel talis gravare non possint.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati Cistercii, & universis Coabbatibus Cisterciensis Ordinis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quia refrigescere charitate multorum, adeo iniquitas abundavit, ut quorundam succensa velut ignis impietas, contra Ecclesias, & personas Ecclesiasticas, tanto validius inflammaretur, quanto rariores, qui eas tueantur, contra pravorum incursum, invenit obseciores; nos, quibus ipsarum cura, & sollicitudo incumbit, ibi fortius insurgere cogimur, ubi persecutorum immanitas periculosius exarscit.

§.1. Sicut enim nobis ex parte vestra gravis est oblata querela, nonnulli Principes, ac Nobiles, occasione Jurispatronatus, Advocacie, sive Custodie, quam in Monasteriis, Grangis, Cellariis, vel domibus vestris, se habere proponunt, interdum etiam pro suæ libito voluntatis, & quidam Ecclesiarum Prælati, a quibus deberetis non gravamen, sed solamen potius expectare; bladum, vinum, evectiones, animalia, & res alias, pro ædificatione, ac munitione Castrorum,

Nonnulla loca S.R.E. speciatim nominat.

Causam pælati.

Dat. die 16. Januarii. 1234. Pont. An. VII.

Causa Decteti.

Cistercienses a Principibus, & Prælatibus gravati.

& Villarum, necnon pro tyrociniis, torneamentis, expeditionibus, & aliis usibus eorundem, a vobis exigunt, & extorquent alias vos talis, & exactioribus indebitis multipliciter aggravando. Præterea quidam ex ipsis, & alii, carnes comedere in vestris domibus, ac mulieres etiam easdem domos ingredi, contra Institutum vestri Ordinis non verentur, propter quod, & quies Monastici Ordinis perturbatur, & grave committis vobis Monasteriis imminet detrimentum. Quare nobis humiliter supplicatis, ut super his, paterna providere sollicitudine dignemur.

§.2. Nos igitur, & vestre providere quieti, & molestantiis malitiis obviare volentes, auctoritate præsentium districtius inhibemus, ne quis a vobis præmissa exigere, vel extorquere, aut in vestris domibus uti carnibus, seu mulierem aliquam eas intrare præsumat, contra Ordinis Institutum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani decimo Kalendas Februarii Pontificatus nostri anno septimo.

Ab hujusmodi gravaminibus levantur.

Clausula.

Dat. die 17. Januarii. 1234. Pont. An. VII.

XI.

Canonizatio Sancti Dominici Infratris Ordinis Fratrum Prædicatorum, sub Regula Sancti Augustini, ejusque adscriptio in Catalogum Sanctorum Confessorum, cum festivitate institutione, pro die quinta mensis Augusti.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Archipresbyteris, Decanis, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Fons sapientie verbum Patris Dominus Jesus Christus, cujus natura bonitas, opus misericordia, redimens, & renovans quos creavit: qui vineam, quam de Ægypto transtulit, usque ad consummationem sæculi non relinquit; sapienter signa propter instabiles mentes innovat, & mirabilia contra diffidentiam incredulitatis immutat: Dum in Ecclesie nascentis exordio post obitum Moysis, videlicet finem legis, ascensus equos, & in Evangeliorum, quadrigis, quæ vere sunt sanitas, arcu facti eloqui, quem donec Judæus infirmetur, intenderrat, & juramentis, quæ in Patribus nobis disposuerat suscitatis, confidentiam Jericho gloriam mundi, quem prædicationis fremitu obstupescitis gentibus vicerat, calcaturus, viam equis suis in mari faceret, & in Raab salutem latitudinis gentium signo coccineo figuraret, in prima quadrigarum quatuor egredientium in Zacharia de medio duorum montium arcorum protulit equos rufos populorum Principes, fortes terre. Qui per obedientiam fidei Deo Abraham, Patris cre-

Præcium.

credentium, in fundamentum novi fœderis adherentes, ad Ducis instar tinctis de Bosra, id est, tribulationis angustia, vestibus, cuncta suæ signa militiæ rubricarunt. Ut pro futuræ gloriæ gaudio præsentem gladium non timentes, effecti martyres, id est, testes novæ legis, libro confessionis voce subscriberent. Et forinsecis miraculorum signis ad stipulationum robur appositis, librum, & tabernaculum, quod Deus, & non homo finxit, ac Evangelici vasa ministerii, non brotorum, sed rationabilium hostiarum sanguine tingerent. Et in universam spatiosi maris faciem sagena prædicationis expansa, multiplicatam super numerum, de cunctis, quæ sub celo sunt nationibus, Ecclesiam congregarent.

§.1. Sed quia præsumptio multitudinem, & malitia subsecuta est libertatem, in quadriga secunda sub colore, qui loquentibus, & penitentibus congruit, equestrem cuneum deputavit, qui ad claustrale desertum ductus per spiritum sub novi Israelis aurtiga Sanctissimo Benedicto, velut sub altero Heliseo, filii prophetarum communis vite bonum, occasione multitudinis perditum, in jocunde cohabitationis grata societate restituit. Et sic unitatis scissum rete resciciens, ac per opera pietatis, ad terram Aquilonis, unde omne malum panditur, proficiscens, cum fecit in ingressu thesauros nivis, & contritis corde quiescere, qui designatur in corpore peccatis subdito habitare. Post quos quasi lassum renovaturus exercitum, & redditurus jubulum post lamentum, applicitis ad quadrigam tertiam equis albis, Fratibus Cisterciensis Ordinis, & Floren. velut tonsarum greges gemine charitatis foetibus, uberes de penitentia lavacro fecit ascendere, S. Bernardo ariste ovium in virtute spiritus, qua ex alto indutus extitit, & in abundantia frumenti Vallium præeunte, ut transeuntes liberati per eum in fortitudine clament ad Dominum, dicant Jesum, & ponant Castra Dei exercituum super mare.

§.2. Novo igitur Israele his tribus agminibus, turmis totidem, quas Philistim fecerant, occurrente hora undecima, cum dies jam declinasset ad vespem, & propter iniquitatis abundantiam, charitate plurimum frigescente vergebat justitiae radius ad occasum: quia vineam, ad quam Paterfamilias operarios diversis temporibus denarii conductos conventionem præmiserat, & quam sua dextera plantarat; non solum vitiorum vepres, & spinæ pervaserant: sed jam prope modum vulpecula demolientes, convertere in alienæ vitis amaritudinem intendebant, adversus inestimabilem multitudinem, militiam adunare voluit promptiorem. Et sicut in præsentiarum cernimus post trium signis differentium tyrocina quadrigarum, in quadriga quarta, equos varios, & robustos Prædicatorum, & Minorum Fratrum agmina cum electis ducibus simul in prælium dilecturum, spiritum Sancti Dominici suscitavit. Et ei velut equo suæ gloriæ præbens fidei fortitudinem, & fervorem divine prædicationis ignitum circumdedit collo ejus. Qui gerens a pueritia cor senile, ac in mortificatione carnis eligens vivere, vite requisivit actorem, & Deo deditus, ac in Nazareum sub Beati Augustini Regula consecratus sedulum, circa sancta, Samuelis imitatus obsequium in castigatione desiderii, pillimum Danielis contum-

Deus pro fidelium salute plures sanctos suscitavit.

Beati Dominici elogium.

navavit affectum, justitiæ semitas, & Sanctorum vias strenuus athleta custodiens, & velut ad monumentum de tabernaculo Domini, de militantis Ecclesie magisterio, ac ministerio non discedens, carnem spiritui, & sensualitatem subjiciens rationi. Et factus unus cum Deo spiritus, totus in eum per excessum mentis pergere studuit, & sobrie commissionis studio, a charitate proximi non recessit. Quo sagittante delicias carniarum, & fulgurante mentes lapideas impiorum, omnis hereticorum secta contremuit, omnis Ecclesia fidelium exultavit. Etate crescente crevit, & gratia. Quandoquidem inexpressibile gaudium de zelo concipiens animarum, ad eloquia Dei dedit animum, & per Evangelium, Christi multos generans in conversione tam strenue multitudinis, Evangelicæ dignitatis officium profitentis, nomen, & opus in terra meruit obtinere majorum. Pastor, & Dux inclutus in populo Dei factus, novum Prædicatorum Ordinem instituit meritis, ordinavit exemplis, nec miraculis confirmare desinit evidentibus & probatis.

§.3. Nam præter opera sanctitatis, & signa virtutis, quibus in carne positus claruit, diversorum curatis languoribus, loquela mutis, visu cæcis, surdis auditu, gressu paralyticis, & sanitate pristina multarum generibus invaliditatum restituitis, aperte patuit, qualis spiritus in ejusdem sanctissimi gleba Corporis habitavit. Cum igitur ex multa familiaritate, quam nobiscum in minori constitutus officio habuit, argumenta sanctitatis ipsius ex insignis vite testimonio constitisset, effectusque postmodum de miraculorum veritate didicimus, facta nobis per testes idoneos plena fides;

§.4. Nos cum commisso nobis grege Domini confidentes ejus posse suffragis per Dei misericordiam adjuvari, ut cujus in terris solarium gratiosè familiaritatis habere meruimus; ejus in coelis potenti patrocinio gaudeamus; ipsum de Fratrum nostrorum consilio, & assensu, ac omnium tunc apud Sedem Apostolicam consentientium Prælatorum, Cathalogo Sanctorum adscribi decrevimus.

§.5. Statuentes firmiter, ac Universitati vestre, præsentibus injungentes, ut non Augusti, ante diem quo posita carnis sarcina dives meritis penetravit in sancta simul Sanctorum factus in gloria, ejus natalitia celebretis, & faciatis solemniter celebrari, quatenus ipsius precibus Deus, quem vivens coluit, exoratus, gratiam in præsentis sæculo, & gloriam nobis tribuat in futuro.

§.6. Nos vero tanti Confessoris venerabilem sepulturam, quæ miraculorum fulgoribus generalem illustrat Ecclesiam, cupientes dignis christianæ devotionis honoribus frequentari: vere penitentibus & confessis, illam in festivitate præfata annis singulis cum devotione, ac reverentia debita visitantibus, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, auctoritate consensu, unum annum de injuncta sibi penitentia misericorditer relaxamus.

Datum Reate quinto nonas Julii Pontificatus nostri Anno Octavo.

Miraculis clarus.

ss. Cathalogo adscribitur.

Ejus celebrata die festivitas die 5. Augusti.

Indulgentia eius sepulchrum visitantibus concessa.

Dat. die 3. Julii. 1234. Pontific. An. no VIII.

Ex Regest. Vatican.

Quod omnes uti debeant Decretalibus Gregorii iussu a Sancto Raymundo compilatis, nec alia de cetero fieri possit illarum compilatio.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Doctoribus, & Scholaribus Universis, Parisiis commorantibus, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

REx pacificus pia miseratione disposuit sibi Subditos fore pudicos, pacificos, & modestos; sed effrenata cupiditas sui prodigae pacis emula, mater litium, materia iurgiorum, tot quotidie nova litigia generat, ut nisi Iustitia conatus ejus sua virtute reprimeret, & quaestiones ipsius implicitas explicaret, jus humani foederis litigiorum abusus extingeret, & dato libello repudii, concordia extra Mandi terminos exularet. Ideoque lex proditor, ut appetitus noxius sub juris regula limitetur, per quam genus humanum, ut honeste vivat, alterum non laedat, jus suum cuique tribuat, informatur. Sane diversas Constitutiones, & Decretales Epistolae Praedecessorum nostrorum in diversa dispersa volumina, quarum aliqua propter nimiam similitudinem, & quaedam propter contrarietatem, nonnullae etiam propter sui prolixitatem confusione inducere videbantur. Aliquae vero vagabantur extra volumina supra dicta, quae tamquam incertae frequenter in Judiciis vacillabant. Ad communem, & maxime Studentium utilitatem, per dilectum filium Fratrem Raymundum Cappellanum, & Penitentiarum nostrum in unum volumen, reiectis superfluis, providimus redigendas. Adjicientes Constitutiones nostras, & Decretales Epistolae, per quas nonnulla, quae in prioribus erant dubia, declarantur: Volentes igitur, ut hac tantum compilatione universi utantur in Judiciis, & in Scholis, districtius prohibemus, ne quis praesumat aliam facere absque auctoritate Sedis Apostolicae specialis.

Mala ex dubitate, & diffinitione decretalium orta.

A. S. Raymundo in volumine rediguntur iussu Papae.

Qui aliam prohibet fieri compilationem.

Dat. die 7. Septem. 1234. Pontific. Anno VIII.

Datum Spoleti nonis Septembris Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Ordini Fratrum Beatae Mariae de Mercede, Redemptionis Captivorum, conceditur, ut vivant sub Regula S. Augustini.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Domus S. Eulaliae Barchinonen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Devotionis vestrae precibus inclinati, presentium vobis auctoritate concedimus, ut cum nondum aliqua sit a vobis ex Religione approbata assumpta, B. Augustini possitis Ordinem prosterni.

Dat. die 17. Januar. 1235. Pontific. Anno VIII.

Dat. Perusii, decimo sexto Kal. Februarii Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Prohibitio aedificandi, ac reaedificandi Castra in terra Sabiniae, Status Ecclesiastici, absque licentia Sedis Apostolicae.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis fidelibus nostris, per Sabiniam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum tota terra Sabiniae, juris, & proprietatis B. Petri existat, de Fratrum nostrorum consilio praesenti Constitutione sancimus; ut in ea nullum Castrum aedificari, vel reaedificari de cetero valeat absque Sedis Apostolicae licentia speciali, sub interminatione anathematis, & poena mille librarum aedificanti- bus, ac viginti singulis operariis. Districtius inhibentes, ne quis contra statutum hujusmodi venire praesumat.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Constitutionis, & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Perusii decimoquinto Kal. Aprilis Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Dat. die 18. Martii 1235. Pontific. Anno VIII.

Approbatio Ordinis Fratrum, & Sororum Militiae Jesu Christi nuncupatorum Parmen.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Militiae Jesu Christi Parmen. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Qua omnium Conditoris honorem, & profectum continent animarum, amore praecipuo diligentes, eo quod quidquid in desiderio praeter illa geritur, apud Dei sapientiam pro nihilo reputetur; dignum fore providimus, ut in iis, quae intanto salutis aeternae cupitis, nos favorabiles ad Redemptoris gloriam habeatis. Hinc est, quod vestris piis supplicationibus inclinati, formam vitae a vobis perpetuis temporibus observandam, quam virtutum Domino inspirante deliberatione provida statuis, acceptam, & placitam reputantes, illam auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus. Ut autem perpetua robor obtineat firmitatis, ipsam de verbo ad verbum praesentibus fecimus annotari, cujus tenor talis est: Cum secundum Apostolum fundamentum aliud nemo ponere possit praeter illud, quod positum est, quod est Christus Jesus, in quo tamquam in lapide angulari omnis aedificatio constructa crescit in Templum Sanctum in Domino. eodem Apostolo attestante, salubri ducti consilio, Vos Milites Civitatis Parmen. recita seculi vanitate, super hoc fundamentum aedificium vestrum erigere proponentes, & militiae vestrae cursum ad honorem Dei, & Ecclesiae

Exordium.

Regulam huius Ordinis approbat.

Regula tenor.

Unus Militiae Magister.

sive Sanctae convertentes profectum sub certa disciplina vivere Deo accepta unum habentes Magistrum, cui reverenter intendatis, de vestra salute solliciti decrevistis. Haec autem vendi forma, sicut ab ipso nomine Jesu Christi, qui omnium bonorum est principium, & origo rei sumit effectum; sic & ipsius nominis titulo voluistis eam provide nuncupari, ut scilicet dicitur dogma, seu forma vitae Fratrum Militiae Jesu Christi, per quam videlicet, ut possitis melius erudiri, qualiter in principio, medio, & in fine iter discretius, & justius peragatis inceptum, per pauca, & certa durissis eam Capitula distinguendam duas partes iustitiae in ordine profectum. Cum autem prima pars sit declinare a malo, bonum vero facere sit secunda, de prima est in ea primitus sic provisum, ut quicumque Frater, seu Soror voluerit se sub hujus Sanctae Militiae studio coarctare; Primum suam scrutetur conscientiam diligenter, & plene confiteatur peccata sua ordinario Confessori, vel cui ille duxerit demandandum, & de quibus restituendis, dimittendis, aut etiam faciendis repertus fuerit obnoxius, ad ipsius Confessoris mandatum satisfaciatur competenter, ubi si dubium aliquid emergerit ad Dioecesani consilium recurratur. Demum sic liber a peccato, uti servus factus iustitiae secure transeat ad nomen, & fratrum numerum praedictorum. Receptus autem vivere studeat innocenter neminem concutiens, sed contentus in omnibus iure suo usuras abhorreat, & omnes contractus in fraudem initos usurarum rapinam, & omnem violentiam detestetur, & non solum manus, sed etiam linguam, a malo cohibeat, ut videre valeat dies bonos. Item matrimonio sic utatur, quod sanctum est, & a Domino institutum, quod fornicarios, & illegitimos omnes declinet amplexus, sciens quod fornicarios, & adulteros Dominus judicabit, commensationes, & ebrietates, & caetera gulae dispendia, a quibus nimis obsequitur inimicus efficitur Crucis Christi, quilibet quantum cum Dei potuerit auxilio, satagat evitare, & generaliter quilibet in prima parte iustitiae, quae est declinare a malo, ut superius est praemisum, taliter favente sibi divina gratia se componat a corde, lingua, & manu, & totaliter a seipso abiciens opera tenebrarum, quod possit inducere arma lucis, quibus ad secundam partem, quae est facere bonum acceptus hostes debellare valeat Jesu Christi, & ejus familiam defendere, ad quod omnium hujus vitae Virorum principaliter intentio sit directa, sicut subsequenter per Capitula est distinctum; Fratres, & Sorores, qui ad hanc vitam formam, scilicet Militiae Jesu Christi transibunt in obedientia, & devotione Sanctae Romanae Ecclesiae, & Summorum Pontificum Catholicorum, qui per tempora fuerint in eadem, necnon Dioecesanorum suorum intemerata fidei puritate persistant. Habentes unum Magistrum, vel Rectorem, cujus providentia, & dispositione quoad hujus disciplinae commune propositum promovendum, conservandum, & exequendum regantur, cui etiam reverenter intendant, postquam fuerit per loci Dioecesani, vel per Sedem Apostolicam approbatus, Apostolica, & Dioecesanorum obedientia, reverentia, & correctione in omnibus semper salva. Fidem Catholicam Fratres defendent con-

De praemittendis ante quam quis recipiatur.

Receptus in dem christiana.

Fratres, & Sorores sub obedientia S. A. & Episcoporum vivere debent.

tra omnem sectam haereticae pravitatis, Haereticos omnes scilicet Catharos, Pauperes de Lugduno, Arnalditas, Speronitas, & alios quocumque nomine censeantur viriliter impugnando, Libertatem Ecclesiasticam potissime defendunt; impediendo fideliter in Civitatibus suis, ac Locis, ne quid in ejus praedictum statuatur, vel fiat, aut quomodolibet attentetur, Claves Ecclesiae non contemnent, sed in omnibus bona fide servabunt excommunicationis, & interdicti sententias Sedis Apostolicae, & Dioecesanorum suorum tam in se, quam in alios latas juxta traditionem Sanctorum Canonum inviolabiliter observando; Ecclesias quoque, Monasteria, Hospitalia, & quaecumque Religiosa Loca, necnon Personas Ecclesiasticas cujuscumque Religionis, vel Ordinis: Item Viduas, Pupillos, & Orphanos, ac caeteras miserabiles Personas, ut non opprimantur a suis Civitatibus, seu locis, & ut liberentur ab oppressionibus bona fide intendunt, & pro praedictis omnibus, scilicet pro fide, ac libertate Ecclesiastica defendendis, & iustitia praedictorum per locorum Dominos, seu Rectores reddenda si expedierit, se armis accingunt Fratres viriliter, & poterit, pugnant ad mandatum Ecclesiae Romanae, vel si loci Dioecesani, ac Magister eorum simul hoc viderint expedire. Alias autem circa usum armorum sibi prudenter attendant, & sic eis utantur inlicitis, quod ad illicita non trahantur Sedis Apostolicae, vel Dioecesanis consilio, si aliquid dubium emergerit requisito. Et quoniam omnis, qui in agone contendit ab omnibus se abstinet juxta verbum Apostoli, merito post ordinatam pugnam horum Athletarum, sive Militum Jesu Christi de ipsorum abstinentia, & modo vivendi in habitu, & victu consequenter ad jungitur in hunc modum: Vestiantur Milites panno albo in tunica, & super tunicali, in clamyde vero nigro, & quoad clamydes Uxores eorum, quae se obligaverint ad hanc vitam non differant in colore. A festo tamen Beati Michaelis, usque ad medietatem mensis Maji valeant praeterquam in clamydibus variare. Caeteri vero, qui non erunt Milites uno tantum colore in pannis suis utantur, ut aliqua sit distinctio inter gradus, & hoc idem servent quoad clamydes uxores eorum hujus vitae subditae institutis. Fratres autem, & Sorores quarta feria, & die Sabbati abstineant a carnibus, nisi sint debiles, & infirmi, aut essent in Curia, vel exercitu, vel cum Praelatis suis, ubi quarta feria carnibus alii uterentur, quadragesima majori, & sexta feria totius anni. Item quarta, & sexta feria de quadragesima Sancti Martini, usque ad Dominicam de Adventu jejunent. Ab Adventu autem usque ad Nativitatem Domini jejunent quotidie quadragesimalibus cibis utendo. Insuper jejunia quatuor temporum observabunt, & alia Instituta ab Ecclesia secundum consuetudinem terrae suae. Jejunent quidem praedictis temporibus, & diebus, nisi causa necessitatis, vel infirmitatis, vel de speciali Dioecesanis, vel Confessoris sui licentia remaneret. Insuper ter in anno ad minus confiteantur, & ter videlicet in Nativitate Domini, Pascha, & Pentecosten recipientur Corpus Christi, nisi forsitan ex aliqua causa eorum, aliquibus esset a suis Ordinariis interdictum. Item pro qualibet hora diei septies Pater Noster, & pro

Fidem Catholicam defendere.

Libertatem Ecclesiasticam.

Et injuste oppellere.

De armorum usu.

De Vestibus.

Vitium.

Jejunio.

Usu Sacramentorum Eucharistiae, & Penitentiae.

Oratione.

& pro qualibet hora Domine Nostrae septies Ave Maria dicent. Tamen qui officium Ecclesiae dixerit, sita praedictis solutus. Item semper antecibum unum Pater noster, & unum post dicent signantes se signo Crucis, & agentes Deo gratias utrobique. Reverentur insuper spirituales, ac temporales Dominos sicut debent Ecclesiis, earumque Praelatis de decimis, primitiis, oblationibus, & tam ipsis, quam Principibus suis, ac Dominis de suis iuribus respondendo, ut quae Dei sunt Deo, & quae sunt Caesari Caesari reddere comprobentur. Et quoniam verbo Domini Caeli firmati sunt, ut in iis, & aliis bonis fortius solidentur; singulis mensibus ad minus congregati audiant verbum Dei ab Episcopo, vel alio Praelato suo, aut alio, qui a Sede Apostolica, vel a loci Dioeceseo auctoritatem habeat praedicandi, nisi aliquis iusta causa, seu rationabili praecepto, vel de Magistri sui licentia remaneret. Item singulis mensibus sibi legi huius vitae Capitula faciant, & exponi. Deputentur etiam ex Fratribus aliqui, qui diligenter procurant, quod exhibeantur infirmis Fratribus Ecclesiastica Sacramenta, & Fratres, & Sorores congregati faciant ad arbitrium, & dispositionem Magistri, ad exequias defunctorum, ut humanitatis officium impendant ibidem. Tamen sibi caveant in iis omnibus diligenter, ne circa funus, vel aliqua spiritualia sibi aliquam dispositionem usurpent, vel praesumant aliquid in praedictum Parochialis Ecclesiae, vel gravamen. Quicumque ad hanc vitam fuerit assumendus profitebitur in hunc modum. Ad honorem Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatae Mariae Virginis, & omnium Sanctorum; Sanctae quoque Romanae Ecclesiae, & Sanctissimi Patris Domini Summi Pontificis, necnon Matris Ecclesiae, ac Venerabilis Patris Domini Dioeceseo mei Episcopi coram vobis Domino Dei gratia Episcopo Dioeceseo meo, & coram Magistro Ordinis Fratrum Militiae Jesu Christi... loci, vel coram Presbytero Confessore meo, & coram dicto Magistro Ego... profiteor me velle vivere de cetero secundum formam, sive dogma vivendi Fratrum Militiae Jesu Christi, & me victurum promitto, & servaturum tamquam Frater, vel Soror, quae secundum locum, statum, & officium, quod inter ipsos Fratres, vel Sorores tenebo ex ipsa forma mihi facienda, vel servanda incumbent.

Decimis Ecclesiae & vestigalibus Principibus reddendis.

De Infirmit.

Teneo peccatis facienda.

Claustra.

Det. die 23. Maji 1235. Pont. An. IX.

Canonizatio S. Elisabeth Viduae, Andree Regis Hungarorum filiae, cum institutione Festivitatibus pro die decimanona mensis Novembris.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Presbyteris, Decanis, & aliis Ecclesiarum Praelatis, ad quos litterae istae pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Gloriosus in maiestate sua Patris aeterni Filius Redemptor Noster Dominus Jesus Christus, de Caelorum summitate prospiciens conditionis humanae gloriam, multo concursu miseriae, cui primi parentis culpa dedit initium deformatam, ineffabili dispositione providit, ut & virtutem suam sedentibus in umbra mortis exponeret, & in exilio positos ad libertatis patriam revocaret. Igitur, quia nulli potius quam sibi suae facturae redemptio competeat (eo quod artificis sit, & decens & debitum, ut quocumque casu deperat quod pulchrius finisse dignoscitur, in statum pristinum suae virtutis studio restauratur) in exile vasculum, si tamen sit exiguum, quod recepit hospitem super omnia spatiosum, scilicet in aulam Virginis referam omni plenitudine sanctitatis, de regali throno se conferens, opus inde cunctis visibile protulit; per quod propulso tenebrarum principe de sui redemptione platinatis triumphavit; certa relinquens instituta fidelitatis, per quae ipsi ad patriam redderetur transitus expeditus.

S.1. Huiusmodi quidem pietatis seriem Beata Elisabeth ex regali orta progenie, & Thuringiae Langravina gratiosa, solerti meditatione considerans, & iam dicta eligens instituta continuis observare studijs, ut dignam perceptione se redderet perpetuae claritatis, quasi ab ortu vitae, usque ad occasum, virtutum vacando cultui, nunquam desit in charitatis amplexibus delectari. Nam in confessione verae fidei, vitaeque dedita sanctitati, coelestis Reginae fidei, vitaeque dedita sanctitati, coelestis Reginae diligendo filium, per quem dulcedinem consequi posset coelestium nuptiarum, ita dilexit & proximum quod amicum sibi constituens illorum familiarum habere praesentiam, quam eorum inimica corruptio cunctis suggerit effici peregrinam, se in multis sibi reddidit inopem, sollicitam fore pauperibus multipliciter affluentem. Quorum ab aetate tenera, tutrix esse desiderans, & amatricem, eo quod sciret perennis vitae premium dilectorum Deo acquiri meritis egenorum, adeo conditionem ipsorum gratam sibi constituit, quam naturaliter secularis elatio vilipendit; quod etiam licitis sibi delitiis, quas offerebat status, & excellentia conjugalis, deductis pluries in contemptum, corpus delicatum, & tenerum reddebat assidue parsimoniae studio maceratum, tanto sibi meriti quantitate proficiens, quanto quod sponte geritur, majoris gratiae premio muneratur. Quid ultra? Quaeque iura sanguinis in supernae desiderium transferens voluptatis, & imperfectum quid existimans, si jam viri de-

Exordium.

B. Elisabeth genitrix & primordia.

Virtutes.

dehuita praesidio, sic residuum vitae decurreret, quod se ad iugum obedientiae (cujus sub lege posita maritali absque ipsius praedictio amplexa traxerat) non arctaret, religionis habitum induit, sub quo Domini passionis in se celebrare mysterium, usque in diem ultimum non omisit. O felix Mulier. O Matrona mirabilis. O dulcis Elisabeth dicta Dei saturitas, quae pro refectioe pauperum, panem meruerit Angelorum. O inelyta Vidua virtutum fecunda soboles, quae studens ex gratia consequi, quod a natura non poterat indulgeri, diris animae hostibus per scutum fidei, loricae iustitiae, gladium spiritus, salutis galeam, & hastam perseverantiae debellatis, sic amabilem immortalis Sponsae se praebuit, sic Reginae virginum se dilectione continua colligavit, suam deprimendo dominium, in ancilla humilis famulaculum sic Sanctis Elisabeth antiquis procellibus conformem se reddidit, dum in mandatis & justificationibus Domini sine querela simpliciter ambulavit, Dei gratiam secreto mentis per affectum concipiens, & eandem per effectum pariens, ac nutriendum assidue per profectum; quod salus omnium in se sperantium, & exaltatio in se quorumlibet in humilitatis, & innocentiae vallibus positorum, in promissa suis praemia retributionis exurgens, ipsam mortis nexibus expeditam provexit ad solium luce inaccessibilis luminosum.

S.2. De cuius stupenda, & inexplicabili claritate procedit, quod illius Spiritus, & in superni fulgoris abyso rutilat, & in huius profundo caliginis, multis coruscant miraculis gloriosis, quorum virtute catholicis, fidei, spei, & charitatis augmenta proveniunt, perfidis via veritatis exponitur, & haereticis confusionis multae materia cumulatur, dum stuporis turbine involuti, quod dicitur Sanctae meritis, quae dum carnis clausa carcere teneretur, pauper spiritu, mitis mente, propria, vel potius aliena peccata deplorans, iustitiam sitiens, misericordiae dedita, munda corde, vere pacifica, attrita persecutionibus, & opprobriis extitit lacellita; vita mortuis, lumen caecis, auditus surdis, verbum mutis, & gressus claudis, caelesti dextera conferuntur; partes Theutoniarum spatiosas, quas mortis dogmate gestiebant inficere, in doctrinae coelestis amplexibus cernunt multipliciter exultare.

S.3. De huiusmodi quidem, & aliis eiusdem Sanctae miraculis, quae mentis inspecta oculis uberiorum latitiam proferunt, quasi diffusis distincta litteris videntur, facta nobis per testes idoneos tanta plenitudine fidei, sicut debetur, & competit colendae per omnia veritati.

S.4. Nos quorum deposcit officium his continue desudare studiis, per quae augeatur gloria Redemptoris, dictam Sanctam quam sibi ad intuitum placuit suae maiestatis assumere; de Fratrum nostrorum consilio, & assensu, ac Venerabilium fratrum nostrorum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Praelatorum omnium, qui tunc apud Sedem Apostolicam existebant, Sanctorum Cathalogoduximus adscribendam.

S.5. Universitati vestrae per Apostolica scripta districte praecipiendo mandantes, quatenus decimatertia Kal. Decembris, die videlicet, quo eadem mortis absoluta vinculis, victoriam

perenniter, ad fontem supernae prodit voluptatis, Festum eiusdem, prout miranda ipsius meritum magnitudo exigit, celebretis, & faciatis solemniter celebrari; ut id nobis de thesauris coelestibus eius pia intercessione proveniat, quod ipsa praesente Christo percipisse dignoscatur, & possidere perpetuo gloriatur.

S.6. Ceterum, ut universitati fidelium invisibilis Aule consequendi delicias ex concessa nobis potestate desuper propitiante Domino sit facultas; quinimo & ut nomen exaltetur Altissimi, si Sponsae suae venerabilem sepulchrum fidelium procuremus accessibus honorari, omnibus vere poenitentibus & confessis, qui se illuc annis singulis devotionis aromata, & sinceritatis insignia deferentes in memorato Festo, & usque ad Octavas ipsius contulerint, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, auctoritate confisi, unum annum, & quadraginta dies, de injuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Dat. Perusij Kalen. Junij, Anno Nono.

Indulgentia eius sepulchrum visitantibus concessa.

Dat. die 1. Junii 1235. Pont. An. IX.

XLVI.

Quod Communitates teneantur reficere damna Praedatis, in quorum Territoriis per fures, & Praedones illata fuerint.

Ex Registra Vatic.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Fidelibus nostris per Patrimonium Beati Petri in Tuscia constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Audientes dissensiones, & guerras, quae pullulant inter vos, destructiones locorum, persecutiones Ecclesiarum, opprobria Pauperum, captiones Hominum, caedes Virorum, injurias, violentias, & rapinas, quae in vestris partibus perpetrantur, quam graviter turbamur, exinde vix possumus verbis exprimere, aut litteris explicare. Usque adeo enim multiplicata est in eisdem Partibus, ut accepimus iniquitas perverforum; quod scientes, quia Iustitiae cultus est pax, ut injurias irrogent, pacem turbant, & inter sanctum, & profanum minime discernentes bona tam Ecclesiastica, quam mundana diripiunt, & praedantur, quibus nisi fuerit obvium cum superbia eorum semper ascendat in totius pene Provinciae irreparabile profluit detrimentum. Volentes igitur huic pesti mortiferae congruum remedium adhiberi, Universitati vestrae per Apostolica scripta sub debito fidelitatis districte praecipiendo mandamus, quatenus cum publica utilitatis interit, huiusmodi pestilentum audaciam severitate debita cohiberi, contra Raptores, Praedones, & fures, qui Provinciam ipsam persequendo dilaniant, quos de sinibus vestris omnino expelli praecipimus, & excludi; Vos poterit, & viriliter accingatis, eorum insolentiam taliter reprimendo, quod excessus vindictae correat, & excedentes poena cohibeat a peccato. Et quia huiusmodi maleficia absque conniventia vestra fieri nequeunt, vel assensu, ac per hoc apud Deum, & Homines non poteritis excusabiles me-

Causa edendi Decreti.

Decretum.

Miscula.

Sanctum albo adnumeratur.

Festivitas celebranda.

merito reputari; Presentium auctoritate statuimus, ut in quocumque locorum de cetero talia commissa fuerint, Terra Communis, vel loci Dominus, in cuius Territorio committentur ea, de bonis Communitatis, seu loci ejusdem teneatur modis omnibus emendare. Qui autem furum, vel predam emerit etiam ignoranter, ea restituat absolute, nulla compensatione sibi praestita, vel praestanda; sed emptor adversus venditorem suam habeat actionem, statuto contrario, firmato juramento, seu firmitate alia non obstanti. Ut autem praemissa omnia inviolabiliter observentur damus dilecto filio Rolando Subdiacono, & Cappellano nostro firmiter nostris litteris in mandatis, ut vos ad observationem ipsorum tam spirituali, quam temporali distinctione appellatione remota compellat.

Dat. die 4. Augusti 1336. Pont. An. IX.

Datum Perusii secundo nonas Augusti, Pontificatus nostri Anno Nono.

XLVII.

Concessio Pedagogii Civitati Castellanae facta ad edendum reparandi Pontem, vulgo Tregi nuncupatum, cum exemptione pro Ecclesiasticis.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Consulibus, & Comuni Civitatis Castellanae, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

A Nobis vestra devotio requisivit, ut cum velitis reparare Pontem in loco, qui Tregi vulgariter appellatur, & etiam ordinare, ut in Civitate vestra sint Equites semper ad servitium Ecclesiae preparati, vobis concedere dignemur, ut ad reparationem Pontis ejusdem, & equos commodius retinendos a transeuntibus pro quolibet Homine unum, pro Equo duos denarios, sicut olim Ponte integro fieri consuevit, recipere valeatis, licentiam vobis concedere dignemur. Vestris igitur supplicationibus inclinati, auctoritate vobis presentium concedimus postulata. Volumus autem, ut a praestatione exactiois hujusmodi omnes de Curia nostra, necnon Clerici, & Religiose Personae penitus sint immunes, cum dignum sit, eos in Patrimonio Ecclesiae prerogativa gaudere, quam eis indulgent etiam Principes Saeculares.

Communitatis praesens.

Concessio.

Ecclesiasticorum exemptio.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Dat. die 7. Martii 1336. Pont. An. IX.

Datum Viterbii nonis Martii Pontificatus Nostri Anno Nono.

Concessio Cruciae in Regnis Castellae, & Legionis pro extirpandis Agarenis ad instantiam illius Regis.

Ibidem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Toletano, & universis Episcopis per Regnum Castellae constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Sicut olim in filiis Abrae, is, qui secundum Carnem natus est ex Ancilla, persequatur illum, qui secundum Spiritum deus libera natus erat, ita & nunc infelices, & miseri Agareni, qui adhuc in tenebris ambulantes ne dum videre lucem magnam, quae Christus est, meruerunt, sed infidelitatis nebulis obvoluti jugo premuntur vetustissimae servitutis, Fideles, qui jam non sunt filii Ancillae, sed liberae, qua libertate Christus nos liberavit, persequi non desistunt, qui sic evanuerunt in cogitationibus suis, & ita obscuratum est insipientis eorum, ut illum, qui venit jugum captivitatis eorum dissolvere, ac illuminare sedentes in tenebris, & umbra mortis, nolint agnoscere, quin imo nomen ejus, in quo seditur omne genus, praeter quod non est nomen sub Coelo, in quo salvari oporteat, extinguere moliantur, ipso eos ineffabili providentia tolerante, ut vel ad eum redeant utendo libertate arbitrii, vel saltem excusationem non habeant contra ipsum tandem misericorditer expectati. Unde cum charissimus in Christo filius noster Illustris Rex Castellae, & Legionis, in cuius manus misericors Dominus prospere direxit negotium, quod specialiter sibi, & aliis Christianis contra Paganos Regionis illius imminet, acquisita Civitate Corduba nobilissima, & potentissima per eundem clementia sibi cooperante divina: super quo universalis Ecclesia gaudio salutari resicitur, & nos Omnipotenti Deo in laudes, & gratias asserimus, quas valemus; diligenter considerans, quod non debet Ancilla filius cum liberae filio haeres esse, ad erudendam terram de ipsorum manibus, quam prophanatis Sanctuariis detinent occupatam, ut eliminatis inde spurciis in eam Populum acceptabilem Domino divino Comitatus auxilio introducat, intendat ex animo, & magnifice proponat, sicut convenit prosequi negotium memoratum. Nos qui cupimus Sponse Christi tentoria dilatari, ut funiculos suos faciat longiores, ejusdem Regis prudentia, & magnanimitate pensatis, propositum suum dignis in Domino laudibus, & favore benevoloprosequentes mandamus, quatenus omnibus Subditis vestris, qui cum ipso Rege in Personis propriis, & expensis, & illis, qui licet in alienis expensis personaliter illuc accesserint, quantum praedictus Rex in prosecutione dicti negotii fuerit, vel saltem per anni spatium moraturi, ac iis, qui non in personis propriis, sed in suis dumtaxat expensis juxta facultatem, & qualitatem suam Viros idoneos destinaverint moraturos per tantum temporis cum eodem illam Indulgentiam tribuatis, quam secundum Statuta Concilii generalis haberent proficiscentes in subsidium Ter-

Aganorum fugitia.

Castella Rex Cordubam liberat.

Indulgentiam cum eo militaturis concedit Pontifex.

Terrae Sanctae. Hujus quoque remissionis volumus, & concedimus esse participes juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum omnes, qui de bonis suis illuc congrue destinaverint, aut in tam pio negotio consilium, & auxilium impenderit opportunum.

Dat. die 4. Septembris 1336. Pont. An. X.

Datum Reate secundo nonas Septembris Pontificatus Nostri Anno Decimo.

II.

Edictum Hungarorum in H. S. A. lib. 10. p. 214-217.

Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum Regularis Ecclesiae Sancti Lamberti Subnen. Salisburgen. Diocesis.

Bona Ecclesiae hinc confirmavit Eugenius P.P. III. anno 1046.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Praeposito Beati Lamberti Subnen. ejusque fratribus tam presentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Exordium.

Quotiens a nobis petitur, quod religioni, & honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, ac petentium desideriis congruum suffragium impertiri.

Ecclesiam sub Sede Apostolica hinc protectio ne incipit.

In eaque regularem disciplinam servari in mandatis.

Bona omnia confirmat.

Haepropter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam Beati Lamberti Subnen. in qua divino mancipati estis obsequio, ad exemplar felicis recordationis Eugenii Praedecessoris nostri sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio confirmamus. In primis siquidem statuentes, ut ordo Canonici, qui secundum Deum, & Beati Augustini Regulam in eadem Ecclesia institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum iuste, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione, fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo praefata Ecclesia sita est cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam ad Hengst, cum Curte stabularia, & omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam Mallentin, cum omnibus pertinentiis suis. Parfatcheslorf, Meizesteine, Ruznize, Rakhazizhe, cum decimatione, & omnibus pertinentiis suis. Sedingen, cum venationibus, & Piscationibus. Perindorf, Perourath, Nasleha, Suaraha, Giojach, Albatfperge, Sulba, Suarcimbach, Svein Criezpach cum navigio, & parte Sylvae ipsius loci. In Alfea quartam partem Teleoni, decem Manfos in Grantempere. Prathmarhoven cum omnibus pertinentiis. Decimam, quam habetis in praediis sitis in Carinthia, Merlinspach ad pueros Peigartem Pratemperge. Teufenpach, Ruede, inferius Hauptach, & superius Hauptach. Routhain, Vesperting, Prathe, Shergaren, Amdorf, Pospergh inferius, & superius Lau-

Bull. Rom. Tom. III.

terbrunne, Gabaltshaim, Miterndorf, Engelhartfperge Werde, Oede, Praefemphach, Avve, Baldovinkorf, Adalmaninge Ludhaim, Engelpoltfede, Chalthenmarchte, Reute, Sheufdorf, Wieth, Staineinzoune Lohe, Nasla, Haslpach inferius, & superius Ceifperge Wezendorf, Dnorigelpach, Dithalminge suo quercubus, Peringe, Weizenavve, Ekkenperge, Hebenspach. Sleter in Monte, Puche, Stampach, Oede, Duostohe, Chobel, Oberhoven, Pusenperge, Eibach, Ekkartefreute Stevendorf, Prukke, Kitzinge, Afscha, Grunenpach, Micheldorf, Pramerdorf, Molendinum apud Pramam, Petheringe, Heide, Rosfacha, Soelendorf, Dorf, Aiche, Otendorf, Utenhaim inferius, & superius Teufenpach, Lohe inferius, & superius Pramaxve Reiteinfreute, Priche, Odeirinte, Penzeriute inferius, & superius Visenhart, Stoche, Nidehaim, Grub, Hermandorf, Geroltinger, Pradim Niterholze, Furt, ad Rubertum Fabrum, Uogring, Sherdinge, cum piscationibus, & parte navigii ipsius, Ehounich, Chemerich, Grub in Austria Svvaheim, Wazemanfperge, Cholmunz, Pirenbar, Chunilpach, Rozzobensanforf, Nanthaupt, Chroental, Negolshaim Aufhaim, Snellaim, Risting, Narde, Obernavve, Inzinge, Winchil inferius, Avve, necnon terras, & alias possessiones cum pratis, vineis, nemoribus, usugijs, & piscuis, in bosco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & fenijs, & omnibus alijs libertatibus, & immunitatibus suis. Sane novallium vestrorum, quae proprijs manibus, aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percipit, five de vestrorum animalium nutrimentis nullas a vobis decimas exigere, vel extorquere praesumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & absolutos e saeculo fugientes ad conversionem recipere, ac eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemas insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in Ecclesia vestra professionem fas sit sine Praepositi sui licentia, nisi arctioris Religionis obento, de eodem loco discedere, discedentem vero absque communione litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terrae fuerit liceat vobis clausis januis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina Officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Christum vero Oleum Sanctum, consecrationes Altarium, seu Basilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad Ordines fuerint promovendi a Dicecesano suscipietis Episcopo, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem Sacrosanctae Romanae Sedis habuerit, & ea voluerit sine pravitare aliqua exhibere. Prohibemus insuper, ut infra fines Parochiae vestrae nullus sine assensu Dicecesani Episcopi, & vestro Cappellam, seu Oratorium de novo construere audeat, salvis privilegijs Romanorum Pontificum. Ad haec novas, & indebitas exactioes ab Archiepiscopis, & Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, aliisque omnibus Ecclesiasticis, Secularibusve Personis a vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extremae voluntati, qui se illi sepeliri deliberaverint; nisi forte excommunicati, vel interdicti,

Novalla eximit a decimis

Clericos Laicosque recipi permissa.

Profectus discedendi facultatem denegat.

Privilegia nonnulla confirmat.

O aut

aut etiam publici usurarii sint, nullus obstat. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum a quibus Mortuorum Corpora assumuntur. Decimas præterea, & possessiones ad jus Ecclesiarum vestrarum spectantes, quæ a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Ecclesias quas pertinent revocandi, libera sit vobis de nostra auctoritate facultas. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Præposito, vel tuorum quolibet successorum nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum major pars consilii sanioris secundum Deum, & Beati Augustini Regulam providerint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati vestre paternæ in posterum sollicitudine providere volentes: auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras vestrorum locorum, nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, & immunitates a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ordini vestro concessas, necnon libertates, & exemptiones Sæcularium exactio-num a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti privilegio communimus.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Ecclesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexatibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicæ auctoritate, Dilectissimi Episcopi canonice iustitia, & in prædictis Decernimus moderatione Concilii generalis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, Sæcularive persona hanc nostræ Constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit Pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

EGO GREGORIUS Catholicæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi.

Gregorius PP. subscripsi. Et Signum.

Ego Thomas Tituli Sanctæ Sabine Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Guifredus Tituli Sanctæ Mariæ Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Svvaldus Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Stephanus Sanctæ Mariæ Transiberim Tituli Calisti Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Joannes Sabinensis Episcopus subscripsi. Ego Jacobus Tusculanus Episcopus subscripsi. Ego Raynaldus Ostiensis, & Velletri Episcopus subscripsi. Ego Ranerius Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Egidius Sancto: um Cosinæ, & Damiani Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Otto Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis subscripsi. Datum Interamn. per manum Magistri Guillelmi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarii quinto Kalendas Decembris Incarnationis Dominicæ anno MCCXXXVI. Indictione decima, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ IX. Anno Decimo.

L. Restitutio Episcopalis Dignitatis, aliorumque jurium, quibus Civitas Lucana, ou quosdam in Romanam, ejusque Ecclesiæ excessus commissos, spoliata fuerat.

Dilecti filii Episcopi Lucani, ob Gasfagnani occupationem, miuamque dignitatis privationem superius vidimus in Constitutione XX. pag. 261.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Electro Lucan. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Redemptor Noster cum delicto peccatoris offenditur, & Pater, qui filiorum excessibus ad iracundiam provocatur, majori eos creduntur pietate diligere, quos gravioribus student verberibus ad viam rectitudinis revocare, eosque ad Dei, & Patris misericordiam redeuntes in signum gratiæ uberius excipiant, quos abeuntes in dissimilitudinis regionem flagellis ad paternum gremium durioribus redixerint. Horum siquidem, si Consules, Consilium, & Populus Lucani recta ad acie considerationis inspicunt, circa eos secuta vestigia horum circa Lucanam Ecclesiam Apostolicæ Sedes imitata processum propter quosdam excessus, quos in Romanam, & Lucanam Ecclesias non timuerunt superba presumptione committere, & in se divinam offensam non fuerunt veriti multipliciter provocare, Civitatem Lucanam Episcopali honore, quo tunc se indignam reddidit, & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis dignitate potandi Mitras, & alia siqua ab Apostolica obtinuerunt Sede, privavit, nosque Venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopo Pisan. Volaterran. Lunen. & Pistorien. Episcopis, ut Ecclesiis, Clericis, & Parochianis Ecclesiarum ipsarum Lucan. Civitatis, & Diocesis certis inter eos dictarum Civitatis, & Diocesis

Subscriptio- nes Cardina- lium S. R. E.

Dat. die Novem. 1236 Pont. An. X.

Et Regis, & Consule Ugol- lium a. ac. Tom. Lucii de Episcopi Lu- canensi.

Exordium.

Lucana Civi- tas a Grego- rio subiecta interdicto.

cessis partibus assignatis Sacramenta Ecclesiastica exhiberent, necnon prædictarum Ecclesiarum Prælati, & Clerici, ut ab eis ipsa recipient, & Venerabili fratri nostro Episcopo Florentin. humiliter intendentes ei vice nostra de juribus Episcopaliibus responderent, ac eidem Episcopo Florentin. nostris dedimus litteris in mandatis: ut in eisdem Civitate, ac Diocesi proventus Episcopales vice nostra perciperet, & Episcopalem Jurisdictionem inibi exerceret, injungentes nihilominus postea Archiepiscopo memorato, ut dictam Jurisdictionem Episcopalem in parte assignata sibi exercere curaret. Carfaniani, & Vallisimæ Ecclesiis in eorum manibus reservatis. Nunc autem quoniam paternæ increpatione commoniti, & ad mandatum Sedis Apostolicæ Matris eorum prudentiori consilio revocati, de parendo super præmissis excessibus mandatis Apostolicis præstantes juratoriam, & alias cautiones eis, & eidem Ecclesiæ Lucanæ prædictos honorem, & dignitates restitui humiliter postularunt, paternæ benignitate ipsorum precibus de communi fratrum nostrorum consilio annuimus, & tibi quem eis in Patrem, & Episcopum duximus concedendum, & in te prædictæ Lucanæ Ecclesiæ præfatos honorem, & dignitatem cum omnibus juribus suis restituendos duximus auctoritate præsentium n. decernentes, ut per ea, quæ dicti Archiepiscopus, & Episcopi in Episcopatu Lucan. medio tempore fecisse noscuntur, nullum tibi, & successoribus tuis, & prædictæ Lucanæ Ecclesiæ in posterum præjudicium generetur. Noli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit indignationem Omnipotens Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Interamne secundo Idus Decembris Pontificatus nostri anno decimo.

Ab excessibus resipiscen- tibus Lucanis.

Eidem Eccle- siæ Episcopi- bus dignitas, susque jura restituantur.

Dat. die 12. Decem. 1236. Pont. An. X.

B. Francisci in oculis glo- ria.

Venerabilis Signatum.

solitam existerent, Sanctorum cathologo du- ximos adscribendum. §. 2. Igitur cum ab universis fidelibus, & vobis præcipue credi firmiter cupiamus, devotiones vestras rogamus, & hortamur in Domino Jesu Christo, in remissionem vestrorum peccatorum injungendo, quatenus ab assertionem contrarii aures de cætero penitus avertentes, Confessorem eundem apud Dominum pia vobis reddatis veneratione propitium, ut ejus precibus, ac meritis, in præsentia Domino prosperitatis gaudium, & in futuro felicitatis æternæ percipere solatium exultetis. Datum Viterbii undecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno undecimo.

Dat. die 23. Martii 1237. Pont. An. XI.

LII. Enunciatio excommunicationis in Fridericum II. Imperatorem, ejusque fautores promulgata.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecti filii Magistri Alberto Archidiacono, & Philippo de Assiso Nuncio nostro in Alemania commoranti, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Rationalis spiritus exulanti extra suos terminos nature compatitur, & a naturali potentia, frequenter rationis excidium deploratur. Sed cum hæc duo deformationis vulnera sentiunt, de illatis sibi passionibus ad invicem conqueuntur: non quod rationi, vel nature possit inesse deformitas, a qua Creator creaturam suam in creando facit penitus alienam, sed quod actiones proprias toties intentio prava deformat, quod jam corruptelæ vitium videatur nature privilegiis insignitum. Unde turbatur ratio, merito natura conqueuntur, nisi jus ab iniuria provocet, ab iniuria vox innocentis appellet, ad Tribunal recurratur Supremi Judicis, ubi affectus noxii, justitiæ limitibus coercentur.

§. 1. Quare Apostolica Sedes justitiæ languenti succurrere, savientis iniquitatis occur- sibus obviare . . . . . rigore Ecclesiasticæ reprimere disciplinæ. Hinc est, quod dolentes audimus, quod quidam, Friderico dicto Imperatori (qui sicut Herodes Christianam Religionem, & in pectore Fidelium, Jesum, Christum conatur extinguere, & Fidem Catholicam, & Ecclesiasticam libertatem totis molitur viribus concutere) contra Deum, & Romanam Ecclesiam, consilium, & auxilium, atque favorem impendant. Ilque (quod dolentes referimus) prava mente, Imperio, cujus jura, & honores ac Principum conservari volumus, & optamus illæsa, perniciosè incumbat, & incumbit, decorem ipsius Imperii, & honorem Principum, Imperii lege contempta, & Principum privilegio cancellato, quosdam de ipsorum majoribus, quod actibus suis illicitis consentire renuunt, incarcerando, proscrubendo, & proditoricæ necis gladio feriendo, ac paganorum, qui Assisani vocantur (quod inauditum est, de quolibet Principe Christiano) gladiis exponendo detorpat. Nonnullos Episcopos, præcones Christi, rectores fidei, pastores ovium, Oo 2 me.

Procurium.

Evangelii deo- plura facinora- ta.

medicos languentium animarum, spoliatos bonis Ecclesiasticis, & mundanis, de Regno, quod est Beati Petri patrimonio Episcopale, aliisque Terris Imperio Romano subiectis, proscriptioe damnabili exulare compellit, Sacrosanctas Ecclesias sacrilega temeritate profanans, religiofos (quorum unum de Ordine Fratrum Minorum, absque juris ordine, & debita cause cognitione horribili crudelitate combussit) pupillos, orphanos, pauperes, & viduas, tegmine vili nudatas, quasi sublatis desuper carnibus exossavit.

Inque Sententiam excommunicationis conueniunt.

§.2. Excommunicationis quoque, ac anathematis latam contra se a nobis sententiam, contemptis Ecclesie clavibus vilipendit, solemniter publice sibi faciens celebrari, vel potius profanari divina, necnon laqueo damnate heresis se suspendens, eandem sententiam predicat non seruandam.

Nullum sancti dandam auxilium dedit.

§.3. Verum, cum ex hoc subsidio consilii, & favore fidelium Populorum dictus Fredericus reddidit se indignum, Venerabiles fratres nostros Archiepiscopos, Episcopos, ac dilectos filios Abbates, Priores, Praepositos, & alios Ecclesiarum Praelatos, necnon Nobiles Viros, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & universos alios Christianos per Alemaniam constitutos, rogandos duximus attentius, & monendos, sub debito Fidei Christianae, quo tenentur Domino Jesu Christo, districte precipiendo mandantes, ut praefato Frederico consilium, vel iuvamen operae, vel operam aliquatenus non impendant.

Et haec non servantes Decreta excommunicandos.

§.4. Quocirca discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus eos, qui contra praescriptum mandatum nostrum venire praesumpserint, per excommunicationis sententiam, sublato appellationis obstaculo, a praesumptione huiusmodi compescatis. Constitutione de duabus dietis in generali Concilio edita non obstante. Quod si non ambo iis exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nihilominus exequatur.

Dat. die 24. Septem. 1239 Pontific. Anno XIII.

Datum Laterani octavo Kalendas Octobris Pontificatus nostri Anno decimo tertio.

LIII.

Sequitur alia Constitutio super eisdem.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistris Alberto Archidiacono Patavienfi, & Philippo de Alifio, Nuncio nostro in Alemania commoranti, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sententia excommunicationis in Frederico Imperatore ejusque successoribus promulgata.

Quia Fredericus dictus Imperator, de multis & gravibus excessibus suis a nobis diligenter, & frequenter admonitus, non solum satisfacere non curavit, sed corde nequiter indurato jugiter etiam deteriora committit; nos de fratrum nostrorum consilio, in eum, & in omnes illos, qui in huiusmodi excessibus, vel alias contra Romanam Ecclesiam sibi praestiterunt auxilium, consilium, vel favorem, excommunicationis, & anathematis sententiam duximus promulgandam.

§.1. Omnes qui eis fidelitatis juramento tenentur, decernendo ab observatione juramenti huiusmodi absolutos, & firmiter prohibendo, ne sibi fidelitatem observent, iuxta canonicas sanctiones.

Enem subditi a Vassalage soluti.

Sacramenta Frederico non ministranda.

§.2. Adhaec, Civitates, Castra, Villas, & alia loca, ad quae ipse pervenerit, quamdiu ibi fuerit, Ecclesiastico suppositum interdicto, ita quod publice, vel secreto, nullum ibi officium divinum celebretur: indulgentia, vel privilegio quomodolibet non obstante, omnesque qui eisdem praesumpserint celebrare, vel potius profanare divina, poenae depositionis decrevimus perpetua subiacere.

Huiusmodi Sententia solemniter publicanda.

§.3. Universis, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis per Alemaniam constitutis, nostris damus litteras in praecipuis, ut praedictam excommunicationis, & anathematis sententiam, pulsatis campanis, accensis candelis, necnon alia, quae continentur in ipsis, in singulis Civitatibus, Castris, ac Villis, & locis suarum Diocesium absque dilatione aliqua publicari solemniter, ac etiam nunciari singuli faciant eorundem.

§.4. Et nihilominus omnes, tam Clericos, quam Laicos, qui ei adversus Fidem Catholicam, & libertatem Ecclesiasticam, ac sponfam Christi Sacrosanctam Ecclesiam machinanti, cum armis, vel sine armis, auxilium praestiterint vel favorem, excommunicationis vinculo innodari.

Legatione Apostolica mandat, ut haec curent adimpleri.

§.5. Quocirca discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus si dicti Archiepiscopi praecipuum nostrum neglexerint adimplere vos, eos ad id, per excommunicationis sententiam, appellatione remota, coactis, constitutione de duabus dietis in generali Concilio edita non obstante. Quod si non ambo iis exequendis potueritis interesse, alter vestrum ea nihilominus exequatur.

Dat. die 23. Novem. 1239 Pontific. Anno XIII.

Datum Laterani nono Kalendas Decembris Pontificatus nostri anno tertio decimo.

LIV.

Erectio Oppidi Recanaten. in Civitatem, ejusque Ecclesie in Cathedralem, & Sedem Episcopalem cum dismembratione ab Ecclesia Humanatenfi.

Ex Regest. Vatic. editis Ughelli. Ital. Sac. Tom. I.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.

Exordium.

Recte considerationis examine librae Praesidentis appenditur, cum Subditorum merita, sic iusto examine pensantur, ut devotorum obsequis retributio digna respondeat, & opprobrii poena perpetuo infidelium, colla premat, sic enim in bonorum beneficium plurimum ad merita mentem erigimus, & in pravorum poenis, ceteris delinquendi audaciam prohibemus. Ea propter dilecti filii, prout convenit attendentes, quod in devotione Ecclesie illam studuistis observare constantiam, quod nec damna rerum vobis per F. dictum Imperatorem, Dei, & Ecclesie inimicum illata, nec pericula corporum vos a fide Sedis Apostolicae avertere potuerunt, & congruum estimantes, ut

Recanaten. sum sedes et Sedem. Apost.

LVI.

Indulgentia trium Annorum, & totidem Quadragesimarum pro Visitantibus Basilicam Principis Apostolorum de Urbe a Festo Pentecosten, usque ad Octavas Sanctorum Apostolorum.

Ex Regest. Vatic.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Stephano Tituli Sanctae Mariae Transiberim Presbytero Cardinali Archiepiscopo, & Capitulo Basilicae Principis Apostolorum de Urbe, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

ET si loca Sanctorum omnium pia sint devotione Fidelium veneranda, ut Dei honorantes amicos, ipsi nos Deo amabiles rediant, & illorum nobis quodammodo vendicantes patrocinium apud ipsum, quod merita nostra non obtinent, eorum mereamur intercessionibus obtinere; illa tamen Ecclesia ampliori debet ardore a cunctis Christianis honorari, & quasi prior tempore, ac honorabilior dignitate praecellere debet, alius praerogativa donorum, & favoris gratia preminere, quae in Apostolorum Principis nomine dedicata obtinet inter alias Domino faciente Primatum. Quare cum sit Mater omnium, & multos habeat filios de latere surgentes, ad ipsam veniant omnes gentes dantes Domino laudem & gloriam, & eam pietatis officio venerantes, ut ipso aperiente, qui claves Regni Coelorum a Domino accepisse legitur, coelestis eis aule janua referatur. Cupientes igitur eandem Principis Basilicam ob ipsius reverentiam, praesertim in festo Pentecosten, quod in ea est praecipuum, & solemne congruis honoribus frequentari, & Fideles Christi ad complacendum ei, quasi quibusdam illecebris praemiis Indulgentiis videlicet, & remissionibus invitare; Omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui Basilicam ipsam in eodem festo, & usque ad octavas Apostolorum Petri, & Pauli devotione congrua visitant de divina misericordia, & ipsorum Apostolorum auctoritate confisi; tres Annos, & tres Quadragesimas de injuncta sibi poenitentia singulis annis misericorditer relaxamus.

Indulgentia.

Datum Laterani duodecimo Kalendas Junii Pontificatus nostri anno quartodecimo.

Dat. die 26. Junii 1240. Pontific. Anno XIV.

Erectio de qua in rubrica.

ut Castrum Recanaten. quod de cetero esse Civitatem statimus grata honorificentia extollamus, de communi fratrum nostrorum consensu, & assensu terrae vestrae quam a jurisdictione Ecclesiae Humanatae eximus Episcopalem concedimus dignitatem. A maledictionis filii populo Auximano, qui dicto F. Dei Ecclesiae persequenti divino timore postposito damnabiliter adhererunt ad Ecclesiam Sancti Flaviani de dicto loco, quam de cetero Cathedralem esse decernimus Auximanam Sedem, cum omnibus juribus suis dignitatibus, & honoribus transferentes. Ita tamen cum expedire videbitur Humanatenfi Ecclesiae in recompensationem spiritualium, & temporalium jurium, quae in dicto Castro, & Territorio ejus obtinuit assignare aliquam partem Auximane Diocesis valeamus.

Dat. die 22. Miji 1240 Pontific. Anno XIV.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum &c. undecimo Kalendas Junii anno quartodecimo.

LVI.

Sequitur ad Auximanum Episcopum in idem Argumentum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Episcopo Humanati.

Idem.

Cum olim Apostolicae Sedis providentia, cujus praesul illius vices, licet insufficientibus meritis gerit in Tertis, qui utique promeritis condigna retributione responderet de ejus manibus penderet aequitatis statera, subditorum actiones judicantes diligenter, ac bene meritis, & indignis iuxta suorum actuum exigentiam recompensantes, utriusque meritorum suorum stipendia inferendo; Villam Auximanam propter infidelitatem, rebellionem, & indevotionem incolarum ejusdem Episcopatus honore privaverit, ac statuerit quod Castrum Recanati ob devotionem, & fidelitatem habitatum in eodem, quod erat Humanati Ecclesiae Diocesanum subiectum huiusmodi honore polleat: Nos in recompensationem dicti Castri spiritualia, & temporalia jura, quae in ipsa Villa, & circa eam quondam Auximanus Episcopus habebat, ejusdem tibi, & pro te dictae Humanati Ecclesiae auctoritate Apostolica concedere in perpetuum eandem Villam tibi Diocesana lege spiritualiter submittendo.

Dat. die, atque eodem.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum &c. undecimo Kalendas Junii Pontificatus vero Domini Gregorii Papae IX. anno quartodecimo.

COELESTINUS IV. INNOCENTIUS IV.

PAPA CLXXIX.

AN. DOM. MCCXXI.

Gufridus, Castilionea Nobili Familia Mediolanensi, patre Joanne, matre Cassandra Cribella, antea Monachus Cisterciensis, deinde Presbyter Cardinalis Tituli Sancti Marci, ac tandem Episcopus Sabinensis, electus est Romanus Pontifex, ac Caelestinus hujus nominis quartus appellatus, mense Octobris anno 1241. Ac XVII. post susceptum Pontificatum die, & antequam de more coronaretur, obiit, & sepultus est ad S. Petrum. Vacavit Sedes Annum I. menses fere VII.

PAPA CLXXX.

AN. DOM. MCCXLIII.

Innocentius Quartus, antea Sinibaldus, patria Genuens, ex Nobili Fliscorum Lavanæ genere, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyter Cardinalis Tituli Sancti Laurentii in Lucina electus est Anagninæ Romanus Pontifex die 24. mensis Junii 1243., & die 28. ejusdem, quæ in Dominicam incidebat, consecratus est. Sedit in Pontificatu Annos XI. menses V. dies X. (a) imperans in Oriente Balduino II. in Occidente Friderico II. Imperatoribus, Obiit Neapoli die 7. Decembris 1254., & sepultus est ibidem in Ecclesia Cathedrali. Vacavit Sedes dies V.

Ency-

(a) A die consecrationis computandos.

Innocentius Quartus.

Encyclicæ Innocentii Litteræ de sua in Pontificem electione.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. N. Remensi Archiepiscopo, eiusque suffraganeis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

De Celestini obitu.

Elucis recordationis Caelestino Papæ Prædecessore nostro, qui bonæ memoriæ Gregorio Papæ successerat infra modicum temporis spatium soluto carnis debito censuali ad superos, ut credimus, ut introeat in potentias Domini evocato, ac ejus, ut moris est, exequiis in crastino celebratis, post vacationem diutinam, quæ peccatis exigentibus propter malitiam temporis intervenit. Fratres ad tantum subrogandi Pastoris officium Anagninæ convenientes in unum, tandem Spiritus Sancti gratia innovata in nos providentiæ suæ oculis iniecerunt, imbecillibus humeris fasces tanti oneris imponere decernendo. Nos autem nostræ infirmitatis, & insufficientiæ conscii vehementer expavimus hoc audito, quia mens cepit refugere, cor tremere, pondus importabile recusando, & ad retinendum omnino disposuit totis effectibus se armare. Verum ne diutina reluctatio in hoc tempestatis articulo aliquid discriminis pareret, cum temerarium videretur divinæ dispositioni penitus obviare; ad illum nostros oculos attollentes, qui dat lassæ virtutem, & largitur munera in se sperantibus affluenter; quique nostrum considerans imperfectum, cum sit sufficientia omnium, insufficientiam nostram supplebit suæ abundantia largitatis, dando gloriam non nisi suo magno, vocationi divinæ consentimus, & debiles humeros de superna virtute consiliū submissimus ad portandum tanti ponderis gravitatem.

Episcopus horum ut suo fuit autor ministerio.

Vos itaque Fratres, qui estis ad custodiam gregis Domini deputati, rogamus attentius, & hortamur, ut Domino omnem curam, & sollicitudinem subinfrenes ad servientium digne Deo per omnia, & implendum legitime Pastoralis ministerium, quod sumpsistis, ministrare in fide virtutum forma facti Gregis ex animo, ut cum oves per Sacrum profluvium oris vestri aquas hauserint in gaudio de fontibus Salvatoris, viderintque virgas Pastorem detrahis corticibus vanitatis, & voluptatis divino candore nitentes, in contemplatione ipsarum affectiones mundas concipiant, & unicoloris fetus patiant masculinos digne Christo Domino Pastorem Principi offerendos. Non cessetis autem pro nobis per vos, vestrosque subiectos aliduas preces effundere, ut sua clementia de cælis mittat nobis Sapientiam aultricem ad regendum populos nobis commissos, quæ nos doceat cum Domino sollicite ambulare, ac ad agere coram eo, quod nunc sibi, & omni tempore sit acceptum, ut de sua plenitudine accipientes gratiæ largitatem dignam Domino rationem de suscepto Ministerio reddere valeamus.

Et pro ipso orant.

Et pro populo Christiano.

Flagitate insuper quotidiane instanter, ut pacem Ecclesiæ suæ tribuat, & populo Christiano Barbaricam rabiem conterat, & gentem per-

fidam Paganorum de finibus Christianorum depellat. Nos enim honorare vos disponimus, diligere velut Fratres, & in vestris necessitatibus vobis adesse auctore Domino, utiliter, & proficere. Ceterum cum portitores hujusmodi litterarum interdum esse consueverint exatores, volumus, & mandamus, ut Latori presentium præter victum, & si eum infirmari contigerit, necessaria, nihil penitus tribuatis, cum de non recipiendo præsterit juramentum, & alias pro labore, & expensis sibi congrue satisfiat.

Datum Anagninæ sexto nonas Julii Pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 2. Julii 1243. Pont. An. 1.

II.

Approbatio legum a Friderico Imperatore, hactenus in obedientia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ persistenti, contra hæreticos, eorumque complices, & fautores, editarum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestatibus, Consiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque locorum Lombardiæ, Marchiæ Tarviniæ, ac Romaniolæ, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum adversus hæreticam pravitatem quondam Fridericus Romanorum Imperator promulgaverit quasdam leges, per quas ne pervagetur, compesci poterit peccus illa, nos illas volentes ad robur fidei, ac salutem fidelium observari, universitati vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus eas, quarum tenores vobis mittimus insertos presentibus, faciatis singuli in vestris capitularibus annotari, contra hæreticos scilicet ejuslibet secundum eas exacta diligentia processuri. Alioquin dilectis filiis Priori, Provinciali, & Fratribus Inquisitoribus hereticæ pravitatis Ordinis Prædicatorum in Lombardia, Marchia Tarvina, & Romaniola litteris nostris injungimus, ut vos ad id per excommunicationem in perionas, & interdictum in terram, appellatione remotâ, compellant.

De legibus hujusmodi confirmatis observandis.

Sequuntur leges dicti Friderici Imperatoris.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator, & semper Augustus; Hierosalem, & Sicilia Rex, dilectis Principibus suis, Venerabilibus Archiepiscopis, aliisque Prælatibus Ecclesiarum, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Potestatibus, Scultetis, Burgaviis, Advocatis, Judicibus, Ministerialibus, Officialibus, & omnibus per totum Imperium constitutis, presentes litteras inspecturis fidelibus suis, gratiam suam, & omne bonum.

Exordium.

Si Commisisti nobis cælitus cura regiminis, & Imperialis, cui dante Domino presidentes fastigium dignitatis, materialem, quo divinum a Sacerdotio fungimur, gladium adversus hostes fidei, & in exterminium hereticæ pravitatis exigunt exercendum, ut perfidæ vipereos filios contra Deum, & Ecclesiam insultantes, tamquam materni uteri corrosores, in judicio, & justitia persequamur, maleficos vivere non pas-

COELESTINUS IV. INNOCENTIUS IV.

PAPA CLXXIX.

AN. DOM. MCCXXI.

Gufridus, Castilionea Nobili Familia Mediolanensi, patre Joanne, matre Cassandra Cribella, antea Monachus Cisterciensis, deinde Presbyter Cardinalis Tituli Sancti Marci, ac tandem Episcopus Sabinensis, electus est Romanus Pontifex, ac Coelestinus hujus nominis quartus appellatus, mense Octobris anno 1241. Ac XVII. post susceptum Pontificatum die, & antequam de more coronaretur, obiit, & sepultus est ad S. Petrum. Vacavit Sedes Annum I. menses fere VII.

PAPA CLXXX.

AN. DOM. MCCXLIII.

Innocentius Quartus, antea Sinibaldus, patria Genuens, ex Nobili Fliscorum Lavanæ genere, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyter Cardinalis Tituli Sancti Laurentii in Lucina electus est Anagninæ Romanus Pontifex die 24. mensis Junii 1243., & die 28. ejusdem, quæ in Dominicam incidebat, consecratus est. Sedit in Pontificatu Annos XI. menses V. dies X. (a) imperans in Oriente Balduino II. in Occidente Friderico II. Imperatoribus, Obiit Neapoli die 7. Decembris 1254., & sepultus est ibidem in Ecclesia Cathedrali. Vacavit Sedes dies V.

Ency-

(a) A die consecrationis computandos.

Innocentius Quartus.

Encyclicæ Innocentii Litteræ de sua in Pontificem electione.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. N. Remensi Archiepiscopo, eiusque suffraganeis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

De Celestini obitu.

Elucis recordationis Coelestino Papæ Prædecessore nostro, qui bonæ memoriæ Gregorio Papæ successerat infra modicum temporis spatium soluto carnis debito censuali ad superos, ut credimus, ut introeat in potentias Domini evocato, ac ejus, ut moris est, exequiis in crastino celebratis, post vacationem diutinam, quæ peccatis exigentibus propter malitiam temporis intervenit. Fratres ad tantum subrogandi Pastoris officium Anagninæ convenientes in unum, tandem Spiritus Sancti gratia innovata in nos providentiæ suæ oculis iniecerunt, imbecillibus humeris fæscem tanti oneris imponere decernendo. Nos autem nostræ infirmitatis, & insufficientiæ conscii vehementer expavimus hoc audito, quia mens cepit refugere, cor tremere, pondus importabile recusando, & ad retinendum omnino disposuit totis effectibus se armare. Verum ne diutina relictio in hoc temporis articulo aliquid discriminis pareret, cum temerarium videretur divinæ dispositioni penitus obviare; ad illum nostros oculos attollentes, qui dat lasco virtutem, & largitur munera in se sperantibus affluenter; quique nostrum considerans imperfectum, cum sit sufficientia omnium, insufficientiam nostram supplebit suæ abundantia largitatis, dando gloriam non nisi suo magno, vocationi divinæ consentimus, & debiles humeros de superna virtute consiliū submissimus ad portandum tanti ponderis gravitatem.

Episcopus horum ut suo fuit antea ministerio.

Vos itaque Fratres, qui estis ad custodiam gregis Domini deputati, rogamus attentius, & hortamur, ut Domino omnem curam, & sollicitudinem subinfrenes ad servientium digne Deo per omnia, & implendum legitime Pastoralis ministerium, quod sumpsistis, ministrare in fide virtutum forma facti Gregis ex animo, ut cum oves per Sacrum profluvium oris vestri aquas hauserint in gaudio de fontibus Salvatoris, viderintque virgas Pastorem detradis corticibus vanitatis, & voluptatis divino candore nitentes, in contemplatione ipsarum affectiones mundas concipiant, & unicoloris fetus patiant masculinos digne Christo Domino Pastorem Principi offerendos. Non cessetis autem pro nobis per vos, vestrosque subiectos aliduas preces effundere, ut sua clementia de cælis mittat nobis Sapientiam astringentem ad regendum populos nobis commissos, quæ nos doceat cum Domino sollicite ambulare, ac ad agere coram eo, quod nunc sibi, & omni tempore sit acceptum, ut de sua plenitudine accipientes gratiæ largitatem dignam Domino rationem de suscepto Ministerio reddere valeamus.

Et pro ipso orant.

Et pro populo Christiano.

Flagitate insuper quotidiane instanter, ut pacem Ecclesiæ suæ tribuat, & populo Christiano Barbaricam rabiem conterat, & gentem per-

fidam Paganorum de finibus Christianorum depellat. Nos enim honorare vos disponimus, diligere velut Fratres, & in vestris necessitatibus vobis adesse auctore Domino, utiliter, & proficere. Ceterum cum portitores hujusmodi litterarum interdum esse consueverint exatores, volumus, & mandamus, ut Latori presentium præter victum, & si eum infirmari contigerit, necessaria, nihil penitus tribuat, cum de non recipiendo præsterit juramentum, & alias pro labore, & expensis sibi congrue satisfiat.

Datum Anagninæ sexto nonas Julii Pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 2. Julii 1243. Pont. An. 1.

II.

Approbatio legum a Friderico Imperatore, hæcenus in obedientia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ persistenti, contra hæreticos, eorumque complices, & fautores, editarum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestatibus, Consiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque locorum Lombardiæ, Marchiæ Tarviniæ, ac Romaniolæ, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum adversus hæreticam pravitatem quondam Fridericus Romanorum Imperator promulgaverit quasdam leges, per quas ne pervagetur, compesci poterit peccus illa, nos illas volentes ad robur fidei, ac salutem fidelium observari, universitati vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus eas, quarum tenores vobis mittimus insertos presentibus, faciatis singuli in vestris capitularibus annotari, contra hæreticos scilicet ejuslibet secundum eas exacta diligentia processuri. Alioquin dilectis filiis Priori, Provinciali, & Fratribus Inquisitoribus hæreticæ pravitatis Ordinis Prædicatorum in Lombardia, Marchia Tarvina, & Romaniola litteris nostris injungimus, ut vos ad id per excommunicationem in perionas, & interdictum in terram, appellatione remotâ, compellant.

De legibus hujusmodi confirmatis observandis.

Sequuntur leges dicti Friderici Imperatoris.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator, & semper Augustus; Hierosalem, & Sicilia Rex, dilectis Principibus suis, Venerabilibus Archiepiscopis, aliisque Prælatibus Ecclesiarum, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Potestatibus, Scultetis, Burgaviis, Advocatis, Judicibus, Ministerialibus, Officialibus, & omnibus per totum Imperium constitutis, presentes litteras inspecturis fidelibus suis, gratiam suam, & omne bonum.

Exordium.

Si Commisisti nobis cælitus cura regiminis, & Imperialis, cui dante Domino presidentes fastigium dignitatis, materialem, quo divinum a Sacerdotio fungimur, gladium adversus hostes fidei, & in exterminium hæreticæ pravitatis exigunt exercendum, ut perfidæ vipereos filios contra Deum, & Ecclesiam insultantes, tamquam materni uteri corrosores, in judicio, & justitia persequamur, maleficos vivere non pas-

Ab Ecclesia... dicitur... trahendi.

Punitates... perpetuo... carceri... mancipandi.

Reperi... Inquisitores... consurgendi.

Simili... modo... eorum... fautores.

Transire... simili... modo... capiendi.

Morte... plebs... di... relapsi.

Heretici... beneficii... appellati... non... gaudent.

Eorum... post... officii... &... possessionibus... privandi.

passuri, per quorum scientiam seducentem mundos inficitur, & in gregem fidelium peoves has morbidas gravior insigitur corruptela.

§.2. Statuimus itaque sancientes, ut heretici quocumque nomine censeantur, ubicumque per Imperium damnati fuerint ab Ecclesia, & seculari iudicio assignati, animadversione debita puniantur.

§.3. Si qui vero de predictis postquam fuerint deprehensi, territi metu mortis, redire voluerint ad fidei unitatem, iuxta canonicas sanctiones ad agendam poenitentiam in perpetuum carcerem detrahantur.

§.4. Præterea, quicumque heretici reperi fuerint in Civitatibus, Oppidis, seu aliis locis Imperii per Inquisitores ab Apostolica Sede datos, & alios Orthodoxæ fidei zelatores; hi qui jurisdictionem ibidem habuerint, ad Inquisitionem, & aliorum Catholicorum Virorum inquisitionem eos capere tentantur; & eos captos archus custodire, donec per censuram Ecclesiasticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei sacramenta, & vitæ damnabant.

§.5. Simili quoque poena plebsi censemus, omnes, quos ad fovendum hereticorum errorem callidus noster tunc advocatos, & parat illicitos defensores: maxime cum facinus quos inquinat, æquat: nisi monitione præmissa destiterint, & eorum vitæ duxerint consulendum.

§.6. Eos præterea qui convicti in uno loco de heresi, ad alia loca se transferunt, ut cautius possint effundere virus hereticæ pravitatis, debitam censemus subire vindictam, ut super hoc viros ab eodem errore conversos ad fidem, nec non & per alios, qui eos de heresi convicerunt (quod & in hoc casu concedimus licite faciendum) evidens testimonium habeatur.

§.7. Item mortis sententiæ ducimus addicendos, si quos hereticorum ad iudicium tractos, in extremæ vitæ periculo heresim abjurantes, postmodum de falso juramento contiterit, & fide mentita convinci, ac eos contigerit ejusdem morbi spontaneam incurere recidivam: ut sibi damnabilis iniquitas sit mentita, & poenam debitam mendacium non evadat.

§.8. Omne insuper proclamationis, & appellationis beneficium, ab hereticis, receptatoribus, & fautoribus eorundem, penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii, in quibus semper debet existere fida fides, hereticæ labis germina modis omnibus deleantur.

§.9. Cæterum quia quanto majora divina nutu miserationis accepimus, & altiore loco præ filiis hominum obtinemos, tanto devotiora debemus obsequia gratitudinis conferenti, si quando in nostri nominis contemptores nostri culminis exarsit auctoritas, si reos læsæ Majestatis, in personis eorum, & liberorum suorum exheredatione damnamus, multo fortius, justiusque contra Dei blasphematores nominis, & Catholicæ Fidei detractores provocamur, eorundem hereticorum, receptatorum, fautorum, & advocatorum suorum, hæredes, & posteros, usque ad secundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officiis, & honoribus, Imperiali auctoritate pri-

vantes, ut in paterni memoria criminis continuo moerore tabescant, vere scientes, quod Deus zelotes est, peccata patrum in filios potenter ulciscens.

§.10. Nec quidem a misericordiæ finibus duximus excludendum, ut si qui paternæ heresis non sequaces, latentem patrum perfidiam revelaverint, quacumque reatus illorum animadversione plectantur, predictæ poenitioni non subiaceant innocentia filiorum.

§.11. Ad hæc, notum fieri volumus fratres Predicatores de Ordine Predicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii nostri contra hereticos deputatos, ceteros quoque qui ad hereticos judicandos accesserint, nisi aliqui eorum ab imperio fuerint proscripsi, eundo, morando, & redeundo, sub nostri Imperii speciali deiectione receptos, & quos apud omnes, sub ope, ac recommendatione fidelium imperii esse volumus inoffensos. Universitati vestre mandantes, quatenus quocumque, & apud quemcumque vestrum pervenerint, benigne recipatis eosdem; & personas ab incurfu hereticorum eis insidiantium conservantes indemnes, omne consilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram DEO negociis exequendis.

§.12. Hereticos vero, quos & ostenderit ipsi vobis in jurisdictione vestra singuli capientes, diligenti custodia detinendos, donec post Ecclesiasticæ damnationis iudicium, poenam subeant, quam merentur. Scitari quos in executione ipsius negotii, gratum Deo, & laudabile nobis obsequium conferetis, si ad expellendam de partibus nostri imperii novam, & insolitam hereticæ pravitatis infamiam opem, & operam, una cum eisdem fratribus, prædixeritis efficacem, & si quis foret exinde negligens, & remissus, ac etiam inutilis, coram Domino, & in conspectu nostro poterit merito culpabilis apparere.

Datum Padue 22. Februarii, decima secunda Indictione.

FRIDERICVS DEI GRATIA &c.

Inconfutibilem tunicam DEI nostri diffuere conantur heretici, & vocabuli vitio servientes, quod significationem divisionis enunciat, in ipsius indivisibilis fidei unitate nituntur iudicare sectionem: & oves a Petri custodia, cui paciscendæ a pastore bono sunt creditæ, segregare. Hi sunt lupi rapaces intrinsecus, eo usque mansuetudinem præcedentes ovium, quousque ovile possint subintrare dominicum. Hi sunt Angeli pessimi. Hi sunt filii pravitatum, a patre nequitie, & fraudis auctore, ad animas simplices destinati. Hi colubri, qui columbas decipiunt. Hi serpentes, qui latenter videntur inserpere, & sub mellis dulcedine, virus evomere. Ut vitæ cibum ministrare se simulent, a cauda feriant, & mortis poculum velut quoddam durissimum venenum immiscant. Horum sectæ veteribus, vel ne in publicum prodeant, non sunt notatæ nominibus, vel (quod est forte nefandius) non contentæ, ut vel ab Arrio Arriani, vel a Nestore Nestoriani, aut a similibus similes nuncupentur: sed in exemplum martyrum, qui pro fide Catholica martyria sub-

Revelantes autem in domos servandi.

Inquisitores defendendi.

Heretici ubi que capiendi.

Alia contra hereticos leges.

Hereticorum frans.

Patrenorum impietas.

Crimen heretici inter publicis criminis numerandum.

De ea itaque convicti comburantur.

Imperator Fridericus semper Augustus, &c.

Patrenorum receptatores, & complices, & quocumque modo fautores, qui ut a poena alios possint eximere, de se velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum esse censemus.

§.1. Et ipsorum filii ad honores aliquos nullo latens admittantur. Si tamen aliquis fautorum hujusmodi, detexerit aliquem Patrenum, de cujus perfidia manifeste probatur, in fidei præmium, quam agnovit, famæ pristinæ de imperiali clementia restitutionis beneficium in integrum consequatur.

Incipiunt Capitula Constitutionis contra Patrenos, aliosque hereticos edita per eundem Fridericum Illustris Virum, Romanorum Imperatorem semper Augustum, Hierosolym, & Sicilia Regem.

Catharos, Patrenos, Speronistas, Leonistas, Arnalditas, Circumcisos, Passaginos, Josephinos, Garatenos, Albanenses, Franciscos, Bagnarolos, Commixtos, Waldenses, Roncarolos, Communellos, Warinos, & Ortolenos, cum illis de Aquanigra, & omnes hereticos utriusque sexus quocumque nomine censeantur: perpetua damnamus infamia dissipamus, atque bannimus. Censentes ut bona talium confiscentur, nec ad eos ulterius revertantur: ita quod filii eorum ad successionem pervenire non possint, cum longe sit gravior æternam, quam temporalem ostendere Majestatem.

§.1. Qui autem inventi fuerint sola suspitione notabiles, nisi ad mandatum Ecclesiæ, iuxta considerationem suspitionis, qualitateque personæ, propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint; tamquam infames, & banniti ab omnibus habeantur: ita quod si per annum permanerint, ex tunc eos sicut hereticos condemnamus.

§.2. Statuimus etiam hoc edito in perpetuum valituro, ut Potestates, & Consules, seu Rectores, quibuscumque fungantur officiis, pro defensione Fidei præsent publicum juramentum, quod de terris suæ ditioni subiectis universos hereticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro viribus exterminare studebunt. Ita quodammodo quodcumque quis fuerit in perpetuum honestatem, vel temporalem assumptus, hoc teneatur Capitulum juramento firmare. Alioquin neque pro Potestatibus, neque pro Consulibus, seu consimilibus habeantur: eorumque sententia ex tunc decernimus inutiles, & inanes. Si vero Dominus temporalis, requisitus, & monitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab heretica pravitate, post annum a tempore monitionis elapsam, terram ipsius exponimus Catholicis occupandam, quicquam, exterminatis hereticis, absque ulla contradictione possideant, & in Fidei puritate conservent, salvo jure domini temporalis: dummodo super hoc nullum præstet obstaculum, nec aliquod impedimentum opponat. Eadem nihilominus lege servata, contra eos qui non habent Dominos principales.

§.3. Credentes præterea, receptatores, de-

Patrenorum fautores relegandi.

Si vero, qui eos detexerint, pristina famæ restituendi.

Eorum poena.

Suspitione notabiles nisi se purgaverint banno subiciuntur.

A Civitatum Rectoribus præstantur juramentum pro fidei defensione.

Potestatem.

Poenæ receptatorum, delictorum &c.

subjerunt, Patrenos se nominant, vel expositos passioni. Hujusmodi miseri Patreni a quibus abest sancta credulitas divinitatis æternæ, sub uno contextu nequitie insimul tres offendunt; Deum, videlicet, proximos, & seipsos. Deum, dum Dei Fidem, & Filium non agnoscunt. Decipiunt proximos, dum ipsis sub spiritualis alimonie, hereticæ pravitatis oblectamenta ministrant. Crudelius etiam se vident in se ipsos, dum post animarum dispendium, corpora denique severæ mortis illecebris, quam per agnitionem veram, & vere fidei possent evadere, vitæ prodigi, & necis improvidi sectatores, involvunt: & (quod est ipso dicto dirisimum) superstitibus etiam non terrentur exemplo.

§.1. Contra tales, sibi, Deo, & hominibus sic infestos, continere non possumus motus nostros, quin debite ultionis in eos gladium exeramus: tanto ipsos instantius persequentes, quanto in evidentiorum delusionem Fidei Christianæ, prope Romanam Ecclesiam, que Caput Ecclesiarum omnium judicatur, superstitionis suæ scelera latius exercere noscuntur. Adeo quod ab Italiæ finibus præferim a partibus Lombardiæ, in quibus pro certo perpendimus ipsorum nequitiam latius abundare, jamque usque ad Regnum nostrum Sicilia, suæ perfidiæ rivulos derivarunt. Quod acerbissimum reputamus, statim in primis, ut crimen hereseos, & damnatæ sectæ cujuslibet, quocumque nomine censeantur sectatores, (prout veteribus legibus est indictum) inter publica crimina numeretur, Imo crimine læsæ Majestatis nostræ debet ab omnibus horribilibus judicari, quod in Divinæ Majestatis injuriam noicitur attentatum, quamvis iudicii potestatem, alterum alteri non excellat. Nam sicuti perduellionis crimen personas admittit damnatorum, & bona, & damnat post obitum memoriam defunctorum: sic & in predicto crimine, quo Patreni notantur, per omnia volumus observari.

§.2. Et ut ipsorum nequitia, qui (quia Dominum non sequuntur) in tenebris ambulant, detegatur: nemine etiam deserente, investigari volumus diligenter hujusmodi scelera patratores, & per Officiales nostros, sicut & alios malefactores inquiri. Ac inquisitione notatos, etsi levis superstitionis argumento tangantur, a viris Ecclesiasticis, & Prelatis examinari jubemus; Per quos si inventi fuerint a fide Catholica saltem in articulo deviare, ac per ipsos pastorali more communiti, tenebrosi diaboli relicti insidiis, noluerint agnoscere Deum lucis, sed in erroris concepta instantia perseverent, præsentis nostræ legis edito damnatos mortem pati, Patrenos, aliosque hereticos quocumque nomine censeantur, decernimus, quam assensant: ut vivi in conspectu hominum comburantur, flammæ commissi iudicio. Nec dolemus, quod in hoc ipsorum satisfaciimus voluntati, ex quo poenam solummodo, nec fructum alium consequuntur erroris.

§.3. Apud nos pro talibus nemo intervenire presumat, quod qui fecerit, in ipsum nostræ indignationis aculeos non immerito convertemus.

Datum Padue 22. Februarii, decima secunda Indictione.

Bull. Rom. Tom. III.

seniores, & fautores hereticorum bannimus. Sicutentes, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, satisfacere contempserit infra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, & ad publica officia, seu consilia, vel ad aliquos eligendos huiusmodi, nec ad testimonium admittatur. Sit etiam intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad hereditatis successionem accedat. Nullus ei præterea super quocumque negotio, sed ipse aliis respondere cogatur. Quod si iudex extiterit, ejus sententia nullam obtineat firmitatem, nec cause aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si Tabellio, ejus instrumenta confecta per manus ipsius nullius penitus sint momenti. Adijcimus insuper, quod hereticus per hereticum convinci possit, & quod domus Patrenorum, receptatorum, & defensorum, & fautorum, sive ubi docerint, sive ubi aliis manus imposuerint, destruantur, nullo tempore restituende. Dat. Padue 22. Februarii decima secunda indicti.

§.4. Rex Regum apostatantes a Fide Catholica penitus execramus, insequimur ultionibus, bonis suis omnibus spoliamus. Et ut a professione, vel vita naufragantes, legibus coarctamus. Successiones tollimus, ab eis omne jus legitimum abdicamus.

Datum Perusii secundo Kalendas Novembris Pontificatus nostri anno primo.

III.

Concessio Indulgentiarum Christianis fidelibus visitantibus Ecclesias Fratrum Ordinis Eremitarum Sancti Augustini nonnullis statutis factis annis diebus.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Universis Christianis fidelibus presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quoniam (ut ait Apostolus) omnes stabimus ante tribunal Christi, prout in corpore gestimus, sive bonum fuerit, sive malum, oportet nos diem mellionis extremum misericordie operibus prævenire, ac æternorum intuitu seminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere debeamus in cælis; firmam spem, fiduciamque tenentes, quoniam qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam.

Cum igitur dilecti filii Generalis, & Fratres Eremitarum Sancti Augustini Ordinis, sicut ipsi in sua nobis petitione monstrarunt, Domus, & Ecclesie eorum non modicum indigeant reparatione, nec proprie sufficientes facultates ad reparationem prædictarum, cum sit eis necessarium per meditata suffragia, præstare cupientes. Itaque sicut Domos suscepimus in nostra protectione, & reparatione indigere noscantur non modicum sumptuosa; Nos cupientes, ut Domos Ecclesie prædictæ congruis honoribus frequententur, & reparentur, ac etiam conferrentur, & ut Christiani fideles eo libentius causa-

Perus quoque Apollatium. Dat. die 30. Novembris 1243. Pont. An. I.

Edict. Em. palat. in Italia. hujus Ordinis.

Exordium.

Causa Privilegi.

devotionis confluant, & ad easdem Ecclesias, & Domos, ac de reparatione, & conservatione prædictarum manus protinus porrigant adiutrices, quo ex hoc ibidem in Domino celestis gratie uberius conspexerint se refectos; De omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui in Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes; necnon in Assumptionis, Nativitatis, Annuntiationis, & Purificationis Beatæ Mariæ, ac a Dominica Septuagesimæ inclusive, usque ad Dominicam in Palmis, & die Mercurii, die Jovis, & die Veneris Hebdomadæ Sanctæ, ac Nativitatis Beati Joannis Baptistæ, ac Apostolorum Petri, & Pauli, in Solemnitatibus Apostolorum, & Evangelistarum, ac in omnibus Festivitatibus S. Augustini, dictis Ecclesiis Dedicacionis Festivitatibus, & celebritate omnium Sanctorum; & ipsas Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes; necnon Nativitatis, Assumptionis B. Mariæ, & Nativitate B. Joannis Baptistæ, & Apostolorum Petri, & Pauli prædictarum Festivitatibus Octavas, præfatas Ecclesias devote visitaverint annuatim, & ad reparationem, & conservationem prædictarum, manus porrexerint adiutrices, ut præferat, singulas videlicet Festivitatibus, & eorum Octavas, & celebritate, & dierum prædictorum, videlicet à Dominica septuagesimæ, usque ad Dominicam Palmarum, mille annos, & totidem quadragenas, illorum vero tantum dierum prædictorum diebus, quibus prædictas Ecclesias visitaverint, & ad reparationem, & conservationem earundem manus porrexerint adiutrices, ut præferat, a pena, & a culpa misericorditer relaxamus. Presentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

Datum Lateran. sexto Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Primo.

IV.

Hortatio ad Regem Francie, ut in suo Regno, concremari faciat librum Talmud, quo utuntur Judæi, eisque prohibeat Nutrices, & Servientes habere Christianos.

Judæi Nutrices, famulos habere Christianos prohibere Honorius III. Constit. LIV. Tom. hoc III. pag. 221. & Gregorius IX. Constit. XXXVI. pag. 280.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Charissimo in Christo filio Illustri Regi Francie, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Impia Judæorum perfidia, de quorum cordibus propter immensitatem suorum scelerum Redemptor noster velamen non abstulit, sed in cæcitate, que contingit ex parte, in Israel adhuc manere permittit, prout convenit, non attendens, quod ex sola misericordia pietas ipsos Christiana receperit, & cohabitationem illorum sustineat patienter, illa committit enormia, que stupori audientibus, & referentibus

Indulgentiarum concessio cum designatione dierum.

Dat. die 26. Aprilis 1244. Pont. An. I.

Judæorum iniquitates multæ.

bus sunt horrore. Ipsi enim ingrati Domino Jesu Christo, qui conversionem eorum ex suæ longanimitatis affluentia patienter expectat, nullam præcedentes vercundiam culpæ suæ, nec reverentes honorem fidei Christianæ, omisissis, seu contemptis lege Mosaica, & Prophetis, quasdam traditiones suorum seniorum sequuntur. Super quibus eos in Evangelio Dominus objurgat dicens: Quare vos transgredimini mandatum Dei, & irritum fecistis propter traditiones vestras, hominum doctrinas, & mandata docentes.

§.1. In hujusmodi namque traditionibus, (quæ Talmud Hebraice nuncupantur, & magis liber est apud eos, excedens Textum Biblicæ in immensum, in quo sunt blasphemie in Deum, & Christum ejus, ac Beatam Virginem manifeste, intricabiles fabulæ, abusiones erroneæ, ac stultitiæ inaudite) filios suos docent, ac nutriunt, & a legis, & Prophetarum doctrinis reddunt ipsos penitus alienos. Verentes namque veritate, que in eisdem Lege, ac Prophetis est, intellecta, aperte de Unigenito Dei Filio venturo in carnem, testimonium perhibente, convertuntur ad Fidem, & ad Redemptorem suum humiliter revertuntur.

§.2. Et his non contenti, faciunt Christianas filiorum suorum nutrices in contumeliam fidei Christianæ, cum quibus turpia multa committunt. Propter quæ fidelibus est verendum, ne divinam indignationem incurrant, dum eos perpetrare patiuntur indignæ, quæ fidei nostræ confusionem inducant.

§.3. Et licet dilectus filius Cancellarius Parisiensis, & Doctores regentes Parisiis in sacra pagina, de mandato felicitis recordationis G. Papæ prædecessoris nostri, tam prædictam abusionem suorum, quam alios quosdam cum omnibus gloriis suis perleclis in potestate, ac examinatos ad confessionem perfidie Judæorum, publice coram Clero, & Populo, incendio concremari, prout in litteris eorum perspeximus contineri, quibus tu tamquam Catholicus Rex, & Princeps Christianissimus impendisti super hoc auxilium congruum, & favorem, pro quo regalem excellentiam dignis in Domino laudibus commendamus, ac prosequimur actionibus gratiarum.

§.4. Quia tamen nondum Judæorum ipsorum abusio prophana quievit, nec adhuc dedit eis veratio intellectum; Celitudinem Regiam rogamus, & obsecramus in Domino Jesu Christo, ut qui excessus hujusmodi detestabiles, & enormes, commissos in contumeliam Creatoris, & injuriam nominis Christiani, pie incipisti laudabiliter prosequendo, facias debita severitate percelli. Et tam prædictos abusionis libros, reprobatos per Doctores eosdem, quam generaliter omnes cum gloriis suis, qui per ipsos examinati, & reprobati fuerint, mandes per totum Regnum tuum, ubicumque reperiri poterint, igne cremari.

§.5. Firmiter inhibendo ne de cætero Nutrices, seu Servientes habeant Christianos, ne filii liberæ filii famulentur ancillæ. Sed tamquam Servi reprobati a Domino, in cuius mortem nequiter conspirarunt, saltem per effectum operis, servos se recognoscant illorum, quos Christi mors, & istos liberos, & illos constituit

Talmud liber impius.

Quæ sit indignitas, ut Nutrices habeant Christianas.

Talmud liber a Cancellario Parisiensi igni traditus.

Regem adhortatur ut impios Judæorum libros cremari faciat.

Prohibet ne Nutrices habeant Christianos.

esse servos: ut proinde sinceritatis tuæ zelum possimus in Domino dignis laudibus commendare.

Dat. Lateran. septimo Idus Maji Pontificatus Nostri Anno primo.

V.

Convocatio Abbatum, & Priorum Angliæ ad generale Concilium Lugdunense primum, pro die 24. Junii 1245.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Abbatibus, & Prioribus per Angliam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Dei virtus, & Dei sapientia, cujus ineffabili subiecta sunt omnia Majestati, a fundationis initio splendore virtutum sua illustravit Ecclesiam. Et sic insignem reddidit singularis privilegio potestatis, ut per eius ministerium suum iustitia consequatur effectum, & a bellicum bellorum turbine, mundo possit tranquillitas provenire.

§.1. Hujusmodi enim præminentiam dignitatis, dum nos reverenter attendimus, qui regimini generalis Ecclesie, licet immeriti, divina providentia præsidemus, reddimur corde solliciti, quod tempestatis horrore, qua ipsa turbatur Ecclesia, & Religio Christiana concutitur, per nostræ provisionis auxilium celesti pietate propitia propulsetur. Hinc est, quod nos, ut ipsa Ecclesia per fideliem salubre consilium, & auxilium fructuosum, status debiti possit habere decorem, ac deplorando Terræ sanctæ discrimini, & afflictio Romano Imperio prope valeat subvenire, ac invenire remedium contra Tartaros, & alios contemptores fidei, ac persecutores populi Christiani, necnon pro negotio, quod inter Ecclesiam, & Principem vertitur, Reges Terræ, Prælatos Ecclesiarum, & alios Mundi Principes duximus advocandos.

§.2. Rogamus etiam devotionem vestram, & hortamur attente, per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus ad præsentiam nostram omni prorsus occasione postposita, usque ad proximum festum Sancti Joannis Baptistæ, personaliter venire curetis. Ut ipsa Ecclesia ex vestre visitationis honore spirituale gaudium, & ex nostra industria consilium percipiat profuturum.

§.3. Scituri, quod nos dictum Principem in prædicatione nostra citavimus, ut per se, vel per suos Nuncios in Concilio celebrando compareat, responsurus nobis, & aliis, qui aliquid contra ipsum duxerint proponendum, & satisfactionem idoneam præstaturus.

§.4. De personarum autem, & evectionum moderato numero, illam cum veneritis providentiam habeatis, quod vestris Ecclesiis nimis non sitis onerosi.

Datum Lugduni tertio Kalend. Februarii, Pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 9. Maji 1244. Pont. An. I.

Exordium.

Causa indicendi Concilii.

Indictio prædicta die 24. Junii.

Fridericum Imperatorem citatum esse significat.

Dat. die 10. Januarii 1245. Pont. An. II.

Fridericum Secundum Imperatorem excommunicans, jure Imperii deturbatum, subditosque juramenti religione solutos declarat.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Sacro praesente Concilio ad rei memoriam sempiternam.

Prosequium.

AD Apostolica dignitatis apicem, licet indigni, dignatione divinae Majestatis assumpti omnium Christianorum curam vigili, sedulaque solertia gerere, ac intima considerationis oculo, singulorum facta, & dicta discernere, & providae deliberationis statera librare debemus, ut quos iusti rigor examinis dignos ostenderit, congruis attollamus, & evehamus favoribus: quos autem reos, & culpabiles invenimus, penis debitae pro gravitate culpe afficiamus, & deprimamus: appendentes semper meritum praemium aequa lance, retribuendo cuique juxta qualitatem operis, sive boni, sive mali, poenae, vel gratiae quantitatem.

§.1. Sane cum die Bellorum diuturna commotio nonnullas professionis Christianae provincias, & regiones graviter afflixisset, nos toto cupientes mentis affectu tranquillitatem, & pacem Ecclesiae Sanctae Dei, ac generaliter cuncto populo Christiano restituere, ac reducere, ad praecipuum Principem Saecularem, huius dissensionis, ac tribulationis auctorem, a felicitis recordationis Gregorio Papa Praedecessore nostro, pro suis excessibus anathematis vinculo innodatum, speciales Nuncios magnae auctoritatis viros venerabiles videlicet Fratres nostros P. Albanensem, tunc autem temporis Rothomagensis Archiepiscopum, & W. Sabinensem nunc quondam vero Mutinensem Episcopos, ac dilectum nostrum filium Guillelmum Basilicae Duodecim Apostolorum Presbyterum Cardinalem, tunc Abbatem Sancti Facundi, qui salutem zelabantur ipsius, duximus destinandos; facientes sibi proponi, per ipsos quod nos, & Fratres nostri quantum in nobis erat, pacem per omnia habere nitimur, ut cum omnibus hominibus parati sumus, optabamus pacem sibi, & tranquillitatem dare, ac mundo etiam universo. Et quia Praelatorum Clericorum, omniumque aliorum, quos detinebat captivos, & omnium tam Clericorum, quam Laicorum, quos cesserat in galeis, restitutio poterat esse pacis, & reconciliationis plurimum inductiva, illum, ut eos restitueret; & cum hoc idem tam ipse, quam sui Nuncios, antequam ad Apostolatus vocati essemus officium, promississent; rogari, & peti ab ipso fecimus per eosdem, ac proponi insuper, quod iidem pro nobis parati erant audire, & tractare pacem, etiam audire satisfactionem, quam facere vellet Princeps, de omnibus, pro quibus vinculo erat excommunicationis adstrictus, & offerti.

§.2. Praeterea, quod si eum in aliquo contra debitum laeserat Ecclesia, quod tamen non credebatur, parata erat corrigere, ac in statum debitum reformare, etsi diceret ipse, quod illum nos contra iustitiam laesivimus, parati eramus vocare Reges, Praelatos, & Principes tam Ecclesiasticos, quam saeculares ad aliquem tutum locum,

Fridericus ab Innocentio ad pacem invitatus.

Reges leges iudicant.

ubi simul per se, vel per solemnem Nuncios convenirent, eratque parata Ecclesia etiam de consilio Concilii sibi satisfacere, si eum laesisset in aliquo, ac revocare excommunicationis sententiam, si quam contra ipsum injuste tulisset, & eum omni mansuetudine, & misericordia, quantum cum Deo, & honore suo fieri poterat, tractare, & de injuriis, & offensis ipsi Ecclesiae, suisque per eum irrogatis satisfactionem ab ipso recipere. Volebat etiam Ecclesia omnes amicos suos, sibi adhaerentes in pace ponere, plenaque securitate gaudere, ut nunquam hac occasione posset aliquod in posterum subire discrimen, aut periculum.

§.3. Sed licet sic apud eum pro pace paternis monitis, & precum insistere curaverimus lenitate, idem tamen Pharaonis imitatus duritiam, & more aspidis obturans aures suas huiusmodi preces, & monita, elata obstinatione, ac obtinacitate, & superbia despexit, ac contempsit, & licet processu temporis in die Cana Domini proximo nuper praeterito procedente coram nobis, & Fratribus nostris Cardinalibus, praesentibus charissimo in Christo filio nostro Constantinopolitano Imperatore Illustri, actu quoque non modico Praelatorum, & de Senioribus, ac sanioribus Senatoribus, Populoque Romano, & maxima multitudine aliorum, qui eodem die propter solemnitatem ipsius de diversis Mundi partibus ad Apostolicam Sedem, convenerunt, quod staret mandatis nostris, & Ecclesiae per nobilem Virum Comitem Tolosanum, ac Magistros Petrum de Vineis, & Thadaeum de Svevia Curiae suae Iudices, & Procuratores suos speciale super hoc ab ipso mandatum habentes, praestiterit iuramentum; postmodum tamen, quod iuraverat non implevit. Quinimo ea intentione ipsam praestitisse iuramentum probabiliter creditur, sicut ex factis sequentibus colligitur evidenter, ut eidem Ecclesiae, ac nobis illuderet potius, quam pareret: cum anno, & amplius iam elapso, nec ad ipsius Ecclesiae gremium revocari potuerit, nec sibi de illis ei damnis, & injuriis curaverit satisfacere, licet super hoc extiterit requisitus. Propter quod non volentes, nec etiam valentes absque gravi Jesu Christi offensa, ejus iniquitates, & scelera amplius tolerare, cogimur urgente nos conscientia animadvertere in eundem.

§.4. Et ut ad praesens de ceteris ejus sceleribus, & iniquitatibus taceamus quatuor gravissima, quae nulla possunt celari tergiversatione, commisit. Dejeravit enim multoties, pacem quondam inter Ecclesiam, & Imperium reformatam temere violavit: Perpetravit etiam Sacrilgium capi faciens Cardinales Sanctae Romanae Ecclesiae, ac aliarum Ecclesiarum Praelatos, & Clericos Religiosos, & Saeculares, venientes ad Concilium, quod idem Praedecessor noster duxerat convocandum. De heresi quoque non dubiis, & levibus, sed difficilibus, & evidentiibus argumentis suspectus habetur.

§.5. Plura siquidem eum commisisse perjurya, satis patet; Nam olim cum in Sicilia partibus commorabatur, priusquam esset ad Imperii dignitatem electus coram bonae memoriae G. . . Sancti Theodori Diacono Cardinali Apostolicae Sedis Legato, felicitis recordationis Innocentio Papae Praedecessori nostro, & Successoribus eius, Ecclesiaeque Romanae pro concessione Regni Siciliae ab eadem Ecclesia sibi facta, fidelitatis praestitit iuramentum, & sicut dicitur, illud idem, postquam ad eandem dignitatem electus extitit, & venit ad Urbem coram eodem Innocentio, suisque Fratribus Cardinalibus, & aliis multis praesentibus, ligium homagium in ejus faciens manibus, innovavit. Deinde cum in Alemania esset eidem Innocentio Papae, & ipso defuncto bon. mem. Honorio Papae Praedecessori nostro, & ejus Successoribus, ac ipsi Ecclesiae Romanae praesentibus Imperii Principibus, ac nobilibus, juravit honores, jura, & possessiones Romanae Ecclesiae pro posse suo servare, ac protegere bona fide. Et quod quaecumque ad manus suas devenirent, sine difficultate restituere procuraret, nominatis expresse dictis possessionibus in huiusmodi iuramento, quod postmodum confirmavit, coronam Imperii jam adeptus, horum trium iuramentorum temerarius extitit violator, & transgressor, non sine conditionis nota, & laese crimine Majestatis. Nam contra praefatum Praedecessorem nostrum Gregorium, & Fratres suos Cardinales communitarias litteras eidem Fratribus destinare, ac dictum Gregorium apud Fratres ipsos, sicut apparet per litteras ab eodem tunc directas eidem, & etiam prout fertur, per universum, fere Orbem Terrarum multipliciter distamare praesumpsit: ac venerabilem Fratrem nostrum Othonem Portuensem tunc Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconum Cardinalem, & bon. mem. Jacobum Praenestinum Episcopum, Apostolicae Sedis Legatos, nobilia, & magna Ecclesiae Romanae membra personaliter capi fecit, & bonis omnibus spoliatus, ac per diversa loca non semel ignominiose deductos, & circumductos, carceribus mancipari.

De illis perviciis queritur Innocentius.

Sacramentum Oportet opera ad faciendam Ecclesiae damna se devotum Fridericum.

Objecta ipsi a Pontifice capta.

Sepius criminis per se se devotum.

§.6. Privilegium insuper, quod B. Petro, & Successoribus eius in ipso tradidit Dominus Jesus Christus videlicet: Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in caelis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum, & in caelis, in quo auctoritas, & potestas Romanae Ecclesiae consistit, pro viribus diminueret, vel ipsi Ecclesiae auferre fatagit, scribens se praefati Gregorii Papae Praedecessoris nostri non vereri latam ab eo excommunicationis sententiam in ipsum, & non solum contemptis clavibus Ecclesiae non servandam, verum etiam per se, ac Officiales suos, & illam, & alias excommunicationis, vel interdicti sententias, quas idem omnino contempsit cogendo, & compellendo, alios non servare.

§.7. Possessiones quoque praefatae Ecclesiae Romanae, videlicet, Marchiam, Ducatum Beneventanum, cujus muros, & turres dirui fecit, ac alias, quas in Tessiae, & Lombardiae partibus, & quibusdam aliis obtinebat locis, paucis exceptis, occupare non metuens, eas detinet adhuc occupatas. Et tanquam ei non sufficeret, quod manifeste contra iuramenta praemissa praesumendo talia veniebat per se, vel per suos Officiales, earundem possessionum homines dejerare compulit, ipsos a iuramentis fidelitatis, quibus tenebantur ratione Ecclesiae, de facto, cum de jure non posset absolvens, & faciens eosdem fidelitatem nihilominus abjurare praedictam, sibi que fidelitatis huiusmodi iuramenta praestare.

Concessum a Christo Pontifici auctoritatem negativam.

Pontificiam conditionem superavit.

§.8. Pacis vero ipsam violatorem existere plane constat: quia cum olim tempore pacis inter ipsum, & Ecclesiam reformatam jurasset coram bonae memoriae I. . . de Abbatibus Villa, Episcopo Sabinensi, & Magistro Thomafo tunc temporis Sanctae Sabinae Presbytero Cardinali praesentibus cum multis aliis Praelatis, Principibus, & Baronibus, quod staret, & pareret praesente absque ulla conditione omnibus mandatis Ecclesiae super his, pro quibus erat vinculo excommunicationis adstrictus, causis excommunicationis expressis per ordinem coram eo. Tunc temporis etiam omnibus Theotoniae hominibus, Regni Siciliae, ac quibuslibet aliis cuiuscumque conditionis, aut status, qui Ecclesiae contra eum adhaerant, omnem remittens offensam, & penam, & quod in nullo tempore offenderet, vel offendi faceret ipsos, pro eo quod Ecclesiae adhaerant, praestari in animam, per Comitem Accerram faciens iuramentum; postmodum pacem, & iuramenta huiusmodi nequaquam erubescens irretiri perjuriis, non servavit. Nonnullos enim etiam ex ipsis hominibus praedictis tam nobiles, quam alios postea capi, & incarcerari fecit, & eis bonis suis omnibus spoliatis uxores eorum, & filios captivari, ac insuper Terras Ecclesiae contra promissionem, quam idem I. Sabinensi Episcopo, & Thomafo Cardinali fecerat, irrevocenter invasit: ipsi ex tunc in eundem praesentem, si ullo modo praedictis articulis, aut conditionibus contraveniret, excommunicationis sententiam promulgaverunt.

§.9. Et cum idem, Apostolica auctoritate sibi commissa, ipsi mandassent, ut ne per se, nec per alium impediret, quin postulationes, electiones, & confirmationes Ecclesiarum, & Monasteriorum in Regno praefato libere de cetero fierent, secundum Statutum Concilii generalis, & quod nullus deinceps in eodem Regno, Viris Ecclesiasticis, ac bonis, aut rebus eorum imponeret Tallias, vel Collectas, quodque nullus ibidem Clericus, vel Persona Ecclesiastica de cetero in civili, vel criminali causa conveniretur coram Iudice saeculari, nisi super feudis quaestio civilis haberetur, ac Templariis, Hospitalariis, & aliis Personis Ecclesiasticis de damnis, & injuriis irrogatis eidem satisfaceret competenter, ipse mandatum huiusmodi adimplere contempsit. Liqueat namque undecim, aut plures Archiepiscopales, & multas Episcopales Sedes, Abbatias quoque, & alias Ecclesias ad praesens in Regno vacare praedicto, easque procurante ipso, sicut aperte patet, fuisse diutius Praelatorum, regimine destitutas in grave ipsarum praedictarum, & periculum animarum multarum. Et licet forte in aliquibus ejusdem Regni Ecclesiis electiones sint a Capitulis celebratae, quia tamen per illa eadem familiares Clerici sunt electi, probabili potest argumento concludi, quod facultatem non habent liberam eligendi. Ecclesiarum autem ipsius Regni non solum facultates, & bona fecit, prout voluit, occupari; Sed & Cruces, Calices, Thuribula, & alios Sacros earum Thesuros, & pannos sericos velut cultus divini contemptor, auferri, licet, ut dicitur, ipsis Ecclesiis, exacto tamen prius pro eis certo pretio, in parte fuerint restituti. Clerici quippe collectis, & tallis multipliciter affliguntur,

Jurata cum Gregorio patris leges violavit.

Siciliam Ecclesiam operis praestitit.

tur, non solum trahuntur ad iudicium seculari, sed, ut aseritur, coguntur subire duella, incarcerationum, occiduntur, & patibulis cruciantur, in confusionem, & opprobrium ordinis clericalis. Prefatis autem Templariis, Hospitalariis, & Personis Ecclesiasticis, non est de damnis illatis eisdem, & injuriis satisfactum.

Sacerdotii se- lere se inquit- navit.

§. 10. Eum quoque certum est Sacriligii esse perpetratores: nam cum prefati Portuensis, & Prænestinis Episcopi, & quamplures Ecclesiarum Prælati, & Clerici, tam Religiosi, quam Sæculares ad Apostolicam Sedem, pro celebrando Concilio, quod prius ipse petiverat convocari, per mare venientes, viis omnibus terre ipsius, de mandato eius omnino præclusis, idem destinato Henrico filio suo cum multitudine galejarum, & per alias quamplures longe ante serio preparatas in partibus Tuscie maritimas insidiis positis contra eos, ut gravius posset virus vomere præconceptum, ipsos aucti sacrilego capite fecit, quibusdam Prælatorum ipsorum, & aliis in huiusmodi captione submersis, nonnullis etiam interemptis, & aliquibus hostili infestatione fugatis; reliquis autem bonis spoliatis omnibus, & de loco ad locum in Regno Siciliae opprobriose deductis, & circumductis, ac ibidem diris carceribus mancipatis, quorum aliqui macerati squaloribus, & inedia pressi miserabiliter defecerunt.

§. 11. Merito insuper contra eum de hæretica pravitate suspicio est exorta, cum postquam excommunicationis sententiam a prefatis I. Sabiniensi Episcopo, & Thoma Cardinali prolata incurrerit, & prædictus Gregorius Papa ipsum anathematis vinculo innoverit, ac post Ecclesiam Romanam Cardinalium, Prælatorum, & Clericorum, ac aliorum etiam diversis & partibus ad Sedem Apostolicam venientium captiones, Claves Ecclesie contempserit, & contemnat, sibi faciens celebrari, vel potius quantum in eo est, prophani divina: & constanter asseruit, ut superius est narratum, in se prefati Gregorii Papæ sententias excommunicationis non vereri.

§. 12. Præterea conjunctus Saracenis amicitia detestabili Nuncios, & munera pluries destinavit eisdem, & ab eis vicissim cum honorificentia, & hilaritate recepit, ipsorumque ritus amplectitur, illos in quotidianis eius obsequiis notabiliter secum tenens: eorundem etiam more uxoris, quas habuit, de stirpe regia descendentes, Eunuchos præcipue, quos, ut dicitur, serio ipse castrari fecerat, non erubuit deputare Custodes. Et quod execrabilis est, olim existens in partibus transmarinis, facta compositione quadam, imo verius collusionem cum Soldano Mahometi nomine in Templo Domini diebus, ac noctibus publice proclamari permisit. Et nuper Nuncios Soldani Babiloniæ postquam idem Soldanus Terræ Sanctæ, ac Christianis habitatoribus ejus per se, ac suos damna gravissima, & inextimabiles injurias irrogarat, fecit per Regnum suum Siciliae cum laudibus ad eisdem Soldani extollentiam, sicut fertur honorifice suscipi, & magnifice procurari.

§. 13. Aliorum quoque infidelium perniciosiss, & horrendis obsequiis contra fideles abutenis, & illis, qui damna biliter vilipendentes, & contemnentis Apostolicam Sedem ab unitate Ecclesie

Iusta hæretice infestatione asseruit.

Saracenis, hodieque Religionis junctus fuerit.

Bavaria Ducis occisor, Battacio scilicet, mar. co filium dedit in uxorem.

disefferunt, procurans affinitate, ac amicitia copulari, clara memorie Ducem Bavariae specialem Ecclesie Romanæ devotum fecit, sicut pro certo aseritur, Christiana Religione despecta per Assassinos occidi: & Battacio, Dei, & Ecclesie inimico, a communione fidelium per excommunicationis sententiam cum adiutoribus, consiliatoribus, & fautoribus suis solemniter separato filiam suam tradidit in uxorem: Catholicorum vero Principum actus, & mores respuens, neglecta salutis suæ, & tam integritate, pietatis operibus non intendit, quinimo ut de suis nefariis dissolutionibus illeam, cum didicerit tantum opprimere, non curat oppressos injuriis relevare, manu ejus, ut decet Principem Christianum ad elemosinas non extendit, cum destructioni Ecclesiarum destiterit, & Religiosas, ac alias Ecclesiasticas jugi attriverit afflictione, & persecutione personas: Nec enim Ecclesias, nec ulla Monasteria, nec Hospitalia, seu alia pia loca cernitur usquam construxisse, aut fundasse. Num igitur hæc non levia, sed efficacia sunt argumenta de suspitione hæresis contra eum? cum tamen hæreticorum vocabulo eos jus civile contineri asserat, & latis adversus eos sententiis debere succumbere, qui vel levi argumento, ac iudicio Catholice Religionis, & tramite detecti fuerint, deviare.

§. 14. Præter hæc Regnum Siciliae, quod est speciale patrimonium B. Petri, quod idem Princeps ab Apostolica Sede tenebat in feudum, jam in tantam in Clericis, & Laicis exinanitionem, servitutemque redegit, quod eis pene penitus nihil habentibus, & omnibus exinde ferre probis egestis, & expulsis, illos qui remanserunt ibidem, sub servili quasi conditione vivere, ac Romanæ Ecclesie, cujus principaliter sunt homines, & vassalli ostendere multipliciter, & hostiliter impugnare compellit. Posset etiam merito reprehendi, quod mille squifatorum annuam pensionem, in qua pro eodem Regno ipsi Romani Ecclesie tenentur, per novem annos, & amplius solvere prætermisit.

§. 15. Nos itaque super præmissis, & quampluribus aliis nefandis, & execrandis excelsibus, ac flagitiis cum Fratribus nostris Cardinalibus, & Sacrosancto Concilio deliberatione præhabita, matura, & diligenti, cum Domini Nostri Jesu Christi vices, licet immeriti teneamus in terris, nobisque in Beati Petri persona sit dictum: Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum, & in caelis &c. memoratum Principem qui se Imperio, & Regnis, omnique denique honore, ac dignitate reddidit tam indignum, qui propter suas iniquitates, atque scelera a Deo ne regnet, vel imperet est abjectus, suis ligatum peccatis a Deo abjectum, omnique honore, ac dignitate privatum a Domino ostendimus, ac denunciavimus, & nihilominus sententiando privavimus: omnesque, qui & juramento fidelitatis aliquo modo tenentur astricti, vel obligati a juramento huiusmodi perpetuo absolvimus, & liberamus auctoritate Apostolica, firmiter, & strictim inhibendo, ne quisquam de cetero sibi tamquam Imperatori, vel Regi pareat, vel quomodolibet parere intendat; decernendo quoslibet, qui deinceps velut Imperatori, vel Regi consilium, vel auxilium præstiterint, seu favorem ipso facto excommunicationis vinculo subjacere: illi autem ad

Debitum pro Regno Siciliae vassal non solvit.

Jure Imperii, & Regni privatus.

Vassalique juramento solvuntur.

ad quos in eodem Imperio, Imperatoris spectat electio, eligant libere alium in ejus locum successorem. De prefato vero Siciliae Regno providere curabimus, cum eorundem Fratrum nostrorum Cardinalium consilio, sicut viderimus expedire.

Dat. die 27. Julii 1245. Pont. An. III.

Ex Regis. Vaticano.

Datum Lugduni decimo sexto Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno tertio.

VII.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Baronibus, Communitatibus, Consiliis tam Civitatum, quam Castrorum, & aliorum Locorum, ac universis Militibus, & Populis per Regnum Portugallie constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Grandi non immerito exultamus in Domini gradibus, cum Christianæ professionis Regna sic salubri diriguntur statu, quod Ecclesie, ac alia loca cultui, & obsequio deputata divinis, & Personæ Ecclesiasticæ, ceterique fideles ipsorum pacis tranquillitate lætantur, Fides in eis Catholica majori continue robore convalescit, servatur inibi iustitia, & audacia cunctis ibidem interdicitur. Vehementi autem dolore turbamur, si quando Regna ipsa, quod abis procurante humani generis inimico scinduntur discordiis, circa fidei cultum remisso devotionis ardore tepescunt, iustitiam negligunt, & in se ipsi permittunt illicita perpetrari. Unde multa sollicitudine magnoque studio procurare, Nos convenit; ut Christianorum Regna, que in statu sunt prospero, incommutabiliter in illo regantur, & que periculoso ruere dignoscuntur, reformatione laudabili reparentur. Sane cum charissimus in Christo filius noster Portugallie Rex illustris a pueritia sua clare memorie Patre suo viam universæ carnis ingresso Regni Portugallie gubernatione suscepta Ecclesias, & Monasteria existentia in eodem pravo usus consilio in gravem Dei offensam, & conculcationem Ecclesiasticæ libertatis multimodis exactionibus, & oppressionibus per se, suosque immaniter afflixisset, & ab aliis pro ipsorum libito libere permisisset affligi; tandem quibusdam Ecclesiarum Prælati ejusdem Regni apud Romanos Pontifices Prædecessores nostros querelas multiplices super his deponentibus contra eum felices recordationis Gregorius Papa prædecessor noster post huiusmodi querelas, & admonitiones frequentes Regi propter hoc factas eidem, ac expectationes diutinas, necnon, & interdicti, ac excommunicationis sententias ob ipsius contumaciam in eum, & præfatum Regnum auctoritate Apostolica promulgatas, dinque observatas ibidem super certis prædictæ libertatis articulis, & quibusdam aliis ab eo, & suis impostero observandis, & satisfactione impendenda Monasteriis, & Ecclesiis de damnis, ac injuriis per ipsum, & suos irrogatis eisdem, ac ipsorum defensione duxit salubri-

A Gregorio Papa censuræ innodatus.

ter providendum certis executoribus, qui eum ad hoc Ecclesiastica censura compellerent deputatis. Sed idem receptis Apostolicarum provisionum litteris licet promiserit per suas Patentes litteras, quod articulos contentos in eorundem Provisionum litteris, & observaret, & faceret a suis Subditis observari, postmodum tamen non solum præfatis Monasteriis, & Ecclesiis de præmissis damnis, & injuriis satisfacere, vel ea defendere neglexit; sed etiam, ut accepimus Ecclesias, & Monasteria ipsa per se, suosque Portarios, & Meyrinos collectis procuratoribus, ac exactionibus indebitis intolerabiliter aggravavit, & aggravat incessanter, ac circa malefactorum Regni ejusdem insolentiam, reprimendam sic negligens invenitur, quod in eodem Regno bona tam Ecclesiastica, quam mundana per raptores, prædones, in vafores, incendiarios, publicos sacrilegos, & detestabiles homicidas, Abbatum videlicet, Priorum, & aliorum Religiosorum, & Clericorum Sæcularium, ac Laicorum, etiam occisores deperire propter secularis defectum iustitiæ dignoscuntur. Unde quia sic in eodem Regno a quibuslibet suis subditis impune delinquitur, Barones, alique ipsius Regni Nobiles, & ignobiles, sumpto ex hoc delinquendi ausu Matrimonia contrahere in gradu prohibito, bona Ecclesiastica rapere, ac alia quamplura mala olim a bonæ memorie Joanne Sabiniensi Episcopo tunc in partibus illis Apostolicæ Sedis Legato, sub anathematis interminatione prohibita committere non verentur, & tam ipsi, quam plures alii de Regno prefato diversarum excommunicationum innodati laqueis per devia desperationis errantes in contemptum Clavium divinis se officiis irreverenter ingerunt, & Ecclesiasticis Sacramentis, ac in subversionem Catholice Fidei plures eorum de ipsius articulis auctoritates tam novi, quam veteris Testamenti temere, non sine sermone pravitatis hæreticæ in suarum, & aliorum animarum periculum exponendo, eo dissimulante non metuntur disputare, & nonnulli de Regno ipso Ecclesiarum, & Monasteriorum Patroni, ac alii asserentes se Patronos, cum non sint, locorum ipsorum, & ab eis illegitime geniti in bonis dictarum Ecclesiarum, & eorundem Monasteriorum crudeliter debacchantes Ecclesias ipsas, & Monasteria eadem ad tantam inopiam redegerunt, quod eis nequeuntibus proprios sustentare Ministros, quin imo aliquibus ex ipsi servitorum solatio destituti, & aliorum Claustris Refectoriis, ceterisque Officiis, Equorum stabulis, & postribus quarumlibet Personarum vilium deputatis, Divini nominis, & Religionis cultus exinde penitus est sublatus bonis illorum omnibus in directionem expostis, & in prædam. Caterum Castra, Villas, Possessiones, & alia Jura Regalia, idem Rex propter ipsius delictum, sive cordis imbecillitatem deperire permittens, ac passim, & illicite malignorum acquiescens consiliis alienans tam Ecclesiasticarum, quam Sæcularium Personarum Nobilium, & ignobilium, occisiones nefarias, dum Religioni non parcitur, nec sexui, vel ætati, rapinas, incestus, raptusque Monialium, & Sæcularium Mulierum, Rufficorum, ac negotiatorum tormenta gravia, que ipsi a nonnullis Regni prefati pro extor-

Monitus promissis non stat.

Damna per ejus negligentiam Regni Ecclesie illata.

Et Religioni.

Ejus delicta in Regni rebus.

quenda ab ipsis pecunia infliguntur; Ecclesia- rum, & Cimiteriorum violationes, & incendia fractiones trenguarum, & alia enormia, que a sibi subiectis libere committuntur, scienter to- lerat, quin potius tot, tantisque malis, dum ea- praterit impunita, consentire videtur, & pandit aditum ad peiora. Terras insuper, & alia Chri- stianorum bona in confinio Saracenorum posita non defendens ea infidelibus devastanda, seu etiam occupanda ex animi pusillanimitate re- linquit. Et licet a supradictis Prelatis, ut ad corrigenda premissa, pluraque alia nefanda, quorum seriosa narratio fastidium generaret, ardentem, ut tenetur, assurgeret, monitus fuerit diligenter, idem tamen eorum monitionibus obandis id efficere non curavit, propter quod nos Episcoporum, Abbatum, Priorum, & alio- rum tam Religiosorum, quam Secularium Regni ejusdem conquisitionibus, & clamoribus in- quinationibus excitati Regem ipsum per nostras litteras, ut premissa corrigeret rogandum duxi- mus attente, & hortandam Venerabilibus fra- tribus nostris Colimbrien., & Portugallen. Episcopis, ac Priori predicto Colimbrien., ni- hilominus per alias litteras injungentes, ut eum ad hoc ex parte nostra monentes attente, ac efficaciter inducentes, qualiter super hoc faci- endum duceret, & de ipsorum cura eum in- hac parte processu nos in Concilio certificar- curarent. Cum igitur per dictos Colimbrien., & Portugallen. ejusdem Concilii tempore apud Sedem Apostolicam constitutos, ac ipsorum, & dicti Prioris litteras, quod prefatum Regem su- per his diligenter monuerint, & tam per eisdem, quam per alios fide dignos, necnon multorum Virorum Ecclesiasticorum, Communitatum, Baronum, Militum, ac etiam Nobilium Domi- norum litteras, quod premissa nullatenus emen- dantur, sed potius de die in diem graviora pro- pter eius desidia, & negligentiam presumun- tur. Quodque in subversionem Regni prefati Vassalli ejusdem Regis congregata multitudine Armatorum Castra ipsius noviter expugnare, omniaque occurrentia invadere, devastare, pra- dari, & alia mala, eo hac ex tempore nimio to- lerante committere, divino timore posthabito non formidant, nobis satis liquido innotescat. Cupientes Regnum ipsum tot tribulationum, adversitate depressum, maxime cum sit Roma- ne Ecclesie Censuale alicujus prudentis, & pro- vidi diligentia, & industria relevari Universita- tem vestram de fratrum nostrorum consilio monemus, rogamus, & hortamur attente per Apostolica vobis scripta districte precipiendo mandantes in remissionem vestrorum peccami- num injungendo, quatenus dilectum filium No- bilem Virum Comitem Bolonien. prefati Regis fratrem, de devotione, probitate, ac circumsp- cione multipliciter commendatum, qui eidem Regi, si absque legitimo decederet filio, jure Re- gni succederet, quique ex innata dilectionis af- fectu, quo vos, & predictum Regnum profe- quitur, magnanimitate, ac potentia sibi pluri- mum suffragantibus Regnum ipsum reformatu- rus, firma credulitate speratur, presertim cum ad curam, & administrationem generalem, & liberam Regni ejusdem, non minus pro sepe- dicti Regis, quam ipsius Regni utilitate, si provide attendatur, ac ad defensionem Ecclesiarum,

Incrasit Papae litteris monitus, & Episcoporum libel- lis.

Processu ita- que super his confecto.

Regni Proce- res adhor- tetur Innocen- tium, ut Comi- ti Bolonien. Regis Fratri obedienter ja- ramens pra- stent.

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

Monasteriorum, aliorumque piorum locorum Regni prefati, & Personarum Ecclesiasticarum tam Religiosarum, quam Secularium, necnon Viduarum, Orphanorum, & ceterorum ibidem degentium, ac deperditorum inibi recupera- tionem salubriter in Domino confidimus sit as- sumptus, cum ad vos accesserit, fidelitate, homa- gio, juramento, seu pacto, si aliquibus forte pra- tato Regi, vel cuicumque alii Personae tenemi- ni, aut etiam ipsius Regis prohibitione, dum- modo Personam ejus, & vitam, ac legitimi sui filii si aliquem ipsum habere contigerit fideliter conservetis, debitum eis exhibentes honorem nequaquam obstantibus in Civitatibus, Castris, Villis, & monitionibus Regni predicti cum om- nibus suis recipere, ac ejus dispositioni, ordina- tioni, & mandatis universaliter singuli, & sin- gulariter universi per omnia, & in omnibus in- tendere, absque difficultate qualibet procuretis, impendentes sibi contra quoslibet repugnantes, ac etiam violentes consilium, auxilium, & fa- vorem de redditibus, proventus, omnibusque sepefati Regni juribus sine diminutione aliqua plenarie respondendo, ut de illis dicto Regi se- cundum quod suam decet excellentiam, & sibi, ac suis, & prefati Regni necessitatibus pro tem- porum, ac negotiorum emergentium qualitate valeat providere. Alioquin Venerabilibus fra- tribus nostris Bracharen. Archiepiscopo, & Epi- scopo Colimbrien. damus nostris litteris in pre- ceptis, ut vos ad id modo premissis pro Censu- ram Ecclesiasticam, appellatione remota compellant. Per hoc autem non intendimus me- morato Regi, vel ipsius legitimo filio, si quem habuerit, predictum Regnum adimere, sed po- tius sibi, & eidem Regno destructioni exposito, ac vobis ipsis in vita ejusdem Regis per sollici- tudinem, & prudentiam Comitum consulere supradicti.

Datum Lugduni octavo Kalendas Augusti Pontificatus Nostri Anno Tertio.

VIII.

Brugnatensi, & Naulensi Ecclesiis, que antea fuerant unite dignitas redditur Episcopalis: Naulensi autem annectitur Monasterium Sancti Eugenii prope hanc Civitatem situm.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Bruniacensi, & Naulensi electo, & Capitulo Naulensi.

Um olim te, fili electe, ad regimen Ec- clesie Bruniacen. assumpto, bona me- morie Episcopi Predecessoris tunc in Franciam in Legationis officio proficiscens de speciali mandato felicis recordationis Gregorii Papae predecessoris nostri, facto sibi ad instantiam communis Januensis, Brumacen. & Naulen. Ecclesiarum duxerit unendas, ita quod utraque esse Ecclesia Cathedralis, & unus, & idem dicere- tur Episcopus utriusque, fueruntque adeo ad in- vicem Ecclesie ipse remote, quod per unum Episcopum ambae nequeant gubernari, nec ad sustentationem Episcopi Naulensis Ecclesie sufficiant facultates, Nos easdem Ecclesias de fratrum nostrorum consilio separantes, & statuen- tes quodammodo, ut utraque proprio Praefate

Salvo ejus- dem Regis, ejusque filio- rum jure.

Dat. die 27 Julii 1245. Pont. An. III.

Ex Ughell. Ital. Sac. To- mo IV. ubi de Episcopi Bruga- taten.

Has Ecclesias antea unitas separat.

guber-

gubernetur, remaneatque Naulensis Ecclesia. Suffraganea Ecclesie Januensis. tibi filii electe re- tinendi unam ex Ecclesiis ipsis, quam volueris liberam concedimus facultatem, procuracione n alterius, a cuius vinculo te absolvimus, tua sol- licitudinis tam in spiritualibus, quam in tempo- ralibus usque ad nostrum beneplacitum com- mittentes, & quia redditus Mense Naulensis Episcopi sunt tenues, & exiles, precibus dilecto- rum filiorum Potestatis, Consilii, & Communis Januensis. inclinati, Monasterium Sancti Eugenii situm in Insula, juxta Civitatem Naulensem. Sedi Apostolice censuale predictae Mense au- thoritate presentium de eorumdem fratrum con- silio duximus annectendum, cui praesit Naulen- sis Episcopus, qui pro tempore fuerit tamquam Abbas: Abbati vero ipsius Monasterii, qui nunc praesit, juxta voluntatem, & arbitrium Vene- rabilis Fratris nostri Archiepiscopi Januensis, & ipsius Abbatiae de bonis ejusdem Monasterii con- grua portio, donec de ipso Abbate aliter ordi- nandum duxerimus, assignetur.

Naulensi Ec- clesie Mon- asterium S. Eu- genii unitur.

Clausula.

Dat. die 13. Augusti 1245. Pont. An. III.

Ex Ughell. Ital. Sac. To- mo IV. ubi de Episcopi Bruga- taten.

Exordium.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostrae Constitutionis, & concessionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indi- gnationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Lugduni idibus Augusti Pontifica- tus Nostri Anno Tertio.

IX. Explicatio nonnullorum Capitum Regularum Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci.

Alias Minoritarum Regularum a Gregorio IX. explicatum vidimus Consil. XXI. hoc III. Tom. pag. 263.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus, ac Custodibus, ceterisque Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, salutem, & Apostolicam Ben- edictionem.

Ordinem vestrum illo prosequentes af- fectu, quod ipsum inter alios laudabili- bus continue proficere incrementis ferventer optemus: libenter ea, per que oportuni vigo- ris accipiat fulcimentum paterna sollicitudine procuramus.

Hinc est, quod cum quaedam dubia, & ob- scura, que in vestra Regula continentur, ani- mos vestros cujusdam confusionis implicitatis involvant, & noscitur intricacionis difficultate, impediunt intellectum, & felicis recordationis Gregorius Papa Praedecessor noster aliqua ex eis exposuerit, declaraverit semplene: Nos obscu- ritate ab illis perfecta interpretationis decla- ratione omnino amovere volentes, & ambigui- tatis scrupulum cura ipsa de vestris cordibus plenioris expositionis certitudine penitus am- putare: Dicimus, quod per eandem Regulam quoad observationem Evangelii, quam injun- git, non nisi ad ea dumtaxat Evangelii coaevia tenemini, que in ipsa Regula praepertorie, vel inhibitione sunt expressa: Licet aut Ministris

Provincialibus, tam eorum Vicariis, quam aliis provisdis Fratribus venientium ad Ordinem re- ceptionem pro suis Provinciis, de consilio Fra- trum committere Discretorum: non tamen, expedit converti volentes indifferenter admit- ti, sed illos tantum, qui suffragantibus eis litte- ratura, & aliis laudabilibus circumstantis pos- sint utiles esse Ordini, sibi que per vite meri- tum, & aliis proficere per exemplum: Si vero Ministri egressos ab Ordine cum redierint, ad ipsum recipiant, & ejiciant in certis casibus, se- cundum terminationem vestri generalis Capitu- li jam receptos. Quamquam vero praedicta contineat Regula, quod Clerici faciant divinum Officium secundum ordinem Sanctae Romanae Ecclesiae, excepto Psalterio, ex quo habere po- terunt Breviaria: Cum tamen divino interierint Officio, cum aliis celebrantes, tunc eis illud sufficit, & ad dicendum Officium proprium non tenentur: Et licet in eadem Regula sit prohibi- tum, ne Fratres recipiant per se, vel per alios denarios, vel pecuniam ullo modo: possunt, tamen si rem sibi necessariam, aut utilem velint emere, vel solutionem facere pro jam empta, vel nuntium ejus, a quo res venditur, vel ali- quem alium volentibus sibi elemosynam face- re, nisi ei per se, vel per proprios nuntios solve- re maluerint, praesentare: & taliter praesentatus a Fratribus non est eorum nuntius licet praesen- tetur ab ipsis: Sed illius potius cujus auctorita- te solutionem facit, seu recipientis eandem, & ad ipsum (si soluto empta rei pretio de hujus- modi elemosyna remaneat aliquid apud eum) possunt etiam Fratres pro suis necessitatibus, vel commodis licite habere recursum. Si vero pro aliis Fratrum necessitatibus, aut commodis nominetur aliquis, vel praesentetur ab eis: potest ille commissam sibi elemosynam sicut Do- minus conservare, vel apud spirituales, seu fa- miliarem amicum Fratrum nominatum, vel non nominatum ab ipsis deponere, per eum lo- co, & tempore, pro ipsorum necessitatibus, vel commodis, sicut Fratres expedire viderint, dispensandam, seu etiam ad personam, vel loca alia transferendam. Ad quos etiam Fratres pro hujusmodi necessitatibus, seu commodis sana conscientia recurrere poterunt: maxime si ne- gligentes fuerint, vel necessitates, aut incom- moda ignoraverint eorumdem, & taliter nomi- nati, vel praesentati a Fratribus, non sunt eorum nuntii, seu Depositarii: Sed illorum a quibus pecunia, vel denarii committuntur: nec Fra- tres per se, vel per interpositas personas, dena- rios, vel pecuniam recipiunt nominando, aut praesentando si aliquos, seu ad hujusmodi nomi- natos, vel praesentatos taliter recurrendo: cum non sit intentionis eorum, ut de ipsorum aucto- ritate hujusmodi denarii, vel pecunia confer- ventur, aut ab eis nomine depositi exigantur: Licet nunciis, vel depositariis ipsis committan- tur pro necessitate, vel commodo eorumdem. Et cum in dicta Regula subjungatur, quod pro necessitatibus infirmorum, & aliis Fratribus in- duendis, per amicos spirituales Ministri tantum, & Custodes sollicitam curam gerant, debent alii Fratres curam hujusmodi, que praefatis Mi- nistris, & Custodibus ex Regula praecipue in- cumbit, cum sibi ab illis commissam fuerit, gere- re diligenter. Dicimus insuper, quod cum in-

De admittan- di in Ordine.

De officio di- vino celebran- do.

Quomodo se gerere de- beant in reco- patione peccu- narum.

De cura In- firmorum, & Fratrum ve- stitio.

Q9

ipsa

Declaratur, utrum certum quarumlibet conventus Fratrum omnino seculo dominio etiam in communi.

ipsa contineatur expresse, quod Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, nec in communi, neque in speciali debent proprietatem habere, sed locorum, & domorum, ac utensilium, & librorum, & eorum mobilium, quae licet habere, Ordo usum habeat: & Fratres, secundum quod Generalis, vel Provincialis Ministri disponendum duxerint, eis utantur. Nec vendi debent loca Domus, vel mobilia huiusmodi, seu extra Ordinem commutari, aut alienari quocumque modo, a quibuscumque personis ad usum Fratrum, donata vendita, permutata, seu quocumque iusto modo, vel translata sunt, vel fuerint nisi Apostolica Sedes, vel Ecclesiae Romanae Cardinalis, qui pro tempore fuerit Ordinis Gubernator Generalis, seu Provincialibus Ministris auctoritatem super hoc praebuerit, vel assensum; cum tam immobilium, quam mobilium huiusmodi ius, proprietas, & dominium (illis solis exceptis, in quibus expresse donatores, seu translatores sui proprietatem, & dominium retinuisse constiterit) nullo modo ad Ecclesiam ipsam spectent: cui Domus, & loca praedicta cum Ecclesiis, & ceteris suis pertinentiis, quae omnia in ius, & proprietatem Beati Petri suscipimus) omnino tam in spiritualibus, quam temporalibus immediate subesse noscuntur. De vilibus autem mobilibus, vel parum valentibus liceat Fratribus pietatis, seu devotionis intuitu, vel pro alia honesta, & rationabili causa (obstante prius super hoc Superiorum suorum licentia) extra Ordinem alii elargiri. Illud quoque Regulae praedictae Capitulum ubi dicit: Ut si qui Fratrum instigante humani generis inimico, mortaliter peccaverint, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter Fratres, ut recurratur ad solos Ministros Provinciales, teneantur praedicti Fratres ad eos recurrere, quam citius poterunt sine mora; ad manifesta tantum, & publica pertinet: possunt tamen iidem Ministri pro Fratrum laboribus, & periculosis discessibus evitandis, si expedire viderint, custodibus, & aliis discretis Fratribus Presbyteris super iis committere vices suas. Volumus autem, ut ipsi Ministri constituant, vel constitui faciant tot per Provincias, quot ad hoc necessarios noverint de maturioribus, & discretioribus Fratribus Sacerdotibus, qui super huiusmodi peccatis cum occulta, vel privata fuerint, audiant poenitentes, nisi Ministris, aut Custodibus suis ad loca eorum declinantibus maluerint coasiteri: At pro eo quod in Regula dicitur, ut decedente generali Ministro, a Provincialibus Ministris, & Custodibus in Capitulo Pentecostes fiat electio Successoris: Dicimus, quod singulatum Provinciarum Custodes unum ex se constituant, quem cum suo Provinciali Ministro pro ipsis ad Capitulum dirigant, voces suas committentes eidem. Et cum iuxta Regulae praefata tenorem nulli Fratrum liceat populo praedicare, nisi a Ministro Generali fuerit examinatus, & approbatus, & sibi officium praedicationis ab ipso concessum: potest idem Minister vices suas Ministris Provincialibus, & eorum Vicariis committere in hac parte, ita tamen, ut ipsi Provinciales, vel iidem Vicarii in ipsorum Provincialium absentia, una cum Diffinitoribus, in Provincialibus Capitulis Fratres suarum Provin-

Sed totum dominium ad Sedem Apostolicam spectat.

In publicis sacris, & manifestis peccatis ad Ministros recurrerendum.

Inductio Custodum ad Capitulum Generale, qui vice aliorum suffragantur.

De Institutione Praedicatorum.

ciarum, quos examinatione indigere credunt, examinent, approbent: eisque huiusmodi officium, prout secundum Deum viderint expedire, concedant. Si qui vero examinari non egerint: pro eo quod in Theologiae facultate, & praedicationis officio sunt instructi: Si aetatis maturitas, & alia, quae requiruntur in talibus conveniant in eisdem, possunt de Generalis, vel suorum Provincialium Ministrorum licentia, seu mandato, populo praedicare. Per id autem quod in eadem Regula continetur, quod Fratres non ingrediantur Monasteria Monachorum praeter illos, quibus a Sede Apostolica concessa fuerit licentia specialis: Dicimus ingressum in Monasteria tantummodo Monialium, inclusarum Ordinis Sancti Damiani prohibitum fore ipsis: ad quae nemini licet ingredi, nisi ei a Sede Apostolica facultas super hoc specialiter tribuatur. Et nomine Monasterii claustrum, domos, officinas interiores volumus comprehendere. Ad aliarum vero Cenobia Monialium possunt, sicut & alii Religiosi, Fratres illi ad praedicandum, vel petendum eleemosynam, aut pro aliis honestis, & rationabilibus causis, accedere, ac intrare, quibus id a Superioribus suis pro sua fuerit maturitate, vel idoneitate concessum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Lugduni decimo octavo Kalendas Decembris Pontificatus Nostri Anno Tertio.

X.

Privilegium Abbatis Monasterii Cisterciensis, & aliorum Coabbatum Ordinis Cisterciensis, succedendi in Bonis Monachorum, in quibus ipsi successissent, si in seculo remansissent.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati Cistercii, ejusque Coabbatibus, & Conventibus universis Cisterciensis Ordinis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Devotionis vestrae precibus inclinatus, auctoritate vobis praesentium indulgemus, ut possessiones, & alia bona mobilia, & immobilia (exceptis feudalibus) quae personas Fratrum, ad Monasteria vestra a seculo augentium, & professionem facientium, in eisdem, si remansissent in seculo, ratione successione, vel quocumque alio iusto titulo contigerint, petere, ac retinere libere valeatis, contraria consuetudine non obstante.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c. Datum Lugduni undecimo Kalendas Novembris, Pontificatus Nostri Anno Quarto.

De ingressu Monasteriorum Monialium.

Clausula.

Dat. die 14. Novem. 1245. Pont. An. III.

Dat. die 28. Octob. 1246. Pontific. Anno IV.

Cane-

XI.

Canonizatio Beati Eadmundi Cantuariensis Archiepiscopi, cum institutione Festivitatis pro die 16. Novembris.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis, & Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Praepositis, Archipresbyteris, & aliis Ecclesiarum Prelatis, ad quos litterae istae pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Novum Matris Ecclesiae gaudium, novi Sancti celebritate, jucunde laeti referimus. Grande a caelesti Collegio, de Collegae novi consortio agi festum exultanti animo nunciamus. Gaudet quidem Ecclesia, se talem, ac tantum produxisse filium, qui alios sacre conversationis exemplo dirigat, & percepto jam beatitudinis premio firmam spem eis tribuat de salute. Latet nimirum se tam clara sobole illustrata, quae digno ab omnibus attollenda praerogio, & devota veneratione colenda, manifeste declarat, ad haereditatis aeternae participium admittendos, qui ipsam Matrem Ecclesiam fide, ac opere profitentur, & nullos in supernam posse gloriam, nisi per eam, tamquam Regni caelorum clavigeram, introire. Gaudet caelestis Patria, nobilis habitatoris adventu, expertumque colonum fidei suis incolis noviter adunari. Exultant cives caelestes de celebris aggregatione concivis, de condigno caeli consortio nuper ipsis habito psallunt Sancti. Exurgite igitur & vos fidei zelatores, & una cum Ecclesia Matre nostra letamini de magnificentia, & exultatione Confratris. Affluite gaudio, & spem tutam assumite de coindigena terrenorum, facti compatriota caelestium. Exultate ingenti letitia, quod novellus vobis apud Deum patronus accrevit, qui adest coram ipso pro salute nostra placidus intercessor.

B. Eadmundi virtutes.

§. 1. En siquidem B. Eadmundus Archiepiscopus Cantuariensis salubriter pensans, ad factorem suum factorem affectu dirigi naturali, naturamque collapsam reparatorem debere recognoscere, proprium Creatorem, & redemptorem suum affectuose, ac studiose quaesivit. Recte namque intentionis lumen bajulans, ad ipsum perfectorem operum processit gressibus salutis, semitam alii, & splendore vitae, ac doctrinae claritate demonstrans. Unde horum trium, intentionis purae, perfecti operis, & recti sermonis dulci concordia, velut delectabili psallens tripudio, tribus hostibus, Carne, Mundo, Demone, virtute perseverantiae superatis, digne meruit, verae fidei, securae spei, & fervidae charitatis ternario insignitus, summæ Trinitatis arce, trino electorum, Virginum scilicet, continentium, & conjugatorum ordine praeparata palma victoriorum honorari.

§. 2. Etenim ut de suis actibus aliquid dicamus, licet ipsius vita, quo plenus exponitur, eo relatoris gustui plus dulcescat, magisque delectet animos auditorum; Ab annis teneris Filium Dei tenere diligens, eum postmodum tenere corde non desit, quia ipsum tenelle mentis tabula stylo recte considerationis inscripsit.

Bull. Rom. Tom. III.

Quinimo quanto majori profecit aetate, tanto pleniori cognitione in amorem ejus exarsit. Et ne fervor spiritus suae carnis exingueretur ardore; sed mortificatione potius accenderetur, ipsius assidui eam asperitate cilicij edomans, ejus libitum, arcte abstinentiae nexibus alligavit, ut non suo ducta voto, sed spiritus voluntate, ad licita tute pergeret, & provide ab illicitis declinaret. Nam districtis corpus maceravit jejuniis, antiquorum observantiae novorum austeritatem, quae sibi ipse idem indixerat, superaddens, dum delicioforum ciborum oblectatione despecta, refectio contentus humilium, communium jejuniorum temporibus a permiffis etiam elegit jejunare cibariis, & certis insuper in hebdomada diebus amplius abstinere. Somni quoque prolixitatem odians, diuturnis vacabat vigiliis, excussoque torpore, orationi sedulo infidebat. Cubilis enim sprete mollietate, ne requie delicata lentesceret, illam membris indulgebatur jacendo quietem, ut brevi sopore refectus, protinus surgeret, seque genuflexionibus, & orationibus diutius deputaret. Ab initio autem viarum suarum sic mundo usque in finem incedere studuit, quod mundo vitato lubrico, in lutum non defluens voluptaret, munditiae nitore praefulsit. Quid amplius? contrivit fragile carnis vasculum, ut in eo thesaurum animae sibi creditum cautius conservaret. Doctor vero praeclearus, ac praedicator eximius, & auditorum mentibus scientiae lumen infudit, & pectoribus fidelium (avulsis vitiorum tribulis) semina virtutum injecit. Humilitate quippe sublimis, mansuetudine placidus, patientia fortis, benignitate affabilis, pietate condolens, misericordia ignoscens, & multiplici eleemosynarum irriguo in subventionem affluens egenorum. Et ut gestorum suorum multitudinem, succincta relatione texamus, sic Jesum firma credulitate cognovit, & agnitum sincero corde dilexit, ac dilectum totis votis ambivit, quod mundo, & eis quae in mundo sunt, penitus vilipensis, ad caelestia cunctis studiis inhavit, fatagens se suo nomini actibus coaptare, ut sicut vocabatur Eadmundus, sic se vel criminum labem mundum, vel e mundo abductum, seu extra mundi amplexum positum, operum testimonio probaret. Unde tamquam spiritualis homo, & mundus a carnis contagio in extremis agens, & Corpus Christi sibi delatum reverenter adorans, haec verba omni attentione notanda, miraproculis compunctione aperte monstratur: Tu es in quem credidi, quem praedicavi, quem docui. Et tu testis es mihi, quod nihil aliud, nisi te, Domine, in terra quaesivi. Sicut tu scis quod nihil volo, nisi quod tu vis, fiat voluntas tua.

§. 3. Verum cum vivens Dei Ecclesiam praeclearis illuminasset meritis, mortuus suae claritatis radios non subtraxit, sed quum functus hac vita verius viveret quam vixisset, eam postmodum illustravit fulgore luminis plenioris. Non enim voluit Dominus sanctitatem mundo suppressi tanti Viri, quin, sicut pluralitate innotuerat meritorum, sic miraculorum diversitate pateret; ut qui tota ipsam devotione coluerat, jam secum regnans, venerabiliter coleretur. Nam caecis lumen restituit: & quod est gloriosius, de cuiusdam oculis innatae caecitatis tenebras infusi visus perspicuitate fugavit. Alii, cujus linguam natura divina

Miraculis clarior.

Q q 2

tina

tina taciturnitate ligaverat, liberam loquendi tribuit, solvitque silentio facultatem. Leprosam quamdam, squamis leprae mox decedentibus, subita, & mirabili absterfione mundavit; tremula paralitici membra firmavit consolidatione nervorum, contractis artuum extensione subvenit, tumentem hydropisum corporis extenuatione curavit, & quamdam senilis aetatis veteri gibbo imis inflexam, restituit, erecta sursum, ejus facie, sanitati. His & aliis quamplurimis curavit miraculis manifestis, quorum seriem non duximus praesentibus inserendam. Convalescit ex ipsis Fides Catholica, Judaeorum pertinacia erubescit, confunditur Haereticorum fallacia, & obtufoescit ignorantia Paganorum.

§.4. Cantet itaque Cantuariensis Ecclesia laudis divinae canticum, quod inter alias modernis temporibus venerabilibus est decorata Patronis, unius quidem rubricata martyrio, & confessione alterius candidata. Exultet pleno gaudio fertilis Cantuaria, quod ab Ecclesiae suae area tam purum granum transmittit ad horrea summi Regis. Latetur & Pontiacense Monasterium, quod & talium, & tantorum Patrum meruit honorari praesentia, dum unus ibidem diu degens illud suae vitae moribus nobilitavit, & alter illic accedens, ipsum reddita caelo anima, sui corporis thesauro ditavit, ut quasi adimpleretur, quod ipse gloriosus Martyr Thomas, videlicet post longam moram, quam exilii sui tempore in eodem continuavit Monasterio, cum ipsis Monachis de multa honorificentia, charitative sibi ab eis exhibita, respondere juxta voti sui plenitudinem non valeret, dixisse asseritur, quod esset sibi alius successurus, qui condignam ipsis retributionem responderet pro eadem. Porro quia quos Omnipotens Deus perpetuae coronae gloriae in caelis magnificat, summae devotionis studio ab hominibus in terris convenit venerari (ut quo solemnibus fideles Sanctorum colunt memoriam, eo dignius eorum patrocinium promerentur.)

§.5. Nos de sanctitate vitae, ac veritate miraculorum ejusdem Sancti Edmundi, curiose inquisitionis solemnitate, ac districti examinis discussione praemissis, plenariam certitudinem obtinentes, ipsum de communi Fratrum nostrorum, & Praelatorum omnium tunc apud Apostolicam Sedem existentium consilio, & assensu, in Dominica de Adventu, qua cantatur: Gaudete in Domino semper; Sanctorum Cathologo adscribendum, vel jam adscriptum duximus nuntiandum.

§.6. Ideoque Universitatem vestram moneamus, & exhortamur attente per Apostolica scripta mandantes, quatenus decimo sexto Kalendas Decembris (cum tunc felix ipse anima de carnis liberata carcere, ad astra conscendens, aulae caelestem adiverit, Paradisi deliciis fruatur) Festum ejusdem devote, ac solemniter celebretis, faciatisque vos Fratres Archiepiscopi, & Episcopi per vestras Civitates, & Dioeceses a Christifidelibus veneratione congrua celebrari, ut pio ejus interventu, & hic ab imminenti- bus possitis periculis erui, & in futuro salutis praemium consequi sempiternae.

§.7. Ceterum ut ad venerabile ejus sepulchrum ferventius, & copiosius Christiani populi confluat multitudo, ac celebrius ejusdem San-

cti agatur solemnitas, omnibus vere poenitentibus, & confisus, qui cum reverentia illic in eodem Festo annuatim accesserint, ipsius suffragia petitori, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, unum annum, & quadraginta dies, accedentibus vero annis singulis ad praedictum sepulchrum infra ejusdem Festi octavas quadraginta dies de injuncta sibi poenitentia relaxamus.

Datum Lugduni tertio Idus Januarii, Pontificatus nostri anno quarto.

XII.

Confirmatio Congregationis Monachorum Sylvestrinorum in Eremito Sancti Benedicti de Monte Fano mox instituta sub Regula Sancti Benedicti, & concessio gratiarum, & exemptionum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Eremiti de Monte Fano, ejusque Fratribus, tam praesentibus, quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Religiosam vitam eligentibus, Apostolicum convenit adhibere praesidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursum, aut eos a proposito revocet, aut robur, quod abicit, sacrae Religionis infringat.

§.1. Propter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Eremitum Sancti Benedicti de Monte Fano Camerinae Dioecesis, in qua divino estis obsequio mancipati, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti patrocinio communimus.

§.2. In primis siquidem statuente, ut Ordo Monasticus, qui secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in eadem Eremito institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur.

§.3. Praeterea quascumque possessiones, quocumque bona eadem Eremitus in praesentiarum iuste, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praesente Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permancant. In quibus haec duximus propriis exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo praefata Eremita sita est, cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam Cryptae Focilis cum pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Bonifilii cum pertinentiis suis. Ecclesiam de Ripa alta cum pertinentiis suis. Cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usuagiis, & pascuis, in boscho, & plano, in aquis, & molendinis, viis, & semitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus suis.

§.4. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus, aut sumptibus colitis, de quibus aliquis haecenus non percepit, five de vestrorum animalium nutrimentis, nullas a vobis decimas exigere, vel extorquere praesumat.

§.5. Liceat quoque vobis, Clericos, vel Laicos, liberos, & absolutos, e faeculo fugientes, ad

Dat. die 11. Januar. 1247. Pont. An. IV.

Exordium.

Eremitum hanc sub protectione S. A. suscipit.

Ordo Monasticus ibi servari mandatur.

Bona omnia ei confirmantur.

Novalia eximit a decimis.

Ad Ordinem venientes relaxat.

ad conversionem recipe re, & eos absque contradictione aliqua retinere.

§.6. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum, post factam in Eremito vestra professionem fas sit, sine Prioris sui licentia, de eodem loco discedere, nisi arctior Religionis obtentu. Discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione, nullus audeat retinere.

§.7. Cum autem generale interdictum Terrae fuerit, liceat vobis, clausis janis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, divina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicti.

§.8. Christina vero, Oleum sanctum, consecrationes Altarium, seu Basilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Dioecesano suscipietis Episcopo, siquidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem Apostolicae Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitate aliqua exhibere.

§.9. Prohibemus insuper, ut intra fines Parochiae vestrae nullus sine assensu Dioecesani Episcopi, & vestro, Cappellam, seu Oratorium de novo construere audeat salvis privilegiis Pontificum Romanorum.

§.10. Ad haec, novas, & indebitas exactiones ab Archiepiscopis, & Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, aliisque omnibus Ecclesiasticis, secularibusque personis, a vobis omnibus fieri prohibemus.

§.11. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extremae voluntati, qui se in illis sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, aut etiam publice usurarii, nullus obsistat. Salva tamen iustitia aliarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur.

§.12. Decimas praeterea, & possessiones, ad jus Ecclesiarum vestrarum spectantes, quae a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Ecclesias, ad quas pertinent, revocandi libera sit vobis de nostra auctoritate facultas.

§.13. Obeunte vero te nunc ejusdem loci Prior, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi, qualibet subreptionis astutia, seu violentia, praeponat, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum major pars consilii senioris, secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam providenter eligendum.

§.14. Paci quoque, & tranquillitati vestrae, paterna in posterum sollicitudine providere volentes, auctoritate Apostolica prohibemus, ut intra clausuras locorum, seu graniciarum vestrarum, nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere.

§.15. Praeterea omnes libertates, & immunitates a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus Eremito vestrae concessas, necnon libertates, & exemptiones secularium exactionum, a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus, rationabiliter vobis indultas, auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti privilegio communimus.

§.16. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatam Eremitam temere per-

turbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apostolicae auctoritate, & Dioecesani Episcopi canonica iustitia.

§.17. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive Persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere, de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni.

§.18. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructus bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem premia aeternae pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Notas mihi fac Domine vias Vias. EGO INNOCENTIUS Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

* Ego Petrus Albanen. Episcopus subscripsi.

* Ego Petrus tit. S. Marcelli Presbyter Card. subscripsi.

† Ego Wigelmus Basilicae Duodecim Apostolorum Presbyter Card. subscripsi.

† Ego Frater Joannes tit. S. Laurentii in Lucina Presbyter Card. subscripsi.

† Ego Joannes tit. S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. subscripsi.

† Ego Wigelmus tituli S. Eustachii Diaconus Card. subscripsi.

Datum Lugduni per manum Magistri Martini S. R. E. Vicecancellarii quinto Kalendas Julii Indictione sexta, Incarnationis Domini- cae MCCXLVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papae Quarti Anno quinto.

Dat. die 17. Junii 1247. Pontific. Anno V.

XIII.

Traditur norma vivendi Monialibus Ordinis Sancti Damiani, quae cum suis Monasteriis Regimini, & Obedientiae Ministrorum Ordinis Sancti Francisci subjiuntur.

Ex addit. 29. n. 10. 2. pag. 42.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Abbatibus, & Monialibus Ordinis Sancti Damiani.

Um omnis vera religio, & vitae institutio approbata certis consistet regulis, & mensuris, certis etiam consistit legibus disciplinae, quisquis religiosam ducere vitam cupit, nisi certam, atque rectam conversationis suae regulam, disciplinamque vivendi observare studuerit diligenter, eo ipso a rectitudine deviat, quo rectitudinis lineas non observat; & ibi deficienti incurrit periculum, ubi per discretionis virtutem certum, ac stabile proficiendi collocare neglexit fundamentum.

Quapropter dilectae in Domino filiae, quia divina vobis gratia inspirante per arduam viam, & arctam, quae ad vitam ducit, incedere, & vitam pauperem ducere pro aeternis lucran-

Religiosae regulam observare debet, quam potestatibus.

Innocentius Regulam huius Monialibus praescribit.

UNIVERSITATIS ALMAE

UNIVERSITATIS ALMAE

UNIVERSITATIS ALMAE

Sanctorum, alio adscribitur.

Ejus celebranda festivitas.

Indulgentia ejus sepulchrum visitantibus.

dis divitiis elegitis, vestris piis precibus inclinati, Beati Francisci Regulam quantum ad tria tantum videlicet obedientiam, abdicacionem, proprii in speciali, & perpetuam castitatem, necnon formam vivendi presentibus annotatam, secundum quam specialiter vivere decrevistis, vobis, & iis, quae vobis successerint concedimus observandam; auctoritate Apostolica statuente, ut in singulis Monasteriis vestri Ordinis perpetuis temporibus observetur. Quae talis est.

Regula.

Claustura peccata servanda.

Defuncti in claustrum tumulandi.

Præmittenda in recipiendis.

Forma professio.

Modus divinae solvendi.

Omnes itaque, quae seculi vanitate relicta Religionem vestram assumere voluerint, & tenere; hanc eos legem vitae, & disciplinae oportet, & convenit observare vivendo in obedientia sine proprio, & in castitate. Omni namque tempore vite suae hanc vitam profitentes claustra manere debent, & postquam claustrum huius Religionis intraverint, & professae fuerint hanc regularem observantiam promittentes, nulla eis concedatur licentia, vel facultas inde ulterius exeundi, nisi forte causa plantandi, vel edificandi eandem Religionem, vel reformandi aliquod Monasterium, seu causa regiminis, vel correctionis, seu alicuius gravis dispendii devitandi per licentiam Generalis Ministri Ordinis Fratrum Minorum, seu Provincialis illius Provinciae ejusdem Ordinis, in qua Monasterium situm fuerit, ad aliquem locum alique transmittantur. Pro alia etiam, & rationabili causa interdum transferri possunt de supradicti dumtaxat licentia Generalis. Morientes vero tam Sorores, quam Servientes, infra Claustrum, prout convenit tumulentur. Omnibus autem hanc Regulam assumere cupientibus, & quae fuerint admittenda, priusquam habitum mutent, & Religionem assumant, dura eis, & aspera praedicentur, per quae iter ad Deum, & quae secundum hanc Religionem necesse habuerint firmiter observare, ne de ignorantia postea se excusent. Non recipiatur aliqua, quae vel longiori aetate, vel infirmitate aliqua, seu fatua simplicitate ad huius vitae observantiam minus sufficiens, & idonea comprobetur. Per tales enim status, & vigor Religionis saepius dissolvitur, & turbatur. Unde in personis recipiendis diligenter studio, & cautela huiusmodi debet occasio devitari, etiam cum aliqua aliquando causa rationabili exigente, alicubi forte fuerit dispensandum. Omnes vero ex more intra Claustrum receptae, si aetatis intelligibilis fuerint citius deponant habitum saecularem, & infra paucos dies habitum regularem suscipiant, quibus deputetur Magistra, quae ipsas informet regulariis disciplinis, & completo unius anni spatio professionem faciant in hunc modum. Ego talis Soror promitto Deo, & Beatae Mariae semper Virgini, Beato Francisco, & omnibus Sanctis servare perpetuam obedientiam, secundum Regulam, & formam vivendi a Sede Apostolica Ordini nostro traditam vivendo toto tempore vite meae sine proprio, & in castitate. Quod etiam de Servientibus firmiter modo simili observetur. De divino Officio tam in die, quam in nocte Domino persolvendo taliter observetur, quod ex, quae legere, & canere noverint secundum consuetudinem Ordinis Fratrum Minorum, cum gravitate tamen, & modestia, officium debeant celebrare, illitteratae vero dicant viginti Pater Noster pro Matutino, pro Laudibus

quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, & Nona, pro qualibet istarum horarum septem, pro Vesperis autem duodecim, pro Completorio septem, qui modus per omnia in Officio Beatae Mariae Virginis observetur, & orent pro Defunctis. Quod si Juvenula aliqua, vel etiam grandiores capaces ingenii, & humiles fuerint, si Abbatissa visum fuerit, faciat eas litteras edoceri, Magistram eis deputans idoneam, & discretam; Sorores vero horis statutis, prout ordinatum fuerit utilibus, & honestis laboribus occupentur. Silentium vero continuum, sic continue ab omnibus teneatur, ut nec sibi invicem, nec alicui alii sine licentia eis loqui liceat. Attendat tamen sollicite Abbatissa ubi, quomodo, & qualiter Sororibus loquendi licentiam largiatur, omnes autem uti studeant signis religionis pariter, & honestis. Sane quando aliqua persona Religiosa, vel Saecularis, vel cujuslibet dignitatis loqui petierit alicui Sororum, nuncietur prius Abbatissae, & si ipsa concesserit, accedens ad locutorium duas alias ad minus habeat semper secum, quibus iusserit dicta Abbatissa, quae loquentem videant, & audire valeant, quae dicuntur. Hoc namque firmiter observetur ab omnibus, ut quando de Confessione Sacerdoti interiori infirma fuerit aliqua locutura, non loquatur nisi ad minus duobus non longe sedentibus, quae Consistentem, & Confessorem videre possint ab eisdem pariter, & videri. Hanc autem loquendi legem, & ipsa Abbatissa diligenter custodiat, ut omnis omnino materia detractionis omnibus auferatur. Excepto quod cum Sororibus horis, & locis competentibus loqui potest, sicut ei secundum Deum visum fuerit expedire. Sorores vero infirmas, & Servientes eisdem, juxta dispositionem Abbatissae, infirmitatis suae tempore in Infirmitorio loqui possunt. Sorores autem, & Servientes a Festo Exaltationis Sanctae Crucis, usque ad Festum Resurrectionis Dominicae continuum servent jejunium, diebus Dominicis, Beati Michaelis, Beati Francisci, omnium Sanctorum, Nativitatis Domini, cum duobus immediate sequentibus diebus, necnon Epiphaniae, & Purificationis exceptis. Verum a Resurrectione Dominicae, usque ad Exaltationem Sanctae Crucis, nisi sexta Feria, & jejunii statuta universaliter ab Ecclesia jejunare minime teneantur. Vino quoque, & piscibus, ovis, caseo, & lacticiis aliisque pulmentis licite possunt uti. Ab Adventu tamen, usque ad Nativitatem Domini majori Quadragesima, necnon, & sexta Feria, ac aliis jejunii generaliter ab Ecclesia institutis, ovis, caseo, ceterisque lacticiis non utantur. Cum Servientibus tamen Sororibus circa jejunium praeterquam in Adventu, & Quadragesima majori, & sexta Feria, ac aliis jejunii generaliter ab Ecclesia institutis, possit Abbatissa misericorditer dispensare. Praefatam autem jejunii, & abstinentiae legem Adolescentula infra decimum quartum annum, vel annus, seu debiles observare minime teneantur, quibus secundum eorum imbecillitatem, tam in carnibus, quam in necessariis aliis possint misericorditer provideri. Sane quoque jejunare non tenentur minutionis suae tempore extra majorem Quadragesimam, & sextam Feriam Adventum Domini, & jejunia ab Ecclesia generaliter instituta; Caveat tamen

Aut studio aut labori fatigandum.

In locutorio, quae cautela servanda.

De silentio.

Et jejunio servando.

De infirmis.

Forma Indumentarium.

Dormitorii diligentia.

tamen Abbatissa ne ultra quater in anno minutionem permittat communiter celebrari, nisi manifesta necessitas plus requirat, nec a persona extranea maxime vero minutionem accipiant aliqua ratione ubi commode poterit evitari. De infirmis vero cura, & maxima diligentia habeatur, & secundum quod possibile fuerit, & decreverit tam in Cibariis, quae earum requirit infirmitas, quam in aliis etiam necessariis in fervore charitatis benigne, ac sollicite eis per omnia serviat. Quae vero infirmas propriam habeant locum, si unquam fieri potest, ubi sanis maneant separate, ne illarum Ordinem, & quietem confundere valeant, vel turbare. Unaquaeque Soror, praeter cilicium, vel stamineam, si habuerit duas tunicas, vel etiam plures, secundum quod visum fuerit Abbatissae, habere valeat, & Mantellum longitudinis, & latitudinis congruentis, & haec indumenta sint de panno vili tam pretio, quam colore, juxta diversarum consuetudinem regionum. Pro Cingulo autem chordam habeant, exceptis Sororibus Servientibus, quae cingulum portent laneum, & non chordam. Habeant, & Scapularia sine capucio de levi, & religioso panno, vel staminea amplitudinis, & longitudinis congruentis, sicut unius cujusque qualitas exigit, vel mensura, quibus induantur cum laborant, vel aliquid tale agunt, quod pallia congrue gestare non possunt. Si tamen illae simul habere voluerint cum mantellis, vel etiam jacere cum illis minime prohibentur, possunt & sine ipsis aliquando esse, si visum fuerit Abbatissae, cum forte propter calorem nimium, vel aliquid aliud eis gravior multum fuerint ad portandum. Vittis; aut peplis omnino albis non tamen conoisis capita sua cooperiant uniformiter, & honeste, ita quod frons, genae, & collum sint, ut convenit, cooperta, nec aliter coram extraneis personis audeant apparere. Habeant, & nigrum velum extensum super capita, ita amplum, & longum, quod ex unaquaque parte descendat usque ad scapulas, & retro parvum ultra tunicae caputium protendantur. Sorores vero Novitiae albam velum tantum ejusdem mensura debeant deportare. Servientes autem Sorores pannum lineum album ad modum tunicae super capita sua deferant tantae longitudinis, & amplitudinis, quod ipsas spatulas, atque pedus praecipue cum exeunt, valeant operire. Omnes Sorores sane, tam Abbatissa, quam aliae jacere in communi dormitorio teneantur, & quaelibet lectum per se habeat ab invicem separatam; lectus tamen Abbatissae in tali loco Dormitorii disponatur, quod in ceteros Dormitorii lectos sine obstaculo, si possibile est, valeat intueri. Licet autem unicuique habere Sacconem de palea, vel de foeno, & cervicali cum panno lineo superposito, quod de foeno, seu palea, aut lana, seu etiam pluma esse poterit, juxta quod Abbatissa judicaverit faciendum. Habeant etiam honesta coopertoria lanea, sive cultras religiosas, cum lancea habere nequiverint, congruenter lampas insuper de nocte accensas, semper in medio Dormitorii habeatur. Capillos suos tondeant usque ad aures ceteris temporibus communiter, nec aliqua de cetero tonsuretur, nisi evidenti infirmitate corporis exigente. De ingressu personarum in Monasterium firmiter, & distincte

praecipimus, ut nulla unquam Abbatissa, vel ejus Sorores aliquam personam Religiosam, seu Saecularem, aut cujuslibet dignitatis in Monasterio intrare permittant; nec omnino hoc alicui liceat, nisi cui, & de quibus concessum fuerit a Sede Apostolica, vel a Generali, seu Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum, in quorum Provinciis Monasteria ipsa consistunt. Excipiuntur autem a dicta ingrediendi lege medicus, & minor causa multum gravis infirmitatis, qui non absque duobus Sociis honestis de familia Monasterii introducantur, expedito negotio huiusmodi celeriter egressuri, nec ab invicem intra Monasterium separentur; necnon illi, quos occasione incendii, vel ruinae, seu alterius periculi, vel dispendii, seu pro tuendis a violentia quorumlibet Monasterio, vel Personis, aut pro aliquo opere exercendo, quod commode extra Monasterium fieri non potest, necessitas exegerit introire. Nalli tamen extraneae personae intra Monasterium claustrum liceat comedere, vel dormire; Sed, estis quis de Cardinalibus ad aliquod Monasterium huius Religionis venerit, & in illud voluerit ingredi, cum reverentia quidem, & devotione suscipiatur, ut cum uno, vel duobus de honestioribus quidem Sociis debeat introire; duobus, vel tribus tantum religiosis, & honestis Sociis sit contentus. Quod si forte pro benedictione, vel consecratione Sororum, vel alio etiam modo concessum alicui Episcopo fuerit Missam interius aliquando, quam paucioribus, & honestioribus poterit, contentus sit Ministris, & hoc ipsum rarius alicui concedatur. Nulla tamen omnino loquatur cum aliquo, nisi praefato modo sive infirma fuerit, sive sana, illud sane praecipue caveatur, ut si, quibus aliquando fuerit concedendum in Monasterium ingredi, tales sint, de quorum verbis, & moribus, necnon vita, & habitu edificari valeant intrantes, & materia iusti scandalii exinde nequeat generari. Ubi vero proprius fuerit Cappellanus habitus, & vita religiosus sit, ac bonae famae, nec multum juvenis, necnon idoneus sit aetatis. Qui Cappellanus cum aliqua Sororum gravi corporis infirmitate detenta, visa fuerit tendere ad extrema, & necesse habuerit confiteri, vel Domini Corporis accipere Sacramenta, alba stola, & manipulo ingrediatur indutus, & audita confessione, vel Domini Corporis tradito Sacramento sic indutus, ut ingressus est, exeat, nec moram ibi faciat longiorem; Caveant etiam, ut quamdiu intra Monasterium fuerint, nullatenus ab invicem separentur, quin semper mutuo possint libere se videre, sic se etiam habeat in animae commendatione. Porro ad exequias circa sepulturam agendas non ingrediatur Claustrum, sed exterius in Cappella, quae ad illud officium pertinet, exequatur; tamen si Abbatissae visum fuerit, quod ad exequias debeat introire, modo supra scripto indutus intret, & sepulta mortua, exeat sine aliqua mora. Si autem necesse fuerit, ut ad aperiendam, seu praeparandam sepulturam, seu certe postmodum coaptandam ingrediatur, sit ei, vel alicui alii ad hoc idoneo, & honesto licitum introire; aliter vero Monasterium ingredi non praesumat, sed cum aliqua sibi de confessione loqui voluerit per locutorium eam audiat, & per illud eidem ipse loquatur. Quae vero proprium

Omnes in Monasterio ingrediuntur in gressibus.

Cappellani conditiones, & mania.

primum non habuerit Cappellanum, a quolibet bonæ famæ, & honeste vite Presbytero Missam audire possunt. Pœnitentiam autem, atque Dominici Corporis Sacramenta tantum a Fratribus Ordinis Minorum dumtaxat recipiant, nisi in periculose necessitatis articulo aliqua constituta pro his habere copiam Fratrum nequiverit predictorum. Volumus etiam, ut in muro, qui Sorores dividit a Cappella, congruentis formæ cratis ferrea collocetur, cui crati pannus lineus niger interius taliter apponatur, ut nulla inde valeat exterius aliquid intueri; Habeat, & Ostia lignea, ex parte Sororum comferis ferreis, atque clavi, ut maneant semper clausa pariter, & firmata, & non aperiantur, nisi cum divinum celebratur officium, vel ad audiendum aliquando verbum Dei, proponendum sibi exterius in Cappella per idoneam, & honestam personam, & nemo alias per dictam cratem loquatur, nisi forte aliquando causa rationabili, vel necessaria exigente, alicui raro fuerit concedendum. Et quodcumque aliquam personam extraneam ad eas ingredi, vel alias per cratem eis loqui contigerit, tegant facies suas cum modestia, & inclinent, prout religionis convenit honestati. Pro communione autem certis temporibus recipienda, ubi necessitas fuerit, fenestra parvula fiat cum ostio de lamina ferrea, sera, & clave semper firmata, per quam calix possit dari congrue, & ministrari Dominici Corporis Sacramentum, & tantum distet a terra, quod Sacerdos commode illud ministerium inde valeat exhibere. De Visitatore hujus Religionis, illud est sollicite providendum, ut quicumque, vel generalis, vel etiam alicubi aliquando specialis constituendus fuerit Visitator, talis debet constitui, de cuius religiosa vita, & moribus, atque fide notitia plena, & securitas habeatur, qui cum ad Monasterium aliquod veniens fuerit introgressus, sic se per omnia exhibeat, & ostendat, ut de bono ad melius provocet, & ad Dei amorem, & inter se mutuam charitatem semper inflammet, pariter, & accendat; & quando Monasterii claustra ad visitandum intraverit, duos Religiosos, & idoneos Socios secum ducat, qui videlicet Socii simul maneat, & dum fuerint intra claustrum ab invicem nullatenus separentur. Sane de Sororum statu, & observantia suæ Religionis ab omnibus generaliter, & specialiter a singulis inquirat studiosius veritatem, & ubi aliquid reformandum, vel corrigendum invenerit, zelo charitatis, & amore justitiæ cum discretione corrigat, & reformet, tam in capite, quam in membris, sicut melius viderit expedire. Modum autem loquendi custodiat supra scriptum, ut videlicet, aut cum omnibus, aut cum pluribus simul loquatur, vel secreta cum una aliis tamen ad minus duabus in aspectu ejus non longe sedentibus, ut per omnia bonæ famæ integritas conservetur, nisi ad locutorium cum una, vel pluribus loqui voluerit de iis, quæ ad officium suum pertinere noscuntur. Caveat autem Abbatissa, ne a se, vel ab aliis Sororibus status sui Monasterii Visitatori, aliquatenus abscondatur, quia malum esset inditium, & offensa graviter puniendâ: imo volumus, & mandamus, ut ei quæ secundum vitæ suæ formam statuenda, vel emendanda fuerint, publice, ac privatim sicut

De Crate.

Fenestella pro communione.

Visitator se quomodo debeat gerere.

Et si occulandum, quod ad Monasterium pertinet.

melius fuerit faciendum, Visitatori diligenter suggerant, & proponant, cui teneantur in omnibus firmiter obedire. Quæ autem aliter fecerint a Visitatore, tam Abbatissa, quam alie digne, prout convenit, puniantur: similiter, & Cappellanus si in aliquo reprehensibilis fuerit, in quo convenienter non possit, nec debeat supportari, monitione præmissa a Visitatore modestè, & rationabiliter, sicut decuerit, corrigatur. Si vero noluerit, vel contempserit emendare, a Monasterio per eundem removeatur omnino. Statuimus insuper, quod Generalis, & Provincialis Ministri dicti Ordinis dumtaxat per se, vel per alios idoneos suos Fratres in generali Capitulo deputatos ab ipsis, vobis tam in capite, quam in membris officium Visitations impendant, possint tamen Generalis, & Provincialis præfati in Provinciis suis ex causa, specialem Visitatorem interdum de Fratribus sibi commissis ad hoc idoneum destinare, juxta formam ab universitate Ministrorum traditam, in Capitulo generali. In quolibet Monasterio unum tantum ostium habeatur ad intrandum claustrum, & exeundum cum oportuerit, juxta legem de ingressu, & egressu positam in hac forma, & illud ostium fiat in sublimi quanto magis fieri potuerit congruenter, ita quod ad ipsum per scalam levatoriam exterius ascendatur, quæ scalam per Catenam ferream ex parte Sororum studiose ligatam a completorio dicto, usque ad primam diei sequentis continue sit suspensa, & tempore diurnæ dormitionis, & visitationis; nisi aliud interdum evidens requirat necessitas, vel utilitas manifesta. Ad præfatum autem ostium custodiendum aliqua talis ex Sororibus deputetur, quæ omnino Deum timeat, quæ sit matura moribus, sit diligens, & discretâ, sitque convenientis ætatis, quæ unam ipsius ostii clavem sic diligenter custodiat, sit & nunquam ea, vel ejus Socia ignorante, ostium aliquando valeat aperiri; Reliquam vero clavem diversam ab alia custodiat Abbatissa, sit & alia æque idonea ei Socia deputata, quæ ejus vicem in omnibus exequatur cum ipsa aliqua rationabili causa, vel occupatione necessaria occupata fuerit, & detenta. Caveant autem studiosissime, & procurent, ne unquam ostium sit apertum, nisi tantum, quantum minus fieri poterit congruenter. Sit autem ostium feris ferreis, cum valvis, & repagulis optime communitum, & sine custodia apertum minime dimittatur, nec etiam clausum nisi una clave in die, & in nocte duabus sit firmiter obseratum, nec omni pulsanti aperiatur statim, nisi prius indubitanter cognoverit, quod talis sit, qui sine dubitatione aliqua secundum mandatum, quod in eadem forma de ingressu superius continetur, debeat aperiri. Quod si aliquando intra Monasterium opus aliquod fuerit faciendum, ad quod agendum Seculares aliquos, vel quascumque Personas alias oporteat introire, provideat Abbatissa sollicite, ut tunc, dum opus scilicet exercetur, aliqua alia persona conveniens ad custodiendum ostium statuatur, quæ sic personam ad opus deputatis aperiat, quod alias intrare non permittat. Nam Sorores ipse, & tunc, & semper quantumcumque rationabiliter prævalent, studiosissime caveant, ne a secularibus, vel a personis extraneis videantur. Cæterum cum præfatum ostium pro

Defectus corrigendi.

Soli Ministris, vel eorum Commissariis possunt Monasteria visitare.

Unum tantum ostium in Monasterio, & quomodo custodiendum.

Rota facienda cum prescriptis conditionibus.

Locutorium quomodo construendum.

Sororum festivitatum qualitates.

Quomodo se debeant gerere extra claustra.

Licet Monasteriis in communi redditus & possessiones recipere.

pro aliis aperiri volumus, nisi pro illis tantum, quæ per rotam, vel aliunde decenter nequeunt expediri, mandamus quatenus, quod in singulis Monasteriis in loco competenti rota una fortis fieri debeat latitudinis, & altitudinis, per quam necessaria tam intus, quam exterius ministrantur, & taliter disponatur, quod per eam nec intus, nec extra valeat aliquis intueri. Ex utraque etiam parte ostium fiat validum, quod de nocte, & in æstate tempore dormitionis feris, & clavibus ferreis clausum, & firmatum debeat permanere. Ad cujus custodiam pro expediendis necessariis per eandem unam Sororem discretam, securam, & maturam tam moribus, quam ætate, quæ Monasterii diligit honestatem, constituat Abbatissa, cui soli, vel deputata sibi Socia, cum congrue non potuerit interesse, loqui ibidem, & respondere liceat super iis, quæ ad suum officium pertinebunt. Locutorium autem commune in Cappella, vel potius in Claustro, ubi commodius, & honestius fieri poterit, disponatur, ne, si forte fieret in Cappella, pacem orantium inquietet. Ipsum vero locutorium sit congrue quantitatis, velamina ferrea subtiliter perforata, & taliter clavibus coaptata, quod nunquam valeat aperiri, cui pannus niger lineus interius taliter apponatur, quod ipse videre extra non valeant, nec videri. Ad istud locutorium a completorio, quod dici debet tempore competentis, usque post ad primam diei sequentis, seu tempore comessionis, vel dormitionis in estate, aut quando officium celebratur, nisi pro causa adeo rationabili, vel necessaria, quæ commode differri non possit, nulli licitum erit loqui. Quodcumque vero in concessis temporibus aliquam, vel aliquem habuerit, ubi loqui, cum modestia, & maturitate loquentes, breviter se expediant, prout decet. De servientibus Sororibus, quæ semper manere clausæ sicut alie non tenentur, districtius volumus observari, ut sine licentia nulla claustrum ingrediatur, & quæ emittant honeste sint, & convenientis ætatis, & calceamentis honestis, tam ipse, quam Sorores ille, quas aliquando emitti contigerit, pro casibus supra scriptis calceate incedant. Cæteris autem intus manentibus, si voluerint, liceat istud idem. Egre dientibus vero assignetur certus terminus redeundi. Nec alicui ipsarum conceditur extra Monasterium sine speciali licentia comedere, bibere, vel dormire, nec ab invicem separari, vel alicui in secreto, seu Cappellani Monasterii, aut Conventuum, vel Fratrum ibidem morantium domicilium introire, quod si aliqua contrarium fecerit, graviter puniatur. Et sollicite caveant, ne ad loca suspecta divertant, vel cum personis malæ famæ familiaritatem habeant, nec in suo reditu secularia, vel inutilia Sororibus referant, quæ dissolvi valeant, vel turbari, vel quamdiu extra fuerint taliter studeant se habere, quod de conversatione honesta ipsarum edificari valeant intuentes, & quicquid eis datum fuerit, vel promissum, resignent, & renuncient Abbatissæ, vel alie, cui hæc commiserit vices suas. Ad hæc liceat vobis in communi redditus, & possessiones recipere, & habere, ac ea libere retinere, pro quibus possessionibus modo debito pertractandis Procurator unus prudens pariter, & fidelis in singulis Monasteriis vestri Ordinis

habeatur quodcumque expedire videbitur, qui per Visitatorem constitui, & amoveri debeat, sicut viderit expedire. Hic vero taliter constitutus de omnibus sibi commissis, receptis pariter, & expensis Abbatissæ, & tribus aliis Sororibus ad hoc specialiter assignatis, & Visitatori cum voluerit rationem reddere teneatur, & nihil omnino de rebus Monasterii vendere, commutare, obligare, vel alienare quoquo modo valeat, nisi de licentia Abbatissæ pariter, & Conventus, & quicquid contra hoc fuerit attentatum irritum decernimus, & inane. Possit tamen de mobilibus parum valentibus aliqua parva ex causa licita interdum alius largiri. Verum ne ab observatione presentis formulæ breviter supra scriptæ, quam uniformiter ubique ab omnibus volumus, & mandamus diligentius observari, pro defectu certi regiminis in posterum recedere vos contingat, aut sub diversorum magisterio vivendi modos incurrere diferentes: Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Ministrum eorum vestri, & omnium Monasteriorum vestri Ordinis plene in omnibus presentium auctoritate committimus. Statuentes, ut sub eorum, & aliquorum, qui pro tempore Ministri fuerint, obedientia, regimine, & doctrina debeatis de cætero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipsi animarum vestrarum sollicitudinem gerentes, & curam eisdem Monasteriis per se, vel per alios Fratres suos ad hoc idoneos, secundum formam præfatum deputatos ab ipsis quotiens expedire viderint, visitationis officium impendere studeant, corrigendo, & reformando ibidem, tam in capite, quam in membris, quæ correctionis, seu reformationis officio noverint indigere. Instaurant nihilominus, & destituant, mutent, & ordinent, prout secundum Deum viderint expedire. Electio tamen Abbatissæ libere pertineat ad Conventum. Confirmatio vero ipsius, & infirmitas, fiat per generalem Ministrum, si aderit in Provincia, & in ejus absentia per Provinciales illius Provincie, in qua Monasterium fuerit constructum. Confessiones vestras audiant, & ministrant vobis Ecclesiastica Sacramenta. Et ne pro eo, quod in vestris Monasteriis Fratres dicti Ordinis residere non tenentur, pro defectu Sacerdotis possit periculum imminere, ad confessiones vestras in necessitatis articulo audiendas, & ministranda Sacramenta præfata, necnon divina officia celebranda deputent aliquos discretos, & providos Cappellanos. Nec aliquod Monasterium vestri Ordinis de cætero ab aliquo inchoetur sine Capitulo generalis Ordinis memorati licentia, & assensu. Cappellanus, & Conventus secundum dispositionem Visitatoris promittant obedientiam Abbatissæ, videntes loci stabilitatem, & perpetuo vivere sine proprio, & in castitate: liceat tamen Visitatori tam Cappellanum, & servientes Sorores, quam Conversos pro evidenti necessitate, aut manifesta utilitate de uno Monasterio ad aliud transmutare, jejunium servare debeant ut Sorores: liceat tamen Abbatissæ super hoc cum eis actus, vel itineris, vel laboris alterius, seu alia quavis rationabili causa misericorditer dispensare. Tunicas de villi panno, juxta eorum indigentiam habere valeant sine Capitulo, quarum manice sint breves, & strictæ tantum modo

Procuratoris facultates.

Monasterium cura Minoritum demandatur.

Abbatissæ electio ad Conventum confirmatio ad Ministrum Minoritum pertinet.

Nullum Monasterium absque licentia Capituli generalis edificandum.

Conversorum servitium habetur.

do circa manus: longitudo autem Tunicarum fit talis, quod a cavilla pedum distent spatio quatuor digitorum. Pro Cingulo vero corrigiam honestam habeant cum cinctello, Caparonem etiam super tunicas portent, cujus longitudo genu aliquantulum transeat, & amplitudo usque ad cubitos protendatur. Minoris tamen latitudinis Caparonem, si voluerit, habere poterit Cappellanus, qui cappa etiam honesta uti poterit cum fuerit opportunum. Calceamenta cum caligis, & bracciis ampla, & alta habeant, & ante fissa, & idem officium faciant. Conuersi, quod superius de Sororibus nescientes litteras est expressum, excepto quod ad Officium Beate Virginis minime teneantur. Informationem etiam, & correctionem Visitationis Conuersi, & Cappellani per omnia sint subiecti, cui teneantur firmiter obediunt.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre concessionis, & Constitutionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Lugduni octavo Idus Augusti, Pontificatus nostri anno quinto.

XIV.

Declaratio, & mitigatio Regule Fratrum Ordinis Beate Marie de Monte Carmelo, ab Honorio Tertio hactenus approbata.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Eremitis Ordinis Beate Marie de Monte Carmelo, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quia honorem Conditoris omnium, & profectum continent animarum, & roborem presidio sunt succiendia perpetui: sed illa precipue, super que Apostolice Sedis auctoritas, salubris providentia studium, noscitur habuisse.

§. 1. Cum itaque nos ad vestre supplicationis instantiam, per dilectum filium Hugonem Tituli Sancte Sabine Presbyterum Cardinalem, & Venerabilem Fratrem nostrum Guillelmum Anteradensem Episcopum, quaedam Regule vestre dubia declarari, & corrigi, ac etiam quaedam ipsius gravia misericorditer fecerimus mitigari, prout in litteris inde confectis plenius continetur: Nos vestris piis desideris annuentes, declarationem, & correctionem, ac mitigationem huiusmodi auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus.

§. 2. Tenorem vero litterarum ipsarum, de verbo ad verbum, fecimus presentibus annotari, qui talis est.

§. 3. Frater Hugo misericordie Divina Tituli Sancte Sabine Presbyter Cardinalis, & Frater Guillelmus eadem misericordie Anteradenfis Episcopus, charissimis in Christo filiis Religiosis Viris, Priori Generali, & Definitoribus Capituli Generalis, Ordinis Fratrum Gloriosissime Dei Genitricis, semperque Virginis Ma-

Cappellanus, & Conuersi Visitationis subiecti.

Clausula.

Dat. die 6. Augusti 1247. An. V.

Exordium.

Mitigationem Regule approbat.

Tenor l. Mitigationis.

rie de Monte Carmelo, salutem in omni salu- tati Accedentes ad Apostolicam Sedem Fratres Clerici, R. naldus, & Petrus Ordinis vestri, ex parte vestra a Domino Papa humiliter postularunt, ut quaedam, que in vestro Privilegio, & Regula olim vobis a felicitis memorie Alberto Patriarcha Hierosolymitano tradita continentur, dubia, declarare, corrigere, & quaedam gravia misericorditer mitigare dignaretur. Cum igitur Dominus Papa, eorum devotis supplicationibus annuendo, nobis commiserit, ut declarationem, correctionem, ac mitigationem, huiusmodi faceremus vix ipsius, secundum quod bono statui Ordinis, & Fratrum saluti expediens videremus: Religioni vestre, qua fungimur auctoritate, mandamus, quatenus Regulam a nobis correctam, declaratam, & mitigatam, prout expedire vidimus, devote recipientes, eam firmiter observetis, & ad instar eiusdem alias vestras Regulas corrigatis, quam vobis per eosdem Fratres sub sigillis nostris mittimus in hac forma.

Albertus Dei Gratia &c. Reliquum incipiens in Constitutione Honor. III. Ut vivendi incipiens. In fine pag. 242.

Nulli &c. ergo &c. Si quis &c. Datum Lugduni Kalend. Septembris Pontificatus nostri anno quinto.

XV.

Civitas Auximana Episcopali privata dignitate Humanatensibus subiectur Episcopis.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri nostro Episcopo Humanatensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum olim Apostolica Sedis providentia, cujus Præful illius vices, licet insufficientibus meritis, gerit in terris, qui unicuique pro meritis condigna retributione respondet, de eorum manibus pendet æquitas statuta, subiectorum actiones iudicantis diligenter, ac bene meritis, & indignis, iuxta suorum actuum exigentiam recompensans, vixque meritorum suorum stipendia inferendo. Villam Auximanam, propter infidelitatem, rebellionem, & indevotionem incolarum ejusdem Episcopatus honore privaverit, ac statuerit, quod Castrum Recanat. ob devotionem, & fidelitatem habitantium in eodem, quod erat Humanatensi Ecclesie lege Diocesana subiectum huius honore polleret, nos in recompensationem dicti Castri spiritualia iura, quod in ipsa Villa, & circa eam Humanaten. quondam Episcopus habebat, ejusdem tibi, & per te dictæ Humanatensi Ecclesie auctoritate Apostolica concedimus in perpetuum eandem Villam tibi Diocesana lege spiritualiter submittendo.

Nulli ergo omnino hominum nostre concessionis paginam infringere audeat, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Lugduni tertio Idus Octobris Pontificatus nostri anno quinto.

Popu-

Dat. die 1. Septem. 1247. Pont. An. V.

Ex Vgell. Ital. Sac. P. mo. l. ubi de Humanatens. Episcopis.

Auximana Civitate Episcopali dignitate privata, & que dignitate ornat Recanatensis.

Et Auximana Civitate Humanatensibus subiecta.

Dat. die 13. Octob. 1247. Pont. An. V.

XVI. Populo Placentino facultas conceditur publicæ instituti Academiam, Episcopo vero laurcam conferendi Doctoralem.

Ex Vgell. Tom. II. ubi de Ecclesia Placentina.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Episcopo, & dilectis filiis Clero, & Populo Placentino, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quia profectum terre in visceribus amplectitur charitatis, vellemus liberiter, quod ibi Scyphus reperiretur argenteus, idest studium litterarum, in quo Ioseph subtiliter novit ingenua auguria explicare, quique ibi argentum eloquentie venarum suarum obtineat principia, & locus esset in quo aurum sapientie conflaret. Credimus enim, & pro firmo tenemus, quod ex hoc ipsi Civitati Placentie non modicum honoris accederet, & sibi posset exinde spiritualiter, & temporaliter grata commoda provenire. Propter quod non tam consideratione tui, Frater Alberte, nobis super hoc instanter supplicantis, quam etiam ob ipsius Civitatis augmentum generale ibi fieri studium cupientes, ut ipsam Civitatem Placentiam ad hauriendum aquas cum gaudio, hominum copiosa confluit multitudo, & ibi terris David, cum suis propugnaculis construat, ex quo non solum dependant mille Clypei, sed etiam, omnium fortium armatura omnibus Doctoribus, & Scholaribus in quacunque facultate in prædicta Civitate studentibus, quod eisdem privilegii, indulgentiis, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quibus Parisiis, seu Bononiæ, vel aliis studiis generalibus letantur auctoritate presentium indulgemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre concessionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Lugduni octavo Idus Februarii Pontificatus nostri anno quinto.

XVII.

Revocatis iis, que contra libertatem Ecclesiasticam a Friderico Rege in Sicilia acta sunt: nonnulla statuuntur ad libertatem, ac disciplinam Ecclesiasticam in eodem Regno reparandam.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad observantiam, & memoriam perpetuam.

Adiebus Friderici alumni nequitie quasi Antichristi prænuntii, Siciliæ Regnum vim patitur, & ministri ejus prædatione illud diripiunt violenta, nam, ut vix sue cursum, brevi loquio transcurramus, & longam perverforum actuum ejus telam compendiosa verborum serie decurtemus, post multas, & periculosas Apostolice Sedis præsidio evasit insidias, cepitque libere in Regno pleni sibi habenas illa tribuente Domino principari, sic in superbia Bull. Rom. Tom. III.

Exordium.

Concessio, de qua in Rubrica cum Privilegiis, & largitione.

Clausula.

Dat. die 6. Februarii 1248. Pont. An. V.

Ex Originali edito Garribi accessi. ad Vices. Cap. an. Tom. II. pag. 717.

altitudinem est elatus, & in sevitia acerbitatem obrigit, quod de humilitatis substantia cujus in adversis se simulabat amicum, & de benignitatis mansuetudine, quam blando prius mentiebatur affectu, nihil omnino retinens, & de virtute divina non tremuit, humanamque parvipendit potentiam, & honorem Ecclesie, ac libertatem hominum dicti Regni tyrannide furibunda deprellit; Plurimum olim mitis in nullo, sed nimium severus postmodum in sereno verhorum tunc dulcedine melleus, sed postea, felleus amaritudine operum, ante quidem promissionis blandimento multimode leniens, sed postremo, ut scorpio periculationis aculeo dirigens, de multiplicis etenim necessitatis angustio in quo draco iste latuerat, & ob affluentis opulentie amplitudinem famelicus, & subundus exiliens rabido cepit ore Regnum latrare præfatum. Tamen illius, rerum suarum scilicet ubertatem consumens in cibum, & sanguinem in potum exhaustiens hominum, videlicet ejus vitam: sicque namque in bona, & personas ipsius anxie exaruit in glurie, quod hæc insatiabili rapacitate discerpens illud, proh dolor! ferus plus fera qualibet, fere penitus absorbit in utriusque, nec sexum, nec atatem, nec ordinem prætermittens: o quam pestilenti colono hic ager commissus exiit tam fertilis, & amenus, qui nonquam eum coluit, sed semper de ipso collegit, non adauxit cultura congrua fructus ejus, sed verius illos indebitis collectis exhaustit, nusquam ad ipsum cultoris curam adhibuit, sed curiositatem alicujus collectoris: o quam per verso Rectori tantum, ac tale creditum fuit Regnum, qui suis tantummodo nefariis votis intentus impie ad illud profudit excidium, ut suum serinum, animam inhumanitatis immanitate placeret, cunctos utique prædans, gubernator dissipans, defensor ostendens, Dux devians, Princeps præcipitans, & Rex rodens. Heu itaque quia gratiosum, & pretiosum Regnum, cui Dominus in omnibus benedixerat, de alto glorie in imum miserie corruit, sub inimice adversitatis dominio variis tribulationibus contritatum, quod olim ex amice prosperitatis arrisu affluentibus commodis letabatur. Heu quia speciosum Regnum tanta mutatum alteratione cernitur, quod omnino a se ipso priore discrepare videtur, & vix illud, qui hoc in sua prima inspexerunt effigie, recognoscunt: defecerunt enim ipsius optima, imo in contraria diverterunt. Heu quidem plenitudo deformis, ingenuitas degener, libertas ancilla, fecunditas sterilis, populositus deserta, & fortitudo infirma: Subripuit fetus risum ejus, & gaudium, suum desit in lamentum. O quotiens dolorose suspirat, & lachrymatur amare Apostolica Sedes, quod Regnum juris, & proprietatis suæ, earum quippe sibi dura Pharaonica oppressio- nis mole prostrahitur, nec finitur pia consolationis Apostolice dextra relevari: Porro nec Ecclesias, nec personas Ecclesiasticas, earumque jura, & bona in Regno ipso dacronis huiusmodi furor præterit, sed in hæc eo ferocius excandit, quo quidquid Ecclesiastico discernitur nomine, odio abhorruit graviore. Tanta enim impietate corpus ibi obrectavit Ecclesie, quod ipsum huc, & illuc more ferali distrahens, & discindens, quasi ad nihilum hoc redegit, R r a nam

Flagitia Friderici Regis deplorat.

Sicilia Regno libertatem a se violatam retet.

Dama ab eo eadem illata.

Res Ecclesie violatæ.

Ecclesiasticam auctoritatem in eo sibi vindicat.

nam illud primum omni ornamento denudans, & deinde incalcescente sevitia, factus Herodotus hic nequam Herodior rabiosis demembrans moribus totam demum carnem voravit ipsius, exoravit etiam ossa, & insuper medullam exiit, suae denique potestatis honore illud de facto defuit, non solum non praeferens ibidem liberam auctoritatem Ecclesiasticam exerceri; sed & superbe, ac irreverenter eam despiciens, & conculcans, & tamquam ille, cujus ambitioni totius orbi non sufficeret ambitus, huiusmodi auctoritatem in multis impudenter usurpans, reputando quasi modicum se habere, si solis praesentis temporalibus, & sibi spiritualia non essent in provisionibus Cathedralium, & aliarum Ecclesiarum vacantium beneficiorum, ipsarum collationibus, Clericorum causis, & aliis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus ipsa inibi abuti praesumit. Ad Praelatos quoque, ac alios Clericali praesignitos militia manu crudelitatis indifferenter extensa, quamplurimos ex ipsis ignominiosa captione teneri, & in atroces de trudi carceres, ac tandem morti turpillime tradi fecit, & ut de immensis, ac innumeris iniuriis, & dispendiis Ecclesiarum, & Cleri Regni praemissi tristem, & infinitam materiam brevi oraculo finiamus, sic ibi jurisdictionis Ecclesiasticae plenitudo prorsus evacuata, & libertatis integritas ex voto comminuta conspicitur, quod non solum illic species non apparet Ecclesiae neque decor, sed etiam de ipsius plene substantia nil subsistit. Unde respiciens Dominus tam gravem, tamque diuinam sui afflictionem populi, & motus multa misericordia super eum insultantis superbiae extollentiam deiecit, ac tyranni furentis ferire voluit feritatem. Quare in ipsum, qui cum in honore esset, aduult intelligere, ut bene ageret, sed iniquitatem continue meditans, peiori semper operatus extitit, dignum, & iustum exigentibus nihilominus quam multis aliis gravissimis culpis, quas ad praesens silentio relinquimus, est iudicium jaculatum, sed certe nondum, licet forsitan tremuerit, a solita malignitate quieuit, qui potius tamquam in profundum malorum demersus desperans ulterius, & contemnens in extremum precipitium committendo incessanter deteriora prioribus totus obit. Verum quia principaliter ad nos spectat de praefati reparatione Regni sollicitate cogitare, cum quanto specialius ad Apostolicam Sedem pertinet, ac sibi existit viciniss, tanto ipsius profectui, & saluti affectuosius intendere teneamur, pensato attente, quod nisi Ecclesia, cum sit mater, plena sua libertate, & auctoritate in Regno ipso gaudeat, ad optatam illud letitiam resurgere vix valebit, & si perfecte ipsa restauraretur ibidem, illius reformatio facilius, & celerius subsequetur, providimus fore Clero, & Ecclesiae eiusdem Regni, ut ad bonum, & liberum statum adiutores Domino reducantur, cito, & efficaciter succurrendum, praesertim quia nostra interesse dignoscitur de Regno ipso, cum sit speciale Sedis eiusdem, & Rege nunc careat memorato. Sententialiter illo privato libere ordinare. Hinc est quod nos de Fratrum nostrorum consilio, deliberatione praehabita diligent, constitutiones omnes, seu statuta, ordinationes, dispositiones, iustiones, & universalia talia in derogationem,

Innocentii de eodem Regno cura.

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

Abrogatis iniquis Frederici legibus, & omnia Ecclesiastica restituit.

Libere fieri electiones jubet.

Provisiones quae a Frederico factas irritat.

Prohibet Clericos ad secularia trahi iudicia.

Censuras irritas in foro Ecclesiastico non admittantur.

Jura omnia Episcopis restituantur.

& praedicti cium libertatis, immunitatis, auctoritatis, & jurisdictionis Ecclesiasticae aut quorumcumque iurium Ecclesiasticorum a praedicto Frederico ante, vel post depositionem ipsius edita, necnon, & quaslibet consuetudines contra haec in eodem Regno ab ipso, vel suis praedecessoribus Siciliae Regibus introductas irritas omnino, & vacuas decedentes singulis ipsius Regni Ecclesiis tam secularibus, quam regularibus, Cathedralibus, & aliis, necnon, & domibus religiosi Civitates, Castra, Villas, terras, praedia, possessiones, homines, Vassallos, affidatos, & caetera bona, & iura quibus eas idem Fredericus, vel per inquisitiones, aut concessionem, seu venditiones, vel concambia, sive quocumque alio modo defuit, plenarie restituit, integre ab ipsis cum omnibus pertinentiis, & iuribus suis de caetero possidenda, concedentes eisdem, & Praelatis ipsorum reparandi, & reedificandi de novo Civitates, Terras, Villas, & Castra sua, de mandato ejusdem Frederici in parte, vel in toto diruta, seu destructa, & faciendi in habitata rehabitari liberam potestatem. Post haec irretractabili constitutione facimus, ut in Cathedralibus, Conventualibus, & Collegiatis Ecclesiis dicti Regni, quando vacaverint, electiones libere, & canonicè celebrentur, nec eligendi licentia, si Rex in eodem Regno fuerit, ab ipso aliquatenus postuletur, contraria super hoc consuetudine, cum praefato in enorme libertatis Ecclesiasticae dispendium redundaret, non obstante, nec etiam post ipsas electiones regius requiratur assensus; provisiones, & concessiones, seu collationes omnes, de praelaturis, dignitatibus, personatibus, Ecclesiis, praebendis, & aliis beneficiis Ecclesiasticis Regni praefati per jam dictum Fredericum, vel ejus mandato, seu per suos officiales vacantibus ejusdem Regni Ecclesiis temere praesumptas, & si quas in posterum, aut per Regiam, aut quacumque potestatem aliam secularem de ipsis praesumi contigerit, inanes imo nullas penitus nuntiantes. Statuimus insuper, ut Regi, seu aliis dominis secularibus ejusdem Regni Ecclesiarum ipsarum Praelati, qui regalia non tenent ab illis, nullum deinceps fidelitatis exhibeant juramentum. Antiqua quoque Sanctorum Patrum statuta sequentes perpetuo firmamus edicto, ut nullus Clericus, sive quaevis persona Ecclesiastica Regni praefati respondere, in Criminalibus, vel Civilibus questionibus etiam contra eam de laesa Majestatis agatur crimine, in seculari iudicio teneatur, districtius prohibentes, ne in illo si ad ipsum etiam tracta fuerit respondere praesumat.

Decernimus etiam, ut nullus majori excommunicatione ligatus, sive sit Clericus, sive Laicus admittatur in Foro Ecclesiastico, vel seculari in eodem Regno prius quam absolutus fuerit ad agendum, iis quoque irrevocabili decreto adjicimus, ut Archiepiscopis, & Episcopis ejusdem Regni in suis Civitatibus, & Dioecibus, & Praelatis aliis in locis, in quibus jurisdictionem spirituales obtinent, iudicandi, & puniendi secundum quod Canones censent, adulteria, & alia crimina tam Ecclesiasticarum, quam secularium personarum, & censuram propter hoc in ipsas Ecclesiasticas exercendi temporali jurisdictione dominis temporalibus nihilominus refer-

Classula.

Bar. die 1. Decem. 1248. Pont. An. VI.

Ex Hordis Metropoli. Salsburg. Tomo III. pag. 176.

Exordium.

Ecclesiam bene sub Apostolica fuerit professio.

Bona omnia conservantur.

reservata, necnon cognoscendi de causis dotium, & universis aliis quae ad Forum Ecclesiasticum pertinent, & eas sententialiter decidendi plena, & libera sit facultas.

Nulli ergo omnino hominum liceat nostra perpetua statuta infringere, vel ei usui temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit gravi poena se noverit percitendum.

Datum Lugduni sexto idus Decembris Pontificatus nostri anno VI.

XVIII.

Confirmantur Bona omnia Ecclesiae de Rov Ratibonem. Dioecesis, cui nonnulla quoque conceduntur Privilegia.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Praeposito Ecclesiae de Rov, ejusque fratribus tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus Apostolicum convenit adesse praesidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursum, aut eos a proposito revocet, aut robur (quod abest) sacre religionis infringat, Ea propter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Ecclesiam de Rov Ratibonensis Dioecesis in quo divino mancipati estis obsequio sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitus. In primis siquidem statuentes, ut ordo Canonicus, qui secundum Deum, & Beati Augustini regulam in eadem Ecclesia institutus esse dignoscitur perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quacumque bona eadem Ecclesia in praesentibus iuste, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione, fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum in quo praefata Ecclesia sita est cum omnibus pertinentiis suis: Ecclesiam de Perge cum omnibus pertinentiis suis, De Schenhart, de Alnbach, & de Salignperg Ecclesiam, cum omnibus pertinentiis earumdem, Villam, quae superior Alnbach dicitur cum pertinentiis suis, mansos, & molendinum quae habetis in Villa, quae dicitur labor, Villam quae Winckel seff, vocatur cum omnibus pertinentiis suis, mansos quos habetis in Anikoven, & de Gemelkoven cum Villis, & pertinentiis earumdem, de Mandkorchon, & de Turfschdorff Villas cum pertinentiis earumdem: Villam quae dicitur Rentrethorff, cum omnibus pertinentiis suis. Domos quas habetis in Civitate, & Suburbio Ratibonensi. Decimas, & Vineas quas habetis in Territorio Civitatis ejusdem. Mansos quos habetis inde Langhaide, de Alkenoven, de Arbenkoven, de Ursbach, & de Schnaithart Villas cum pertinentiis earumdem. Mansos, & decimas quos habetis in Villa, quae dicitur Tellbach, Mansos quos habetis in Ludmansthorff, de Gleu-

men, de Munchen, de Guigam de An, & de Cuglperge Villas cum pertinentiis earumdem de Perge, & de Allnzhausen Villas cum pertinentiis earumdem, mansos quos habetis in Wassthorff & de inferiori Alnbach Villas cum pertinentiis earumdem, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usugiis, & pascuis in bosco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & semitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus suis. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus, aut sumptibus colitis, de quibus aliquis haecenus non percepit, sive de vestrorum animalium nutrimentis nullas a vobis decimas exigere, vel extorquere praesumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & absolutos a saeculo fugientes ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum, post factam professionem fas sit sine Praepositi licentia nisi archiepiscopi religionis obtentu de eodem loco discedere; discedentem vero absque communium litterarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terrae fuerit, liceat vobis clausis januis, excommunicatis, & interdictis exclusis, non pulsatis campanis, dummodo causam non dederitis interdictum, suppressa voce divina officia celebrare. Christina vero, oleum Sanctum, consecrationes Altarium, seu Basilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Dioecese suscipietis Episcopo, siquidem catholicus fuerit, & communionem Sacrosanctae Romanae Sedis habuerit, & ea vobis voluerit sine pravitae aliqua exhibere. Prohibemus insuper ut infra Parochiam vestrae nullus sine assensu Dioecese Episcopi, & vestro, Cappellani, seu Oratorum de novo construere audeat salvis privilegiis Pontificum Romanorum. Ad haec novas, & indebitas exactiones, ab Archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis, seu Decanis, aliisque omnibus Ecclesiasticis, & secularibus personis a vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, aut etiam publici usurarii, nullus obstat: salva tam iustitia illarum Ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas praeterea, & possessiones ad ius Ecclesiarum vestrarum spectantes, quae a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Ecclesias ad quas pertinent revocandi libera sit vobis de auctoritate nostra facultas. Obeunte vero te ejusdem loci Praeposito, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibidem qualibet subreptionis astutia seu violentia preponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum major pars consilii sanioris secundum Deum, & Beati Augustini regulam providerint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati vestrae paterna in officium sollicitudine providere volentes auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum, seu grangiarum vestrarum, nullus rapinam, vel furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam exercere audeat. Praeterea omnes libertates, & immunitates a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus Ec-

Novalis a decimis acimit.

Facultas recipiendi in Matrimonio.

Ab eo tamen discedenti admittitur.

Privilegium concessio.

De electione Praepositi.

Eiusmodi, & inde nonati consilium.

Ecclēſiæ veſtræ conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſecularium exactio- num a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communi- mus. Decernimus ergo, ut nulli omnino ho- minum liceat præſatam Ecclēſiam temere per- turbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eo- rum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolice auctoritate, & Dioceſani Epi- ſcopi canonica juſtitia, & in prædictis decimis moderatione Concilii generalis. Si qua igitur in futuro Ecclēſiastica, ſeculariſve perſona, hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens con- tra eam temere venire tenta verit, ſecundo, ter- tiſve commonita niſi reatum ſuum congrua ſatiſfactione correxerit, poteſtatis, honoris que ſui careat dignitate, reamque ſe divino ju- dicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacraſſimo Corpore, & ſanguine Dei, & Do- mini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtictæ ſubjaceat ul- tioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſer- vantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, qua- tenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

EGO INNOCENTIUS Catholicæ Ecclēſiæ Episcopos ſubſcripti.

Innocentii PP. ſubſcri- ptio:

Es Sig' illius.

S. R. E. Car- dinalium ſub- ſcriptiones.

- Ego Petrus Tituli Sancti Marcelli Presbyter Cardinalis ſubſcripti.
Ego Petrus Albanenſis Episcopos ſubſcripti.
Ego Frater Johannes Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis ſubſcripti.
Ego Wilhelmus Sabinenſis Episcopos ſubſcripti.
Ego Frater Flugo Tituli Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis ſubſcripti.
Ego Petrus Sancti Georgii ad Velum Aureum Diaconus Cardinalis ſubſcripti.
Ego Johannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ſubſcripti.
Datum Lugduni per manum Magiſtri Marini Sanctæ Romanæ Ecclēſiæ Vice-Cancellarii ſexto Idus Maji Incarnationis Dominicæ anno MCCXLIX. Pontificatus vero Domini Inno- centii Papæ IV. anno ſexto.

Dat. die 10. Maji 1249. Pont. An. VI.

XIX.

Quod Fratres Minores Ordinis Sancti Francisci, Conventuales denominentur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum tamquam veri, & fideles Christi Ministri elegeritis vobis in domo Domini mansiones, dignum esse credimus, ut habitacula vestra inter alias honorabiles congregaciones fidelium statuamus.

§. i. Hinc est igitur, quod vestris supplicationibus inclinati, presentium auctoritate decernimus, ut Ecclēſiæ veſtræ omnes ubi Conventus exiſtant, Conventuales vocentur.

§. ii. Vobis nihilominus licentiam concedentes, ut in iſtis Ecclēſiis, ad opus Fratrum, & Familiz veſtræ, habere libere cœmeteria valeatis.

Nulli ergo &c. extendatur ſanctio pœn- alis.

Datum Lugduni nonis Aprilis Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Dat. die 5. Aprilis 1250. Pont. An. VII.

XX.

Civibus Insule Majoricarum conceditur, ne in posterum ad lites dirimendas loca remota petere cogantur.

Ex Dacherii Spi. leg. Tom. VII. pag. 131.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Episcopo, ac dilectis filiis Clero, Consulibus juratis, & Univerſitati Insule Majoricarum, salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Insula diſtan- ta a Tetra- ſima.

Propter maris pericula Insulam veſtram undique circumdatam, ac fre- quentes Piratarum, ac Paganorum incurſus ad terram firmam diſtantem ab Insula ipſa fere per ducenta milliaria, prout aſſeritis pervenire ſine gravi diſpendio non poteſtis.

Cum itaque nonnulli ſicut accepimus ad loca remota ſæpe vos citare procurant, & propter impedimenta præmiſſa litibus cedere, ſeu cum adverſariis damnosâs inire cogamini pactiones. Nos obtentu chariſſimi in Chriſto filii noſtri Illuſtris Regis Aragonum, qui ſavente divinæ virtutis auxilio diſtam Insulam de manibus Paganorum eripuit, & pro vobis Apoſtolicam gratiam per ſpeciales litteras imploravit, diſpendiis veſtris in hac parte occurrere ſollicitudine paternâ volentes vobis auctoritate præſentium, ut per litteras Apoſtolice Sedis, aut Legatorum ejus, quæ de ipſa Insula, & indulgentia hujus- modi plenam, & expreſſam non fecerint mentionem, extra eamdem Insulam ſuper bonis, quæ infra ipſam habebitis, vos, vel aliquis veſtrum non poſſitis de cætero ab aliquibus conveniri, dummodo parati ſitis ibidem coram competen- ti Judice de vobis conquerentibus juſtitiz pleni- tudinem exhibere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam

Privilegium.

Clauſula.

XXII.

Privilegia nonnulla, ac libertates Neapolitanis conceduntur.

Ex Raynaldo. ad an. 1251.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis communi Neapolitano in perpetuum.

Exordium.

Pura fidei claritate conspicua Neapoli- tana Civitas, & lucidis in ſe, ac mag- nificis proficit aſibus, & cunctis aliis Regno Siciliæ ſpectabili ſecundæ probitatis exemplo, libertatis amplectendæ proſpectum manifeſte propinat, propter quod Civitas ipſa, quæ a mo- nium fundatione ſuorum generoſa, populo nobilis nobilior geſtorum ingenuitate conſpicitur, ſic apud proximos, & remotos multipliciter redditur ſuorum proceſſuum ſtrepente lauda- bilis, & penes nos, & Apoſtolicam Sedem præ- cipuis attollenda favoribus, & gratis potioribus honoranda; quod non ſolum per ſingulas vicinæ Italiæ regionis clare reſonat ſua præconium bo- nitatis, ſed ex longius tuba inſonat laudis ejus, ſuaque remotius acta voluntaris fame diſſuſione noſcantur, & nos, diſtaque Sedes totis aſectibus ducimur, ut condignis eam honoribus ſublimemus.

Friderici mors, & im- perator.

Sublato namque Friderico quondam Romano Imperatore, ac Siciliæ Rege de medio, qui aſteritate Pharo, Herodes impietate, ſer- vitiaque Nero prædictum Regnum prædictæ aſ- ſiſtionis jugo depræſerat, & furoris immanis gladio laniabat, eadem Civitas, ut Regnum, ipſum ad ſtatum reduceretur liberum, & tran- quillum, & a priſtinæ oppreſſionis crederetur oneribus, quæ adhuc illius peſſilentis reliquiæ, ipſius videlicet ſili paternæ malitiæ ſuccellentes, eidem inferre regno more præterito, ut pote, genuina viperina venenoſa egreſſi de colubro moliantur, necnon ad devotionem præmiſſæ Sedis, ad quam illud ſpecialiter pertinere digno- ſcitur, cordis ſtabilitate rediret; ſerventis vi- gore ſpiritus animata virium collecto robore ſtatim ipſius Regni, quin imo & diſtæ Sedis ne- gotium, prout etiam ante præſati Friderici de- ceſſum propoſito firmo conceperat; de divino, & Matris Ecclēſiæ conſiſa ſuſfragio conſtanter aſſumpſit, reſiſtens patenter præſatis nequitiz ſiliis, eorumque conatus aſſiduos virtuoſe propu- lſans, ſicque in reliquos diſtæ Regni ex hujus- modi repugnandi audacia, commendanda reſi- ſtendi tranſuſa ſiludicia, prædictorum iniquorum temerariis reſrenatus eſt auſus, & ſuperbus eo- rumdem proceſſus non modicum impeditus. Non in hoc utique Civitas ipſa proprium dumtaxat attendit commodum, non ſuis tantum utili- tatibus inhiavit; ſed ad proſectus proſecto com- munes puræ intentionis direxit aſectum, pu- blicæ quodammodo tranquillitati, & commodi- tati proſpexit, in libertatis quidem antiquæ re- cuperatione præambula, in exhibitione plena devotionis anterior, prior, ac potior contra ho- ſtes, & in magnifica tanti negotii proſecutione conſpexit, unde valde promeruit ſpecialium privilegiorum inſignis a Sede Apoſtolica deco- tari.

Neapolitano- rum conſtan- da ob ſtra- tos Manfre- di, aliorum- que impetus.

Datum aliis adificandis, bernariis exim- plana.

In clientela Apoſtol. illo- dem

paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omni- potentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apo- ſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 14. Maji 1250. Pontific. An- no VII.

Datum Lugduni pridie Idus Maji Pontifi- catus noſtri anno ſeptimo.

XXI.

Quod nullus Archiepiscopus, nec Apostolice Sedis Legatus Fratres Ordinis Predicatorum ad Episcopatum, vel alias dignitates possit assumere: his vero hujusmodi dignitates accipere non liceat in vitis Ordinis Superioribus.

Edilis Mar- tino Theſaur. Annot. Tom. I. Lib. 1046

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magistro Ordinis Fratrum Predicatorum, salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ciſſe edn- de ſanctio.

Petio tua nobis exhibitâ continebat, quod cum aliqui Fratres tui Ordinis in aliquibus Ecclēſiis in Episcopos eliguntur, & poſtulantur: idem Fratres licet proprium velle non habent, aut nolle propter hoc, quod re- nuntiaverunt mundo, & propriæ voluntati, & per ſe nequeant conſentire, tamen irrequiſitis Prioribus ſuis Provincialibus, quorum licentia, & teſtimonium eſſent in talibus requirendas, dum electionibus, ſive poſtulationibus de ſe factis temere conſentiant, & locorum Archie- piſcopi Fratres ipſos in Episcopos aſſumere, ac ordinare præſumunt: propter quod plerumque in eodem ordine ſcandalum generatur, ſuper quo provideri per Sedem Apoſtolicam humiliter poſtulaſti.

Sanctio.

Cum autem prædictum Ordinem, cum ſit rectæ vitæ ſpeculum, ſaluſtiter converſationis exemplar, velimus ſemper de bono in melius Deo propitio proſperari: auctoritate præſentium ſpeciali diſtictis inhihemus, ut nulli præſati Ordinis Fratres, ſi eos in Episcopos eligi, aut poſtulari forte contigerit, electioni, ſive poſtulationi de ſe factæ audeant conſentire, nec aliquis Archiepiſcopos, ſeu quicumque alius Prælati, vel etiam Legatus Sedis ipſius diſtos Fratres, niſi de tua, vel ipſorum Priorum Provincialium, qui pro tempore fuerint licentia, & conſenſu, aut Sedis ejuſdem ſpeciali mandato ad Episcopatum, & alias dignitates extra dictum Ordinem aſſumere, vel ordinare præſumat. Nos enim decernimus irritum, & inane quicquid contra inhibitionem hujusmodi a quibuſcum- que contigerit attentari, auctoritate Sedis Apo- ſtolice ſemper ſalva. Nulli ergo omnino ho- minum liceat hanc noſtræ conſtitutionis, & inhi- bitionis paginam infringere, vel ei auſu teme- rario contraire: ſi quis autem hoc attentare præ- ſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

Dat. die 11. Julii 1251. Pont. An. IX.

Datum Perulli tertio Idus Julii Pontifi- catus noſtri anno nono.

rum. scilicet bona.

Decernit tamen Sedi Apo- stolice obnox- iam futuram.

Præfatione- rum M. gilla- tur sub circulo- tem concedit.

Præfatione- rum confirmat con- fectudine.

Excepta præ- teritis iura in- auguram sta- tum restituit.

Clausula.

Innocentii PP.

Et S. R. E. Card. subscri- ptionis.

dem Neapolitana Civitatis honorem prædicte Sedis donis sublimibus, & perpetuis ampliare, vestris in hoc desiderio assensu benevolo concurrendo: Personas vestras, & Civitatem ipsam in devotionem Sedis persistentes ejusdem cum omnibus bonis &c. usque communimus, de Fratrum nostrorum consilio, statuentes, ut eadem Civitas perpetuo præfate Sedis remaneat: ita quod Romana Ecclesia semper absque ullo modo retinens illam sibi, sicut terram Campaniam, vel maritimam, nunquam eam a suo excludat gremio, neque aliquando ipsam, vel jus quomodocumque in ea, seu pertinentiis, aut in Territorio ejus cuiquam sine Imperatori, sive Regi, sive Duci, aut Principi, vel Comiti, seu cuicumque alii personæ concedat. Sane ut ex affluentia beneficiorum Sedis ejusdem exaltet ipsa Civitas gaudio pleniori, vobis illam omnino libertatem in assumendis potestatibus, dummodo fideles, vel devotos Ecclesie assumatis; & in Statutis edendis: ita tamen quod nihil in eis contra præfatum Romanam Ecclesiam, & libertatem Ecclesiasticam præsumatis, ac aliis Apostolica auctoritate concedimus, quam fideles de Patrimonio Divi Petri habere noscuntur. Porro rationabiles consuetudines approbatas dudum in Civitate ipsa, & pacifice observatas usque ad tempus, quo jamdictus Fredericus suas Constitutiones in Regno edidit memorato, nec non & ordinationes post ipsius Frederici obitum inter Milites, & populares Civitatis ejusdem, & pro bono, & pacifico ipsius Civitatis statu ad honorem Ecclesie factis, super quibus instrumenta dicuntur esse confecta, vobis de speciali gratia confirmamus.

Ad hæc omnia, quæ Civitas ipsa, vel Civitas aliquando tenuerunt, quorum quidem iura per Superiorem privato non apparet exceptis iis, quæ per singulares personas præfate Civitatis teneri noscuntur, Universitati vestre confirmamus de prædicte Sedis munificentia liberali.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre protectionis, Constitutionis, concessionis, confirmationis, & collationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive Persona paginam ipsam, sciens contra eam venire tentaverit, secundo, tertio, & communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiacet. Cunctis autem paginam ipsam observantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

EGO INNOCENTIUS Catholicæ Ecclesie Episcopus subscripsi.
Ego Raynaldus Ohiensis, & Vercellensis Episcopus subscripsi.
Ego Petrus Albanen. Episcopus subscripsi.
Ego Stephanus Sanctæ Mariæ Transyberim. Presbyter Cardinalis tituli Calixti subscripsi.

Ego Petrus tituli Sancti Marcelli Presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Frater Joannes Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis subscripsi.
Ego Riccardus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Petrus Sancti Georgii ad Velum aureum. Diaconus Cardinalis subscripsi.
Ego Willelmus S. Eustachii Diaconus Cardinalis subscripsi.

Datum Perusii per manum Magistri Marini Sanctæ Romanæ Ecclesie Vicecancellarii idibus Decembris, Indictione decima Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Quarti anno nono.

XXIII.

Privilegium, quo Comitatus Lyciensis Marco Ziani Ducis Venetiarum filio post Avi sui Tancredi obitum conceditur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Nobili viro Marco Ziano nato bonæ memoriæ P. Ziani Ducis Venetorum.

Sedes Apostolica debite providentiæ occulo ducitur circa cunctorum suorum merita devotorum, nec unquam lancem justitiæ deserit, secundum quam actibus fidelium singulorum provida maturitate librat, & dignè ipsos amplectetur dilectionis favorabiliter brachiis, & dono specialis benevolentie profectatur, præsertim quos clara nobilitas, & origo nobilitat generosa.

Hinc est, quod cum sicut te intimante accepimus, Comitatus Lycien. ad bonæ memoriæ Tancredum Avum tuum spectaverit, idemque Comitatus postmodum ab alio occupatus fuerit, ac detentus. Nos attendentes, quod apud Sedem eandem te non solum nobilitas generis, sed clara devotionis sinceritas, & merita integra, quibus te nobis, & eidem Sedi acceptum laudabiliter exhibet, favorabiliter interpellant tuis precibus benigno concurrentes assensu Comitatum, jamdictum in Regno nostre Siciliæ existentem, cum iuris omnibus, & pertinentiis suis tibi plenarie restitimus, & ut ferventius in Ecclesie devotione persistas, de nostro insuper in secundum concedimus de gratia speciali, nisi ad alium pertineat in devotione Ecclesie persistentem, non obstante si nobilis Vir Comes Tharissus de Mudignana, vel ejus filii jus in Comitatu ipso se habere asserant ratione nobilis mulieris Albertæ Materteræ suæ Uxor ipsius, & ejusdem Avi sui filie potioris. Cum iidem Comes, & filii quondam F. Romanorum Imperatori contra Ecclesiam adhaererint, & adhuc ipsam offendere non desistant, propter quod gratia, & beneficio ipsius Ecclesie reddiderunt penitus se indignos. Volumus autem, ut postquam ejusdem Comitatus possessionem habueris, pro ipso homagium, & juramentum fidelitatis, & alia Ecclesie Romanæ, seu Regi, qui per eam pro tempore fuerit in Regno præfate teneris præstare, quæ alii Vassalli ejusdem Regni pro Comitatus, quos ibi obtinent præstare tenentur. Nulli ergo omnino homi-

Dat. die 13. Decem. 1251. Pont. An. IX.

Ex Regest. Vatic. editit. Fghil. Ital. Sac. ubi de Lycien. Epi. Joepi.

Exordium.

Concesso di- sti Comita- tus.

Fidelitatis præstatum juramentum.

Clausula.

rum. scilicet bona.

Decernit tamen Sedi Apo- stolice obnox- iam futuram.

Præfatione- rum M. gilla- tur sub circulo- tem concedit.

Exordium.

Hadrien. Ec- clesia in Ca- thedralem ere- cta per Dele- gatum Apo- stolicum, & Pennensium uni- ta.

Unionis litte- re.

Concesso di- sti Comita- tus.

Fidelitatis præstatum juramentum.

Clausula.

hominum hanc nostre restitutionis, & concessio- nis paginam infringere liceat, vel ei ausu temerario contravenire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.
Datum Perusii duodecimo Kalendas Martii Pontificatus nostri anno nono.

XXIV.

Hadriensis Ecclesia in Cathedralem erecta Pennensium unita, cum Decreto ut Pennensis Episcopus Hadriensis quoque dicatur, certis quoque additis pactis, & conditionibus.

Innocentius Episcopus Servorum Dei. Capitulo, & universo Clero, necnon Potestati, Consilio, & Communi Civitatis Hadriensis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Icet ea, quæ de mandato nostro sunt, in se robur obtineant firmitatis, ut tamen intemerata consistant, cum nostro fuerint præfatio communia, ea libenter Apostolico munimine roboramus.

Cum itaque Venerabilis Frater noster Albanensis Episcopus attendens devotionem, quam ad Apostolicam Sedem habetis, locum Hadrie de speciali mandato nostro vocari decreverit Civitatem, & Ecclesiam Sanctæ Mariæ Hadrien. in Cathedralem erigendam, tam ipsam, quam Pennensem Ecclesiam ad invicem duxerit uniendo, prout in ipsius litteris super hoc confectis plenius continetur. Hoc quod per eundem Episcopum in hac parte factum est, ratum habentes, & gratum id, de Fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolica confirmantes tenorem litterarum ipsarum de verba ad verbum præsentibus inseri facientes, qui talis est.

Petrus misericordie Divina Episcopus Albanensis. Dilecto in Christo Capitulo, ac Venerabili Clero, necnon & ... Potestati, Concilio, & Communi Civitatis Hadrien. salutem in Domino sempiternam. Devotionis, & fidei vestre meretur affectus, ut Sedes Apostolica mater nostra vos habeat tamquam filios speciales, & in iis, quæ honorem vestrum respiciunt sic se favorabilem exhibeat, & benignam, ut per hoc vestra probata sinceritas erga Sedem eandem continuo vigeat, & laudabilibus proficiat incrementis. Ut igitur ex fervore devotionis, quam ad Romanam Ecclesiam pro exhibitione operis habuistis hæcenus, & habebitis dante Domino in futurum, sentiat vobis favorem Apostolicum accrevisse. Nos de speciali mandato Domini Papæ personas vestras honorare volentes, & locum Hadrie, in quo populus tante fidei, & devotionis cohabitavit specialis decoris præminencia, insignire ipsum vocari decrevimus Civitatem, & cum Episcopali dignitate in perpetuum volumus decorari. Ad hæc Ecclesia Sanctæ Mariæ Hadrie, quæ olim de Pennensi esse solebat, in qua secularis Prælati præfuerat, in Cathedralem erigimus, tam ipsam, quam Pennensem Ecclesiam ad invicem unientes, ut utraque Ca-

thedralis existat, & tam Hadriensis, quam Pennensis Episcopus nominetur, ita videlicet, ut cum eundem Episcopum Hadrie, vel in Hadriensi Ecclesia adesse contigerit, ut addatur gratia, & per hoc locus ipse habeatur insignis Hadriensis. præfateri Pennensium Ecclesie in Scriptura. Sed cum idem Episcopus in Civitate, vel Ecclesia Pennensi fuerit, Pennensis Ecclesia præfateri. Ecclesie vero Archidiacono, & Canonicis Pennensium, jura sua volumus illibata servari, quia per hanc unionem volumus eos in suis iuribus pati aliquod præjudicium, vel jacturam. Sane quia non decet Præfulem loci tam nobilis in temporalibus pati defectum, cum eum oporteat in loco, urpote populato morari frequenter, & honorifice procedere pro utriusque Ecclesie negotiis præfatis præfatum Ecclesiam Cathedralem Sanctæ Mariæ Hadrien. cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis, ipsi Episcopo duximus concedendam, vobis Potestati, & Consilio, ac Communi nihilominus injungentes, ut de bonis vestris propriis ematis eidem Episcopo possessiones sufficientes, ut tam ex eis, quam ex aliis proventibus ipsius Ecclesie possit decenter vivere, & Ecclesiasticis prolegatis, ceterisque hospitibus ad eum confluentibus necessaria ministrare. Domum etiam Episcopalem factis eidem decentem, & donec ipsa fiat, provideatis de Domo communi, in qua possit honorifice commorari. Verum quia Sancti Joannis in Garavello, Sancti Nicolai in Hadria, Sanctæ Mariæ in Vallibus, Sancti Nicolai in Galvano, Sanctæ Mariæ in Monte Sancti Claudii, Sancti Guillelmi, Sancti Angeli, Sancti Joannis in Gogovanos, Sancti Clementis de Guardia, Sancti Salvatoris de Silvio, Sancti Joannis, & Sancti Martini de Casulis, Sancti Concordii, Sancti Georgii de Muraldo: Sancti Sylvestri, & Sancti Blasii, Sancti Salvatoris de Casa combusta, Sancti Petri, & Sanctæ Mariæ de Metimiano, Sancti Pauli, & Sancti Leonardi, Sancti Joannis de Aquaviva, & nonnullæ alie Ecclesie de Hadria, & ejus districtu ad Sancti Joannis in Venere, & Sancti Clementis de Piscaria, & quædam alias Abbatis pertinerent narratur, quas dicitur pro Ecclesia Hadrie tenere, vobis mandamus, ut si dictus Episcopus Ecclesias ipsas legitime retinere nequiverit, & ... ab eo facieris recompensationem competentem Abbatis prædictis de memoriæ Ecclesie retinendis ad opus ejusdem Episcopi, cum eis potueritis concordare, si vero concordare nequiveritis, emetis eidem Episcopo possessiones sufficientes, prout superius est expressum. In præfata vero Cathedrali Ecclesia viginti Canonicorum secularium numerum esse jubemus, quibus assignabitis sufficientes redditus, computatis iis, quos habent in eadem Ecclesia, unde possint decenter tamquam Canonici Nobilis Cathedralis Ecclesie sustentari, in electione autem futuri Pontificis &c. utriusque Capitula conveniant in altera Ecclesiarum ipsarum, vel in loco communi, in quo unanimiter concordabunt, si concordare non possent de loco, prima electio quæ emerit post prædictum Episcopum, fiet Hadrie a Canonicis utriusque Ecclesie, & alia in Ecclesia Pennensi, & sic deinceps vicissim, si de loco alio communi non poterit inter Capitula concordia provenire. Canonici autem illius Ecclesie, in qua celebrari debet electio, ubi-

Dof Hadrien. Ecclesie cons- tituti.

Domus Epi- scopalis.

Canonicor- rum numerus.

Electio com- munit Episc- pi.

Sf cum-

cumque Episcopus moriatur, vel cedat, ea vice vocabunt Canonicos alterius Ecclesie, & suos etiam Concanonicos ad electionem futuri Episcopi celebrandam. Ex hac siquidem unione vicinis Episcopis, & Abbatibus, ceterisque Prælatibus, & Clericis, seu quibuscumque personis locorum adjacentium, vel vobis ipsis, & Civitati vestre, & Cathedrali Ecclesie Hadriensis in iuribus, & rationibus vestris, necnon & Civitati, & Ecclesie Pennensis in iuribus, & rationibus suis nullum præjudicium generetur. Latere autem vos nolumus, quod si a devotione Sedis Apostolicæ recedere vos contingat, hujus vos privabimus dignitate. Statuimus insuper, ut cum Canonici utriusque Ecclesie ad electionem convenierint futuri Episcopi celebrandam, ut tot Canonici sint ex una Ecclesia, quot ex alia: nam, etsi plures Canonici sint in una, quam in aliam electione tamen Electores cuiusque Ecclesie in numero volumus esse pares. Acta sunt hæc, & publicata presentibus Ecclesie utriusque Procuratoribus, & Syndicis Civitatis Hadriensis. In cuius rei testimonium presentes litteras Sigilli nostri munimine fecimus roborari. Datum Perusii Idibus Martii Anno Domini 1252.

Nulli ergo omnino hominum &c. nostre confirmationis &c. Datum Perusii Idibus Martii Pontificatus Nostri Anno Nono.

XXV.

Cives Viterbienses antea subjecti anathemate, quia contra Romanam Ecclesiam Friderico Imperatori adhererant, eidem Ecclesie reconciliantur; eisque bona omnia, ac antiqua Privilegia restituantur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Potestati, Consilio, & Comuni Viterbii.

Non est in iusto malorum vindice languentis censure notanda mollities, sed prudente subvenisse majorum sanandis morborum pessibus charitas commendanda, quotiens digno poenitentiae fructu redimente commissum, circa eos, qui ab impietate conversi desinunt esse, quod fuerant, misericordia super exaltans iudicium zelum exhibet disciplina. Sane licet adversus eos, qui rupto fidei fœdere, quo Sedi Apostolicæ tenebantur, persecutoribus Ecclesie in instanti turbatione nequiter adhererunt, sic esse proponamus in castigando severi, quod ad illos de misericordia nostrorum viscerum lenitate aliqua dispensiose dispensationis gratia non procedat, quæ posteris in similibus impunitatis fiduciam præbeat, vel incentivum pareat delinquendi; utile tamen, & necessarium Civitatis vestre reformationi pacificæ, ac communibus ejusdem profectibus visum fuit, ut ad roborandum pacis bonum, quod inter vos, & concives vestros hæcenus exules, quos a communione Civitatis ejusdem inimici hominis malignitas sequestrarat, juxta cordis nostri votum, & paternum nostre intentionis affectum Domino perficiente pervenit rigor, quem in

Clausula.

Dat. die 15. Martii 1252. Pont. An. IX.

Thilomubi de Viterbiens. Episcopi.

Exordium.

Rei castigandi in exemplum aliorum.

Viterbienses antea excommunicati.

pertinacem resistentiâ Apostolica iustitia tenderat pietatis consilio mollioretur. In hoc quidem formam illius, cujus vicem in terris licet immeriti gerimus, non solum irreprehensibiliter, sed etiam commendabiliter imitatur, qui super malo poenæ quod iuste cogitat, quibus infligendum, severitatem animadversionis, in clementiam miserationis immutat, si humiliter illi ad poenitentiam recogitant malum culpæ. Nos itaque pro certo sperantes, quod membra vestra, qui aliquando exhibuistis iniquitatis arma peccato, exhibebitis de cætero arma iustitiæ per fidei, & fidelitatis constantiam Romanæ Ecclesie matri vestre, ac potius eligentes de misericordia, per quam reintegratio vestre consulitur, causationes perpetui plurimorum, quam severitatis exhibere constantiam, quæ terrorem incuteret ausibus, & perversorum inferret impunitatis exemplum, latam interdum excelsibus viam parans; ecce vos expansis recipimus lætanter amplexibus ad communionem Ecclesie filialiter revertentes, & in collectionem vestram amplum paternæ gratiæ sinum pandimus claudi humiliter redeuntibus, nescientem. Ut cum ubi delictum abundasse dignoscitur, superabundasse circa se gratiam veniæ rediiva filiorum devotio gratuletur, & ad perpetuum eximie charitatis iudicium humilis ad patrem conversio multorum apud eum remissionem inveniat peccatorum; vestris supplicationibus inclinati, illa fere per omnia verborum simplicitate, ac integritate servata, quibus petitiones vestre conceptæ, & in scriptis authenticis pro motu nostro redactæ fuerunt, in nostra, & fratrum nostrorum audientia recitata, ea quæ in Romanam Ecclesiam temporibus præteritis commisit, nolentes ad culpam, vel indignationem aliquam retineri, indulgemus, remittimus, & relaxamus vobis communiter universis, & singulariter singulis, omnes, & singulas offensas, culpas, poenas, & injurias, & quæcumque alia delicta, seu commissa dicto, vel facta præsumpta usque in hodiernum diem a temporibus retroactis contra, vel Romanam Ecclesiam, sive Card. ipsius, vel quemlibet de Curia, vel familia nostra, seu etiam aliquam Universitatem, vel speciales personas tunc Ecclesie adherentes per Commune Viterbii, sive per aliquem, vel aliquos Cives Viterbienses quocumque modo, vel ex causa, quocumque, seu occasione discordiæ habitæ dum inter Ecclesiam, & quondam F. olim Imperatorem pro eo quod contra Ecclesiam eisdem F., vel ejus nunciis adheruistis, & omnia damna, & poenas, quæ, vel quas propter præmissa, vel aliquid præmissorum communiter, vel specialiter incurristis. Ad hæc omnes, & singulas sententias, & præcepta processus, & omnes contractus habitos, vel celebratos in Viterbio, vel ubicumque per Viterbium hæcenus plenum robur ita volumus obtinere, quod excommunicationis occasione, qua tunc tenebamini, irritari nequeant, vel cassari. Possessio autem, vel tenuta, quam Petrus Bonus, & ejus filii possident nunc in tenimento de fracta, & omnibus pertinentiis ejus, Tenuta quoque, sive possessio quam habent filii quondam Rolandi, Petri Alexandri de Domo, Palatio, Turri, quæ sunt posita in contrata Sancti Peregrini juxta Viam

Poenitentiam agunt.

Episcopi ignorat Papa.

Omnesque validat actus civiles tunc temporis factos.

Bonaque omnia, & privilegia.

Viam publicam, & Rivum aquæ, conserventur eis integra, & illæsa. Salvo tamen jure proprietatis cuiuslibet volenti super iis contra possessores suam intendere actionem: omnes etiam consuetudines, usus, & libertates Communi Viterbii, & cuiuslibet Civis Viterbiensis volumus integre conservari; volumus insuper, atque præcipimus de Potestate, Balivis Communis, Judicibus, & omnibus, & singulis Officialibus eorundem, ut in suis officiis singuli usque ad complementum sui temporis perseverent, & de prædictis Officialibus potestaria, seu Officiis Commune Viterbii possint libere in futurum per electionem disponere, sicut hæcenus consuevit; Præterea Castra, Villas, & Arces, eorumque, ac aliorum rerum possessiones, quæ Commune Viterbii, vel quilibet Civis Viterbiensis intus, vel extra possidet vobis auctoritate Apostolica confirmamus, & tam hæc, quam alia bona Communis Viterbii, vel cuiuslibet private personæ de Viterbio sine destructione, atque diminutione Turrium, vel Domorum ubicumque eas habeant, illæsa conserventur eisdem. Nullus etiam Viterbiensis occasione obsequii, vel Balivatus, aut officii alicujus, seu stipendii, vel alio quocumque modo invitatus de Viterbio extrahatur, nec teneamini accipere mansuetudinem, vel aliquam militum comitatum, seu societatem aliorum hominum armatorum in Viterbio, nisi forte nobilis vir Thomas de Foliano nostre Curie Marefchalcus, vel alius Nuncius noster vellet intrare Viterbium cum decem sociis, vel viginti. Cassamus insuper, & revocamus omnia, & singula privilegia, litteras, & scripta quælibet a vobis, vel ab alio quocumque auctoritate nostra, vel Sedis Apostolicæ, concessa, vel facta contra commune Viterbii, vel alios quoscumque communiter, vel specialiter de Viterbio, vel Cives Civitatis ejusdem. Et ut inter vos, & prædictos Concives vestros firma, & perpetua pax servetur, volumus, & mandamus, ut ipsi Concives universi, & singuli remittant, refutent, renuncient, & relaxent Communi Viterbii, & cuiuslibet speciali, & private personæ de Viterbio universis, & singulis damna, omnes, & singulas culpas, injurias, & offensas, ablata omnia, & alia, quæ contra eos, & quemlibet eorum ipsi, & vel cuiuslibet ipsorum facta, vel commissa sunt, vel fuerunt dicto, vel facta a Communi Viterbii, vel a quacumque speciali persona de Viterbio tam in personis, quam in rebus eorum generaliter, & singulariter cuiuslibet, quocumque modo, vel ex quacumque causa, & quod renunciant similiter omnibus, & singulis privilegiis, & concessionibus, seu litteris datis, factis, vel concessis, aut etiam concedendis sibi, & cuiuslibet eorum a nobis, vel ab alia persona quocumque, quocumque nomine censentur contra Commune Viterbii, vel quemlibet Civem Viterbiensem, ipsi quoque Concives, vel eorum aliquis non petierit, vel exegerit per se, vel per alium a Commune Viterbii, vel alia speciali persona de Viterbio aliquid nomine, vel occasione aliorum damnorum, reddituum, fructuum, vel pensionum, vel aliorum rerum suarum tempore discordiæ illatorum, & detentorum, vel etiam subtrahorum, sed nec regulas repetent, vel lapides, trabes, vel lignamina, vestes, seu arcas, & alia mobilia bona quæcumque ipsi a Bull. Rom. Tom. III.

vobis, vel aliquibus vestrum ablata. Hoc idem de fructibus, & rebus Ecclesiarum, seu Hospitalium de Viterbio, vel de partibus Viterbii, & de damnis, & injuriis illatis bonæ memoriæ R. Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaceno Cardinali, ac suis, & de proventibus, & Donibus quondam ejus præcipimus firmiter observari. Nos enim vero communiter, & specialiter de præmissis omnibus damnis, & injuriis, fructibus, & aliis sic illatis, & ablatis tenore presentium duximus absolvendos, non obstantibus aliquibus privilegiis, aut litteris, seu constitutionibus quæ præmissis, vel eorum aliquibus obviarent. Placeat etiam nobis quod dicti Concives vestri jurent sequi mentem Potestatis vestre, ac observare Statuta Civitatis Viterbii, & obedire in omnibus sicut alii Cives vestri, & quod faciant pacem, & reddant omnibus vobis, & singulis, & vos eis, ac secundam voluntatem Communis Viterbii: ad honorem Ecclesie, & tranquillam statum Civitatis vestre hujusmodi pax firmiter in perpetuum observanda.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre remissionis, confirmationis, revocationis, & absolutionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Perusii decimoquinto Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno Nono.

XXVI.

Hæretici, eorumque fautores, & complices banno exponantur, & eorum bona publicantur.

Leges a Friderico Imperatore contra Hæreticos latae suo loco posuimus additis confirmationibus Honorii PP. III. & bannusque Pontificis Innocentii IV.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis nobilibus Viris universis, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, ac Potestatibus, Rectoribus, Consulibus, & Communibus Civitatum, & aliorum Locorum per Lombardiam, Marchiam Tervisiannam, & Romaniolam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum Fratres Prædicatores generaliter in Lombardia, Marchia Trevisianna, & Romaniola, contra hæreticos, & omnes sectas eorum quocumque nomine censentur, ad extirpandam inde tam gravis contagii pestem, & malum tantæ pravitatis in Ecclesia Dei inimicum pestilens, duxerint deputandos, Universitatem vestram, rogandam &c. hortandam duximus attente, & monendam, per Apostolicam vobis scripta districte præcipiendo mandantes, quatenus omnes illos, qui per Inquisitores eisdem, vel per alios de ipsorum mandato de hæresis crimine, vel pro defensione, seu receptatione, aut favore hæreticorum, excommunicationis innodati vinculo, vel denunciati ex-

Clausula.

Dat. die 17. Aprilis 1252. Pont. An. IX.

Decretum. S f 2 com.

communicati publice fuerint, bonis confiscatis ipsorum, banno publico exponatis, alias contra eos temporaliter, prout expedire videritis in fulcimentum Catholice Fidei, potestate vobis tradita processuri. Alioquin noveritis nos eisdem Inquisitoribus nostris litteris injunxisse, ut vos ad id per Ceosoram Ecclesiasticam appellatione remota compellant.

Datum Perusii quinto Idus Maji, Pontificatus nostri anno nono.

Dat. die 17. Maji 1252. Pont. An. IX.

XXVII.

Promulgatio Legum, & Constitutionum contra Hereticos, eorumque complices, & factores, a Magistratibus, & Officialibus secularibus observandarum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestatibus, sive Rectoribus, Consiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque Locorum per Lombardiam, Romaniam, & Marchiam Tervisina constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad extirpanda de medio Populi Christiani hereticæ pravitate zizaniam, quæ abundantius solito succreverant, superseminante illa licentius his diebus hominis inimico tanto studiosius, juxta commissam nobis sollicitudinem infudare proponimus, quanto perniciosius negligenter eadem in necem catholici seminis pervagari. Volentes autem, ut adversus hujusmodi nequitæ operarios consurgant, stentque nobiscum Ecclesiæ filii, ac Orthodoxæ Fidei zelatores, Constitutiones quasdam ad extirpationem hereticæ pestis edidimus, a vobis ut fidelibus ejusdem Fidei defensoribus exacta diligentia observandas, quæ seriatim inferius continentur.

§.1. Quo circa Universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus singuli Constitutiones easdem conscribi vestris Capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, secundum eas contra omnem hæresim, se adversus hanc sanctam Ecclesiam extollentem, sine omissione aliqua procedatis. Alioquin dilectis filiis Priori, Provinciali, & Fratribus Inquisitoribus hereticæ pravitate Ordinis Prædicatorum in Lombardia, Marchia Tervisina, & Romaniola, damus nostris litteris in mandatis, ut singulos vestrum ad id per excommunicationem in personas, & interdictum in terram appellatione remota compellant.

Leges, & Constitutiones autem sunt hæc.

Lex 1.

§.2. Statuimus, ut Potestas, seu Rector, qui Civitati præest, vel loco alii ad præsens, aut pro tempore præfuerit in futurum, in Lombardia, Romaniola, vel Marchia Tervisina, juret præcise, & sine timore aliquo, attendere inviolabiliter, & servare, & facere ab omnibus observari toto tempore sui regiminis, tam in Ci-

Innocentius PP. leges & c. se sanctas ait contra hereticos.

He Constitutiones Civitatum Capitularibus inscribenda.

Præsent Potestates servare leges contra hereticos.

vitæ, vel loco sui regiminis, quam in Terris sue ditioni subiectis, omnes, & singulas tam infra scriptas, quam alias Constitutiones, & Leges, tam canonicas, quam civiles, editas contra hereticam pravitate. Et super his præcise observandis recipiant a quibuslibet sibi in Potestaria, vel regimine succedentibus, juramenta. Quæ qui præstare noluerint, pro Potestatibus, vel Rectoribus nullatenus habeantur. Et quæ ut Potestates, vel Rectores fecerint, nullam penitus habeant firmitatem. Nec ullus teneatur, aut debeat sequi eos, etiamsi de sequela præstanda eis exhibuerint juramentum. Quod si Potestas, vel Rector aliquis hæc omnia, & singula servare noluerit, vel neglexerit, præter notam perjurii, & perpetuæ jacturam infamiae, ducentarum marcharum poenam incurrat, quæ irremissibiliter exigantur ab eo, & in utilitatem Communis integra convertantur, & nihilominus ut perjurus, & infamis, & tamquam hereticorum fautor, de fide suspectus, officio, & honore sui regiminis spoliatur; nec ulterius Potestas, seu Rector in aliquo habeatur, & de cætero ad aliquam dignitatem, vel officium publicum nullatenus assumatur.

Lex 2.

§.3. Idem quoque Potestas, seu Rector cujuslibet Civitatis, vel loci, in principio sui regiminis, in publica concione more solito congregata, banno Civitatis, vel loci supponat tamquam pro maleficio, omnes hereticos utriusque sexus, quocumque nomine censeantur. Et teneatur bannum hujusmodi a suis prædecessoribus positum confirmare. Præcipue autem, quod nullus hereticus, vel heretica de cætero habitet, vel moretur, aut subsistat in Civitate, seu aliquo modo jurisdictionis, aut districtus ejusdem, & quocumque ipsum, vel ipsam invenerit, libere capiat, & capere possit impune, & omnes res ipsius, vel ipsorum eis licenter auferre, quæ sint auferentium pleno jure, nisi auferentes hujusmodi sint in officio constituti.

Lex 3.

§.4. Idem quoque Potestas, seu Rector infra tertium diem post introitum regiminis sui duodecim Viros probos, & catholicos, & duos Notarios, & duos Servitores, vel quotquot fuerint necessarii, instituere teneatur, quos Dioecesanus, si prægens extiterit, & interesse voluerit, & duo Fratres Prædicatores, & duo Minores ad hoc a suis Prioribus, si Conventus ibi fuerint eorumdem Ordinum, deputati, duxerint eligendos.

Lex 4.

§.5. Instituti autem hujusmodi, & electi possint, & debeant hereticos, & hereticas capere, & eorum bona illis auferre, & facere auferri per alios, & procurare hæc tam in Civitate, quam in tota ejus jurisdictione, atque districtu, plenarie adimpleri, & eos ducere, & duci facere in potestate Dioecesani, vel Vicariorum ejusdem.

Lex 5.

§.6. Teneatur autem Potestas, seu Rector quilibet in expensis Communis, cui præest, facere duci eosdem hereticos ita captos, quocumque Dioecesanus, vel eius Vicarii in jurisdictione, vel districtu Dioecesani Episcopi, seu Civitatis, vel loci voluerit illos duci.

Lex 6.

Poenæ in violatores legum

Heretici Banno supponendi.

Facultas eligendi Ministros & Inquisitionis.

Heretici quod ducendi.

Ducendi vero expensis Communis.

S. Inquisitionis Ministri fides habenda.

Quodnam jus jurandum jurate debeant.

Facultas eorumdem quilibet.

Illorum præcepta ceteris & fictis sint.

Indemnes serventur.

Eorum officium sex mensibus expleatur.

Ipsorum mercedis modo pendenda.

Ad nullum aliud officium compellantur.

Lex 6.

§.7. Officialibus vero prædictis plena fides de his omnibus habeatur, quæ ad eorum officium pertinere noscuntur, aliquo specialiter præstito juramento, probatione aliqua in contrarium non admittenda, ubi duo, vel tres, vel plures præfentes fuerint ex eisdem.

Lex 7.

§.8. Porro cum Officialia hujusmodi eliguntur, jurent hæc omnia exequi fideliter, & pro posse, ac super his semper veram dicere, veritatem, quibus ab omnibus, in his, quæ ad officium eorum pertinent, plenius præcatur.

Lex 8.

§.9. Et tam dicti duodecim, quam Servitores, & Notarii prætaxati, simul, vel divisi, plenariam præcipiendi sub poena, & banno, quæ ad officium suum pertinent, habeant potestatem.

Lex 9.

§.10. Potestas autem, vel Rector teneatur habere firma, & rata omnia præcepta, quæ occasione officii sui fecerint, & poenas exigere non servantium.

Lex 10.

§.11. Quod si dictis Officialibus a liquo tempore aliquid damnus contigerit, in personis, vel rebus, pro suis officiis exequendis, a communi Civitatis, vel loci, per restitutionem plenariam serventur indemnes.

Lex 11.

§.12. Nec ipsi Officialia, vel eorum hæredes possint aliquo tempore conveniri, de his quæ fecerint, vel pertinent ad eorum officium, nisi secundum quod eidem Dioecesano, & Fratribus videbitur expedire.

Lex 12.

§.13. Ipsorum autem officium duret tantummodo per sex menses, quibus completis Potestas teneatur totidem subrogare Officialia secundum formam præscriptam, qui prædictum officium secundum formam eandem, in aliis sex mensibus sequentibus exequantur.

Lex 13.

§.14. Sane ipsi Officialibus dentur de Camera communis Civitatis, vel loci, quando exeunt Civitatem, aut locum pro hoc officio exequendo, unicuique pro qualibet decem & octo Imperiales in pecunia numerata, quos Potestas, vel Rector teneatur eis dare, vel dari facere infra diem tertium, postquam ad eandem redierint Civitatem, vel locum.

Lex 14.

§.15. Et insuper habeant tertiam partem bonorum hereticorum, quæ occupaverunt, & mulctarum, ad quas fuerant condemnati, secundum quod inferius continetur, & hoc salario sint contenti.

Lex 15.

§.16. Sed ad nullum aliud, quod istud officium impediatur, vel impedire possit, ullo modo officium, vel etiam exercitium, compellantur.

Lex 16.

§.17. Nullum etiam Statutum, conditum, vel condendum, eorum officium ullo modo valeat impedire.

Lex 17.

§.18. Et si quis horum Officialium propter ineptitudinem, vel inertiam, vel occupationem aliquam, vel excessum, Dioecesano, & Fratribus prædictis visus fuerit amovendus, ipsum ad mandatum, vel dictum eorum teneatur amovere Potestas, aut Rector, & alium secundum formam præscriptam substituere loco ejus.

Lex 18.

§.19. Quod si quis eorum contra fidem, & sinceritatem officii sui in favorem heretis deprehensus fuerit excessisse, præter notam infamie perpetuæ, quam tamquam notum hereticorum incurrat, per Potestatem, vel Rectorem ad Dioecesani loci, & dictorum Fratrum arbitrium puniatur.

Lex 19.

§.20. Potestas præterea Militem suum, vel alium Assessorem, si Dioecesanus, vel ejus Vicarius, aut Inquisitores a Sede Apostolica deputati, seu dicti Officialia petiverint, cum ipsis Officialibus mittere teneatur, & cum ipsis eorum officium fideliter exercere. Quilibet etiam si præsens in terra, vel requisitus fuerit, teneatur tam in Civitate, quam in jurisdictione, vel districtu quolibet, dare ipsis Officialibus, vel eorum sociis consilium, & juvamen, quando voluerint hereticum, vel hereticam capere, vel spoliare, aut inquirere: seu domum, vel locum, aut aditum aliquem introire pro hereticis capiendis, sub viginti quinque librarum Imperialium poena, vel banno. Universitas autem burgi, sub poena, & banno librarum centum, Villa vero librarum quinquaginta Imperialium pro qualibet vice solvenda in pecunia numerata.

Lex 20.

§.21. Quicumque autem hereticum, vel hereticam, captum, vel captam auferre de manibus capientium, vel capientis ausus fuerit, vel defendere ne capiat: seu prohibere aliquem, intrare domum aliquam, vel turrim, seu locum aliquem ne capiat, & inquiratur ibidem, juxta Legem Padue promulgatam per Fredericum tunc Imperatorem, publicatis bonis omnibus in perpetuum relegatur, & domus illa, a qua prohibiti fuerint sine spe reedificandi funditus destruat, & bona, quæ ibi reperta fuerint, fiant capientium, ac si heretici fuissent ibidem inventi, & tunc propter hanc prohibitionem, vel impeditionem specialem, Burgus componat Communi librarum ducentarum, & Villa librarum centum, & vicinia tam Burgi, quam Civitatis librarum quinquaginta Imperialium, nisi infra tertium diem ipsos defensores, vel defensores hereticorum Potestati captos duxerint personaliter præsentandos.

Lex 21.

§.22. Teneatur insuper Potestas, seu Rector quilibet omnes hereticos, vel hereticas, qui capti amodo fuerint, per Viros Catholicos ad hoc electos a Dioecesano, si fuerit præsens, & Fratribus prædictis, in aliquo speciali carcere tuto & securo, in quo ipsi soli detineantur, securum a latronibus, & bannitis, donec de ipsis fuerit definitum, sub expensis communis Civitatis, vel Locum sui facere custodiri.

Lex 22.

Quando nam, & a quibus sint amovendi.

Qualiter, si deliquerint, puniendi.

Favore omnino Inquisitionis.

Poenæ in non præfentes manuum auxilium.

Vel prohibentes ne capiantur heretici.

Magistratus captos custodiri ubi voluerint Episcopus, vel Inquisitor.

Lex 22.

Assignantes non hereticos pro hereticis quomodo puniendi?

§.23. Si quandoque aliqui, vel aliquae non haeretici pro captis haeticis, ipsis non contradicentibus, fuerint assignati, vel si forsitan assignaverint, praedicti suppositi perpetuo carceri mancipentur, & haeretici nihilominus reddi, & assignari cogantur, & qui hunc dolum fecerint, juxta legem praedictam bonis omnibus publicatis in perpetuum relegentur.

Lex 23.

Capit infra 15 dies Inquisitorum subeant examen.

§.24. Teneatur insuper Potestas, & Rector quilibet omnes haeticos, & haeticas, quocumque nomine censeantur, infra quindecim dies postquam fuerint capti, Dioeclesano, vel ejus speciali Vicario, seu haeticorum Inquisitoribus praesentare, pro examinatione de ipsis, & eorum haeresi facienda.

Lex 24.

Damnatos recipit Magistratus plebanus.

§.25. Damnatos vero de haeresi per Dioeclesanum, vel ejus Vicarium, seu per Inquisitores praedictos, Potestas, vel Rector, vel ejus Nuncius specialis eos sibi relictos recipiat, statim, vel infra quinque dies ad minus, circa eos Constitutiones contra tales servaturus.

Lex 25.

Cogantur haeretici alios haeticos, & erroris conficiis indicere.

§.26. Teneatur praeterea Potestas, seu Rector omnes haeticos, quos captos habuerit, cogere citra membri diminutionem, & mortis periculum, tamquam vere latrones, & homicidas animarum, & fures Sacramentorum Dei, & Fidei Christianae, errores suos expresse fateri, & accusare alios haeticos, quos sciunt, & bonae eorum, & credentes, & receptatores, & defensores eorum, sicut coguntur fures, & latrones rerum temporalium, accusare suos complices, & fateri maleficia, quae fecerunt.

Lex 26.

Domus ubi fuerint inventi dno dno, & Domini illarum puniendi.

§.27. Domus autem, in qua repertus fuerit aliquis haeticus, vel haetica, sine ulla spe reedificandi funditus destruat: nisi Dominus domus eos ibidem procuraverit reperiri. Et si Dominus illius domus, alias domus habuerit contiguas illi domui, omnes illae domus similiter destruantur, & bona, quae fuerint inventa in domo illa, & in domibus illis adherentibus, publicentur, & fiant auferentium, nisi auferentes fuerint in officio constituti. Et insuper Dominus domus illius, praeter notam infamiae perpetuae, quam incurrat, componat Communi Civitatis, vel loci quinquaginta libras Imperiales in pecunia numerata, quam si non solverit, in perpetuo carcere detrudatur. Burgus autem ille, in quo haeretici capti fuerint, vel inventi, componat Communi Civitatis libras centum, & Villa libras quinquaginta, & vicinia tam Burgi, quam Civitatis libras quinquaginta Imperialium in pecunia numerata.

Lex 27.

Quid de fautoribus haeticorum.

§.28. Quicumque vero fuerit deprehensus dare alicui haetico, vel haeticae, consilium, vel auxilium, seu favorem, praeter aliam poenam superius, & inferius praetaxatam, ex tunc ipso jure in perpetuum sit factus infamis, nec in publica officia, seu consilia, vel ad eligendos aliquos ad hujusmodi, nec ad testimonium admittatur, sit etiam intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad haereditatis successorem accedat. Nullus praeterea ei super quo-

cumque negotio, sed ipse alii respondere cogatur. Quod si forte Jurex contiterit, ejus sententia nullam obtineat firmitatem, nec cause aliquae ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit Advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si Tabellio instrumenta confecta per ipsum, nullius penitus sint momenti. Credentes quoque erroribus haeticorum tamquam haeretici puniantur.

Lex 28.

Haeticorum nomina defecti benda, & publicanda.

§.29. Teneatur insuper Potestas, seu Rector, nomina Virorum omnium, qui de haeresi fuerint infamati, vel banniti, in quatuor libellis unius tenoris facere annotari: quorum unum commune Civitatis, vel Loci habeat, & alium Dioeclesanum, & tertium Fratres Praedicatorum, & quartum Fratres Minores, & ipsorum nomina ter in anno, & in concione publica solemniter faciat recitari.

Lex 29.

Eorum filii ad officia inhabiles.

§.30. Teneatur quoque Potestas, seu Rector, filios, & nepotes haeticorum, & receptatorum, defensorum, & fautorum diligenter investigare, eosque ad aliquod officium publicum, seu consilium nullatenus admittere in futurum.

Lex 30.

Magistratus det Inquisitoribus Assessoribus in auxilium.

§.31. Teneantur praeterea Potestas, seu Rector, unum de Assessoribus suis, quem elegerit Dioeclesanus si fuerit praesens, & Inquisitores praedicti ab Apostolica Sede dati, mittere cum eis quodcumque voluerint, & in jurisdictione Civitatis, atque districtu. Qui Assessor, secundum quod praedictis Inquisitoribus visum fuerit, ibi tres, aut plures boni testimonii viros, vel totam viciniam, si eis videbitur, jurare compellat; quod si quos ibidem haeticos civerint, vel bona eorum, quod si quos occulta conventicula celebrantes, seu a communi conversatione fidelium vita, & moribus dissidentes, vel credentes, aut defensores, seu receptatores, vel fautores haeticorum, eos dictis Inquisitoribus studeant indicare. Ipse autem Potestas contra accusatos procedat secundum Leges quondam Frederici tunc Imperatoris Paduae promulgatas.

Lex 31.

Infra decem dies post accusationem poenae contra reos exequenda.

§.32. Teneatur insuper Potestas, seu Rector in destructionem domorum, & condemnationibus faciendis, & in rebus inventis, vel occupatis consignandis, & dividendis, de quibus superius dicitur, infra decem dies, postquam accusatio facta fuerit, haec omnia exequi cum effectu; & condemnationes omnes in pecunia numerata infra tres menses exigere, & dividere illas, sicut inferius continetur, & eos qui solvere non poterint, banno maleficii supponere, & donec solvant, in carcere detinere; alioquin pro his omnibus, & singulis syndicetur, sicut inferius continetur, & insuper teneatur unum de Assessoribus, quemcumque Dioeclesanus, vel ejus Vicarius, & dicti Inquisitores haeticorum voluerint, ad haec peragenda fideliter assignare, & mutare pro tempore, si eis visum fuerit opportunum.

Lex 32.

Poenae praedictae nullo modo relaxentur.

§.33. Omnes autem condemnationes, vel poenae, quae occasione haeresis factae fuerint, neque per concionem, neque per consilium, neque

que ad vocem populi ullo modo, aut ingenio, aliquo tempore valeant relaxari.

Lex 33.

Quid de bonis haeticorum.

§.34. Teneatur insuper Potestas, seu Rector omnia bona haeticorum, quae per dictos Officiales fuerint occupata, seu inventa, & condemnationes pro his exactas dividere tali modo. Una pars deveniat in Commune Civitatis, vel Loci: secunda in favorem, & expeditionem Officii detur Officialibus, qui tunc negotia ipsa peregerint: tertia ponatur in aliquo tuto loco, secundum quod dictus Dioeclesanus, & Inquisitoribus videbitur reservanda, & expendenda per consilium eorumdem in favorem fidei, & ad haeticos extirpandos, non obstante hujusmodi divisioni Statuto aliquo, condito, aut condendo.

Lex 34.

Caveat ne haeticus recedat.

§.35. Si quis autem de cetero aliquod istorum Statutorum, aut Constitutionum attentaverit delere, diminuire, vel mutare, sine auctoritate Sedis Apostolicae speciali, Potestas, seu Rector, qui pro tempore fuerit in illa Civitate, vel Loco, teneatur eum tamquam defensores haeticorum publicum, & fautores, secundum formam praescriptam perpetuo publice infamare, atque punire in libris quinquaginta Imperialium in pecunia numerata, quam si exigere non poterit, eum maleficii banno supponat, de quo eximi non valeat, nisi solverit duplam, diste pecuniae quantitatem.

Lex 35.

De eisdem observandis providet.

§.36. Teneatur sane Potestas, seu Rector infra decem dies sui regiminis syndicare praecedentem proximae Potestatem, vel Rectorem, & ejus etiam Assessores, per tres Viros Catholicos, & fideles, electos ad hoc per Dioeclesanum, si fuerit praesens, & per Fratres Praedicatorum, & Minores de omnibus his, quae in Statutis istis, seu Constitutionibus, & Legibus contra haeticos, & eorum complices editis continentur, & punire ipsos si exarserint, in omnibus, & singulis, quae omiserint, & cogere restituere de propria facultate; non obstante si per aliquam licentiam consilii, vel alterius cujuslibet a syndicatione fuerint absoluti.

Lex 36.

Statuta his contraria irrita.

§.37. Jurabunt autem praedicti tres Viri bona fide syndicare praefatos de omnibus supra dictis.

Lex 37.

Haec autem, quae in libris describitur.

§.38. Ceterum teneatur Potestas, seu Rector cujuslibet Civitatis, vel Loci, delere, seu abradere penitus de Statutis, vel Capitalibus communis, quodcumque Statutum, conditum vel condendum, inveniatur contradicere istis Constitutionibus, seu Statutis, & Legibus quomodolibet obviare: & in principio, & in medio sui regiminis, haec Statuta, seu Constitutiones, & Leges in publica concione solemniter facere recitari; & etiam in aliis locis extra Civitatem suam, vel Locum, sicut Dioeclesano, seu Inquisitoribus, & Fratribus supra dictis visum, fuerit expedire.

Lex 38.

Haec autem, quae in libris describitur.

§.39. Porro haec omnia Statuta, seu Constitutiones, & Leges, & si quae aliae contra haeticos, & eorum complices, tempore aliquo auctoritate Sedis Apostolicae condentur, in quatuor

voluntatibus unius tenoris debeant contineri: quorum unum sit in Statutario communis cujuslibet Civitatis, secundum apud Dioeclesanum, tertium apud Fratres Praedicatorum, quartum apud Fratres Minores, cum omni sinceritate serventur, ne possint per falsarios in aliquo violari.

Datum Perusii Idibus Maji, Pontificatus nostri anno nono.

Sequitur declaratio dictae Constitutionis.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Praedicatorum, Inquisitoribus haeticae pravitatis in Provincia Lombardiae, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum in Constitutionibus nuper a nobis contra haeticos promulgatis, inter alia contineri dicatur expresse, ut domus, in qua haeticus, vel haetica inventus fuerit, ac ei contigua, si fuerint ejusdem Domini, sine spe reparationis funditus destruantur, nostro petitis certificari responso, quid sit de turribus in casu hujusmodi observandum.

§.2. Ad quod breviter respondemus, quod nostrae intentionis extitit, & existit, ut in eo casu, idem in turribus, & in domibus judicium observetur.

§.3. Lignamina vero, lapides, & tegulae domorum, & turrium, quae taliter destruentur, eo modo distribui decernimus, quo res alias ibidem inventas dividi mandamus in Constitutionibus aucte dictis.

Datum Anagninae quarto Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno duodecimo.

XXVIII.

Ecclesia Sanctae Mariae de Ara-Coeli in Urbe, ac Monasterium prope illam constitutum Fratrum Ordinis Minorum Sancti Francisci conceditur.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ministro, & Fratribus Minoribus Ecclesiae Sanctae Mariae de Capitolio in Urbe.

Is, quae auctoritate nostra provide facta sunt, libenter adjicimus Apostolici muniminis firmitatem, ut intemerata consistant, quae nostro sunt praesidio communita. Cum enim sicut ex parte vestra fuit propositum coram nobis, olim Venerabili Fratri R. Ostien., & Vellitren. Episcopo, & dilecto filio nostro S. Tituli Sanctae Mariae Transiberim Presbytero Cardinali tunc Vicario nostro in Urbe nostris dederimus litteris in mandatis, ut Ecclesiam, & Monasterium Sanctae Mariae de Capitolio in Urbe, tunc Ordinis Sancti Benedicti, de quibus duxeramus vobis de Fratrum nostrorum consilio providendum cum hortis, & aliis appendiciis suis sitis juxta Monasterium ipsum, auctoritate nostra vobis assignarent, ac vos in corporalem possessionem inducerent, & tuerentur.

Dat. die 19. Maji 1252. Pontific. Anno IX.

Quod de haeticorum domibus statum est intelligendum etiam de turribus.

Est addendum in nov. edit. Tom. 3. pag. 205.

Exordium.

Mandatum PP. de Minoribus in Monasterium de Ara-Celi immittebat.

Mandata Pontificis ad plebem Delegati.

tur inductos contradictores, & rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo; Idem Episcopus, & Cardinalis vobis dictum Monasterium cum eisdem hortis, & appendiciis auctoritate huiusmodi assignantes vobisque inductis in corporalem possessionem ipsorum, ne super praedictis appendiciis possit in posterum ab aliquo dubitari, inspecto privilegio fel. rec. Anacleti Papae Praedecessoris nostri in quibus ipsius Monasterii termini, & appendicia plenius limitantur, provida, & diligenti deliberatione super his habita praefatum Monasterium cum suis appendiciis, & limitibus describendo, ea iuxta eisdem privilegii tenorem ceteris finibus designarent, prout in ipsorum Episcopi, & Cardinalis litteris confectis exinde, quas de verbo ad verbum praesentibus inferi fecimus, plenius continetur.

Nos igitur vestris supplicationibus inclinati quod ab eisdem Episcopo, & Cardinali factum est in hac parte ratum, & gratum habentes, id auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitus, eadem auctoritate tradentes, & concedentes in perpetuum Cardinali, qui pro tempore fuerit Gubernator vestri Ordinis directum Dominium plenum, & possessionem eorundem appendiciorum, omnibus quocumque temporaliter obveniant de eisdem Parochia, & Parochianis Sanctae Mariae de Capitolio, Sedis Apostolicae, ac nostro beneplacito reservatis; necnon, & statuentes quod liceat vobis in ipsis appendiciis, & per ipsas Domos, Officinas, Hortos, Vias, Plateas, & alias commoditates facere vobis utiles, & honestas ubicumque, quando-cumque, & qualitercumque videritis expedire, nec aliquis, cui census huiusmodi in posterum conferri contigerit, occasione non soluti, vel solvendi census, quos quantum ad eam partem ipsorum appendiciorum, quam in huiusmodi usus vestros convertendam duxeritis, penitus annullamus vos super hoc possit aliquatenus impedire.

Tenor autem litterarum ipsarum talis est: Misericordie Divinae R. Oltien., & Vellitren. Episcopus, & S. Tituli Sanctae Mariae Transyberim Presbyter Cardinalis Viris Religiosis dilectis in Christo. . . Ministro. . . Custodi. . . Guardiano, & aliis Fratibus Minoribus in Urbe morantibus, salutem, & sinceram in Domino charitatem, Mandatum Apostolicum recepimus in hunc modum: Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri . . . Episcopo Oltien., & dilecto filio S. Tituli Sanctae Mariae Transyberim Presbytero Cardinali Vicario nostro in Urbe, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Lampas insignis coelestium exemplarium adornata fulgoribus rutilans in Domo Dei corusco sydere novae lucis, quam ad illuminationem Fidei divini cultus augmentum, & Sponsae Christi multiformem pulchritudinem ampliandam in dilectis filiis Fratibus Ordinis Minorum Religiose institutionis redivivus fervor accendit, illic praesertim in serie luminarium Ecclesiastici firmamenti habere non debet incongruam situs incommodi stationem, ubi providentia disponente divina primitiva surgentis Ecclesiae fundamenta quiescant, & per individuos paris triumpho co-

Innocentius hanc confirmavit, Car. Praedecessor Ordinis episcopi Monasterii ad iudicandum.

Litterae Delegatorum exco-citiales.

Litterae Praeceptorum Papae Delegati.

mites sublimitas eminet Apostolici Principatus. Cum itaque ab eisdem Ordinis Fratibus in Urbe degentibus diversa ibidem loca, & ipsorum habitationi minus accommoda incolantur nos eisdem, quorum approbata suis Fratibus, & clara Religio intimis Ecclesiasticae maternitatis amplexibus est fovenda, de Fratrum nostrorum consilio locum idoneum decrevimus providendum, ubi pariter in continuo charitatis solatio conviventes pacificis studiis commodius, atque gloriosius intendere valeant pacis humiles professores. Quo circa discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus Monasterium Sanctae Mariae de Capitolio in Urbe Ordinis Sancti Benedicti cum hortis, & aliis suis appendiciis, iuxta illud, necnon libris, & ornamentis ipsius, auctoritate nostra eisdem Fratibus ibidem sub Ordinis sui observantia domino servituri in usus perpetuos assignantes, eos in praedictorum possessionem corporalem inducere, ac inductos defendere procuratis; amotis idem Monachis, qui sunt ibi, & per alia Ordinis sui Monasteria congrue collocatis, contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, non obstantes Apostolicae Sedis indulgentia quibuscumque concessa, quod excommunicari, aut interdicti, aut suspendi absque mandato nostro non possint, aut quavis alia per quam mandati huiusmodi effectus impediri super iis valeat, vel differri, & de qua plenam, vel de verbo ad verbum oporteat in litteris nostris fieri mentionem. Quod si non ambo iis exequendis potuerit interesse, aliter vestrum ea nihilominus exequatur. Datum Lugduni sexto Kalendas Julii Pontificatus nostri Anno septimo.

Cum igitur vobis, & in vobis Ordini Fratrum Minorum, secundum tenorem mandati Apostolici Ecclesiam, Monasterium, & locum Sanctae Mariae de Capitolio, cum Domibus, & appendiciis suis per Venerabilem Fratrem Episcopum Efulan. & Viros providos, & discretos Joan. de Civitella Domini Papae Cappellanum, & B. Sanctorum Cyri, & Joannis Archipresbyterum Joannem Rogerii Basilice Principis Apostolorum, & Andream Buccellam Sanctae Mariae Majoris de Urbe Canonicos iusserimus assignari, ac ipsi secundum tenorem mandati Apostolici, & nostri ea vobis assignaverint sine mora de ipsis appendiciis, sicut frequentur in similibus agitur, ab aliquibus videlicet, quae sint illa in posterum dubitentur, diligenti collatione, ac deliberatione inter nos habita, viso quoque, ac diligenter inspecto, & a nobis considerato perspicaciter, & plenius intellecto privilegio felicis recordationis Domini Anacleti Papae Secundi, in quo iura Monasterii continentur, quod continet in hunc modum. Anacletus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectio in Christo filio Joanni Abbati Sanctae Dei Genitricis, & Virginis Mariae, Sanctique Joannis Baptiste in Capitolio, suisque successoribus regulariter promovendis in perpetuum. Quod in Apostolicae Sedis administratione, licet indigni, constituti iudicemur, Religiosorum Virorum piis petitionibus, iusto benignitatis intuitu assensum nos praebere convenit, quatenus, quae religionis prospectu postulata cernuntur, nostrae concessio-nis vigore clarescant, ac firma in posterum per-

Monasterium de Ara-Celli Minoris dandam.

Sequitur Litterae Delegatorum.

Anacleti PP. Litterae, quibus huius Monasterium Monachis Benedictinis conceditur.

Antiqui Monasterii huius termini.

petuitate ferventur. Tuis igitur dilecte in Christo filii Joannes Abbas, & Fratrum tuorum precibus annuentes, commisso tibi eisdem Dei Genitricis Monasterio, concedimus, & confirmamus totum Montem Capitolii in integrum, cum Caes, Cryptis, Cellis, Curtibus, Hortis, Arboribus fructiferis infructiferis, cum Porticu Cancellariae, cum terra ante Monasterium, qui locus nudinarum vocatur, cum parietibus, petris, & columnis, & omnibus ad eum generaliter pertinentibus; qui istis finibus terminatur a primo latere Via publica, quae ducit per cli-vium argentarii, qui nunc descensus Leonis Prothii appellatur: ab alio latere Via publica, quae ducit sub Capitolium, & exinde descendit per limitem, & appendicem super Hortos, quos olim Ildebrandus, & Joannes Diaconus, & haereditas Joannes de Guinico tenuerunt usque ad templum majus, quod respicit super Alefantum: a tertio latere Ripae, quae fuit super Fontem de Macello, & resolventes se per appendices suas super Canapara, usque in Carnarium Sancti Theodori, a quarto vero latere ab eodem Carnario ascendit per caveam, in qua est petra versificata, exinde descendit per hortum Sancti Sergii, usque in hortum, qui est sub Cancellaria veniens per gradus centum usque ad primum asinum. Circa vero eundem montem concedimus, & confirmamus tibi, tuisque successoribus Domos, Casalinas, Cryptas, Ergasteria in mercato, totum Montem praedictum Capitolii in integrum, & cetera omnia, quae in monte, vel circa montem sunt, iuxta tenorem praefati privilegii supra dictum. Appendicia praetacta fore intelligimus, dicimus, & tenore praesentium declaramus concedentes, ut sicut ea praefatum Monasterium retroactis temporibus possedit, & habuit de consuetudine, & de jure, vel de aliquo privilegio speciali, possit eadem Ecclesia Sanctae Mariae de Capitolio vobis in ea existentibus cum omni jure praedicta omnia licite perpetuo possidere. Non intendentes per hanc interpretationem, seu declarationem praetactae Ecclesiae novam jus dare, sed vetus tantummodo conservare, sine omni praedictio joris illorum, qui infra praedictos confines tenuerunt haecenus, vel nunc tenent, in cuius rei testimonium, & memoriam habendam in posterum praesenti scripto nostro fecimus, apponi sigilla. Datum decimo-quarto Kalendas Decembris Pontificatus Domini Innocentii Papae Quarti Anno VIII.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostrae confirmationis, & concessionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Perusii secundo nonas Julii Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Clausula.

Dat. die 6. Julii 1252. Pont. An. X.

De cautione praestanda a fautoribus haereticorum, ad fidem redeuntibus, & de applicatione poenarum, in casu conventionis statutum ab Albanensi Episcopo confirmat.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Provinciali Ordinis Praedicatorum, & Inquisitoribus haereticae pravitatis in Lombardia, Romandiola, Marchia Anconitana, & Tervisina, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum Venerabilis Frater noster Albanensis Episcopus auctoritate nostra super extirpatione pravitatis haereticae inter alia duxerit statuendum, ut Inquisitores haereticorum in Provincia Lombardia, a credentibus, fautoribus, receptatoribus, & defensoribus haereticorum ad obedientiam Ecclesiae redeuntibus, sub poena pecuniaria cautionem exigerent, quod Fidem Catholicam firmiter teneant, & ulterius favorem aliquem haereticis non impendant, & nos Statutum huiusmodi approbavimus, ex abundantia ut firmior vester maneat in hac parte processus, praedicta vobis, & his, quos in huiusmodi contigerit ministerio subrogari auctoritate praesentium duximus committenda.

Datum Perusii quarto Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno decimo.

Archiepiscopus, & Episcopus, ut ex multa pecuniaria haereticorum Inquisitoribus sumptus suppedient.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus, Archiepiscopis, & Episcopis per Lombardiam Provinciam constitutis, praesentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum per nostras vobis mandemus litteras, ut haereticorum credentes, fautores, receptatores, & defensores, qui post praestitam cautionem, quod Fidem Catholicam firmiter teneant, & ulterius haereticis favorem, aliquem non impendant, in id quod abjuraverant, sunt relapsi, & quos in posterum relabi forte contigerit, ad solvendam poenam ab ipsis promissam, iuxta ordinationem Venerabilis Fratris nostri Albanensis Episcopi auctoritate Apostolica factam, per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellatis: fraternitati vestrae per scripta Apostolica mandamus, quatenus de his, quae taliter recipere vos contingerit, dilectis filiis Priori Provinciali Ordinis Praedicatorum, & Inquisitoribus haereticae pravitatis in Lombardia, Romandiola, Marchia Anconitana, & Tervisina, & substituendis eisdem, in expensis providere curetis ad Inquisitionis huiusmodi officium opportunis.

Datum Perusii tertio Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno decimo.

Dat. die 29. Januar. 1253. Pont. An. X.

Dat. die 30. Januar. 1253. Pont. An. X.

SS. Canonis adhibetur.

diuntur, quodque a suis oculis, squamas non abijciunt coenatis, ut verum lumen videant, & sequantur.

§.9. Ceterum quia convenit, ut quem Dominus in Coelo magnificat, Mundus colat, Nos de sanctitate vite, ac veritate miraculorum ipsius Martyris inquiri fecimus diligenter. Et quia post inquisitionem solertem, studiosam examinationem, & discussionem solemnem, plura & majora de ipso comperimus, quam insinuat fuisse, cum de communi fratrum nostrorum, & Prælatorum omnium, tunc apud Sedem Apostolicam existentium, consilio & assensu confisi, de Omnipotentis Dei virtute, auctoritate quoque Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, ac nostra, Sanctorum Martyrum catalogo duximus adscribendum.

19. Aprilis festum ipsius celebrandum.

§.10. Ideoque Universitatem vestram monemus, & hortamur attente, per Apostolicam scripta vobis præcipiendo mandantes, quatenus tertio Kalendas Maji festum ejusdem devote, ac solemniter celebretis, & faciatis vestris subditis veneratione congrua celebrari: Ut pia ejus intercessione, & hic a noxiis protegi, & in futuro sempiterna consequi gaudia valeatis.

Indulgentia conceditur, si statim eius sepelitur.

§.11. Et ut ad venerabile ipsius Sepulchrum ardentius, & affluentius Christiani Populi confluat multitudo, ac celebrius ejus Martyris colatur festivitas, omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui cum reverentia illuc in eodem Festo annoatum accesserint, ipsius suffragia peturi, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, annum unum, & quadraginta dies: accedentibus vero annis singulis ad prædictum Sepulchrum infra ejusdem Festi quindenam, quadraginta dies, de injuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Dat. die 14. Martii 1253. Pont. An. X.

Datum Petrus, nono Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno decimo.

XXXII.

Illud Emptum in Bullar. Ordinis.

Confirmatio formæ eligendi Priorem Generalem Fratrum Ordinis Eremitarum Sancti Augustini eisdem a Cardinali Sancti Eustachii præscripta.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Prioribus, & Fratribus Ordinis Eremitarum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Admonet nos cura suscepti regiminis, & auctoritas Pontificalis inducit, ut & plantare Sacram Religionem, & plantatam fovere summopere debeamus, quod utilius tunc exequimur, si ea, que sunt recta, nutrimus, & corrigimus, que profectum virtutis impedire noscuntur.

Cardinali S. Eustachii demandatum ab Innocentio examinem formæ electionis Prioris Generalis.

§.1. Quia vero diversitas formæ, quam Fratres vestri Ordinis in profitendo, & eligendo sibi Priorem Generalem servabant, diversitatem inducebat etiam animorum, & per consequens scandalum generabat, post diversas electiones, & cessiones factas de Prioribus in Ordine ipso, & diversos processus super his habitos, Nos, ad quos spectat errata corrigere, ac nutrire dire-

ctis, cupientes paci, & tranquillitati vestre paternæ sollicitudine providere, dilecto filio nostro G. Sancti Eustachii Diacono Cardinali, cui dudum generalem curam Ordinis prædicti commisimus, examinationem electionis celebratæ in Generale Priorem ejusdem Ordinis, de dilecto filio Fratre Lanfranco Mediolanensi, tunc Priore Domus vestre Bononiensis, & processum eorumdem, duximus committendam.

Idem Cardinalis legem, sancit in hujusmodi electionibus servandam.

§.2. Cum igitur idem Cardinalis de mandato, & auctoritate nostra, de præfato L. quia eam invenit celebratam canonicè confirmatam super professione, ac electione, necnon & nominatione Prioris ipsius Ordinis, faciendis de cetero, ac aliis articulis, eadem auctoritate statutum edidit providum, & honestum, prout in ipsius Cardinalis litteris inde confectis plenius continetur.

Eam confirmat Pontifex.

§.3. Nos vestris supplicationibus inclinati, quod ab eodem Cardinale super his factum est, ratum, & gratum habentes, id auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communitus, tenorem litterarum ipsarum præsentibus de verbo ad verbum inseri faciendo, qui talis est.

Cardinalis S. Eustachii Litteræ.

§.4. Guillelmus misericordie divina S. Eustachii Diaconus Cardinalis Religiosis Viris, & dilectis in Christo universis Prioribus, & Fratribus Ordinis Eremitarum, tam præsentibus, quam futuris in perpetuum. Variam . . . Ordinis vestri formam in profitendo, & eligendo sibi Priorem Generalem sectantes, in variam inter se dissensionis materiam inciderunt, propter quod necessarium existit, in hac parte vobis, & eidem Ordini per Apostolicæ Sedis providentiam subveniri. Sane ad audientiam Domini Papæ pervenit, quod bonæ mem. . . in Ordine vestro primam apud Budriolum Casenatis Diocesis, de concessione Diocessani loci ejusdem, domum incepit, & dum fama conversationis ejus per loca vicina crebresceret, & plurimi converterentur ad eum, Ecclesiam in honorem Beate Mariæ Virginis construxit ibidem. Crescente autem numero, merito hujusmodi convertorum receptorum per eos in diversis partibus, in quibus mansiones construxerant, extitit propagata.

Prima Ordinis Domus apud Budriolum.

§.5. Cum autem iidem Religiosi aliquam de approbatis Regulam non haberent, quidam ex eis accedentes ad Sedem Apostolicam, obtinuerunt ab ea Beati Augustini Regulam sibi dari, & sic ex tunc ceperunt regularibus observantibus insruari, & regulariter se habere. Et quia eorum habitus, quo habitui Fratrum Minorum videbatur conformis, apud aliquos scandalum quodammodo suscitabat; de mandato, & auctoritate duorum Cardinalium, qui tunc in partibus Lombardie Legationis fungebantur officio, nigrum, quem gestatis adhuc habitum, elegerunt.

Dat. ei a Sede Apost. Regula S. Augustini, & habitus forma.

§.6. Qui cum jam vocarentur Fratres Eremitæ Joannis Boni Ordinis S. Augustini, Novitii, qui recipiebantur ab ei profitentibus hoc modo, Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & Beate Mariæ, & tibi Priori Fratrum Eremitarum Sanctæ Mariæ de Casena, tuisque Successoribus usque ad mortem, secundum Regulam Beati Augustini, & Constitutiones Fratrum istius loci. In hac vero forma

Incantamentum præfati loci, tunc a Novitii.

Prior Ordinis ante non diversus a Priori Casenatis.

ma Professionis, ubi dicebatur (istius loci) auctoritate generalis Capituli eorumdem Fratrum (istius Ordinis) postmodum dictum, fait.

§.7. Cumque dictus Frater Joannes Bonus, qui per plures annos Fratribus prædictis præfatur, & Fratres ipsi eidem tamquam Institutori Ordinis ipsorum reverenter intenderant, curæ ipsorum, que per excrecentem numerositatem subditorum excreverat, cedere aspiraret, Fratre Matthæo, & quibusdam aliis Fratribus suis assumptis, ad Episcopum accessit, qui Episcopus dictum Fratrem Matthæum præsentatum sibi ab eisdem Fratre Joanne Bono, & aliis in Priorem dictæ Domus, & per hoc in Generale totius Ordinis, sicut dicitur, confirmavit. Quo in Religione prædicta annis pluribus tamquam Generali Priore generaliter ministrante, quamplures intraverunt Religionem eandem, & secundum formam professionis præscriptæ, quamquam nonnulli ex eis Fratri Matthæo prædicto simpliciter tamquam Generali Priori, non tamquam Priori Sanctæ Mariæ prædictæ de Casena, se profiteri principaliter crederent, sunt professi.

Id confirmatur litteris Apostolicis.

§.8. Interea duo Fratres professionis prædictæ, Lugdunum ad Sedem Apostolicam venientes, generalem coram Ordinis vestri a Domino Papa nobis obtinuerunt committi, & privilegium quoddam commune, in cujus titulo scribebatur, Priori Fratrum Eremitarum Sanctæ Mariæ de Casena, eique subiectis Prioribus, & Fratribus universis, a Sede reportarunt eadem.

Et diversitate Priorum, suborta in Ordine contentio.

§.9. Prædictus denique Frater Matthæus prudenter attendens, quod in administratione curæ, quam assumpserat, sine scandalo diutius remanere non poterat, eo quod ad eandem curam a quibusdam Fratribus Minoribus sufficiens haberetur: vocatis Prioribus, & Fratribus omnibus de Ordine vestro, quorum intererat, generale Capitulum apud Ferrariam congregavit. Sed inter ipsum Fratrem Matthæum, & Fratres de Casena, ac quosdam alios Priores, & Fratres de Romaniola super cessione ipsius F. Matthæi, antequam eligerent Diffinitores generalis Capituli, secundum tenorem Constitutionum ipsius Ordinis, & celebratione Capituli ejusdem contentione suborta, dicti Fratres de Casena, & alii contra præceptum, ejusdem Fratris de ipso Capitulo tamquam dissentientes, & contradicentes, ne generale Capitulum fieret, exierunt. Ipse vero Frater Matthæus nihilominus Diffinitoribus electis prædictis, in manibus eorumdem cessit administrationi generali, quam exercuerat, & . . . si quod in confirmatione sua ab Episcopo Casenate acceperat, in manibus Nuntii ejusdem præsentis ibidem publice resignavit: sicque hujusmodi cessione, ac resignatione receptis, quidam Fratres ex iis, qui ibidem aderant, ad eligendum Priorem Generalem assumpti Fratrem Ugonem Mantuanum in Generale Priorem totius Ordinis elegerunt. Per illos autem, qui remanserant, statutum fuit in eodem Capitulo, ut omnes, qui ex tunc in Ordine ipsorum profiteri deberent, profiterentur hoc modo, Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & Beate Mariæ, & tibi Priori Generali Fratrum Eremitarum Joannis Boni.

Hinc electus Prior Generalis apud Ferratiam.

Mutatque verba Professionis.

§.10. Post hæc autem vir Venerabilis Aquilejensis Electus, tunc in Lombardia Legatus Apostolicæ Sedis electionem hujusmodi confirmavit; Fratres vero de Casena, & quidam alii de Romaniola adherentes eidem, apud Casenam convenientes in unum, & tam consuetudini, qua Prior Fratrum S. Mariæ de Casena prædictæ per Fratres Ordinis ad locum ipsam, tamquam ad primum, & principalem, a quo idem Ordo processerat, eligi, & Generalis Prior propter hoc merito esse, & appellari solebat, quam titulo prædicti privilegii, primo in Ordine ipso obtenti, in quo prædicto Priori de Casena scribebatur principaliter, inherentes, Fratrem Marcum Casenatem in Priorem dictæ Domus, & per hoc in Generale Priorem totius Ordinis, elegerunt; ac electionem, quam de ipso fecerant, obtinuerunt confirmari per Episcopum Casenatem.

Fratres autem Domus Casenæ alium eligunt Priorem, quorum vocari quocumque volunt Generalem.

Scandala in exorta.

§.11. Diversis igitur in Ordine vestro assumptis Generalibus Prioribus, & adversis, alter in illos, qui obediebant alteri, multiplices excommunicationum sententias protulerunt; ex quibus nonnulli celebraverunt divina, & excommunicati taliter ad Sacros Ordines sunt promoti. His autem temporibus prædictus Frater Ugo proprios Nuntios ad Apostolicam Sedem transmittens, mutationem Professionis prædictæ, & id, quod super electione sua per præfatum Legatum factum extiterat, prout proinde facta fuerat, per eandem Sedem obtinuit confirmari, Quoddam etiam privilegium tunc obtinuit, quod in nullo alio, quam in titulo erat a priori divisum.

Tandem ad Card. Proc. Curatores missi, cuius cura nonnulli sancta legat.

§.12. Cum autem Ordo vester in diversas partes divisus, inter multiplices contentiones, & discordias, in ipso exortas fere per triennium fluctuaret, tandem Fratres ipsius Ordinis cupientes unitatem, & pacem in eodem Ordine reformari, quatenus ex se ipsis Procuratoribus constitutis, illos ad Curiam Romanam, & ad Nos specialiter tamquam ad Patronum sui Ordinis transierunt. Sed quia tunc eos per nos commode non poteramus audire, præsentibus Viris Electo Paduano, & Fratri Simoni Mediolanensi Leçtori de Ordine Minorum Cappellanis, & sociis nostris commisimus, ut Procuratores eosdem super his, que vellent proponere, diligenter audirent, & prout studiosius possent, Ordinem ipsum ad statum unitatis, & pacis intenderent revocare. Dicti vero Electus, & Frater Simon statu, & conditionibus Ordinis per prædictos Procuratores plenius intellectis, quædam in Ordine ipso, pro bono statu ejusdem super certis articulis de assensu Procuratorum ipsorum pronuntiaverunt servanda, & tandem Procuratores ipsos concordés ad propria remiserunt.

Bononiæ habitus Gen. Capituli necque electus officio cedat.

§.13. Quibus ita remissis, præfati Ugo, & Marcus, qui pro Generalibus Prioribus se gerebant, & alii Fratres, qui obediebant eisdem, de communi voluntate omnium, generale Capitulum apud Bononiam celebrarunt, in quo videlicet Capitulo, ordinatione, que per prædictos Electum Paduanum, & Fratrem Simonem tradita fuerat, & lecta, & Diffinitoribus Capituli generalis electis, prædictus F. Marcus propeavit Casenam, & in manibus Episcopi Casenatis cessit Prioratus loci ejusdem, in quo per ipsum Epi-

Electus inq; alius Prior Generalis.

Statutum ut Prior Generalis in posterum nominetur sine additione aliqua.

Cetero vero Priori ad decessans instituentibus illi fiat subiecti.

Forma professionis facienda.

Episcopum fuerat confirmatus, & per eundem a cura Prioratus ipsius extitit absolutus. Frater vero Ugo, qui per Sedem Apostolicam confirmatus fuerat in manibus Magistri Bernardi Canonici Bononiensis Domini Papae Cappellani, cui auctoritate Apostolica commissum extiterat, quod reciperet cessionem ejusdem, administrationi, & officio cessit.

14. Cessionibus itaque hujusmodi taliter expeditis, Priores de ipso Capitulo secedentes in parte, prout spectabat ad eos, ad tractandum de electione futuri Generalis Prioris, in quatuor Fratres de ipso Capitulo, qui deberent Generalem Priorem eligere, consenserunt. Illi autem Spiritus Sancti gratia invocata, Fratrem Lanfranchum Mediolanensem, tunc Priorem domus vestrae Bononiensis, in Priorem Generalem Ordinis vestri unanimiter, & concorditer elegerunt. Electio cujus approbata per communem consensum omnium de ipso Capitulo, fuit ad Sedem Apostolicam per Procuratores ipsius Capituli confirmanda delata, cujus electionis, & eorum, quae superius sunt narrata processum, nobis Dominus Papa examinandum, & plenius intelligendum commisit. Unde nos praemissis omnibus intellectis, ea in ipsius Domini Papae, & Fratrum suorum praesentia fideliter retulimus, & recitavimus diligenter.

15. Nos itaque de speciali mandato, & auctoritate ejusdem Domini, electionem praedicti Fratris Lanfranchi, quam invenimus celebratam canonice, ac ipsum Fratrem Lanfranchum in Generalem Priorem vestri Ordinis confirmamus. Eadem auctoritate nihilominus statuente, ut idem Prior, & quilibet ejus successor in perpetuum, qui quidem cum eligendus fuerit secundum sanctiones canonicas, & statuta vestri Ordinis eligatur, & electionis suae confirmatio nem ab Apostolica Sede, seu a Legato ipsius dumtaxat recipiat. Generalis Prior Ordinis Eremitarum, sine alicujus certi loci, vel proprii nominis expressione, de cetero deberet appellari, & citamquam Priori Generali eorum omnes Priores, & Fratres ipsius Ordinis, qui etiam nominentur simpliciter, Fratres Ordinis Eremitarum, in omnibus humiliter obediant, & intendant.

16. Prior quoque S. Mariae de Casena, & alii Priores vestri Ordinis, qui consueverunt in Prioratibus suis institui per Dioecanos Locorum, per eosdem instituantur in eis, & tam Prior Generalis, quam alii Provinciales, & Conventuales Priores ejusdem Ordinis, Episcopi, in quorum Dioecibus degunt, in iis, quae ad jurisdictionem Episcopalem pertinent, intendant reverenter, & respondeant, prout debent, ita tamen quod iidem Episcopi contra ipsum Priorem Generalem, inconsulto Romano Pontifice, nil attentent.

17. Fratres etiam, qui de cetero in Ordine vestro debuerint profiteri, eidem Priori Generali, vel certo ejus Nuntio profiteantur hoc modo. Ego N. facio professionem, & promitto obedientiam Deo, & Beatae Mariae Virgini, & tibi Priori Generali Ordinis Eremitarum, tuisque successoribus usque ad mortem secundum Regulam Beati Augustini, & Constitutiones Fratrum istius Ordinis. Non obstantibus Professionibus, & consuetudinibus quibuslibet, ubicum-

que in Ordine vestro aliter haecenus observatis, seu privilegiis, & indulgentiis, ac confirmationibus Apostolicis cuicumque loco, vel persona ab Apostolica Sede concessis, quae cassa, & vacua, & nullius esse momenti de cetero auctoritate decernimus supradicta, seu conditione, quam praedictus Episcopus Casenas in concessionibus, quam fecit Fratri Joanni Bono de loco Ecclesiae Sanctae Mariae de Casena praedictae apposuisse, refertur, quod nec ipse Frater Joannes Bonus, nec aliquis ejus Successor possit locum, & Ecclesiam praedictam alicui loco supponere, vel personae; aut quod Priores dicti loci fuerint in eo per eundem Episcopum aliquando pro Generalibus Prioribus vestri Ordinis confirmati.

18. Cum illis autem de Ordine vestro, qui alius Prioribus Generalibus aliter, sive quocumque modo in eodem Ordine haecenus fuit profecti dispensamus auctoritate praefata, & decernimus, quod dicto Fratri Lanfranco, tamquam Priori Generali eorum, ejusque successoribus in omnibus ad obedientiam, & reverentiam teneantur.

19. In privilegio quoque Ordinis vestri, hujusmodi titulus de cetero apponatur. Innocentius Episcopus &c. Dilectis filiis Priori Generali Ordinis Eremitarum, ac aliis Provincialibus, & Conventualibus Prioribus, Conventibus quoque, ac aliis Fratribus universis sibi subiectis, tam praesentibus, quam futuris eremiticam vitam professis in perpetuum. Ad praemissorum autem omnium memoriam, & perpetuam firmitatem, praesentem paginam fecimus sigilli nostri munimine roborari. Datum Perusii sexto Idus Januarii, Anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio, Pontificatus Domini Innocentii Papae Quarti, anno decimo, Indictione undecima.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae Confirmationis infringere, vel ea ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Perusii septimo Kalendas Maji, Pontificatus nostri anno decimo.

XXXIII.

Approbatio Regulae a Beato Francisco traditae Sanctae Clarae, & aliis Sororibus.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Christo filiabus Sanctae Clarae Abbatissae, aliisque Sororibus, Monasterii Sancti Damiani Assisinas, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Solet annuere Sedes Apostolica piis votis, & honestis petitionibus precibus favore benevolam impartiri. Ex parte liquidem vestra nobis extitit humiliter supplicatum, ut vitae formulam, juxta quam, communiter in spiritu unitate, ac voto altissime paupertatis, vivere deberetis, vobis a Beato Francisco traditam, & a vobis sponte susceptam, Venerabilis Frater noster Ostiensis, & Velleitrensis Episcopus duxerit approbandam, secundum quod

Obedientia Priori Generali praestanda.

Formula in litteris Pontificis servanda.

Clausula.

Das. die 27. Aprilis 1253. Pont. An. X.

Ordinum.

A. B. Francisco Clariss. data Regula.

Ab Episcopo Ostiensis extra ab Innocentio confirmatur.

Mirigatio Ostiensis Episcopi seu eius hac de re littere.

Regulae & vitae Sororum pauperum.

Examinetur recipienda.

quod in ipsius Episcopi litteris plenius continetur, Nos curaremus Apostolico munimine roborare.

1. Devotionis igitur vestrae precibus inclinati, quod ab eodem Episcopo super hoc factum est, & ratum habentes, & gratum, illud auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus, tenorem litterarum ipsarum de verbo ad verbum praesentibus inferi facientes, qui talis est.

2. Raynaldus miseracione divina Ostiensis, & Velleitrensis Episcopus, charissimae sibi in Christo Matri, & filiae Dominae Clarae, Abbatissae Sancti Damiani Assisinas, ejusque Sororibus, tam praesentibus, quam futuris, salutem, & benedictionem paternam. Quia vos, dilectae in Christo filiae, mundi pompas, & delicias contempseritis, & ipsius Christi, ejusque Sanctissime Matris sequentes vestigia, elegistis habitare incluse corpore, & in paupertate summa deservire, ut mente libera possitis Domino famulari; Nos vestrum sanctum propositum in Domino commendantes, votis vestris, & sanctis desideris libenter volumus assensu paterno favore benevolam impartiri. Eapropter vestris piis precibus inclinati, formam vivendi, ac modum sanctae unitatis, ac altissime paupertatis, quam vobis B. Pater Franciscus, verbo & scripto tradidit observandam, praesentibus annotatam auctoritate Domini Papae, & mea, vobis & omnibus in vestro Monasterio succedentibus in perpetuum confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus, quae talis est.

Cap. 1.

Incipit Regula, & forma vitae Ordinis Sororum pauperum, quam Beatus Franciscus instituit. Quae quidem est, Sanctum Evangelium Domini Nostri Jesu Christi observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Clara indigna Ancilla Christi, & plantula Beatissimi Patris Francisci, promittit observantiam, & reverentiam Domino Papae Innocentio, & Successoribus ejus canonice intrantibus, & Ecclesiae Romanae. Et sicut in principio conversionis suae, unacum Sororibus suis promisit obedientiam Beato Francisco, ita eandem promittit inviolabiliter observare Successoribus suis. Et aliae Sorores teneantur semper Successoribus Beati Francisci, & Sorori Clarae, & aliis Abbatissis canonice electis, ei succedentibus obedire.

Cap. 2.

Si qua, divina inspiratione, venerit ad vos, volens vitam istam accipere, Abbatissa Sororum omnium consensum requirere teneatur. Et si major pars consenserit, habita licentia Domini Cardinalis Protectoris vestri, possit eam recipere. Et si recipendam viderit, diligenter examinet eam, vel examinari faciat de Fide Catholica, & Ecclesiasticis Sacramentis. Et si haec omnia credat, & velit ea fideliter confiteri, & usque in finem firmiter observare, & virum non habeat, vel si habet, & jam Religionem intravit auctoritate Dioecese Episcopi, voto continentiae jam exemptae etiam longeva, vel infirmitate aliqua, seu fatuitate, ab hujusmodi vitae observantia non impediende, diligenter exponatur ei tenor vitae vestrae. Et si idonea fuerit, dicatur ei verbum Sancti Evan-

geli, quod vadat, & vendat omnia sua, & ca studeat pauperibus erogare. Quod si facere non potuerit, sufficit ei bona voluntas. Et caveant Abbatissa, & ejus Sorores, ne sollicitae sint de rebus suis temporalibus, ut libere faciat de rebus suis quicquid Dominus inspiraverit ei. Si tamen consilium requiratur, mittat eam ad aliquos discretos, & Deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea capillis tonsis in rotundum, & deposito habitu seculari, concedant ei tres tunicas, & mantellum. Deinceps extra Monasterium, sine utili, manifesta, & probabili causa, eidem exire non liceat. Finito vero anno probationis, recipiatur ad obedientiam, promittens vitam, & formam paupertatis vestrae in perpetuum observare, nulla infra tempus probationis veletur. Mantellum etiam possint Sorores habere pro alleviatione, & honestate servitii, & laboris. Abbatissa vero de vestimentis discrete eis provideat, secundum qualitates personarum, & loca, & tempora, & frigidas regiones, sicut necessitati viderit expedire. Juvencae in Monasterio receptae, infra tempus aetatis legitime toneantur in rotundum. Et deposito habitu seculari, induantur panno religioso, sicut visum fuerit Abbatissae. Cum vero ad aetatem legitimum venerint, induta juxta formam aliarum, faciant professionem suam. Et tam ipsae, quam alii Novitiae, Abbatissa sollicite Magistram provideat de discretioribus totius Monasterii, quae in sancta conversatione, & honestis moribus juxta formam professionis vestrae, eas diligenter informet. In examinatione, & receptione Sororum ferventium extra Monasterium, servetur forma praedicta, quae possint portare calceamenta. Nulla vobiscum residentiam faciat in Monasterio, nisi recepta fuerit secundum formam vestrae professionis. Et amore sanctissimi, & dilectissimi Pueri, pauperulus panniculis involuti, in praesepio reclinati, & Sanctissime Matris ejus moneo, deprecor, & exhortor Sorores meas, ut vestimentis semper vilibus induantur.

Cap. 3.

Sorores litterate faciant divinum Officium secundum consuetudinem Fratrum Minorum, ex quo potuerint habere Breviaria, legendo sine cantu. Et quae occasione rationabili, non possunt aliquando legendo dicere horas suas, liceat eis, sicut aliae Sorores, dicere Pater noster. Quae vero litteras nesciant, dicant vigintiquatuor Pater noster pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Prima vero, Tertia, Sexta, & Nona, pro qualibet istarum septem; pro Desinendis dicant etiam in Vesperis septem Pater noster, & Requiem aeternam, pro Matutino duodecim. Sorores litterate teneantur dicere Officium Mortuorum. Quando vero Soror Monasterii vestri migraverit, dicant quinquaginta Pater noster. Omni tempore Sorores jejunent. In Nativitate Domini, quacumque die venerit, bis rescii possint. Cum adolescentibus, debilibus, & serventibus extra Monasterium, sicut videbitur Abbatissae misericorditer dispensetur. Tempore vero manifeste necessitatis, non teneantur Sorores jejunio corporali. Duodecim vicibus ad minus, de Abbatissae licentia, confiteantur in anno, Et cavere debent, ne alia verba

Nihil de eius bonis retineant Moniales.

Habitus Monialium.

Modus recitandi divinum Officium.

Orandum pro defunctis.

Semperque jejunandum.

Quoties confiteendum.

ha tunc inserant, nisi quae ad confessionem, & salutem pertinent animarum. Septem vicibus communicent, videlicet in Nativitate Domini. In quinta feria majoris Hebdomadae. In Resurrectione Domini. In Pentecoste. In Assumptione Beatae Virginis. In Festo Sancti Francisci. Et in Festo Omnium Sanctorum. Pro communicandis Infirmis Sororibus, Cappellani intus liceat celebrare.

Cap. 4.

In electione Abbatisse, teneantur formam canonicam observare. Procurent ipse habere Generalem Ministrum, vel Provinciale Ordinis Fratrum Minorum, qui verbo Dei eas informet ad omnimodam concordiam, communem utilitatem in electione faciendam. Et nulla eligatur nisi professa. Et si non professa eligatur, vel aliter daretur, ei non obediatur, nisi prius profiteatur formam paupertatis vestrae. Qua decedente, electio alterius fiat Abbatisse. Et si aliquo tempore appareret universitati Sororum, praedictam non esse sufficientem ad servitium, & communem utilitatem ipsarum, teneantur praedictae Sorores, iuxta formam praedictam, quam citius potuerunt aliam sibi in Abbatisam, & Matrem eligere. Electa vero cogitet quale onus in se suscepit, & cui redditura est rationem de grege sibi commisso. Studeat etiam, aliis magis praesse virtutibus, & sanctis moribus, quam ex officio, ut ejus exemplo provocate Sorores, potius ex amore obediatur, quam timore. Privatis amoribus careat, ne dum in parte plus diligit, in totum scandalum generet. Consulatur afflictas. Sit etiam ultimum refugium tribulatis, ne si apud eam remedia defuerint sanitatum, desperationis morbus praevaleat infirmis. Communitatem servet in omnibus, praecipue autem in Ecclesia, Dormitorio, Refectorio, Infirmary, & vestimentis. Quod simili modo servare ejus Vicaria teneatur. Semel in hebdomada ad minus Abbatisse Sorores suas teneatur ad Capitulum convocare. Ubi tam ipsa, quam Sorores, de omnibus & publicis officiis, & negligentis debeant humiliter confiteri. Et quae tractanda sunt pro utilitate, & honestate Monasterii ibidem conferat cum omnibus Sororibus. Saepe enim Dominus, quod melius est, minori revelat. Nullum debitum grave fiat, nisi de communi consensu Sororum, & manifesta necessitate, & hoc per procuratorem. Caveat autem Abbatisse cum Sororibus suis, ne depositum aliquid recipiatur in Monasterio. Saepe enim de his turbationes, & scandala oriuntur. Ad conservandam autem unitatem mutuae dilectionis, & pacis, de communi consensu omnium Sororum, omnes Officiales Monasterii eligantur. Et eodem modo octo ad minus Sorores de discretioribus eligantur, quarum in iis, quae forma vite vestrae requirit, Abbatisse semper uti consilio teneatur. Possint etiam Sorores, & debeant, si eis utile, & expediens videatur, Officiales, & Discretas aliquando removere, & alias loco ipsarum eligere.

Cap. 5.

Ab hora Completorii usque ad Tertiam, Sorores silentium teneant, exceptis servientibus extra Monasterium. Sileant etiam continue in Ecclesia, Dormitorio, & in Refectorio tantum

dum comedunt, praeterquam in infirmary, in qua pro recreatione, & servitio infirmarum, loqui discrete semper Sororibus liceat. Pollint etiam semper, & ubique breviter submissa voce, quod necesse fuerit insinuare. Non liceat Sororibus loqui ad locutorium, vel ad cratem, sine licentia Abbatisse, vel ejus Vicariae. Et licentiae ad locutorium loqui non audeant, nisi praesentibus, & audientibus duobus Sororibus. Ad cratem vero non praesumant accedere, nisi praesentibus ad minus tribus per Abbatisam, vel ejus Vicariam assignatis, de illis discretis, quae sunt electae ab omnibus Sororibus pro consilio Abbatisse. Hanc formam loquendi teneantur pro posse Abbatisse, & ejus Vicariae observare: & hoc de crate rarissime: ad portam vero nullatenus fiat. Ad cratem vero pannus interius apponatur, qui non removeatur nisi cum proponitur verbum Dei, vel aliquid alicui loqueretur. Habeant etiam omnibus ligneum diversis, vel duabus feris ferreis, valvis, & vectibus optime conjunctum, ut nocte maxime duabus clavibus obferretur, quarum unam habeat Abbatisse, aliam vero Sacrista. Et maneant semper obferatum, nisi cum auditur divinum Officium, & pro causis superius memoratis. Nulla ante Solis ortum, vel post Solis occasum, loqui ad cratem alicui ullatenus debeat. Ad locutorium vero semper pannus, qui non removeatur interius maneat. In Quadragesima Sancti Martini, & Quadragesima majori, nulla loquatur ad locutorium, nisi Sacerdoti, causa confessionis, vel alterius manifestae necessitatis, quod reservertur in prudentia Abbatisse, vel ejus Vicariae.

Cap. 6.

Postquam Altissimus Pater Coelestis, per gratiam suam cor meum dignatus est illustrare, ut exemplo, & doctrina Beatissimi Patris nostri Francisci poenitentiam facerem, paulo post conversionem ipsius, una cum Sororibus meis obedientiam sibi voluntarie promisi. Attendens Beatus pauper, quod nullam paupertatem, laborem, tribulationem, & contemptum saeculi timeremus, imo quod pro magnis delictis haberemus, pietate motus scripsit nobis formam vivendi in hunc modum, Quia Domini inspiratione fecistis vos filias, & Ancillas Altissimi Summi Regis Patris Coelestis, & Spiritui Sancto vos desponsastis vivere secundum perfectionem Sancti Evangelii, volo, & promitto per me, & fratres meos, semper habere de vobis tamquam de ipsis curam diligentem, & sollicitudinem specialem, quod dum vixit diligenter implevit, & a Fratribus voluit semper impleri. Et ut nusquam declinarem a sanctissima paupertate, quam cepimus, nec etiam eis, qui post venirent lateret, paulo ante obitum suum, iterum scripsit nobis ultimam voluntatem suam, dicens: Ego Frater Franciscus pauperculus, volo sequi vitam, & paupertatem Altissimi Domini nostri Jesu Christi, & ejus Sanctissimae Matris, & perseverare in ea usque ad finem. Et rogo vos omnes Dominas meas, & consilium do vobis, ut in ista sanctissima vita, & paupertate semper vivatis. Et custodite vos multum; ne doctrina, vel consilio alicujus, ab ipsa in perpetuum recedatis. Et sicut semper sollicita fui, una cum Sororibus meis, sanctam pau-

Quando, & qualiter ad cratem colloquendum.

Modus, & custodia cratis.

Paupertas summo studio servanda.

Professa canonice eligatur in Abbatisam.

In sufficienti dependenda.

Electa quae cogitanda, & facienda.

Convocare Moniales ad Capitulum.

Non contrahenda debita: nec admittenda deposita.

Officiales discretas eligenda.

Tempus, & loca silentii.

Proprietates omnino vitandae.

Laborandura in opere manuum.

Abbatisse de laboritio, & elemosynis disponat.

Nihil proprium Sorores repugnet.

Nihil emittendum, vel recipiendum inconsumpta Abbatisse.

Serviendum, & providendum infirmis.

Quomodo infirmis curbandum.

paupertatem, quam Domino Deo, & B. Francisco promissimus, custodire, sic teneantur Abbatisse, quae in officio mihi succedent, & omnes Sorores, usque in finem, inviolabiliter observare. Videlicet in non recipiendo, seu habendo possessionem, vel proprietatem, per se, nec per interpositam personam, seu etiam aliquid quod rationabiliter proprietates dici potest, nisi quantum terrae, pro honestate, & renovatione Monasterii necessitas requirit: Et illa terra non laboretur, nisi pro horto ad necessitatem ipsarum.

Cap. 7.

Sorores, quibus dedit Dominus gratiam laborandi, post horam Tertiam laborent de laboritio, quod pertinet ad honestatem, & communem utilitatem, fideliter, & devote: ita quod excluso otio, animae inimico, sanctae orationis, ac devotionis spiritum non extinguant, cui debent cetera temporalia deservire. Et id quod manibus suis operantur assignare in Capitulo Abbatisse, vel ejus Vicariae coram omnibus teneantur. Idem fiat de elemosyna aliqua, missa pro Sororum necessitatibus, ab aliquibus, ut in communi pro eisdem recommendatio fiat. Et haec omnia pro communi utilitate distribuantur per Abbatisam, vel ejus Vicariam de consilio Discretarum.

Cap. 8.

Sorores nihil approprient sibi, nec domum, nec locum, nec aliquid rem, sed tamquam peregrinae, & advenae in hoc saeculo in paupertate, & humilitate Domino famulantes, mutant pro elemosyna confidenter. Nec oportet eas vecundari, quia Dominus se fecit pro nobis pauperem in hoc mundo. Haec est illa celsitudo altissime paupertatis, quae vos charitissimas Sorores meas, haeredes, & Reginas Regni Coelorum insituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit. Haec sit portio vestra, quae perducit in terram viventium. Cui dilectissime Sorores, totaliter inhaerentes, nihil aliud pro nomine Domini nostri Jesu Christi, in perpetuum sub Caelo habere velitis. Non liceat alicui Sorori litteras mittere, vel aliquid recipere, aut extra Monasterium dare, sine licentia Abbatisse. Nec quicquam liceat habere, quod Abbatisse non dederit, aut permisit. Et si a parentibus suis, vel ab aliis aliquid mitteretur, Abbatisse faciat illi dare. Ipsa autem si indigeat, uti possit; si autem, Sorori indigenti caritative communitet. Si vero aliqua pecunia transmissa fuerit, Abbatisse de consilio Discretarum de illis, quorum indiget, illi faciat providere. De infirmis Sororibus, tam in utentibus, quam in cibariis, & aliis necessariis, quae earum requirit infirmitas, teneantur firmiter Abbatisse sollicite per se, vel alias inquirere, & juxta possibilitatem loci caritative, & misericorditer providere. Quia omnes teneantur providere, & servare Sororibus suis infirmis, sicut vellet sibi serviri, si ab aliqua infirmitate tenerentur. Et secure manifestet una alteri necessitatem suam. Et si vera mater diligit, & nutrit filiam suam carnalem, quanto diligentius debet Soror diligere, & nutrire Sororem suam spiritualem? Quae infirma in facie, & paleis jaceant, & habeant ad caput capitula cum pluma. Et quae indigent pediculis laneis, & cultricis, uti

Bull. Rom. Tom. III.

possint: Infirma vero praedicta cum ab introentibus Monasterium visitantur, possint singula aliqua bona verba sibi loquentibus breviter respondere. Aliae vero Sorores licentiae, Monasterium intrantibus, loqui non audeant, nisi praesentibus, & audientibus duabus discretis Sororibus per Abbatisam, & ejus Vicariam assignatis. Hanc formam loquendi teneantur, pro se Abbatisse, & ejus Vicariae observare.

Cap. 9.

Si qua Sororum, contra formam professionis nostrae mortaliter inimico instigante peccaverit, per Abbatisam, vel alias Sorores, bis vel ter admonita, si non se emendaverit, quot diebus contumax fuerit, in terra panem, & aquam coram Sororibus omnibus in refectorio comedat, & graviore poenae subiacet, si visum fuerit Abbatisse. Interim dum contumax fuerit, oretur, ut Dominus ad poenitentiam cor illius illuminet. Abbatisse vero, & ejus Sorores, cavere debent, ne irascantur, vel conturbentur propter peccatum alicujus. Quia ira, & conturbatio in se, & in aliis impediunt charitatem. Si contigerit (quod absit) inter Sororem, & Sororem, verbo, vel signo occasione turbationis, vel scandali aliquando suboriri, quae turbationis causam dederit, statim antequam offerat munus Orationis suae coram Deo, non solum humiliter prosterneret se ad pedes alterius, veniam petens; verum etiam suppliciter roget, ut pro se intercedat ad Dominum, quod sibi indulgeat. Illa vero memor illius verbi Domini: Nisi ex corde dimiseritis, nec Pater vester coelestis dimittet vobis, liberaliter Sorori suae omnem injuriam sibi illatam dimittat. Sorores servientes extra Monasterium longam moram non faciant, nisi causa manifestae necessitatis requirat. Et honeste debeant ambulare, & parum loqui, ut edificari valeant semper intuentes. Et firmiter caveant, ne habeant suspecta consortia, vel confinia aliorum. Nec fiant commatres virorum, vel mulierum, ne hac occasione, murmuratio, vel turbatio oriatur. Nec praesumant rumores de saeculo referre in Monasterio. Et firmiter teneantur, de iis, quae intus dicuntur, vel aguntur, extra Monasterium aliquid non referre, quod possit aliquod scandalum generare. Et si aliqua simpliciter in his duobus offenderit, sit in providentia Abbatisse misericorditer sibi poenitentiam injungere. Si autem ex consuetudine, vitiosa haberetur, juxta qualitatem culpe, Abbatisse de consilio Discretarum, illi poenitentiam injungat.

Cap. 10.

Abbatisse moneat, & visitet Sorores suas, & humiliter & caritative corrigat eas, non precipiens eis aliquid, quod sit contra animam suam, & vestrae professionis formam. Sorores vero subdite recordentur, quod propter Deum abnegaverunt proprias voluntates. Unde firmiter suis Abbatisse obedire teneantur in omnibus his, quae observare promiserunt, & non animae contraria, & nostrae professioni. Abbatisse vero tantam familiaritatem habeant circa ipsas, ut dicere possint eis, & facere, sicut Dominus Ancillis suis. Nam ita debet esse, quod Abbatisse sit omnium Sororum Ancilla. Moneo vero, & exhortor in Domino Jesu Christo,

V v ut

Fugienda colloquia intractum.

Poenitentia corrigenda.

Rixantes concilianda.

Servientibus extra Monasterium quae observanda.

Abbatisse charitative corrigat.

Que viranda
& doctoribus.

ut caveant Sorores ab omni superbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & sollicitudine hujus seculi, detractione, & murmuratione, disensione, & divisione. Sint vero sollicitae semper ad invicem servare mutuae dilectionis unitatem, quae est vinculum perfectionis. Et nescientes litteras, non curent litteras addicere, sed attendant (quod super omnia desiderare debent) habere Spiritum Domini, & sanctam ejus operationem, orare semper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, & patientiam in tribulatione, & in infirmitate, & diligere eos, qui nos reprehendunt, & arguunt: Quia dicit Dominus: Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum, qui autem perlevererit usque in finem, hic salvus erit.

Cap. 11.

Offitium sit matuta moribus, & discretis, sitque convenientis aetatis, quae ibidem in Cella aperta, sine ostio in die resideat. Sit ei & aliqua societas idonea assignata, quae cum necesse fuerit, vicem ejus in omnibus exequatur. Sit autem ostium duabus foris, & diversis ferreis valvis, & vestibulis optime conjunctum. Et in nocte maxime, duabus clavibus obsideretur. Quorum unam habeat Portaria, aliamque Abbatisa. In die sine custodia minime dimittatur, & una clave firmiter obsideretur. Caveant autem studiosissime, & procurant, ne unquam ostium stet apertum ubi minus fieri poterit congruenter. Nec omnino aperiatur alicui intrare volenti, nisi concessum fuerit a Summo Pontifice, vel a Domino Cardinale. Nec ante solis ortum Monasterium ingredi liceat, nec post solis occasum Sorores intus aliquem remanere permittant, nisi exigente manifesta rationabili, & inevitabili causa. Si pro benedictione Abbatisae, vel pro aliqua in Monasterium consecranda, vel alio etiam modo, concessum fuerit Episcopo alicui Missam intus celebrare, quam paucioribus, & honestioribus poterit, sit contentus sociis, & Ministris. Cum autem intra Monasterium ad opus faciendum necesse fuerit aliquos introire, statuat tunc Abbatisa sollicite personam convenientem ad portam, quatenus illis, non aliis ad opus deputatis aperiatur. Caveant studiosissime omnes Sorores, ne tunc ab ingredientibus videantur.

Cap. 12.

Visitor vester semper sit de Ordine Fratrum Minorum secundum voluntatem, & mandatum nostri Cardinalis. Et sit talis, de cujus honestate, & moribus plena notitia habeatur. Cujus officium erit, tam in capite, quam in membris corrigere excessus commissos contra formam professionis vestrae. Qui stans in publico loco, ut videri ab aliis possit, cum pluribus, & singulis loqui liceat, quae ad officium visitationis pertinent, secundum quod melius videbitur expedire. Cappellanum etiam cum uno socio Clerico bonae fidei, discretionis provide, & duos Fratres laicos sanctae conversationis, & honestatis amatores, in subsidium paupertatis vestrae, sicut misericorditer a praedicto Ordine Fratrum Minorum semper habuimus, & intuitu pietatis Dei, & Beati Francisci, ab eodem Ordine de gratia postulamus. Nec liceat Cappellano, sine socio Monasterium ingredi. Et intran-

Leges Visitatoris, & Cappellani.

UNIVERSITATIS

tes in loco sint publici, ut se possint alternatim, & ab aliis intueri. Pro contumacia infirmarum, quae ad locutorium ire non possunt, pro communicandis eisdem, & pro extrema unctione, & pro animae recommendatione, liceat eisdem introire. Pro exequiis vero, & Missarum solemnibus defunctarum, vel ad fodendam, vel aperiendam sepulturam, seu etiam coaptandam, possint sufficientes idoneae personae de Abbatisae providentia introire. Ad haec Sorores teneantur semper habere illum de Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus pro vestro Governatore, Protectore, & Correctore, qui fuerit a Domino Papa Fratribus Minoribus deputatus. Ut semper subdita, & subiecta pedibus ejusdem S.R.E. stabiles in Fide Catholica, paupertatem, & humilitatem Domini nostri Jesu Christi, & ejus Sanctissimae Matris in perpetuum observemus.

Datum Perusii 16. Kalendas Octobris Pontificatus vero Domini Innocentii Tertii, Anno decimo.

Nolite ergo &c.
Datum Assisi quinto Idus Augusti, Pontificatus Nostri Anno undecimo.

Dat. die 9.
Aug. 1253.
Pontificatus, Anno XI.

XXXIV.

Canonizatio Sancti Stanislai Episcopi Cracoviensis in Polonia, ejusque descriptio in numerum Sanctorum, cum ejusdem Festivitatis institutione pro die 8. Maji.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis, Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris, Decanis, Archidiaconis, & aliis Ecclesiarum Praelatis, ad quos litterae istae pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Olim a gentiliis oculis tenebrarum deterfa caligine, & ab eorum cordibus infidelitatis gelida hyeme secedente, vernalis ex eo succellit amoenitas redolentium florum venustate decora, quod Ecclesiae prius deserta ac sterili filii devotione praecipui, valloque constantiae praemuniri, nascuntur, qui ut flores primaevis & diffusam spirant suavitatem odoris, & uberiores per Dei gratiam fructum, sibi proferunt honestatis. Sicque filiorum sibi multitudine proveniente innumera, suisque loco a mari usque ad mare tentorii dilatatio infra ipsius invaluit terminos, vox turturis gemitus, ac doloris, dum seva mitescens tyrannorum crudelitas, idolis exterminio traditis ad lamenta poenitentiae, suffragante illo, cujus stupenda sunt opera, mirifice se convertit. Gaudeat itaque ob hoc ipsa Ecclesia, quae probris detrimenta sterilitatis abiciens, salubris incrementa fertilitatis suscepit, ac nuptiali foedere nunc illi gratiosa conjungitur, a quo priusquam esset assumpta de gentibus, invenerat se desertam. Latetur igitur, amulque suae de terrestri etiam ejectae Hierusalem, Synagogae videlicet, dudum sibi hujusmodi sterilitatis incommoda impingenti, secura respondeat, quod jam suae prolis fecunditate, coelestis muri Hierusalem cica-

Prosumus.

ONOMA D

RAL DE B

Crudeliter occisus, concisusque.

UNIVERSITATIS

ONOMA D

RAL DE B

cica-

Hic supplet ex Bolandiano II. Maji Tom. II. pag. 260. postmodum perfectione sui, atque integritate gaudens.

B. Stanislai Episcoporum episcopi admittant.

Regis in hoc regibus idem, quae excommunicato.

ciatrix obducitur, & quae antiqui habitatores vacua domicilia reliquerunt, ipsa suae universitatis illustrabit praesentia, foelici Porro ne hujusmodi exuberante letitia, quipiam in valle miseriae, morientium terra, requiem posset sibi polliceri continuam, cuius vita est, adversus inimicorum ingruentia bella exterorum castra, militia super terram, ac ne praedicta Ecclesia, quae Mater est cunctorum fidelium, maternae conditionis experta existeret, si solitas, praesertim in partu quorundam filiorum suorum, matrum parientium molestias non subiret, interdum inflaturatur quodammodo sibi adversitas opportuna sicut in passione pia memoriae Beati Stanislai Cracovien. Episcopi, cuius meritis praefata refulget Ecclesia, patuit evidenter.

§.1. Cum enim idem, in sortem Pontificalis ministerii digne vocatus a Domino, super gregis sibi commissi prudenter custodiam vigilaret, hostium sagaciter exploravit insidias, malignantium anticipavit consilia, amulque nostris deprehendens laqueos, ipsius caute retacula dissolvebat. Hic nempe pro suis ovibus cor suum tradiderat ad vigilandum diluculo, ut si quem gravi forte deprenderet tentatione, concussum, mox ubere consolationis adhibito, eum trigeret desolatam, & quem in bono proficentem adverteret, eum gratulationis ubere protinus confortaret, ut non minus per hoc deficientibus quam proficientibus subditis, seclaris indicibus ostenderet esse matrem. Verum cum non sine interae mentis angustia, Regem Polonorum nomine Boleslaum in tantum horrendis voluptatibus subjici, carnisque nefandis illecebris cerneret enervari, ut in passionibus ignominiae traditus, & inhumanis contumeliis afficiens corpus, mulierum mamillis, avulsis propriis exinde liberis, catulos apponeret miserabiliter educandos, ne execrandam foveret malitiam, & iniquitatem ejusdem Regis videretur praefatus Pontifex per dissimulationem favere, postquam ipsum a praemissis flagitiis, sedula, & paterna correptione evocare non potuit, in ipsum consulte medicinale Petri gladium, exercuit in spiritu lenitatis, sperans ut percussus dolens, ad percutientem se in humilitate rediret, Dominum exercituum suppliciter requirendo.

§.2. Sed ipse indurato corde medicinam exhorrens, & increpationem abominans disciplinae, imo malleum velut stipulam reputans, non solum nulla poenitudine se correxit, verum etiam ad pejora in suae damnationis cumulum provocatus, juxta aram, non ordini, non loco, nec temporis deferens, iussit Pontificalibus indutum Antistitem per suos satellites diris corporis cruciatibus deputari.

§.3. Sed ipsi quoties in eum irruere tentant, toties compuncti, toties mansueti sunt prostrati. Et tunc idem Rex, suae interveniens impetuosus tyrannidi, manus in eum convertit sacrilegas, sponsum e gremio sponse, pastorem abstrahit ab ovili, patrem inter filiae amplexus, & filium in visceribus pene obruncavit maternis: faciens irritata atrocitate ferali, ipsius (proh dolor) corpus inhumaniter in frustra concidi, velot singulis membrorum partibus poenae inflictio deberetur.

Bull. Rom. Tom. III.

§.4. Sed ille, apud quem patientia pauperum non peribit in finem, non solum rutilantibus hujus Sanctissimi Corporis partes splendoribus illustravit, verum etiam ipsum, nullo in eo cicatricis apparente vestigio, integritati restituens, aquilarum suarum praesidio miraculose a ferarum moribus praeservavit. Gustato denique acerrimo ob zelum justitiae calice Passionis, cum ab eodem Tyranno totaliter putaretur consumptus, ecce ut lucifer oritur, & quasi meridianus fulgor in firmamento confurgit, propter quod ejus faciem nonnulli in suis necessitatibus devotissime deprecantur. Ipse quidem defossus securus dormit, requiescit, & non est, qui iam ipsum exterreat. Nec mirum, quia Civitatem illam honoris, & gloriae corona insignitus inhabitat, ubi est mansio secura, populus sine murmure, ac patria totum id continens quod delectat.

§.5. Verum ne militans Ecclesia, de tali tanto Patrono sic atrociter sibi subtrahat, inconsolabiliter quasi gemitus singultuosos emitteret, si beneficiorum ipsius affluentia eam non contingeret saepius delectabiliter irrigari, ecce gloriosus in Sanctis suis Dominus, volens ejusdem Patris plenitudinem gloriose indicis exprimere manifestis, & praesolanti Ecclesiae grata conferre super hoc recreationis remedia, tot, & tantis fecit ipsum famosis miraculis coruscare, (de quibus facta nobis, & fratribus nostris prout debuit per testes idoneos plena fides exitit) quod ejus inter sanctos ceteros implorare subsidium, reputavimus merito non indignum. Nam mortuis vita, lumen caecis, auditus surdis, verbum mutis, claudis gressus, epilepticis cerebri robur, & daemoniacis, immundis ab eis ejectis spiritibus, corporum requies, ad ejus invocationem nominis, coelesti dextera subito conferuntur.

§.6. Propter quod, ne hujus rutilantem lucerum sub modio periculose abscondi contingeret, quam idem Dominus tot mirificis signis recte disposuit super Ecclesiae candelabrum honorifice collocari, praesertim cum ex hoc ignorantium Deum propellantur tenebrae, confundatur perversum haereticorum dogma, & fidelium beata credulitas angeatur; Nostrorum fratrum, necnon & Praelatorum tunc apud Sedem Apostolicam existentium communicato consilio, praedictum Beatum Stanislauum Episcopum, digne Sanctorum Cathalogo duximus adscribendum.

§.7. Quocirca Universitati vestrae per Apostolica scripta districte praecipiendo mandamus, quatenus octavo Idus Maji (die videlicet quo mortis absolutus vinculo, victurus perenniter ad fontem supernae prodiit voluptatis) Festum ejusdem, pro ut miranda ipsius meritorum magnitudo exigit, celebretis, & faciatis solemniter celebrari. Ut id vobis de thesauris coelestibus ejus pia intercessione proveniat, quod ipse, praesente Christo, percepisse dignoscitur, & possidere perpetuo gloriatur.

§.8. Ceterum ut Universitati fidelium invisibilis auxilii consequendi delicias ex concessa nobis potestate desuper propitiant Domino sit facultas, quinimo, & ut nomen exaltet Altissimi, si sponte suam Venerabilem sepulturam fidelium procuremus accessibus frequentari,

V v o m.

A Deo illustratus miraculosa conversatione cotinens.

Frequentibusque miraculis.

Sanctorum Cathalogo adscribitur.

Festo annuo honorandus.

Indulgentia ejus sepulchrum visitantibus proposita.

De die 17. Septem. 1253 Pont. An. XI.

omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui ad dictam sepulturam in memorato Festo, & usque ad octavam ipsius, causa devotionis accesserint, annuatim ipsius sufragia petitori, de Omnipotentis Dei &c. unum annum, & quadraginta dies, accedentibus vero annis singulis ad praedictam sepulturam infra eisdem Festi quindenam, quadraginta dies de iuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Amissi decimoquinto Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno undecimo.

XXXV.

Definitio quorundam Articulorum, circa Ritus Graecorum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Episcopo Tusculano Apostolicae Sedis Legato, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sub Catholica professione Fidei atque cultu, consistere, ac proficere universos, ceteris nostrae mentis desiderabilibus praerferentes, illud tamquam acceptabilis pleniori desiderio cupimus, & ad hoc velut operativum salutis praecipuum, intimis affectibus anxius aspiramus. Haec inquam unio, sive connexio cordi nostro inestimabilis gaudii rorem infunderet, si varias gentium nationes, ejusdem observantia fidei in unum acceptabilem Christo populum adunaret. Id utique anxie nostrae mentis ardorem assuetis letitiae refrigeraret irriguo, si omnes, quos olim in unum Catholicum gregem ovile collegit Dominus, cum multi ab eodiscesserint, in idem individuum Collegium unius Pastoris solidaret magisterium, & custodia communiret. O si Orientalibus Oriens ex alto lucret, & sui luminis illustratione, ipsos ad Catholicam reduceret unitatem, ut cum reliquis orthodoxis in unius aulae collecti gremio, de matris Ecclesiae ubere fluentia doctrinae salutaris haurirent. Tunc ipsi Ecclesiae proveniret magnum, & desiderabile salutare, tunc ejus uterus sobole geminata concreveret, tunc Orientalibus oriretur supernae illuminationis Aurora, tunc eis claresceret Lucifer veritatis, tunc per universam Ecclesiam inundantis gaudii erumperet plenitudo, tunc exultatione nimia claresceret totus orbis, quia valde bonum, & jucundum existeret, fratres simul in domo Domini habitare: tunc eadem Ecclesia, multiplicata letitia, novae jucunditatis canticum personaret.

§.1. Verum quia nonnulli Graecorum jam dudum ad devotionem Sedis Apostolicae redeuntes, ei reverenter obediunt, & intendunt, licet & expedit, ut mores, ac ritus eorum, quantum cum Deo possumus, tolerantes, ipsos in Ecclesiae Romanae obedientia praeservemus. Quamquam in his, quae animarum periculum parent, vel honestati Ecclesiae derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus.

§.2. Sane inter Venerabilem Fratrem nostrum Archiepiscopum Nicosien., & ejus Suffraganeos Latinos ex parte una, & Episcopos Graecos Regni Cypri ex altera, de quibusdam certis

articulis, discordiam, & turbationem fore subortam, & eorundem tenorem articulum, ac responsiones ipsorum Graecorum ad illos, nobis, ut melius possemus instrui super eis, plene, ac provide per tuas litteras intimasti, sollicito requirendo, ut providere super hoc Apostolica diligentia curarem.

§.3. Nos autem litteris ipsis affectuose receptis, earum seriem, & ipsos articulos, ac responsiones easdem, & cetera, quae continebantur in illis, una cum Fratris nostris perlegimus, & intelleximus diligenter, prudentiam tuam multipliciter in Domino commendantes, & meditantes, ac deliberantes super, prout rei qualitas exigebat.

§.4. Circa haec itaque sic deliberatio nostra, resedit, ut Graeci ejusdem Regni in unctionibus, quae circa baptismum fiunt, morem Ecclesiae Romanae teneant, & observent. Ritus vero seu consuetudo quam habere dicuntur ungenti per totum, Baptizandorum corpora, si tolli sine scandalo, vel removeri non potest, cum sive fiat, sive non, quantum ad Baptismi efficaciam vel effectum, non multum referat, toleretur. Nec refert etiam utrum in frigida, vel calida aqua Baptizent, cum parem vim, & effectum in utraque Baptismum habere, asseverare dicantur.

§.5. Solum autem Episcopi consignent Chrismate in frontibus Baptizatos, quia hujus unctio non debet, nisi per Episcopos exhiberi. Quoniam soli Apostoli, quorum vices gerunt Episcopi, per manus impositionem, quam confirmatio, vel frontis Chriσμαtio representat, Spiritum Sanctum tribuisse leguntur. Singuli quoque Episcopi in suis Ecclesiis, in die Coenae Domini, possunt, secundum formam Ecclesiae, Chrismate conficere, ex balsamo quidem, & oleo olivarum. Nam Spiritus Sancti donum in Chriσμαtis unctione confertur. Et Columba utique, quae ipsum designat Spiritum, olivae ramum ad arcam legitur retulisse. Sed si suam antiquum Ritus in hoc Graeci potius servare voluerint, videlicet, quod Patriarcha una cum Archiepiscopis, & Episcopis ejus suffraganeis, & Archiepiscopi cum suffraganeis suis, simul Chrismate conficiant, in tali eorum consuetudine tolerentur. Nullus autem per Sacerdotes, vel Confessores pro satisfactione poenitentiae, unctio aliqua solummodo inungatur. Infirmis vero juxta verbum Jacobi Apostoli, unctio exhibetur extrema.

§.6. Porro in appositione aquae, sive frigidae, sive calidae, vel tepidae, in Altaris Sacrificio, suam si velint consuetudinem Graeci sequantur, dummodo credant, & asserant, quod servata Canonis forma, conficiatur pariter de utraque. Sed Eucharistiam in die Coenae Domini consecratam, usque ad annum, praetextu infirmorum, ut de illa videlicet ipsos communicent, non reservent. Liceat tamen eis, pro infirmis ipsis, Corpus Christi conficere, ac per quinquaginta dies, & non longiori temporis spatio, conservare: ne per diuturnam ipsius reservationem, alteratis forsitan speciebus, reddatur minus habile ad sumendum: licet veritas, & efficacia semper eadem omnino remaneat, nec ulla unquam diuturnitate, seu volubilitate temporis evanescat.

Diligenter a Papa examinata.

De Baptismo, modoque illius administrationis.

Chrismate a solis Episcopis conficiendi, & conferendi.

Et de extrema unctione.

De aqua in Sacrificio Eucharistiae.

Eucharistia pro infirmis non reservanda ad annum.

In

Poenitentia circa poenitentiam, & Ecclesiam Catholicam usque nobis.

Quae indulgentiam Graecis, Latini, ut fuit, servent.

Orta inter Graecos, Latinosque Regni Cypri discordia.

De hora celebrandi solemnia.

Missam non celebranda ante Matutinum.

Promovendi ad Sacerdotium antea examinandi.

De Paramentis.

Mulieres a servitio Altaris removenda.

De jejunio Quadragesimali.

Parochi confessiones audiant: ceteris vero danda ab Episcopo loci licentia.

Fornicatio peccatum mortale.

Septem ordinum confectio.

Secundae, & tertiae nuptiae non reprobandae.

§.7. In celebratione vero solemni, & aliarum Missarum, & de hora celebrandi eas, dummodo in confessione, vel consecratione, formam verborum a Domino expressam, & traditam observent, & celebrando non transgrediantur horam nonam, suam sequi consuetudinem permittantur.

§.8. Sacerdotes autem dicant horas canonicas more suo, sed Missam celebrare, priusquam officium matutinale compleverint, non praesumant.

§.9. Promovendi vero ad Sacerdotium, & Presbyterium, qui praeficiendi fuerint Ecclesiarum regimini, examinentur antea diligenter, si praecipue de horis canonicis, & Missarum officiis, secundum distinctionem temporum exequendis, sint sufficienter instructi, ut ad haec non nisi digni, & idonei admittantur.

§.10. Ceterum unusquisque Sacerdos in aureo, vel argenteo solum, aut saltem stanneo calice sacrificet, habens corporale de lino candidum, & nitidum, & altare mundis vestimentis opertum, vel decentibus paramentis.

§.11. Mulieres autem servire ad altare non audeant, sed ab illius ministerio repellantur omnino.

§.12. De jejunio vero diei Sabbati Quadragesimali tempore, (quamquam honestius, & salubrius Graeci agerent, si sic toto illo tempore abstinerent, ut nec unico die institutum jejunium violarent) teneant, & servent pro libito morem suum.

§.13. Sacerdotes quoque conjugati, & alii, quibus Parochiarum cura, vel Ecclesiarum Parochialium regimen per Episcopos suos committitur, licite, ac libere possunt Parochianorum suorum confessiones audire, ipsisque poenitentiam injungere pro peccatis. Quia cui licet, vel conceditur quod est majus, competit minus, nec negari convenit, quod est minus. Liberam tamen sit ipsis Episcopis, viros alios idoneos coadiutores, & cooperatores habere, in audiendis confessionibus, & poenitentis injungendis, ac ceterisque ad salutem pertinent animarum. Ipsique in his per eorum Dioeceses, absque Sacerdotum ipsorum praedicio, & gravamine, committere vices suas, cum propter occupationes multiplices, & occasiones varias possit contingere, quod nequeant per eisdem Dioeceses officium suum exequi per se ipsos.

§.14. De fornicatione autem, quam solutus cum soluta committit, quin sit mortale peccatum, non est aliquatenus ambigendum, cum tam fornicarios, quam adulteros a Regno Dei Apostolus asserat alienos.

§.15. Ad haec, volumus, & expresse praecipimus, quod Episcopi Graeci septem ordines secundum morem Ecclesiae Romanae de cetero conferant, cum hucusque tres de minoribus circa ordinandos neglexisse, vel praetermississe dicantur. Illi tamen qui jam sunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipsorum multitudinem, in sic susceptis ordinibus tolerentur.

§.16. Quia vero secundum Apostolum, mulier mortuo viro ab ipsis est lege soluta, ut nubendi cui vult in Domino liberam habeat facultatem, secundas, & tertias, ac ultiores etiam nuptias Graeci non reprehendant aliquatenus, nec condemnent, sed potius illas approbent inter per-

sonas, quae alias licite ad invicem matrimonio jungi possunt. Secundo tamen nubentes, Presbyteri nullatenus benedicant.

§.17. Et quoniam apud eos consueverunt contrahi matrimonia inter personas contingentes se, juxta eorum computationem, octavo gradu, qui secundum computationem, & distinctionem graduum, quam nos facimus, apud nos quartus habetur, ne id praesumatur deinceps, firmiter prohibemus. Districte praecipientes, ut cum in ulterioribus gradibus licite matrimonia contrahantur, in praedicto quarto, consanguinitatis, vel affinitatis gradu, copulari ulterius non praesumant, statum in hoc generalis Concilii observantes. Illos tamen qui jam in gradu hujusmodi contraxerunt, dispensative permittimus in sic contracto matrimonio remanere.

§.18. Denique cum veritas in Evangelio asserat, quod si quis in Spiritum Sanctum blasphemiam dixerit, neque in hoc saeculo, neque in futuro dimittetur ei: per quod datur intelligi quassam culpas in praesenti, quassam vero in futuro saeculo relaxari, & Apostolus dicat, quod unusquisque opus, quale sit, ignis probabit, & cujus opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem & ipsi Graeci vere, ac indubitanter credere, ac affirmare dicantur, animas illorum, qui suscepta poenitentia, ea non peracta, vel qui sine mortali peccato, cum venialibus tamen, & minutis decedunt, purgari post mortem, & posse suffragiis Ecclesiae adjuvari. Nos, quia locum purgationis hujusmodi, dicunt non fuisse sibi ab eorum doctoribus certo, & proprio nomine indicatum, illum quidem juxta traditiones, & auctoritates Sanctorum Patrum, Purgatorium nominantes, volumus, quod de cetero apud ipsos isto nomine appelletur. Illo enim transitorio igne peccata utique, non tamen criminalia, seu capitalia, quae prius per poenitentiam non fuere remissa, sed parva, & minuta purgantur, quae post mortem etiam gravant, si in vita fuerunt relaxata.

§.19. Si quis autem absque poenitentia in peccato mortali decedit, hic proculdubio aeternae gehennae ardoribus perpetuo cruciatur.

§.20. Anima vero parvulorum, post Baptismi lavacrum, & adultorum etiam in charitate decedentium, qui nec peccato, nec ad satisfactionem aliquam pro ipso tentantur, ad patriam protinus transvolant sempiternam.

§.21. Ordinationes demum, & instituta regularia Sanctorum Patrum de vita, & statu Monachorum, praecipimus ab Abbatibus, & Monachis Graecis inviolabiliter observari.

[Fraternitatem itaque tuam hortamur attente, per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus praemissa omnia Episcopis Graecis praefati Regni, seriatim, & diligenter exponi facias, districte ipsis injungens, ut ea sollicito attendere, studiose tenere, ac efficaciter observare procurent, & a suis faciant subditis observari. Memoratis autem Archiepiscopo Nicosien., & ejus suffraganeis Latinis, firmiter auctoritate nostra praecipias, ut eosdem Graecos super praemissis contra hujusmodi provisionem, & deliberationem nostram, non inquietent aliquatenus, nec molestant. Contradictores, eadem auctoritate, appellatione postposita, compescendo.

Non

Matrimonia in quarto gradu consanguinitatis non contrahenda.

De Purgatorio.

Inferno.

Animabus parvulorum.

Et vice Monastica.

De observantia huius Statuti.

Obstantium derogatio.

Dat. die 6. Martii 1254. Pont. An. XI.

Non obstantibus si predictis Archiepiscopo, & suffraganeis, vel quibuscumque a Sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Laterani secundo nonas Martii Pontificatus nostri anno undecimo.

XXXVI.

Quod Inquisitores hereticæ pravitatis possint interpretari statuta Ecclesiastica, & Secularia, contra hereticos edita. Eoque, filios, ac nepotes, & adherentes, aut ipsorum opera, beneficia, & officia assequentes, illis privare. Quoque accusatorum, & testium nomina publicare non debeant.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum. Inquisitoribus hereticæ pravitatis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Cum negotium Fidei Catholice adversus hereticæ pravitatis errores, vobis ut vestra prudentia deprehendat vulpeculas demolientes Vineam Domini, sub certa forma per alias litteras, duxerimus committendum, ut commissum vobis ab Apostolica Sede tam salubre, ac utile ministerium exequi libere, ac exercere possitis efficacius, in hac parte, interpretandi statuta Ecclesiastica, & Secularia contra hereticos edita.

§.2. Et hereticorum filios, & nepotes, credentium quoque, fautorum, defensorum, & receptorum ipsorum, dignitatibus, personatibus, & honoribus quibuscumque, ac beneficiis Ecclesiasticis, & publicis officiis.

§.3. Illos etiam qui hereticorum, vel aliorum prædictorum interventu, intuitu, vel gratia, talia sunt adepti, vel in posterum assequuntur, privandi huiusmodi dignitatibus, personatibus, honoribus, beneficiis, & officiis, liberam vobis auctoritate præsentium concedimus potestatem.

§.4. Sane volumus, ut nomina tam accusantium pravitatem hereticam, quam testificantium super ea, nullatenus publicentur, propter scandalum, vel periculum, quod ex publicatione huiusmodi sequi possit. Et adhibeatur dictis huiusmodi testium nihilominus plena fides. Quod si simul his non interfueritis exequendis, unus vestrum ea nihilominus exequatur.

Datum Lateranen. septimo Idus Martii Pontificatus nostri anno undecimo.

Facultas inter prædicti Statuta hereticos.

Ipsos autem consanguineos, officios, & beneficia privandi.

Contestantium autem contra eos nomina non publicanda.

Dat. die 9. Martii 1254. Pontific. An. XI.

XXVII.

Inquisitorum hereticæ pravitatis facultas procedendi contra hereticos, eorumque fautores, & negotio Inquisitionis se opponentes, ac Prædicatores quæstuarios, ac indulgentie pro audientibus prædicationem Inquisitorum, vel eis auxilium præstantibus.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ministro, Custodibus, Guardianis, Conventualibus, vel eorum Vicariis, administrationis Sancti Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quia tunc potissime acceptabile Jesu Christo exhibetur obsequium, cum ei pro Catholice Fidei conservatione, cuius est ipse stabile, & perpetuum fundamentum, pura intentione servitur; providimus specialiter in hoc ipsi studiosum, & placidum, eo cooperante, impendere famulatum, & præcipue in Urbe, in Patrimonio Beati Petri, & aliis Terris Ecclesiæ, Regno Apulie, Lombardia, Romaniola, Marchia Tervisina, & Sclavonia, ac in Thuscia, circa quas debemus sollicitius vigilare, instantius, & validius satagere, contra ejusdem fidei diros hostes, ut cultura salubris, per nos agris dominicis impensa vicinis, utilis sit longinquis, & verbi divini semen fufum in proximis, fructificet etiam in remotis: Licet Sedes Apostolica tales hostes undique indefessa sollicitudine persequatur, nec umquam ab huiusmodi exercitio cessaverit cura ejus. Convenit namque, ut quia Inquisitores contra pestem hereticam roborare, ac renovare per diversas sæculi volumus regiones, id agere in Urbe, ac Terris aliis prædictis, majori opportunitate nunc habita, nullatenus omitteremus. Cum quanto propius nostris adsunt aspectibus, tanto justius, nisi attente salutem prospiceremus ipsorum, possemus argui de neglectu.

§.1. Ideoque discretioni vestre per Apostolica scripta districte præcipiendo mandamus, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatenus tam per vos, quam per alios idoneos Fratres vestre curæ commissos, quibus negotium huiusmodi, quod principaliter residet cordi nostro, auctoritate nostra duxeritis committendum, totis assumentes affectibus, & ferventibus animis prosequentes, ad extirpandam de Provincia tua fili Minister curæ commissa, pravitatem hereticam sollicite, ac efficaciter laborantes, si quos ibi de pravitate ipsa culpabiles inveneritis, vel infectos, seu etiam infamatos, nisi examinati velint absolute mandatis Ecclesiæ obedire, contra ipsos, & receptores, defensores, ac fautores eorum, humano timore postposito, juxta sanctiones canonicas, auctoritate Apostolica procedatis: Invocato contra eos ad hoc, si opus fuerit auxilio brachii secularis. Contradictores per censuram Ecclesiasticam remoto appellationis obstaculo compescendo.

§.2. Si vero aliqui, heretica labe penitus abjurata, redire voluerint ad Ecclesiasticam unitatem, eis juxta formam Ecclesiæ, absolutionis

Proemium.

Facultas inquisitoribus data contra hereticos, eorumque fautores procedendi.

Quæ penitentibus injungenda.

Procedendi quoque contra se opponentes in hoc negotio.

Et indulgentiam concedendi prædicationem Inquisitorum audientibus.

Indulgentia quoque proposita auxiliis præstantibus.

Facultas quoque contra Prædicatores quæstuarios.

Dat. die 18. Martii 1254. Pont. An. XI.

tionis beneficium impendentes, injungatis eisdem, quod injungi talibus consuevit. Proviso solerter ne simulata conversione redeant fraudulenter, & vos, imo potius se fallentes, sub agni specie gerant lupum.

§.3. Quod si forte, quod non credimus, aliqui cujuscumque conditionis, huic negotio se opponere, seu illud præsumperint aliquatenus impedire, ut non possit per vos procedi libere in eodem, imo nisi cum requisiti fuerint, illud etiam jurerint studiose, contra eos secundum sanctiones canonicas, eadem auctoritate libere procedatis.

§.4. Ut autem prædicta possitis utilius, & liberius exercere, vobis largiendi viginti, vel quadraginta dierum indulgentiam, quoties opportunitum videritis, omnibus vere penitentibus, & confessis, qui ad vestram prædicationem propter hoc faciendam accesserint, plenam tenore præsentium concedimus potestatem.

§.5. Illis vero qui ad impugnamdam hereticos, fautores, receptores, & defensores eorum, vobis ex animo auxilium, consilium præstiterint, vel favorem, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate coacti, tres annos de injuncta sibi penitentia relaxamus. Et si qui ex his, ad prosecutionem huiusmodi negotii, contra prædictos hereticos, fautores, receptores, vel etiam defensores, personaliter iverint, eis omnium peccatorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus.

§.6. Compescendi quoque monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, prædicatores quæstuarios, quorum interest tantum charitativa subsidia simpliciter petere, ac indulgentiam, si quam forte habent exponere, a prædicationis officio, quod ad ipsos nullatenus pertinet, liberam vobis tribuimus facultatem. Quod si simul his non interfueritis, unus vestrum, ea nihilominus exequatur.

Datum Laterani decimoquinto Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno undecimo.

XXXVIII.

Inquisitorum hereticæ pravitatis facultas absolvendi a Censuris Ecclesiasticis confratres Societatis Crucesignatorum, pro Sancte Inquisitionis præsidio instituta, & nonnulla eis indulta concedendi.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum Inquisitoribus, & prædicatoribus Crucis, super heretica pravitata a Sede Apostolica deputatis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ut nihil nobis desit, quod ad prosecutionem negotii vestre circumspeditioni commisi pertinet, sed illud in vestris manibus, auctore Domino prospere dirigatur, absolvendi, juxta formam Ecclesiæ, omnes qui contra pravitatem hereticam a sumperint signum

Crucis ab interditi, suspensionis, & excommunicationis sententis canonicis. Et dispensandi cum clericis super irregularitatibus, si quas, sic ligati, celebrando divina officia contraixerint. Et commutandi vota eorundem Crucesignatorum (Terræ Sanctæ voto excepto) necnon, & concedendi præfatis Crucesignatis, ut illis gaudeant indulgentiis, & privilegiis, quæ Crucesignatis in ipsius Terræ Sanctæ subsidium sunt concessa. Et quod tempore generalis interdicti possint interesse divinis officiis, & recipere Sacramenta Ecclesiastica in locis, in quibus divina eadem ex indulto Sedis Apostolicæ celebrantur. Quodque ipsi non teneantur ad restitutionem acquisitorum illicite, si hoc publice proposito per Diocesanos, vel saltem presbyterio parochiales locorum, in quibus videritis expedire, non apparuerint aliqui, quibus eorum restitutio debeat; dummodo ipsi totum quod de taliter habitis restituere debent, vel quod possunt, secundum vestre discretionis arbitrium, in fidei negotii prosecutionem convertant, auctoritate vobis præsentium concedimus facultatem.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno undecimo.

XXXIX.

Sententia Excommunicationis in Ezelinum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam memoriam rei gestæ.

Truculentam unius hominis rabiem; inhumanam, sevamque barbaricam Ezelini videlicet de Romano, quem dixit malignitatis enormitas fecit insignem, & mundo non incognita factorum atrocium multitudinem spectabilem, humana societas ad eligendum, improba a male potentium tyrannide instituta, indigne forsitan pertulisse videtur: sed indignus procul dubio nocitur sustulisse: Hic siquidem sub humani vultus effigie bellualem animam reticiens, Christiani sanguinis sribundus, & viribus rigidus alienis, implacabile adversus communia humanitatis fœdera bellum gerit: Non enim solum ferali hominum excidio debacchatur in corpora, verum etiam super communem modum, mensuram, & numerum, exhausti cruoris profluvio non contentus, per catholicos fidei corruptores spiritualis vite operatur exitum in interitum animarum. Nimirum si in suis atrocitatibus propria contra infensos sibi exequeretur odia, jam deseruisset in eo incallescens animi feritas peractæ ultionis refrigerio mitigata in his, quos habere videbatur exosos, sed ejus essera crudelitas sic in omnes excandescit, ut nec fortune, nec vite pepererit etiam amicorum, nec sexum miseratus fuerit in quibuslibet, vel atatem, nec alicujus Religionis, vel Ordinis veneratus honorem, necans parvulos innocentes, adultos nequiter perimens, diversis excogitatis in eis generibus tormentorum, & quod pudorifera est cogitare, vel loqui, horrido impiæ sectionis cultro, tam fecundas, ut dicitur, eunuchizare quam mares sperm futuræ proles occidens in superstitibus occisorum, ut ex intentione quodammodo fiat eorum

Dat. die 13. Martii 1254. Pont. An. XI.

Ex Concilio. Tom. X. fol. 14.

Ezelini tyrannidem, & facinorosa exposit.

De Fide suspectus.

Sacramentum matrimonii violator.

Inquisitum a PP. super his.

Nuncios suos eidem mittit Ezelinus.

Dicit ei indicat Romae personaliter sistere.

rum etiam, quos adhuc de lombis natura non protulit, homicidia. Quis ergo dubitet eum in hominibus non tantum personas persequi, sed etiam naturam? Quis ambigat illum, quasi non hominem humani generis fore publicum inimicum? Hunc ex genere, cum publice damnati heretici filius fuerit, hereticorumque cognatus, hunc etiam ex moribus, cum eum perfidum esse contraria religioni, Christianaeque Fidei opera manifestent, nos eum publice opinionis concurrente assensu, unam de subdolis vulpeculis praesumptivus esse, quae Vincam Domini Sabaoth demoliri non cessant, testamentum aeterni Evangelii corrumpentes. Ad hunc autem nequissime intentionis effectum eo ingenii sui calce proceclit, quia in quos potuit, vasa sceleratissime infectionis arripens, per corporalis necis formidinem, quae plerumque cadit in fortes, residuos regionis suae viros redegit in parvulos, ut eis animorum confidentia, libertatis privilegio, & veritatis oraculo destitutis, facile per Magistros errorum sub praedicti Ezolini praesidio ad subvertendas fidelium mentes in Marchiae Tervisine partibus emergentes, in publicum perversa infectionis haereticæ dogmata suggerantur. Execrans praeterea commune omnibus gentibus, & magnum in Christo, & Ecclesia Matrimonii Sacramentum, quod non humane voluntatis inventio statuit, sed divina institutionis commendat auctoritas, quod temporaliter orientis ex homine Salvatoris natus honoravit, quodque cunctis fere animantibus suggerit in eis insitus ordo naturae, damnabilis, & de typo abominationis haereticæ procedente praesumptionis audacia separat contra Legis Evangelicæ interdictum legitime conjunctionis federe copulatos, adeo inter complices suos fœda connubia, & adulterina conjugia coniungendo, ex quibus spuria vitulina prodeunt, radices altas posteritatis prospere non daturam. Nos itaque, quos licet immeritos Summus Fidelium Pastor ad arcendas a redempto Christi Sanguine grege ferales impetus, salutem Christiani populi sedentes, & vitam, necnon ad huiusmodi investigandas alliduis vigiliis, capiendisque vulpeculas Ecclesiae suae voluit praesidere, valido clamore Christiani Sanguinis, quo idem Ezelinus terram operuit, nec minus Evangelicæ Fidei, quam molitur evertere, periculo excitati, per religiosas personas discernere curavimus, & videre, an idem Ezelinus illud circa Fidem Catholicam naufragium pateretur, quod de ipso detestanda nunciabant opera, & vulgata infamia praedicabat. Cum autem ipsi Religiosi super his cum diligentia inquirentes, eundemque de Fide Christi non recte sentire, & haberi debere suspectam veris iudiciis comperissent: tandem ipse ad Sedem Apostolicam nuncios destinavit, quibus bonae memoriae Sabinensem Episcopum concessimus Auditorem, coram quo ad jurandum in ipsius Ezolini anima se obtulere paratos, quod idem de Deo, & Catholica Fide crederet, secundum quod Romana tenet Ecclesia, & docet esse credendum. Sed quoniam a dicto Episcopo, vel a nobis huiusmodi purgatio admittitur non extitit, cum in tanto crimine non per nuncios, sed per propriam personam praestanda esset purgatio: coram nobis sibi praefiximus terminum, quo Apostolico se con-

spectui praesentaret, facturus super his quod ordo exigeret rationis, oblata sibi de securitate personae veniendo, & redeundo plenaria cautione. Unde quia nec in eodem termino, nec post ipsum, venire, vel mittere procuravit, ipsum, qui plurimum erat alias excommunicationum laqueus irretitus, & quod de Fide Catholica male sentiret, certa ratione suspectus, anathematis vinculo duximus innodandum; alium ei terminum assignantes, quo in nostra compareat praesentia, super praemissis mandatis Ecclesiae pariturus; denunciando publice, quod nisi usque ad terminum ipsum id faceret, ex tunc procederemus gravius contra eum iuxta legitimas, & canonicas Sanctiones. Cum autem venire, seu mittere, licet ultra terminum diutius expectatus, obstinatione damnabili despersisset, & non solum per annum, sed per biennium vili-pensis Ecclesiae clavibus praedictum sustinisset contentibiliter anathema: nos quia non debemus ulterius canonicum contra eum differre iudicium, quem tam longum dilugium, & tam dura pertinacia reum tanti criminis ostendebant, praesertim quia huiusmodi iudicii tarditas periculosam forte aliquibus praebere audaciam, & quos a malis festinata unius poena compeferet, protelata forsitan ad illam laxaret, eundem Ezelinum tamquam haereticum reputantes, decrevimus ipsum, habito fratrum nostrorum consilio, promulgatis adversus haereticos Sanctionibus subjacere. Nisi usque ad Kalendas Augusti tunc proxime futururas coram nobis comparere curaret, nostris, & Ecclesiae pariturus praesente beneplicitis, & mandatis. Quem siquidem terminum tunc sibi ex multa benignitate Apostolicae Sedis praefiximus, cum eum salvari vellemus potius quam perire. Ipse vero contra Deum, & contra homines collo rebellionis extento, & ad omnem Fidei Christianae inobedientiam spiritu obfirmato, tamquam prolapsus in desperationis abyssum, & humani pudoris, divini iudicii, ac salutaris consilii pertinax aspernator, imminenti sibi discrimina quaecumque contempsit: & perire potius eligens, quam parere, nec in termino sibi ex multa Ecclesiae miserationis lenitate concessio, nec postmodum diutius expectatus venire curavit. Nos autem illius periculo condolentes, adhuc volumus ejus duritiam solita Sedis Apostolicae benignitate mulcere, si forte ad suscipiendum salutis remedium aliqua in eo scintilla sanioris consilii remansisset: ipsumque non semel, vel secundo, sed pluries imo multoties ad... iudicium edictis legitimis evocatum, duximus prolixis ad convincendum inexcusabilem ejus malitiam temporum spatii expectandum. Porro idem, sicut aspidis furdissima filius, ad omnem monitoris vocem obturans auditum, jam per sex annos, & amplius vocatione, longanimitate, & expectationis nostrae patientia est abusus. Nos igitur ex his attendentes, quod diuturnioris erga eundem Ezelinum tolerantiae pietas in communem multorum posset redundare perniciem, & ulterior expectatio nihil operaretur in eo, nisi contumaciam, & contemptum: ne tantum malum in medio Christiani populi diutius toleratum latius pervagetur, de praedictorum fratrum nostrorum consilio, praesente fidelium populo, qui in die Coenae Domini

Non comparent censuris irretitus.

Iterum citatus.

Latis contra haereticos sanctionibus subjicitur.

Sedis Apostolicae in eum lenitas.

Cadit in casum.

Excommunicatur in die Coenae Domini, tamquam haereticus.

Dat. die 9. Aprilis 1254. Pont. An. XI.

Excommunicatur haereticus.

Damnati per Ecclesiam seculari iudicio relinquuntur.

Poenitentia perpetuo carceri mittitur.

Defensorum, Favorum, & pavorum.

Excommunicatur in die Coenae Domini, tamquam haereticus.

ex diversis mundi partibus ad Apostolorum limina confluit, praedictum Ezelinum sicut manifestum haereticum sententialiter iudicamus, ipsum excommunicatum, & anathematizatum cum damnatis haereticis deputando, adscripta illis damnationis stipendia receptorum, nisi forsitan eum, usque ad Festum Ascensionis Dominicae proxime venturum, ad praesentiam nostram personaliter venire audierimus: quod de abundantissima Apostolicae Sedis clementia duximus adiungendum.

Datum Laterani quinto Idus Aprilis Pontificatus nostri Anno undecimo.

XI.

Leges in haereticos eorumque complices latae.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christianis praesentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

S.1. Noverit universitas vestra, quod nos ad instar fel. recor. Gregorio Papae Praedecessoris nostri excommunicamus, & anathematizamus universos haereticos, Catharos, Patrenos, Pauperes de Lugduno, Passaginos, Josephinos, Arnaldistas, Speronistas, & alios quibuscumque nominibus censentur, facies quidem habentes diversas, sed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in id ipsum. Damnati vero per Ecclesiam seculari iudicio relinquuntur animadversione debita puniendi, clericis prius a suis ordinibus degradatis.

S.2. Si qui autem de praedictis postquam fuerint deprehensi, redire voluerint ad agendum condignam poenitentiam, in perpetuo carcere deturbandum.

S.3. Credentes autem eorum erroribus, similiter haereticos iudicamus.

S.4. Item receptores, defensores, & fautores haereticorum excommunicationis sententiae decernimus subjacere. Firmiter statuentes, ut si postquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, a sua super hoc non curaverit praesumptione cessare, ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, seu consilia, nec ad testimonium admittatur. Sit etiam intestabilis, ut nec testamenti habeat factionem, nec ad hereditatis successionem accedat. Nullus praeterea ipsi super quocumque negotio, sed ipse aliis responderet cogatur. Quod si forte iudex extiterit, ejus sententia nullam obtineat firmitatem, nec cause aliquae ad ejus audientiam, perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius penitus sint momenti, sed cum auctore damnato damnentur: & in similibus idem praecipimus observari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio, & beneficio deponatur. Si qui autem tales, postquam ab Ecclesia fuerint denotati, evitare contempserint, excommunicationis sententia percellantur; alias animadversione debita puniendi.

S.5. Qui autem inventi fuerint sola suspicione notabiles, nisi iuxta considerationem suspicionis, qualitateque personae, propria in innocentiam congrua purgatione monstraverint, anathematis gladio feriuntur, & usque ad satisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod si per annum in excommunicatione perseverint, ex tunc velut haeretici condemnentur. Item proclamationes, aut appellationes huiusmodi personarum minime audiantur. Item Iudices, Advocati, & Notarii nulli eorum officium suum impendant: alioquin eodem officio perpetuo sint privati. Item Clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus Ecclesiastica Sacramenta, nec elemosinas, aut oblationes eorum recipiant. Similiter hospitalarii, aut templarii, ac quilibet regulares: alioquin suo priventur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto Sedis Apostolicae speciali. Item quicumque tales praesumpserint Ecclesiastica tradere sepulturae, usque ad satisfactionem idoneam, excommunicationis sententiae se noverint subjacere, nec absolutionis beneficium mereantur, nisi propriis manibus publice extumuleat, & projiciant huiusmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetua careat sepultura.

S.6. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam Laice personae liceat publice, vel privatim de Fide Catholica disputare. Qui vero contra fecerint, excommunicationis laqueo innotentur.

S.7. Item si quis haereticos sciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, seu a communi conversatione fidelium, vitae, & moribus distantes, eos studeat indicare confessori suo, vel alii per quem credat ad Praelati sui, & Inquisitorum haereticæ pravitatis notitiam pervenire; alioquin excommunicationis sententia percellatur.

S.8. Haeretici autem, & receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filii usque ad secundam generationem, ad nullum Ecclesiasticum beneficium, seu officium admittantur. Quod si secus actum fuerit, decernimus irritum, & inane. Nos enim praedictos, & quoscumque viros Ecclesiasticos, qui ad preces huiusmodi pestilentium personarum dignitates, personatus, & quaecumque alia Ecclesiastica beneficia sunt adepti, ex nunc privamus taliter acquisitis: volentes ut tales, & habitis perpetuo careant, & ad alia, vel similia nequaquam in posterum admittantur. Illorum autem filiorum emancipationem, nullius esse momenti volumus, quorum parentes post emancipationem huiusmodi ad invicem superstitibus haereticæ, a via decimasse confiterit veritatis.

Datum Anagnini decimo septimo Kalendas Julii Pontificatus nostri anno undecimo.

De suspensis super haereticis.

Latic de fide disputare non licet.

Ad haereticos indicendos unusquisque tenetur.

Haeretici, confecti, ad beneficia Ecclesiastica inabiliter.

Dat. die 17. Junii 1254. Pont. An. XI.

XLI.

Privilegia concedantur Inquisitoribus.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis, Fratribus Ordinis Prædicatorum Inquisitoribus heretice pravitatis, presentibus, & futuris in Lombardia, & Marchia Januensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

MALITIA hujus temporis in diversis Mundi partibus, & maxime in Provincia Lombardie, perversorum morum peperit corruptelam, ex quibus lethifera pestis heretice pravitatis abundantius solito noscitur pullulasse. Ad extirpationem igitur ejusdem pestis, juxta officii nostri debitum ex animo intendentes, volumus adversus hujusmodi iniquitatis operarios, qui massam catholice puritatis fermento propriæ contagionis inficiunt, fideles ut confurgant, & nobiscum pro Evangelicis, quas professi sunt, legibus defendendis, salubribus adhortationibus incitari.

Ut ex ore consergent eos, qui votum nuncupaverunt pro extirpandis hereticis.

§.1. Quo circa discretioni vestre per Apostolica scripta districte præcipiendo mandamus, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatenus in locis, ubi contra hereticos vobis inquisitionis officium est commissum, curetis singuli opportuna instantia, contra eosdem hereticos, eorumque fautores, proponere populis publice verbum Crucis, & eos qui facti zelo fidei ad extirpandam pravitatem eandem votum assumpserint, crucis charactere consignare.

Indulgentiis concessis.

§.2. Ut autem vobis de prædicatione hujusmodi, & fidelibus, qui ejusdem Crucis ob hoc votum assumpserint, copiose mercedis premium afferatur: vobis, & eisdem fidelibus, illam indulgentiam, illudque privilegium elargimur, quæ transeuntibus in Terra Sancte subsidium, in generali Concilio conceduntur. Cum autem hujusmodi Crucis verbum per vos proponi contigerit, relaxandi omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui ad audiendum verbum ipsum devote assuerint, quadraginta, vel viginti dies de injunctis poenitentis, libera sit vobis, & singulis vestrum de nostra concessione facultas.

Seis opponentes, vel non faventes inquisitionis officio pœnitent.

§.3. Quod si forte, quod non credimus, aliqua Civitas, Communitas, vel persona, cujuscumque conditionis, vel gradus, huic tam salubri negotio se opponere, seu illud præsumpserit aliquatenus impedire, ut per vos, vel per alios auctoritate nostra ad hoc deputatos, vel in posterum deputandos, libere procedi non valeat in eodem: imo si quicumque requisiti illud fovere neglexerint, & juxta officium, & posse suum studiose juvare; contra eos tamquam defensores, & fautores hereticorum, sublati appellationis obstaculo, vos vel vestrum singuli auctoritate nostra intrepide procedatis. Contra quos, prout audacia ipsorum exegerit, Reges, & Principes Christianos, necnon Crucesignatos pro Terra Sancte succursu, curabimus invocare: cum non minus expediat, imo magis, fidem in locis prope positis, quam procul distantibus defendere.

§.4. Porro ut non solum inquisitionis vobis

super heretica pravitate commissa, sed & hujusmodi prædicationis Crucis officium in manibus vestris, congruis favoribus adjuvetur, absolvendi juxta formam Ecclesie, omnes qui contra pravitatem hereticam assumpserint signum Crucis, ab interdicti, suspensionis, & excommunicationum sententiis canonicis, & præsertim ab illis, quas pro incendiis, vel effractionibus Ecclesiarum, seu injectione manuum violenta in personas Ecclesiasticas incurrerunt, & aliis quoque sententiis a nobis, vel auctoritate nostra generaliter promulgatis, nisi adeo gravis, & enormis excessus fuerit personarum, quod ab his oporteat absolutionis beneficium per Sedem Apostolicam obtineri. Necnon, & ab illis sententiis, quas adherendo, & favendo contra Ecclesiam quondam Friderico, se tunc pro Imperatore gerenti, seu Conrado nato ejus, vel ipsorum fautoribus incurrerunt, Ezolino de Romanis, Uberto Marchione Pelavicino, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Capitaneis, Potestatibus, Rectoribusque Civitatum, atque locorum, similibusque personis, qui in Ecclesiis, & personas Ecclesiasticas sæva exercuisse noscuntur, aut eorum bona nequiter occupasse, dumtaxat exceptis. Dummodo assumpto Crucis signaculo, votum hujusmodi, qui absoluti fuerint, efficaciter prosequantur; & ipsi caveant, quod de cetero contra Ecclesiam nunquam erunt. Et tam ab ipsis, quam ab aliis præmissis, plena de damnis, & injuriis, propter quæ excommunicati noscuntur, satisfactio, vel satisfaciendi sufficiens securitas impendatur.

Crucesignatos absolvere possunt Inquisitores.

Nominatum, abique except.

Dispensandi facultas.

Committendi vota Crucesignatorum.

Elque concedendi ut interdicti tempore interdicti Divinis.

Dat. die 19. Junii 1254. Pont. An. XI.

Con-

XLI.

Ex Rec. Angli. Scriptur. Veter. Tom. I. pag. 237. Con. Inq. Pœnitent. Concil. Angl. Tom. I. pag. 703.

Exordium.

Violatores Ecclesiarum, & Regni ab Episcopis excommunicati.

Quod confirmatur a Pontifice.

Litteræ Episcoporum hac de re.

Confirmatur Sententia Excommunicationis lata ab Archiepiscopo Cantuarien. & totius Angliæ Episcopis contra perturbantes jura Ecclesiarum.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus universis, Archiepiscopis, & Episcopis Regni Angliæ, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

CUM a nobis petitur quod justum est, & honestum tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

Cum itaque, sicut ex parte vestra fait positum coram nobis, vos cupientes, prout ad vestrum spectat officium libertatem Ecclesiasticam in Regno Angliæ illibatam ab omnibus conservari, cum voluntate, ac beneplacito charissimi in Christo filii Henrici Illustris Regis Angliæ in omnes illos, qui malitiose, ac scienter Ecclesias ipsius Regni suo jure privaverint, vel spoliaverint, & libertates Ecclesiasticas, & antiquas Regni consuetudines, & præcipue illius libertates, & liberas consuetudines, quæ continentur in chartis communium libertatum, & de Foresta concessis a dicto Rege vobis, & aliis ejusdem Regni Prælatibus, violaverint, infregerint, diminuerint, seu immutaverint, ac scienter illas statuta ediderint, vel edita observaverint, consuetudines introduxerint, vel servaverint introductas, necnon in scriptores, executores, & consiliarios statutorum ipsorum excommunicationis sententias duxerint proferendas, prout in litteris super hoc concessis plenius continetur: Nos vestris supplicationibus inclinati, quod a vobis provide factum est in hac parte ratum habentes, & gratum, id de fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio commuimus, tenorem litterarum ipsarum presentibus inseri facientes, qui talis est: auctoritate Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Gloriosæque Virginis, & Dei Genitricis Mariæ, Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum Apostolorum, Beati Thomæ Archiepiscopi, & Martyris, omniumque Sanctorum Martyrum, Beati Edvardi Regis Angliæ, omniumque Confessorum, atque Virginum, & omnium Sanctorum Dei, & Nos B. divina miseratione Cantuariensis Archiepiscopus, totius Angliæ Primas, F. Londoniensis, W. Wigorniensis, W. Norwicensis, P. Herefordensis, W. Saresburiensis, W. Dunelmensis, R. Exoniensis, S. Carliolensis, W. Bathoniensis, L. Rosenis, Th. Menevensis Episcopi, de assensu, & voluntate Venerabilis Patris W. Dei gratia Eboracensis Archiepiscopi, anathematizamus, & a liminibus Sanctæ Matris Ecclesie sequestramus, omnes illos, qui amodo scienter, ac malitiose Ecclesias privaverint, vel spoliaverint suo jure. Item omnes illos, qui Ecclesiasticas libertates, vel antiquas Regni consuetudines approbatas, & præcipue libertates, & consuetudines, quæ in chartis com-

Bull. Rom. Tom. III.

muniam libertatum, & de Foresta continentur a Domino Rege concessis Archiepiscopis, Episcopis, & cæteris Prælatibus, Angliæ Comitibus, Baronibus, Militibus, & libere tenentibus, quacumque arte, vel ingenio violaverint, infregerint, diminuerint, seu immutaverint, clam, vel palam, facto verbo, vel consilio, contra illas, vel illarum aliquam in quocumque articulo temere veniendo. Item omnes illos, qui contra illas, vel earum aliqua statuta ediderint, vel edita servaverint, consuetudines introduxerint, vel introductas servaverint, Scriptores etiam Statutorum ipsorum, necnon Consiliarios, & Executores, & qui secundum ea præsumpserint judicare. Qui omnes, & singuli superius memorati hanc nostram sententiam incursum se noverint ipso facto, qui scienter aliquid commiserint de predictis. Qui vero ignoranter, nisi commoiti, infra quindenam a tempore correctionis se correxerint, & arbitrio ordinariorum, plene satisfecerint de commissis, ex tunc sint hac sententia involuti. Eadem etiam sententia innotamus omnes illos, qui pacem Regis, & Regni præsumpserint perturbare: in casus rei memoriam sempiternam nos signa nostra presentibus duximus apponenda. Data in majori Aula Regia apud Westmonasterium Anno Domini MCLIII. tertio Idus Maji sub presentia, & assensu Henrici Dei gratia Regis Angliæ Illustris, & Dominorum R. Comitis egregii Cornubiæ, Fratris sui R. Comitis Norfolchiæ, & Marchalli Angliæ, H. Comitis Herefordiæ, H. Comitis Oxoniæ, I. Comitis Warevichie, & aliorum Optimatum Angliæ, ad hoc quasi ad concilium specialiter vocatorum.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. die 1. Octob. 1254. Pontific. Anno XII.

Datum Anagninæ Kalendis Octobris, Pontificatus nostri anno duodecimo.

X r z ALE

ALEXANDER IV.

PAPA CLXXXI.

AN. DOM. MCCLIV.

Raynaldus Anagninus, patre Philippo ex Comitibus Signæ, antea Episcopus Ostiensis S. R. E. Cardinalis electus est in Romanum Pontificem Neapoli die 21. Decembris 1254. & Alexandri IV. nomen sumpsit. Sedit in Pontificatu annos VI. menses V. dies V. (a) imperante in Oriente Bal-

(a) Libenti quidem animo Pagio assentire putant Alexandrum electum Pontificem die 21. Decembris: nisi tandem mutati animos validissima momenta fuerint, ut cum Raynaldo conveniam. Primo enim Encyclica Alexandri de sua electione dicitur, quæ subdicitur, data legatur secundi Kalendas Januarii: nec potestandum est Alexandrum Papam, quem omnia postposita longiore debito mora electum cum Blondo assensu Raynaldi a Cretensibus, ut rebus Ecclesie a Manfredi violentia, insidibusque periculis providerent, debus octiduum distulisse, Ecclesiam Catholicam de sui electione commovere. Deinde extant apud eundem Raynaldum alia Alexandri litteræ, quibus Philippus Ravennatenis Archiepiscopus Legatus contra Estelinum creatur, alia autem Priori Provinciali Fratrum Predicatorum in Francia, & Guardiani Fratrum Minorum Parisiensi de hæresibus excedendis: & illæ quidem datæ dicuntur Laterani decembris Kalendas Januarii anno primo; in Latinis autem calce legitur Dat. Laterani 12. Decembris anno primo. Quare corrigendus est quoque error, cui in Viriis Innocentii IV. a nobis exaratum irretit. Ubi enim dicitur Laterani Sedes die 27. legendum est dies XVII.

Balduino II Imperatore (b) Obiit Viterbii die 25. Maji 1261. in Ecclesia S. Laurentii tumulatus. Vacavit Sedes menses III. dies IV. (c)

I.

Præfules Christiani Orbis de adepto Pontificatu certiores facit.

Ex Raynald. ad an. 1254.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei.

Quia fragilis est, & caduca conditio terrenorum, quibus ingruit senectus ex tempore, ex exercitio lassitudo, languor ex permanentia, ex consistencia casus, & ex diurnitate defectus, labilis humana natura, huic legi corruptionis addicta, quanto longius suum esse producit, tanto tendit propius ad non esse: propter quod vivendi spatium in unoquoque mortali sua innata infirmitate restringitur, & proprie fragilitatis casu definit in quolibet vite cursu. Hoc profecto status occidui omnibus communiter imminet, magnis quippe, & parvis, Prælati, & subditi, sublimibus pariter, atque imis. Sed licet Ecclesiastico gregi pastorum suorum decessus eveniens turbationem non modicam ingerat, & dolorem, magnam tamen affert sibi lætitiæ grata subrogatio successorum, & præsertim cum in substitutione non intervenit tarditas, & voluntatum communio intercedit.

Humanæ nature conditio.

Sane felix recordationis Innocentio Papa Prædecessore nostro VII. Idus Decembris in Regno Sicilia, in Civitate scilicet Neapolis de angusto, & tetro carnis carcere vocato, sicut speramus, ad spatiosum, & lucidum cæli palatium, ut de multis laboribus, quos pro Ecclesie more, ac libertate constanter pertulit, mercedem quietis percipiat sempiternæ; ac deinde ipsius solemniter celebratis exequiis, ejusque corpore honorifice, prout decuit, tumulato; nos tunc Ostiensis, & Velletræ Episcopus, & ceteri Fratres nostri mox pro eligendo Successore simul convenimus, dirigentes mentes ad Deum, ut gregi suo Pastorem idoneum consueta misericordia largiretur. Cumque, ut moris est, Spiritus Sancti postulato suffragio, singulorum vota diligenter exquisita fuissent, in nos demum suum converterunt intuitum, direxerunt animos, & conceptus expressere, ac firmaverunt consensus, præelicientes indignitatem nostram ad exequendum tantæ officii dignitatis cum nostrorum parvitate meritorum deceret subesse potius, quam tanto culmini præsidere.

Mortuo Innocentio IV.

Eique perfectis exequiis

Se aut in Pontificem fuisse electum.

Nos autem nostram attendentes imbecillitatem, & insufficientiam cogitantes; pensantes quoque tam gravis fœcine molem, & tanti honoris altitudinem advertentes, nimium trepidavimus, validoque membra nostra obrigere pavore, ac intra nos cor nostrum vehementi quasi

(b) Imperium siquidem Occidentale durabat ab ejus jure, prout in Innocentio vidimus Fridrico vacavit usque ad an. 1253. (c) Juxta Martini Poloni Chronicon, in quo numeratio a die obitus Alexandri deducitur.

Et autem re- fuisse no- elige- reur.

quasi supore gelavit, & eorumdem intentioni Fratrum proposse resistimus, contra concordem ipsorum affectum plurimum reluctantes, renuendo prorsus ad Summi Pontificatus apicem sublimari, & exorando instanter, ut imponerent ali onus illud. Ipsi vero suo proposito fortius insistentes nostra recusatone, ac deprecatione omnino repulsa personam nostram, quantumcumque renitentem, quadam violentia coegerunt, & extensis in eam manibus ad assentiendum eorum desideriis nos pertinaciter attraxere.

Unde ne divinæ videremur providentiæ obviare, suæque dispositioni obicem proterve difficultatis inferre, ac ne scandali, vel dissensionis materiam præberemus, devicti dura, & ferventi prædictorum Fratrum instantia, votis ad ultimum, quamquam inviti acquiescimus eorumdem, submittentem nostræ debilitatis humeros ad portandum: Non quod de aliqua nostra virtute fiducia habeamus, sed quia de illius speramus auxilio, qui pro eo laborantibus dat ferre jugum suaviter, & leviter onus suum portare, qui affluentis de suæ bonitatis irriguo sperantium in se pectora largissime compluit, & fecundat; qui balbutientium linguas suæ virtutis potentia eloquentes efficit, & facundas. Porro quia nostrum recognoscimus imperfectum propter quod aliis subsidiis potissime indigemus, ad sinceram devotionem vestram confidenter recurrimus, vestraque suffragia fiducialiter postulamus rogantes vos, & attentius exhortantes, quatenus sedula nos apud Deum intercessione juvetis: solventes linguas in preces, & in juges pro nobis orationes labia exercentes, ex intimis, quæsumus affectibus supplicationes ad Cælum dirigite, ac sine intermissione nos Deo sacris vestris interventionibus commendate, crebra ob hoc sibi munera, & sacrificia offerentes, ut supra nos imbrem gratiæ suæ pluat, & rorem solite benignitatis infundat, quod nos actus nostros dirigentes ad ipsam Ecclesiam suam, quam nobis committere voluit salubriter regere, ac de universo ipsius grege vigilantia nostræ credito curam gerere debitam juxta suum beneplacitum valeamus &c.

Præfules Christianos peccatur, ut ipsum adjuvent.

Die die 11. Decembris 1254. Pon. An. I.

Edicti Martine The- saur. Ant. det. Tom. I. cit. 109.

Datum Neapoli secundo Kalendas Januarii Pontificatus nostri anno primo.

II.

Revocatio quarundam Litterarum, & Sententiæ ab Innocentio Papa IV. late adversus Religiosos.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus universis Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Archiepiscopis, & aliarum Ecclesiarum Prælati, & ceteris Personis Ecclesiasticis, tam secularibus, quam regularibus cujuscumque Ordinis, & Professionis existant, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Non insolitum est, neque novum, ut ea, quæ per occupationem, vel in festinantia sunt pro eo, quod congrue lineam de-

liberationis præterent, in propensioris considerationis reducantur examen, ut rectora, & eliminatoria per attentionem plenioris discussionis emanent. Sane quædam ab Apostolica Sede tempore felix recordationis Innocentii Papa Quarti Prædecessoris nostri litteræ processerunt, in quibus ipse universis Religiosis, cujuscumque Professionis, vel Ordinis existant, districte in virtute sanctæ obedientiæ injungebat, ut Parochianos alienos diebus Dominicis, & festivis non reciperent de cetero in suis Ecclesiis, seu Oratoriis temere ad divina, nec ipsos ullatenus ad penitentiam admitterent sine suorum licentia Sacerdotum, nec eis in suis predicarent Ecclesiis ante Missarum solemnia, vel dissensionis materiam præberemus, devicti dura, & ferventi prædictorum Fratrum instantia, votis ad ultimum, quamquam inviti acquiescimus eorumdem, submittentem nostræ debilitatis humeros ad portandum: Non quod de aliqua nostra virtute fiducia habeamus, sed quia de illius speramus auxilio, qui pro eo laborantibus dat ferre jugum suaviter, & leviter onus suum portare, qui affluentis de suæ bonitatis irriguo sperantium in se pectora largissime compluit, & fecundat; qui balbutientium linguas suæ virtutis potentia eloquentes efficit, & facundas. Porro quia nostrum recognoscimus imperfectum propter quod aliis subsidiis potissime indigemus, ad sinceram devotionem vestram confidenter recurrimus, vestraque suffragia fiducialiter postulamus rogantes vos, & attentius exhortantes, quatenus sedula nos apud Deum intercessione juvetis: solventes linguas in preces, & in juges pro nobis orationes labia exercentes, ex intimis, quæsumus affectibus supplicationes ad Cælum dirigite, ac sine intermissione nos Deo sacris vestris interventionibus commendate, crebra ob hoc sibi munera, & sacrificia offerentes, ut supra nos imbrem gratiæ suæ pluat, & rorem solite benignitatis infundat, quod nos actus nostros dirigentes ad ipsam Ecclesiam suam, quam nobis committere voluit salubriter regere, ac de universo ipsius grege vigilantia nostræ credito curam gerere debitam juxta suum beneplacitum valeamus &c.

Innoc. Religio- sibus prohibe- re ut alie- non Parochia- nos diebus festi- vis reci- piant.

Ac de mortuis portio- nem canoni- cam solvere- rent Ecclesiis.

Hæc omnia revocata sunt, & aliquos ex ipsis generaliter, & specialiter præter formam communem, & solitam processere, ac mandata, seu præcepta facta in eis, vel earum auctoritate durimus penitus revocanda. Ideoque Universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus per hujusmodi litteras, vel occasione mandatorum, seu præceptorum, aut sententiæ, quam continent nihil prorsus agatis, cum nullam deinceps efficaciam habeant, vel vigorem.

Dat. die, annoque eodem.

Datum Neapoli secundo Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno primo.

Immu-

Ex Ughell. Ital. Sac. ubi de Ecclesia Januensi.

Immunitas ab omni exactione, datio &c. in dominiis Apostolicæ Sedis, concessa Januensibus ab Innocentio Papa IV. confirmatur.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Potestati, & Populo Januensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Populi Januensis erga Sedem Apostolicam & eius Religionis propagatio.

Ecclesiam Dei olim persecutiones, & gravissimas patentes... Vos in fide, & devotione ipsius constantiam firmissimam, & clarissimam habuistis, ita pro omni virtute resistendo ejus hostibus, plurima rerum incurritis dispendia, & discrimina personarum multas materiam admirationis habentibus, quod inter tot adversorum fulmina tanta fuistis animi firmitate conspicui, & tandem per Dei gratiam victoria præclara famosi. His etiam magnis meritis quedam alia magnifica indefesso spiritu adjectis, quod videlicet transmarinis partibus illa, qua honorem Ecclesie, ac robur Ecclesiæ libertatis, necnon defensionem, & ampliationem Catholicæ Fidei respicere videbatur, sub innumeris expensis, & laboribus grandi studio, & vigilantia sollicitudine promovistis. Meritorum siquidem præmissorum cumulus quasi quoddam tydus in conspectu Sedis Apostolicæ resurgens eam reddidit sepe sollicitam, ut vos talibus extollat honoribus, & gratiarum uberitate confoveat, quod exinde vobis, & posteris vestris perpetue jucunditatis materia producat. Cum itaque felicis recordationis Innocentius Papa Prædecessor noster cum Fratribus suis per Civitatem vestram personaliter transiens fuerit in multis de præmissis meritis informatus, & gavisus per evidentiam operis agnovisse, quam sinceram, & obsequiosam devotionem circa dictam Sedem haberet in vobis, dignum esse prævidit, ut juxta vestram desiderium vos sue gratie privilegio muniret, per quod in vobis exinde reverenter in Sedem semper accrescat affectio, & in generalem deducatur notitiam, quod inter charos vos memorata Sedes reputat sibi charissimos, & quod idem in affectu potissimum, ut assultis pro ipsa votivam retribuire magnitudinem præmiorum. Unde idem prædecessor per suas concessit litteras, ut vestris inclinati precibus nos, quatenus de gratie plenitudine reputamus favoris Universitati vestre ad instar prædecessoris ipsius auctoritate Pontificia indulgemus. Quod in Regno Siciliae pertinente ad jus, & proprietatem Sedis ejusdem, ac Ducatu Spoletini, Marchie Anconitanæ, Patrimonio Beati Petri in Tuscia, & in omnibus terris Ecclesiæ Romanæ a datis, exactionibus, & collectis, seu pedagiis ad vos pertinentibus, & cujuslibet onere servitutis in perpetuum liberi penitus, & immunes.

Confirmatio.

Classula.

Dat. die 8. Janu. 1255. Pont. An. I.

Datum Neapoli sexto idus Januarii 1255. Pontificatus nostri Anno primo.

Rigeni Ecclesie Metropolitana dignitas confirmatur in Livonia.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopo Rigeni.

Primatum Cathedras, & apicem cujuslibet Ecclesiæ dignitatis, privilegio sibi divinitus tradito Ecclesia Romana constituit, quam solus ille fundavit, ac supra petram fidei mox nascentis crevit, qui Beato Petro, æternæ vite clavifero, terreni simul commisit, & cælestis imperii moderamen, Hinc est quod apud Sanctam Sedem Apostolicam horum spectatur origo, eorumque dispensantur insignia, de quibus plenitudine omnes accipiunt, ejusque speciali munere, quod ratio personæ, aut temporis, loci, vel causæ interdum postulat, assequuntur. Sane cum sicut tua nobis, & Suffraganeorum tuorum insinuatio patefecit, olim in certa Ecclesia Metropolitana non habens Sedem, Livonia, Estonia, ac Præstia, Archiepiscopus voceris, felicis recordationis Innocentius Papa Prædecessor noster tibi, ne prædialis honor vacillare per indeterminationem loci quodammodo videretur, aut insignie capitis nomen generali corporis appellatione confundi, ut in quacunque velles Ecclesia Cathedrali lege tibi Metropolitana subiecta, eandem posses Sedem, cum hujusmodi Ecclesiam Pastore vacare contingeret, collocare, per suas sub certa forma litteras, de tua in Domino confidens circumspectione, concessit. Porro Rigeni Ecclesia Cathedrali, qua tibi prædicta suberat lege, postmodum Pastore vacante, tu in ea Metropolitanam Sedem litterarum auctoritate hujusmodi, prout ex ipsarum beneficio poteris, de consensu omnium, quorum intererat, deliberatione provida statuisti, ut inde appellationis nomen Metropolitanæ dignitas, & provincia sortiretur, tuque, ac Successores tui, certo gaudeatis principalis domicilio mansionis. Tuis igitur, & eorundem Suffraganeorum precibus inclinati, quod a te in hac parte provide factum est, ratum, & firmum habentes, illud auctoritate Apostolica confirmamus &c. jure Romanæ Ecclesiæ, ac dilectorum filiorum Magistrum, & Fratrum Hospitalis Sanctæ Mariæ Theutonicorum in omnibus, & per omnia semper salva.

Ex Ramaldo ad an. 1255.

Ecclesia Romanæ Dignitas, & Primatus.

Livonia Archiepiscopi inter inestabilis Sede.

Ut Riga Metropolitanæ fuerit constituta.

Quod confirmatur a PP.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Neapoli decimo tertio Kalendas Februarii, Pontificatus nostri Anno primo.

Classula.

Lithua-

Lithuanie Regi concedit, ut Præfulem Catholicum evocet ad regia Filio ornamenta conferenda.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Illustri Regi Lethovie.

Exordium.

Catholicæ Fidei cultum longius, latiusque per orbem diffundi continue super omnia cordis nostri desi terabilia cupientes, ad ejusdem augmentum Fidei vigili, sedulaque solertia non cessamus intendere, ac, ut juxta nostri desiderii plenitudinem valeat provenire, totius diligentie studium, excusso in hac parte cujuslibet negligentie otio, adhibemus, augmentum ipsum per nos, ac alios omni ope, ac opera, prout ex alto conceditur, assidue procurando. Hinc est quod eum, sicut te intimante nobis, accepimus, tu divinitus inspiratus de pagania cecitatis errore ad viam vite, que Christus est, Baptismatis renatus unda redieris, & Deo vivo, ac vero placere studeas sub religionis observantia Christianæ, nos de hoc multo concepto gaudio volentes te in hujus fide congruis roborare favoribus, & condignis gratiis confovere, tuis supplicationibus inclinati, excellentie tue, ut quem malueris latinum Episcopum pacem, & communionem Apostolicæ Sedis habentem, tibi advocare liceat, quid dilectum filium Nobilem Virum natum tuum ad honorem Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Regem Lethovie auctoritate nostra coronet, tenore præsentium indulgemus.

Lethovie Rex Christianus sic.

Privilegium, de quo in rubrica.

Classula.

Dat. die 6. Martii 1255. Pont. An. I.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Neapoli secundo nonas Martii Anno primo.

Quod de cetero in Cathedralibus, & aliis Ecclesiis nullus in Canonicum recipiatur ultra numerum Canonicorum consuetum, expectatarum litteris minime suffragantibus.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus universis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, necnon Capitulis, Conventibus, & Collegiis eorundem, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causa ferenda legis.

Execrabilis quorundam ambitio, que semper plus ambiens, & sit magis infatigabilis, quo sibi amplius indulgetur, & importuna improbitas, causam dedisse noscuntur, quod in nonnullis Ecclesiis decem, in aliquibus viginti, in aliis vero pauciores aut plures, sive Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ejus auctoritate, aut proprio Motu Capitularum ipsarum,

seu per alios, ad quos eorundem spectat receptio in Canonicos, sunt recepti, qui nondum adepti sunt beneficia in eisdem, sicque tales sub diuturna, cum multi sint, expectatione manentes frustrati spe, quam de sua provisione conceperant, vix possunt assequi, quod intendunt, & illis, ad quos beneficiorum, seu Præbendarum in eisdem Ecclesiis collatio spectare dignoscitur, facultas adimitur, eadem, cum vacaverint, Personis idoneis conferendi. Cum igitur Apostolicæ Sedis benignitas, illo affectu dirigi debeat in provisionibus Clericorum, quod eis consolatio sic proveniat, ut Ecclesiis turbatio, vel dispendium non incumbat; Nos attendentes, quod istorum numerositas, que propter importunitatem petentium in immensum excrevit, nonnullis parit scandalum, & horrorem cum in plerisque Ecclesiis, tanta sit expectantium multitudo, quod excedat numerum Præbendarum, cogimur excogitare remedium, per quod Ecclesiarum obvictur dispendiis, & earum Personis quies, & tranquillitas procuraretur. Hac itaque consideratione inducti de fratrum nostrorum consilio, sic diximus ordinandum, ut in Ecclesiis, in quibus plures, quam quatuor recepti fuerint, sive litterarum dictæ Sedis, vel Legatorum ipsius auctoritate, aut proprio motu Capitularum ipsorum, vel aliorum ad quos receptio pertinet eorundem; Quatuor dumtaxat in ipsis Ecclesiis, jam admissi remaneant, & sint Canonici in eisdem, receptiones factas de reliquis in dictis Ecclesiis de fratrum nostrorum consilio penitus irritantes, ac decernentes eos, ad quos in ipsis Ecclesiis Præbendarum, seu beneficiorum spectat collatio, ad provisionem reliquorum aliquatenus non teneri. Declaramus quoque auctoritate præsentium, ad omnem juriorum materiam amputandam, ut ii, qui per litteras Apostolicas in ipsis Ecclesiis recepti fuerint, Canonici remaneant in eisdem, usque ad quaternarium numerum supradictum, etiam post receptos Legatorum auctoritate, vel per alios quoscumque in ipsis Ecclesiis sunt recepti. Volumus autem, ut si ultra quatuor auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, in aliquibus Ecclesiis recepti fuerint, ex ipsis tantum quatuor primo recepti remaneant, Præbendas, seu Beneficia, juxta receptionis sue ordinem percepturi, nisi aliqui ex prædictis quatuor eadem auctoritate recepti fuerint jure aliquo potiores. Quod si pauciores sint quatuor, qui per litteras Apostolicas sunt recepti de aliis auctoritate Legatorum dictæ Sedis, vel Motu proprio Capituli, seu quovis alio modo primo recepti in ipsis Ecclesiis, tot dumtaxat remaneant in eisdem, quod quaternarius numerus impleatur. In illis vero Ecclesiis, in quibus aliqui solummodo per litteras Legatorum præfatæ Sedis, vel Capitula eorundem, seu alios ad quos Canonicorum spectat receptio, recepti fuerint in Canonicos, & in Fratres quatuor tantum primo in eisdem receptos, volumus remanere, & eis de Præbendis, vel Beneficiis sibi in eisdem Ecclesiis, juxta sue receptionis ordinem, debitis provideri. Cum autem prioritas, vel posteritas receptionum hujusmodi in Ecclesiis discerni non potest puta, quia recepti sunt aliqui a Capitulis ipsarum, vel aliorum, ad quos Canonicorum receptio pertinet, simul ita quod nescitur, quis primo

Decretum.

Quid agendum de Canonis supra numerum.

primo ibidem jus habeat canonice, & cui primo vacatura Præbenda, vel Beneficium debeat, vel forsitan, ita conditum est inter ipsos, ut in assequutione Præbendarum, vel Beneficiorum ibi vacantium, nullus alteri præferatur, illi tantum, usque ad quaternarium numerum in singulis Ecclesiis, ubi talis receptio facta fuerit, jus habeant Canonice, qui Capitulis, vel majori, & saniori parti eorum, aut aliis ad quos spectat receptio, magis idonei videbuntur, quos infra tres menses post publicationem præsentium eadem Capitula, vel major, & sanior pars eorum, aut illi, ad quos Canonice prædictorum receptio pertinet, approbent digniores: Aliquando ex tunc proximus eis superior hos approbandi liberam habeat facultatem, & provideatur eis juxta ordinem, quem disponent Capitula, vel major, & sanior pars ipsorum, vel illi, ad quos spectat provisio, aut proximo superior, si ipsi super hoc fuerint negligentes de Præbendis, vel Beneficiis primo in eisdem Ecclesiis vacaturis. Caveant autem taliter Prælati Capitula, & Ceterarum Ecclesiarum Collegia, in quibus certus est Præbendarum, vel Beneficiorum numerus institutus, ne aliquem nulla in eorum Ecclesia Præbenda vacante, Motu proprio recipiant in Canonicum, & in Fratrem, ut Canonice possint efigere ultionem, & Nos super hoc providere aliter non cogamur. Si vero aliqua Ecclesia parvitatem Præbendarum, vel Beneficiorum habuerit, quæ in receptione quatuor Canonice, vel Clericorum reputet se gravatam puta, quia habet citra denarium Præbendarum, vel Beneficiorum numerum institutum, si super hoc ad Sedem Apostolicam voluerit habere recursum: Nos prout expedire videbimus, curabimus providere.

De non recipiendis ad Beneficia ante quam vacent.

Dat. die 7. Aprilis 1255. Pont. An. I.

Datum Neapoli nonis Aprilis Pontificatus nostri anno primo.

VII.

Revocatio Indultorum conferendi quæcumque Beneficia cum vacaverint, & Expectativarum ad eadem etiam post adeptam possessionem.

Ibidem.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus universis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Ecclesiarum Prælati, necnon Capitulis, Conventibus, & Collegiis eorumdem, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Expectative nonnullæ ab Innocentio concessæ.

Discrimen præteriti temporis, & inhiatio inverecunda petentium ambitione non carens felix recordationis Innocentium Papam Prædecessorem nostrum, fortius hæcenus contrinxerunt, ut multis diversa concederet, quæ forsitan alias non fuerat concessurus, & frequenter idem ad ea, in quibus sua non dirigebatur intentio ratione locorum, & Personarum, ac etiam hujusmodi periculosi temporis cogebatur. Indulisse siquidem aliquibus generales licentias, vel etiam speciales sub tenoribus diversis, & formis idem dicitur Præ-

decessor, super Archiepiscopatibus, Episcopatibus, Abbatibus, & Prioratibus, ut cum eos vacare contingeret, conferrentur eisdem. De inferioribus etiam Beneficiis puta Decanatus, Archidiaconatus, & aliis Personatibus, Ecclesiis Parochialibus, & aliis Beneficiis cum cura propriis nominibus designatis, aut ea demonstratione, quæ nominis vice fungitur asseritur concessisse, ut cum ea vacare contingeret, certis assignarentur Personis, pro quibus nominatum direxerat scripta sua: quæ indulta odiosa videntur, propter ambitionis vitium, quæ insatiabilis sit anxietas noxiæ voluntatis, & propter machinationem in mortem alterius, & plena divini animadversione iudicii, & tristissimi eventus, cum ex hoc desiderare, quis mortem proximi videatur in cuius locum, & Beneficium se crediderit successurum, & de rebus viventium spes future successione, imo fiducia quodammodo tribuatur. Nos igitur huic morbo remedio celeri occurrere cupientes, cum locum in Ecclesia Dei futura successione expectatio sibi non debeat vendicare, quam ipsi etiam Gentiles in suis legibus condemnarunt, de Fratrum nostrorum consilio litteras super præfatis Archiepiscopatibus, Episcopatibus, Abbatibus, & Prioratibus sub quacumque forma obtentas, sive generales fuerint, vel etiam speciales, ac aliis inferioribus beneficiis prædictis sub forma expressâ superius impetratas, & indulta hujusmodi, & quidquid ex eis sequutum est, vel ob ea, nisi impetratores hujusmodi per litteras sic concessas adepti jam fuerint Dignitates Beneficia, vel alia prædicta, & in possessionem fuerint, eorumdem iuribus carere decernimus, & in posterum non valere præsertim, cum idem Prædecessor, sicut accepimus, intentionem habuerit, super hoc salubre adhibere remedium, & ad revocationem eorum ante suum obitum intendebat.

Quam incongruum.

Iritatur.

Dat. die anno que codans.

Datum Neapoli nonis Aprilis Pontificatus nostri anno primo.

VIII.

Quod ad Ecclesias Promoti infra sex menses munus Consecrationis suscipere teneantur.

Ibidem.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Capitulis, Conventibus, & Collegiis Ecclesiarum Cathedralium, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Cum ad Romanam Ecclesiam, quæ disponente Domino super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet Principatum, utpote Mater omnium Christianidelium, & Magistra, cura principalis pertineat eorumdem, decens, imo urgens est inter ceteras administrationis curas ex vi curæ ipsius officii sponsis Ecclesiarum munus consecrationis impendere, ut consumetur spirituale meritum inter ipsos, ne sponse viduata Pastoribus ex hoc patiantur in temporalibus, & spiritualibus læsionem, & Domini Gregis oves lupus rapax invadat, qui circuit quærens, quem devoret incessanter. Unde

de qua plurimi in Cathedralium Ecclesiarum electos assumpti consecrationem suam non abstulerunt hæcenus, & protelant, propter quod grave passæ sunt, & sustinent Ecclesiæ dispendium in utrisque; Nos sub cuius cura Ecclesiæ ipse constitunt, volentes ipsarum indemnitate occurrere, ut tenemur, de Fratrum nostrorum consilio ex nunc terminum sex mensium omnium Cathedralium Ecclesiarum electis duximus statuendum, infra quem munus consecrationis suscipiant reverenter. Alioquin nisi legitimo impedimento detenti fuerint ab administratione spiritualium, & temporalium noverint se suspensos, quod si non suscepto consecrationis munere, ultra prædictum terminum retinuerint Ecclesias alii sex mensibus viduatas, ex tunc eisdem Ecclesiis auctoritate præsentium noverint se privatos, & Capitula, & Collegia, & Conventus ad quos electio pertinet prædictorum, sibi providendi de aliis, auctoritate nostra, liberam habeant facultatem. Non obstantibus indulgentia eis a quocumque, & sub quacumque verborum forma concessa per quam adversus statutum hujusmodi possent in aliquo se tueri.

Terminus electis indicus ad consecrationem suscipiendam.

Pæne contra inobedientes.

Dat. die 9. Aprilis 1255. Pont. An. I.

Datum Neapoli nonis Aprilis Pontificatus nostri anno primo.

IX.

Confirmatio Universitatis Studii generalis in Civitate Salamantina erecti.

Ibidem.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Regi Castellæ, ac Legionis Illustri, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Prohemium.

Inter ea, quæ placita nos oblectatione lætificant, grandi cor nostrum reficitur gaudio, & lætitia exultat optata, cum eos, qui celesti sunt providentia præditi ad Populorum regimen, & Regnorum, ad communem subjectionem suorum profectum intentos conspicimus, ipsosque ad publicæ utilitatis provectus sollicitos intuemur: probabile namque argumentum tribuitur, & spes certa, quod tali regimine ipse Regum, & Regnorum Dominus honoretur, & tam Reges, & Regna, quam Populi floridis, & fructuosis proficiant incrementis. Sane lætanter accepimus, & utique acceptamus, quod prudenter attendens, quod multitudo sapientium sanitas est Reg. orum, quodque non minus prudentum consilio, quam strenuitate, vel fortitudo dine robustorum Regnorum ipsorum modamina disponantur, ac per hoc desiderans Regna tibi divini muneris largitate concessa inextinguibili sapientiæ lumine illustrari, eaque sanis peritorum consiliis, & maturitate fulciri, apud Salamantinam Civitatem, ut fertur uberrima, & locum in Regno tuo salubritate, actis, & quibuslibet opportunitatibus præelectum, Venerabilis Fratris nostri Episcopi, & dilectorum filiorum Capituli Salamantinæ, accedente consilio, & assensu generale studium a doctoribus, & docendis in posterum frequentetur, humiliter postulasti a Nobis, Apostolico Bull. Rom. Tom. III.

A Castellæ Regis institutioni Studium Salamantinæ.

id unanimè roborari. Nos igitur tux intentionis propositum dignis in Domino laudibus commendantes, tuis supplicationibus inclinati, quod super hoc a Te de assensu Episcopi, & Capituli prædictorum factum est, ratum habentes, & gratum, illud auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communitimus.

Confirmatur.

Clausula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hæc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Dat. die 6. Aprilis 1255. Pont. An. I.

Datum Neapoli octavo Idus Aprilis Pontificatus nostri anno primo.

X.

Confirmatio Ordinis Fratrum, & Militum Hospitalis Leprosorum Sancti Lazari Hierosolymitani, sub Regula Sancti Augustini.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Magistro, & Fratribus Hospitalis Leprosorum S. Lazari Hierosolymitani Ordinis Sancti Augustini, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Dat. die 11. Aprilis 1255. Pont. An. I.

Cum a nobis petitur, quod iustum est, & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Ea propter dilecti in Domino filii vestri iustis postulationibus grato concurrentes assensu, Regulam Beati Augustini, quam vos asseritis esse professos, sicut eam hæcenus servatis, vobis auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti privilegio communitimus, eadem auctoritate nihilominus statuentes, ut Regula ipsa a vobis, & successoribus vestris, perpetuis futuris temporibus observetur.

Nulli &c. Datum Neapoli undecimo Aprilis anno primo.

XI.

Quædam Parisiensis Universitatis Statuta contra Fratres Ordinum Mendicantium probat, nonnulla temperat, cetera rescindit.

Ex Pœdingen ad an. 1255.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Magistris, & Scholaribus Parisiensibus.

Universitatis Parisiensis est comitatus.

Quasi lignum vite in Paradiso Dei, & quasi lucerna fulgoris in Domo Domini, est in Sancta Ecclesia Parisiensis studii disciplina. Hæc quippe velut fecunda eruditionis parens ad irrigandum sterilem Orbem faciens, fluvios de fontibus Sapientiæ salutatis cum impetu foras mittens ubique terrarum Dei lætificat Civitatem, & in refrigerium animarum flagrantium siti iustitiæ, aquas doctrinæ dividit publice in plateis. Ibi nimirum ordinatus est per providentiam Conditoris ad opus ad custodiam

diam Doctorum ordo precipuus, ut ad vitæ fructum rationabilis creaturæ deducat affectum, ne in gustum mortis vetitis prævaricationis illecebra seducatur. Ibi humanum genus originalis ignorantie cecitate deformis per cognitionem veri luminis, qua scientia pietatis assequitur, reddita visionis specie reformatur. Ibi præcipue dat Dominus Sponse os, & sapientiam, ac linguam mysticis eloquiis eruditam, cui resistere nequit omnis adversitas improborum. Ut igitur consorti vestri communicabile, ac commune omnibus bonum, omni pacis custodia servare curemus, & favorabilibus patrocinis communi, ne in commune publicæ salutis exitium illud æmula charitatis, & unionis invidia Sathane labefactare possit astutus instructa quippe modis innumerabilibus ad nocendum in nobis, quos licet indignos cunctis mortalibus Dei dignatio superintendere voluit de supremo fastigio Domus suæ, præcipua sollicitudinis vigilantia excitatur, & cor nostrum urit cura simul specialis.

§.1. Olim sane, sicut accepimus, cum quibusdam Scholaribus Universitatis vestre collegis fuissent a Vigilibus Civitatis Parisien. atroces injuriæ irrogatæ uno illorum occiso, reliquis graviter vulneratis, & in carcerem, & vincula conjectis, demum vos, quibus, ut dicitur, felicis recordationis Gregorius Papa Prædecessor noster indulgit, ut si vobis, vel alieni vestrum injuria, vel excessus inferatur enormis, utpote mortis, vel mutilationis membri cujusquam, nisi congrua monitione præmissa, intra quindecim dies fuerit satisfactum, licitum sit vobis usque ad satisfactionem condignam suspendere lectiones, attendentes, quod licet eisdem Scholaribus, quos sacrilega carceravit injuria, ut asseritur, vobis fuissent in crastino redditi semivivi, justitiam tamen executioni injuriarum hujusmodi præsumptores videbatur ultra debitum prorogari, Scholas a lectionibus suspenditis: Verum cum nec sic justitiæ debitum proveniret, vos tanta enormitatis articulo suggerente, de communi consilio ad dictas injurias secundum Deum, & justitiam, quantum vobis foret licitum, si iudicis tepefecerit officium, prosequendas, & ad quamvis ordinatione alias vos per obligationem roboratam juramentis adhibitis astrinxistis. Et quia super his dilecti filii Bonus homo, & Elias Prædicatorum Ordinis Fratres, Scholas regentes Parisiis in Theologica facultate, ex certis causis se ordinationibus, & obligationi hujusmodi se subicere noluerunt ad Sedem Apostolicam appellando, eos beneficio Societatis in Magistratibus privavistis, ipsosque privatos publicè nunciantes, injunctis districte, ut Scholares lectiones eorum de cetero non audirent, ne ipsorum auditores a poenâ, quam Universitas infligere talibus consuevit, se possent per ignorantiam excusare.

§.2. Demum cum iidem Fratres super hoc, ad dictæ Sedis præsidium confugissent, fel. rec. Innocentius Papa Prædecessor noster, audito, quod inter Vos, & Cives, qui prædictas injurias irrogaverant, discordia per satisfactionem fuerat jam sopita, volens de medio vestrum controversiæ submovere materiam, & pacifice reformare mutæ charitatis affectum, ipsos Fratres ad vestrum Collegium, & consortium re-

Que Gregorius IX. in gratiam Universitatis summatim referat.

Frates Prædicatorum, & Minoritarum ab ea cepisti summum Pontificem appellavit.

Innocentius IV. discordias Universitatis sedavit.

stituit de gratia speciali, prohibitionem, seu mandatum factum Scholaribus auditoribus eorumdem penitus revocando, ac dando vobis litteris in mandatis, ut prædictos Fratres sine difficultate, seu dilatione resistentes ad statum pristinum, & ad collegium Magistrorum, ac Universitatis consortium admittentes eos occasione præmissorum nullatenus vexaretis: Venerabilibus Fratribus nostris, Silvanecten. & Ebroicen. Episcopis super hoc Mandati Apostolici Executoribus deputatis. At licet ad vos mandatum restitutionis, & revocationis hujusmodi pervenisse dicatur, ipsi tamen Fratres usque nunc adipisci efficacis suæ restitutionis commodum, vobis quædam objicientibus, nequiverunt.

§.3. Cæterum vos filii Magistri in Theologia Parisiis tunc regentes, hæc Statuta deliberatione habita edidistis, ut videlicet de cetero Religiosus aliquis non habens Collegium Parisiis, & qui est a jure publice docere prohibitum, ad societatem Magistrorum nullatenus admittatur, utque singula Religiosorum Collegia singulis Magistris actu regentibus, & unica Schola de cetero sint contenta. Ne quoque aliquis Baccalaureus in Theologica facultate promovetur ad Cathedram, nisi prius examinaverit semetipsum, saltem aliquos libros Theologiæ glossatos, & sententias in Scholis alicujus Magistri actu legentis diligenter legendo. Quod si aliquis contra dictas ordinationes vestras venire præsumperit, ei Societas vestra, tam in principis, quam in aliis subtraheretur omnino. Quicumque vero Baccalaureus licentiatu fuerit, & huic ordinationi consensum præstare noluerit requisitus, eum statuitur excludi a consortio Magistrorum, & eidem tam in principis, quam in aliis societatem magistratalem penitus denegari, præmissis Statutis Universitatis, ut dicitur accedente consensu, reverentia tamen, & obedientia Sedis Apostolicæ, ac aliorum, quibus obedire tenemini semper salva. Statuitur insuper ne ullus Magister in quacunque facultate ad Collegium Magistrorum, vel consortium Universitatis eorum aliquatenus admittatur, nisi prius in plena Congregatione Magistrorum, vel saltem coram tribus Magistris suæ facultatis ad hoc specialiter deputatis, jurasset, Statuta vestra licita, & honesta, & vobis expedientia se firmiter servatorem. Secreta quoque, & consilia vestra post inhibitionem sibi factam a vobis, fideliter celaturum: quodque obligationibus vestris licitis, & honestis, ac vobis expedientibus, præcipue ex tenore privilegiorum vestrorum capientibus pacifice concorditer consentiet. Et ut hoc firmius servaretur, addidistis, ut nullus Magister principium alicujus Baccallarii tenere, vel ejus principio interesse præsumat, nisi prius ei constiterit, quod idem Baccallarius ad prædicta modo præhabito sic ligatus, nec idem Baccallarius si alio modo inceperit, Magister aliquatenus a vobis habeatur. Statuitur præterea, ut si cessante studio Parisien. ob causas consimiles, vel alias rationabiles, aliquis interim Baccallarius in aliqua facultate de novo solemniter incipere, vel aliquis eorum, qui primò tulerunt, suas interim resumere præsumperint lectiones, ex tunc a consortio vestro in perpetuum excludatur, nec Parisius, seu alibi, ubi

Statuta ab Universitate edita contra Mendicantes.

Ab Innocentio utraque pars citata.

Alexander Papa decretum ut supra.

Statuta ab Universitate edita contra Mendicantes.

ubi

ubi studium transferri contigerit inter Magistros, seu Scholares aliquatenus admittatur, & poena consimili Scholario, qui interim causa studii Parisius venire præsumperit, puniretur, nisi transgressores prædicti præsumptionem suam ad arbitrium Universitatis vestre curaverint emendare, & hæc ordinasti, & statuitis sub poenâ, quam infligere potestis, inviolabiliter observanda; nihilominus recententes excommunicationis sententiam, quæ in transgressores præmissorum extitit, ut proponitur promulgata, ab omnibus inviolabiliter observari, salvis in omnibus jure, ac libertate Canonice Parisien. quantum ad omnia, in quibus, & per quæ a vestris ordinationibus, & statutis auctoritate Apostolica, seu quacunque alia sunt exempti.

§.4. Porro dilectis filiis Priore Prædicatorum, & Guardianis Minorum Fratrum suam ad sedem prædictam, refugium oppressorum, deferentibus questionem, quod nos occasione statutorum hujusmodi a vobis, eis exclusis, pro vestro libito editorum ipsos, & quietum statum Magistrorum, & Fratrum eorumdem Ordinum Parisius studio insistentium, ac scholarium suorum indebitè turbabatis, præfatus Innocentius nec expediens reputans, neque decens prædictis omnibus presuras hujusmodi, vel molestias irrogari, vobis suis dedit litteris in mandatis, ut ab ipsorum quibuslibet novis molestiis, & inquietationibus, prædictis statutis nequaquam obstantibus desistentes nihilominus penitus usque ad festum Assumptionis B. Virginis proximo tunc venturum, in eorum, vel pristini status ipsorum præsumperitis præjudicium attentare.

§.5. Et quoniam inter vos, & Fratres prædictos idem Innocentius omnem scandalum, & discordiam cupiebat materiam amputare, ut sub vinculo pacis pacificis scientiæ studio vacaretis, supradictis Episcopis per sua scripta mandavit, ut tam vos, quam fratres eosdem, ex parte sua peremptorie citare curarent, quod in præmissis se o (nisi sub interim proveniret concordia) per Procuratores idoneos ad ipsius præsentiam veniretis, ut super præmissis quod utile, salubre, & conveniens prospiceret, auctore Domino, ordinaret, nec permitteret idem Episcopi, Fratres eosdem a vobis contra præmissa medio tempore molestari.

§.6. Denique idem Prædecessor morte preven- tus nihil potuit juxta pium conceptum animi sui super eodem negotio definire, sicque nos habuit in hujusmodi sollicitudinis cura, sicut, & in ceteris Pastoralis angustie laboribus licet immeritis successores. Vestrum itaque sufficiens ad ordinationem suscipiendam habentes mandatum, & prædictorum Prioris, & Fratrum Procuratoribus, necnon & dilecto filio Magistro Ordinis Prædicatorum, qui cum illis postulabat hoc ipsum in nostra præsentia constitutus, præmissa omnia, & processus habitos, diligenter inspeximus, quæcumque in auditorio nostro super his utriusque fuerit proposita diligenter intelleximus, & tandem per viam pacis, quæ processus est gratiæ, ad dirimendum inter partes exortæ controversiæ scrupulos, nos Domino dirigente, aliqua ex præmissis ordinationibus, & statutis a vobis editis, ut salubrius maneat, & utilius commoditati proficiant generali, de fratrum nostrorum consilio moderanda providimus. Cætera vero ne Bull. Rom. Tom. III.

rigore restrictionis unitatem communionis exasperent, rescandanda.

§.7. Etenim circa id quod statuere voluistis, ne nullus Religiosus, nullum Parisius habens collegium, & a jure publice docere prohibitus in Magistrorum Collegium ullatenus admittatur, & singula Religiosorum Collegia singulis Magistris actu regentibus, & unica schola de cetero sint contenta, consideranda ea nobis diligenter occurrunt, quæ memoratus Gregorius circa statum scholarium, & scholarum Parisien. statuisse dicitur observanda; videlicet, quod quilibet Cancellarius Parisien. deinceps creandus coram Episcopo, vel de ipsius mandato in Capitulo Parisiensi vocatus ad hoc, & presentibus pro universitate scholarium duobus Magistris in sua institutione curabit, quod ad regimen Theologiæ, & Decretorum bona fide secundum scientiam suam loco, & tempore secundum Statutum Civitatis, & honorem, ac honestatem facultatum ipsarum, nonnulli dignis licentiam largiretur, nec admitteret indignos personarum, & nationum acceptione submotæ. Ante vero quam quemquam licentiet, infra tres menses a tempore petite licentiæ, tam ab omnibus Magistris Theologiæ in Civitate presentibus, quam aliis viris honestis, & litteratis, per quos veritas sciri possit de vita, scientia, & facultate, necnon proposito, & spe proficiendi, ac aliis, quæ sunt in talibus requirenda, diligenter inquirat, & inquisitione sic facta, quid deceat, & quid expediat bona fide, det, vel neget secundum scientiam suam petenti licentiam postulatam, Magistri vero Theologiæ, & Decretorum, quando incipiunt legere, præstabit publice juramentum, quod super præmissis fidele testimonium perhibebunt. Cancellarius quoque jurabit, quod consilia Magistrorum in malum eorum nullatenus revelabit Parisien. Canonice libertate, ac jure in incipiendo habitis in sua manentibus firmitate.

§.8. Cum ergo ex Constitutione hujusmodi liquet manifeste, quæ in licentiano scholaribus ad scholarum regimen Cancellario sit facultas, & quanta sibi super hoc religio fidei, & circumspectionis necessitas indicator, videri potest acutius intuenti, auctoritati Constitutionis Apostolicæ, quæ statui scholarum, & scholarum providens certos Cancellarii officio terminos potestatis indulget, per constitutionem vestram in propagandi studii dispendium derogari. Volumus itaque Cancellarii potestatem in Constitutione sæpefati Gregorii, circa Statutum Parisien. studii declaratam, nulla immutatione convelli. Ipse tamen circa Licentios, tam de Sæcularibus, quam de Regularibus non solum ea, quæ attendenda in Constitutione ipsius Gregorii exprimentur, verum etiam statum, & necessitatem Ecclesiæ generalis, & populorum salutem diligenter attendat, & iis, quos suffragantibus meritis, & suadentibus circumstantiis viderit ad Magistrum promovendos, sic faveat, quod capacem sensum a natura sortiri ad profectum scientiæ proposito Studiosis magistratibus tituli præmio provocentur, & ad gubernaculorum officia, quæ intra Sanctam Ecclesiam sæpius imminet, personis idoneis dispensanda suppere possit vitæ copia probatorum, præsertim in arte artium, quæ profectio est regimen animarum. Ex eo autem, quod aliqua Sæcularium, V y s vel

De licentia studentium.

De facultate Cancellarii.

vel Religiosorum Collegia de licentia Cancellarii plures meruerunt habere Magistros hactenus, aut Scholas, nolumus eis circa proprietatem, vel possessionem habendi huiusmodi jus in posterum provenisse: sicut iis, qui non plures, vel nullum hactenus habuisse noscuntur, volumus ex hoc viam aliquam habendi, vel plures præcludi, si Cancellarius omnibus, quæ considerari debent inspectis alicuius, vel plurium licentiam eis viderit, prout sibi competit, concedendam.

De Baccalariis.

§.9. Illud autem, quod de Baccalariis statutis ad magistralem Theologicæ facultatis cathedram, nisi aliquos ejus facultatis libros glossatos, & sententias in scholis alicuius Magistrum actu regentis legerint, nullatenus admittendis, sic duximus temperandum, ut repellentes non debeant, si ubicumque Parisius, dummodo in loco publico, & honesto eos præfatos libros legisse patuerit. Nec etiam hoc ipsum probationis experimentum exigi volumus circa illos, de quibus alias manifeste constiterit, quod ad scholarum regimen sint idonei comprobati.

De Magistris.

§.10. Statutum vero quo decrevisimus, ne ullus Magister in facultate quacumque ad consortium Magistrorum, vel collegium Universitatis aliquatenus admittatur, nisi prius in plena Congregatione Magistrorum, vel saltem coram tribus Magistris suæ facultatis ad hoc specialiter deputatis prædicto juramento, quod secreta, & consilia vestra post inhibitionem sibi factam a vobis bona fide celabit, alioquin poene subiacet in Statuto huiusmodi constituta; hoc moderamine mitigamus, saluti animarum, & conscientiarum, ac fame periculis præcaventibus: ut si talibus ardua, & difficilia negotia ab universitate commissa fuerint in secreto tenenda, illa sic teneantur bona fide celare, quod nemini ea in eisdem Universitatibus dispendium revelabunt, nisi forte talia essent, quæ non possent sine animarum periculo sustineri.

De cessatione Scholarum.

§.11. Denique super cessatione scholarum, non obstantia alia Ordinatione, vel contraria Constitutione a nobis edita, eam formam dumtaxat observari volentes, quam præfatus Gregorius in Constitutione, quam super hoc edidit, noscitur tradidisse, quod videlicet si forte vobis hospitiorum subtrahatur taxatio, aut quod abiat vobis, vel alicui vestrum injuria, vel excessus inferatur enormis, ut pote mortis, vel membri mutilationis, nisi congrua monitione præmissa, infra quindecim dies fuerit satisfactum, liceat vobis usque ad satisfactionem, condignam suspendere lectiones, & si alicui vestrum indebite carcerari contigerit, fas sit vobis, nisi monitione præhabita, cesset injuria, statim a lectione cessare, si tamen id videritis expedire. Eisdem formæ adijciendo statuimus, ut cum pro aliqua ex causis in eadem Gregorii Constitutione contentis, Universitas vestra lectiones dixerit suspendendas, omnes Magistri tam Regulares, quam Sæculares ipsas suspendere teneantur, eas nisi cum Universitate minime resumpturi. Sane si super observantia hujus Statuti de lectionibus suspendendis, & ejus quod præmittitur, videlicet de secretis, & consiliis Universitatis minime revelandis, aliquam obligationem videritis delibere ratione provida statuendam, qua tam præfatos Magistri, quam posteri ad ea explicate, ac spe-

cialiter astringantur, vobis, dummodo duæ partes Magistrorum Theologicæ facultatis, & eodem modo duæ partes Magistrorum singularum facultatum, reliquarum videlicet Canoniarum, Physicarum, & etiam Artistarum suum super hoc voluerit præfate consensum, id faciendi liberam concedimus facultatem. His itaque Statutis, & Ordinationibus secundum moderationem nostram robur inviolabilis observantia habituris, cætera pro pace vestra suadente providentiæ consilio, reseramus, denuntiantes ne Magistri Regulares, vel Sæculares ea servare teneantur ex debito prædicti juramenti, vel ad ea observanda in posterum Sacramento ligentur, libertatibus Parisien. Ecclesiæ in omnibus, & per omnia semper salvis, & in aliis Universitatibus vestre privilegii, & immunitatibus in suo nihilominus robore duraturis. Prædictos insuper Prædicatorem Ordinis Fratres Theologicæ facultatis Magistros ad Magistrorum consortium, ipsosque, ac auditores eorum ad Universitatis collegium de nostræ potestatis plenitudine restituentes omnino, & decernentes ad eadem consortium, & collegium a vobis in dulcedinis ubere sine difficultate qualibet admittendos, omnes sententias privationis, seu separationis a consortio Universitatis, vel similibus, sive poenas alias in eisdem Fratres, & Scholares eorum, præmissorum occasione prolatas penitus revocamus non obstantibus statutis quibuscumque, juramento, poena, sive obligatione, vel confirmatione qualibet roboratis, aut literis a Sede Apostolica impetratis, vel de cetero impetrandis, quæ de præfatis Ordinatione, ac providentiæ nostræ statuto plenam, & expressam non fecerim mentionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, constitutionis, & revocationis infringere. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.
Datum Neapoli decimo octavo Kalendas Maji, Pontificatus nostri anno primo.

XII.

Quod contra Franciæ Regem, ejusque in Regno Successores a nemine Censuræ publicari possint absque Sedis Apostolicæ licentiæ speciali.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei, Charissimo in Christo filio Illustri Regi Franciæ, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sublimæ Regnum Franciæ Solum præminentia coruscans titulus generositate, magnanimitate, ac strenuitate clarior ceteris, & excelsus innotescit, sed dum fidei suæ Solem, devotionis ignem, & speculum operum, quibus præfulget, attendimus, aspiciamus ipsum iis tribus luminaribus copiosius radiare, ac exempli fulgorem ad alios effundere potiorum. Claritate quippe sanguinis rutilat, sed animi puritate perlucet: magnum quidem est dignitatis honorem, sed gestorum nobilitate magnificentum, conspicuum inquam altitudine status, sed præ-

cellentia bonitatis illustre. Convenit itaque, ut hoc genus Regum tam insignis, tot utique præminentis, & meritis insignium singularium, privilegiorum insignis in lignum præcipue benevolentia, ac gratiæ specialiter designemus: maxime quia ex hoc genere suscepit Mater Ecclesiæ, & suscepit filios benedictionis, & gaudii filios factis, & fama pollentes, filios opportuni auxilii, & favoris, quia in hoc genere favum delibat dulciorem reverentiæ filialis, quia de hoc haurit continue amenum innatae sinceritatis odorem. Hinc est igitur, quod nos genus ipsum eximia dono gratiæ honorantes tuis devotis precibus inclinati, auctoritate Apostolica indulgemus, ut nullus ordinariam Jurisdictionem habens, nullusque Apostolicæ Sedis Legatus, aut Delegatus, vel Subdelegatus ab eorum aliquo, seu executor, aut conservator a Sede deputatus eadem in tuam, vel charissimam in Christo filiam nostram Margharitam Illustris Regiæ Franciæ Uxoribus tuæ, aut successorum tuorum, qui legitime in prædicto Franciæ Regno succedent, Personas Interdicti, vel Excommunicationis Sententiam valeat promulgare, sine speciali ejusdem Sedis licentiâ, vel mandato plenam, & expressam faciente de presentibus mentionem.

Privilegium.

Clausula.

Dat. die 27. Aprilis 1255. Pont. An. I.

Decernentes hujusmodi sententias si contra hoc indultum prolata fuerint irritas, & inanes.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Neapoli septimo Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno primo.

XIII.

Confirmatio Concordiæ inter Fratres Carthusianos inita pro bono regimine totius Ordinis.

Ex Regest. Paris.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Carthusiæ, ac Carthusien. Ordinis universis Prioribus, & Fratribus, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Fratres Carthusien. quorundam ordinatione Capituli Generalis.

Idem confirmatus ubi subnoscitur.

Orta dudum inter vos filii Prior, & Fratres Carthusiæ ex parte una, & vos filii Priores Carthusien. Ordinis ex altera super processibus, & ordinatione vestri Generalis Capituli materia questionis, felicis recordationis Innocentius Papa Prædecessor noster dilectio filio nostro Joanni tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali commisit, ut sine Judicii strepitu corrigeret super hoc ea, quæ ad utilitatem ipsius Ordinis, & super statu ipsius Capituli corrigenda erant, vel etiam reformanda, qui super his quædam ordinationem fecit, quam idem Prædecessor auctoritate Apostolica confirmavit. Et licet hujusmodi ordinatio in eodem Capitulo tunc proximo celebrato fuerit observata; Vos tamen Fratres Carthusiæ asse-

rentes; Vos ex prædicta ordinatione gravatos ad nostram super hoc providentiam recurratis. Cum itaque huiusmodi negotium eidem Cardinali commiserimus iudicio, vel concordia terminandum, idem Cardinalis negotium ipsum per quædam ordinationem de consensu partium terminavit, prout in Instrumento publico confecto, eisdem sigillato ipsius Cardinalis sigillo plenius continetur. Nos itaque quod super hoc ab eodem Cardinale factum est ratum, & gratum habentes id auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communiimus. Tenorem ipsius Instrumenti de verbo ad verbum presentibus inferi facientes, qui talis est.

Quædam se gravari quætuor.

Alia præscribitur mox.

In Nomine Domini. Amen.

Quanto dilecti filii Fratres Carthusien. Ordinis per meritum sollicitudinis sanctæ conversationis exempla, & per incrementa sapientiæ salutaris in edificationem Ecclesiæ Christi ferventer assurgunt, tanto attentius convenit eorum prospici commodis, & provideri quieti, ut tamquam pacis intime zelatores tranquille dispositi, & disposite ordinati per pacem peioris interius acquisitam ad pacis æternæ pulchritudinem cum obtinendi fiducia feliciter valeant iohiare. Sed frequenter humani generis inimicus draco ille in malitia veteranus, qui de firmamento Cœli tertiam partem Stellarum secum traxisse legitur, illos adhuc ignis discordiæ telis, & limatis dissensionum aculeis versipellis aggredi non veretur, qui in caliginosa miseria præfatis ergastulo, quasi stelle lucentes respicient alii per exempli famam laudabilem, & sibi nihilominus per nitentis conscientie puritatem, inter quos prædicti Fratres merito numerantur præfulgentes multiplici radiorum jubare, qui suæ conversationis fulgoribus illustrant efficaciter Orbem terre. Verum quia dicti Draconis nequitia operante inter præfatos Fratres suborta fuit materia questionis præcipue super processibus, & ordinatione sui Generalis Capituli felicis recordationis Dominus Innocentius Papa Quartus Motu proprio, non in sinu alieno nobis Fratri Joanni miseratione divina tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali, tamquam ex proprio commisit officio, sine strepitu judicii, partibus non vocatis, ea, quæ ad utilitatem ipsius Ordinis, & super statu Capituli Generalis corrigenda erant, vel etiam reformanda. Dedit insuper potestatem, & mandatum, ut ad ea statuenda, & ordinanda, quæ decus Ordinis, & decorem prospicerent, nostra sollicitudo prudenter intenderet, & intentio vigilaret. Nos vero sicut simplicitati Religionis congruere videbatur, juris ordine servato sententialiter ordinavimus Monachos Claustales non debere admitti cum Prioribus Ordinis ad diffiniendum sedente Generali Capitulo, nec ad aliquid cum eisdem statuendum cum tales Priores obligent universos, nec fas sit juxta legitimas sanctiones, ut dominium habeat par in parem, & multo minus minus in majorem, & huiusmodi Constitutiones edite, vel edenda, non a minoribus ad majores, sed a majoribus derivari debeant ad minores. Ordinatione tandem hoc modo publicata per dictum Dominum Innocentium scienter confirmata, sic acceptata fuit in proximo sequenti Capitulo, quod

Superius de contrariis.

Claustrales non admittendi cum Prioribus ad diffiniendum.

Idem confirmatus ubi subnoscitur.

Frater Carthusie hoc decreto gravati Sedem Apostolicam interpellant.

Judicium de hac re Cardinali committitur.

Compositio nem inveniunt Carthusiam.

Concordia.

quod per ipsam, & secundum ipsam illa vice Diffinitores, & ipse Prior Carthusie in diffiniendo, & statuendo totaliter, & finaliter processerunt; sed celebrato per hunc modum Generale Capitulo Fratres Domus Carthusie per nostram ordinationem se gravatos asserentes Procuratorem suum ad Curiam destinant, qui cum indefessa clamoris instantia, & importunitate diuturna super hoc petit a Summo Pontifice, sine culpa sua gravatis misericorditer provideri pro sua parte non impudenter adiciens, quod cum ipsi fuerint in possessione, vel quasi, ponendi, vel habendi quatuor Monachos cum quatuor Prioribus, qui diffiniunt, illa possessione per nostram ordinationem extiterunt indebite spoliati. Summus vero Pontifex, videlicet Dominus Alexander Quartus totum commisit negotium nostre providentia pace, vel iudicio terminandum. Nos vero vocatis partibus, que fuerunt evocande, & auditis de plano, que fuerunt hinc inde coram Nobis proposita, festinanter, & utiliter intendebamus totam controversiam secundum allegata, & proposita terminare, sed utraque partes comperto per conjecturas nostre voluntatis proposito verentes pœtorali sententia calculum, antequam aggredere pronunciantis officium, in subscriptam pacis formulam unanimiter, & equanimiter concordarunt videlicet. Quod singulis annis collecto Capitulo generali apud Carthusiam primus Prior Carthusie unum discretum, & idoneum Diffinitorem nominet Electorem suum, quem voluerit de Monachis Carthusie, vel de Prioribus in eodem Capitulo congregatis. Deinde quinque Priores Primarum Domorum ipsius Ordinis singulariter singuli Diffinitorem singulos alios nominent Electores, sive de Prioribus, sive de Carthusie Monachis in eodem Capitulo constitutis, hoc pensato de equali, & debita portione, ut quinque predicti Priores, qui Diffinitorum Electores nominant, annis mutentur singulis, succellive Domorum ordine conservato, descendendo semper per singulos Priores usque ad ultimum inclusive, & postmodum a capite incognito Priore Carthusie non mutato. Sex igitur Electores statim postquam, ut supradictum est nominati fuerint, recedant in locum ad hoc specialiter deputatum, & brevi tractatu inter se habito absque ulla personarum, partium, nationum, vel conditionum acceptione eligant octo Diffinitores pro sua voluntatis arbitrio, sive de se ipsis, sive de Prioribus, sive de Monachis Carthusie in eodem Capitulo congregatis, quos teste fidei conscientia suo crediderint iudicio qualibet exceptione digniores, quibus electis unus elegantium Diffinitores ipsos per hunc modum electos vice sua, & Collegarum suorum in communi mox audientia publicabit. Qui Diffinitores electi, & nominati habebunt plenitudinem potestatis, una cum Priore Carthusie ordinare, statuere, & diffinire, que secundum Deum, & Propositi Carthusien. observationem melius, & utilius in ipso Capitulo viderint ordinanda, ita quod quicquid a Priore Carthusie cum quatuor de prelibatis Diffinitoribus ad minus, vel cum pluribus diffinitum fuerit, vel statutum plenam habeat in toto Ordine firmitatem. Quinque vero, vel sex sine predicto Priore Carthusie, nihil cum effectu poterunt ordinare, sed septem,

vel octo si aliquid ordinarint, vel statuerint, quod Priori Carthusie memorato non placeat tunc eligantur duo Arbitri, unus est parte Prioris Carthusie, & alius ex parte Diffinitorum, & tertius sit communis de toto Electus Monachorum Carthusie, & Priorum Collegio, ita tamen quod nullus sit de Diffinitoribus predictis, & quicquid ipsi tres super ordinatione illorum septem, vel octo Diffinitorum dixerint esse tenendam, utile, vel expediens, vel etiam respuendum, erit ratum, & firmum, & per totum Ordinem inviolabiliter observandum, alias vero non privata vero Capitula super annum, ut eorum alludamus vocabulo celebrabuntur in illa forma, quam Generale Capitulum ordinabit. Nos vero predictus Cardinalis supradictam concordiam factam de communi partium voluntate potissimum acceptantes ipsam volumus, & mandamus auctoritate Domini Papæ, & de consilio Cardinalium illibatam, atque firmam in sui roboris consistentia perpetuo permanere. Contradictores, & Rebelles sub interminatione Anathematis compescendo. Non obstante ordinatione nostra, de qua mentionem fecimus, vel aliquo actu contrario, vel confirmatione Domini Papæ, vel quibuscumque litteris super ipsis impetratis, vel etiam impetrandis, vel quibuscumque confessionibus, vel responsionibus coram nobis in iudicio, vel extra iudicium promulgatis, per quas volumus in posterum, extra, vel ultra presentem ordinationem alicui partium jus acquiri, vel preiudicium generari. Supplentes auctoritate Domini Papæ, & de ipsius plenitudine omnem defectum, si quis fuit in Procuratoribus partium, vel in Procuratoribus eorumdem. Actum est hoc Neapoli in Hospitio nostro Anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto, indictione decimatertia mense Aprilis die decimaquarta, Pontificatus Domini Alexandri Papæ Quarti Anno Primo. Presentibus Fratre Riccardo Monacho Fossenovæ Cappellano nostro, Fratre Mauro Monacho Sancti Sebastiani Neapolitan., & Guillelmo de Cabilone Clerico nostro. Ad maiorem autem fidem huic ordinationi in posterum adhibendam, ipsam cum nostri Sigilli appensione per Leonardum infra scriptum Tabellionem redigi fecimus in publica documenta. Ego Leonardus Imperiali auctoritate Notarius predictæ ordinationi interfui, & ipsam de mandato, & auctoritate predicti Domini Joannis Cardinalis scripsi, & publicavi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Neapoli quarto Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno Primo.

Confirmavit Cardinali Delegato.

Obstantium derogatio.

Instrumenti legalisatio.

Clausula Pontificia.

Dat. die 28. Aprilis 1255. Pm. An. 1.

Decla-

XIV.

Declaraciones quorundam Articularum contentorum in Constitutione Innocentii IV. nom. XXVII. contra Hæreticos, quæ legitur supra fol. 324. Ad extirpanda.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratibus Ordinis Prædicatorum, Inquisitoribus Hæreticorum in Provincia Lombardie, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum secundum tenorem Constitutionum felicis recordationis Innocentii Papæ Prædecessoris nostri, quas in capitularibus Civitatum, & locorum Italie annotari mandavit, contineatur, quod quilibet Potestas, seu Rector cujuslibet Civitatis, seu loci, infra tertium diem post introitum regiminis sui, duodecim viros probos, & catholicos, & duos Notarios, & duos servitores, vel quotquot fuerint necessarii, instituire teneatur, quos Ducelesanus, si præsens extiterit, & interesse voluerit, & duo Fratres Prædicatores, & duo Minores (ad hoc a suis Superioribus, si Conventus ibi fuerint eorumdem Ordinis deputati) duxerint eligendos, per quos inquirantur Hæretici, & etiam capiantur. Teneatur insuper idem Potestas, vel Rector infra decem dies sui regiminis, syndicare precedentem proxime Potestatem, vel Rectorem, & etiam ejus Assessores, per tres viros Catholicos, & fideles electos ad hoc per Ducelesanum si fuerit præsens, & per Prædicatores, & Minores de omnibus, quæ in Constitutionibus præfatis, & Legibus, quæ contra Hæreticos, & eorum complices editis continentur. Et sicut ad audientiam ipsius nostri Prædecessoris pervenit, eorundem Constitutionum super his plerumque impeditur effectus, pro eo scilicet, quod interdum illi, qui prædictos Viros debent eligere, electioni hujusmodi non possunt interesse, vel nolunt.

¶ Nos ad instar Prædecessoris ejusdem, super his sicut convenit providere volentes, statumimus, ut si Ducelesanus, & Fratres Minores predictæ electioni prædictorum Virorum noluerint, vel non potuerint interesse, per aliquem vestrum, seu illos, quibus id duxeritis committendum, in locis, in quibus Inquisitionis officium exercetis, eligere personas, seu viros hujusmodi libere valeatis, vobis, & vestram singulari auctoritate presentium indulgemus. Non obstante juramento, quod prædicti Potestates, & Rectores de observandis præfatis Constitutionibus exhibere tenentur, a quo ipsos, quantum ad hos articulos, sive casus, duximus absolvendos.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Neapoli secundo Kal. Maji, Pontificatus nostri anno primo.

Innocentius PP. statuit, ut a Potestatibus Civitatum eligerentur Ministri Inquisitionis.

Et seret Syndicatus contra precedentem Potestatem.

Declarat Alexander is rotuembus a quibus hujusmodi electio fieri debeat.

Dat. die 30. Aprilis 1255. Pont. An. 1.

Sequuntur alia declarationes super nonnullis dubiis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratibus Prædicatoribus, Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, in Lombardia, & Marchia Januensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Felicis recordationis Innocentius Papæ Prædecessor noster, dudum Constitutiones quasdam edidit, secundum quas rigor debet exerceri canonicus, in extirpandis ex agro fidelium, zizanias hæreticæ pravitatis, quarum aliqua videntur ambigua, super quibus nostre responsionis oraculum implorasti. Ne igitur ipsarum Constitutionum obscuritas, commissa vobis sollicitudini, perniciosas Vinæ Domini, pie persequendi, capiendique vulpeculas, obstaculum obijciat tarditatis: quinque ipsarum Constitutionum capitula, quæ vobis dubia videbantur, auctoritate presentium, de Fratrum nostrorum consilio, duximus declaranda.

§.1. Primum sane dubitationis vestra capitulum continet, quod tam duodecim Viri, quam Notarii, & Servitores eorumdem, ad capiendum hæreticos deputati, simul & divisim plenariam præcipiendi, sub pœna & banno, quæ ad officium suum pertinent, habeant Potestatem. Potestas vero talis loci, vel Rector, teneatur habere firma, & rata omnia præcepta, quæ occasione officii sui fecerint duo ex ipsis Officialibus sive plures, & pœnas exigere non servantium.

§.2. Hoc itaque, quod de pœna, & banno dictum est, de illis dumtaxat interpretamur intelligi, quæ consequenter in eisdem Constitutionibus sunt expressæ. Possunt autem prædicti Officiales Communitati, Burgo, & Villa præcipere sub pœna, & banno, usque ad ducentas marchas argenti, & ultra ad arbitrium Potestatis loci ejusdem, quod Potestati, vel Ducelesano, aut ejus Vicario, seu Inquisitoribus hæreticorum, presentabunt infra præfigendum eis terminum competentem, omnes hæreticos, & hæreticas, quos sibi dicti Officiales duxerint assignandos. Et Potestas loci a non servantibus pœnam hujusmodi exigere teneatur.

§.3. Secundum vero est, quod domus, in qua prohibiti fuerint hæreticorum captores, sine spe reedificandi, funditus destruantur, & bona, quæ ibi reperta fuerint, sicut capientiam, ac si hæretici fuissent ibidem inventi.

§.4. Quodque habet, quod domus, in qua repertus fuerit aliquis hæreticus, seu hæretica, sine ulla reedificandi spe, funditus destruat, nisi Dominus domus ibidem procuraverit reparari, & si Dominus domus illius alias domos habuerit contiguas illi domui, omnes ille domus similiter destruantur, & bona, quæ fuerint inventa in domo illa, & in domibus illi adherentibus, publicentur, & sicut auferentium, nisi auferentes fuerint in officio constituti.

§.5. Hæc autem duo capitula uno declarationis Sedis Apostolicæ radio lucidantes, volumus absolvi, ut pœne taxate per Constitutiones eadem in præmissis casibus infligantur, nisi Duce-

Extordium.

Primum dubium.

Responsio.

Secundum dubium.

Tertium dubium.

Responsio ad hæc duo.

Dicecensis, vel in eorum absentia, Vicariis ipso- rum, unacum Inquisitoribus Inquisitorum, vel solis ipsis Dicecensis (cum ipsorum Inquisito- rum presentia de facili haberi non poterit) le- gitime confiteri prefatarum domorum Domi- nos, in his casibus penitus innocentes, & pro- fus inculpabiles extitisse: ac etiam eos non esse credentes, vel receptatores, aut defensores, sive fautores hereticorum, seu de heretica labe suspectos. Bona vero, quae inventa fuerint in domibus supradictis, debent in his casibus simi- liter publicari, nisi legitime confiteri per testes fide dignos, & omni exceptione majores, ipsa bona esse aliarum personarum, quam Domini- rum domuum earumdem.

Quartum du- bium.

§.6. Quartum vero vestrae dubitationis ca- pitulum enodamus, quod videlicet, si Dominus domus, pro eo, quod in ipsa repertus fuerit ha- reticus, vel heretica, sine spe reedificationis funditus destruenda, habeat alias domos illi domui demoliendae contiguas, omnes illae simi- liter destruantur.

Responsio.

§.7. Illud de appendiciis domus illius debe- re intelligi declaramus, ut scilicet, domus illa cum aliis ejusdem, domui ipsi contiguas, hoc est ipsa, & ipsius etiam appendicia, cum eadem, sive in domo, sive in appendiciis ejus, hereticus, vel heretica repertus fuerit destruantur; cum domus, quamvis diversis mansionibus distin- guatur, una nihilominus sit censenda.

Quintum du- bium.

§.8. In quinto autem dubitationis capitulo legitur, quod teneatur Potestas, seu Rector, in- fra decem dies sui regiminis syndicare praece- dentem proxime Potestatem, vel Rectorem, & ejus etiam Assessores, per tres viros catholicos, & fideles electos ad hoc per Dicecensium, & per Fratres Praedicatorum, & Minores, de omnibus his, quae in Statutis ipsis, sive Constitutionibus, & Legibus contra hereticos, & eorum compli- ces editis continentur.

Responsio.

§.9. Hunc itaque dubitationis articulum de- clarantes respondemus, quod una cum Dicec- sano loci, Fratres praedictorum Ordinum, a Priore, & Guardiano suis, vel ab eorum altero, si ibidem alterius dumtaxat eorumdem, Ordinum Conventus extiterit, assumendi, Vi- ros eligant supradictos. Si vero neutrius Ordinis Conventus ibi forsitan habeatur, ad solum Dicecensium eorumdem virorum electio per- tinebit.

Hujusmodi declarationes Civitatum Ca- pitularibus in- scribende.

§.10. Quocirca discretioni vestrae per Apo- stolica scripta mandamus, quatenus eadem ca- pitula Constitutionum praedictarum accipientes, juxta declarationis Apostolicae intellectum, te- norem praesentium, simul cum eisdem Consti- tutionibus, faciatis de verbo ad verbum in ca- pitularibus Civitatum ad tollendas de aliorum cordibus ambiguitates hujusmodi, annotari.

Dat. die 6. Martii 1255. Pontificatus An- no III.

Datum Lateran. secundo nonas Martii, Pontificatus nostri a nno tertio.

Confirmatio Bonorum omnium; ac Privile- giorum concessio Monasterio S. Matthaei de Castello Ordinis Cassinen.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati Monasterii S. Matthaei Servorum Dei de Castello ejusque Fratri- bus tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Ex Originali edito in Gattula H. Bar. aff. Jan. 5. 1255. pag. 405.

Religiosam vitam eligentibus Apo- stolicum convenit adesse praesidium, ne forte casu libet temeritas, aut eos a propo- sito revocet, aut robur (quod abest) Sanctae Religionis infringat.

Exordium.

Eapropter dilecti in Domino filii vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Monasterium Sancti Matthaei Servorum Dei de Castello, in quo divino estis obsequio mancipati ad instar felicitis recordationis Alexandri Papae Praedecessoris nostri sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communitimus. In primis siquidem sta- tuentes, ut Ordo Monasticus, qui secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in eodem Monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur.

Monasterium sub S. A. pro- tectione suscipi- mus.

Bona omnia ei confirmat.

Praeterea quascumque possessiones, & quaecum- que bona idem Monasterium in praesentiarum juste, ac canonice possidet, aut in futurum con- cessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis praesente Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, & illibata, permanent. In quibus haec propriis duximus exprimentia vocabulis: locum ipsum, in quo praefatum Monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis: decimas, quas habetis in Castro Sancti Victoris . . . . . illa, quae Baria nuncupatur, Ecclesiam Sancti Martini de Monte, Montan cum Ecclesia Sancti Antonii de Rocca Albani ab eadem Ecclesia dependente, & om- nibus pertinentiis suis; Sanctae Mariae de Radico, Sanctae Crucis de Petra Petrosa, Sancti Salvatoris, Sancti Petri de Colleverto, Sancti Christofori de Monte Toruculi, & Sancti Leonardi de Musculo Ecclesias cum terris, vineis, possessionibus, & omnibus pertinentiis earum- dem, domos, terras, & possessiones, quas ha- betis in Sancto Germano, & Territorio ejus; domos, terras, vineas, possessiones, & oliveta quae habetis in Civitate, & Territorio Vena- fran. domos, terras, vineas, & possessiones, quas habetis in Civitate, & Territorio Aquinat. domos, terras, possessiones, & oliveta, quae habetis in Castris Sancto Helya, Sancto Victore, Sancto Petro in sine, Pinnatario, & Pedemonte, ac Bariae, & Pedemontis Villis vulgariter nominatis, & Territoriis eorumdem: terras, quas habetis in Monte Sancti Benedicti sive Terragio, justitiam panis, & vini cum homini- bus, quam de veteri concessione haecenus ob- servata diebus singulis a Cassinen. Monasterio recipitis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usugniis, & pascuis in bosco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & semitis, & omnibus aliis

Abbatem, & Monachos statui eligendos.

In locis Mo- nasterii vio- lentias exte- reri prohibet.

Libertatem, im- munitatem, &c. confirmat ei- dem.

Novalia exi- mus a decimis.

Nominum, concedit Pri- vilegia.

aliis libertatibus, & immunitatibus suis. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus, aut sumptibus colitis, de quibus aliquid haecenus non percepit, sive de vestrorum animalium nutrimenti nullus a vobis decimas, vel primitias exigere, vel extorquere praesumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & absolutos e seculo fugientes ad conversionem recipere, & eos abique contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit sine Abbatis sui licentia, nisi archiepis obtenta de eodem loco discedere, discedentem vero abique commu- nium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit liceat vobis clavis Januis, exclusis excommunicatis, & interdictis non pulsatis cam- panis, suppressa voce divina officia celebrare; dummodo causam non dederitis interdicto. De- cimas praeterea, & possessiones ad jus Ecclesia- rum vestrarum spectantes, quae a Laicis detinen- tur, redimendi, & legitime liberandi de mani- bus eorum, & a Ecclesiis, ad quas pertinent, re- vocandi libera sit vobis de nostra auctoritate facultas. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extre- mae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti, aut etiam publice usorarii, nullus obstat. Salva ta- men justitia illarum Ecclesiarum, a quibus mor- tuorum corpora assumuntur. Obviente vero te, nunc ejusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Successorum, nullis ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia praeparatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum major pars consilii sanioris secundum Deum, & Beati Benedicti regulam providerint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati vestrae paterna in posterum sollicitudine providere volentes au- thoritate Apostolica prohibemus, ut infra clau- suras locorum, seu grangiarum vestrarum nul- lus rapinam, seu furtum facere . . . . . appone- re, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere; Praeterea omnes libertates, & immu- nitates a Praedecessoribus nostris Romanis Pon- tificibus Monasterio vestro concessas, necnon immunitates, & exemptiones secularium ex- actionum, a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, liberta- tem etiam, & consuetudines a bonae memoriae Rainaldo Abbate praedicti Cassinenis Monaste- rii, cum assensu Capituli sui rationabiliter vobis concessas, & haecenus observatas vobis, & Mo- nasterio vestro auctoritate Apostolica nihilomi- nus confirmamus, & praesentis scripti privilegio communitimus. Decernimus ergo, ut nulli om- nino hominum liceat, praefatum Monasterium, temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra con- serventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate, & in omnibus jure, & reverentia Monasterii Cassi- nen. & in praedictis decimis moderatissime Con- cilio generali. Si qua igitur in futurum Ecclesia- stica, secularisve persona hanc nostrae constitu- tionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo, tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se di vno iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis au- tem eidem loco sua jura servantibus sit pax Do- mini Nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fru- ctum bonae actionis percipiant, & apud distri- ctum iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.

EGO ALEXANDER Catholicae Ecclesiae Epi- scopus subscripsi.

Alexandri PP. subscripsi.

Et Signillum.

Ego Odo Tusulanus Episcopus subscripsi. Ego Stephanus Praenestinus Episcopus sub- scripsi. Ego Frater Joannes tituli Sancti Laurentii in Lu- cina Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Frater Ugo tituli Sanctae Sabinae Presbyter Cardinalis subscripsi. Ego Ricardus Sancti Angeli Diaconus Cardina- lis subscripsi. Ego Petrus Sancti Georgii ad velum aureum Diaconus Cardinalis subscripsi. Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tal- liani. Dat. Anagninae per manum Guillelmi Mag-istri Scholarum Parthenium Sanctae Romanae Ecclesiae Vice-Cancellarii tertio Idus Julii, Indi- ctione decima tertia, Incarnationis Dominicae anno 1255. Pontificatus vero Domini Alexan- dri Papae Quarti anno primo.

Et S. R. E. Card. subscrip- tiones.

Dat. die 12. Julii 1255. Pont. An. 1.

XVI.

Fratribus Ordinis Eremitarum Sancti Augu- stini diversa vestium species assignatur juxta diversos Professorum, Conventuum, & No- vitorum gradus.

Ex Originali edito in Gattula H. Bar. aff. Jan. 5. 1255. pag. 405.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Generali, & universis Prioribus, & Fratribus Eremitis Ordinis Sancti Augustini, salutem, & Apo- stolicam Benedictionem.

Plura desideria devotorum eo debemus be- nigno favore prosequi, quo in ipsis Dei gloria, & animarum salus noscitur conti- neri. Sane dilectus filius noster R. Sancti An- geli Diaconus Cardinalis, cui Ordo vestrae Sede Apostolica est commissus, ad differentiam alio-

Exordium.

XIX.

Approbatio, ut Mulieres jam prostituta, & ad meliorem frogem reuerse collocentur in aliquo loco sub Regula alicujus Ordinis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Quoniam te studiose cognovimus, animarum lucra sectari, & misericordie manum in fauces inferi confidenter injicere, ut inde ad vitam eripias, qui ad interitum rapiuntur, dignum ducimus votum tuum, cum expedit in hujusmodi pietatis operibus facultatis nostre viribus adjuvare. Sane nonnullae Mulieres in Urbe degentes, quae Repentite dicuntur salutari pudore confusa super his, quae in carnis suae corruptione gesserunt, in semitam mandatorum Dei decreverunt convertere de vijs iniquitatis praeiteritae pedes suos, & pro modulo fragilitatis humanae membra sua, quae haecenus iniquitati ad iniquitatem servire fecerunt, de coetere Justitiae in sanctificationem munditiae dedicare. Harum autem conversioni congratulans, & de poenitentia peccantium communicans gaudiis Civium Superiorum, pia de salute ipsarum sollicitudine cogitasti, quod in aliquo loco ad hoc idoneo disponantur, ubi sequestrata a Mundi contagio Deo vivant, & de cordibus suis crebris fletibus diluant maculas carnalium vitiorum, ut videre Deum purgatis mentium oculis mereantur sub religiose vivendi Censura, factae hortus conclusus, & fons Domini consignatus. Tuam igitur super hoc piam providentiam commendantes, eamque volentes Apostolicis favoribus promovere, mandamus, quatenus eisdem Mulieribus, & aliis quae ipsae in hac salutis captandae professione successerint, Ecclesiam Sanctae Mariae in Minerva, seu aliam, quam eis magis aptam in Urbe fore cognoveris, cum omnibus hortis, possessionibus, juribus, & pertinentiis suis perpetuo auctoritate nostra concedas: inducens eas in corporalem possessionem eorum, & defendens inducias, ac informans Regularibus alicujus approbati Ordinis Instituti, sub quorum observantia ibidem perpetuo Domino famulentur: Clericis Ecclesiae praedictae, vel alterius, quam eis concesseris in alijs Urbis Ecclesijs collocatis, vel reservatis, ipsis sustentatione congrua de proventibus possessionum Ecclesiae sic concessae, donec cui libet ipsorum provifum fuerit de Beneficio Ecclesiastico competenti, Contradiatores per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compescendo. Non obstantem aliqua Sedis Apostolicae Indulgentia quibuscumque concessa, seu statuto quocumque juramento confirmatione Sedis praedictae, vel firmitate alia roborato. Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit auxilio brachii secularis.

Cardinalis S. Laurentii in Lucina. Mulieres vulgo Repentitae inclusi stantur.

Idque confirmat Alexander.

Obstantium derogatio.

Dat. die 24. Septem. 1255. Pent. An. J.

Datum Anagnini octavo Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno primo.

XX.

Canonizatio S. Clarae de Civitate Assisij, Ordinis Monialium Sancti Francisci, ejusque descriptio in Cathalogo Sanctarum Virginum, cum Festivitate institutione pro die 12. mensis Augusti.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus universis Archiepiscopis, & Episcopis per Regnum Franciae constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Clara claris praecleara meritis, magne in caelo claritate gloriae, ac in terra splendore miraculorum sublimium clare clarret Clarae hujus arcta, & alta religio, hic coruscet; hujus fursom aeterni praemii radiat magnitudo, hujus virtus signis magnificis mortalibus illucefcit. Huic Clarae intulatum fuit summæ privilegium paupertatis. Huic in excessu rependitur inestimabilis copia thesaurorum; huic a Catholicis plena devotio, & honoris cumulus exhibetur; hanc Claram in alto divinae lucis clarificat plenitudo. Hanc Christianis populis prodigiorum ejus insignia stupenda declarant. O Clara multimode titulis praedita claritatis. Ante conversionem tuam utique clara, in conversione clarior; in claustrali conversatione praecleara, & post decursum vitae praesentis spatium clarissima illuxisti. Ab hac inter amoenitates coelestes, suave lilium virginittatis offertur. Ab hac Clara clarum exempli speculum huic saeculo prodiit. Ab hac in terris manifesta subventionum remedia sentiuntur. O admiranda Clara beata claritas, quae quanto studiosius per singula queritur, tanto splendidior in singulis invenitur. Emicuit hac inquam in hoc saeculo; in religione praesultit; in domo illexit ut radius; in claustris coruscavit ut fulgor; emicuit in vita; post mortem irradiat; claruit in terra; in Caelo relucet. O quanta hujus vehementia luminis, & quam vehementis istius illuminatio claritatis. Manebat quidem haec lux secretis inclusa claustralibus, & foras micantes radios emittebat. Colligebatur in arcto coenobio, & in amplo saeculo spargebatur. Servabatur intra, & extra manebat. Latebat namque Clara, sed ejus via patebat. Silebat Clara, sed sua fama clamabat. Calabatur in cella, & in Urbibus docebat. Nec mirum, quia lucerna tam accensa, tam lucens, abscondi non poterat, quia splenderet, & clarum in domo Domini daret lumen. Nec recondi poterat vas tot aromatum, quin fragraret, & suavi odore dominicam respergeret mansionem. Imo cum in angusto solitudinis reclusorio alabastrum sui corporis haec dure contereret, tota omnino Ecclesiae aula sanctitatis ejus odoribus replebatur.

Encomia S. Clarae a nomine sumpta.

Breve ejus Vitae compendium.

§. 1. Sane cum ipsa dum adhuc puella esset in saeculo, hunc Mundum fragilem, & immundum, mundo calle abxate tenera transire studeret, & preciosum suae virginittatis thesaurum, illibato semper pudore custodiens, claritatis, & pietatis operibus vigilanter intenderet, ita quod ex ea grata, & laudabilis ad vicinos, & alios fama prodiret, Beatus Franciscus auditus hujus

hujus fame praeconio, cepit confestim hortari eam, & ad Christi perfectam inducere servitatem. Quae sacris illius monitis mox adhaerens, & mundum cum terrenis omnibus penitus abdicare, ac soli Domino in paupertate voluntaria famulari desiderans, hoc suum fervens desiderium, quam cito potuit adimplevit.

Omnis sua pauperibus elargitur.

§. 2. Quae tandem cuncta sua bona, ut una, secum quicquid etiam habebat, Christi obsequio deputaret in elemosynas, & pauperum subsidia distribuere, & convertit.

Damianitum Ordinis origo.

§. 3. Cumque de saeculi strepitu fugiens, ad quamdam campestem declinasset Ecclesiam, & ab ipso B. Francisco sacra ibi recepta tonsura, processisset ad aliam, confanguineis ejus ipsam exinde reducere molientibus, illa protinus amplectens altare, panosque apprehendens ipsius, crinium sui capitis in cingula detecta, eisdem confanguineis in hoc fortiter resistit & constanter, quia cum jam esset mente integra juncta Deo, pati non poterat ab ejus servitio se divelli. Denique cum ad Ecclesiam Sancti Damiani extra Civitatem Assisinatam unde traxit originem, per eundem B. Franciscum adducta fuisset, ibi Dominus ad amorem & cultum assiduum sui nominis, plures socias aggregavit. Ab hac siquidem, insignis & Sacer Ordo Sancti Damiani per Orbem jam longe diffusus, salutare sumpsit exordium. Haec, adhortante ipso B. Francisco, huic novae, sanctaeque observantiae sequendum dedit initium. Haec hujus magnae Religionis fuit primarium, & stabile fundamentum. Haec hujus alti operis lapis exitit primitivus. Haec genere nobilis, sed conversatione nobilior, virginittatem, quam prius etiam custodiverat, sub hac sanctimonij regula, praecipue conservavit.

Mater Siam imbratur.

§. 4. Hanc postmodum Religionem, mater ejus Hortulana nomine, pijs intenta operibus, ipsius natae sequendo vestigia, devote suscepit, in qua demum haec optima Hortulana, quae in orto dominico protulit talem plantam, conclusit feliciter dies suos. Post aliquos vero annos, ipsa B. Clara, Monasterij, & Sororum regimen, nimia ejusdem S. Francisci devicta importunitate, recepit.

§. 5. Haec utique fuit arbor proceras, & emittens, longis distensa ramis, quae in agro Ecclesiae dulcem fructum Religionis attulit, & ad eum delectabilem umbram, sub illius amenitate fructum hujusmodi libertate concurrerunt undique multae alumnae fidei, & concurrunt. Haec fuit nova mulier Vallis Spoletanae, quae novum aquae vitalis fontem, ad refectioem animarum, & commodam propinavit, qui jam per diversos rivulos, in Territorio Ecclesiae derivatus, plantaria Religionis infudit. Haec fuit altum sanctitatis candelabrum, vehementer in habitaculo Domini rutilans, ad cujus ingentem splendorem plurimae properaverunt, & properant, suas de illius lumine lampades accendentes. Haec profecto in agro fidei plantavit, & coluit vineam paupertatis, de qua fructus salutis pingues, & divites colliguntur. Haec in praedio ecclesiasticae humilitatis hortum constituit, multiplices rerum confertum inopia, in quo magna virtutum copia reperitur. Haec in Religionis districto, arcem arctae abstinentiae fabricavit, in qua larga spiritualis alimoniae refectio

ministrator. Haec fuit pauperum Primiceria; Ducissa humilium; Magistra continentium, & poenitentium Abbatissa. Haec suum Monasterium, creditamque in illo sibi familiam, sollicitae ac prudenter in timore, ac servitio Domini, & plena ordinis observantia gubernavit, vigil in cura; in ministerio studiosa; in exhortatione, attenta; diligens in admonitione, in correctione moderata; temperata in praecipis; in compassione praestabilis; discreta in silentio; in sermone matura; & consulta in cunctis, ad perfectum regimen opportunis, volens magis famulari, quam dominari, & honorare potius, quam honore sustollere. Hujus vita erat alius eruditio, & doctrina. In hoc libro vitae, caeterae vivendi regulam didicerunt. In hoc vitae speculo, reliquae vitae semitas inspexere. Corpore namque susebat in terra, sed animo versabatur in Caelo; humilitatis vasculum, armarium castitatis, charitatis ardor, dulcior benignitatis, patientiae robur, nexus pacis; & familiaritatis communio; mitis in verbo, lenis in facto; & in omnibus amabilis, & accepta. Et ut, carne depressa, convalesceret spiritu, quo quisque hoste suo debilitato, fit fortior, nudum solum, & interdum sarmenta pro lecto habebat, & pro pulvinari sub capite durum lignum, unaque tunica cum mantello de vili despecto, & hispido panno contenta. His humilibus indumentis ad operimentum sui corporis utebatur, aspero cilicio de cordulis crinium equorum contexto nonnunquam adhibito iuxta carnem. Arcta quoque in cibo, & in potu districta, tanta se in his frenabat abstinentia, quod longo tempore, tribus diebus in hebdomada, videlicet secunda, quarta, & sexta feria, nihil penitus pro sui corporis alimento gustavit, reliquis nihilominus diebus, adeo se cibiorum parvitate restringens, quod aliae de ipsa quomodo sub tam forti districtione subsistere poterat, mirabantur. Vigiliis insuper, & orationibus assidue dedita, in his praecipue diurna, & nocturna tempora expendebat. Diutius tandem perplexa languoribus, cum ad exercitium corporale non posset surgere per se ipsam, sororum suarum suffragio levabatur; & ad tergum ejus sulcimentis appositis, propriis manibus laborabat, ne in suis etiam esset infirmitatibus ociosa. Unde de panno lineo hujus sui studii, & laboris, plura pro altaris sacrificio corporalia fieri fecit, & per plana, & montana Assisij diversis Ecclesijs exhiberi. Amatrix vero praecipua, & colona sedula paupertatis, sic illam suo affixit animo, sic eam in suis desideriis alligavit, quod semper in ipsius dilectione, firmiter, & ardentior in amplexu, a districta, & delectabili ejus copula, pro nulla unquam necessitate discessit, nec aliquibus prorsus potuit induci suavis, ad consentiendum, quod suum Monasterium proprias possessiones haberet, quamquam fel. record. Gregorius Papa praedecessor noster, de multa indigentia ipsius Monasterij pie cogitans, libenter illi voluerit pro Sororum ejus sustentatione, possessiones sufficientes, & congruas deputare.

Qualiter Clara rexit discipulas.

Ejus Lectus.

Habitus.

Cibus, & potus.

Jejunia.

Vigiliae, & Orationes.

Paupertatis studiosa.

Reverentiae quaedam ejus miracula.

§. 6. Verum quia magnum, & splendidum, luminare suppressi non potest, quin suae radios praeferat claritatis, in ipsius etiam vita, multis & variis miraculis virtus suae sanctitatis effulsiit. Nam cuidam de Sororibus ipsius Monasterij, vocem,

Morbida fana Sorores.

Oleum divinitus ministratum.

Panis multiplicatus.

A Beatiss. Virginibus invisibilis.

Miracula post excessum.

vocem, quam longo tempore quasi omnino perdidit, restauravit. Alii, officio lingue penitus destituta, loquelam restituit expeditam. Alteri autem surdam aperuit ad auditum. Laborantem febre, tumentem hydropisi, plagatam fistula, & aliis oppressis languoribus liberavit, facto Crucis signaculo super eas. Quemdam Fratrum de Ordine Minorum sanavit ab infaniz passione. Cum autem quamdam vice Oleum in Monasterio totaliter defecisset, ipsa vocato Fratre, qui erat eidem Monasterio pro colligendis elemosynis deputatus, accepit urceum, atque lavit, vacuumque juxta fores ipsius Monasterii posuit, ut illum idem Frater pro oleo acquirendo deferret; quem cum vellet ipse apprehendere, invenit eum oleo, beneficio divine largitatis, impletum. Rursum cum uno die nonnisi unius panis medietas pro refectioe Sororum in eodem Monasterio haberetur, ipsa medietatem eandem jussit in frustra dividi, & sororibus dispensari, quam inter manus frangentibus, ille qui vivus est panis, & dat escam esurientibus, multiplicavit in tantum, quod quin quaginta sufficientes facte fuerant exinde portiones, & Sororibus discumbentibus distribute. Per hac, & alia signa conspicua, suorum dum adhuc viveret innotuit preeminentia merito- rum. Nam, & cum in extremis ageret, candidus Beatarum Virginum coetus, micantibus coronis ornatus, in qua una ex ipsis eminentior, & fulgidior apparebat, visus est domum intrare, ubi eadem Christi famula decumbebat, & usque ad lectulum ejus procedere, ac circa eam quasi visitationis officium, ac confortationis solamen quodam humanitatis studio exhibere.

§.7. Post obitum vero ejus, quidam, qui morbo caduco rucebat, & propter crus contractum gradi non poterat, ad sepulchrum delatus ipsius fuit ibi crure ipso quasi fragoris sonitum faciente, ab utraque infirmitate curatus. Curvi renibus, membris contracti, precipites furia, & dementi furore ferales, receperunt ibidem integram sospitatem. Cuidam sua dextera manus, cujus ipse usum ex illata sibi vehementi percussione ita perdidit, quod nihil omnino per eam veluti prorsus inutile poterat operari, fuit ad actum suum pristinum, ipsius Sancte meritis plenarie reformata. Alius, qui diutina cecitate lumen amiserat oculorum, cum ad idem sepulchrum sub ducatu alterius accessisset, recuperato inibi visio, rediit exinde sine duce. His, & quamplurimis aliis operibus, & miraculis, hac Venerabilis Virgo resplendit gloriosis, ut evidenter appareat adimpletum id quod de ipsa mater ejus, dum esset ex ea gravida, & oraret, dicitur audivisse: videlicet quod paritura erat quoddam lumen, quod orbem plurimum illustraret.

§.8. Gaudeat itaque Mater Ecclesia, quod talem genuit, & educavit filiam, que tamquam virtutum fecunda parens, multas Religionis alumnas, suis produxit exemplis, & ad perfectum Christi servitium pleno magisterio informavit. Letetur, & devota turba fidelium, quod Rex Caelorum, & Dominus Sororem ipsorum & sociam, quam in Sponsam sibi elegerat, ad sumum praelatum, & praelatum Palatium, cum gloria introduxit. Nam & Sanctorum congaudent agmina, quod in superna eorum.

patria, novellæ regalis Sponse nuptiæ celebrantur.

§.9. Cæterum, quia congruit, ut quam Dominus exaltavit in Cælo, Catholica Ecclesia veneretur in terra, quia de sanctitate vitæ, ac miraculis ejus diligenti, & attenta inquisitione, ac examinatione distincta, & solemnè discussione præmissis, liquido constat, licet alias etiam, & in propinquis, & in remotis partibus satis essent præcognita lucida ejus acta, nos de communi fratrum nostrorum, & Prælatorum omnium tunc apud Sedem Apostolicam existentium consilio, & assensu, de Omnipotentia divina consili, auctoritate Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, ac nostra, ipsam Catholico Sanctarum Virginum duximus adscribendam.

§.10. Ideoque Universitatem vestram monemus, & hortamur attente per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus pridie idus Augusti, festum ejusdem Virginis devote solemniter celebretis, & faciatis, a vestris subditis venerabiliter celebrari, ut ipsam habere mereamini apud Deum piam, & sedulam adiutricem.

§.11. Et ut ad venerandum ejus sepulchrum avidius, & copiosius Christiani populi confluat multitudo, ac celebrius ipsius festivitas recolatur, omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui ad illud cum reverentia, in ejusdem Virginis festo, vel etiam infra ipsius festi octavas, annuatim accesserint, ipsius suffragia humiliter petitori, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate consili, unum annum, & quadraginta dies de injunctis sibi poenitentis misericorditer relaxamus.

Datum Anagninæ sexto Kal. Octobris, Pontificatus nostri Anno primo.

XXI.

Diffinitio controversiæ super Primatu inter Armachanum, & Tuamensem Archiepiscopos.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ecclesia Romana tamquam diligens, & attenta Mater profectibus semper in vigilat aliarum, & si quando inter eas controversiæ, sive lites emergunt, ipsa ut in pacis tranquillo congaudeant, & in suavitate quietis devotius Domino famulentur, opportuna remedia interponit. Sane dudum inter Venerabilem Fratrem nostrum Archiepiscopum, & dilectos filios Capitulum Armachan. ex parte una, & Venerabilem Fratrem nostrum Archiepiscopum Tuamen. ex altera super Jure Primatiæ, quam idem Archiepiscopus Armachan. in Provincia Tuamen. habere se asserit, quæstione soborta, & partium Procuratoribus propter hoc apud Sedem Apostolicam constitutis, eisque dilecto filio nostro Joanne Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali Auditore concessio, eorumdem Archiepiscopi, & Capituli Ecclesiæ Armachan. proposuit Procurator, quod cum idem Archiepiscopus sit, & esse debeat

Incer Sanctas Virgines adscribitur.

Ejus festum ante celebrandum.

Indulgentia ad ejus sepulchrum.

Dat. die 26. Septembris 1255. Pont. An. I.

Ex Regest. Vatis.

Exortium.

Scitis quæstionem inter utrumque Archiepiscopum.

Archiepiscopus Armachan. Provincie Primas.

Sibi Provinciam Tuamen. subijci petiit.

Rationes utraque ex parte adductæ, ac diligenti subiectæ examini.

Armachano conceditur, ut se vocari possit Primas Tuamen.

Stabilire tempus visitationis Provincie ejusdem, ac locum.

Primas ejusdem Provincie, ac in possessione, vel quasi Juris Primatiæ in ipsa Provincia fuerit a longe transactis temporibus, dictusque Archiepiscopus Tuamen. eidem Armachan. immediate subesse debeat ratione hujusmodi Primatiæ, ipse Tuamen. obedientiam, & reverentiam, & cætera ipsius Primatiæ Jura, & reverentiam, & cætera ipsius Primatiæ Jura præfata Armachan. denegat exhibere: Quare dictus petiit Procurator eundem Tuamen. compelli ad obedientiam, & parendum ipsi Armachan. tamquam suo Primati, ac ad præstandum sibi plenarie, ut tenetur, obedientiam, & reverentiam, & alia ipsius Primatiæ Jura, que in ipso Tuamen., & Provincia ejus habet, & habere debet idem Archiepiscopus Armachan.: petiit etiam adjudicari per sententiam ipsi Armachan. Jus Primatiæ in Provincia memorata, necnon sententialiter diffiniri eundem Tuamen. debere ipsi Armachan. ratione dictæ Primatiæ nullo medio subjacere. Lite itaque super his legitime contestata, & ab eodem Procuratore ad fundandam prædicatorum Armachan. Archiepiscopi, & Capituli rationem quodam privilegio bonæ memoriæ Cælestini Papæ Prædecessoris nostri, & quibusdam aliis scriptis in Judicio exhibitis, ac nonnullis etiam testibus, propter hoc ab ipso productis, nos eisdem privilegio, & scriptis, & ipsorum dictis Testium, ac nis, que allegata in contrarium a parte altera extiterant, cunctisque rationibus, & omnibus, que hinc inde fuere proposita perspicaciter visis, & plenius intellectis, negotium hujusmodi unacum fratribus nostris studiose discutimus, & super eo, ut sine ulla contraventione terminari, consideravimus diligenter. Verum quia pensatis provide ipsius negotii meritis, & circumstantiis universis cognovimus expedire, quod per modum provisionis idem negotium terminetur, elegimus potius per hanc viam imponere finem ei. Auctoritate igitur Apostolica de fratrum nostrorum consilio taliter providemus, quod præfatus Archiepiscopus Armachanus, & singuli sui Successores possint se vocare, vel appellare, si voluerint, Primas Provincie Tuamen., & facere deferri ante se Crucem per totam Provinciam ipsam quandoque, & quotiescumque ipsos transire contigerit per eandem: Possint etiam dictam Provinciam de quinquennio in quinquennium visitare, ac per viginti, & septem dies dumtaxat visitationis officio immorari; Ita quod si eos prædictam Provinciam, postquam illam causa visitationis intraverint, egredi ex quacumque causa contigerit, priusquam prædicatorum viginti septem dierum numerum in visitatione perferant, non liceat eis ipsam causa visitationis usque ad aliud quinquennium introire, in quo non amplius quam viginti septem dies ad visitationem habeant exercendam, licet forte de viginti septem diebus præcedentis quinquennii aliqui remanserint ad visitationis officium exequendum, nisi adeo per aliquem, vel aliquos de præfata Provincia fuerint impediti, quod dictam Provinciam excant, & non possint omnes ipsos dies in visitatione complere, in quo casu licitum sit ipsis ante aliud quinquennium ad eandem redire Provinciam ad solum viginti septem dierum residuum percomplendum. In hac quoque sua visitatione illa, que corrigenda occurrerint cor-

rigant, & reforment de plano per salutaria monita, & exhortationes, ac persuasiones attentas, distictionem in hoc Ecclesiasticæ Censuræ per se minime adhibendo. Quæ vero sic de plano corrigi, vel emendari non poterunt, sed alterius Jurisdictionis, vel Censuræ, seu potestatis executionem exegerint, Diocesanis denuncient Episcopis, videlicet qui in suis Diocesis, & deinde si negligentes extiterint in hoc Archiepiscopo Tuamen. & que in ipsis Episcopis, & in ejusdem Archiepiscopi Diocesi eidem Archiepiscopo, & que in eodem Archiepiscopo sic corrigenda fuerint, & in aliis etiam ejusdem Provincie, si per eorum Superiores post factam ipsis denunciationem illa correctio non fuerint, Romano Pontifici, ut per eum, sicut convenit, corrigantur. Per prædictos autem viginti septem dies totidem dumtaxat procuraciones in locis recipiant visitatis. Ad quarum exhibitionem tota ipsa Provincia teneatur, ut & Archiepiscopus, & Episcopi, & eorum Subditi ejusdem Provincie communiter in his contribuant, ac provideant, statuant, & ordinent, quod eadem procuraciones sine difficultate, qualibet integre persolvantur. Ita quod in nulla ipsarum procuracionum sumptus, vel expense, qui propter hoc sicut duarum marcharum sterlingorum summam, vel valorem excedant: Præfati vero Armachanus, & ejus Successores in eos, qui visitationem impederint, vel procuraciones prædicto modo taxatas eis visitantibus exhibere denegaverint, libere possint in singulis visitationibus per excommunicationem, suspensionem, & interdictum Censuram Ecclesiasticam exercere. Ad hæc liceat Episcopis Suffraganeis Archiepiscopi Tuamen. in causis, quas ipsi adversus alios, sive tanquam Actores, sive sicut Rei coram eodem Archiepiscopo habuerint, & suis similiter Adversariis in eisdem causis ab ipso Tuamen. ad Armachanum Archiepiscopum legitime appellare. Ab aliis autem inferioribus, sive Subditis, & ab istis etiam in alio casu ad ipsum Armachanum ab ejusdem Tuamen. audientia nullatenus appelletur, eo semper salvo, quod ad Sedem Apostolicam libere possit a quibuslibet omnibus proximorum Superioribus appellari. Armachanus vero de illis causis, que per appellationem deferentur ad ipsum, licite cognoscere valeat, habeatque in illis jurisdictionem prosecutioni negotii competentem. Persona Tuamen. Archiepiscopi manente prorsus libera, & exempta, cujus electio per Sedem confirmatur eandem, a qua Pallium recipit, & cui fidelitatis exhibet juramentum, & his Armachanus ipse contentus in præfata Provinciam, & personas ipsius, ultra quam in superioribus est expressum, nihil jurisdictionis attenter, & ipsa Provincia, ejusque Persona ipsi Armachano ad nulla penitus alia teneantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre provisionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Anagninæ secundo Idus Octobris, Pontificatus nostri anno primo.

Procuraciones ei exhibenda.

Episcopi Provincie Tuamen. conceditur jus appellandi ad Archiep. Armachanum.

Hic tantum contentus esse debet Armachanus.

Clausula.

Dat. die 14. Octob. 1255. Pont. An. I.

Com.

X XII.

Comprobatio veritatis Stigmatum S. Francisci de Assisio, cum penarum impositione adversus aliter affirmantes.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis Ecclesiarum Prælati præsentibus litteras inspecturis, & auditoris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium

Benigna operatio divinæ voluntatis in Cælo potens, & innovans singula sapienter, & immutans mirabilia super terram, postquam Dei Filius victor mortis ad Patrem, unde descenderat, vehiculo propriæ majestatis ascendit, miracula fortitudinis viros ad consummationem Sanctorum diversis temporibus suscitavit, a quibus testimonium spei gloriæ cum Christo in Deo recondita firmaretur, & Ecclesiæ sanctæ ad promissam requiem festinandi in hoc peregrinationis exilio, quod tædio desiderii ejus dilatione protrahitur, per ipsos consolationis solatium perveniret.

S. Franciscus frater, & vicariis clarus.

Inter alios autem diebus nostris Beatus Franciscus almus Christi Confessor apparuit signis, & virtutibus gloriosus. Qui clarissimè pie vivendi meritis, & exemplis, sanctam fecundavit Ecclesiam, & caligantia præsentis ætatis tempora fulgoris sui lampade illustrans, viam justitiæ perfecte præparans, in eremo altissime paupertatis, quam ipse currens, & alacriter exultans, contra Carnem, Mundum, & Demoneum, velut gigas traxit post se de inferi faucibus, & traduxit ad Dominum Populum humilem, bonorum operum sectatorem, sicut effusa super faciem Orbis terræ, copiosa professionis ejus religiosa generatio patefecit.

A Greg. IX. Sancto. Albo addecius

Ut autem ad illuminationem gentium, celebris ejus memoria, tamquam rutilum sydus in corusco firmamenti mystici æthere servaretur, multis eum divina potentia adhuc militan-tem inter homines, & demum in sanctorum agmine triumphantem, dignata est clarificare miraculis, quæ fel. rec. Gregorius Papa Prædecessor noster, ne illa vel perverteret æmula sanctitatis iniquitas, vel oblivionis digitus, qui rebus gestis cito superducitur, aboleret, solemnissimis inquisitionibus indagata, & compta, fidelissimis documentis fecit ad laudem Dei, & augmentum fidei, & instructionem salubrem, tam præsentium, quam etiam futurorum, munimentis perpetuis commendari, eundem Confessorum Sanctorum Cathalogo adscribendo, sicut in plurimis locis liquido per ipsius prædictas litteras apparet, horum seriem explicitè continentes.

Porro quia longum esset ne dum exarare per singula, verum etiam succincta relatione perstringere clara virtutis divinæ prodigia, quæ tam in operationibus sanctitatis, quam etiam in aliis mirabilibus argumentis probaverunt, eundem Confessorem tenere cum Sanctis solum gloriæ in excelsis, signanter vobis ante

oculos proponere volumus, recolenda frequentius, & vehementius admiranda illa satis jocunda dominica passionis insignia, quæ in ejusdem Sancti Corpore, dum adhuc vitali spiritu fovebatur, manus cœlestis operationis impressit. Viderunt namque oculi fideliter intuentes, & certissimi contractantium digiti palpaverunt, quod in manibus ejus, & pedibus, expressa undique similitudine clavorum, de subiecto propria carnis excrevit, vel de materia nova creationis accrevit, quæ equidem idem Sanctus studiose ab oculis hominum, quorum refugiebat gloriam, dum viveret, abscondebatur. Inventa est patentius in ipsius defuncti corpore non inflata humanitas, nec facta plaga vulneris lateralis, quasi aliquid instar lateris Salvatoris, quod redemptionis, & regenerationis humane in Redemptore nostro protulit Sacramentum, quæ quidem plaga sicut quoddam ex fratribus sibi familiariter adherentibus latere non potuit, propter defluxum humoris, diu antea viruerat in vivente.

Signatibus miraculose insignitus.

Hæc igitur mira, & decora novæ demonstrationis indicia, magnæ dicuntur esse devotionis divitiæ Christianis, & inextimabiles religionis delicia in spiritualibus communis Ecclesiæ Orthodoxæ thesauris. Cum ex his sincera fides accipiat, quod etiam illi fuerint passionis Christi sine extrinseco persecutore confortes, qui pro ejus amore carnem suam cum vitii, & concupiscentiis voluntarie crucifigunt. Sane de præfato Sancto, hæc certius asserentes, indolis tabulas, seu yamæ adventionis deliramenta non sequimur, cum ea nobis dudum nota fuerit plenus fides rerum, quando videlicet nos in minoribus constituti, Confessoris ejusdem familiarem ex munere divino meruimus habere notitiam, præfati Prædecessoris nostri doctissimis obsequiis tunc temporis insistenti.

Hujus veritatem miraculi testatur Alexander.

Cum igitur oporteat cavere prudentem, ne tanta patrocini gratia humano generi cœlestis in memorato Confessore collata, in vacuum assumatur, Universitatem vestram rogamus, monemus, hortamur attente per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus ejusdem Confessoris præfati prædicta merita, & miraculorum magna, & salutarem memoriam, celebritate annua, prædicatione frequenti, & veneratione recensentes, ad ipsius devotionem, & gratiæ divinæ memoriam subditos vestros celeberrimis monitis excitetis, ut eo, pro universo fidelium Populo, ac præsertim pro his, qui se invocaverint, divinam misericordiam implorante, mereantur supplices, quod operum possibilitas obtinere non potest, ejus intercessionibus impetrare.

Prelatos hortatur, ut ejus reverentiam Populis insinuent.

Nemo itaque eidem Sancto audeat de extero esse molestus in corpore suo Christi triumphalia Stigmata præferenti. Si quis igitur spiritu temerariæ præsumptionis insanens, divini muneris invidus, Apostolica judicium, sacrilegus impugnat, præmissa, vel alia prodigiorum signa, quibus in Ecclesia Dei sanctitas prædicti Confessoris eluxit, improbe contradictionis moribus obtestanda crediderit, volumus & mandamus, ut cum sanæ mentis restituit judicialis severitas disciplinæ: ita quod districtæ proprii Prælati castigatione correctus, Dei ope-

Hæc miracula impugnantibus perne insidende.

ra blasphemare dediscat, & fidei Catholice fructus de pia mirabili Domini credulitate pululans, non arefcatur.

Nulli ergo &c.

Datum Anagninæ quarto Kal. Novembris, Pontificatus nostri Anno primo.

Det. de 29. Octob. 1255. Pont. An. I.

XX III.

Quod Fratres Minores Conventuales Ordinis S. Francisci, ad Episcopatus, & alias dignitates promoti, libros, & alia eorum bonæ Ordini resignare teneantur.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris Ordinis Fratrum Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Causæ legis.

Ex parte vestra nobis fuit intimatum, quod cum contingat interdum ad Episcopalem, & alias superiores, seu inferiores dignitates aliquos de Fratribus vestri Ordinis promoveri, ipsi libros & alia, quæ tempore suæ promotionis habent, licet non ad eos, cum proprium eis habere non liceat, sed ad Ordinem pertineant memoratum, propriis usibus applicare præsumunt, in suarum perniciem animarum. Quare suppliciter postulatis a nobis, ut providere super hoc salubriter curaremus.

Statutum.

Nos igitur eorundem Fratrum salutem, & indemnitati vestri Ordinis paterna volentes sollicitudine providere, ut libros, & alia, quæ ipsos promotionis suæ tempore habuissent, seu habere consisterit, tibi fili Generalis Minister, vel tuis Provincialibus Ministris, submotâ qualibet dilacione, resignent, ipsis Fratribus jam promotis in virtute obedientiæ, illis autem quos promoveri contigerit, ne resignare differant, auctoritate præsentium duximus injungendum, nisi forsitan vos ipsorum usus eis ad tempus concesseritis de gratia speciali.

Det. die 5. Decem. 1255. Pont. An. I.

Datum Laterani, nonis Decembris Pontificatus nostri Anno primo.

XX IV.

Confirmatio declarationis Statutorum Ordinis Beate Mariæ de Monte Carmelo.

Ex Regell. Vasio.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Generali, & Fratribus Ordinis Eremitarum de Monte Carmelo, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Regule nonnulla dubia ab Innocentio explicata.

Cum a nobis petitur, quod justum est, & honestum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Cum itaque felicis recordationis Innocentius Papa Prædecessor noster ad vestre supplicationis instantiam per dilectum filium Hugonem tituli Sanctæ Sabine Presbyterum Cardinalem, & Venerabiles Fratres nostros Guillelmum Anteradensem Episcopum quædam Regule vestre dubia declarari, & corrigi, ac quedam ipsius gravia misericorditer fecerit mitigari, prout in litteris inde confectis plenius continetur. Nos vestris precibus inclinati declarationem, & correctionem, ac mitigationem hujusmodi ad instar ipsius Prædecessoris auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocini communitimus. Tenorem autem litterarum Prædecessoris ejusdem, prout in Regeſto ipsius continetur de verbo ad verbum præsentibus inferi facientes, qui talis est: Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Eremitis de Monte Carmelo, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Quæ honorem &c. Vide in Innocentio IV. Constitut. XIV. pag. 314.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Confirmatur.

Clausula.

Det. die 3. Febr. 1256. Pont. An. II.

XX V.

Declaratio, quod ex Concessionibus per Apostolicam Sedem cuicumque factis, vel faciendis, nullum præjudicium Fratribus Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani inferatur, nisi specificæ eorum mentio fiat in Litteris Apostolicis.

Ex Codice Diplomat. Injuz Ord. Tom. 2. pag. 275.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Hospitalis Hierosolymitani, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Hierosolymitanor. Equitum encomiæ.

Ipsa nos cogit pietas honestis petitionibus vestris exauditionis gratiam non negare, quibus efficaciter ex eo favoris patrocini suffragatur, quod Pastorem alium præter Romanum Pontificem non habentes, pro Terræ Sanctæ tutela, cui perpetuum religionis vestre obsequium dedicatis, in fervore charitatis intrepide, sub devota Sedis Apostolicæ obedientia prudenter exponitis contra impetus infidelium res, & vitam. Hoc jam manifeste probavit frequens Fratrum vestrorum, & numerosus occubitus, qui gloriosa in conspectu Domini morte, per quam aditus vite patet, de Crucis Christi hostibus hætenus triumpharunt. Hoc nunc clamat in auribus omnium illud, pro dolor! sacri sanguinis profluvium copiosum, quo præcedentibus annis in illis partibus laverunt de modernis Fratribus vestris quamplurimi stolas suas. Super quibus nimirum, & aliis Christianis fidelibus, quos idem casus evertit ad palmam, percussa vehementer in nobis jaculo intima compassionis humanitas, ingenitæ gravitatis paulisper laxato rigore, superfluentem palpebris Ecclesiæ Romanæ fontem aperuit lacrymarum, licet ad consolationem invitet exultationis festivæ gaudium, quod de ipsis inextinguibilis proculdubio vite pace fruentibus, coram Deo ducitur in excelsis. Vestris igitur precibus liberaliter annuentes, ad instar felicis recordationis Innocentii Pape Prædecessoris nostri, devotioni vestre auctoritate præsentium indulgemus, ut per gratias, vel indulgentias, seu

Privilegium de quo in ecclesiastica.

Clausula.

Not. die 20. Febr. 1256. Rom. An. II.

In Reg. Paris.

Causa legis.

litteras quasi ibet quibuscumque Ecclesiis, aut Ecclesiasticis, secularibusve Personis sub quacumque forma verborum ab Apostolica Sede concessas, vel etiam concedendas, mentionem non facientes de Hospitali vestro, subiectisque sibi Domibus, & Fratibus eorundem, ac Ordine vestro, vobis, vel ipsis nullum praejudicium generetur, nec gratia, indulgentia, ac littere huiusmodi, ad dictarum Domorum, & Hospitalis, ac ipsorum Fratrum dispendium aliquatenus extendantur. Praesentibus post quinquentium minime valituris.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Laterani decimo Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno secundo.

XXVI.

Quod Abbates a Prioribus, quos in suis Prioratibus instituunt, nullam pensionem, seu pecuniam quantitatem ante, vel post institutionem exigere praesumant.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Quia Persona Religiose tam exemptae, quam aliae de Regno Francie plurimae dicuntur praesumere, quae ipsis infirmam pariant, & aliis inferunt lesionem, convenit taliter in hac parte per Apostolicam Sedem diligentiam provideri, quod eadem Personae his, quae ad eas pertinent, servata semper religionis honestate contentae, sic in seipsis debitam in omnibus custodiant modestiam, quod alios scandalis, vel dispendiis non conturbent. Intelleximus namque, quod Abbates cum Prioribus, quos in suis instituunt Prioratibus, ante, vel post institutionem conveniant, ut eisdem Abbatibus aliqua summa pecuniae, vel certa de eorundem Prioratum portio persolvatur, si quae ipsis Prioribus huiusmodi pecuniam, vel portionem, seu annuam forte pensionem impostam, siue reddituum solventibus praefatis Abbatibus consueta hospitalitas, & elemosynae solite in eisdem Prioratibus subtrahuntur, ac diminuitur in illis numerus Servitorum, necnon eorundem Prioratum negotia minus sollicite procurantur, cum contingat ex hoc minus idoneos in illis institui, vel ordinari Priores. Nonnulli etiam Religiosi exempti praetextu quarundam Indulgentiarum, seu Privilegiorum Apostolicorum eis post Constitutionem a felicis recordationis Innocentio Papa Quarto Praedecessore nostro circa exemptos editam concessorum venire, vel agere, seu praesumere contra Constitutionem, afferunt eandem. Quamplures insuper, sicut fertur, occasione privilegiorum exemptionis, quae habent, vel habere se dicunt, libertatis suae limites excedentes, privilegia ipsa se sciatur, ad quae, & in quantum se illorum vires extendant. Ordinarii locorum ostendere, vel eorum facere copiam contradicunt. Et cum nonnullis Religiosis a Sede Apostolica sit indultum, ut

novarium decimas pro ea portione, quae veteres illos contingunt, percipere valeant, & habere, ipsi, sicut accepimus praetextu indulgentiae huiusmodi omnes interdum decimas, vel majorem earum partem de novaliibus, quemadmodum, illas de veteribus consueverunt habere, percipiunt ad praeterita, praesentia, & futura novalia eandem indulgentiam extendentes. Intelleximus etiam, quod cum Religiosis generaliter sit a jure prohibitum, ne decimas de manu Laicorum recipere sine consensu Episcoporum praesumant, plurimi eorum, & praesertim exempti ad fraudis ingenia se vertentes machinantur cum Laicis detinentibus decimas, & dolose procurant, ut fiant infeudationes de ipsis, & iidem Laici se illas ab eisdem Religiosis tenere in feudum recognoscant, quatenus sic ad Religiosos ipsos eadem decimae absque consensu Episcoporum valeant pervenire. Si quando etiam Terras, quae Parochialibus Ecclesiis fuerant decimales, acquirunt, nolunt postea de illis decimas, vel decimam integre, sed aut nihil, aut solam trigesimam, vel quadagesimam exhibere. Cum vero majores decimas, siue omnes, siue illarum partem acquirunt, vel consequuntur a Laicis, si postmodum novalia ibi fiant, satagunt ex illis habere decimas pro ea parte, qua huiusmodi majores percipiunt, licet ipsi Laici nihil omnino petere, vel exigere possent de decimis novaliuum eorundem. Volentes itaque contra haec Apostolica diligentia, sicut expedit providere: Statuimus de fratrum nostrorum consilio, ut pure, ac munde secundum Deum fiat concessio, seu collatio Prioratum, ita quod pretiudicatione, vel subpactione nulli tradantur, sed in eorum concessione penitus ista cessent, prohibentes, ne in fraudem ipsis Prioratibus, cum eos vacare contingit, fiat alicujus oneris impositio ad tempus, vel perpetuo duratura, nec etiam postquam in eis Priores fuerint instituti dictis Prioratibus, vel ipsis Prioribus aliqua per Abbates, siue perpetua, siue temporalia, in pensionibus, vel quibuscumque aliis praestationibus onera imponantur, per quae in illis cultus divinus circa numerum Servitorum, aut consueta hospitalitas minuat, vel per quae ipsi Prioratus, seu Priores reddantur ad solvendum commode Jura Episcopalia, & prosequendum, ut convenit eorundem Jura Prioratum impotentibus. Quod si secus praesumptum fuerit, praesumptores huiusmodi non exempti per Locorum Ordinarios arceantur, & si Prioratus fuerit alterius Diocesis, quam Monasterii, cui subest, circa Prioratum ipsum in his Diocesis eius provideat, corrigat, ordinet, & disponat, & ad illius denunciationem Diocesis Monasterii Abbatem ejus cohibeat in praemissis. Tales vero praesumptores exempti compefiantur per illos, quos ad hoc duxerimus deputandos, cum velimus hac vice certas, prudentes, & discretas Personas per singulas statuere Provincias, quae vice nostra de his circa exemptos de plano cum attentione inquirent revocantes penitus sic praesumpta, & ipsos exemptos in talibus coequentes. Si vero Abbates exempti fuerint, Prioratus autem non exempti, dicti Abbates per ipsas Personas constituendas a nobis denunciantibus Diocesis eorundem Prioratum compefiantur. Statuimus insuper, ut praemissa Con-

In Collationibus Prioratum nec Priores, nec Prioratus sunt suscipiendi oneribus.

Perne violatorum huius legis.

Con-

Exempti ratione delicti possunt conveniri coram Ordinariis.

Exemptio a jure Ordinarii in hoc casu non valet nisi exhibeatur Privilegium Apostolicum.

Novallium exemptio quomodo intelligenda.

Ordines ab hac lege exempti.

Constitutio ab eodem Praedecessore nostro circa exemptos edita, videlicet quod ipsi exempti quantumcumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, siue contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, rite possunt coram locorum Ordinariis conveniri, & illi quoad haec suam in ipsos jurisdictionem, prout jus exigit exercere plenarie in hoc, & aliis, quae ipsa Constitutio continet, observetur. Non obstantibus quibuslibet privilegiis, siue Indulgentiis Apostolicis contra eam postmodum impetratis. Decernimus quoque, ut si hi, qui se afferunt per Privilegia, vel Indulgentias Apostolicas Sedis exemptos, de quorum sua exemptione, seu libertate non constat, vel qui videlicet in exemptionis, seu libertatis possessione per longa tempora non fuerint a locorum Ordinariis requisiti huiusmodi Privilegia, vel Indulgentias, quibus dicunt se fore munitos, saltem quoad illos articulos, super quibus questio, vel controversia fuerit ipsis Ordinariis in loco congruo, & securo, vel aliquibus prudentibus Viris omni suspitione carentibus, ad hoc per dictos Ordinarios deputatis non exhibuerint, vel ostenderit, & iidem Ordinarii sua jurisdictione nisi fuerint contra eos, nequaquam tunc ipsi Ordinarii hac occasione per Conservatores a Sede illis deputatos eadem molestari valeant, aut aliquatenus impediri, quinimo Sententiae, vel Processus Conservatorum ipsorum, quae, vel qui prolatae, seu habiti fuerint contra eosdem Ordinarios, in hoc casu omnino non teneant, nullumque robur habeant, vel vigorem. Ad haec Statuto perpetuo declaramus, quod indultum illud Apostolicum, quo plerisque conceditur, ut novallium decimas pro ea portione percipere valeant, quae veteres eos contingunt, ad illas novallium decimas, quas tempore illo, quo impetratum, vel obtentum extitit hoc indultum, alii possidebant, cum de hoc in ipso mentio nulla fiat, nullatenus se extendit, nec ad alias trium nisi in his tantum locis, ubi veteres, tunc quando dictum indultum impetratum fuit, ipsius impetratores habebant, & pro ea solummodo portione, qua ipsi tempore impetrationis huiusmodi percipiebant antiquas. Statuimus praeterea, quod idem Indultum obtentum ab his, qui tempore impetrationis totaliter veteres percipiebant decimas ultra medietatem decimarum novallium nullatenus extendatur, quia nec est verisimile, vel credibile, si tunc de plena, & integra perceptione veterum fuisset expressum, quod Apostolica Sedes pariter, & similiter novallium decimas in tam grave Parochialium Ecclesiarum dispendium indulsisset, quod quae ratione talis indulti siue impetrari jam, siue impetrandi deinceps, non possit ulterius in novallibus, quae amodo fuerint, vendicari, acquiri, vel percipi plusquam medietas decimarum ipsorum, etiam nisi amplius in veteribus habeatur, cum non sit dicendum asperum, sed pius potius, & benignum si super decimis futurorum novallium, imo Parochialium Ecclesiarum gravamini, quod ex distentione indulti huiusmodi posset accidere, taliter obvium: Religiosos tamen Cisterciensium, & Carthusienorum, Ordinum statuto, & declaratione huiusmodi, quantum ad hos duos articulos, videlicet de medietate decimarum novallium comprehendere nolumus, vel astringi: ubi autem per huiusmodi Bull. Rom. Tom. III.

decimarum concessiones Parochiales Ecclesias adeo gravari contingit, quod earum Rectores de ipsarum redditibus congrue sustentari, & commode Jura Episcopalia exhibere non possunt, provideatur, & ordinetur taliter, quod eisdem Rectoribus tantum de illarum relinquatur proventus, quod exinde competentem sustentationem habere, ac Episcopalia Jura solvere valeant, aliaque debita onera supportare. Sane quamvis forte a Religiosis exemptis, & aliis fiant infeudationes de decimis detentis a Laicis, & iidem Laici, quod illas ab ipsis Religiosis in feudum teneant, recognoscant, non tamen licet Religiosis eisdem post talem infeudationem, vel recognitionem sic de facto praesumptam, huiusmodi decimas de manu Laicorum ipsorum acquirere, vel recipere, absque Diocesanorum Episcoporum assensu. Illas autem decimas intelligimus posse taliter a Religiosis de manu Laicorum recipi, vel acquiri, quae ante Lateranense Concilium ipsis Laicis in feudum perpetuo fuere concessae. Ceterum iidem Religiosi tam exempti, quam non exempti, de terris, & possessionibus acquisitis hactenus, & amodo acquirendis decimas integre persolvant illis Ecclesiis, quibus eadem possessiones, & Terrae prius fuerant decimales, nisi super hoc speciali jure, vel privilegio sint muniti, nec pro eo quod forte in aliquibus Parochiis omnes majores decimas, seu partem illarum acquirunt, de manibus Laicorum, possunt pro eadem, vel simili portione, si de novo postmodum fiant novalia in eisdem, petere, vel percipere novallium decimas eorundem, nisi alia rationabilis, per quam hoc facere valeant, causa subsit.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum Constitutionum, prohibitionum, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno secundo.

XXVII.

Quinam Conservatores eligi debeant, & quae ab ipsis in eorum officii administratione servanda sint.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Quia de Conservatoribus, quos plerumque Apostolica Sedes ex consuetudine benignitate concedit, & ipsorum potestate, ac processibus plurima referuntur aequitati, & modestiae non amica, circa quae festinum Apostolicae providentiae consilium convenit adhiberi, dignum duximus super his attenta sollicitudine cogitare, ac ad arcendum pro communi commodo, & quiete talium immoderantias, & excessus opportuna remedia invenire. Statuimus itaque de fratrum nostrorum consilio, quod deinceps soli Episcopi, Abbates, & Canonici Cathedralium Ecclesiarum, maxime hi, qui sunt in ipsis Ecclesiis Dignitatibus praediti, & nullae aliae Personae Ecclesiasticae Conservato-

res

De infeudationibus Laicorum.

Decimas per Religiosos solvenda.

Clausula.

Not. die 23. Martii 1256. Rom. An. II.

Ibidem.

Exordium.

Quinam in Conservatores eligendi.

Quoniam eorum iura.

Qui vero habere debent Conservatores.

Clauſula. Dat. die & annoque eodem.

Idem.

Exordium.

Frater huius Ordinis cum bonis omnibus sub tutela Sedis Apostolicæ suscipiuntur.

res existant. Quodque ulterius inter aliquos reciproca non interveniat conservatio, nec ulli sibi mutuo presidium conservacionis impendat, ita quod nullus deputati sibi Conservatoris esse valeat Conservator, & cum huiusmodi Conservatores a manifestis solum injuriis, & violentiis eos, ad quorum tuitionem deputati sunt, possint defendere, nec ad alia, quæ iudicalem indaginem exigunt, suam valeant extendere potestatem. Decernimus, quod si de aliis quam manifestis scienter se intromiserint, potestatem, vel jurisdictionem aliquam exercendo, eo ipso per unum annum ab officio sint suspensi. Pars autem, quæ id procuraverit expensas alteri propter hoc factas restituere teneatur. Statuimus insuper, quod nulla Ecclesiastica, secularisve Persona exceptis Regibus, & Reginis quantum ad Regna sua, qui sicut dignitatis altitudinem præcipient, sic prærogativa gratiæ ipsos convenit anteferi, Conservatorem habeat, qui sub sua jurisdictione, vel de ipsius dominio, & districtu Ecclesiastico, vel temporalis consistat. Si vero aliquales habentur, tam ipsi, quam omnes alii Conservatores a quibuscumque deputati personis, nisi sint Episcopi, vel Abbates, aut Ecclesiarum Cathedralium Canonici sint, & habeantur elapso anno penitus revocati, ita quod ex tunc de huiusmodi conservacione nullatenus se intromittere valeant, nec ullam super hoc habeant, vel retineant potestatem. Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno secundo.

XXVIII.

Frater Ordinis Servorum Beate Marie, eorumque bona sub Apostolica Sedis protectione recipiuntur, cum paupertatis voti professione.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Beate Marie de Monte Senario Servis Sancte Marie vulgariter nuncupatis Ordinis Sancti Augustini Florentin. Diocesis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Deo grata, & hominibus placita sacra vestra Religio nos inducit, ut vos qui huius mundi abnegatis illecebris perpetuo cupitis Domino sub regulari observantia famulari, favore prosequamur benevolo, vestrisque petitionibus in quantum digne possumus, annuamus. Eapropter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, personas vestras, & locum, in quo divino vacatis obsequio cum omnibus bonis, quæ in presentiarum rationabiliter possidet, seu in futurum præstante Domino iustis modis poterit adipisci, ad instar felicitis recordationis Innocentii Papæ Predecessoris nostri sub Beati Petri protectione suscipimus, atque nostra. Ad hæc cum quedam Statuta Regularia salubria, & honesta per vos, ut asseritis in loco predicto edita, bonæ memoriæ A. . . . . Florentinus Episcopus vobis auctoritate ordinaria concesserit, sub Beati Augustini Regula perpetuis temporibus observanda,

ipsaque bonæ memoriæ Raynerius Sancte Marie in Cosmedin Diaconus Cardinalis tunc in partibus illis Legationis fungens officio confirmavit, prout in litteris inde confectis plenius continetur; Nos quod tam a vobis, quam ab ipsis Episcopo, & Cardinale factum est super his provide ratum habentes, & gratum, illud auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti privilegio communimus. Litterarum ipsarum tenorem inferri facientes presentibus ad cathedram, qui talis est = In Dei Nominis. Amen. Millesimo ducentesimo quinquagesimo quinto nonis Octobris indictione decima, feliciter presentis Scriptura clarescat, quod coadunati Frater Filiolus Prior Ecclesie S. Marie de Monte Senario, & Fratres eiusdem Loci, qui Servi Sancte Marie vocantur, & infra scripti Fratres apud locum eorum situm prope Civitatem Florentinam in loco dicto Casagio, scilicet Frater Alexius, Frater Ricoverus, Frater Benignus, Frater Vigore, Frater Bonaventura, Frater Rogerius, Frater Joannes, Frater Clemente, Frater Bartholus, Frater Albertinus, Frater Nicolaus, Frater Egidius, Frater Cambius, Frater Mattheus, Frater Bonaventura, Frater Ildebrandinus, Frater Benedictus, Frater Jacobus, & Frater Mainetus, omnes, & singuli ad honorem Dei Omnipotentis, & Domini Nostri Jesu Christi filii eius, & ad honorem Sancte, atque imemerate Dei Genitricis Marie, omniumque Sanctorum, & Sanctarum Dei, & reverentiam Sacrosanctæ Romanæ Ecclesie de consensu, & parabola, atque licentia predicti eorum Prioris, & Rectoris, & ipse Prior cum consensu, & voluntate, & licentia, atque parabola predictorum Fratrum libera, & spontanea voluntate promiserunt, & voverunt Deo Omnipotentis, & Beate Marie, quod nullo tempore per se, vel Priorem, seu Custodem ipsorum, vel Fratrem, vel Syndicum, seu Procuratorem, vel quancumque aliam personam aliqua immobilia quæcumque fuerint, vel sint, possidebunt, vel possidere pro se faciant, vel quasi possidere, vel dominium, vel quasi dominium habeant, vel retineant per se, vel aliquem alium, quod ad ipsum Ordinem pertineat, vel pertinere videatur, sed si forte contigerit, quod aliquis quocumque modo ad eorum Capitulum, vel Collegium, vel ad Procuratorem, seu Syndicum ipsorum, vel ad aliquam aliam Personam pro ipsis Fratribus voluerit, seu dispoſuerit aliqua immobilia conferre, seu transferre, quod dominium, seu possessionem, vel quasi ad ipsos Fratres, ut supra dictum est, vel ad Capitulum, seu Collegium ipsorum, vel ad aliquem eorum pervenire non possit, sed illud tale, vel talia, quod, vel quæ conferentur, sit, & sint incontinenti, & immediate Domini Papæ, & Ecclesie Sacrosanctæ Romanæ; Ita tamen, quod Dominus Episcopus, in cuius Episcopatu situm esset, vel sita, quod, vel quæ conferentur, omnem habeat, & plenam jurisdictionem, & ipsius sint fructus, & obventiones omnes in ipsis collatis, & ex eis, & de eis possit predictus Episcopus dispoſere, & distribuere, atque facere pro salute, & remedio Animæ conferentis, & elemosyna faciendâ circa Fratres Ordinis prælibati, seu Conventus tantummodo necessitatis tempore, prout melius eidem visum fuerit, & contra hæc promissionem, & votum nihil fieri possit, vel in ejus fraudem, vel privilegium aliquod impetrari, vel aliquas litteras a Domino Papa, quod prædicta possit infringere, vel immutare, sed per omnia secula seculorum observari illibata debeant, & teneri. Et si contra prædicta, vel aliquod prædictorum aliquis de supradictis Fratribus, seu aliqui, vel de eis, qui dictam Religionem, vel Fraternitatem, aut Collegium intraverit, fuerit, vel fuerint, quod Dei Omnipotentis, & Domini Nostri Jesu Christi, & Beate Marie semper Virginis, & omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei maledictionem incurrat, & cum pessimo Juda Scariores suam habeat portionem. Insuper predictus Prior, & Fratres omnes, & singuli omnia, & singula suprascripta promiserunt ad invicem facere observare, & adimplere, & mihi infra scripto Notario recipienti pro dicto Capitulo, & Universitate renunciaverunt in omnibus, & singulis supradictis decretalibus, & decretis, & omni juri Canonum, & Legum auxilio, quibus contra prædictam se juvare possent. Acta sunt hæc apud Ecclesiam predictorum Fratrum sitam prope Civitatem Florentinam in loco dicto Casagio, presentibus testibus Arigo Baldoni de Anguillara, & Rogero filio Romæ de Antilla, & Rustichino filio Gerardi de Populo Sancti Felicitis in Plaza, & Bonantino filio Jacobi de Yse. Ego Manfredus quondam Gerardi Judex, atque Notarius predictis interfui, ideoque publice scripti rogatus. Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno secundo.

Eorum Regule robur adjicitur Apostolicum.

Votum paupertatis ab ipso emissum.

Qui vero habere debent Conservatores.

Dat. die & annoque eodem.

Proemium.

visum fuerit, & contra hæc promissionem, & votum nihil fieri possit, vel in ejus fraudem, vel privilegium aliquod impetrari, vel aliquas litteras a Domino Papa, quod prædicta possit infringere, vel immutare, sed per omnia secula seculorum observari illibata debeant, & teneri. Et si contra prædicta, vel aliquod prædictorum aliquis de supradictis Fratribus, seu aliqui, vel de eis, qui dictam Religionem, vel Fraternitatem, aut Collegium intraverit, fuerit, vel fuerint, quod Dei Omnipotentis, & Domini Nostri Jesu Christi, & Beate Marie semper Virginis, & omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei maledictionem incurrat, & cum pessimo Juda Scariores suam habeat portionem. Insuper predictus Prior, & Fratres omnes, & singuli omnia, & singula suprascripta promiserunt ad invicem facere observare, & adimplere, & mihi infra scripto Notario recipienti pro dicto Capitulo, & Universitate renunciaverunt in omnibus, & singulis supradictis decretalibus, & decretis, & omni juri Canonum, & Legum auxilio, quibus contra prædictam se juvare possent. Acta sunt hæc apud Ecclesiam predictorum Fratrum sitam prope Civitatem Florentinam in loco dicto Casagio, presentibus testibus Arigo Baldoni de Anguillara, & Rogero filio Romæ de Antilla, & Rustichino filio Gerardi de Populo Sancti Felicitis in Plaza, & Bonantino filio Jacobi de Yse. Ego Manfredus quondam Gerardi Judex, atque Notarius predictis interfui, ideoque publice scripti rogatus. Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno secundo.

XXIX.

Unio diversarum Congregationum Eremitarum, sub denominatione Fratrum Eremitarum Sancti Augustini, deque huius Ordinis regula, ac uniformis habitus delatione.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Lanfranco Generali, Provincialibus, & Prioribus, ac universis Fratribus Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, tam presentibus, quam futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

licet Ecclesie Catholice integritatem, corporis sui sincera membrorum in diversitas subministrat, & circumamictus species multiplicibus in ea varietatibus decoratur, nihil tamen in ipsa exprimit contrarietatis incontinuum, in qua consensum nutrit inextimabilis concordia charitatis, & individua fovet universitatis conformitas, fideique simplicitas unitatem. Verum circa ædificationis fabricam, quæ in Templum sanctum in Domino operantium, ejus studio moliente succrescit, credimus assidue providendum, ut in varietatibus partium, quæ ad decorem structuræ Dominice adhibentur, sic appareat distincta diversitas, ut non sit confusio indiscrcta, nec alterius formæ importuna consimilitudine speciem præterdat alterius, sed singula quæque certum proprii modi ordinem fortiantur.

§.1. Hac sane consideratione communiti, cum consona in vobis Eremitarum appellatio, & parum diversa professio, disparibus titulis, & in aliquibus dissimili habituum schemate discreparet, cogitavimus sponse Christi, in cuius veste pia sacre Religionis depinxit institutio, coetus vestri convenire decori, si religiosa militie vestra castra, quæ sub uno vocabulo non magna discipline distantia secernebat, sub communi capite indifferenti, incorporationis federe iungerentur, & ex pluribus cunctis, acies una conſurgeret fortior, ad hostiles spiritualis nequitiæ impetus conterendos. §.2. Propterea dudum a nobis mandatum Apostolicum emanavit, ut de singulis domibus vestris, quarum quedam S. Guillelmi, quedam Sancti Augustini Ordinum, nonnullæ autem Fratris Joannis Doni, aliæ vero de Fabali, aliæ vero de Britinis censebantur, & apud homines ambiguis interdum nuncupationibus vacillabant, duo Fratres cum pleno mandato ad nostram mitterentur presentiam, quod nostrâ circa vos salubriter ordinaret dispositio, recepturi. §.3. Cumque fratres huiusmodi ad Sedem Apostolicam accessissent, coram dilecto filio nostro R. S. Angeli Diacono Cardinale, quem negotio unionis vestre perficiendo deputavimus vice nostra, sufficientia ad id exhibere mandata: & in generali Capitulo vestro in Urbe celebriter congregato, nomine omnium, a quibus fuerant destinati, & de communi Capituli ejusdem assensu, vos, & domos vestras in unam Ordinis observantiam, & vivendi formulam uniformem redigi, unamque ex eis ovile fieri, Generalis Prioris præſidentia gubernandum, unanimiter consenserunt, petentes ut per gratiam unionis, & consensum huiusmodi, eis juxta conceptum votum paupertatis spontaneæ, perpetua possessionum terrestrium abdicatio remaneret, & ipsis baculos, vel ferulas deferendi imposita necessitas tolleretur, collata in Cardinalem eundem providendi vobis ea vice de Generali Priore totius Ordinis nihilominus potestate. §.4. Porro idem Cardinalis nostri auctoritate mandati, vivo ad eum sermone directi, necnon & concordia eorumdem Fratrum, ac predicti Capituli consensione sussultus, universas Domos, & Congregationes vestras, in unam Ordinis Eremitarum Sancti Augustini professionem, & regularem observantiam perpetuo connivit, sub Generalis cura Prioris canonice instituendi pro tempore, præ aliis Provincialibus, necnon & Conventibus singularum domorum à Prioribus regulariter gubernandas. §.5. Et ut novam ovilis Domini unionem, universalis capitis unitas consummaret, te dilecte fili Frater Lanfrance, in Generale Ordinis ejusdem Priorem & Patrem, Spiritus Sancti gratia invocata præſeit, ac etiam prout a nobis specialiter in mandatis accepit, confirmavit. §.6. Vos universos, & successores vestros a baculis, vel ferulis deportandis, & quod non cogamini ad recipiendas possessiones aliquas, vel habendas decernens perpetuo liberos, & exemptos. §.7. Nos igitur præfati Cardinalis processum convenientem cum voluntatis vestre proposito

Quæ ex diversis familiaribus constitutus Ordo.

Nuncii pro huiusmodi unione Romanam accesserunt.

Enumeratio votum, & peticio.

Unicus eligendus Prior Generalis.

Baculi, & ferule eidem sublata.

Quæ omnia a Pontifice confirmantur.

posito approbantes, premissa omnia grata habemus, & rata, ipsaque auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus.

§.8. Insuper autem, personas & domos vestras, sub Beatorum Petri, & Pauli protectione suscipientes, & nostra presentium auctoritate statuimus, ut vos filii Prioris, & Fratres in professione predicti Ordinis in prefato generali Capitulo ordinata (quo quidem Ordine vos perpetuo ceteri volumus, vobiscum super diversarum professionum, aut observationum debito, quas antea feceratis, in predictis, vel aliis Ordinibus dispensantes) sub devota Generalis Prioris, quem nunc vobis divina ordinatio prae tulit, ejusque successorum obedientia perpetuo virtutum Domino servientes, nigris duntaxat, & nullis aliis alterius coloris cucullis, ut uniformis amictus, normam ejusdem in vobis professionis ostendat, utamini de cetero universi.

§.9. Et ut haec sancta unio, quam perpetuae pacis tranquillitate gaudere volumus, omnibus integritatis suae perfecta partibus stabilis perseveret; decernimus, ut omnes domus Ordinum suprascriptorum, quorum Fratres, juxta mandati nostri formam, ad nostram praesentiam non venerint, ipsi unio tamquam corpori membra, absque diffugio ullius exceptionis, inhereant, & ad observationem predictorum omnium teneantur. Alioquin sententiam, quam tu dilecte filii Prior Generalis, & successores tui rite tuleritis in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam appellatione remota, inviolabiliter observari.

Nulli ergo &c.
Datum Lateran. quarto nonas Maji, Pontificatus nostri Anno secundo.

XXX.

Civibus Wormatiensibus conceditur, ut trahi extra Civitatem ad iudicium nequeant inviti.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Civibus Wormatiensibus, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Apostolicae Sedis benignitas sincere obsequentium vota fidelium favore benevolo prosequi consuevit, & illorum personas, quas in sua devotione promptas invenit, & ferventes, quibusdam titulis decentius decorare.

Ut igitur ex devotione, quam ad nos, & Romanam Ecclesiam habere noscimini, sentiat vobis favorem Apostolicum accrevisse, vestris precibus inclinati, quod auctoritate litterarum Sedis Apostolicae, quae de hac indulgentia plenam, & expressam de verbo ad verbum non fecerint mentionem, trahi extra Civitatem Wormatiensem ad iudicium nequeatis inviti, quam diu parati fueritis coram vestro Ordinario de vobis conquerentibus stare juri, auctoritate vobis praesentium indulgemus, eadem auctoritate nihilominus decernentes, ut si aliquid contra hujusmodi concessionis nostrae tenorem, a quoquam extiterit propria temeritate praesumptum, sit irritum, & inane, & si forte aliquae in vos hac occasione prolatae fuerint, nullum robur obtineant

Habitus uniformis.

Ceterum Donum huic unioi debent parere.

Dat. die 4. Maji 1256. Pont. An. II.

In Codicillo Diplomati ad Curiam. Formam. edit. Ludevig. Reliqua. M.S. Tom. II. pag. 229.

Privilegium.

firmitatis mandato Apost. Sedis semper salvo. Nulli ergo omnino &c.
Datum Anagninae decimotertio Kalendas Junii Pontificatus Nostri Anno secundo.

XXXI.

Concessio exemptionum Archihospitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe a tallis, & collectis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Hospitalis nostri Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

UT eo libentius Pauperum Hospitalis vestri consuetis obsequiis insistatis, quo majorem ab Apostolica Sede fueritis charitatis intuitu favorem, & gratiam consequi; Vobis auctoritate praesentium indulgemus, ut quascumque tallias, vel collectas, aut exactiones alias vobis a quibuslibet, vel Dominibus vobis pleno jure subiectis impostas, vel etiam imponendas in pecunia numerata, vel rebus aliis nulli teneamini exhibere, absque speciali mandato Sedis ejusdem faciente plenam, & expressam de hac Indulgentia mentionem: districtius inhibentes, ne quis a vobis, vel eisdem Dominibus tallias hujusmodi, vel collectas, seu exactiones extorquere praesumat, ac decernentes etiam excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias: si quis a vobis, vel aliquem vestrum occasione hujusmodi contra praesentis indulgentiae tenorem promulgari contigerit irritas, & inanes.

Nulli ergo omnino &c.
Datum Anagninae Idibus Junii Pontificatus Nostri Anno secundo.

XXXII.

Confirmatio unionis Congreg. Ordinis Camaldulen. sub regimine Prioris ejusdem Eremiti.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Camaldulen. ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris Reglarem vitam Profellis in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Officii nostri nos admonet, & invitat auctoritas pro Ecclesiarum statu fatagere, & earum quieti, ac tranquillitati salubriter auxiliante Domino providere. Dignum namque, & honestati conveniens esse dignoscitur, ut qui ad earum regimen Domino disponente assumpti sumus, eas & a pravorum hominum incurribus tueamur, & Beati Petri, atque Apostolicae Sedis patrocinio muniamus. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & felices memoriae Paschalis, Eugenii, Anastasii, Adriani, Alexandri, Clementis, Innocentii, Gregorii, & Innocentii Quarti Praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhaerentes praecipimus, & praesentis decreti auctoritate sancimus, ne cuiquam omnino Personae Clerico, Monacho, Laico cujuscumque Ordinis, aut Dignitatis praesentibus, aut futuris temporibus liceat Congregationes illas, & loca illa, quae

Dat. die 20. Maji 1256. Pont. An. II.

Ex Archiv. Vatic.

Exemptionis concessio.

Clausula.

Dat. die 13. Junii 1256. Pont. An. II.

Ibidem.

Exordium.

Interdictum ne Eremiti Camaldulensi Ordini subiecti ab eo distrahantur.

quae Camaldulen. Eremiti, sive Coenobii Disciplinam, & Ordinem susceperunt, aut sunt in posterum suscepturae, quaeque hodie sub illius regimine continentur, ab ejus ullo modo subjectione, & unitate dividere. Quae videlicet loca, & Congregationes conservandae unitatis gratia singularibus visa sunt vocabulis annotanda. In Episcopatu Aretin. Ecclesia videlicet Sancti Donati, quae &c. Reliqua leguntur infra in Constitutione XLIV. pag. 386. hujus Pontificis incipit. Officii nostri &c.

Ad haec felices recordationis Alexandri, & Clementis Praedecessorum nostrorum vestigiis inherentes Monasterium de Urano vobis, & Conventui vestro salvo jure Ravennatis Ecclesiae auctoritate Apostolica confirmamus. Hec igitur omnia cum omnibus ad ipsa Monasteria, vel Ecclesias pertinentibus statuimus, & Apostolicae Sedis auctoritate sancimus tamquam corpus unum sub uno capite idest sub Prioris Camaldulen. Eremiti temporibus perpetuis permanere, & illius disciplinae observatione persistere, sub illo inquam Prioris, qui ab ipsius Congregationis Abbatibus, Prioribus, & Eremitis regulariter fuerit Electus. Porro Congregationem ipsam ita sub Apostolicae Sedis tutela perpetuo conservandam, decernimus, ut nulli Episcoporum facultas sit Ecclesiam, quae a vestra Congregationis Fratribus gubernatur divinum Officium interdicere, vel aliquam ex iis Ecclesiis, seu Monasteriis absque Prioris conventia, vel Apostolicae Sedis licentia excommunicare. Fratres autem ipsis licentia sit a quo maluerint Catholico Episcopo Consecrationum, & Ordinationum Sacramenta suscipere. Praeterea in Communi Civitatis, seu Parochiae officio interdictio clausis januis, & non admittis Diocesanis Ecclesiarum vestrarum Monachi nequaquam prohibeantur divina Officia celebrare. Hoc etiam adiacentes, ut nemini Fratrum vestrae Congregationis post factam professionem, absque Prioris, & rationabili Fratrum licentia sit egrediendi facultas. Si vero exire praesumpserit, & secundo, tertio communitus redire contempserit, quousque congrue satisfecerit ipsum excommunicationis sententiae subjugamus. Quicumque vero pro obsequio Servorum Dei in Eremito Camaldulen. degentium ad aliquas partes porregerint tam in eundo, quam redeundo a nullo penitus molestentur. Statuimus insuper, ut Decimas laborum vestrorum nullas a vobis exigere, vel extorquere praesumat, sed distribuendi eas Hospitalibus vestris in usus Pauperum secundum antiquam consuetudinem vestram liberam habeatis auctoritate. Apostolica facultatem. Indulgemus etiam vobis, ut in Conventus vestri Praelatis instituendis, & amovendis, sicut haecenus dicitur ab Antecessoribus vestris obtentum, liceat & vobis sine contradictione qualibet observare. Libertates praeterea, & immunitates, necnon antiquas, & rationabiles consuetudines Monasterii vestri concessas, & haecenus observatas ratas habemus, & eas futuris temporibus illibatas manere sancimus.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefata Monasteria, seu Ecclesias temere perturbare, aut earum possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, aut quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive Persona hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertio, & quarto, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subjectionis ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi quatenus, & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Datum Anagninae per manum Magistri Jordanii Domini Papae Subdiaconi, & Notarii decimo septimo Kalendas Julii Indictione decima quarta, Incarnationis Dominicae anno millesimo ducesimo quinquagesimo sexto, Pontificatus vero D. Alexandri Papae Quarti Anno secundo.

XXXIII.

Prohibitio eligendi, vel nominandi Conradum natum quondam Conradi filii Frederici olim Imperatoris, in Regem Romanorum.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ven. Fratri Archiepiscopo Moguntino, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Firma profecto consistit domus, quae solida est sulcata columnis, & Ecclesia tunc multo stabilior robore, cum Praelatorum virtute, ac constantia communitur, inter quos quia honore, ac potentia eminere dignoscitur, conveniens est, & debitum, ut favorabilius, & vehementius eidem assistat Ecclesiae, ac a te ipsa in opportunitatibus praesidia sentiat portio. Quia si ejus augetur status, & optatis proficit incrementis, una tu cum ea suorum profectuum participatione concrevis. Et si, quod absit, aliquibus molestaretur adversis, & finistris pungeretur eventibus, suae te molestiae minime praeterirent, sed simul cum ipsa gustares suarum amaritudinem punitionum. Imo sicut locum in ea obtines magis conspicuum, & excelsum, sic plus te laetificaret prosperitas, & tribulatio conturbaret, nec ipsa quae plurimum in tuis congaudet commodis, de tuis posset adversitatibus graviter non dolere. Quanto autem affectu te ad alios Alemaniae Praelatos Romanam semper profecta fuerit Ecclesia, quantisque circa vos, & ipsas Ecclesias studuerit assidue magnificare, ac praeservare favoribus, clare liquet: cum nunquam in beneficiis, & gratis circa vos ipsas Ecclesias defecerit suae irriguum largitatis, nec usquam vobis in necessitatibus, ipsius defuerint auxilia, quae vestri tamquam proprii zelatrix honoris, indefesse curavit, quoties oportuit vestris adesse negotiis, sicut promotrix sollicita, & adiutrix per omnia studiosa. Nec immerito, cum & in suis agendis vos inter ceteros cooperatores promptos repererit, & pra-

Eidem confirmatur Monasterium de Urano.

Omnia Monasteria Priori Camaldulensi subiacentur.

privilegium nullum conceditur.

Clausula.

Dat. die 16. Junii 1256. Pont. An. II.

Exordium. a communicatione boni mali-que Ecclesiae Moguntinae cum Romanae peritum.

præcipuos senserit adjuutores. Propter quod de-
cet, & expedit, ut attente pro ipsius vigiletis
honore, quæ vestris diligenter intendere utili-
tatis non desistat.

§.1. Sane intelleximus, quod instat tempus
electionis celebranda de Rege in Imperatorem
postmodum promovendo: super quo tanto pro-
pensior adhibenda est diligentia, & cautela,
quanto altius, & difficilior est negotium, quod
geritur in hac parte, quantoque res, si aliqua-
in ea interveniret negligentia, seu improviden-
tia, vel desidia, deteriorem posset habere effe-
ctum, & exitum noxiosum. Unde hic vehe-
menter vigilandum est, hic perspicaciter in-
tendum, hic considerandum prudenter, hic
mature deliberandum, hic provide præcaven-
dum: Hic aperiendi sunt oculi, hic habende
sunt aures intente, hic mens debet esse non
rudis, & torpida, sed diligens pervigil, & con-
sulta, ubi de advocato Ecclesiæ agitur, de ipsius
defensore tractatur, ne pro advocato impugna-
tor, & pro defensore assumatur, vel eligatur
offensor. Quare undique summæ cogitationis
preferenda est acies, & circum quaque districta
explorandum indagine, ut talis (cooperante
Domino) reperitur, & eligatur, qui fidelis, &
devotus existat, & de profapia processerit devo-
torum, ac idoneus, & sufficiens merito reputetur
ad obtinendum tanti honoris culmen, & Im-
perii regimen exercendum.

§.2. Qualiter autem quondam Fridericus
olim Romanorum Imperator, & sui progeni-
tores, & posteris, erga matrem Ecclesiam se ge-
serint, & qualem ei retributionem pro benefi-
ciis ab ipsa perceptis impenderint, patens est,
& cognitum toti Orbi. Quoniam hi aliorum per-
secutorum excedentes tyrannidem, gravioribus
eam affecerunt injuriis, & oppressibus durio-
ribus affixerunt, & velut in cadem, & exter-
minium ejus tendentes furoris arcum, & feri-
tatis gladium acuentes, diris illam ubilibet tri-
bulare flagellis, & usque ad interiora profun-
dis illatis vulneribus fauciarunt. Nam in hoc
pravo genere, patrum in filios cum sanguine
derivata malitia, sicut carnis propagatione, sic
imitatione operum nati genitoribus successe-
runt. Ex quo liquido perpendi potest, & conjici,
si ex ipso aliqua posteritatis reliquæ remanse-
runt, quid sperandum sit in futurum de illis,
quid in posterum expectandum. Vita namque,
ac gesta prædecessorum perversa, iniquitatem
pronunciant successoris. Nec horribilis, & sce-
lestæ illorum memoria, quidquam boni de ipso-
rum posteritate credere, vel sperare permittit.
De colubro quidem egreditur regulus, & arbor
mala noxios fructus profert, pravumque princi-
cipium numquam bonum pollicetur effectum.

§.3. Et ideo de Conrado puero nato quon-
dam Conradi prædicti Friderici filii, est præca-
vendum omnino, ne ullo modo intendatur ad
eum, nec nominetur ad hoc, nec aliquatenus
eligatur: maxime cum propter infantiam, ni-
mumque defectum ætatis sit ad ista prorsus in-
habilis, ac ineligibilis penitus, puer ipse, nec
jus, quod ex electione provenire, vel consur-
gere consuevit, sibi posset competere, nec in
sua castere, vel retineri persona: cum propter
puerilem ætatem, quæ discretionem caret, & le-
gitimum consensum, vel dissentium non habet,

Quanto adhi-
benda diligen-
tia in electio-
ne Regis Ro-
manorum.

Cui se caris-
sime præfere-
nt.

Damnâ Eccle-
siæ a Frideri-
co, quæque ef-
fugibus illata
commemorata.

Quare exclu-
dendus Con-
radus ejus Ne-
potis.

electioni, si de ipso fieret, consentire non posset,
nec ipsius consensus aliquam haberet efficaciam,
vel vigorem. Et ex eo etiam idem puer in Re-
gem eligi, vel nominari non debet, quia cum
per electionem hujusmodi, de Advocato, vel de-
fensore idoneo debeat Ecclesiæ provideri, &
ipse puer sit omnino ineptus, & inutilis ad talis
defensionis officium, seu ministerium exequen-
dum, oportet eandem Ecclesiam, si contin-
geret eligi dictum puerum, manere diutius, non
absque gravibus forte dispendiis, defensionis
commodo destitutam. Nec per hoc etiam con-
suleretur amplo, & spaciose Regno Theutonico
de Rege, vel Rectore condigno, cum male possit
alios regere, qui non novit gubernare seipsum,
nec bene, vel digne aliorum gubernaculo præ-
esse valeat, qui regimine ducitur alieno, & cui
propter tot patentes defectus, necessaria est al-
terius custodia, & tutela. Propter quod Re-
gnum ipsum longo tempore, non sine multo dis-
crimine, sub opportuni regiminis expectatione
langueret.

§.4. Ideoque fraternitatem tuam monemus,
rogamus, & hortamur attente, ac per Aposto-
lica tibi scripta in virtute sanctæ obedientiæ, sub
debito fidelitatis, quo nobis, & Ecclesiæ Roma-
næ teneris, ac sub poena excommunicationis, quæ
quam ex nunc in te proferimus, districtè præci-
piendo mandamus, quatenus præfatum Conra-
dum puerum nullatenus in Regem eligas, nec
nomines, neque consentias in eundem. Ita
quod excommunicatus existas, si contra man-
datum nostrum facere, vel venire præsumpe-
ris, & eundem Conradum nominaveris vel ele-
geris, aut in ipsum consenseris, seu opem, vel
operam, consilium, auxilium, vel favorem,
ut eligatur, impendaris, & etiam si ejus electio-
nem non impediaveris toto posse, ut si forte ad
ipsos electionem vel nominationem processeris,
scias te prius excommunicatione ligatum. Aliis
vero Coelectoribus tuis, tam Ecclesiasticis quam
secularibus, auctoritate nostra firmiter inhi-
beas, ne ipsum ad hoc nominent vel eligant, nec in-
eum consentiant, promulgando, eadem aucto-
ritate, in eos excommunicationis sententiam,
si contra hanc tuam inhibitionem venire tenta-
verint, imo nostram: Ita quod si eum nomi-
nare, vel eligere, aut in ipsum consentire præ-
sumperint, noscant se prius excommunica-
tionis vinculo innodatos, ut ex hoc ipso (si de
prædicto puero quicquam in hac parte attempta-
tum fuerit) sit prorsus vacuum, irritum,
& inane.

§.5. Mandatum itaque, ac præceptum super
hoc Apostolicum sic fideliter, sapienter, & effi-
caciter adimplere studeas, omnem opem, &
operam adhibeas, ut aliquis fide clarus, & de-
votione sincerus, cui ad id suffragentur merita,
eligatur, quod ex iis Nos, & Romanam Ec-
clesiam tibi, & Ecclesiæ tue arctius obliges, nos-
que ætati possumus id quod in hoc intendimus,
tuo solerti studio salubriter provenisse. Ad hæc
nihilominus in omnes Electores, qui memora-
tum puerum ad hoc nominare, vel eligere, seu
in ipsum consentire, aut opem, vel operam,
consilium, auxilium, vel favorem, ut eligatur,
dare præsumperint, excommunicationis sen-
tentiam promulgamus. Quam per te, ante-
quam ad nominationem, vel electionem ali-
quam

Imo, quoni-
am eligatur,
prohibetur.

Penæ contra
mandato huic
Pontificis in-
obedientes.

quam procedatur, reliquis tuis Coelectoribus
præcipimus nunciari. Quod si non feceris, eo
ipso te noveris laqueo excommunicationis ad-
strictum.

Datum Anagninæ, decimo quinto Kalendas
Augusti Pontificatus nostri anno secundo.

XXXIV.

Dat. die 17.
Julii 1256.
Pontificatus An-
no II.

Ex Registra
Folio.

Priores, & Fratres Eremitæ Ordinis Sancti
Willelmi recipiantur sub protectione Sedis
Apostolicæ, cum nonnullarum gratiarum
elargitione.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Priori Generali, cæterisque
Prioribus, & Fratribus Heremitis Sancti
Willelmi, tam præsentibus, quam futu-
ris Regularem vitam Profellis in per-
petuum, salutem, & Apostolicam
Benedictionem.

Exordium.

Religiosam vitam eligentibus Aposto-
licum convenit adesse præsidium, ne
forte cujuslibet temeritatis incursum, aut eos a
propósito revocet, aut robur, quod abist Sacre
Religionis infringat. Ea propter dilecti in Do-
mino filii vestris iustis postulationibus clemen-
ter annuimus, & Eremos vestras in quibus di-
vino vacatis obsequio, sub Beati Petri, & nostra
protectione suscipimus, & præsentis scripti pri-
vilegio communimus. In primis siquidem sta-
tuentes, ut Ordo Eremitarum, qui secundum
Deum, & Beati Benedicti Regulam, atque In-
stitutionem Fratrum Sancti Willelmi in Eremitis
ipsis institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem
temporibus inviolabiliter observetur. Præterea
quascumque possessiones, quæcumque bona
prædictæ Eremitæ in præsentiarum iuste, & cano-
nicè possident, aut in futurum concessione
Pontificum, largitione Regum, vel Principum,
oblacione fidelium, seu aliis iustis modis præ-
stante Domino poterunt adipisci, firma vobis,
vestrisque successoribus, & illibata permaneant.
In quibus hæc propriis duximus exprimenda
vocalibus: Loca ipsa, in quibus præfata Eremitæ
sunt cum omnibus pertinentiis: videlicet,
cum Ecclesiis, decimis, ortis, olivetis, prætiis,
terris, nemoribus, usagiis, & piscuis, in bosco,
& plano, in aquis, & molendinis, in viis, & se-
mitis, & omnibus aliis libertatibus, & immu-
nitatibus suis. Sane novalium vestrorum, quæ
propriis manibus, aut sumptibus colitis, de qui-
bus aliquis hæcenus non percepit, sive de ve-
strorum animalium nutrimentis nullus a vobis
decimas exigere, vel extorquere præsumat.
Licet quoque vobis Clericos, vel Laicos libe-
ros, & absolutos e sæculo fugientes ad conver-
sionem recipere, & eos absque contradictione
aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli
Fratrum vestrorum post factam in Eremitis ve-
stris professionem fas sit sine Prioris sui licentia,
nisi arctioris Religionis obtentu, de eisdem locis
discedere, discedentem absque communium lit-
terarum vestrarum cautione nullus audeat re-
tinere: quod si quis forte retinere præsumperit,
licitum vobis sit, in ipsos Fratres regularem
sententiam promulgare: illud districtius inhi-
bitum.

Ordinem sub
protectione
suscipi S. A.

Ejusque Ere-
mitæ bona om-
nia continentur.

Nonnulla Pri-
vilegia conce-
dit, nonnulla
que exemptio-
nis.

bentes, ne Terras, seu quodlibet beneficium
Eremitis vestris collatum, liceat alicui persona-
liter dari, seu alio modo alienari absque con-
sensu totius Capituli, vel majoris, aut sanioris
partis ipsius, si quæ vero donationes, vel aliena-
tiones aliter quam dictum est factæ fuerint eas
irritas esse censemus. Ad hæc etiam inhi-
bemus, ne quis Frater sub professione Eremitæ
astrictus, sine consensu, & licentia Prioris,
& majoris, ac sanioris partis Capituli vestri pro
aliquo fidejubeat vel ab aliquo pecuniam mu-
tuo accipiat ultra summam vestri Capituli pro-
videntia constitutam, nisi propter manifestam
Dolorum vestrarum utilitatem: quod si quis
forte facere præsumperit, non teneatur Con-
ventus pro his aliquatenus respondere. Licetum
præterea sit vobis in Causis propriis, sive civilem
sive criminalem contineant questionem, Fra-
trum vestrorum testimoniis uti ne pro defectu
testium jus vestrum in aliquo valeat deperire.
Insuper auctoritate Apostolica inhi-
bemus ne ullus Episcopus vel qualibet alia Persona ad Syn-
odos, vel Conventus forenses vos ire, vel Ju-
dicio Sæculari de vestra propria substantia vel
possessionibus vestris subjacere compellatur: nec ad
Domas vestras causa Ordines celebrandi: Causas
tractandi, vel Conventus aliquos publicos con-
vocandi venire præsumat, nec regularem Prio-
ris vestri electionem impediatur, aut de institu-
endo, vel removendo, qui pro tempore fuerit, con-
tra Statuta Ordinis vestri se aliquatenus intro-
mittat. Crisma vero, Oleum Sanctum, Consecra-
tiones Altarium, seu Basilicarum, Ordina-
tiones Fratrum, qui ad ordines fuerint promo-
vendi a Diocesanis suscipietis Episcopis, siquid-
em Catholicis fuerint, & gratiam, & commu-
nionem Sacrosanctæ Romanæ Sedis habuerint,
& ea vobis voluerint sine pravitate aliqua exhibere,
alioquin liceat vobis quemcumque malue-
ritis Catholicum adire Antistitem, gratiam, &
communione Apostolicæ Sedis habentem,
qui nostra fretus auctoritate, vobis quod postu-
latis, impendat. Prohibemus insuper, ut infra
fines Parochiarum vestrarum nullus sine assen-
su Diocesanorum Episcoporum, & vestro Cap-
pellam, seu Oratorium de novo construere au-
deat salvis privilegiis Romanorum Pontificum.
Cum autem generale interdictum Terræ fue-
rit, liceat vobis nihilominus in vestris Eremito-
riis, exclusis excommunicatis, & interdictis
divina officia celebrare. Porro si Episcopi, vel
alii Ecclesiarum Rectores in domibus vestris,
vel Personis inibi constitutas suspensionis, ex-
communicationis, vel interdicti sententias pro-
mulgaverint, vel in Mercenarios vestros, pro
eo quod decimas, sicut dictum est, non persol-
vitis, sine aliqua occasione eorum, quæ ab Apo-
stolica benignitate vobis indulta sunt, seu Bene-
factores vestros pro eo, quod aliqua vobis be-
neficia, vel obsequia ex charitate præstiterint,
vel ad laborandum adjuverint in illis diebus, in
quibus vos laboratis, & alii feriantur, eandem
sententiam protulerint, ipsam tamquam contra
Apostolicæ Sedis Indulta prolatam, decernimus
irritandam. Ad hæc novas, & indebitas exactio-
nes ab Archiepiscopis, & Episcopis, Archidia-
conis, seu Decanis, aliisque omnibus Ecclesia-
sticis, secularibusve Personis a vobis omnino
fieri prohibemus, Sepulturam quoque in Eccle-
siis

Nonnulla ob-
servanda præ-
scribitur.

Alia Privile-
gia.

In Spiritualibus
subiicitur
Episcopo.

Alia Privile-
gia.

fis vestris liberam esse concedimus, ut eorum devotioni, & extreme voluntati, qui se illic sepelliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstat, salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas præterea, & possessiones ad jus Ecclesiarum vestrarum spectantes, quæ a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Ecclesias, ad quas pertinent, revocandi, libera sit vobis de nostra auctoritate facultas. Obeunte vero Generali Priore, vel suorum quolibet successorum, nullus ibidem qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum major pars consilii sanioris secundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, & Institutionem Fratrum Sancti Guillelmi providerint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati vestre paterna in posterum sollicitudine providere volentes, auctoritate Apostolica prohibemus, ut intra Clausuras locorum vestrorum nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, & immunitates a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus locis vestris concessas, necnon libertates, & exemptiones secularium exactionum a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatas Domos temere perturbare, aut earum possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integre conserventur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate, & in Ecclesiis Parochialibus Diocesanorum, Episcoporum canonica iustitia, ac in decimis moderatione Concilii generalis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona, hanc nostre Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subiaceat ultioni. Cunctis autem eisdem locis sua jura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Datum Anagninæ per manum Magistri Rolandi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice Cancellarii quinto Kalendas Septembris Indictione decimaquarta, Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto, Pontificatus Domini Alexandri Papæ Quarti anno secundo.

De Priori Generalis electionis.

Locis consilio indemonstrati, concessisque consuetudine liberatis.

Clausula.

Dat. die 28. Augusti 1256 Pontificatus An. no II.

XXXV.

Damnatio libri, de Periculis novissimorum temporum nuncupati, nonnulla impia, scandalosa, & execrabilia continentis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex de summi Apostolatus specula Urbi, & Orbi debita servitate prospiciens, cujus occupatur innumeris, & cogitationibus rapitur insuitis, quia eminentior ceteris Sedes ejus sollicitudines sibi vehementiores accumulatur, & ipsius auctoritas potior, meditationes ei multiplicat ampliores. Quo enim altius præfides, eo longius, latiusque circumspicit, & quanto plus potest officio, tanto majoris vigilantie sibi sarcina incumbente plus pensat, quoniam maximæ dignitatis potillima sollicitudo coheret, & altiorem honorem onus gravius comitatur, curaque profusior ardentioribus stimulis mentem urget. Unde cum aliis plebium fidelium pastoribus, quibus grex dominicus particulariter est commissus, imminet de suarum Ecclesiarum eminentia vigilantiter ad suas oves attendere, incumbit utique Romano Præsuli, cui est grex ipse generaliter creditus, de sublimi Ecclesiarum vertice, Sede scilicet Apostolica, propensus ad illum, & instantiter intueri, quia cum hi suis limitatis populis præfint, singuli quidem singulis, hic sine distinctione Prelatus est Pontifex universis, dominicæ quidem vineæ custos generalis, & cultor, & totius ovilis Catholici, Pastorumque omnium Summus Pastor: Incumbente namque sibi generali sollicitudine super omnes, cum ex hoc suæ mentis intuitum per cuncta distendere teneatur, stupet nimirum ipsius animus, & sub tam gravis, & difficilis curæ pondere contremiscit, quod posse sustinere, ut convenit, jus nature occiduae vix confidit.

s. i. Ad eum namque negotia undique confluent, perveniunt lites, dubia deferuntur, & destinantur implicita, & perplexa, nec unquam horam influens torrens cessat, nec hujus alti pelagi valide, & infesta procelle quiescunt; sed his, quæ nunc imminet, expeditis, mox alia subsequuntur. Nec tot implexarum questionum nodi, decisione Apostolica solvi possunt, quin & alie irretite, & nodose superveniant, deliberatione matura, & consulta definitione solvende. Immo ex quod de instantibus, difficultibus, & obscuris, dubietatis caliginem verbo suæ declarationis amoverit, statim nova, & recentia turbulenta ingruunt apostolico dilucidanda oraculo, & ambiguis, ac incertis mentibus claræ dissertationis lumine referenda. Propterea, inest Romano Antistiti sollicitudo sine ocio, labor sine quiete, occupatio sine vacatione, exercitium sine tranquillo, ingens, & sedula meditatio, & vigilia sine somno, nec ad modicum, etiam cura quotidiana intermissionem habet, instantia, quæ nec omittitur aliquo tempore, nec aliquod ipsa tempus omittit, urget continue, quia cogitandi materia semper adest, hæc successu temporis definit, sed cum illius diuturnitate perdurat, quia nec decursu temporum desinit.

Romani Pontificis quo major potestas, & maior sollicitudo.

Quoniam omnibus debet Ecclesiis, & Christianis præfide.

Multaque negotia ad eum deferuntur, examinanda.

ciont negotiis, sed assidue illis succedentibus renascuntur.

s. 2. Nam, & hostis antiquus, argutus quidem insidiator, callidusque deceptor animarum, vehementis, & ardentis sollicitudinis causam præbet, humane quippe pacis æmulus, fraternæ invidus caritatis, divinatorum abactor, dissipator unionum, & tranquillitatis fidelium, anxius persecutor, interfert odia, rancores ingerit, livores accendit, movet lites, jurgia suscitatur, contentiones irritat, parat seditiones, & dissensiones procurat, & illorum etiam, qui perfectiores, & firmiores esse creduntur, interdum corda subvertit, & ibi magis impietatis suæ machinas erigere, ac nequitie faces accendere nititur, ubi fore plus æstimat malignitatis suæ conamina obtutur. Jacit iniquus laqueos, pediculas obijcit, ponit tendiculas, ut prodentiores etiam intercipiat, & captivet. Hinc turbationes oriuntur, surgunt inimicitie, dissidia prodeunt, & scandala generantur, unde sic jam sæculum declinavit ad malum, quod excrecentibus, & in valentibus hinc eo noxiis, quasi vix locus in ipso salutaris invenitur, & exclusæ fere inde concordia, quasi stabilem ibi habeat discordia mansionem. Quare oportet cura incessabili vigilare, ut detorta, & corrupta per malitiam, bonitatis virtute ratificentur, & reformentur, divulsæ per odium, charitate ligentur, & commota sistant, & paudent, habeant turbata tranquillum, & status fidelium semper in melius roboretur.

s. 3. Sane quidam Scripturæ sacre intelligentiam se habere fatentes, sed divertentes a tramite recti sensus, cogitaverunt nuper malitiam, & contra innocentes, & rectos iniquitatem maximam suam locuti: exarserunt in cordibus suis, & in lingua eorum maliloqua, dolum, & nequitia concinnavit: surgentes adversus fratres detraxerunt, & contra dilectos matris Ecclesiæ filios, scandalum posuerunt.

s. 4. Prodiere inquam, & in prava commenta ex nimio calore animi proruperunt, libellum quemdam valde perniciosum, & detestabilem, temere componentes Libellum quidem non rationabilem, sed reprobabilem; non veritatis, sed mendacij; non eruditionis, sed derogationis; non mentem, sed mordentem; non infrequentem veraciter, sed fallentem. Quem Nos ad Sedem delatum Apostolicam, Venerabili fratri Episcopo Tusculano, & dilectis filiis nostris Innoc. Tit. S. Laurentii in Lucina, & Honor. Tit. S. Sabinae Presbyteris, & Innoc. S. Nicolai in Carcere Tulliano, Diaconis Card. examinandum commissimus, ut plene ipsum inspicerent, & universa contenta in eo perfecte attendere, & discuterent diligenter.

s. 5. Quo studiose perlecto, & mature, & districtè examinato, nobisque de hoc plenaria facta relatione ab eis, quod in ipso quedam perversa, & reprobata, contra potestatem, & auctoritatem Romani Pont., & Coepiscoporum suorum, & nonnulla contra illos, qui propter Deum sub arctissima paupertate mendicant, mundum cum suis opibus voluntaria inopia superantes, alia vero contra eos, qui salutem animarum zelantes ardentur, & sacris studiis procurant, multos in Ecclesiâ Dei operantur spirituales profectus, & magnum faciunt ibi fructum.

Demonis caliditatem exponit avaritia semper somniantis.

Librum Guillelmi s. Anthonii perniciosum examinari se supplicavit ait.

Errores in quibus?

etiam, quædam autem contra salutarem pauperum, seu mendicantium religiosorum statum, sicut sunt dilecti filii Fratres Prædicatores, & Minores, qui vigore spiritus, sæculo cum suis divitiis derelicto, ad solam coelestem patriam, tota intentione suspirant; necnon, & alia plura inconvenientia, digna utique confutatione ac confusione perpetua, manifeste conperimus contineri. Quodque etiam idem libellus magni scandalum seminatum, & multæ turbationis materia existebat, & inducebat etiam dispendium animarum, cum retraheret a devotione solita, & consueta elemosynarum largitione, ac a conversione, & religionis ingressu fideles.

s. 6. Nos libellum eundem quis incipit. Ecce videntes clamabant foris, quique secundum ipsum titulum, Tractatus brevis de periculis novissimorum temporum nuncupatur, tamquam iniquum, scelestum, & execrabilem, & institutiones, ac documenta in eo tradita, utpote prava, falsa, & nefaria, de Fratrum nostrorum consilio, auctoritate Apostolica duximus reprobanda, & in perpetuum condemnanda, districtè præcipientes, ut quicumque libellum ipsum habuerit, eum infra octo dies, ex quo hujusmodi nostram reprobationem, & condemnationem sciverit, prorsus in toto, & in qualibet sui parte comburere, & omnino abolere procuraret.

s. 7. Et in illos, qui hujusmodi nostri præcepti fuerint contemptores, excommunicationis sententiam promulgamus, in virtute obedientiæ prohibendo, ne quisquam prædictum libellum ore Apostolico jam damnatum, approbare, vel quomolibet defensare præsumat. Et si quis præsumpserit, tamquam contumax, inobediens, & rebellis Romanæ Ecclesiæ ab omnibus fidelibus habeatur. Et nos nihilominus, alias contra eum taliter procedemus, quod poena condigna temerarium feriet, & alii ea perterriti, a similibus frenabuntur.

Nulli ergo omnino hominum &c. Si quis autem hoc attentare &c. Datum Anagninæ tertio nonas Octobris Pontificatus nostri anno secundo.

XXXVI.

Inquisitorum hereticæ pravitatis facultas, procedendi etiam irrequisitis Diocesanis, contra hereticos judicialiter confessos, & obstinatos.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum Inquisitoribus hereticæ pravitatis in Provincia Lombardiæ, & Marchiæ Januensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad capiendum vulpeculas, quæ Vineam Domini fatagunt demoliri, totis affectibus intendentes, Inquisitionis negotium, contra resperfos hereticæ pravitatis in Provincia Lombardiæ, & Marchiæ Januensi, vobis sub ea forma duximus committendum, ut cum aliqui de partibus illis, fuerint heretici iudicandi, ad id de consilio Diocesanorum Locorum, vel

Damnatur.

Eiusque defensores excommunicantur.

Dat. die 28. Octob. 1256. Pont. An. II.

Scilicet ut inquisitores in iudicio hereticorum consilium debeant Ordinarios.

Vicariorum suorum, si forte iidem Vicarii, Diocesis ipsi absentibus, presentes fuerint, procedatis.

§. 1. Ut autem in commissio vobis Inquisitionis huiusmodi negotio, liberius procedere valeatis, procedendi iuxta traditam vobis formam, Diocesis etiam, & Vicariis predictis irrequiritis, contra illos, qui publice pravitate huiusmodi confessi fuerint in iudicio coram vobis, & sua obstinata malitia ab errore non poterunt revocari, vobis, & singulis vestrum, plenam, & liberam concedimus auctoritate presentium potestatem.

Datum Lateran. tertio Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno tertio.

Dat. die 11. Janu. 1257. Pont. An. III.

XXXVII.

Erectio Sedis Episcopalis in Civitate Aquilæ.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Comuni Aquilan. Fidelibus nostris in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Utra fidei claritate conspicua Terra vestra, & lucidis in se, ac magnificis proficit acibus, & aliis Civitatibus Regni Siciliae spectabili sectanda probitatis exemplo libertatis amplectende profectum manifeste propinat, propter quod Terra eadem, quæ a menium fundatione suorum gestorum nobili ingenitate conspicitur, sic apud proximos, & remotos multipliciter redditur suorum processuum strenuitate laudabilis, & penes nos, & Apostolicam Sedem præcipuis attollenda favoribus, & gratiis potioribus honoranda, quod non solum per singulas ejusdem Regni Urbes clare resonat suæ præconium bonitatis, sed & longius tuba innotat laudis ejus, suaque remotius acta volantis famæ diffusionem notescunt, & nos, dictaque Sedes totis affectibus ducimur, ut congruis eam sublimemus honoribus, & condignis gratiis exaltemus. Attendentes igitur sinceræ devotionis constantiam, & indeficientis fidei firmitatem, quibus Terra eadem erga Romanam Ecclesiam pollere dignoscitur, ac volentes ex hoc affectus nostri plenitudinem, quem habemus ad illam ostendere per effectum. Penitentes etiam, quod omnes fere habitatores Furconis, & Amiterni, videlicet ab Urno putrido, & Bessi, ac Rivo Gambarario usque Corvæ, & Montem Rigalem incolatum suum ad prædictam Terram transfuisse dicuntur. Considerantes insuper, quod vos tamquam Orthodoxæ cultores, & amatores Fidei Ecclesiam Sanctorum Maximi, & Georgii de Aquila, quam de novo construxistis, & quam cum instantia petitis in Cathedrali auctoritate Apostolica erigi, bonis vestris temporalibus secundum facultates vestras iam laudabiliter dotare cepistis, unum Molendinum, & dimidium, & duo alia Sedilia pro construendis duobus aliis Molendinis liberaliter concedendo, prout in Instrumento publico confecto exinde plenius perspeximus contineri: vestris supplicationibus inclinati prædictam Terram Aquilæ, quam sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, de fratrum nostrorum consilio, & plenitudine potestatis

Ex Regest. Vatic.

Terra Aquilæ Encomi.

Causæ Episcopalis dignitatis ei concedenda.

Terram eandem in Civitate erigere.

Et Episcopatu donatur.

statuimus esse de cætero Civitatem, Episcopalem Dignitatem concedentes eidem, ac Furconensem Sedem cum omnibus suis iuribus, dignitatibus, & honoribus, præsertim cum ad id Venerabilis Fratris nostri Bernardi Episcopi, & dilectorum filiorum Magistri Angeli Cappellani nostri Archipresbyteri, & Capituli quondam Furconen. vota concurrant ad prædictam Ecclesiam Sanctorum Maximi, & Georgii de Aquila, quam deinceps Cathedrali esse decernimus, transferentes, constituendo, ut de cætero loci Præsul non Furconen. sed Aquilen. Episcopus nominetur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum, Protectionis, Confirmationis, Concessionis, & Translationis infringere &c.

Datum Laterani per manum Magistri Rolandi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarii decimo Kalendas Martii, Indictione decimaquinta, Incarnationis Dominicæ anno millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Quarti anno tertio.

Dat. die 10. Febr. 1257. Pontific. Anno III.

XXXVIII.

Litteræ Cruciatæ contra Boleslaum Calvum, Legnicensem Ducem.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei Venerabilibus Fratribus Maydeburgenfi, & Gnesiensi Archiepiscopis, eorumque Suftraganeis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Non absque multa cordis amaritudine jamdudum accepimus, quod Venerabili Fratre nostro Episcopo Wratislaviensi, ad Villam Gorka suæ Diocesis, ubi quondam Ecclesiam erat consecraturus, divertente, Nobilis Vir Dux Slesie associatis sibi quibusdam iniquitatis filiis, eundem Episcopum, Præpositum, & Herardum Presbyterum Canonicum Wratislavienses, capere usu sacrilego non expavit, Episcopum ipsum ad quoddam Castrum suum, reverentia Pontificali postposita fere nudum abduccens, degulaturum ibidem angustias carcerales. Propter quod de ipsius Ducis, prout ad nostrum spectat officium, salute solliciti per Venerabiles Fratres nostros Archiepiscopum Gnesiensem, necnon Cracoviensem, & Wratislaviensem Episcopos moneri cum mandavimus, ut ipsum, ac etiam alios cum eo captos, absque difficultate aliqua, pristina restituerent libertati, eos libere abire permitteret, & de ablatiis rebus, & irrogatis injuriis ipsi Episcopo, & Ecclesiæ restitutionem, & satisfactionem plenariam impensurus. Verum eodem Duce tam salutaria parvi pendendo monita, ac eligente in suo scelere perire potius, quam parere, præfati Archiepiscopus, & Episcopi, prout a nobis in mandatis acceperant, ipsum, & omnes ejus in hac iniquitate consiliarios, & fautores excommunicatos publice nunciari, supposituerunt Terram ipsius, necnon & locum, ad quem ipsum declinare contingeret, quamdiu ibi esset Ecclesiastico interdicto: spe tam eis, quam nobis per hoc apposita, quod ipse sic percussus, do-

Ex Regest. Polon. Tom. I. lib. 70.

Episcopus Wratislaviensis a Bolesao captus, & carceri mancipatus.

Monita PP. Dux de eo liberati restituyendo.

Monita spernent ab Archiep. Gnesiensi, excommunicatur.

Consuetudo temporis potestatis.

dolens ad perentientem se, cum devotione recurreret congrua culpe suæ requirendo remedia, præsertim cum salutem nonnunquam sibi doloris immensas inveniat medicinam. Porro idem Dux malleum Ecclesiæ, velut stipulam reputans, adhuc in sua perseverat obfirmata malitia omnino contempta Ecclesiæ Disciplina, & quod ad cumulum suæ damnationis magis accedit, eos nunc validioribus, quam prius, afficit poenis, & tormentis: pedes enim ipsius Episcopi, qui calcate esse debent in Evangelium, pacis, ferreis nexibus alligantur: & qui gregem suum Sacre Prædicationis ubere deberet fecerit nunc in diri Carceris ergastulo detinetur, interdicto sibi Cappellani sui suffragio, cui in confelli one conscientiam pandere valeat, & cum quo possit interdum saltem Misarum officia celebrare. Equidem cum eo, & nos talis injuria vulnerat, & non levem nobis impressuræ mæstitiam, ad procedendum contra Ducem ipsum acrius nos invitat. Nam verisimilitudo non tolerat, ut patiente tanto Ecclesiæ membro, caput non langueat, aut expers doloris existat. Si ergo commissum est nobis licet indignis, & curam gregis dominici sollicitam gerere, & medelam sanciat vulneribus adhibere, quomodo Ducem ipsam per mortales campos, per iter mortis ultra patiemur discurrere? quin ipsum ad pacis salutis reducamus. Cumque infirmus salutaris respuit, quærat noxia, & plerumque desiderii contrariis urgeamus: Quomodo Ducem ipsum, tamquam laborantem, frenesii, impiæ relinquemus voluntatis arbitrio, quin ipsi quantumque invito amara salutis propinquant? ut id ad curam sanis fuisse cognoscat, quod infirmus non poterat præsentire. Sane postquam idem obligatus spirituales medicinas respuit, postquam Petri gladium, prout congruit non attendit: quid superest, nisi ut extrahatur materialis gladius contra ipsum? Et ad quod levi medicamine voluntarius induci non potuit, poenæ saltem formidine pertrahatur invitus. En habitatores Poloniae filios speciales relinquemus expositos illi discrimini, quod ex tam detestabili facto ipsorum imminet regioni? erat enim in tam enormi excessu patientia nostra tanta, ut & negligentius nomen assomat, & vere patientius nomen perdat. Et quidem quantumcumque ob generalitatem ipsius, & suorum progenitorum merita, hæcenus detulissemus eidem, id tamen ulterius non patitur prædicti criminis magnitudo. Accusat enim ipsum Carcer, arguunt vincula, ac contra ipsum Deum, ac homines provocant ad vindictam. Cæterum more pii Patris, qui sententiam cito convertit in veniam, & redire non pericupit filium, adhuc experiri, si de fragmentis conscientie suæ, quæ velut lagena figura est, grandi contritione contracta, aliqua testa permanserit devotionis igniculi retentiva, Universitatem vestram rogamus, & hortamur attente in virtute sanctæ obedientie vobis districte precipiendo mandamus, quatenus præfatum Ducem super liberatione ipsius Episcopi, & aliorum, necnon super præmissis omnibus moneatis, & induci efficaciter faciatis) quod si monitis vestris (quod absit) pertinaciter aures obduraverit cordis sui, ex tunc singulis vestrum in suis Civitatibus, & Diocesisibus pro li-

Quam de hac re suscipere debet Alexander cura.

Monenda itaque de Cruciatæ contra ipsum inducenda.

beratione ejusdem Episcopi, contra Ducem ipsum, iuxta datam vobis a Deo prudentiam per se, vel per alios viros ad hoc idoneos prædicetis verbum Crucis. Nos enim omnibus vere penitentibus, contritis, & confessis, qui ad prædicationem vestram eam susceperint, & in propriis personis liberationem huiusmodi fuerint profecti, illam suorum peccaminum veniam largimur, quæ in Terræ Sanctæ subsidium personam accedentibus in generali Concilio est concessa. Debent enim ad deliberationem huiusmodi fideles Christi non remitti, sed ferventes, & voluntarii reperiri, quin per detentionem ipsius illi gravis irrogatur injuria, cujus legatione fungitur, & qui in suis ministris honorari se assent, atque sperni.

Datum Laterani, tertio Kalendas Aprilis Pontificatus nostri Anno tertio.

Indulgentia Cruciatæ concessa.

Dat. die 30. Martii 1257. Pontific. Anno III.

XXXIX.

Quod Regulares admitti debeant in Universitate Studiorum Parisien.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Episcopo Parisien. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Licet olim pro Studij Parisien. conversatione quadam circa Studium ipsum de Fratrum nostrorum consilio duxerimus ordinanda, prout in litteris nostris exinde confectis, quæ quasi lignum vite incipiunt plenius continetur: Nonnulli tamen Magistri, & Scholares Parisien. quasdam colligationes, & obligationes nefarias ad invicem, ut audivimus inierunt, per quas Scholares Religiosi, & alii non possunt libere, sicut volunt Scholares, maxime Sacre Legis pro lectionibus, & disputationibus audiendis intrare, alias etiam non sine Apostolicæ Sedis injuria, & impedimento dicti Studij, ac salutis Animarum dispendio intentionem nostram circa effectum ordinationis ipsius evacua-re multipliciter moliantur. Volentes igitur, & auctoritate presentium statuantes, quod Scholares omnes tam Religiosi, qui de Prelatorum suorum licentia morantur in Studio, quam etiam Seculares libere valeant, ubi volunt, lectiones, & disputationes audire, quodque præfata nostra ordinatio ab omnibus Magistris, & Scholaribus Parisien. existentibus reverenter, & humiliter observetur, necnon quod dilecti filii Predicatorum, & Minorum Ordinum Fratres, ac alii Religiosi, qui Parisiis fuerint pro tempore Doctores Theologicæ facultatis, seu Scholares ipsorum in consortium, & Collegium, seu Societatem aliorum Magistrorum, & Scholarium Parisien. recipiantur, simpliciter, & efficaciter habeantur, & quod Parisien. Studium præter tenorem ordinationis ejusdem, aut absque Sedis Apostolicæ licentia speciali nullatenus alibi transferatur. Omnes, qui contra hoc salubre Statutum nostrum venire, vel occasione præsentium, aut aliarum litterarum nostrarum directarum tibi, quæ incipiunt: Cunctis Procellibus Studium ipsum conturbare præsumpserint omnibus Ecclesiasticis Beneficiis decernimus esse

Ex Regest. Parisien.

Leges contra Regulares ab Universitate Parisien. editæ.

Regulares in ea recipiendi.

Studium vetro aliò non transferendi.

Omnes ordinationes contra Constitutiones Apostolicas factas irritat.

De publicandis hinc Litteris, postquam committatur executioni.

Obstantium derogatio.

Dat. die 17. Junii 1257. Pont. An. III.

se privatos, & ab ordinum executione suspensos. Omnes autem obligationes etiam juramento firmatas a Magistris, & Scholaribus memoratis contra ordinationis, aut litterarum superius expressarum, seu presentium tenorem presumpas, vel in posterum presumendas, necnon compositionem inter eosdem Fratres Prædicatores ex parte una, & Magistros, & Scholares ex altera, contra ordinationem ipsam nobis irrequisitis inquam iniquam, & temerariam penitus irritamus. Ut igitur a supradictorum observantia nullus se possit per ignorantiam excusare. Fraternitati tue per Apostolica scripta in virtute obedientie districte præcipiendo mandamus, quatenus tenorem presentium qualibet occasione, & dilatione, ac appellatione cessante per se, vel per alios publicare. Parisiis non ommittens, si qui contra prædictorum aliquod venientes privationem incurserint memoratam; tu illos, ad quos Beneficiorum ipsorum collatio spectare dignoscitur, per litteras tuas sine mora demandes, ut infra quindecim dies post receptionem ipsarum omni occasione cessante beneficia illorum, de quibus videbis expedire, conferant Personis idoneis, & Ecclesie Romanæ devotis. Quod si facere neglexerint tu illa conferre personis hujusmodi non postponas. Non obstantibus appellationibus, & exceptionibus, aut occasionibus quibuscumque, sive litteris, vel indulgentiis ab Apostolica Sede concessis, per quas precepti nostri executio in hac parte impediri valeat, vel differri, aut de quibus plenam, & expressam, seu de verbo ad verbum oporteat in presentibus fieri mentionem, seu etiam quod dicti Fratres omnibus litteris Apostolicis impetratis, & impetrandis renunciassent dicuntur, quando in compositione hujusmodi consenserunt. Præsertim cum ipsam nullam esse, ac jamdictas Apostolicas litteras in suo robore remanere velimus, & ipsas tibi, ac eisdem Fratribus ab earum detentoribus exhiberi, quos ad id si necesse fuerit per Censuram Ecclesiasticam appellatione remota compellas. Preceptum nostrum quod ex toto cordis affectu tibi dirigimus, taliter impleturus, ut efficacis obedientie gaudeamus in te promptitudinem, invenisse. Alias autem pro firmo teneas, quod indignationem nostram contra Personam tuam licet ipsam in Christo sincerissime diligamus gravissime provocabis. Quod enim super hoc invenieris, & feceris, nobis per tuas litteras fideliter intimare procures.

Datum Anagnini quinto Kalendas Julii Pontificatus Nostri Anno tertio.

XI.

Ibidem.

Excommunicatio illorum, qui in Regno Francie, Statuta contra Immunitatem Ecclesiasticam edita observant.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Regnum Francie constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Improbis quorundam volentes, prout cum Deo possumus, refragari conatibus, qui Ecclesias, & Personas Ecclesiasticas

Excommunicatio, de qua in Rubrica.

Hæc sententia ubilibet publicanda.

Obstantium derogatio.

Pœna contra contumaces.

Dat. die 9. Julii 1257. Pont. An. III.

ipsarum, quantum in eis est libertate subversa, dejicere in divini Nominis injuriam moluntur; felicitis recordationis Honorii, & Innocentii Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum vestigiis inharendo, excommunicamus omnes illos, qui de cætero servari fecerint Statuta edita, usus, & consuetudines introductos contra Ecclesiasticam libertatem, nisi ea de Capitalibus suis infra duos menses post hujusmodi publicationem Edicti nullatenus ulterius reformenda fecerint amoveri. Excommunicamus quoque Statutarios, & Scriptores Statutorum ipsorum, necnon Dominos, Potestates, Consules, Rectores, & Consiliarios locorum, ubi de cætero hujusmodi Statuta, usus, & consuetudines edita fuerint, vel servata, necnon & illos, qui secundum ea præsumperint judicare, vel in publicam formam scribere judicata. Cum igitur vobis præcipue, quos prædictæ libertatis propugnatores esse oportet, constantes ex officio imposte necessitatis incumbat pro Sanctuario Domus Domini, ne in coaculationem veniat, resistere viriliter ascendentes exaduerso, ut Ecclesia Dei adversus exteriores insultus muros fortitudinis habere probetur non parietes inclinatos, Fraternitati vestre per Apostolica scripta in virtute obedientie districte præcipiendo mandamus, quatenus Edictum hujusmodi tam in Provincialibus Conciliis, & Episcopaliibus Synodis, quam alibi per vestras Civitates, & Dioceses solemniter publicantes, ipsum contra eos, qui in illud commiserint in violabiliter observetis, & faciatis usque ad satisfactionem plenariam observari. Contradictores per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstante si eorum aliquibus sit indultum, quod ipsi excommunicari, vel eorum Terræ nequeant subijci Ecclesiastico interdicto. Ita tamen quod si quis in laqueum prædictæ Excommunicationis inciderit, a nemine absque speciali mandato Sedis Apostolicæ, nisi forsan in mortis articulo absolvatur, & si secus præsumptum fuerit, id volumus non tenere. Quod si forsan super hoc inventi fuerint aliqui pertinaces eis denunciare curetis expresse, quod ipsi, nisi resipuerint seudis, si qua tenent, ab Ecclesiis merito ingratitude privabuntur, & eorum proles a Clericatu, & Ecclesiasticis Beneficiis, præsertim in Cathedralibus Ecclesiis, excludentur, cum dignum sit talium posteros ab uberibus pie Matris avelli penitus, & arceri, qui eam viperis audent moribus lacerare, retributione maligna pro dilectione odium impendentes. Clerici quoque, qui cum talia committentibus permanent, nisi post propositam, aut saltem publicatam eis super hoc monitionem vestram ab ipsorum obsequiis omnino recesserint, omnibus Ecclesiasticis Beneficiis, & Clericatus privilegio noverint se privandos, cum qui propriæ professionis, & ordinis Insecutores amplectitur, & benedicens inique agentes favore approbat in suis desideriis, peccatores merito debeat a fructibus suis cognitum reprobari.

Datum Viterbii nonis Julii Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Revo-

Ibidem.

Exordium.

Causæ revocationis.

Revocatio.

Clausula.

Datum die 3. Aug. 1257. Pont. An. III.

Statuta de quibus in Rubrica.

Mantua Episc. committitur ea.

Revocatio Indultorum Archiepiscopis, & Episcopis concessorum super non visitatione Sacrorum Liminum ad tempus.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Importuna multorum instantia, quam ne quid interdum repulsa repellere felicitis recordationis Innocentium Papam Prædecessorem nostrum, & nos aliquando coarctavit, ut cum votis eorum benignitas Sedis Apostolicæ quodammodo tracta concurreret, non ex voto. Sane nonnulli Ecclesiarum Prælatis obtulerunt sibi per Sedem Apostolicam importune concedi, ut non teneantur, Sedem eandem usque ad certa tempora visitare contra formam præfati juramenti, ex quo illud eventum inconviniens, quod Apostolica Sedis Dignitas rarius visitatur in derogationem reverentie, quæ ab omnibus debetur eidem, utpote quæ mater existit Ecclesiarum omnium, & magistra. Nos igitur volentes super hoc salubri remedio providere, ac Romanam Ecclesiam, quæ super omnes alios ordinariæ potestatis obtinet principatum, congruis honoribus frequentari, præsertim cum non sit facile recedendum ab eo, quod a Prædecessoribus nostris super hoc diu excogitatum extitit, & obtentum; de Fratrum nostrorum consilio indulgentiam, & concessiones hujusmodi Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Prælatis concessas auctoritate presentium revocamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ revocationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Viterbii tertio nonas Augusti Pontificatus Nostri Anno Tertio.

XLI.

Quod Statuta Communitatis Mantuæ, quoquo modo officium sanctæ Inquisitionis impediunt moderantur, vel abrogentur.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Motinensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Implacida relatio nuper nostrum turbavit auditum, quod videlicet Communis Mantuarum, cum deberet dilectis filiis Fratribus Prædicatoribus, Inquisitoribus pravitate heretica, in illis partibus a Sede Apostolica deputatis, circa extirpationem pravitate hujusmodi de suis finibus, toto posse assistere tamquam fidei zelatores; ipsi agentes in contrarium, statuta damnabilia ediderunt, per quæ negotium fidei, quod per fratres ipsos salubriter geritur, ut in eo procedi libere nequeat, directe impeditur, vel etiam indistincte.

Si. Quocirca fraternitati tue, per Apostolica scripta, sub excommunicationis pœna fir-

XLI.

miter præcipiendo mandamus, quatenus associatis tecum aliquibus discretis, & Deum timentibus viris, statuta hujusmodi, quæ a Mantuanis, vel quibuslibet aliis hominibus ordinata, & facta dicuntur Mantuæ, ac in toto ipsius districtu, per quæ ipsi negotio possit obstaculum provenire, diligenter inquirere, ac etiam invenire: & quæ sita, & inventa ad tale reducere, ac reduci facere moderamen procures, quo per ipsa dictorum Inquisitorum processus non impediantur in aliquo, vel quomodolibet retardentur, faciens nihilominus, quod statuta quælibet ipsi negotio contraria, & quibus possit impedimentum aliquod Inquisitoribus asserri eisdem, quo minus per eos, juxta formam sibi a prædicta Sede traditam, procedi libere valeat in eodem, in Civitate præfata, vel alibi in ipsius districtu nullatenus observentur. Potestatem, Antianos, & consilium Civitatis ejusdem, per excommunicationem in personas eorum, & commune prædictum, per interdicti in Civitatem, ipsam sententias, ad id, appellatione postposita, compellendo.

Datum Viterbii decimo quinto Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 18. Dec. 1257. Pont. An. III.

XLIII.

Confirmatio Privilegiorum Archiepiscopalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, ejusque Hospitalium, & Grangiarum, & præcipue Montis Pessulan. subiectionum enumeratio.

Ex Reg. Vatic.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro Hospitalis Sancte Mariæ in Saxia de Urbe, ejusque Fratribus tam presentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Inter opera pietatis, quæ secundum Apostolum promissionem habet vitæ, quæ nunc est pariter, & futura, Hospitalitatem nobis specialiter, & frequenter divina Scriptura commendat, utpote quæ illa omnia comprehendit, propter quæ Dominus in ultimo disculionis examine remuneraturum se bonos, & malos asserit puniturum. Hæc enim pascit esurientes, sitientes potat, colligit hospites, nudos vestit, & non solum infirmos visitat, sed eorum in se infirmitates assumens, infirmantium curam, agit, in carcere positos subvenit, & quibus visus in infirmitate communicat, participat in sepultura defunctis. Per hanc quidam Angelis receptis hospitio placuerunt cum Abraham, & Loth hospitalitati vacantes Angelos meruerunt hospitari, per quos Abraham jam senex futuræ sobolis promissionem accepit, & Loth fuit de incendio Sodome liberatus. Duo quoque Discipuli, qui Iesum hospitio coeperunt, quem in expositione Scripturæ non noverant, in panis fractione noverunt. Per hanc superflua divitum, quæ congregata forte servarentur ad mortem, in necessitates pauperum erogantur ad vitam. Per hanc terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutantur, dum per manus thesaurizamus Pauperum in Cœlis, ubi nec erugo, nec tinea demolitur, & ubi

Hospitalitas est encomium.

ubi fures non effodiunt, nec furantur, & facimus nobis de mammona iniquitatis amicos, qui cum defecerimus, in aeterna tabernacula nos admittant. Hac igitur attendentes Hospitale vestrum, quod non solum pro nostra, sed Praedecessorum, ac Successorum, & Fratrum nostrorum Episcoporum, Presbyterorum, atque Diaconorum Romanae Ecclesiae Cardinalium, tam vivorum, quam etiam defunctorum salute apud Sanctam Mariam in Saxia, locum utique satis idoneum, ad hospitalitatis officium exercendum, eleemosynis Ecclesiae Romanae solemniter est constructum, in quo recipiuntur, & reficiuntur Pauperes, & Infirmi, & exhibentur alia opera pietatis ad exemplar felicitatis recordationis Innocentii Tertii, Honorii, & Gregorii Praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum sub Beati Petri, & nostra protectione suscepimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut Regularis Ordo, qui secundum Deum, & Institutionem Fratrum Hospitalis Sancti Spiritus ibidem institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem Hospitale in praesentiarum iuste, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipsum, in quo praefatum Hospitale situm est, cum omnibus pertinentiis, Ecclesiam Sancti Corradi cum omnibus pertinentiis, Sancti Leonardi Pontisgrandinati, Sancti Eadith de Rapello, Sanctae Crucis de Diatio, Sancti Laurentii extra Diatium, Sanctae Mariae de Capodamele, ac Sancti Spiritus de Claramonte, Ecclesias cum omnibus pertinentiis earundem, de Wivelle de Scofralt, & de Wimpin Ecclesias cum omnibus pertinentiis earundem; de Bravi, de Vallecaja, de Porcaricia, de Paulo, & de Ofano Grangias cum omnibus pertinentiis earundem; Sancti Spiritus de Miliana, Sancti Spiritus de Argentea, Sancti Spiritus de Laudo, Sancti Spiritus de Segolva, Sancti Spiritus de Gualtera, Sancti Spiritus de Brageriaco, Sancti Spiritus de Pontebordone, & Sancti Spiritus de Montevalenti Hospitalia cum omnibus pertinentiis eorumdem; de Divione, de Dole, de Tornodro, de Basi, de Sancta Severa, & de Bisuntio Hospitalia cum pertinentiis eorumdem; Ecclesiam, & Hospitale de Novoforo, & Hospitale de Gomunda, de Mennim, de Vienna, & de Cracovia Hospitalia cum omnibus pertinentiis eorumdem; Grangiam, & Hospitale, quae habetis in loco, qui vocatur Favento, cum omnibus pertinentiis eorumdem; Ecclesiam, & Hospitale de Calci cum omnibus pertinentiis eorumdem; Hospitale de novo castro de Saufanna, Monasterium Sancti Hellae quondam Ordinis Sancti Benedicti Nepesin. Diocesis cum Ecclesiis, Castris, juribus, & pertinentiis suis, quod de Fratrum nostrorum consilio vobis, & per vos Hospitali vestro duximus conferendum cum Terris, Pratis, Vineis, nemoribus, usugiis, & Pascuis in bosco, & plano in Aquis, & Molenis in viis, & semitis, & omnibus aliis liber-

Hospitale S. Spiritus in Saxia sub tutela suscipit Apostolica.

Nona omnia ei assignantur.

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

tatibus, & immunitatibus suis; hoc tamen adiecto, ut in eadem Ecclesia quatuor semper ad minus sint Clerici regulam ejusdem Hospitalis professi, qui pro nobis, & Praedecessoribus, ac Successoribus, & Fratribus nostris vis pariter, & defunctis specialiter observantes omnia spiritualia liberaliter administrent, & super illis nullus, nisi Romani Pontificis correctioni subiaceant; Ad quem quoties expedierit monitione praemissa charitativa fiat a Fratribus proclamatio propter Deum, ut ipse cognita veritate decernat, quod suo prudenti consilio duxerit providendum. Ipsi autem victi, & vestitu contenti, quem eis secundum eandem Regulam praecipimus exhiberi, divinis vacent officiis, & intendant Ecclesiasticis Sacramentis, ita quod de aliis Hospitalis negotiis praeter concessionem Magistri se nullatenus intromittant, sed omnia dispositioni tui filii Magister, & Successorum tuorum, vel eorum, qui per te, vel per eos ad hoc fuerint deputati sine contradictione, ac murmuratione relinquunt. Caterum quoniam praedictus Praedecessor noster Honorius unionem ejusdem Hospitalis, & Sancti Spiritus in Montepessulan. Vobis, & Hospitali vestro in spiritualibus, & temporalibus perniciosam, & damnosam cognovit, ipsam de consilio Fratrum suorum dissolvit, statuens, ut nec illud illi, nec illud isti in aliquo teneatur, nec vobis, & illis aliquid sit commune; Non obstante Privilegio dicti Innocentii, vel suo, si quod super unione ipsa apparuerit impetratum. Verum postmodum Rector, & Fratres praedicti Hospitalis de Montepessulan, per Procuratorem ad hoc legitime constitutum, ipsum Hospitale suum cum omnibus domibus sibi subiectis, & subiacendis in posterum, ac universis rebus, juribus, & rationibus suis auctoritate bonae memoriae Stephani tituli Sanctae Mariae Transiberim Presbyteri, & Raynerii Sanctae Mariae in Cosmedin Diaconi Cardinalium, quos ad id praefatus deputaverat Gregorius Domui vestrae sponte, ac voluntarie submiserunt, ut idem Hospitale cum domibus suis vobis, & domui vestrae ita sit suppositum, & subiectum, sicut domibus Hospitalis Hierosolymitan. & Militiae Templi sunt subiectae, ac suppositae domus suae. Quam submisionem, & subjectionem adjicientes duximus auctoritate Apostolica confirmandam. Caterum cum Ecclesia Sanctae Mariae in Saxia, & Hospitale constructum ibidem ad nos nullo mediante pertineant, eo salvo, quod Clerici ejusdem Ecclesiae debent ex nostro mandato Basilicae Principis Apostolorum in Scrutinio, Baptismo, & Lethania, ne disparis conditionis homo praefatur eidem, & servus, qui alii Domino stet, aut cadat, praeponeatur Hospitali praedicto, quod nostrae tantum est jurisdictioni subiectum, personam tuam filii Magister, & Successorum tuorum Praedecessores nostri praefati a potestate Praelatorum quorumlibet eximere procurarunt. Nos vero sicut persona tua exempta dignoscitur, sic Fratres domus Hospitalis ipsius a quorumlibet Praelatorum eximimus potestate, ita ut nullus in eis interdicti, vel suspensionis, & excommunicationis sententiam sine speciali mandato Sedis Apostolicae audeat promulgare, quam si fecerit decernimus non tenere. Et quia in vestra Re-

Quae servanda sunt in Ecclesia eadem Hospitali subiectis.

Hospitale Montepessulan. ab eodem disjunctum;

Eidem vero subiectum.

Uterque Magister soli Romano Pontifici subiectus.

Card Praeceptoris auctoritas qualis.

De Receptoribus eleemosynarum.

Privilegia.

In spiritualibus Diocesis Praefati subiacent.

Alia Privilegia.

Post factam professionem nemini ab eisdem discedere licet.

Regula continetur, quod correctio Clericorum, & cura spiritualium ad Praeceptorem Laicum non pertineat, sed ad Cardinalem, qui ad curam Hospitalis per Sedem Apostolicam fuerit deputatus, praesentium auctoritate statuimus, ut idem Cardinalis, qui pro tempore fuerit, tam in Hospitali vestro, quam etiam domibus vobis immediate subiectis, aliquibus de Cappellanis vestris Presbyteris, qui sint timorati, providi, ac discreti, spiritualium curam committat, qui ipsam libere exercere valeant usque ad suum beneplacitum voluntatis. Si qui vero Fratrum vestrorum, qui destinati fuerint ad eleemosynas colligendas in quamlibet Civitatem, Castellum, vel Villam advenerint, si forte locus ille a divinis officiis fuerit interdictus, pro Omnipotentis Dei reverentia in eorum adventu jocundo semel in anno pulsatis campanis aperiant Ecclesiam, ut super eleemosynis acquirendis verbum exhortationis ad Populum in Ecclesia proponatur. Decernimus insuper, ut Receptores Fratritatum, sive Collectarum vestrarum, salvo jure Dominorum suorum in Beati Petri, & nostra protectione consistant, & pace in terris, in quibus fuerint, potiantur. Simili etiam modo sancimus, ut quicumque in vestra fuerit Fratritate receptus, si forsitan Parochialis Ecclesia, cujus ipse Parochianus extiterit, a divinis fuerit officiis interdictus, cumque mori contingerit, ipsi Sepultura Ecclesiastica non negetur, nisi excommunicatus, aut publice usurarius, vel nominatus fuerit interdictus. Decimas autem de terris, & vineis, quas ad opus Infirmorum, & Pauperum propriis manibus, aut sumptibus colitis, de terris habitis ante Concilium generale, sive de nutrimentis animalium, seu de fructibus hortorum vestrorum nullus exigere, vel extorquere praesumat: liceat autem vobis in domibus vestris, quas in praesentiarum habetis, vel in futurum eritis habituri ad opus vestrum, & familiae vestrae, necnon Infirmorum, & Pauperum ibidem manentium Oratorum, & Cimiterium sine impedimento cujuslibet contradictionis habere. Crisma vero, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Dicecesanis suscipietis Episcopis, si quidem Catholici fuerint, & Communionem Sacrosanctae Romanae Sedis habuerint, & ea vobis sine pravitate qualibet voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antistitem, gratiam, & communionem Apostolicae Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate, quod postulat, impendat. Cum autem generale interdictum Terrae fuerit, liceat in Ecclesiis vestris, clausis Januis, exclusis Excommunicatis, & Interdictis, non pulsatis Campanis, suppressa voce divina officia celebrare. Licet quoque vobis liberas, & absolutas personas ex seculo fugientes ad conversionem recipere, ac eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in locis vestris professionem, fas sit absque Magistri sui licentia inde discedere, nisi auctoritate Religionis obtentu. Discedentem vero absque communium litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Si qui vero fratrum vestrorum post factam professionem Bull. Rom. Tom. III.

nem, turbatores Religionis vestrae, vel inutiles fuerint fortassis inventi, liceat tibi fili Magister, & Successoribus tuis eos cum assensu, & consilio sanioris partis Capituli amovere, ipsisque licentiam dare ad alium ordinem, ubi secundum Deum vivere valeant transeundi, & loco eorum alios subrogandi, qui unius anni spatio in vestra societate probentur, quo peracto, si mores eorum exegerint, & ipsi utiles fuerint ad servitium Hospitalis inventi Professionem faciant Regularem. Ad hoc districtius inhibemus ne a te fili Magister, vel Successoribus tuis, & Fratribus Hospitalis ejusdem exigat ulla Ecclesiastica, secularive Persona fidelitates, hominiam, juramenta, vel securitates reliquas, quae a Laicis frequentantur. Postremo decimas, quas consilio, & assensu Episcoporum a Clericis, vel Laicis potueritis obtinere, illisque, quas contententibus Dicecesanis Episcopis, & Clericis, ad quos pertinent, acquiritis, auctoritate vobis Apostolica confirmamus, & praesentis scripti privilegio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat praedictum locum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. De cetero Successores nostros obsecramus, & obtestamur in Christo Jesu, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, ut locum vestrum cum personis, & rebus ad hospitalitatis officium deputatis tamquam speciales Patroni specialiter foveant, & defendant. Quoniam etiam certis piis locis teneantur ex Apostolicae servitutis officio providere, huic tamen Hospitali, quod de bonis Ecclesiae Romanae fundatum est, & dotatum, & tam nostris, quam Successorum nostrorum diebus credimus ampliandum, curam debeat impendere speciale. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive Persona, hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.

Datum Viterbii per manum Magistri Jordani Domini Papae Subdiaconi, & Notarii secundo Idus Julii, Indictione prima, Incarnationis Dominicae, anno millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papae Quarti anno quarto.

Magistro vero licet inuiles & expellere.

Exemptiones.

Clausula pro locorum indemnitatem.

Dat. die 14. Junii 1258. Pont. An. IV.

AS

Unio locorum omnium Congregationis Camaldulensis, Ordinis Sancti Benedicti, sub Regimine Prioris Eremiti Camaldulensis. Jurisdictioneque omnimoda ejusdem Prioris, in personis dictae Congregationis. Ac plurimarum gratiarum concilio.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Camaldulensi, ac universis Abbatibus, Prioribus, & Abbatibus, eorumque Fratribus, & Sororibus Camaldulensis Ordinis, tam presentibus, quam futuris Regularium vitam professis in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Ordinem in tunc, & proprietatem Sedis Apostolicae.

Omnesque Eremitas, ceteraque bona eadem emmeras ipsi confirmat.

Officii nostri cura nos admonet, & invitavit pro Ecclesiae statu satagere, ac ejus quieti, & tranquillitati, auxiliante Domino, providere. Dignum namque, & honestatis conveniens esse dignoscitur, ut qui ad animarum regimen Domino disponente assumpti sumus, eos & a pravorum hominum incurribus tueamur, & B. Petri, atque Apostolicae Sedis patrocinio muniamus.

§.1. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulacionibus clementer annuimus, & Camald. Eremitum, ac Monasteria, Prioratus, Hospitalia, & alia loca sibi subiecta, specialiter in jus, & proprietatem Beati Petri suscipimus, atque nostram, & praesentis scripti privilegio communimus, ac praecipimus, & praesentis Decreti auctoritate sancimus, ne cuiquam omnino personae, Clerico, vel Monacho cujuscumque ordinis, aut dignitatis, seu Laico, praesentibus, aut futuris temporibus, liceat Congregationes illas, & loca illa, quae praefata Eremiti, sive Cenobii, disciplinam, & ordinem susceperunt, aut sunt in posterum susceptura, quaque hodie sub illius regimine continentur, ab ejus ullo modo subiectione, & unitate dividere.

§.2. Quae videlicet loca, & Congregationes, conservandae unitatis gratia propriis duximus vocabulis exprimenda. In Episcopatu Aretino. Ecclesiam Sancti Donati, quae Fons bonus dicitur, cum Hospitali, & omnibus pertinentiis suis. In ipsa Civitate Sancti Petri in Picolo, & Sancti Laurentini, Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. Ecclesiam Sancti Michaelis, cum omnibus pertinentiis suis, & omnibus, quae ab Episcopis Aretinis eidem Ecclesiae concessa esse noscuntur. Ecclesiam Sancti Martini, quae est juxta Letarale, cum omnibus pertinentiis suis. Sylva Mundae, Sanctae Mariae de Agnano, Sancti Petri de Rota, & Sancti Salvatoris, Berardingatum Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. Sancti Savini in Celio, Sanctae Mariae de Praterea, Sanctae Andree de Castilione, & S. Quirici de Rosis Monasteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Ecclesiam Sancti Nicolai de Curte Luponis cum pertinentiis suis. Eremitum, & Monasterium S. Egidii de Fleri cum pertinentiis eorumdem. S. Viriani, & S. Bartholomaei Anglarii Monasteria cum Castellis, & aliis pertinentiis eorumdem. Plebem Sanctae Mariae de Miciano, cum Ecclesiis, & aliis pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Joannis sitam in Castello An-

glarii cum pertinentiis suis. De Monte Aureo, de Viario, de Majone, & Castello Florentiani Ecclesias, cum pertinentiis earundem. Ecclesiam Sanctae Mariae de Villa, quae dicitur Monicione cum pertinentiis suis. Ecclesiam S. Vitalis prope Lorentianum, cum pertinentiis suis. De Agna, de Soci, & de Coudolese Ecclesias cum pertinentiis earundem. Letanias Plebis de Miciano. Visitationes Plebium de Bujano, & Partin, quemadmodum est ab Aretinis Episcopis ordinatum. Integras decimationes de Agna, Larniani, Pergentinae, Corsioiani, & Avanae, & quicquid habetis in Curte de Verazano. Item quisquis eidem Eremito Camaldulensi, decimam suam dare voluerit, quae ab aliquo Aretino Episcopo recte ordinata, vel donata non fuerit, inde habeat facultatem, sicut ab ipsis Aretinis Episcopis constitutum est. Casirum quod vocant Mojona, cum omnibus pertinentiis suis, quod emittis ab Henrico Praeposito, & ceteris Canonicis Aretinis Villam de Moncione, quam emittis ab Abbate Sanctae Florae. Quicquid juris dicta Ecclesia Sancti Donati in Villa de Mojone, & in Villa de Moncione habet. Monasterium Sanctae Mariae de Thoma, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Castell. Monasterium Sanctae Mariae Diciani cum pertinentiis suis, & Monasterium S. Sepulchri, cum toto Burgo S. Sepulchri, & omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Petri de Planetulo, cum Castello Planetuli, & omnibus pertinentiis suis. Plebem Sanctae Mariae de Soara, & Ecclesiam de Valialla cum Castello de Valialla, & omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Fesul. Monasterium S. Mariae in Poplena, & Ecclesiam S. Michaelis juxta Monasterium ipsum. Ecclesiam S. Bartholomaei de Castro Petronii, S. Margaritae in Pomino. S. Egidii in Gavisere, S. Nicolai de Monte Zano, & Sancti Miniatis de Lonano Ecclesias, cum omnibus pertinentiis earundem. S. Joannis de Prato Veteri, & S. Petri de Monte Muro. Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. In Episcopatu Floren. Sancti Petri de Luco, Sancti Salvatoris, Sanctae Mariae Magdalene de Pojio Bonitio, & Sancti Andree de Candiculis, Monasteria cum omnibus pertinentiis earundem. Eremitum de Baldrone cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Lucano. Monasterium Sanctae Jocundae, Monasterium Sancti Petri in Puteolis, cum Cappella Burgi Borcatiae. Monasterium Sancti Salvatoris de Cantimiano, & Monasterium Sancti Andree de Sylva cum omnibus pertinentiis eorumdem. Hospitalia quod habetis, juxta Burgum Sancti Genesii. In Episcopatu Volat. Monasterium S. Justi prope Civitatem eandem, S. Petri de Cerreto, Sanctae Mariae de Puliciano, & S. Petri in Fontiano, Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. In Episcopatu Pisarum, Sanctae Mariae de Morona. S. Stephani in Cintorio, & S. Savini in Moncione. Monasteria, cum omnibus pertinentiis earundem. In ipsa Civitate Sancti Michaelis, S. Fridiani, & Sancti Zenonis, Monasteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Hospitalia sita prope Monasterium S. Fridiani. In Episcopatu Clusinen. Eremitum, & Monasterium S. Petri de Vino, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Massanen. Monasterium S. Ma-

S. Mamiliani cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Perus. S. Trinitatis, Sanctae Mariae de Monte Tetio, S. Agnetis, S. Severi, & Donati Ecclesias, cum omnibus pertinentiis earundem. In Episcopatu Assinat. Monasterium Sancti Angeli de Rosano, cum pertinentiis suis. In Episcopatu Tudert. Monasterium S. Antonii cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Urbevetanen. Monasterium Sanctae Mariae in Sylva, cum S. Felicis, & S. Crucis, Sanctique Severi Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Esin. Monasterium Eremitae, & Ecclesiam Sancti Georgii, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Auximan. Monasterium Sanctae Mariae in Serra, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Ancon. Ecclesiam S. Luciae. In Episcopatu Pisaren. Monasterium Sancti Decentii, & Eremiti Sajoli. In Archiepiscopatu Raven. Monasterium Sancti Apollinaris in Classe cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Montis Feretri. Monasterium Sanctae Trinitatis de Monte Herculis. In Episcopatu Foropopulien. Monasterium de Urano, cum juribus, & pertinentiis suis. Hospitalia Aymerici, & Ecclesiam S. Paterniani de Ferracciano. In Episcopatu Ariminen. Eremitum Montis Salutis, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Casen. Hospitalia de Robereto, Ecclesiam Sanctae Mariae, quam habetis in loco, qui dicitur Casale, juxta Civitatem Foroliv. Monasterium S. Mariae de Insula, cum omnibus pertinentiis suis. Eremitum de Fajola, Monasterium S. Mariae in Trivio. In Episc. Faven. Monasterium S. Hyppoliti, cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Eustachii sitam prope Civitatem Imolensem. In Episcopatu Bononien. S. Archangeli juxta Castellum Bridonum, S. Christinae, S. Damiani, & S. Mariae de Bethleem Monasteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Eremitum Bononiensem, & Hospitalia de Ravona, cum pertinentiis suis. In Episcopatu Veronen. Monasterium Sanctae Mariae de Vangaticia, cum omnibus pertinentiis suis. Monasterium quod Camaldulinum dicitur, cum pertinentiis suis. Ecclesiam S. Viti prope Vicentiam, cum suis pertinentiis. In Episcopatu Tarvis. Monasterium S. Christinae cum pertinentiis suis. Ecclesiam S. Michaelis in Palude prope Venetias, cum omnibus pertinentiis suis, & Eremitum S. Mathiae de Murano. In Istria Monasterium S. Michaelis de Lemo, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcop. Senen. S. Georgii de Api, & S. Vigili Ecclesias cum omnibus pertinentiis earundem. In Insula Sardiniae Monasterium S. Trinitatis de Saccaria, cum omnibus pertinentiis suis. S. Eugeniae, S. Laurentii, S. Michaelis in Vanari, S. Mariae, S. Joannis in Altasar, S. Mariae in Contra, S. Joannis, S. Simeonis in Salvenero, S. Nicolai de Trulla, S. Petri in Scano, S. Pauli in Cortoniano, & S. Petri in olim Ecclesias, cum omnibus pertinentiis earundem. In Episcopatu Spoletan. Monasterium S. Sylvestri de Monte Subaci, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Camerinen. Monasterium S. Helenae juxta flumen Esinum, cum omnibus pertinentiis suis. Eremitum Aquae Perellis, & Eremitum de Quadrigaria, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usagiis, piscibus, in monte, & pla-

no, in aquis, & molendinis, in viis, & feniis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus suis.

§.3. Sane statuimus, Monasteria, Prioratus, Ecclesias, Hospitalia, Cappellas, & loca praedicta, cum pertinentiis, & membris eorum, tanquam corpus unum sub uno capite, sub Priore dumtaxat Eremiti praedictae perpetuis temporibus permanere, ac sub illius disciplinae observatione persistere, sub illo inquam Priore, qui ab ipso Eremita, & Congreg. Abbatibus, & Prioribus ipsius Ordinis, regulariter fuerit electus. Eremitum quoque, Monasteria, Prioratus, Ecclesias, Hospitalia, Cappellas, & loca praedicta, personae ipsius Ordinis ab omni jugo, jurisdictione, & lege Dioecessana Archiepiscoporum, Episcoporum, Archidiaconorum, & quorumlibet Ordinariorum Judicum penitus eximimus. Retento nobis, & Ecclesiae Romanae annuo censu unius unciae auri in signum perpetuae libertatis, ut vos in speciales filios, & Apostolicae Sedis assumpti, nullius alterius judicium subeatis.

§.4. Statuimus etiam, ut Eremitum, Monasteria, Prioratus, Ecclesias, Hospitalia, Cappellas, ac loca, & personae dicti Ordinis, tantum Romano Pontifici sint subiecta. Districtius inhibentes, ne quis Archiepiscopus, Archidiaconus, seu quilibet Judex Ordinarius, in Eremitum, Monasteria, Prioratus, Ecclesias, Hospitalia, Cappellas, & loca, seu personas ejusdem Ordinis, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti sententias promulgare, aut in eis correctionis, vel visitationis officium, sive jurisdictionem aliquam exercere, aut personas ipsas ad Synodum evocare, seu ab eis exactiones, vel collectas aliquas exigere, vel extorquere praesumat. Non obstante si aliqui Archiepiscopi, & Episcopi contra personas, vel loca, dicti Ordinis, pro subiectione Eremiti, Monasteriorum, Prioratum, Ecclesiarum, Hospitalium, seu locorum dicti Ordinis, moverint quesionem, decernendo hujusmodi sententias si quas in personas Monasteriorum, Prioratus, Ecclesias, Hospitalium, & loca praedicta, per Archiepiscopos, Episcopos, Archidiaconos, & Judices Ordinarios, contra inhibitionem hujusmodi, promulgari contigerit, irritas, & inanes, & praedictas personas ad observationem praedictarum sententiarum aliquatenus non teneri.

§.5. Praeterea inhibemus, ne aliqua persona ipsius Ordinis, vel alia, Monasterium aliquod, Ecclesiam, Hospitalia, Cappellam, aut locum aliquem a dictae Congregationis unitate removere praesumat. Statuentes, ut Priori Eremiti praefatae, qui pro tempore fuerit, tanquam Pater dicti Ordinis, Abbates, Priores, Monachos, Conversos, Abbatissas, Moniales, Conversas, Hospitalarios, Monasteria, & loca ipsius Ordinis sine contradictione aliqua visitare, per se, vel alium, aut alios, quos duxerit ad hoc deputandos. Ac reformare Praelatos in Monasteriis, & locis praedictis instituire, ac destituere, & electiones eorum confirmare, prout secundum Deum, & instituta praefati Ordinis viderit expedire; ac omnem jurisdictionem in eos libere valeat exercere.

§.6. Ad haec, concedimus vobis, ut liceat vobis Parochianis vestris per Monachos, & oblatos vestros Presbyteros divina Officia celebra-

Omnia Monasteria a Priore Generali regenda.

Qui ab Ordine Abbatibus eligatur.

Omnia verba &c. soli Rom. Pontifici subiecta.

Et ab omni alia jurisdictione exempta.

Priore Generali supra, ceteros abbatibus.

Facultas Sacramenta Sacralibus ministrandi.

re, ac celebrari facere injungi poenitentias, proponere verbum Dei, exhiberi alia Ecclesiastica Sacramenta, contradictione Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Ecclesie Prælatorum aliquatenus non obstante.

Privilegia, & exemptiones nonnulla.

§.7. Christa vero, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Monachorum, & Clericorum, Benedictiones Abbatum, Abbatissarum, Monialium, Vasorum, & Vestium recipiendi a quocumque malueritis Catholico Episcopo, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente, qui nostra fretus auctoritate, quod postulat, vobis impendat.

§.8. Præterea cum Generale interdictum terræ fuerit liceat vobis in Monasteriis, & locis vestris, exclusis excommunicatis, & interdictis, januis clausis, non pulsatis campanis, & voce submissa, divina Officia celebrare.

§.9. Porro laborum vestrorum de possessionibus habitis ante Concilium Generale, ac etiam novalium, quæ propriis manibus, aut sumptibus colitis, de quibus novalibus aliquis hæcenus non percepit, sive de hortis, virgultis, & piscationibus, vel de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere presumat.

Facultas recipiendi in Ordine.

§.10. Liceat quoque vobis personas liberas, & absolutas, e sæculo fugientes, ad conversionem recipere, ac eas absque contradictione aliqua retinere.

Professi vero ab eo discedere non liceat.

§.11. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum, vel Sororum vestrorum, post factam in dicto Eremitio, seu Monasterio, aut locis ipsius Ordinis dicti Prioris nullus audeat retinere. Quod si quis forte retinere presumpserit, liceat dicto Priori in ipsos tam Prælatos, quam subditos Monachos, & Conversos, Abbatissas, Moniales, Conversas regularem sententiam promulgare.

Nihil de Monasteriis alienandum.

§.12. Illud districtius inhibentes ne alicui Prælato, & Conventui ipsius Ordinis, Terras, vel Beneficium aliquod Ecclesie vestris collatum, liceat dare, vendere, obligare, alienare, sine prædicti Prioris licentia speciali. Si quæ vero donationes, vel alienationes, aliter quam ut dictum est, factæ fuerint, eas irritas esse censemus.

Non silebendum, aut accipiendum mutuo.

§.13. Ad hæc, prohibemus ne aliquis Monachus, vel Conversus sub professione alicujus Domus Ordinis ejusdem astrictus, sine consensu, & licentia sui Prælati, ac majoris partis Capituli ejusdem Domus, pro aliquo sudebeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra summam a Capitulo vestro constitutam, nisi propter manifestam domus ipsius utilitatem. Quod si quis facere forte presumpserit, non teneatur Conventus pro his aliquatenus respondere.

Sententia contra eos injulz lata irritæ.

§.14. Cæterum si Archiepiscopi, vel Episcopi, aut aliarum Ecclesiarum Rectores, in mercenarios, vel familiam vestram, pro eo quod aliqua vobis obsequia ex charitate præstiterint, vel ad laborandum adiverint, in illis diebus, in quibus vos laboratis, & alii feriantur, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti sententiam promulgarint, ipsam tamquam contra Apostolicæ Sedis indulta prolata, decernimus

penitus non tenere, nec litteræ illæ firmitatem habeant, quas tacito nomine Camaldulensis Ordinis, & contra indulta Privilegiorum Apostolicorum contigerit impetrari.

Privilegia alia.

§.15. Prohibemus insuper, ut intra fines Parochiarum vestrarum nullus sine assensu Dicecesani Episcopi, & vestro, Cappellam, vel Oratorium de novo construere audeat.

§.16. Sepulturam etiam locorum vestrorum liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, aut etiam publice usurarii, nullus obstet. Salva tamen justitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur.

§.17. Paci quoque, & tranquillitati vestre, paterna in posterum sollicitudine providentes, auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum, seu granciarum vestrarum, nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere.

Libertates omnes, & consuetudines confirmantur.

§.18. Præterea omnes libertates, & immunitates a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, & aliis Archiepiscopis, Monasteriis, & locis vestris concessas, necnon libertates, & exemptiones secularium exactioem a Regibus, & Principibus, vel aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis indultas, ac etiam vestras antiquas, & rationabiles consuetudines, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti Privilegio communimus.

Clausula.

§.19. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, Eremitum, Monasteria, Ecclesias, & loca prædicta temere perturbare, aut eorum possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare. Sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione, aut sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Si quæ igitur in futurum Ecclesiastica, secularisve persona hæc nostre Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate: reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtè subjaceat ultioni.

§.20. Cunctis autem, qui eisdem locis sua jura servare voluerint, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dar. die 23. Julii 1258. Pont. An. IV.

Datum Viterbii per manum Magistri Jordani S. R. E. Vice-Cancellarii, & Notarii, decimo Kal. Augusti, indictione prima, Incarnationis Dominicæ Anno millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Quarti, Anno quarto.

Ex Tabulario Ecclesie hujus editi Paphi. Ita. Sac. Tom. 5.

Testimonium Alexandri PP. Castrum Acuti pleno jure ad Anagninam Ecclesiam pertinere.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Excedium.

EX assumpto Apostolatus officio ad universas prospicientes Ecclesias, in eo præcipue debemus vigilantis sollicitudinis adhibere studium circa eas, ut cum Domini adjutorum ipsas in salubri statu regamus, & prospera earum jura opportuno ad hoc impendio munimine integra conservemus, ad vitanda pericula, quæ in eis eisdem ingruere possent Ecclesiis, necessaria remedia prævidentes. Hanc inter alias Ecclesias Anagninam nostræ quidem tutricem adolescentiæ, ac magistræ affectu nimirum diligimus speciali, & dulcedinis uberum memoris merito vehementer accendimur, ut ipsius honorem, & commodum attentius procuremus. Ibi enim bases sumptibus nostri status, ibi nostre provectionis exordia pullularunt, ipsa profectibus nostris dedit initium, ipsa mater nostra suis beneficiis pueritiam educavit, & ad salutaria documenta, Ecclesiasticis erudit: illos, & in annis teneris, & per incrementa firmiter ætatis sedulum impendimus famulatum, & ab illius procedentes gremio potiorum ministeriorum subivimus onera, de quibus postmodum in sublimiores honores nostri rapuere præcessit: Quare convenit, ut pro ejus indemnitate propensius, & instantius vigilemus. Quia igitur in ipsa Ecclesia, cujus Canonice sumus, diu continuam residentiam fecimus, & in suis obsequiis longa decurrimus tempora, & explevimus plures annos, plene utique novimus jura, munimenta super ipsius pertinentis manifesta sunt nobis, & de suis rationibus plenariam certitudinem obtinemus, sicut qui vidimus, & pertraçtaviimus, & qui curæ hujus plurimum exitimus studiosi, certificati nihilominus ex dictis sinceris, & puris assertionibus antiquorum. Unde quia veraciter, & pro certo scimus, & tamquam de re omnino notoria, & evidentissima plane constat nobis, quod Castrum Acuti Anagninæ Diocesis jamdudum ab eadem Ecclesia quondam Iudicio Civili Anagnino, & ejus successoribus, vel hæredibus, seu posteris usque in tertiam generationem sub certo tenore locatum, ad Ecclesiam ipsam pleno jure pertinet, & sui juris, & proprietatis exiit, ac ad eam temporale, sive seculare ipsius Castri dominium, omnique illius jurisdictionis plene spectat. Nos ne de hoc ambigi possit in posterum, ne super eodem Castro calumniam, aut molestiam aliquo tempore prædicta Ecclesia patiatur, dicimus, assecuramus, & firmiter attestamus, quod præfatum Castrum Acuti, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, ejusque proprietatis, dominium, & jurisdictionis integre, ut præmissum est, ad Ecclesiam pertinet memoratam, & ad firmam, & plenam hujus rei certitudinem, ac ad efficacem cautelam, perpetuamque memoriam præsentis testimonialis, quod super has litteras eidem Ecclesie de Apostolica providentia exhibemus, statuimusque itaque auctoritate

Anagninæ Ecclesie de Alexandro in memoratis agentibus merito.

Castrum Acuti quomodo ab Anagnina alienatum Ecclesia.

Ad eam pleno jure spectare declarat.

Apostolica, ut hæc litteræ vim, robur, ac vigorem, & valorem legitimarum, & sufficientium probationum per omnia profus obtineant. Ita quod de hac re tam in iudicio, quam extra iudicium, etiam si nulla instrumenta, seu documenta super hoc apparuerint. Solis eisdem litteris firmiter absque ulla dubitatione credatur, ipsæque de hoc cunctis omnimodam certitudinem tribuant, ut faciant plenam fidem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hæc nostre concessionis paginam infringere &c.

Datum Viterbii sexto Idus Septembris, Pontificatus nostri anno quarto.

Dar. die 8. Septem. 1248 Pontific. Anno IV.

Declaratio quorundam dubiorum concernentium causam fidei Catholicæ, & pœnas hæreticorum, eorumque complicitum, & fautorum.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum, Inquisitoribus hereticæ pravitatis in administratione Sancti Francisci, præsentibus, ac futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quod super nonnullis questionum articulis, in quibus causa fidei tangitur, nos consulere voluistis, sollicitudinis vestre prudentiam in Domino commendamus.

Relapsus in hæresim qui dicitur.

§.1. Primus igitur vestre consultationis articulus continebat, utrum dici debeat relapsus in hæresim, qui lapsus est in eam post abjuratorem ipsius, in qua non invenitur antea commississe; cum secundum proprietatem verborum non videatur relapsus, qui non fuerat ante lapsus? Ad quod taliter respondemus, quod talis, si tamquam accusatus, vel suspectus de hæresi eam in iudicio abjuravit, & postea committat in ipsa, censeri debet quadam juris fictione relapsus, licet ante abjuratorem suam plene probatum non fuerit crimen hæresis contra ipsum, dummodo hujusmodi prius orta suspicio, violenta fuerit, & certis, ac veris indicibus comprobata. Si vero levis, & modica, quamquam ex hoc sit gravior puniendus, relapsorum tamen in hæresim non debet pena puniri, ex quo præsumi non potest verisimiliter ante lapsus in eam.

Etiam qui post abjuratorem suum hæreticus.

§.2. Quævis etiam circa idem, si is qui hæresim abjuravit, & per solam inexcusabilem receptionem, vel receptionem, aut deductionem, seu associationem, vel visitationem hæreticorum, sive dationem, vel missionem munerum, aut etiam alias in favorem eorum, qui excusari non possit, sine adoratione tamen (ut verbis vestris utamur) lapsus est postmodum, propter hoc debeat judicari relapsus: Et quidem si legitime constitit, vel etiam nunc constaret, quod tales ante hujusmodi abjuratorem in hæresi commississent, non est dubium eos per hoc fuisse relapsos: quia tunc dubitari non debet, ex approbata a se prius erroris consequentia, id fecisse.

§.3. Præterea nonnulli talium, ut proponitis, jurant coram Inquisitoribus tam de se, quam de

Taliter perjurum an in heresi esse admittendum.

An Inquisitoribus inquirendum sit de fortilegiis.

Heredes coguntur ad componendum satisfactionem defuncti.

De usurarum questionibus non cognoscendum ab Inquisitoribus.

de aliis super facto heresis veritatem dicere, sed perjurant, non odio tamen vel pretio, sed timore sui potius, & suorum; corrigunt autem se postmodum super iis contra se, ac alios suos complices deponendo. Cum itaque perjurus secundum iura, etiam post poenitentiam in criminalibus a testimonio repellatur hinc queritur, utrum contra illos suos complices sit per testimonia talium procedendum? Super quo taliter respondemus, quod cum crimen huiusmodi sit exceptum, si ex manifestis indiciis apparerit, tales non animi levitate, aut odii fomite ductos, seu corruptos pecunia, sed zelo fidei tamquam poenitentes propriæ culpæ, asserere quod talia prius tacuerant, & velint in hoc errorem suum corrigere, ac alios nominare, stari debet in favorem fidei, nisi aliud obstitit, attestationibus eorumdem.

§.4. Ad illud autem quod queritur, utrum ad Inquisitores heresis pertineat de divinationibus, & sortilegiis, quæ contra aliquos sibi denunciantur cognoscere, ac punire talia exercentes? brevibus respondetur, quod cum negotium fidei, quod summe privilegiatum existit, per occupationes alias non debeat impediri, Inquisitores ipsi de iis, nisi manifeste saperent heresim, ratione huiusmodi officii sibi commissi, se nullatenus intromittant, sed eos relinquunt suis iudicibus poena debita castigandos.

§.5. Quidam insuper (ut adicitis) pro iis, quæ commiserunt in heresi, astringunt se Inquisitoribus sub obligatione honorum suorum, ad recipiendum ab eis poenitentiam, & complendam: sed ea licet injuncta, non tamen peracta, quin potius in toto, vel in parte neglecta decedunt. Queritur ergo, utrum Inquisitores ipsi, vel qui in eorum locum succedunt, possint ad satisfaciendum pro ipsis defunctis, heredes, vel detentores honorum sic decedentium coartare? Ad quod dicimus, quod si per huiusmodi poenitentiam, aliquod onus ad salutem proficiens impositum fuerit in bonis temporalibus exequendum, ad complementum ipsius per Inquisitores cogi debent heredes, vel alii, ad quos bona talium cum suo onere devenerunt.

§.6. Injungitur etiam aliquibus ad poenam, in poenitentia pro heresi, ab ipsis pestis Inquisitoribus, ut usuras restituunt, ad quod obligaverant in iudicio Ecclesie se, & sua. In quo queritur, utrum Inquisitores ipsi, vel qui succedunt in locum eorum, ad respondendum coram se conquirentibus de usuris huiusmodi, & ad restitutionem earum, si de ipsis constiterit, possint compellere taliter poenitentes, prout ab eis in aliis injunctis sibi poenitentis fieri consuevit? Ad quod respondemus, questionem super usuris motam, contra tales judicialiter, non debere audiri ab Inquisitoribus heresis, nec decidi. Nolentes, quod per causas huiusmodi, offendiculum negotio fidei præparetur; eos tamen ad restitutionem usurarum, de quibus constiterit, compellere poterant, quibus in satisfactionem pro prædicto crimine, huiusmodi restitutionem in poenitentia injunxerunt.

§.7. Sunt, & alii, qui confessi sunt in iudicio de heresi coram Inquisitoribus huiusmodi pravitatis, sed antequam eis injungeretur poenitentia, decesserunt. Super quo queritur si heredes talium compelli possint ab Inquisitoribus,

ut ad ipsorum arbitrium satisfaciant pro defunctis? præcipue cum iidem dum viverent, ad faciendam poenitentiam quam Inquisitores eis velent injungere, bona sua Inquisitoribus obligarint. Cui questioni sic duximus respondendum, quod postquam tales non decesserunt heretici, sed reincorporati potius Ecclesie unitari, non videmus quod eis post mortem, vel eorum heredibus, qui ad successionem talium admittuntur, sit satisfactio pro extincto jam crimine injungenda. In eo vero casu, in quo heredes huiusmodi ad successionem non deberent ob culpam sui auctoris admitti; non obstante quod auctoribus ipsis viventibus hoc non fuerit intercedente ipsorum morte per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem nihilominus procedatur.

§.8. Adicitis præterea, negotium, seu officium Inquisitionis contra hereticos dilecto filio Priori Fratrum Predicatorum Parisien. a Sede Apostolica fuisse sub ea forma commissum, ut idem super hoc posset inquirere, tam per se, quam per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo queritur, utrum tales delegati existant, & quid possint etiam sic electi. Super quo taliter duximus ordinandum, quod idem Prior possit tres, vel quatuor idoneos ad hoc opus assumere, qui parum cum ipso habeant potestatem, & amovere illos, ac ipsorum loco alios substituere, quotiescumque viderit expedire. Ipsi tamen, Priori, & aliis sic assumptis committendi duntaxat citationes, & examinationes testium, cum de huiusmodi crimine, ac circumstantiis ejus inquiratur, ac denunciationes sententiarum, quas super iis contra quoslibet contigerit ferri, & iis similia faciendi conceditur ab eadem Sede facultas.

§.9. Questioni vero qua queritur, utrum constitutus in sacris, deprehensus in heresi, & propter hoc immorandus perpetuo, prius sit ab ordinibus a suo Episcopo degradandus, antequam tradatur huiusmodi poenitentia? Respondemus, quod talis, qui est perpetuo immorandus, prius debet a suis ordinibus degradari.

§.10. Nonnulli quoque Clerici, & quod est deterius, Sacerdotes, prætextu pecuniæ, vel alicujus servitii temporalis, inveniuntur aliquando Inquisitionis impedire negotium, infruendo citatos hereticorum credentes de celanda veritate, falsitate dicenda, vel eos indebite liberando. De quibus queritur utrum Inquisitores possint tales capere, ac etiam retinere? aut quod sic accepta restituunt, coartare? Dubium itaque non videtur, quod ii, quos constat exercere præmissa, ea faciunt in favorem hereticæ pravitatis. Quare possunt a talibus per Inquisitores compesci, & poena debita castigari, tam per captionem personarum, quam etiam alias, prout culpa exegerit delinquentis.

§.11. Quod autem postmodum quærebatur, quomodo essent puniendi Religiosi, qui inveniuntur in heresim deliquisse? cum seculares peccantes in simili casu immurationis, vel alia poena plebantur. Ejus solutio satis patet, cum certum sit, tales in hoc, & in consimilibus delinquentes, gravius etiam secularibus puniendos.

§.12. Frequenter etiam vobis ab Apostolica Sede committitur, ut tam hereticos, credentes, rec-

Heredes non cogendi ad poenitentiam defuncti non injungatur.

Facultas inquirendi per se, vel per alium quomodo intellegendi.

Clericus perpetuo immorandus degradatur.

Infruentes citatos ab Inquisitoribus ad celandam veritatem puniendi.

Religiosi gravius secularibus puniendi.

Declaratio eorum poenas fautorum hereticorum, & eorumdem filiorum.

Hæc omnia procedent adimplenda.

Dat. die 27. Septembris Pont. An. IV.

receptatores, fautores, & defensores eorum, quam ipsorum filios & nepotes, ac illos etiam, qui prædictorum interventus, vel gratia tale essent adepti, vel assequerentur in posterum, privandi personaribus, dignitatibus, & honoribus quibuscumque, ac beneficiis Ecclesiasticis, & officiis publicis, de Dioecesanorum, vel eis absentibus Vicariorum suorum consilio, habeatis liberam facultatem, quod qualiter intelligi debeat, peti vidis ejusdem Sedis oraculo declarari. Hoc sane de filiis, & nepotibus illorum, credentium, & aliorum huiusmodi, qui modo tales esse probantur, intelligendum esse videtur, non autem illorum, quos emendatos constiterit, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesie poenitentiam recepisse, quam ipsi, vel jam per fecerunt, vel humiliter prosecutioni ejus insistant, vel parati fuerint, dum viverent, ad recipiendam eandem. Dioecesani quoque in privandis talibus sunt generaliter requirendi, nisi forsitan constaret legitime, quod iidem scienter eis beneficia contulissent, tunc enim eos in iis requirendos esse non credimus, sed potius a suo Iudice puniendos.

§.1. Vos igitur hæc, & alia contingentia in hac parte, commissum vobis officium, sic prudenter, & fideliter exequi procuretis, sic ad ea pure propter Deum, & causam geritis, vestra feratur intentio, quod labor vester vobis ad vitæ premium, & aliis ad salutem, quæ solum in talibus queritur, proficiat animarum.

Datum Viterbii quinto Kalendas Octobris Pontificatus Nostri Anno quarto.

XLVII.

Infirmi, qui sanæ mentis hereticorum consolationem petunt, non excusantur eo quod tempore receptæ consolationis, sanæ mentis non essent, eorumque familiares super hoc in testes non admittendi.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum Inquisitoribus hereticæ pravitatis in administratione S. Francisci, presentibus, & futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EX parte vestra fuit propositum coram nobis, quod nonnulli de partibus, ubi vobis contra hereticos Inquisitionis officium est commissum, in mortis articulo constituti, salutis remedium abhorrentes, Consolatos hereticos ad se introduci faciunt, & ab eis per impositionem manus, desolationis suæ consolationem accipiunt, secundum pessimam consuetudinem eorumdem. Sed filii, & heredes sic decedentium propter hoc exheredari timentes, ac volentes ob id eorum malitiam excusari, proponunt se velle probare per testes, quod iidem, quando recipiebant consolationem huiusmodi, loquelam amiserant, & erant alienati a mente: cum moris sit apud eos (ut dicitur) quod nullum taliter consolentur, qui non sit sanæ mentis, & memoriam habeat ordinatam. Quare nos consulere voluimus, utrum debeant tales probationes admitti.

§.1. Nos igitur consultationi vestre taliter

respondemus, ut si legitime constiterit, quod prædicti dum sanæ mentis essent, petierint hereticos Consolatos, sicque viam fuerint universæ carnis ingressi, licet consolationem huiusmodi, imo verus desolationem, non sanæ mentis effecti, vel post perditam jam loquelam suscipisse dicantur, nulla super hoc probatio admittatur, cum in nullo sic decedentes debeant propterea relevari. In dubio vero admitti poterit, non tamen Uxores, filii, seu familiares, aut de suis aliqui, ad hoc probandum recipiantur in testimonium, sed alii testes idonei, & specialiter fidei zelatores, cum contra tales sit non modicum præsumendum: sitque in talibus propter fidei privilegium, cum multa cauthela, summaque diligentia præ cæteris negotiis, procedendum.

Datum Anagninæ Idibus Novembris, Pontificatus Nostri Anno quarto.

Dat. die 17. Novembris Pont. An. IV.

XLVIII.

De cautione recipienda ab Hereticis convertis, & eorum fautoribus. Statuitur insuper, ut ex pecunia ex multis provenienti expensæ Inquisitoribus ministrantur per Episcopos.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum Inquisitoribus hereticæ pravitatis in administratione Sancti Francisci, tam presentibus, quam futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Super extirpatione hereticæ pravitatis, hoc a vobis in locis in quibus contra hereticos, vobis Inquisitionis officium est commissum, statim observandum, ut hereticis, credentibus, fautoribus, receptatoribus, & defensoribus hereticorum ipsorum, ad mandatum Ecclesie redeuntibus, sub certa poena pecuniaria inter cætera, quæ injungenda fuerint, injungatis districte, quod Fidem Catholicam firmiter teneant, & ulterius hereticis ipsis auxilium, consilium, & favorem aliquem non impendant, nec non Ecclesie mandatis obediunt, & observent, quæ eis feceritis, vel unus vestrum occasione ipsius hereticæ pravitatis, & ab eisdem cautio exigatur. Nos autem vobis, & singulis vestrum, cogendi per censuram Ecclesiasticam appellatione remota, tam redeuntes ipsos, quam & defensores, si oportuerit, eorumdem, ad præstationem, vel solutionem huiusmodi poenæ, ad quam se obligaverint, si quod absit, in dictam poenam inciderint, plenam concedimus auctoritate præsentium facultatem.

§.2. Pecunia vero, quæ de huiusmodi poenis, vel ex tertia parte multarum, vel condemnationum exigendarum a quibuslibet personis, & locis, seu honorum apprehendorum occasione heresis, vel hereticorum, secundum tenorem Constitutionum nostrarum (quas in eisdem hereticos, fautores eorum, & alios promulgatas, in Capitularibus Civitatum, & locorum aliorum conscribi mandavimus) forte pervenerit, penes tres viros fide probatos a vobis, & a Dioecetano, vel ejusdem Vicario, si idem presens non fuerit, eligendos, deponatur fideliter

Primum caput.

Caput alterum.

liter conservanda, & de illa vobis, & singulis vestrum necessaria ad prosecutionem negotii contra hereticos expense sine difficultate aliqua de ipsius Dioecese consilio ministrentur, & eidem Dioecese de iis, quae expendi contigerit, rationis plenarie fidelis computatio exponatur.

Datum Anagnini idibus Novembris Pontificatus Nostri Anno quarto.

Sequitur alia Constitutio super poenarum exactio-

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum, Inquisitoribus haeretice pravitate in administratione B. Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Ad audientiam nostram pervenit, quod nonnulli de administratione B. Francisci, notati & suspecti de haeretica pravitate, ac fautores & receptatores haereticorum, ad mandatum Ecclesiae redeuntes, interdum se obligant sub certis poenis ad parendum mandatis Ecclesiae, & super hoc praestant vobis fideiussorias cautiones, quorum nonnulli mandatis, quae ipsis faciatis, parere recusant.

§.2. Quia vero nostri decet appositione consilii super hoc salubriter providere, discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus tales, & fideiussores eorum, quod mandatis faciatis eis per vos, & faciendis pareant, mentione praemissa per impositionem, & exactiorem poenarum, ad quae se obligant, & etiam per censuram Ecclesiasticam appellatione remota cogatis: invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis.

Datum Anagnini decimo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno sexto.

XLIX.

Quod Praelati Ecclesiastici, Rectores seculares, & alii, faveant Inquisitoribus haeretice pravitate, in negotio Fidei exequendo.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & dilectis filiis Electis, Abbatibus, Prioribus, Ministris, Guardianis, & aliis Ecclesiarum Praelatis, & Rectoribus, necnon & universo Clero, tam Religiosis cujuscumque Professionis, & Ordinis, quam Saecularibus, in Ducatu Spoletano constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Exortis in agro Fidei Christianae per partes Italiae abundantius solito haeretice pravitate zizaniis, seminante illa, per temporis impacati malitiam, homine inimico, Sedes Apostolica ejus caput Fidei, & magistra, volens circa zizaniorum extirpationem hujusmodi, per aliquos de Fratibus Ordinis Minorum, partes suae sollicitudinis adimpleri, dilecto filio . . . Ministro Provinciali ejusdem Ordinis, in administratione Sancti Francisci mandavit, ut ipse duos ex Fratibus suis viros, zelum

Nonnulli pro poenis sibi impositis fideiussorias cautiones praestant.

Exige hanc hujusmodi cautiones.

Dat. die 27. Jan. 1260. Pont. An. VI.

Cum haeretice pravitate zizaniis, seminante illa, per temporis impacati malitiam, homine inimico, Sedes Apostolica ejus caput Fidei, & magistra, volens circa zizaniorum extirpationem hujusmodi, per aliquos de Fratibus Ordinis Minorum, partes suae sollicitudinis adimpleri, dilecto filio . . . Ministro Provinciali ejusdem Ordinis, in administratione Sancti Francisci mandavit, ut ipse duos ex Fratibus suis viros, zelum

habentes Christianae Fidei, & opere, ac sermone potentes, assumeret, eisque in partibus vestris, Inquisitionis officium contra haereticos, eorumque fautores, & complices injungere procuraret.

§.2. Nos itaque Christi Nomen in populo exaltari gaudentes, ac fidei ejus massam ab omni, per quod infici valeat, emundari, totis affectibus cupientes, Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus attendentes prudenter, quod Inquisitores hujusmodi a praedicto deputati Ministro pro defensione ipsius Fidei, & cum salute fidelium laborantes, & periculis personas proprias salubriter exponentes, nequeunt ad omnia, quae tanto expediunt negotio, sufficere per seipsos, eisdem, & aliis, si quos ad hoc ex ipsius Fratibus contigerit deputari, in praedicto exequendo negotio efficaciter assistatis, opportunum sibi consilium, favorem, & auxilium impendendo, ita quod exinde vestrae fidei sinceritas merito valeat commendari, nec contingat Dei vel periculose per vestram negligentiam, vel incuriam intermittere, quas proculdubio, praeter id quod horrendis notaret maculis infamia negligentes, ultrix omnis inobedientiae, ac negligentiae Apostolica severitas acriter percelleret disciplina.

Datum Anagnini decimo septimo Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno quarto.

L.

Indulgentiae pro Inquisitoribus haeretice pravitate, eorumque Notariis, sociis, & fautoribus, ac pro omnibus in prosecutione negotii Fidei decedentibus.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratibus Ordinis Fratrum Minorum Inquisitoribus haeretice pravitate in administratione S. Francisci praesentibus, & futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Firmissime teneat vestra prudentia, & nullatenus dubitet, quod Deus indulgentiarum, & Pater misericordiae, considerans merita singulorum, contentus nostris indulgentiis non existit, quin beneficentibus gratiam potiore indulgeat, & gloriam superaddat, ad quas per fructum boni operis promerendas, fideles Christi frequenter, & libenter nostris remissionibus invitamus. Cum itaque vos propter Deum in negotio Fidei laborantes, hujusmodi salutaribus praemiis deceat recreari:

§.1. Nos vobis vere poenitentibus, & confessis, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, plenam concedimus veniam peccatorum. Sociis autem Ordinis vestri Fratribus, & Notariis vestris, qui una vobiscum in prosecutione hujusmodi negotii laborabunt, & aliis, qui ad impugnandum haereticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, vobis ex animo auxilium praestiterint, vel favorem, tres annos de injuncta sibi poenitentia relaxamus. Et si qui ex eis in prosecutione hujus-

Omnes itaque hortamur, ut eisdem praesidio sint.

Exordium.

Indulgentiarum concessio.

LII.

Inquisitorum haeretice pravitate auctoritas, compellendi quoscumque ad sibi exhibendum scripturas, & instrumenta spectantia ad Officium sanctae Inquisitionis, & convocandi Clerum, & Populum adversus haereticos, & eorum fautores.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis . . . Fratribus de Ordine Minorum, Inquisitoribus haeretice pravitate in administratione Sancti Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cupientes, ut Inquisitionis negotium contra haeticam pravitatem sollicitudini vestrae commissum, ad Dei gloriam, & augmentum Fidei Catholicae, in nostris manibus feliciter prosperetur; compellendi appellatione remota per Censuram Ecclesiasticam, per vos, vel per alios, quos ad hoc idoneos vos, vel alter vestrum duxeritis eligendos, omnes illos, qui scripta, vel instrumenta Inquisitionis, vel ad ejus officium pertinentia, per quoscumque haecenus facta, ac etiam facienda contra haereticos, credentes, receptatores, fautores, seu defensores eorum habent, vel haberint, ut ea sine cujuscumque difficultatis, seu dilationis dispendio, vobis, vel alteri vestrum exhibeant.

§.1. Necnon absolventi a sententia excommunicationis omnes illos, qui dimissa haereticorum perfidia, ad unitatem Catholicae Fidei, libere, ac humiliter redire voluerint, & credentes, receptatores, fautores, ac defensores eorum, ac etiam reconciliandi eos Ecclesiae, a qua noscuntur diabolica suggestione praecisi.

§.2. Convocandique Clerum, & Populum Civitatum, Castrorum, aliorumque locorum contra tales: ita ut in ferendis sententiis contra ipsos possitis peritos, & discretos, prout expedierit, advocare.

§.3. Dandi quoque omnibus accedentibus ad vocationem hujusmodi, auctoritate nostra, quadraginta dierum indulgentiam.

§.4. Procedendi etiam contra illos, quos in dicta Provincia commisisse confiterit, licet ad alias partes se duxerint transferendos: necnon, & ut in eodem negotio summarie, absque judiciorum, & advocatorum strepitu procedere valeatis, auctoritate praesentium vobis, & cuilibet vestrum concedimus facultatem. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compellendo.

§.5. Non obstantibus si aliquibus sit indultum ab eadem Sede, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, nisi plenam, & expressam, vel de verbo ad verbum fecerint mentionem: & Constitutione de duabus dietis edita in Concilio Generali.

Datum Anagnini quarto nonas Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

hujusmodi negotii forte deceaserint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, ac ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus.

Datum Anagnini decimo septimo Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno quinto.

LI.

Inquisitorum haeretice pravitate facultas, cogendi quoscumque Magistratos, & Officiales, ad exequendum eorum sententias.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum, Inquisitoribus haeretice pravitate in Provincia Beati Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad audientiam nostram pervenit, quod Potestates, Rectores, Judices, Antiani, Officiales, Consilia, & Communitates, quorundam Castrorum, Locorum, & Civitatum Provinciae Beati Francisci, in qua inquisitio contra haereticos vobis a Sede Apostolica est commissa circa executiones sententiarum, quas contra notatos suspectos de haeretica pravitate, credentes, fautores, & receptatores eorum profertis a vobis super hoc requisiti, se interdum reddunt difficiles, & etiam negligentes. Nos itaque volentes, quod negotium Inquisitionis hujusmodi salutarem consequatur effectum, circa ea intendimus animo vigilantem, per quae submotis quibuslibet obstaculis, praedictum negotium, Deo propitio, de bono in melius dirigatur.

§.1. Quocirca Universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus Potestates, Rectores, Judices, Antianos, Officiales quocumque nomine censeantur, Consilia, & Communitates praedictas, quod hujusmodi sententias a vobis latas, & ferendas, etiam sublato cujuscumque dilacionis, & difficultatis obstaculo, executioni demandent, mentione praemissa per excommunicationis in personas Potestatum, Rectorum, Judicum, Antianorum, Officialium, & Consiliariorum, ac privationis ab officiis: & in Civitates, Castra, & Loca hujusmodi, interdicti sententias, appellatione remota cogatis.

§.2. Non obstante aliqua indulgentia Sedis Apostolicae, de qua, cujuscumque tenore, oporteat in nostris litteris plenam, & expressam mentionem fieri, & per quam effectus praesentium impediti valeat, vel differri.

Datum Anagnini decimo tertio Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno sexto.

Causae ferenda legis.

Setutum, de quo in Rubrica.

Obstantium derogatio.

Dat. die 20. Jan. 1260. Pont. An. VI.

Facultas compellendi omnes habentes scripturas spe spectantes ad Inquisitionem.

Absolventi que redeuntes ad Fidem.

Convocandi Clerum, & Populum.

Indulgentiarum largiendi.

Et summarie contra omnes procedendi.

Quibuscumque non obstantibus.

Dat. die 4. Martii 1260. Pont. An. VI.

LIII.

Prælati, Ecclesiastici, & alii omnes Clerici quomodolibet exempti, statim requisiti, provident inquisitoribus, eorumque sociis, de salvo conductu.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Archipresbyteris, Præpositis, Plebanis, & aliis Ecclesiarum Prælati, & Clericis Religiosis, & Secularibus, tam exemptis, quam non exemptis per Provinciam Romanam, quæ continet Urbem cum suo districtu, Patrimonium Beati Petri in Thufcia, Sabinam, Reate cum sua Diocesi, Campaniam, & Maritimam, constitutis, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad extirpandam de partibus vestris hereticam pravitatem totis affectibus intendentes, inquisitionem faciendam in illis partibus contra reserptos hujusmodi pravitate, dilecto filio Fratri Andree de Ordine Minorum, duximus committendam.

S. r. Ut igitur idem Frater vestro fultis presidio, in commisso sibi negotio inquisitionis, Deo propitio valeat prosperari, Universitatem vestram rogamus, & hortamur attente, in virtute obedientie, ac sub poena excommunicationis per Apostolica vobis scripta præcipiendo mandantes, quatenus vos universi, & singuli, dicto Fratri Andree, & sociis ejus, de securo conductu, quotiescumque vos super hoc duxerint requirendos, liberaliter, ac sine dilatione, de loco ad locum providere curetis: preces nostras, & præceptum taliter impleturi, ut pateat per effectum operis, quod sitis Orthodoxæ Fidei zelatores, nosque devotionem vestram possumus exinde merito commendare.

Datum Anagninæ Idibus Martii, Pontificatus nostri anno sexto.

LIV.

Declaratio illorum, quæ a Clero Urbis servari debent in Processione, quæ fit ad Basilicam Sancti Petri die festo Sancti Marci.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectoribus Romanæ Fraternitatis, & Clero Urbis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Jurgia litium, quibus turbatur in Clero nonnunquam unanimitas Ecclesiasticæ unitatis, libenter Apostolicæ Sedis cura studiose dissolvit, eaque veluti pestiferos charitatis fraternæ languores, sanæ pacis consilio medicatur, ut in obsequiis munerum divinorum, quæ oportet ordinabiliter, suaviterque disponi, contentiois zelus sinceritatem non inficiat, Ministrorum, & Ministerii ordinem dissonis tumultuatio non corrumpat. Ubique sane super hoc vigilantie nostræ defudare debet attentio, & quantum posse finit humana fragilitas procurare, ut in tranquillitate concordie

Dat. die 17. Martii 1260. Pont. An. VI.

Ex Regist. Paris.

Exordium.

Patri luminum devota Sacerdotalis Militiæ agmina famulentur. Super vos autem tanto instantius hæc sollicitudo nos urget, quanto propinquius vos affectioni nostræ, curæque subneçit in junctum nobis officium Apostolicæ servitutis, quantoque singularius Ecclesiasticorum oculi ex omnibus partibus suis debent mores vestros, velut quædam salutaris conditionis exemplaria intueri. Sane dudum inter vos ex parte una, & dilectos filios Capitulum Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, ex altera super Crucibus, Insigniis, & Uexillis portandis ad eandem Basilicam in Processione, quæ in festo Sancti Marci fieri consuevit, & denariis, qui Ecclesiis, Monasteriis, & Cappellis vestris pro salario, quod Presbyterium dicitur vulgariter, exhibentur, questione suborta, & super hoc nonnullis testibus, hinc inde coram deputato a nobis Auditore productis per depositiones eorumdem testium, non potuit plene de partium intentione liquere. Verum quia hujusmodi controversia, quæ aliis ponere scandalum, & disceptantium ledere poterat charitatem, est potius, prout nobis videtur, providentiæ consilio, quam iudicio dirimenda. Dignum fuit, & congruum, ut de Sede Apostolica pro causa, quæ quodammodo respicit prædicti Apostolorum Principis Regni Cœlestis clavigeri interesse, potestativus reconciliationis sermo in medias partes vestri dissidii profleret, & per eum contentiois vestre murmura perpetuæ pacis silentio promerentur. Provida igitur deliberatione decernimus, & irrefragabili Constitutione sancimus, ut Canonici, tam Seculares, quam Regulares, & Monachi omnium Parochialium Ecclesiarum, cum Crucibus, & aliis Insigniis consuetis, Ecclesiarum vero Presbyterorum, & Diaconorum Cardinalium, & Monasteriorum cum Crucibus propriis, & Vexillis, Archipresbyteralium autem Ecclesiarum, Prioratum, & Cappellarum exemptarum, & omnium aliarum, quæ duodecim denarios, vel plures pro hujusmodi salario recipiunt, cum propriis omnino Crucibus argenteis, aureis, vel aliis quas habent, & cum Vexillis si habent, & portare consueverunt. Clerici quoque aliarum Cappellarum, quarum singule tantum octo denarios pro eodem salario recipiunt, vel cum propriis Crucibus, & Vexillis, vel cum alienis etiam, sicut fuit hæctenus consuetum, induti vestimentis ferreis, aut superpellicis, sive coctis in eodem festo vadant processionaliter annuatim ad Basilicam supradictam recepturi salariam, vel Presbyterium consuetum, quod eis per Canonicos ejusdem Basilicæ, & unum de familiaribus nostris volumus exhiberi. Alii autem Monachi, Fratres Minores, Predicatores, & Heremite, ac Religiosi alii cujuscumque Ordinis, cum Crucibus in eodem festo processionaliter vadant ad Basilicam memoratam. Quicumque vero fraude, seu malitia contra hujusmodi nostram Constitutionem venire, aut facere, seu ipsam violare præsumperit, eo ipso sententiam excommunicationis incurrat a qua, non nisi per Romanum Pontificem, vel eum cui hoc specialiter commiserit, absolvatur.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Anagninæ duodecimo Kalend. Maji Pontificatus nostri Anno sexto.

Quod

Inter Capitulum S. Petri, & Rom. Fraternitatem super nonnullis suborta questione.

De Vexillis, Crucibus, aliisque insigniis.

De denariis recipiendis.

De Crucibus per Ordines Regulares ferendis.

Dat. die 20. Aprilis 1260. Pont. An. VI.

LVI.

Quod Inquisitores hereticæ pravitatis, bona Hereticorum confiscata distrahant, & pretium ad opus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ conferant.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Andree, Gentili, & Bartholomæo Ordinis Minorum, & aliis Inquisitoribus hereticæ pravitatis in Romana Provincia, & administratione B. Francisci, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Discretionem vestre, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, vendendi, ac distrahendi libere bona Hereticorum, eorumque fautorum, credentium receptatorum, & defensorum, publicata jam, seu confiscata, & in posterum publicanda, & confiscanda, prout commisso vobis Fidei negotio expedire videritis, ita quod eorum pretium ad opus Romanæ Ecclesiæ conferretur, necnon, & contra hereticos super hoc, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita connoiscendi, plenam, & liberam concedimus auctoritate presentium facultatem.

Datum Genæ octavo Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno sexto.

LVII.

Inquisitores hereticæ pravitatis, procedere possunt in causis Fidei, contra quoscumque etiam exemptos, eligereque Notarios etiam regulares, qui in saculo Notarii fuerint.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Predicatorum, Inquisitoribus hereticæ pravitatis in Lombardia, Marchia Januensi, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ne commisse vobis contra hereticos inquisitionis officium, quocumque contingat obice præpediri, vobis, & linguis vestrum, presentium auctoritate concedimus, ut non obstantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, quibuscumque personis, cujusvis conditionis, dignitatis, vel gradus Religionis, aut Ordinis, & presertim Cisterciensium, Predicatorum Minorum, seu Eremitarum, sive Communitatum, vel Universitatibus Civitatum locorum, specialiter, vel generaliter, sub quacumque verborum expressione, vel forma ab Apostolica Sede concessis, vel amodo concedendis, etiam si dicatur in illis, quod eis per aliquas litteras, totum de verbo ad verbum tenorem non continentibus, privilegiorum, vel indulgentiarum ipsarum nequeat derogari, maxime quod illi excommunicari, vel ipsorum Terræ supponi non possint Ecclesiastico interdicto: aut quod predictorum, vel aliorum quorumlibet Ordinum Fratres, ad executiones negotiorum, aut ad citationes quorumlibet, sive denunciations Bull. Rom. Tom. III.

Dat. die 14. Septembris 1260. Pontificatus An. VI.

Facultate procedendi contra quoscumque etiam exemptos.

sententiarum, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, auctoritate litterarum Apostolicarum minime cogi possint, nisi de ipsorum Ordinibus, & privilegiis, vel indulgentiis, eis super hoc a Sede Apostolica concessis habeatur in eisdem litteris mentio specialis: in eodem officio, & contra impediens illud, vel in eo vobis iusta officium, & posse suum, a vobis requisiti assistere non corantes, libere iuxta formam vobis per litteras nostras traditam, procedatis: cum ex hujusmodi, vel aliis privilegiis, & indulgentiis, nullum vobis in tantæ pietatis negotio, velimus obstaculum generari.

Ad hæc, si super his quæ circa idem officium, illudque contingentia in scriptis fuerint defuerit opportuna, personis regularibus cujuscumque Ordinis, qui tabellionatus officium in seculo habuisse noscuntur, exercendi illud in his, cum a vobis necessitate hujusmodi suadente fuerint requisiti, auctoritate nostra licentiam concedatis. Quos ad hoc constitutione canonica, vel regulari contraria nequaquam obstantem, ex districto voluimus iustitionis nostre precepto teneri. Quod si nec tales habere poteritis, alios duos viros idoneos, Clericos, vel Laicos, quoties talis imminet necessitas, assumatis: qui simul fideliter ea, quæ fuerint a vobis, vel coram vobis ex prædicto officio generali gerenda, conscribant, quorum scripta quantum ad hunc necessitatis articulum pertinet, ac si unius personæ publicæ manu confecta fuissent, incontestam habere decernimus firmitatem. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo, non obstantem constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Datum Anagninæ Idibus Octobris Pontificatus nostri anno sexto.

LVIII.

Inquisitores hereticæ pravitatis Ordinis Fratrum Predicatorum, vel Minorum non tenentur obedire Prælati suorum Ordinum, in concernentibus Officium Sanctæ Inquisitionis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis universis Fratribus Predicatorum, & Minorum Ordinum Inquisitoribus hereticæ pravitatis, per diversas Italiae partes a Sede Apostolica deputatis, & in posterum deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Catholicæ Fidei negotium, quod plurimum insidet cordi nostro, in vestris prosperari manibus, ac de bono in melius procedere cupientes, ac volentes omne ab eo impedimentum omneque obstaculum removeri: presentium vobis auctoritate mandamus, quatenus in eodem negotio, de divinis, & Apostolico favore confisi, omni humano timore deposito, constanter, ac intrepide procedentes, circa extirpandam hereticam pravitatem, tam de Lombardia, & Thufcia, quam de omnibus aliis Italiae partibus, cum omni vigilantia omnique

Notarioque eligendi.

Dat. die 19. Octobris 1260. Pont. An. VI.

Causa hodiæ Privilegii.

URBANUS IV. PAPA CLXXXII.

AN. DOM. MCCLXI.

nique studio laboretis. Et si forsan Magister, & Minister Generalis, alique Priores, & Ministri Provinciales, ac Custodes, seu Guardiam aliquorum locorum vestrorum Ordinum, praetextu quorumcumque privilegiorum, seu indulgentiarum ejusdem Sedis dictis Ordinibus concessorum, aut concedendorum in posterum, vobis vel vestrum alicui, seu aliquibus injunxerint, seu quoquomodo praeceperint, ad tempus vel quo ad certos articulos, certasve personas negotio superseatis eidem.

Privilegium.

Nos vobis universis, & singulis auctoritate Apostolica districtius inhibemus, ne ipsis obedire in hac parte, vel intendere quomodolibet praesumatis, nos enim privilegia, seu indulgentias hujusmodi, quantum ad hunc articulum, tenore praesentium revocantes, omnes excommunicationis, interdicti, & suspensionis sententias, si quas in vos, vel vestrum aliquos hac occasione ferri contigerit, irritas prorsus decernimus, & inanes. Nam etsi praedicta sedes interdum Praelatis aliquibus vestrorum ordinum Fratres assumere valeant, ipsosque cum expedire viderint, amovere, ac alios subrogare; non tamen per hoc, quod ipsis ea duntaxat de causa in hac parte committitur, quia de Fratrum suorum Ordinum idoneitate plenior habere notitiam praesumantur, aliqua eis super hujusmodi Inquisitionis negotio, vobis immediate a praedicta Sede commisso, & committendo, facultas, vel jurisdictionis attribuitur, seu potestas.

Dec. die 17. Decem. 1260. Pon. An. VI.

Datum Lateran. tertio idus Decembris Pontificatus nostri anno sexto.

Jacobus, natione Gallus, patria Trecentis antea Viridunensis Episcopus, mox Patriarcha Hierosolymitanus, & in partibus Septentrionalibus, & Orientalibus Legatus Apostolicus electus est Romanus Pontifex die 29. Augusti 1261., & die 4. sequentis Septembris coronatus est Urbani IV. nomine sumpto. Sedit in Pontificatu annos III. mensem I. dies IV. imperante in Oriente Michaele Paleologo Imperatore. Obiit Perusii die 2. Octobris 1264, & sepultus est ibidem in Ecclesia Cathedrali Sancti Laurentii. Vacavit Sedes menses fere V. (a)

Ency.

(a) Ut cum Martino Pelago conveniam.

I.

Encyclicae Urbani IV. de sua electione litterae.

Ex Reynaldo ad. an. 1261.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopo Remensi, & Suffraganeis ejus, ac Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Decanis, Archidiaconis &c. per Remensem Provinciam constitutis.

Exordium.

Altitude divitiarum Sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & investigabiles viae ejus Praefulum quidem thronum Coelorum continens, intuentisque profundas abyssos, montium ponderans gravitatem, & amplitudinem terrae palmo concludens, summa sua sapientia recte universa disponit, ineffabili providentia rationabiliter moderatur, immensa virtute firmiter stabilis, & mira prudentia salubriter dirigit, & gubernat. In quibus omnibus est profecto plus admirandum, quam pensandum, plus laudandum, quam scrutandum, plus stupendum, quam loquendum, & plus verendum, quam diffinendum. In horum quippe investigatione, ac discussione sensus caligat hominis, mens hebetescit, succumbit ingenium, & deficit intellectus, & quo plus cura haec intenditur, eo minus de his apprehenditur, & in majorem horum incertitudinem incidit, qui ad eorum notitiam satagit plenior: quia in perquirenda divinatorum operum ratione temere cogitatur, vigilatur improvidae, studeatur inaniter, & inutiliter laboratur. Haec divinarum actionum incomprehensibilis altitudo, humanae revera considerationis obtundit aciem, & perspicuum intelligentiae confundit aspectum erga coelestia pariter, & terrena, cum via conditoris omnium sint adeo abscondita, ac inexplorabiles in utrisque, quod omnino ignorantiae nubo celantur mortalibus, & nunquam eis clarae cognitionis lumine innotescunt.

Quae sit divina in Pontificum electione dispositio.

S.1. Altum igitur, & arcanum providentiae supernae consilium, opportuna jugiter erga fidelem Ecclesiam opportune prospiciens, mira in ipsa miro modo pro mutabilitate temporum operatur: & quia sibi Praelatorum regimen est potissime necessarium, siue quo vix subsisteret inter seculi tempestates, circa praeflectionem ipsius praesulum, & pastorum ostendit praecipue suae sapientiae magnitudinem, & inscrutabilis beneplacitum voluntatis, ut quae in his sua profunda dispositione cum ratione, licet occulta, ordinat, & consumat, sint viximur hominibus in stuporem. Hinc evenit, quod in Cathedra Pastoralis, quae diversorum substitutione Pontificum varietatem per tempora suscipit personarum, interdum senes junioribus, & juvenes aliquando senioribus praeferrantur. Hinc evenit, quod ipsa nonnumquam illos, quos virtutes, & scientia magis insigniunt, nonnumquam verominus talibus insignitos assumit. Hinc etiam evenit, quod aliquando eam hi, de quibus minus creditur, & speratur, ascendant. Simile quoque in praesumpti Apostolorum Principis Sede contingit, quod sedentibus in ea pro tempore eursum finientibus vitae suae, alii juxta provisio-

nem divinam, nutumque coelestem ad culmen Apostolicum subrogantur, & suscitantur in Sede ipsa Sacerdotes, & Ministri fideles, qui vigilant super gregem, & juxta voluntatem Domini operentur. Digne igitur exclamatur: O supereminencia sapientiae Dei, quam profundae sunt cogitationes ipsius, quam sublimis, & occultum ejus consilium, quam inexplorabilis sua dispensatio, & quam impenetrabilis suarum operationum abyssus?

Dis obitus Alexand. PP.

S.2. Sane felicitis recordationis Alexandro Papa Praedecessore nostro octavo Kalendas Junii, videlicet in festo Beati Urbani Papae, & Martyris, de carnis nexibus liberato, & ad gloriam supernae patriae, sicut speramus, assumptus; ac ejus corpore post celebratas solennes exequias in Viterbiensi Ecclesia honorifice, prout decuit, tumulato, fratres nostri Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales mox pro eligendo successore in simul convenerunt, affectus suos erigentes ad Deum, ut generali Ecclesiae viduae pastorem idoneum consueta misericordia largiretur. Invocata ergo Sancti Spiritus gratia, ut est moris, inciperent protinus super electione Summi Pontificis diligentem habere tractatum. Et licet studiose institerint, & studuerint instanter, ut cito consequeretur tantum negotium finem bonum, ac divinam clementiam devota, & sedula supplicatione pulsaverint, ut illum, qui sibi esset acceptus, & quem apud se ad onus Apostolicae servitutis elegerat, ac super cujus meritum considerationis suae radius quiescebat, populo suo in rectorem celeriter concedere dignaretur, fuit tamen eorum in hoc desiderium aliquandiu more interventione suspensum, & ipsius consumatio negotii per aliquis temporis spatium retardata. Nam cum de summo, & universali Praefule, de Patre Patrum, de Pastore Pastorum, & Christi Vicario, ac successore praefati Apostolorum Principis ageretur, majorem utique providentiam, & ampliore deliberationem res tam ardua requirebat.

Actum a Cardinalibus de successore eligendo.

Electio retardata.

S.3. Demum autem post multam discussionem, longumque tractatum ad personam nostram, cum tunc Ecclesiae Hierosolymitanae gerentes regimen, pro suis negotiis apud Sedem Apostolicam moraremur, sua unanimiter corda, & animos concorditer converterunt, direxerunt vota, & firmaverunt consensus. Et quamvis inter eos essent, qui veluti digniores scivissent, & potuissent plenius, & laudabilius tantum officium exercere, quamquam etiam multos extra suum collegium eorum anxie cogitationi, & explorationi solerti mundus offerret, quibus utpote potioribus magis decuisset imponi tante sarcinae dignitatis; ipsi tamen nostram insufficientiam aliorum sufficientiae praetulerunt, nos ad Summi Pontificatus apicem, communiter eligentes.

Factum utrumque sui electionem.

S.4. Considerantibus itaque nobis difficultatem hujusmodi officii, & laborem, ac Apostolicae Cathedrae praecellentiam, quae in se praesidentem sicut altiori praefert honore, sic premit onere graviori, & attendentibus imperfectionem nostram multiplicem, ac tanti ponderis molem imbecillitati nostrae penitus importabilem, concussam est intra nos nimio stupore cor nostrum, & expavimus, ac haesitavimus vehementer.

URBANUS IV. PAPA CLXXXII.

AN. DOM. MCCLXI.

nique studio laboretis. Et si forsan Magister, & Minister Generalis, alique Priores, & Ministri Provinciales, ac Custodes, seu Guardiam aliorum locorum vestrorum Ordinum, praetextu quorumcumque privilegiorum, seu indulgentiarum ejusdem Sedis dictis Ordinibus concessorum, aut concedendorum in posterum, vobis vel vestrum alicui, seu aliquibus injunxerint, seu quoquomodo praeceperint, ad tempus vel quo ad certos articulos, certasve personas negotio supercedeatis eidem.

Privilegium.

Nos vobis universis, & singulis auctoritate Apostolica districtius inhibemus, ne ipsis obedire in hac parte, vel intendere quomodolibet praesumatis, nos enim privilegia, seu indulgentias hujusmodi, quantum ad hunc articulum, tenore praesentium revocantes, omnes excommunicationis, interdicti, & suspensionis sententias, si quas in vos, vel vestrum aliquos hac occasione ferri contigerit, irritas prorsus decernimus, & inanes. Nam etsi praedicta sedes interdum Praelatis aliquibus vestrorum ordinum Fratres assumere valeant, ipsosque cum expedire viderint, amovere, ac alios subrogare; non tamen per hoc, quod ipsis ea duntaxat de causa in hac parte committitur, quia de Fratrum suorum Ordinum idoneitate plenior habere notitiam praesumantur, aliqua eis super hujusmodi Inquisitionis negotio, vobis immediate a praedicta Sede commisso, & committendo, facultas, vel jurisdictionis attribuitur, seu potestas.

Dec. die 17. Decem. 1260. Pon. An. VI.

Datum Lateran. tertio idus Decembris Pontificatus nostri anno sexto.

Jacobus, natione Gallus, patria Trecentis antea Viridunensis Episcopus, mox Patriarcha Hierosolymitanus, & in partibus Septentrionalibus, & Orientalibus Legatus Apostolicus electus est Romanus Pontifex die 29. Augusti 1261., & die 4. sequentis Septembris coronatus est Urbani IV. nomine sumpto. Sedit in Pontificatu annos III. mensem I. dies IV. imperante in Oriente Michaele Paleologo Imperatore. Obiit Perusii die 2. Octobris 1264, & sepultus est ibidem in Ecclesia Cathedrali Sancti Laurentii. Vacavit Sedes menses fere V. (a)

Ency.

(a) Ut cum Martino Pelago conveniam.

I.

Encyclicae Urbani IV. de sua electione litterae.

Ex Reynaldo ad. an. 1261.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Archiepiscopo Remensi, & Suffraganeis ejus, ac Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Decanis, Archidiaconis &c. per Remensem Provinciam constitutis.

Exordium.

Altitude divitiarum Sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & investigabiles viae ejus Praefulum quidem thronum Coelorum continens, intuentisque profundas abyssos, montium ponderans gravitatem, & amplitudinem terrae palmo concludens, summa sua sapientia recte universa disponit, ineffabili providentia rationabiliter moderatur, immensa virtute firmiter stabilis, & mira prudentia salubriter dirigit, & gubernat. In quibus omnibus est profecto plus admirandum, quam pensandum, plus laudandum, quam scrutandum, plus stupendum, quam loquendum, & plus verendum, quam diffinendum. In horum quippe investigatione, ac discussione sensus caligat hominis, mens hebetat, succumbit ingenium, & deficit intellectus, & quo plus cura haec intenditur, eo minus de his apprehenditur, & in majorem horum incertitudinem incidit, qui ad eorum notitiam fatigat plenior: quia in perquirenda divinatorum operum ratione temere cogitatur, vigilatur improvidae, studeatur inaniter, & inutiliter laboratur. Haec divinarum actionum incomprehensibilis altitudo, humanae revera considerationis obtundit aciem, & perspicuum intelligentiae confundit aspectum erga coelestia pariter, & terrena, cum viae conditoris omnium sint adeo absconditae, ac inexplorabiles in utrisque, quod omnino ignorantiae nubo celantur mortalibus, & nunquam eis clarae cognitionis lumine innotescunt.

A profunditate divini iudicii periclitam.

Quae sit divinitus in Pontificum electione dispositio.

S.1. Altum igitur, & arcanum providentiae supernae consilium, opportuna jugiter erga fidelem Ecclesiam opportune prospiciens, mira in ipsa miro modo pro mutabilitate temporum operatur: & quia sibi Praelatorum regimen est potissime necessarium, siue quo vix subsisteret inter seculi tempestates, circa praeflectionem ipsius praesulum, & pastorem ostendit praecipue suae sapientiae magnitudinem, & inscrutabilis beneplacitum voluntatis, ut quae in his sua profunda dispositione cum ratione, licet occulta, ordinat, & consumat, sint viximur hominibus in stuporem. Hinc evenit, quod in Cathedra Pastoralis, quae diversorum substitutione Pontificum varietatem per tempora suscipit personarum, interdum senes junioribus, & juvenes aliquando senioribus praeferrantur. Hinc evenit, quod ipsa nonnumquam illos, quos virtutes, & scientia magis insigniunt, nonnumquam verominus talibus insignitos assumit. Hinc etiam evenit, quod aliquando eam hi, de quibus minus creditur, & speratur, ascendant. Simile quoque in praereminenti Apostolorum Principis Sede contingit, quod sedentibus in ea pro tempore eursum finientibus vitae suae, alii juxta provisio-

nem divinam, nutumque coelestem ad culmen Apostolicum subrogantur, & suscitantur in Sede ipsa Sacerdotes, & Ministri fideles, qui vigilant super gregem, & juxta voluntatem Domini operentur. Digne igitur exclamatur: O supereminentia sapientiae Dei, quam profundae sunt cogitationes ipsius, quam sublimis, & occultum ejus consilium, quam inexplorabilis sua dispensatio, & quam impenetrabilis suarum operationum abyssus?

Dis obicit Alexand. PP.

S.2. Sane felicitis recordationis Alexandro Papa Praedecessore nostro octavo Kalendas Junii, videlicet in festo Beati Urbani Papae, & Martyris, de carnis nexibus liberato, & ad gloriam supernae patriae, sicut speramus, assumptus; ac ejus corpore post celebratas solennes exequias in Viterbiensi Ecclesia honorifice, prout decuit, tumulato, fratres nostri Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales mox pro eligendo successore in simul convenerunt, affectus suos erigentes ad Deum, ut generali Ecclesiae viduae pastorem idoneum consueta misericordia largiretur. Invocata ergo Sancti Spiritus gratia, ut est moris, inciperent protinus super electione Summi Pontificis diligentem habere tractatum. Et licet studiose institerint, & studuerint instanter, ut cito consequeretur tantum negotium finem bonum, ac divinam clementiam devota, & sedula supplicatione pulsaverint, ut illum, qui sibi esset acceptus, & quem apud se ad onus Apostolicae servitutis elegerat, ac super cujus meritum considerationis suae radius quiescebat, populo suo in rectorem celeriter concedere dignaretur, fuit tamen eorum in hoc desiderium aliquandiu more interventione suspensum, & ipsius consumatio negotii per aliquis temporis spatium retardata. Nam cum de summo, & universali Praefule, de Patre Patrum, de Pastore Pastorum, & Christi Vicario, ac successore praefati Apostolorum Principis ageretur, majorem utique providentiam, & ampliore deliberationem res tam ardua requirebat.

Adum a Cardinalibus de successore eligendo.

Electio retardata.

S.3. Demum autem post multam discussionem, longumque tractatum ad personam nostram, cum tunc Ecclesiae Hierosolymitanae gerentes regimen, pro suis negotiis apud Sedem Apostolicam moraremur, sua unanimiter corda, & animos concorditer converterunt, direxerunt vota, & firmaverunt consensus. Et quamvis inter eos essent, qui veluti digniores se visissent, & potuissent plenius, & laudabilius tantum officium exercere, quamquam etiam multos extra suum collegium eorum anxie cogitationi, & explorationi solerti mundus offerret, quibus utpote potioribus magis decuisset imponi tante sarcinae dignitatis; ipsi tamen nostram insufficientiam aliorum sufficientiae praetulerunt, nos ad Summi Pontificatus apicem, communiter eligentes.

Factum ut ratum sui electionem.

S.4. Considerantibus itaque nobis difficultatem hujusmodi officii, & laborem, ac Apostolicae Cathedrae praecellentiam, quae in se praesidentem sicut altiori praefert honore, sic premit onere graviori, & attendentibus imperfectionem nostram multiplicem, ac tanti ponderis molem imbecillitati nostrae penitus importabilem, concussam est intra nos nimio stupore cor nostrum, & expavimus, ac haesitavimus vehementer.

menter, quoniam vix particulares ferre valentes vigilias ad universalem speculam vocabamur, & intolerabile Apostolici Ministerii jugum inferebatur instanter debilitatis nostrae cervici, ac meritum suffragium non habentes angebamur, ad suscipiendas Apostoli Petri Claves, & gerendum ligandi, atque solvendi Pontificium super omnes. Verumtamen ne videremur opus divinae providentiae impedire, aut nollemus voluntatem nostram suo beneplacito conformare, ac ne corda electorum concordia per disensum nostrum ad discordiam verteremus, voluntatibus tandem acquievimus eorumdem, submittentes nostros impotentes humeros ad portandum: non quod de aliqua nostra virtute fiduciam habeamus, sed quia speramus in illo, qui confidentes in se non deserit, imo propitius adest eis auxiliis opportunis, qui Ecclesiam Sponsam suam de sublimi Coeli Solio intuetur misericorditer, & tuetur; ac pietatis suae beneficiis non desinit exaltare.

§. 5. Vestris igitur, & aliorum suffragiis propter imperfectionem nostram plurimum indigentes, Universitatem vestram fiducialiter requirimus, & attentius exhortamur, quatenus assidua nos apud Deum intercessione juvetis, solventes pro nostro auxilio linguas in preces, & in orationes labia exercentes, humilitatem nostram sibi affectuosis supplicationibus commendando, & deprecationibus penes ipsum instanti devotis, ut super nos imbrem gratiae suae pluatur, & rorem solite benignitatis infundatur, quod actus nostros dirigentes ad ipsum Ecclesiam suam, quam nobis committere voluit, salubriter regere, ac de universo ipsius grege, vigilantiae nostrae credito, curam gerere debitam, sicut expedit, valeamus. Nos vero firmiter in animo gerimus vobis, & vestris Ecclesiae benignis adeste praesidiis, vestrumque profectum condignis favoribus procurare.

Datum Viterbii mense Septembris Pontificatus nostri anno primo.

II.

Approbatio Ordinis Militiae Beatae Mariae Virginis Gloriosae sub Regulari Observantia Beati Augustini.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

§. 1. SOL ille verus perpetuo fulgore coruscans, lux quidem clarissima summae lucis, & fons luminis defectum, vel immutationem penitus nescientis, fidelium corda in hac ima, & caliginosa valle sub carnis mole degentium in infusione invisibili suae admirabilis claritatis illustrat, & saepe nobiles, & potentes micantioribus contingens radiis, in eorum mentes lucem ingerit potiorem: per quam iidem intuitu perspicaciori sublimis contemplantes altiora, liberius comprehendunt, & celsiora etiam de his subtilius eligunt, & ardentius amplectuntur: adeo quod, & ad suam gustum, & amorem coelestium alios suo salutari exemplo vehementer animant, & inducunt.

§. 2. Hac siquidem luce profusi nobiles Viri

Ac se non nisi invito tantum onus suscepisse.

Omnes ut pro ipso ad Deum orent, precantur.

Dat. mense Septembris Pont. An. I.

Ex Regesto Vatic.

Presentium.

Lodderengus de Andalo, Graumons de Cazanimicis Cives Bononienfes, Sclanca Civis Reginus, Raynerius de Adeldardis Civis Mutinens, & alii plures de Civitatibus eorumdem, qui huius saeculi spiritus vanitatis in otio dulcis contemplationis divinis perseveranter vacare laudibus ferventi spiritu appetunt; Nobis devote, ac humiliter supplicarunt, ut eis, & omnibus inclytum Christo cum ipsis cupientibus impendere famulatum aliquam certam Regulam, seu vivendi regulariter formulam specialem, sub cuius observantia salubri virtutum Domino magis placere valeant, statuere, ac condere curarem.

§. 3. Nos itaque piis eorum supplicationibus, & salubribus desideriis favorabiliter annuentes, infrascriptam Regulam studiose compositam, praefatis nobilibus, omnibusque illam profiteri, & sub ipsa divinis omnino se beneplacitis dedicare volentibus, de fratrum nostrorum consilio perpetuis temporibus observandam: quam utique Regulam appellari volumus Ordinem Militiae Beatae Mariae Virginis Gloriosae, ut qui professi fuerint hanc regulam, tamquam speciali, & perpetuo designato ordine nuncupentur, videlicet Fratres Ordinis Militiae Beatae Mariae Virginis Gloriosae.

§. 4. Regula vero talis est: Fratres, Milites, Clerici, & Laici, qui in Conventibus, seu Conventualibus Ecclesiis dicti Ordinis fuerint, Professionem Regularem faciant secundum Regulam Beati Augustini, prout in forma inferius adnotata expressum esse dignoscitur: vivant sub obedientia Praelati sui in omnimoda castitate, & in habitu honesto, & in aliis etiam honestatibus eis competentibus: infrascriptum modum jejunandi, & cibarium usum observent, & propriam a se studeant abdicare. Non vadat aliquis sine socio Fratre, vel Religiosa Persona, videlicet ipsius Ordinis de loco ad locum, neque septa Monasterii sui absque licentia sui Prioris egredi quoquo modo praesumat. Omnes simul in communi Dormitorio jaceant, & in communi Refectorio comedant: Infirmis, & Hospitalibus, ac etiam laborantibus dumtaxat exceptis, qui remaneant in provisione Prioris, seu eorum Praelati.

§. 5. Possint etiam Clerici Fratres praeter Mantellum, & Guascapum habere Cappam clausam de camelino, vel de alio panno grisei coloris, illaque uti, quando voluerint: Clerici autem Camisia de panno lineo, aut Guarnello albo, vel superpellicis, & Cappa clausa utantur: quibus etiam liceat pro loco, & tempore uti superpellicis sine Cappa.

§. 6. Si quis ergo voluerit hanc vitam eligere, & fuerit idoneus, recipiatur in Ordine de Praelati licentia Generalis, vel ejus, cui Generalis ipse super hoc commiserit vices suas, Fratrum loci illius, in quo recipi debet, vel maioris partis eorum requisito, & habito consilio, & assensu. Nullus recipiatur in Ordine, qui sit, vel habeatur quomodolibet de haeretica pravitate suspectus, aut qui sit a re alieno gravatus, vel qui aliqua de bonis alienis habeat acquisita per usurariam pravitatem, aut per alium illicitum, vel injustum modum, per se, vel per illum, cui ex testamento, vel ab intestato successit, nisi prius restituerit, quod sic illicite, ac iniuste accepit

A quibus hac fuerit instituta Militia, pro qua Regula a Papa petita.

Nomen Militiae qualis Regula.

Regularem Vestitum.

De recipiendis in Ordine.

cepit, & habet aut plenam, & sufficientem securitatem satisfaciendi de his Generali Priori, vel Praelato duxerit exhibendam.

§. 7. Huiusmodi autem modus, & forma circa receptionem Conventualium Fratrum, Clericorum, & Laicorum firmiter observetur. Recipiendus vero probationis habeat unum annum, quo finito, secundum subscriptam formam professionem faciat, & ad obedientiam admittatur. Forma autem talis est: Ego Frater N. promitto Deo, & Beatae Mariae semper Virgini in manibus N. Prioris, vel Praelati, & tibi N. modo Priori, sive Praelato, tuisque Successoribus canonice intrantibus obedientiam secundum Regulam Beati Augustini, servata tamen forma institutionis vitae Fratrum Ordinis Militiae Beatae Mariae Virginis Gloriosae eidem Ordini, ac Fratribus a Sanctissimo Patre Domino Urbano Papa Quarto tradita, & concessa.

§. 8. Nulli autem liceat ab huiusmodi Ordine, seu Religione exire, nisi forsitan ad arctiorem Ordinem, seu Religionem, petita tamen a Generali Praelato licentia voluerit se transferre.

§. 9. Fratres Milites, qui in Conventibus commorantur habeant tunicam interiorem de panno lanceo albo, vel pignolato, super qua uti possint Guarnatia similis coloris, aut de camelino, seu alio panno coloris grisei. Habeant etiam de panno huiusmodi grisei coloris, vel de camelino, vel albo colore Mantellum, & hi qui voluerint uti caputiis, habeant illa, dummodo sint de panno albo, aut de panno grisei coloris, seu de camelino. Quando vero equitant Guascapis grisei coloris uti valeant. Manicas autem Tunicarum, & Supertunicarum clausas portent, calcamentis utantur honestis, non curiosis, nec sculptis cum ferreto, seu alias Chirotecas simplices de corio, aut de lana pollint habere, ac illis uti ubique, praeterquam in Monasterio, & Ecclesiis: Habeant quoque corrigias de corio non manubriatas, & pelibus tantum agnoscant utantur. Habeant insuper scuta & galeas, sellas & alia insignia militaria albi coloris cum Cruce rubea, & duabus stellis similiter rubeis; Utraque vero stella sit super utrumque brachium Crucis, una videlicet a dextero latere, & alia a sinistro. Frena Equorum suorum, non sint deaurata, vel deargentata, sed simplicia tantum, & habeant de ferro calcaria nullatenus deaurata, vel deargentata.

§. 10. Liceat autem eis arma portare pro defensione Catholicae Fidei, & Ecclesiasticae libertatis, cum eis per Romanam Ecclesiam fuerit specialiter demandatum, pro sedandis etiam tumultibus Civitatum arma protegentia tantum de sui Diocesis licentia portare valeant, & in manu virgam ligneam sine ferro. Caveant tamen, quod ad favorem, vel injuriam aliquorum huiusmodi licentiam non extendant. In locis vero dubiis, & propter viarum pericula, possint ob rationabilem causam de sui Majoris, sive Praelati voluntate defensionis arma occulte deferre.

§. 11. Jejunent Fratres in omnibus jejunis ab Ecclesia institutis, videlicet in majori quadragesima, in quatuor temporibus, in vigiliis Assumptionis Beatae Mariae Virginis, & Apostolorum, exceptis vigiliis Beatorum Jacobi, & Philippi. In vigiliis quoque festivitatum om-

nium Sanctorum, Sancti Laurentii, & Beati Joannis Baptista. In quadragesima Sancti Martini jejunent quarta, & sexta feria juslibet septimanae, usque ad primam Dominicam de Adventu, ac deinde jejunent singulis diebus, usque ad festum Natalis Domini; in quibus utique diebus cibis quadragesimalibus semper utantur. Occasione vero infirmitatis, aut aliquis alterius necessitatis non teneantur Fratres ad jejunium corporalem: in illis autem jejunis, quae ab Ecclesia instituta non sunt occasione laboris, seu debilitatis, vel minutionis, aut aliquis solemnitatis, seu ex alia iusta causa possint Praelatus cum Fratribus dispensare.

§. 12. Nullo vero tempore die Lunae, aut die Mercurii carnes comedantur a Fratribus in Conventu, nisi forte Nativitatis Domini, aut alia solemnitas festivitas occurreret tali die, in die Sabbato a carnibus, & lardo, & sagmine abstineant omnino, nec utantur Fratres sexta feria ovis, vel lactiniis, nisi Prior, sive Praelatus ex aliqua iusta causa super hoc viderit fore cum aliquibus dispensandum.

§. 13. Clerici divina officia studeant celebrare: alii vero Fratres, qui non sunt Clerici, & scilicet legere, dicant si voluerint Officium Beatae Mariae Virginis, alioquin tam illi, quam illi, qui legere nesciunt, dicant pro matutinis duodecim Pater Noster cum totidem Ave Maria, & pro vespertinis similiter dicant totidem. Pro quolibet vero aliarum horarum, scilicet Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio dicant septem Pater Noster, & septies Ave Maria, & omnes Fratres Missam audiant, si commode poterunt omni die.

§. 14. Et cum peccata in Confessione laventur, omnes Fratres studeant confiteri frequenter, & pure, ac ter ad minus in anno, videlicet in festivitatis Natalis, & Resurrectionis Domini, ac Pentecostes Eucharistiam, scilicet Corpus Domini Nostri Jesu Christi, facta prius generali confessione cum omni devotione recipiant, nisi forte aliquis de sui Praelati licentia ex aliqua iusta causa hoc duxerit differendum.

§. 15. Caveant omnes Fratres ne vadant ad convivia Militum, seu aliarum secularium Personarum, aut ad nuptias, seu ad aliqua spectacula inhonesta, Histrionibus non donent aliquid, nec a suis familiaribus donari faciant: in Triviis, aut Porticibus more secularium in colloquiis non morentur, quoniam ex hoc religiose vitae honestas, & fama possent non modicum denigrari.

§. 16. Non recipiant Officia publica, scilicet Potestarias Civitatum, vel Castrorum, aliorumve Locorum, aut aliud officium, quod pertineat ad Commune, nec associent aliquos aliquorum locorum regimina exercentes, non sint de consilio Civitatum, seu aliquorum aliorum locorum, aut partium aliquarum in eisdem Civitatibus, vel Locis sibi invicem adversantium, nec cant ad huiusmodi consilia, nisi pro negotio Fidei, vel ecclesiasticae libertatis, aut pro bono pacis, seu pro aliis operibus pietatis, vel mandato Sedis Apostolicae speciali, nullum Potestatum, seu Rectoribus Civitatum, seu Locorum quorumcumque aliorum exhibent juramentum, & a quocumque alio iura-

Quanto cum eis, & a quibus disponendum.

De Cibis.

De celebratione divinarum Officiorum per Clericos, & Oratione Fratrum.

De Confessione, & Communione.

Quae ab illis sint fugienda.

Tempus Probationis.

Professionis facienda formula.

Nemini nisi ad arctiorem Ordinem patet transire.

Fratrum Conventualium Vestibus.

Arma militaria, & insignia.

Quando liceat armorum delatio.

De Jejunis.

De Electione Prioris Conventualis.

mento quantum cum Deo poterunt, studeant abstinere.

§.17. Electio Conventualis Prælati spectet ad Fratres Conventuales tantum, qui facta professione in Conventibus commorentur, nec possint ipse Conventualis, vel Generalis Prælati, aut Fratres aliqui Conventuales, aut alii vendere, distrahere, donare, permutare, aut alias quomodolibet alienare, vel pignori obligare quidquam de possessionibus Ecclesiarum, suarum, seu etiam de mobilibus in dispendium Conventus, vel Ordinis, neque contrahere debita onerosa sine licentia Capituli generalis, in quo utique Capitulo singulis annis fiat super his per Generalem, & Diffinitores ipsius inquisitio specialis, nec possit Generalis in Ordine, nisi cum Fratribus in ipso Capitulo generali convenientibus, & Conventualis in Conventu suo, nisi de Fratrum ejusdem Conventus, aut majoris partis ipsorum consilio, & assensu facere, vel edere aliquod Statutum generale, seu præceptum.

§.18. Singulis autem annis fiat generale Capitulum, & in ipso Capitulo diffiniatur de alio Capitulo celebrando anno sequenti, nisi hoc ex aliqua justa causa fuerit differendum, & in ipso Capitulo possit Generalis Prælati cum consilio, & assensu Fratrum ibidem convenientium, vel majoris partis ipsorum Constitutiones condere, & mutare conditas, & addere, minuere, corrigere in ipsis, & interpretari easdem, dummodo in his nihil fiat, quod sit contra Sedem Apostolicam, vel regularibus obviet institutis, & quicquid ab eodem Generali Prælati taliter factum fuerit, ab omnibus Fratribus Ordinis in violabiliter observetur.

§.19. Fratres prædicti Ordinis conjugati, & alii, qui in domibus propriis voluerint commorari, promissionem faciant secundum formam inferius adnotatam, vivant sub obedientia Prælatorum suorum salvo jure Matrimonii contracti, aut etiam contrahendi, & in conjugali, vel perpetua castitate, si non habentes Uxores sine Uxoribus voluerint permanere. In jejunandi modo, & in habitu honesto, & in aliis etiam honestatibus eis competentibus, prout inferius in his, quæ ad eos pertinent, continetur.

§.20. Possint hujusmodi Fratres præter Mantellum, & Guascapum Ordinis habere Cappam clausam de panno grisei coloris, aut etiam de camelino.

§.21. Si quis ergo Conjugatus, seu alius voluerit hanc eligere vitam, & fuerit idoneus recipiatur in Ordine, de Prælati licentia Generalis aut ejus, cui idem Generalis super hoc commiserit vices suas requisito, & habito consilio, & assensu Fratrum loci illius, in quo fuerit moraturus, si Fratres inibi fuerint, & observetur, alias circa receptionem ipsius totaliter modus, qui circa receptionem Fratrum Conventualium superius est expressus.

§.22. Recipiendus vero probationis habeat annum, quo finito, promissionem faciat secundum subscriptam formam, & ad obedientiam, admittatur. Forma autem promissionis hujusmodi Fratrum, qui in propriis domibus commorantur, talis est = Ego Frater . . . promitto Deo, & Beate Mariæ semper Virgini obedientiam in manibus N. Prioris, sive Prælati, & tibi

Capitulum generale in quibus annis celebrandum, & que in eo agenda.

De Fratribus conjugatis.

Eorum habitus.

Modus eos recipiendi.

Forma Professionis.

N. Priori, sive Prælati, tuisque Successoribus canonicè intrantibus secundum formam Institutionis Vitæ Fratrum Ordinis Militiæ Beate Mariæ Virginis Gloriosæ eisdem Ordini, ac Fratribus a Sanctissimo Patre Domino Urbano Papa Quarto traditam, & concessam salvo jure matrimonio, in quo sum, vel in quo ero.

§.23. Nulli autem ab hujusmodi Ordine, seu Religione exire liceat, nisi forsitan voluerit ad arctiorem Ordinem, petita tamen a Generali licentia se transferre.

§.24. Induantur hujusmodi Fratres conjugati, & alii, qui in domibus propriis commorantur, & utantur cæteris, prout superius in Capitulo de habitu Conventualium continetur, quod Capitulum sic incipit: Fratres Milites, qui in Conventibus commorantur, habeant Tunica &c. hoc tantum adjecto, quod possint habere, & ubique, si voluerint portare Guascapum de camelino, seu de alio panno grisei coloris.

§.25. Jejunent hujusmodi Fratres secundum formam jejunii superius traditam Fratribus Conventualibus in præmissis Capitulo, quod sic incipit: Jejunent Fratres in omnibus jejniis &c. & observetur ab eis totaliter quicquid in ipso Capitulo, tam circa jejunium, & abstinentiam, quam circa horas nocturnas, & diurnas dicendas ab eis, & etiam circa audiendam Missam, & Confessiones faciendas, & receptionem Corporis Christi. Observetur quoque ab eis firmiter, & totaliter quicquid in præscripto Capitulo, quod sic incipit: Caveant omnes Fratres ne vadant ad Convivia Militum continetur. Liceat tamen eis in die Lunæ comedere carnes, sed fani Fratres die Mercurii carnibus non utantur, nisi forte Nativitatis Domini, aut alia solemnitas festivitas occurreret tali die, nec aliquis hujusmodi Fratrum per Civitatem, aut per alium locum solus incedat, sed habeat secum alium Fratrem ejusdem Ordinis, aut alium honestum Socium, scilicet hominem bonæ famæ de Domo sua ad Ecclesiam, & ad Agros suos sine socio possit ire, petita, & obtenta licentia sui Prælati.

§.26. Semel, vel bis in mense secundum beneplacitum sui Prælati conveniant hujusmodi Fratres cum Conventualibus in Domo Conventuali, si sit in Civitate, vel Castro, aut alio loco ubi ipsi degunt, sive in eadem Diocesi ad audiendum verbum Dei, & ad tractandum de his, quæ ad honestatem status sui viderint expedire, nisi Prælati hoc ex aliqua justa causa duxerit differendum, verumtamen ad morandum in Conventibus, vel ubi extra Domos suas compelli non possint, sed ad conveniendum pro audiendo verbo Dei, & pro habendo tractatu de his, quæ ad honestatem status sui pertinent, & etiam ad eundem ad Capitula Generalia valeant coartari, possint etiam si voluerint in majori, & Sancti Martini quadragesimis in quatuor temporibus, & in vigiliis festivitatum principalium, & in eisdem festivitatis esse cum Fratribus in Conventu, Choro, & in Refectorio, & in Capitulo loci suæ Civitatis, aut Diocesis ejusdem.

§.27. Si qui hujusmodi Fratrum, qui in domibus suis vivunt voluerint Conventuales effici, & professionem facere regularem juxta formam Beati Augustini superius adnotatam sine contradictione aliqua recipiantur in alio Conventu

Eorum habitus.

Jejuniis, & Orantibus.

Cibi.

Die in mense in Conventibus conveniant, ad audiendum verbum Dei.

Ex his, qui Regulares fieri volunt recipiendi.

Vestes Uxoriarum Fratrum.

Fratres uxorati subfratres Episcoporum.

De Generali Prælati electione.

De vocabulis Capituli.

Visitatio quolibet anno peragenda.

ventu secundum beneplacitum Generalis Prælati. Hoc autem in uxoratis locum habeat, postquam Uxores eorum mortuæ fuerint, aut Religione intraverint, seu fuerint in tali ætate constituta, quod de ipsis, si in seculo remanserint, aliqua non possit haberi suspicio, vel postquam egerint uxores liberam super hoc concesserint licentiam viris suis, in quibus uxoratis, seu conjugatis cum in Conventibus recipi voluerint, quoad Uxores forma juris totaliter observetur.

§.28. Uxores hujusmodi Fratrum induantur vestibus de camelino, vel de alio panno grisei, vel albi coloris. In optione tamen ipsarum sit habere unam, vel plures ex prædictis coloribus in vestibus suis, dummodo vel Tunice, vel Supertunicalia, vel Mantelli unius tantum ex coloribus præmissis existant, pellibus utantur agnibus, & habeant bindas, aut ligaturas simplices, nec indecenter coloratas, ad quod teneantur omnino, postquam Martis suis professionem facientibus, ut supra dictum est, præta bunt assensum.

§.29. Hujusmodi autem Fratres uxorati, & alii, qui in suis domibus morantur in omnibus, & per omnia subint propriis Episcopis, & aliis Prælati Ecclesiasticis, sicut prius.

§.30. Generalis Prælati hujus Ordinis eligatur in Capitulo generali a Fratribus tam Conventualibus, quam aliis, qui morantur extra Conventum, & ex Fratribus Militibus tantum, qui facta professione morantur in Monasterio assumatur, cujus electio præferatur Romano Pontifici confirmanda, ille qui electus fuerit ab omnibus Fratribus dicti Capituli, vel a majori parte ipsorum post confirmationem electionis suæ ab Apostolica Sede obtentam pro Generali Prælati ipsius Ordinis habeatur, ac ceteri Fratres ejusdem Ordinis teneantur ex tunc ei firmiter obedire in his, quæ promiserunt se altissimo servaturos.

§.31. Ad hujus autem Generale Capitulum cum fuerit celebrandum mittantur duo Fratres de quolibet loco dicti Ordinis, aut de qualibet Civitate electi a Conventualibus, & ab aliis Fratribus, qui in Civitatibus, aut locis aliis illius Diocesis, in qua situs est locus Conventualis, in propriis domibus commorantur.

§.32. Singulis annis visitentur Fratres omnes tam Conventuales, quam alii in singulis locis eorum per Generalem Prælatum, vel per aliquem alium dicti Ordinis, secundum quod eidem Generali melius videbitur expedire; Generalis vero, & illi qui præerunt Fratribus ipsius Ordinis in singulis locis sollicite vigilent, & attendant qualiter iidem Fratres ea, quæ altissimi no promiserunt, & qualiter hujusmodi Regulam observare procurant: vigilent etiam, & attendant qualiter Fratres ipsi de bono in melius semper proficiant, & qualiter negligentes, & delinquentes corripiantur, & provideant taliter circa eos, quod ex hujusmodi Religione odor bonæ vitæ proveniat, & sanctitatis exemplum. Provideant insuper ne per scandala, & insolentias aliquorum ceteri ejusdem Ordinis Fratres possint quomodolibet infamari. Ne vero Prælati, vel Majores dicti Ordinis voluntate pro lege utantur in corripiendis excessibus subditorum, siquidem excessus aliquorum graves, & no-

Bull. Rom. Tom. III.

torii fuerint, circa correctionem eorum requirant, & habeant Fratrum suorum seniorum, & graviorum consilium, & assensum, ut juxta modum culparum possit convenienter correctionis remedium adhiberi. In aliquibus Statutis, & Ordinationibus dicti Ordinis, exceptis his, quæ continentur in præscripta forma professionis, & obedientiæ, aliisque quorum transgressio obligatoria est ad culpam, non obligentur Fratres ad poenam mortalis peccati, sed solum ad poenam correctionis, & disciplinae, dummodo parati sint pro negligentia, & transgressione eorum, quæ in hujusmodi Regula continentur, satisfactionem eis injunctam humiliter suscipere, ac obedierint, & efficaciter a simplice, cooperante ipsius gratia Domini, & Redemptoris Nostri Jesu Christi, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat Deus per omnia secula seculorum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere &c. Datum Viterbii decimo Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno primo.

In Statutis Ordinis Fratres ad correctionem tantum obligantur.

Die die 23. Dec. 1261. Pont. Anl.

Canonizatio Sancti Richardi Episcopi Cicestren. in Anglia, ejusque relatio in numerum Sanctorum Confessorum, cum institutione Festivitatis, pro die tertii mensis Aprilis.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Ven. fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Prepositis, Archipresbyteris, & aliis Ecclesiarum Prælati, ad quos litteræ istæ pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EXultet Angelica turba Coelorum, exultent divina mysteria, summi namque Regis victoria, & salutaris suæ passionis effectus in humani relucet generis creatura. Exultent in Gloria Sancti, & in suis latentur cubilibus, de novo Coeli concive, qui habitator dudum domus luteæ terrenum fundamentum habentis, post carnem cum vitis, Mundam cum delictis superatos, post habitum de hoste antiquo triumphum, corporis ergastulo resolutio, factus compatriota coelestium, coelesti quietis in patria, sydereas incolit mansiones. Exultet Mater Ecclesia novæ prolis fecunditate jucunda, cujus meritis fidem Catholicam supra firmam petram stabili firmitate firmatam, claris inspicit clare prodigiis, & signis insignibus insigniri, quibus fallaces hereticorum confutantur fallaciæ, Judæorum confunditur obstinata protervia, inexcusabilis ignorantia paganorum, omni prorsus excusationis velamento frangatur. Anglia, prorumpat in jubulum, & celebri memoria se virum produxisse meditetur angelicum, confortem gloriæ Angelorum. Exultet, & gaudeat Cicestren. Ecclesia, quæ tantum meruit habere Pastorem, qui eam vivus salutaribus insituit monitis, laudabilibus instruxit exemplis, moriens favore munit apud homines, intercessionibus protegit apud Deum. Gaudens igitur, & exultans cum jucunditate, commemoret se illum

Proemium.

E e e lum

Ium in terris habuisse patronum, cujus in celo patrocinio communitur. Plaudant, & jubilent profusus cuncti Christicole gaudis, dum palliones hujus seculi, ad eternam considerant gloriam proficisse, ut temporalibus poenis affecti, æternis gaudiis potiantur, dum mundi, mundanorumque contemptum, ad æternæ hereditatis participium convalescere intuentur, ut terrena spernentes, superna participant, & fiant Christi Domini coheredes. Plaudant itaque manibus, exultationis voce jubilent, plausus exultet operum, jubilet vox psalmodum, piis plaudant manus operibus, orationum devota tripudia voces sonent, resonent cymbala bene sonantia, labia cordi concinna. Concors concrepet harmonia, cor amet, lingua clamet, manus operetur instanter. Latè diem agant lætitiæ, plebs, & Clerus ex immensitate gratiæ, mensuram laudis, & lætitiæ metiantur. Laudent igitur Dominum secundum multitudinem infinitæ suæ magnitudinis sine fine.

B. Richardi encomium.

§.1. Laudent eum in venerandæ memoriæ B. Richardo quondam Episcopo Cicestren, mirabilem, quem ipse sua immensa bonitate, virtutum operatione mirificans, & gratia sanctorum, sic immensis illustravit miraculis, quod in diversitate graduum sui status, in gratia, & gloria gradatim ascendit. In subjectionis namque statu quasi stella matutina promicuit in medio nebulæ, dum in ipsa juvenilis ætatis ignorantia, innocentie firmato vestigio, imitando vixit exemplo. In Prelationis gradu quasi luna in diebus suis plena resplendit, potius de virtutum crescentium meritis incrementa suscipiens, quam de auctæ gloria dignitatis. Post felicem vero transitum de hac vita, quasi Sol refulgens, sic ipse in Templo Dei resulsit, dum signis evidentibus, quasi radiantibus Solis radiis coruscavit. Felix principium, feliciori continuatum, medio, felicissimo meruit sine concludi, cujus vitæ talis exitus debebatur. Sic debuit ei largitor honorum omnium, presentis curricula vite decurrere, ut mundo moriens, ipsi Deo feliciter vivere mereretur. Cujus vitam, per quam verè vitis palmes effluens, vivit æterna plantatus in vita. Cujus processum, per quem sibi ad cœlesti palatium misericordiarum Pater paravit accessum, cujus miranda miracula, quibus miraculose per ipsius merita dominantiam Dominus suam mirificavit Ecclesiam, ad suæ laudis præconium, ad instruendum novis propugnaculis Christianæ Religionis ædificium, ad præsentium, & futurorum instructionem, & gaudium, grato compendio gratia divina favente sermone, compendiosus sermo perstringet.

§.2. Hic nempe a primævæ juventutis suæ primitiis, Ducis illius Ducatu deductus, illius Regis rectus, & directus regimine, in cujus cellaria ipsum sequens, ipsi obsequens, semper optavit anxius, & tandem obtinuit, ut credimus firmiter, gloriosius introduci. Vacans studiose virtutibus, virtutum Domino votive reddidit vota sua omnia; quæ juvenilis ætas perniciosè solet amplecti, velut in annosa jam constitutus ætate, discretæ maturitate devitans. Continentie studuit, adolescentie, ac juventutis vias incertas, adeo impolluto nixu calle transire, quod famam suam ab omni contagii carnalis infamia servavit illæsam.

Ejus virtutes in juventute.

Celibatium, servat.

§.3. Quin etiam a fratre primogenito per grati obsequii ejus inducto gratiam, non seducto per alicujus calliditatis astutiam, cum oblatione cedendi patrimonii, quod secundum morem patriæ idem frater totaliter obtinebat, invitatus ad conjugale cujusdam nobilis puellæ consortium, Mundi hujus corde mundo immundis declinatis illecebris, ut in sortem Domini cederet, cessit hujusmodi cessioni, & animam suam firmo proposito cœlesti Sponso desponsas, sponsæ terrene sponsalia sponte sprevit, ad castitatis aspirans privilegium, non execrans carnalis matrimonii Sacramentum. O negotiatio provida, o utilis & ingeniosa mercatio, terrena pro cœlestibus commutavit, transitoria pro mansuris, temporalia pro æternis. Contempsit temporale patrimonium, ut particeps fieret hereditatis æternæ, Carnalis conjugii voluptates appetentibus anxias, fatietatis penitudine plenas, abhorruit, ut immaculati thori delicias, desiderantibus suaves, & placidas, fruentibus gratas, & avidas obtineret.

In patrem, sollicitudinis & B. Edmundo Cantuarien, vocatus quam bene se gesserit.

§.4. Et ut eo plenus in incepta negotiatione proficeret, quo uberius scientia, & virtutibus impleretur, impendit studio sollicitas operas, virtutibus se virtuosè devovit. Et quia vas novum, animum scilicet peccatorum maculis non infectum, vero attulit Elyseo, ipse sapientiæ sal misit in illud, ipsumque virtutibus, ac famæ nitentis oleo adeo secunda vitæ, quod proficiens præceptoris suis, in litterarum scientia, in tantum virtutibus profecit & fama, quod inter ceteros, imo cum ceteris, B. Edmundo tunc Cantuarien. Archiepiscopus, currens in scientie suæ præconio, & laudabilis conversationis odore, ipsum in participem singularis familiaritatis, & ad officium Cancellariæ Cantuarien, assumptum. Cumque datam illi a Domino gratiam, plenior exolveret familiaris experientia, quam vulgaris fama promiserat, circa totius Archiepiscopatus administrationem ipsius ministerio utebatur. Ipsum suam dexteram reputabat, fidem sui pectus consilii, fidelem ministrum Justitiæ, ac eruditam linguam fructuose doctrinæ. In his autem, & aliis inferioribus administrationibus suæ curæ commisit, Vir Dei divina ipsum proficiente gratia, taliter ministravit, quod in veracitate sermonis, censura justitiæ, mansuetudinis lenitate, humilitatis cultu, omnibus se amabilem exhibuit, omnibus utilem, pauperes auxilio, divites consilio refovendo, in iis, quasi stella matutina resplendens, suis crescentibus meritis in plenæ lætæ claritatem excrevit. Licet enim soleant interdum virtutes tepescere, & otio cedere, desideratæ dignitatis culmine accedente, dum student aliqui vivere quietius, & persistant in optata, & obtenta dignitate diutius, in isto tamen, cum altioris gradus incremento, creverunt.

In Episcopatu Cicestren, qualis.

§.6. Ipse namque vocatus ad regimen Ecclesiæ Cicestren, factus est solito longe magis vigil ad curam, non segnis ad opus, suavis ad mores. Ex tunc ei fuit pauperum cura major, habitus abjectior, gestus, & affectus humilior. Ex tunc ipse in persecutionem perpulsionem fortior, in libertatis Ecclesiasticæ defensione constantior, in justitiæ censura inflexibilior, in oratione ferventior, in elemosynarum largitione profusior, in proprii corporis castigatione rigidior, di-

Ejus vigiliæ.

Fe carnis maceratio.

disciplinæ in observantia disciplina, in carnis, & spiritus lætæ prudentior. Horum colloctatione frequenter in ipsa lætatis, prudenter attendit, studuit lucrari prudenter, carnem coegit servare spiritui, abjecit ancillam & filium ejus, carnem & carnis incentiva prosternens vigiliis, quas spreto cubili pervigil observabat, refocillavit spiritum, pavit jejuniis, multa orationum assiduitate nutrit. O virum industrium, o circumspiciti athletæ prudentiam. Carni arma, debilitationis imposuit, ut armis fortitudinis spiritus armaretur. Illi dedit arma terrena, ut spiritus arma cœlestia commodius toleraret. Ut enim carnis carie caute careret effectum, vere Mardocheus effectus, ipseus & nomen, & omen assumpsit, dum nominis interpretationem implevit, impudentis carnis factus amara contritio, & ipsam amare conterens impudentem. Posuit enim vestimentum ejus cilicium, & ipsius timulos corrigia ligneis, & ferreis pungente stimulis se nudum comprimendo prepressit, loricaque superinduens, arma macerationis adjecit. O pugnantis cauta sagacitas, sagaxque cautela, o dolus bonus in hostem. Sic amavit adversarium, ut armis debilitaret armatum, cum debilitato secure confliget, in conflictu quietius vinceret, de armato virtuosius victoriam obtineret. Hæc miranda, hæc laudanda belli victoria, non in exercitus multitudine, sed de celo veniens fortitudo. Hoc opus illius, in cujus conspectu non est differentia in multis liberare, vel paucis. Hoc opus illius, qui docuit lucernam accensam non poni sub modio, sed candelabro superponi. Hoc illius opus, qui quod verbo docuit, opere in B. Richardo complevit. Ipse enim pater luminum, qui edidit per tenebras mundi hujus in suo lumine ambulare, in ipso meritorum lucernam accendit, ipse illam candelabro mirabilium operum superimposuit, ut per clara merita, quasi Luna resplendens, tandem per miraculorum evidentiam, in Solis fulgorem proficeret, & quasi Sol in Templo Christianæ Fidei resfulgeret, nec laterent in abditis tanta opera claritatis, quæ idem summus opifex per eum non solum cum ipso regnantem, sed etiam adhuc, licet præter carnem, tamen in carne viventem, dignatus est mirabiliter operari, patientibus ad beneficium: videntibus & audientibus, admirandum imitationis exemplum, & proficiendi doctrinam. Quorum de multis aliqua, onerosè multitudinis vitandæ gratia, brevis series referabit.

Miracula nonnulla præter ad hæc vitæ.

Panis multiplicatus ad refectorem pauperum.

Horam mortis prædicit.

§.7. Quodam siquidem edulitatis tempore, ad ejusdem Beati Viri elemosynam inopinata concurrente inopum copia, panem qui ad novaginta refectorem pauperum, distributione solita extimatus, occurrentis multitudinis vix parti minimæ concurrebat in numero, vivus panis, qui de coelo descendit, ad ipsius benedictionem abundare fecit in tantum, quod præter extimationem astantium, refectis abunde fere tribus millibus pauperum, consuetas recipientium porciones de supernæ abundantia pietatis superabundaverunt partes, quæ secundum eandem distributionem, centum adhuc pauperes refecissent.

§.8. Hic resolutionis sui corporis tempore propinquante, per plures dies ante horam mortis certam, licet ipsa nihil incertius, facti sub-

secuta veritate dictum certificante, prædixit.

§.9. Post cujus transitum, corpus ipsius antea gravatum vigiliis, teræ duritia, in qua frequenter solebat decubare contractum, jejuniis maceratum, macerationibus multis afflictum, præter humanum morem, nitidissimum apparuit, ut probaretur pressuris talibus non oppressum, sed potius expoliturum.

Ejus mortui corporis palchritudo.

§.10. Ad ipsius invocationem, contractus cujus membra naturaliter gessui ministrantia, ita totaliter plurium annorum paralytis inveterata contraxerat, ut eisdem membris hujus ministerio ineptis redditis, nulla omnino daretur gradiendi facultas, ille cujus mira sunt opera, subito membris ipsis in solitam virtutem erectis, in liberi gressus libertatem erexit.

Paralyticum gressu reddidit.

§.11. Antiquatas fistulas plurium ossium, extractione concavas, & sine spe sanitatis stillantes saniem, ejusdem Sancti meritis, ulceribus etiam repente sanatis, divinæ pietatis affluentia desiccavit.

Fistulas desiccavit.

§.12. Tres mortuos, quorum unum currentis currus per medium rota compresserat, reliquos vero febris extinxerat, ille, qui mortem moriendo destruxit, precibus sub ejusdem portæ nomine inclinatus, suscitavit ad vitam.

Tres mortuos suscitavit.

§.13. Et quod non est prætereundum silentio, sed solemnè vulgandum gaudium, in humanum corpusculum è vestigio inhumandum, utpote de corpore matris natum exanime, de utero transferendum ad tumulum, ejus invocato nomine, animam viventem, animarum creator infundit.

Examiniatum natum vivificavit.

§.14. Sane iis, & aliis miris operibus Sancti hujus afluens sanctitatem, & Christianæ Fidei veritatem miraculorum lingua loquente, concurrunt undique populus, crevit devotio, laudatur Dominus de salutiferis gratiis, salutis auctori gratiæ referuntur. Invaluit super his fama communis, & celebris in auribus felicis record. Alexandri Papæ Prædecessoris nostri, de Anglorum tabernaculis vox exultationis & salutis intonuit. Ad ipsum charissimè in Christo filii nostri N. Regis illustris, Prælatorum, & aliorum Magnatum Angliæ, supplicationis humilis instans clamor ascendit, prædecessoris ipsius auctoritate, inquisitionem fieri super prædictis obtinuit. Nos, & fratres nostros, per Prælatos, Religiosos, Comites, Barones, & alios fide dignos in inquisitione ipsa probata veritas, & auctoritate nostra, primò per Ven. fratrem nostrum N. Episcopum Tusulan, ac demum per nos, & eosdem fratres diligentè examinatione discussa, de Sancti ejusdem vita mirabili, miraculis, & meritis gloriosis instruxit.

Alexander PP. super his inquiri mandavit.

§.15. Exultet itaque Cœlum laudibus, resulet terra gaudiis, & hujus Sancti solemnè lato concentu concinat populus Christianus. Molliatur duritia Judæorum, paganorum ignorantia instruat, sleant hæreses, hereticorum dolosa labia conticecant, nec moliantur amplius dolosa vulpecule religionis Christianæ segem caudis ignitis, & dolosis fraudibus demoli. Virtutem vereantur Ecclesiæ tanti, ac talis, & similium patronorum defensione munite, nec ipsorum præsumptuosâ temeritas de cætero in ipsam præsumat insidias, evidentium operum, & signorum propugnaculis tantis instruat, signis saltè evidentibus acquiescant,

Ecc 2 qui

qui in veri dogmatis testimonio non quiescunt. Operibus saltem credant, qui pertinaciter Evangelicæ doctrinæ non credunt. Avertantur ab errorum in viis, veritatis convertantur ad viam, ut in Domini veritate directi, rectus huius B. Viri vias fidei, & operis vestigiis investigent, ipsumque sequi studeant, qui ambulans in via immaculata, Domino fideliter ministravit.

§.16. Ceterum quia sicut de ipso pro certo tenet concepta ex his certa, & indubitata credulitas, Rex celestis sic eum honorari decrevit in Cælis, ut æternæ claritatis lumine quasi regis vestimentis amictus, & sempiternæ gloriæ diademate decoratus, sedî supernæ quietis insideat, decet ut nostro ministerio per omnem Christiani cultus ambitum vehiculo debite venerationis incedens, profusus per orbem gaudiis, & effusus undique laudibus honoretur in terris. Propter quod de fratrum eorundem, ac Prælatorum omnium, apud Sedem Apostolicam existentium, unanimi consilio, & concordia consensu, in Festo B. Vincentii undecimo Kalendas Februarii cum hostis humani generis, carnis, & mundi viciorum, Sanctorum Catalogo cum celebri gaudio duximus adscribendum.

§.17. Ideoque Universitati vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus tertia nonas Aprilis (quo oritur die ipsius Beatus spiritus de vitæ presentis exilio transivit ad patriam, & mundi huius egressus tenebras, ac luminis alyfsum ingressus, ad inaccessible lucem accessit, ipsam felix habitans, & habetur feliciter ab eadem) celebriter ejus festa celebra, modulatis vocibus & cordibus, annis singulis celebretis, & a vestris faciatis subditis celebrari, ut eundem gloriosum Confessorem, & inclytum venerantes in terris, sentiat intercessorem altissimum, & defensorem perpetuum in excelsis.

§.18. Ut autem ad venerabile sepulchrum ipsius, eo assuetius quo utilius, confluat populi multitudo, & colatur solemnius eiusdem Confessoris veneranda solemnitas, omnibus vere poenitentibus & confessis, qui cum devotione ad illud in die solemnitatis ipsius accesserint, ejus implorando suffragia, singulis annis quibus illuc venerint de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, auctoritate confisi, unum annum, & quadraginta dies de injunctis eis poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Viterbii decimo Kalendas Martii, Pontificatus nostri Anno primo.

Catalogo Sanctorum adscribitur.

Anniversaria ejus celebranda festivitas.

Ejus venerabilis sepulchri in multis locis conceditur.

Die die 10. Febr. 1261. Pont. An. 1.

IV.

Inquisitorum hereticæ pravitatis auctoritas, circa Processum & Examen Testium, observantiamque legum editarum contra Hereticos, & punitionem Prædicatorum, & aliorum ipsi Inquisitoribus inobedientium.

Leges ab Imperatore Friderico latas contra Hereticos confirmavit Innoc. PP. IV. Constit. II. hoc Tomo pag. 295. Leges autem alias contra eosdem sancit idem Innoc. Constit. XXVII. pag. 324. Constit. XL. pag. 345. easque declaravit Alexander IV. Constit. XIV. pag. 359. Constit. XLVI. pag. 389. & seqq.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum, Inquisitoribus hereticæ pravitatis in Lombardia, & Marchia Januensi deputatis auctoritate Apostolica, & in posterum deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Licet ex omnibus Mundi partibus, que Christiana religione censentur, tenemur ex officii nostri debito extirpare lethiferam pestem hereticæ pravitatis: in Italia tamen imminet nobis hæc sollicitudo propensius, ubi eandem pestem propter malitiam temporis, qui in detrimentum Fidei Catholice perversa genimina germinavit, ex vicinitate pensentis abundantius succrevisse.

§.1. Ut igitur Inquisitionis officium contra hereticos in Provincia Lombardiæ, videlicet in Bononia & Ferraria inclusive, usque ad ultimos fines superiorum partium ejusdem Provincie, ac Marchia Januensi, auctoritate Apostolica possit efficacius adimpleri: discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, in remissionem vobis peccaminum injungentes, quatenus in charitate Dei, hominum timore postposito, virtutem spiritus induentes, ex alto prædictum officium ubique infra præfatos limites, simul, vel separatim, aut singulariter prout negotii utilitas suadebit, sub mercedis æternæ, sic efficaciter prosequi, & exequi studeatis, ut per sollicitudinis vestre prudentiam, de prædictis Lombardia, & Marchia, radix iniquitatis hereticæ succidatur: & vinea Domini exterminatis vulpeculis, que perveris moribus demoluntur eandem, fructus afferat Catholice puritatis.

§.2. Si quos autem de pravitate prædicta culpabiles inveneritis, vel infectos, seu etiam infamatos, contra ipsos (nisi examinati absolute velint mandatis Ecclésiæ obedire) necnon & contra receptatores, defensores, & fautores eorum, juxta sanctiones canonicas, auctoritate Apostolica hominum metu, divino timori postposito procedatis.

§.3. Non obstantibus aliquibus litteris, ad quoscumque alios de Lombardia, & Marchia prædictis (exceptis locorum Diocesanis) super hujusmodi negotio ab Apostolica Sede directis, quarum deinceps ad inquisitiones hujusmodi faciendas nolumus auctoritate procedi, quinimo ne procedatur per illas districtius inhibemus. Nec prætextu commissionis specialiter eisdem Diocesanis super hoc factæ, vestros processus in eorundem Diocesanorum Civitatibus, & Diocesis, volumus impediri. Nec per hoc quod fidei negotium generaliter, in ipsis Lombardia, & Marchia vobis committimus, commissiones a

Cura servanda ita ab hereticis labo.

Loca Inquisitionibus assignata.

Contra culpabiles procedendum omnino.

Non obstantibus specialibus commissionibus, Diocesanorum, Processibus, &c.

præ-

præfata Sede Diocesanis eisdem factas, si forsitan illarum, seu etiam ordinaria velint auctoritate procedere, intendimus revocare. Verumtamen si auctoritate ordinaria, sive ex delegatione prædictæ Sedis, idem Diocesanis in hujusmodi negotio processerint, nequaquam volumus, vel per concursum processuum, vel alias quomodolibet, vestros impediri processus, quin Diocesanorum ipsorum processibus non obstantibus, in eodem negotio procedere libere valeatis.

§.4. Si vero aliqui ex prædictis, hereticæ labe penitus abjorata, redire voluerint ad Ecclesiasticam unitatem, eis juxta formam Ecclesiæ, absolutionis beneficium impendatis, & iungatis eisdem, quod injungi talibus consuevit, proviso solerter, ne simulata conversione redeant fraudulenter, & vos imo potius se ipsos fallentes, sub agni specie gerant lupum.

§.5. Quod si aliqui fuerint judicandi heretici, vel incarcerationis poena perpetue alicui pro hujusmodi crimine fuerit infligenda, ad id per vos de Diocesanorum, vel Vicariorum suorum, si ipsis Diocesanis absentibus presentes fuerint, consilio procedatur; ut in tante animadversionis judicio non postponenda Pontificum auctoritas intercedat.

§.6. Verum quia in tam gravi crimine, cum multa oportet cautela procedi, ut in reos, sine ullo proferatur errore duræ, ac dignæ severitatis ultionis, volumus & mandamus, ut vos vel illi, quos ad hoc duxeritis deputandos, in examinatione testium, quos recipi super crimine prædicto ipsumque contingentibus, oportuerit adhibeatis duas religiosas, & discretas personas, in quarum presentia, per publicam, si commode potest haberi, personam, aut per duos viros idoneos, fideliter eorundem depositiones testium conferantur.

§.7. Ad conscribendas quoque hujusmodi depositiones testium, & ad faciendum omnia, que in commissio vobis officio, ad scribendum, seu tabellionis officium pertinent, teneri districtè præcipimus, cum per vos, seu deputatos ad hoc a vobis requisiti fuerint, omnes, & singulos vestri Ordinis Fratres, qui dum essent in seculo hujusmodi tabellionatus officium habuissent, & exercuisse noscuntur, & illos etiam, quibus idem tabellionatus officium, ratione præfati negotii fidei, fuit a dicta Sede commissum, & in posterum committetur.

§.8. Concedentes hujusmodi Fratribus, necnon & aliis Religiosis quibuslibet, qui similiter dum essent in seculo, dictum tabellionatus officium habuerunt, & exercuerunt: quibuscumque etiam Clericis secularibus, officium ipsum habentibus, etiam si idem Fratres Religiosi, & Clerici, sint in Sacris Ordinibus constituti, exercendi libere officium ipsum, quo ad præmissa, non obstante aliquo contrario Statuto, Canonis, vel Ordinis quocumque vallato munimine, plenariam facultatem.

§.9. Quod si testibus, quos a vobis recipi, vel ab alio vice vestra super eodem crimine, examinari contigerit, ex publicatione nominum eorundem, videritis periculum imminere, ipsorum nomina non publice, sed secreta, coram aliquibus personis providis, & honestis, religiosi, & aliis ad hoc vocatis, de quorum consilio ad sententiam, vel condemnationem procedi

Redeuntis recipiendi.

Non puniendi vero heretici Diocesanis inconsultis.

Testes coram duobus personis examinandi.

Depositiones per Notarios conscribende.

Qui etiam Regulares, & Clerici esse possunt.

Testium nomina non publicanda.

volumus, exprimentur, & sic non obstante quod illis, contra quos hujusmodi testes deposuerint, eorum nomina non fuerint publicata, ad cognitionem Judicis instruendam, adhibeatur plena fides testium depositionibus eorundem.

§.10. Ut ergo commisi vobis officii debitum, utilius, & liberius exequamini, committendi citationes testium examinationes, cum hujusmodi crimine, ac ipsius circumstantiis duxeritis inquirendum, & denunciations sententiarum, quas in quoslibet hac de causa tuleritis accersendi quoque, prout expedierit peritos quoslibet, ut vobis in ferendis hujusmodi sententiis præbeant consilium opportunum, ac vobis assistant. Convocandi etiam Clerum & Populum Civitatum, Castellarum, aliorumque locorum, prout dicto negotio fidei videritis expedire.

§.11. Insuper, in dicto negotio, de plano, & absque Judiciorum, & Advocatorum strepitu, ac contra illos, quos in prædictis Lombardia, & Marchia Januensi in hæresos crimine commississe confiterit, licet ad alias partes se transferendos duxerint procedendi.

§.12. Necnon, faciendi observari inviolabiliter omnes Constitutiones Apostolicas, & Leges Imperiales per quondam Federicum olim Romanorum Imperatorem, tunc in devotione Romanæ Ecclesiæ persistentem Paduæ promulgatas adversus hujusmodi pestem hereticæ pravitatis. Necnon elargiendi viginti, vel quadraginta dierum Indulgentiarum, quotiens opportunum videritis, omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui ad vestram convocationem propter hoc faciendam, accesserint, plena sit vobis, & singulis vestrum presentium tenore facultas.

§.13. Vobis autem pro hujusmodi negotio laborantibus, illam peccatorum veniam indulgemus, que succurrentibus Terræ Sanctæ, in generali Concilio est concessa; sociis vero vestri Ordinis, & notariis vestris, qui una vobiscum in prosecutione hujusmodi negotii laborabunt, & omnibus, qui personaliter vobis assisterint in eodem negotio, & qui ad impugnandum hereticos, fautores, receptatores, & defensores eorum, vobis ex animo præstiterint consilium, auxilium, vel favorem, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, auctoritate confisi, tres annos de injunctis sibi poenitentis relaxamus. Et si qui ex his in prosecutione hujusmodi negotii forte decesserint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, plenam veniam indulgemus.

§.14. Compescendi præterea munitione præmissa, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, Prædicatores quæstuarios a prædicationis officio, quod ad ipsos nullatenus pertinet (quorum interest tantum charitativa subsidia, simpliciter petere, ac indulgentiam, si quam forte habent, exponere) liberam vobis, & singulis vestrum concedimus auctoritate præsentium facultatem.

§.15. Ceterum si forte, quod non credimus, aliqui cujuscumque conditionis, huic negotio vobis commissio se opponere, seu illud præsumperint aliquatenus impedire, ut non possit procedi in eodem: imo nisi requisiti, illud foverint, & juxta officium, & posse suum, singuli juverint studiose, contra eos tamquam contra hereticorum fautores, & defensores, secundum sanctiones

Ad consulendum quemlibet cogere, possunt Inquisitores.

In negotio Inquisitionis si summariè procedendum.

Leges contra hereticos late servandæ.

Indulgentie negotio Inquisitionis incumbens tribus propositæ.

Quæstuarios Prædicatores censuris percellendi, data facultas.

Et procedendi contra negotium hujusmodi impediens.

nes canonicas, freti eadem aufloritate intrepide procedatis. Nos enim nihilominus ad reprimendam tam superbam, & perniciosam audaciam, & omnimode confundendam, in illos gladium Ecclesiasticæ potestatis acriter exercemus, & Reges, & Principes, aliosque Christianifideles, sive pro Terræ Sanctæ succursu, sive alias pro Christi servitio Crucis caractere insignitos, necnon & ceteros Catholicos, prout expedire viderimus, invocabimus contra eos, ut cœlum & terra adversus detestabilem temeritatem ipsorum pariter moveantur. Denique ut circa præmissa plene vobis, & singulis vestrum coercitionis expedita, & inviolabilis adit auctoritas, volumus, ut ea omnia viriliter exequamini, invocato si opus fuerit auxilio brachii secularis, contraditores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

Obstantium derogatio.

§. 16. Non obstantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, quibuscumque personis, cuiusvis conditionis, dignitatis, vel gradus, Religionis, vel Ordinis, & præsertim Cisterciensium, Prædicatorum Minorum, seu Eremitarum: sive Communitatibus, vel Universitatibus Civitatum, & locorum, specialiter, vel generaliter, sub quacumque verborum expressione, vel forma, a memorata Sede concessis, vel in posterum concedendis: etiam si dicatur in illis, quod eis per aliquas litteras, totum de verbo ad verbum tenorem non continentibus, privilegiorum, vel indulgentiarum ipsorum nequeat derogari, & illis maxime privilegiis, & indulgentiis quibus ab ipsa Sede concessum est aliquibus, seu concedatur deinceps, quod excommunicari, vel ipsorum terre supponi non possint Ecclesiastico interdicto: aut quod Prædicatorum, vel aliorum quorumlibet Ordinum Fratres, ad executionem negotiorum, aut ad citationes quorumlibet, sive denunciations sententiarum excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, auctoritate litterarum Apostolicarum minime cogi possint, nisi de ipsorum Ordinibus, & privilegiis, vel indulgentiis, eis super hoc a dicta Sede concessis, eadem habeatur in eisdem litteris mentio specialis (cum ex huiusmodi, vel aliis privilegiis, nullum vobis in tanta pietatis negotio velimus obstaculum interponi) & constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Dat. die 20. Martii 1262. Pont. Anni.

Datum Viterbii decimo tertio Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri Anno primo.

V.

Ex Regest. Pont.

Mandatur Archiepiscopo Maguntino, ut Sententiam Excommunicationis publicari faciat contra Electores, si Conradum Conradi Friderici olim Imperatoris filium natum in Imperatorem eligant.

Non ab similem legem Electoribus imposuit Alexander IV. Constit. XXXIII. hoc Tom. pag. 375.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiscopo Maguntino, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exponis sum de m. ducenda in. Ecclesia Dei

Postquam supernus ille luminum Pater, a quo data optima, & dona perfecta proveniunt, & qui Cœlum implet, & Terram

disponens suaviter omnia nos licet immeritos super hereditatem suam unxit in Principem, & in eminenti summi Apostolatus Cathedra collocavit mens nostra quantumcumque in ipso nostræ novæ promotionis initio se circumquaque conspiceret, diversarum cogitationum, multiplicumque curarum obsidione vallatam, intermissis ceteris particulariter incumbentibus ei negotiis, de generali statu Reipublicæ Christianitatis cepit principaliter esse sollicita, vias, & modos perquirendo varios, quibus tranquillitatem, & pacem Nobis, & Ecclesiæ, ac Mando diris guerrarum commotionibus, & periculosis discordiarum divisionibus lacerato parare, ac quietem Christiano Populo, quem alterna bellorum incurfus continue hæcenus vexaverant, illo nobis favente, ac cooperante, qui mari, & ventis imperat, & statuit procellas in auras exhibere possemus.

Cumque Romanæ Archivi Ecclesiæ referatis Prædecessorum nostrorum Romanorum, videlicet gesta, & regesta Pontificum nostra ob hoc specialiter sollicitudo revolveret cum omni diligentia, & attentione disquirens, si forsitan ex eorumdem Prædecessorum processibus aliquid nobis occurreret, per quod possemus sufficienter instrui, qualiter valeret, ac deberet per nos huiusmodi tam pium, tam utile, tamque salubre negotium promoveri, demum tenor quarundam litterarum felicis recordationis Alexandri Papæ Prædecessoris nostri nostris se obtulit, per quem utique tenorem nobis constitit evidenter, quod idem Prædecessor intelledo, quod instabat tunc tempus electionis celebrandæ de Rege Romanorum in Imperatorem postmodum promovendo considerans, quod super hoc tanto propensior adhibenda erat diligentia, & cautela, quanto altius, & difficilior erat negotium, quod in hac parte tunc temporis gerebatur, quantoque res si aliqua in ea interveniret negligentia, seu improvidentia, vel desidia, deteriorem habere posset effectum, & exitum graviolem, pensans etiam, quod hic erat vehementer vigilandum, hic perpicaciter intuendum, hic considerandum prudenter, hic mature deliberandum, hic provide præcavendum, hic erant aperiendi oculi, hic habende aures intente, hic mens esse debebat non radis, & torpida, sed diligens, pervigil, & consulta, ubi de Advocato agebatur Ecclesiæ, & de defensore tractabatur ipsius, ne pro Advocato impugnator, & pro defensore assumeretur, vel eligeretur offensor, propter quod undique summæ cogitationis erat acies perferenda, & circumquaque districta explorandum indagine, ut talis cooperante Domino reperiretur, & eligeretur, qui fidelis, & devotus existeret, & de profapia procederet devotorum, ac idoneus, & sufficiens reputaretur merito ad obtinendum tanti honoris culmen, & Imperii regimem exercendum bonæ memoriæ Archiepiscopo Maguntino Prædecessori tuo per huiusmodi exposuit litteras, quod patens erat, & cognitum toti Orbis, qualiter quondam Fridericus olim Romanorum Imperator, ejusque Progenitores, & posteri erga Matrem Ecclesiæ se gesserint, & qualem ei retributionem de beneficiis ab ipsa perceptis impenderint, cum hi aliorum persequutorum excedentes tyrannidem, gravioribus

potest. sollicitudinem.

Alexandri Pp. de negotio Imperii cura.

Ejus ad Maguntinum Archiep. super hac re littere.

eam affecerunt injuriis, & oppressionibus durioribus affixerunt, & velut in cedem, & exterminium ejus tendentes furoris arcum, & feritatis gladium accutes, diris illam ubilibet tribulavere flagellis, & usque ad interiora profundis illatis vulneribus fauciarunt, nam in hoc pravo genere Patrum in filios cum sanguine derivata malitia, sicut carnis propagatione, sic imitatione operum nati Genitoribus successerunt, ex quo liquido perpendi, & conjici poterat, si ex ipso aliquo posteritatis reliquæ remanserant, quid sperandum esset in futurum de illis, quid in posterum expectandum. Vita namque, ac gesta Prædecessorum perversa iniquitatem prænuant successoris, nec horribilis eorum memoria quidquam boni de eorum posteritate credere, vel sperare permittit. De colubro quidem egreditur regulus, & arbor mala noxios fructus profert, pravumque principium numquam bonum pollicetur effectum, & ideo videns idem Prædecessor noster, quod de Conrado puero nato quondam Conradi prædicti Friderici filii erat præcavendum omnino, ne ullo modo intenderetur ad eum, nec nominaretur ad hoc, neque aliquatenus eligeretur, maxime cum propter infantiam, nimiumque defectum ætatis esset ad ista profus inhabilis, ac intelligibilis puer ipse, nec jus, quod ex electione provenire, vel consergere consuevit, sibi competere poterat, nec in suave cadere, vel retineri persona, cum propter puerilem ætatem, quæ discretionem carebat, consensum non haberet legitimum, vel dissentium, & electioni, si de illo fieret, consentire non posset, nec ipsius consensus aliquam haberet efficaciam, vel vigorem. Attendens quoque dictus Prædecessor noster, quod ex eo etiam idem puer in Regem nominari, vel eligi non debebat, quia cum per electionem huiusmodi de Advocato, vel Defensore idoneo deberet Ecclesiæ provideri, & ipse puer esset omnimode ineptus, & inutilis ad talis defensionis officium, seu ministerium exequendum, oporteret eandem Ecclesiæ, si contingeret eligi dictum puerum, manere diutius non absque gravibus forte dispendiis defensionis commodo destitutam, nec per hoc etiam consulere amplio, & spatio Regno Theutoniarum de Rege, vel Rectore condigno, cum male posset alios regere, qui non noverat gubernare seipsum, nec bene, vel digne aliorum gubernaculo præfere valeretur, qui alieno regimine ducebatur: propter quod Regnum ipsum longo tempore non sine multo discrimine, sub opportuni regiminis expectatione langueret, prædicta Archiepiscopo suis sub certa forma in virtute obedientiæ sub debito fidelitatis, quo sibi, & Romanæ Ecclesiæ tenebatur, ac sub poena excommunicationis, quam ex tunc in ipsum protulit, districtè dedit litteris in perceptis, ut præfatum Conradum puerum nullatenus in Regem eligeret, vel nominaret, neque consentiret in ipsum, ita quod excommunicatus existeret, si contra mandatum suum facere, vel venire præsumeret, & eundem Conradum nominaret, vel eligeret, aut consentiret in eum, seu opem, vel operam, consilium, auxilium, vel favorem ut eligeretur, impenderet, & etiam si ejus electionem, & nominationem toto posse non impediret, ut si forte ad ipsius electionem, vel nominationem pro-

Injuncta ei lex curandi, ne Conradus in Imperatorem eligeretur.

cederet, sciret se prius excommunicatione ligatum. Aliis vero Coelectoribus suis tam Ecclesiasticis, quam Secularibus auctoritate Apostolica firmiter inhiheret, ne ipsum Conradum ad hoc nominarent, vel eligerent, nec in eum consentirent, promulgando eadem auctoritate in eos excommunicationis sententiam, si contra hanc inhibitionem venire tentarent, ita quod si eum nominare, vel eligere, aut in ipsum consentire præsumerent, noscerent se prius excommunicationis vinculo innodatos, ut ex hoc ipso si de dicto Puero quidquam in hac parte attentatum foret, esset profus vacuum, irritum, & inane. Præcepit etiam idem Prædecessor noster, ut idem Maguntinus Archiepiscopus mandatum, & præceptum super hoc Apostolicum sic fideliter, sic sapienter, & efficaciter adimplere studeret, quod ex his idem Archiepiscopus dictum Prædecessorem nostrum, & Romanam Ecclesiæ sibi, & Ecclesiæ suæ arctius obligaret, ac præfatus Prædecessor noster letari posset id, quod in hoc intendebat, ejus solerti studio salubriter provenisse. Ad hæc nihilominus idem Prædecessor noster in omnes Electores, qui memoratum Puerum ad hoc nominare, vel eligere, seu in ipsum consentire, aut opere, vel opera consilium, auxilium, vel favorem, ut eligeretur, dare præsumerent, excommunicationis sententiam promulgavit, quam præcepit per eundem Prædecessorem tuum, antequam ad nominationem, vel electionem aliquam procederetur suis Coelectoribus nunciari, quod si dictus Prædecessor tuus non faceret, eo ipso se nosceret excommunicationis vinculo additum.

Et Electores censurati ab huiusmodi electione coerecerent.

Alexandre Processum ratificat Urbanus.

Nos igitur attendentes, quod idem Alexander Prædecessor noster ad præmissa cum omni providentia, circumspectione, attentione, maturitate, ac deliberatione processit, ac prævidentes pericula, quæ memoratæ Romanæ immineret Ecclesiæ, si dictus Conradus Puer illo unquam tempore assumeretur ad huiusmodi regiam, vel imperatoriam dignitatem, & cupientes talibus periculis Apostolica sollicitudine præcavere, huiusmodi ejusdem Alexandri Prædecessoris nostri processum de fratrum nostrorum consilio ex certa scientia ratificamus, & approbamus, ac auctoritate Apostolica confirmamus.

Verum quia dictus Prædecessor tuus de carnis ergastulo migravit, ut speramus ad Dominum, Nos dubitantes, ne tu qui eidem tam in honore, quam in onere successisti, huiusmodi processum incusis, & ignarus existas, processum ipsum in personam tuam duximus innovandum: Ideoque Fratemitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur attente per Apostolica tibi scripta in virtute obedientiæ, & sub debito fidelitatis, quo nobis, & Ecclesiæ Romanæ teneris, ac sub poena excommunicationis, quam ex tunc in te proferimus, districtè præcipiendo mandamus, quatenus memoratum Conradum Puerum nullo unquam tempore in Regem eligas, nec nomines, neque consentias in eundem, ita quod excommunicatus existas, si contra mandatum nostrum facere, vel venire præsumpseris, & eundem Conradum nominaveris, vel elegeris, aut in ipsum consentire, seu opem, vel operam, consilium, auxilium, vel favorem, vel

Eslenque mandatur Maguntino.

favorem ut eligatur impenderis, & etiam si eius nominationem, & electionem non impediveris toto posse, aut si ad ipsius electionem, vel nominationem aliquo tempore forte processeris, scias te prius excommunicatione ligatum. Aliis vero Principibus Coelectoribus tuis tam Ecclesiasticis, quam Secularibus auctoritate nostra firmiter inhibeas, ne ipsum ad hoc nominent, vel eligant, nec in eum consentiant, promulgando eadem auctoritate in eos excommunicationis sententiam, si contra hanc tuam inhibitionem venire tentaverint, imo nostram, ita quod si eum ullo unquam tempore nominare, vel eligere, aut in ipsum consentire presumpserint, noscant se prius excommunicationis vinculo alligatos, ut ex hoc ipso, si de predicto Conrado quidquam in hac parte attentatum fuerit, sit prorsus vacuum, irritum, & inane. Mandatum itaque, ac Praeceptum super hoc Apostolicum sic fideliter, sapienter, & efficaciter adimpleas, quod ex his nos, & praefatam Romanam Ecclesiam tibi, & Ecclesiae tuae arctius obliges, nosque gaudere possimus, id quod in hoc intendimus, tuo solerti studio salubriter provenisse.

Ceterum nihilominus in omnes Electores, qui nominatum puerum ad hoc nominare, vel eligere, seu in ipsum consentire, aut opem, vel operam, consilium, auxilium, vel favorem, ut eligatur dare presumpserint, excommunicationis sententiam promulgamus, quam statim per te antequam ad nominationem, vel electionem aliquam aliquo tempore procedatur, reliquis tuis Coelectoribus praecipimus nuntiari, quod si non feceris, eo ipso te noveris excommunicationis laqueo innodatum.

Datum Viterbii tertio nonas Junii, Pontificatus nostri Anno primo.

Dat. die 3. Junii 1262. Pont. An. I.

V I.

Inquisitores haereticæ pravitatis, & eorum Notarii, a quocumque Officiali Sedis Apostolicæ delegato, non possunt excommunicari, suspendi, vel interdici, absque ejusdem Sedis licentia speciali.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Praedicatorum Inquisitoribus haereticæ pravitatis, in Regno & dominio charissimi in Christo filii nostri Illustris Regis Aragonum, deputatis a Sede Apostolica, & in posterum deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. NE Inquisitionis negotium, contra damnatam haereticam prudentiae vestrae commissum impediri (quod absit) propter aliquorum astutiam, vel etiam retardari contingat, vobis auctoritate praesentium indulgemus, ut nullas Sedis Apostolicæ delegatus, vel subdelegatus ab eo conservator, aut etiam executor a Sede Apostolica deputatus eadem, seu etiam deputandus, in vos, vel quatuor Notarios, sive Scriptores vestros, super his vobis fideliter obsequentes, quamdiu in prosecutione hujusmodi negotii vos, & ipsi fueritis: possit excommunicationis, vel suspensionis, aut interdicti sententiam promulgare, absque speciali mandato praedictae Sedis, faciente plenam, & expressam de hac indulgentia mentionem.

dictae Sedis, faciente plenam, & expressam de hac indulgentia mentionem.

§.2. Decernentes irritum, & inane, si fecus fuerit attentatum.

§.3. Nulli ergo omnino hominum &c. Datum apud Montem Flascionem secundo nonas Augusti Pontificatus Nostri Anno primo.

Dat. die 4. Aug. 1262. Pont. An. I.

V I I.

Quod Inquisitores haereticæ pravitatis, & eorum Socii Ordinis Fratrum Praedicatorum mutuo se possint ab excommunicatione absolvere, irregularitatibus dispensare, a quibus per Priores ejusdem Ordinis absolvi possent.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Praedicatorum Inquisitoribus haereticæ pravitatis in Regno, & dominio charissimi in Christo filii nostri Illustris Regis Aragonum deputatis a Sancta Sede Apostolica, & in posterum deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. UT negotium Fidei valeatis liberius promoveri, vobis auctoritate praesentium indulgemus, ut si vos, & fratres vestri Ordinis Socios vestros excommunicationis sententiam, & irregularitatem incurrere aliquibus casibus ex humana fragilitate contingat, vel recolat etiam incurrisse, quia propter injunctum vobis officium ad Priores vestros de levi super hoc recurrere non potestis, mutuo vos super his absolvere, juxta formam Ecclesiae, & vobis cum auctoritate nostra dispensare possitis, in casibus in quibus dictis Prioribus, ut dicitur, est ab Apostolica Sede concessum.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c. Datum apud Montem Flascionem undecimo nonas Augusti, Pontificatus Nostri Anno primo.

V I I I.

Exemptiones, & Immunitates Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti.

Congregationem hanc approbavit Calixtus III. Constit. XXIV. pag. 51.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monasterii Montis Virginis ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis Ordinis S. Benedicti Avellanæ Diocesis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cum a nobis petitur quod justum est & honestum, tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum.

§.1. Eapropter dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu, Privilegium Alexandri Papae fel. mem. Antecessoris nostri in quo liquido cognoscetes quod dictum cenobium cum omnibus Ecclesiis, & locis suis subditis, nullo mediante ad Romanam

Exortium.

nam

nam Ecclesiam pertineret, & quod non licet alicui Archiepiscopo, sive Episcopo, vel alii Ecclesiasticae personae eidem Monasterio, & ejus Ecclesiis excommunicationes, & suspensiones indicare, ut Fratres illic Domino servientes ab omni potestate, & jurisdictione, ac dominio Archiepiscoporum, & Episcoporum, sive aliarum personarum liberi, Ecclesiae Romanae libertatis gratia potirentur. Et licet non habeatur in eo mentio Dioecesei Episcopi, in cujus Dioecesi dictum Monasterium est fundatum, & de solutione Canonis debiti ipsi Dioeceseo Episcopo, sive alii cuicumque Ecclesiasticae personae ab ipso cenobio, vel Ecclesiis, & locis ipsi cenobio subditis, eo non obstante, auctoritate Apostolica, & speciali privilegio, vos & Ecclesias & loca ipsi cenobio subdita ab onere prestationis, & exolutionis cujuslibet canonis, liberamus, & eximimus: volentes vos multa libertatis prerogativa gaudere, & soli Romanae Ecclesiae censuales existeri, pro indicio perceptae libertatis ab Apostolica Sede, proat contineri cognovimus tenore dicti privilegii quod sine reprehensione Bullae, chartae, vel litterae apparebat.

§.2. Et omnes immunitates, & libertates a Romanis Pontificibus Praecessoribus nostris, vobis, vel Monasterio vestro concessas. Nec non libertates, & exemptiones secularium exactionum a Regibus, & Principibus, vel aliis Christiani fidelibus, rationabiliter vobis, aut Monasterio vestro indultas, sicut ea iuste, & pacifice obtinetis, vobis, & per vos eidem Monasterio auctoritate Apostolica concedimus, & confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitimus.

§.3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis, concessio- nis, & indulgentiae infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum apud Urbem Veterem quinto idus Januarii, Pontificatus Nostri Anno secundo.

Exemptio a quacumque canonis solutione.

Confirmatio libertatum omnium.

Cleusale.

Dat. de 9. Janu. 1263. Pont. An. II.

Ex Regest. Vatican.

Magistris, & Scholaribus Studii Palentin. conceduntur Privilegia, & Exemptiones ad instar Universitatis Parisiensis.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Episcopo, & dilectis filiis Capitulo Palentin. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Colebat haecenus deliciarum hortum, Civitas Palentin. de sub cujus portis fructus uberes producebat, quorum suavitate, & dulcedinem ad diversas Mundi partes affluencia derivabat. Erat enim in eadem Civitate, sicut ex parte vestra fuit propositum coram Nobis scientiarum studium generale rudes erudiens, reddens debiles virtuosos, & viros efficiens virtutum varietate foecundos, horumque gratiosa foecunditas litterarum dogmate plurimos instruebat, & quia per hoc non solum Palentia, sed tota solebat Hispania spiritalis, & Bull. Rom. Tom. III.

Celebris quondam Palentinae Universitatis.

temporalis percipere commoditatis augmentum; Supplicatis humiliter, ut ad reformationem praedicti studii, quod est non sine multo ejusdem Provinciae dispendio dissolutum Apostolici favoris partes interponere curaremus.

Cum igitur sicut accepimus ipsius studii reformatio possit eidem Provinciae multipliciter existere fructuosa, nos nolentes, quod lucerna tantae claritatis in commune multorum dispendium sic exincta remaneat; sed cupientes potius partes nostras adiacere, ut solito fortius attendatur, tuis Frater Episcope supplicationibus inclinati, omnibus, & singulis Doctoribus, & Scholaribus, quos in eadem Civitate in quacumque facultate studere contigerit, quod illis privilegiis, indulgentiis, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quibus Magistri, & Scholares gaudent Parisiis, vel in aliis locis, in quibus habetur studium generale, auctoritate praesentium indulgemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere &c.

Datum apud Urbem Veterem secundo Idus Maji, Pontificatus nostri anno secundo.

Supplicatum Papae pro reformatione.

Privilegium communitatio.

Dat. die 14. Maji 1263. Pont. An. II.

X.

Quod Ecclesiastici per se ad Secularia judicia delegata, vel ordinaria Jurisdictione relicta trahi minime possint.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & aliis Ecclesiarum Praelatis, Capitulis, & Clericis universis exemptis, & non exemptis per Tarraconensem Provinciam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Quamvis sit grave nimis, & divini plenum advertione iudicii, quod aliqui laici falcem in messium Domini sacrilegis ausibus ingerentes Personas Ecclesiasticas suis subiciendo iudiciis in periculum Fidei Ecclesiasticae moliantur subverti libertatem; Hoc tamen ardentius zelum commovet ultionis, quod iidem laici sui fomentum erroris dicuntur in Clero aliquoties invenire, dum Clerici a Clericis, & quod est gravius Religiosis non solum invitati, sed interdum voluntarii foretis Ecclesiasticis Tribunalibus ad publica judicia pertrahuntur.

§.2. Ad aures namque Apostolatus nostri pervenit, quod nonnulli vestrum spreto foro Ecclesiastico super iis, quae ad illud pertinent se mutuo pertrahunt ad iudicium saeculare. Aliqui vero iudicium Ecclesiasticum retardare, vel totaliter impedire volentes Regias prohibitiones contra alios impetrare praesument, aliquoties rem litigiosam per Regem ipsum, & alias saeculares Personas occupari temere procurando.

§.3. Quia igitur illud indignum est, & divini iudicii animadvertione dignissimum, & ideo minime tolerandum universitati vestrae districtius inhiemus, ne aliquis vestrum in contemptum publici beneficii, quod Clericorum Collegio, ita inviolabiliter est indultum, Eff ut

1264.

Quem se grave Ecclesiasticis ad saecularia iudicia trahi.

Et laicos in iis iudicari.

Prohibitio de qua in Rubrica.

Dat. die 11. Junii 1263. Pont. An. II.

Ibidem.

Causa Decretum.

Decretum.

Dat. die 11. Julii 1263. Pont. An. II.

Ibidem.

Recanatenfes cum Ecclesia hollibus juncti.

ut ei privatis aliquorum pactis, vel consensibus nequeat derogari, alios suo relicto Iudice ad publica tradere iudicia preterito consuetudinis, qua quidam se super hoc, ut dicitur munire contendunt, quamvis in talibus aliqua consuetudo convalere nequeat, vel impetrare prohibitiones, aut occupationes procurare huiusmodi non presumat. Nos enim timentes, ne vos nisi hec corrigatis, & nos si ea neglexerimus incorrecta, indignationem aeterni iudicis incurramus, Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Tarraconen. per nostras damus litteras in mandatis, ut contra omnes, quos circa predicta culpabiles invenerit, auctoritate nostra procedat iuxta Canonicas sanctiones, contradicentes auctoritate nostra per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Datum apud Urbem veterem secundo Idus Junii Pontificatus nostri anno secundo.

XI.

Quod ad Ecclesiarum regimina promoti illa dumtaxat Beneficia retinere possint, que sua promotionis tempore canonice retinebant.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

§.1. Contingit interdum, quod a Sede Apostolica nonnullis in Episcopos electis conceditur, ut ipsi usque ad certum tempus, vel ad Romani Pontificis beneplacitum voluntatis possint retinere omnia Beneficia Ecclesiastica, que promotionis sue tempore obtinebant. Huiusmodi autem concessionis preterito plerumque questionis materia suscitatur, quibusdam minus rationabiliter asserentibus, quod etiam ad illa Beneficia, que talis electus concessionis ipsius tempore minus canonice retinebat, eadem concessio se extendit.

§.2. Nos itaque ad omnem ambiguitatem tollendam tenore presentium declaramus, quod huiusmodi concessio extendatur ad illa dumtaxat Beneficia, que ab electis ipsis canonice obtinentur.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum apud Urbem veterem quinto Idus Julii Pontificatus nostri anno secundo.

XII.

Civitas Recanaten. Romanæ Ecclesiæ rebellis Episcopali Dignitate privatur.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Ad certitudinem presentium, & memoriam futurorum.

§.1. Civis Recanatenfes antique devotionis, & fidei quam ad Romanam gerere consueverunt Ecclesiam, prorsus oblii, & favorabilium gratiarum, quibus Sedes Apostolica eos eorumque terram erigendo inibi Ecclesiam Cathedralen, ac decorando terram

ipsam Episcopalis titulo Dignitatis multipliciter honoravit, immemores, & ingrati contra nos, & eandem Ecclesiam calcaneo rebellionis erecto, sic ejusdem Ecclesiæ persecutoribus pertinaciter in ipsius Ecclesiæ dispendium adhaerunt, sicque patenter, & serventer cum eisdem persecutoribus, in nocentium fidei ipsius Ecclesiæ de Anconitana Marchia conspirarunt, quod ad offendendum in illis nos, & predictam Ecclesiam sua principaliter, & totaliter studia convertentes quantumcumque ad eos clamaverimus, ut conversi ab erroris invio, quo damnabiliter, cum persecutoribus ipsis incedunt, ad dulces, & suaves ipsius Ecclesiæ reverterentur amplexus, noluerunt hactenus vocem nostræ piæ revocationis audire, sed ad graviorem exagitationem offensæ, adversarius ipsius Ecclesiæ majora semper continuaverunt, & continuant incrementa favoris, qui eorum telis armati fortius, & crudelius ad totius deprellionem insiliunt Regionis. Et licet eorum culpis exigentibus digne, ac dure potuissemus ab olim procedere contra ipsos; volentes tamen misericorditer experiri, utrum in eisdem Civibus scintilla devotionis aliqua remansisset, que salubribus excitata monitis, in debite resurgeret charitatis ardorem, illorumque corda ex rebellionis jam tepescita rigore in vigorem pristinum, & amorem Ecclesiæ predictæ reduceret, Civis ipsos per dilectum filium Manfredum Veronensem electum Capitaneum, & Rectorem predictæ Marchie, ac Ducatus Spoletan. sub certa forma moneri, ut infra quindecim dies post monitionem huiusmodi relicti eisdem persecutoribus præcisè ad nostra, & ipsius Ecclesiæ mandata redirent, eisque prædicti fecimus, & etiam comminari, quod si infra huiusmodi terminum talibus monitis non parerent, Nos ex tunc Civitatem Recanatensem Episcopali Dignitate, qua iidem propter ipsorum infidelitatem, & alias etiam Venerabilem fratrem nostrum Recanatensem Episcopum habendo contemptui reddebant penitus se indignos, Apostolica auctoritate privare, & alias contra ipsos, & eandem Civitatem dure, ac asperè spiritualiter, & temporaliter prout videremus expediens procedere curaremus.

§.2. Sed dicti Civis Recanatenfes, quia eorum mentes adeo sunt ad rebellionis pertinaciam indurate, quod nullius possunt superinfusione olei quomodolibet emolliiri, huiusmodi monitis, & comminationibus vilipensis infra predictum terminum, & etiam post terminum ipsam per quatuor mensium spatium expectati redire ad mandatum nostrum, & ipsius Ecclesiæ non curarunt, imo Ecclesiam ipsam in suis fidelibus durius vexare postmodum præsumperunt. Propter quod nos non valentes ulterius absque gravi Christi offensæ eorum iniquitates, & infidelitates amplius tolerare, ac considerantes, quod ferro scindenda sunt vulnera, que fomentorum non recipiunt medicinam, predictam Civitatem Recanatensem de Fratrum nostrorum consilio Episcopali Dignitate perpetuo sine aliqua spe restitutionis Apostolica auctoritate privamus: statuentes, ut nullis unquam futuris temporibus Civitas eadem ad huiusmodi Episcopalem Dignitatem valeat reassumi.

Nulli

Contra Marchiam Anconitanam conspirant.

Moniti scilicet ut respicerent.

Monita sperant.

Dignitate Episcopali privantur.

Dat. die 27. Julii 1263. Pontific. Anno II.

Ibidem.

Causa feren- de Definitio- nis.

Argumenta pro Riccardo Angloy et electo Romano- rum Rex non capitur.

Quid Alphonsus Regi oblectum.

Conteracia pro Alphonsi arguuntur.

Comiti oblecta.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum apud Urbem veterem sexto Kalendas Augusti Pontificatus nostri anno secundo.

XIII.

Diffinitio controversiæ inter Riccardum Comitem Corrubie, & Castellæ, a Legionis Regem, ut uterque denominetur in Romanorum Regem electus.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Diffinitio inter Fratres super nominatione electorum in Imperatorem.

§.1. Ordinato nuper Imperii negotio, prout consideratis diligenter petitionibus partium, vestrisque consiliis credidimus expedire, dubitatio incidit, quo titulo uterque ad idem Imperium electorum in nostris litteris sit censendus. Pro parte siquidem dilecti filii Magnifici Viri Riccardi Comitis Corrubie dicebatur ipsum in eisdem litteris in Romanorum Regem electum, & coronatum nominari debere, cum per felicis recordationis Alexandrum Papam Prædecessorem, & a Nobis etiam in quibusdam nostris litteris ad ipsum licet super alio directis negotio sic extiterit nominatus, sicque cum iam sit in possessione, vel quasi huiusmodi tituli non potest de cetero ei talis titulus sine injuria detrahi, nec est aliquatenus detrahendus præsertim, cum nonnulli ex vobis tempore Prædecessoris ejusdem super hoc deliberatione præhabita ipsam taliter nominaverint.

§.2. Charissimo autem in Christo filio nostro Regi Castellæ illustri pro eo non debere talis titulus videbatur, quia idem Rex, nec quoad hunc titulum, cum nunquam per Papales litteras taliter intitulus extiterit, nec quoad alia sit in aliquo possessione, vel quasi Regni Alamanie assequutus, nec debet status pendens negotii, cum alterutrius partis præjudicio immutari.

§.3. Pro memorato vero Rege Castellæ suggereretur e contra, nullo modo Comiti memorato, sed ipsi Regi Regni Alamanie titulum adscribendum, cum plures de Principibus Electoribus vota sua direxerint in Regem eundem, & ipsum ad prædicta Regnum, & Imperium legitime duxerint eligendum. Præfatus vero Comiti, nec per electionem, que de ipso facta dicitur, cum nulla fuerit in Regno, & Imperio supradictis, nec per superius allegata pro ipso in Regio titulo sit jus aliquod acquisitum. Littere namque dicti Prædecessoris, nullum sibi quoad Regium titulum jus dederunt, cum sint littere placencia quedam, ne dicamus adulatoria non diffinitionem aliquam continentes, quod etiam ex eo apparet, quia licet super hoc per ipsum Prædecessorem, & Fratres suos fuerit interdum deliberatio habita, nunquam tamen fuit aliquid diffinitum, & ideo non est verisimile, quod per dictas litteras voluerit super eodem aliquid diffinire; unde per eandem litteras, nulla necessitas nobis indicitur observandi, quod continetur in eis, vel ipsius Prædecessoris in hoc vestigiis inherendi. Nec litteræ nostræ si etiam, ut Bull. Rom. Tom. III.

dicatur, processerunt, ad id aliquid operantur, tum quia non super Imperii negotio, sed super quadam pecunie quantitate, que ab ipso Comite Venerabili Fratri nostro Portuen. Episcopo debita dicebatur, confecta dicuntur, propter quod super alio fidem non faciunt, nec jus tribuunt, sicut per instrumentum super alio confectum, in quo Vir, & Mulier se Conjuges nominant, Matrimonium non probatur, tum quia si data eorumdem litterarum, si sursum appareant, attendatur, aperte liquebit, quod eo tempore transierunt, quando nos, qui non fueramus de Collegio Cardinalium, super huiusmodi negotio non eramus, nec esse poteramus instructi: Cardinalium etiam quorundam litteræ, per quas ipsi Comiti sub Regio nomine scriptum fuisse dicitur, nequaquam in hoc suffragari videntur eidem, cum non fuerint habita communi deliberatione, nec de omnium consensu concessæ. Quod etiam ex eo apparet, quod non omnium Cardinalium, sed aliquorum tantummodo sigilla eisdem litteris fuisse dicuntur appensa.

§.4. Cum igitur ex prædictis Prædecessoris nostris, vel Cardinalium litteris nullum sit dicto Comiti circa titulum, de quo agitur, jus, vel possessio acquisita, nulla dici possit injuria, vel detractio fieri, si de cetero in litteris dirigendis ad eum idem titulus minime poneretur, nec status instantis negotii censeri posset in ipsius Comitis præjudicium immutari, si prædicto Regi, qui sicut prædictum propter Electorum pluralitatem potior allegatur in iure, adderetur electi titulus, cum rei veritate concurrens, sed allegatio immutationis huiusmodi eidem Comiti potius efficaciter videtur obviare, pro eo quod adscriptio tituli quam per litteras dicti Prædecessoris nostri, & Cardinalium sibi factam allegat pendente negotio non cognitionaliter, nec partibus constitutis cominus facta fuit.

§.5. Nos itaque his, & aliis, que circa hæc movere poterant, plene discussis, audis quoque vestris consiliis, ut lignum in medio Paradisi positum veraciter presentemus, medium decrevimus eligendum, nec subinclinari ad dexteram, vel sinistram. Et ideo cum tam memoratus Comes, quam præfatus Rex electi fuerint, nos veritatem sequentes sine alterutrius partis præjudicio utrumque ipsorum decrevimus in nostris litteris nominandum in Romanorum Regem electum.

Datum apud Urbem veterem septimo Idus Augusti Pontificatus nostri anno secundo.

XIV.

Approbatio loci Sepulture in Insula Gadicensi a Castellæ, & Legionis Rege pro sui corporis condendis reliquis electi, que Insula Episcopali ornatur dignitate.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Regi Castellæ, & Legionis illustri, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Excelsum fecit in terris, qui habitat in altissimis Deus pro eo potissime Regnum tuum ipsius terminos dilatando magnifici.

Ibidem.

Definitio Pontificis utrumque electi R magnifici Regis titulo decorandum.

Dat. die 7. Augusti 1263. Pontific. Anno II.

Ex eodem Rege.

Excelsum.

Alfonfus Castellæ Rex de Religionis optime meritus

gnifice, quod Regia Celsitudo suam ab ipso, qui tam sibi tribuit potentiam, gratitudine debita...

Sepulchrum eligi in Insula Gadicensi

Urbanus Episcopi eam orare dignetur

Confirmat quoque Regiam de Sepulchri dispositionem

ciant sepelliri, nec aliquatenus super hoc venire præsumant contra Regiam voluntatem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ acceptationis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Datum apud Urbem veterem duodecimo Kalendas Septembris Pontificatus nostri anno secundo.

XV.

Quod Ecclesiastici in Casibus, quæ ad Forum Ecclesiasticum pertinent, ad seculare iudicium ab aliis non trahantur.

Ecclesiasticis, ne se ad secularia iudicia trahant, interdicitur ab eodem Urbano vidimus Constit. X.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Ecclesiarum Prelatis, seu Rectoribus, ac universis Clericis per Hispaniam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Provisionis nostræ provenire debet auxilio, ut libertas Ecclesiastica semper in melius Deo favente proficiat, & si quid obstat dignoscatur, per nos sollicitè corrigatur.

§.1. Sane mirantes sæpe audivimus, & referimus conturbati, quod nonnulli vestrum libertatem ipsam, quam debent assidue, cum omni diligentia promovere, novis ad inventionibus conculcare gestiunt, & alias deprimerè nequiter non verentur, dum alter alium super decimis, testamentis, ac rebus aliis, & actionibus personalibus, quæ ad Forum Ecclesiasticum, dumtaxat pertinent, relicto Ecclesiastico iudice in Foro Seculari convenire præsumunt, & si quando inter aliquos vestrum causa spectans ad eundem Forum Ecclesiasticum coram Delegatis Apostolicæ Sedis, vel locorum Ordinariis agitur, reus malitiose procurat eisdem Delegatis, aut Ordinariis inhibitionem Regiam dirigere in causa, quæ coram eis pendere dignoscitur ulterius procedatur a se, quandoque coacto propter hoc suo juri cedere, vel ad forum non debitum declinare.

§.2. Quia vero tanta temeritate excessui per Apostolicæ Sedis providentiam deest modis omnibus obviare, Universitati vestre auctoritate Apostolica districtius inhibemus, quatenus a præmissis, & aliis, quæ prædictæ repugnant privilegio libertatis, vel impediunt effectum iustitiæ, penitus desistatis, quinimo circa defensionem, & promotionem libertatis eisdem, ita mente vigili, & constanti animo desudetis, quod exinde vobis præmium divinæ gratiæ, ac nostri favoris augmentum digne valeat provenire, alias autem committere, nullo modo poterimus, quin per disciplinam rigidam, & personis metuentiam improvidis ostendamus, quod illos cor nostrum pupugisse duris arbitramur aculeis, qui iustitiæ vigorem impediunt, vel sepe dictæ robur nituntur elidere libertatis.

Datum apud Urbem veterem Kalendis Decembris Pontificatus nostri anno tertio.

Quod

Clausula.

Dat. die 21. Augusti. 1263. Pont. An. II.

Ibidem.

Exordium.

Causæ faciendi Decretum.

Decretum.

Dat. die 1. Decem. 1263. Pontific. Anno III.

Ex eodem Reges.

Quod Castra, Feuda, Terras, & alia in Campania, & Maritima consistentia nonnulli Perfonis de eisdem Provinciis ornavis vendi, donari, seu infeudari possint.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

XVI.

§.1. Romanæ Ecclesiæ, cujus regimini licet immeriti auctore Domino præsidemus indemnitate precavere, ac prospero, & tranquillo Provincie, Campanie, Maritimæque statui Apostolica sollicitudine providere volentes, universis Baronibus, Militibus, Civibus, & generaliter omnibus utriusque sexus Campanie, & Maritimæ prædictarum unicuique videlicet Baroni, & Baronissæ sub mille, Militi vero, & Mulieri de militari genere prodeunti sub quingentarum, singulis autem Civibus, & aliis quibuscumque utriusque sexus sub trecentarum librarum provenient. penis auctoritate Apostolica districtius inhibemus, ne Castra, Feuda, Homines, Vassallos, Terras, Domos, Vineas, aut possessiones alias, seu alia quæcumque bona immobilia, seu jura ipsorum in partibus eadem Campanie, vel Maritimæ consistentia alicui, vel aliquibus Ecclesiasticis, secularibusve personis cujuscumque status, dignitatis, ordinis, vel conditionis existant, quæ non sint de eisdem Campanie, vel Maritimæ, & exinde oriunda, & quæ etiam non sint de foro Rectoris eisdem Provincie vendere, distrahere, donare, permutare, locare, aut ad Census, vel Emphyteusium dare, aut alio quocumque modo, vel titulo alienare præsumant.

Penas contra hunc Statutum inobedientes.

Incuratio contra hunc legem facturum.

Dat. die 12. Decem. 1263. Pont. An. III.

§.2. Nos enim ex tunc omnem contractum, si quem contra huiusmodi nostram inhibitionem fieri, vel celebrari contigerit, irritum penitus, vacuum decernimus, & inane, ac nullius prorsus existere firmitatis.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum apud Urbem veterem quarto Idus Decembris Pontificatus nostri anno tertio.

XVII.

Ex Bulland. Martii 263. pag. 393.

Privata Recanateni Civitate Episcopali dignitate Auximanæ restituitur cum omnibus juribus &c.

Auximanam Civitatem Episcopali privatam dignitate Humanateni Episcopo addixit Innoc. IV. Constit. XV. pag. 314. Recanatenibus vero ademptam dignitatem eandem ab Urbano legimus superius Constit. unum. XIII. pag. 410.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Clero Civitatis, & Diocesis Auximanæ, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Rei statera iudicii æquo tunc examine temperatur, cum digna virtutibus præmia, & congrua vitis stipendia recompensat: Sic enim quibusque quod suum est ex ordi-

ne reddente iustitia obsequiis videlicet gratiam, & injurus talionem, ad benemerendum leutos moveat exempla mercedum, & in delicta promos interdum ab incentivo pravæ emulationis metus cohibet ultionis.

Quoniam siquidem erga Cives Auximanos, & Incolas Castræ Recanatenis, Humanatenis Diocesis, Apostolica Sedes eorum Mater, humanitatis utens iudicii æquitate, quia eisdem Cives in devotionis, & rebellionis assumplerant spiritum contra illam, Civitatem eorum Episcopali dignitate privavit, ac eam cum tota Diocesi sua ad Castrum prædictum, cuius tunc incolæ dicte Sedis erant devoti, transfudit Civitatem ipsam, & Ecclesiam Auximanam venerabili Fratri nostro Episcopo, & Ecclesiæ Humanateni in recompensationem dicte Castræ, quod Humanatenis Diocesis tunc erat, in spiritualibus submitendo.

Porro prædicti Cives Auximani in devotionis, & rebellionis huiusmodi notam, per humilem, promptam, & devotam obedientiam, ac multa, grataque obsequia modernis temporibus expiarunt. Nam pro tuendis ejusdem Sedis iuribus, & honore, & Patriæ libertate pugnant, & gravia rerum damna, & personarum sustinere pericula, & quasi quotidie sustinent, illata eis ab ipsius Sedis persecutoribus, & filiis indevotis; Dicte vero Recanatenis Castræ incolæ in sensum dati reprobam, Dei, & ejusdem Sedis reverentia, & timore postpositis, & ad rebellionis superbiam spiritu affirmato, persecutori Sedis ejusdem reverentia, & timore postpositis, & ad rebellionis super spiritum affirmato, persecutori Sedis ejusdem contra eam, ipsiusque fideles damnabiliter adherere præsumunt: propterea tamquam accepti a præfata Sede beneficii immemores, & ingrati reddiderunt, facta sibi huiusmodi gratia se indignos, meritoque privandos. Idcirco nos, & Fratres nostri providentes, & considerantes prudentes, quod favorem devotio promeretur, quoque urgendi sunt impugnatores Ecclesiæ condigne punitionis aculeo, ut si existat possibile a sua, resiliant pravitate, atque ad studium devotionis debite, vitæque laudabilis se convertant, prædictam Civitatem, & ipsius homines, propter indevotionem, & ingratitude eorumdem, perpetuo de ipsorum Fratrum consilio, & Apostolica plenitudine potestatis supra dictæ Episcopali dignitate privavimus, eamque dignitatem non obstantibus privatione, ac submissione præmissis, Civitati eidem plenarie, dicteque Auximanæ Ecclesiæ integre, prædictorum Civium exigentibus meritis, restitimus, prout eas habuerunt ab antiquo, Civitate ipsam, & habitatores ejus, & prædictam Auximanam Ecclesiam ab omni jurisdictione Episcopali, & Ecclesiæ Humanatenis penitus eximendo.

Ceterum volentes regimen Ecclesiæ Auximanæ tali per Apostolicam providentiam committi personæ, quæ tanto congrueret oneri, & honori, dilectum filium Benvenutum, Auximanum electum tunc Cappellanum nostrum, & Archidiaconum Anconitanum moribus, & vita conspicuum, litterali scientia præditum, in spiritualibus providum, & in temporalibus circumspicuum, Virum utique secundum cor nostrum, ipsi Auximanæ Ecclesiæ de prædicto-

Auximani Episcopi privati propter rebellionem; & dignitas Recanatenis dicitur.

Auximani penitentia, & emendatio.

Recanatenium ingrati-tudo.

Dempe itaque ut ea dignitas Auximani restituitur.

Datusque eisdem benvenutus Episcopus.

rum Fratrum nostrorum consensu in Episcopum praeficimus, & Pastorem, firmam spem, fiduciamque tenentes, quod per suam industriam, divina praecedente gratia, & favore Apostolico subsequente, commissa sibi sepe dicta Auximana Ecclesia spiritualibus, & temporalibus proficere incrementis, & memorata Civitas in statu reformari prospero, & in devotione, ac fidelitate dictae Sedis valeat roborari.

Quocirca Universitatem vestram monemus, & hortamur attente, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatenus eundem electum, tamquam Patrem, & Pastorem animarum vestrarum devote suscipientes, obedientiam sibi, & reverentiam debitam impendatis, ipsius salutaribus monitis, & mandatis humiliter intendendo, alioquin sententiam, quam idem rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino ad satisfactionem condignam observari.

Datum apud Urbem Veterem tertio idus Martii, Pontificatus nostri anno tertio.

XVIII.

Condemnantur omnia Statuta, & Conspirationes a Magnatibus Regni Angliae Oxoniae factae.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri (Bonifacio) Archiepiscopo Cantuariensi, & dilecto filio. . . . . Abbati S. Dionysii in Francia Parisien. Diocesis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Charissimum in Christo filium nostrum (Henricum) Regem Anglorum illustrum, & Regnum eius, quod Deo, & Apostolica Sedi multa fore dignoscitur subjectione devotum, necnon Incolas ipsius Regni tamquam dictae Sedis filios speciales paterne dilectionis brachiis amplectentes, desideramus eis statum procurare pacificum, ipsorumque dispendiis Deo propitio salubriter obviare.

Cum igitur, sicut ad nostrum pervenit auditum, nonnulli Magnates, & alii ejusdem Regni diversas provisiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, & conspirationes, & nonnulla Statuta ad invicem apud Oxoniam fecerint, vallantes ea propriis juramentis, & diversarum adjectione penarum, nos intelligentes, quod ex his in eodem Regno gravis extitit turbationis materia suscitata, quodque illa possunt praedictae Sedi multipliciter generare praedictum, & libertati ecclesiae non modicum detrimentum; cupientes quoque ut Regnum ipsum extincto dissensionis, & scandali fomite in tranquillitate persistat, & pacis affluat ubertate; provisiones, ordinationes, statuta, obligationes, conjurationes, colligationes, & conspirationes hujusmodi quocumque nomine censeantur, de potestate Apostolice plenitudine cassavimus, & irritavimus, cassam, & irritam, & nullius firmitatis existere nunciavimus, penas quascumque super hoc adjectas, & juramenta praefata relaxantes, ac decernentes quoscumque ad observationem juramento-

Obedientia ei praestanda.

Dat. die 13. Martii 1264. Pont. An. III.

Edicti Pontifici. Concil. Britan. 10. 1. pag. 760.

Urbanus de Regni Angliae tranquillitate sollicitudo.

Statuta nonnulla Oxoniae contra eam facta a Magnatibus.

Irritata ab Urbano.

rum hujusmodi, & ad penas easdem aliquatenus non teneri.

Quocirca discretionem vestram per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel alter vestrum per vos, vel alium, seu alios provisiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, conspirationes, & statuta hujusmodi in locis, in quibus expedire videritis, publice, & solemniter cassam, & irritam nunciantes Venerabilibus Fratribus nostris universis Archiepiscopis, & Episcopis, & dilectis filiis, Abbatibus, Prioribus, ac aliis Ecclesiarum Praelatis, necnon Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & aliis praedicti Regni Personis Ecclesiasticis, & Saecularibus, cujuscumque dignitatis, status, ordinis, & conditionis fuerint, firmiter praecipiat ex parte nostra, ut provisiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, conspirationes, & statuta praemissa pro callis, & irritis penitus habeant, eis nihilominus districtius inhibendo, ne contra cassationem, & irritationem nostram tenorem aliquod attentare praesumant.

Illos autem, qui contra cassationem, irritationem, seu praecipuum, aut inhibitionem hujusmodi quomodolibet venire praesumpserint, a tali praesumptione auctoritate nostra appellatione postposita, compescatis non obstantibus si aliquibus a Sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari, interdicti nequeant, aut suspendi, & indulgentia dictae Sedis, qua illis de Regno Angliae dicitur esse concessum, ut extra Regnum ipsum, vel circa Mare Anglicanum in causam trahi, vel ad iudicium evocari non possint per Litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia indulgentia dictae Sedis cujuscumque tenoris existat, per quam mandati nostri executio possit quomodolibet impedi, & de qua in nostris litteris mentio fieri debeat specialis, & Constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali, & illa, quam felix recordationis Innocentius Papa Praedecessor noster edidisse dignoscitur de aliquibus per generalem clausulam, quidam alii ultra quatuor ad iudicium non trahendis.

Datum apud Urbem Veterem nono Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno tertio.

XIX.

Instituto Festivitate Sanctissimi Corporis Christi, pro Feria quinta post Octavam Pentecostes quotannis solemniter celebrande.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Ecclesiarum Praelatis, ad quos litterae istae pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Transiturus de hoc Mundo ad Patrem Salvator noster Dominus Jesus Christus, cum tempus suae Passionis instaret, sumpta Coena in memoriam mortis suae, instituit summum, & magnificentum sui Corporis, & Sanguinis Sacramentum, Corpus in cibum, & Sanguinem in poculum tribuendo. Nam quotiens hunc

Hae incipit per Delegat. Apostol. publicanda.

Obstantium donegatio.

Dat. die 27. Martii 1264. Pontific. An. III.

Panem manducamus, & Calicem bibimus, mortem Domini annunciamus. In institutione quidem hujus Sacramenti dixit ipse Apostolus, Hoc facite in meam commemorationem, ut praecipuum, & insigne memoriale sui amoris eximii, quo nos dilexit, esset nobis hoc praecelsum, & Venerabile Sacramentum, memoriale inquam mirabile, ac stupendum, delectabile, suave, tutissimum, ac super omnia preciosum, in quo innovata sunt signa, & mirabilia immutata, in quo habetur omne delectamentum, & omnis sapientiae suavitatis, ipsaque dulcedo Domini degustatur, in quo utique vitae suffragium consequimur, & salutis. Hoc est memoriale dulcissimum, memoriale salvificum, in quo gratia Redemptionis nostrae recensemus memoriam, in quo a malo retrahimur, & in bono confortamur, & ad virtutum, & gratiarum proficimus incrementa, in quo profecto proficimus ipsius corporali praesentia Salvatoris. Alia namque quorum memoriam agimus, spiritus, menteque complectimur: sed non propter hoc reale eorum praesentiam obtinemus. In hac vero Sacramentali Christi commemoratione, Jesus Christus praesens sub alia quidem forma, in propria vero substantia est nobiscum. Ascensus enim in Coelum, dixit Apostolus, & eorum sequacibus, Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi, benignus ipsos promissione confortans, quod remaneret, & esset cum eis etiam praesentia corporali. O digna, & nunquam intermittenda memoria, in qua mortem nostram recolimus mortuum, nostrumque interitum interfuisse, ac lignum vivificum ligno Crucis affixum, fructum nobis attulisse salutis. Haec est commemoratio gloriosa, quae fidelium animos replet gaudio salutaris, & cum infusione laetitiae devotionis lacrymas subministrat. Exultamus mirum nostram memorando liberationem, & recolendo Passionem dominicam per quam liberati sumus, vis lacrymas continemus. In hac itaque sacratissima commemoratione, adiunt nobis, suavitatis gaudium simul, & lacrymae; quia & in ea congaudemus lacrymantem, & lacrymamur devotum gaudentes, laetas habendo lacrymas, & laetitiam lacrymantem, nam & cor ingenti perfusum gaudio, dulces per oculos stillat guttas. O divini amoris immensitas, divinae pietatis superabundantia, divinae affluentiae largitatis. Dedit enim nobis Dominus omnia, quae subiecit sub pedibus nostris, & super universas terrae creaturas, contulit nobis domini principatum. Ex ministris etiam spirituum superiorum, nobilitate & sublimitate hominis dignitatem. Administratori namque sunt omnes in ministerium, propter eos, qui hereditatem salutis capiunt destinati. Et cum tam copiosa fuerit erga nos ejus magnificentia, volens adhuc ipse in nobis suam exuberantem charitatem praecipua liberalitate monstrare, semetipsum nobis exhibuit, & transcendens omnem plenitudinem largitatis, omnem modum dilectionis excedens, attribuit se in cibum. O singularis, & admiranda liberalitas, ubi donator venit in donum, & datum est idem penitus cum datore. Quam larga, & prodiga largitas, cum tribuit quis se ipsum. Dedit igitur nobis se in pabulum, ut quia per mortem homo corruebat, & per cibum ipse relevaretur

ad vitam. Cecidit homo per cibum ligni mortiferum, relevatus est homo per cibum ligni vitalis. In illo pependit esca mortis, in isto pependit vitae alimentum. Illius esus meruit lationem, istius gustus intulit sanitatem. Gustus faucivavit, & gustus sanavit. Vide, quia undevulnus est ortum, prodiit & medela; & undemors subit, exinde vita evenit. De illo siquidem gustu dicitur, Quacumque die comederis, morte morieris; de isto vero loquitur, Si quis comederit ex hoc pane, vivet in aeternum. Hic est cibus, qui plene reficit, vere nutrit, summeque impinguat, non corpus, sed cor, non carnem, sed escam, non ventrem, sed mentem. Homini ergo, qui spirituali alimonia indigebat, Salvator ipse misericors, de nobiliori, & potentiori hujus mundi alimento pro anime refectioe pia dispositione providit, decens quoque liberalitas extitit, & conveniens operatio pietatis, & verbum Dei aeternum, quod rationabilis creature cibus est, & refectio, factum caro, & rationabili creature carni & corpori, homo videlicet, in edulium largiretur: panem enim Angelorum manducavit homo, & ideo Salvator ait, Caro mea vere est cibus. Hic panis sumitur, sed vere non consumitur; manducatur, sed non transmutatur, quia in elementum minime transformatur, sed si digne recipitur, sibi recipiens conformatur. O excellentissimum Sacramentum, o adorandum, venerandum, colendum, glorificandum, praecipuum magnificentissimum laudibus, dignis praeconiis exaltandum, cunctis honorandum studiis, devotis prosequendum obsequiis, & sinceris mentibus retinendum. O memoriale nobilissimum intimis commendandum praecordiis, firmiter animo alligandum, diligenter reservandum in cordis utero, & meditatione, ac celebratae sedula recensendum. Hujus memorialis continentiam debemus celebrare memoriam, ut illius cujus ipsum fore memoriale cognoscimus, semper memores existamus, quia cujus donum, vel munus frequentius aspicitur, hujus memoria strictius retinetur.

§.1. Licet igitur hoc memoriale Sacramentum in quotidianis Missarum solemnibus frequentetur, conveniens tamen arbitramur, & dignum, ut de ipso semel saltem in anno, ad confundendam specialiter haereticorum perfidiam, & insaniam, memoria solemnior, & celebratior habeatur. In die namque Coenae Domini, quo die ipse Christus hoc instituit Sacramentum, Universalis Ecclesia pro poenitentium reconciliatione, sacri confectione chrismatum, adimpletione mandati circa lotionem pedum, & aliis quamplurimum occupata, plene vacare non potest celebrationi hujus maximi Sacramenti. Hoc enim circa Sanctos, quos per anni circulum veneramus, ipsa observat Ecclesia, ut quamvis in Letaniis, & Missis, ac aliis etiam ipsorum memoriam saepe renovemus; nihilominus tamen ipsorum natalitia certis diebus per annum solemnibus recolat, festa propter hoc eisdem diebus specialia celebrando. Et quia in his festis circa solemnitate debitum, aliquid per negligentiam, aut rei familiaris occupationem, aut alias ex humana fragilitate omittitur, statuit ipsa Mater Ecclesia certum diem, in qua generaliter omnium Sanctorum commemoratio fieret,

Causa in-Attende sollempnis Festivitate.

ret, ut in hac ipsorum celebratione communi, quicquid in propriis ipsorum festiuitatibus omis-

§.2. Nos itaque ad corroborationem, & exaltationem Catholice fidei, digne, ac rationabiliter duximus statuendum, ut de tanto Sacramento prater quotidianam memoriam, quam de ipso facit Ecclesia, solemnior, & specialior annuatim memoria celebretur, certum ad hoc designantes, & describentes diem, videlicet feriam quintam proximam post Octavam Pentecostes, ut in ipsa quinta feria devote turbæ fidelium propter hoc ad Ecclesias affectuose concurrant, & tam Clerici, quam Populi gaudentes, in cantica laudum surgant. Tunc enim, omnium corda, & vota, ora, & labia, hymnos persolvant lætitiæ salutaris: tunc psallat fides; spes tripudiet; exultet charitas; devotio plaudat; jubilet chorus; puritas jucundetur. Tunc singuli, alacri animo, pronaque voluntate conveniant sua studia laudabiliter exequendo, tanti festi solemnitatem celebrantes. Et utinam ad Christi servitium sic ejus fideles ardor inflammet, ut per hæc, & alia proficientibus ipsis meritorum cumulis apud eum, qui sese dedit pro eis in pretium, tributque se ipsis in pabulum, tandem post hujus vite decursum eis se in primum largiatur.

§.3. Ideoque Universitatem vestram monemus, & hortamur in Domino, & per Apostolica scripta in virtute sancte obedientie districte præcipiendo mandamus, in remissionem peccatorum injungentes, quatenus tam excelsum, & tam gloriosum festum, prædicta quinta feria, singulis annis devote, & solemniter celebretis, & faciatis studiose per universas Ecclesias Civitatum vestrarum, & Diocesum celebrari, subditos vestros in dominica dictam quintam feriam proxime præcedente, salutaribus monitis solcite, per vos, & per alios exhortantes, ut per veram, & puram confessionem, eleemosynarum largitionem, attentas, & sedulas orationes, & alia devotionis, & pietatis opera, taliter se studeant præparare, quod hujus pretiosissimi Sacramenti mereantur fieri participes illa die, possintque ipsum suscipere reverenter, ac ejus virtute augmentum consequi gratiarum.

§.3. Nos enim Christianifideles ad colendum tantum festum, & celebrandum, donis volentes spiritualibus animare, omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui matutinali officio festi ejusdem, in Ecclesia in qua idem celebrabitur inter-

fuerint, centum; qui vero Missæ totidem; qui autem in primis ipsius festi Vesperis interfuerint, similiter centum; qui vero in secundis totidem; Illis vero, qui Primæ, Tertie, Sextæ, Nonæ, ac Completorii officii interfuerint, pro qualibet horarum ipsarum, quadraginta; Illis autem, qui per Octavas illius festi, Matutinalibus, Vespertinis, Missæ, ac prædictarum horarum officii interfuerint, centum dies, singulis octavarum ipsarum diebus, in Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Apostolorum ejus Petri, & Pauli auctoritate confisi, de injunctis sibi poenitentis relaxamus.

Datum &c. (a)

XX.

Privilegium Abbatis Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, utendi Mitra, Baculo, Benedictione solemnī, & aliis Pontificalibus.

Vide qua præposuimus Constitut. hujus Pontificis VIII. pag. 408.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monasterii Montis Virginis ad Rom. Eccl. nullo medio pertinent. Ordinis S. Benedicti Avelanæ Diocesis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ecclesia Romana velut circumspicienda mater & provida, nonnullas Ecclesias tamquam filias prædilectas majoribus effert honoribus, munere prævenit gratiæ potioris, & gratioribus insignit titulis dignitatum, ut sicut venustatis, & sapientiæ filie, in matris obedientiam, & reverentiam semper prompte habeantur ferventes, & studiose ad ipsius servitia, beneplacita, & mandata.

§.1. Cum igitur Monasterium vestrum, utpote, sicut a fide dignis accepimus pia religione conspicuum, & a fidelibus populis illarum partium venerabiliter frequentatum, ac per ipsum ipsius, ex prerogativa specialis dilectionis, & gratiæ, sinceritatis brachus amplexamur. Vestris propter hoc honoribus, & utilitatibus libenter intendimus, sperantes vos haberi deinceps in Apostolicæ Sedis obsequiis, ex impensis vobis acceptioribus ab ea beneficiis, honoris, & gratiæ promptiores.

§.2. Nos itaque ob devotionem B. Mariæ Virginis gloriosæ, in cujus honore dictum Monasterium est fundatum, vestris supplicationibus inclinati, usum Mitræ, baculi, anuli, sandalium, chirothecarum, tunice, dalmaticæ, benedictione solemnī ad populum, ordinatione minorum ordinum, indulgentia quadraginta dierum, benedicere etiam Calices, & omnia alia ornamenta Ecclesiastica, & cognoscere de matrimonio inter vassallos, in quibus habetis spiritualia, tibi fili Abbas, & successoribus tuis in perpetuum, (quos potius signitis intendere cupimus, dummodo tibi, & eisdem successoribus sit, more ac modo debito, munus benedictionis impensum, & te, ac eos constet existere Sacerdotes)

(a) Vide Raynaldum ad hunc annum, & Fagium in Vita Urbani.

Indulgentiam celebrantibus.

Datum Anno 1264.

Exordium.

Causæ dandi Privilegi.

Privilegium.

tes) auctoritate presentium concedimus de gratia speciali.

Clausula.

§.3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Dat. die 12. Septem. 1264 Pontific. Anno III.

Datum apud Urbem Veterem secundo Idus Septembris Pontificatus nostri Anno tertio.

XXI.

Institutio secundæ Regule Ordinis Sororum Sanctæ Clare nuncupatarum; sive mitigatio primæ Regule à B. Francisco pro ejusmodi Sororibus traditæ.

S. Damiani Monialibus Regulam tradidit Innocentius IV. Constit. XII. pag. 309. Traditam vero Sanctæ Clare, & Sororibus a Sancto Francisco confirmavit idem Pontifex Constitut. XX. XIII. pag. 334.

Urbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Christo filiabus universis Abbatissis, & Sororibus inclusis Ordinis S. Clare, salutem, & Apostolicam Benedictionem,

Beata Clara, virtute clarens, & nomine, gratiæ divinæ inspiratione præventa, & almi Christi Confessoris B. Francisci exemplis laudabilibus informata, ac salutaribus instituta doctrinis, ut se mundam Domino conservaret, Mundi hujus contemptis opibus, operibusque vitatis, religiose vivere sapienter elegit, & habitu Sacre Religionis assumpto, ardam viam mandatorum Domini, quæ gradientes in ipsa ducit ad vitam, dilatato corde curavit. Hanc petram, Christus lapidem esse voluit, in vestri Ordinis structura primarium. In ipsa evidenter ostendit, quod in hujus structura sibi complacuit. Eam siquidem sanctitatis erexit in titulum, ut quæ munditia vitæ claruit, celebritate clareret, ac eundem vestrum Ordinem, qui sanctum, & laudabilem sumpsit in ejus personæ principium, ipsius quasi constituentis sic sapienter approbate patrone merita, in venerabilem, venerandumque probarent.

Sororibus vero sub diversis nominibus diversæ datæ regule.

§.1. In hoc autem Ordine, vos & alias ipsum profitentes, sub nominationum varietate interdum Sorores, quandoque Dominas, plerumque Moniales, nonnumquam pauperes inclusas Ordinis S. Damiani contigit hæcenus nominari. Vobisque, sub horum, & aliorum diversitate nominum, diversâ privilegia, indulgentiæ, ac litteræ a Sede Apostolica sunt concessa, & tam a sel. recordat. Gregorio Papa prædecessore nostro, tunc Ostiensi Episcopo, & vestri Ordinis curam gerente, quam aliis, variæ datæ sunt regule, & formæ vivendi, quarum observantiis se vestrum aliquæ solemniter obligaverunt.

Causæ hujus dandi regule.

§.2. Propter quod dilectæ in Domino filie, fuit nobis humiliter supplicatum, ut eundem vestrum Ordinem curaremus, certi nominis titulo insignire, vosque ab hujus observantiarum diversitatibus, & votis super eis emissis, misericorditer absolventes, certam vobis viven-

Bull. Rom. Tom. III.

di formam, ad tollendum omnem de vestris conscientiis scrupulum, largiremur.

§.3. Nos itaque decens arbitramur, & congruum, ut idem Ordo vester, qui, ut præmittitur, in B. Clara felicia sue institutionis sumplit auspicia, cujusque (ut firmiter credimus) apud Deum meritis, & intercessione protegitur, & apud homines laudibus attollitur, & favoribus ampliatur, ejus insigniatur & nomine, ipsum de fratrum nostrorum consilio de cætero decrevimus Ordinem S. Clare uniformiter nominandum.

Ordinem S. Clare nuncupari mandavit Urbanus.

§.4. Statuentes quod immunitates, libertates, privilegia, indulgentiæ ac litteræ quæcumque vobis, seu eidem Ordini a præfata Sede sub quacumque nominatione concessi, id robor obtineant firmitatis, & ita per omnia ipsi uti possitis, ac si a principio hujus nominis titulo, & sub hac nominatione fuissent.

Sive Privilegia omnia confirmat.

§.5. Ut autem bene & jucunde habitetis in unum, nec sub prædictarum observantiarum, differentia a modo vivendi videamini differentes, sed amboletis in domo Domini cum consensu; Nos inspectis omnibus regulis prædictis, & formis, ac specialiter illam, quam præfatus prædecessor tunc Ostiensis Episcopus vobis dedisse cognoscitur, diligentius attendentes, regulam, sive formam vivendi præsentibus annotatam, vobis & his, quæ vobis successerint, de eorundem fratrum consilio, præsentium tenore, concedimus, & etiam confirmamus, in singulis Monasteriis vestri Ordinis perpetuis temporibus observandam, illas ex vobis, quæ ipsam regulam, sive formam per nos vobis concessam, & confirmatam, professæ fuerint, ab omnibus aliis regulis, formis, & votis præmissis, de Apostolica potestatis plenitudine absolventes.

Unamque omnibus Regulam tradit.

Quæ Regula talis est.

Cap. 1.

Omnes, quæ seculi vanitate relicta, Religionem vestram assumere voluerint & tenere, hanc eas legem vitæ, & disciplinæ oportet, & convenit observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate sub clausura.

De obedientia, paupertate, & castitate.

Cap. 2.

Omni namque tempore vitæ suæ hanc vitam profitentes, clausuram firmiter teneantur infra murorum ambitum, & intrinsecam clausuram Monasterii deputatum, nisi forsitan (quod absit) superveniret inevitabilis, & periculosa necessitas, sicut exustionis ignis, vel incurtus hostilis, seu alicujus hujusmodi, quæ dilationem nullo caperet modo, ad egrediendi licentiam postulandi. In quibus casibus transferant se Sorores ad locum alium competentem, in quo, quantum commode fieri poterit, clausuram teneant, quousque eis de Monasterio sit provisum. Et propter hujusmodi necessitatis evidentiam, nulla eis conceditur licentia, vel facultas, extra prædictam clausuram ulterius exire, nisi forte de mandato, aut auctoritate Cardinalis Romanæ Ecclesiæ, cui a Sede Apostolica generaliter fuerit iste Ordo commissus, ad aliquem locum aliquæ mitterentur, causa plantandi, vel ædificandi eandem Religionem, vel reformandi aliquod Monasterium ejusdem Ordinis, seu causa regiminis, aut correctionis, aut alicujus valde evidentis, & gravis dispendii evitandi, vel nisi de ejusdem Cardinalis mandato, aut aucto-

De Clausura.

Ggg

rita.

De receptione Sororum in Ordine.

ritate, Monasterii primo rationabili causa relicto, totus Conventus ad Monasterium aliud se transferret. Possint autem in singulis Monasteriis recipi aliquae, licet paucae, sub servitium nomine, vel sororum, ad hujusmodi observantiam professionis astringendae, praeterquam ad articulum de clausura, quae de mandato, vel licentia Abbatisse interdum poterunt egredi ad negotia Monasterii procuranda. Morientes vero tam Sorores, quam Servitiales hujusmodi infra Claustrum, prout convenit, tumulentur.

Cap. 3.

Admissionem Sororum in Ordine.

Omnibus hanc religionem assumere cupientibus, quae fuerint admittendae, priusquam habitum mutent, & religionem assument, dura eis, & aspera proponantur, per quae itur ad Deum, & quae secundum hanc religionem necesse habuerint firmiter observare, ne de ignorantia postea se excusent. Non recipiatur aliqua, quae vel longiori aetate, vel infirmitate aliqua, vel fatua simplicitate ad hujusmodi vitae observantiam insufficientis, & non idonea censetur, nisi forte cum aliqua interdum causa rationabili exigente, de mandato, vel auctoritate dicti Cardinalis alicui fuerit dispensandum. Per tales enim status, & vigor religionis sepius dissolvitur, & turbatur: unde in personis recipiendis diligenti studio, & cautela debet hujusmodi occasio devitari. Abbatisa nullam, propria auctoritate recipiat, sine consensu omnium Sororum suarum, vel ad minus duarum partium earundem. Omnes vero ex more intra claustrum receptae, tonsis crinibus, citius deponant habitum saecularem; quibus deputetur magistra, quae eas informet regularibus disciplinis. Ad tractatus quoque Capituli infra annum nullatenus admittantur. Completo vero unius anni spatio, si aetatis legitime fuerint, professionem in manibus Abbatisse coram Conventu faciant in hunc modum. Ego Soror N. promitto Deo, & Beatissime Mariae semper Virgini, & Beato Francisco, & Beatae Clarae, & omnibus Sanctis, & tibi Domine Abbatisse, vivere sub Regula a Domino Urbano Papa Quarto Ordini nostro concessa, toto tempore vitae meae, in obedientia, sine proprio, & in castitate, & etiam, secundum quod per eandem Regulam ordinatur sub clausura. Idem similiter profiteri mihi modus in Servitilibus, vel Sororibus, quae de licentia Abbatisse egredi possunt exterius, praeter articulum de clausura, per omnia observetur.

Cap. 4.

De Vestibus.

Omnis Sorores communiter capillos suos usque ad aures certis temporibus todeant in rotundum. Et unaquaeque Soror praeter ciliatium si voluerit, vel flaminetum, duas tunicas, vel etiam plures, secundum quod visum fuerit Abbatisse, habere valeat, ac mantellum post collum hinc inde connexum: & haec indumenta sint de panno religioso, & villi tam pretio, quam colore, juxta diversarum consuetudinem regionum, nimia brevitate, vel longitudine non notanda, ut & in operiendis pedibus debita ferretur honestas, & curiose longitudinis superfluitas penitus evitetur. Tunica quoque superior, sit tam in manicis, quam in busto, latitudinis, & amplitudinis congruentis, ut habitus exterioris honestas intrinsece attestetur. Ha-

beant & scapularia sine caputio, de villi, & religioso panno, vel flaminea, amplitudinis, & longitudinis condecentis. sicut uniuscujusque qualitas exigit, vel mensura: quibus induantur quando laborant, vel tale aliquid agunt, cum mantellos congrue gestare non possunt. Possint etiam sine ipsis esse aliquando, si visum fuerit Abbatisse, cum forte per calorem nimium, vel aliquid aliud, eis gravia multum fuerint ad portandum. Coram extraneis tamen hujusmodi utantur scapularibus cum mantellis. Tunice quoque superiores, scapularia, & mantelli, coloris omnino albi, vel nigri aliquatenus non ferantur. Pro cingulo autem cordam postquam professe fuerint, habeant minime curiosam. Vittis, aut velis de panno communi omnino albis, non tamen preciosis, aut curiosis, capita sua cooperiant uniformiter, & honeste, ita quod frons, genae & collum & gula sint (ut eorum honestati & religioni convenit) cooperta, nec aliter coram extraneis personis audeant apparere. Habeant & velum nigrum, nec preciosum nec curiosum, extensum super capita, ita amplum & longum, quod ex utraque parte descendat usque ad scapulas, & retro parum ultra tunice caputium protendatur. Sorores vero novitiae album velum ejusdem mensurae, & qualitatis debeant deportare. Servitiales autem Sorores pannum album non preciosum, aut curiosum, ad modum veli super capita sua deferant, tantae longitudinis, & amplitudinis, quod scapulas, & pectus praecipue cum exeunt, valeant operire.

Cap. 5.

Lectulis, & dormitorio.

Omnis Sorores sanx. tam Abbatisa, quam aliae, vestite & cinctae jaceant in communi dormitorio, & qualiter per se lectum habeat ab invicem separatim; Lectus tamen Abbatisse in tali loco dormitorii disponatur, quod inde ceteros dormitorii lectos sine obstaculo, si commode fieri poterit, valeat intueri. A Festo Resurrectionis Dominicae usque ad Festum Nativitatis B. Virginis, Sorores dormiant post prandium usque ad Nonam, quae voluerint. Quae vero noluerint, oratione, seu meditatione divina, seu aliis piis quietis laboribus occupentur. Liceat autem unicuique habere sacconem de foeno, vel de palea, & cervical de palea, aut lana, si culcitrae religiosas cum lana habere nequiverint congruenter. Lampas insuper de nocte accensa semper in medio dormitorii habeatur.

Cap. 6.

Recitatione Officii.

De divino Officio tam in die, quam in nocte Domino persolvendo, taliter observetur, quod haec, quae legere & canere noverint, secundum consuetudinem Ordinis Fratrum Minorum, cum gravitate tamen & modestia, divinum Officium debeant celebrare. Illitteratae vero dicant viginti quatuor Pater noster pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Primis, Tertia, Sexta, & Nona, pro qualibet istarum Horarum septem, pro Vesperis autem duodecim, pro Completorio septem. Qui modus in Officio B. Virginis per omnia observetur. Pro Defunctis dicant in Vesperis septem Pater noster cum Requiem aeternam, pro Matutino duodecim, tempore quo Sorores litteratae faciunt Officium Mortuorum. Quae vero occasione rationabili non possent aliquando legendo dicere Horas suas

Sacramentis recipiendis Ministro, & tempore.

suas, liceat eis sicut illitteratis dicere Pater noster.

Cap. 7.

Ubi proprius fuerit Cappellanus pro Missarum solemnibus, & divinis Officiis celebrandis, habitu & vita religiosus sit, ac bonae famae, nec juvenilis, sed matura, & idoneae sit aetatis. Ubi autem non fuerit proprius Cappellanus, a quolibet bonae famae, & honestae vitae Presbytero, Sorores Missam audire possunt. Poenitentiam vero, & alia Sacramenta Ecclesiastica a Fratribus Ordinis Minorum dumtaxat recipiant, vel ab eis recipiant, qui de mandato, seu auctoritate Cardinalis, cui generaliter fuerit iste Ordo commissus, ea exhibendi potestatem habuerint, nisi forte in necessitatis articulo fuerit aliqua constituta, & copiam habere Fratrum nequiverint praedictorum. Cum aliqua Sacerdoti de confessione loqui voluerit, per locutorium solum confessionem faciat Sacerdoti, & per illud eidem de his, quae ad confessionem pertinent, tunc loquatur. Confessionem autem regule omnes faciant ad minus singulis mensibus, & sic confessione praemissa in sequentibus solemnitatibus, videlicet in Nativitate Domini, Purificatione B. Mariae, in initio Quadragesimae, Resurrectionis Domini, Pentecostes, in Festis sanctorum Petri, & Pauli, S. Clarae, S. Francisci, & omnium Sanctorum, recipiant Dominici Corporis Sacramentum. Si tamen aliqua Soror tanta fuerit corporis infirmitate detenta, quod ad locutorium commode venire non possit, & necessitatem habuerit confiteri, vel Dominici Corporis, seu alia recipere Sacramenta, exhibitorum hujusmodi, alba, & stola, & manipulo, cum duobus idoneis, & religiosis sociis, vel uno ad minus alba, vel saltem superpelliceo vestitus, ingrediantur, & morentur induti, & audita confessione, vel alio tradito Sacramento, sicut ingressi fuerint, sic egrediantur induti, nec moram ibi faciant longiorem. Caveant etiam, ut quamdiu intra Monasterium fuerint, nullatenus ab invicem separentur, quin semper mutuo possint libere se videre. Sic quoque se habeant in animae commendatione. Porro ad exequias circa sepulturam agendas, Sacerdos non ingrediat Claustrum, sed exterius in Cappella quod ad officium pertinet, exequatur. Tamen Abbatisse, & Conventui visum fuerit quod ad exequias debeat introire, modo supradicto cum sociis introit indutus, & sepulta mortua, cum eis exeat sine mora. Si autem necesse fuerit, ut ingrediantur aliqui ad sodiendam, vel ad apediendam sepulturam, seu postmodum coaptandam, & Abbatisse, & Conventui visum fuerit hoc expediens, propter imbecillitatem Sororum, sit Sacerdoti, vel alicui alii ad hoc idoneo, & honesto cum uno socio, vel duobus, licitum introire.

Cap. 8.

Si aliquae juveniles, vel grandiores, capaces ingenii fuerint, eas instruat, si sibi videbitur Abbatisa, magistras eis deputans idoneam, & discretam, per quam tam in cantu, quam in divinis Officiis instruantur. Sorores vero & Servitiales, horis & locis institutis prout ordinatum fuerit, utilibus & honestis laboribus occupentur, sub illa providentia, quod excluso ocio animae inimico, sanctae orationis, & devotio-

Exercitio corporalibus, laboribus, & in quibus omnia debent esse communia.

Bull. Rom. Tom. III.

tionis spiritum non extinguant, cui debent cetera temporalia deservire. Verum quia multitudini sub hujus Religionis observantia congrue omnia debent esse communia, nec cuiquam liceat aliquid esse suum, caveant sollicite, ne occasione laborum hujusmodi, seu mercedis receptae pro ipsis, cupiditatis, vel proprietatis cupiditatem, seu notabilis specialitatis subrepat moribus.

Cap. 9.

Silentium continuum sic continue ab omnibus teneatur, ut nec sibi invicem, nec alicui alii sine licentia eis loqui liceat, exceptis iis, quibus magisterium aliquod, vel opus injunctum fuerit, quod non possit cum silentio exerceri, iis quidem simul loqui liceat de iis, quae ad officium, vel opus suum pertinent, ubi & quando, & qualiter visum fuerit Abbatisse. Sorores tamen debiles, & infirmas, ac Servientes eisdem, pro recreatione, ac ipsarum servitio, in infirmitoria loqui possint. In duplicibus quoque Festis, ac Apostolorum solemnitatibus, & aliis quibusdam diebus, quibus visum fuerit Abbatisse, in certo loco ad hoc signato, ab hora Nona usque ad Vesperam, vel aliqua alia hora competenti, loqui possint de Domino Jesu Christo, ac solemnitate, ac piis Sanctorum exemplis, & de aliis iis, & honestis. Ab hora quoque Completorii usque ad Tertiam, exceptis Servitilibus, extra Monasterium Abbatisa, absque causa rationabili loquendi licentiam non concedat. In aliis vero temporibus, atque locis, sic attendat sollicite Abbatisa de causa, ubi, & quando, & qualiter Sorores licentiet ad loquendum, quod regularis observantia, quae non mediocriter a silentio, quod est cultus justitiae, dignoscitur, nullatenus relaxetur.

Cap. 10.

Omnis autem studeant ut signis religiosis pariter, & honestis. Sane quando aliqua persona religiosa, seu saecularis, vel cujuslibet dignitatis, alicui de Sororibus loqui perierit, nuncietur primitus Abbatisse, & si ipsa conceperit, accedens ad locutorium, duas alias ad minus habeat secum semper, quibus jussit Abbatisse, quae loquentem videant, & audire valeant, quae dicuntur. Ad cratem vero loqui aliquatenus non praesumant, nisi praesentibus duabus ad minus per Abbatisam ad hoc specialiter deputatis, Caveant tamen sibi Sorores, quae cum aliquo loqui habent, ne per verba inutilia inaniter se distendant, nec etiam trahant in locutionibus moram longam. Hoc namque ab omnibus firmiter observetur, ut quando de confessione Sacerdoti interius infirma fuerit aliqua locutura, ad minus non loquatur, nisi cum duabus non longe sedentibus, quae consentientem, & confessionem videre possint, & ab eisdem pariter videri. Hanc autem loquendi legem, & ipsa Abbatisa diligenter custodiat, ut omnino materia detractionis omnibus auferatur, excepto quod cum Sororibus suis, horis, & locis competentibus loqui potest, sicut ei secundum Deum visum fuerit expedire.

Cap. 11.

Sorores autem omnes, & Servitiales, infirmis exceptis a festo Nativitatis Gloriosae Virginis Mariae, usque ad festum Resurrectionis Dominicae, nisi diebus Dominicis, & die Nati-

Silentio, & quando ab eo sit dispensandum.

Modo colloquendi, & alio loquendi.

Infirmitas, ab infirmitate, & facultate Abbatisse in hoc dispensandi.

G g z

vitatis Domini, continuum fervent jejunium: a Resurrectione vero Dominica, usque ad festum Nativitatis Beate Virginis, teneantur sexta feria jejunare. Omni quoque tempore, prater infirmas infirmitatis suae tempore, ad esu carnum abstineant. Cum debilibus autem dispensare valeat Abbatisa, prout eorum debilitati viderit expedire. Ovis vero, & casto, & lacticiis licite possint uti, praterquam ab Adventu usque ad Nativitatem Domini, & a Dominica Quinquagesimae, usque ad Pascha, necnon & sexta feria, & jejuniis ab Ecclesia generaliter institutis. Cum Servitibus tamen Sororibus, circa praedictum jejunium, praterquam in Adventu, & sexta feria, possit Abbatisa misericorditer dispensare etiam possit circa praedictum jejunium cum adolescentibus, ac debilibus, & senili aetate confectis, prout eorum debilitati, ac imbecillitati viderit expedire. Sanz quoque Sorores jejunare non teneantur minutionis suae tempore, quod in triduo terminetur, extra majorem quadragesimam, & sextam feriam, adventum Domini, & jejunia ab Ecclesia generaliter instituta. Caveat autem Abbatisa, ne ultra quam ter in anno minutionem permittat communiter celebrari, nisi certa necessitas plus requirat, nec a persona extranea maxime minutionem recipiat, ubi commode poterit evitare.

Cap. 12.

De infirmis vero, cura & diligentia maxima habeatur, & secundum, quod possibile fuerit, & decuerit, tam in cibariis, quae earum requirit infirmitas, quam in aliis necessariis, in fervore charitatis, benigne ac sollicito eis per omnia serviat. Quae infirmis proprium habeant lectum, si unquam fieri potest, ubi a sanis maneant separate, ne illarum ordinem confundere valeant, vel turbare.

Cap. 13.

In quolibet Monasterio unum tantum ostium habeant ad intrandum Claustrum, & exiendum, cum opportuum fuerit, juxta legem de ingressu, & egressu positam in hac forma. In quo ostio nullum sit ostiolum, vel fenestra, & istud ostium in sublimi quanto magis fieri poterit congruenter, ita quod ad ipsum per scalam levatoriam exterius ascendatur, quae scala per catenam ferream ex parte Sororum studiose ligata, a Completorio dicto usque ad Primam sequentis diei, continue sit suspensa, & tempore thurnae dormitionis, & visitationis, nisi aliud interdum evidens requirat necessitas, vel utilitas manifesta. Ad praedictum autem ostium custodiendum, aliqua talis ex Sororibus deputetur, quae Deum timeat, sit matura moribus, sit diligens, ac discreta, sitque convenientis aetatis, quae unam ipsius ostii clavem sic diligenter custodiat, ut numquam ea, vel ejus focia ignorante, ostium aliquando valeat aperiri. Reliquam vero clavem diversam ab illa, custodiat Abbatisa. Sit & alia aequae idonea ei focia deputata, quae ejus vicem in omnibus exequatur, cum ipsa aliqua rationabili causa, vel occupatione necessaria, occupata fuerit, vel detenta. Caveant autem studiosissime, & procurent, ne unquam ostium fiet apertum, nisi quantum minus fieri poterit congruenter. Sit autem ostium feris ferreis, & vetricibus optime commu-

Infirmarum cura.

Ostia interiori, ejusque custodia, & custodia qualitativum.

nitum, & sine custodia, apertum vel clausum, minime dimittatur, neque etiam ad momentum nisi una clave in die, & in nocte duabus, sit firmiter obstratum. Nec omni pulsanti aperiatur statim, nisi indubitanter cognoverit, quod talis sit, quod sine dubitatione aliqua, secundum mandatum, quod de ingressuris in hac regula continetur, debeat aperiri. Et nulli liceat ibi loqui, nisi soli ostiarie de his, quae ad officium pertinebunt. Quod si aliquando intra Monasterium opus aliquod fuerit faciendum, ad quod agendum seculares aliquos, vel quascumque personas alias, oporteat introire, provideat Abbatisa sollicito, ut tunc dum opus scilicet exercetur, alia persona conveniens ad custodiendum ostium statuatur, quae sic personis ad opus deputatis aperiat, quod alias intrare penitus non permittat. Nam Sorores ipsae, & tunc, & semper, quantumcumque rationabiliter prevalent, studiosissime caveant, ne a secularibus, vel extraneis personis videantur.

Cap. 14.

Ceterum, cum praefatum ostium aliis aperiri volumus, nisi pro illis tantum, quae per rotam, vel aliunde decenter nequeant expediri; mandamus, quod in singulis Monasteriis in exteriori muro clausurae intrinsecae, in loco siquidem competenti, manifesto a parte exteriori, & omnino patenti, rota una fortis fieri debeat, latitudinis, & altitudinis congruentis, ita quod per eam nulla persona ingredi valeat, vel exire, per quam necessaria, tam interiori, quam exteriori ministrantur, & taliter disponatur, quod per eam, nec intus, nec extra valeat aliquis intueri. Ex utraque etiam parte ostiolum fiat validum, quod de nocte, & in estate tempore dormitionis, feris ferreis, & clavibus clausum, & firmatum debeat permanere. Ad cujus custodiam pro expediendis necessariis per eandem, unam Sororem discretam, tam moribus, quam aetate, quae Monasterii diligit honestatem, constituat Abbatisa, cui soli tantum, vel deputatae sibi fociae, cum congrue non poterit interesse, loqui ibidem, & respondere liceat, super iis quae ad suum officium pertinebunt. Ibi autem nulli loqui liceat, nisi esset locutorium occupatum, vel ex alia rationabili causa, & necessaria aliquando: semper tamen de licentia Abbatisae, quod tamen rarissime fiat, secundum loquendi modum superius praetaxatum.

Cap. 15.

Propter necessitates quoque aliquando imminentes, quae non possunt per supra dictum ostium, vel rotam commode expediri, permitimus, quod aliud ostium in loco decenti in Monasterio fieri possit, per quod certis temporibus intromittantur, & emittantur, quae fuerint opportuna, quod quidem ostium continue sit clavi, feris ferreis, & repagulis communium. Sitque muro a parte exteriori muratum, ita quod non possit aliquatenus aperiri, vel persona aliqua inde loqui. Possit tamen necessarium dictarum tempore, ipsius ostii murus dirui, ostium aperiri, nec tunc apertum nisi quantum minus fieri poterit, sub tamen fida custodia, dimittatur. Expeditis itaque necessitatibus ipsis, secundum praedictum modum remuneatur, clavi, feris & repagulis extrinsecus remuneatur.

Cap. 16.

Rotae, ejusque custodia.

Locutorio, Crata, hinc, hincque custodia.

Locutorium autem commune in Cappella, vel potius in claustrum, ubi commodius, & honestius fieri poterit, disponatur, ne si forte fuerit in Cappella, pacem orantium inquietet. Ipsum locutorium sit congruae quantitas, de lamina ferrea subtiliter perforata, & taliter clavis ferrea coaptata, quod numquam valeat aperiri. Sit quoque ipsa lamina clavis ferreis in longum protensis, exterius fortiter communia. Cui pannus niger lanceus interius taliter apponatur, quod nec sorores videre extra valeant, nec videri. Ad istud autem locutorium a Completorio, quod dici debet tempore competenti, usque ad primam diei sequentis, seu tempore comestionis, vel dormitionis in estate, aut quando officium celebratur, (nisi pro causa adeo rationabili, & necessaria, quae commode differri non possit) nulli licitum erit loqui. Quando tamen vero in concessis temporibus aliqua, vel aliqua habuerint ibi loqui, cum modestia, & maturitate loquentes, breviter se expediant, prout decet. Ubi vero propter Sororum multitudinem videbitur opportunum, aliud simile locutorium esse possit.

Cap. 17.

Volumus etiam, ut in muro, qui Sorores dividit a Cappella, congruentis formae cratis ferrea collocetur, quae sit ex crebris, & spissis contortis lineis ferreis, diligenti & forti opere fabricata, & clavis ferreis in longum protensis exterius fortiter communia, vel ex lamina ferrea parvis, & minutis foraminibus perforata, cum protensis clavis ferreis, ut dictum est, in cuius medio fiat unum ostiolum de lamina ferrea, per quod communione tempore possit intromitti calix, & Sacerdos mittens manum, possit Dominici Corporis tradere Sacramentum, quod quidem clavi ferrea sit semper firmatum, nec aperitur, nisi quando proponi Sororibus contingerit verbum Dei, vel Sacramentum Dominici Corporis exhibetur, aut cum quis, aliquam ex Sororibus suam propinquam consanguineam videre petierit, vel alia causa necessaria id exposcat, quod rarissime fiat, & semper de licentia Abbatisae. Quae tamen in nullo casu (primis duobus dumtaxat exceptis) licentiam largiatur, nisi prius singulis vicibus de hoc consilium petierit a Conventu. Cui crati pannus lineus niger interius taliter apponatur, ut nulla valeat inde aliquid intueri. Habeantur etiam ostia lignea ex parte Sororum, cum feris ferreis, atque clave, ut maneant semper clausa pariter, & firmata, & non aperiantur, nisi cum divinum celebratur officium, & nisi quando ex dictis causis praefato modo dictum ostiolum contigerit aperiri, & nemo alius per dictam cratem loquatur, nisi aliquando, rationabili causa, vel necessaria exigente, alicui de Abbatisae licentia raro fuerit concedendum. Et tunc praedicta ostia lignea poterunt aperiri, & quando tunc aliquam personam extraneam ad eas ingredi, vel alias per crates eis loqui contigerit, tegant faciem cum modestia, & inclinent, prout religionis convenit honestati.

Cap. 18.

De ingressu personarum in Monasterium, firmiter, ac directe praecipimus, ut nulla unquam Abbatisa, vel ejus Sorores, aliquam per-

Ingressu extraneorum personarum.

sonam religiosam, seu secularem, aut cujuslibet dignitatis, in Monasterii clausuram intrinsecam intrare permittant, nec omnino liceat alicui, nisi quibus concessum a Sede Apostolica fuerit, vel a Cardinale, cui fuerit Sororum Ordo commissus: Excipiuntur autem a dicta ingrediendi lege, Medicus causa multum gravis infirmitatis, & Minor cum necessitate exegerit, qui non absque duobus sociis de familia Monasterii introducantur, nec ab invicem infra Monasterium separentur, necnon & illi quos occasione incendii, vel ruinae, seu alterius periculi, vel dispendii, seu pro tuendis a violentia quorumlibet Monasterio, vel personis, aut pro aliquo opere exercendo, quod commode extra Monasterium fieri non potest, necessitas exegerit introire. Qui omnes expedito suo ministerio, vel imminente necessitate satisfacto per ipsos, exeant sine mora. Nulli autem personae extraneae intra Monasterii clausuram liceat comedere, vel dormire. Sed & si quis de Sanctae Clarae Cardinalibus, ad aliquod Monasterium hujusmodi religionis aliquando venerit, & intra claustrum voluerit ingredi, cum reverentia quidem, & devotione suscipiatur, sed rogetur; ut cum paucis sociis, & honestis debeat introire. Licet quoque Generali Ministro Ordinis Fratrum Minorum, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere Sororibus verbum Dei, cum quatuor, vel quinque Fratribus ipsius Ordinis, intra clausuram ingredi Monasterii, si quando ei videbitur expedire. Alius autem Praelatus, cui aliquando forte de licentia Sedis Apostolicae, vel dicti Cardinalis, intrare liceat, duobus, vel tribus tantum religiosis, & honestis sociis sit contentus. Quod si forte, pro benedictione, vel consecratione Sororum, vel in alio modo, concessum fuerit Episcopo alicui Missam interius celebrare aliquando, quam paucioribus, & honestioribus potuerit sociis sit contentus, & ministris. Et hoc quoque ipsum alicui rarius concedatur. Nulla tamen omnino loquatur cum aliqua persona de ingressis, nisi modo praedicto, sive infirma fuerit, sive sana. Illud sane praecipue caveatur, ut si quibus aliquando concessum fuerit solummodo, vel data licentia in Monasterium ingredi, non aliter admittatur, nisi Abbatisae, & Sororibus visum fuerit expedire, cum ex hujusmodi concessionibus, vel licentiis, Abbatisa, vel Sorores, eos admittere non cogantur, & ut sint tales, de quorum verbis, & moribus, necnon vita, & habitu edificari valeant intuentis, & materia justis scandalis exinde nequeat generari. Super concessione vero, vel licentia ingressus hujusmodi, ad omne ambiguum removendum, Apostolici apices, vel Cardinalis patentes litterae ostendantur.

Cap. 19.

De Servitibus & Sororibus, quae semper manere clausae, sicut aliae non tenentur, districtius volumus observari, ut sine licentia, nulla Claustrum egrediantur. Et quae emittantur, honeste sint, & convenientis aetatis, ac religiosi, & maturi aspectus, & calceamentis honestis, tam ipsae, quam Sorores illae, quas aliquando emittere contigerit pro casibus supra dictis, calceate incedant. Ceteris vero intus manentibus liceat istud idem. Egredientibus vero assignetur congrua-

Sororum Servitium egredia pro Monasterii necessitatibus.

tus terminus redeundi, nec alicui ipsarum concedatur extra Monasterium, sine licentia speciali, comedere, bibere, vel dormire, nec ab invicem separari, vel alicui in secreto, seu Cappellani Monasterii, vel Conventorum domicilium introire, & si aliqua contrarium fecerit, graviter puniatur, & sollicite caveant, ne ad loca suspecta divertant, vel cum personis male famae familiaritatem habeant, nec in suo reditu secularia, vel inutilia Sororibus referant, per quae dissolvi valeant, vel turbari. Et quamdiu extra fuerint, taliter studeant se habere, quod de conversatione honesta ipsarum edificari valeant intuentes, & quicquid eis datum, vel promissum fuerit, resignent, vel renuncient Abbatissae, vel alii, cui in hoc commiserint vires suas.

Cap. 20.

Cappellanus si voluerit se Monasterio obligare, & alicui qui Monasterii conversi esse voluerint, & Abbatissae, & Conventui visum fuerit eos recipere, anno probationis elapso, promittant obedientiam Abbatissae, voventes loci stabilitatem, & perpetuo vivere, sine proprio, & in castitate. Tunicae de religioso, & vili panno, tam pretio, quam colore, iuxta eorum indigentiam habere valeant sine caputio. Quorum manicae breves sint, & stricte tantummodo circa manus. Longitudo autem tunicarum sit talis, quod a cavilla pedum, distet spatium quatuor digitorum. Cappellanus tamen habere poterit longiorem. Pro cingulo vero corrigiam honestam habeat cum cultello. Caparone etiam cum caputio super tunicas portent, cujus longitudo genu aliquantulum transeat, & latitudo usque ad caputium extendatur. Minoris tamen latitudinis caparone si habere voluerit, poterit Cappellanus. Qui etiam cappa honesta, vel mantello post collum, vel ante pectus hinc inde connexo, uti poterit. Superiores autem tunica, & longum caputium, necnon & Cappellani cappa & mantellus, non sint de albo, vel penitus nigro panno. Vestiti etiam jaceant, & camisis lineis non utantur. Calceamenta alta, & ampla, & antefixa cum caligis habeant, & femoralia portent. Capillos suos usque ad aures certis temporibus tondeant in eotundum. Officium divinum faciant, ut Sorores, excepto quod Conversi, ad officium Beatae Virginis, & mortuorum, minime teneantur: jejuniis servare debeant ut Sorores. Liceat tamen Abbatissae super jejuniis regulae, cum eis assus, vel itineris, aut laboris alterius, seu alia quavis rationabili, & honesta causa misericorditer dispensare. Informationi vero, & correctioni Visitatoris, Cappellanus, & Conversi per omnia sint subiecti. Cui in his, quae ad visitationis officium pertinent, teneantur firmiter obedire.

Cap. 21.

Ad haec, liceat vobis in communi, redditus, & possessiones recipere, & habere, ac ea libere retinere. Pro quibus possessionibus, & redditibus Monasterii modo debito pertractandis, Procurator unus, prudens pariter, & fidelis in singulis Monasteriis vestri Ordinis habeatur, qui per Abbatissam, & Conventum constitui, & amoveri debeat, sicut videbitur expedire. Hic vero taliter institutus de omnibus sibi commisis, receptis pariter, & expensis, Abbatissae, & tribus Sororibus ad hoc per Conventum specialiter assignatis, & Visitatori cum voluerit, rationem reddere teneatur, & nihil omnino de rebus Monasterii vendere, commutare, obligare, vel alienare quoquo modo valeat, nisi de licentia Abbatissae pariter, & Conventus. Et quicquid contra hoc attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Possit tamen de mobilibus parum valentibus, aliqua parva, ex causa licita de Abbatissae licentia, interdum aliis largiri. Possit etiam per Visitatorem, cum expedire videbitur, amoveri:

Cap. 22.

Electio Abbatissae libere pertineat ad Conventum. Confirmatio vero fiat per Cardinalem, cui fuerit iste Ordo commissus, vel auctoritate ipsius. Studeant autem Sorores talem eligere, quae virtutibus polleat, & sanctis moribus aliis praeferat, quam officio, & quae communitatem servet in omnibus, vel in moribus; ut ejus exemplo provocatae Sorores, ex amore magis ei obediant, quam timore. Quaeque singularibus amoribus careat, ne dum in parte plus diligit, in toto scandalum generet. Consoletur afflictae, sit refugium tribulatis, ne si apud eam remedia defuerint sanitarum, desperationis morbus praevalcat in infirmis. Quae humiliter, & charitative visitet, & corrigat Sorores suas, non praecipiendo eis aliquid, quod sit contra animam suam, & vestrae professionis formam, non sit praecipiens in praecipiendo, ne ex indiscretionem praecipit, ponat peccati laqueum animabus. Cui, postquam confirmationem receperit, quamdiu in officio permanserit, Sorores universae, necnon & familia exterior Monasterii, parent, & obediant diligenter. Semel in hebdomada ad minus, Abbatissa Sorores suas pro ipsarum monitione, ordinatione, & reformatione, teneatur ad Capitulum convocare. Ubi secundum expressionem publicarum, & communium negligentiarum, atque culparum, poenae misericorditer imponantur. Conferat etiam cum omnibus Sororibus suis, de his quae occurrunt pro sui Monasterii utilitate, ac honestate tractanda: sepe enim Dominus, quod melius est juniore revelat. Nullum onerosum, vel grave debitum contrahat, nisi per Procuratorem de communi consensu Sororum, cum manifesta necessitas hoc requirat. Reddat etiam de receptis, & expensis, semel ad minus, singulis tribus mensibus, coram Conventu, vel saltem quatuor Sororibus ab eodem ad hoc specialiter deputatis, debitam rationem. Officiales Monasterii instituat de consilio, & assensu Conventus, vel majoris partis ipsius. Sigillum vero Conventus custodiri faciat, & servari, secundum ordinationem Conventus, & omnem litteram dirigendam ex parte ejusdem Conventus, prius coram Conventu in Capitulo lectam, & approbatam a majori parte Sororum, ibidem coram omnibus faciat sigillari. Nulla etiam Soror aliquas litteras dirigat, seu recipiat, nisi primo eas Abbatissa legat, vel ab alia ad haec constituta legantur. Studeat insuper Abbatissa Sorores reconciliare, si aliquas ad invicem ex aliqua causa, vel occasione contigerit conturbari. Soror vero illa, quae verbo, vel signo occasionem turbationis, vel scandali alteri dedit,

Electioe Abbatissae, muneris, auctoritatis, & qualitatibus.

rit, statim antequam offerat munus orationis suae Deo, veniam petens a Sorore, quam offendit, coram ea humiliter se prosternat, rogans ut intercedat pro se ad Dominum, quatenus sibi culpam indulgeat, quam commisit; illa vero memor verbi Domini: Nisi dimiseritis ex cordibus vestris, nec Pater vester caelestis dimittet vobis, liberaliter injuriam remittat Sorori veniam postulanti. Monemus Sorores omnes, & hortamur in Domino Jesu Christo, ut caveant ab omni superbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & sollicitudine hujus saeculi, detractione, & murmuratione, dissensione, & divisione, ac omni vitio, pro quo possit displicere in oculis veri sponsi. Sed magis sollicitae coram Deo servare exteriorem, & interiorem in omnibus puritatem, ac semper invicem habere mutuae dilectionis unitatem, quae est vinculum perfectionis, ut in ea radicatae, & fundatae, possint agni Domini Nostri Jesu Christi nuptias cum prudentibus virginibus introire.

Cap. 23.

Ad haec, ut discursibus dispendiosis materia subtrahatur, in virtute obedientiae, sub poena excommunicationis, quam ipso facto transgredientes, vel non parentes incurrant, districte praecipimus, ut (exceptis dumtaxat Servitilibus Monasteriorum illorum locorum, in quibus Romana fuerit Ecclesia constituta, quamdiu ibi residentiam fecerit) nulla Abbatissa, Soror, vel Servitialis pro ulla necessitatis causa, ad Sedem Apostolicam personaliter veniat, vel accedat, nisi super hoc per Apostolicos apices, vel dicti Cardinalis patentes litteras, alicui specialis licentia concedatur.

Cap. 24.

Monasteria hujus Religionis, per Visitatores (qui auctoritatem, formam, & modum, a Cardinali, cui fuerit a Sede Apostolica vester Ordo commissus, recipiant) semel ad minus annis singulis visitentur. Sane circa visitationes hujusmodi, illud est sollicite providendum, ut quicumque vel generalis, vel etiam alicubi aliquando specialis constituendus fuerit Visitator, tali debeat constitui, de cuius religiosa vita, & moribus nutrita plena, & securitas habeatur. Qui cum ad Monasterium aliquod veniens, fuerit introgressus, sic se per omnia exhibeat, & ostendat, ut omnes de bono ad melius provocet, & ad Dei amorem, & intra se mutuam charitatem semper inflammet pariter, & accendat. Et quando Monasterii clausuram ad visitandum intraverit, duos religiosos, & idoneos socios secum ducat, qui videlicet socii simul maneant, & dum fuerit intra claustrum, ab invicem nullatenus separentur. Visitator autem, regulam prius lecta, & exposita, ab Abbatissa sigillum recipiat, quod ipsa sibi assignare, & absolutionem, & concessionem ab Abbatissa ministerio petere absolute ac libere teneatur. Quae si communem vitam non poterit ducere, vel noluerit, per eundem Visitatorem a suo regimine absolvatur, nisi sua mora in officio Monasterio dispendiosa non esset, sed necessaria, vel evidenter utilis appareret. Absolvatur etiam per eundem, si alias non idonea, vel insufficientis ad Monasterii regimen videatur; & hoc fiat secundum formam, & modum, quos a Cardinali supra dicto receperit Visitator, qui tam de ipsius Ab-

batissae, quam Sororum statu, & observantia, suae religionis, ab omnibus generaliter, & specialiter a singulis inquirat studiosius veritatem, & ubi aliquid reformandum, vel corrigendum invenerit, zelo charitatis, & amore justitiae, cum discretionem corrigat, & reformet, tam in capite, quam in membris, sicut melius viderit expedire. Excessus autem, qui fuerit sufficienter correctus a Visitatore, nullatenus iterum corrigatur. Quod si aliquid tale sibi occurrerit, quod per se nequeat emendare, ad Superiorem referat, ut corrigatur sicut expedit, ejus consilio, ac praeepto. Caveat autem Abbatissa, ne a se, vel ab aliis Sororibus, status sui Monasterii Visitatori aliquatenus abscondatur, quia malum esset indicium, & offensiva graviter puniendae. Imo volumus, & mandamus, ut ea quae secundum vitam suam formam, & regularem observantiam, instituenda, vel emendanda fuerint, publice, ac privatim, sicut melius viderit faciendum, Visitatori suggerant, & proponant, cui teneantur in omnibus, quae ad officium suae visitationis pertinent, firmiter obedire. Quae autem aliter fecerint, a Visitatore, tam Abbatissa, quam aliae, debite, prout convenit, puniantur. Omnes autem tam Abbatissa, quam Sorores, considerent, & caveant diligenter, ut nihil aliud, quam amor divinus, & suarum Sororum correctio, ac Monasterii reformatio eas moveat ad loquendum. Modum autem loquendi Visitator custodiat supra dictum, ut videlicet, aut cum omnibus, aut cum pluribus simul loquatur, vel secrete cum una, aliis tamen ad minus duabus in aspectu ejus non longe sedentibus, ut per omnia bona suae integritas conservetur, nisi ad locutorium, cum una, vel pluribus, loqui voluerit de his, quae ad officium suum pertinere noscantur. Idem etiam Visitator, tam Cappellanum, quam Conversos, & ceteros de familia extrinseca Monasterii visitet, & in eis corrigat, & reformet, quae correctionis, & reformationis officio noverit indigere. Poenas tam amonitionis perpetuae a Monasterio, licentiando professos ad alia Monasteria, vel Ordines sicut viderit expedire, quam alias, prout culpe gravitas, & qualitas exegerit, imponendo. Ut autem non graventur Monasteria in expensis, & Visitator omnem notam, cujuspiam suspicionis evitet, volumus omnino, quod Visitator, de visitationis officio, quam citius commode poterit, se studeat expedire, quanto rarius absque sui officii dispendio poterit, Monasterii clausuram intrinsecus ingressurus.

Cap. 25.

Verum ne observantia praesentis regulae, sive formulae supra scriptae (quam uniformiter ubique ab omnibus volumus, & mandamus diligentius observari) pro defectu certi regiminis in posterum recedere vos contingat, aut sub diversorum magisterio, vivendi modum incurrare differentes, dilecto fratri nostro i. Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali: Gubernatori, Protectori, & Correctori Ordinis Fratrum Minorum, curam, & regimen vestri Ordinis, necnon & personarum in eis degentium, scilicet Cappellanorum, & Conventorum, & familiarium, plene duximus committenda, statuentes, ut sub ejus, & aliorum Cardinalium, qui fuerint pro tempore gubernationi, protectioni,

De Cardinalis Protectoris auctoritate.

Cappellani, & Conventuum vicarii, & vicarii.

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

Procuratore, cujus officio.

ONOMAD
RAL DE B

atque correctioni eorumdem Fratrum Ordinis a Sede Apostolica deputati, obedientia, & cura, & regimine, debeatis de cetero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipsi animarum vestrarum sollicitudinem gerentes, & curam, eidem Monasteriis, & personis degentibus in eis, Cappellanis, Conventibus, & familia tam per se, quam per viros idoneos, quoties expedire viderint, visitationis officium impendere studeant, corrigendo, & reformando ibidem, tam in capite, quam in membris, quae correctionis & reformationis officio noverint indigere. Instaurant nihilominus, & destituant, ordinent, statuunt, & disponant, prout secundum Deum viderint expedire.

Regulae observantia.

Cap. 26. Ut autem vos in hac regula, sive formula, tamquam in speculo politis inspicere, nec per oblivionem aliquid negligatis, semel vobis in qualibet quinquena legatur, & ubi vos inveneritis ea, quae scripta sunt, facere, agite gratias Deo bonorum omnium largitori. Ubi autem sibi quaecumque viderit aliquid desse, doleat de praeterito, & caveat de futuro, orans ut ei debitum dimittatur, & in tentationem deinceps non inducatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostrae Institutionis, Declarationis, & Constitutionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum apud Urbem Veterem decimo quinto Kalendas Novembris Pontificatus nostri Anno tertio.

Dat. die 18. Octob. 1265. Pont. An. III.

CLEMENS IV.

PAPA CLXXXIII.

AN. DOM. MCCLXV.

Guido, natione Gallus, ex Oppido S. Aegidii ad Rhodani ripam in Provincia Narbonensi, nobili familia Grossa, patre Fulcodio, antea Aniciensis Episcopus, deinde Archiepiscopus Narbonensis, mox S. R. E. Cardinalis Sabinenfis, electus est Viterbii Romanus Pontifex mense Februario Anno 1265., & die 22. (a) ejusdem coronatus, Clementis IV. sumpto nomine. Sedit in Pontificatu annos III. menses IX. dies VII. (b) imperante in Oriente Michaelae Palaeologo. Obiit Viterbii die 29. Novembris anno 1268., & sepultus est ibidem in Ecclesia Fratrum Praedicatorum. Vacavit Sedes annos fere III.

Ency-

(a) Electioni Clementis assignari certus dies non potest, nisi assensum videatur Baroni, qui teste Raynaldo in scheda afficit eundem electum die 9. Februarii. (b) A Coronationis die computandos.

Ex Raynald. ad an. 1265. 64.

Dies obitus Urbani PP.

Clementis electio.

Dat. die 1. Febr. 1265. Pont. An. I.

Ex Datherii Spilog. no. Tom. III. pag. 616.

L.

Encyclicis Litteris omnes Ecclesiarum Praetores ad implorandam divinam opem pro Ecclesia bene gubernanda incitat.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei.

His diebus felicis recordationis Urbani Papa Praedecessore nostro sexto Nonas Octobris viam universae carnis ingresso, & sicut de largissima Dei pietate confidimus, post labores ad praemium evocato, tantique Patris defuncti corpore, prout est juris, & moris, cum honore, & reverentia Ecclesiastica tradito Sepultura; Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales habitus super futuri Pontificis electione tractatu, in nos tandem licet immeritos, de legatione, quam susceperamus, in Angliam redeunt, & per aliqua terrarum spatia ab Apostolica Sede remotos suos oculos injecerunt, nos in Ecclesiae Romanae Pontificem eligentes. Cumque demum Perusium venissemus, (a) & insufficientie nostrae multiplicis non ignari, tam importabilis oneris ferre sarcinam, tamque eminentis honoris fastidium conscendere merito formidantes, demum ad concordiam Fratrum instantiam tanto suppositum oneri humeros imbecilles; sollicitudinem nostram, projectis in illum, & in eo figentes anchoram spei nostrae, qui dat lasso virtutem, & iis qui non sunt, fortitudinem, & robur multiplicat, infirma mundi nonnunquam eligens, ut ad sui nominis gloriam fortia quaeque confundat.

Rogamus itaque Universitatem vestram, & per Dei misericordiam obsecramus, quatenus pensato prudenter, quod vobis praemium supernae charitatis acquiritis, si circa nos divina patientia generalis Ecclesiae regimini praesidentes, plene devotionis studium exponatis, ab illo, cujus admiranda potentia per gratiam dat esse fortissima, quae sunt fragilia per naturam, impetretis orationum auxilio, ut sollicitudinem nobis ab ipso creditam sic exequamur exemplis, & meritis, quod inde accrescat nobis suo gloria, Christianus Populus salutes, & tranquillitate proficiat, & tandem nobis, ac vobis aeterni luminis claritas illucescat &c.

Datum Perusii octavo Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno primo.

II.

Constitutio, per quam declaratur Angliae Regem, ejusque filium Edmondum nunquam fuisse veros Regni Siciliae possessores.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

§. 1. Olim Regno Siciliae ad dispositionem, & ordinationem Apostolicae Sedis, ad quam specialiter pertinet, cum juribus, districtibus, & pertinentiis suis plene, ac libere devoluto, ac Sede ipsa circa statum ipsius Regni, Rom. Tom. III.

(a) Ex his argui potest, Clementem consecratum esse Pontificem Perusii.

qui sollicite cogitante, illiusque regimen alicui Catholico, & devoto Principi cupiente committere, qui ad laudem Dei, honorem, & pacem Ecclesiae, ac tranquillitatem, & profectum Fidei ipsius Regni ejus Solio praesideret, tandem inter Sedem ipsam, & charissimum in Christo filium nostrum Henricum illustrem Regem Angliae de Regno ipso in feudum dilecto filio Nobili Viro Edmundo ejusdem Regis nato sub certis conditionibus concedendo habitus est tractatus. Et quia Rex ipse multa erga Romanam Ecclesiam devotione resurgit, suamque genus fidei semper claruit puritate, providit tunc Sedes ipsa, cum eodem Rege tractatum hujusmodi consummare: unde relato, & exposito ex parte ipsius Edmundi fel. recordat. Alexandro Papa Quarto Praedecessori nostro, quod dilectus filius Magister Albertus Notarius noster tunc Apostolicae Sedis Legatus eidem Edmundo, & heredibus suis praedictum Regnum Siciliae, ac totam terram, quae est citra Farum, usque ad confinia Terrarum ipsius Ecclesiae Romanae cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (exceptis Civitate Beneventana, cum ipsius juribus, & pertinentiis universis) in feudum de speciali auctoritate, & mandato fel. recordat. Innocentii Papa Quarti Praedecessoris nostri concesserat salvis libertatibus, & immunitatibus Ecclesiarum praedictorum Regni, & Terrae, tam in electionibus, quam in aliis spectantibus ad easdem.

§. 2. Quodque idem Innocentius Praedecessor concessionem hujusmodi suppleto defectum, si quis in ea fuerit de plenitudine potestatis auctoritate Apostolica confirmarat eidem Edmundo Regnum, & Terram praedicta in feudum de novo concedens, prout in suis litteris dicebatur plenus contineri. Praefatus Alexander Praedecessor concessionem, & confirmationem hujusmodi sub conditionibus in privilegio Apostolico inde confecto expressis, ratas, & gratas habens, ipsas de fratrum suorum approbavit consilio, & assensu, & sub eiusdem conditionibus, illas auctoritate Apostolica innovans, Regnum, & Terram praedicta, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis de fratrum ipsorum consensu dicto Edmundo, ac ejus heredibus utriusque sexus, in feudum sub eiusdem conditionibus perpetuo concessit, & etiam confirmavit. Reservavit autem expresse in eodem privilegio sibi, & in sua voluntate, & potestate remanuit, dicere, pronunciare, vel proferre in scriptis, vel sine scriptis de consilio, vel sine consilio fratrum suorum praedictis Rege, & Edmundo, ac alio etiam quocumque, cujus forsitan interesset, nequaquam vocatis, & absque omni juris solemnitate, approbationem, innovationem, concessionem, confirmationem hujusmodi, quas praefatis Edmundo, & heredibus sub certis conditionibus faciebat, vacuas omnino esse, nullamque robur, vel valorem habere, aut revocari, cassare, & irritare ipsas, & cassas, & irritas nuntiari, si memoratus Rex, quaelibet ex dictis conditionibus, statutis terminis non impleverit, ita quod post hujusmodi pronuntiationem, seu irrationem, vel dictum praefate approbationis innovatio, concessio, & confirmatio nullius essent, vel haberentur efficacia, vel momenti.

H h h

§. 3. Et

Habitus tractatus inter S. A. & Angliae Regem de Regno Siciliae ejus filio concedendo.

Relato itaque per Legatum Apost. Regni Edmundo facte concessum.

Concessio nempe hujusmodi per Innocent. IV. factis confirmata.

Alexand. IV. eam revocavit: nonnullas adhaec conditiones sub eadem concessit.

CLEMENS IV.

PAPA CLXXXIII.

AN. DOM. MCCLXV.

atque correctioni eorumdem Fratrum Ordinis a Sede Apostolica deputati, obedientia, & cura, & regimine, debeatis de cetero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipsi animarum vestrarum sollicitudinem gerentes, & curam, eidem Monasteriis, & personis degentibus in eis, Cappellanis, Conventibus, & familia tam per se, quam per viros idoneos, quoties expedire viderint, visitationis officium impendere studeant, corrigendo, & reformando ibidem, tam in capite, quam in membris, quae correctionis & reformationis officio noverint indigere. Instaurant nihilominus, & destituant, ordinent, statuunt, & disponant, prout secundum Deum viderint expedire.

Regulae observantia.

Cap. 26. Ut autem vos in hac regula, sive formula, tamquam in speculo politis inspicere, nec per oblivionem aliquid negligatis, semel vobis in qualibet quinquena legatur, & ubi vos inveneritis ea, quae scripta sunt, facere, agite gratias Deo bonorum omnium largitori. Ubi autem sibi quaecumque viderit aliquid desse, doleat de praeterito, & caveat de futuro, orans ut ei debitum dimittatur, & in tentationem deinceps non inducatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostrae Institutionis, Declarationis, & Constitutionis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Datum apud Urbem Veterem decimo quinto Kalendas Novembris Pontificatus nostri Anno tertio.

Dat. die 18. Octob. 1265. Pont. An. III.

Guido, natione Gallus, ex Oppido S. Aegidii ad Rhodani ripam in Provincia Narbonensi, nobili familia Grossa, patre Fulcodio, antea Aniciensis Episcopus, deinde Archiepiscopus Narbonensis, mox S. R. E. Cardinalis Sabiniensis, electus est Viterbii Romanus Pontifex mense Februario Anno 1265., & die 22. (a) ejusdem coronatus, Clementis IV. sumpto nomine. Sedit in Pontificatu annos III. menses IX. dies VII. (b) imperante in Oriente Michaelae Palaeologo. Obiit Viterbii die 29. Novembris anno 1268., & sepultus est ibidem in Ecclesia Fratrum Praedicatorum. Vacavit Sedes annos fere III.

Ency-

(a) Electioni Clementis assignari certus dies non potest, nisi assensum videatur Baroni, qui teste Raynaldo in scheda afficit eundem electum die 9. Februarii. (b) A Coronationis die computandos.

Ex Raynald. ad an. 1265. 64.

Dies obitus Urbani PP.

Clementis electio.

Dat. die 1. Febr. 1265. Pont. An. I.

Ex Datherii Spicilieg. no. 1114. pag. 616.

L.

Encyclicis Litteris omnes Ecclesiarum Praelatos ad implorandam divinam opem pro Ecclesia bene gubernanda incitat.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei.

His diebus felicis recordationis Urbani Papa Praedecessoris nostri sexto Nonas Octobris viam universae carnis ingresso, & sicut de largissima Dei pietate confidimus, post labores ad praemium evocato, tantique Patris defuncti corpore, prout est juris, & moris, cum honore, & reverentia Ecclesiastica tradito Sepultura; Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales habitus super futuri Pontificis electione tractatu, in nos tandem licet immeritos, de legatione, quam susceperamus, in Angliam redeuntes, & per aliqua terrarum spatia ab Apostolica Sede remotos suos oculos injecerunt, nos in Ecclesiae Romanae Pontificem eligentes. Cumque demum Perusium venissemus, (a) & insufficientie nostrae multiplicis non ignari, tam importabilis oneris ferre sarcinam, tamque eminentis honoris fastidium conscendere merito formidantes, demum ad concordiam Fratrum instantiam tanto suppositum oneri humeros imbecilles; sollicitudinem nostram, projectis in illum, & in eo figentes anchoram spei nostrae, qui dat lasso virtutem, & iis qui non sunt, fortitudinem, & robur multiplicat, infirma mundi nonnunquam eligens, ut ad sui nominis gloriam fortia quaeque confundat.

Regamus itaque Universitatem vestram, & per Dei misericordiam obsecramus, quatenus pensato prudenter, quod vobis praemium supernae charitatis acquiritis, si circa nos divina patientia generalis Ecclesiae regimini praesidentes, plene devotionis studium exponatis, ab illo, cujus admiranda potentia per gratiam dat esse fortissima, quae sunt fragilia per naturam, impetretis orationum auxilio, ut sollicitudinem nobis ab ipso creditam sic exequamur exemplis, & meritis, quod inde accrescat nobis suo gloria, Christianus Populus salutes, & tranquillitate proficiat, & tandem nobis, ac vobis aeterni luminis claritas illucescat &c.

Datum Perusii octavo Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno primo.

II.

Constitutio, per quam declaratur Angliae Regem, ejusque filium Edmondum nunquam fuisse veros Regni Siciliae possessores.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Lim Regno Siciliae ad dispositionem, & ordinationem Apostolicae Sedis, ad quam specialiter pertinet, cum juribus, districtibus, & pertinentiis suis plene, ac libere devoluto, ac Sede ipsa circa statum ipsius Regni, Rom. Tom. III.

(a) Ex his argui potest, Clementem consecratum esse Pontificem Perusii.

qui sollicite cogitante, illiusque regimen alicui Catholico, & devoto Principi cupiente committere, qui ad laudem Dei, honorem, & pacem Ecclesiae, ac tranquillitatem, & profectum Fidei ipsius Regni ejus Solio praesideret, tandem inter Sedem ipsam, & charissimum in Christo filium nostrum Henricum illustrem Regem Angliae de Regno ipso in feudum dilecto filio Nobili Viro Edmundo ejusdem Regis nato sub certis conditionibus concedendo habitus est tractatus. Et quia Rex ipse multa erga Romanam Ecclesiam devotione resulget, suamque genus fidei semper claruit puritate, providit tunc Sedes ipsa, cum eodem Rege tractatum hujusmodi consummare: unde relato, & exposito ex parte ipsius Edmundi fel. recordat. Alexandro Papa Quarto Praedecessori nostro, quod dilectus filius Magister Albertus Notarius noster tunc Apostolicae Sedis Legatus eidem Edmundo, & heredibus suis praedictum Regnum Siciliae, ac totam terram, quae est citra Farum, usque ad confinia Terrarum ipsius Ecclesiae Romanae cum omnibus juribus, honoribus, districtibus, & pertinentiis suis (exceptis Civitate Beneventana, cum ipsius juribus, & pertinentiis universis) in feudum de speciali auctoritate, & mandato fel. recordat. Innocentii Papa Quarti Praedecessoris nostri concesserat salvis libertatibus, & immunitatibus Ecclesiarum praedictorum Regni, & Terrae, tam in electionibus, quam in aliis spectantibus ad eandem.

Quodque idem Innocentius Praedecessor concessionem hujusmodi suppleto defectum, si quis in ea fuerit de plenitudine potestatis auctoritate Apostolica confirmarat eidem Edmundo Regnum, & Terram praedicta in feudum de novo concedens, prout in suis litteris dicebatur plenus contineri. Praefatus Alexander Praedecessor concessionem, & confirmationem hujusmodi sub conditionibus in privilegio Apostolico inde confecto expressis, ratas, & gratas habens, ipsas de fratrum suorum approbavit consilio, & assensu, & sub eiusdem conditionibus, illas auctoritate Apostolica innovans, Regnum, & Terram praedicta, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis de fratrum ipsorum consensu dicto Edmundo, ac ejus heredibus utriusque sexus, in feudum sub eiusdem conditionibus perpetuo concessit, & etiam confirmavit. Reservavit autem expresse in eodem privilegio sibi, & in sua voluntate, & potestate remanere, dicere, pronunciare, vel proferre in scriptis, vel sine scriptis de consilio, vel sine consilio fratrum suorum praedictis Rege, & Edmundo, ac alio etiam quocumque, cujus forsitan interesset, nequaquam vocatis, & absque omni juris solemnitate, approbationem, innovationem, concessionem, confirmationem hujusmodi, quas praefatis Edmundo, & heredibus sub certis conditionibus faciebat, vacuas omnino esse, nullamque robur, vel valorem habere, aut revocari, cassare, & irritare ipsas, & cassas, & irritas nuntiari, si memoratus Rex, quaelibet ex dictis conditionibus, statutis terminis non impleverit, ita quod post hujusmodi pronuntiationem, seu irrationem, vel dictum praefatae approbationis innovatio, concessio, & confirmatio nullius essent, vel haberentur efficacia, vel momenti.

Habitus tractatus inter S. A. & Angliae Regem de Regno Siciliae ejus filio concedendo.

Relato itaque per Legatum Apost. Regni Edmundo facte concessum.

Concessio nempe hujusmodi per Innocent. IV. factis confirmata.

Alexand. IV. eam corroboravit: nonnullas adhaec conditiones sub eadem concessit.

H h h

§. 3. Et

Sed hinc non adimpletis conditionibus.

§.3. Et licet prædicta Sedes plurimum afflaverit, adhibendo quam potuit diligentiam, quod ipse Regni negotium pietatis, Rege, ac Edmundo prosequentibus illud, laudabiliter proficeret, & per illorum studia, & auxilia successibus convalesceret prosperis, & processibus promoveretur optatis, idque diutius exuberante circa ipsos Apostolica gratia, non sine innumeris, & magnis dispendiis, gravibusque periculis, & dolenda jactura ejusdem negotii expectari; eis tamen omnino deficientibus, nec opem, aut operam promotioni dicti negotii præsentibus opportuna, neque conditiones adimplentibus prædictas ipsam negotium speratis suffragiis non adjutum, & continuis impugnatum adversis, profectum non habuit, sed multis debilitatum defectibus periculose languit, & Ecclesia incurrente, ac sustinente pro hoc maxima detrimenta.

Vana declaratur suspensio concessio.

§.4. Quia igitur manifestum est, & notorium prædictas non fuisse conditiones impletas, & liberum est nobis, & in nostra voluntate, ac potestate consistit eisdem conditionibus non impletis, dicere, pronuntiare in scriptis, vel sine scriptis, de consilio, vel sine consilio Fratrum nostrorum, prædicto Rege, ac Edmundo, & quocumque alio non vocatis, & absque omni juris solemnitate, præfatas approbationem, innovationem, concessionem, & confirmationem vacuas prorsus esse, aut revocare ipsas, & irritas nuntiare sicut in ipso privilegio est expressum: Nos habito nihilominus fratrum nostrorum consilio, & assensu auctoritate Apostolica sententialiter dicimus pronuntiamus, & proferimus prædictas approbationem, & innovationem, concessionem, & confirmationem vacuas esse omnino, nullamque robur, vel valorem habere, ac revocamus, cassamus, & irritamus eadem, & cassas, & irritas nuntiamus, ita quod deinceps nullius sint, vel habeantur efficaciter, seu momenti.

Vani omnino & nulla Innocentii PP. concessio.

§.5. Memorata vero concessio, quæ de Regno, & Terra præfatis a prædicto Notario, & ejusdem concessionis confirmatio, ac nova de illis concessio, quæ a dicto Innocentio Papa de fratrum suorum consilio, nominato Edmundo, & ejus heredibus, facta fuisse dicuntur, in nullo sibi prodesse, ac nullum conferre jus, nullamque utilitatem eidem præstare possunt, nec ullum commodum, aut adminiculum, vel favorem, cum ab eodem Notario talis concessio nunquam processerit, & constet ipsam concessionem hujusmodi non fecisse. Nec prodesse, nec juvat, si forsitan hujus concessionis tenor ejusdem Innocentii Pape litteris ostendatur insertus, qui facti non continet veritatem insertionem hujusmodi, quæ non ad publicationem, sed ad confirmationem facta existit, ad probationem minime suffragante, nec confirmatio, & suppletio ipsius Innocentii Pape, si sequuntur fuerint potuerunt præbere concessionem, quæ revera nequaquam præcesserat, nec facta fuerat vim aliquam, seu efficaciam, vel vigorem, nec suo interventu efficere, quod falsum foret verum, vel id, quod vere non erat, haberet essentiam veritatem: ipsaque confirmatio, & suppletio, ac prædicta ejusdem Innocentii Pape nova concessio invalidæ sunt penitus, & inanes, utpote nullam omnino habentes radicem, nec aliquid fundamentum.

Et quare.

§.6. In iis enim hoc intendebat, & agebat idem Innocentius, ut hujusmodi processum memorati Notarii firmiter roboraret, cui (cum nullatenus intervenisset) nullus profecto poterat dari robur, & quod fabricatur, cum firmitur, vel componitur super eo, quod existentiam nullam habet, solidum quidem, & stabile non est, sed instabile totaliter, & infirmum. At etiam hujusmodi prædicti Notarii concessio, ad quam de speciali auctoritate, ac mandato ejusdem Innocentii præcellisse asseritur, facta fuisse, nihilominus tamen vacua, & inefficax prorsus esset cum conditiones apponendæ, quarum expressio, & declarationem idem Notarius in ipsa concessione reservasse arbitrio certarum dicitur personarum, expressis, vel declaratis per ipsas personas non fuerint, nec possint amodo declarari, aliquibus personarum ipsarum de medio jam sublatis, quibus, & reliquis superstitibus, quod simul id facerent, fuerat reservatum, & hoc ipsum de præfata nova concessione ipsius Innocentii merito dici potest, cum idem innovando præmissam ejusdem Notarii concessionem, seu quæ prius ille concessisset dicebatur, noviter concedendo, ab ipsius intentione Notarii, quoad conditiones inferendas minime recesserit, sed fuerit eam potius profectus, quamvis, & alias rationabiliter impugnetur, cum Sedes Apostolica in agendis tam arduis multam servare consueverit gravitatem, & ad concessionem rerum sic grandium, & sublimium sine maturo consilio, & deliberatione solemnium, ac expresso consensu Cardinalium non procedat.

§.7. Illa denique collatio, sive concessio, quam dictus Notarius quibusdam a præfato Rege constitutis procuratoribus fecisse dicitur, de jam dicto Regno tenendo in feudum a memorato Edmundo sub conditionibus per ipsum Notarium, & quosdam alios ordinandis de quibus dictum extiterat quorumque jam aliqui sunt defuncti: adjecto in ipsa, quod si prædictus Innocentius Papa eam gratam, & ratam haberet, & ex certa scientia litterarum ipsius Notarii super illa concessarum tenorem de verbo ad verbum suis litteris infereret, valida esset, & firma, alioquin cassa, & irrita haberetur, & nullius esset omnino momenti, valorem non haberet aliquem, vel vigorem: præsertim quia conditiones ipse, nec ordinate postea fuerunt, nec possunt ulterius ordinari, sicut ad irritationem alterius concessionis superius est expressum; nec apparet, neque ostenditur hujusmodi collatio, seu concessio per eundem Innocentium confirmata: quare præmissa etiam si forte ipsa, vel aliqua ex eis apparere, vel ostendi contingeret, nullum prorsus valorem, nullamque firmitatem haberent, nec possent Ecclesie Romanæ circa liberam ipsius Regni dispositionem inferre alicujus obstaculi nocumentum.

§.8. Et quamquam fel. record. Urbanus Papa Quartus Prædecessor noster reservata sibi tractandi, disponendi, & ordinandi de ipso Regno cum quovis alio Principe, vel cum quacumque alia persona mallet, sua, ejusdemque Ecclesie libertate, præfatos Regem, & Edmundo de fratrum suorum consilio, auctoritate Apostolica per suas citaverit litteras, ut si forsitan in prædicto Regno, per quacumque concessio.

Ab Urbano PP. dicitur in dicta ad ratio net, si quis haberent, preterendat.

Hæc citatio non impedit, quominus S. A. de eodem Regno disponere pro libito possit.

Declarat Clemens liberum sibi de eo disponere.

Nullumque jus super illo Anglie Regi est, vel ejus filio.

cessionem, sive collationem eis, vel ipsorum alteri de prædicto Regno ab Apostolica Sede, vel ejus Nuntiis, seu Legatis factam, vel ex quacumque alia causa crederent, se aliquid jus habere, infra quatuor menses a die receptionis litterarum ipsarum, quos eis pro preceptorio assignavit termino, per se, vel personas idoneas de toto negotio sufficienter instructas, cum omnibus juribus, & monumentis suis Apostolice se conspectui præsentarent proposituri jus suum, si quod se in prædicto Regno Sicilia habere confiderent, ac facturi de illo fidem plenariam, & justam sententiam recepturi. Hujusmodi tamen citatio, & talis causæ, vel questionis suspicio nequaquam impedire possunt super ejusmodi Regni ordinatione ipsius Ecclesie libertatem, cum nec litigiosum factum sit ipsum Regnum, de cujus profecto Dominio inter petitores, & possessorem questio non movetur, nec etiam rebus sic se habentibus, ut nunc sunt inter eandem Ecclesiam, & præfatum Regem Angliæ, vel dictum Edmundo super ipsius Regni Dominio lis posset institui, ejusdem Regni possessione, nec apud nos, nec apud ipsos, vel eorum alterum existente. quæ sunt jure cavetur, reali parit, & parat adversarium actionis; præsertim cum idem Urbanus, qui securus, & certus erat, quod de prædicto Regno libere disponere poterat, in hujusmodi citatione, quæ de ipsius affluentia, & benignitate processit, libertatem tractandi, disponendi, & ordinandi de ipso Regno sibi expresse curaverit reservare. Consideratis itaque præmissis omnibus diligenter, & attenta examinatione discullis, ac vigilantium studio comprehensis, necnon solerter Ecclesie Romanæ perquisitis, & inspectis regestis, & ipsius Innocentii Pape, ac prædicti Notarii processibus, super eodem Regno circa prædictum Edmundo habitis perfecte visis, & examinatis, & intente auditis dictis, & assertionibus antiquorum ipsius Ecclesie Cardinalium, necnon, & ipsius Notarii, ac aliorum fide dignorum de ipsa Ecclesia, qui de toto negotio, & processibus hujusmodi plenam notitiam habuerunt, ac plenarie intellectus ipsius Ecclesie super hoc validis monumentis, & pensatis vigilantiter omnibus, quæ in iis attendenda forent, & cognita, plenius veritate, auctoritate Apostolica de fratrum nostrorum consilio, & assensu declaramus, manifestamus, notificamus, & denuntiamus, quod licitum, & liberum omnino est nobis, & Ecclesie Romanæ de præfatis Regno Sicilia, & Terra, omnibusque suis juribus districtibus, & pertinentiis, quæ quidem ad nos, & eandem Ecclesiam specialiter, & plenarie spectant, disponere, providere, statuere, & ordinare, quodque libere, ac plene, absque omni ambiguitate, secuta consentia possumus ipsa in feudum concedere, ac eorum regimen, & gubernationem committere prout nobis, & ipsi Ecclesie placuerit, & videlicet expedire.

§.9. Et quod prædictus Edmundo, & præfatus Rex Angliæ, cui nulla tamquam a Sede Apostolica, vel de ipsius mandato, aut auctoritate de ipsius Regno collatio, vel concessio facta fuit, seu quævis alia persona præter ipsam Ecclesiam in eisdem Regno, & Terra nihil penitus juris habet: Nec ipse Edmundo, nec memoratus Rex Pater ejus, nec aliquis alius possit.

sunt nos, & eandem Ecclesiam quomodolibet impedire, nec aliquid unquam interponere obstaculum, quin de ipsi Regno, & Terra pro nostro beneplacito libere ordinemus. Ut autem hæc nostra pronuntiatio, prolatio, revocatio, cassatio, irritatio, & nuntiatio, ac declaratio, manifestatio, notificatio, denuntiatio illibata perpetuo maneat, & inconculsam semper obtineant firmitatem, eas in presenti conscribi, & annotari pagina fecimus, nostra, & fratrum nostrorum subscriptionibus ad perpetuam memoriam roborata.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre pronuntiationis, prolationis, revocationis, cassationis, irritationis, & nuntiationis, ac declarationis, manifestationis, notificationis, ac denuntiationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

- EO CLEMENS Catholicæ Ecclesie Episcopus. Ego Odo Tusculanus Episcopus. Ego Stephanus Prænestinensis Episcopus. Ego Frater Joannes Portuensis Episcopus. Ego Rodolphus Albanensis Episcopus. Ego Anderus Tituli Sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis. Ego Frater Guido Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Card. Ego Guillelmus Tituli Sancti Marci Presbyter Card. Ego Frater Anibaldu Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Ego Riccardus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis. Ego Oslavianus Sanctæ Mariæ in Vialata Diaconus Card. Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. Ego Ottobonus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis. Ego Jacobus Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Card. Ego Gotifridus Sancti Georgii ad Velum Aureum Diaconus Card. Ego Jordanus Sanctorum Cosmæ, & Damiani Diaconus Card. Ego Mattheus Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.

Datum Perusii quarto Kalendas Martii Pontificatus nostri Anno primo.

III.

Restitutio Dignitatis Episcopalis Civitati, & Ecclesie Fulginaten., qua privata fuerat ob adhesionem Friderico olim Imperatori.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Sicut magni Beneficii indicium est excessibus persequutorum Ecclesie medicinalis ultionis antidotum obiter adhibere, ut quos a fidelitatis debito culpa proprie temeritatis avertit, ad ipsius constantiam con-

Robur huic declarationi adjicit.

Clausula.

Clemens PP. Et S. R. E. Card. subscriptiones.

Dat. die 26. Febr. 1265. Pont. An. I.

Ex Regestis Vatis.

Exordium.

gruentis saltem severitatis disciplina convertat, sic maternae pietatis est debitum, iis, qui post indevolutionis lapsum, & persequutionis excessum fortiores in obsequendi propolito, & continuandae in posterum devotionis exhibitione resurgunt, nec ejusdem pia Matris Ecclesiae finem pracludere, nec miseracionis ipsius ubera dene-gare.

§.1. Sane dudum Apostolica Sedes Ecclesiam, & Civitatem Fulginat. propter Rebellionem, & pertinaciam Incolarum ipsius, qui spiritu ad superbiam obfirmato, & indurato animo quondam Friderico olim Romanorum Imperatori, & ejus fautoribus contra Romanam Ecclesiam adherere damnabiliter praesumebant, ipsam una cum illis multipliciter persequentes Episcopali Dignitate privavit.

§.2. Cum autem Incolae praedicti suae fidei puritatem, ad quam eidem tenentur Ecclesiae, quamquam taliter nota infidelitatis infecerant, imo notabiliter deformarant, ad devotionem, & fidelitatem ipsius Ecclesiae redeuntes per gratia, & continuata postmodum multa devotionis obsequia studuerint reformare, illamque successivis augmentis se continuaturos asserant, & indeficientis continuationis studio augumentare promittant.

§.3. Nos more pii Patris offensionum immemores, ubi ad hoc poenitentiae signis congruentibus invitamur; Cupientes ipsos in pollicitis magis sollicitos, & in proposito hujusmodi beneficiorum liberalitate prompta, & promptitudine liberali efficere firmiores, de fratrum nostrorum consilio Civitati, & Ecclesiae memoratis praedictam Episcopalem Dignitatem restituimus de gratia speciali.

Nulli ergo omnino &c.
Datum Perusii secundo Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno primo.

I V.
Privilegia Fratrum Militum Hospitalis S. Lazari Hierosolymitani.

Hanc Ordinem confirmavit Alexand. IV. Constit. X. pag. 353.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Praepositis, Decanis, Archipresbyteris, & aliarum Ecclesiarum Praelatis, ad quos istae litterae pervenerint, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Cum dilectis filiis, Magistro, & Fratribus Militiae Hospitalis Sancti Lazari Hierosolymitani, fuerit a fel. record. Innocentio Papa Praedecessore nostro indultum, & a nobis postmodum confirmatum, ut semel in anno recipiantur in Ecclesiis ad elemosynas colligendas: quidam autem vestrum avaritiae ardore succensi, Confratrias suas Confraternitati illorum eadem die ipsorum adventu praeponebant: & sic Fratres ipsi confusi, aut nihil exinde, aut modicum consequuntur.

§.2. Quia igitur hoc est indecens, & in contemptum Dei, Ecclesiaeque Romanae redundat; Praedecessoris ipsius vestigiis inhaerentes, Universalitati vestrae per Apostolica scripta manda-

mus, atque praecipimus, quatenus cum Fratres ipsi loca vestra pro elemosynis colligendis accesserint, benigne recipiatis, & honeste tractetis, eosdem ipsi Ecclesiis vestris admonere populum, & elemosynas quaerere permittatis, Confratrias quas facere potestis quotidie, ipsorum Confratriis, quae semel in anno fiunt, nullatenus praeponebant, ne occasione illarum, elemosynae pauperum Christi depereant, & impediantur opera pietatis.

§.3. De parochianis autem viris, qui domos illorum invadunt per violentiam, vel infringunt, aut indebitis molestiis opprimunt Fratres ipsos, & tam deposita, quam res decipiunt eorumdem, cum exinde querimoniam posterint coram vobis, tam districtam eis iustitiam faciatis, & ita jura eorum defendere, & manuteneat curesis, quod ipsi ad vos pro defectu iustitiae sepe recurrere non cogantur, & nos sollicitudinem, & obedientiam vestram debeamus merito commendare, vosque beneficiorum quae in Sancta domo illa fiunt, participes existatis.

§.4. Praeterea, liberas, & absolutas personas, quae domum eorum in sanitate, vel infirmitate petent, libere, & sine molestia recipi permittatis ab eis, nec ipsos super hoc reciproce aliquatenus impedire.

§.5. Illud etiam non mediocriter movet nos, nec modicum Ecclesiae derogat honestati, quod quidam vestrum contra institutiones Sanctorum Patrum in Bodonensi Concilio editas, Fratrum Militum, ac Donatorum ipsorum corpora, quum decedunt, nolunt sine pretio sepeliri. Unde quia tam prava exactio, & iniqua non est aliquatenus toleranda, in obedientia vobis virtute praecipimus, ut nullo modo a Fratribus, & personis praedictis, vel aliis, pro sepultura quidquam exigere, vel accipere, nisi ipsa spontanea decedentium liberalitas, vel parentum devotio vobis contulerit, attentetis: sed absque ullo pretio sepeliat corpora mortuorum, ut si quis ulterius hoc attentaverit, taliter advertatis in eum, quod similia non praesumat.

§.6. Ad haec, praesentium vobis auctoritate praecipimus, ne ab eis contra tenorem privilegiorum Apostolicae Sedis, de omnibus fructibus terrae, quibus propria industria, aut expensis colunt, & laborant, ac etiam de nutrimentis animalium suorum, nec de ipsis animalibus decimas exigere praesumat.

§.7. Cum autem Oratoria, vel Coemeteria, secundum quod eis est beneficium privilegiorum Ecclesiae Romanae concessum, duxerint construenda, vos Fratres Archiepiscopi, & Episcopi eis, pro se, & familia sua tantum Oratoria orantium dedicare, ac Coemeterium benedicere procuretis, nec aliquis vestrum contra tenorem Privilegiorum ipsorum, id impedire audeat aliquatenus, vel turbare.

§.8. De cetero quoque, Fratres seu milites, ac Donatos militiae praefati Hospitalis in vestris Episcopatibus constitutos, qui Crucem, & divinum habitum deponunt, & quod ac per illecebras simul, & vitiorum abrupta vagantur, & illos etiam, qui prioribus suis contumaces, & rebelles existunt, & bolinas detinent contra voluntatem ipsorum, moneatis instant, & pro officii vestri debito compellatis, ut habitum depositum reassumentes, in obedientia Praelatorum

Mandatum, ut in hoc exequi licet.

Ab oppressio-nibus defendantur.

Ad Hospitalis alios recipere possint.

Sepeliantur gratis.

Decimae ab eis non exigende.

Coemeteria possint adificare.

Deponentes habitum coetantur.

rum suorum devote, & humiliter perseverent, & bolinas, live alia officia per violentiam nullo modo detinere praesumant. Quicumque autem mandatorum vestrorum extiterint contemptores, excommunicationis sententia eos compellatis; quam faciatis usque ad satisfactionem, condignam inviolabiliter observari. Praeterea quicumque beneficia perolverint, annuatim eis de Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum auctoritate confisi, septimam partem injunctae sibi poenitentiae relaxamus.

§.9. Apostolica quoque auctoritate ob reverentiam ipsius Ven. Hospitalis sancimus, ut his qui eorum Fraternitatem asseruerint, si forsitan Ecclesiae, ad quas pertinent, a divinis officiis fuerint interdicti, ipsosque mori contigerit, sepulturam Ecclesiasticam non negetis, nisi excommunicatus, vel nominatim interdictus, aut etiam publicus usurarius fuerit tumulandus, de ferre ad Ecclesiam hujusmodi Hospitalis, & oblationes tam pro eis, quam pro aliis, qui in eorum Coemeteriis requiescunt exhibitis, sine aliquo iudicis praedicti retinere. Hoc etiam addito, ut receptiones Fraternitatis ejusdem, seu etiam collectarum, salvo jure dominorum suorum, sub B. Petri, & nostra protectione consistant.

§.10. Adjicimus insuper, ut si eorumdem fratrum aliqui, qui ad eandem fraternitatem missi fuerint, vel collectas, in quamlibet Civitatem, aut Castellum, vel vicum, aut alium locum deventerint, si forte locus ille fuerit divinis officiis interdictus, in eorum jucundo adventu semel aperta Ecclesia annuatim excommunicatis, & nominatim interdictis exclusis, divina ibi officia celebrentur, salva in omnibus supra dictis declaratione Concilii Generalis.

§.11. Ad majorem quoque mercedis vestrae augmentum nihilominus, ut supra, mandando praecipimus, quatenus hanc nostram Constitutionem per Parochias vestras nunciari propriis litteris faciatis.

§.12. Mandamus etiam, ut si qui de Clericis Ecclesiarum vestrarum, praedicti Hospitalis Fratribus cum licentia Praelati, & Capituli sui, sponte, ac gratis per annum, vel biennium si decreverint deservire, nequaquam impediantur.

Datum Perusii quinto Kalendas Maji Pontificatus nostri anno primo.

V.
Declarationes Statutorum (quae Charta Charitatis appellantur) Ordinis Cisterciensis Monachorum Sancti Benedicti, aliaque ordinationes pro eius bono regimine.

Antiquas Ordinis hujus consuetudines confirmavit Lucius Papa III. Constit. XII. pag. 15. Ad fugitivos sui Ordinis recipiendos compelli non posse declaravit Innoc. III. Constit. XXVI. pag. 105. Omniaque eorum Privilegia rata habuit Honorius III. Constit. XXX. pag. 201. & a Decimarum solutione exempt Constit. LXXIII. pag. 238.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam,

PARVUS fons qui crevit in fluvium, & in lucem, Solemque conversus, in aquas plurimas redundavit, Cisterciens. est Ordo prae-lucidus, qui a sui ortus exordio parvus, & humi-

lis abiectione habitus, tenuitate substantiae humilitatis professione, ac numero professorum, sub fontis metaphora non indigne describitur, cui diversarum ille proprietatum conformitate conformis non immerito comparatur. Hic est enim fons horrorum irriguus, ceteras rigans Religiones, & Ordines, ac in ipsos exemplis salutaribus scaturizans. Hic est fons amoenus, varietate virtutum praeclarus, munditiae puritate, pietate patens, indeficiens sanctitate. Horum... sic ex crescere meruit, ut fontis nomen excedens, fluvius censetur. Cujus processus laudabilis de virtute in virtutem, ut Deum Deorum in Sion videat gradiendo, universalia Ecclesiae laetificat unitatem, in qua per meritum evidentiam, clarae lucis splendorem adeptus quasi stella matutina resplendens in medio nebulae Mundi hujus, & in ea splendidos emittens radios instar Solis, velut aqueductus de Paradiso progrediens, in aquas redundat plurimas, hortum plantationum suarum, coetus quidem claustralem, quos produxit, aquis irrigans gratiarum, & vino spiritualis laetitiae fructus inebrians partus sui. Hujus siquidem Ordinis Sacra Religio, a suae institutionis auspiciis quasi deserta, & invia, utpote paucis adhuc initiata cultoribus, tandem honoris, & honestatis fructus parturians, ramos suos, ramos quidem honoris, & gratiae, quasi terebinthus extendit, germinans generationes, & progenies germinavit. Ea propter letatur, & jubilat herabunda, & laudans exultat jam in multitudine numerosa spectabilis, quae olim quasi despicabilis in solitudine delitebat. Digne itaque hic Ordo dignissimus, dilectus, & praecellens a Domino eidem psallit, & asserit cum Propheta, in terra deserta, & invia, sic in sancto tibi desiderio, & solido proposito religionis apparui, non ut me in habitu, vel ambitu ostentationis, tibi qui omnia vides, ostenderem; sed ut in humilitatis abiectione tuam viderem, & te misericorditer donante, perciperem gloriam, & virtutem. Vidit enim, & gavisus est, percipit, ut praemititur multa fecunditatis gloriam: nihilominus in charitate fundatur. Primi namque ipsius Ordinis architecti, prima quasi ejusdem Ordinis fundamenti in charitate jecerunt, eundem Ordinem ad instar Sponsi coelestis, qui in speciosissima Sponsa sua charitatem, ut ipsa fatetur, quod in ea perseverantior fieret ordinavit, charitativis praecipis, & institutionibus ordinantes. Quibus Charitatis Charta nomen, nec immerito imponentes, per ipsam ad charitatis conversationem straverunt, iuxta Prophetae promissum. Ipsius Ordinis lapides ordinantes in illa, quid majoribus, quidve minoribus debeatur aptius, statuentes, ut secundum ejusdem Prophetae vaticinium, ipsius Ordinis agni iuxta suum ordinem pascerentur.

§.1. Licet autem Ordo praedictus ex charitatis ordinatione firmissimus, & ut castrorum acies ordinata terribilis, continue in spiritualis pugnae prociectu desudans, contra hostes spiritus pugnare didicerit, & ipsos etiam expugnare, adhuc tamen Sathan cribrum suum movere non desinit, sed ipsum movet, & excutit expectans, & expetens, ut excutiat filios excussorum. Adhuc Sifara Israelitas, & falcis eos curribus oppressus insequitur. Adhuc hostis antiquus peculiarem Domini populum (religiosos

videt.

Mortuos sepelire, & collectiones recipere possint.

Et facies operari in locis interdictis sub jectis.

Hae Constitutiones publicanda.

Clerici Hospitali servire possint.

Dat. die 27. Aprilis 1265. Pont. An. I.

Primum est fundamentum charitatis.

Difcordia inter eos oritur circa non nulla regulae capita.

Fulginentes ante Episcopatu privati.

Ad fidelitatem reverentiam.

Eadem donantur.

Dat. die 31. Martii 1265. Pont. An. I.

Illis Militibus concessum, ut semel in anno elemosynas colligant in Ecclesiis.

Ordinis Cisterciensis concilium.

videlicet) Dominum contemplatione speculatione videntes, & specialiter in eius partem assumptos non cessat impetere, sed totis sagittis viribus, variis conatur insidiis, diversis in illos conatibus insilit, ut ipse a participio gaudii celestis exclusus, in eis jucunde habitantibus, unius moris in domo charitatem vulneret; unitatem separet, ipsosque separatos in ejusdem pugnae conflictu debiliores efficiat, & ab eis jucunditatem unanimis excludat; hoc ipsum insidiosum molitus in personas prefati Ordinis his diebus, inter ipsas super diversis articulis discordiarum excitata materia, litium satis seminibus, & jactis Seminariis jurgiorum.

§.2. Nos autem ipsius Ordinis sanctitatem, & claram famam, cujus odor sicut agri pleni suavitas, cui Dominus benedixit, totam replet Ecclesiam, singulari zelantes affectu, ne vel ipsius sanctitas talibus nutaret insultibus, vel famae claritas detractorum linguis exposita turbaretur, sed singula in eodem ordine locum, ut permittitur, decenter sortita retineant, sique contra praedicti Sifare impetus dimicetur, & ipsum facilius juxta Deborae canticum, stellae in suo cursu, & ordine manentes expugnent, principis putavimus obstitendum, exortam in eodem Ordine super articulis praedictis diffensionis materiam, vitatis litigiorum anfractibus, & exclusis Advocatorum tumultibus, salubris, & celeris subscriptae provisionis nostrae compendio decedentes, nunc antiqua ipsius Ordinis statuta interpretationis juvando remedio, nunc eadem Apostolica auctoritate firmando, nunc etiam quaedam nova de unanimi consensu Cisterciensis, & quatuor inscriptorum primorum, ac aliorum Abbatum, & quamplurimum personarum ipsius Ordinis in nostra constitutarum praesentia statuendo.

§.3. Licet igitur contineatur in Charta praedicta, quod si qua domus ejusdem Ordinis Abbate proposito fuerit destituta, major Abbas, de cujus domo, domus illa exivit, ordinationis ejus habeat omnem curam, donec in ea Abbas alius eligatur; domui autem Cisterciensis, quia mater est omnium, dum proprio Abbate caruerit, quatuor primi Abbates scilicet de Firmitate, de Pontignaco, de Claravalle, & de Morimundo, provideant, & super eos sit cura domus illius, donec electus Abbas in ea fuerit, & statutus; hoc tamen ex usu, & consuetudine dicti Ordinis generali sic interpretandum duximus, ut videlicet administratione vacantis Monasterii remanere penes Conventum ejusdem, si qua forsitan emergerint difficulta, propter quae vel Cisterciensis, ad dictos primos quatuor, vel aliorum Monasteriorum Conventus ad suos Abbates duxerint recurrendum, Abbates ipsi curam, & diligentiam habeant in consilio, & auxilio postulantis, prout eorum requireret necessitas impendendis. Et licet administrationem penes singulorum Monasteriorum vacantium Conventus dixerimus secundum morem servatum hactenus remanere, sigillum tamen praedicti Monasterii Cisterciensis eo vacante, Prior ipsius custodiat consignatum, & clausum, sicut hactenus fieri conuevit. In aliis vero Monasteriis vacantibus sigilla eorum Abbates sigillis aliorum Abbatum signata teneant, & inclusa.

§.4. In Charta etiam hujusmodi contine-

Ad eam componendam in cumbit Clemens.

UNIVERSITATIS

De gubernio Monasteriorum defuncto Abbate, donec alius eligatur Abbas.

tur, quod domo qualibet ejusdem Ordinis Abbate proprio, ut praedicitur destituta, electionis die praefixa etiam ex Abbatibus, si quos domus illa genuerit, advocetur, & consilio, ac voluntate Abbatis, Abbatem eligant Abbates, & Monachi domus illius. Ad electionem autem Cisterciensis, Abbatis praefixa, & praenotata die ad minus per quindecim dies, ex Abbatibus quorum domus de Cistercio exierunt, & ex aliis quos noverint praedicti Abbates, & Fratres Cisterciensis, idoneos, convocentur. Et congregati in nomine Domini Abbates, & Monachi Cisterciensis, Abbatem eligant. Super quo contentione orta, quod id non servabatur juxta ipsius Chartae tenorem; Nos attendentes quod quamvis ab antiquo per Abbates dicti Ordinis ita fuerit ordinatum, id tamen in desuetudinem abiit, & jam de communi consuetudine solum Monachi vacantis Monasterii vocem in electione Abbatis habere noscuntur, hujusmodi consuetudinem volumus, & praecipimus observari, eam laudabilem, & rationabilem judicantes, cum ad jus commune reduxerit, quod fuerat contra juris communis regulas constitutum, Ita quod ea, quae de vocandis aliquibus Abbatibus, quorum domus de Cistercio exierunt, quod quidem de Abbatibus hactenus est servatum, & cetera, quae de vocatione hujusmodi quoad Cisterciensis, necnon quoad alia ejusdem Ordinis Monasteria in Charta, ut permittitur continentur, eadem tam in ipso Cisterciensis, quam in aliis Monasteriis inviolabiliter observentur. Licet enim praedicti sic vocandi vocem in electione non habeant, eorum tamen praesentia possit esse multipliciter fructuosa.

§.5. Ceterum, quia circa electionem Abbatis praedicti Monasterii Cisterciensis, fuit ab aliquibus dubitatum, an possit ex usu aliquo tolerari, quod circa Cisterciensis electionem retroactis temporibus est obtentum, videlicet, ut Cisterciensis electus, si ejus electio fuerit in concordia celebrata, administrare valeat, etiam a nemine confirmatus, & sine confirmatione aliqua curam habeat animarum. Nos ad hujusmodi dubitationem in perpetuum amovendam, statimus, ut in Monasterio Cisterciensis, celebrata electione concordia secundum morem hactenus observatum, electus praedicto modo concorditer eo ipso verus sit Abbas Cisterciensis, & administrandi licentiam, curamque animarum habeat, ac in omnibus pro vero Abbate perinde habeatur, ac si a Sede Apostolica confirmationis beneficium habuisset, a qua ipsum intelligi volumus, & statuimus confirmatum. Licet autem idem Abbas Cisterciensis praedicto modo auctoritate Apostolica confirmetur; nihil tamen debeat per hoc ejusdem Ordinis libertatis, quam circa electionem, & amotionem Abbatis ipsius idem Ordo dignoscitur habuisse, quamque ipsi Ordini manere volumus illibatam.

§.6. Et quia praefatus Ordo in multa simplicitate fundatus, profecti laudabiliter in eadem, nos circa electiones in Monasteriis ejusdem Ordinis faciendas, sic personas ipsius Ordinis praecedere toleramus, sicut hactenus processerunt, necessitatem servando, solemnitates, seu formas contentas in generali Concilio eis de gratia remittentes.

§.7. Ordinamus autem quod in majoribus Ab-

De hujusmodi Abbatum generatione electionis modo.

Abbas Cisterciensis etiam non confirmatus administrationem Monast. suscipere potest.

Forma electionis hactenus servata confirmatur.

Primitivis electionibus.

Abbatibus generationem habentibus, cum vacaverint, quindecim dierum ad minus ad eligendum terminus assignetur. Et Prior Superior, ac Cellerarius vacantis Monasterii conveniant de electoribus, quos idem Prior, postquam de ipsis convenerint, in Capitulo nominabit. Abbates vero, vel Visitatores nullum nominent electorem, nec electoribus praedicto modo creatis, simul, vel sigillatim aliquid dent preceptum, nisi quod in publico eis injungatur arctius, ut secundum suas conscientias provideant vacanti Monasterio bona fide. Nec alicujus vacantis Monasterii Abbas sibi nominari postulet electores, antequam in Capitulo nominentur. Nec aliquem ex congregatis ad eligendum electoribus, ad se vocet, nec verbo, vel scripto, aut signo eis, vel eorum alicui, suam infuset voluntatem, nec electioni clam, vel palam impedimentum aliquid inferat, per quod electorum impediatur libertatem. Electam quoque personam, si sufficiens, & idonea vacanti Monasterio fuerit, non refuset. Et qui contra fecerit graviter puniatur. Nec aliquam personam amoveat ab officio, vel de Monasterio ejiciat ipsius vacatione durante.

De Capitulo Gen. quotannis celebrando, & Definitorum numero.

§.8. Insuper statuimus, & ordinamus, quod in Ordine praedicto juxta morem laudabilem hactenus observatum, annis singulis generale Capitulum celebretur, in quo viginti quinque Definidores statuuntur, hoc modo. Abbas Cisterciensis, tanquam Pater primus nominet quatuor Definidores de generatione sua speciali, quos idoneos esse crediderit ad definitionis officium exercendum. Et exinde praedicti primi quatuor Abbates, scilicet quilibet eorum de generatione sua, quinque dicto Abbati Cisterciensi, seorsum, vel coram aliis nominabit. Ex quibus quinque Abbas Cisterciensis uno praetermissis quatuor eligat, quos sufficientes esse crediderit. Et sic viginti Definidores erunt suis quatuor cum ceteris numeratis. Quos & praedictos quatuor primos Abbates idem Abbas Cisterciensis in Capitulo die secunda Capituli nominabit, & Definidores infuset, & ipse cum eis vigesimus quintus erit. Si quis vero ex praedictis quatuor primis Abbatibus, tunc non fuerit in hujusmodi Capitulo, idem Abbas Cisterciensis, de generatione absentis assumet quatuor Definidores, quos idoneos extimabit. Ut autem praedicti Cisterciensis, & quatuor primi Abbates Deum habentes pre oculis, odio & amore, ac personarum acceptatione postpositis, bona fide procedant, eosque qui nunc sunt, & futurus in postremum ad hanc fidem observanda, sub attestatione divini iudicii, & in virtute obedientiae Apostolice Sedi debite obligamus.

Statuta nonnulla.

§.9. Ordinantes, & statuentes quod littere missae Capitulo generali, personae infamiam continententes, legantur coram Definitoribus Ordinis praedicti.

§.10. Et quod Judices dati ab eodem Capitulo non subdelegant aliis vices suas.

§.11. Definidores quoque Capituli non revocentur praeter voluntatem Definitorum in loco residentium consueti.

§.12. Statuta de cetero facienda non obligent nisi in sequentis anni Capitulo confirmentur.

§.13. Et per Definidores nihil definiatur

prius in Capitulo non notatum. Stetur sententiae majoris partis eorum. Cumque ipsorum sententia in discordia venerit, Abbas Cisterciensis reputabitur pro duobus.

§.14. Definidores vero nominati protestabuntur in Capitulo stando per juramentum in verbo Sacerdotis, quod injunctum sibi ministratum ad honorem Dei, & utilitatem dicti Ordinis fideliter exequentur.

§.15. Hoc etiam ipse Abbas Cisterciensis, sedendo facere teneatur.

§.16. De notandis autem his, quae contra memoratum Abbatem Cisterciensis dicta fuerint in Capitulo, ita fiat sicut in casu consimili de alio notaretur.

§.17. Eleemosynae vero, quae mittuntur Capitulo generali, recipiantur per duos Abbates, quorum unus per eundem Abbatem Cisterciensis, & alius per praedictos primos quatuor Abbates ponantur de cetero alternatim, ita quod quilibet de ipsis illum ponat secundum suum ordinem vice sua.

§.18. Denique ne in Ordine praedicto aliqua possint spinae subcrefcere vitiorum, praecipimus praedictum Cisterciensis Monasterium ab eisdem primis quatuor Abbatibus annis singulis visitari. Et, nisi de alio die Abbas Cisterciensis cum eis convenit, in Festo B. Mariae Magdalenae fiat hujusmodi visitatio annuatim. Nec dicto Abbati Cisterciensis diem mutare condiclam, sine causa rationabili, & urgente, quam si ei supervenerit, intimet eisdem primis quatuor Abbatibus in tempore opportuno, per se, vel per nuncium, cum quo idem Abbates de die subroganda tractare valeant, & etiam convenire. Qui si cum nuncio concordare nequeverint, ipsimet idem statuunt, sive terminum competentem, & eidem Abbati Cisterciensis per eundem nuncium, vel alium intiment, prout viderint expedire. Quae omnia dicti primi quatuor Abbates bona fide, & absque aliqua captione facere teneantur. Sane cum praedicti quatuor Abbates Cisterciensis visitabunt, Abbates, & Monachi loci Visitatorum ipsorum in proclamationibus faciendis, tam in Capitulo Monachorum, quam etiam Conventuum, vocem liberam habeant licet aliquando prout feretur eis fuerit denegata.

§.19. Si quid autem in persona Abbatis, vel in aliis, in eodem Monasterio crediderint reformandum, id eidem Abbati suggerant, hoc est cum reverentia, & honestate dicant, ac eum benigne moneant, & hortentur, ut id emendet in se, vel in aliis faciat emendari. Quod si facere forte noluerit insolenter, vel distulerit negligenter, servetur quod in eadem Charitatis Charta continetur expresse. Videlicet, ut iidem quatuor primi Abbates, sub ceterorum Abbatum nomine usque quater, ut corrigatur ipse, & alios corrigere curet, admonent; & ceteras, quae de aliis Abbatibus in eadem Charta dicuntur, si incorrigibiles apparuerint, circa eum studiose adimpleant. Excepto quod si sponte cedere noluerit, nec deponere, nec contumaci dicere anathema poterunt, donec aut in generali Capitulo, aut si illud jam visum fuerit expedari non posse, in Conventu alio, convocatis Abbatibus, qui de Cistercio exierunt, & aliquibus aliorum, virum inutilem ab officio suo deponant. Con-

De Visitatore Monasterii Cisterciensis.

Corrections Abbatis, & Monachorum.

Conventum autem alium intelligimus eorumdem Abbatum concordem reditum ad processum hujusmodi faciendum in aliqua eisdem Ordinis Abbacia. Eo, circa punitionem Cisterciensium. Abbatis moderamine adhibendo, quod circa Abbates alios inferius est statutum.

Visitationibus Monasteriorum quid sit praestandum.

§.20. Ne vero Visitatores Monasteriis, ad quae causa visitationis accesserint, nimium onerosi existant, statuimus, & ordinamus, quod majores Abbates cum visitaverint, decem electionibus sint contenti. Monachi vero qui ad visitandum mittuntur, cum Abbate sibi associato senarium electionum numerum non excedant. Qui autem aliter ex aliqua causa fecerit, praedictum numerum excedendo, veniam inde petat in sequenti Capitulo generali. Abbatibus vero, vel Visitatoribus cum ad aliquod Monasterium visitandum accesserint, in locis, dumtaxat titis, & temporibus pacatis, nullus de Monasterio ipso occurrere, vel post visitationem eos deducere teneatur. Nullus insuper Abbas, vel etiam Visitator, in Cellariis, & Domibus, in Castro, & Villis, non habentibus rura, & vineas, ex quibus possit hospitalitas exhiberi, sibi provideri possulet, vel occurrere. Nec aliquis teneatur ibidem transentibus occurrere, vel in aliquo providere. Visitatoribus quoque, seu aliis personis praedicti Ordinis, numquam plus quam duae pitantiae piscium ministrentur, nec de plurius praesumat comedere, cui forte fuerit ministratum. Carnibus, nisi forsitan in casu secundum regulam concessio, exclusis omnino, & ipsarum esu penitus interdicto, & tunc, illesolummodo comedat, quem hujusmodi casus attinget.

Quando Officiali removere possunt.

§.21. Abbates, & Visitatores in visitationibus Officialis amovere poterunt, quos ex certis causis noverint amovendos. Ita tamen quod causas depositionum, vel amotionum Abbatis proprio, vel Priori, aut Locumtendenti, si Abbas forte defuerit, prius ostendant. Quod si proprius Abbas, vel Prior accusatum apud Abbates, vel Visitatores sufficienter excusare poterit, de plano sine strepitu, & in ipsa visitatione Abbates, & Visitatores benigne hujusmodi excusationes admittant.

De remotione a Monasterio aliquo.

§.22. Nullus vero Monachus, vel Conversus emittatur ad aliam domum, cujus culpa sine gravi damno, vel scandalo in domo propria poterit emendari, & qui emittendi fuerint, de quatuor, aut quinque seniorum domus consilio emittantur. Quicumque vero aliquem aliter emiserint, omni sexta feria jejunent in pane, & aqua, donec emissus fuerit revocatus, vel emittens fuerit in certo, & firmo proposito revocandi eundem.

De privatione suggestis non procedendum ad punitionem.

§.23. Et licet Abbates, seu Visitatores deputati ab eis, secundum formam praedicti Ordinis, audire possint statum domorum, & personarum in visitationibus publice, vel privatim: tamen super his, quae sibi privatim suggesta fuerint, non procedant ad punitionem personarum, nisi prius coram accusato in praesentia quatuor, aut quinque seniorum domus publicata fuerint in secreto. Et tunc de plano, & sine strepitu videant si sint vera, & si super eis ad punitionem fuerit procedendum.

§.24. Porro ut Visitatio in charitate procedat, nulla de cetero in Ordine praefato exactio,

subventio, vel collecta (salvo statuto in eadem charta charitatis contento) petatur, vel fiat, a quocumque Abbate, vel Visitatore, sive sit Abbas, sive sit Monachus, nec aliquis recipere donum suspectum attentet. Illi tamen qui mittentur, vel ibunt ad Regiones remotas gratia visitandi, poterunt moderate necessaria recipere ab illis, qui eis ex charitate, ac mera liberalitate, & sine sui gravamine voluerint subvenire. Qui vero contra haec aliquid recipere praesumpserint, graviter puniantur.

Visitatores nihil recipiant nisi in regionibus remotis.

Visitatio intra triduum complectenda.

§.25. Sane Visitatores visitationes suas ultra triduum continuum non protelent. Quod si ex iusta, & manifesta causa aliter facere compellantur, causam hujusmodi teneantur intimare sequenti Capitulo generali.

Abbatum depositiones Capitulo sequenti referenda.

§.26. Ceterum ut circa depositiones Abbatum, via malicia pracludatur, statuimus, ut quicumque Abbatem aliquem deposuerit, causam depositionis, & processum habitum circa ipsam, per litteras suo, & Abbatum, qui depositioni eidem interfuerint, sigillis signatas, in sequenti Capitulo generali, nullo etiam requirente, vel proclamante, insinuare, ac exponere teneatur. Dilecti etiam Abbates si praesentes fuerint, processum depositionis ejusdem, & an de consilio eorum sic fuerit processum exponant, & tunc generale Capitulum, utrum depositio iusta, vel iniusta fuerit, iudicabit. Quod si praedicti Abbates praesentes non fuerint, hoc ipsum per suas patentes litteras generali Capitulo explicite attestentur. Et omnes praedicti supra suas conscientias hoc facere teneantur.

Causae quibus aliquis Abbas deponi debeat.

§.27. Et ut in Abbatibus praedicti Ordinis subtrahatur materia delinquendi, nec ipsi conqueri valeant, per eorum Abbates se indebitis fore gravatos, statuimus, & ordinamus, quod Abbas subiectum sibi Abbatem deponere debeat pro causis dumtaxat inferius annotatis; videlicet pro heresi; pro simonia manifesta; pro immunditia carnali; pro dilatione sui Monasterii, enormiter alienando, vel dissipando bona; pro furto, homicidio, gravi sortilegio, solemniperjurio, pro conspiratione, & si falsarius fuerit litterarum Summi Pontificis, vel Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium, Principum, Episcoporum, vel Abbatum Ordinis supra dicti; & si contra communia instituta ipsius Ordinis privilegia impetraverit, vel retinuerit, aut uti praesumpserit impetratis. In aliis autem casibus superius non expressis, injungat ei Abbas, vel Visitator, ut veniam petat in sequenti Capitulo generali ad arbitrium ipsius Capituli per depositionem, vel aliter puniendus.

Deponens iniuste poenitentiam subiacet &c.

§.28. Depositus autem a regimine Abbacie si sententia depositionis suae apparuerit iniusta, ex ordine, & ex causa restituatur per generale Capitulum, & deponens ibidem recipiat talionem. Si vero circa hujusmodi depositionis sententias in modo tantum, vel in ordine sit erratum, causa depositionis legitima existente, tunc non restituatur depositus, & deponens circa depositionem ad arbitrium dicti generalis Capituli puniatur; In casibus quoque, in quibus peracta poenitentia infamia remanet, depositus ineligibilis sit omnino, in illis, in quibus post peractam poenitentiam nulla infamia remanet, postquam impostam poenitentiam peregerit, eligibilis habeatur.

§.29. Et

Nullus Officialium potest obligare.

Haec Statuta annis singulis recitanda.

Dicitur die 9 Junii 1265 Pont. Anst.

§.29. Et quia per obligationes ipsius Ordinis multa posset idem Ordo incurere detrimenta, statuimus, & ordinamus, & providemus, quod nullus praedictum Ordinem valeat obligare.

§.30. Praemissa igitur, quae pro utilitate, honore, ac statu prospero dicti Ordinis duximus statuenda, universa, & singula in perpetuum, ab universis personis ipsius Ordinis inviolabiliter observari praecipimus, & ne tradantur oblivioni, vel neglectui, habeantur in generali Capitulo annis singulis recitari.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c. Datum Perusii quinto Idus Junii, Pontificatus nostri, anno primo.

VI.

De auctoritate, & facultatibus Ministri Generalis, & aliorum Praelatorum Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci, nonnullisque gratis, & privilegiis ejusdem Ordinis.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris, ac universis Fratribus Ordinis Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Virtute conspicuos sacri vestri Ordinis professores, qui contemplationi excellentium ferventer invigilant, & pie vitae studio sine intermissione desudant, decet per Apostolicam circumspectionem auxilium sic provide dirigi, & sollicito confoveri, ut alicujus praetextu calumniae nullum internae pacis excidium, nullumque religiosi status perferant detrimentum, sed in his robur, & vigorem habeant, per quae cultum divini nominis devotis, & quietis mentibus invalescant.

Minister Generalis obsequio continuo curam suscipit Ordinis. Vide Concilium Tridentinum sessio 24 capitulo.

§.1. Hinc est, quod, quum sicut nobis exponere curastis, tu filii Generalis Ministri, & Praedecessores tui, juxta ejusdem Ordinis consuetudinem observatam hactenus, & a Sede Apostolica toleratam, statim postquam electi secundum praedicti Regulam, & Constitutiones Ordinis extitisset, fratrum ipsius curam gesseritis, ministerii officium plene, ac libere in omnibus exercentes, iidemque Fratres vobis devote, & humiliter obediunt, ac intenderint reverenter, & in eadem Regula sit expressum, ut Generalis Minister, qui pro tempore fuerit, a ministerii officio amoveri valeat, Provincialibus Ministris, & Custodibus in generali Capitulo congregatis; Nos volentes ambiguitatis scrupulum in hac parte de vestris cordibus amputare, ac Ordinem ipsum a Sede approbatum eadem, honestate floridum, praclarum scientia, & virtute fecundum, privilegio Apostolicae gratiae attollere singulari, vestris supplicationibus inclinati, devotioni vestrae, ut successores tui filii Generalis Magister, qui erunt pro tempore, statim postquam electi secundum Regulam, & Constitutiones fuerint praedictas, eo ipso veri ejusdem Ordinis Generales Ministri effecti curam animarum Fratrum ipsius Ordinis plene habeant, & libere gerant, ipsosque Bull. Rom. Tom. III.

Removeri potest a Definitores & Custodibus.

Vocallibus longe distantibus remota non erunt.

Custodes, & Guardiani instituti statim capite administrationem.

Leitores ubique legunt exceptis statutis gener.

Praedecessores a quibus examinandi.

Fratres a quolibet Episcopo factis instituendi.

Fratres auctoritate propria ligare, ac solvere, nec non in eodem Ordine agere valeant, quae ipsi Ministri, & Definitores ad haec electi juxta praedictas Constitutiones eidem Ordini, & Fratribus secundum Deum viderint expedire, aliasque possint officium ministerii licite in omnibus exercere. Iidemque Fratres tibi Generali Ministro, & successoribus ipsis, devote, ac humiliter obediant, & intendant.

§.2. Et praefati successores, & tu Generalis Minister a Provincialibus Ministris, & Custodibus secundum Regulam, & Constitutiones ipsius Ordinis absolvi, & amoveri possitis, auctoritate Apostolica indulgemus, ratum habentes, & firmum quicquid super praemissis parte Generalis Minister, dictisque praedecessores Fratres, & Definitores factum, & observatum est hactenus, concessa tibi exequendi officium ministerii, quoad praemissa omnia, & alia, libera facultate.

§.3. In electionibus quoque Generalis, & Provincialium Ministrorum ipsius Ordinis, Fratribus, qui debent electionem hujusmodi celebrare, quum eos frequenter de remotis partibus oporteat convenire, tempus super hoc a jure statutum non currat, nec ipsi in hac parte juris hujusmodi regulis coarctentur.

§.4. Custodes vero, & Guardiani, qui secundum statuta ejusdem Ordinis aliter quam per electionem instituantur, post ipsam institutionem, seu provisionem de ipsis factam, curam animarum Fratrum sibi subditorum ipsius Ordinis habeant, ipsosque ligare, ac solvere possint, juxta ipsius Ordinis instituta.

§.5. Fratres autem de Ordine vestro, quos secundum institutiones ipsius Ordinis Conventibus vestris deputandos duxeritis in lectores, sine cujusquam alterius licentia libere in domibus praedicti Ordinis legere, ac docere valeant in theologiae facultate (illis locis exceptis, in quibus viget studium generale) ac etiam quilibet in facultate ipsa docturus solemniter incipere consuevit.

§.6. Et quia prohibente Regula vestra nulli Fratrum Minorum est licitum populo praedicare, nisi a generali Ministro vestri Ordinis examinatus, & approbatus fuerit, & sibi praedicationis officium ab ipso concessum; Nos praedictorum Fratrum laboribus, & periculosis discuribus evitandis, necnon ut animarum salus possit inde facilius provenire, super prohibitione hujusmodi opportune provisionis remedium, apponentes, ut singuli Provinciales Ministri in suis Provinciis cum Definitores, & Provincialibus Capitulis congregatis, Fratres in sacra pagina eruditos examinare, & approbare, & eis officium praedicationis Deum habendo praeculis committere valeant (sicut ex forma Regulae Minister poterat Generalis) plenam auctoritatem praesentium concedimus facultatem.

§.7. Et quia ejusdem Ordinis Fratres de locis ad loca ipsius Ordinis saepius transmittuntur, propter quod stabilem, & perpetuam in certis, & determinatis ejusdem Ordinis domibus non faciunt mansionem; quia etiam bonos, & idoneos, ac approbatos a vobis Fratres facitis ad ordines promovendi, liceat vobis ordinandos Fratres ejusdem Ordinis quibuscumque malueritis Catholicis Pontificibus communionem, & gra-

Fide Cancell. 1265. folio 11. r. 1265. 1212.

Facultas habendi Oratoria in locis interdictis. 1265. 1212.

Et sacris operandi in locis interdictis. 1265. 1212.

Abique commorandi, & quatuor.

Generales, & Provinciales possunt sibi committere, & dispensare ab irregularitatibus.

Ipsi vero absolvi possunt a suis Fratribus.

& gratiam Apostolicæ Sedis habentibus presentare. Ipsique Pontificibus presentatos a vobis, Fratres sine qualibet examinatione per eisdem Pontifices faciendâ, & absque omni provisione, vel obligatione ipsorum ordinandorum Fratrum ad Ordines promovete.

§. 8. In locis quoque in quibus degitis, liceat vobis habere Oratoria in quibus cum Altari portatili possit Missarum solemnâ, & alia divina officia celebrare, ac etiam Ecclesiastica recipere sacramenta.

§. 9. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit, in Ecclesiis, & Oratoriis vestris, ac aliis quibuscumque, quum ad loca perveneritis ecclesiastico supposito interdicto, clavis januis, interdictis, & excommunicatis exclusis, non pulsatis campanis, submissa voce liceat vobis celebrare divina Officia, & Ecclesiastica recipere sacramenta; dummodo causam non dederitis interdicto, nec contingat id vobis specialiter interdicti, neque Ecclesiæ, & Oratoria eadem fuerint specialiter interdicta. His vero, qui vestris immorantur obsequiis, cuncta libere ministrare possitis Ecclesiastica sacramenta, & ipsos quum decesserint in vestris coemeteriis sepelire. Si quando autem in Terras, in quibus residetis, vel earum personas excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, pœri vestris servituti deputati, negotiorum quoque vestrorum procuratores, & operarii, qui in vestris locis eorum operibus personaliter continue insisterint, hujusmodi sententiæ obnoxii minime habeantur, ibique possint audire divina, juxta formam, quæ locis ipsis in eo casu a Sede Apostolica est concessa; nisi eisdem causam dederint, vel excommunicari specialiter, seu interdicti eisdem contigerit.

§. 10. Et quia vos extremam patientes pro Christi nomine paupertatem, exhortationis pio studio, bonos ad potiora dirigitis, & errantes in relictis semitam laudabiliter revocatis, concedimus, ut in excommunicatorum Terris libere commorari, & ab eis tunc & etiam quando per ipsas vos transire contigerit, necessaria vita deponere, ac recipere valeatis.

§. 11. Generalis quoque, & singuli Provinciales Ministri, & eorum Vicarii, ac etiam Custodes, in Provinciis, & custodiis sibi commissis, prædictis Fratribus constitutis ibidem, necnon & Fratribus aliis ejusdem Ordinis interdum ad eos declinantibus, undecumque absolutione, & dispensatione indigentibus, sive priusquam intraverint Ordinem, sive post, in casibus in quibus excesserint, pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut suspensionis incurrerint sententias a jure, vel a iudice generaliter promulgatas, & hujusmodi sententiis innodati, aut in locis sic suppositis Ecclesiastico interdicto divina officia celebrantes, vel suscipientes ordines, sic ligati, notam irregularitatis incurrunt: absolutionis, & dispensationis beneficium valeant impetrari, nisi adeo gravis fuerit, & enormis excessus, quod sint ad eandem Sedem merito destinandi.

§. 12. Fratres etiam vestri, quos pro tempore vos Generalis, & Provinciales Ministri, necnon, & vices vestras gerentes, ac etiam Custodes in proprios habueritis confessores, absolutionis, & dispensationis beneficium vobis

quum expedierit valeant impertiri, juxta formam concessionis super absolutione, & dispensatione Fratrum ejusdem Ordinis superius vobis factæ.

§. 13. Ad hæc, volentibus vestro aggregari Collegio, qui suspensionis, aut interdicti, vel excommunicationis sententiis a jure, vel a iudice, promulgatis generaliter sunt ligati, absolutionis beneficium observata forma canonica impertiri, ipsosque in Fratres recipere, ac eos, qui post assumptum habitum, vel professionem emissam, recoluerint se talibus in seculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam vos Generalis, & Provinciales Ministri, & præfati Custodes, ac vices vestras agentes, valeatis absolvere, & cum irregularibus dispensare, si forsitan talibus innodati sententiis, vel in locis interdicto suppositis, divina præsumperint officia celebrare, vel Ordines receperint. Ita tamen, quod si aliqui ex hujusmodi eisdem sententiis propter debitum sunt stricti, satisfaciant, ut teneantur. Volumus autem nihilominus quod postquam fuerint absoluti, hujusmodi volentes aggregari supradicto Collegio, nisi mox Ordinem vestrum intraverint (etiam si super hoc eis inducia a Prælati ejusdem Ordinis concedantur) eo ipso in pristinas sententiâs, a quibus eos taliter absolvi contigerit, relabuntur. Cæterum vestra discretio caute provideat, ut Apostolica Sedis, Legatorum ipsius, & Ordinariorum locorum, in absolutionibus hujusmodi scandalum evitetur.

§. 14. Porro quieti vestre providere volentes, quod per litteras Apostolicas dictæ Sedis, aut Legatorum, seu Delegatorum ipsius conveniri a quoquam minime valeatis; & quod ad pecuniam colligendam cogi non possitis invitari per litteras ipsius Sedis de extero impetrandas, quodque nullus vestrum correctionis, seu visitationis, vel inquisitionis officium, Monasteriis, vel Ecclesiis, seu quibuscumque personis impendere, vel ad cognitiones causarum, citationes partium, & denunciations sententiarum interdicti, & excommunicationum procedere, aut recipere curam Monasterium, seu religiosarum, quarumlibet personarum teneantur per Apostolicas litteras impetratas, & impetrandas in posterum, nisi hujusmodi Apostolicæ Litteræ de hoc indulto, & ordine vestro expressam fecerint mentionem, auctoritate vobis Apostolica indulgemus. Concedimus etiam, ut ad visitandum aliqua Monasteria Monialium cujuscumque Ordinis, vel ad audiendum confessiones earum compelli aliquatenus non possitis. Ad recipiendum commissiones causarum, seu sententiarum executiones, vel alia contingentia causâ ipsas per litteras præfate Sedis, in quibus non facti fuerit de indulgentia hujusmodi mentio specialis, sive per Legatos, vel Delegatos ipsius, vel etiam per quoscumque. Nullus insuper Archiepiscopus, vel Episcopus, nullusque alius Prælati Ecclesiasticus, nec eorum Vicarii, vel Officiales, ad portandum, seu deferendum litteras, vel exequendum, aut denunciandum sententiâs, contra Principes seculares, Communitates, Populos, seu quoscumque benefactores vestros, nullusque delegatus, vel ordinarius iudex ad faciendum citationes, vel commissiones recipiendas, sive quod sitis in causis aliquibus assessores, seu ad alias lites, seu

Idem ac in 1265.

Multa enumerantur a quibus excommunicantur Fratres.

De publicatione interdicti vide Cancell. 1265. 1212.

Prælati Ordinis revocari possunt Fratres ad Episcopos commorantes in locis interdictis. 1265. 1212.

Omni modo dicitur justitiam habere supra Cruce in Prædicantibus, & Inquisitoribus.

Et ab Ordine dicitur non impetere.

controversias contingentia in causis, quæ coram ipsis tractantur, quempiam vestrum compellere valeant, sine prædictæ Sedis mandato, vel licentia speciali, expressam faciente de hac indulgentia mentionem. Nec quisquam vestrum parere, vel intendere teneatur super his monitionibus mandatis, aut iussionibus eorumdem, aut facere, vel implere quod in hac parte duxerit injungendum.

§. 15. Cæterum Generalis, & Provinciales Ministri, ac ipsorum Vicarii, illos ex Fratribus, de quibus auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ipsius, Archiepiscopis, & Episcopis, ac aliis quibuscumque provisum extitit, vel in posterum contingerit provideri, corrigere, ac etiam non obstante contradictione aliqua, possint ad suum Ordinem revocare; nec per litteras ejusdem Sedis, seu Legatorum ipsius jam obtentas, vel de extero obtinendas, aliquos de Fratribus ipsius Ordinis præfatis Archiepiscopis, & Episcopis, ac aliis teneantur in socios deputare, nisi dicte Litteræ Apostolicæ obtinendæ de indulto hujusmodi, & ordine ipso expressam fecerint mentionem, & alias id honestati Ordinis, & illorum saluti viderint expedire. Nullus autem Legatus nisi de latere nostro missus, auctoritate Litterarum Sedis Apostolicæ speciale de hoc indulto, & Ordine vestro non facientium mentionem, nullusque Prælati, nec aliqua persona religiosa, vel secularis de Fratribus ejusdem Ordinis, ad sua, seu Ecclesiæ negotia procuranda, vel secum manendam, aliquos assumere valeat, nisi quos Generalis, & Provincialis Minister ipsorum, tanquam idoneos, & discretos sibi duxerit assignandos: quos etiam subjacere volumus Ordinis discipline.

§. 16. Illos vero ipsius Ordinis Fratres, qui ad prædicandum crucem, vel inquirendum, contra pravitatem hereticam, seu ad alia hujusmodi negotia, sunt, vel fuerint ubicumque a Sede Apostolica deputati, tu filii Generalis Ministri, tuque successores, removere, seu revocare penitus, transferre, ipsique quod superferre debent injungere, alioque substituere quam expedire videritis, libere, & licite valeatis, & in eos si contraverint, Censuram Ecclesiasticam exercere, ac quilibet Minister Provincialis, vel ejus Vicarius ejusdem Ordinis, id ipsum in sua Provincia circa Fratres ipsius Ordinis, quibus ab eadem Sede similia contigerit in illa committi, facere possit. Non obstantibus aliquibus litteris, vel indulgentiis Apostolicis impetratis, vel etiam in posterum impetrandis, quæ de hoc non fecerint mentionem.

§. 17. Inhibemus quoque ne quis post professionem in Ordine vestro factam, sine Generalis, vel sui Provincialis licentia discedat ab ipso, discedentem vero absque cautione litterarum alterius ipsorum, prætextu alicujus Privilegii Apostolicæ Sedis, nullus audeat retinere. Quod si forte retinere præsumperit, vobis Generalis, & Provinciales Ministri dumtaxat licitum sit in ipsos discedentes Fratres sententiam excommunicationis promulgare.

§. 18. Si vero aliqui de Fratribus vestri Ordinis, post obtentam licentiam a Sede prædicta, aut a vobis, ad Religionem aliam transeundi, infra duos, vel tres menses se ad illam Religio-

nem suæ salutis congruam non contulerint, & ipsius non susceperint habitum regularem, licitum sit vobis Generalis, & Provinciales Ministri, ac vices vestras gerentibus, contra ipsos, tamquam contra alios Ordinis vestri apostatas procedere, secundum quod honestati ipsius Ordinis videritis expedire. Illud idem intelligi volumus de illis, qui post susceptionem habitus alterius Religionis, infra tempus probationis nulla professione facta, inde præsumperint recedere.

§. 19. Apostatas quoque vestri Ordinis excommunicare, capere, ligare, incarcerare, & alias subdere discipline rigori possitis per vos, ac etiam alios in quocumque habitu contigerit inveniri, invocato ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Inhibemus etiam ne Fratres, quos ab Ordine vestro pro suis culpis per Generalem, seu Provinciales Ministros, aut Custodes expelli contigerit, vel qui egressi fuerint, proprio suo motu prædicare, confessiones audire, seu docere præsumant, nisi ad alium Ordinem, in quo licite hujusmodi exercentur officia, transierint, de vestra, vel dictorum Ministrorum licentia speciali. Quod si forte ipsi contra hujusmodi inhibitionem nostram aliquid super præmissis temere attentare præsumperint, Ministri, ac Custodes, & eorum Vicarii in illos, quos infra fines suarum provinciarum, & custodiarum, juxta consuetudinem Ordinis vestri districtos invenerint, talia præsumentes, monitione præmissa auctoritate nostra excommunicationis sententiam valeant promulgare. Electos autem de Ordine vestro, vel egressos, qui receptione in eodem Ordine suis culpis exigentibus reddiderint se indignos, & alios Fratres ejusdem Ordinis ex rationabili causa ad quoscumque Ordines approbatos, præterquam ad Beati Augustini, Templariorum, Hospitalariorum, & aliorum Religiosorum arma portantium ad vitandam occasionem evagandi, Generalis, & Provinciales Ministri cum suis testimonialibus litteris auctoritate nostra licentiam liberam habeant facultatem. Nos enim districtius inhibemus, ne tales ad alium Ordinem aliter transire, vel aliqui eos recipere, seu retinere præsumant, absque licentia speciali Sedis Apostolicæ, faciente de hoc plenariam mentionem.

§. 20. Inhibemus etiam, ut nulli sine sit in Religionis Ordine, sive extra Ordinem constitutus, habitum vestrum, aut ita consimilem, quod propter eum Frater Minor credi possit, deferre liceat absque mandato Sedis Apostolicæ speciali. Et ut dicta inhibitiō majorem consequatur effectum, statuimus, ut hi qui habitum vestrum, vel sibi prædicto modo consimilem deferre præsumperint, ad deponendum ipsum per Duceanos locorum, quum a vobis requisiti fuerint, monitione præmissa per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellantur.

§. 21. Cæterum quum humilitas vestra sibi de latitudine Orbis terra nihil, præter domos, & hortos cum virgultis, prætorum obtenta coelestium, duxerit reservandum, Nos pie volentes, quod illorum fructus integre vestre paupertatis usibus applicentur, ut de dictis hortis, & virgultis nullam decimam teneamini exhibere,

Apostatas quoque persequi, & eos qui licentiam obtulerint, & alium Ordinem ingredi, vel professi non habuerint.

Nemo licentiam licentiam, vel similem habitum portare.

Extensio a decimis.

Applicare sibi possunt bona sacrorum, eas hi ne sciant, quibus restitui debeat.

re, vobis auctoritate presentium indulgemus, districtius inhibentes ne quis a vobis de premiffis aliquid exigere, vel extorquere presumat.

§. 22. Quia vero nonnulli vestre habitum, religionis assumentes, diversis personis, quae sciri, & inveniri non possunt, interdum aliqua bona restituere tenentur; vobis Ministri, & Custodes, ac Vicarii praedictis concedimus, ut singuli vestrum in locis sibi commissis, bona ipsa in pios usus convertere valeant, prout secundum Deum viderint expedire.

§. 23. Sepulturam quoque in Ecclesiis vestris concedimus, & eam liberam esse censemus, ut eorum devotioni, & extremae voluntati, qui se illic sepeliri desideraverint, nisi excommunicati, & interdicti, aut etiam publici usurarii fuerint, nullus obstat. Salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus corpora mortuorum assumuntur: districtius inhibentes ut nulli Religiosi seculares vobis invitit, aliquorum corpora defunctorum in vestris Coemeteriis sepelire, aut in Ecclesiis vestris Missarum solemniam, vel pro animabus eorum, qui ad loca vestra tumulandi feruntur, ibidem Exequias celebrare, sine vestro assensu, & voluntate presumant.

§. 24. Inhibemus insuper universis Fratribus vestri Ordinis, ne aliquis eorum, nisi necessitate urgente articulo, alii quam Praelatis suis peccata sua confiteri presumat, vel aliis ejusdem Ordinis Sacerdotibus secundum Regulam, & ipsius Ordinis Instituta.

§. 25. Universis autem Ecclesiarum Praelatis, & aliis inhibemus, ne confessiones vestras vobis invitit audire, vel compellere vos ad Synodos, seu convocationes suas accedere, vel cum eis extra Civitates, vel intra processionaliter exire, aut suis Constitutionibus subjacere, vel capitula, serutinia, & inquisitiones, in locis vestris, vel alibi de vobis facere, aut fidelitatem juramento firmatam, & manualement obedientiam a Ministris, Custodibus, vel Guardianis vestris exigere, aut de ipsorum institutione, vel destitutione, sive de statutis vestri Ordinis se aliquatenus intromittere, seu prohibere ne ad Civitates, vel Villas, ubi religiose, ac honeste morari possitis, a populis evocati audeatis accedere, ibique pro vestris usibus construere Aedificia, Ecclesias, seu Oratoria, aut in accedentes Fratres, seu confruentes hujusmodi, vel receptatores ipsorum excommunicationis sententias ferre presumant.

§. 26. Concedimus quoque vobis, ut de his, quae in ornamentis, vel pro eis, aut libris, fabrica, luminaribus, Anniversario Septimo, Vigesimo, Trigesimo, ac aliis ad perpetuum cultum divinum, seu pro pitantibus, aut victu, ad sustentationem vestram, vel indumentis, nec non pro annuis censibus redimendis, ad quorum solutionem aliqua domus vestri Ordinis obligate noscuntur, vel de domibus, praediis, & hortis, aliisque locis, vobis secundum instituta vestri Ordinis opportunis, aut de his, quae pro hujusmodi domibus, praediis, hortis, & locis emendis, vobis legantur (dammodo premiffa non convertantur in usus alios, sed in illos dumtaxat, pro quibus relinquuntur, aut alios etiam, qui in hac concessione, vel indulgentia continentur) nullo canonica iustitiam,

aut portionem aliquam teneamini exhibere. Et ne quis a vobis, vel ultimarum executoribus voluntatum, seu decedentium heredibus, de premiffis aliquid exigere, vel extorquere presumat districtius inhibemus.

§. 27. Ad hoc ut liceat Fratribus vestri Ordinis quum de prioribus locis suis ad alia loca se transferunt, tam Aedificia, seu omnem aedificiorum materiam locorum, quae dimittunt (dedicatis Ecclesiis dumtaxat exceptis) quam libros, calices, & paramenta secum ad alia loca transferre, & aedificia ipsa cum solo, & aliis ad eadem loca pertinentibus, praeter Ecclesias per personas ad hoc a Sede Apostolica deputatas, vendere, ipsorumque pretium in aliorum locorum, ad quae dicti Fratres se transferunt, aedificationem, seu alias in eorum utilitatem, convertere, secundum quod eis melius videbitur expedire; quum ipsa pauciora, & alia loca Fratrum ad nos, & Apostolicam Sedem specialiter, & immediate pertinere noscuntur. Et ne aliqui Archiepiscopi, vel Episcopi, aut alii Ecclesiarum Praelati, seu quavis alia Persona Ecclesiastica, vel secularis, praedicta loca, seu bona, occupare, accipere, vel usurpare, aut quo modo sibi vendicare presumant, absque dictae Sedis licentia specialiter districtius inhibemus.

§. 28. Indulgentes vobis, ut ad praestationem procuratorum Legatorum praedictae Sedis, vel Nunciorum ipsius, seu Dioecesanorum locorum, aut exactorum, vel collectorum, seu subsidiorum, vel provisionum quorumcumque minime teneamini, nec ad ea solvenda per litteras dictae Sedis, aut Legatorum, vel Nunciorum ejusdem, seu Rectorum Terrarum Ecclesiarum, Romanae impetratas, seu in posterum impetrandas, cuiuscumque tenoris fuerint, in perpetuum compelli possitis, nisi dictae Sedis litterae impetrandae plenam, & expressam de indulto hujusmodi, & dicto Ordine fecerint mentionem.

§. 29. Ceterum quum fel. record. Innocentius Papa olim duxerit statuendum, ut exempti quantacumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, rite possint coram locorum Ordinariis conveniri; & illi quo ad hoc suam in ipsos jurisdictionem, prout jus exigit, exercere, Nos vobis ut occasione Constitutionis hujusmodi, nullum libertatibus, & immunitatibus, vobis, & Ordini vestro, per privilegia, & indulgentias ab Apostolica Sede concessas, praedictum generetur, auctoritate presentium indulgemus.

§. 30. Decernimus ergo irritum, & inane quicquid contra tenorem concessionum, constitutionum, & inhibitionum hujusmodi per quoscumque fuerit attentatum, & interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias, si quas contra concessionem, constitutiones, & inhibitiones eadem in vos, vel vestrum aliquos, aut loca vestra, seu benefactores vestros, vel executores, aut heredes praedictos, in posterum promulgari contigerit penitus non tenere.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Perusii duodecimo Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

Aliqua dimittentes loca de eorum bonis possunt disponere.

Nihil vero pro procuratoribus, collectoribus, subsidis &c. tenentur solvere.

Exemptio ab Ordinariis jurisdictione. Vide d. Const. sess. 7. cap. 14.

Roboratio hujus Constitutionis.

Dat. die 27. Augusti 1265. Pont. An. I.

Pri-

Privilegium Fratrum Militum Hospitalis Sancti Lazari Hierosolymitani, Leprosos undique suscipiendi, & ad domum aliorum leprosorum, cum eorum bonis transferendi.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ministro, & Fratribus Hospitalis S. Lazari Hierosolymitani, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filiis universis Ecclesiarum Praelatis, exemptis, & non exemptis, in virtute sanctae obedientiae, & sub excommunicationis poena, quam ipso facto vos incurrisse volumus, nisi instanter hoc presens mandatum curaveritis observari diligenter: & nihilominus sub poena officii, & beneficii vestri, tenore presentium praecipiendo mandamus: quatenus cum aliqui de dilectis filiis Fratribus, & Procuratoribus Domorum Ordinis Leprosorum Sancti Lazari Hierosolymitani, ad vos, & loca vestra pervenerint, pro capiendis infirmis Leprosis, sicut Dominus praecipit in Lege Moysi, quod omnes Leprosi ejiciantur extra Castra.

§. 1. Volumus itaque sicut Deo complacuit, tam mares, quam mulieres, Clerici, & Laici, Religiosi, & seculares, morbo Lepre laborantes, inventi per eosdem Fratres, & Procuratores eorum, capiuntur, & ejiciantur extra, cum eorum omnibus bonis tam mobilibus, quam immobilibus, ad habitationem cum infirmis aliis domorum ejusdem Ordinis.

§. 2. Si vero Clerici, vel Laici mandatum nostrum in aliquo neglexerint adimplere, volumus, quod preceptorie citentur eisdem, ut coram nobis compareant, praedictis Fratribus facturi iustitiae complementum.

Datum Viterbij Nonis Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

Reservatio Ecclesiarum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque apud Sedem Apostolicam vacantium.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Licet Ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Romanum noscatur Pontificem pertinere, ita quod non solum ipsa, cum vacant, potest de jure conferre, verum etiam jus in ipsis tribuere vacaturis, collationem tamen Ecclesiarum, Personatum, Dignitatum, & Beneficiorum apud Apostolicam Sedem vacantium specialius ceteris antiqua consuetudo Romanis Pontificibus reservavit.

Nos itaque laudabilem reputantes hujusmodi consuetudinem, & eam auctoritate Apostolica approbantes, ac nihilominus volentes ipsam inviolabiliter observari, eadem auctoritate statuimus, ut Ecclesias, Personatus, Dignitates, & Beneficia, quae apud Sedem ipsam deinceps vacare contigerint, aliquis praeter Romanum Pontificem quacumque super hoc sit auctoritate munitus, sive jure ordinariae potestatis ipsorum electio, provisio, seu collatio ad eum pertineat, sive litteras super aliquorum provisione generales, vel etiam speciales sub quacumque forma receperit, nisi ei sit super conferendis eisdem in Curia Romana vacantibus specialis, & expressa ab ipso Pontifice auctoritas attributa conferre alicui, seu aliquibus non presumat.

ceps vacare contigerit, aliquis praeter Romanum Pontificem quacumque super hoc sit auctoritate munitus, sive jure ordinariae potestatis ipsorum electio, provisio, seu collatio ad eum pertineat, sive litteras super aliquorum provisione generales, vel etiam speciales sub quacumque forma receperit, nisi ei sit super conferendis eisdem in Curia Romana vacantibus specialis, & expressa ab ipso Pontifice auctoritas attributa conferre alicui, seu aliquibus non presumat.

Nos enim si secus actum, seu attentatum fuerit decernimus irritum, & inane, Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Perusii sexto Kalendas Septembris Pontificatus Nostri Anno Primo.

Confirmatio Constitutionum, & Legum ab Innocentio IV., & Alexandro IV. editarum, contra haereticos, eorumque complices, & fautores.

Leges ab Innocentio latas legere est ibidem Constitut. XXVII. pag. 324. & in Alexandro IV. Constit. XIV. pag. 359.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestatibus, sive Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis, & Communitatibus Civitatum: aliorumque locorum per Italiam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad extirpanda de medio Populi Christiani haereticae pravitate zizania &c. Reliquum omittitur, invenies enim in Constitutione Innocentii IV. Ad extirpandam praviter incipien. pag. citata.

Datum Perusii tertio Nonas Novembris Pontificatus Nostri Anno Primo.

Quod Magistratus seculares describi faciant in libris Statutorum Civitatis leges editas contra Haereticos.

Hoc quoque Statutum legitur in laudatis Constitutionibus.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Potestatibus, sive Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque locorum per Italiam constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad extirpanda de medio Populi Christiani haereticae pravitate zizania, quae abundantius solito succreverunt, supereminante illa libentius his diebus homine inimico, tanto studiosius juxta commissam nobis sollicitudinem insudare proponimus, quanto perniciosius negligeremus eadem in necem Catholici seminis pervagari. Ut autem adversus hujusmodi nequitiae operarios confurgant, stentque fir-

Ab Episcopis permitienda Leprosorum collectio.

Leprosi capiendi etiam in viis.

Contradictioes citandi.

Dat. die 6. Augusti 1265. Pont. An. I.

Ex Regest. Vatic.

Romanus Pontifex quilibet Beneficia potest de jure conferre.

Reservatio de qua in Rubrica.

Socius alicui si fuerit, irritatur.

Dat. die 28. Septembris 1265. Pont. An. I.

Dat. die 3. Nov. 1265. Pont. An. I.

Exordium.

firmiter Ecclesie filii, ac Orthodoxe Fidei zelatores, Constitutiones, quas felices recordationis Innocentius Papa IV. Prædecessor noster ad extirpationem hæreticæ pestis edidit, & in capitularibus vestris, tam ipse, quam felices memorie Alexander Papa Prædecessor noster conscribi, ac a vobis exacta diligentia observari mandarunt: quæ seriatim inferius continentur.

§.1. Ideoque Universitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus singuli Constitutiones easdem, cum quibusdam adfectionibus, modificationibus, & declarationibus, per dictum Alexandrum Prædecessorem, & etiam per nos factis, conscribi in vestris capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, secundum eas contra omnem hæresim, se adversus hanc Sanctam Ecclesiam extollentem, sine omissione aliqua procedatis. Alioquin dilectis filiis Prædicatorum, & Minorum Ordinum Fratrum Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, & eorum singulis per Italiam deputatis auctoritate Sedis Apostolicæ, & in posterum deputandis, damus nostris litteris in mandatis, ut infra designatos eis limites, singulos vestram ad id, per excommunicationem in personas, & interdictum in Terram, appellatione remota compellant.

§.2. Porro hæc omnia Statuta, seu Constitutiones, & Leges præfatæ, & si quæ alie contra hæreticos, & eorum complices temporè aliquo auctoritate Sedis Apostolicæ conderentur, in quatuor voluminibus unius tenoris debeant contineri, quorum unum in communis cujuslibet Civitatis, vel Loci: secundum apud Dioecesanum: tertium apud Fratres Prædicatorum: quartum apud Fratres Minores cum omni sinceritate serventur, ne possint per fallarios in aliquo violari.

Datum Perusii tertio Nonas Novembris, Pontificatus nostri anno primo.

XI.

Infeudatio Regni Siciliæ Carolo Ludovici Regis Franciæ Fratri.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Carolo Regi Siciliæ illustri salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Constituti ab eo, per quem Reges regnant, & Principes imperant, & qui solum habet in Regno hominum potestatem, super gentes, & regna necesse habemus interdum Regnis ipsis, & specialiter, quæ Romanæ Ecclesiæ juris, & potestatis existunt cum fratribus nostris ad pacem, & justitiam populorum perpetua stabilitate disponere, ac in eorum Soliis ad regimen gentium subjectarum, quos dignos credimus sublimare, & quia instructi ab eo, qui Spiritus Angelos suos facit, super hujusmodi dispositione Regnorum nonnumquam aliquibus ex fratribus ipsis aliqua committimus peragenda, ut ea, quæ ab ipsis fratribus su-

(a) Hæc litteras, quarum fragmenta refert, extare testatur Reynaldus ad ann. 1265, f. 3. in libro Privilegiorum Rom. Eccl. Tom. III. pag. 9.

Scrutum, de quo in Rubrica.

In quatuor litteris describitur de leonibus contra hæreticos late.

Dat. die 3. Nov. 1265. Pont. An. 1.

Edidit Martene Bibliothecarius, Annot. Tomo II. col. 220. (c)

Exordium.

per illis cum maturitate debita rite, ac provide ordinantur, eo ipso quod constat ipsa de nostra fieri jussione, robur obtineant firmitatis: ne tamen vacillent in posterum, vel cavillatione subiaceant, eo sunt fortius apostolico munimine roboranda. Quo circa majora, in quibus majus periculum formidatur, major est cautèle discretio adhibenda.

§.1. Sane porrecta nobis tuæ filialis devotionis petitio continebat, quod cum Regno Siciliæ, & tota Terra citra Pharium, usque ad confinia terrarum Romanæ Ecclesiæ, quæ de prædicto Regno Siciliæ esse dignoscitur, ad dispositionem, & ordinationem Sedis Apostolicæ, ad quam specialiter pertinet, plene, ac libere devolutis, Sedes ipsa obtentu devotionis, qua persona tua erga prædictam Romanam quæ Ecclesiam, & pro fidei puritate, qua Christianissimum genus tuum semper noscitur claruisse, perpenso consilio disposuerit ad laudem Dei, & honorem, & pacem ipsius Ecclesiæ, & tranquillitatem, & profectum fidelium Regni ejusdem, de Regno ipso personam, ac Domum tuam Regiam honorare, habitis diligentibus, & diutinis inter te, & Sedem eandem tractatibus de prædicto Regno, & terra in feudum tibi, & tuis heredibus concedendis, nos ad finalem consummationem eorumdem tractatum negotii Regni prædicti nostrum animum firmiter dirigentes, dilectis filiis nostris Ambaldo Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbytero Riccardo Sancti Angeli, Joanni Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobo Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinalibus dedimus litteris in mandatis, ut juxta conditiones, & formam tibi per venerabilem fratrem nostrum B. Archiepiscopum Cusentinum, & dilectum filium Magistrum Petrum Notarium nostrum presentatas, (quas conditiones, & formam, & nostram super dicto negotio diffinitionem alique ipsi opportuna negotio diffinitionem sub Bulla nostra eidem Cardinalibus miseramus) ad plenariam executionem ejus negotii, & ad collationem, & investituram tibi de prædicto Regno auctoritate nostra faciendam efficaciter procedere procurarent, concessa eidem per dictas litteras a nobis de ipsorum fratrum consilio, & assensu procedendi ad consummationem, collationem, investituram hujusmodi plena, & libera potestate.

§.2. Qui considerantes ad diffinitionem, prædictam a nobis super dicti Regni negotio editam, nostram, & fratrum nostrorum subscriptionibus, & Bulla, necnon eorumdem Fratrum Sigillis ad perpetuam memoriam roboratam, & etiam prædictas conditiones, & formam per prædictos Archiepiscopum, & Notarium tibi ex parte nostra novissime presentatas, ac diligentius attendentes, quod ea, quæ ante consummationem prædicti negotii tibi faciendæ, & implenda incumbabant, & forma prædicta per te facta fuerant, & etiam adimpleta ad plenariam ejusdem negotii collationem, & investituram faciendam tibi de Regno, & terris prædictis juxta præfatas conditiones, & mandato nostro, & potestate sibi super hoc tradita processerunt, tibi que totum Regnum Siciliæ, & totam terram, quæ est citra Pharium usque ad confinia terræ prædictæ Romanæ Ecclesiæ, excepta Civitate Be-

Siciliæ Regnum juxta Sedem Apostolicam.

Aërum inter Sedem eandem, & Carolum Andegavensium eodem Regno ipsi concedendo.

Mandatum in quo Delegatus Apostolicus a Clemene ut ipsi investirent.

Adde hæc litteras, quæ implentur, quæ conditionibus curis investirent.

Beneventana cum toto Territorio, & omnibus distractionibus, & pertinentiis suis per Romanum Pontificem distractis, vel in posterum distrahendis, quam sibi Ecclesia Romana usque ad tempus istud retinuisse, & reservasse dignoscitur, & tunc etiam expresse retinuit, & ad suum dominium reservavit, tibi in feudum perpetuo, tuisque heredibus ex te legitime descendentibus prædictum consummando negotium sub prædictis conditionibus tibi plenius expressis, & expositis conferentes etiam, & concedentes investierunt, & per vexillum Ecclesiæ præfentialiter de eisdem a te vice nostra, & prædictæ Romanæ Ecclesiæ fidelitatis juramento recepto juxta formam in eisdem conditionibus comprehensam receptione homagii, quod teneris nobis, & dictæ Ecclesiæ reddere, nobis specialiter reservatas, prout potentibus litteris dictorum Cardinalium inde confectis, & ipsorum Sigillis pendentibus communiter plenius continetur.

§.3. Ut autem collatio, seu concessio, & investitura prædicta, sub prædictis forma, & conditionibus expressis, & appositis robur obtineant, firmitatis perpetuæ humiliter supplicasti, eas sub ipsius forma, & conditionibus Apostolicæ confirmationis munimine roborari.

§.4. Nos igitur volentes tibi, & heredibus tuis in posterum super his salubriter providere, tuis supplicationibus inclinati, collationem, concessionem, investituram prædictorum Regni, & Terræ sub conditionibus, & forma prædictis a prænominis Cardinalibus tibi, & heredibus tuis ex certa scientia, & fratrum nostrorum consilio, & assensu auctoritate Apostolica confirmamus, ac presentis scripti patrocinio communimus. Ceterum quia in quibusdam articulis, seu Capitulis conditionum ipsarum expressius continetur, quod in certis casibus, tu, & tui heredes excommunicationis sententias incurras, & dictum Regnum, & tuæ, ac ipsorum hæredum terræ sint Ecclesiastico supplicite interdicto: nos, & nunc hujusmodi sententias videlicet excommunicationis in te, ac eosdem heredes, & interdicti in prædictum Regnum, ac terras prædictas, si tui, vel ipsorum culpa hujusmodi casus emerierint de dictorum fratrum nostrorum consilio auctoritate Apostolica promulgamus tenorem prædictarum litterarum, Cardinalium eorumdem de verbo ad verbum inseri facientes, qui talis est.

Illustri, & Magnifico Principi Domino Carolo illustri Regi Siciliæ, nato claræ memoriæ Ludovici Regis Franciæ miseratione divina Fratres Ambaldus Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbyter, Ricardus Sancti Angeli, Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobus Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinales ad perpetuam rei memoriam.

Quoniam ad subsistentiam multorum, & regimen oportuit præesse unum singulare principum, pro eo quod pluralitas in præfidentia scissuram induceret, & solidam gubernaculi dirumperet firmitatem, præminent singulis Regnis, & mundi provinciis singula regnantium Solia, & singula principantium potestates: quia dum Reges regnant prospere imperant, & populi Regibus reverenter intendunt, hi humiliter

substant, & illi benigne præstant, dum congruis præerunt jussibus, & devotis isti animis obsequuntur, viget ex hoc in eisdem populis concordia animorum, unitas, misericordia, & veritas sibi obviant, ac justitia, & pax se invicem amplectuntur. Ideo namque ex summo illo coelesti Rege, per quem singuli Reges regnant, & Principes principantur, temporalis gloriæ ad malorum vindictam, laudemque bonorum Regibus terrenis attributa est potestas, ut ipsi assumpto dominandi officio judicent in equitate populos, & dirigant in terris subjectas sibi gentium nationes, quatenus sit voluntas eorum in executione justitiæ, ac meditatio in lege reformationis, & ob reverentiam sanctæ pacis. Sane Regno Siciliæ, & tota terra Pharium, usque ad confinia terrarum Romanæ Ecclesiæ, quæ de prædicto Regno Siciliæ esse dignoscitur ad dispositionem, ordinationem Sedis Apostolicæ, ad quam specialiter pertinet, plene, & libere devolutis, Sede ipsa circa statum ejusdem Regni sollicite cogitante, illiusque regimen alicui Catholico, & devoto Principi cupiente committere, qui ad laudem Dei, honorem, & pacem Ecclesiæ, & tranquillitatem fidelium ipsius Regni ejus solio præficeret, tandem quia persona vestra multa erga Romanam Ecclesiam devotione resalget, vestrumque christianissimum genus præcipue semper fidei claruit puritate, Sedes ipsa consilio perpetuo disposuerit vos de Regno ipso, domumque vestram honorare: habitis igitur diligentibus, diutinisque tractatibus inter eandem Sedem de prædicto Regno, & terra in feudum vobis, vestrisque heredibus concedendis, demum Sanctissimus Pater, & Dominus noster, Dominus Clemens Sacrosanctæ Romanæ, & universaliæ Ecclesiæ Pontifex ad salutarem consummationem eorumdem tractatum, & negotii Regni Siciliæ suum animum firmiter dirigens tuas transmissit nobis litteras in hac forma.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ambaldo Basilicæ Duodecim Apostolorum Presbytero, Riccardo Sancti Angeli, Joanni Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobo Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconi Cardinalibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Plene vos scire credimus conditiones, & formam dilecto filio nostro Carolo Andegavensi, & Provincia Comiti per Venerabilem Fratrem nostrum B. Archiepiscopum, & dilectum filium Magistrum Petrum Notarium nostrum super negotio Regni Siciliæ ex parte nostra vobis novissime presentatas, cum & nos illas, necnon, & nostram super negotio ipso diffinitionem, & illa eidem opportuna negotio nuper vobis sub Bulla nostra duxerimus destinanda. Volumus igitur, & de Fratrum nostrorum consilio, & assensu vobis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ad plenariam consummationem ipsius negotii, & ad collationem, & investituram de prædicto Regno ipsi Comiti faciendam auctoritate nostra juxta easdem conditiones, & formam efficaciter procedatis. Nos enim procedendi ad consummationem, collationem, & investituram hujusmodi plenam, & liberam de ipsorum Fratrum consilio, & assensu vobis concedimus auctoritatem, Nobis tamen

Hæc confirmari per Carolum.

Concedit Clemens.

Litteræ Investituræ factæ per Cardinales delegatos.

Exordium.

Mandatum filio nostro 2. Pontificis negotii consummationem.

Commissio litterarum Clementis.

re-

receptione homagii, quod per ipsum Comitem sine interpretatione ministri volumus vobis oportuno tempore presentialiter exhiberi, specialiter reservata non obstante quod dictus Comes ex forma diffinitionis huiusmodi tenebatur infra Festum Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli ad nostram venire presentiam collationem, & investituram eadem, & etiam ipsius consummationem negotii de nostris manibus recepturus. Datum Perusii undecimo Kalendas Julii Pontificatus Nostri Anno primo.

Delegati ad consummationem procedunt.

Nos itaque considerantes diffinitionem ab ipso Summo Pontifice editam super dicti Regni negotio, & eiusdem Domini Papae, & Fratrum suorum subscriptionibus, eiusque Bulla, & eorundem Fratrum Sigillis ad perpetuam memoriam roboratam, ac formam, & conditiones, & per Venerabilem Patrem B. Archiepiscopum Cusentinum, & discretum Virum Magistrum Petrum Notarium ipsius Summi Pontificis super ipso negotio nobis ex parte ipsius Summi Pontificis novissime presentatas, ac diligentius attendentes ea, quae ante consummationem praedicti negotii vobis faciendae, & implenda incumbant ex forma praedicta per vos facta sunt, & etiam adimpleta, ad plenariam consummationem eiusdem negotii, & ad collationem, & investituram faciendam vobis de Regno, & terra praedictis iuxta praedictas conditiones, & formam, & mandato ipsius Summi Pontificis, & potestate tradita nobis, per supradictas litteras diximus procedendum.

Carolum de tota Sicilia, & totam Siciliam, & totam terram, quae est citra Pharam usque ad confinia terrarum Romanae Ecclesiae excepta Civitate Beneventana, cum toto Territorio, & omnibus Districtibus, & pertinentiis suis, quam Romana Ecclesia hactenus sibi reservat, in feudum vobis, vestrisque heredibus ex vobis legitime sicut infra dicitur descendentes sub infra scriptis conditionibus auctoritate, & potestate nobis in hac parte concessa, dictum eiusdem Regni negotium consummando concedimus, atque conferimus, vosque de ipsis Regno, & terra per vexillum Ecclesiae presentialiter investimus, non obstante quod ex forma dictae diffinitionis tenebamini infra instans Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli ad ipsius Summi Pontificis personaliter presentiam, collationem, & investituram eadem, & totam ipsius negotii consummationem de suis manibus recepturi. Receperimus etiam vice ipsius Summi Pontificis, & Ecclesiae Romanae iuramentum fidelitatis a vobis secundum formam in eisdem contentam conditionibus, & inferius annotatam, necnon, & aliorum super quibus secundum tenorem conditionum ipsarum Romano Pontifici, & praedictae Ecclesiae praestare te gemini iuramenta, receptione homagii praedicto Summo Pontifici generaliter reservata. Omnes quoque concessionem Communitatum, Baroniarum, Feudorum, & aliorum quorumcumque honorum, & iurium factas in praedicto Regno Siciliae per quemdam Fridericum olim Romanorum Imperatorem, & Conradum, & Manfredum natos

Iuramentum super conditionibus receptum.

ejus, ipsorum Officiales, familiares fautores post depositionis sententiam in ipsum Fridericum, per felicitis recordationis Dominum Innocentium Papam Quartum promulgatam in Lugdunensi Concilio revocamus: Conditiones autem sunt haec.

Conditiones.

1. Si in vestro, & heredum vestrorum obitu legitimum prout sequitur, heredem, vos autem ipsos, (quod absit) non habere contigerit; Regnum ipsum ad Romanam Ecclesiam, eiusque dispositionem libere revertatur. Descendentes autem ex vobis, & vestris heredibus Siciliae Regibus Mares, & Foeminae in eodem Regno succedent. Sic tamen quod de liberis duobus Maribus eodem gradu per eandem lineam concurrentibus primogenitus, & de duabus Foeminis primogenita, & de mari, & foemina in eodem gradu similiter concurrentibus masculus omnibus aliis praefertur. Si vero (quod absit) sine liberis ex vobis legitime descendentes mori contigerit, possit vobis in Regno, & terra praedictis succedere dumtaxat Nobilis Vir Alphonus Comes Piciavenis germanus vester. Et si dictus Alphonus vobis non supervixerit possit vobis succedere unus ex filiis Domini Ludovici Illustris Regis Francorum videlicet maior natus post illum, qui succedit in Regno Francorum. Et haec gratia, vel successio tam ex parte vestra, quam ex parte illorum erit tantummodo personalis: ita scilicet quod ad nullum filiorum, vel heredum ipsius Alphoni, si Alphonum vobis praemori contigerit huiusmodi successio se extendat, sed huius maior natus succedat in Regno Siciliae, & terra praedictis: similiter & nullus filiorum, vel heredum ipsius maioris natus, si idem maior natus vobis non supervixerit huiusmodi successioem habebit, sed Regnum Siciliae, & terra praedicta, ad Romanam Ecclesiam eiusque dispositionem libere devolventur. Si vero Alphonum, & majorem natu praedictos praemori vobis contigerit, nullus alius vobis sine liberis ex vobis legitime descendentes in eisdem Regno, & terra succedit, sed liberam erit eadem Romanae Ecclesiae de ipsis Regno, & terra disponere iuxta fax beneplacitum voluntatis. Si autem praedictos Alphonum, & majorem natu post successioem huiusmodi, aut eorum heredes sine liberis ex ipsis legitime descendentes mori contigerit, Regnum Siciliae, & terra praedicta similiter ad eandem Romanam Ecclesiam, eiusque dispositionem libere revertentur. Sed si aliquem de aliis Successoribus vestris Regem, vel Reginam Siciliae sine legitima prole sui corporis mori contigerit in futurum succedent eisdem, servatis gradibus si superfluit fuerint, haec personae scilicet Regis, vel Reginae sine prole legitima sui corporis descendentes Frater, vel Soror, ac Collaterales Superiores, mares, & foeminae, utpote Patruus, & Avunculi, Amici, & Materterae, & sursum usque ad quartum gradum dumtaxat, illis Collateralibus, quos vos habebitis ad praesens dum vixeritis, & qui post obitum forsitam ex eisdem orientur, exceptis, Collaterales etiam inferiores succedunt similiter mares, & foeminae, utpote nepos, & neptis ex fratre, vel sorore, & inferius usque ad eundem tantummodo gradum. Quod autem de foeminabus rectae lineae, & Collateralium superius est expressum, intelligendum est tam de

Legitimi filii Patris succedent.

Carolo sine filiis obstitit qui debent succedere.

Casus devolutionis ad S. Sedem.

Gradus successiois.

de nuptis, quam de inuuptis, dummodo nupte sint fidelibus, & Romanae Ecclesiae devotis, & sic inter eas personas gradus servari volumus, ut scilicet prior gradus posteriori gradu praefertur: sic in eodem gradu pluribus concurrentibus priorem natu posteriori, & marem foeminae in huiusmodi successioibus volumus anteferrere. Personarum autem huiusmodi nulla superfluitate Regnum ipsum, ut praefertur ad Romanam Ecclesiam, & eius dispositionem libere revertatur. Quod si forte deficientibus masculis contigerit foeminam innuptam in Regno succedere, illa maritabitur personae, quae ad ipsius Regni regimen, & defensionem existat idonea, Romani tamen Pontificis super hoc consilio requisito. Nec nubat nisi viro Catholico, & Ecclesiae Romanae devoto. Et si contra hoc fecerit, licebit eidem Romano Pontifici contra ipsam ad privationem Regni, & Terrae praedictorum sine figura iudicii, & absque omni iuris sollemnitate, in quacumque aetate foemina ipsa conlet, procedere, si hoc videbitur expedire. In Regno vero, & terram praedictam nullus succedat, qui non fuerit de legitimo matrimonio procreatus.

Illegitimi nullum habent succedendi jus.

Regnum nullo modo dividendum.

Reges fidelitatem, & homagium praestare debent.

Forma iuramenti.

2. Adhuc tam vos, quam viri in Regno heredes Regnum, & terram praedictam nullatenus dividatis, sed semper illa unus tantum sub ipsis conditionibus in membris, ac in capite ab Ecclesia Romana tenebit.

3. Vos autem nobis recipientibus vice praedicti Romani Summi Pontificis, & Ecclesiae Romanae praestabitis ad praesens iuramentum, fidelitatis reservata receptione homagii eidem Summo Pontifici iuxta ipsius mandatum, & tam vos sibi, quam eius Successoribus canonice intrantibus expressis eorum nominibus ligum homagium facietis, & dictum iuramentum, fidelitatis faciendo mentionem de praesentibus instrumentis, seu litteris praestabitis in hunc modum.

Ego Carolus Rex Siciliae plenum, & legitimum homagium faciens Ecclesiae Romanae pro Regno Siciliae, & tota terra, quae est citra Pharam usque ad confinia terrarum ipsius Ecclesiae, excepta Civitate Beneventana, cum toto Territorio, & omnibus districtibus, & pertinentiis suis secundum antiquos fines Territorii pertinentiarum, & districtus Civitatis eiusdem per Romanum Pontificem distinctos, vel in posterum distinguendos, ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Beato Petro, & Domino meo Domino Clementi Papae Quarto suisque Successoribus canonice intrantibus, & Sanctae Apostolicae Romanae Ecclesiae: non ero in consilio, aut consensu, vel facta, ut vitam perdam, aut membrum, aut capiantur mala captione. Consilium quod mihi creditur fuit per se, aut nuncios suos, sine per litteras ad eorum damnum illud pro posse impediam, & si impedire non possum illud, eis significare curabo. Papatum Romanum, & regalia Sancti Petri, tam in Regno Siciliae, & terra praedictis, quam alibi existentia, ad iuramentum eis ero ad retinendum, & defendendum, ac recuperandum, & recuperata manuteneundum contra omnem hominem, universas, & singulas conditiones contentas in praesenti instrumento, seu litteris plenarie super ipsorum Regni, & terrae concessionem confectis, & omnia Bull. Rom. Tom. III.

& singula, quae continentur in eodem instrumento, seu litteris adimplebo, & inviolabiliter observabo, nec unquam tempore alio veniam contra illa. Sic me Deus adjuvet, & haec Sancta Dei Evangelia.

Huiusmodi autem homagia vos, & dicti heredes facere, & iuramentum fidelitatis praestare secundum formam praescriptam, si Romanus Pontifex in Italia fuerit, intra sex menses, si vero extra Italiam esse contingerit infra annum postquam Regni Dominium adepti fueritis, teceamini, & singulis ipsis successioibus, & eidem Ecclesiae Romanae renovabitis, tam ipsum homagium, quam huiusmodi iuramentum. In optione autem, & beneplacito erit Romanae Ecclesiae vos, vel heredes vestros vocare ad praestandum personaliter iuramentum fidelitatis, & ligum homagium Romano Pontifici, & eidem Ecclesiae, dummodo ad haec vobis locum totum statuatur, & assignent, vel aliquem Cardinalem ipsius Ecclesiae alium, qui vice Romani Pontificis iuramentum iuxta eandem formam, & homagium recipiat destinare, vosque praedicto Summo Pontifici, & Ecclesiae in vestris nominibus manibus iunctis ad praesens vos ad haec specialiter obligantes, & tam vos singulis eius successioibus, quam vestri in dicto Regno heredes praefato Summo Pontifici, & singulis eius successioibus, ac praedictae Ecclesiae quando praestabitis huiusmodi iuramentum fidelitatis, iurabitis vos ad haec specialiter obligantes, quod nunquam per vos, vel alios, seu quocumque modo perjurabitis, ut eligamini, vel nominemini in Regem, vel imperium Romanum, vel Regem Theutoniarum, seu Dominium Lombardiae, seu Tusciae, vel majoris partis eorundem Lombardiae, vel Tusciae. Et si electionem, vel nominationem ad imperium, vel Regnum Romanum, seu Regnum Theutoniarum, aut ad Dominium Lombardiae, vel Tusciae, seu maioris partis eorundem de vobis celebrari contigerit; nullum huiusmodi electioni, vel nominationi assensum praestabitis, nec intronitatis vos ullo modo de regimine ipsius imperii, vel Regni Romanorum, seu Regni Theutoniarum, aut Lombardiae, seu Tusciae, vel majoris partis ipsarum, ad quocumque horum nominati fueritis, vel electi. Quod si vos, vel aliqui vestrorum in Regno sedentium heredum eodem procurantibus vobis, aut eis ad imperium, ipsum, sive ad dictum Regnum Romanorum, sive Regnum Theutoniarum, aut Dominium Lombardiae, seu Tusciae, vel majoris partis eorundem electi, vel nominati fueritis, vel fuerint, si hoc verum, & manifestum fuerit, aut si post talem electionem, vel nominationem de Imperii Regni Romanorum, seu Regni Theutoniarum, aut Lombardiae, sive Tusciae, seu majoris ipsius partis regimine vos manifeste intromiseritis, vel intromiserint; eo ipso a jure Regni Siciliae, & Terrae praedictae cadatis, vel cadant ex toto, ipsaque prorsus amittatis, & amittant, & eadem Regnum, & Terra ad Romanam Ecclesiam libere devolvatur. Si autem vos, aut aliquis ex praedictis heredibus electioni, vel nominationi factae, seu juri omnino renuncietis, & renuncient, & quod de imperio, seu aliquo alio praemissorum, ad quod electi, seu nominati fueritis, vel fuerint, vos nullatenus intromittatis, & in-

Tempus praestandi iuramenti.

Iuramentum de non consentiendo electioni sui in Imperatorem vel Regem Romanorum, &c.

Secreti agentes a jure Regni eadem.

Kkk & in-

& intromittant, moniti infra quatuor mensium spatium post nominationem hujusmodi, tali electioni, vel nominationi, seu juri non renuntiaveritis, vel renuntiaverint, vel de ipso Imperio, vel de aliquo premissorum, ad quod electi, seu nominati fueritis, vel fuerint vos intromiseritis, vel intromiserint quoquomodo, ex hoc sitis, & sint eisdem Regno Sicilia, & Terra, & omni prorsus jure eorumdem privati, & ut dictum est, eadem Regnum, & Terra ad Romanam Ecclesiam libere devolvantur. Si vero ad vos, vel in dicto Regno heredes vestros non poterit commode talis monitus provenire, super quo utique impedimento, videlicet quod moneat commode nequeatis, vel nequeant, credetur, & habetur assertio Romani Pontificis, sicut monitus publica, & sollemnis: ita quod si infra sex menses post illam non renuntiaveritis, seu renuntiaverint, aut de imperio, seu de aliquo alio predictorum, ad que vos, vel dicti heredes electi, seu nominati fueritis, vel fuerint, vos quolibet modo intromiseritis, vel intromiserint, ex hoc cadatis, vel cadant omni jure ipsorum Regni, & Terræ, & Regnum, & Terra ipsa ad Romanam Ecclesiam libere devolvatur. Ceterum si contigerit aliquem ex vestris heredibus, qui deberent in predictis Regno Sicilia, & Terra succedere, in Regem, vel Imperium Romanorum, seu in Regem Theutoniarum, vel Dominium Lombardiarum, seu Tuscie, seu majoris partis earum nominari, seu eligi, vel assumi, nullatenus possessionem eorum Regni Sicilia, & Terræ nanciscatur, & habeat, nec se de illorum cura, seu dominio, & regimine per se, vel per alios aliquatenus intromittat, nisi prius Imperio, vel Regno Theutonico, aut Dominio Lombardiarum, vel Tuscie, seu majoris earum partis, ad quodcumque eorum electus, seu nominatus fuerit, vel assumptus, & omni juri sibi in illo competenti omnino renunciet, & illorum regimine, nec de jure, nec de facto illud gerens, vel retinens, omnino dimittat, ipsum nullo unquam tempore resumpturus: alioquin ab omni successione, & jure, que in Regno Sicilia, & Terra predictis sibi competere, cadat ipso facto, ita quod eadem Regnum Sicilia, & Terra ad Romanam Ecclesiam, ejusque dispositionem libere devolvatur. Quod si non extantibus masculis, femina in eisdem Regno, & Terra successerit, illa Regi, vel Imperatori Romanorum, seu in Regnum, & Imperium electo, aut Regi, vel electo Theutoniarum, aut Dominio Lombardiarum, seu Tuscie, aut majoris partis earum, seu electo ad eorum dominium, nunquam matrimonialiter copuletur, & si contrarium fecerit, eo ipso cadat a Sicilia Regno, & Terra predictis, maneatque prorsus ipsarum jure privata, ipsis Regno, & Terra Sicilia ad eandem Ecclesiam devolutis, si autem vos, vel aliqui vestrum in Regno heredes contra hoc veneritis, vel venerint, eo ipso excommunicati, & in super labe, & reatu perjurii respectu, & noti existatis, vel existant. In hujusmodi quoque juramento vos addetis, & tam per vos, quam vestros in dicto Regno heredes, addetur expresse quod, nullo unquam tempore Regnum, seu Imperium Romanorum, aut Regnum Theutoniarum, vel Dominium Lombardiarum, vel Tusciam, vel majorem partem ipsarum per vos, vel per alium,

Item Femina in Regno succedens, Imperatori, aut Regi Theutoniarum nubat.

Ad idem juramento de non occupando Imperio, vel aliqua parte Lombardiarum, vel Tuscie.

aut alias occupabitis, capietis, vel acquiratis, aut vobis alias quolibet modo vindicaveritis, & si feceritis secundum prescriptam formam poenas similes incurritis. Quod autem dicitur de majori parte Lombardiarum, sive Tuscie, intelligitur scienter, si vero ignoranter, eam ad mandatum Ecclesie dimittere teneamini, & si eam ad mandatum dimitatis, non incidatis in poenam in isto articulo, & in consimilibus constitutam. Si vero moniti non dimitatis, remaneat poena prout est in hoc articulo, & in consimilibus constituta. Quod si forte in posterum Regem Sicilia contingat in Imperatorem eligi, postquam fuerit Regni Sicilia possessionem adeptus, non transeat ad imperium, alioquin in poenas incidat in hoc articulo, vel in aliis similibus comprehensas. Quod si Regni possessionem predictam nondum habita, seu obtenta, in Imperatorem electus, transire voluerit ad Imperium, in manu prius Romani Pontificis, vel illius quem ad hoc idem Pontifex duxerit destinandum, filium suum successurum in Regno, cuiuscumque fuerit status, emancipat, & Regno renunciet, nihil juris in eo retinens clam, nec palam, nec cuiuslibet etiam potestatis, nec ipsum filium ad servitium, seu subsidium aliquid faciendum juramento, vel voto, stipulatione, vel pacto, sibi, vel successoribus suis astringat, sicque factus filius sui juris, ab eodem Romano Pontifice, vel alio destinato ab ipso proinus investitur in Regno, ad cuius Regni successorem si forte decederet sine liberis, nullo unquam tempore pater veniat Imperator existens, sed si Imperio, & omnibus, que pertinent ad Imperium idem Pater renunciare voluerit, & Regno tantum esse contentus, post renunciationem hujusmodi ad illius successorem libere admittatur, & tunc ab ipso Romano Pontifice, vel alio destinato ab eodem investituram recipiat Regni ejusdem.

Quid agendum si Sicilia Rex in Imperatorem eligatur.

In Minoritate Regis Regni administratio pones Rom. Pontificem.

4. Si dictus filius ad Regnum assumptus major annis xviii, fuerit libere administrat: Sed quamdiu minor extiterit, tam ipse, quam Regnum ipsius in custodia Romanæ Ecclesie remaneat, donec ipse impleverit supradictam aetatem, fructibus, & obventionibus Regni ex quibus sumptus necessarii faciendi pro ejusmodi Regni custodia deducantur Regni conservandis ei, & lucro alterius ratione ipsius custodie non cessuris. Quæ vero de filio dicuntur, ut ei videlicet Regnum possit sub observatione premissa a patre ad Imperium transeunte dimitti, de filia etiam duximus concedendum, & si Rex non habens filium in Imperatorem electus ad Imperium transire voluerit, & de personis quas supra diximus, liberis non extantibus in Regno posse succedere, aliqui superstitis fuerint, que de filio, & filia preordinavimus, observentur in illis excepto emancipationis articulo, que in solis ipsis procedere poterit, qui capaces emancipationis existant ratione patriæ.

5. Declaramus etiam si illi Regi Sicilia sine filio decedenti superstitis sit filia, vel mulier alia, que juxta predictam formam debet ad hujusmodi successorem admitti, que Imperatori dum ipse Rex viveret, fuerat desponsata, vel nupta succedat in Regno, & si Regno sibi delato Imperatori nupserit, cadat proinus ab eo, nisi vir ejus Imperio prorsus renuntians Regno

Alii leges preimpedenda unione Regni hujus cum Imperio, vel Lombardiarum, Tuscie &c.

gno

gno solummodo sit contentus. In primo autem casu repulsis filia, & alia predicta, ad personas ipsas servatis gradibus Regnum perveniat, quas prænortavimus in Regno posse succedere, si Rege præmortuo filii non superstit. In secundo autem casu Regnum ad Romanam Ecclesiam devolvatur, Regnum quoque Sicilia, & Terra predicta Imperio nullo modo subdentur, seu sibi nullo unquam tempore in eadem persona, quolibet modo venient, & præcise super articulo, tam per poenas spirituales, quam alias cautiones, cavebitur juxta Ecclesie voluntatem, quodcumque Romanus Pontifex duxerit requirendum; cum intentionis sit Romanæ Ecclesie, ut Regnum, & Terra predicta nullo unquam tempore imperio uniantur, ut scilicet Romanus Imperator, & Sicilia Rex existat. Quod autem circa unionem ipsorum Regni, & Terræ cum imperio dicimus hoc ipsum circa unionem Regni, & Terræ cum Regno Romano, aut Regno Theutoniarum, seu cum Lombardia, seu Tuscia, seu cum majori parte ipsarum Lombardiarum, vel Tuscie intelligimus, & volumus esse dictum.

6. Pro toto vero generali censu octo millium unciarum auri ad pondus ipsius Regni in festo Sancti Petri ubicumque Romanus Pontifex fuerit ipsi Romano Pontifici, & Romanæ Ecclesie annis singulis persolventur. Si vero vos, vel vestri in dicto Regno heredes quocumque termino non solveritis integre ipsum censum, & expectato per duos menses terminum ipsum immediate sequentes, de illo ad plenum non satisfeceritis, eo ipso eritis excommunicationis vinculo innodati. Quod si in secundo termino infra sequentes duos menses eundem censum sine diminutione qualibet non persolveritis, totum Regnum Sicilia cum tota Terra predicta erunt supposita interdicto. Si vero nec in tertio termino, nec infra duos menses proximos per plenam satisfactionem illius ejusdem census vobis duxeritis consulendum, ita ut transfactis eodem termino tertio, & duobus mensibus proxime sequentibus, non sit de octo millibus hujusmodi predicti termini ipsi Ecclesie integre satisfactum, ab ipsis Regno, & Terra, ipsorumque jure cadatis ex toto, & Regnum, ipsum, & Terra ad Romanam Ecclesiam integre, & libere revertatur. Si autem de censu octo millium unciarum hujusmodi predicti termini inter dictos tertium terminum, & sequentes duos menses plenarie satisfeceritis, nihilominus semper pro singulis octo millibus unciarum singulorum terminorum, si solummodo in eorum solutione cessaveritis, vel ipsas non solveritis, poenas similes incurretis salvis aliis poenis, & processibus, que vel qui de jure inferri, vel haberi poterunt per Romanum Pontificem in hoc casu.

Census annuus Rom. Ecclesie persolvendus sub pena caducitatis.

De Palestrina.

In ingressu Regni solvens, de 50. millia marc. Aust. lig.

7. In quolibet etiam triennio dabit vos, & vestri in dicto Regno heredes Romano Pontifici unum Palestrinum album Pulchrum, & bonum in recognitionem veri Domini eorumdem Regni, & Terræ.

8. Adhuc priusquam predictum Regnum, vel tantum de ipso acquisiveritis, vel adhibueritis, quod etiam si aliqui ipsius Regni Civitates, vel munitiones, aut alia aliqua loca adhuc vobis rebellia fuerint, reputemini, & possitis ipsius Regni Rex, vel Dominus reputari, solve-

Bull. Rom. Tom. III.

9. Quodcumque autem Romanus Pontifex, qui pro tempore fuerit asserverit, vel dixerit Romanam Ecclesiam indigere, ita quod super indigentia hujusmodi ipsius Romani Pontificis simplici verbo stetur, vos, vel vestri in dicto Regno heredes requisiti ab eo, in Urbem, in Campaniam, in Maritimum, in Patrimonium Beati Petri, Tusciam, Ducatum Spoletanum, Marchiam Anconitanam, & in præmissam Civitatem Beneventanam, ac ejus Territorium, & pertinentias, que remanebant Ecclesie, & omnes terras alias ipsius Ecclesie per Italiam trecentos milites equis, & armis bene, & decenter munitos, & paratos, ita quod unusquisque ipsorum habeat quatuor equitatas, vel tres ad minus, in Ecclesie predictæ obsequium, & subsidium transmittetis per tres menses integros in vestris, vel dictorum in Regno heredum somptibus, & stipendis, semel tantum in anno in servitio ejusdem Ecclesie maturaturus, mensibus ipsis a die, quo idem milites terram vestri Domini, vel fines vestri Districtus egressi fuerint, per vulgatas dietas, & solitas computandis, quod si maluerit Ecclesia eadem ingruenti necessitate, qua stetur verbo Romani Pontificis, ut dictum est, navali in mari exercitu predicti milites, debita taxatione, & recompensatione præhabita in navale stolum commutetur.

Auxilium Rom. Ecclesie ad eorum præstantiam.

10. Verum predicta Civitas Beneventana, quam hæcenus Romana Ecclesia sibi retinuit, & in suum Dominium, & Dominium, cum omnibus juribus, & pertinentiis reservavit, & totum Tenementum Civitatis ejusdem cum finibus ejus antiquis, quos Romanus Pontifex quodcumque semel cum sibi placuerit bona fide distinguet, eidem Ecclesie, & in ejus proprietate libere remanebit, nullo jure nobis, vel cuiuscumque cuiusque alii de Regno predicto, seu quolibet reservato. Distinctioni quoque per Romanum Pontificem semel faciendæ, ut dictum est stabitis absque contradictione, seu refragatione quacumque prout ipsa distinctio per Apostolicas litteras apparebit.

Civitas Beneventana Rom. Ecclesie reservatur.

11. Pro predicta quoque Civitate Beneventana hac vice rescindenda per Beneventanos exponetis per septennium pro lignaminibus omnia nemora ipsorum Regni, & omnem materiam

Ligna danda pro eadem rescindenda Civitate.

Kkk

Terminus Italiam intrandi assignatus.

ses immediate sequentes esse teneamini, & sitis in Terris contiguis Regno Sicilia, nisi forsitan in Italia hostium obstaculo impediimini, vel occursum, quorum impugnationem, & debellationem quamdiu taliter muniti perseverantes insisteritis, intelligamini negotium proficere, nec vobis tempus præditum trium mensium currat. Quod si vos sic muniti usque ad hujusmodi annum non fueritis extra fines prædicti Comitatus, vel si infra eosdem tres menses tali non præditi obstaculo non fueritis in Terris ejusdem Sicilia Regno conterminis cum comitiva hujusmodi consilium, vel in quocumque casu ad prosecutionem negotii opportunam non impendentibus operam in eisdem Terris conterminis dicto Regno infra ipsos tres menses non fueritis sic muniti, liberum erit Romano Pontifici, ac in potestate remanebit ipsius dicere, pronuntiare, vel proferre, in scriptis, vel sine scriptis, de consilio, vel sine consilio fratrum, vobis, aut alio etiam quocumque, cujus forsitan interesset non vocatis, & absque omni juris solemnitate, collationem, concessionem, investituram vobis, & heredibus vestris de Regno, & Terra prædictis factas, vacuas omnino esse, nullumque robur, vel valorem habere, ac eas revocare, cassare, irritare, ac ipsas cassas, & irritas nunciare.

25. Liberum quoque erit eidem Romano Pontifici hoc idem facere, si (quod absit) vel longa præditi valetudine, vel morte preventidignum negotium juxta eandem formam, non assumpseritis, vel assumptum non fueritis profecti, nisi forte talis persona, & tam idonea juxta formam eandem vices vestras, vel vestrum heredum in hac parte suppleverit, que merito ad hoc sufficere, & possit, & debeat a Romana Ecclesia reputari. Quod si forte vos aliquo impedimento fueritis irretiti, & hoc significaveritis Romano Pontifici in potestate ipsius remanebit dicere, pronuntiare, & approbare, & proferre juxta formam in Capitulo ipso contentam collationem, concessionem, & investituram hujusmodi vobis, & heredibus vestris factas de Regno, & Terra prædictis vacuas omnino esse, nullumque valorem, & robur habere, ac eas revocare, & cassare, & irritare, & ipsas cassas, & irritas nunciare, vel talem personam, & totam idoneam assumere, vel admittere ad dictum negotium, que merito ab ipso sufficiens reputetur. Deinde omnes præmissas condiciones, que in persona vestra apponuntur circa vestros etiam in dicto Regno heredes, & successores intelligimus, & volumus esse dictas salvis omnibus, que circa alios heredes ordinata consistunt, prout superius est expressum.

26. Vos etiam dabitur privilegium vestrum Domino Papæ, ac Romana Ecclesie, ac Bolla aurea bullatum, in quo proprio juramento fitebimini, & cognoscetis expresse Regnum Sicilia, & totam Terram, que est citra Pharam usque ad confinia Terrarum Romanæ Ecclesie excepta Civitate Beneventana cum Territorio, & pertinentiis ejus, que Ecclesie remanebit eisdem, ex sola gratia, & mera liberalitate Sedis Apostolicæ vobis, vestrisque heredibus de novo fore concessa, vos, que recepisse, ac tenere Regnum, & Terram hujusmodi a dicta Romana Ecclesia sub pactis, & conditionibus prædictis.

He conditiones Caroli heredes obligant.

Procuratio a Carolo faciendi, se Siciliæ Regnum ex inter Sede Apostolicæ gratia obtinere.

Ut autem prædicti negotii consummatio, & hæc nostra collatio, concessio, & investitura, ac revocatio, ac alia præmissa illibata perpetuo maneat, & inconcussa semper obtineant firmitatem præfens instrumentum, seu præfentes litteras sigillorum nostrorum munimine roboratas vobis duximus concedendas. Actum Romæ apud Lateranum in Basilica Sancti Salvatoris, que appellatur Constantiniana, ante Sacratissimum Altare ipsius Basilicæ decimoquinto Kalendas Julii Anno Domini 1265. Pontificatus vero prædicti Clementis Papæ Quarti Anno primo.

Nulli ergo omnino hominum liceat hæc paginam &c.

Datum Perusii per manum Magistri Michaelis de Tholosa S. R. E. Vice-Cancellarii secundo nonas Novembris indictione nona incarnationis Dominicæ Anno millesimo, ducentesimo, sexagesimo quinto Pontificatus vero Domini Clementis Papæ Quarti anno primo.

XII.

Quod prope Ecclesias Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Francisci, nonnulli novum Monasterium construi, vel acquiri, ab Ordinibus in paupertate fundatis, vel cujuscumque Ordinis Monialibus, infra spatium trecentum annorum.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Ministris, ac universis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ad consequendam gloriam celestis patriæ, sic divina pietas humilitatem vestram per suam gratiam cernitur allexisse, quod semper ad hoc intenti estis, & vigiles, ut illam vobis, & proximis per innocentis vite studium acquiratis. Hæc enim, & alia sancta pauperum Religionis vestre merita nos inducunt, quod sumus ex intimo cordis affectu solliciti, ut in omnibus, que ad Dei laudem, & tranquillum statum devotionis vestre cupitis, habeamus providentiæ studium efficacius.

§.1. Sane, non sine quadam turbatione animi frequenter audivimus, quod inter vos, & Religiosos aliquos, illa de causa, emulationis, & dissensionis materia oriretur, quia ipsi domos, & Ecclesias Regulares juxta loca vestra non sine vestro gravi præjudicio, & dispendio manifesto, quandoque construere præsumebant. Cum itaque ad Apostolici spectet officii dignitatem, de regno militantis Ecclesie cujuslibet scandali materiam abolere, nos digne volentes, quod hujusmodi emulationis, & dissensionis occasio per diligentem nostram studium amputetur, auctoritate præsentium ordinamus, & districte inhibemus, quod nulli liceat a modo de Prædicatorum Penitentia Jesu Christi, B. Mariæ de Monte Carmelo, Eremitarum S. Augustini, Sanctæ Clare, aliisque Ordinibus in paupertate fundatis, nullique mulierum de prædictis, seu quibuscumque aliis Ordinibus, aliquod Monasterium, Ecclesiam,

Censura.

Dat. die 4. Nov. 1265. Pont. An. 1.

Exordium.

Causa hinc inde Decretum.

Decretum.

Qui Ordines in paupertate fundati intelligantur.

Obstantium decatio.

Dat. die 10. Nov. 1265. Pont. An. 1.

Ex Regis. Vatic.

Exordium.

siam, vel Oratorium edificare, seu construere, nulli quoque seculari, vel religioso cujuscumque professionis, Ecclesiam, vel Monasterium, seu Oratorium jam edificatum in aliquem transferre de Ordinibus memoratis infra spatium trecentum annorum a vestris Ecclesiis mensurandum per aerem, etiam ubi alias recte mensurari loci dispositio non permittit. Præterea statuiimus, ut quicquid contra hujusmodi ordinationis, & inhibitionis nostre tenorem ex tunc in antea edificatum fuerit, diruatur.

§.2. Et ne de notitia Ordinum, & quantitate Cannarum hujusmodi aliqua possit dubitatio exoriri, illos Ordines intelligi volumus in paupertate fundatos, qui ex Regula, vel Constitutionibus suis, extra septa Ecclesiarum Monasteriorum suorum, vel officinarum eorum, & claustrum ipsarum, nullas debent possessiones habere: quod si aliquis de Ordinibus ipsis possessiones in aliquibus membris suis habere, in aliis vero non habere noscatur, cum quoad ordinationem, inhibitionem, & statutum hujusmodi, prædictis Ordinibus in paupertate fundatis annumerari volumus.

§.3. Et quamlibet Cannarum ipsarum octo, palmorum longitudinem continere.

§.4. Non obstantibus varia locorum consuetudine, sive privilegiis, indulgentiis, seu litteris quibuscumque tam prædictis, quam mulieribus, vel eorum alicui, ab Apostolica Sede sub quacumque forma concessis, seu etiam concedendis, que de præsentibus specialem, & expressam non fecerint mentionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hæc paginam &c.

Datum Perusii duodecimo Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Primo.

XIII.

Destinatio Legatorum, qui Carolum Andegavensem, ejusque uxorem in Urbe Sicilia Reges coronent, & innovent homagium nomine Romanæ Ecclesie ab eisdem recepturi.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Rodolpho Episcopo Albanen. & dilectis filiis Adriano tituli Sanctæ Prædixis Presbytero, Riccardo Sancti Angeli, Gottifredo Sancti Georgii ad Velum Aureum, & Mattheo Sanctæ Mariæ in Portico Diaconis Cardinalibus, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

REX Regum, & Dominus Dominantium Dei clementissimus filius Jesus Christus honore multiplici Reginam præfulgidam, Sanctam videlicet Ecclesiam Sponsam suam, quam sibi clementer inseparabili foedere conjungi voluit, de sua ineffabili clementia insignivit, sed in eo potissime ipsam honorabilem, & felici reddidit statu fulgentem, quod eidem tantam tribuit plenitudinem potestatis, ut personis quancumque sublimitate conspicuis in his possit adesse magnificentie, per que ipse clarior nominis titulum, & famose consequantur potentie incrementum.

§.1. Sane contemplari clarissima merita, pure devotionis, & fidei, quibus inclite recordationis Reges Francie inter Catholicos noscuntur Mundi Principes claruisse, nobis, & eidem Ecclesie spiritualium producit affluentiam gaudiorum, propter quod fervens in mentibus nostra consurgit affectus, ut erga charissimum in Christo filium nostrum Carolum Illustrem Regem Sicilia, qui de illorum benedicta progenie dignoscitur processisse, sic nostra, & ipsius Ecclesie abundet gratia penes devotos affluere multipliciter consueta, ut qui sibi Regnum Sicilia ad nos, & eandem Ecclesiam pertinens dextera liberali contulimus, personam suam illius favoris affluentia prosequamur, per quem honoris magnitudo sibi Domino annuente proveniat, & votivæ materia prosperitatis accrescat. Quid enim secundum Deum in Rege devotissimo queritur, nisi fidei firmamentum, justitiæ zelus, & affluentia pietatis. Quid circa secularia laus commendat humana, utique affabilitatem benivolam, beneficentiæ gratiam, & perspicacis providentiæ majestatem. Hæc profecto in eodem Rege comperimus, & ex his illa dilectio provenit, quam ipse apud largitorem omnium gratiarum sibi velut hæres dilectissimus vendicavit.

§.2. Pensantes igitur, quod extollitur honor Matris Ecclesie tali a suis uberibus filio dependente, quodque sui status præeminentia in maternæ cedit exaltationis augmentum, cum intra præcordia nostra suscepimus ad hoc præcipuis studiis intendentes, ut regalis magnificentia culminis felicibus auspiciis exaltetur.

§.3. Quia vero dictus Rex Sicilia a nobis filiali confidentia postulavit, ut cum ipse dictum Regnum jam annuente Deo, prævioque salutis Angelo ad hoc intrare in manu potenti, & brachio intendat extento, quod velut Athleta Christi strenuus hostes suos, & persequutores fidei exinde potenter ejiciat, ac ibidem Agrum Dominicum spurcissis Saracenorum expurgat, Ecclesias quoque, ac Personas earum libertati restituit, & eos, qui sunt exules Ecclesie memoratæ preterito reducat ad propria, necnon Dei Populum in Regno constitutum eodem a compede servitutis, quo illum alter Pharao diu detinuit alligatum, prorsus absolvat, sibi, & charissimæ in Christo filie nostre Illustri Regine uxori suæ Diademata imponi regia, & eisdem more inungi debito faceremus, nos de vestra circumspectione, ac industria probata consili, vos velut viros sensatos, & providos virtutum multitudine redimitos, in arduis, & magnis expertos, ac honorabilia, imo præcipua membra Ecclesie ad peragenda hujusmodi coronationis, & inunctionis solemnia duximus fiducialiter eligendos, committentes vobis super his plenarie vices nostras, ita quod tu Frater Venerabilis Episcopo Albanen. Regem, & Reginam inungas eosdem, vosque universi, vel illi vestrum, qui præfentes fuerint eisdem Coronas prædicti Regni Siciliae tribuatis, eorumque vertices inclytos reddatis illarum insignis cum solitis solemnitatibus decoratos.

§.4. Quocirca mandamus, quatenus in Urbem convenientes in unum eadem solemnitate juxta hujusmodi formam vobis traditam in nomine,

Caroli Regis, Regumque Francorum, & Sicilie, & Encomium.

Regulis dignitas et concessa.

Mandatum, de quo in Rubrica.

mine, ac virtute Altissimi prudenter, honorifice, ac etiam diligenter, prout decet, tam arduum, & solemne negotium exequi studeatis. Speramus enim in Domino, quod iidem Rex, & Regina tante gratie magnitudinem memorie signaculis taliter alligabunt, quod in delectationem eis veniet omnium Conditori per virtuose vite studium, & Sancte ipsius Ecclesie placere jugiter per sinceræ devotionis augmentum.

§.5. De clementia quoque Regis Superni confidimus, quod ipse diuinam afflictionem, & lacrymas afflictorum præfati Regni ex alto prospiciens, ac intentionem puram, & bonam ipsius Regis Sicilie elementer advertens ei, qui iustam scientiam, & piam causam prosequitur, de parte opposita triumphum desiderabilem largietur. Cæterum quia ex certis pactis inter Ecclesiam, & Regem eisdem haberi dignoscitur, quod dictus Rex nobis, & eidem Ecclesie homagium ligium pro Regno ipso, & Terris aliis sibi ab Ecclesia præfata concessis exhibere tenetur. Volumus, quod huiusmodi homagium pro nobis, ac dicta Ecclesia recipere nullatenus omittatis. Per præmissa siquidem Coronationis, & Inunctionis solemnia Panormitan. seu aliquibus aliis Ecclesiis, vel quibuscumque personis, aut locis, ex eo quod eisdem solemnibus non intersunt, vel quod illa in Sede ipsa non sunt, aut alias nullum volumus in posterum præiudicium generari.

Datum Perusii quarto Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno primo.

Dist. die 29. Dec. 1265. Pont. An. I.

XIV.

Idem.

Sequitur Carolo Sicilie Regi in idem Argumentum.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Charissimo in Christo filio Carolo Regi Sicilie Illustri, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Regedum.

Ordinem agri pleni, cui benedixit Dominus, in te benedictionis filio sentire gaudemus, Aromata considerando virtutum, & strenuitatem attendendo gestorum laudabilium, quibus tua Excellentia per divinam redditur gratiam insignita. Nam quod secundum Deum in Rege Catholico queritur Fidei firmiter, iustitiae zelus, & affluentia pietatis, quid in ipso circa secularia laus humana commendat, assiduitatem nempe benivolam, beneficentiam gratiam, & circumspecte industris maiestatem; hæc in te profecto comperimus, & ex his circa Personam tuam in nobis exuberat illa dilectio, quam apud Regem Cælorum tibi velut hæres dominicus vendicasti. Pensantes igitur, quod extollitur honor Matris Ecclesie tali a suis uberibus filio dependente, quodque tui status preminentia in maternæ cedit exaltationis augmentum, te intra præcordia nostra suscepimus ad hoc præcipuis studiis intendentes, ut regalis magnificentia culminis felicibus auspiciis exaltetur. Et ut tibi clarius pateat affectus Apostolici plenitudo, petitionem

tuam, quam nobis fecisti portigii fiducia filiali, videlicet, quod te, & charissimam in Christo filiam nostram Reginam Illustram Uxorem tuam coronari, & more inungi regio faceremus.

Nos paternis affectibus admittentes, Venerabilem Fratrem nostrum Rodolphum Albanensem Episcopum, & dilectos filios nostros Adrianum tituli Sancte Praxedis Presbyterum Riccardum Sancti Angeli, Gottifredum Sancti Georgii ad Velum Aureum, & Mattheum Sancte Mariæ in Porticu Diaconos Cardinales, Viros utique probate circumspectionis, & vite, ac industris præcellentes, Viros virtutum multitudinis insignitos, expertos in arduis, tuique honoris, & nominis amatores, honorabilia quoque membra ipsius Ecclesie, ad huiusmodi coronationis, & inunctionis solemnia peragenda in Urbem, in qua moraris, duximus destinandos, eis super his committentes per Apostolicas literas plenarie vices nostras.

Speramus enim in Domino, quod tu, & prædicta Regina de manu tam præcellentium, tam Venerabilium Personarum, quas hilariter recipi, & tractari, immo in quibus Personam nostram honorari deposcimus, receptis Domino annuente feliciter fastigii regalis insignis, magnitudinem huiusmodi gratie tabulis vestre memorie taliter imprimetis, quod semper in delectationem vobis veniet superno Regi per virtuose vite studium, & Ecclesie Matri vestre placere jugiter per sinceræ devotionis augmentum.

Ad hæc quia ex certis pactis inter Ecclesiam ipsam, & te charissime fili haberi dignoscitur, quod tu pro Regno Sicilie, ac Terris aliis tibi ab Ecclesia ipsa concessis homagium facere ligium nobis, & Ecclesie præfate teneris. Nos attendentes, quod his diebus tibi ad nostram præsentiam, & nobis ad dictam Urbem accedere grave foret, Serenitatem tuam requirimus, & rogamus tibi per Apostolica scripta mandantes, quatenus Cardinalibus ipsis, quibus hoc a te recipiendum commisimus, affectu prompto, & libero pro nobis, & dicta Ecclesia homagium facias memoratum, te in his, & aliis, que honorem Ecclesie præfate respiciunt, prout de tua sinceritate confidimus, taliter habiturus, quod exinde tibi laudis humanæ præconium, & benedictionis divinæ proveniat incrementum.

Datum Perusii tertio Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno primo.

Data die 30. Dec. 1265. Pont. An. I.

Legatos autem destinatos ad eum coronandum, & inungendum.

Quibus mandatur ad eum homagium ligium præstare.

Quod

XV.

Quod Inquisitores hereticæ pravitatis, describi faciunt in Statutis Civitatum, leges editas ab Innocentio IV. contra hereticos, Magistratus seculares ad id cogendo.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Predicatorum, & Minorum Ordinum, Inquisitoribus hereticæ pravitatis, per Italiam auctoritate Sedis Apostolicæ deputatis, & in posteram deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Ad extirpanda de medio Populi Christiani hereticæ pravitatis zizania, que abundantius solito succreverunt, superseminante illa licentius his diebus homine inimico, tanto studiosius juxta commissam nobis sollicitudinem insudare proponimus, quanto periculosius negligere eadem in necem catholici seminis pervagari.

§.1. Ut autem adversus huiusmodi nequitiæ operarios, consurgant, stentque firmiter Ecclesie filii, ac Orthodoxe Fidei zelatores, Constitutiones quasdam felicis recordationis Innocentius Papa Prædecessor noster ad extirpationem hereticæ petis edidit, & tam ipsæ, quam felicis memorie Alexander Papa Prædecessor noster, dilectis filiis Potestatibus, sive Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis, & Communitatibus Civitatum, Castrorum, aliorumque locorum per Italiam constitutis, mandarunt, ut Constitutiones ipsas, in suis conscribi Capitularibus facerent, & exacta diligentia observarent. Unde prædictis Potestatibus, sive Rectoribus, Consulibus, Capitaneis, Antianis, Consiliis, & Communitatibus, damus nostris litteris in mandatis, ut ipsi, & singulorum, Constitutiones easdem, cum quibusdam adjectionibus, modificationibus, & declarationibus per dictum Alexandrum Prædecessorem nostrum, & etiam per nos factas, conscribi in suis Capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, secundum eas contra omnem heresim se adversus hanc Sanctam Ecclesiam extollentem, sine aliqua omissione procedant.

Decretum de quo in Rubrica.

Magistratum ad id censuræ cogendi.

Obstantium derogatio.

Data die Jan. 1266. Pont. An. I.

§.2. Quocirca si dicti Potestates, sive Rectores, Consules, Capitanei, Antiani, Consilia, & Communitates, mandatum nostrum super hoc neglexerint adimplere, vos, & singuli vestrum illos, & singulos eorum, infra designatos vobis limites, per excommunicationem in personas, & interdictum in terras eorum, monitione præmissa, appellatione remota cogatis.

§.3. Non obstante si aliquibus a Sede Apostolica sit indultum, vel in posterum indulgeri contingat, quod personæ excommunicari, ac Civitates, Castra, Terræ, & loca ipsorum interdicti non possint, sive qualibet alia indulgentia Sedis ejusdem, per quam effectus presentium impedi valeat, vel differri: & de qua, cuiusque toto tenore, de verbo ad verbum specialem, & expressam in nostris litteris oporteat fieri mentionem: & Constitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Datum Perusii decimoquinto Kal. Februarii, Pontificatus nostri anno primo.

Bull. Rom. Tom. III.

XVI.

Revocatio omnium Indulgentiarum, & Privilegiarum, quibuscumque singularibus Personis Ecclesiasticis, vel Secularibus, quibus eis concedebatur quod interdicti, vel excommunicari non possent, nec Terræ eorum Ecclesiastico Interdicto supponi.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ex Regest. Patian.

Causa revocandorum Privilegiarum, de quibus in Rubrica.

Decretum.

Classula.

Data die 17. Aug. 1266. Pont. An. II.

Sedes Apostolica interdum, que benigne concesserat utilitate suadente, consultius revocat: per hoc non tam in suis actibus varia, quam providentiæ suæ remedia Subditorum varietati, & necessitati coaptans. Probat hoc presentis necessitas Sanctionis, que illorum, compescit audaciam, qui ad sui juris defensionem contra injuriosos immunitate per ipsius Sedis indulta muniti, quod ad tuitionem eis concessum fuerat in aliorum molestias, & injurias convertentes, suis indulgentiis, ac privilegiis multipliciter abutuntur. Sicut enim ad nos frequenti querela pervenit pro eo, quod Sedes eadem personis diversis tam Ecclesiasticis Religiosis, & aliis, quam etiam Laicis quibusdam, sine prescriptione temporis, aliis vero ad tempus sub formis variis indulgentiis dicitur, quod interdicti a quoquam, vel excommunicari non possint, nec Terræ ipsorum Ecclesiastico interdicto supponi: Personæ ipse de Indultis huiusmodi confidentes alios sidentius in suo jure molestant, & asserentes, quod nec locorum Ordinarii possunt in ipsos excommunicationis, vel interdicti ferre sententiam, etiam ipsorum Ordinarium Jurisdictionem contemnunt pariter, & eludunt, sicque Personarum ipsarum excessus remanent incorrecti, & nervus disrumpitur Ecclesiasticæ disciplinae.

§.1. Nos itaque intendentes in hoc salubre remedium adhibere, omnes indulgentias, & privilegia huiusmodi quibuscumque singularibus Personis Ecclesiasticis, vel Secularibus cuiuscumque sint preminentie, dignitatis, conditionis, aut status sub quacumque verborum forma concessa illis, per que Regibus, & Reginis, eorumve filiis, nec non & Religiosis quibusdam non Personarum tantum, sed Ordinum, vel Locorum privilegiatorum in hoc ratione huiusmodi Immunitas conceditur dumtaxat exceptis, de fratrum nostrorum consilio ad Ordinarium sententias, & processus, Edicto perpetuo prohibemus extendi, & si forsitan quoad Sententias, & processus huiusmodi aliqua concessa inveniantur expressè ad instar felicis recordationis Alexandri Papæ Prædecessoris Nostri ea in quantum per ipsa Ordinarium Judicum jurisdictionis tangitur, penitus revocamus, nihilominus locorum Diocesanis, & quibuscumque aliis Ordinariis Judicibus, ut in suos Subditos, prout ad eos pertinet, indulgentiis, & privilegiis ipsius nequaquam obstantibus, Jurisdictionem suam, & Censuram Ecclesiasticam exercere libere valeant, concedentes.

§.2. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre prohibitionis, revocationis, & concessionis infringere &c. Si quis &c. Datum Viterbii Idibus Augusti, Pontificatus Nostri Anno Secundo.

L. II

Quod

trahitur, & plurimorum quies fidelium præter scandalum materiam, quam inde oriri contingit, pluries nimium perturbatur.

§.2. Quia vero de intentione Prædecessorum nostrorum non extitit, & de nostra etiam non existit, ut littere, ac indulgentiarum memorate, concessæ ad pietatis officium, gravaminis, & scandali deberent producere nocumentum; Nos clamoribus, quos super hoc sæpe recepimus, sinem imponi volentes, præsentium auctoritate statuimus, ut Prælati, Rectores, & Clerici memorati litterarum, & indulgentiarum ipsarum Bajulos cujuscumque Religionis, seu conditionis fuerint in hospitibus suis invitari recipere, illosque procurare, ac hujusmodi convocationes facere minime teneantur prætextu litterarum, & indulgentiarum ipsarum, quas quantum ad convocationes easdem penitus revocamus.

§.3. Suspensionis autem, interdicti, & excommunicationis sententias, quas in quoscumque locus promulgari contigerit, ex nunc irritas, & inanes decernimus, ac nullas existere firmitatis.

Datum Viterbii secundo Idus Januarii, Pontificatus nostri anno secundo.

XIX.

Quod in Civitate Beneventana Statuta condita absque Sedis Apostolicæ licentia nequeant, abroganturque condita.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

§.1. Prævidens intellecto, quod Populus Beneventanæ Civitatis in derogationem Jurium Ecclesiæ Romanæ Statuta quædam ediderat, Nos Robertum de Malleo, & Joannem Benencasæ Milites, Petrum de Riso, Mercarium Girardi, Bartholomæum Alexandri, & Petrum Gregorii Cives Beneventanos, qui præcipue causam dedisse Statutis editis dicebantur, ac eundem Populum citari peremptorie fecimus, ut iidem Statutarii personaliter, Populus vero per idoneum Syndicum comparerent infra certum terminum coram nobis super his mandatis nostris, & beneplacitis paritari.

§.2. Cumque Syndicus, & alii prædicti ad nostram præsentiam accessissent, transcriptum cujusdam privilegii produxerunt, per quod edendi Statuta facultatem sibi attributam esse dicebant. Et tandem comperimus, quod iidem Populus inter alia statuerant, ut singulis sex mensibus eligerentur octo boni, & legales homines Civitatis ejusdem, qui haberent plenam, & liberam potestatem utendi officio Oñonario, ut eorum verbis utamur, sicut antiquitus utebantur, ad quod officium prædictum Robertum, & alios superius nominatos, necnon Andream Consili, & Aitorem Concives eorum nuper duxerant eligendos.

§.3. Nos autem ejusdem transcripti serie diligenter inspecta, cum non obtulissent Originale, quod ut creditur, non habebant, de fratre nostro consilio diffinimus, quod idem Populus etiam Privilegium authenticum se-

Declarat per hanc litteram ecclesiasticis Rectores, in viros non obligati.

Dat. die 21. Januarii 1267. Pont. An. II.

Eidem.

Quid casum deditur edito.

Statutum, de quo in Synodo.

consam transcripti prædicti tenorem appareat, condendi Statuta nullam habeat absque licentia Sedis Apostolicæ facultatem. Eadem quoque Statuta, & specialiter quicquid factum est de dictis Oñonariis cassamus, & irritamus, ac decernimus ea nullius existere firmitatis sub pœna duorum millium unciarum auri, eisdem Populo districtus inhibentes ne procedant futuris temporibus ad similia faciendâ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ definitionis, cassationis, irritationis, constitutionis, & inhibitionis infringere &c.

Datum Viterbii octavo Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri Anno tertio.

XX.

Canonizatio S. Heduvigis Ducissæ Poloniæ, & præfinitio festivitatis pro die 15. Octobris, cum Indulgentiarum largitione ejus sepulchrum visitantibus.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Gneznen. & ejus Suffraganeis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Exultat cunctorum fidelium pia Mater Ecclesia, novæ laudis ex intimis jubilum productura, ex eo quod declinante mundo ad vespèram, tamquam inextimabilem margaritam invenisse fortem dignoscitur mulierem, cujus constantis animi monumenta, nec aries ex adversis impulsus cunctibus quatere potuit, nec ab illo ipsam avertere, quod in mentis utero digne conceperat proposito sanctitatis. Sed cum inventionem difficilem Sapiens afferat hujusmodi mulieris, que nam sit illa, deducatur in lucem, & habeatur ejus notitia, ne ab hominum ignorantia nebulis notione subducta, laudum defraudetur præconiis, quibus per mundi climata est suis ubilibet meritis attollenda. Non enim quam tantæ virtutis titulus illustravit, decet amplius occultari sub modio, quodque teneatur in abditiis, quam divina meritum cumulo benignitas sic provexit. Nec enim fortium mulierum voluit antiquitas oblivisci, sed supra candelabrum virtutis, & gratiæ sic posuit, & erexit easdem, quod ipsarum memoriam edax non potest abolere vetustas, & que aliorum bona graviter inficit, fascinat denigrare. Hinc Judith, & Jabel, que Olofernem, & Sisaram virili dextera peremerunt, suorum claritate gestorum, ipsa deputavit perpetuis antiquitas monumentis, ut que antiquis utilitati fuerunt, esset deinceps ipsarum prorogata memoria posteris in exemplum. Propter quod ne ipsi antiquitati, que sollicitudinis manum, ut posteris ipsis proficeret, a laboribus non subduxit, queque ut nobis disciplinæ, ac morum relinqueret instituta, noctis observavit excubias, dissimiles judicemus, dignum duximus que sit mulier ipsa, & quid egerit expressius aperire, ut id eos minime lateat, quos in sinceritatis proposito, pia reddit devotio studiosos.

§.2. Et quidem ipsa est pie memorie Sancta

Clausula.

Dat. die 21. Martii 1267. Pont. An. III.

Exordium.

Exordium.

S. Heduvigis illustre genus.

Sta Heduvigis, cujus per sanguinis derivationem natalium claritas sic refulsit, quod ab iis, qui sceptrâ gestarunt Reguorum, quosque insignes efficit Imperii celsitudo, tamquam propaga generosa procellit, radiis nobilitatis plus splendoris adjiciens ex seipsa, quam sibi unde originem traxerat, proveniret ex radice, pro quo si secundum carnem, & mundum gloria dum fuerat, merito potuit nullo blandiente mendacio gloriari. Sed cum hujusmodi gloria plerumque virtutis prospectum evacuas, in elationis præcipit vitium, quos exaltat, ut in ejus pectore virtus Christi per gratiam redundaret uberius, non in ea, que est carnis nobilitas, sed in suis dumtaxat infirmitatibus gloria assumebat; advertens, fructibus divine dilectionis nequaquam desitui, nec munere superne benedictionis illos fraudari, quos salutare infirmitatis acedine a patre contingit benevolo visitari.

§.3. Porro dum puerula fuit, vix quicquam puerile gessit in opere, & productior ætatis tempore succedente, ne adversario ulla occasio maleficti suppeteret, cum clare memorie Henrico Duce Poloniæ matrimonium duxit legitime contrahendum, in quo tripartitum bonum conjugii salubriter conservando, sic præciter se gessit, quod thori fidem inviolatam custodiens, & prolem in Deitimore susceptam erudiens, ab ipso Duce, cui non præcipiti voluntatis affectu, sed discreto semper inhaerente iudicio creditur rationis, quousque est assumptus de medio, per separationis injuriam non diverit. Licet ut orationi, & contemplationi vacarent devotius, thorum ex pari voto, & consensu unanimes per multa annorum curricula habuerint sequestratum, cum Creatori suo minus obsequi valeat ad plura distractus animus, & viro placere cupiens mulier, in his que Dei sunt, incedum seignior habeatur.

§.4. Ipso denique Duce christianissime, prout asseritur, spiritum exhalante, protinus ad illius, cujus pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, tamquam libera, & a lege Viri terrestris soluta, familiare consortium amplius aspiravit. Sed cum non inveniat in terra suaviter viventium, cœtumque malignantium detestetur, ubi potuit (cum totus mundus in maligno sit positus) reperire? ubi cum quaesivit? ubi illum invenit, cujus desiderio languerat? Et quidem dum difficultatem inveniendi attenderet, & non posset non querere quem amabat, fluctuabat nimium ipsius animus, & inter perplexitatis scopulos vehementius jactabatur. Vigeat namque amor querere, sed difficultas inveniendi querendum, interjectis obicibus sui finem propositi retardabat. Sicque dum in ancipiti tenebatur, sacre demum scripturæ relationibus est ejus auribus exilitis instillatum, quod invenitur in campis sylvæ, & est cum simplicibus sermo ejus. Tunc sollicita discurrete cepit indagare, & perquirere tota mente, ubi sunt illi campi, quos sua Deus presentia sic illustrat, & in quibus illa viget simplicitas, que digna divinis affectibus prohibetur. Sed qui dat intelligentiam spiritus, ei nutanti confectum occurrit, & nodum cujuslibet dubietatis dissolvens, campos sylvæ, loca religionis explicuit. In quibus tamquam in mundo non sint, que mundi sunt non

illa tamen non in nobilitate linguæ, sed in suis infirmitatibus gloriabatur.

Duci Poloniæ nuptæ curam habuit filiorum.

Vidua Monialis Cisterciensis efficitur.

aguntur: sed tanto quod optabat in eis reperitur facilius, quanto a tumultibus seculi amplius discernuntur. Hinc Sancti Spiritus unctio (cujus est docere de omnibus) taliter erudiit, casti amoris suffragante vehiculo, ad Monasterium Trebnicium Cisterciensis Ordinis eo celerius trahitur, quo minus terrenis affectibus aggravatur: in cujus quidem Monialibus intentionis simplicitas, & mentis puritas sic placebant, quod cum eis esse, divina clementia, credi poterat suas delicias deputasse. Et licet que regularis discipline fuerant, quantum suo licebat statui, præ cunctis Monialibus observaret, votum tamen professionis emittere, & renunciare proprio renuit, non ob aliud (proptertur) nisi ut haberet unde palmam porrigeret inopi, & aperiret munificentie dexteram, indigenti.

§.5. Invento itaque ibi, quem quaesierat anima sua, floridum in conscientia sibi protinus lectum parat, & ex suavi contemplatione, tamquam ad ejus amplexus admittit, haustu novæ capta dulcedinis, ex tunc amarum censuit, quicquid calix propinat aureus babylonis. Dignabatur enim tamquam ejus inebriata amore, loqui, seu audire de alio, quam de ipso, munera venerabatur ipsius, & diligens ejus amicos, & ad ipsius se nutum componens, non creditur quam adimplere profus studuerat, ejus scienter transgressa postmodum voluntatem. Sed qui Evam omnium matrem seduxerat, similem matri suam extimans invenire, postquam mundum ab ea contemni, & conculari præsentit, fraudis ordiebatur commenta, virus iniquitatis fundebat, & acens vitiorum sagittas, ipsam conabatur pervertere, cui coelestibus inherenti, unde ipse corruerat, invadebat. Quia tamen frustra rete ante oculos jacitur venatorum, cum ipsa ejus novisset astutias, parum illius insidias proculdubio formidabat. In sublimiori enim, quam vallo virtutum munierat, arce feliciter se tenebat, ubi velut divino sulca præsidio, ipsum inimicum prostravit, Castra subvertens ipsius, & ejus machinamenta despiciens, telum minime timuit, quod inimicus ipse ad perdendum hominem de pharetra sepius impietatis educebat. In hoc apprensus prædictis mulieribus eo fortior, atque præstantior, quo magnificentius est, spiritualem, quam temporalem hostem prosternere, & triumphum gloriam de ipso finaliter reportasse, cum plures velut per eum seductorum legamus pectora deputasse delictis, qui terga visibilibus hostibus non dederunt. Sed ubi peccati fomes? ubi carnis fragilitas, & domesticus inimicus? Numquid cessit certamini? pugnare renuit? & cum ipsius sanctæ mulieris congressi spiritu dubitavit? Non enim in hoc mortali corpore profus potest extingui, sed latens in medullis, seipit in carne, surit in venis, & in vitiorum infamiam, nisi cohibeatur, erumpit. Quod utique ipsa prudenter attendens, vigiliis, & jejuniis quasi assiduis, & vestium asperitate... velut temperantia vomere sic corporis terram excoluit, quod vitiorum spinas, & tribulos tamquam ipsi subacta spiritui non produxit. Cumque corporis sui ager tanta sollicitudine cultus, & fructuum honestatis fuisset ubertate refertus, ipsum Deo hostiam obtulit in suavitatis odorem, concupi-

Demonstrat ne superaret jejuniis, vigiliis, & aliis virtutibus.

Prudentia in omnibus emulcat.

cupiscentias ejus mortificans, & non carnem, quia profecto non esset cum ratione obsequium, si quis ad incrementum corporis niteretur, & de ipso fieret hostia, quae non viveret per naturam.

§.6. Postremo in omnibus iis ei non desuit, quae est lima, & auriga virtutum prudentia, sed cuncta per eam sic promovit, & direxit gerenda, quod nec excessus in modo, nec in ordine fuit error. Quid enim fuit prudentius, quam gratis obsequiis Coelestis Regis thalamum promereri? Quid feriosius, quam momentaneis aeterna, & temporalibus sibi mercari divina? Si enim Abigail prudentissimam scriptura commemorat, quia David, quem sermone disertius placaverat irritatum, est per interven- tum connubii conjux effecta: quanto ista ea debet cenferi solentior, quae & sponsa Christi meruit fieri, & orationum fragrantia, quibus se dederat incessanter, ipsum proum fecit ad gratiam, provocatum interdum delinquentium excessibus ad vindictam?

Humilitate in suis beneficiis erga pauperes.

§.7. O virtutum forma, pudicitiae titulus, naufragis portus, & in via morum errantibus semita veritatis. O vas admirabile, opus quidem excelsi, quod in terris Deus constituit, ut iis, qui recto sunt corde, foret sinceritatis speculum vita ejus. Nam illius fuit humilitatis dum viveret, quod per illum modum pauperum se deputavit obsequiis, quod eis flexis interdum genibus, vitae necessaria ministravit, & manum leprosis ex voto compassionis exhibens liberalem, erumpentia fauicem ipsorum, ulcera nequaquam abhorruit; non morbi contagiosi formidavit periculum, sed quo sedulitatis studio quoad Deum, & proximam ipsum, amplius vis urgebat amoris, eo ditorum Leprosorum subsidiis accuratius se inflexit, ita quod ubi producebantur hujusmodi ulcera, continuo viscera pietatis, tamquam ipsorum infirmitatem indueret, solvebantur in ea.

Divinis officiis semper intererat.

§.8. Illius quoque in omni sinceritate devotionis permansit, quod ex aqua, cum qua ejusdem Monasterii Moniales laverant pedes suos, tamquam per ipsarum contactum aliquid eis sanctitatis inesset, faciem sibi, & oculos sapissime aspergebat.

§.9. Divinis officiis, & missarum praesertim sic attente vacans solemnibus, quod a Solis ortu, usque ad meridiem, ab Ecclesia dum hujusmodi dicerentur officia non discessit, non torpore languida, nec accidia, quantum perpendi poterat malo interim fatigata, nec tamen sessionis cum hujusmodi solemnibus cantarentur, quis eam extimet se dedisse quieti, cum tunc vel staret erecta, vel curvato poplite oraret reflexa.

Quam fortis se in filiis moribus exhibuerit.

§.10. Cujus vero in obitu quondam Henrici Ducis Slesiae unicus sui patientiae fuerit, non est praetereundum silentio, cum id Deum, timentibus delectabile sit audire. Ingressus enim est ad ipsam doloris bajulus, veste lacera, vultuque demisso, & ejus singultu saepius interrupte sermonem, vix quomodo idem Dux Vir utique gloriosus tartareae gladiis fristatis occubuit, exprimere potuit, hujusmodi singultibus impeditus. Quo tandem audito, ipsa non contraxisse faciem, non emisse suspiria dicitur, sed exultante spiritu protinus respondisse. Gratias tibi ago Domine Deus, quod

Obiit tandem.

talem mihi dare dignatus es filium, qui nullas umquam mihi molestias ingerens, me semper honore coluit, & filiali affectione dilexit, & licet ipsum dum vivo, letaret habere praesentem, ei tamen in hoc congaudeo, quod per viam martyrii suo meruit Redemptori conjungi, ipsius itaque animam tibi suppliciter recom- mendo. O verbum acceptione dignissimum, & monumentis perpetuis solemniter annecten- dum.

§.11. Sed pro Deo quid fuit in casu tam flebili, ubi tota patria sua orbitatem desiebat, non eam moerore affici, & fletibus non perfundi, nisi quod ipsum praemissum noverat non amissum, & ut matribus in morte filiorum im- moderate marentibus esset efficax medicina, doloris, & consolationis exemplum.

§.12. Denique cum in spiritali certamine vincenti, in praemium debeatur corona, volens ipsam eidem reddere justus Judex, quam Mundum, Carnem, & Diabolum superans sibi debitam fecerat, tot triumphis ipsam suis stigmatibus insignitam, corporis mole deposita, vocavit ad patriam, illa sibi Regni corona concessa, quae non marcescit, non tollitur, nec are- scit, sed felicem perenniter efficit quem fulgoribus gloriosis insignit. Non enim tempori, quod corruptionis est causa subjacet haec corona, cui semel conceditur, postmodum non aufertur, cum ea concessa non possit ingratitude com- mitti, quae est causa sufficiens muneris revo- candi, cumque semper inhaereat fonti vitae, numquam deponit vigorem, nec dispendiis ar- ditatis afficitur, cum sine intermissione irri- guum participet talis fontis? Quis non ad hanc venire festinabit coronam? Quis labor, quod onus, quae tanti non leveget praemii magnitu- do? aut quae ad praesens amaritudo tam vehe- mens, tam molesta, quae tantae remunerationis non dulcescat stipendio? O felicem femi- nam, quae hanc coronam obtinuit, quam ho- norum omnium exhibet retributo. Regali ita- que Diademate sic insignis, coelesti regaebat in patria, non immemor exulum suspirantium ad ipsam cum lacrymis, quod suis adeo benefi- ciis consolatur, quod suorum interdum rea- tuum veniam, & languorum percipiunt ejus pa- trocinio medicinam legitime in hoc mundo certantibus. Quod quidem subiecta declarat evidenter miracula, pauca ex multis ad praesens electa, tamquam validissimis, & indubita- tis testimoniis proculdubio comprobata.

Moleaque per eam Deus operatur miracula.

§.13. Nam Puer quidam fuerat casu fortui- to delapsus in anem, quo per alveum ligneum sub rota molendini, dum volveretur deducto, stetit ipsa rota, revolutionis officio propter hoc impedito, & dum ab iis, qui ipsius custodiam praerant molendini, cur istud accideret exqui- ritur diligenter, ipsorum de puero offertur aspe- ctibus, quia super aquae verticem pedum extre- mitas ferebatur, & licet compassionis spiritu suggerente, ipsum de aqua, ubi per horam, & amplius sic stetit immerisus, deducere mo- liuntur, eis tamen rote magnitudine obstisten- te, perficere nequeant, quod ex officio pieta- tis intentant. Sed ut ars virtum suppleat inge- niosa defectum, rotam ipsam quibusdam arti- ficiose instrumentis adhibitis, cum puero sur- sum trahunt, cujus corpus sic erat ob ipsius

Puerum hu- mine immo- rum restituit vix.

ma-

Mulierem ab oculorum caligine liberat.

Aliam pedi- bus contra- ctam femore putredine sa- lutem restituit.

Puero solidi- tatem de ti- biam.

Paralyticam sanat.

Hae itaque pro Polono, alisque apud Deum patro- cinatur.

magnitudinem rote compressam, quod in ea parte, qua venter dorso dignoscitur adherere, redactum id iudicium ad spiritum palmarum manus, cumque attritum, gelidum, & nimio esset rigore protensum, ita quod ipsum exanimem testes alerent proculdubio extitisse, ipsius Sanctae nomine suppliciter invocato, vita sic redditur puero, quod suis mane diei sequen- tis nullo in eo perdurante lationis vestigio, pe- dibus ambulavit.

§.14. Fuit etiam quaedam nobilis Mulier, quae propter vehementem, & diuinam cepha- licam passionem, illam caliginem incurerat oculorum, quod eorum intuitu defectivo, manus ejus non poterat comprehendere, & cum ope Medicorum sibi succurri non posset, ad ipsius Sanctae sepulchrum adducitur, ubi munere pro- tinus sanitate adepto, recidivae passionis mole- stiam postmodum non incurrit.

§.15. Alia quoque Mulier fuit, quae nervis contractis, pedes per annum habuerat inhabi- les ad progressum, cujus ita utrumque femur computruit, quod verbis inde nascentibus erat expositum corrodendum. Cumque ad ipsum tumulum suffragio fuisset amicorum por- tata, inde sana sustentationis alicujus subsidio, in domum revertitur non adjuva.

§.16. Insuper quidam fuit, qui tantam a puero gracilitatem habuerat tibiarum, quod vix cannae grossitatem excedebant, & idcirco nec ire poterat, nec standi etiam super eas habebat aliquam facultatem, & tamen se ad ejus sepul- chrum appodians, ejusdem implorato subsidio reverenter, prius quidem non absque timore, sed procedente tempore tibi solidatis, & ad debitam quantitatem perductis, omni trepidatione remota, libere, atque secure perrexit.

§.17. Alia quoque Mulier fuit, quae manu- num, pedum, & linguarum prorsus imminen- te paralyti officio desituta, sed quancito ad lo- cum, in quo ipsa Sancta fuerat tumulata de- fertur, in integrum suscepit sanitate, & ad illa restituitur evidenti miraculo, quibus eam praedicta privaverat agritudo.

§.18. Fuit etiam quidam nobilis, qui bien- nio, & amplius a lecto agritudinis non surre- xit, ex eo quod paralyti in dextera corporis erat parte percussus, quae tegmine pellis amoto, plena remanserat foraminibus cancerosis, & cum effectum cujuslibet medicinae morbi excederet magnitudo, ad tumulum ipsum manibus ami- corum portatur, ubi in lacrymas resolutus, san- nitatem ad plenum fletibus impetrat, quam ei medicina conferre, etiam periti Medici studio non valebat.

§.19. Tam variis itaque morbis non disti- mile, sed unum paratur antidotum, & reme- dium singulare, quod ex devotionis, & fidei puritate conficitur ad salutem, quod Evangelica Mulier, & Rex ille, cuius orationem audi- vit, & lacrymam vidit Dominus in suis infir- mitatibus sunt experti, cum fides illam salva- verit, & ad augmentum dierum sibi sanitate, indulta cum lacrymis oratio alterius sit admis- sa. Hinc regnat virtus, vitium exulat, & ac- crescente merito eliminatur impietas. Sed ubi Provincia Poloniae tantis decoratur muneribus, ejus pretiosus corporis ditata thesauro, quid apud Deum favoris, & gratiae sibi poscenti poterit

denegari, ex quo apud ipsum talis Advocatae meruit praesidio confoveri? Quod enim Polo- nos ipsos suo susceperit patrocinio promovendos, hoc sit eis in signum, quod ipsi reliquit in pignus corpus ipsam, sui videlicet spiritus in- dumentum, nec tamen per hoc credatur sic eam Polonorum esse Patronam, quod aliorum vota fidelium non promoveat coram Deo, cum in patria nunc perfectius habeat, quam habuis- set, dum viveret, & tunc tamen diffusam ad omnes obtinuit charitatem.

§.20. Sed dum tot panduntur miracula, crebrescunt signa, & beneficia conferuntur, non potuit non fervere populi fidelis devotio, non clamor arceri, quin in Mundi notitiam ex- peditis adduceret labii supradicta. Sicque vos, & nobiles Viri Duces ejusdem Provinciae ipsius Populi clamoribus vehementius excitati, ne Dei magnalia supprimendo, videremini digne de ingratitudine posse notari, una cum dilectis in Christo filiabus, Abbatissa, & Conventu eius- dem Monasterii, in quo cum illa, qua decuit honorificentia, est reconditum corpus ejus, fel- icis recordationis Urbano Papae Praedecessori nostro rem in praemissis gestam, prout veritas postmodum est comperta, curavit exponere seriatim, devotione supplicii, & instantia non remissa petentes, ut Sanctam ipsam, quam vita & miracula Beatorum Collegio pronuncie- rant aggregatam, inter Sanctos externos cele- britate fieret congrua venerari.

Poloni Urba- no PP. suppli- cant, ut eam Sanctior. ca- thalogo ad- scriberet.

§.21. Et quidem licet vestrae devotionis sin- ceritas in porrectione petitionis hujusmodi in- co, quod sic porrigebatur, commensabilem se- praerberet, oportuit tamen non praecipiti festi- natione, sed decenti adhibita procedere gravi- tate. Quod idem praedecessor diligenter adver- tens, per Venerabilem Fratrem nostrum Ura- tislavien. Episcopum, & dilectum filium Fra- trem Simonem Priorem Provinciale Fratrum Praedicatorum Poloniae, Boemiae primo, & hujusmodi ad eos negotio remisit secundo de praemissis inquiri mandavit diligentius veri- tatem.

Quid de his in- quiri manda- vit.

§.22. Cum itaque per inquisitionem taliter factam, & ad Apostolicam per ipsos Episco- pum, & Priorem postmodum Sedem remissam, & ex fideli relatione Venerabilis Fratris nostri N. Tusculanensis Episcopi, cui per ipsum Prae- decessorem fuerat examinatio inquisitionis ejus- dem commissa, de ipsius sanctae vitae sinceritate, & veritate signorum consisterit evidenter, nos post multam deliberationem, cum fratri- bus nostris praehabita, prout tanti negotii exegerat magnitudo, ipsam quae contempto obsequii sui factu, despecta magnifice domus reverentia, & calcato fastigio potestatis, ad ino- pis claustrum pro Christo se inclinavit angustias, ut cunctis esset humilitatis exemplum, tam- de ipsorum Fratrum, quam Praelatorum, qui tunc apud sedem morabantur eandem consi- lio, Sanctorum Cathalogo decrevimus adscri- bendam; imo verius denunciavimus jam ad- scriptam.

Clemens in- que tem per- fecit.

§.23. Ceterum etsi ad omnia sufficiat Dei filius Jesus Christus, tamen voluit in opere pietatis plures homines habere confortes, quia licet solus obtineat, quod alii non merentur; non tamen apud Patrem pro nobis solus est ad- vo-

Ejus celo- branda feli- vitas.

vocatus, imo cum Christo & per ipsum, iustorum omnium, qui nos in Regno preceslere cohortes, iuxta quod legitur multa ei data incensa, quae sunt orationes Sanctorum, ut super Altare aureum ea in conspectu Altissimi adoret; sed cum ex assiduo lapsu mortalis infirmitas huiusmodi orationum suffragiis jugiter indigeat adjuvari, ut subsidium ei magis acceleret, debet per imitationis exemplum, & obsequii servitum ipsos Sanctos devotius revereri. Unde ne agat istud, quod eius saluti expedit negligenter, Fraternalitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus festum ipsius Sanctae Ildibis Octobris, die videlicet quo de viamigravit ad patriam, & de mundanis transcendit finibus ad coronam, attenta devotione celebrare curetis, ac faciatis per vestras Civitates, & Dioceses a Christianis fidelibus solemniter celebrari. §. 24. Cupientes itaque sepulturam ipsius, quae tam evidentibus signis rutilare dignoscitur, congruis honoribus frequentari, & ad id fideles ipsos muneribus illectivis induci, omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui cum reverentia illuc in eodem festo annuatim accesserint, ipsius suffragia petitori, de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate concessi, unum annum, & quadraginta dies; accedentibus vero ad praedictam sepulturam infra eisdem festi octavas, centum dies de injuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus.

Datum Viterbii septimo Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno tertio.

XXI.

Regulae, ac Statuta observanda a Canonicis, & Clero Ecclesiae Aniciensis.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Inter ceteras sollicitudines, quibus animus noster jugiter ad diversa trahitur, frequenter ad statum Aniciensis Ecclesiae vertimus Apostolicae considerationis intuitum, & multiplex ratio nos invitat, ut ad ipsam specialis affectionis animum habeamus. Non enim sumus, nec esse debemus immemores, quod in illa dudum honoris incrementa suscepimus, in ea promoti fuimus ad Episcopalis apicem dignitatis, apud illam aliqua tempora etatis nostrae percurramus, ut inde faciente Domino cum gradatim habuerimus ad altiora progressum, respiciamus eandem Ecclesiam more patris, ut filiam, & in mente nostra ferventi desiderio geritur, ut Ecclesia ipsa spiritualiter, & temporaliter augmentetur, ac in omnibus prospere dirigatur. Porro quia consuetudines, & conditiones ejus agnovimus, & ibidem aliqua vidimus, quae decentiorem modum in observantia exigebant, coram nobis ad modum extitit, ut utile, & . . . consilium apponere curaremus. Verum cum dilecti filii Capitulum ejusdem Ecclesiae venerabili fratri nostro Aniciensi Episcopo commisissent, ut vice ipsorum statueret, ordinaret, & faceret, quae ad conservandum, & reformandum prosperum, & honestum ipsius Ecclesiae statum competere, & cognosceret perti-

Capitulum Statuta ab Episcopo peti.

Clemens Aniciensis Episcopus.

Proemium.

Ex Martini. Dist. Aniciensis. Tom. II. col. 475.

Dat. die 26. Martii 1267. Pont. An. III.

Proposita. ejusdem. Sepulchrum visitantibus indulgentia.

nere, ac idem Episcopus, & tres Ecclesiae praefati Canonici, quos ipse sibi super hoc adjunxit de ipsius Capituli voluntate, prout eis visum extitit super aliquibus providissent, nos illa, quae sub certis videbantur ordinasse Capitulis, praesentata nobis diligenti examinatione discutimus, & eis juxta studium Apostolicae providentiae hinc correctionis expositis quamplura solenter adjecimus, & quaedam exinde iustissime referenda. Consideratis autem omnibus, quae circa praemissa fore praevimus attendenda, Statuta, quaedam, & ordinationes edidimus in forma adnotatas, quae in praedicta Ecclesia jubemus, & volumus perpetuis temporibus observari.

1. Quare de Apostolica plenitudine potestatis statuimus, & ordinamus quod quilibet Aniciensis Ecclesiae, & in dignitate, seu personatu quolibet constitutus, chorum ipsius Ecclesiae semel ad minus in die ingredi teneatur, & ibidem alicui horae canonicae interesse diei, & quod de cetero de illis quatuor solidis Podiensis moneta, qui pro liberatione claustrum consecraverant singulis Canonicis exhiberi, quilibet eorum dentur duo; reliqui vero solidi ratione illius horae cui interfuerit liberentur univoque. Quod si non interfuerit, nequaquam percipiat, & loco quotidianarum distributionum, quae dari solent in horis, in posterum habeantur. Hoc autem salvo, quod in Theologia nunc, & in posterum studentibus quantum ad hos duos solidos nullum praedictum generetur, quos etiam percipiat, qui praesens in Civitate Aniciensi per absentiam, vel per aliam justam causam forsitan impeditus ipsum Chorum ingredi non valebit.

2. Item quod quilibet Clericus ejusdem Ecclesiae semel ad minus in die Chorum ipsam teneatur intrare, & alicui horae Canonicae, in qua etiam distributiones infra scriptae non sicut, & bis in hebdomada matutinis officii interesse; alias ipsa die qua defecerit, vel proxima qua post defectum huiusmodi Clericus primum liberabitur, Superpellicii ipso facto sit liberatione privatus. Et salvo, quod de Vicariis Canonicis pauperibus, & Clericulis inferias est statutum.

3. Item, quod omnes Vicarii, & Cappellani Cappellarum, & Canonici pauperes ejusdem Ecclesiae singulis horis diurnis interfuerint, cum ad hoc sint specialiter deputati, praesertim toti Missae, horae primae, & ipsi primae horae nonae, & Vesperis, & Completorio, & ter ad minus in hebdomada interfuerint matutinis, & si defuerint in una horarum praedictarum, in media liberatione Superpellicii ipso facto in duabus, vel pluribus tota liberatione diei ejusdem, vel proxima, in qua post defectum huiusmodi primum liberabitur, priventur nisi infirmitate impediti fuerint, vel alia iusta causa. Omnes etiam praedicti teneantur ibidem ad residentiam personalem.

4. Item, Clericali omnibus horis interfuerint, & si duabus horis diurnis, vel nocturnis defecerint, priventur liberatione Superpellicii ipsa die. Et si Succentor negligens fuerit circa correctionem eorum die illa, qua ipsos non correxerit negligentes, claustrum liberatione puniatur. Et si legitime monitus in negligentia huiusmodi perseveraverit; amoveatur ab officio Succentoris per Capitulum memoratum.

5. Item, quod Canonici pauperes circa officiantiam Ecclesiam, & sepulturam Canonico-

Capitula edita corrigi, confirmantque Clemens.

Canonici cui saltem per horam Choro interfuerint.

Similiter Clerici, qui bis in hebdomada matutinis debent interesse.

Vicarii, & Canonici singulis diebus.

Clericuli horis omnibus.

Canonici pauperes.

rum majorum ipsius Ecclesiae se habeant ex antiqua observantia sicut debent; si defecerint per se, vel per Vicarium minime serviendo, amittant duodecim Vicarios Vienneses quos recipiat departiendo eis, qui huiusmodi officium pro eis fecerint die illa, nisi iusta, & necessaria causa extiterint impediti.

6. Item, quod Officiatores quibus officium Chori injungitur Matutarum, & Vesperarum ante finem classis, & in principio introitus Missae, Chorum ipsam teneantur intrare; ita ut ille, cui officium committeretur nisi tunc intraverit, vel in officio huiusmodi defecerit, si praesens est Canonici in medio Claustrum, liberatione Superpellicii puniatur diei ejusdem, vel illius, in qua liberari contigerit, quae liberationes suppleti officium huiusmodi deputentur.

7. Item, quod in Missa majori Clerici, vel Canonici existentes in Choro sedere minime incipiant ante Epistolam, nisi ultima ipsius Missae oratione completa.

8. Item, quod quilibet five Canonici, five Clerici, vel in dignitate bis in septimana ad minus teneatur interesse scilicet matutinis, processioni, & Missae Defunctorum: alias in liberatione Superpellicii diei Sabbathi Septimane ejusdem, vel sequentis diei, in qua proximum liberabitur, si forte ipsa die Sabbathi liberari non contigerit, puniatur nisi absentia, infirmitate, vel alia iusta causa valeat excusari.

9. Item, quod sit certus numerus Clericorum in ipsa Ecclesia scilicet decem, ultra quem numerum Praecentor sine consensu Capituli amodo nullum ponat, sive introducat in Ecclesia memorata.

10. Item, quod idem Praecentor aliquem Clericum non possit facere, seu clargistrum donec vigesimum annum attingat, nisi alias talis arbitrio Capituli appareret, quod merito deberet fieri ante tempus praedictum, nec etiam aliquem Clericum faciat, seu introducat de novo postquam tempus attingerit memoratum, & nisi sufficienter idoneus examinatus prius in officio Ecclesiae sit inventus.

11. Item, quod ad distributiones illis omnibus portantibus in dicta Ecclesia Superpellicium, qui horis canonicis in praefato Choro interfuerint, faciendas assignet Episcopus ipsius Ecclesiae centum libras Vienneses censuales, vel semel centum libras Vienneses pro se, & Successoribus solvere teneatur.

12. Item, quod potationes, & archa Clericorum Chori servitio deputentur, prout alias cum fiebant distributiones huiusmodi factum fuit: ita quod Capitulum ipsius Ecclesiae faciat valere dictas potationes, seu bevendas quinquaginta libras Vienneses: Clerici vero alias quinquaginta libras Vienneses archam praedictam supplendo si quid defuerit de summis praefatis.

13. Item, quod quilibet Clericus portans nunc, & etiam in futurum Superpellicium in Ecclesia memorata non habens aliud officium, vel beneficium ibidem praeter Superpellicium, teneatur assignare infra sex annos decem solidos Podiales debitas, vel solvere decem libras Podientes pro emendis redditibus ad servitium dicti Chori, & interim donec assignaverit, sol-

Bull. Rom. Tom. III. (a) Classis est signum ad officium, quod cum omnibus Campis pullatur.

Officiatores quando chorum debeant intrare.

In Missa majori quando sedentur.

Omnes bis in hebdomada matutinis interfuerint.

Clericorum numerus.

Clericuli ante 20. annum non admittendi.

Distributiones.

Potationes, & Archa Clericorum.

Clerici non beneficiati praeter Superpellicium.

vat quindecim solidos Podientes annuatim.

14. Item, quod tam in dignitatibus, seu personatibus constituti, quam Canonici, & alii Clerici, qui ultra Superpellicium aliquod officium, seu beneficium in ipsa habent Ecclesia, viginti solidos Podientes pro redditibus emendis exinde, & interim donec assignaverint, vel solverint dictos viginti solidos annuatim persolvant. Quae omnia tam de his, qui nunc sunt quam de his, qui in posterum fuerint Canonici, vel Clerici in ipsa Ecclesia, vel etiam dignitates inibi, seu personatus habentes volumus observari.

15. Item quod Magister Hospitalis ejusdem loci, qui nunc est, & quilibet qui in posterum pro tempore fuerit ultra id quod, ut simplex Clericus dare tenetur, ratione Magisterii decem solidos Podientes det ad idem servitium annuatim.

16. Item quod quilibet Clericus, seu Clericulus, qui ex nunc, seu in futurum Superpellicium de novo portabit, & quilibet, qui in Canonico ejusdem Ecclesiae fuerit receptus, vel dignitatem, vel personatum adeptus nihil percipiat de liberationibus Superpellicii, vel Praebendae, prima liberatione dumtaxat excepta, donec ad idem servitium centum solidos Vienneses Clericus, Canonici vero, si fuerit dignitatem, seu personatum adeptus, solverit decem libras: quas summas praedictorum quilibet solvere sit adstrictus.

17. Item, quod de praefata pecunia ad ipsos Chori servitium deputata singulis Canonicis, Clericis, Clericulis, ac in dignitate, seu personatu quolibet constitutis, qui in ipso Choro singulis intererint officii matutinis dentur Duodenarii Podientes, & tantundem his, qui intererint Missae majori: illis etiam, qui Vesperis distribuatur tantundem.

18. Item, quod annuatim tempore quo creantur Bajuli Clericorum recipiendi, & distribuendi dictos denarios, & rationem reddendi cura duobus viris idoneis a Capitulo, & ipsis Clericis committatur, praestito ab eis personaliter juramento, prout ab aliis Clericorum bajulis fieri consuevit de praedictis fideliter adimplendis.

19. Quod ad distributiones solis Canonici, & constitutis in dignitate, seu personatu etiam faciendas, ipsorum quilibet, qui nunc sunt, vel pro tempore fuerint, ratione Praebendae, necnon & Succentori ejusdem Ecclesiae infra quinque annos assignent viginti solidos Podientes pro redditibus emendis persolvant, interim nihilominus donec assignaverint, vel solverint, ipsos viginti solidos annis singulis soluturi.

20. Item, quod tertia pars eorum omnium, absentes, & residentiam minime facientes de Ecclesia, seu bonis ipsius Ecclesiae qualicumque annuatim percipiunt servitio Chori pro emendis redditibus ad dictas distributiones faciendas Canonici deputentur; absens vero quantum ad hoc intelligatur, qui per sex menses continuos in dicta Ecclesia minime residuit nisi studii peregrinationis, infirmitatis, vel alia iusta causa fuerit impeditus: Et haec etiam omnia intelligantur tam de Canonici, quam de aliis, dignitates, personatus, officia, pensiones, terras, vel Ecclesias in ipsa Ecclesia, vel ejus ratione habentibus ubicumque, & tam de praesentibus, quam de futuris.

M m m 21. Item,

Dignitates, & Personatus.

Magist. Hospitalis, quid pro officio reddidit solvere debeant.

Episcopi, qui Beneficium aliquod continentur.

Distributiones inter praesentes.

Distributionum cura, quibus assignanda.

Alia assignationes ad emendos reddendas faciendas.

21. Item, quod dignitates, seu personatus officia, terras, seu pensiones habentes in ipsa Ecclesia, vel ratione ejusdem, qui nunc sunt, vel pro tempore fuerint, in sui ratione ultra ea, quae ut Canonici, & Clerici tenentur facere prout superius continetur, Decanus scilicet Praepositus, & Abbas, seu ipsorum quilibet ad faciendas distributiones easdem, solvant viginti libras Viennenses, & in posterum solvere teneantur. Abbas vero Sancti Petri de Torre quindecim. Abbas Sancti Evodii decem, Praeceptor decem, Thesaurarius decem libras, foris Decanus major centum solidos, minor vero foris Decanus quinquaginta solidos, Cellarius quinquaginta, Sescalcus quinquaginta solidos, punctuarius quindecim solidos, Magister Scholarum quinquaginta solidos, Marglarius decem solidos, Thuribularius decem solidos, Sacrista Altaris Crucis decem solidos, Sacrista Altaris Dei, & Sancti Jacobi viginti solidos, Terrarii autem ipsius Ecclesiae, seu pensiones habentes, quicumque sint, vel fuerint in futurum sive Canonici simplices, sive personatus, & officia obtinentes, dent annuatim centesimam partem omnium reddituum, quos ratione ipsius Ecclesiae percipiunt, hoc salvo nihilominus quod de absentibus superius est statutum.

22. Item, quod fructus Praebendarum, Dignitatum, & personatum, Abbatibus dumtaxat exceptis, beneficiorum, & officiorum quorumlibet ejusdem Ecclesiae, necnon Ecclesiarum, & terrarum, ad cuiuscumque collationem pertineant, ex quo vacaverint, scilicet primi annua vacationis tempore computandi, & quamdiu vacaverint, si ultra annum vacare contingerit Chori servitio pro emendis redditibus deputentur ad distributiones faciendas eisdem: ita quod ipsorum Canonicozum bajulus, vel quem ipsum Capitulum ad hoc elegerit, recipiendi, & distribuendi Canonici dictos denarios curam geret, & rationem reddendi, ut superius est expressum, hoc salvo quod... in eo de ipsarum Praebendarum vacantium fructibus consuevit ab antiquo recipere, ex hoc nullum praedictum generetur.

23. Item quod de dicta pecunia distributionibus faciendis Canonici, & in Dignitatibus constituti, ut dictum est superius deputata singulis Canonici, & in dignitatibus, & personatibus constituti, qui interim matutinis Officiis singulis diebus Dominicis, Mercurii, & Veneris dentur ultra praedicta sex denarii Podiensis, his vero qui Majori Missae intererint quatuor, illis etiam, qui Vesperis intererint tantummodo, illi insuper tantumdem habeant, qui quocumque toti Missae B. Virginis intererint hora primae.

24. Item, quod eadem distributiones danda in Missa, prout superius continetur, nec Canonici, nec Clerici dentur, nec aliis quibuslibet, donec ipsius Missae Agnus Dei fuerit decantatum. Et si antea inde exierit aliquis ex eisdem absque causa rationabili, nec postea ad eandem Missam redierit de distributionibus ejusdem, Missae aliquam non recipiat portionem.

25. Item, quod si pecunias dictarum distributionum faciendarum, vel solis Canonici, & in dignitate, seu personatu constituti, vel etiam Clerici in ipsa Ecclesia Superpellicium portantibus universis, ut supra dictum est, aut etiam red-

Fructus vacantium Praebendarum per annum servitio Chori assignandi.

Distributiones alia.

Distributio quando facienda.

ditus contingeret in posterum augmentari distributiones etiam prout commodius fieri poterit augmententur.

26. Item, quod Canonici officians in Choro praedicto qualibet vice percipiat sex denarios Podiensis, Clericus vero Canonici supplens defectum, vel etiam alias officians quatuor habeat de communibus distributionibus supra dictis.

27. Item, quod in ipsa Ecclesia duae Praebendae proximae inibi vacatae postquam illi, qui jam in Canonicos recepti ibidem Praebendas fuerint assecuti, sint Sacerdotales, & hebdomadales, ultra illas quatuor, quae sunt, & esse debent Sacerdotales in ea, & Praebendam etiam, quam tenebat etiam jam dudum Guillelmus de Monte Revello Senior, quae Sacerdotalis extitit ab antiquo, seu etiam sex Diaconales Praebendae illa, quam tenet ibidem Petrus Aspasius, quae Diaconalis extitit inclusa, & sex Subdiaconales, quas habent officium per se, vel per Canonicum diebus solemnibus, & novem lectionum Festis serviendo majori Altari adimpleant, prout a successore ordinabitur juxta ordinem vicis suae, & ibidem residentiam faciant personalem.

28. Item, quod Subdiaconis, & Diaconis Canonici praedicti ipsi Altari majori Servientibus, Clericuli Subdiaconi, & Clerici Diaconi, qui assistere in ipso officio tenentur eisdem, recipiant quod consueverunt recipere ab antiquo.

29. Item, quod ipsi Diaconi, & Subdiaconi Canonici supra dicti de dictis distributionibus duodecim denarios Podiensis percipiant diebus singulis quibus, ut dictum est exercebant officium, praeter alias distributiones praefatas.

30. Item, quod ipsi Diaconi, & Subdiaconi Canonici, qui in officio suo praedicto per se, vel Concanonicum non deservierint illa die in media liberatione Claustrii, vel quam primum liberabitur ponantur: quae liberatio suppleat defectum ejus in officio hujusmodi deputetur.

31. Item, quod quocumque Canonici dictae Ecclesiae, & dignitates, seu personatus habentes super Capituli tractatibus contigerit in ipso Capitulo convenire in unum, pulsetur tribus vicibus Campana ad haec specialiter ab ipso Capitulo deputanda, prout in aliis Galliae Ecclesiis observatur, post cujus pulsationem tertiam, in his, quae praesentes expediri consueverunt, procedatur aliorum absentia non obstante, & valeant, quae facta fuerint ab eisdem.

32. Item, quod ter ad minus in hebdomada, diebus scilicet Lunae, Mercurii, & Veneris, ipsi Canonici, & Dignitates, seu Personatus habentes in Capitulo convenient de negotiis, ac de utilitate Ecclesiae tractaturi: ita quod post hora primae exitum ter, vel quater tantummodo pulsetur ad Januam, post cujus tertiam pulsationem, vel quartam, Succentore sine dilatione ad eam sicut moris est, cum processione euntes, ipsa Campana tunc incontinenti pulsatur, & ab illis sicut dictum est, qui venient procedatur.

33. Quod in ipsis tractatibus, & negotiis sicut juris communis esse dignoscitur, stetur majori, & seniori parti ipsius Capituli partis non obstante minus rationabili contradictione minoris, seu quod contrarium ibidem servatum est hactenus per abusum, ita tamen quod voluntas Canonicozum ipsorum non singulariter extra

Distributio officium facientibus.

Praebendae Sacerdotales, Diaconales, & Subdiaconales.

In suo non servientes officio pariter.

Capitulum ad Campanam sonum.

Illud vero ter in hebdomada cogendum.

In quo prevallet major, & senior pars.

Capitulum, sed in Capitulo ipso communiter saltem, & officiorum quorumlibet collatio a modo palam, & non occulte in ipso fiat ab his ad quos spectat ordinatio eorumdem.

34. Item, quod Dignitates, seu personatus officia, terras, & pensiones habentes nunc, vel etiam in posterum habituri, teneantur ibidem residentiam facere personalem, & tenere hospitium, scilicet Decanus, Praepositus, & Abbas, seu ipsorum quilibet ad minus cum sex Clericis, Superpellicium portantibus, vel Canonici Ecclesiae memoratae, quorum liberationes percipiant sicut hactenus fieri consuevit. Abbas autem Sancti Petri de Torre cum quatuor, Abbas Sancti Evodii cum tribus; Thesaurarius vero, & Praeceptor, unusquisque eorum cum tribus; quilibet vero Canonici habens quadraginta libras Viennenses in redditibus qualitercumque ab ipsa Ecclesia, vel de duobus ejusdem ultra suam Praebendam cum duobus nisi absens fuerit idem Canonici causa studiorum, quod si quis in dignitate, vel personatu constitutus de terris ipsius Ecclesiae dictas quadraginta libras habere, ratione eorum Clericorum etiam numerum teneatur augere, ultra illum quem tenebantur habere ratione dignitatis ipsius.

35. Item, quod si quis Canonici habens nunc, vel habiturus in posterum terras ejusdem Ecclesiae dignitatem ibidem adeptus fuerit, vel personatum, ipso jure vacent, terrae ipsae praedictae.

36. Item, quod nullus Clericus in Civitate Aniciensis praefata duas possit Canonicas, seu Praebendas habere, scilicet in majori Ecclesia, & in Collegiatarum aliqua aliarum; sed vacet ipso jure prima postquam secundam fuerit assecutus: his tamen exceptis, qui jam sunt in utraque recepti.

37. Item, quod nullus a modo constituat ad servendum Cappellae, vel Altaribus ejusdem Ecclesiae, nisi sit ipsius Ecclesiae Clericus, qui teneatur Chori servitio interesse.

38. Item, quod nulli in ipsa Ecclesia Superpellicium concedatur, nisi de legitimo matrimonio, bonae famae, sanus corpore, videlicet membrorum non patiens maculam, vel lesionem, enormem, vel alias morbo incurabili non laborans, & conversationis existerit honestae, nec aliquam Religionem ingressus, habens etiam unde possit commode sustentari, alias dum residens fuerit, providere, qui ipsum introduxerit egeum teneatur eidem.

39. Item, quod quilibet Clericus cui modo Superpellicium conceditur juret Capitulo ipsius Ecclesiae fidelitatem servare, & tam jura ipsius Ecclesiae bona fide defendere, quam universitatem etiam Clericorum ipsorum.

40. Item, quod quilibet Clericus ipsius Ecclesiae bona ejusdem Ecclesiae, & Clericorum, ipsius pro posse defendere teneatur, nec contra eam consilium, vel auxilium audeat impertiri, quod si legitime monitus contra fecerit Superpellicio spoliatur.

41. Item, quod nullus Canonici, vel Clericus quicumque ipsius Ecclesiae contra Concanonicum, vel Conclericum pro extraneis praestet publice consilium, vel juvamen.

42. Item, quod Magister Scholarum ejusdem Ecclesiae quicumque pro tempore fuerit, Bull. Rom. Tom. III.

De residentia, & hospitio.

Beneficiorum pluralitas damnata.

Cappellani non nisi ecclesiae assumendi.

Superpellicium quibus non concedendum.

Quibus datur fidelis iuramentum praesent.

Magister Scholarum sit Canonici eique assignetur praebenda.

amodo sit ejusdem Ecclesiae Canonici, & quod Praebendam percipiat, juxta suae receptionis ordinem sibi debitum, sine tamen eorum praedictio, qui jam recepti expectant Praebendas vacaturas ibidem, qui legere in facultate Theologica, & facere personalem continuam residentiam, necnon tenere hospitium ad minus cum tribus Clericis ipsius Ecclesiae ibidem teneatur, ita quod interim etiam antequam Praebendam fuerit assecutus, distributiones Chori sicut unus ex aliis Canonici habeat, quindecim tamen denariis Podiensibus, quos de liberatione Claustrii ab antiquo consuevit accipere computatis, ad quas distributiones sicut, & alii Canonici teneantur conferre, ut superius est expressum. Si vero idem Magister absque praefata licentia Capituli se voluntarie absentavit, fructus Scholasticae amittat, quamdiu absens fuerit, qui tunc, & etiam cum ipsam Scholasticam vacare contingerit, & cum ceteris bonis ipsius Successori debeant fideliter, & absque diminutione qualibet conservari. Quod si per Capitulum legitime monitus, absens non redierit, per ipsum Capitulum amoveatur omnino, & alii idoneo conferatur, eidem autem Scholasticae de terris ipsius Ecclesiae ad collationem Decani spectantibus usque ad annum valorem quinquaginta librarum Viennensium consuetis Canonici ejusdem conferri, si vacaret ad praesens, vel quam primum ad id se offerret facultas non obstante si pro aliis super assignandis, seu conferendis terras hujusmodi direximus scripta nostra, quibus nolumus auctoritate praesentium praedictum generari per Episcopum ejusdem Ecclesiae; volumus, & praecipimus auctoritate Apostolica assignari, contradicentes per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo: ita quod collatio Scholasticae ejusdem, quae nunc ad Decanum Aniciensis Ecclesiae cum certo Canonicozum numero pertinere concedi cum consensu ipsius Capituli, vel majoris partis, vel sanioris partis in ipso facienda Capitulo, prout in ipsorum Canonicozum creationibus consuevit fieri, pertineat ad eandem.

43. Item, quod Clerici, qui amodo portabunt Superpellicium in Ecclesia memorata examinentur prius, an sint idonei in legendo, & cantando officio Ecclesiae per aliquem virum, discretum ad hoc per ipsum Capitulum deputandum. Aliter non introducantur, illis tamen exceptis, de quibus ipsi Capitulo alias videbitur expedire.

44. Item, quod nullus Canonici Clericus, vel etiam, vel in dignitate, seu personatu quolibet constitutus, cum divina officia in Choro ipsius Ecclesiae cantabuntur, in plano, seu platea ejusdem Ecclesiae extra Chorum ipsius, a Choro scilicet, seu Altari Crucis versus majus altare, nisi forte transeundi necessitate, vel peregrinorum occasione, stare, ire audeat, vel sedere nisi in Capellis, vel sub altare Dei Ecclesiae memoratae.

45. Item, quod si qui publici concubinari, vel luera exercentes inventi fuerint inhonesta, vel si qui servitio altaris, seu custodiae deputati, praedicti de incontinentiae vitio fuerint diffamati, ab altaris servitio, & Ecclesiae expellantur.

46. Item, quod omnes tam Canonici, quam

Clerici ante quam recipiantur examinandi.

Canonici cum celebratur officium extra chorum non sint.

Diffamati ab Altaris servitio removendi.

M m m g Cle-

Modestia in choro.

Clerici quicumque predictae Ecclesiae in Choro cum divina officia celebrabuntur, in stando, & sedendo honeste se habeant, non ridendo, non loquendo, non confabulando, sed debitum silentium continendo gestum congruum, faciem, & corpus honestum ostendant.

Et extra chorum.

47. Item, quod extra Chorum infra ipsam Ecclesiam nullus clamare, rixari, seu inverecunde ad invicem, vel cum mulieribus, seu cum aliis inhonestis personis confabulari audeat, nec per viam currere, seu currendo transire.

Stabularii, & Albergarii.

48. Item, quod stabularii, seu albergarii ejusdem loci nihil amodo percipiant in his, quae altaribus Ecclesiae offerunt peregrini, nec ad ipsa altaria eos ducant, nec aliqui alii ipsos peregrinos clamando maxime inducant, seu atrahant ad ipsius Ecclesiae Altaria, vel Capellas.

Per plateas honeste, ac seorsum cum socio iocentibus.

49. Item, quod nec Canonici, nec Clerici quilibet cum habitu Ecclesiae claustrali limites transgredi praesumant, nec per Claustrum, seu Villam, sine cappa, vel mantello extra hospitium incendant, nec publice per Villam Canonici sine Clerico, vel alia honesta persona, nec Clericus sine socio, nec ibi in carceria, seu platea publica, sine competenti habitu stare, seu sedere praesumat.

Habitus.

50. Item, quod nullus Canonici, vel Clerici quilibet sine cappa, vel mantello argando, seu tabardo per Civitatem Aniciensem audeat equitare, nec manticam, seu torseam post se deferre.

51. Item, quod portantes de novo amodo Superpellicium in ipsa Ecclesia habeant Kambam novam ad minus, scilicet Superpellicium, & Cappam Ecclesiae si ibidem voluerit residere.

52. Item, quod ipsi Clerici, vel Canonici cum habitu Ecclesiae palam non deferant chirotechas, nec caligas albis utantur, nec super-tunicas scissa, seu partita a latere deferant, nec cappas quarum capacia alterius coloris existant, nec cum capellis, seu coiffis lineis apparentibus incendant ibidem.

Tabernaculis non frequentius.

53. Item, quod a modo Canonici, vel Clerici aliquis ipsius Ecclesiae Aniciensis tabernaculis non intret, nec domos eis contiguas, causa in eis potandi, seu comedendi maxime mensis Augusti juxta usum antiquum.

Nec choreas.

54. Item, Caligas rubeis maxime tempore Paschali pannis de serico transfugatis, seu reatis amodo non utantur, nec anulos publice deferant, nec Choreas cum Laicis, aut mulieribus intrare praesumant.

De Campanario.

55. Item, quod ille qui institutus est ad pulsandas campanas campanilis majoris Ecclesiae memoratae, novas etiam teneatur pulsare, campanas horis debitis, & diebus, juxta ipsius Ecclesiae observantiam, & arbitrium duorum honestorum Virorum, quos ad hoc dictum Capitulum duxerit deputandos, ipsorum nihilominus arbitrio si circa hoc negligens, aut rebellis extiterit puniendus.

De applicatione in orationibus.

56. Item, quod liberationes Superpellicii ipsius Ecclesiae, quas amittent Canonici, vel Clerici, quilibet ejusdem, vel alii in dignitatibus constituti incidentes in poenam juxta ordinationem praemissam Chori servitio deputentur

recipiendi per illos, quibus cura recipiendi denarios dictis deputatis distributionibus committitur. Liberationes vero Claustrum quas amittent Canonici, vel in personatibus constituti, ipsorum specialibus distributionibus applicentur.

57. Item, quod quicumque, sive Canonici, sive Clerici, vel in dignitate, seu personatu quolibet constitutus in poenam amissionis liberationis Claustrum, vel Superpellicii in toto, vel in parte incidens juxta ordinationem praesentem, eam ex certa scientia receperit, seu recipi fecerit, vel recepto pro ipso ab alio liberatoribus non restituerit, quam primum habeat certificatus super hoc facultatem, ex tunc per mensem ab ingressu Ecclesiae, & perceptione liberationis Superpellicii sit ipso facto suspensus, & nisi legitime monitus restituerit, omni beneficio ipsius Ecclesiae spoliatur.

58. Praeterea statuimus, & auctoritate Apostolica ordinamus, quod nullus nisi constitutus in Sacris in Decanum dictae Ecclesiae possit amodo eligi, seu assumi, nec aliter alicui de ipso Decanatu Apostolica, seu quavis auctoritate alia valeat provideri, decernentes, quod secus actum fuerit non valere.

Decanus eligendus sit in Sacris.

59. Item, quod tam idem, quam Praepositus ejusdem Ecclesiae in Sacerdotes, Abbates vero seculares in Diaconos habentes officia scilicet Praeceptor, & Thesaurarius, foris Decani in Subdiaconos, qui nunc sunt, & pro tempore fuerint, sine dilationis medio statutis temporibus faciant promoveri, alioquin quousque adimpleverint, dignitatibus, officiis, & beneficiis hujusmodi, eo ipso sint penitus suspensi. Quod si suspensionem hujusmodi per sex menses sustinerint, ipsi eos esse privatos volumus, ea ex tunc vacare decernentes omnino per eos, ad quos spectat illorum ordinatio, seu collatio, libere ordinanda, aut etiam conferenda.

Dignitates obtinent ad Sacros Ordines promovantur.

60. Item, quod nullus Canonici major viginti quinque annis postquam per quinquennium Canonici extiterit Ecclesiae supradictae, Sede Aniciensis vacante, ab ipso Capitulo ubicumque fuerit, ad electionem vocetur Episcopi, nisi ad Sacros Ordines promotus, nec ex hoc possit dicere se contemptum. Ad eam tamen veniens admittatur.

In Sacris non constituitur ad electionem Episcopi non vocandi.

61. Item, sane cum super cura Canonico-rum ipsorum, ac constitutorum in personatibus, seu dignitatibus quibuscumque, necnon Clericorum quorumlibet, & familiarum ipsorum orta fuerat dubitatio longis temporibus retroactis, adeo ut ex hoc error quidam non absque animarum ipsorum periculo procedere videretur, statuimus, ut Decanus ipsius Ecclesiae, qui nunc est, & pro tempore fuerit, curam ipsorum omnium, necnon aliorum, quae ad Hospitalale Beatae Mariae ejusdem loci praedictorum pertinent, habeat, quam per se, & alios, quos ad haec idoneos noverit, & illa tantummodo, quae ad forum penitentiale pertinent, exerceat; videlicet confessiones audiendo, & penitentias injungendo: ad ea, quae judicalem indaginem, jurisdictionem, seu correctionem alias exigunt, potestatem suam minime extensurus. Episcopus vero Aniciensis ipsius Decani curam juxta hunc modum, qui eidem Decano circa praedictos traditur, gerere debet, & habere, Magister vero Hof-

Cura Canonico-rum quibus commissa.

Hof-

Magister Scholasticus, & Abbas Casa Dei statuta faciant observare.

Hospitalis pauperum praedictorum, qui nunc est, & pro tempore fuerit, curam ipsorum pauperum, ac donatorum Hospitalis ejusdem, & aliorum habeat, quam a Decano recipendam praedicta, per se, & alios idoneos, de quibus secundum Deum viderit expedire, valeat exercere.

Cura temporalium vacantia Episcopatus duobus committenda.

62. Ceterum quia parum profecisset statuisse praemissa, nisi conatibus contrariis praesumentium obvictor, ordinamus, & volumus, quod Magister Scholasticus praefatus, & dilectus filius Abbas Monasterii Case Dei Ordinis Sancti Benedicti Claromontensis Diocesis, qui pro tempore fuerit, vel alter eorum, per se, vel alios, seu alium requisiti super hoc, possint, & debeant ad praedicta omnia, & singula inviolabiliter observanda per censuram Ecclesiasticam, & penas etiam alias moderatas auctoritate nostra contraditores cogere quoslibet, ac rebelles, quod fideliter exequendum eidem in virtute obedientiae injungimus, & districte praecipimus, & mandamus.

Perpetua honorum Statutorum observantia, nullis obstantibus &c.

63. Ordinamus in super, quod quodcumque in posterum Sedem contigerit Aniciensem vacare dictum Aniciensis Capitulum duos, vel tres de ipso Collegio viros idoneos, & omni suspicione carentes sine mora dispendio assumere teneatur, quibus ab ipso cura administrandi bona universa Episcopatus ipsius, quamdiu vacaverit committatur: ita tamen quod illi, qui ad onus hujusmodi assumunt, sine dilatione qualibet de bonis ipsius mobilibus inventarium facere teneantur, ac interdicto eis cujuslibet alienationis genere de conservando, & defendendo fideliter bona, & jura Episcopatus, & etiam de tenendo, seu exercendo justitiam, per se, vel per alios, necnon de reddenda administrationis suae futuro Episcopo ratione, cum restitutione honorum, quae deductis necessariis expensis ad eos pervenerint, sub obligatione bonorum suorum promittant eidem Capitulo recipienti pro eodem Episcopo, praestito super hoc ab eis ad Sancta Dei Evangelia corporaliter juramento: Super quibus omnibus conscripsi volumus publicum instrumentum. Quam etiam rationem, si ipsam Sedem diutius vacare forsitan, quod absit contigerit, teneantur ipsi Capitulo reddere, de sex mensibus, in sex menses. Ad suscipiendum autem officium hujusmodi per subtractionem beneficiorum, quae ab ipsa obtinebant Ecclesia, possit, & debeat idem Capitulum compellere quoslibet refractores.

Perpetua honorum Statutorum observantia, nullis obstantibus &c.

Praedicta autem omnia statuimus observanda non obstantibus aliquibus aliis consuetudinibus, vel statutis ejusdem Ecclesiae hactenus observatis, seu quibuscumque privilegiis, vel indulgentiis ab Apostolica Sede quibuscumque personis, locis, dignitatibus, vel ordinibus generaliter, vel specialiter sub quacumque verborum forma concessis, aut etiam concedendis, per quae nullum contra praemissa volumus obstaculum interponi, seu si aliquibus communitat, & divisim ab eadem Sede indultum existat, vel contingat in posterum indulgeri, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia indulgentia dictae Sedis generali, vel spe-

ciali cujuscumque tenoris existat, per quam effectus praesentium possit quomodolibet impediri, & de qua in eis fieri debeat mentio specialis.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Viterbi quarto nonas Junii Pontificatus nostri anno tertio.

Datum die 4. Junii 1267. Pont. An. III.

XXII.

Quod in toto Ordine Fratrum Praedicatorum Divinum Officium ubique uniformiter prout ordinatum fuerat recitetur.

Ex Registra Vaticana.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Ordinis Praedicatorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Conspicit in Nobis spiritalis multitudo laetitiae, quando personas debita divino cultui qualitate virtutum cernimus foderari, & hoc in votis habere potissimum, ut ad divini honorem nominis, in eis ita vigeat sanctae studium unitatis, quod status earum sit firma pace, ac devotione tranquilla praeditus, & super his, quae regularis requirit honestas, semper appareat salubriter ordinatus: occurrente hinc inde gratulandi materia, dum in personis hujusmodi, sic una splendet fides mentium, & pietas actionum, ut hoc de ipsorum Religione famosa possit assumi preconium, quod in se decus habeat perfectae pulchritudinis, & prorsus ab omni macula decentissime sit immunis. Jocundo siquidem spiritu petitionis vestrae seriem audivimus continentem, quod cum praeclearus Ordo vester a mari, usque ad mare, jam per Christi gratiam suos palmes extendisset, propter varias diversarum Provinciarum consuetudines contingerat Divinum Officium in ordine ipso uniformiter non servari. Quapropter vos tamquam Ministri Dei mites, & humiles, ac saluberrime unitatis sincerissimi amatores laudabiliter meditando, quod hujus praetextu differentiae, aliquid a seculis sanctis oppositum, vel forte scandali gravis occasio in ordine ipso poterat evenire, dilecto filio Fratri Umberto quondam Magistro ejusdem Ordinis concorditer commissis, ut ipse praedictum officium ad illam uniformitatem reduceret, quam Universitas Fratrum ipsius Ordinis per Orbem Terrae latitudinem reverenter, & humiliter observaret. Verum cum tandem praedictus Frater officium ipsum juxta commissionem hujusmodi prudenter ordinaverit, & decenter vos in tribus Capitulis Generalibus praedicti Ordinis ex tunc immediate sequentibus diligenti deliberatione praehabita statuitis, ut ordinatio hujusmodi per universas partes ipsius Ordinis debeat observari. Quare humiliter petebatis a Nobis, ut super hoc Apostolici muniminis firmitatem adiacere dignemur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati ordinationem eandem, sicut provide facta est, ratam, & firmam habentes, eam, quam in domibus vestris propriis dumtaxat observari statuimus, auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio commu-

Exordium.

Uniformiter officio antea in Ordine non servabatur.

A Fr. Umberto ad eam redactum.

Firmatus a Papa.

nimus districtius inhibentes, ne aliquis sine speciali licentia Sedis Apostolicæ circa prædictum officium contra confirmationis, & Constitutionis nostræ, ac ordinationis prædictæ teore m aliquid immutare præsumat.

Dat. die 7. Julii 1267. Pontificatus An. no III.

XXIII.

Contra Christianos ad Judæorum ritum transcentes, ac Judæos Christianos eosdem ad id trahentes.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratibus Predicatorum, & Minorum Ordinum Inquisitoribus hæreticæ pravitate, auctoritate Sedis Apostolicæ deputatis, aut in posterum deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Contra Christianos Judæos transcentes.

§.1. Urbato corde audivimus, & narramus, quod quamplurimi reprobi Christiani, veritatem Catholicæ Fidei abnegantes, se ad ritum Judæorum damnabiliter transulerunt. Quod tanto magis reprobum fore dignoscitur, quanto ex hoc Christi Nomen Sanctissimum, quadam familiari hostilitate, securus blasphematur.

Procedit mandatum.

§.2. Cum autem huic pesti damnabili, quæ ut accepimus, non sine subversione prædictæ fidei, nimis excreverit, congruis, & festinis debeat remediis obviari. Universi autem vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus terminos vobis ad inquirendum contra hæreticos auctoritate Sedis Apostolicæ designatos, super præmissis, tam per Christianos, quam etiam per Judæos, inquisita diligenter, & fideliter veritate, contra Christianos, quos talia inveneritis commisisse, tamquam contra hæreticos procedatis.

Et contra Judæos, qui illos ad hoc induxerunt.

§.3. Judæos autem, qui Christianos utriusque sexus ad eorum ritum execrabilem hærenus inducere, aut inveneritis de cetero inducentes, poena debita puniatis. Contradictores per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis.

Dat. die 27. Julii 1267. Pontificatus An. no III.

Datum Viterbii septimo Kalendas Augusti Pontificatus nostri anno tertio.

Confirmatio Litterarum Innocentii PP. IV. per quas ille revocatis iis, quæ Fredericus Rex in Sicilia egerat, nonnulla statuerat ad libertatem, & disciplinam Ecclesiasticam in idem Regnum reparandam.

Ex Originis editis Garula accessi. ad Hist. Cassin. Tom. II. pag. 717.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Tenorem quarundam litterarum felici recordationis Innocentii Papæ Quarti prædecessoris nostri in ejus regesto reperimus presentibus de verbo ad verbum fecimus annotari, qui talis est;

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad observantiam, & memoriam perpetuam.

A diebus Frederici Alumni nequitie &c. Super. in Innoc. Constit. XVI. pag. 315.

Datum Viterbii Idibus Octobris Pontificatus nostri Anno Tertio.

Dat. die 15. Octob. 1267. Pontificatus An. no III.

G. de Allisio. Ph. de Sancto Attlato. Locus sigilli plumbei;

XXV.

Mitigatio, & declaratio Regulæ Fratrum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Vide Innoc. III. Constitut. XVII. pag. 76. Constitut. LXIX. pag. 124. Honorii Constitut. VI. pag. 182. Gregorii IX. Constit. XLII. pag. 284.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ministro majori, & Fratibus universis Ordinis Sanctæ Trinitatis, & Captivorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

IN Ordine vestro, ejusque professoribus, quos sincere diligimus, id semper haberi quarimus, ut aliis spiritualibus potissime, ac temporalibus etiam incrementis proficiat, & honestatis fructus delectabiles profert, & honoris: unde recte agimus, si iis, quæ ad hæc promovenda, & ex consulte deliberationis sunt providenda, ut inconcussa in posterum permaneant, auctoritatis robur Apostolicæ adhibemus.

Urbanus Regule examentibus Prelatis commisit.

§.1. Dudum sane, ut accepimus, vobis feliciter Urbano Papæ prædecessori nostro exponentibus, quod prætextu observantia Statutorum: & Regulæ ipsius Ordinis, plerumque dubitationes oriebantur Fratibus, ex quo ipsis habentibus conscientias scrupulosas, circa divinarum executionem, & utilitatem procuracionem temporalium, Ordini præfato difficultatem damnosam frequenter ingeri contingebat, ac super hoc vobis per Apostolicam postulantibus providentiam subveniri, dictis prædecessor Venerabili Fratri nostro Episcopo, & dilectis filiis Sancti Victoris, & Sanctæ Genovefæ Abbatibus Parisiensibus, suis dedit litteras in mandatis, ut ipsi facientes sibi prædicta Statuta, & Regulam exhiberent,

heri, ac diligenter examinantes eadem, corrigent, & statuerent circa ipsa, prout secundum Deum ipsorum saluti, & utilitati memorati Ordinis cognoscere expedire.

Qui eam correcerunt.

§.2. Verum Episcopus & Abbates prædicti, facientes sibi Statuta, & Regulam hujusmodi exhiberi, ac ea examinantes, juxta formam sibi traditam diligenter illa correxerunt, & circa ipsa nonnulla etiam statuerunt, prout secundum Deum, prædictorum Ministri, & Fratrum saluti, & utilitati ejusdem Ordinis, ipsi visum extitit expedire, sicut in litteris inde confectis, sigillis sigillis Episcopi, & Abbatum prædictorum plenius continetur.

Et hoc Pontifice confirmatur.

§.3. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod per eisdem Episcopum & Abbates, proinde factum est in hac parte, ratum habentes & firmum, illud auctoritate Apostolica confirmamus; tenores litterarum ipsarum de verbo ad verbum facientes presentibus annotari, qui talis est.

Cap. 1.

Mitigatio Regule. De Vocis Fratrum, prælati nomine.

In Nomine Sanctæ, & individue Trinitatis. Fratres domus Ordinis Sanctæ Trinitatis, & Captivorum, sub obedientia Prælati domus suæ, qui Minister vocabitur, in castitate, & sine proprio vivant. Qui Fratres, extra domos suæ professionis mitti non valeant, nisi pro scandalis manifesta penitentia indigentibus, & pro allevatione domorum suarum, & pro nova domo edificanda, & in hoc solo casu, provideatur eis tanquam illius domus professis. Omnes res undecumque licite veniant, in tres partes dividantur æquales, & in quantum duæ partes sufficient, exequantur ex illis opera misericordie, cum sui ipsorum, & eis necessario famulantium moderata sustentatione. Tertia vero pars reservetur ad Redemptionem Captivorum, qui sunt incarcerati pro fide Christi, a Paganis, vel dato pretio rationabili pro redemptione ipsorum, & pro redemptione Paganorum captivorum, ut postea rationabili commutatione, & bona fide redimatur Christianus pro Pagano, secundum merita, & statum personarum. Cum vero pecunia data fuerit, vel aliquid aliud (licet specialiter, & proprie ad certum usum) semper de consensu illius, qui dedit, si præsens fuerit, tertia pars separetur, nisi donator per se ipsum, vel procuratorem idoneum, Fratrem, vel alium, id in usus domus expendat. Si vero donator absens fuerit, ita quod commode non possit ejus assensus haberi, vel alias de ejus voluntate constare, ut in hoc casu via melior, & tutior teneatur, rei data tertia pars separetur, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, edificis, nutrituris, & hujusmodi. Fructus enim inde exeuntes, deductis expensis, secundum rationabiles extimationes Ministri, & Fratrum, in tres partes dividantur æquales; sed quæ paucas, vel nullas recipiant expensas, omnes dividantur. Cum vero panni, calceamenta, vel minuta hujusmodi, quibus sit necesse uti, quæ vendi, vel conservari non expedit, data fuerint, vel a se ipsis haberint, non dividantur, nisi Ministro domus, & Fratibus visum fuerit expedire. De quibus singulis Dominicis diebus, si fieri potest, in Capitulo deliberetur. Si tamen prædicta, ut panni, terre, nutrituræ, seu minuta, vendentur: pretium inde proveniens, in tres partes, ut supra, dividatur. De nemoribus autem, fœcis pratorum, straminibus agriculturarum, & fructibus arborum, pecorum, & hortorum, ad usus necessarios liceat Fratibus accipere. Si quid vero de prædictis vendi contigerit, vel de fructibus arborum potus fieri; tertia pars reddatur captivis, secundum formam superius annotatam. Si domus, vel quæcumque alia, a quovis licite sub quocumque nomine Fratibus conferantur, donatoribus exponatur, qualiter de bonis suis tres debeant facere portiones: & si donator voluerit in tres dividi, dividantur: & si non, non dividantur. Quæ autem usque modo Fratibus collata sunt, secundum quod de voluntate donatorum ea receperunt, liceat eis de ipsis disponere, & voluntatem donatorum pro posse suo adimplere. Fructus vero collectos de bonis postea acquisitis, deductis expensis, secundum quod de aliis supra dictum est, dividere tenebuntur. De illis, quæ in Ecclesia offeruntur, vel alio modo apportantur, ut vestimenta, panni serici, oblationes, & hujusmodi: ipsi Ecclesie in suis necessariis, ut libris, cera, oleo, & aliis ejusdem ornamentis, provideatur: quod autem supererit, dividatur. Si domus, terre, possessiones, vel alia, unde redditus proveniunt, vel conservandis fructibus sunt necessaria, calamitate aliqua, vel casu destruantur, liceat Fratibus de communibus bonis, prædicta in statum debitum reformare; & hoc de consensu majoris Ministri, vel ejus Vicarii, seu Visitatorum illius Provincie. Si tamen pro Fratrum congrua sustentatione, necessitas exegerit: hujusmodi divisi ex bonis indifferenter relicti, arbitrio Ministri Provincialis pro tempore existentis, relinquatur: dummodo illa non ad alios usus, quam ad redemptionem, & pauperum sustentationem, ac hospitalium reparacionem, seu constructionem, ac Fratrum Ordinis sustentationem convertantur, & sic ultra tertiam partem hujusmodi, absque alicujus conscientie scrupulo, percipere ipsi Fratres, & levare valeant.

Cap. 2.

Divisio bonorum.

Et Redemptione Captivorum.

Omnes Ecclesie istius Ordinis (quas Fratres sibi edificaverint) intulerunt Nomini Sanctæ Trinitatis, & sint plani operis. Tot Fratres possint esse in una cohabitatione, tam Clerici, quam Laici, quot Ministri, & Fratibus uniuscujusque domus visum fuerit expedire; quorum unus Procurator sit, qui non Procurator, sed Minister, ut dictum est nominetur, cui Fratres reponere, ac impenlere obedientiam teneantur. Omnibus Fratibus suis, sicuti sibi met, juxta posse domus, prout unicuique opus fuerit, Minister fideliter administret. Vestimenta sint lænea, & alba, excepta cappa, quæ honestatis causa, bruni coloris erit, quam etiam, dom ad partes infidelium pro redimendis captivis se contulerint, de suorum Superiorum licentia mutare possint. Et liceat eis habere pelliceas, prout uniuscujusque exposcit necessitas, & braccas, quas jacentes non deponant. Jaceant in laneis, ita quod plumea fulcra, vel culcitra, in domibus propriis, id est, in quibus ad manendum fuerint deputati, nisi in agritudine laborantes, & de foris venientes, & hoc extra Dormitorium, minime habeant. In aliis vero domibus sui Ordinis, & alibi ubicumque, sive in itinere, sive in peregratione fuerint, poterunt jace-

Titulo Monasteriorum

Fratrum numero.

Vestibus, Lechis.

Crux in Ve-
stibus.

Equitatus.

Abstinencia,
Jejunia.

Umbra inter
Frates chari-
tate.

re Fratres in talibus lectis, quales eis fuerint preparati, ita tamen quod tunicas non deponant. Cervical vero, cum colli ad sustentationem capitis, permittantur habere. In capitis, & caputis Fratrum imponantur signa, videlicet crux in pectore, cujus brachium, quod vadit in longum, sit de panno rubeo, illud autem quod vadit in transversum, sit carulei coloris. Calceamenta habeant clausa, & ordinata, ita tamen quod genua non excedant, nisi sint equitantes. Liceat Fratribus equos ascendere, & equitaturas tales habere, quales poterint, & sibi viderint expedire, dum nimis notabiles non existant.

Cap. 3.

Vinum sumendum a fratribus taliter temperetur, ut sobrie sumi valeat. Jejunent a propiniori Dominica Festo Beati Martini hyemalis, usque ad Nativitatem Domini, & a Quinquagesima usque ad Pascha. Insuper, & aliis temporibus anni, omni sexta feria, nisi festivitas novem lectionum intervenerit, vel octave, ita tamen, quod a Quinquagesima usque ad Pascha in cibo Quadragesimali jejunent, & alia jejunia, quae consuevit Ecclesia celebrare. Potest tamen quandoque Minister jejunium cum discretione relaxare, propter aetatem, vel viam, vel aliam justam causam: vel etiam facultate inspecta augmentare. Carnibus datis ab his, qui foris sunt, vel sumptis de propriis nutrituris, vel etiam emptis, vasa liceat tantum Dominicis diebus, a Pascha usque ad Dominicam propinquirem Festo B. Martini hyemalis, & a Natali usque ad Septuagesimam: & in Nativitate, & Epiphania Domini, & in Ascensione Domini, & in Assumptione, & Purificatione B. Mariae, & in Festo Omnium Sanctorum, & in mutationibus, & infirmitatibus. Possunt tamen Ministri, cum Fratribus suis, de carnibus edendis, extra Refectorium, & in via, ex justa, & rationabili causa dispensare: Liceatque Fratribus sagimine vesci. Ac insuper, si qualitas temporis, & Monasteriorum necessitas id exegerint, etiam in ipso Refectorio (Adventus tamen, & aliis a jure prohibitis temporibus exceptis) carnibus hujusmodi vesci possint. Liceat etiam nutrituras emere, & nutrire. Cum vero in itinere, sive peregrinatione fuerint, si quid eis datum fuerit, inde vivant, & residuum in tres partes dividant. Tamen si fuerint in via, profecti ad redimendum captivos, quicquid eis datum fuerit, totum debent ponere in redemptione captivorum, praeter expensas. In Civitatibus, in Villis, sive Castellis, in quibus proprias domos habuerint, nihil omnino extra domos illas, nisi forte in domibus Religiosis, etiam si a quovis rogentur, & cum Archiepiscopis, Episcopis, & Regibus, si invitati fuerint, comedant, vel bibant, nisi forte aquam in domibus honestis, nec pernoctare praesumant extra hujusmodi domos, nisi forte aliquorum fuerint Magnatorum, vel Praelatorum officiis deputati. Numquam in tabernis, vel in hujusmodi inhonestis locis habitent, comedant, vel bibant. Qui autem hoc praesumpserit, juxta arbitrium Ministri, majori, vel minori vindicta subjaceat.

Cap. 4.

Talis sit charitas inter Fratres, Clericos, & Laicos: ut eodem victu, vestitu, dormitorio,

refectorio, & eadem mensa utantur. Infirmi seorsum dormiant, & comedant. Ad quorum curam habendam, conversus aliquis Laicus, sive Clericus deputetur, qui ea, quae necessaria fuerint, inquirat & ministret, sicut fuerit ministrandum. Moneantur tamen infirmi, ut lauta, sive nimium sumptuosa cibaria non requirant, commoda potius & salubri moderatione contenti. Cura hospitem, & pauperum, & omnium eorum, & redeuntium, uni de discretioribus, & benignioribus Fratribus injungatur, qui audiat eos, & ut expedire viderit, charitatis solatium administret. Requirit tamen ab illis quos crediderit admittendos, si iis, quae Fratribus apponuntur, velint esse contenti. Ad lauta quidem, sive nimium sumptuosa cibaria non oportet quemquam admitti, quaecumque tamen praestanda sunt cum hilaritate praesentur, & nulli maledictum pro maledicto reddatur. Si quis tamen, & maxime Religiosus, ad hospitandum advenit: benigne suscipiatur, & charitative juxta posse domus illi subministratur. Avenam tamen, vel aliud loco avenae hospitibus dare non teneantur, si fuerint in Civitate, vel Oppido, ubi venalis invenitur, nisi forte Religiosi sint hospites, vel tales, qui ad manus non habeant, & emere non possint. Si autem hospites venalem non invenerint, & in domo, quae suscepti fuerint, inveniantur, congruenter eis praebatur. Nullus Frater Clericus, aut Laicus sit (si fieri potest) sine proprio officio. Si quis vero laborare noluerit, & potuerit, juxta arbitrium Ministri, canonice puniatur, cum Apostolus dicat: Qui non laborat, non manducet.

Cap. 5.

Silentium semper observent in Choro, nisi Frater alicujus Fratris, vel alterius forte confessionem in dicto loco audiat. Pauca etiam verba in Choro sub silentio, & sine strepitu, propter aliquam justam causam, loqui poterunt. In Refectorio, & in Dormitorio silentium observant: nisi necessitas aliqua, vel justa causa eos ad loquendum compellat: in quo casu paucis verbis, & submissa voce loquentur. Extra vero praedicta loca liceat eis loqui temporibus aptis submissa voce, humiliter, & honeste. Ubique sermo eorum sit honestus, & sine scandalo. Similiter, & eorum omnis status, gestus, vita, actio, & omnia alia honesta in eis reperiuntur.

Cap. 6.

Capitulum, si fieri potest singulis diebus Dominicis in singulis domibus, Minister cum Fratribus suis teneat, & de negotiis domus, & domui suae, sive Fratribus datis, & Familiae, nomine Ordinis, datis, ut ad redemptionem captivorum tertia pars deputetur, Fratres Ministro, & Minister Fratribus rationem fideliter reddant. Similiter singulis Dominicis diebus, si fieri potest, exhortatio fiat, & quid credere, aut agere debeant, simpliciter moneantur. De omnibus rebus, & clamoribus, Fratres in Capitulo judicentur. Nullus Fratrum Fratrem suum in publico accuset, nisi bene possit probare, qui autem hoc fecerit, poenam subeat quam reus subiret, si convinctus potuisset, nisi Minister ex causa cum eo dispensare voluerit. Si quis scandalum, vel aliquid hujusmodi fecerit, vel (quod abest) se invicem percusserint, juxta arbitrium Ministri, majori vel minori vindicta subjaceat.

Si

Infirmorum
cura,

Hospitem, &
Pauperum.

Et manuum
labore.

Silentium in
Choro,

Et Refecto-
rio,

Et modestia
aliquae ser-
vanda.

Capitulum cu-
jusque Do-
mus,

Et correctio-
ne.

Si quis Frater in Fratrem peccaverit, scilicet contra Fratrem: idem eo solo sciente, qui injuriam passus est, sustineat patienter, licet sit innocens: & cum quieverit commotio animorum, benigne & fraterne commoneat, & corripiat eum usque ter inter se, & ipsum solum, & poenitentiam agere de commisso, & a similibus in posterum abstinere. Qui si non audierit, dicat Ministro, & ille corripiat eum secrete, secundum quod viderit saluti eius expedire. Qui vero scandalum movit, si per se emendare voluerit, totum ante pedes scandalizati, petens veniam, se extendat: & si semel nec sufficit, usque ter illud idem faciat. Si vero hoc in publicum venerit: quaecumque secuta fuerit poenitentia, haec sit prior, scilicet, ante pedes Ministri, petendo veniam, totius corporis extensione, & postea secundum arbitrium Ministri emendetur. Generale Capitulum semel in anno celebretur, quod fieri debet Dominica quinta post Pascha. In quo Capitulo quolibet anno Correctores majoris Ministri eligantur, qui una cum majori Ministro, vel ejus Vicario, corrigendi, & definiendi omnia, quae corrigenda, & definienda sunt in generali Capitulo, tempore ipsius Capituli, & etiam Visitatores constituendi in diversis Provinciis, & locum futuri generalis Capituli assignandi, habeant potestatem. Nullus vero simplex Frater ad generale Capitulum accedat, nisi vocatus a majore Ministro, vel missus a suo proprio Ministro, vel aliquam justam causam in Ministrum suum pretenderit, quam si in Capitulo generali non fuerit prosecutus, ad arbitrium majoris Ministri, & Correctorum, canonice puniatur. Si pro necessitate domus debitum aliquod fuerit contrahendum, prius in Capitulo Fratribus proponatur, & cum eorum consilio fiat, & assensu, ut sic suspiciones, & murmura evitentur. Si quis de substantia domus violentiam fecerit, & ad iudicem oportuerit referri: non ante hoc fiat, quam charitative ille a Fratribus moneatur.

Cap. 7.

Electio Ministri per commune consilium Fratrum Clericorum fiat. Nec eligatur secundum dignitatem generis, sed secundum vitae meritum, & sapientiae doctrinam. Ipse vero, qui eligitur, sive major, sive minor Minister, Sacerdos sit, & professus: Major vero Minister postquam electus fuerit, secundum formam in Regula hac annotatam, ipsius Ordinis curam plene habeat, & libere gerat: prout haec extitit observatum, & consuetum, Fratrumque omnium Congregationum confessiones audire, & absolvere ab omni transgressione Regulae sua possit auctoritate. Minor vero Minister omnium Fratrum domus suae audiat confessiones, dummodo verecundia repetiti excessus occasione minime praebet tardius Praelatis suis, vel minus pure quam deceat, consistendi. Sollicite vero Minister provideat, ut praecipua Regulae, sicut ceteri Fratres, per omnia teneat. Postquam vero electus fuerit, si ex culpa deponi meruerit: per majorem Ministrum, convocatis tribus, vel quatuor Ministris minoribus, si commode infra tres dietas a loco valeant inveniri, & si commode habere non possint, assumptis secum tribus, vel quatuor Fratribus ejusdem Ordinis, Viris Religiosis, & honestis, de eorum

Bull. Rom. Tom. III.

consilio, & assensu deponatur: & alius, qui dignus sit, loco ejus subrogetur. Si vero pro promotione terrarum, vel alia causa rationabili, maior Minister hoc facere non potuerit, vices suas Ministris minoribus magis Religiosis committat. Si vero duo, vel tres, pro locorum distantia, haberi commode non possint: per aliquem Ministrum Virum religiosum, & honestum, cum tribus, vel quatuor Fratribus Religiosis hoc fiat, & quod illi fecerint, auctoritate maioris ratum habeatur. Major vero Minister, si pro excellibus suis corrigendus, vel deponendus fuerit: per quatuor, vel quinque Ministros ejusdem Ordinis magis Religiosos hoc fiat, qui tamen auctoritate generalis Capituli ad hoc eligi debent.

Cap. 8.

Si quis hujus Ordinis Frater esse voluerit: primo per annum in habitu Fratrum cum expensis suis, praeter victum, omnibus suis retentis, in Ordine pro Deo deserviat. Et post annum, si bonum, & conveniens Ministri domus, & Fratribus videatur, & illi, recipiatur: nil tamen pro receptione sua exigatur. Si quid tamen gratis dederit, recipiatur, dum tamen tale sit, de quo non videatur Ecclesiae periculum imminere. Si vero de cujusquam moribus visum fuerit dubitandum, prolixior de eo habeatur probatio. Si ante professionem aliquis se intemperanter habuerit, & impatiens disciplinae, ad arbitrium Ministri non emendaverit mores suos: tribuatur ei modeste licentia, cum omnibus quae attulit, recedendi. In Ordine vero aliquis non recipiatur, antequam annum vigesimum videatur complevisse. Professio vero post annum in arbitrio Ministri relinquatur.

Cap. 9.

Pignora non accipiant, nisi decimas, cum licentia sui Episcopi, de manu laici. Juramenta non faciant, nisi magna necessitate, cum licentia sui Ministri, vel iusti ab Episcopo suo, vel ab aliquo vices Apostolicas gerente, & hoc pro honesta, & justa causa. Si quod vitium in re, quae venditur, notum fuerit, indicetur emptori. Ipsa die, qua infirmus apportatus fuerit, de peccatis suis confiteatur Ministro, vel ei cum Ministro injunxerit, & communicet, & omnia alia Sacramenta Ecclesiastica percipere valeat ab eodem. Omni secunda feria, praeterquam in Octava Paschae, & Pentecostes, & Natalis Domini, & Circumcisionis Domini, & Epiphaniae, & praeterquam in Festivitatibus novem lectionum, & in octava Sanctorum, & aliarum Festivitarum, finita Missa pro fidelibus, fiat absolutio fidelium defunctorum in Coemeterio. Singulis quoque noctibus ad minus in hospitali coram pauperibus pro statu, & pace Sanctae Romanae Ecclesiae, & totius Christianitatis, & pro benefactoribus, & pro his pro quibus generalis Ecclesia consuevit orare, communis fiat oratio.

Cap. 10.

In regularibus horis morem B. Victoris observent, exceptis Fratribus servitibus Principum, & Praelatorum deputatis, & Fratribus itinerantibus, exceptis etiam paulationibus, & prolixitatibus, & vigiliis, quae occasione laboris, vel paucitatis servitium, poterunt eis remitti de consilio piorum, & religiosorum Virorum, ad hoc in suo generali Capitulo a suis Ministris

N n n vel

Novitius, co-
muni que recep-
tione.

Oratione
communis In-
firmis &c.

Horis cano-
nicis, & ta-
lita.

vel Fratribus specialiter electorum. Propter paucitatem etenim suam tantas pausiones pfallendo facere non tenebuntur, nec ita tempestive surgere. In rasura similiter Ordinem S. Victoris sequantur Clerici: Laici vero barbas non radant, sed eas ad modum Templariorum, vel Conventuum Cisterciensium crescere permittant.

Classula.

§.4. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis, constitutionis, & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem &c.

Dat. die 7. Dec. 1267. Post. An. III.

Datum Viterbii septimo idus Decembris Pontificatus Nostri Anno Tertio.

XXVI.

Translatio festi Sancti Januarii, quæ Neapolis celebrari consueverat decimotertio Kalendas Octobris ad septimum Idus Maji.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiscopo, & dilectis filiis Capitulo Neapolitan. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Procuriam.

Ante thronum divine Clementie Fidelis Christi Sanctorum piis adiuti suffragis ad eorum colenda festiva solemnia eo debent ferventius excitari, quo talium Patronorum fulti praesidiis potiora gloriose retributionis premia promerentur. Nos quoque vigilis more Pastoris oves Gregis Domini cure nostre committimus, quas cupimus in loco Pasce collocari ad eorumdem Sanctorum trahimus libenter obsequia, ut nullis familiaribus curis impliciti illos in conspectu Domini devota veneratione collaudent.

Felli translatio.

Volentes igitur, ut Beatus Januarius apud Ecclesiam Neapolitanam, quæ in ipsius honore dicitur dedicata, in ejus maxime festivitate fidelium laudibus solempniter extollatur; Attendentesque, quod decimotertio Kalendas Octobris, quo solet hujus festi solemnitas celebrari, singuli vindemiarum occupati laboribus ab Ecclesiarum visitationibus necessario retrahuntur, festivitatem eandem, ut omnes liberius in ejusdem Sancti gloria, júbilo devotæ jucunditatis exultent, Octavo Idus Maii, statumus de Apostolice plenitudine potestatis in Ecclesia predicta, deinceps annis singulis celebrandam.

Classula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. die 4. Janu. 1268. Post. An. III.

Datum Viterbii Nonis Januarii Pontificatus nostri anno tertio.

DIRECC

XXVII.

Sententia in Conradinum, qui ob sprete Apostolica monita Regni Hierosolymitani iuribus privatur.

Ex Raynald. ann. 1268. §.4.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad certitudinem presentium, & memoriam futurorum.

Ur Romanu affecta. et imperium.

§.1. Dum ad Apostolicæ Sedis perlato notitiam, quod Conradinus, nepos quondam Frederici olim Romanorum Imperatoris inconsulte nimis, & temerarie ambitionis spiritu concitatus, non solum ad obtinendum Romanum conabatur Imperium; Sed sibi Regnum Siciliae intitulare non veritus, sub ejusdem Regni titulo sibi nomen Regium adscribat; quodque cum aliquibus inimicis Ecclesie diversarum Italicarum partium scelestas iniensas factiones suas, per Civitates, & loca varia, sub præmissa intitulatione typanio Regie Majestatis impressas litteras destinando turbare pacem Ecclesiasticam, ac populum commovere in nostram, & ipsius Ecclesie, ac charissimi in Christo filii nostri Caroli Regis Sicilie illustris discrimen, & præjudicium nitebatur; Nos in festo dedicationis Basilicæ Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli Pontificatus nostri anno secundo in hac majori Ecclesia Viterbiensi, presente tunc multitudine copiosa fidelium de Fratrum nostrorum consilio eidem Conradino districte præcepimus, ut a præmissis penitus abstinere, districtius inhibentes, ne similia ulterius præsumeret, aut quomodolibet usurparet.

Regium nomen Siculum occupavit.

Turbavit Ecclesie pacem &c.

Imperia Apostolica solam, ni citu ipsi data.

Prohibuimus etiam universis, & singulis, ne predicto Conradino sicut Regi Sicilie scriberent, nec ab ipso litteras velut a Rege, aut sub præmissis intitulatione, denominatione, seu impressione reciperent, neve in eum, ut in Sicilie Regem intenderent, nec eum armis, vel sine armis, facto, vel verbo, aut quomodolibet ad turbandum Ecclesie Romanæ pacem, vel contra prædictum Regem Sicilie præstarent ei auxilium, consilium, vel favorem.

Vatium Italia. Proscribitur, ne ullum cum eo seclus inirent, sub cortis penis.

§.2. Specialiter Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Comitibus, & Universitatibus Castrorum, Villarum, & quorumcumque locorum Italicæ prohibuimus expresse, ne ipsius Conradini dominio, vel regimini sese supponerent, aut eum, vel pro ipso, sive in favorem ipsius alium in potestatem admitterent, vel Rectorem quocumque nomine censeretur, vel ei, sive alii pro ipso, aut in favorem ipsius in se, terras, seu districtus suos dominium, vel aliquod posse concederent, nec societatem, conjugationem, aut sedus inirent cum illo, seu alio in suam auxilium, vel favorem; illos vero, qui secus quocumque machinatione facerent cujuscumque forent præminentie, dignitatis, aut status, excommunicationis sententiam, quam ex tunc in eos tulimus, incurere volumus ipso facto.

Alia indicæ singulis Ordinibus penne.

§.3. Prælati quoque omnibus prædicimus, quod si contra præmissa venirent, Ecclesiasticis eos dignitatibus, prout suaderet justitia, & reliquos Clericos non Prælatos beneficiis, si qua forsitan haberent, privaremus, & redderemus inhabiles ad habenda. Laicis etiam omnibus, ac præ-

ac præcipue temporali Jurisdictioni Ecclesie præfate subiectis aperte denunciavimus, quod si hujusmodi nostram inhibitionem negligerent observare, privaremus eos feudis quibuslibet, quæ ab Ecclesiis, aut Personis Ecclesiasticis obtinerent: ac Vassallos si quos haberent, a fidelitatis absolveremus juramento, si quo tenerentur eisdem, & personas eorum citra mortis, & mutilationis periculum, ac bona ipsorum, ita ut ea posset quilibet occupare, licenter exponere curaremus. Civitates vero, Communitates, & Universitates quaslibet, quæ præfatum prohibitionem nostram violare quocumque dolo, ingenio, arte, vel machinatione tentarent, volumus interdicti sententia subiacere.

Ac sententia denunciata postmodum contra inobedientes.

§.4. Cumque præfatus Conradinus, præcepta, inhibitiones, & comminationes hujusmodi præsumptuose contemnens, nequaquam abstinens a præmissis, suos in Tuscia diceretur Vicarios ordinasse, ac Sicilie se Regem intitulans literis uteretur sub intitulatione, ac impressione prædictis, ut terram in dicti Regis præjudicium commoveret, scandala suscitarer, Ecclesie turbaret pacem: pro Sicilie Rege se gerens, velut Rex Sicilie dicti Regni partiretur officia, Officialia institueret, Milites sollicitaret, aliquos promissionibus alliceret, nonnullis privilegia indulgeret, quampluribus etiam dona in eodem Regno concederet, sicut litterarum, & privilegiorum hujusmodi, quæ ad manus nostras venerant, nos certos reddidit de prædictis inspecto, nos universas, & singulas inhibitiones, denunciations, comminationes, & sententias memoratas, de predictorum Fratrum consilio in die Cæne Domini, Pontificatus nostri anno tertio, in hac eadem Viterbiensi Ecclesia, presente tunc multitudine copiosa fidelium, innovationes omnes, & illos, qui contra easdem inhibitiones, denunciations, & comminationes temere veniendo, in præfata sententiam inciderunt, ac specialiter Nicolæ Castri Sancti Miniati Lucane Diocesis, qui spretis prædictis nostris inhibitionibus, & denunciationibus ejusdem Conradini fautores, & Nuncios receperunt; denunciavimus prædictas sententias incurrisse: ipsos nihilominus, tunc de novo excommunicationis, & Castri prædicti interdicti sententias supponentes, & prædicentes aperte nos adversus eos (nisi memoratos fautores, & Nuncios infra quindecim dies post intrans tunc festum Resurrectionis Domini de prædicto Castro eijcerent, ipsos nunquam receptaturi, sive recepturi postmodum, & a nominati Conradini favore omnino desisterent) gravius, spiritualiter, & temporaliter, prout fore putaremus expediens, processuros.

Dies Conradino a Pontifice indicæ, ut se Sedi Ap. presentaret.

§.5. Memorato quoque Conradino iterato de ipsorum Fratrum consilio districte præcepimus, ut a præmissis omnino abstinens similia nullo modo unquam tempore attentaret: alioquin ipsum ex tunc excommunicationis sententia, innotantes citavimus eum peremptorie, quod infra festum Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli tunc primo venturam, quod pro preceptorio sibi termino assignavimus, per se, vel per Procuratorem idoneum cum pleno, & sufficienti mandato, Apostolice se conspectui presentaret, responsurus super prædictis excellentibus, & nostris, ac ejusdem Ecclesie beneplaciti.

Bull. Rom. Tom. III.

is pariturus, alioquin ex tunc, ipse non obstante absentia procederemus gravius contra eum, prout videremus expediens, ac justitia postulare.

Vetimus Italianam ingressus, nisi forte vellet se eidem Sedi presentare.

§.6. Et quia ejusdem Conradini presumptuosa temeritas, fuorumque suorum manifestis indicibus revelata malitia ipsos nobis, tam ex causis præmissis, quam ex aliis de turbatione status Italicæ reddebant manifesta, ratione suspectos; nos de ipsorum Fratrum consilio in festo Ascensionis Domini transacto novissime, in hac eadem Viterbiensi Ecclesia, multitudine presente fidelium, eidem Conradino ingressam Italicæ curavimus inhibere districtius, eo tamen salvo, quod si ad nostram præsentiam infra terminum, quem ad hoc sibi duxeramus, ut premitteretur, præfigendum, personaliter, & pacifice venire vellet, mandatis Apostolicis pariturus, & super hoc nos præcertificare curaret tempore opportuno, ita studeremus providere negotio, quod sibi securus, ac nostris, & Ecclesie fidelibus non suspectus ad Sedem eandem pateret accessus. Quod si aliter contra mandatum nostrum, & Sedis ipsius Lombardiam, vel alias partes Italicæ intrare, aut Capitaneum, aut militiam, seu aliam quancumque gentem illuc destinare præsumeret; Nos tamen ipsum Conradinum, quam omnes illos, qui cum eo venerint taliter, vel pro ipso, necnon & omnes illos, qui eum, vel venientes pro eo reciperent, seu ad ipsorum adventum, vel transitum eis per se, vel per alium darent auxilium, consilium, vel favorem publicum, vel occultum, ex tunc excommunicationis sententia duximus innodandos.

Sed cum Pontifice imperia violat, præsertim acram Veronam ingrediens.

§.7. Demum vero in festo Dedicationis Basilicæ Principis Apostolorum, pro eo quod idem Conradinus præfatas nostras inhibitiones, comminationes, sententias, contemnendo non solum a prædictis sibi tam solemniter, tam manifeste, ac seriose prohibitis abstinere contempserit, se falso, ac temere gerendo pro Rege Sicilie, utendo sigillo, intitulatione, ac denominatione præmissis, & cum persecutoribus Ecclesie, ac Regis Sicilie predictorum se in diversis mundi partibus in eorumdem Ecclesie, ac Regis præjudicium, & pacifici status Italicæ turbationem, variis factionibus implicando; verum etiam Veronensem Civitatem cum militia elapso dudum dicte citationis termino intrare præsumpsit, se ultra velle progredi comminans, & ad Regni ejusdem invasionem intendere nimis presumptuose proclamans, alias contra inhibitiones, comminationes, & sententias prædictas temere veniendo, nos de Fratrum eorumdem consilio Conradinum eundem in hac eadem Ecclesia denunciavimus latam in eum per nos, ut premitteretur excommunicationis sententiam incurrisse, de novo nihilominus ex eisdem causis excommunicantes eundem, ac omnes, & singulos, si qui ad præstandum ei super præmissis Imperio, sive Regno auxilium, consilium, vel favorem vinculo juramenti adstrinxerunt, denuntiantes juramento hujusmodi non teneri, & ab observatione ipsius eos nihilominus absolventes. Et si forsitan in hujusmodi propositi, seu obligationis prosecutione persisterent, eos ex tunc excommunicationis sententia duximus innodandos.

Excommunicatus denunciatus eum, fuit a Clemente.

Nnn 2 §.8. Me-

§.8. Memorato insuper Conradino expresse, ac districte mandavimus, ut infra mensem, ex tunc computandum, de Verona, & tota Italia cum omni sua gente omnino discederet, nec de Imperio, vel Italia, & specialiter de Regno Siciliae, aut aliqua parte ipsius (in quo eum, sicut per sententiam felicitis recordationis Innocentii Prædecessoris nostri eundem Avum ipsius latam in Concilio Lugdunensi evidenter constat; & nos etiam tunc declaravimus aperte, jus ali- quod non habere) se de cætero per se, vel per alium intromitteret aliquatenus, aut aliquid in his, quæ ad prædicta Imperium, sive Regnum pertinet, contra easdem inhibitiones nostras præsumeret quomodolibet attentare. Alioquin ipsum Regno Hierosolymitano, & omni jure, si quod habebat in eo, Apostolica ex tunc auctoritate privavimus, & Vassallos ejus ubilibet constitutos, ab omni juramento fidelitatis absolvimus, si quo tenebantur eidem.

§.9. Omnes vero, & singulos, qui eidem Conradino in prædictis præstarent auxilium, consilium, vel favorem, & specialiter Ludovicum Ducem Bavarie, Comitem Tirolis, Bosum, & Dovarum, Manfredum Malet, qui se Comitem Camerarium nominabat, & Conradum Frinza, quos notorium erat ipsi Conradino in prædictis assistere, ipsumque fovere, ceterosque Marchiones, Comites, Barones, & alios cujuscumque forent dignitatis, aut status, qui ejus Nuncios, seu litteras contra prædictas inhibitiones nostras veniendo contempserant, interdicti declaravimus sententiis subjacere: ac nihilominus de novo ex eisdem causis exigente proculdubio aucta eorum ex tanti temporis continuatione perisida, similibus sententiis duximus innodandos. Specialiter autem terram memorati Ludovici Ducis Bavarie, nisi Dux ipse infra duos menses, exinde computandos, prorsus a Conradino ejusdem, in præmissis favore desisteret, Ecclesiastico ex tunc supposuimus interdicto; Omnes vero Marchiones, Comites, Barones, & alios quoslibet, cujuscumque forent dignitatis, aut status, qui eundem Conradinum, aut ejus Capitaneum, vel militiam, seu quamcumque aliam gentem pro ipso de cætero in aliqua parte Italie contra easdem nostras sententias, inhibitiones, seu comminationes reciperent, omnibus privilegiis, indulgentiis, & gratiis quibuscumque ab Apostolica Sede obtentis, ex tunc Apostolica auctoritate privantes, ipsos manere decrevimus omni officio, & honore privatos: ita quod nullus eorum in Potestatem, Capitaneum, seu Rectorem, aut ad alia quæcumque officia, vel honores possit assumi: Et si aliqui eorum forent assumpti, sententiæ late per ipsos, si Judices, instrumenta confecta, si Tabelliones essent, vel si alia quæcumque officia gererent, & omnia, quæ per ipsos Judices, vel eorum auctoritate, seu ministerio in judicio, vel extra judicium fieri, seu geri contingeret, carere omnino robore firmitatis, ac nullius penitus decrevimus esse momenti, & nihilominus personas eorum, citra mortis, & mutilationis periculum, necnon bona mobilia exposuimus impune ab omnibus, ac libere capienda: aliis etiam Civitatibus, & Locis Italie, quæ dictos Conradinum, vel Capitaneum, seu gentem suam contra prædictas nostras inhi-

bitiones, comminationes, & sententias deinceps reciperent, comminantes aperte, nos ad similes privationum penas, prout foret expediens, processuros.

§.10. Verum præfatus Conradinus, ut ad nihilum deveniat, velut aqua decurrens, ad sententias, monitiones, comminationes nostras, sicut aspis surda suas prorsus aures obturans, nec præmissis inhibitionibus acquievit, nec expavit sententias, nec monitionibus paruit, nec perversitatis suæ propositum comminationibus immutavit, sed in præcipitum præceps ruens, & præmissis excessibus illos pro viribus continuando insitit, & quos potuit nihilominus adiecit. Siquidem contra prædictas inhibitiones, monitiones, comminationes, & sententias ingressus Italiam cum armatis Papiam, venire præsumpsit, & in tantam furoris prorupit audaciam, quod aliquas partes Imperii, nec non & devotorum Ecclesie in Lombardia terras aggredi temerarie præsumptionis conamine attentavit: licet in ipsis sui conatus initiis, & temeritatis suæ jam pro parte stipendia, & arthas confusionis extreme, quam proculdubio furibundus insequitur, exinde reportavit.

§.11. Nos itaque memoratum Conradinum denunciantes ex causis præmissis in excommunicationis, & alias latas in eum sententias incidisse: de novo nihilominus ex eisdem causis de Fratrum ipsorum consilio excommunicamus eundem. Denunciamus insuper eum Regno Hierosolymitano, & omni jure, si quod habebat in illo Apostolica auctoritate privatum; & Vassallos ejus constitutos ubilibet ab omni juramento fidelitatis, si quo tenebantur ei, penitus absolutos, & terram ejus Ecclesiastico supponimus interdicto.

§.12. Insuper præfate hac fidelium multitudine, dictum Conradinum aperte monemus, sibi que districte precipimus, ut infra mensem ex tunc computandum, quem pro preceptorio sibi termino assignamus, humiliter ad nostra, & Ecclesie mandata redire procuret, alioquin ex tunc ipsum de prædictorum Fratrum consilio reddimus omni tempore ineligibilem, & prorsus inhabilem ad Regnum quodlibet, vel Imperium obtinendum: & nihilominus omnibus feudis, & juribus quibuscumque, si qua forsitan a quibuslibet tenet Ecclesiis, privamus eundem. Porro supradictas inhibitiones, comminationes, & sententias innovantes, omnes, & singulos, qui contra eas quocumque modo venerint: & specialiter prædictos Ludovicum Ducem Bavarie, Comitem Tirolis, Bosum de Dovarum, Manfredum Malet, Conradum Trinza, qui ab ipsis non desistere favore; Fridericum præterea charissimi in Christo filii nostri Regis Castellæ germanum, qui præfate Conradino favendo, insulam Siciliae, & Terram memorati Caroli Siciliae Regis invast. cum omnibus complicibus suis, necnon Willelmum de Parisiis, ceterosque, qui se contra eundem Siciliae Regem, cum Saracenis Lucerie erexerunt, ac omnes alios, qui citra Pharam quamcumque Terram ejusdem Regis Siciliae invaserunt, omnesque complices, & in hoc fautores eorum, item Guidonem Novelli, Galvannum, & Fridericum Lanceam, Conradum de Antiochia, & Joannem de Marrio, pro eo quod eidem Conradino

Conradinus iussa omnia Apost. transgreditur.

Papiam cum armatis accedit.

Desigitur anathemate.

Regni Hierosolymitani iuribus exaltur.

Postulatur fidei.

Ni parent, declaratur ad omne Regnum inabiis.

Eisdem penis subjiciuntur ejus fautores.

Julius Verona, argue Italia discedere,

Regnumque Siciliae non affectare sub pena amittendi Regni Hierosolymitani.

Remne epus sancti illius in-terat.

UNIVERSITÄT

UN

ONOMIA DE B... RAL DE BIBLIOTECA

radino favente aperte, & dictum Regem pro viribus impugnare conatur, ceterosque cujuscumque sint præminentie, dignitatis, aut status, qui contra præmissas inhibitiones, monitiones, comminationes, vel sententias venire temere præsumperunt, denunciamus in præmissis excommunicationis, & alias contra fautores ejusdem Conradini latas sententias incidisse, ac de novo ex eisdem causis excommunicamus eosdem.

§.13. Civitates insuper, Castra, & loca omnia, quæ Conradinum, aut ejus Capitaneum, vel militiam, seu quamcumque aliam gentem pro ipso receperunt hætenus, vel alias prædictas nostras inhibitiones, monitiones, comminationes, & sententias contempserunt, veniendo temere contra eas, & specialiter prædictam Sancti Miniati Castrum, aut Civitatem Grosseti, quæ non est dubium dicto Conradino favore: declaramus interdicti sententiis subjacere, ipsorumque Castri, & Civitatis Incolas ejusdem Conradini fautores excommunicationis vinculo innodamus. Civitates etiam, Castra, & Loca, quæ de cætero ipsum Conradinum, Capitaneum, militiam, & quamlibet gentem suam recipere præsumperint, ex nunc simili supponimus interdicto, contra ea spiritaliter, & temporaliter gravius processuri, prout facti suadebit qualitas, & viderimus expedire. Prædictas vero excommunicationis sententias prohibemus absque speciali mandato nostro, nisi forsitan in mortis articulo relaxari, quo casu nisi absolutiois beneficium obtinentes infra duos menses, postquam restituti fuerint sanitati, de loco interdicto si forsitan inibi fuerint recedentes, nostro se conspectui curaverint præsentare satisfacturi de suis excessibus, pro quibus hujusmodi sententias incurrerunt, & nostris beneplacitis parituri, eo ipso in easdem sententias relabuntur &c.

Actum in Palatio nostro Viterbiensi in die Cœnæ Domini, Pontificatus nostri anno quarto.

XXVIII.

Reductio Privilegii Sancti Dominici, & Sancti Francisci Fratrum olim per Sedem Apostolicam concessi, ne alii Religiosi prope eorum domum infra spatium trecentarum cannarum Monasteria edificare possint, ad centum quadraginta cannas.

Privilegium hic adnotatum legere est Superius Constit. XII. pag. 446.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & aliis Ministris, ac Fratribus Ordinis Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§.1. Quia plerumque in futurorum eventibus, sic humani fallitur incertitudine iudicium, ut quod utile conjectura verisimilis, imo etiam attenta interdum consideratio pollicetur, non solum inutile, sed damnosum reperiri contingat nonnunquam, quod consulte statuitur, postmodum consultus

immutatur. Hoc quippe necessitas præsentis provisionis evidenter ostendit.

§.2. Dudum siquidem, ut inter Religiosos potissime per nostræ diligentie studium emulationis, & dissensionis tolleretur occasio, & charitatis integritas servaretur per nostras sub certa forma litteras ordinandum duximus, & districte inhibendum, quod nulli liceret ex tunc de Fratrum Prædicatorum, Penitentiarum Jesu Christi, Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, Heremitarum Sancti Augustini, Sanctæ Clare aliique Ordinibus in paupertate fundatis, nullique Mulierum de prædictis, seu quibuslibet aliis Ordinibus, aliquod Monasterium, Ecclesiam, vel Oratorium edificare, seu construere, nullique Sæculari, seu Religioso cujuscumque professionis Ecclesiam, vel Monasterium, seu Oratorium, jam edificatum in locum aliquem transferre de Ordinibus memoratis infra spatium trecentarum cannarum a vestris Ecclesiis mensurandarum per aera, etiam ubi alias recte non permitteret loci dispositio mensurari, statuentes, ut quidquid contra hujusmodi ordinationis, & inhibitionis nostræ tenorem ex tunc edificatum existeret, dirueretur omnino.

§.3. Verum quia, quod ad pacem vestram, & prædictorum Fratrum, & Ordinum provissum fuerat, non solum vobis, sed etiam multis aliis, qui propter prædictum diffusum cannarum spatium in hujusmodi ordinatione, ac inhibitione contentum, quasi ab omnibus etiam solemnibus Civitatibus inveniebantur excludi, ad scandalum cessasse comperimus, diversis propterea litigiorum materis suscitatis; Nos super his cum Fratribus nostris deliberatione præhabita hujusmodi spatium de ipsorum Fratrum consilio restringentes ipsum ad centum, & quadraginta cannas duximus reducendum omnibus aliisque, in præmissis nostris litteris continentur, in suo nihilominus robore duraturis.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Viterbii nonis Junii Pontificatus nostri anno quarto.

XXXIX.

Quod Fratres Ordinis Prædicatorum Sancti Dominici, ad Prælaturas extra Ordinem assumpti, antequam consecrationis manus recipiant, omnia quæ ab Ordine habent, Conventui resignent.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & universis Prioribus, & Fratribus Ordinis Prædicatorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Providentia laudabilis, & salubris in conciliis vestris haberi debet operibus, ut exinde claritatem nominis in conspectu Dei, & hominum habeatis.

§.1. Cum itaque (sicut asseritis) contingat interdum, quod illi ex vobis, qui de Ordine vestro ad Archiepiscopatus, & Episcopatus, & alias Prælaturas Ecclesiasticas assumuntur, non considerantes, quod ex professione in ipso emissi Ordine, nihil habent proprium, quod sibi specia-

Statutum ante ut non edificarentur Conventus in fra 300. p.

Ad 140. can. redueitur

Datum die 5. Junii 1268.

Exordium.

Cause Constitutionis.

cialiter valcant retinere, libros, & alia que apud eos hujusmodi tempore promotionis habent, usibus propriis applicare, secumque portare, presumant, in propriæ salutis dispendium, & dicti Ordinis non modicum detrimentum.

Constitutio.

§.2. Nos presumptioni hujusmodi volentes salubriter refragari, universis Fratribus dicti Ordinis, ad hujusmodi Archiepiscopatus, Episcopatus, & Prælaturas de cetero assumendis, auctoritate presentium districtius inhiemus, ne consecrationis munus quoquomodo recipiant, antequam libros, & bona contingentia Ordinem memoratum, que apud eos tempore sue promotionis habere contigerit, Prioribus, & Conventibus, de quibus assumpti fuerunt, cum integritate resignent, nisi forsitan idem Priores de consensu ipsorum Conventuum, usum illorum ad certum tempus eis duxerint concedendum. Alioquin eo ipso ab executione Pontificalis ministerii noverint se suspensos. Inter hujusmodi autem libros non intelligimus comprehendere quaternulos, & illas chartulas, vel membranas, in quibus dicti Fratres sibi certa notabilia cum aliquibus privatis sermonibus collegerunt.

Datum die 24 Junii 1268. Pon. An. IV.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Viterbii quinto idus Junii Pontificatus nostri anno quarto.

XXX.

Archiepiscopi, & alii Prælati, gratias, & privilegia Ordini Fratrum Prædicatorum Sancti Dominici, vel Fratribus Minoribus Sancti Francisci interpretari prohibentur.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Ordinis Prædicatorum, & Generali Ministro, & Fratribus Ordinis Minorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Ordinis vestri Sacra Religio, sub qua virtutum Domino in humilitate spiritus laudabiliter deservitis, promeretur, ut nos ipsum Ordinem sincera diligentes in Domino charitate, illa vobis libenti animo concedamus, per que materia submota gravaminis, status vestri tranquillitas procuretur.

Causa sciens de prohibitionis.

§.1. Sane transmissa nobis conquestione monstratis, quod nonnulli Archiepiscopi, & Episcopi, & alii Ecclesiarum Prælati, vestris libertatibus derogantes, Indulgentias, seu Privilegia vobis ab Apostolica Sede concessa interpretari, & ad suum intellectum trahere moliantur (quamquam intellectum ipsum verba Indulgentiarum, & Privilegiorum hujusmodi exprimerent videantur) ac vos juxta ipsorum interpretationem Privilegia ipsa servare compellant, in vestrum non modicum præjudicium, & gravamen.

Prohibito de qua in Rubrica.

§.2. Quia vero super hoc Apostolica provisionis remedium imploratis: nos vestris supplicationibus annuentes, ne præfati Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati alii prædicta Privilegia, & Indulgentias, sive clara, que interpretatione

non indigent, sive dubia contineant, de cetero interpretari præsumant auctoritate presentium districtius inhiemus, volentes, ut cum ejus sit interpretari, cujus est condere, interpretatio super hujusmodi dubiis, & obscuris, dictæ Sedis judicio requiratur.

Nulli ergo hominum liceat &c. Datum Viterbii nonis Julii Pontificatus nostri anno quarto.

Datum die 7 Julii 1268. Pon. An. IV.

XXXI.

Abrogatio Statutorum quorundam in Capitulo Generali Cartusien. Ordinis editorum, quodque de cetero in dicto Capitulo contra Constitutiones Ordinis edi nequeant.

Ex Regestr. Vatic.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Domus Majoris, & universis Prioribus, Fratribus, & Conversis Cartusien. Ordinis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemium.

Christi Sponsam Sanctam Ecclesiam nullam rugam habentem, aut maculam sub unitate fidei Religionum diversitas non mediocriter venustate decorat, que licet una dici possit, & debeat propter suorum Civium unitatem; suis tamen per Orbem domibus distributa supernæ retinet Civitatis exemplar, que cum sit unica multas habet testante Dominio mansiones. Hæc est veteris quidem Archæ Noe miro studio fabricata mansuetudo habens, & Cameras, ac trilega, hæc Josephi mistici tunica Polimica, hæc demum ipsius Domini vestis est inconsutilis, sed desuper contexta per totum, ut ex iis pateat, & Ecclesie ipsius unitas, que regularium distinctionem Professionum non abicit, & earundem diversitas materni corporis, nec tollit, nec lacerat unitatem. Ad hanc sane pulchritudinem mirabilem, qua splendet, & splenduit quasi quædam varietate circumdata pia Mater, retroactis temporibus adiecit plurimum Ordo vester a suis Fundatoribus Viris spiritualibus, & tamquam adeps penitus a carne separatus magno pariter, & exacto consilio circumcisus, qui ab hominum separati consortiis, & ad vite subsidia necessaria, satis paucis contenti Aquilarum more nidum suum in arduis posuerunt, & præruptis silicibus, & inaccessibleibus rupibus habitantes deliciarum hortum scalentis Heremi solitudinem arbitrati, ubi lectionibus, orationibus, & contemplationi vacantes solitudine Marthæ seposita subsederunt ad pedes Domini cum Maria.

Cartusien. certum animum nomen sui assignant.

§.1. Tandem ut coliberrus, tam studiosum otium, tam otiosum studium prosequerentur ad votum, quo curis temporalium paucioribus tenerentur, certos sibi possessionum terminos circa genus, sexum, & numerum animalium, processu temporis statuerunt, ut sicut rerum possessio limitem, sic & cupiditas finem acciperet, cum secundum signorum multitudinem ignis ardeat, & deducto stipite, vel subducto consueverit flamma minui, vel perire.

Cete.

§.2. Ceterum, ut audivimus pro tantis Patribus nati sunt filii, si tamen filii dici debeant, qui paterna vestigia non sequuntur, in Capitulis Generalibus ad officium Diffinitorum assumpti sic quodam compassionis affectu domorum quarundam vestrarum deplorantes penuriam; causantes insuper, quod generaliter totus Ordo per Religiones pauperes, & modestos elemosynis pluribus defraudatur, quibus olim consueverat sustentari. De antiquis Constitutionibus, & observantiis vestri Ordinis immutare plurima præsumperunt, & nuper inter cetera statuerunt, quod domus singule omnis generis animalia libere possiderent, quodque Procurator Major cui ter in anno valeat gubitare, quodque Præbendarii vestri in vestris valeant Coemeteriis sepeliri, & quod Prioribus, & Conventibus singularum domorum liceat terras suas, & Grangias ad censum dare perpetuum, & contractum quemcumque facere, conventis, & redditibus minime requisitis, & plura alia, que a vetusto ejusdem Ordinis usu laudabili noverantur penitus aliena, nonnulla insuper adjuvantes, que prærogativis præjudicant, quas domus vestra Major habuisse dignoscitur ab antiquo, sicque, ut dicitur per diversa Capitula, tan severæ, quam utiles, & sinceræ Constitutiones, & observantia Ordinis relaxantur, obscurantur auram ipsius, & color optimus immutatur, & qui præcorant talia ejusdem Ordinis excellentia detrahunt, dum infirmitati descendere se consingunt.

In Capitulis Generalibus leges Ordinis Constitutionibus observantes.

§.3. Nos vero, qui vos, & vestrum Ordinem, & diligimus, & dileximus ex affectu, in quo bonæ memoriæ, qui secundum carnem nos genuit, Pater noster & religiose vixisse noscitur, & agonem suum feliciter creditur consummasse, dictis stipendiis, & similibus salubri consilio duximus obviandum, ad id nostrum fle-

scientes intuitum; ut nec Ordinis libertas preceat circa ea, que Capitulum Generale pro tempore statuenda decreverit, nec in eam evagetur licentiam, ut ejusdem rigores, tam celebres, tam famulos levis impetu voluntatis evacuet, a Sanctis Patribus, non sine consilio prout credimus Sancti Spiritus introductos, & ad vitam communem redigat tam præclaræ Religionis statum, & eminentiam singularem, ut per hanc viam mediam & eorum vitæ calamitiam, qui cito Nobis objicerent, quod facile de juniis disputat venter plenus, & illorum obviamus astutia, qui sub celitio plusquam expedit forsitan delicati, ut voluntati propriæ satisfaciant, ne, quod abest, dici conveniat voluptati necessitatibus aliorum sese compati simulant, defectum hujus temporis allegantes, qui ut dicunt non patitur tantæ distractionis censuram: Statuimus ergo, & observari inviolabiliter præcipimus, quod de antiquis ipsius Ordinis Constitutionibus Generali Capitulo, vel Diffinitoribus, nunquam liceat absque Prioris, & Monachorum domus Majoris Cartusien. consilio, & assensu aliquid immutare, sed nec eis consentientibus immutatio hujusmodi robor habeat, donec eorum perdurante consensu, in tribus Capitulis Generalibus successively fuerit confirmata. Quod si secus fuerit attentatum, id decernimus irritum, & inane.

Infringentur addita prohibitione quodam de antiquis Ordinis Constitutionibus immutandis.

§.4. Et licet Constitutiones tam Canonice, quam Legales non præterita regulariter, sed futura dumtaxat respiciant: ea tamen, que in vestro Capitulo Generali nuper fecere statuta, quorum, vel in specie, vel in genere supra fecimus mentionem penitus reprobamus, & omni carere volumus robore firmitatis.

Nulli ergo omnino &c. Datum Viterbii undecimo Kalendas Septembris Pontificatus nostri anno quarto.

Dat. die 11 Aug. 1268. Pon. An. IV.

Finis Tomi Tertii.

ÓNOMA DE NUEVO LEÓN

BIBLIOTECAS

INDEX

NOMINUM ET RERUM PRÆCIPUARUM.

Numerus Paginam indicat. A. primam columnam.
B. secundam designant.

A

Abbates a Prioribus, quos instituit, nullam pensionem exigere debent. 270.
Abalon Archiep. Lunden. 75. b.
Acti Castrum Anagnina Ecclesia adjudicatum. 389. a.
Alemanni Episc. Saultonen. 21. b. Bona nonnulla donat Cluniacensibus. ibid.
Admontense Monasterium. 12. b. Bona ei confirmata concessaque Privilegia. 13.
S. Egidii Tolosan. Monasterium. 125. b. Ad dominium S. Petri pertinens. ibid. Bona ei confirmata. ibid. Concessa Privilegia. 126. b.
Agareni grassantur in Regnis Castellæ, & Legionis. 87. b. Crucifera ad eos fugandos indicta. ibid.
Agrivoltorum securitas. 219. a.
Agnese Monachi componunt cum Archiepiscopo de Ropella super divisione oblationum. 21. a. Bona ei data ab Humbergo de Castro Alione. 22. a.
Albanensis Ecclesia. 189. a. Eius Episcopus Papa familiaris, & Collateralis. ibid. Jura ei confirmata. ibid.
Albertus Ep. Anagninus. 250. a.
Albertus Comes de Mangono. 219. b. Loca nonnulla ei in Pendum concessa. ibid.
Albigensium scelera. 119. b. Indulgentia proposita contra eos pugnataris. 135. b. 258. a.
De Aldersbach Monasterium. 168. a. Bona ei confirmata concessaque privilegia. 168. b.
Alexander Ep. Scalenus. 47. b.
Alexander Scotorum Rex. 200. b.
Agaburgæ Sardinie Regina. 2. b.
Alphonus Castellæ Rex in Imperatorem electus. 411. a. Romanorum Rex appellandus. 411. b. Sepulchrum sibi in Insula Gadice. constituit. 412. a.
Alphonus Portugallie Rex de Roman. Ecclesie optime meritus. 151. a. 194. b. Regnum ei confirmatum. ibid.
Alphonus Comes Bononiensis. 304. a. Ei commissam Lusitania Regnum regimen ob Fratri inertiam. ibid.
Anagnina Ecclesia. 200. a. Ei Ecclesia nonnulla adjudicatum. ibid. Assertam Castrum acuti. 379. a.
Anastasius Thessalonicensis Primas declaratus a S. Leone Magno. 149. b.
Andreas Hungarie Rex. 133. a. Nonnulla concessit Capitulo Strigoniensi. ibid.
Anglie Regnum ratione Domini ad Apostol. Sedem spectans. 179. b. Statuta a Magnatibus contra eundem tranquillitatem edita irritata. 414. a.
Anglicana Ecclesia Jura perturbantes excommunicati. 347.
S. Aniani Aurelianen. Ecclesia. 115. a. Bona omnia eis confirmata. ibid. Eius Canonici concessa privilegia. 115. b.
Aniciensi Capitulo data Regula. 456. & seq.
B. Antonius Patavinus. 271. b. Ss. Catholico adscriptus. 272. b.
Appellatarum pæne. 298. a.
Appellationis remedium inventum ad subsidium oppressorum. 27. a. Eius gradus. 30. a.
Appellationi de rebus modicis facta non deferendum. 30. a. Quando ei deferendum. 63. a.
Appellatione interposita nihil licet innovari. 27. a. Ea Bull. Rgm. Tom. III.

non obstanto Episcopi procedere debent in causis fornicationis Ecclesiasticorum. 250. b.
Aquila in Civitatem erectam, & Episcopatu ornata. 380. a.
Aragonum Reges ab Archiepiscopo Tarraconen. coronandi. 113. a. Regnum a Sede Apostolica suscipiant. 163. a.
Arborescens Provincia Pisanis Archiep. tanquam Primati subiecta. 67. b.
Ardadius Ep. Gebennen. 19. a. Jura ei asserta. ibid.
Armacanus Archiepisc. Provinciae Thuanen. Primas. 367.
Arnaldus Abbas de Melros. 2. a.
Arnaldus. 9. b. Excommunicatus. ibid.
Asienensis Ecclesia. 130. Bona ei confirmata. ibid. Pallium Archiepiscopo concessum. 131. a. Eius indemnitati consultum. 131. b.
Audoisa Abbatisa S. Cosme de Talliacotio. 39. a.
S. Augustini Eremitarum Ordo. 298. a. Indulgentia eorum Ecclesie Vistantiens. ibid. Regula nonnulla. 332. & seq. Diversa cœlium forma pro diversitate gradus in Ordine. 361. a. Alia Regula. 362. b. Ex diversis familiis unus constitutus Ordo. 373. b. Datus super hoc leges. ibid. A Villani Castrum Sabaudæ Comiti concessum. 252. a.
Auximani Sedi. 29. Rebelles. 293. a. Episcopatu privati. 293. a. 314. b. Humanitati Episcopo addicti. 314. b. Episcopatus eis restitutus. 413. b.
Azzo VII. Marchio Estensis. 187. b. Marchia Anconitana ei concessa in feudum. ibid.
Azzo de Freguano. 220. a. Loca nonnulla in feudum ei concessa. ibid.

B

Baldwinus Flandria Comes. 69. b. Fœdus init cum Philippo Francia Rege. 70. a. Sub tutela Sedis Apostolicæ suscipitur Privilegiaque ei conceduntur. 80. b. Ad Imperium C. P. vocatus. III. b. Eius pro Religione zelus. 112. a.
Barason Sardinie Rex. 2. b. Cassinensi Monasterio nonnulla donat. ibid.
Bartholomæus Archiep. Turouensis. 82. b.
Bartholomæus Episc. Agrigentinus. 5. a. Bona nonnulla Ecclesie Monte Regal. dona. ibid.
Bellunen. Ecclesia. 14. a. Bona ei confirmata, & concessa Privilegia. ibid.
Benedictus Ep. Spoletanus Interamnensem Ecclesiam sibi adjudicari nititur. 195. b.
S. Benedicti Ordinis Provincia Narbonen. 254. a. Statuta pro Regulari Disciplina in eam inducenda. ibid.
Beneficia Ecclesiastica antequam vacent non promittenda. 9. a. 60. b. 124. b. Ad ea persone idonee presentanda. 124. b. 212. a. Duo simul non retinenda. 212. a. Que apud Sedem Apost. vacant eidem reservantur. 437. a.
Beneventum. 70. b. Salarium ejus Judicibus assignatum. ibid. Juris S. Petri. 221. b. Leges pro eis tranquillitate sancite. ibid.
Benedictus Ep. Auximanus. 413. b.
Berardus Abbas Sublacensis. 36. a.

Bergomensis Ecclesia Capitulum compositionem inuicem, quae auctoritate Apostolica confirmatur. 42. a.
 Bernardus Ep. Sanctonem. 21. a.
 Bernardus Magister Waldensium. 143. b. Fidem Catholicam presertim. ibid.
 Bernwardus Ep. Hildesheimen. 49. b. Sanctorum Albo adscriptus. ibid.
 Bertoldus Comes. 221. b. Et in feudum concessa terra Partuselli. ibid.
 Boleslaus Calvus Dux Legnicensis. 380. b. Vratislaviensem Episcopum carceri mancipat. ibid. Frustra monitus ab Alexandro IV. de eo liberando. ibid. Excommunicatur. ibid. Cruciata contra ipsum iudicia. 381.
 Bononienses statuta nonnulla edunt contra libertatem Scholariam qua infirmantur. 213. b.
 Bonus Ep. Senensis. 136. b.
 Bracara. Ecclesia. 87. b.
 Breuensis Ecclesia. 34. b. Episcopatus ei suffraganei. ibid.
 Bulla dimidia. 68. a.
 Burgulienibus Monachis data Regula. 113. b.
 Burkardus Ep. Argentin. 11. a.

C

Casetanus concessam sibi emendi moneta. 260. a. Antiqua confirmata Privilegia. 260. b.
 Calaritano Provincia Archiep. Pisanis in spiritualibus subiecta. 67. b.
 De Calaritano Militaris Ordo. 80. b. Instituta et tradita. 81. a. Bona confirmata. ibid. Concessa Privilegia. ibid.
 Camaldulensis Ordinis Abbates remoti appellatione non gaudent. 236. a. Ad hunc Ordinem transire possunt Religiosi eiusdemque Congregationis. 247. b. Privilegia ei concessa. 375. a. Omnia Monasteria Priori Camaldulensi subiecta. 378. b. 386.
 Camminensis Civitas Episcopali dignitate donata. 34. a.
 Canonici Regulares singula in locis popularibus degere non debent. 34. b.
 Canonicales Domus Laicis, & mulieribus mala nota non locanda. 20. b.
 Cantuarienses Monachi. 44. a. Contra eos attentata ab Archiep. Cantuariense cassantur. ibid.
 Cardinales S. R. E. molestantes, occidentes &c. Bannoponendi, & heresice testandi priuati. 239. b. Excommunicati. 240. a.
 Carmelitis data Regula. 342. Regula huiusmodi declarata. 314. a. 369. a.
 Carnotensis Ecclesia beneficia residentibus tantam concedenda. 7. b.
 Carolus Comes Andegavensis. 428. a. De Regno Siciliae Delegatus Apostolicus investitus. 438. b. Conditiones ei indulta. 440. b. Destinatus Legatus ad eum inungendum. 447. & seq.
 Carthusiensium solitudinis consuetudo. 195. Eius oblati gaudent Ordinis Privilegiis. 271. a. Statutum de ordinatione Capituli Generalis. 357. b. In Capitulis Generalibus Decreta contra Constitutiones Ordinis non edenda. 471.
 Cassinense Monasterium. 35. a. Cateris per Occidentem Cenobiiis praelatum. ibid. & 177. a. Bona omnia ei confirmata. 176. a. Privilegia concessa. ibid. Regula pro reformatione Monasterii data. 206. b. Et confirmatum Privilegium Zachariae Papa. 266. b.
 Castellana Civitatis pedagium concessum. 287. a.
 Catanensis Ecclesia Archiepiscopo Montisregalen. subiecta. 4. b.
 Cathari excommunicati. 9. b.
 In Causis Ecclesiasticis testes censuris compellendi. 43. a. Christus primum Ecclesia fundamentum. 8. a. 275. a.
 Cistercienses. 15. a. Eorum consuetudines, & privilegia confirmata. 15. b. Ad fugitivos sui Ordinis recipiendos cogi non possunt. 105. a. Privilegia eis con-

cessa in viridi observantia. 201. a. Decimarum, & Novalium solutione exempti. 238. Eius Monasteria talis non gravanda. 282. a. Eadem in Monachorum bonis succedant. 306. b. Regula (quae Charta Charitatis appellata) declarantur. 429. b. & seq.
 Civitates duae vicinae in Metropoli non erigende. 4. a. B. Clara. 364. b. Eius vita qualis fuerit. ibid. Miracula. 365. b. Virginitatem Canonici adscripta. 366. b.
 Clarissimum Ordo. 334. b. & S. Francisco eius data Regula. ibid. Huiusmodi Regulae quae sunt. 335. & seq. Haec Regula declarata. 417. & seq.
 Clerici iniuriam passi testimonio standum. 43. a. Clerici ad Secularia non trahendi iudicia. 316. b.
 Cluniacense Monasterium. 18. a. Bona ei confirmata Privilegiaque concessa. 18. a. 32. Immediata subiectum Sedi Apost. ibid. Donatio ei facta ab Ademaro Episcopo Sanctonem. 21. b. Perpetuo exemptum ab omni iurisdictione. 32. a.
 Cluniacensium demandata reformatio. 157. b. Regula pro reformatione. 278.
 Coleoannes Rex Hungarorum. 107. a. Sceptum ac Diadema ei missum ab Innocentio III. 107. b. Data eidem facultas eundem moneta. ibid.
 Compostellana Ecclesia. 87. b. Quae sit inter eam, & Bracarensem de iure super Ulixbonen. & Elboren. Ecclesiam. ibid. Erecta in Metropolim. 89. b. Bona ei confirmata. ibid.
 Concessionem secundum temporis circumstantias immutanda. 363. a.
 Concilii Lateranen. generalis Indictio. 160. b.
 Concilii Lugdunen. Indictio. 299. b.
 Confraternitates laicorum in Urbe non erigende inconsulto Pontifice. 277. b.
 Conradus Archiepiscopus Moguntinus. 102. a.
 Conradinus, seu Conradus Conradus filius. 375. b. Interdictum electoribus, ne eum elegant in Regem Roman. 376. a. 406. b. 450. b. Processus contra eundem. 466. b. Excommunicatus. 467. b. & seq. Regni Hierosolymitani iuribus priuatus. 468. b.
 Conservatores eligendi quales. 371. b. Qua eorum sint munera. 372. a.
 Corinthiensis Ecclesia bona confirmata, & concessa Privilegia. 152. b.
 Corporis Christi instituta festivitas. 415.
 S. Cosma de Vicovario Monasterium. 153. b. Bona ei confirmata. ibid.
 S. Cosma de Pallacotio Monasterium. 39. a. Bona ei confirmata, concessaque Privilegia. ibid.
 Cremonensis Ecclesia Nicetolancensi subiecta. 246.
 Cruciferorum Ordo Bononiae institutus. 25. b. Bona ei confirmata, concessaque Privilegia. ibid.

D

Dacia Regnum ad Ecclesia Romana ius spectans. 126. a. 219. a. Illud perturbantes anathematizati. 219. b.
 S. Damiani Monialibus data Regula. 309. b. & seq. Decretalium auctoritas. 284. a.
 Dolensis Ecclesia. 8. a. b. Taroneu. Archiepiscopo tantquam Primati subiecta. 86. b.
 B. Dominicus regularium vitam cum sociis instituit. 178. b. Sanctis adnumeratur. 283. b.
 Durandus de Osta Fidem Catholicam profitetur. 241. b.

Eadmundus Archiep. Cantuarien. 307. a. Eius virtutes, & miracula. ibid. Callium suis adscriptus. 308. a.
 Eadmundo Henrico II. Angliae Regis Filio Siciliae Regnum ab Innoc. IV. oblatum. 423. b. Declarat Clemens IV. nunquam eum fuisse verum Siciliae Regem. 426. Ebo-

Eboracensis Ecclesia. 55. b. Bona ei confirmata. ibid. Privilegia Capituli concessa. 56. a. Eius Archiepiscopus suspensus. 57. b. Commissio Inquisitionis super eius excessibus. 57. b. & seq.
 Ebraudus Archiep. Salisburgen. 209. b. Ex indulto Sedi Apost. Sechowiensem Episcopatum erigit. ibid.
 Ecclesia fundamentum Christi. 82. a. 275. a.
 Ecclesia polluta quomodo emundanda. 43. a.
 Ecclesiastici in haeresim labentes degradandi. 10. a. Leges in eos contra Canones late invalidae. 116. b. Item si sint contra eorum libertates. 218. a. Collectae, aliaque onera eis non imponenda. ibid. Ad secularia tribunalia non trahendi. 218. b. 409. b. 412. b.
 Elboren. Ecclesia Compostellanae subiecta. 87. b.
 E. Elizabeth. Regis Hungariae filia. 286. b. Sanctorum alio adnumeratur. 287. b.
 Episcoporum officium officium, & laborantibus subvenire. 28. a. Eorum electio in Regno Siciliae quomodo faciend. 75. a. Duo in eadem Diocesi esse non debent. 222. b. Ecclesias aere alieno gravare non debent. 271. b. Debet vero infra sex menses consecrari. 352. b.
 Excommunicatos publice recipientes sunt, & ipsi excommunicati. 60. a.
 Expectatam concessio, quam sit inconueniens. 352. b.
 Ezelinus. 343. b. Eius tyrannus, & scelera. ibid. & seq. Dies ei iudicia ut coram PP. siceret. 344. a. Excommunicatus. 344. b.

F

Fanenses multa patrant scelera. 189. Excommunicati 190. b. Civitas interdictio suspensa. 190. a.
 Filius patri in beneficiis ecclesiasticis succedere non debet. 26. b.
 Fiscanense Monasterium. 49. a. De speciali iure S. Petri. ibid. Privilegia ei concessa. ibid.
 Forosipontensis Ecclesia. 236. a. Bona ei confirmata. ibid. Diocesis assignata. 236. b. Eadem asserta Plebs de Sorbivito. 237. a.
 Fossa nova Monasterium. 123. b. Sub Sedi Ap. protectione. 124. a. Altari ibi consecrat Innocentius III. ibid.
 B. Franciscus de Assiso Minoritis dat Regulam. 229. b. Eius Testamentum. 231. b. Tres Ordines instituit. 257. b. Miraculis clarus. ibid. Canonizatur. 258. a. Stigmatibus insignitus. 291. a. Stigmatum veritas comprobata. 368. b.
 Fridericus Eubarus. 98. b. Alexandrum PP. & Ecclesiam persequitur. ibid.
 Fridericus II. Imperator. 9. b. Monasterium de Hoenburg restaurat. 11. a. Privilegia concedit Monasterio Admontensi. 13. a. Leges fert pro libertate Ecclesiastica. 217. b. Excommunicatus sub conditione. 251. a. Monitus peiora patrat. ibid. Censura in eum lata. 251. b. Promissa pro Terra Sancta non stat. ibid. Ecclesia conciliatus. 262. b. Nova patrat facinora. 291. b. Iterato percussus anathemate. 292. a. Leges per eum sancitae contra Haereticos. 295. b. Ad Concilium Lugdunense citatus. 299. b. Aequa leges ei ad pacem indulta. 300. a. Saepe peccat. 300. b. Pontificia aitionis inuasor. 301. a. Sicula Ecclesiae oppressor. 301. b. 315. a. Sacrilegus. 302. a. De haeresi suspectus. ibid. Jure Imperii, & Regni priuatus. 302. b.
 Fridericus Siciliae Regis filius. 96. b. In Imperatorem electus. ibid. Quare imperium ei abdicatum. 97. a.
 Fulgines statuta nonnulla faciunt contra libertatem Ecclesiae. 210. b. Vista eis dies. ibid. Episcopatu priuati. 428. a. Ad Fidem Ecclesiae Rom. revertentibus eadem dignitas restituta. ibid.

G

Gabriel Abbas Montis Virginis. 61. a.
 Galterius Archiep. Rotomagen. 27. a.

Galterius Abbas Vieliacensis. 166. b. Compositum cum Herueo Comite Mivernense. 167. a.
 Gaufridus Archiep. Burdegalen. 21. a.
 Gaufridus Archiep. Eboracensis. 46. b. Dinnelmensem excommunicat. ibid. Suspensus declaratur. 57. a. 59. b. Ad Sedem Ap. appellat. 57. b. Eius excessus. 58. b. Gemblacense Monasterium. 165. b. Bona omnia ei confirmata, & concessa Privilegia. 166.
 Gerardus Ep. Belluven. 14. a.
 Gerardus Abbas Grandimonten. 35. b.
 Germanus Patriarcha C. P. 274. b. Religiosi Viri ad eum missi. ibid. Ad eum admonitio ad unitatem Ecclesiae revertatur. 276. b. & seq.
 Godefridus I. & II. Bona nonnulla donant Templariis. 16. a.
 Gradensis Ecclesia. 22. b. Patriarchalis dignitas ei confirmata. ibid. Assertum primatus ius super Archiepiscopatum Iaderinum. 23. a.
 Graeci in Diocesis Latinorum degentes latinis Episcopis subiecti esse debent. 225. a.
 Graeci indulgentiam, ut suos ritus sequantur. 340. a. Explicationem Rituum huiusmodi. ibid. legere est.
 Gregorini error de Processione Spiritus Sancti 111. a. Imperium ab eis ad Latinos quomodo translatum. 111. b.
 Grandimontenses Monachi. 23. b. Regula nonnulla eis data, concessaque exemptiones. ibid. Eadem confirmata Regula. 35. b. Alia Statuta. 147. Ordo reformatus. 203. b. Bona ei confirmata. 205. b.
 Gregorius Catholicus Armenorum. 95. a. Primum Rom. Ecclesiae constituit. ibid. Papam vero Universalis Ecclesiae caput. 95. b. Ad perseverantiam adhortatur. ibid.
 S. Grisogoni de Urbe Ecclesia. 92. b. Et subiecta alia S. Salvatoris de Curte. ibid. Bona confirmata. 93. b.
 Gualterius Panormitanus Archiep. 4. b.
 Gualterus Archiep. Corinthiensis. 152. b.
 Guillelmi de S. Amore contra Mendicantes Liber damnatus. 378. b. & 379. b.
 Guillelmus Achaje Princeps bona Ecclesiarum occupata restituit. 227.
 B. Guillelmus Ep. Bituricen. 180. a. Commissio Inquisitio super virtutibus, & miraculis eiusdem. 180. b. Sanctorum Albo adscriptus. 197. b.
 Guillelmus Archiep. Montisregalen. 3. b. Pallium ei concessum. 5. a.
 Guillelmus Siciliae Rex. 4. a. Monasterium Monteregealen. fundat. ibid. Illudque bonis auget. ibid.
 Guillelmus Ep. Pictaven. 9. a.
 Guillelmus Abbas Grandimontensis. 23. b.
 Guillelmus de S. Antonino fidem oribudonam proficitur. 141. b.
 Guillelmus Ep. Magalonen. 171. a. Eidem feudum concessus Constantis Melgorii. 171. b.
 Gutimudus de Rocca Romana. 53. a. Eius concessio Theanen. Ecclesia facta. ibid.

H

Hadriensis Ecclesia in Cathedrali erecta, & Penitentiaria. 321. a.
 Hartwicus Archiep. Bremensis. 34. b.
 Haeresis inter publica crimina numeranda. 297. a. Relapsus quis dicatur. 389. b.
 Haeretici damnati, & excommunicati. 9. b. & seq. Eorum fautores, defensores &c. 10. a. Potestati seculari tradendi, ut puniantur. ibid. & 296. a. Suspensorum, & relapsorum poena. ibid. 296. a. Consilii, & dignitatis Civitatem non admittendi. 71. b. Seculari Curia tradendi. 116. a. Quomodo puniendi. ibid. Poena contrariorum fautores. ibid. & 218. b. 296. a. 297. b. Sacramenta eis, & ecclesiastica sepultura deneganda. 116. b. Statuta contra eos edita a Recloribus Civitatum iuranda. ibid. 218. b. 297. b. 324. a. Eorum bona fisco applicanda filii vere successione iure privandi. 218. b. Penitente perpetuo carceri mancipandi. 296. a. Beneficio appellationis non gaudent.

dent. 296. a. Eorum posteri officii, & bonis pri-
vandi. 296. a. Regulares servandi iudicium. 296. b.
Ubicumque fuerint capiendi. 296. b. Si convincantur
comburendi. 297. a. Banno exponendi, eorumque
bona publicanda. 323. b. 324. b. Constitutiones con-
tra eos late Capitalaribus Civitatum inscriben-
de. 324. a. 428. a. 449. a. Huiusmodi Constitutiones
ibidem legere est, & pag. 345. Ab eorum fautoribus
respicendis cautio praestanda. 329. b. 391. b.
B. Hedwiges. 452. b. Iustre ipsius genus. ibid. Eius vir-
tutes. 453. Miracula. 454. b. & seq. De his inquisi-
tum. 455. b. Sanctorum Catalogo adscribitur. ibid.
Henricus C. P. Imperator Constitutionem sanctis contra li-
bertatem Ecclesiasticam. 152. a. Ea Constitutio infr-
mata. ibid.
Henricus Imperator a Calixto III. de Imperio investit-
tus. 56. b. Eius scelera. 98. b.
Henricus Suevus Paschalem II. per violentiam capiti. 98. a.
Ab eoque Privilegium (de investituris Ecclesi-
arum) extorquet. ibid.
Henricus II. Anglia Rex tractatum iuit cum Innocen-
tio IV. de Regno Sicilia Edmundo filio conceden-
do. 425. b. Quare nullum jus ei super eodem Regno
comparat. 426.
Henricus Archiep. Bituricen. 34. b.
Henricus Patriarcha Gradensis. 22. b.
Henricus Ep. Albanen. 6. a.
Henricus Ep. Argentin. 11. a.
Hervicus Ep. Tyccensis. 118. a. 128. b.
Hervicus Comes Nivernensis. 166. b. Compertit cum Mona-
chis Pictaviensibus, & a censuris absolvitur. 167. a.
Herrart Abbatis de Hoenburg. 11. a.
Hocuburg Abbatis a Friderico II. Imperatore restituta.
11. a.
S. Homonii virtutes. 79. b. Miracula, & Canoniza-
tio. 80. a.
Hugo Pseudo-Ep. Sancti Andrea. 31. a. Eidem obediens
censuris percellendi. 31. b. Altaria, & Calices in
quibus celebravit, purificanda. ibid. Ab eo immuna-
ta priuino statu reddenda. ibid.
Hugo Ep. Dunelmensis. 46. b. Ab Eboracensi Archiep.
excommunicatur. ibidem. Absolvitur a Cale-
stino P. P. ibid.
Hugo Ep. Lincolnensis. 208. b. Miracula ad eius sepul-
crum patrata. ibid. Inquisitio super his deman-
data. 209. a. Sanctorum albo adscriptus. 213. a.
Hugo Abbas Bonavallis. 19. a.
Hugo Abbas Bonavallis. 222. a. Inquisitio de eius vita,
& miraculis demandata. ibid.
Hugo Abbas Cluniae. 18. a. 21. a. 32. a.
Humanatensi Ecclesie Recanaten. Civitas adempta, adju-
dicatumque auximum. 293. a. 314. b.
Humbertus S. Ramberti Abbas. 44. b.
Humiliani. 9. b. Excommunicati. ibid.
Hyacinthus Card. S. Mariae in Cosmedin. 6. a.

I
Jacobus Aragonum Rex sub protectione S. A. susce-
ptus. 209. a.
S. Iannarius. 466. a. Eius festivitatit translatio
ad VII. Idus Maii. ibid.
Iannensis Ecclesia. 184. a. Archiepiscopalis effecta. 184. b.
Ecclesia Corsicana nonnulla ei subiecta. ibid. Eius
Archiepiscopi perpetui S. A. Legati transmarini. ibid.
Privilegia huic Ecclesie concessa. 187. a.
Iannenses de Sede Ap. optime meriti. 184. b. 350. a. Eis
concessa medietas Insule Corsicae. 185. a. Pacem
invenit cum Pisani. 193. Concessa eis exemptio ab
omni onere in locis ad Sedem Ap. pertinentibus. 350. a.
Ierusalem a Saladino capta. 28. Praecepta publica indicta,
sacrumque bellum pro eiusdem recuperatione. 29. a.
50. b. 192. a. Indulgentia auxilium ad hoc praestanti-
bus concessa. 128. a. 158. & seq. 173. 182. a. Cruce-
signatis data privilegia. ibid.

Jesu Christi Militia Parmen. approbata. 284. b. Regula
Fratribus data. ibid.
Imperium Rom. Germanicum, quo iure ad Sedem Ap. post.
pertineat. 96. b. Eius provisio principaliter Sedem
eamdem contingit. 102. a.
Innocentius III. antea Canonicus Basilicae S. Petri. 71. a.
Quam habere de Imperio sollicitudinem. 102. a.
Inquisitionis officiales. 325. a. Quibus eligendi. 359. a.
Iuramentum ab eis emittendum. 325. a. Ad nullum
officium compellendi. ibid. Qualiter si deliquerint
puniri. 325. b. Quocumque fecerint rata haben-
da. 359. b. Indulgentia eis concessa. 392. b.
Inquisitiones haereticae pravitatis defendendi. 296. b. Fides
eis adhibenda. 325. a. Praestandum auxilium. 325. b.
Sumptus eis suppeditandi ex malis haereticorum.
329. b. Interpretari possunt statuta contra haereti-
cos. 342. a. Contra eosdem procedere, eorumque
fautores. 342. b. Et contra Praedicatoris quosda-
mos. 343. a. Possunt quoque a censuris absolvere Cruce-
signatos. 343. b. Privilegia alia eis concessa. 346.
Leges nonnulla eis indicta. 390. Indulgentia concessa.
392. b. Contra haereticos judicialiter confessos
procedere possunt Diocesani inconsultis. 379. b. Et
Magistratus cogere ad exequendas sententias. 392. a.
Omnes etiam compellere ad tradendas scripturas ad
Inquisitionem pertinentes. 393. b. Ad fidem redeun-
tes absolvere &c. ibid. Facultates alia eis data.
393. a. 405. a. 408. Contra Christianos procedere
debent iudicantes, & contra Iudaeos, qui ad suos
ritus Christianos trahunt. 462. a.
Inquisitoribus concessa exemptiones. 396. a. 408. a. Eis
Praeterea procedere debent de falso conductu. 394. a.
Interamensis Ecclesia. 195. b. Episcopalis dignitas ei
restituta. 197. a. Bona ei ab Interamensibus dona-
ta. 202. a.
Joannes Archiep. Strigoniensis. 133. b.
Joannes Anglia Rex. 164. a. Pacem iuit cum Ecclesiasti-
cis sui Regni. ibid. Se, Regnumque subiecit Ap. post.
Sedi. 164. b. Fidelitatem iurat eidem. 165. a. Re-
gnum ei concessum sub annuo censu. 165. b. Regni
harones ei iussu excommunicatur. 170. a. Dux
Diploma pro libertate Ecclesiasticarum electionum.
170. b. Excommunicatio solutus peracta penitenti-
a. 172. a. Inique passionis, quas cum Magnari-
bus facit resisse ab Innocentio III. 172. b. & seq.
Ecclesiam quandam donat Hospitali S. Spiritus in
Saxia. 194. a.
Joannes Colomenus Monasterium S. Salvatoris de Mar-
tello fundat. 5. a.
Joannes Gaubertus. 54. b. Congregationem Vallis-Um-
brose fundat. 55. a. Inter Sanctos refertur. ibid.
Cruicifixi imago caput ei inclinat. ibid.
Joannes Abbas S. Matthei de Castello. 6. a.
Joannes Prior de Qualio. 199. b. Commissa Inquisitio
super eius vita, & miraculis. ibid.
S. Joannis Hierosolymitani Fratribus ex concessione
Apostolicis nullum praedictum inferitur, nisi ipsi
speciatim nominentur. 369. b.
Jocelinus Ep. Glaswenst. 2. a.
Iosephini haeretici. 9. b. Censura in eos lata. ibid.
Isenricus Abbas Admontensis. 12. b.
Iudex delegatus. 63. b.
Iudex suspectus. 63. a.
Iudaei non nisi volentes ad Baptismum admittendi. 191. a.
Eisque molestias inferri vetitum. 191. b. Cum
Christianis de fide disputare non possunt. 280. b. Nec
mancipia, ac Nutrices Christianas in suis Domibus
habere. ibid. & 299. a.

K
Kunegundes Imperatrix. 99. b. Eius virtutes, & mi-
racula. 100. b. Sanctorum Catalogo adscribitur. ib.

Laici

L
Laici de Scripturis Sacris iudicare non debent. 91. a.
Nec de fide disputare. 345. b.
Lateranen. Ecclesia centenaria gaudet prescriptione. 221.
B. Laurentius Archiep. Dublinensis inter Sanctos rela-
tus. 241.
S. Laurentii de Aversa Monasterium. 105. a. Soli Ap. post.
Sedi subiectum. 105. b. Bona ei confirmata, Privi-
legiaque concessa. ibid.
S. Lazari Equesiter Ordo confirmatus. 353. b. Privilegia
Militibus concessa. 428. b. Leprosos possunt undique
colligere, & ad Domos Leprosorum adportare.
437. a.
Leo Rex Armenorum. 96. a. Ab Archiep. Moguntino
coronatus. ibid. Eius regnum non nisi per Sedem Ap.
excommunicari potest. 104. b.
Limina Apostolorum visitanda. 383. a. Concessionem con-
traria invalidata. ibid.
Livoniae Episcopi Sede instabilis. 350. b.
In Livonia conversi nonnulli ad fidem christianam. 214. a.
Lutharius Imperator de Apostul. Sede optime meritis.
101. b.
Lucani censuris irrevocis ob violatam libertatem Ecclesiasti-
cam. 223. b. Sub certis conditionibus absolvendi.
224. a. Garfagnanum de iure Sedis Ap. occupant.
& excommunicantur. 261. b. 290. Episcopalis di-
gnitas eis restituta. 290. b.
Lucas Abbas Burgulien. 113. b.
Ludovicus Abbas de Alderspach. 168. a.
Lunden. Ecclesia. 75. b. Eius Primatus super ceteras Re-
gum Sveciae Ecclesias. 76. a.

M
Majoricis concessum Privilegium ne pro litibus
ad remota loca advoentur. 318. b.
B. Malachia Hibernia Episc. canonizatus. 42. b. Eius
Vita a S. Bernardo scripta. ibid.
Mandatum quando finitur morte mandatoris? 16. a.
Manuani Constitutiones nonnullas eadem Inquisitioni
officium impeditent, quas abrogari, vel moderari
mandat Alexander IV. 383. a.
Marchia Antiochiana Azzoni VII. Estensi in feudum con-
cessa. 187.
S. Marci Mantuan. Ordinis Regula. 268. b. Eius Priori
concessa Privilegia. 271. a.
Marcus idus libertatis Ecclesiasticae violator. 65. b. Longa-
nimitas erga eum adhibita. ibid. Excommunicatur.
66. a. Absolvitur. 94. b. Spondet se P. P. mandatis
obtemperaturum. ibid.
S. Mariae de Mercede Redemptionis Captivo. Ordo. 284. a.
Regula S. Augustini ei data. ibid.
S. Mariae de Ferrara Monast. 51. a. Bona ei confirma-
ta. 51. b. Privilegia concessa. ibid.
S. Mariae Majoris Basilica. 46. b. Palatium ei donat
Clemens P. P. ibid. Indulgentia in die consecratio-
nis. 223. b.
S. Maria in Saxia Hospitalis a quo constructum. 108. b. Re-
gula ejus Canonice data. 109. a. Hospitalis Montis-
pessulan. ei unitum. ibid. Postea disjunctum. 186. a.
Privilegia ejus Canonice concessa. 109. b.
B. Mariae Virginis Gloriosa Militia. 398. a. A quibus
stipendiata. 398. b. Regula ei data. ibid.
Matthiae Comitissa. 216. a. Terras nonnullas donat Rom.
Ecclesie. ibid.
S. Matthei de Castello Monasterium. 6. a. Bona ei con-
firmata. Privilegiaque concessa. 6. b. & 360. b. & seq.
Matthaeus Archiep. Capuanus. 51. b.
Matthaeus Ep. Maranen. 5. a.
Matthaeus Abbas S. Laurentii de Aversa. 105. a.
Matthiensibus clypeus Ap. post. protectionis concessus.
261. a.
Bull. Rom. Tom. III.

Melodolenses contra Dipsanos Sardiniae invasores exci-
tati. 200. a.
Mediolanen. Ecclesia Cremenensis subiectur. 246. b.
Melgorii Comitatus Episcopo Magaloneu. in feudum con-
cessus. 171. b. 198. b.
Minoriti apud Infideles regentibus mutandi habitum,
barbam, comamque nutriendi, pecuniasque tractandi
facta potestas. 244. a. Minoriti concessa Ecclesia
S. Mariae de Ara-Celi in Urbe. 327. b. Ad Episc-
opus promoti, libros, ceteraque omnia Ordini
debent resignare. 369. a. Alia statuta pro Ordine
huiusmodi sanita. 433. & seq. Prope eorum Ec-
clesias non construenda Monasteria Mosaicum, aut
Conventus Ordinum Mendicantium infra spatium
300. Cannarum. 446. b.
Minorum S. Francisci Ordo. 229. b. Regula approba-
ta. ibid. Eiusdem capitula nonnulla explicata. 263.
305. Conventuales nuncupandi. 318. b.
Mitra usus qualis, & Mitrarum diversitas. 450. a.
Monaldus Ep. Foremproviensis. 230. a.
Montispeffulan. Hospitalis ab al. ero S. Spiritus in Saxia
disjunctum. 186. a.
Montis Regalis Abbatis. 3. b. Ab Episcopi Jurisdi-
ctione libera. 4. a. In Archiepiscopatum erigitur.
ibid. Parochia, & Ecclesia ei assignata. 4. b.
Montis Sancti Monasterium. 167. b. Sub Apostolica su-
scipuum protectione. 168. a.
Montis Virginis Congregatio. 61. a. Bona ei confirma-
ta. 61. b. Regula ei data. 62. Exemptiones ei
concessa. 409. a. Eius Abbatis Pontificalium usus
concessus. 416. b.
Mutinensibus Castra Carpi, & Montis Baronum. in feu-
dato concessa. 247. b.

N
Natalinus Ep. Sebomen. 19. a.
Nasfragorum bona suis restituta dominis. 219. a.
Neapolitani Manfredi restituti. 319. b. In clientelam
Sedis Ap. post. suscepti. ibid. Concessa eis Privile-
gia. 320. a.
Nicolai Messanen. Archiep. 4. b.
Nicolai Ep. Tusculanus. 211. a.
Nicolai Abbas S. Mariae de Ferraria. 31. a.
Nimpha Castrum quo iure ad Sedem Apostolicam perti-
neat. 153. b. Jacobo Innocentii III. con sobriano datum
in feudum. ibid.
Nonantulanum Monasterium. 161. a. Privilegia ei con-
cessa. ibid. Confirmata. ibid.
Norbertus Praemonstratensium Institutor. 72. a.
Novatium exemptio quomodo intelligenda. 371. a.
Novitoni. n. H. Spitalis. a Stephano Ep. summatum. 201. a.
Confirmatum. ibid.

O
Odericus Ep. Pennensis. 7. b.
Odo Ep. Pennen. 56. b. Castellum duo Paliano, & de Colle
altro suae Ecclesiae acquiris. ibid.
Osbertus Abbas Kalkenensis. 2. a.
Ostensis, & Veliternensis Ecclesiae unita, pag. 1. a. in
Notul.
Otto Archiep. Jannensis. 184. a.
Otto Episcopus Bambergen. 38. a. Canonii SS. adscrip-
tus. ibid.
Otto Saxoniae Ducis filius. 99. a. In Imperatorem legi-
time electus. ibid. Quare faventium eidem. 99. b.
Regalis dignitas ei confirmata. 101. b. 103. b. Ex-
communicatur. 149. Sententia ab eo contra Cuma-
num Ep. lata irritatur. 149. b.

P p p

Palen-

P

P *Alentin. Academia.* 409. a. *Privilegia Universitatis Parisien.* ei communicata. 409. b. *S. Pancratii de Leoves Monasterium.* 60. b. *Pandulfus Card. SS. XII. Apostolorum.* 6. a. *Parisen. Universitas.* 266. b. *Statuta nonnulla pro ejusdem regimine.* 267. & 354. *Statuta nonnulla edita contra Ordines Mendicantes.* 353. b. *Infirmata ab Alexandro IV. qui Regularibus ea recipiendos indicis.* 381. b. *Passagini.* 9. b. *Excommunicati.* ibid. *Panarent.* 9. b. *Excommunicati.* ibid. *Pane eis interminata.* Vide *Haretici. Eorum impietas.* 297. b. *Fautores damnati.* 297. b. *S. Paulus quo sensu dicatur Petro in faciem reversisse.* 275. a. *Semper in doctrina cum Petro concors.* ibid. *Petri Primatum cognovit.* 275. b. *Paulus Ep. Prænelt.* 6. a. *Panperes de Lugano haretici.* 9. b. *Excommunicati.* ibid. *Pelagius Ep. Albanensis.* 189. a. *Fennec. Ecclesia.* 7. b. 56. b. *Compositio inter eam inita.* & *Monasterium S. Quirici.* 8. a. *Confirmata a Lucio Papa.* 8. b. *Castella Puliano.* & *Collo alto ei offerata.* 56. b. *Perusini Canonici Regulari sibi statuant.* 66. a. *Haec regula confirmatur ab Innocentio III.* 96. b. *Perusinum Juris Sedis Apost. 74. a. A qua nunquam alienandum.* ibid. *Ejus consuetudo.* ibid. *S. Petrus.* 3. b. *Ejus supra Apostolos Primatus.* ibidem. *Romanam Ecclesiam fundat.* ibid. *Secundam Ecclesiam fundamentum.* 275. a. *S. Petri de Urbe Basilica.* 71. a. *Donatio eidem ab Innocentio III. facta.* ibid. *Indulgentia eam visitantibus a die Pentecostes ad Octavam Apostolorum.* 293. b. *S. Petri Martyris Ordinis Praedicatorum Virtutes.* & *martyrium.* 330. b. *Miracula.* 331. a. *Caeteris adnumeratur.* 332. a. *Petrus Aragonum Rex.* 113. a. *Roma coronatus.* ibid. *Annum censuum promittit Sedi Ap. ibid. Eius Diploma pro libertate Elektionum.* 117. a. *Petrus Card. S. Susanna.* 6. a. *Petrus Archiep. Compoellanus.* 87. b. *Petrus Ep. Carnoten.* 7. b. *Petrus Comes Antiochorens. Roma coronatus C. P. Imperator.* 183. a. *Petrus de Cairo novo.* 119. b. *S. A. Legatus contra Albigenses.* ibid. *Occisus.* 120. a. *Petrus Abbas Cassinensis.* 2. b. *Petrus Abbas Praemonstraten.* 72. a. *Philippensis Ecclesia.* 151. b. *Bona ei confirmata.* ibid. *Philippus Francie Rex.* 69. b. *Fadus init cum Balduino Flandrie Comite.* 70. a. *Philippus Francie Rex.* 104. a. *Ejus proles a super industria suscepta legitimatur.* ibid. *Philippus Aragonum Rex.* 163. a. *Ab Innocentio III. coronatus.* 163. b. *Philippus Suevus.* 96. b. *In imperatorem electus.* ibid. *Jura pro eo asserta.* 97. b. *Alia jura e contra.* ibid. *Quare a Celestino III. fueris excommunicatus.* ibid. *pag. 102. b. Quomodo a Susrino Episc. absolutus.* ibid. *Pistavenfis Ecclesia.* 9. a. *Abusus in ea ortos tollit.* Lucius III. ibid. *Pisana Ecclesia.* 67. b. *Ejusdem jus super Corsica Ecclesia.* ibid. *Ejus Archiepiscopi Legati Sardinie.* 58. a. *Alia Privilegia eis concessa.* ibid. *Pisanis donationes confirmatae.* 49. b. *De Rom. Ecclesia bene meriti.* 68. a. *Componunt cum Fauensibus.* 195. *Sardiniam invadunt.* 200. a. *Piratarum adtores excommunicati.* 174. a. *Placentina Academia instituta.* 315. a. *Pontifex Rom. omnium Ecclesiarum curam gerere debet.* 36. a. 60. b. *Nemini subiacet.* 58. b. *Fidelium*

parem procurare debet. 66. a. *Eandem habeat potestatem.* quam Christus dedit Petro. 96. a. *Que ejus sit dignitas.* que potestas. 107. a. *Pontius Abbas S. Egidii Tolosan.* 12. b. *Portugallense Regnum Sedis Apost. Petigale.* 151. a. *Portus nonnulli Christianam fidem proficuntur.* 214. b. *Predicare non licet absque Sedis Apost. vel Episcopi Diocesani licentia.* 9. b. 91. b. *Predicatio evangelica non in occulto.* sed publice faciendae. 91. a. *Predicatorum Ordinis primordia.* 178. b. *Ei concessa Ecclesia S. Sixti de Urbe.* 213. a. *Ejus Fratribus apud infideles degentibus habitum mutandi.* nutriendi barbam. comamque. & pecunias tractandi data facultas. 244. a. *Ad Episcopatus.* dignitatesque Ordini Superioribus invidis non promovendi. 319. a. *Assumpti vero omnia debent Conveniri restituere.* 470. a. *In toto Ordine uniforme officium recitandum.* 461. *Eorum Privilegia Episcopi.* aliique interpretari non possunt. *Praemonstratenfes.* 72. a. *Regula eis data.* ibid. *Exemptiones.* & *privilegia eis concessa.* 73. *Ordinis reformatio.* 273. *Premislaus Boemie Dux Regis nomine decoratus.* 108. a. *Primitia.* Deo offerenda. 71. a. *S. Praxedis de Urbe Ecclesia.* 60. b. *Fratribus S. Marie de Rheno adempta.* 61. a. *Cardinali Titulari conceditur.* ibid.

R

R *Adicosanctes Consules eligere non possunt in suo Pontifice.* 112. b. *S. Remberii Yaren. Monasterium.* 44. b. *Bona omnia ei confirmata.* ibid. *Privilegia ei concessa.* 45. a. *Ravennaten. Ecclesia.* 234. a. *Bona ei confirmata.* 234. b. *Privilegia.* 235. *R. Raymondus de Pennafort Decretales redigit in volumen.* 284. a. *Raymundus Comes Tolosanus fover Albigensibus.* 119. b. *Petro de Castro novo parat insidias.* 120. a. *Excommunicatus.* 120. b. *Ejus subditi a fidelitatis juramento solvendi.* ibid. *Qua ab eo paritatem signa danda ut absolvat.* 121. a. *Raynerius Ep. Interamnenfis.* 201. b. *Reconant. Oppidum.* 292. b. *In Civitatem erectum.* & *Episcopatu insignitum.* 293. a. *A jurisdictione Ecclesie Humanaten. exemptum.* ibid. *Dignitate Episcopali privata.* 470. *Reconantensium erga Sedem Ap. fides.* 292. b. *Rectores Civitatum jurare debent se praestituros auxilium inquirentibus contra Hareticos.* 10. b. *Reginaldus Rex insularum Regnum Ap. Sedi donat.* pro eoque fidelitatem jurat. 225. b. *Repenita sub regula inclusa.* 364. a. *Ricardus Anglie Rex.* 68. b. *Concedit Molendina quadam Rothomagensi Ecclesia.* 69. a. *Ricardus Comes Foranensis.* 132. a. *Castrum Vallis Montonis accipit ab Innocentio III.* ibid. *Ricardus II. Comes Fundanus.* 145. a. *Libertatem restituit Fundane Ecclesie.* 145. b. *Ricardus Corrubia Comes in imperatorem electus.* 411. a. *Electus Rex Romanorum appellandus.* 411. b. *Rigenfis Ecclesia.* 350. b. *Livonia Metropolis constituta.* ibid. *Robertus Archiep. Viennensis.* 19. a. *Robertus Ep. Fundanus.* 145. b. *Robertus Ep. Ciceritren.* 401. b. *Ejus virtutes.* 402. *Miracula.* 403. *Inquisitum super his de mandato Alexandri PP. II.* ibid. *Sanctorum Catalago adscriptus.* 404. a. *Robertus Holfismen. Sanctorum cultus a Monachis exhibendus.* 223. a. *Rodericus Archiep. Toletanus.* 137. a. *Rogerius Archiep. Eboracensis.* 2. a. *Willelmum Regem excommunicat.* ibid. Roma.

Romana Ecclesia a S. Petro fundata. 3. b. *Ejus supra ceteras Ecclesias praeminentia.* ibid. *Supra petram fides soliditas est fundata.* 17. a. *Ejus stabilitas.* ibid. & 58. a. *Caput & Magistra omnium.* 35. b. 58. a. 76. b. *Que a Fidelibus gerenda sunt ordinat.* ibid. & 42. b. *Ad eam omni questio fidei referenda.* 275. b. *S. Romani Tolosan. Monasterium.* 178. b. *In eo Ordinem Praedicatorum instituit B. Dominicus.* ibid. *Bona ei confirmata.* concessaque privilegia. ibid.

S

S *Sabinia proprietatis Sedis Ap. 284. b. Sine hujus licentia Castra ibi non edificanda.* ibid. *Sacerdotibus necessaria scientia.* 92. a. *Honor ei exhibendus.* ibid. *Saladinus.* 28. a. *Strogem infert Christianis Hierosolymis.* ibid. *Cruce Dominica potitur.* 28. b. *Salamantina Universitas Castellae Rege erecta.* 353. a. *Confirmata ab Alexandro IV.* 353. b. *Salinguerra de Ferraria.* 183. b. *Ei concessa in feudum nonnulla loca ex donatione Matildis.* ibid. *Sanctus II. Lustrans Rex.* 303. a. *Gregorio Papa censuris innodatus.* ibid. *Negligentem regnans damna plurima Ecclesis infert.* 303. b. *Sardinio juris Ap. Sedis.* 200. a. *A nonnullis Pisanis invaditur.* ibid. *Scalessis Ecclesia.* 47. b. *Ejus Diocesis.* & *termini.* 48. a. *Scoticana Ecclesia Sedi Apost. immediata subiecta.* 33. b. 48. b. *Non excommunicanda nisi p. a Rom. Pontifice.* ibid. *Alia privilegia.* 200. b. *Scotie Regnum.* 33. b. *Causa in eo exortae extra illud non asportanda.* 34. a. 48. b. *Scuria Castrum juris Sedis Ap. 157. a. Privilegia ejus Dominis concessa.* ibid. *Secowien. Ecclesia ab Ebraudo Archiep. Salisburgensi fundata.* 209. b. *Sedes Apostolica.* 24. b. *In ea residet magistrum Ecclesiasticae disciplinae.* ibid. *Ad eam spectat de dubiis in Religione decernere.* 35. b. *Ejus cura pro recuperatione Terra Sanctae.* 50. a. *Omnium fidelium mater.* & *magistra.* 74. a. 104. a. *Ei Primatus a Deo concessus.* 96. a. *Ejus de Imperio Rom. Germanico curia.* 96. b. *In ea residet plenitudo potestatis.* 103. a. *Ejus Bona.* & *Castra non alienanda.* 281. b. *Senensis Ecclesia.* 136. b. *Bona ei confirmata.* ibid. *SS. Sergii.* & *Basili Ecclesia de Urbe.* 86. a. *Bona ei confirmata.* ibid. *Servitarum Ordo.* 372. a. *Regula approbata.* 302. a. *Votum paupertatis quale.* ibid. *Sicilie Reges de Ap. Sede optime meriti.* 74. b. & *seq.* *Sicilia Regnum proprietatis Ecclesie Romanae.* 75. a. 425. a. *Ejus Ecclesiarum libertati consultum.* 316. b. *Sigefridus Cammenen. Episcopus.* 34. a. *Simeon Archiep. Ravenna.* 234. a. *Simeon Episc. Terracinenfis.* 180. b. *Simon de Monteforti Dux exercitus contra Albigenses.* 135. b. *Soranis antiqua confirmata consuetudines.* 121. a. *Soranis concessa privilegia.* 261. a. *De Spata S. Jacobi Militia instituta.* 138. b. *Bona ei confirmata.* 139. a. *Data regule.* 139. b. *Privilegia concessa.* 140. b. *S. Spiritus in Saxia etc. solemniter Processio e Basilica S. Petri ad eam habenda.* 226. a. *Donatio ei ab Honorio III. facta.* ibid. *In eo Ordinis praeminentia.* & *Magisterium debet residere.* 259. b. *S. Spiritus in Saxia Ecclesia.* 117. b. *Statio apud eam indidua.* ibid. & 216. a. *Ordinis caput in ea esse debet.* 123. b. *Numerus Clericorum.* qui ei inserviant. 185. b. *Ab ea separatum. Hospitale Montispeffalan.* 186. a. 384. a. *Privilegia ei concessa.* ibidem. & 374. b.

(S. Spiritus) Magister soli Rom. Pontifici subiectus. 384. b. *Privilegia alia concessa.* & *data regule.* ibid. *S. Stanislaus Ep. Cracoviensis.* 338. b. *Ejus martyrium.* 339. a. *Sauhorum Abbo adnumeratus.* 339. b. *S. Stephanus Grandimontensis.* 35. b. *Canonizatur.* 36. a. *Stephanus Archiep. Cantuarien.* 169. b. *Cum nonnullis Episcopis Joanni Regi insensus.* ibid. *Stephanus Noviomen. Episcopus Hospitale fundat.* 201. *Strigoniensi Ecclesia nonnulla donat Andreas Rex Hungariae.* 133. a. *Ejus Archiepiscopi jus asserit coronandi Reges.* 133. b. 148. b. *Sablacen. Monasterium.* 36. a. *S. Petri juris est.* ibid. *Bona ei confirmata.* 36. b. *Privilegia concessa.* 37. b. *Sveffonis antiqua Privilegia confirmata.* 295. b. *Silvestrinorum Ordo.* 308. b. *Bona eis confirmata.* ibid. *Privilegia concessa.* 309. a.

T

T *Almud.* 298. b. *Liber impius.* 299. a. *Parisis igni traditus.* ibid. *Templarii.* 15. b. *Donationes Brabantiae Ducum eis confirmatae.* ibid. *Terracinesis Ecclesia.* 180. b. *Bona ei confirmata.* ibid. *Ei unice Prioratus.* & *Setina Ecclesia.* 181. a. *Theanen. Ecclesia.* 52. b. *Descriptio ejus Diocesis.* ibid. *Bona ei confirmata.* ibid. *Privilegia ei concessa.* 53. a. *Theodinus Ep. Portnen.* 6. a. *Theodinus Ep. Theanen.* 52. b. *Theosalonenses Archiepiscopi Primates.* 149. b. *Vicarii Sedis Ap. 150. a. Ecclesia eis subiecta.* 150. b. *Privilegia.* ibid. *Themon. Ep. Bambergen.* 99. b. *Theutonorum Ordo.* 248. *Regula ei data.* ibid. *Thomas Archiep. Agyptus.* 5. a. *S. Thoma de Erlesburen. Monasterium.* 38. b. *Bona ei confirmata.* *Privilegiaque concessa.* ibid. *Toletano Ecclesie Primatus Hispaniarum confirmatus.* 137. b. *Tolosan. Universitas a quo erecta.* 281. a. *Parisiensis Academia privilegia ei communicata.* ibid. *Trecentis Ecclesia.* 118. a. *Privilegium ei a Philippo Rege concessum.* 118. b. *Bona omnia ei confirmata.* 128. b. *Statuta ab ejus Canonice servanda.* 129. b. *S. Trinitatis Redemptionis Captivorum Fratres.* 76. b. *Regula eis data.* 77. & *seq.* & 182. b. *Regula hujusce declaratio.* 462. b. & *seq.* *Bona confirmata.* *Privilegiaque concessa.* 134. b. *Trinoviana Ecclesia Bulgariae Primatus concessus.* 107. b. *Trubenhufen. Praepositura.* 111. a. *A quibus fundata.* ibid. *Dot ei.* & *Statuta data.* 11. b. *Tudertinis Consuetudo.* & *antiqua consuetudines confirmatae.* 76. b. *Tudertum proprietatis Sedis Ap. 76. b. Turonensis Ecclesia.* 82. a. *Ejus controversia cum Dolensi.* 82. b. *Composita.* 86. a. *Ejusdem Primatus Jus super eadem.* 86. b. *Turritana Provinciae Archiep. Pisanis tanquam Primati subiecta.* 67. b. *Tusculani Episcopi concessa Ecclesia S. Mariae in Monasterio de Urbe.* 211. a. *Tyrones tempore probationis habitum dimittentes non sunt Apostatae.* 265. a.

V

V *Allis Caullium Ordo.* 110. b. *Quomodo institutus.* ibid. *Ejus Regula.* ibid. *Confirmatus.* 111. a. *Vallis Montonis Castrum Comiti Sorano locatum.* 132. a. *Vallis Scholarium regula.* 206. b. *Vbalans Archiep. Pisanus.* 67. b. *Vbalans Ep. Eugubinus.* 47. a. *Sanctorum albo adscriptus.* 47. b. Via.

Viaticum quomodo ferendum. 212.
Viterbienses censures irretiti. 322. a. *Ecclesia* conciliatur, & antiqua eis confirmantur privilegia. 322. b.
Viterbiensis Ecclesia. 117. a. In *Episcopatum* erecta a *Celestino III.* ibid. *Tuscanensis* unita. ibid. *Ejus* *Jus* *supra* *Contamcellensem*, & *Bledanensem* *Dia-*
ceses. ibid.
Wixbonen. Ecclesia *Compostellana* *subiecta*. 87. b.
Waldenses ad *fidei* *puritatem* *reverti*. 141. b. *Eorum* *con-*
firmata *regule*. 142. b. *Ecclesia* *reconciliati*. 143. a.
Eorum *errores* *quales* *fuervnt*. 145. a.
Walterius *Archiep.* *Rotbomagen.* 68. b. *Compositionem*
iniit *cum* *Riccardo* *Angliae* *Rege* *pro* *bonis* *suae* *Eccle-*
siae. ibid.
W. Willhelmus *Archiep.* *Eboracensis*. 224. b. *Miracula*
ad *eius* *sepulcrum* *patrata*. 225. a. *De* *his* *inquisitio*
demandata. ibid. *Inter* *sanctos* *relatus*. 245. a.
Willhelmus *Archiep.* *Philippensis*. 151. b. *Antea* *Episc.*
Nazorocensis. ibid.

Willielmus *Scotiae* *Rex*. 2. a. *Excommunicatus*. ibidem.
Absolvitur a *Lucio III. Papa*. 2. a. *Stantatur* *De-*
legatus *A. S.* *ipsum* *cum* *Episcopo* *S. Andrae* *conci-*
liant, *ni* *fecerit*, *excommunicandum*. 31. a.
Willielmus *Comes* *Gebennen.* 19. a. *Compositionem* *iniit* *cum*
Episcopo *Gebennen.* 19. a.
S. Willielmi *Eremitarum* *Ordo*. 377. a. *Bona* *ei* *confirmata*,
privilegia *concessa*. ibid. & *seq.*
Willielmus *Abbas* *Gemblacen.* 165. b.
Willielmus *Abbas* *de* *Paraclyto*. 199. a. *Commiss.* *Inquisi-*
tio *super* *eius* *vita*, & *miraculis*. ibid. *Canoniza-*
tus. 223. b.
Wormatienses *extra* *Civitatem* *ad* *iudicia* *extrahi* *nos*
possant. 374. a.

Z

Z Veriuensis Ecclesia. 45. b. *Bona* *ei* *confirmata*. ibid.

U A N L

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

JUAN

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

ASOCIACIÓN GENERAL DE BIBLIOTECARIOS